
DOMI NUS ILLU
MINA TIO MEA
Taylor Institution.
1863

Slowár Slowenskí

Česko-Latinsko-Německo-Uherskí:

SEU

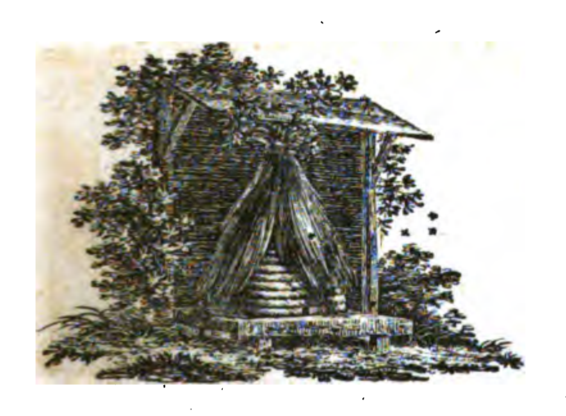
LEXICON SLAVICUM

BOHEMICO-LATINO-GERMANICO-UNGARICUM

AUCTORE

ANTONIO BERNOLÁK

NOBILI PANNONIO SZLANICZENSI.

TOMUS I.

A—J.

BUDAE,

Typis et Sumtibus Typogr. Reg. Univers. Hungaricae.

1825.

Linguarum diversitas hominem alienat ab homine, et propter sola Lingvarum diversitatem nihil prodest ad consociandos homines tanta simili tudo Naturae; ita, ut libentius sit homo cum cane suo, quam cum homi alieno. *S. Augustinus* de Civitate Dei Libr. XXIX. Cap. VII.

PRAEFATIO.

Ante, quam homines caperent consilium aedificandi Babelicam turrim, universos *labii unius, et sermonum eorundem* fuisse *a*) sacer scriptor ait. Tum vero orta est in loquendo dissensio tanta, ut ille populus tam coniunctus, qui Rempublicam unam constituerat, velut vinculis sublatis abiret in partes, et spargeretur ubique terrarum. Neque hic stetit difficultas retinendae societatis; quando ex illis Linguis primigeniis ortae sunt aliae quam plurimae, quarum varietas magis adhuc genus mortalium distraxit: neque aliter, quam vi armorum, eversisque Imperiis factum est, ut plures nationes, populique diversi in eundem sermonem aliquando coirent.

 Quae

a) *Erat autem terra labii unius, et sermonum eorundem.* Gen. XI. v. 1.

Quae quidem idiomatum diversitas caeteras orbi Provincias unico fere communiter labio gaudentes cum i genere duntaxat, et aliarum praecise Regionum intuit affligat, *fertile Pannoniae solum* in se ipso multifariam multisque modis lancinat; quando in id, prout benign mater natura paene omnes, quas sinu suo continet, quas ve alibi singillatim sparsit, divitias ubertim contulit: it varia undique et multiplex natio, regionis capta foecun ditate, *Ungarica* praecipue *Slavica*, *Bohemica* et *Germanica*, praeter Rascianos, Rhuthenos, et Valachos exi guos terrarum tractus occupantes, magno numero conflu xit. Ut adeo hic singulos, qui socialitatem, eiusque so latia concupiscunt, quaestu et mercimoniis rem familia rem promovere student, et officiis sacris vel profani tam publicis, quam privatis admoveri, iisdemque rit fungi volunt, praeter *Latinam* scientificam receptarun quoque vernacularum Lingvarum, sed vel maxime *Ungaricae*, *Slavicae*, *Bohemicae* ac *Germanicae* necessari notitia haud modice anxios, sollicitosque reddat. Cuius modi curae, sollicitudinisque levandae gratia, improb labore particulares harum nationum sedes adire, sumtu non raro maiores, notabilemque aetatis partem insume re debent; ut vigentium apud easdem nationes idiomatur scientiam vel mediocrem usu incerto et ideo multis difficul tatibus implicito, sui, conciviumque causa acquiran *Diversitas* namque *Linguarum*, ut ait S. Augustinus et tristis rerum experientia docet, *hominem alienat a homine, et propter solam Linguarum diversitatem nih prodest ad consociandos homines tanta similitudo natura ita, ut libentius sit homo cum cane suo, quam cum h mine alieno.*

Quapropter fuit hoc plurimorum adhuc in commo Pannoniae propensorum ardens et inprimis laudabile d siderium: ut in tanta copia versatissimorum in Omnib doctrinis virorum reperiretur unus aliquis, qui velut i ter dissociatas nationes, atque populos ultro citroque m sus caduceator, fine condiscendarum facilius vigentium Hungaria praecipuarum Linguarum, ad concinnandu Lexicon earundem animos et doctas curas accommodar

hac-

hacque ratione Pannoniae incolas labiorum diversitate laborantes, e dissidio illo in mutuam, et insitam naturae humanae socialitatem coadunaret.

Verum enimvero incassum ardentia haec iuxta, et aequissima ceciderunt vota; provinciaque adeo honorifica, et augusta variis de causis in haec usque tempora protracta, mihique unico reservata fuit. Qui occurrentem in condiscendis huius Patriae Linguis difficultatem malo meo edoctus, ut eorum, qui possunt aliquando Patriae Ecclesiaeque et ornamento et praesidio esse, tam valetudini, quam otio consulam; reliquos numero maiore, quam hactenus factum sit, ad id saltem doctrinae his in Linguis perducam, quod ratio vitae suscepta, socialitatis et concivilitatis iura exposcunt: hocce *Vigentium praecipue in Hungaria Linguarum Universale Dictionarium*, *Slavicum*, *Bohemo-Latino-Germanico-Hungaricum*, cura indefessa, labore incredibili, patientia invicta et systemate novo prorsus ac singulari elucubravi; dum varia vocabulorum significata diversis numeris exposui, eorundem usum selectis (ubi opus erat) constructionibus illustravi. phrases denique, idiotismos, adagia, et synonima suis locis subieci. Quae omnia prout ad exactam Linguarum notitiam indissolubili nexu pertinere, quolibet consentiente, dignoscuntur: ita per notos hactenus Lexicographos potiori ex parte praetermissa, a nullo certe intégre, accurateque pertractata fuisse deprehenduntur.

Quod vero non Ungaricam, aut Latinam, vel Germanicam, sed Slavicam Lingvam posuerim initialem, sequentia rationum momenta ad id faciendum me permoverunt:

Primo, quod initiali Ungarica, Latina et Germanica Lingua complura prae manibus habeantur diversis cum interpretationibus exarata Lexica; Slavicum penitus nullum, utut ardentibus complurium votis diu multumque exoptatum.

Secundo, quod vigore Articuli VII, Diaetae Anni 1792. *Lingua Ungarica* velut principalis *ad obtinenda publica munia intra fines huius Regni* sit praescripta, ideoque per caeteras Nationes Ungariam incolentes, neces-

cessario discenda. Cum itaque facillime quivis condiscere possit idioma Hungaricum, si eidem nativae Linguae vocabula, constructionesque hungarice explanentur; cum item post Ungaros plurimi sint numero in Pannonia Slavi: in concinnando Dictionario meo partis maioris rationem me habere vel invitum oportuit; ut sic beneficii, quod in propagationem quoque Hungaricae Linguae praesenti opere praestare pergo, uberes fructus in plures dimanent. Si cunctis Pannoniis Slavis notum fuerit idioma Ungaricum, maxima ex parte Ungaram mox conspicere licebit Hungariam.

Tertio, quod memoratae aliae, linguae omnes sint iam excultae, et tam a vulgaribus, quam a peregrinis vocibus perpurgatae; Slavica vero usque Annum 1787. haeserit neglecta, et ne hodiedum quidem sit adhuc seu a barbaris seu ab exoticis, bohemicis vel maxime, et polonicis expressionibus bene secreta. Culturam illius proinde adtacto Anno occeptam, et successive pluribus opusculis continuatam, *a*) ad supremum tandem apicem deducendam...

du-

---

a) Quae sequentia sunt: 1) *Dissertatio Philologo-Critica de Literis Slavorum* etc. Posonii typis Ioannis Mich. Landerer Anno 1787. 2) *Lingvae Slavicae per Regnum Hungariae usitatae orthographia*, ibidem iisdem typis, et eodem Anno. 3) *Grammatica Slavica*, cum Syntaxi et Prosodia: ibidem, iisdem typis. Anno 1790. 4) Malické Písmo Anti-Fandlymu, w Hale 1790. 5) *Etymologia vocum Slavicarum*, Tyrnaviae typis Wenceslai Jelinek Anno 1791. 6) Neco o Epigrammatéch, a nebožto Málorádkoch, w Žiline Roku 1794. 7) O Wážnosti a Uctiwosti Stawu Kňezkého príhodná Rážeň, w Trnawe u Waclawa Jelinka Roku 1795. 8) Katechismus z Otazkami, a Odpowedami k Winaučowáňú kraginskeg Mládeži, w Trnawe witlačení z Literami králow. Uniwersit. Roku 1796. 9) Na Smrt Mnohowelebného Pána Sztocsko Gurka Šutánského Farára Pohrebňá Rážeň w Trnawe witlačená u Jelinek Waclawa 1803. 10) Praeter haec opuscula exstat etiam Latina Panegyris sub titulo: Divus Rex Stephanus, Magnus Hungarorum Apostolus Tyrnaviae typis Regiae Universitatis Anno 1782. impressa, ibidem et eodem Anno Die 20. Augusti in Antiquissimo Seminario S. Stephani Regis per Auctorem qua II. Anni Philosophum, coram Nobilissimo Auditorio dicta.

ducere volui: de sui perfectione cum cultissimis quibusvis hodie Linguis haud iniquo successu certaturam.

Quarta demum et postrema delecti per me ordinis ea causa fuit: ut idiomatis, quod in Praefatione ad Grammaticam meam *antiquissimorum populorum iam olim fuisse, et dictionis exuberante quadam copia, elegantia, ac Maiestate praestans et late per innumeros fere populos diffusum esse*, virorum omni exceptione maiorum et a partium studio immunium, iudicio auctoritateque probavi, nunc opere ipso nativum commonstrem decus a)

Fue-

---

a) Si cui ne his quidem quatuor rationibus fundatis delectus per me in hoc *Dictionario* Linguarum ordo satis iustificari videatur? libere, per me licet simile *Lexicon* ab alia quacunque, seu *Ungarica*, seu *Latina*, seu *Germanica* Lingva inchoet, et elaboret; sicque eminens, sublime, et altum iudicium suum opere ipso commonstret: secus per me eorum in numerum referendus, qui ubivis supra caeteros sapere, et prima subsellia tenere cupientes, insupportabilia aliis onera imponunt, quae ipsimet ne digito quidem apprehendere volunt. — Neque amplius difficile fuerit vel proletario hoc in stadio decurrere, postquam *Dictionarium Latino-Hungaricum, et Hungarico-Latinum* Franciscus Pariz-Pápay edidit, eruditorum virorum cura, et industria saepius recusum, auctum et *interpretatione* iam *Germanica*, iam *Bohemico-Slavica* donatum. *Latino-Germanicum porro, et Germanico-Latinum*, quod dari potest perfectissimum, Emanuel Ioannes Gerardus Scheller elucubravit: postquam denique *Latino-Bohemica*, et *Germanico-Bohemica* Lexica innumera existunt: quibus et Latino Vagneriano quadrilingui Slavi quoque penes istud meum Bohemicas pronuntiationes et voces a *Slavicis* quam accuratissime distinguens, inoffenso pede, et cum fructu uti possunt. — Operibus per eruditos viros dudum sua in luce collocatis nonnihil immutandis, augendis, vel minuendis, sicque meo sub nomine venditandis et edendis immorari, pretiosaque temporis spatia impendere mihi non vacat: in novis unice, hactenus non visis et suo in genere Originalibus desudare, iisdemque Rempublicam Literariam augere et exornare fixum fuit, firmumque propositum.

Fuere namque non pauci, qui ad tot tantasque Sla vicae Linguae Laudes, quot et quantas ibidem protule ram, adtoniti haesere: utpote diversis insignium Aucto rum, quos hanc in rem excitaveram, nominibus confusi Alii easdem ratas habentes, quaenam in tanta diversitat numero Pannoniae Districtuum fere correspondente, *Dia lectus* illa determinate sit, cui haec encomia apprime con veniant? sollicite quaesivere.

Utrisque hoc opere subservio, dum *illis*, ne porr quoque magis ficte ad laudem Slavorum, quam sincer ad veritatem controversa encomia per me prolata putent *his* autem, ut anxiae quaestionis multum desideratam so lutionem in promtu, ac uno quasi obtutu consequantur prospicio: et quidem eo planiorem ac magis adaequatam quo firmioribus Philologiae Criticae principiis innixam ac suffultam.

Neque enim ullo pacto in animum meum inducer possum, ut eorum sententiae subscribam, qui bonitaten et puritatem Slavicae Linguae e certorum duntaxat lo corum *particulari usu* metiuntur: dum alii ex illis *Tyr naviensem*, *Szakolczensem*, et *Albo-Montanam* alii, ali *vallis Nittriensis*, nonnulli denique *Vaganam Dialectun* optimam esse asseverant.

Ego, ut opiniones has, consortio Mathiae Belii fre tus *a*) in genere repudio, ita singulas controversas voce ad constituta rite philologica principia, *uniformem* scili cet, vel *magis generalem cultiorum et eruditorum usun* *b*) *Etymologiam* lato ac stricto sensu sumtam, *Analogi am* denique et *Historiam Linguae* reduci volo; illasqu non-

---

a) *Bohemiae namque et Moraviae contigui ex huius idio mate trahunt aliquid; sicut Polonicam fere aemulantur qui in eius terminis degunt: omnium autem crassissim loquuntur mixtim cum Hungaris habitantes*, verba sun Mathiae Belii in praefatione ad germanicam Grammaticam suam §. III.

b) Iuxta illud Quintiliani Institutionum oratoriarum Lib. I Cap. XII. *Ergo consuetudinem sermonis vocabo consensum eruditorum, sicut vivendi consensum bonorum.*

nonnisi, quae cum his ex asse consentiunt, bonas esse dico: quidquid demum eatenus ferat nonnullorum Pannoniae Districtuum *singularis usus*, pro *abusu* hoc ipso, quod cum regulis minime conveniat, citra ullum scrupulum habendus.

Atque hinc iam facile quivis perspiciet, quantis mihi sudoribus et vigiliis spinosum hoc et plane nunquam antea inter Slavos tritum, steterit opus? ut vel rectam pronuntiationem a mala et bohemica secernam, vocibusque bohemicis genuinas slavicas concinne substituam: quo sic tandem Patriotas meos inani illo, quo tamdiu superstitiose detinebantur, exolvam metu; ne expunctis videlicet e Lingua Slavonica vocabulis bohemis, careant slavi propriis, quibus seu animi sensa, seu res quascunque exprimere possint. *a*) Porro congeriem vocum cumulare, cu-

---

a) Cave autem existimes, Benevole Lector! haec per me eo fine dici, ut *Bohemicum sermonem*, hactenus cum Russico et Polonico inter omnes Slavicos cultissimum, in odium vel contemtum apud Slavos adducam. Eo duntaxat mei conatus tendunt; ut *Slavicam* a *Bohemica Dialecto* probe secernam, quas nonnuli rerum ignari, uti in *genere Linguae*, ita in *specie quoque Dialecti* ac pronuntiationis, substantive et adaequate convenire contra omnium Philologorum, ipsorum etiam Bohemorum sensum, perperam contendunt. Ita, ut e multis unum ut minus commemorem, Illustrissimus Ioannes Christoph. de Jordan, S. C. et R. A. M. Consiliarius Bohemico-Aulicus Libro de *Originibus Slavicis* Viennae Anno 1738. edito, dum Parte IV. seu Apparatu Historico Sect. 51, §. DCCXXI. a pag. 108 usque 128. de Lingua Slavica et huius Dialectis non minus curiose commentatur, quam cum ratione, *quatuor Slavismi praecipuas Dialectus* statuit: *Croaticam*, *Glagoliticam*, *Hungaro Slavicam*, denique *Bohemicam*; hisque alias quatuor, nimirum: *Russicam*, *Polonicam*, *Slavoniam* propriam et *Dalmaticam* adnumerat. Cuius, aliorumve eruditorum authoritati, *si* porro illiterati quidam obstrepere vellent, praesente *Lexico Bohemicas* a *Slavicis* vocibus cruce † distinguente, quin amplius hiscere queant, abunde revinci possunt. *Quas* quidem voces Bohemicas propterea mea orthographia exposui, ut videant eruditi, hanc expressioni vocum naturali longe convenientiorem esse (expunctis superfluis literis et signis loco accentuum usurpatis), atque usitatam hactenus per Bohemos scribendi rationem.

cumulatasque ordine, ut vulgo fit, alphabetico iuxta orthographiam meam collocare; dein varia vocabulorum significata diversis numeris et Lingvis exponere, ac ne exangue et sine anima corpus publicae luci darem, selectis (ubi e re videbatur) constructionibus, phrasibus, diverbiis et synonimis illustrare, quemadmodum mihi plus, quam pistrinum fuit: ita opus hoc patientiam et vires meas magis, atque Herculem excetra probavit.

Cum enim sua effato illi veritas constet, quod *Iosephus Scaliger*, propria experientia doctus et unanimi virorum in excolendis Literis desudantium suffragio fultus, sequentibus versibus profert:

Si quem dura manet sententia iudicis olim
Damnatum aerumnis, suppliciisque caput?
Lexica conscribat; nam caetera quid moror? omnes
Poenarum facies hic labor unus habet.

quis dubitet me in labore longe omnium molestissimo versatum fuisse? In quo nonnisi post lapsum septennii eo provectus sum, ut per densissimas montis perfossi tenebras, qualis penetrandus est Neapoli Cumas adeuntibus, vel penes Arcem *Likava* Provinciam Arvensem subeuntibus, procul exiguum lumen, ceu stella quaedam exitum promiserit, atque in fluctibus laboranti e longinquo apparuerit portus. — Huc accesserunt variae et vix non continuae in singulos dies, quibus vi officii distringebar, occupationes; crebra item ingrata adiuncta, quae invincibile fere in hoc opere diligentius perrecturo sufflamen iniecerunt. — Raro etiam vacuum mihi obtigit ab interventoribus tempus, qui numeratas quoque horas meas sibi potius vendicatas et impensas volebant: ut adeo vix unam lineam ducere licuerit non interruptam.

Sic, cum perpetuam difficultatum catenam, trahentibus invicem ansis, fortuna mihi porrigeret, tot undique impedimentis iam iam cessi, et a perficiendo limandoque opere manum retraxi; nisi id, *quod nemo hactenus utili adeo et necessario labori humeros subiecisset*

ne-

neque facile surrecturus sit, qui se se in huiusmodi pistrinum immittere velit, adtenta mente revolvendo, humanitatis legem esse agnovissem: ut, si quis laborantibus proximi rebus auxilii aliquid novit, ferre non intermittat; praesertim, ubi non unius hominis, sed multorum, nec hominum, sed urbium, Regni et Patriae res subversatur. — *Nunc dum captus est Protheus, stringenda esse vincula, donec in se reversus oraculum absolvat*, identidem animo meo proponebam; et impedimentorum, difficultatum, convitiorum ac obtrectationum persaepe intervenientium asperitatem ea spe, *quod mox se remissurus sit hyemis rigor, ut liceat cum ciconiis et hirundinibus evolare*, leniebam. — Deinde restitantem et ob immensam laboris magnitudinem tot tantisque molestiis obseptam susceptae Provinciae (non unum Herculem desiderantis) subpoenitentem, complurium eruditorum adhortatio, certatimque suscepta Concivium efflagitatio denuo redaccendit, redditoque mihi animo in certamen revocavit, fesso calcar addidit, fatiscentem erexit et deficientem plene restituit. — His igitur et consimilibus ex stimulatus, atque imprimis eius auxilio fretus, qui non solet unquam piis conatibus deesse, velut novus iam ad intermissum opus redii, et me intra vicennium tandem ex hoc labirintho felicibus avibus extricavi.

Scio quidem multos rigidiores Censores, vel potius obtrectatores futuros, et multa in meo Lexico inventum iri, quae omnia non omnibus placebunt. — Forte alius quaedam ut usui adversa; alius ut antiqua et inusitata, vel montanistica (Horňácké Slowa); alius ut nova accusaturus est: sicuti hominis est, in proprio suo sensu semper abundare, sibi complacere, suum laudare, alienum autem despectui et opprobrio habere.

Meminisse nihilominus oportet censuram sibilo, non adtentione dignam esse, quae prius vibratur, quam liber quoad sua principia reflexe et adtente legatur. Quo vitio ne iudicium circa opus praesens laboret, naturam, systema et principio slavicae Linguae censor investiget; et ante pronuntiationem sententiae suae bene omnia, ac philologico-critice discutiat.

Quodsi

Quodsi quis emendandum aliquid ostendit, a communi via recedat, necesse est: atque adeo, non, an recedat? sed an recte? quaeri debet. Si forte in Dictionario meo novi quidpiam, inusitati et inauditi vel montanistici precario Critico videatur? ne putet omnibus aliis eadem esse. Novae enim res nova nomina poscunt, nec tamen sunt Philologis et Lexicographis nova; quia ex natura Linguae iuxta certas, in ipso eiusdem systemate fundatas, regulas condescendunt. Et ut, quod res est, Verbis Comenii *a*) citra ambages dicam: *Quando res adsunt, de quibus loquamur, vocabula vero, quibus ea proferamus, desunt; quid ergo faciendum?* Aut obmutescendum utique, aut res monstranda digito, ut Linguae officio manus fungatur; aut mutuanda vox a peregrinis, aut res circumscribenda, aut denique vox nova effingenda. Aliud, quod optioni proponatur, certe nihil restat. — At vero ad rerum aspectum obmutescere, absurdum et turpe; digito omnia monstrare, impossibile; ad peregrina ablegari, molestum et indecorum; res circumscribere, est Lectorem circumducere, pro rebus rerum involucra ostentare. — Restat ergo, ut voces novas fingendi, plenamque Linguae supellectilem necessitatis vel venustatis causa efformandi animus sumatur, aut vetustatis imitatione, aut verborum et nominum nova compositione et derivatione; cum id humanae industriae sit opus, iurisque Divini iam in Paradiso *b*) in genus nostrum collati. Cur igitur eo nos exui patiamur? cur non quidquam intelligenter, ac distincte proloqui fas sit conari? Nautas videamus: qui, si in ignotas incidant insulas, aut praeternavigent promontoria, syrtes, scopulos et similia? mox illis nomina indunt. Audent idem in ex-

---

a) In Apologia pro Latinitate Linguae Latinae.

b) *Lib. Genesis Cap. II, v.* 19. Formatis igitur Dominus Deus de humo cunctis animantibus terrae, et universis volatilibus coeli, adduxit ea ad Adam, ut videret, quid vocaret ea: omne enim, quod vocavit Adam animae viventis, ipsum est nomen eius. *v.* 20. Apellavitque Adam nominibus suis cuncta animantia universa volatilia coeli, et omnes bestias terrae.

excogitandis novis instrumentis aut operibus suis Mechanici: cur non audeant in enavigando rerum oceano, designandisque intellectus humani limitibus Philosophi, Philologi, et Lexicographi? — Et si haec in Graeca, Latina, Gallica, Anglica, Germanica, Ungarica et aliis Lingvis suscipere fas est: ergo id iuris soli Slavicae denegari fas est? Dummodo res apte et prudenter, neque temere, aut citra necessitatem fiat; item ut voces novae ex antiquis radicibus secundum Analogiam Linguae deducantur. — Ego interim nihil novi, hoc in opere finxi, sed omnia nomina e proprio Linguae fonte, et a propria verborum significatione derivavi.

Haec iis Censoribus dico, qui cum vulgari ingenio sint, quale multis contingit, neque in genere literario quidquam, quod reapse originale esset, producere queant; ab hominibus nihilominus prudentes, lecti, docti et eruditi viri, immo *Rabbi* quoque seu magistri et videri et dici velint: facile universa arripiunt et in quibusvis Auctorum viventium libris vel quoad obiectum, vel quoad systema, ipsamque deductionem naevos quaerunt; ut hac ratione de pretio ipsorum et aestimatione decerpere quidpiam, seque supra illos efferre possint. Risu caeteroquin et contemtu propterea digni, quod fucos, apum duntaxat melle citra proprium fatigium victitantes secuti, per ipsam confusionem arreptarum rerum, distractamque memoriam non modo in nulla re evaserint perfecti, verum etiam fixis principiis carentes, ac in morem rasae tabulae nullam imaginem verae eruditionis informatam animo habentes, emolumentum aliud nullum e sua lectione ceperint, quam farraginem confusarum idearum, verbis ditissimi, rerum ac sententiarum tantum non inanes.

Caeterum, cum ea sit operum humanorum conditio, ut nihil fiat adeo politum, adeove absolutum, ut non melius per foecunda, acutaque ingenia reformari queat; tametsi Lexicon istud, 1523 scriptis fracto margine phyliris constans, septies ad incudem revocarim, totidemque vicibus ad purum, notabilibus sumtibus describi curaverim: ac fecerim omnia, quae per adiuncta potui et quae nemo alius hactenus fecit; gloriae nihilominus materiem

teriem in hoc stadio cuique non illubens permitto: ut pro exactissimo iudicii sui acumine, quae vel resecanda, vel addenda, vel immutanda duxerit, ea ita castigatissima censurae suae lima corrigat et emendet, ut aemulis ac malevolis nullus detrahendi locus relinquatur. Si tamen laudis aliquid inde vel captare licet, vel sperare, ubi nihil solidi praestari potest. Si cui autem in promovendo Bono Publico occupatum esse non libet? is temerarius et odiosus esse, ne in animum inducat; et quod corrigere non vult, aut non potest, sugillare, mordacique impetere lingua non praesummat.

Tu autem Benevole Lector! hos conatus meos, unice provehendae inter patriotas socialitatis, non captandae inanis gloriae causa, vel stipulata mercede, aut turpis lucri cupiditate susceptos, aequi bonique consule, iisdem ad Dei gloriam, tui, proximique commodum, et Patriae ornamentum utere, atque Vale.

D e s i g n a n t

Signa.

†	*bohemicam vocem.*
*	*vulgare, i. e. culinare et barbarum vocabulum.*

Litterae.

m.	*masculinum genus.*
f.	*femininum genus.*
n.	*neutrum genus.*
p. c.	*participium constructum seu passivum.*
V. I.	*Verbum imperfectum.*
V. P.	*Verbum Perfectum.*

Contractiones.

adj.	*adjectivum.*
adj. poss.	*adjectivum possessivum.*
adv.	*adverbium.*
boh.	*bohemice.*
conj.	*conjunctionem.*
fut.	*futurum tempus indicativi.*
imp.	*imperativi praesens tempus.*
pass.	*passivum verbum vel passivam vocem.*
praep.	*praepositionem.*
praes.	*praesens tempus indicativi.*
pron.	*pronomen.*
Prov.	*Proverbia.*
rec.	*reciprocum Verbum.*
Syn.	*Synonima Verba.*

Auctores in hoc Lexico per contractionem citati.

	A.
A. Gell.	*A. Gellius.*
Ambros.	*Ambrosius.*
Amm. Marc.	*Ammianus Marcellinus.*
Ann. Flor.	*Annius Florus.*
Arnob.	*Arnobius.*
Augustin.	*Augustinus.*
Auson.	*Ausonius.*
	B.
Boet.	*Boethius.*
	C.
Cat.	*Cato.*
Catul.	*Catullus.*
Caes.	*Caesar.*
Cels.	*Celsus.*
Cic.	*Cicero.*
Claud.	*Claudianus.*
Coel. Aur.	*Coelus Aurelius.*
Colum.	*Columella.*
Curt.	*Curtius.*
	E.
Enn.	*Ennius.*
	F.
Fulg.	*Fulgentius.*
	H.
Hier.	*Hieronimus.*
Hilar.	*Hilarius.*
Hor.	*Horatius.*
	I.
Isid.	*Isidorus.*
Iust.	*Iustinus.*
Iuvenal.	*Iuvenalis.*
Iuven.	*Iuvencus.*
	K.
Klein.	*Kleinius.*
	L.
Lact.	*Lactantius.*
Linn.	*Linneus.*
Liv.	*Livius.*
Lucil.	*Lucilius.*
Lucr.	*Lucretius.*
	M.
Macrob.	*Macrobius.*
Martial.	*Martialis.*
Min. Fel.	*Minucius Felix.*
	O.
Ovid.	*Ovidius.*
	P.
Pall.	*Palladius.*
Par. Páp.	*Pariz-Pápay.*
Paul. Nol.	*Paulinus Nolanus.*
Paul. Oros.	*Paulus Orosius.*
Pers.	*Persius.*
Petron.	*Petronius.*
Phaed.	*Phaedrus.*
Plin. Ep.	*Plinius Epistolaris.*
Plin. H. N.	*Plinius Historiae Naturalis.*
Prud.	*Prudentianus.*
	Q.
Quint.	*Quintilianus.*
	R.
Rutil.	*Rutilius.*
	S.
Sall.	*Sallustius.*
Salv.	*Salvianus.*
Schrib. Larg.	*Schribonius Largus.*
Senec.	*Seneca.*
Ser. Samm.	*Serenus Sammonicus.*
Sid Apoll.	*Sidonius Apollinaris.*
Sil.	*Silius.*
Sis.	*Sisenna.*
Suet.	*Suetonius.*
Sulp. Sev.	*Sulpitius Severus.*
Sym.	*Symmachus.*
	T.
Tac.	*Tacitus.*
Ter.	*Terentius.*
Tertull.	*Tertullianus.*
Theod.	*Theodorus Priscianus.*
Tib.	*Tibullus.*
	V.
Val. Max.	*Valerius Maximus.*
Varr.	*Varro.*
Vitruv.	*Vitruvius.*

A.

A, *conj.* et, ac, que, atque: und: és, is. *Usus.* Otec, a Matka: pater, materque: Vater und Mutter: atya, és anya. 2) ag. 3) a ne: et (ac) non, nec, neque: und nicht: és nem, sem. 4) a gestkibi (bich ꝛc.): ac si, et si: und wenn: és ha. A gestkibich zemrel: ac si morerer: und wenn ich sterben sollte: és ha meg-halnék. 5) a sic: et quidem, et is (ea, id etc.) *cum substantivis:* et id, idque (*cum verbis*): und zwar: és ugyan, és pedig. Mám mnoho Kňižek, a sic peknich: habeo libros multos, et eos pulchros: ich habe viele Bücher, und zwar schöne: sok, és ugyan szép könyveim vannak. Spal sem, a sic doma: dormivi, et quidem (idque) domi: ich schlief, und zwar zu Hause: aluttam, és pedig oda haza. 6) post tak: ut, und, és, hogy. Urob tak, a' píš: fac ita, ut scribas: mache so, und schreibe: azt cselekedd, és írjál. Bol tak dobrotiwí, a dal mi: erat tam benignus, ut daret: er war so gütig, und gab mir: olly kegyes volt, hogy adna. 7) *Apud Latinos non raro per Participia resolvi solet.* Čítal, a smál sa: legens ridebat: er las und lachte (dazu): olvasván nevetett. Odložil Kňihu, a prawil: *deposito* libro dicebat: er legte das Buch weg, und sprach: félre tévén a' könyvet, és mondá. Slunce swetí, a prší: *splendente sole* pluit: es scheint die Sonne, und es regnet: szoltál a' nap, és esik. 8) *Latinus saepe et exmittit, ubi Slavus a ponit.* Józef ge bohatí, a gá ne: Josephus est dives, non ego: Joseph ist reich, ich nicht: Jósef gazdag, 's én nem vagyok az. Mlč, a neplač (newaď sa): tace, ne fle, ne fleveris (ne rixare): schweige, und weine nicht (zanke nicht): halgass, ne sírj (és ne pörölly. 9) *Et viciesim Slavus saepe a exmittit, ubi Latinus et retinet.* On někde dude sedět, hrat: ille alicubi sedet, et ludit: er wird irrgendwo sitzen, und spielen: ő valahol ül, és játszik. 10) *Abinitio positum nonnunquam redundat, uti apud Haebraeos* ו *vav, et admirationem communiter notat.* v. g. A kam aké tam lezeš, abi sl spadel? quonam ascendis? decides! wo steigest du denn hin? willst du herunter fallen? hová mászkálsz (mászol) oda? akarsz-e' le-esni? A tu ge teplo! hic calet! hier ist es warm! de meleg vagyon itten! A prište skoro! mox redite! kommt bald wieder! jöjjetek vissza nem sokára (korán).

Abaugwár, *genit.* Abanowého-zámku, m. Abaujvarinum: Abaujwar, Aba-Ujvár.

abaugwarsti, *adv.* more abaujvariensi: abaujwarerisch, nach abaujwarer Art (Sitte): abaújváriak módgyára, abaújváriassan.

abaugwársti, á, é, *adj.* R. P. Abaugwárska Stolica, Comitatus Abaujvariensis, die abaujwarer Gespanschaft, Abaúj-Vármegye.

† Abbaš, a, m. v. Opat.

† abbatisšin, á, é, *adj. poss.* v. opa-

opatcin, hlawneg Paňeg.

† Abbatiska, i, f. v. Opatka, hlawná Paňi: Fejedelem Asszony az Apátzáknál.

† Abbatissa, i, f. idem. Fejedelem Asszony az Apátzáknál.

Abeceda, i, f. alphabetum, i, n. literae, arum, f. pl. elementa, orum, n. pl. ordo literarum vulgaris: A b c, die Buchstaben, Alphabet: á b cze. 2) libellus alphabeticus: das A b c buch: á b czés könyv. *Syn.* Slabikár.

Abecedár, a, m. puer elementaris (a b c darius): A b c schüler, A b c knab: á b czét tanúló gyermek. *Syn.* Abecedárník, Abecedník, abecedární (abecední) Chlapček, Tabulkár.

abecedárčin, a, e, *adj. poss.* puellae elementaris: dem A b c mädchen gehörig: á b czét tanúló leánykáé. *Syn.* abecedňiččin, tabulkárčin.

Abecedárka, i, f. puella elementaris: A b c mädchen, A b c schülerinn: á b czét tanúló leányka. *Syn.* Abecedárňička, abecedné Déwča Abecedňička, Tabulkárka.

abecedárňí, á, é, *adj.* v. abecední.

Abecedárňička, i, f. v. Abecedárka.

Abecedárňík, a, m. v. Abecedár.

abecedárow, a, e, *adj. poss.* a b cedarii pueri elementaris, dem A b c schüler gehörig: á b czét tanúló gyermeké. *Syn.* abecedňíkow, tabulkárow.

abecední, á, é, *adj.* alphabeticus, a, um, elementaris, e: zum A b c gehörig: á b czés, á b czéhez tartozandó. *Syn.* abecedární. *Usus.* Abecední Chlapec, v. Abecedár.

abecedňiččin, a, e, *adj. poss.* v. abecedárčin.

Abecedňička, i, f. v. Abecedárka.

Abecedňík, a, m. v. Abecedár.

abecedňíkow, a, e, *adj. poss.* v. abecedárow.

Abel, a, m. Abel, is, m. Abel: Ábel.

ábelow, a, e, *adj. poss.*: Abelis: dem Abel gehörig, des Abels: Ábelé: *boh.* abelů, etlůw.

† abelů, abelůw, owa, owo. *adj. poss.* idem.

abi, *in sing.* 1-*ma pers.* abi sem, abich, *in* 2-*da* abi si, abis, *in* 3-*tia* abi: *in plur.* 1-*ma pers.* abi sme (*boh.* abichom), *in* 2-*da* abi ste, *in* 3-*tia* abi, *conj.*: ut, quo: damit, daß, auf daß: hogy. *Syn.* bi. *Usus.* Neni sem tak pochabí, a nezmiselní, abich tomu weril: non sum tam demens, ut hoc credam: so albern (thöricht) bin ich nicht, daß ich es glauben sollte: nem vagyok olly kába (esztelen), hogy hidgyem (el-hitessem magammal) azt. Ten ma porád trápi, abich sa tam sťehowal: ille assidue urget, ut illuc migrem: der plagt mich beständig, ich möchte hinziehen: szünet nélkül sürget, hogy oda által hordozkodgyam. Potrebná Wec gest, abi Tatík prišel: necesse est (oportet) pater veniat (patrem venire) es ist nöthig, daß der Vater komme, der Vater muß kommen: szükség, hogy atyánk jöjjön el. Prišel časňe, abi zas časňe odišt mohel: venit mature, ut mature abire posset: er kam früh, damit er früh wieder gehen könnte: korán jött, hogy ismét korán el-mehessen. Powecte mu abi pospíchal (abi si pospíšil) iubeatur festinare, er soll eilen, mondgyátok meg néki hogy siesen. Wšak uš ňič nedostaňe, abi robil, čo chce nihil accipiet, quidquid fecerit: er bekömt nichts mehr, er mag thun, was er will: akármit tegyen, semmit sem nyer immár. Sol prawím (Sol sem po-

powedal), abi ſte mi ſem dali: salem iussi te adferre: das Salz, ſagte ich, ſollſt du hergeben: meg-mondtam, hogy sót adgy. 2) utinam, ut, si, o si! daß! bár tsak. *Syn.* kebi, kedbi, kdižbi. *Usus.* Dalbi Boh, abi: faxit Deus, ut: gebe Gott, daß: bár tsak az Isten adna, hogy: Abi len priſſel! utinam veniat! daß er doch käme! bár tsak jöne-el. O abi len ne: utinam ne: o daß doch nicht: bár tsak ne. Len abi mu powedali (wikázali), čo má ľo robiť: modo dicatur (dicant) ei, quid agendum sit: wenn man ihm nur ſagte, was er zu thun habe: tsak mondgyák meg néki, mi tévő légyen. 3) Etiam per *qui, quae, quod sequ. coni.:* exprimi consvevit. Nikdo neňi tak uſúžený, abi newedel: nemo est tam afflictus, qui (ut) nesciat: niemand iſt ſo elend, daß er nicht wüßte: senki sints olly nyomorúlt, hogy ne tudna. Ta kňiha zaſlúži, abich gu čítal (abi čítaná bola): liber est dignus, quem legem (qui legatur): das Buch iſt werth, daß ichs leſe (daß es geleſen werde): az a' Könyv méltó, hogy olvassam (hogy olvastassék). 4) abi ne: ut non, ut ne, quin: daß nicht, damit nicht: hogy ne, ne. *Usus.* Neňí možno, abi ſa Člowek nerozhňewal: fieri non potest, quin (ut non) irascatur homo: es iſt nicht möglich, daß man nicht aufgebracht werde: lehetetlen, hogy az ember meg ne háborodjon (boszszonkodjon). Bogá ſa, abi o Statek nepriſli: metuunt, ne bona amittant (bonis priventur): ſie fürchten, daß ſie um die Güter kommen möchten: félnek, hogy a' jóságokat elvesztik.

abich, i. e. abi ſem v. abi.

† abichom, v. abi, abi ſme.

abiſ, v. abi, abi ſi.

† abo, v. aneb.

Abraham, a, m. Abrahamus, i, m. Abraham, Ábrahám.

Abrahamček, a, m. *dem.* ex Abrahámek.

abrahamčekow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. abrahamkow.

abrahamčin, a, e, *adj. poss.* Abrahae consortis: der Gattinn des Abrahams gehörig: ábrahám feleségié. *Syn.* abrahamoweg Ženi.

Abrahámek, mka, m. *dem.* ex Abraham: Abrahamulus, i, m. der kleine Abraham: Ábrahámotska, kis Ábrahám.

Abrahamka, i, f. coniux Abrahami (Abrahae): die Gattinn des Abrahams: Ábrahám felesége. *Syn.* abrahamowa Žena.

abrahamkow, a, e, *adj. poss.* ex Abrahamek: Abrahamuli: dem kleinen Abraham gehörig: kis Abrahámé. *Syn.* abrahamčekow. *Usus.* Abrahamkow peſ, abrahamuli caniculus, dem kleinen Abraham gehöriges Hündchen, kis Ábrahám kutyatskája.

abrahamow, a, e, *adj. poss.* abrahami, abrahae: dem Abraham gehörig: ábrahámé. *boh.* abrahamů, můw, abrahamowic. *Usus.* Abrahamow Sin: abrahami filius: Abrahams Sohn: Ábrahám fia. 2) abrahamow Strom, v. Drmek.

† abrahamů, abrahamůw, owa, owo. *adj. poss.* idem.

† abrahamowic, *adj. poss. omn. gen. indecl.* idem.

† Abſtrich, u, m. v. Pena ſtréberná.

† ac, *conj.* v. ačkolwek. 2) v. gestli. 3) v. nač.

ach! *interj. dolentis:* ah, heu, eheu, o proh! ach! o! *Syn.* ah,

ah, gag. *Usus.* Ach kdižbi (kedi)! utinam! o si! ach, daß doch! o bár tsak!

Ach, u, m. ſlobodné Meſto w Kíſi: Aquisgranum, i, n. Aachen freye Reichsſtadt: Akvisz gránum, *német Országnak városa.*

Achát, u, m. achates, is, *et* æ, m. *o* f. *Plin. H. N.* der, Achat, Achatſtein: akátes, *drága kö. Syn.* Agát, černí Kameň. 2) Černi Achát, in á č turecki Kameň, thoracius lapis, ſchwarzer Achatſtein: fekete akát-kö. *Aliud est* Gagát, et ortiči Kameň.

achátowí, á, é, *adj.* achateus, a, um: von Achatſtein: akátesböl való. *Syn.* agátowi. *Usus.* Achátowa pikſla: achetea pixis, Achatdoſe: akátes köböl való berbentze, szelentze.

áchſkí, á, é, *adj.* aquisgranensis, e: aachiſch, zum Aachen gehörig: akviszgránumi.

† Acht, u, m. v. Wiobcowáňí, Wipoweď, Wipoweďeňí, Wiwržeňí ſtragini.

ačkoli, ačkoliw, *conj.* v. seq.

ačkolwek, *conj.* esto, etsi, licet, quamvis, quamquam, tametsi, utut: obgleich, obſchon, obwohl, wiewohl: jól-lehet, noha, ámbár, bátor, ámbator. *boh.* ačkoli, ačkoliw. *Usus.* Ačkolwek ſi mňe tu Ceſtu neradil, predca ſi ſchwalowal (za dobru naſel): etsi non fueris svasor profectionis meae, adprobator certe exstitisti: ob du mir ſchon dieſe Reiſe nicht gerathen haſt, ſo haſt du ſie doch gut geheißen: ámbár nem javaslottad az én el-menetelemet, mind az által ditsérted (reá hagytad). Ačkolwek žádneg w tom Wini nemá, predca ge podezrení: quamvis a culpa absit, suspicione non caret: obwohl er keine Schuld daran hat, iſt er doch verdächtig: jóllehet al ban nem vétkes, de gyanús gos (gyanú fér hozzá). Pr padnoſtách, zíſkaliſme: n nihil, utut in tantis mali est profectum: wir haben d etwas, wiewohl in ſo ſchweren U ſtänden, erhalten: ugyan ts még is valamire, a' mennyi olly sok nyomorúságok közö lehetett, mentünk.

ada, *adu.* v. azda, aſnad.

Adalbert, a, m. Adalbertu i, m. Adalbert: Albert. *vul* Wogtek, *boh.* Wogtech.

Adalbertek, tka, m. dem. praeced. *boh.* Wogkíſek.

Adam, a, m. Adamus, i, der Adam: Ádám.

Adamček, a, m. *dem.* ex Ad mek.

adamčekow, a, e, *adj. pos* praec. v. adamkow.

Adamčička, i, f. *dem.* Adamka.

adamčin, a, e, *adj. poss.* Adamka: adami consortis: Gattin des Adams gehörig: ádá felyeségié. *Syn.* adamow ženi.

Adamek, mka, m, *dem.* ex Adam adamulus, i, m. der klei Adam: kis ádám, ádamka.

Adamka, i, f. uxor adami, Gattin des Adams: ádám fe sége. *Syn.* adamowá žen

adamkow, a, e, *adj. poss.* Adamek: adamuli: dem klei Adam gehörig: kis-ádámé. S adamčekow.

Adamník, a, m. adamita, m. ein Adamit: adamita.

Adamow, a, e, *adj. poss.* mi, dem Adam gehörig, ád *boh.* adamů, můw, ada wic. *Usus* Adamowe G ko, pomum adami (assiri Musa paradisiaca Linn: Adamsapfel: ádám almája.

† adamů, adamůw, owa, *adj. poss.* idem.

† adamowic, *adj. omn. gen. indecl.* idem.

Adera, i, f. Réka w Slézku: viadrus, viadus, i, m. der Oderfluß, Odera, *follyó viz. Syn.* Odera.

Admirál, a, m. summus dux (praefectus, praetor) classis, Admiral, fő hajó vezér, tengeri fő kapitány.

Admirálow, a, e, *adj. poss.* summi ducis classici, dem Admiral gehörig, tengeri fő kapitányé.

admirálskí, á, é, *adj.* praetorius, a um: den Admiral betreffend, Admirals: tengeri fő kapitányt illető. *Usus.* Admirálská Loď: praetoria navis: Admiralsschiff: tengeri fő kapitány hajója: Admirálská Zástawa: vexillum navis praetoriae: Admiralsflagge; tengeri fő hajónak zászlója.

Admirálstwí, á, n. dignitas summi ducis classis: Admiralschaft, Admiralswürde: tengeri fő kapitány tiszti, tengeri fő kapitányság.

Admirálstwo, a, n. collegium, quod praeest rei navali: Admiralität, Admiralitätskollegium: tengeri hajós gyülekezet.

Adwent, u, m. adventus, us, m. Advent, Adventszeit: ádvent. *Slav.* Príchod.

adwentní, á, é, *adj.* adventualis, e: den Advent betreffend: ádventi, adventhez tartozandó. *Slav.* príchodní. *Usus.* Adwentní Čas, tempus adventus (adventuale), die Adventszeit: ádventi idő.

Afričan, a, m. afer, afri, m. Africaner, afrika-béli ember.

afričančin, a, e, *adj. poss.* afrae, der Africanerin gehörig, afrika-béli személlyé.

Afričanka, i, f. afra, ae, f. Africanerin, afrika-béli személy, aszszony.

afričanow, a, e, *adj. poss.* afri (*genit. sing.*): dem Africaner gehörig, afrika-béli emberé.

Africanstwo, a, n. *collect.* afri, *plur.* die Africaner: afrika-béliek afrika-béli nép (nemzetség).

afrických, *adv.* more africano, africanisch, afrika-béli módra (módon, mód szerént), afrikáúl.

africký, á, é, *adj.* africanus, a, um: africanisch, afrikai, afrika-béli. *Usus.* Africké More, v. More.

Afrika, i, f. africa, ae, f. Africa: afrika. *Syn.* africká Zem.

ag, *interj. admin.* eia, vah, hem, úúú, vah! vaha! ey! igenis, bezzeg, ugyan, o, aha, oha. *Syn.* ale, eg. *Usus.* Ag! ag! papae! atat: ey! ey! ó! ó! Ag gak pekní ge! eia! quam elegans est! ey! wie ist er so schön (fein)! igenis, bezzeg szép! 2) *vulg.* pro ai.

Agác, a, m. Strom: acacia *arbor:* der Agazbaum, Schotendorn, ägyptischer: agáts-fa. akátzi-fa, *Syn.* strukowí Trň. Americkí Agác, Robinia: Pseudacacia *Linn.* After, Akazie: amerikai agáts-fa.

Agác oprawdiwí: Acacia vera Linn: ächte Akazie, igaz Agátsfa.

† Agarik, u, m. v. Dréňowka, dréňowá Huba.

† agarikowí, á, é, *adj.* v. dréňowkowí.

Agát, u, m. v. Achát.

agátowí, á, é, *adj.* v. achátowí.

Agnuscek, u, m. *dem.* ex seq.

Agnusek, sku, m. numisma (nomisma), atis, n. *Horat. Mart. Paudat:* die Münze, gemünztes Geld, ein Geldstück: pénz, pénz nemű.

Agrest, u, m. omphacium, i, n. succus immaturarum (agrestium) uvarum: Aagrest, Saft

Saft aus unreifen Weinbeeren: éretlen szölönek leve. *Syn.* ki selí Must znezrelích Hrozen.

ah, *interj.* v. ach.

aha, *interj. abominantis*, dolentis ah! *Ter.* apage! phui! ach! ah! (bey Bezeigung des Unwillens, des Betrübniß ꝛc.), pfui, pfuy: aha. *Syn.* psi, psiha, pfug, pfuha. *Usus.* Aha Smradochu (smradlawí kozle)! apage, olide hirce! du stinkender Bock! aha büdös bak: Aha preč stakowími Dari: apage istiusmodi dona! pfuy! fort mit solchen Geschenken! hordd-el magadat illyen ajándékokkal elölem. 2) aha! Plaut. ah, ah, achah, ha, hm! aha! ugyan-is, bezzeg, úgy-kellett? *Usus.* Aha tu si? 3) *interj. demonstrantis:* aha, en, ecce: acha, aha, ime, ím. *Usus.* Aha tu si! ecce hic es! acha bist du da? ime itt vagy?

ai, *conj.* atque, et, etiam, itemque, nec non: und auch: és-is. *vulg.* ag. *Usus.* Ai to tagik budeš? etiam ne illud negabis? darfst du dies noch läugnen? tagadhatod-é még azt-is? Ai wčil ge taki, gakí pred tím bol: etiam num talis est, ut ante fuit: jetzt ist er auch so, wie vorher beschaffen: még most-is ollyan (garázda, kutya, furtsa), mit az elött vóltt. Hlasem, Rukú, ano ai Zubami: voce, manu, atque etiam dentibus: mit der Stimme, Hand, und auch mit den Zähnen: szavával, kezével, fogával-is.

Akác, u, m. v. Agáč.

Akademia, e, f. academia, ae, f. Akademie, die hohe Schule, akademia, fö oskola. *Syn.* wisoká (Hruba) Škola.

Akademik, a, m. academicus, i. m: ein Akademiker, fö oskolában tanúltt. *Syn.* wissíg Školi Žák.

akademicki, *adv.* academice, more academico, akademisch, akademikus módgyára.

akademický, á, é, *adj.* academicus, a, um: akademisch akademiai.

† Akaut, u, m. v. Pazňecht neb Pazúr medwedí.

† akautowí, á, é, *adj.* v. pazňechtowí, pazúrowí.

† Akcidenc, u, m. *Plur. nom* Akcidence. *genit.* dencu, v prípadek.

† Akcidenci (Akcidence), idem.

Akcíz, u, m. v. Dánka, Porcia.

Aksamét, u, m. byssus, i, holosericum, i. n. pannus bombicinus: der Sammet, bársony. *vulg.* Aksamget. *boh* Aksamit.

Aksametník, a, m. textor holoserici (panni bombicini) Sammetmacherweber: bársontsináló, bársony metö.

aksamétowí, á, é, *adj.* byssimus, bombicinus, holosericus, a, um: von Sammet bársonyból való. *vulg.* aksamgetowí. *boh.* aksamitowí. *Usus.* Aksamétowí kwet, v. kwet Aksamétowa kefa, scopula serviens detergendo panno bombycino, Sammetbürste, bársony-kefe. Aksamétowá Šata vestis byssina (byssacea, holosericea), Sammetkleid, bársony-ruha.

† Aksanút, u, m. v. Aksamét.

† aksannútowí, á, é, *adj.* v aksamétowí.

† Akstagu, u, m. v. Čístec.

† akstagnowí, á, é, *adj.* v čísťcowí.

† Akstín, u, m. v. Čísťec.

† akscínowí, á, é, *adj.* v. čísťcowí.

Alabaster, stru, m. alabaster, i, m. alabastrites, is, m. der Alabaster, Alabasterstein: alabastrom

strom kő. *Syn.* alabastrowi Kameň. *boh.* Alabastr.

Alabastrowi, á, é, *adj.* alabastricus, alabastrinus, a, um: den Alabaster betreffend, oder aus (von) Alabaster: alabastromból való. *Usus.* Alabastrowi Lom, fodina alabastritarum, Alabasterbruch, alabastrom kőbánya, alabastrom-kő vágó hely. Alabastrowá Mast', unguentum alabastrinum, Alabastersalbe, alabastrom kenet. Alabastrowá Nádoba, instrumentum alabastrinum, Alabastergeschirr, alabastrom edény.

† Alean, u, m. v. Ladek.

Albe, i, f. calisiris, calassis, is, alba, ae, f. die Albe, alba.

Albert, a, m. Albertus, i, m. Albert, Albert. *Aliud est.* Adalbert.

Ale, *conj.* ast, at, sed, vero, verum, autem: aber, allein; pedig, de, sőt, hanem. *boh.* pak. *Usus.* Kričíš, že ti ge zima, a si teplí, až hroza: Ρ. Ale gak sa pohňem, tak hneď pomňe mráz ide: clamas te frigere, et vehementer calea. Ρ. sed, ut me moveo, subito horror mea membra percurrit: du schreiest, es friere dich, und bist sehr warm. Ρ. Aber, so bald ich mich bewege, so überläuft mich gleich ein Schauer: kiáltasz, hogy fázol, pedig igen-is forró vagy. Ρ. De, mi hent mozdúlok, azonnal a' nagy hideg által jár. Wšak ale (niémeňeg) attamen, verum tamen: aber doch, jedoch: mind azon által, de még-is. *Nota.* Ale: *a*) *In oppositione saepe exmitti solet.* Ti ho milugeš, gá (ale) nenáwidím: tu illum amas, ego odi: du liebest ihn, ich aber hasse ihn: te szereted ötet, én pedig gyűlölöm. *b*) *Post* gestli *et exmitti, et retineri potest.* Gestli ma miluješ, těším sa; gestli (*vel* gestli ale) nenáwidíš: si me amas, gaudeo; sin (sin vero) me odisti: wenn du mich lieb hast, freuet mich, wenn du mich aber hassest: ha szeretsz örvendek; ha pedig gyűlölsz. 2) sed, verum: sondern: hanem. *boh.* nibrž. *Usus.* Nelen (negeďiňe), ale i (ale ai, ale téš): non modo (non solum, non, tantum), sed etiam (sed et, sed quoque): nicht nur (nicht allein), sondern auch: nem tsak, hanem. 3) quaeso, dum: doch, jedoch, ich bitte, sey so gut: míg, még is. *Usus.* Ale zawri Okno, claude dum fenestram, mache doch das Fenster zu, tedd-bé, kérlek, az ablakot. Ale nech si nekazá Oči, ne corrumpe, quaeso oculos tuos: verderben sie sich doch die Augen nicht, ne rontsdd, kérlek, szemeidet. 4) utique: ja: igen is. *Usus.* Pi. Ρ. ale mňe sa nechce pit: bibe Ρ. utique non sitio: trink! Ρ. mich dürstet ja nicht: igyál. Ρ. de mikor nem szomjúhozom. 5) *Penes interrogationem.* nam, ne: denn: e'. *boh.* pak. *Usus.* Kdo ale? quisnam? wer denn? vallyon kitsoda? kitsoda (ki) tehát? Čo ale? quidnam est? was ist's denn? ugyan mi az? Čo ale neňí doma? nonne est domi? ist er denn nicht zu Hause? nints-e' ide haza? 6) circiter, ad: beiläufig, etwa, ungefähr: ugymint, felé, valami, vagy. *boh.* aš, ašt. *Usus.* Ale wetri hodini, circiter hora tertia, etwa um drei Uhr, vagy három órá tájban (három óra felé). Kolkože uš ale hodin bude? quid ergo est horae? wie viel mag es denn schon Uhr seyn? vallyon hány óra lehet immár? Kamže ta opilá sa ale podela? quor-

quorsum haec ebria pervenit? wo muß die betrunkene hingekommen seyn? valljon hová lett az a' részeges asszony? 7) *In impatienti locutione:* quin: ich, doch: ugyan. *Usus.* Ake iď? quin is? so geh doch; ich! so geh doch: ugyan menny-el. 8) *Saepe initio orationis positum redundat, et admirationem communiter notat. Usus.* Ake tu ge horko! hic valde calidum est! hier ist es warm! de meleg van itt! Ake to ge dňes zima, esťe horsseg, než wčera: hodie magnum frigus est, adhuc maius, quam (ac) heri: heute ist es kalt, noch kälter, als gestern: ma igen hideg vagyon, még hidegebb mint tegnap. Ake dňes nechoď ňikam, hodie ne in publicum prodeas, heute geh nicht aus, ma sehová ki 'ne menny. 9) *Substantive:* difficultas, tis, f. inpedimentum, i, n. Schwierigkeit, Hinderniß: nehézség, akadály. *Syn* Prekážka, Tažkosť, Obťažnosť. *Usus.* Ge Ake pritom, est penes difficultas, es ist ein Aber dabey, akadály találtatik bene (melette).

ake, *interj. admir.* v. ag.

* alebo, *conj.* v. aneb.

akebrž, v. ano: tedáž *Nro.* 4*to.*

Ales, *Genit.* Alsa: Alexius i, m. Alex: Elek.

† Alfis, *a*, m. v. Mňík (Uhor) morsskí.

Alkermes, u, m. alcermes Phytolacca decandra Linn. Kermeßbeere, Alkermesch: alkermes.

alkermesowí, *á*, *é*, *adj.* ex alcermes paratus, a, um: von (aus) Alkermesch: alkermesböl való.

alleluga, *ex haebreo* hallelujah, i, e. chwálme Boha: laudemus Deum: Gott loben wir: ditsérjük az Istent.

allo, *vox propellentis, et excitantis:* eia, age, agedum, agite, agitedum: wohlan: nosza, alló. *Syn.* alo, no, nosa.

† Almára, v. Kasňa.

† Almarka, v. Kasňička.

Almazia, i, f. nectar, is, n. Göttertrank: halhatatlanságnak itala, mellyel az Istenek éltenek. *Prov.* Almaziú (welmi pekňe) woňí: aut piscem olet, aut florem (timallum), *Ambros.* bene olet: es riecht schön: szép illattya vagyon. 2) nectarites, ae, m. der Alantwein: örvényes (örmény gyökeres) bor. *Syn.* ománkowé Wíno, sladkí Nápog.

Almužna, i, f. eleemosyna, ae, f. stips, is, f. pecunia, quae (donum, quod) egenis datur: das Almosen, Almosengeld, Geld (Geschenk) an Arme: alamizsna. *Usus.* Almužnu pítak, dak, brak (zberak): stipem petere, conferre, colligere: Almosen holen (bitten), geben, einsammeln: alamizsnát kérni, adni, gyüjteni. 2) Almužnižit, vivere de stipe collecta (de beneficio aliorum). vom Almosen leben, almisnábúl élni. *Prov.* Mňísskeg Reči Almužna konec. 3) mňíchoweg Reči Almužna, wipadá na konci, kdiž Mňích mluwí, Almužnu lowí: praesta, quaesumus; monachi sermocinatio finaliter est mendicatio: die Mönchens Rede ist ein Almosen am (zu) Ende: beszél a' barát, alamizsna a' vége.

Almužnár, *a*, m. eleemosynarius, i, m. Almosenpfleger, Almosenier: almisnálkodó, almisnás. *Syn.* Almužník. 2) eleemosynarius, in pauperes liberalis: Almosenier, freigebig ge-

gegen die Arme: alamisnálkodó. *Syn.* Milosrdník.

almužnárčin, a, e, *adj. poss.* eleemosynariae: der Almosenpflegerinn (der Almosenierinn) gehörig: almizsnásnié, almisnálkodónié. *Syn.* almužníčin.

Almužnárka, i, f. eleemosynaria, ae, f. Almosenpflegerinn, Almosenierinn: alamizsnásné, alamizsnálkodóné. *Syn.* Almužnícka.

almužnárow, a, e, *adj. poss.* eleemosynarii, dem Almosenpfleger gehörig: alamizsnásé, alamisználkodóé. *Syn.* almužníkow.

almužnárski, *adv.* eleemosynarie: almosenpflegerisch, almosenierisch: alamisnásan, alamisnás módon. *Syn.* almužnícki.

almužnárský, á, é, *adj.* eleemosynarius, a, um: den oder die Almosenpfleger betreffend: alamisnás. *Syn.* almužnícký. *Usus.* Almužnárská Pikla: pixis, in qua stips egenis colligitur: Almosenbüchse: persely, puska.

Almužnárstwí, á, n. collegium stipis egenis colligendae et dividendae, pauperum institutum: Almosenamt, Armeninstitut: a' szegényeknek álamisna fundusa, kassája. *Syn.* Almužníctwí. 2) liberalitas erga egenos: die Freigebigkeit gegen die Armen: a' szegényekhez-való bőkezűség, adakozóság.

almužníčin, a, e, *adj. poss.* ex seq. v. almužnárčin.

Almužníčka, i, f. v. Almužnárka. 2) *dem.* ex Almužna.

almužnícki, *adv. v.* almužnárski.

almužnícký, á, é, *adj.* v. almužnárský.

Almužníctwí, á, n. v. Almužnárstwí.

Almužník, a, m. v. Almužnár.

almužníkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. almužnárow.

alo, v. allo.

Aloe, n. *indecl.* Zelina horká: aloe, is, n. Aloe perfoliata Linn.: die Aloe: Keserü áloé. 2) v. tagiká Smola. 3) v. tagiké Drewo.

Alogzia, i, f. Aloysia, ae, f. die Aloysia: Alojzia, Lojza. *Syn.* Logza.

alogzičin, a, e, *adj. poss.* aloysiolae: der kleinen Aloysia gehörig, kis aloyziaé, lojzikáé. *Syn.* logzičin.

Alogzíček, čka, m. *dem.* ex Alogzík. *Syn.* Logzíček.

Alogzička, i, f. *dim.* aloysiola, parva aloysia, ae, f. kleine Aloysia: kis-alojzia, alojziátska. *Sin.* Logzička.

Alogzík, a, m. *dem.* aloysiolus, parvus aloysius, der kleine Aloysius: kis-aloyzius. *Syn.* Logzík.

alogzíkow, a, e, *adj. poss.* aloysioli, des kleinen Aloysius, kis-alojziusé. *Syn.* logzíkow.

alogzin, a, e, *adj. poss.* aloysiae, der Aloysia gehörig, alojziáé. *Syn.* logzin.

Alogziuš, a, m. Aloysius, i. m. Aloysius, Aloyzius. *Syn.* Logz.

alogziušow a, e, *adj. poss.* aloysii, dem Aloysius gehörig, alojziusé. *Syn.* logzow.

† Alpeš, v. koritanské hori.

† Altán, u, m. v. powlač.

† Altána, i, f. idem.

† Altánek, nku, m. dem. v. powláčka.

† Altánka, i, f. idem.

Alzácia, e, f. v. Elzaš.

† Alzaš, a, m. v. Elzaš.

Alžbeta, i, f. Elisabetha, ae, f. Elisabeth, Lisette: Erzsébeth, Elsébeth, örse, örsik. *vulg.* Beta, Bekuša, Líza, Lízla.

alžbetčin, a, e, *adj. poss.* ex Alžbetka. *vülg.* betčin, bekuščin, lízčin, lízlin.

alz-

alžbetin, a, e, *adj. poss.* elisabethae, der Elisabeth gehörig: erzsébeté. *vulg.* betin, betuſin, lizin, lizlin.

alžbetinčin, a, e, *adj. poss.* Elisabethinae Monialis: der Elisabethinerinn gehörig: Elizabethináé, Erzsébetnéé.

Alžbetinka, i, f. Sancti-Monialis Elisabethina, Elisabethinerinn, Elizabethina, Erzsébetné, Szent Erzsébetről nevezett Apátza, Gyógyító Apátza. *Plur. nom.* Alžbetinki, *gen.* nek, S. Moniales Elisabethinae: die Elisabethinerinnen, Erzsébetnék. U Alžbetinek, apud S. Moniales Elisabethinas, bei den Elisabethinerinnen, Erzsébetnéknél, Elizabethináknál.

Alžbetka, i, f. dem. ex: Alžbeta. *vulg.* Betka, Betička, Betuſka, Lízka, Lízla, Lízlička. 2) v. Alžbetinka.

Ambit, u, m. ambitus, us, m. porticus, us. f. der Gang: folyosó, béfedett tornátz. *Syn.* Chod, Obchod, Prehádzka. *vulg.* hambit.

Ambitek, tku, m. ambitellus, i, m. kleiner Gang: folyósótska, kis-folyósó. *Syn.* Chodek, Obchodek. *vulg.* hambiteh.

Ambitík, u, m. idem.

† Ambra, i, f. v. Pížmo morſké.

† Ambrela, i, f. v. Náde ſdec, Náſlunec.

† ambrowí, á, é, *adj.* v. pížmowí.

Ambrož, a, m. Ambrosius, i, m. Ambroſius, Ambrus.

ambrožčin, a, e, *adj. poss.* uxoris Ambrosii, der Gattinn des Ambroſius gehörig, Ambrus feleségié.

Ambrožka, i, f. coniux Ambrosii, die Gattinn des Ambroſius, Ambrus felesége. *Syn.* ambrožowá Žena. 2) Zelina, v. Swetlík.

ambrožkowí, á, é, *adj.* v. ſwetlíkowí.

ambrožow, a, e, *adj. poss.* Ambrosii, dem Ambroſius gehörig, ambrusé. *boh.* ambrožů, -žůw, ambrožowic.

† ambrožů, ambrožůw, owa, owo, *adj. poss.* idem.

† ambrožowic, *adj. poss. omn. gen. indecl.* idem.

amen, *vox ex haebreo:* fiat, vere, profecto: amen, igenis, úgy légyen. *Syn.* i welmi, nech ge tak, nech ſa tak ſtane. *Adhibetur etiam Substantive*, v. g. Až po Amen, usque ad Plaudite: usque ad extremum finem: bis zum (an das) Ende, egész végig, végezetig.

Amerikan, a, m. Americanus, i, m. ein Amerikaner, Americaner, aus America: amerika béli ember.

amerikančin, a, e, *adj. poss.* americanae, der Amerikanerinn gehörig, amerikabéli aszszonyé.

Amerikanka, i, f. americana, ae, f. die Amerikanerinn, Americanerinn: amerikabéli aszszony.

amerikanow, a, e, *adj. poss.* americani: dem Amerikaner gehörig: amerikabéli emberé.

amerikcki, *adv.* more americano, americaniſch, amerikaniſch, amerikabéli módon. *Syn.* po amerikcki.

amerikckí, á, é, *adj.* americanus, a, um: amerikaniſch, americaniſch, aus Amerika: amerikabéli.

Amerika, i, f. America, ae, f. America, Amerika: Amerika.

† Amerle, f. *pl.* v. Šamrawi.

Ametiſt, u, m. drahí kameň: amethystus, i, m. der Amethyſt: viola szinü drága kö, melly részegillést meg gátol.

ametistowí, á, é, *adj.* amethysteus, amethystinus, amethystinatus, a, um: von Amethyst: viola szinü drága köböl való.
amoniacký, á, é, *adj.* Amoniacká Sol: Sal amoniacum, sal gummi amoniaci, Amoniacsalz, ámoniák-só. Amoniackeg Soli Wodka: spiritus salis amoniaci, Amoniacsalzgeist, ámoniák-só Spiritus (égett bor), Amoniacká Guma: Gummi amoniacum, Amoniacgummi, ámoniak-gumi.
Ampula, i, f. Urceus, i, m. ampulla, ae, f. capedo, inis, f. Cic. capis, idis *Liv.* ein kleines Gefäß oder Becherchen mit einem Henkel, z. B. zum Gottesdienstlichen Gebrauche: Krug, ein Gefäß mit einem engen Halse, und dicken Bauche: Ompolna, hasas üveg, palatzk, *vagy* korsó. *Syn.* Kolba *boh.* Baňe.
Ampulečka, i, f. idem. ex seq.
Ampulka, i, f. *dem.* urceolus, i, m. capeduncula Cic. capidula. capiduncula, ae, f. ein kleiner Krug: kantsotska, ompolnátska, tsuprotska. *boh.* Baňka. NB. Páriz - Pápayo. *capis* est désa. *capidula*: désátska, seu Šáf, Šáflík pre Swiňe.
Amumki, *Genit.* Amumek, f. *pl.* Amomum, i, n. Amomum Cardamomum Linn.: der Cardamom Ingwer, Amömlein, arabiai mirthus mag.
† an, ana, ano. *Plur.* aňi, ani, ana; *in reliquis casibus indeclinabile. pronomen boh.* v. kterí.
Ananas, u, m. Ananas, Ananas, Ananasz.
Anča, i, f. Anna, ae, f. Anna, Nanette, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: anna, panna, panni. *Syn.* Ančura. *boh.* Anče, Andula.
† Anče, f. idem.

ančiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *boh.* andulčin.
Ančička, i, f. *dem.* ex Anča: annula, parva anna: Nanntchen: kis-panna, anitska. *Syn.* Ančurka. *boh.* Andulka.
Ancikrist, u, m. Antichristus, i, m. Andchrist, Antichrist, Widerchrist: hamis Kristus, antikristus.
ancikristowí, á, é, *adj.* antichristi, ad antichristum pertinens: dem Antichrist, Widerchrist gehörig: hamis Kristusé, antikristusé.
ančin, a, e, *adj. poss.* ex Anča et Anka: annae, der Anna gehörig, pannáé, annaé. *Syn.* ančurin. *boh.* andukin.
Ančura, i, f. v. Anča.
ančurin, a, e, *adj. poss.* v. ančin.
Ančurka, i, f. *dem.* ex Ančura. v. Ančička.
Anďel, a, m. angelus, i, m. der Engel: angyal. *Syn.* Angel, Posel. *Usus.* Dobrí Anďel, angelus bonus, ein guter Engel, jó-angyal. Zlí Anďel, malus spiritus, ein böser Geist, ein böser Engel, gonosz lélek. Strážné Anďel, angelus custos, der Schutzengel, örző angyal. *Plur.* Anďeli. *boh.* Anďelé, et lowé.
Anďelček, a, m. *dem.* ex Anďelek: parvus angelus: Engellein, Engelchen: angyalka, angyalotska. *Syn.* Anďelíček, Angelček, Angelíček.
anďelčekow, a, e, *adj. poss.* parvi angeli, dem Engellein gehörig, angyalotskáé. *Syn.* anďelíčkow, angelčekow, angeličkow.
Anďelek, lka, m. *dem.* ex Anďel, v. Anďelček.
Anďelíček, čka, m. *dem.* ex Anďelík, v. Anďelček.
anďelíčkow, a, e, *adj. poss.* v. anďelčekow.

Anďe-

Andělička, i, f. *dem.* ex Andělika.

Andělictwí, á, n. v. seq.

Andělictwo, a, n. v. Andělstwo.

Andělík, a, m. *dem.* ex Anděl v. Andělček.

Andělík, a, m. v. seq.

Andělika, i, f. Zelina: panacea, angelica, ae, f. panaces, is, n. heracleum angelicum, Anglica sylvestris Linn. Angelike, die Engelwurzel, Angilkawurzel: mindent gyógyitó-fü, angyal-fü, ángélika gyökér. *Syn.* Angelika, Ganoklika. *Aliud est* ganofit *seu* ganoklika: Oslädic, Sladic. 2) angela, ae, f. Angelika, ein Name eines Frauenzimmers: angyelika, aszszonyi név.

andělikowí, á, é, *adj.* ex radice seu herba angelicae: von (aus) Angelik: angyélika gyökérböl való.

andělskí, *adv.* angelice, englisch (von Engel), angyalúl, angyali módon. *Syn.* angelskí, poandělskí.

andělskí, á, é, *adj.* angelicus, a, um: englisch (vom Engel): angyali. *Syn.* angelskí. *Usus.* Andělskí Trank, Zelina: alisma, atis, n. *Plin. H. N.* Arnica, ae, f. montana Linn.: Wolverlei: olasz uti fü. Andělskí Pozdraweňí, salutatio angelica, der englische Gruß, angyali üdvözlet.

Andělstwí, á, n. angelatus, us, m. status angelicus: Engelstand, Engelthum: angyali álllapot, angyalság.

Andělstwo, a, n. *collect.* angelorum chorus, das Englthum, angyali sereg. *Syn.* Angelstwo.

Andíwia, i, f. cichorium endivia *Linn.*: Endivie: *plur.* Endivien, ein Kraut: disznó kék: endivia, téli saláta. *Syn.* Štrbák. *boh.* Šterbák. *Aliud.* Ce-kanka (katány-kóró): quocum confundit Páriz-Pápay.

andíwiowí, á, é, *adj.* intubaceus, a, um: von (aus) Endivien: endiviai, katány-kóróé. *Syn.* štrbákowí. *boh.* šterbákowí. *Usus.* Andíwiowí Salát: intubacea lactuca: Endivien salat: endivia-saláta.

Andro, a, n. Ostrow: andrus, i, f. *insula una cycladum*: Andro, eine Insel: Andros nevü sziget.

† Andula, i, f. v. Anka, Ančička.

† andulčin, a, o, *adj. poss.* v. ančiččin.

† andulin, a, o, *adj. poss.* v. ančin.

† Andulka, i, f. v. Ančička.

aneb, anebo, *conj.* aut, vel, seu, sive: oder entweder: akár, vagy, avagy. *Syn.* neb, nebo, buď, budto. *vulg.* abo, alebo, lebo. *Usus.* Twog Odchod, aneb, radšeg twoge Utekáňí: tuus abitus vel potius fuga: deine Abreise, oder vielmehr deine Flucht: a' te el-meneteled, vagy-is inkább szaladásod (szökésed). Učiň, abichto mal, aneb z Mocú, aneb potagemki, aneb sprošbú: fac, illud habeam, vel vi, vel olam, vel precario: mache daß ich es bekomme, entweder mit Gewalt, oder mit List, oder mit Bitte (bittweise): tselekedd, hogy azt meg-nyerhessem, akár erövel, akár alattomban, akár kéréssel.

Angel, a, m. v. Anděl.

Angelček, á, m. *dem.* v. Andělček.

angelčekow, a, e, *adj. poss.* v andělčekow.

Angelíček, čka, m. *dem.* v. Andělíček.

angelíčkow, a, e, *adj. poss.* v andělíčkow.

Angelictwí, á, n. v. seq.

Angelictwo, a, n. v. Andelictwo.

Angelík, a, m. dem. v. Andelík.

Angelika, i, f. v. Andelika.

angelikowí, á, é, adj. v. andelikowí.

angelskí, adv. v. andelskí.

angelskí, á, é, adj. v. andelskí.

Angelstwí, á, n. v. Andelstwí.

Angelstwo, a, n. collect. v. Andelstwo.

Anğlia, i, f. Anglia, ae, f. das England, Engelland: Anglia ország. Syn. Anğlická Zem. 2) pannus anglicanus: Engelländer Tuch: angliai posztó. Syn. anğlické (anğliowé) Súkno.

Anğlićan, a, m. anglus, i, m. ein Engländer (Engelländer): ánglus. Syn. Eňğlićan.

anğlićancin, a, e, adj. poss. anglicanae foeminae: der Engländerinn gehörig: ángliai aszszonyé.

Anğlićanka, i, f. Angla, ae, f. eine Engländerinn, Engelländerinn: ángliai aszszony.

anğlićanow, a, e, adj. poss. mas. angli: dem Engländer gehörig, ánglusé.

anğlickí, adv. anglice: englisch engelländisch: ángliáúl. boh. anğlicki.

anğlickí, á, é, adj. anglicus, anglicanus, a, um: englisch engelländisch: ángliai. boh. enğlickí. Usus. Anğlická Panenka (Mníška), Herula Anglicana, Englische Fräule (Klosterfrau), ángliai Kis-Aszszony (Apátza). Anğlické Panenki (Mníški), Herulae (S. Moniales) Anglicanae, die Englischen Fräulen (Klosterfrauen): angliai Apátzák (Kis-Aszszonyok). Anğlická Zem, v. Anğlia.

Anğlictwí, á, n. anglicanismus, i, m. der englische (engelländische) Gebrauch: ángliai szokás (rend-tartás). Syn. anğlickí Spósob, anğlické Mrawi.

Anğlictwo, a, n. collect. angliorum, m. pl. natio anglica: die Engländern, die englische Nation: ánglusok; ánglus nemzet. Syn. anğlickí Národ, Anğlićaňi.

anğliowí, á, é, adj. anglicanus, a, um: engelländisch, er, e, es: angliai. Usus. Anğliowé Súkno, v. Anğlia 2-do Nro.

† Anğrešt, u, m. v. Egreš.

† Anğúria, e, f. v. turecká. Diňa.

aňi, conj. ne quidem: nicht einmal: se, sem, senem, nemis. Usus. Aňi čitať neumú, ne legere quidem scit (novit); er kann nicht einmal lesen, olvasni se tud. Dňes aňi Mesác nesweti, hodie ne luna quidem splendet, heute scheinet nicht einmal der Mond, ma hóld világ sem szolgál. Aňi do Podobenstwá s ňím prisť (aňi mu Wodi podať) nemože, ne quidem in comparationem cum eo venire potest, er kann nicht einmal mit ihm verglichen werden, ötet tsak hasonlítani se lehet hozzá. 2) nec: gar nicht: nem, nem is, éppen nem, se, sem. Usus. Aňi ma neňí wideť, nemo me videt, man sieht mich gar nicht, senki se lát engemet. Aňi mito nemože z Slawi wisť, že išel preč: nec oblivisci possum, eum abivisse: ich kann es gar nicht vergessen, daß er weg gieng: fejemből se tér ki (el-nem felejthem), hogy el-mentt. Aňi newím, kam išli: nec scio, quorsum ierint: ich weis gar nicht, wo sie hin gegangen sind: nem is tudom, hová mentek. Dňes od Zimi (pre Zimu) aňi piť nemožem, hodie prae frigore nec bibere possum, heu-

te

te kann ich vor Kälte nicht einmal trinken, ma a' hideg miátt nem is ihatom. Gá uš tam nepogdem aňi krok, ego non amplius illuc ibo, ich gehe keinen Schritt mehr dahin, én egy lépést se megyek többé oda. Aňi sa mu neukazug, cave, ne in conspectum ei te des: laß dich gar nicht vor ihm sehen, ne is jöj eleibe; eleibe se menny. Tiš tam aňi nebol, nec ibi aderas, du warst gar nicht da, ott se voltál. Celu Noc robili, aňi nespali: tota nocte laborarunt, nec dormierunt: sie arbeiteten die ganze Nacht, schliefen gar nicht: egész éjtzaka munkalkodtak, nem is aluttak. 3) neque, nec: auch nicht: se, nem, nem-is. *Syn.* aňiž. *Usus.* Gá sem-sa esťe nemil, aňi nemodlil: nondum me lavi, neque oravi (nec ad Deum precatus sum): ich habe mich noch nicht gewaschen, und habe auch nicht gebetet: még nem mosdostam, se nem imádkoztam. 4) aňi-aňi: nec-nec, neque-neque, neve-neve, neque, nec: weder, noch: sem, se. *Usus.* Nikde neňi žádného Doma, aňi tu, aňi tam: neque hic, neque ibi quisquam domi est: es ist niemand zu Hause, weder hier, noch dort: sem itt, se amott senki sintsen oda haza. Aňi natom, aňi na druhém (neprestaňem): neve in hoc, neve in illo: weder in diesem, noch in jenem: se ebben, se abban.

Aňisko, a, n. senex (absurda) anna: alte (abscheuliche) Anna: vén (utálatos) anna.

Aniz, u, m. anisum, i, n. *Plin. H. N.* Pimpinella Anisum Linn: Anis, Anies, Oneis. *vulg.* Hanušek. *Usus.* Indianski Aniz, v. Celer. Plosčičnî (*boh* sťeňicnî) Aniz, v. Plosčičňik.

aňiž, *conj.* v. aňi Nro. 3*tio.*

anizowî, á, é, *adj.* anyseus, a, um: von Anis: ánisos, ánisból való. Anizowé Semeno: semen anisi, Anissame, ánismag.

† Anká, i, f. v. Anča.

Anna, i, f. anna, ae, f. Anna: anna. *vulg.* Nána.

anňciččin, a, e, *adj. poss.* ex seq. v. ančiččin. *vulg.* nániččin, nánčin.

Anňička, i, f. *dem.* ex Anna. v. Ančička. *vulg.* Nánička, Náňka.

anňin, a, e, *adj. poss.* annae, der Anna gehörig, annaé. *vulg.* náňin.

ano, *adv.* omnino, profecto, sane, certe, commode, utique: ja, ja wohl, in der That, beim Antworten, in Zugestehungen, oder wenn man zuweilen mit drein redet, um nicht so lange stille zu schweigen: igen-is, úgg vagyon. *Syn.* iwelmi, owsem, zaisťe. *boh.* arci. *Usus.* Ano, može wzať: omnino tollere potest: ja er mags hinnehmen: igen-is, el-viheti. Takšteš plakal? R. ano: kdiž nekoho plakať widím, od plaču sa zdržať nemožem: etiam ne flevisti? R. omnino, ego videns alium flere, non possum mihi a fletu temperare: du weintest also mit? R. allerdings, wenn ich jemanden weinen sehe, so kann ich mich des Weinens nicht enthalten: te is sírtal? R. igen is; látván mást sírni, nem mértékelhetem magamat a' sírástól. Weríšli? R. ano: credisne? R. certe *Ter.* glaubst du es? R. ja (freilich): hiszed-é? R. igen is hiszem. Chceš li mať gednu Částku? R. ano: vis partem unam? R. commode *Ter.* willst du einen Theil haben? R. ja (freilich): a-

akarsz-e' egy részt? p. igen-is. *Nota. Saepe apud Latinos repetitur verbum*, v. g. Přiďeli? p. ano: venietne? p. veniet: wird er kommen? p. ja: el-jön é? p. el. Geli tu? p. ano: adestne? p. adest: ist er da? p. ja: itt vagyon-é? p. itt. — 2) utique: ja, schlechterdings, allenfalls: ugyan tsak (éppen, tellyességgel). *Syn.* tedáž. *Usus.* Ale ne dneſ, geſtliže ano zemřeť muſí: ast non *hodie*, si utique mori debet: aber ja nicht heute, wenn er ja sterben sollte: de nem ma, ha ugyan tsak meg kell halnia. Ano dag pozor na ſeba: utique cave (attende) tibi: nimm dich ja in Acht: ugyan tsak vigyázz magadra: On ano može iſť, abire utique potest, er mag ja gehen: ő tsak ugyan el-mehet: Nepowec ano žádnému, nulli utique dicas, sag's ja niemand, tsak ugyan senkinek sem mondjad meg. — 3) nempe, nimirum, scilicet, utique, videlicet: ja, freilich, gewiß, nähmlich, nämlich: tudni illik. *Syn.* totižto, práwe. *Usus.* Ti ſi ano powedeť chcel: nempe id volebas: du hast nämlich dieses sagen wollen, daß: tudni illik azt akartád mondani. Zaplaů, powedáſ, ano zaplatí, kdiž (ked) uſ wſecko zmrhal, premárnil: solvet inquis, scilicet solvet, postquam omnia consumsit: er wird zahlen, sagest du; ja, das reimet sich, nachdem er nämlich alles verschwendet hat: igen is meg-fogja fizetni, leg fő képpen, minek utánna mindenemet el-költött, el-vesztegetett, el-tékozlott. Ano to eſte chibilo: *scilicet* id unum deerat: ja, das fehlte noch: tudni illik, a' vólt még héja. — 4) imo, imo vero, quin, quin imo: ja, vielmehr, ja vielmehr: söt, söt inkább. *Syn.* ba. *Usus.* Co za prácu máſ w tom Dome? p. ano co ti máſ? quod apud has aedes negotium est tibi? p. imo, quod tibi est? was hast du bei diesem Hause zu thun? p. ja, und eben du was? mi dolgod van ennél a' háznál? p. söt néked mi dolgod? hát magadnak? On ge Zloďeg, ano ai Swatokrádežník: fur est. imo sacrilegus: er ist ein Dieb, ja ein Kirchenräuber: ő tolvaj, söt szentség-törö-is. Ano radſeg: imolibentius (potius); quin imo: viel mehr, ja lieber: söt inkább. Ano tedáž: imo, plane (prorsus) ja so gar: söt éppen. *boh.* alebrž, anobrž. — 5) ast, séd, vero, at, verum: ja, allein, aber, bei Einwendungen, Bedenklichkeiten: de. *Syn.* alé. *Usus.* Geden prawí, pomáhag; druhí odpowedá, ano gako? unus ait iuva, alter reponit, sed quomodo? einer spricht, hilf; der andere antwortet, ja wie? egyik mondja, segély; másik felel, de miképp (hogyan)? — 6) Ano ano: vero, imo vero, imo certe, scilicet, nimirum: ja ja, ganz gewiß, ja wohl: igen-is kétség-kivül, minden bizonnyal. — 7) Ano tak: *a*) recte! bene! ita scilicet: ja so! recht so: éppen (igen-is) úgy. *b*) *in admiratione vel interrogatione*: itane (siccine) vero? ja so? beim Verwundern, oder Fragen: hát úgy? 8) *in oppositione cum ne* (*non*): etiam, ja (wenns dem Nein entgegen steht): igen-is. *Usus.* Ano powedeť: adfirmare, adnuere, dicere etiam: ja sagen (antworten): igen-is felelni. Powec ano neb ne: dic aut etiam, aut non; aut adfirma (adnue), aut nega: sag ja, oder nein:

nein: mondjad igen-is, vagy nem. Ty prawiš ano, gá ale ne: tu ais (adfirmas), ego nego: du sagst ja, ich aber nein: te modasz igen-is én pedignem.
† anobrž, *adv.* v. ano, tedáž Nro. 4.
† Antal, a, m. v. Antoň.
† Antikrist, a, m. v. ancikrist.
† Antimon (Antimonium), u, n. v. Spišglas.
Antoň, a, m. Antonius, i m. Antonius, Anton: Antál. *vulg.* Antal, Antonín, Antuš. *boh.* Antonín.
Antoňček, a, m. *dem.* parvus antonius, antoniolus: der kleine Anton: antalka, kis-antal. *boh.* Antoníneк.
antončekow, a, e. *adj. poss.* antonioli, parvi antonii: dem kleinen Anton gehörig: antalkáé, kis-antalé.
antončin, a, e, *adj. poss.* antonii coniugis, der Gattin des Antons: antal feleségié. 2) antoniae, der Antonia gehörig, antalnié. *boh.* antonínčin.
† Antonia, e, f. v. Antoňka.
Antoňín, a, m. Antoninus, i. m. Antoninus: Antoninus. 2) *boh.* v. Antoň.
Antoňínček, a, m. *dem.* ex Antoňínek.
antoňínčekow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. antoňínkow.
antoňínčin, a, e, *adj. poss.* antonini consortis, der Gattinn des Antoninus: antoninus feleségié. 2) antoninae, der Antonina gehörig, antoninusnié. 3) *boh.* v. antončin.
Antoňínek, nka, m. *dem.* ex Antoňín: parvus antoninus, der kleine Antoninus, kis-antoninus. 2) *boh.* v. Antoňček.
Antoňínka, i, f. antonini uxor, die Gattinn des Antoninus, antonius felesége. 2) antonina, ae, f. die Antonine, antoninusné. 3) *boh.* v. Antoňka.
antoňínkow, a, e, *adj. poss.* parvi, antonini, dem kleinen Antoninus gehörig, kis-antoninusé.
antoňínow, a, e, *adj. poss.* antonini, dem Antoninus gehörig, antoninusé.
† antoňínů, antoňínůw, owa, owo. *adj. poss.* v. antoňow.
Antoňka, i, f. Antonii uxor: die Gattinn des Antonius: Antal felesége. 2) Antonia, ae, f. Antonia: Antónia. *boh.* Antoňínka.
antoňow, a, e, *adj. poss.* antonii: dem Antonius gehörig: antalé. *boh.* antoňínů - nůw.
Antorf, u, m. Belgium, i, n. das Niederland: Belgiom, alsó német ország. 2) Antverpia, *Civitas Belgii*: Antorf, Antwerpen: Antverpia, *Belgiom várossa.*
Antuš, a, m. Antonius, i, m. Antonius, ein Name des gemeinen Mannes: Antal. *boh.* Antúš.
Antušček, a, m. *dem.* ex seq.
Antušek, ška, m. *dem.* ex Antuš. v. Antoňček.
Anz, u, m. v. Enz.
Apateka, i, f. pharmacopaeum, pharmacopolium, myropolium, i, n. medicina (scil. officina). *Plaut.* apotheca, ae, f. Apotheke, ein Laden, worin Arzneyen verfertigt, und verkauft werden: apatika, patika. *Syn.* Lekáreň, Lekárňa, lekařský krám, latinská kuchiňa. *boh.* Apatéka, Apatika, Lékárna, lékařský kram. 2) collectio medicamentorum: Apotheke, eine Sammlung von Arzneyen, orvosságok öszve-szerzése (gyűjtése).
Apatekár, a, m. pharmacopola, myropola, ae. m. medicamentarius *Plin. H. N.* pharmacopaeus, apothecarius, i, m. der Apotheker, der Arzneymittel macht:

macht: orvosság tsináló, patikárius, patikáros. Par. Páp. apatikáros. Syn. lekarſkí kramár. boh. Apatikář.

apatekářčin, a, e, adj. poss. pharmacopolae uxoris, der Apothekerin gehörig, apatikárosnié. Syn. lekárſkeg kramárki. boh. apatikářčin.

Apatekářní, á, n. v. Apatekářſtwí.

apatekářit, il, ún. v. imp. Kat: pharmacopolam esse, artem pharmacopolaeam exercere: ein Apotheker seyn: apatikároskodni. Syn. lekárſkím kramárom bit.

Apatekářka, i, f. conjux pharmacopolae, die Apothekerin, apatikárosné, patikáros felesége. Syn. lekárſká kramárka. boh. Apatikářka.

apatekárow, a, e, adj. poss. pharmacopolae, dem Apotheker gehörig, apatikárosé. Syn. lekárſkého kramára. boh. apatikářů, ‧ růw, apatikářowu.

Apatekárowání, á, n. nom. verb. ex seq.

apatekárowat, rowal, rugem. freq. ex apatekárit.

apatekárſki, adv. pharmacevtice: apothekerisch, apatikárosan. Syn. lekárſko kramárſki.

apatekárſki, á, é, adj. pharmacevticus, a, um: apothekerisch, die Apothekerkunst betreffend: apatikárosi. Syn. lekárſko kramárſkí. boh. apatikářſkí. Usus. Apatekárſkí Towariš, sodalis pharmacevticus, Apothekergesell, Adjunct, Laborant: patikáros legény.

Apatekárſtwí, á, n. ars pharmacevtica (pharmaceotica, pharmaceuphtica), pharmacopoea: die Apothekerkunst: patikárosság, apatikáros mesterség. Syn. lekárſké. kramárſtwé. boh. Apatikářſtwí.

† Apatika, i, f v. Apatéka.

† Apatikář, a, m. v. Apatekár.

† apatikárčin, a, o, adj. poss. v. apatekárčin.

† Apatikářka, i, f. v. Apatekárka.

† apatikářowic, adj. poss. omn. gen. indecl. v. apatekárow.

† apatikářſkí, á, é, adj. v. apatekárſkí.

† Apatikářſtwí, á, n. v. Apatekárſtwí.

† Apích, u. m. v. Petržin, Petržel. Usus. Indiánſkí Apích, v. Celer. Weliki Apích, v. Lubček.

Aplitán, u. m. iſtáhra na Karti: aplitanum, i, n. certa species lusus pictorum foliorum: Aplitan, eine Art des Kartenspieles: aplitány, játék a' kártyán.

Apolléna, i, f. Apollonia, ae, f. Apollonie, Apollónia.

Apollénka, i, f. dem. parva Apollonia, die kleine Apollonie, Apolka, kis-Apollónia.

Apoſtol, a, m. (nom. et voc. Plur. Apoſtoli. boh. Apoſtolowé et Apoſtolé) Apostolus, legatus, i, m. der Apostel: Apostol. Syn. Wiſlanec, poſel, wiſlaní poſel.

apoſtolow, a, e, adj. poss. apostoli, dem Apostel gehörig, apostolé. Syn. wiſlancow, poſlow.

apoſtolſkí, adv. apostolice, apostolisch, apostoli módon. Syn. wiſlanſkí, wiſlanſke, poſelſkí.

apoſtolſkí, á, é, adj. apostolicus, a, um: apostolisch, apostoli. Syn. wiſlanſkí, wiſlanní, poſelſkí.

Apoſtolſtwí, á, n. apostolatus, us, m. provincia (munus) apo-

postoli, legatio, nis, f. das Apostelamt, apostolság, apostoli tisztség, hivatal. *Syn.* Wislanstwí, Poselstwí.

Apostolstwo, a, n. idem.

† Appellatí, et ce, f. v. Appellácia.

† appellací, á, é, *adj.* v. odwoláwací.

† Appellácia, e, f. v. Odwoláwání k wisssímu práwu.

† appellacki, *adv.* v. odwolacne, odwoláwacne.

† appellacký, á, é, *adj.* v. odwolowácí, odwolacní, odwoláwacní.

Arabčan, a, m. arabs, bis, m. ein Araber, arabiai ember.

arabčančin, a, e, *adj. poss.* arabicae feminae, der Araberinn gehörig, arabiai asszonyé.

Arabčanka, i, f. arabica femina, eine Araberinn, arábiai aszszony.

arabčanow, a, e, *adj. poss.* arabis, dem Araber gehörig, arábiai emberé.

arabčanski, *adv.* v. arabski.

arabčanský, á, é, *adj.* v. arabský.

Arábia, i, f. Arabia, ae, f. die Arabien: arábia ország. *Syn.* arabská zem.

arabski, *adv.* arabice, arabisch, arabiai módon, arabiáúl.

arabský, á, é, *adj.* arabicus, a, um: arabisch: arabiai.

Arad, u, m. Mesto: Aradinum i, n. Arad, eine Stadt: Arad.

aradski, *adv.* aradiensi more, nach dem Gebrauch der Arader, araderisch: aradiassan, aradi módon.

aradský, á, é, *adj.* R. P. Aradská Stolica, Comitatus Aradiensis (Orodiensis): die Arader Gespannschaft, Arad Vármegye.

† Arch, u, m. v. Hárek.

† Archa, i, f. v. Škriňa.

Archanděl, a, m. Archangelus, i, m. Erzengel, Árkangyal.

archandělski, *adv.* archangelice, erzenglisch, arkangyalúl, arkangyali módon.

archandělský, á, é, *adj.* archangelicus, a, um: erzenglisch, arkangyali.

Archandělstwí, á, n. archangelatus, us, m. das Erzengelthum, arkangyalság.

Archangel, a, m. v. Archanděl.

archangelski, *adv.* v. archandělski.

archangelský, á, é, *adj.* v. archandělský.

Archangelstwí, á, n. v. Archandělstwí.

arci, *praepositionalis syllaba, penes nomina dignitatum significat:* archi (erz): alias per *summus* etc. vel per superlativum exprimi debet. 2) *boh. adv.* v. ano 1. *Nro.*

Arcibiskup, a, m. Archi-Episcopus, i, m. Erzbischof: Ersek.

arcibiskupow, a, e, *adj. poss.* archiepiscopi, dem Erzbischof gehörig, érseké. *boh.* arcibiskupů, - půw.

arcibiskupski, *adv.* archiepiscopaliter, erzbischöflich, érsekül érseki módon.

arcibiskupský, á, é, *adj.* archiepiscopalis, e: erzbischöflich, érseki, érsekhez tartozandó.

Arcibiskupstwí, á, n. Archiepiscopatus, us, m. das Erzbisthum, érsekség.

Arcibiskupstwo, a, n. idem.

† arcibiskupů, - půw, owa, owo *adj. poss.* v. arcibiskupow.

Arciděkan, a, m. Archidiaconus, i, m. Erzdechent, Fö-Esperest.

Arcikňaz, a, m. Archi-Presbyter: Erzpriester: Fö-Pap.

† Ar-

† Arcikňežna, i, f. v. Arcikňíž-na.
Arcikňíža, aka, n. Archidux, eis m. Erzherzog: Fő-Hertzeg. *boh.* Arcikňíže.
arcikňížaci, á, é, *adj.* archiducalis, e: erzherzoglich: fő-hertzegi, fő hertzeghez tartozó. *boh.* arcikňížecí.
arcikňížatow, a, e, *adj. poss.* archiducis, dem Erzherzog gehörig, fő-herzegé.
arcikňížatſki, *adv.* archiducaliter, erzherzoglich, erzherzogmäßig, fő-herzegül.
arcikňížatſkí, á, é, *adj.* archiducalis, e: erzherzoglich, főhertzegi.
Arcikňížatſtwí, á, n. archiducatus, us, m. das Erzherzogthum: fő-hertzegség. *boh.* Arcikňížetſtwí.
Arcikňížatſtwo, a, n. idem.
† Arcikňíže, ete, n. v. Arcikňíža.
† arcikňížecí, *adj.* v. arcikňížací.
† Arcikňížetſtwí, n. v. Arcikňížatſtwí.
Arcikňížna, i, f. archidux, cis, f. die Erzherzoginn: fő-hertzegné. *boh.* Arcikňežna.
arcikňížnin, a, e, *adj. poss.* archiducis fem: der Erzherzoginn gehörig, fő-hertzegnié, főhertzeg asszonyé.
arcilupežníččin, a, e, *adj. poss.* ex *seq.* archipyratae consortis, der Erzräuberinn gehörig, tengeri fő-tolvajnié.
Arcilupežníčka, i, f. archipyratae coniux: Erzräuberinn, die Gattinn des Erzräubers, tengeri fő tolvajné.
arcilúpežnícki, *adv.* archipyratice, archipraedonistice: erzräuberisch, tengeri fő tolvajok módgyára.
arcilúpežnícký, á, é, *adj.* archipyraticus, archipraedonisticus, a, um: erzräuberisch, tengeri fő tolvaji.
Arcilúpežnictwí, á, n. archipyratismus, i. m. die Erzräuberei, tengeri fő-tolvajság.
Arcilupežníctwo, a, n. idem.
Arcilúpežník, a, m. archipyratae, ae, m. archifur, is, archipraedo, nis, m. Hauptträuber, Erzräuber, der Schiffen: tengeri fő-tolvaj. *Syn.* Prezlodeg.
arcilúpežníkow, a, e, *adj. poss.* archipyratae, dem Erzräuber gehörig, tengeri fő-tolvajé.
Arcimaršálek, lka, m. archimareschallus, supremus Mareschallus, i. m. Erzmarschall: fő hadi vezér.
Arciotec, tca, m. patriarcha, ae, m. Erzvater, ein Patriarch: pátriárka. *Syn.* ſtarí Otec, Patriárcha.
arciotcow, a, e, *adj. poss.* patriarchae: dem Erzvater gehörig, pátriárkáé. *Syn.* patriárchow.
arciotcowſki, *adv.* patriarchaliter, erzväterisch, pátriárkáúl. *Syn.* patriárchiſki.
arciotcowſkí, á, é, *adj.* patriarchalis, e: erzväterisch, pátriárkái. *Syn.* patriárchiſkí.
Arciotcowſtwí, á, n. patriarchatus, us, m. Erzvaterthum, pátriárkaság. *Syn.* Patriachſtwé.
Arciotcowſtwo, a, n. idem.
Arcišelma, i, m. bipedum nequissimus, trifurcifer, i, m. Erzhalunk, Erzschelm: hires ország latra, akasztó-fára való.
Arenda, i, f. pretium (vectigal, merces) redemtionis *vel* conducti, *vulg.* arenda: Pachtgeld, Pachtzins: árenda. *Syn.* Urok. *Usus.* Arendu dať, plaťiť, složiť: pendere, dare pecuniam pro redemtione: Pacht geben: árendát fizetni: Gaku Arendu za ten Statek

 dá-

dáwaš, platíš? quanti redemisti (conduxisti) hoc proedium? wie viel giebst du Pacht für das Gut? mitsoda árendát fizetsz ettöl a' jószágtól? Gaku Arendu dostáwaš? quanti elocavisti? wie viel (Pacht) bekömmst du? mennyi arendád jön-bé? 2) redemtio, conductio, nis, f. der Pacht, das Pachten: árenda, bérelés. *Syn.* Úrok: Nágem. *Usus.* Do Arendi dať: locare, elocare, mancipare, alicui mancipio dare quidpiam, conductori locare: in Pacht geben: árendába adni. Do Arendi wzať: redimere, conducere: in Pacht nehmen pachten: árendába felvenni, ki-bérelni. W Arende mať: habere conductum (redemtum), rem conduxi: in Pacht haben: árendában bírni. 3) conductum, redemtum, i, n. Pacht, etwas Gepachtetes: árenda. *Usus.* Z Arendi wihoďiť: eiicere e redemtione (conductione): aus dem Pachte stoßen: árendából kivetni. 4) pactum redemtionis (conductionis): Pachtvertrag: árenda (kötés). *Syn.* Úrok.

Arendár, a, m. redemtor, conductor, mancipator, is, manceps, itis, m. Pachter, Pachtinhaber: árendás, árendáló. *Syn.* Úročňík, Nágemňík, Arendáš. *Plur.* Arendári, publicani, redemtores vectigalium, die Pächter, árendások, árendálok.

arendárčin, a, e, *adj. poss.* redemtricis, conductricis, mancipatricis: der Pachterinn gehörig: árendásnié. *Syn.* nágemňiččin, árendáščin, úročňiččin.

Arendárka, i, f. redemtrix, conductrix, mancipatrix, icis, f. Pachterinn: árendásné. *Syn.* Arendáška, Úročňička, Nágemňička.

arendárow, a, e, *adj. poss.* conductoris, redemtoris: dem Pachter gehörig, árendásé. *Syn.* arendášow, nágemňíkow, úročňíkow.

arendárski, *adv.* redemtorum (conductorum) more, pachterisch, pachtermäßig: árendások módgyára. *Syn.* arendášski, úročňicki. 2) redemtione, conductione: pachtweiße: árendálva, bérelve. *Syn.* arendowňe, urvčňe.

arendárskí, á, é, *adj.* redemtitius, conductitius, *vulg.* arendatitius, a, um: den oder die Pachter betreffend: árendabéli, bérben fogadott. *Syn.* nágemňický, Úročňický, arendowní.

Arendárstwí, á, n. v. Arendowáňí, Nágemňictwí.

Arendáš, a, m. v. Arendár.

Arendátor, a, m. v. idem.

arendátorčin, a, e, *adj. poss.* v. arendárčin.

Arendátorka, i, f. v. Arendárka.

arendátorow, a, e, *adj. poss.* v. arendárow.

arendátorski, *adv.* v. arendárski.

arendátorskí, á, é, *adj.* v. arendárskí.

Arendátorstwí, á, n. v. Arendárstwí.

Arendátorstwo, a, n. idem.

Arendowáňí, á, n. redemtio, conductio, mancipatio, nis, f. das Pachten, die Pachtung: árendálás, árendábatartás. *Syn.* Nagimáňí, Arendárstwí, Arendátorstwí, Úročeňí.

arendowať, dowal, dugem V. I. *imp.* dug: conducere, redimere, mancipare: pachten: árendálni, árendába bírni, tartani. *Syn.* úročiť. *Usus.* Lacno, dráho: parvo (bene), care

eare (magno): wohlfeil, theuer: olson, drágán.

arendowní, á, é, adj. conducticitius, redemtitius, a, um: Pacht: árendás. Syn. úročni, nágemní. Usus. Arendowni List, literae conductionis, Pachtbrief, árendás levél. Arendowni Mlín, mola conductoria, Pachtmühle, arendás malom. Arendowni Pán, v. Arendownik. Arendowni Plat, v. ArendaNro.1. Arendowní Rok, annus conducti, annus conductionis (redemtionis) definitus: Pachtjahr; árendás (kötött) esztendő. Arendowní Sacunek, aestimatio fructus rei locandae, Pachtanschlag, árenda betsülés. Arendowní Statek, Praedium conductum, Pachtgut, árendás jószág. Arendowná Smluwa, pactum redemtionis, Pachtkontrakt, Pachtvertrag: árenda-kötés (alka).

Arendowník, a, m. locator, is, m. Pachtherr, Verpachter: árendába adó, ki-árendáló. Syn. Úročitel.

† Arest, u, m. v. seq.

Arest, u, m. custodia, ae, f. ergastulum, i, n. carcer, is, m. der Arrest, Kerker, das Gefängniß; fogság, tömlötz, árestom. Syn. Wezení, Serhowňa, Temnica, vulg. Kamerlik, boh. Arest. Usus, W Areste bit, in custodia esse, im Arreste seyn, Arrest haben, oder halten: árestomban lenni. Do Arestu dat, ducere in custodiam, in Arrest bringen, árestomba vinni. Z Arestu wipust'it, e custodia emittere, des Arrest's entlassen: árestomból ki-ereszteni, ki-botsájtani. 2) retentio, nis, f. Arrest auf Waaren: meg-tartóztatás. Arest položit, v. arestowat Nro. 3.

Arestant, a, m. captivus, i, m. Arrestant: fogoly, rab. Syn. Wezen. Usus. Arestantem bit, captivum (in custodia) esse, Arrestant seyn, fogságban lenni.

árestantčin, a, e, adj. poss. v. wezňiččin.

Arestantka, i, f. v, Wezňica, Wezňička.

árestantow, a, e, adj. poss. v. wezňow.

árestanski, adv. v. wezňicki.

árestantskí, á, é, adj. v. wezňickí.

árestowaní, á, é, p. c. ex arestowat.

Arestowáňí, á, n. comprehensio, nis, f. Arretirung: meg-fogás, el-fogás. 2) carceratio, interceptio, nis, f. die Arretirung: tömlötzözés, tömlötzbe-vetés.

árestowat, towal, tugem, V. I. imp. tug. comprehendere, intercipere: arretiren, gefangen nehmen: meg-fogni, el-fogni. 2) ducere in custodiam, captivare, carcerare, incarcerare, carceri mancipare, in custodiam coniicere: arretiren, in Verwahrung bringen: fogságba (tömlötzbe) vetni. 3) árestowat Towar: retinere merces, interdicere alicui usum rei: Arrest auf Waaren legen; le-arestálni, el-fogni, meg-tiltani valamit.

Arestowáwáňí, á, n. nom. verb. ex seq.

árestowáwat, al ám, freq. ex arestowat.

Argus, a, m. Chlap sto Oči magicí: argus, i, m. ein Mensch, der hundert Augen hätt' haben sollen: egyszáz szemü ember, argus. v. Očák.

argusow, a, e, adj. poss. argi, dem Argus gehörig, argusé, száz szemü emberé. Syn. očákow.

Aria,

Aria, i, f. v. Nóta.
Arián, a, m. arianus, i, m. ein Arianer, ariánus eretnek, szent Háromság tagadó.
ariánčin, a, e, adj. poss. arianae mulieris, der Arianerinn gehörig, áriánus eretnek asszonyé.
Ariánka, i, f. ariana, ae, f. die Arianerinn, áriánus eretnek asszony.
ariánow, a, e, adj. poss. ariani, dem Arianer gehörig, árián eretneké.
Ariánſtwí, á, n. arianismus, i, m. die Arianerketzerei: áriánus eretnekség, szent Háromság tagadás.
Ariánſtwo, a, n. collect. ariáni, die Arianer, ariánusok.
† Aritmetika, i, f. v. Počet-ňictwí, Počtowňictwí.
† Arkíř, e, m. v. Powlač.
Armáda, i, f. exercitus, ûs, m. copiae, agmen, acies: die Arme, das Kriegsheer: hadi-sereg, had. Syn. Wogſko.
† Armáleſ, u, m. v. zemanſkí Liſt
† Armaliſta, i, m. v. liſtowní Zeman.
† armaliſtow, a, e, adj. poss. v. zemanow.
† Armara, i, f. v. Kaſňa.
† Armárička, i, f. dem. v. Kaſňička.
† Armárka, i, f. idem.
Armenčan, a, m. armenus, i, m. ein Armeiner, örmény. Syn. Rác.
armenčančin, a, e, ad. poss. armenae fem. der Armenierinn gehörig, örmény asszonyé.
Armenčanka, i, f. armena, ae, f. eine Armenierinn, örmény aszszony.
armenčanow, a, e, adj. poss. armeni, dem Armenier gehörig, örményé.
Arménia, i, f. armenia, ae, f. das Armenienland, örmény ország. Syn. armenſká Zem.
armenſki, adv. armeniace: armenisch, örményül.
armenſkí, á, é, adj. armeniacus, a, um: armenisch, örmény országi. Armenſká čiſtá čerwená Zem: terra armeniaca, reines armenisches Bolum, örmény-országbéli tiszta vörös föld.
Armenſtwo, a, n. collect. armeni, orum, m. pl. die Armenier, örmények, örmény országi nép, nemzetség.
† Armpaut, u, m. v. Náramek.
Arnoſt, a, m. Ernestus, i, m. Ernest, Erneszt.
arnoſtow, a, e, adj. poss. ernesti, dem Ernest gehörig, erneszté. boh. arnoſtowic, arnoſtů, - tůw, owa, owo.
Aron, u, m. Zelina: aros, i, f. et aron, i vel arum, i. n. Plin. H. N. Arum maculatum Linn. Aron, Zehrwurzel, Pfaffenbind, Ingwer der Bawer: sül-fü Párizpápay, borjú láb fü et Isten szakálla, német gyömbér Syn. áronowá Brada, -Twár Sw. Gána.
Aron, a, m. aron, is, m. Aron: ein Mannesname: Áron.
áronow, a, e, adj. poss. aronis: dem Aron gehörig: áróné. Usus. Aronowá Brada, v. Aron.
áronowí, á, é, adj. ex aro: von Zehrwurzel, Pfaffenbind: borju láb fühöl (német gyömbérböl) való.
Arſenik, u, m. v. miſačí Jed.
† Artičok, u, m. v. seq.
Artičóka, i, f. cinara, ae, f. Colum. Cynara scolymos, i, m. Linn. Artischocke, Strobbetdore: artitsóka, bogátskóró. Syn. Kepič, zahradňí Kardus.
† Artikul, a, m. v. Článek, Sauka.

† Ar-

† Arzenál, e, m. v. Lodňica. 2) v. Zbrogňica.
Arzenik, u, m. v. miſſaci Ged.
† aſ, aſi. adv. v. ale Nro. 6.
* aſ, v. až.
† Aſa ſmradlawá, v. čertowe Lagno, Howno.
† aſi, v. aſ.
Aſiria, e, f. assyria, ae, f. die Aſſirien, ein Land: assiria.
Aſirian, a, m. assyrius, i, m. ein Aſſirier, assiriai ember.
Aſirianſin, a, e, adj. poss. assyriae feminae, der Aſſirierinn gehörig, assiriai aszszonyé.
Aſirianka, i, f. assyriae ae, f. eine Aſſirierinn, assiriai aszszony.
Aſirianow, a, e, adj. poss. assyrii, dem Aſſirier gehörig, assiriai emberé.
aſirſki, adv. assyriace, aſſiriſch, assiriáúl.
aſirſki, á, é, adj. assyriacus, a, um. aſſiriſch, assiriai.
Aſirſtwo, a, n. collect. asyrii, orum. pl. n. die Aſirier, asiriai nép, nemzet.
aſnad, adv. forsan, forsitan, forte, ne forte, fortasis: vielleicht, talam, netalám, talamtan, igyold. Syn. azda, ſnad. Usus. aſnad pride, forsan veniet, vielleicht daß er kommt: talám eljön.
aſpon, adv. saltem, adminns, ut minus, adminimum, tantum, at, tantum modo: wenigſtens, zum wenigſten, doch: leg-aláþb, bár tsak. Syn. prinagmeň, prinagmeňeg. boh. aſpoň. Usus. Aſpon, to dopuſt'it muſiſ, saltem id concedes, wenigſtens muß du dieſes zu laſſen, leg aláþb azt megengeded.
† aſpoň, idem.
† at, v. nech, abi.
† atbi, v. bikbi.
Atlánſki, á, é, adj. R. P. Atlanſké More, v. More.
Atlaſ, u, m. pannus attalicus: Atlas, ein Zeug von Seide, ein Seidenzeug, atlatz.
atlaſowi, á, é, adj. attalicus, a, um. attaliſch, von Atlas: atlatzból való. p. o. atlaſowé Šati: aulaea, Sil. Plin. attalicae vestes: attaliſches Kleid, Atlaskleid: atlasz ruha.
† Atrament, u, m. v. Černidlo Nro. 1.
† Atramentáŕ, e, m. v. Kalamáŕ.
† Au, au, loco Ú, ú longi (non vero diphtongi) habentes ab initio bohemicas voces vide sub Litera U; loco cuius abusus bohemici in hoc Lexico ubivis longum ú adhibetur in medio vocum perinde atque in fine.
Augſpurek, rku, m. a) we Šwábach: Augusta vindelicorum: Augſpurg, in Schwaben: Augspurg, svàb Város. b) pri Bazilei: Augusta Rauracoru. Augſpurg bei Baſel: Augspurg, Város Basilia mellett.
† Augſpurk, rku, m. idem.
Auguſtín, a, m. Augustinus, i. m. der Auguſtin, Ágoston.
Auguſtína, i, f. augustina, ae, f. Auguſtina, ágostonné.
Auguſtinián, a, m. augustinianus. i. m. Auguſtinianer, augustinianus szerzetes, barát.
auguſtiniánow, a, e, adj. poss. augustiniani, dem Auguſtinianer gehörig, augustinianus szerzetesé, baráté.
Auguſtínka, i, f. dem. ex Auguſtína: parva augustina, augustinula, kleine Auguſtina, Guſtel: kis-ágostonné.
auguſtínow, a, e, adj. poss. augustini, dem Auguſtin gehörig, ágostoné.
až, adv. si substantivum cum praepos. do, k, od, z; vel adverbium, sive loci, sive

temporis sequatur usque: bis, wenn ein Hauptwort folgt mit an, in, nach, zu, von etc. von Ort Zeit: ig, addig, eddig. *vulg.* ef. *Usus.* Až do konca, usque ad finem, bis zu Ende, egész végig. Až do ſpanielſkeg Zemi, usque in Hispaniam, bis in (nach) Spanien, egész Spányol országig. Až do wčilágſku, adhuc, hucusque: bis hieher, bis auf diese Zeit: egész ekkorig (ekkoráig). Až do zítragſku, usque ad diem crastinum, bis morgen, hólnapig. Až k meſtu, ad urbem usque, bis zur (an die) Stadt, egész a' városig. Až od Mora, usque a mari: bis von Meere, éppen a' tengertöl. Až z Indie priſel, usque ex India venit, er kommt aus Indien her, éppen Indiából jött. Až ſem (až potáď) ka ge ſ liſak; až ſem Slaſ twog počuť: usqe isthinc axaudiris, bis daher gar hört man deine Stimme, a' te szavadat egész ide (eddig) halhatni. Až tam, usque eo, bis dahin, so weit, so lange: egész oda, olly messze. — 2) *sequente substantivo cum praepos.* po: tenus: bis, ig. *Usus.* Až po krk (hrdlo) we wode ſtáť: collo (colli) tenus in aqua stare, bis an den Hals im Wasser stehen, egész nyakig a' vizben állani. — 3) *si subsequatur verbum:* donec, dum, quoad, quousque, usquedum: bis, bis daß, so lange: valamég, meddig, valameddig. *Usus.* Tak dluho ma žádal, a proſil, až wi proſil: so viel, und so lange hat er mich gebeten, bis er ausgebeten hat: mind addig kért engem, még reá vett. Prw nepreſtáwá kričat, až wiſliſan bíwá: usque eo clamat, quoad (dum) audiatur: nicht eher hört er auf von dem Schreien, bis man ihn höre: nem nyugszik (nem szünik) meg a' kiáltástól mind addig, valamég nem hallyák ötet. Počkag, a priďem: mane, usque dum venero: warte, bis ich komme, várakozz, még eljövök. Powedal ſem wám, nechodte ňikam, až priďe: dixi tibi non exeas domo, dum ill (illa) veniat: ich sagte es euch gehet nirgends hin, bis er (sie) kömmt: meg mondám néked se hová ki ne' menny a' házból, még ö meg jön. — 4 ita, ut: so, daß: úgy hogy *Usus.* Tak ſem ſa tam naſmál, až ſem ňikam nemohel ego ita ridendo ibidem defatigatus sum: ich mußte dort so lachen, daß ich mich nicht rühren konnte: úgy ki nevettem magamat ottan, hogy sehová nem mehettem. Tu ge horko, až bi omdlek mohel: hic corrueris praecalore: hier ist so warm, daß man vor Hitze vergehen mögte: itten olly meleg vagyon, hogy el-ájúlhatni. Tam pekňe zaſ prſí, až tma: ibi valde pluit: dort regnet es wieder so stark, daß es finster ist: úgy esik ottan, hogy szinte setét vagyon. — 5) *nonnunquam* až *redundat* on nebol doma, až teraz dňeſ domow priďe: non erat domi, hodie primum (denique) veniet domum: er war nicht zu Hause, er kömmt heute erst nach Hause: nem vólt oda haza, hanem tsak ma el-fog jönni.

až, *conj.* si, quodsi: wenn: ha, hogy ha. *Syn.* ažbi, gak, gakbi, geſtli, kdiž, keď. *Usus.* Až budem mak Caſ, učiním to: si mihi vacaverit, id praestabo: mit guter Weile, will ich

ich es machen: ha idõm lészen reá, meg tselekeszem. Pogdeſli k ńemu? p. az ge doma, pogdem: ibisne ad illum? p. si domi est, ibo: gehſt du hin zu ihm? p. wenn er zu Hauſe iſt, ja ich gehe zu ihm: el mész-é hozzá? p. ha oda haza vagyon, el-megyek.

azbi, *in singulari* 1-*ma pers.* azbi ſem, azbich: 2-*da* azbi ſi, azbiſ: *in plur.* 1-*ma pers.* azbi ſme: 2-*da* azbi ſté, 3-*tia* azbi, v. geſtlibi, az (*conj.*) kebbi, kdizbi.

azda, *adv.* v. aſnad.

Azia, e, f. Asia, ae, f. Aſia, Aſien: Azsia, e világnak napkelet felõl való negyed része. *Usus.* Menſá Aſia, Asia minor: Kleinaſien, kissebbkik Ázsia.

Azian, a, m. asiaticus, asianus, i, m. ein Aſianer, azsiai asiabéli (azsiabéli) ember.

azianḱin, a, e, *adj. poss.* asianae, der Aſianerinn gehörig, azsiai aszszonyé (személlyé).

Azianka, i, f. asiatica, asiana *fem.* eine Aſianerinn, azsiai (azsiabéli) aszszony.

azianow, a, e, *adj. poss.* asiani, dem Aſianer gehörig, azsiai emberé (férfié).

azianſki, *adv.* asiaticè, asiane: aſiatiſch, ázsiáúl, azsiabéli módon.

azianſkí, á, é, *adj.* asianus, asiaticus, a, um: aſiatiſch, azsiai azsiabéli. *Usus.* Azianſké More, mare Caspium (hircanum) aſiatiſches Meer, azsiai tenger, v. More.

aziatickí, *adv.* v. azianſkí.

aziatickí, á, é, *adj.* v. azianſkí.

aziatſki, *adv.* v. azianſkí.

aziatſkí, á, é, adj. v. azianſkí.

B.

Ba, *adv.* imo, quin imo, imo vero: ja, vielmehr, ja vielmehr, im Gegentheile: sött, söt inkább, de. de inkább. *Syn.* ano *boh.* brz, níbrz, anobrz. *Usus.* Ti Peńáze žádáſ? ba Bitku doſtaneſ (zaſlúžiſ): tu pecunias desideras; imo vero verbera feres (mereris): du verlangſt Geld; ja Schläge ſollſt du haben: te pénzt kívánsz; söt inkább verést kapsz (érdemlesz). Ba ani: imo nec: ja nicht einmal: söt inkább nem-is. — 2) scilicet, nempe, nimirum, utique, plane: ja allerdings, freilich, gewiß: igen-is, tudni illik, minden bizonnyal. *Syn.* totižto. *Usus.* Eſte ta bolí hlawa. p. ba eſte: adhuc tibi caput dolet? p. scilicet: thut dir noch der Kopf weh? p. freilich: fáj-e' még a' fejéd? p. igen-is fáj, tudni illik. Ge tam tma? p. ba ge: tenebrae ne sunt (estne obscurum)? p. scilicet: iſt es finſter? p. allerdings: setét van-e' ottan? p. igen-is. Trochu tam mrzlo? p. ba mrzlo: paulum gelavit? p. scilicet: es frierete ein wenig? p. freilich: fagyott egy kevessé? p. igen-is. Ba weru: sane: führwahr, in der That, wahrhaftig: valóban, igazán, bizony, bizonyára, bizonyomra. 3) tandem, denique iam tandem: doch einmal: immáron, már egyszer. *Usus.* Baže uſ Káz idete (ba že idete uſ

nſ tèſ): tandem venitis: daß ihr doch einmal kommt: már egyszer jöttök.

Baba, i, f. annus, ûs, f. vetula, anicula, edentula, ae, f. ein altes Weib (verheurathet), vén (öreg) aszszony. *Syn.* ſtará (ležitá) Žena, Babica, Babika, Babiſko, Babižna, Babka, Babſko, Babſko, ſtará Drnda. *boh.* Bába, Babice. *Prou.* Baba ſkáče: anus saltat, indecore quippiam facit; das iſt unanſtändig (unſchicklich); auf eine übel paſſende Art: ez illetlen dolog. Neproſil ſa Čert Babe, aňi gá tak eg Žabe: non es, quem rogatum velim: der biſt du nicht, den ich bitten möchte: nem betsüllek, és nem tekéntlek annyira, hogy kérnélek. Kde ſam Čert neſtačí, tam ſtaru Babu wſtrčí: vetulae multarum rixarum (discordiarum), causae: die alten Weiber verurſachen viele Zänkereyen: a' vén aszszonyok sok gonoszságnak okai. Trúfá, že z Babú, doſtaňe Gabu: vetulam pecuniarum amore (spe) ducit: er meint, daß er mit dem alten Weibe vieles Geld bekömmt; abban a' vélekedésben vagyon, hogy azzal a' vén aszszonyal sok pénztfog kapni, nyerni. 2) avia, ae, f. die Großmutter: szép anya, nagy (öreg) anya, atyámnak, *vagy* anyámnak anya. *Syn.* Babička, Otcowa neb Materina Matka, ſtará Matka. 3) obstetrix, icis, f. die Hebamme, Wehemutter: bába, bába aszszony. *Syn.* Žena Šeſtoneděl-kiňe opatrugícá. *Prou.* Medzi mnohými Babami i D'éta ſa ſtratí; Mnoho kuchárow preſolí kaſu, poléwku: multi coqui pultem sale obruunt. Multitudo Imperatorum caryam perdidit: viele Köche verſalzen Suppe (den Brei): a' sok bál között a' gyermek-is el vé 4) laganum libum, i, n. gelhopf, eine Art von Mehlſ ſen (Kuchen): gömbölö, ker det kaláts. *Syn.* Buchta. *b* Mazanec. 5), certa mens cerevisiae, *apud braxator* ein beſtimmtes Maaß Bier die Bräuer: egy bizonyos mérték, serfözöknél. 6) S pá Baba, i, e, babſká (na pu Babu) hra: myia, my dá, ae, f. latitatio, nis, f. blinde Kuh, Verſteck, Verſteck ein Spiel: húnyoská (*játék* szembe kötés. *Syn.* Žmúrk Žmúrki. *boh.* Mžik, Mžit *Usus.* Na ſlepu Babu (Žmúrki) ſa hrať: ludere my dam latitationem; occultari sus gratia: Verſteckens ſpiele húnyoskára (szembe-kötés jádzani.

I. Bába, ak a, n. *Plur, nom.* B bata, *gen.* Bábat: pupa, f. *Martial.* ein Mädchen, leányka. *Syn.* D'éwca 2) pa *Varr.* Puppe, Docke, T cke, eine Mädchenfigur zum S len; alak. báb púp. *boh.* Ł ka, Púpě. *vulg.* Púpa. 3) Bábenec.

II. Bábatečko, a, n. *dem.* seq.

III. Bábatko, a, n. *dem.* ex B ba: pupula, ae, f. Mädche Püppchen, z. B. als Liebe kis leánykátska, kis báb, b botska. *boh.* Púpátko. Mo Bábatko: mea pupula *Ap* meine Liebe, mein Püppche szivetském, bábótskám. 2) Bábenček.

IV. Babečka, i, f. *dem.* ex Ba ka

V. Bábenček, a, m. pupulu i, m. *Catul.* Knäbchen, gyermeketske. 2) pupulus *p* *lu-*

lum Arnob. Püppchen: bábotska. *Syn.* Bábatko: Bübchen, Herzchen.

VI. Bábenec, nca, m. pupus, i, m. *Varr. Suet.* Knabe oder Kind, auch in Caressen, Bübchen, Herzchen: kis gyermeketske. *Syn.* Chlapček. 2) papus *Varr.* Püppe, Knäbchenfigur (mänliche Figur) zum Spielen: alak, báb. *boh.* Lútka, Páp'e, *vulg.* Púpa (ata). D'etinské Bábenec (*boh* Lútki): pupi pupae: die Trekken, das Kinderspiel: bábok, bábotskák. 3) w Oku: pupilla, *Lucret. Plin. H. N.* pupula *Cic. Hor.* ae, f. das Augapfel, Augsterne, Augensterne: szem-fény. *Syn.* zrenica, zrekedelnica, *boh.* Rzetedlnice.

VII. Babení, á, n. obstetricatio, nis, f. ars obstetricia (obstetricandi): die Hebammenkunst: bába-mesterség. *Syn.* Babstwí.

babí, á, é, *adj.* v. babskí. *Usus.* a) Babí Driák vid. Škoček wetsí: b) Babí Zub: lathrea squamaria ae, f. *Linn.* Schuppenwurz, Fogatsán. *füzek neme.* c) Babá Gahoda, inač Listnatec: ruscum, i, n. et ruscus, i, f. *Virg. Plin. H. N.* Ruscus hypophillum *Linn.* laurus alexandrina: Brüsch, Mänsedorn, egér-tövis.

Babica, i, f. v. Baba.

† Babice, f. *idem.*

babiččin, a, e, *adj. poss.* ex seq. aniculae (aviolae): dem Altmütterchen (Altmütterchen, Großmütterchen), gehörig: öreg aszszonykáé (öreg anyatskáé). *vulg.* babičkin.

Babička, i, f. *dem.* ex Baba, anicula, ae, f. ein altes Weibchen, Altweibchen: öreg aszszonyka. *Syn.* Babka. 2) aviola, ae, f. Altmütterchen, Großmütterchen: öreg anyatska. *Syn.* Babika. 3) obstetricula, ae, f. Hebamchen, Wehmütterchen: bábátska.

Babika, i, f. v. Babka *2-do Nro.*

babin, a, e, *adj. poss.* ex Baba anûs, vetulae: dem alten Weibe gehörig: öreg aszszonyé. *boh.* bábin. 2) aviae. der Großmutter gehörig, nagy (öreg) anyáé, atyám *vagy* anyám annyáé. *Usus.* Babin Brat, v. Preugček. 3) obstreticis, der Hebamme gehörig, bábáé.

† babin, a, o, idem.

Babisko, a, n. *contemtive et exaggerative ex* Baba: absurda vetula, pithecium, i, n. abscheuliches altes Weib: vén banya, tsúnya (rút) vén aszszony. *Syn.* staré žensko, Babsko, Babsko.

babiť, il, ím *V. I. imp.* bab: obstetricari, artem obstetricariam exercere, hebammen, eine Hebamme abgeben: bábaszonykodni, bábaszonyoskodni, babáskodni. *Usus.* Uči sa babiť, discit artem obstetricandi, sie lernet die Hebamenkunst, bábaszonyságot tanúl.

Babizna, i, f. v. Baba *1-o Nro.*

Babka, i, f. anicula, ae, f. ein altes Weibchen, vén (öreg) aszszonyka. *Syn.* Babica, Babička 2) obolus, triobolus, teruncius, obellus, nummus, i, m. drachma, a. f. assis, is, m. ein Häller, Pfenning, eine Münze: batka, féllér, fellérke. *Syn.* Babečka, *boh.* Halíř, Halíř. Aňi Babki nedám, ne nummum quidem dabo, nicht einen Pfening gebe ich, egy fillért sem adok. Do Babki zaplatiť, ad nummum solvere, bei Häller und Pfenning bezahlen, egy fillérig megfi-

fizetni. Do Babki sa treslo, ad nummum convenit, es traf auf einen Häller zu, egy fillérig meg, egyezett, megvan. Aňi Babki (Hagki Tabáku) nestogí. Aňi gednéjo Bobu nedalbich záň jo: ne obellum valet; homo (res) nihili valet; ne crepitu quidem digiti dignus: es (er) ist kein Teufel (nicht einen Häller) werth, z. B. Mensch, Sache: egy batkát (egy fillért, pipa dohányt) sem ér; egy babot nem adnék rajta. Za Babku jo newáží: nihili illum facit; teruncii (assis) ipsum non facit: er schätzt ihn nicht einen Häller werth: ötet semminek tartya. *Prov.* Kdosa narodil k Babce, nedojádzá k Grosu: qui natus est ad obulum, non assequetur nummum: der Arme hat ein armseliges Glück; kann keine große Schritte machen: a' ki az egy batkát (fillért) meg-nem érdemli, meg nem nyeri a' garast; a' szegénynek szerentséje-is szegény. Za Babku bi i kozu pres Tatri jnal: argentangina laborat, argentanginam patitur: er ist sehr geitzig (galmeiserisch) olly fösvény, hogy az egy batkáért (egy fillérért) ketskét-is rómába vezetne, vásárra hajtaná. Prilož Babku k Babce, budú kapce (krpce). Kdo si zachráňi, na neco sa zwáží: adde parum modico, magnum cumulabis acervum. Adde parum modico, modico superadde pusilum; tempore sic parvo, magnus acervus erit. Adde parum parvo, modicum superadde pusillo, tempore sic parvo, magnum cumulabis acervum. Parsimonia magnum est vectigal: viele Pfennige machen auch Geld. Viele Körnlein machen auch einen Haufen. Es ist bald ein ziemliches erspart. Sparsamkeit ist ein großer Vortheil: tseppenként hordó-is bé-töltetik. Tartva tenyészik a' pénz. Má pes Babku, a ten druju. Z dwíma Babki bol na Trju: acetum habet in pectore: vólt két pénzen a' vásáron. 3) fibula, a vestibus: Heftel, Häftel: kapots. *vulg.* Haftlík. *Aliud est* Háček. — 4) parva incus, pro acuenda falce, sirpicula, das Eisen, worauf man Dengel, die Dengelplatte, der Dengelstock: Ulövas, ülő. 5) falx sirpicula vinitoria: Rebenmesser, Rebmesser: katzor, metsző kés. *Syn.* wincúrský Nóž. 6) *boh.* v. Chmel. 7) *boh.* v. Sikorka swetlá (psá).

* Bablna, i, f. v. Bawlna.

* Bablnečka, i, f. *dem.* v. Bawlnečka.

* bablnení, á, é, *adj.* v. bawlnení.

* Bablnka, i, f. v. Bawlnka.

* bablnkowí, á, é, *adj.* v. bawlnkowí.

Babor, a, m. bavarus i, m. Beier, bábor, bavarus. *Syn.* Baboran. *boh.* Bawor, Bawokan. 2) v. Babori.

Baboran, a, m. v. Babor *Nro* 1-*mo.*

baborčin, a, e, *adj. poss.* bavarae, der Beierinn gehörig, bavarus asszonyé. *boh.* baworčin.

Babori, f. *pl. gen.* Babor *Dat.* Baborom. *Loc.* Baboroch: Bavaria, ae, f. Noricum, i, n. Beiern: baváriország. *Syn.* baborská zem Babor. *boh.* Bawori (*Loc.* Bawoŕích).

Baborka, i, f. bavara, ae, f. die

Beierinn, bavarus asszony. *boh.* Bawořka.

baborow, *a*, *e*, *adj. poss.* dem Beier gehörig, bavari: báboré. *boh.* bawořůw.

baborſki, *adv.* bavarice, beierisch, bavarussan *boh.* bawořſki.

baborſkí, *á*, *é*, *adj.* bavaricus, a, um: beierisch, bavarusi. *boh.* bawořſký. *Usus.* Baborſkí Groš, grossus bavaricus, beierischer Groschen, bavarus garas.

Baborſtwo, *a*, n. bavarica natio, bavari, die Beiern, Beierische Nation, beierisches Volk: bavarus nemzet.

Bábowka, i, f. v. pekáč.

Babrač, *a*, m. homo immundus, rem sine munditia tractans: Sudeler, Sudler, unreinlicher Mensch: piszkoló, motskos (a' dologgal tisztátalanúl bánó) ember. *Syn.* kutač, mazač, paprač, piſkač. 2) imperitus, ungeschickter Mensch, Sudler: otromba (ostoba, faragatlan) ember. 3) deturpator, maculator, commaculator, foedator, inquinator: Beschmuzer, Verunstalter: úndokító. *Syn.* Šiſmač, Šiſmák. 4) v. kločtár.

babračin, *a*, *e*, *adj. poss.* feminae immundae, der Sudlerinn gehörig, piszkolónié, motskos személyé. *Syn.* kuntačin, mazačin, papračin, piſkačin.

Babračka, i, f. femina immunda, rem sine munditia tractans: Sudlerinn: piszkolóné, motskolóné, motskos (valamivel motskosan bánó) aszszonyság (személy). *Syn.* Babraňica, kutačka, Mazačka, papračka, piſkačka. 2) imperita, ungeschicktes Frauenzimmer, obstoba (döre) aszszonság. 3) deturpatrix, inféctrix, maculatrix, commaculatrix, foedatrix, inquinatrix, cis, f. Verunstalterinn, Beschmuzerinn: motskoló (rútíto, undokító) aszszony. *Syn.* Šiſmačka. 4) v. kločtárka. 5) immunditia, ae, f. Sudlerey, motskosság. 6) inanis (inutilis nullius momenti, nullius fructûs) occupatio, *vel* labor: eine unnütze Arbeit, Bearbeitung: héjában való (haszontalan) munka. *Syn.* Babraňica, Babraňina, Babraňiſko, Mazaňica, Mazačka. 7) v. Babráňí.

babračow, *a*, *e*, *adj. poss.* hominis immundi, dem Sudler gehörig, motskos embere, piszkolóé, rútitóé, undokítóé. *Syn.* kutačow, mazačow, papračow, piſkačow.

Babráňí, *á*, n. immunda rei tractatio, das Sudeln, die Sudelung: motskolás, piszkolás, valamivel-való motskos bánás, tisztátalan (motskos) mivelés. *Syn.* Kutáňí, Mazáňí, Papráňí, Piſkáňí, Babračka. 2) deturpatio, infectio, maculatio, commaculatio, inquinatio, foedatio, nis, f. Verunstaltung, Beschmuzung, das Beschmuzen: motskolás, motskítás, rútítás, undokítás. *Syn.* Kaleňí, Šiſmáňí, Škaredeňí, Spaleňí, Zanečiſťeňí. *boh.* Hizdeňí, Hizdňeňí.

Babraňica, i, f. v. Babračka *Nro* 1-*mo* et 3-*tio*.

Babraňina, i, f. idem.

babrač, bral, brem V. I. *imp.* bri: illotis manibus ingredi, tractare rem sine munditia: sudeln, unreinlich seyn: piszkolni, motskolni, motskosan (tisztátalanúl) valamivel bánni; mosdatlan valamihez kezdeni. *Syn.* kutač, mazač, paprač, piſkač. Gedla babrač, cibos tractare sine munditia, die Spei-

Speisen sudeln, étkeket motskosan (tisztátalanúl) készéteni. 2) rem tractare imperite: sudeln, ungeschickt umgehen mit etwas: ostobáúl valamivel bánni, valamihez fogni, kezdedeni. 3) inquinare, inficere, maculare, foedare, commaculare, deformare, dehonestare, turpare: beschmutzen verunstalten, garstig machen: motskolni, motskítani, piszkolni, rútítani, undokítani. *Syn.* kaliť, mazať, sísmať, posísmať, skaredit, spakiť, zanečisťiť, pisťať, zapisťať. *boh.* hizditi, hizdňiti.

II. rec. babrať sa: inficere (inquinare, commaculare maculare, foedare) se, infici inquinari, maculari, foedari, sich besudeln, beschmutzen, flecken, beflecken, schmutzig machen, schmutzen, häßlich (abscheulich, befleckt, beschmutzt) werden: magát motskolni, motskítani, undokitani, rútítani, piszkolni. *Syn.* paprať sa pisťať sa, sísmať (posísmať) sa, kutaťsa, mazaťsa. *Usus.* Čo sa sťim babreš. etc.

Babšo, a, n. v. Babisko.

babski, *adv.* aniliter, vetuline, more vetularum: nach Art der alten Weiber, altweiberisch, altweibermäßig: vén aszszonyok módgyára, öregessen. 2) obstetricie, more obstetricum: hebammenmäßig: bába módon. 3) effeminate, muliebriter, molliter: weibisch, weiblich, unmännlich, weichlich: aszszonyosan.

babskí, á, é, *adj.* anilis, anicularis, e; vetulinus, a, um: altweibermäßig, altweiberhaft: vén aszszonyos, öreges. *Syn.* bab'. 2) obstetricius, a, um: hebammisch, hebammenmäßig: bábás, bábát illető. 3) effeminatus, a, um; muliebris, mollis, e: weibisch, weiblich, unmännlich, weichlich: aszszonyos, aszszonykodó, puha. 4) avius, aviticus, a, um: die Großmütter betreffend, großmütterisch altmütterisch: öreg anyai, nagy anyai. *Usus.* Babskí (po Babe pozostali) Statek, bona avia (avitica), großmütterisches Gut, öreg anyai Jus, jószág.

Babsko, a, n. v. Babisko.

Babstwí, á, n. v. Babeňí.

Babstwo, a, n. *collect.* vetulae multae, foeminae, mulieres: Weibvolk, die alten Weibern: vén aszszonyok. 2) v. Babeňí.

Babuša, i, f. Barbora.

babušin, a, e, *adj. poss.* barborčin.

Babuška, i, f. *dem.* v. Barborka.

Báč, u, m. Bács, *oppidum Comitatus Bacsiensis*: Batsch, Bács, *mező város.*

Bača, i, f. rusticanus opilio, ein bäuerischer Schafler, paraszt juhász. v. Owčár.

* Bačeňí, á, n. v. Pamatáňí.

bachnúť, chnul (chel), chňem V.P. *imp.* chňi, v. buchnúť, uderiť, udreť.

bachnutí, á, é, *p. c.* v. buchnutí, uderení.

Bachnuťí, á, n. v. Buchnuťí, Uderení.

Bachor, a, m. apexabo, nis, m. tucetum, i. n. *Apul. Pers.* tuceta, isitia, lucanica; ae, f. stomachus porcinus fartus, faliscus, i, m. faliscus venter *var.* die fette, (feiste, große) Wurst, Magenwurst, Preßwurst, Schweinwurst, gefüllter Saumagen (Schweinmagen): gömbötz, kölödör, kövér hurka. *Syn.* tučné Oelito, Tučnica, Ugec, nadíwaní swinskí Žalú-

libel. *boh.* Tučnice. 2) v. Brucho. 3) v. Bruchopásek *Nro 1-mo.*
† Bachok, e, m. idem.
Bachora, i, f. prunum turgidum corruptum: eine aufgeblasene, verdorbene Pflaume: egy ki-fújtt meg-romlott szilva. *Syn.* ğako 5rachow Lusk widuté Sliwa, *boh.* Clumpa.
Bachorčik, ečku, n. *dem. ex seq. Syn.* Bachoríček.
Bachorek, rka, m. *dem.* parvus venter faliscus: kleine Magenwurst: kis-gömbötz. *Syn.* Bachorik. 2) v. Bruško.
Bachoríček, čka, m. *dem ex seq. Syn.* Bachorček.
Bachorik, a, m. *dem.* v. Bachorek.
Bachorisko, a, n. *exagger et contemt* ex Bachor: magnus (absurdus) venter faliscus: eine sehr große (abscheuliche) Magenwurst: igen nagy (rút, tsúnya) gömbötz. 2) v. Brusisko.
Bachrač, a, m. homo vastus, obesus, crassus, pinquis: ein dicker, bauchiger Mensch: vastag, kovér ember. *boh.* Mechač. 2) v. Bruchač.
bachračin, a, e, *adj. poss.* obesae mulieris, dem dicken Frauenzimmer gehörig, vastag aszszonyé. 2) v. bruchaččin.
Bachračka, i, f. mulier obesa, pinquis: ein dickes Frauenzimmer, kövér, vastag aszszony (aszszonság). *boh.* Mechna. 2) v. Bruchačka.
bachračowa, e, *adj. poss.* obesi hominis, dem dicken (bauchigen) Menschen gehörig, vastag, kövér emberé. 2) v. bruchačow.
Bachračtwi, á, n. obesitas, tis, f. pinguedo nis, f. die Dicke, Bauchigkeit: vastagság, kövérség. 2) v. Bruchačtwi.
bachrati, á, é, *adj.* obesus, crassus, a, um, pinquis, e: dick, päuchig: kövér, vastag. *boh.* mechatí. 2) v. bruchatí.
Bachus, a, m. Bacchus, i, m. Bacchus, Weingott; Sohn des Jupiter und der Semele: wird als ein schöner Jüngling abgebildet: soll der Erfinder der Weinstöcke, und des Weins seyn; daher er für den Gott des Weins gehalten wird: bachus, bakkus, bornak Istene. *Syn.* domňeli Boh Wína.
bachuskí, á, é, *adj.* baccheius, baccheus, bacchicus, a, um: bacchisch, den Bachus betrefend: bakkust illető. *Usus.* Bachuská Služka, Služebňica: baccha, ae, f. et bacche es, f. die Bacchanntinn, Bachusdienerinn, Weibsperson, die das Bach sfest feyert; da denn jede die Straßen, gleichsam wie rasend, durchlief, und evoë schrie, einen Epheukranz auf dem Kopfe und einen Epheustab in der Hand habend. *Ovid et Plaut.* bakkus apátza, bakkus szolgalója. Bachaské Slúžki: bacchae, arum, f. *pl.* die Bacchantinen, Weiber die den Bacchо bei alten Zeiten gedient haben: bakkus apátzái. Bachuské Swátki, inák Fasanki: bacchanalia, orum, n. *pl.* Bacchus festtäge, Faschingtäge: eszem iszom ünep bakkus tisztességére, farsangi napok.
bachusow, a, e, *adj. poss.* bacchi, dem Bacchus gehörig, bakkusé.
* bačik, il, ím V. I. *imp.* bač, v. pamatač.
* *II. rec.* bačik sa, v. pamatač sa.
* Bačíwáňí, á, n. v. památawáňí.
* bačiwač, al, ám, *freq.* ex bačik, v. pamatawač.

* *II.*

* II. *rec.* bačíwat sa, *freq.* ex bačit sa, v. pamatáwat sa.
* bačliwe, *adv.* v. pamatliwe.
* bačliwí, á, é, *adj.* v. pamatliwí.
* Bačliwost', i, f. v. pamatliwost'.
* bačne, *adv.* v. pamatne
* bační, á, é, *adj.* v. pamatní.
* Bačnost', i, f. v. pamatnost'.

bačow, a, e, *adj. poss.* opilionis rusticani, dem bäuerischen Schafler gehörig, paraszt juhászé. v. g. bačow pes. v. owčarow.

Bačowání, á, n. v. Bačowstwí.

bačowat, čowal, čugem V. I. *imp.* čug: rusticanum opilionem agere, einen bauerischen Schafler abgeben, ein bauerischer Schafler seyn: juhászkodni, a' parasztoknál. 2) diu morari; sich verweilen, sich aufhalten, säumen, zögern, verziehen, verweilen: sokáig mulatni, maradni. *Syn.* meškat, bawit sa. *Usus.* Co tolko bačugeš? quid tamdiu moraris? was haltest du dich so lange auf? mit mulatsz olly sokáig?

bačowsky, *adv.* more opilionum rusticanorum, nach der Art der bauerischen Schäfler, paraszt juhászok modgyára. v. owčarsky.

bačowský, á, é, *adj.* opilionisticus, a, um: opilionaris, e; rusticanum opilionem adtinens: die bauerischen Schäfler betreffend: paraszt juhászi, paraszt juhászokat illető. v. owčarský.

Bačowstwí, á, n. rusticanus opilionatus, servitium opilionis rusticani: Bauerschäfflerei, paraszt juhaszság. v. Owčarstwí.

báčsky, *adv.* more bacsiensi: batschmäßig, nach der Art (Sitte), der Batscher: bátsi m[ódon]. *Syn.* pobáčsky.

báčský, á, é, *adj.* bácsiensis, e: batscher: bátsi. *Usus.* Báčská Stolica, Comitatus Bacsiensis, die Batscher Gespannschaft, Báts-vármegye.

Badač, a, m. praesagiens, divinator, autumator, is, m. Ahner, Ahnder: sajdító, jövendölö, ítélö. 2) observator, subodorator, animadversor, is, m. Merker, Wahrnehmer, Bemerker: észre vévő, szagoló. *Syn.* Merkowník.

badaččin, a, o, *adj. poss.* divinatricis, der Ahnerinn gehörig, sajditónié. 2) observatricis, subodoratricis: der Wahrnehmerinn gehörig, észre vévönié. *Syn.* merkowniččin.

Badačka, i, f. divinatrix, icis f. praesagiens *fem.* Ahnerinn, Ahnderinn: jövendölöné. 2) observatrix, icis, f. Wahrnehmerinn, Bemerkerinn: észre vévöné. *Syn.* Zmerkowníca, Merkowníca.

badačow, a, o, *adj. poss.* praesagientis, divinatoris: dem Ahner gehörig, sajdítóé. 2) observatoris, animadversoris dem Wahrnehmer (Bemerker gehörig: eszre vévöé, vigyázóé. *Syn.* merkowníkow.

badaní, á, é, *p. c.* divinatus a, um; geahnt geahndet: sajdított, sajdíttatott, meg-sajdítatott. 2) animadversus, observatus, a, um: gemerkt, wahrgenommen: észre-vett, érzett, éreztetett, érezett.

Badání, á, n. divinatio, autumatio, coniecturatio, nis, f. coniectura, ae, f. das Ahnen, Ahnden, Vorhermerken: sajdítás, jövendőlés, vélés. 2) animadversio, observatio, nis, f. Merkung, Wahrnehmung: érzés, észre vévés. *Syn.* Merkowání.

ba-

badat, al, ám V. I. *imp*. bag: praesagire, divinare, autumare, coniicere, coniecturare, ahnen, ahnden, vorhermerken: sajdítani, jövendölni, vélni. *Usus*. Gá neco Zlého badám, animus meus praesagit aliquid mali, mir ahnet etwas Böses, valami roszat sajdítok. 2) animadvertere, observare, sentire: merken, wahrnehmen: észre venni, érezni.

Badáwáni, á, n. *nom. Verb*. ex seq.

badáwat, al, ám, *freq*. ex badat.

Badka, i, f. stimulus, i, m. irritamen, inis, irritamentum, i, n. *Liv*. Reiz, Reizungsmittel, Anreizungsmittel: ingerlés, gerjesztés.

Badkač, a, m. concitator, irritator, stimulator, is, m. Reizer, Erreger: fel-háborító, ingerlő, indító, fel-indító, háborgató. *boh*. Baňčic, Nabadač.

badkaččin, a, e, *adj. poss*. concitatricis, der Erregerinn gehörig, fel-indítónié, ingerlőnié. *boh*. baňčiččin.

Badkačka, i, f. concitatrix, cis, f. Erregerinn: fel-indítóné, ingerlőné. *boh*. Baňčička.

badkačow, a, e, *adj. poss*. concitatoris, irritatoris, stimulatoris: dem Reizer (Erreger) gehörig: ingerlőé, felháborítóé, indítóé, fel-inditoé, háborgatóé. *boh*. báňčičů et ůw.

Badkáňí, á, n. concitatio, incitatio, irritatio, instigatio, nis, f. Reizung, Erregung, Setzung in Bewegung: háborítás, háborgás, indítás, ingerlés gerjesztés, boszszontás, búsítás. *boh*. Baňčení.

badkat, al, ám V. I. *imp*. kag: concitare, incitare, irritare, stimulare, incendere, impellere: reizen, in Bewegung setzen, ansetzen, anreizen, erregen, aufbringen, aufwiegeln: háborítani, háborgatni, fel-indítani-ingerleni, késztetni, boszszontani, gerjeszteni, búsítani. *Syn*. nabadkat, podbadkat. *boh*. baňčiti, nabadati.

badkawý, á, é, *adj*. concitans, incitans, irritans, stimulans, tis: reizend erregend: háborító, háborgató, indító, ingerlő, gerjesztő, boszszontó.

† Bág, n. m. v. Básen.

Bagaria, i, f. lorum, loramentum, i, n. elaborratum corium: Leder, gegärbte Haut: bagaria. *Syn*. bagariowý Remeň.

Bagatela, i, f. parva res, parvum, parum: Kleinigkeit, etwas Geringes, Weniges: tsekélység, tsekély (kitsiny, nem nagy) dolog. *Syn*. malá Wec, Lecičo, Ledačo, Sepletina, Pletka. *Usus*. welká Bagatela: res minima: große Kleinigkeit: igen nagy tsekélység. 2) parvum, vile (exiguum), pretium: Kleinigkeit, geringer Preiß (Geld): tsekélység, kitsiny (tsekély) árra valaminek. *Syn*. malá Cena, Lacnost. *Usus*. Za Bagatelu (lacno) kúpit, parvo emere: um eine Kleinigkeit kaufen: tsekélységén (ótsón) meg-venni valamit.

Bagážia, i, f. sarcinae, arum. f. impedimenta, orum, n. *pl*. Bagage, Gepäck: bagázsia. *Syn*. Pagážia, Zawádzadlí. 2) faex plebis, Bagage, liederlich Gesindel: a' községnek allyasa.

* Bagel, gla, m. v. Praclík.

† Bágeňí, n. v. Básení. 2) v. Šebotáňí.

† bágeťi, el, ím, v. bášňiť. 2) v. ſťebotať.
† Bágka, i, f. v. Bášňička.
* Bağlár, a, m. v. Praclikár.
* bağlárčin, a, o. adj. poss. v. praclikárčin.
* Bağláreňí, a, n. v. Praclikáreňí.
* Bağlárka, i, f. v. Praclikárka.
* bağlárow, a, ó, adj. poss. v. praclikárow.
* bağlárſki, adv. v. praclikárſki.
* bağlárſkí, á, é, adj. v. praclikárſkí.
* Bağlárſtwo, a, n. v. Praclikárſtwé.
† bágňe, adv. v. bášňiwe.
† bagní, á, é, adj. v. bášňiwí.
* Bagúz, a, m. Pl. nom. Bagúze, v. Fúzi.
* Bagúček, a, m. Plu. nom. Bagúzčeki, dem. v. Fúzički.
* Bagúzek, zka, m. Plur. nom. Bagúzki, dem. v. Fúzki.
* Baguziſko, a, m. Plur. nom. Baguziſka, v. Fúziſko.
* baguznatí, á, é, adj. v. fúznatí.
bagzem, adv. universim, summarie: überhaupt, durchaus, gänzlich, ala grosso: öszvessen, öszvességel, sommássan, mindenestül, általlyában, egy általlyában. Syn. celkem, ſcelka, vulg. bagzom, celkom.
Baháňtka, tek, f. pl. v. Bariſki, Gabrátka, Gabáňtka.
† Baheňí, n. v. Gaheňí.
† Bahňice, f. v. Gahňica.
Bahňik, a, m. Riba: thymus (thunnus), i, m. Plin. H. N. et Hor. thynnus limosus: Thynnus Scomber Linn. Thunfiſch, ein Meerfiſch: potrohós Simándok. Syn. Blatňik.
Bahňiſko, a, n. locus paluster (palustris; lutulentus), stagnum, i, n. stagnatio, nis, f. Sumpf, ein ſumpfiger Ort tó-állás, motsáros hely, motsár, sáros tó. Syn. Močarina. boh. Bahniſte.
Bahniſko, a, n. idem.
Bahniſte, n. idem.
bahňiť ſa, ilſa ímſa V. I. imp bahňi ſa: paludosum esse stagnare: moraſtig (ſumpfig ſeyn: motsárosnak, tovasnal lenni; tóvá lenni.
† bahniťi ſe, il, ím, v. gahňi ſa.
bahňití, á, é, adj. paludosus stagnosus, stagnatus, a, um palustris, e: ſumpfig moraſtig motsáros, tó-állásos. Syn bahňiwí, močarinowí. Usu Blato bahňité v. Bahno Nro 2-do.
bahňiwí, á, é, adj. idem.
Bahno, a, n. palud, lacus, stagnum, locus paludosus: Moraſt, Sumpf: tó, motsár, tó-állás, motsártó, motsároshely. Syn. Močár, Močarina Bahňiſčo, Bahňiſko. 2) coenum palustre, lutum paludi condensatum (spissum): Moraſtkoth, Sumpfkoth, Koth aus dem Moraſte: sürő motsári sár tó-sár. Syn. bahňité Blato Prepadliſko, Traſidlo, Gezeto.
Bahra, i, f. na koleſi: absis et apsis, idis, f. absida Pau Nol. absidia, ae, f. orbile, i n. curvatura rotae: der hölzerne Bogen des Rades, Radbogen die Felgen, Radfelgen, Radkrümme, vulg. Fächling: kerék talp. Syn. Sklep na koleſi Lúkok, Útora.
Bakalár, a, m. baccalaureus ei, m. Backalaurer: bakkalaurus; olly titulus, mellyet eg valaki a' Filozofiábúl, vag Teologiából tett jeles actusén nyér. Syn. Bobkowňik.
bakalárow, a, e, adj. poss. bac-
ca-

alaurei, dem Backalaurer gehörig, bakkalaureusé. *Syn.* bobkowníkow.

bakalářſki, *adv.* more baccalaureorum, baccalaurealiter: bakkalaurerisch: backalaurermäßig: bakkalaureusossan, bakkalaureusi módon. *Syn.* bokowníčki.

bakalářſkí, *á, é, adj.* baccalaurealis, e: den Backalaurer betreffend: bakkálaureusi bakkalaureust illető. *Syn.* bobkowníckí.

Bakalářſtwí, *á*, n. baccalaureatus, ûs, m. Rang des Backalaurers, Backalaurerei: bakkalaureusosság. *Syn.* Bobkowníctwí.

Bakow, *a*, m. Bakovium, Backofen, ein Städtchen im Lunzlauer Kreise: bakó.

Bal, *u*, m. fascis, is, m. scapus, i, m. Ballen, ein Pack, Packet: kötés kötölék. *Syn.* Walek, Zwazek, Kul. *boh.* Balík. *Usus.* Bal papíru (Tabáku etc.) scapus chartae, ducenti libri chartae: ein Ballen Papier (zwey hundert Buch): kontz papiros. 2) *boh.* v. Srbce.

Bál, *u*, m. *Plur. nom.* Báli, *genit.* Bálow etc., saltatio solennis, sagma, tis, n. der Ball, öffentlicher Tanz: bál, farsangi tántzolás. *Syn.* zgeʒwní (faſankowí) Tanec.

Bél, *u*, m. *Plur. nom.* Bále, *genit.* Bále etc. v. Črewo. *Usus.* keď chodili Bále na Báli, neď trpá Bále za Báli.

Balotka, i, f. pila vitrea: Glaskugel: üveg golyóbis. *Syn.* ſkleʒná Gulka. *Usus.* Za Balatku nedáť: nihili (flocci, nauci, assis, pili, teruntii) esse: nichts werth seyn: semmit sem érni, lóts-póts, semmirevaló lennek lenni.

Balaton, *u*, m. volcea palus, lacus *Balaton*, vastus, a marinis aestibus, per communicationem subterraneam celebris: Blattensee, Balaton tó magyar országban.

* Balbír, *a*, m. v. Bradár, Holár, Holič.

* balbírčin, *a, o, adj. poss.* v. bradárčin, holárčin, holičʒčin.

* Balbírka, *i*, f. v. Bradárka, Holárka, Holička.

* balbírow, *a, o, adj. poss.* v. bradárow, holárow, holičow.

* balbírſki, *adv.* v. bradarſki, holárſki, holički.

* balbírſkí, *á, é, adj.* v. bradárſkí, holárſkí, holičkí.

* Balbírſtwí, u. v. Bradarſkwí, holárſtwí, holičtwí.

Balček, ečku, m. *dem.* ex Balek.

Bálček, ečku, m. *dem.* ex Bálek.

Baldrián, n. m. v. Kozlík.

Balek, lku, m. *dem.* ex Bal: fasciculus, i, m. kleiner Ballen, ein Ballenchen, Päckchen, Packetchen: kis-kötés, kötölék, tsomó. *Syn.* Balík, Kulík, Walek.

Bálek, lku, m. *dem.* ex Bál. *Syn.* Bálík.

Báleſ, u, m. libum, i, n. placenta, *Horat.* placentula, ae, f. azymus, i, m. Fladen zum Essen: béles, pogátsa. *Syn.* pagáč, okruhlí koláček. *boh.* Lihanec, Mazanec. *Usus.* Sirowí Báleſ: placenta caseata, tyrolaganum: Käsefladen, laska, vajas túrós béles.

Báleſček et ſečku, m. *dem.* ex seq.

Báleſek, ſku, m. *dem.* ex Baleſ: libulum, i, n. placentula, ae, f. ein kleiner Fladen: kis

kis pogátsa, béles. *Syn.* Pagáček, Pogáčik.

Balíček, čku, m. *dem.* ex Balík. *Syn.* Kulíček.

Báliček, čku, m. *dem.* ex Bálik.

Balík, u. m. v. Balek. 2) *boh.* v. Bal.

Bálik, u. m. v. Bálek.

Balon, u. m. pila, vesica aëre impleta et corio insuta: der Ballon, balon.

Balonček, ečku, m. *dem.* pilula, ae, f. Bällchen, kleiner Ball: kis-balon.

balonowí, á, é, *adj.* Balonowá hra, lusus pilae, Ballspiel, balon-játék.

balowí, á, é, *adj.* Balowí Dom, sphaeristerium, das Ballhaus, bál-ház.

* Balsam, u, m. v. seq.

Balsan, u, m. menta (mentha), *Ovid.* mintha *Plin. H. N.* ae, f. Münze, eine Pflanze: menta, *vulg.* Balžan. *boh.* Máta. *Usus.* a) Grécki (Panni Marie) Balsan: menta Mariae, menta graeca, Tanacetum balsamita Linn. Frauenmünzerkraut, Bóldog Aszszony méntája. b) Kučerawí Balsan, mentha crispa *Linn.* Krausemünze, fodor ménta. c) Planí Balsan, mentha silvestris Linn. mentastrum, i. n. *Plin. H. N.* Roßmünze, wilde Münze: vad ménta, ló-ménta. d) Wodní Balsan, mentha aquatica Linn. Bachmünze, vizi (pataki) ménta.

Balsanček, ečku, m. *dem.* ex seq.

Balsanek, nku, m. *dem.* ex Balsan.

balsanowí, á, é, *adj.* mentheus menthinus, menthosus, a, um: aus (von) der Krausemünze: méntás, méntából való. *vulg.* balžanowí.

Balta, i, f. cestra, ae, f. balta. v. Teslica. 2) v. Sekera

Baltazar, a, m. balhasar, is m. Balthasar, boltizsár, boltis.

Balzam, u, m. Oleg: balsamum, i, n. der Balsam, balsamom. *Usus.* Kumstowní Balzam, balsamum (unguentatum) artificiosum, künstlicher Balsam, mesterséges balsamom, kenet. Opráwdiwí Balzam: balsamum sysimbrium (verum), ein wahrer (ächter) Balsam, igazi balsamom. Peruwianskí Balzam: balsamum peruvianum officin, myroxylon peruiferum Bot. peruvianischer Balsam, peruviai balsamom. Perzkí Balzam, sarcocolla, ae f. *Plin. H. N.* persischer Wund Balsam, Fischleim seb forrasztó gumi. 2) Strom balsamum, i, n. *Plin. H.* arbor: Balsambaum: balsamom-fa. Opo Balzam, Opo balsamum de Mecca, Opo Balsam, Opo balsamom Arabiai Balsamom. Kopaiwa Balzam, Balsamum Copaivae officin. Copaifera officinalis Bot. der Copaiwa Balsam.

* Balžam, u, m. *idem.*

Balzamina, i, f. balsamina ae, f. Balsamine Balsamkraut balsamina, balsamom-fü, eresztö-fö.

Balzaminka, i, f. *dem.* ex *praec*,

Balzamka, i, f. Zelina: momordica balsamina *Linn.* Balsampflanze: balsamom fü. balsamum, i, n. Elemi officinar. Amiris elemifera Bot. Elemiharzstrauch. *frutex:* Balsamstaude, Balsamstrauch: matka mádra-fü. *Syn.* Madrmačka. *Usus.* Arabská Balzamka, Amyris gileadensis *Linn.* der arabische Balsamstrauch,

strauch, arabiai balsamom tsemete.

balzamowaní, á, é, p. c. balsamo unctus (perunctus), a, um: balsamirt: balsamommal kenettetett, meg-kenettetett.

Balzamowáňí, á, n. unctio (perunctio, unctura) balsamo facta: Balsamirung, balsamommal valo kenés, meg-kenés.

balzamowat, mowal, mugem V. I. imp. mug: balsamo ungere (perungere): balsamiren, mit Balsam salben: balsamommal kenni, meg-kenni.

balzamowí, á, é, adj. balsaminus, balsameus, a, um: balsamisch, aus Balsam: balsamomból való, balsamómos. Usus. Balzamowí Strom v. Balzam 2-do Nro. Balzamowá pára, halitus balsaminus, Balsamduft, balsamomos lehellés. Balzamowá pikſla, theca unguentaria, balsamina: Balsambüchse: balsamom tartó piksis. Balzamowé Drewo, lignum balsaminum, Balsamholz, balsamom-fa. 2) bene olens, odoris aromatici, odorus, a, um: balsamisch, wohlriechend: szagos, illatos. Usus. Balzamowí Topol, populus balsamifera, Balsampappel, Balsamäspe: balsamom szagú-nyárfa. Balzamowe Gabl-ko, inác Momordika: momordica balsamina Linn. Balsamapfel, Momordike: balsamom alma, momordika. Balzamowím bit; Balzamem wonat: esse odore aromatico: wohlriechend seyn: füszerszámnak (illatosnak) lenni. 3) recreans: balsamisch, erquickend: meg-újító, meg-ébresztő, p. o. Sen, somnus, Schlaf, álom.

* Balžan, u, m. v. Balſan.

* Balžanček, ečku, m. dem. ex seq. v. Balſanček.

* Balžanek, nku, m. dem. ex Balžan, v. Balſanek.

* balžanowí, á, é, adj. v. balſanowí.

Bamberek, rku, m. Bamberga, ae, f. Bamberg, eine Stadt: Bamberga, német Város.

† Bamberk, u, m. idem.

Bambitečka, i, f. dem. ex seq.

Bambitka, i, f. sclopus, i, m. Klatsch, mordány. Syn. Mordárka, Búchačka.

Bambula, i, f. pixis unquentaria, myrothecium, i, n. Salbenbüchse, Balsambüchse: szagos kenet edény.

† Bambule, f. idem.

Bumbulka, i, f. dem. myrotheciolum, myrothecium i, n Salbenbüchschen: kenet-tartó piksiske.

Bán (Pán), a, m. Banus (Dominus, Praeses Regni): Ban (Herr): bán.

† Baň, e, f. v. Báňe.

Baňa, i, f. fodina metallorum (aeris): die Grube im Bergbaum, das Bergwerk, die Brüche, Erzbruch, Erzgrube, Erzwerk: értz bánya. Usus. Zlata Baňa, auri fodina, Goldbergwerk, arany-bánya. Prov. Nekomu zlaté Baňe ſlubowat, aureos montes alicui polliceri, goldene Berge Jemanden versprechen, arány hegyeket igérni valakinek. Aňi bi mu Baňe neſtačili: est valde prodigus; ne fodinae quidem expensis illius sufficientes forent: auch die goldene Gruben könnten ihm nicht flecken: bányák se gyöznék ötet. Baňa ge Baňa, predca ſa prebere, keď ſa wždi do ňeg ide. J. Baňe ſa preberú: nihil perpetuo durat; fodinae quoque sensim exhauriuntur; dura

res

res e praeexistenti parato aere vivere semper: es kann nichts immerwährend dauern: nints az a' sok melly el ne fodgyon; a' bányak-is lassanként kiürölnek. 2) Baňa na Weži: cupa (cuppa), ae, f. *Caes.* turris petasus (obeliscus): der Thurmknopf, Hahn auf einer Kirchen oder auf einem Gebäu: bánya, torony teteje (kalapja). *Syn.* Klobúk na Weži, *boh.* Báňe. *Usus.* Wrch Baňi, pinňaculum, i, n. *Tertull.* der Giebel des Thurms, torony (*avvagy* ház) ormója mellyre a' szél annyát, vitorlát, és a' kakast szokták helyheztetni. 3) Mesto. Nowá Baňa, Regiomontum, *Civitas Comitatus Barsiensis*: Königsberg, Új-Banya. — Welká Baňa, Rivulinum, Rivulus Dominarum, Neustadium: Frauenbach, Neustadt: Nagy-Bánya, Aszszony Pataka, Új-város (*Szathmár Vármegyében*). — Zlatá Baňa, Aurimontium, Goldberga: Goldberg, eine Stadt: Aranya Bánya, *németh Város.*

Banát, u, m. Banatus, ûs, m. Comitatus Temesvariensis seu Temesiensis: Banat, die temeschwarer Gespannschaft: Banát, Temes-Vármegye. *Syn.* temeſwárſká Stolica.

baňatí, á, é, *adj.* cupatus (cuppatus), cuppa instructus, a, um: knöpfig, von Thurm oder einen Gebäude: bányás. 2) ampullaris, e; ampullaceus, a, um: dick, pausicht: hasas, vastag. *Syn.* bruchatí, hrubí.

banátſkí, á, é, *adj.* banaticus, a, um; temesiensis e: banather, temeschwarer, dem Banat betreffend, oder darinn befindlich: banáti, temes-vármegyei. *Syn.* temeſwárſkí. *Usus.* Banatſkí Statek.

† Baňčeňí, n. v. Badkáňí, Nawádzáňí.

† Baňčič, e, m. v. Badkač, Nawadzač.

† baňčiččin, a, o, *adj. poss.* v. badkaččin, nawadzaččin.

† Baňčička, i, f. v. Badkačka, Nawadzačka. 2) v. Zbáněk.

Baňčička, i, f. *dem.* ex Baňečka.

† bančičůw, a, o, *adj. poss.* v. badkačow, nawadzačow.

† baňčiti, il, ím V. I. *imp.* nčí, v. badkať, nawádzať.

Banda, i, f. grex, gis, m. die Bande, Gesellschaft, z. B. Diebe, auch Musikanten, Schauspieler: banda, sereg, gyülekezet. *Syn.* Zromada, Krdel. *Usus.* W gedneg Bande (z gedneg Bandi) sú.

Banderiſta, i, m. banderialis miles, banderialista, ae, m. ein Banderist, bánderista.

banderiſtow, a, e, *adj. poss.* banderialistae, dem Banderisten gehörig, bánderistáé.

banderiſtſki *adv.* more banderiali, banderistisch, nach der Art der Banderisten: bánderistáúl, bánderista módon.

banderiſtſkí, á, é, *adj.* banderialis, e: banderistisch, bánderista, bánderistákot illető, *vagy* azokhoz tartózandó.

Bandiſta, i, m. contubernalis, unus e grege: ein Bandist, bandából-való.

Bandúr, a, m. croaticus miles pedestris, ein Bandur, bandúr, horváth gyalogy Katona.

bandúrčin, a, e, *adj. poss.* uxoris croatici militis pedestris, der Bandurinn gehörig, bandúrnéé.

Bán-

Bandúrka, i, f. uxor croatici militis pedestris, Bandurinn, bandúrné.
bandúrow, a, e, adj. poss. croatici militis pedestris, dem Bandur gehörig, bandúré.
bandúrſki, adv. more croaticorum militum pedestrium, bandurmäßig, bandúr módon. Syn. pobandúrſki.
bandúrſki, á, é, adj. croaticos milites pedestres adtinens, die Banduren betreffend, bandúri, bandúrokat illető. Usus. Bandúrſká zem, v. horwátſká zem.
† Báňe, e, f. v. Zbán. 2) v. Baňa 1-mo et 2-do Nris. 3) v. Baňka 2-do Nro.
Baňečka, i, f. dem. ex Baňka.
Báňí, á, n. v. Báť.
Baňka, i, f. cupula (cuppula) ae, f. Cato, parva cupa (cuppa): ein kleiner Thurmknopf: bányátska. 2) columbarium in speciem ampullae viminibus contextum; peristereon, peristrophium: ein von Gerten krugförmig geflochtenes Taubenhaus: galambház, galambkosár, galambos. Syn. Holubník, Komora, Holubaca, Holubinec. boh. Báňe. 3) cucurbita ventrosa, cucurbitula, ae, f. der Schröpfkopf, das Kipfel, Bentaus: köppöly, köppölyke. Usus. Baňki ſádzať. (boh. ſázet), ſtawať: scarificare: ſchröpfen: köppölyözni. 4) v. Bublina. 5) boh. Baňka w Uſtech, v. Stulipiſk 2-do Nro. — 6) boh. v. Zbánček.
Banki, Gen. Banek, f. plur. convivum, epulum, i, n. epulae, arum f. plur. Banket, Banquet: vendégség vendégelés. Syn. Hoſtina. boh. Pankét. Usus. Swátogánſké Banki, epulae Sancto-Joanneae: St. Johannes Bankét: Sz. Janosi vendégség: Banki držať, convivium instituere: Banket halten, banketiren, ſchmauſen: vendégséget ütni, tartani.
* Banoſť, i, f. v. Lutoſť.
* Banowáňí, á, n. v. Lutowáňí.
* banowať, owal, ugem V. I. imp. banug, v. lutowať.
* bantowani, a, e, part. const. v. rúſani.
* Bantowáňí, á, n. v. Rúſáňí.
* bantowať, owal, ugem, V. I. imp. bantug, v. rúſať.
banſkí, á, é, adj. montanus, metallicus, a, um: berg-bányai. Usus. Banſké Meſto, urbs montana (metallica), Bergſtadt, Bánya-Város. Banſká Biſtrica, v. Biſtrica.
bár, conj. etsi, etiamsi, tametsi, esto, sit ita: wennauch, obgleich, obſchon: ámbár, akár, bár, légyen bár úgy, adgyál, noha, ámbátor. Syn. buď, bárſ, bárbi. Vulg. choťaſ, trebaſ. 2) seu sive, vel, aut: entweder, oder: vagy. Syn. aneb, neb. Usus. Bárto, bár ono: seu hoc, seu illud: ob dieſes oder jenes: vagy azt, vagy amazt.
† Bara, i, f. v. Barbora.
Baran, a, m. aries, tis, m. Widder, Schafbock: kos, kos bárany. boh. Beran. 2) Náſtrog: aries, tis, m. fistuca, ae, f. ein Rammel, Thorer, Oeffner, Schlägel, Beſetzſchlägel: kos fal törö (le verö) kos; sulyok, ámivel valamit a' földbe vernek. Syn. Palica, ſkterú nečo rúcagú, Dlážeňí wirownáwagú. boh. Beran. 3) agnus, i, m. Lamm: bárány. Prov. Z Wlka nebuďe Baran, aňi ze Pſa Slaňina (Oráč): naturam expellas furca, tamen usque redibit;

bit; qui semel malus, semper malus: aus einem schlechten Menschen wird niemals etwas gut werden: nem lesz a' fargasból bárány, sem ebből szalonna. — Tažko ge Barana z Wlkem zmeriť, ante lupus sibi junget ovem: die geschworne Feinde ist hart zu besänftigen: nehéz a' bárányt, a' farkassal öszve békéltetni. 4) wirezaní Baran: v. Škop. 5) v. Drholec. Na Barana nakáchnúť.

Baranča, *čaka*, n. *dem.* v. Baránek.

Barančár, *a*, m. pastor agnellorum, custos agnellaris: Lammhütter, Lammhirt: bárány pásztor, őrző.

barančárčin, *a*, *e*, *adj. poss.* ex seq.

Barančárka, *i*, f. custos agnellaris *fem.*: Lammhütterinn, Lammhirtin: bárány pasztorné, örzőné.

barančárow, *a*, *e*, *adj. poss.* custodis agnellorum, dem Lammhütter gehörig, bárány pásztoró.

Barančáteéko, *a*, n. *dem.* ex seq.

Barančátko, *a*, n. *dem.* ex Baranča.

Barančeľ, *a*, m. *dem.* ex Baránek.

barančekow, *a*, *e*, *adj. poss.* ex *praec.* v. baránkow.

baranč', *á*, *é*, *adj.* agnellaris, e, agninus, a, um: lämmern, von (aus) Lamm oder Lämmern: bárányból - való. *Syn.* baránkowí *boh.* beranćí, beránkowí. *Usus.* Baránčá kožka: v. Barančina. Barančé Maso: v. Baranina.

Barančina, *i*, f. pellis agnina, Lammfell, bárány bőr.

Barančinka, *i*, f. *dem.* ex *praec.*

Baranec, *nca*, m. v. seq.

Baránek, *nka*, m. *dem.* agnus agnellus, *i*, m. ein Backlamm, ein (kleines) Lamm des männlichen Geschlechts, ein Lämmchen: bárányka, bárány. *Syn* Baranec, Baranča. *boh.* Beránek. 2) v. Kiganka.

baraní, *á*, *é*, *adj.* arietinus (vervecinus) a, um: von Widder kosból (örüböl) való. *Syn* baranní. *boh.* beraní. *Usus* Baraní Gažik, v. Čelníľ Baraní Roh: *a*) cornu arietinum: Widderhorn, kos szarv *b*) simplex homo, alberne Mensch: ostoba ember. 2) agninus, a, um: agnellaris, e vomm Lamm, lämmer: bárányi *boh.* beraní. *Usus.* Baraň Maso, v. Baranina.

Baranica, *i*, f. pellis arietin (vervecina), Schafbocksshaut kos (örü) bőr. *boh.* Beraní ce. 2) v. Barančina.

Baranina, *i*, f. caro agnina lämmenes Fleisch, bárány hús *Syn.* barančé (baraňé) Maso

Baraninka, *i*, f. *dem.* ex prae

Baraňisko, *a*, n. *Contemt.* e *exaggerative* ex Baran.

baraňit, *il*, *ím*, V. I. *imp.* ba raň: fistucare: rammeln, ein rammeln, einschlagen: sulyok kal verni, béverni (bé-ütni a' földbe. *Syn.* biť, tlúcť wbígať. *boh.* beraňiti.

baránkowí, *á*, *é*, *adj.* v. baranč

baranní, *á*, *é*, *adj.* v. baraň

baranow, *a*, *e*, *adj. poss.* arie tis, dem Schafbock gehörig: ko sé. 2) agni, dem Lamm gehörig bárányé.

baraňský, *á*, *é*, *adj.* *k. p.* Ba raňská Stolica, Comitatu Baranyiensis, Baranier Ge spannschaft, Baranya - Várme gye

† **Barbar**, *a*, m. v. Ukrutník.

† **Barbara**, *i*, f. v. Barbora.

† **barbarčin**, *a*, *o*, *adj. poss.* v ukrutniččin.

† Barbarka, i, f. v. Ukrutňička.
† barbarow, a, o, adj. poss. v. ukrutňíkow.
† barbarſki, adv. v. ukrutnicki, ukrutňe.
† barbarſkí, á, é, adj. v. ukrutňicí, ukrutní.
† Barbarſtwí, n. v. Ukrutňictwí, Ukrutenſtwí.
bárbi (in sing. 1-ma pers. bárbi ſem et bárbich, 2-da bárbi ſi et bárbiſ, 3-tia bárbi: in plur. 1-ma pers. bárbiſme, 2-da bárbiſťe, 3-tia bárbi) conj. v. bár Nro 1-mo. Usus. To učiním, bárbich i zemrel muſel: facio, si vel moriar: ich thue es, und wenn ich auch ſterben ſollte: azt végbe viszem, ha mindjárt meg halok-is. 2) utinam, si, o si! daß: bár, vajha. Usus. Bárbi priſel, utinam veniret! o daß er kämme: bár el-jönne!
Barbora, i, f. Barbara, ae, f. Barbara: Borbálya. Syn. Bara, Boriſa. 2) v. Baſa. 3) bot. v. Bublina.
* Barborák, a, m. v. Baſiſta.
* barboráčin, a, o, adj. poss. v. baſiſčin.
* Barboračka, i, f. v. Baſiſtka.
* barboráčow, a, o, adj. poss. v. baſiſtow.
* Barboráſ, m. v. Baſiſta.
* barboráſčin, a, o, adj. poss. v. baſiſčin.
* Barboráſka, i, f. v. Baſiſtka.
* barboráſow, a, o, adj. poss. v. baſiſtow.
barborčin, a, e, adj. poss. parvae barbarae, der Babette gehörig, Boriská, Boriskáé. Syn. boriſčin.
barborin, a, e, adj. poss. Barbarae, der Barbara gehörig, Borbályáé: Syn. boriſin.
* barborin, a, o, adj. poss. idem.

Barboriſko, a, n. exaggerat et contemt. ex Barbora.
Barborka, i, f. dem. parva Barbara, die Babette, das Babetchen: Boriska, Borisa. Syn. Boriſka. 2) v. Baſička Baſka.
Barchan, u, m. xylina tela, pannus xylinus (subdititius): Barchent: barkann, gyapott gyólts (vászon), béllésre való matéria: Syn. Weleſ, bawlňené (pamukowé) Plátno.
Barchanček, ečku, m. dem. ex seq.
Barchaněk, nku, m. dem. ex Barchan.
Barchaniſko, a, n. contemt. ex exagger. ex Barchan.
barchanowí, á, é, adj. de panno xylino (subdititio), von Barchent, barkannyi, barkannból való.
Barcheſ, u, m. insulsa iudaica torta, Barches, ungeſalzener Judenkuchen: barchesz, sótalan zsidó kaláts.
† barčin, a, o, adj. poss. ex Barka, v. boriſin
Bard, u, m. culter, incisorius, quo maxime laniones utuntur ad ossa secanda: Schneidmeſſer, bárd, vágo kés. Syn. Bart.
Bardek, dku, m. dem. ex praec.
Bardiow, a, m. Barthfa, Civitas Sárossiensis: Bartfeld: Barthfa.
* bardzo, adv. v. welmi.
† Barew prodawač, v. Predawač.
† Barewňa, i, f. v. Farbowňa.
† barewní, á, é, v. Farební.
† barewňiččin, a, o, adj. poss. v. farbárčin.
† Barewňík, a, m. v. Farbár.
† barewňíků et ůw, a, o, adj. poss. v. farbárow.
† Barew Prodawač, e, m. v. Predawač.

† Ba-

† Barew strogiť, e, m. v. Farbár *Nro 3-tio* Farebňík.

Barina, i, f. lacuna, ae, f. lacus, ûs, m. Sumpf, Sümpfe, ein Behältniß des Wassers: lápa, vápa, tótsa, ingovány, seppedék, földnek nedvessége. *Syn.* Bahňisko, Kalisko, Kaluža, *boh.* Zumpa. 2) swinska: volutabrum, i, n. Saulache, Sauwalze, Kothlache: habarék, habarts. *Pár. Páp. Syn.* kalisko, *boh.* kaliske.

barinastí, á, é, *adj.* v. *seq.*

barinatí, á, é, *adj.* lacunosus, lacunatus, a, um: sumpfig: lápás vápás, ingoványos, nedves seppedékes. *Syn.* barinastí. *boh.* bařinnatí.

Barinečka, i, f. *dem.* ex seq.

Barinka, i, f. *dem.* exigua lacuna: ein kleiner Sumpf, Sumpfchen: kis tótsa (lápa, vápa).

Bariňisko, a, n. *contemt.* et *exagger.* ex Barina.

Barka, i, f. *Plur. nom.* Barki, *Gen.* Barek: palmae, arum, f. *plur.* Palmzweige: bariska, némely fák apró bimbóik. *Syn.* Gabrátka. 2-*do boh.* v. Borisa.

Bárka, i, f. vivarium piscarium, receptaculum piscium, ichthytrophium, i, n. arca, excipula, ae, f. ein Fischhälter: hal-tartó, bárka.

* Barla, i, f. v. Brla.

barnawí, á, é, *adj.* aquilus, fuscus, ravidus, baeticus, subniger, schwarzlich, braun, dunkelbraun, braunet: barna, fekete szinű. *Syn.* pričernawí, načernastí, načernawí, snedí.

Baron, a, m. Baro, Liber-Baro: Freiherr, Baron, Szabad-Úr, báró. *Syn.* slobodní Pán.

barončin, a, e, *adj. poss.* baronis *fem.* baronissae: der Freyinn gehörig: báronéé. *Syn* slobodneg Paňí.

Baronka, i, baro *fem.* baronissa, ae, f. Freyinn, Baroninn báróné. *Syn.* slobodna Paňi

baronow, a, e, *adj. poss.* baronis, dem Freyherr gehörig báróé. *Syn.* slobodného Pána.

baronski *adv.* more baronis nach der Art des Freiherrn freiherrmäßig: báro módon, módjára.

baronskí, á, é, *adj.* barones adtinens: die Freiherren betreffend bárói, bárókat illető.

Baronstwí, á, n. baronatus, ûs m. Freiherrnsstand; báróság.

Baronstwo, a, n. *collect.* barones, die Freiherren, bárók *Syn.* slobodňe Pánstwo, slobodňí Páňí.

Bart, u, m. v. Bard.

Barteček, ečku m. *dem.* ex seq.

Bartek, tku, m. *dem.* ex Bart. *Syn.* Bardek. 2) v. Bartolomeg.

* Bartolem, a, m. v. Bartolomeg.

* bartolemow, a, o, *adj. poss* v. bartolomegow.

Bartolomeg, a, m. Bartholomaeus, i, m. Bartell, Bertalan, Bartolom. *vulg.* Bartolem.

bartolomegow, a, e, *adj. poss* Bartholomaei, dem Bartell gehörig, Bertalané. *vulg.* Bartolemow.

bartolomegskí, á, é, *adj.* Bartholomaeum concernens: den Bartell betreffend: Bertalanhoz tartozandó, Bertalant illető.

† Baruska, i, f. v. Boriska.

† Barwa, i, f. v. Farba.

† barwení, á, é, *p. c.* v. farbení.

† Barweňí, n. v. Farbeňí.

† Barwička, i, f. *dem.* v. Farbička.

† Bar-

† Barwinek, nku, m. Zelina: v. Brčeg, Zelenec, Zimozel. 2) v. Planí Wiňič.
* Barwíř, a, m. v. Holič. 2) v. Felčer.
† Barwíř, e, m. v. Farbář.
* barwířin, a, o, adj. poss. v. Holičin. 2) felčerčin.
† barwířčin, a, o, adj. poss. v. farbářin.
* Barwířka, i, f. v. Holička. 2) v. Felčerka.
† Barwířka, i, f. v. Farbárka.
† Barwírna, i, f. v. Farbowňa.
* Barwírňa, i, f. v. Holičňa.
* barwířow, a, o, adj. poss. v. Holičow. 2) v. felčerow.
† barwířowic, adj. poss. omn. gen indeclin. v. farbárow.
* barwířsky, adv. v. Holičky. 2) v. felčersky.
* barwířsky, á, é, adj. v. Holičky. 2) v. felčerský.
* Barwířstwí, á, n. v. Holictwí. 2) v. Felčerstwí.
† barbířůw, et rů, owa, owo, adj. poss. v. farbárow.
† barwířský, á, é, adj. v. farbířský.
† barwiti, il, ím, v. farbiť.
† Barwiwáňí, n. v. Farbíwáňí.
† barwíwati, al, ám, v. farbíwať.
Bas, u, m vox ima (humillima, gravissima), bassus, i, m. Baß, Baßstimme: vastag hang, basz. Plur. Base.
Basa, i, f. in plur. Basi: bassus, i, m. hypate tetrachordum vocis infimae: der Baß, Baßgeige: nagy bögö hegedü, barbora. vulg. Barbora.
Baša, i, m. turcicus Praefectus (Bassa): türkischer Bascha: török Basa.
Bašák, u, m. nicotiana (tabacum) parvo folio: Baschatabak: basa-dohány.
Báseň, sňe, f. fabula, ae, f. apologus, i, m. Fabel, eine ausgedichtete Rede, Erzählung, Mährchen, Possen: költött beszéd, fabula, mese költemény, kigondolt szófia beszéd. Syn. Poháďka, Zmisléňka. boh. Báj, Fabule. vulg. Fabula. Usus. Kteg Báșňi zmerowal, alludebat ad fabulam illam, die Fabel hat er verstehen wollen, azt a' mesét akarta jelenteni (érteni). Prov. Wšade známá Báseň, fabula milesia: király fia; kis Miklós beszide. Wlk Báșňi: lupus in fabula Cic. Terent. Der Wolf kommt, wenn man von ihm redet; ein Sprichwort, wenn die Person, von der man redet, gerade kömmt: farkast emlegetnek, a' kert alatt jár.
Básenka, i, f. dem. fabella, ae, f. Fabelchen, Mährchen: beszédetske, mesétske. boh. Bájka. Syn. Básňička, vulg. Fabulka. Usus. Básenki ňekomu wiprawať, alicui fabellas referre, Jemanden Mährchen erzählen: valakinek mesét beszéllni.
Basička, i, f. dem. parvum tetrachordum, kleine Baßgeige, kis bögö hegedü. Syn. Baska, vulg. Barborka.
Basista, i, m. Bassista, ae, m. cantor gravissimae (infimae) vocis: Bassist: baszista, vastag szavú énekes. 2) pulsator tetrachordi, ein Bassist, barborás. vulg. Barboráč, Barboráš.
basistčin, a, e, adj. poss. uxoris bassistae, der Baßgeigerinn gehörig, barborasnéé vulg. barboráčin, barborášcin.
Basistka, i, f. uxor bassistae, pulsatrix tetrachordi: die Bassistinn, basista felesége, barborásné. vulg. Barboráčka, Barborášťka.

ba-

baſiſtow, a, e, adj. poss. basistae, pulsatoris tetrachordi: dem Baſiſt gehörig: barborásé. vulg. barborácow, barborásow.

Baſka, i, f. v. Baſička.

Baſňár, a, m. fabulator, is, fabulo, nis, poëta, ae, m. der Fabeln macht, oder erzählt, Erzähler, Dichter, Poet: költő, beszéllő, szó-szaporító. Syn. Zmiſlenkár. vulg. Fabulkár. Usus. Bol dobrí Baſňár, erat fabulator elegantissimus, jelesen tudta szóval tartani az embert, er war ein braver Dichter.

Báſňárka, i, f. fabulatrix, cis, f. Erzählerinn, Dichterinn, költőné, beszéllőné, szó-szaporítóné. Syn. Zmiſlenkárka.

baſňárow, a, e, adj. poss. poëtae, dem Dichter gehörig, vers költőé, szerzőé. Syn. zmiſlenkárow.

Báſňení, á, n. nom. Verb. ex báſňiť, v. Báſňiwosť.

Báſňička, i, f. dem. ex Báſenka.

báſňiť, il, ím. V. 1. imp. ſňi: fabulare, fabulari: Plaut. commentari: fabeln, fabuliren, erzählen, ſchwatzen, reden, Gewäſch machen: mesézni, szót szaporítani, költeni. boh. bágeti.

báſňiwe, adv. fabulose; fabelhaft, auf fabelhafte Art: mesézve, mesésen, hazugon. Syn. zmiſelňe. boh. bágňe.

báſňiwí, á, é, adj. fabularis, e; fabulosus, poëticus, a, um: fabelhaft: mesés, költött-beszédi, poëtáé, sok költött beszédet túdó. Syn. zmiſelní, zmiſlenkárſkí. boh. bágní.

Báſňiwosť, i, f. fabulositas, tis, f. Plin. H. N. das fabelhafte Erzählen, Fabelhaftigkeit: költött dologra való hajlandóság. Syn. Báſňení.

baſow, a, e, adj. poss. turci praefecti, dem türkiſchen Baſch gehörig: török basáé.

Baſta, i, f. propugnaculum, n. maenia, orum, et ium, plur. Baſtei, Baſtion, die Stadtmauer, Bollwerk, bástya, Város kő fal. Syn. Meſtſká Stěna (Pewnosť, Ohrada) meſtſkí Múr. Usus. Pod Baſtan bíwá, infra maenia degit, habitat: er wohnt unter den Basteien, bástyák alatt lakik.

Baſtár, a, m. structor maeniorum propugnaculorum: Basteimacher: bástya épitő. 2) v. Podbaſtár.

baſtárčin, a, e, adj. poss. structricis maeniorum, der Basteimacherinn gehörig, bástya épitőnéé. 2) v. podbaſtárčin.

Baſtárka, i, f. structrix maenialis, consors structoris maeniorum: Basteimacherinn: bástya épitőné. 2) v. Podbaſtárka.

baſtárow, a, e, adj. poss. structoris maeniorum, dem Basteimacher gehörig, bástya épitő 2) v. podbaſtárow.

Bát, u, m. v. Bátowec.

báť ſa, bál ſa, bogím ſa, V. imp. bogſa, ňečho, nekoho timere, extimescere, pertimescere, metuere, formidare, reformidare, horrere rem, pavere, expavescere, vereri, in metu (pavore, timore) esse, timore (metu), adfici: fürchten, ſich fürchten etwas vor etwas: félni, meg félemleni, rettegni, félni től e, irtózni, iszonyodni, rettenni, megrezzenni. Syn. obáwať ſa, ſtrachowaťſa. Construitur mo cum Genitivo personae vel rei. Uſ ſa ho báť po[...] nam, eum iam nunc timere incipio; ich fange ſchon an je[...] vor

vor ihm zu fürchten, már is kezdek rettegni (félni) tőle. Čo sa náš bogíš? quid a nobis metuis? warum fürchtest du vor uns? mit félsz tőlünk. Gak ohňa sa ho bogí, valde eum timet, er fürchtet ihn wie das Feuer, igen fél tőle. Ňi-ceho sa nebogí, neque terrae motus timet, neque fluctus, *Aristoph.* ne his quidem terretur, quae maxime sunt naturae horrenda. J ňebog sa toho, ne id timeas, fürchte es nicht, ne félly attól. Bogíš sa Zimi? frigus times? du fürchtest dich vor der Kälte? félsz a' hidegtől? Gestli sa Ludi nebogíš, aspon sa Boha boh: si minus homines, at Deum time: fürchte dich vor dem Gott wenigsten, wenn du dich nicht scheuest vor den Leuten: ha az emberektől nem félsz, leg alább Istentől félly. *Prov.* Nebogí sa Pén Sluhi: da lapidi volam. Elephas non curat culicem. Leo non capit muscas: ein Held fürchtet den gemeinen Mann nicht. Die grose Herren kümmern sich wenig um die geringen Leute: igen fél Király Udvarbírójától. Nem fél Király Udvarbírótól. Cehos si sa bál, neubeľs sa. Čokoho ma potkať, to geho nemiňe: fata sua quemque manent. Jeder hat seine besonderen Schicksale: héjába kerüli a' tzigány az akasztó-fát; a' mit az Isten végez, meg kell annak lenni. 2) *cum accusativo rei.* Len sa to bogím, abich nestonal: id unice metuo, ne aegrotem: ich fürchte nur, damit ich nicht krank werde: attól félek, hogy meg ne betegedgyem. 3) *Cum praepos.* o vel za, et *accus.* O (za) ňekoho: alicui timere (metuere): Jemandes wegen fürchten; aus Liebe zu ihm in Furcht seyn: valakit félteni. O teba sa bogím, metuo tibi, ich fürchte deinetwegen, téged féltelek. — O Ziwot sa bogím, metuo de vita, féltem életemet. O (za) ňu sa bogí, metuit ipsi, sollicitus est de ipsa: er fürchtet ihre Gefahr; er bekümmert sich um sie, félti őtet (a' feleségét). 4) *sine omni Casu.* Welmi sa bogím, male metuo, ich fürchte mich sehr, igen félek. Nebog sa, ne metuas, noli timere; cave metuas *Terent.* bono animo esto, fürchte nicht; sey beständig: semmitse félly; jó bizodalommal légy. — Nebog sa, on (Pes) nič ti neurobí; len iš, on sa s tebú hrá: vade modo, non te mordebit, ille tecum ludit: fürchte nicht, er (der Hund) thut dir nichts; er spielt mit dir: ne félly, semmitsem tesz néked, tsak menny, meg nem harap, ö játszik véled. — Bál sa; Srdce mu trnulo; opadla mu Twár; pripadel naň Strach: timore perculsus est: er fürchtete, féltt. — Gá sem sa bál, abi ho ňekdo newzal, timebam, ne quis eum auferret: ich fürchtete, damit ihn niemand wegnehme, féltem, hogy valaki el-nevegye őtet. Bogím sa, že ge Tatík wnútri, metuo patrem, ne intus sit: ich fürchte, es möchte der Vater darinn seyn: félek (attól tartok) hogy benn vagyon az atyám. Bogím sa, že sa staňe: metuo, ne fiat: ich fürchte, daß es geschehen werde (es möchte geschehen), félek, hogy meg esik. Bogím sa, že učiňí: metuo, ne possit: ich fürchte, daß ers thun werde: tsak ne tselekedné. Bogím sa, že to neučiňí: metuo, non ut

ut (ne non) possit, ich fürchte, daß ers nicht verrichten werde: er möchte es nicht verrichten: félek rajta, hogy végbe nem viheti. Bogí ſa, že ho obžalugú (že naň ho žalowať budú), metuit crimen, er fürchtet sich daß man ihn verklagen werde: fól, hogy valamivel vádolyák (valamiben vádolni fogják ötet.

Batalion, u, m. cohors, tis, f. legio nis, f. (batalio, nis, m.) Battaillon, Bataillon, Bataille: öt, vagy hat száz katonából álló sereg, batallion. *Syn.* Zástup wogenſkí, ſ páľi, neb že ſeſť ſto Chlapow pozoſtáwagící.

Batteria, e, f. agger serviens sustinendis tormentis, Batterie, sántz, mellyen az ágyúk feküsznek. *Syn.* Šanc, pre Ruſi.

Batiſt, u, m. batistus, i, m. tenuis tela, pannus linteus, Batiſt, eine ſehr feine Leinwand, igen vékony gyólts, batiszt, biber, bibor. *Syn.* tenké Plátno, *boh.* Kment.

batiſtowí, á, é, *adj.* batistinus, a, um, aus Batiſt, biboros, batisztból való. *boh.* Kmentowí.

* **Batka**, i, f. v. Badka Náwod.

* **Batkač**, a, m. v. Badkač, nawadzač.

* **batkaččin**, a, o, *adj. poss.* v. badkaččin, nawadzaččin.

* **Batkačka**, i, f. v. Badkačka.

* **batkačow**, a, o, *adj. poss.* v. badkačow, nawadzačow.

* **Batkáňí**, á, n. v. Badkáňí, Nawádzáňí.

* **batkať**, al, ám, V. I. *imp.* kag. v. badkať, nawádzať.

Batoh, u, m. sarcina, ae, f. sarcinarius culeus, vel fascis, onus, eris, n. Bündel, Paket, butyor, burdó, gyalogok háti turbája, zajda, tsomó egyetmás, málha. *boh.* Jilec.

Bátowce, *Gen.* wec, f. *plur.* Báth, Oppidum Nagy-Honthense, Bath, ein Marktflecken, Báth.

Battožček, žečku, m. *dem.* sarcinarius fasciculus, sarcinula, ae, f. Bündelchen, butyorka, zajdátska. *boh.* Jileček.

Batožek, žku, m. *dem.* ex Bátoh, *idem.*

Batožiſko, a, n. *contemtive et exaggerative* ex Batoch.

† **Baumagſter**, tra, m. v. Stawač, ſtawní Magſter.

Báwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* báwať ſa, al ſa, ám ſa, V. I. *imp.* wag ſa, *freq.* ex báť ſa, solere timere, pflegen zu fürchten, szokni félni. *Usus.* Gá ſem ſa ho báwal, solebam eum timere, ich pflegete ihn zu fürchten, szoktam félni tőle.

bawení, á, é, *p. c.* retardatus, retentus, a, um, aufgehalten, verzögert, tartóztatott, marasztatott, akadályoztatott. 2) Occupatus, districtus, distentus, a, um: beſchäftiget, foglalatos, munkával tellyes. 3) distractus, a, um: zerſtreut, ergötzt: múlattatott. *Syn.* zabawowaní.

Baweňí, á, n. mora, remora, ae, f. moratio, commoratio, retentio, nis. f. Aufhaltung, Zurückhaltung, Verzögerung, Verweilung, das Verweilen: tartóztatás, marasztás, akadályozás, mulatás késedelem, késüség, halogatás, idő vontatás. *Syn.* Zabawowáňí Meſkáňí, Zdržowáňí. *boh.* Prodlíwáňí. 2) occupatio, nis, f. Beſchäftigung, foglalatosság. 3) distractio, nis, f. Zerſtreuung, Unterhaltung, Ergötzung: mulatás. *Syn.* Zabawowáňí.

bawiť, il, im, V. I. *imp.* baw: morari, tenere, distinere, retardare, aufhalten, verzögern, verhindern, weilen, verweilen: tartóztatni, marasztani, akadályoztatni. *Syn.* zdržowať, zabawowať. 2) occupare; beschäftigen, elfoglalni, munkával terhelni. *Syn.* zaneprázňiť. 3) distrahere intertenere: Cic. Caes. zerstreuen, unterhalten, ergötzen, mulatni. *Syn.* zabawowať.

II. recipr. bawiť sa: morari, moras nectere, commorari, weilen, verweilen, sich lange aufhalten, verziehen, késni, késedelmeskedni, mulatni. *Syn.* meškať, zabawowáť sa, zadržať (zdržať) sa. *boh.* páťať se, prodlíwati. *Usus.* Dlužšeg sa bawil, nežli bich sa bol pozdal (nežli sem sa domňíwal); wiše meho Domňeňá sa zdržal: amplius opinione mea morabatur. *Sallust.* er hat sich länger aufgehalten (er ist länger ausgeblieben), als ich vermeint (gedacht, gedenket) habe: tovább mulat vala, hogy sem véltem vala. 2) occupari, distineri, distringi: sich beschäftigen: foglalatoskodni. 3) *de prolibus*, ludere, distrahere se, distrahi: sich zerstreuen, unterhalten, ergötzen, spielen, etwas zum Zeitvertreibe thun, von Kindern: mulatozni, mulatni magát, játszani. *Syn.* hraťi sa, zabawowáť sa. *boh.* [illegible] se.

Bawiťel, a, m. morator, detentor, retardator, protelator, dilator, is, m. Zauderer Verweiler, Verhinderer: tartóztató, marasztó, késeltető, akadályoztató, késedelmeztető. *Syn.* Bawič, Zdržowatel. *boh.* Prodlíwač. 2) occupator, is, m. Beschäftiger, el-foglaló. 3) distractor: Zerstreuer Ergötzer, Unterhalter: mulató. *Syn.* Zabawowáč, Zabawowatel.

bawitelčin, a, e, *adj. poss.* moratricis, *aut* occupatricis, *vel* distractricis: der Verzögerinn, oder Beschäftigerinn, oder Ergötzerinn gehörig: késeltetőnéé (tartóztatónéé, akadályoztatónéé), *vagy* el-foglalónéé, *avagy* mulatónéé.

Bawitelka, i, f. moratrix, detentrix, retardatrix, protelatrix, cis, f. Zaudererinn, Verweilerinn, Verzögerinn, Aufhalterinn, késeltetőné, akadályoztatóné: késedelmeztetőné, tartóztatóné, marasztóné. 2) occupatrix, cis, f. Beschäftigerinn: el-foglaló aszszony. 3) distractrix, cis, f. Unterhalterinn, Zerstreuerinn, Ergötzerinn: mulató aszszony. *Syn.* Zabawowačka, Zabawowatelka.

Bawitelkiňa, i, f. idem.

bawitelow, a, e, *adj. poss.* moratoris, *vel* occupatoris, *aut* distractoris: dem Verzöger, oder Beschäftiger, oder Ergötzer gehörig, késeltetőé (tartóztatóé, *avagy* el-foglalóé, *vagy* mulatóé.

Bawíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex bawiť.

bawíwať, al, ám, *freq.* ex bawiť.

II. rec. bawíwať sa, *freq.* ex bawiť sa.

Bawíwatel, a, m. v. Bawitel.

bawíwatelčin, a, e, *adj. poss.* v. bawitelčin.

Bawíwatelka, i, f. v. Bawitelka.

bawíwatelow, a, e, *adj. poss.* v. bawitelow.

Bawl-

Bawlna, i, f. gossypium (gossipium), xylinum, i, n. *Plin. H. N.* bombix, cis, f. *Plin. H. N.*; erioxylon, i, n. *Pandect.* Bombax gossipium Linn. die Baumwolle, gyapott, pamut, pamuk, lágy (gyenge) fa gyapjú. *Syn.* Pamuk, *vulg.* Bablna.

Bawlnár, a, m. v. Bawlnkár.

bawlnárčin, a, e, *adj. poss.* v. bawlnkárčin.

Bawlnárka, i, f. v. Bawlnkárka.

bawlnárow, a, e, *adj. poss.* v. bawlnkárow.

Bawlnárstwí, a, n. v. Bawlnkárstwí.

Bawlnečka, i, f. *dem.* ex Bawlnka.

bawlňení, á, é, *adj.* bombycinus; gossipius, gossipinus, xylinus *Plin. H. N.* a, um, Baumwollen, aus Baumwolle: pamutos, pamutból való. *Syn.* bawlnkowí, pamukowí. *vulg.* bablňení. *Usus.* Bawlňené Plátno, v. Barchan. Bawlňené Rúcho, xylina vestis, baumwollenes Kleid, pamutos ruha (öltözet, ruházat) gyapott ruha, köntös.

Bawlnka, i, f. *dem.* gossipiolum, lannula arborea, Baumwollchen, pamutotska. *Syn.* Pamuček. *vulg.* Bablnečka. 2) Bawlnka na Listoch stromowích, neb zelinowich: lanugo, inis, f. das wollige, oder wollähnliche weiche Wesen, der Kräuter Bäume: pih, móh.

Bawlnkár, a, m. negotiator gossypiarius (gossypinus), Baumwollehändler, pamut-áros. *Syn.* Bablnár *vulg.* Bablnkár.

bawlnkárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis gossypiariae, der Baumwollehändlerinn gehörig, pamut árosnéé. *Syn.* bawlnárčin. *Vulg.* bablnárčin, bablnkárčin.

Bawlnkárka, i, f. negotiatri[x] gossypiaria, Baumwollehändle[r]rinn, pamut-árosné (kálmár[]né). *Syn.* Bawlnárka. *Vulg* Bablnárka.

bawlnkárow, a, e, *adj. pos[s.]* negotiatoris gossypiarii, der Baumwollehändler gehörig, pamut-árosé. *Syn.* bawlnárow *Vulg.* bablnárow, bablnkárow.

Bawlnkárstwí, á, n. negotiati[o] gossypiaria, Baumwollehändle[]rei, pamut-kereskedés. *Sy[n.]* Bawlnárstwí. *Vulg.* Bab[l]nárstwí, Bablnkárstwí.

Bawlnkárstwo, a, n. idem.

bawlnkowí, á, é, *adj.* k. [] Bawlnkowí Kríček, gossyp[i]on, i, n. gossypios, i, [m] (gossip.) Bombax gossipiu[m] Linn. xylon, i, n. *Plin. [H.] N.* frutex, Baumwollenstaud[e] pamut (gyapott) tsemete.

† **Bawor**, a, m. v. Babor.

† **Bawořan**, a, m. *nom. plu[r.]* é, v. Baboran.

† **Bawori**, f. *plur genit.* wo *dat.* rům, loc. řích, v. Babori.

† **Bawořka**, i, f. v. Bábořk[a]

† **bawořski**, *adj.* v. babořski.

† **bawořskí**, á, é, *adj.* v. b[a]bořskí.

Bawořstwo, a, n. *collect.* Bab[o]řstwo.

Bazalička, i, f. *dem.* ex *seq.*

Bazalika, i, f. ocimum (oc[i]mum ocinum), i, n. *Va[rr.]* ocymum basilicum Linn. Ba[si]lien, Basilienkraut, Basilicu[m] Basilikum: basalyikom, ba[]lika, szagos fü neme. *S[yn.]* Bazalička, Bazalka. *Us[us.]* Planá Bazalika, ocimastru[m] i, n. ocimoides, dis, f. ba[c]car (bacchar), aris, n. bac[cha]ris (baccharis), is, f. *V[]* *Plin. H. N.* wilde Basili[en]

bazalikowí, á, é, *adj.* k.

Líst

list: ocimeum folium, Basilienblatt, bazilika levél.

* Bazelisskus, a, m. v. Bazilisek.

Bazelka, i, f. v. Bazalika.

Bažant, a, m. phasianus, i, m. Fasan, fátzány.

Bažantár, a, m. phasianarius, i, m. phasianorum curator: Fasanwärter, Fasanjäger: fátzányos, fátzány örzö (gondviselö. *Syn.* Bažantňík.

bažantárčin, a, e, *adj. poss.* phasianariae, der Fasanwärterinn gehörig, fátzányosnéé, fátzány örzönéé. *Syn.* bažantňiččin.

Bažantárka, i, f. phasianaria, ae, f. phasianorum curatrix, uxor, phasianarii: Fasanwärterinn, Fasanjägerinn: fátzányosné, fátzány örzöné, (gond viselöné), fátzány örzö felesége. *Syn.* Bažantňička.

bažantárow, a, e, *adj. poss.* phasianarii, dem Fasanwärter gehörig, fátzányosé, fátzány örzöé (gondviselöé). *Syn.* bažantňíkow.

bažantí, á, é, *adj.* phasianinus, a, um: dem Fasan betreffend, fátzányi, fátzányból való. *Syn.* bažantňí, bažantowí. *Usus.* Bažanče Wagce, ovum phasianinum, Fasan ei, fátzány tojás.

bažantí, *adj. omn. gen.* idem.

[illegible]ažantíček, čka, m. *dem.* ex [illegible]

[illegible]ík, a, m. *dem.* phasia[illegible], i, m. Fasanlein, Fa[illegible]: fátzányka, fátzányots-[illegible]

[illegible]o, a, m. *contemt.* et [illegible]ger. ex Bažant.

[illegible]ňí, á, é, *adj.* v. bažan[illegible]

[illegible]ka, i, f. phasianetum, [illegible] phasianinum: der Fa[illegible], fátzányos kert. *Syn.* [illegible]

bažantňá Zahrada. *boh.* Bažantňice.

bažantňiččin, a, e, *adj. poss.* v. bažantárčin.

† Bažantňice, e, f. v. Bažantňica.

Bažantňička, i, f. v. Bažantárka.

Bažantňík, a, m. v. Bažantár.

bažantňíkow, a, e, *adj. poss.* v. bažantárow.

† bažantňíků, et ůw, owa, owo, idem.

bažantowí, á, é, *adj.* v. bažantí.

Bázeň, zňe, f. timor, pavor, horror, is, m. metus, ûs, m. formido, inis, f. die Furcht, félelem, rettegés, meg rezzenés. *Syn.* Bázňiwosť, Bázliwosť, Bogázliwosť, Hroza, Obáwáňí, Strach. *Usus.* Bázeň bozká, timor Dei (Domini), Gottes Furcht, Isteni félelem. Od Bázňe nedal sa do Útéku, formidinis ergo non fugit, vor Furcht lief er nicht, félelem miatt nem szaladtt-el. *Prov.* Kde neňí Kázňe, tu nebíwa Bázňe: ubi nullus metus, ibi nulla disciplina: wo keine Zucht ist, da ist auch keine Furcht: a' hol nints félelem, ott meg szünik a' fenyíték.

Bažeňí, á, n. nimium desiderium, appetitio: das Sehnen nach etwas, nagy kivánság. 2) pica, ae, f. appetitus (desiderium) gravidarum feminarum, das Sehnen der schwangern Weibern, ihr Begierde, aszszonyok rendetlen kivánsága, mikor terhesek. *Syn.* ťehotních Zen Zádosť na ňečo.

* Bazilička, i, f. *dem.* v. Bazalička.

† Bazilik, u, m. v. Bazalika.

* Bazilika, i, f. *idem.*
* bazilikowí, á, é, *adj.* v. bazalikowí.

Bazilisek, ska, m. basiliscus, i, m. Basilisk, eine Schlange: baziliskus, szárnyos kigyó. *Syn.* Had korunkowí (s Korunků).

† Bažina, i, f. v. Bachňisko.

bažit, il, ím, V. I. *imp.* baž, po ňekom, po ňečom: desiderare, anhelare, adpetere, cupere: sich nach jemanden, nach etwas sehnen, jemanden, etwas vermissen: valaki, vagy valami után kivánkozni, ásitozni, nyughatatlanúl vonódni.

II. rec. bažit sa, *cum. dat. pers.* idem. *Usus.* Baží sa mu, nimis adpetit: er verlangt es sehr: igen óhajtja. 2) *puerperis communiter applicatur:* v. g. baží sa geg. idem.

bážliwe, *adv.* formidolose, meticulose, pavide, timide trepide: furchtsam: félelmesen, félve, félénkül, rettegve. *Syn.* bážňiwe, bogazliwe. *boh.* bázliwé.

bážliwí, á, é, *adj.* formidolosus, meticulosus, pavidus, timidus, trepidus, a, um: furchtsam: félelmes, félénk, rettegő. *Syn.* bázňiwí, bogazliwí. *Prov.* bazliwi Pes wíc steká nez hrize: canis timidus vehementius latrat, quam mordet: furchtsame Hünde bellen mehr als beißen: félénk eb többet ugat, hogy sem mar.

Bážliwost', i, f. timiditas, formidolositas, tis, f. Furchtsamkeit: félénkség, félelmesség. *Syn.* Bázňiwost', Obáwáňí, Bogazliwost'. 2) v. Bázeň.

bážňiwe, *adv.* v. bážliwe.

bazňiwí, á, é, *adj.* v. bázliwí. *Usus.* Daleko ňech gest ode mňa (zachowag Boh), abich bázňiwí bol: apage, si ego formidolosus? *Terent.* w[illegible] von mir daß ich furchtsam se[illegible] sollte: távól légyen tölem hogy én félénk legyek.

Bázňiwost', i, f. v. Bázliwost[illegible]

† Bdeňí, n. v. Bedleňí, Str[illegible] howáňí.

† bdící, á, é, *part. praes.* bedlíc[illegible].

† bdíti, bdel, bdím. v. bedli[illegible] strahowat.

† Bdíwáňí, n. v. Bedlíwá[illegible]

† bdíwati, al, ám, *freq.* bdíti, v. bedlíwat.

be, *sonus balantis ovis.* Pr[illegible] Ani be, ani me: ne verbul[illegible] quidem: nicht einmal ein W[illegible] se feketét, se fehéret n[illegible] szóll, egy szót sem.

Bebrňík, u, m. v. Bederňík.

Bečáňí, á, n. v. Blačáňí.

bečat, čal, čím. V. I. *imp.* [illegible] v. blačat.

† Bečeňí, n. v. Blačáňí.

† bečeti, čel, čím, v. blač[illegible]

Bečíwáňí, n. v. Blačáwáňí.

bečíwat, al, ám, *freq.* ex čat, v. blačáwat.

Bečka, i, f. cadus, i, m. [illegible] (cuppa), ae, f. dolium, [illegible] ein Faß, Tonne, Kuffe: [illegible] tonna. *Syn.* Kad. *Usus.* hnutá Bečka, inclinatum [illegible] lium, geneigtes, oder auf[illegible] benes Faß, meg hajtott ([illegible] meltt) hordó. Piwná B[illegible] vas cerevisiae (zythi), [illegible] faß, ser tonna (hordó). [illegible]ná Bečka, cadus salis, [illegible] Kuffe, só hordó (tonna [illegible]

Bečkár, a, m. v. Bednár.

bečkárčin, a, e, *adj.* po[illegible] bednárčin.

Bečkárka, i, f. v. Bednárk[illegible]

bečkárow, a, e, *adj.* po[illegible] bednárow.

bečkárski, *adv.* v. bednársk[illegible]

bečkárskí, á, é, *adj.* v. bedn[illegible]

Bečkárstwí, á, n. v. Bed[illegible] wí.

† Bečwář, e, m. v. Bednár.
† bečwářin, a, o, adj. poss. v. bednárčin.
† Bečwářka, i, f. v. Bednárka.
† bečwářowic, adj. poss. indecl. om. gen. v. bednárow.
† bečwářſki, adv. v. bednárſki.
† bečwářſkí, á, é, adj. v. bednárſkí.
Bečwářſtwí, n. v. Bednárſtwí.
† bečwářů, et ůw, owa, owo, adj. poss. v. bednárow.
beda, interiectio dolentis. vae! eu, ach, o, wehe! jaj, fájdalom! Syn. bedaſku, prebeda, prebedaſku, vulg. gag, owe, owi, gog, owigog. Beda mne ſmutnému! ach čo ſem učinil (čeho ſem ſa dopuſtil)? vae mihi calamitoso! ah quid egi? Ter. wehe mir Betrübten! was habe ich gethan (angeſtellt)? jaj nékem szomorúnak! ah mit miveltem (tselekedtem)? Beda tebe! vae tibi! wehe dir! jaj néked. Beda prebeda! i. e. gog! gog! ahu! eheu! vae! vae! ach! ach! o! jaj! jaj! vulg. gag! gag!
Béda, i, f. v. Bída.
Bedákání, á, n. eiulatio, lamentatio, quiritatio, nis, f. eiulatus, quiritatus, planctus, us, m. die Weheklagung, Weheklag, das Weheklagen: jajgatás. jaj szóval kiáltás, keserges, siratás. Syn. Bedowáñí, Gogkáñí, Zabedákáñí, Zabedowáñí, Vulg. Gagkáñí, boh. Bědowáñí.
bedákat, al, ám, V. I. imp. bedag: eiulare, lamentari, deplorare, plangere, quiritari, querulari: wehe klagen: jajgatni (tok), jaj szóval kiáltani, siratni, keseregni. Syn. bedowat, gogkat, zabedákat, zabedowat, Vulg. gagkat, lamentit, lamentowat, boh. bědowati.

* bedaſko, v. seq.
bedaſku, prebedaſku, interj. v. beda.
Bédeñí, á, n. v. Bídeñí.
Beder Boleñí, á, n. v. Boleñí.
Bederñíček, čku, m. dem. ex seq.
Bederñík, u, m. pimpinella, saxifraga ae, f. Linn. Bibernell, Pimpinelle, Pimpernelle Steinbrech: bába-íre fü, tsaba-íre. Syn. Beberñík, Bebrñík, Bedrñík. 2) Wláſki Bedernik, pimpinella sanqui sorba officinalis Linn. Wundkraut, Wundklee: seb-fü, isten-szakálla, fü. Syn. krwné Koreñí. 3) Pohanſkí Bederñík, solidago virga aurea, Linn. heidniſches Wundkraut: pogány seb fü.
Bederñíkowí, á, é, adj. k. p. Koreň: radix pimpinellae, Bibernellwurz; Pimpinellewurzel: baba-íre gyökere. Bederñíkowá Wodka, essentia pimpinellae, Pimpinelleeſſenz, bába-íre füből-való égett nedvesség.
bédit, il, ím, V. I. béd, v. bídit.
Bédiwáñí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
bédiwat, al, ám, freq. ex bédit, v. bedowat.
Bedleñí, á, n. vigilia, ae, f. vigilatio, nis, f. das Wachen: vigyázás. Syn. Pozorowáñí, Strahowáñí. boh. Bděñí.
bedlicí, á, é, part. praes. ex seq.
bedlit, il, ím, V. I. imp. bedli: vigilare excubare: wachen: vigyázni, strázálni. Syn. ſtrahowat, pozorowat. boh. bdíti. Usus. Do dluheg Noci bedlit, ad multam noctem vigilare, lange auf ſeyn bei der Nacht, lange wachen: sokáig le nem feküñni; sokáig fen lenni,

ni, vigyázni. W Noci bedli, de nocte vigilat, er wacht bei der Nacht, éjjel vigyáz, fen van.

Bedlíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq. boh.* Bdíwáňí.

bedlíwat, al, ám, *freq.* ex bedlit. *boh.* bdíwati.

bedliwe, *adv.* vigilanter, sedulo, graviter, diligenter, accurate, frequenter: wachsam, ämsig, fleißig: vigyázva, szorgalmatosan, igyekezve. *Syn.* pilňe, pozorňe. *boh.* bedliwe. *Usus.* On ťa bedliwe naščiwuge (*boh.* nawštewuge), ille te frequenter invisit, er besucht dich fleißig: ő téged gyakran látogat. 2) attente, cum attentione: andächtig aufmerksam: vigyázva, figyelmetessen. *Syn.* pobožňe, pozorňe.

bedliwí, á, é, *adj.* vigil, vigilans, frequens, tis; sedulus, industrius, gnavus, accuratus, a, um: wachsam, ämsig, fleißig, vigyázó, szorgalmatos, utánna járó. *Syn.* bedlicí, pilní, pozorní. *Usus.* na ňeho sem bedliwí; starám sa o ňeho: eius vicem (eius vice) sollicitus sum *Liv. Curt.* ich sorge (trage Sorge) für ihn, ő rajta búsúlók; ő miatta gondoskodom. Pilnosť (Starosť) welmi bedliwá, sedulitas nimium arguta, ein wachsamer Fleiß, igen nagy gondviselés vigyázás. 2) attentus, a, um: andächtig, aufmerksam: figyelmetes, vigyázó. *Syn.* pobožní, pozorní.

Bedliwosť, i, f. vigilantia, industria, diligentia, ae, f. sedulitas, gnavitas, tis, f. accuratio, nis, f. Wachsamkeit, Aemsigkeit, Fleiß: vigyázás, szorgalmatosság, szorgalmatos utánna járás. *Syn.* Pilnosť, Pozornosť, Starosť. *Usus.* Bedliwosť mať, vigilem esse, wachen, auf der Hut seyn igen vigyázni. 2) attentionis, f. Andacht, Aufmerksamkeit, in Anhörung oder Lesun geistlicher Dinge: etc. figyelmetesség, vigyázás. *Syn.* Pobožnosť, Pozornosť.

Bedmunčan, a, m. Pedemontius, Pedemontanus, i, m. Piemont, ein Piemonteser, aus oder in Piemont: Pedemontzumi ember.

Bedmunsko, a, n. Pedemontium, i, n. Piemont, Pedemontzium

Bednár, a, m. vietor, is doliarius, i, m. der Binder Faßbinder, Küffer, Büttner, Böcher: bodnár, bognár, kádár, pintér. *boh.* Bečwář.

† Bednář, e, m. idem.

bednárčin, a, e, *adj. poss.* doliarii (vietoris) consort der Binderinn gehörig, bodnárnéé, bognárnéé, kádárnéé, pinternéé. *boh.* becwářčin.

† bednářčin, a, o, idem.

Bednáreňí, á, n. exercitii opificii vietoristici, Ausübung des Böttcherhandwerkes, bodnárkodás, kadárkodás, pintérkedés.

bednárit, il, ím, V. I. *imp.* n excercere opificium doliarii vietorem agere: ein Binder seyn, einen Binder abgeben: pintérkedni, kádárkodni, bodnárkodni.

Bednárka, i, f. coniux doliarii (vietoris) die Binderin Faßbinderin: bodnárné, bognárné, kádárné, pintérné, kádár (bodnár pintér) feleség *boh.* Bečwářka.

† Bednářka, i, f. idem.

bednárow, a, e, *adj. poss.* vietoris, doliarii: dem Binder gehörig, bodnaré, bognáré, kádáré, pintéré. *boh.* bečwáři bečwářowic, bednářů, et be

bednářowic, *adj. poss. om. gen. indecl.* idem.

bednářſki, *adv.* more vietorum, bindermäßig, pintérek modjára, pintéressen.

bednářſkí, á, é, *adj.* doliarius, vietoristicus, a, um; vietores (doliarios) adtinens: die Binder, oder das Büttnerhandwerk betreffend: bodnári, kádári, pintéri; pintér mesterségét illető. *boh.* bečwářſkí.

Bednářſtwí, á, n. opificium doliarium (vietoristicum) das Binderhandwerk, Böttcherei: bodnárság, bognárság, kádárság, pintérség. *boh.* Bečwářſtwí.

bednéťů et ůw, owa, owo, v. bednárow.

bedňe, *adv.* v. bídňe.

bedňení, á, é, *p. c.* clausus, a, um: verſchlagen, vermacht, zugemacht: be-tsináltt.

Bedňení, á, n. clausio, occlusio, nis, f. Verſchlagung, Vermachung, Zumachung, das Verſchlagen: bé-tsinálás bé-tévés, bé-ütés. *Syn.* Zabedňení. 2) v. Bedno.

[illegible], á, é, *adj.* v. bídní.

[illegible]ica, i, f. v. Bídňica.

[illegible]ko, a, n. zothecula, ae, f. *Plin. Ep.* ein kleiner Verſchlag: deszka ládátska. *vulg.* [illegible]ſločeť.

[illegible], a, m. v. Bídňík.

[illegible], il, im, V. I. *imp.* bedni: [illegible]ere, obstruere, occludere: verſchlagen, vermachen, zu[illegible]: bé-tenni, bé-tsinálni, [illegible]i, bé-ütni. *Syn.* za[illegible].

[illegible]ání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

[illegible]wat, al, ám, *freq.* ex bed[illegible].

[illegible], a, n. zotheca, ae, f. *Plin. Epis.* der Verſchlag, ei[illegible]machung; deszka (deszkából öszve szegezett) — láda. *Syn.* Bedňeňí. *vulg.* Feſſláď, Feſſlóď, Feſſlók.

Bédnoſt', i, f. v. Bídnoſt'.

Bedowáňí, á, n. v. Bedákáňí. 2) molestatio, incommodatio, nis, f. molestia, ae, f. Kränkung, nehézség, alkalmatlankodás.

bedowať, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug. v. bedákať. 2) aegre facere (molestiam inferre, exhibere) alicui: kränken, Kränkung (Verdruß) verurſachen: valakit valamiben meg búsitani, meg bántani. 3) *freq.* ex bédit. II. *rec.* bedowať ſa: affligere se: ſich kränken über etwas: valamin töródni, magát epeszteni. *Syn.* ſužowať ſa, trápiť ſa.

† bedowati, owal, ugi (u), idem.

Bedrníček, čku, m. *dem.* ex *seq.*

Bedrník, u, m. v. Bederník.

bedrníkowí, á, é, *adj.* v. bederníkowí.

Bedro, a, n. lumbus, i, m. Lende: ágyék, tzomb, tzímer. *Syn.* Bok, Ledwa, Ledwí, Ledwina. *Usus.* Teláce Bedro (telací Bok), lumbus vitulinus, die Kalblende, borjú tag (tzímer), a' vesés fele. Zagačé Bedro (zagačí Bok), lumbus leporis, Haſenlende; nyúl tzímer. Bolení Beder: lumbago, ginis, f. die Lendenwehe, ágyéké fájdalom, tzombfájás. Bedra ň ekomu polámať: dolare alicui lumbos fuste: Jemanden durch die Lende ſchlagen: valakinek tsipőjét le rontani. *Aliud est* Klúb, coxendix.

Beh, u, m. cursus, ûs, m. der Lauf, futás. *Syn.* Behačka, Beháňí. *Usus.* Beh Žiwota, cursus aetatis, vitae: der Lauf des

des Lebens, életnek folyása. Beh hwezd nebeſkých, cursus (motus) syderum, der Lauf der Sternen des Himmels, forgása a' tsillagoknak. Taki ge Beh Sweta: hic est cursus (ordo) rerum humanarum; ita vivitur in his terris; sic sunt homines: das iſt der Lauf der Welt: az a' világnak szokott módja, rendje. 2) curriculum, i, n. der Lauf; Ort, wo gelaufen wird, Laufbahn: futás, futamás. *Usus.* Beh Reki, alveus, canalis; Lauf des Flußes; vizárka, tsatorna.

† B'ech, u, m. idem.

Behač, a, m. cursor, cursator, concursator, is, m. Herumſtreicher, Herumlaufer, der gern herumſtreicht: futó, futosó, alá, 's fel-futosó, lótó fútó. *Syn.* Behal, *boh.* B'ehal.

Behačka, i, f. cursatrix, concursatrix, quae libenter currit: Herumſtreicherinn, Herumlauferin, die gern herumſtreicht: futó, futosó, alá, 's fel futosó aszszony. *Syn.* Behalka, *boh.* B'ehalka. 2) v. Bechání. 3) v. Behawka.

Behal, a, m. v. Behač, *boh.* B'ehal.

Behalka, i, f. v. Behâčka, *boh.* B'ehalka.

Behání, á, n. cursatio, cursitatio concursatio, nis, f. das Laufen, hien und her Laufen, die Lauferei, öfterer Lauf: futás, futosás, jövés-menés, futkosás. *Syn.* Behačka.

behat, al, ám, V. I. *imp.* hag: currere, cursitare, cursare: laufen, hin und her laufen: futni, futosni, szaladni. *Syn.* bežat. 2) vagari, divagari, circumvagari: herumſtreichen, herumlaufen; tsavargani, tsavarogni, tsatrangolni, kószálni, vándorlani, ide 's tova hújdosni. *Syn.* blúdit. *Usus.* Kde ale behal? ubi ergo vagabaris? wo biſt du denn herumgeſtrichen? valljon hol kóborlottál (kószáltál, futkaroztál)' *boh.* b'ehati. *II. rec.* b'ehati ſa, o Krawách: subare *Lucret.* venerem adpetere, de vaccis: rindern ſich nach der Begattung ſehnen, von den Kühen: ützekedni, folgatni. *Syn.* honit ſa.

† b'ehati, al, ám, v. behat *II. rec.* b'ehati ſe, v. behat ſa. 2) v. honit ſa, pſit ſa.

Behawání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

behawat, al, ám, V. I. *imp.* wáj *freq.* ex behat: solere currere, cursitare: pflegen zu laufen; szokni futni, gyakran futni, futkározni. *boh.* b'ehwati. *II. rec.* behawat ſa *freq.* ex behat ſa: solere subare (venerem adpetere), de vaccis: pflegen ſich zu rindern nach der Begattung zu ſehnen: gyakran ützekedni.

behawe, *adv.* cursim, in cursu (curriculo): laufend, laufweiſe, läuferiſch, in Eil: futva, ... markodva: *Syn.* bežne. *boh.* b'ehaw'e.

behawí, á, é, *adj.* currens, cursans, tis, qui libenter cursitat: der gern läuft: fútó, futosó. *boh.* b'ehawí. 2) ruens in venerem, subans, catuliens; rindernd, läufig, läufiſch: bagzásra kivánkozó, folyó, bagzó.

Behawka, i, f. diarrhoea, dysenteria, ae, f. fluxus ventris, profluvium alvi: der Bauchfluß, rothe Ruhr, Abweichung: has menés, has folyás, ... has. *Syn.* Behačka, Srač... Cerwenka, Driſtačka, Ri... *boh.* Béhawka, Uplawice, plawí.

Behawnik, u, m. Zelina: gnaphalium (on), i, n. dioicum *Linn. Plin. H. N.* das Ruhrkraut, Ruhrkraut, die Wiesenwolle: gyapjas-fü. *Syn.* Uplawičnik, wlnatá Zelina.

Behen, hna, m. a) čerwení. limonion (limonium), i, n. *Plin. H. N.* behen rubrum, beta sylvestris: Waldmangold, Wurmeiter, rothes Beer: b) bíli Behen, Cucubalus Behen Linn. weißes Behen. *Syn.* Limonec, *Aliud est* Habowec.

Behúl, a, m. v. seq.

Behún, a, m. cursor, is, m. Läufer, kengyel futó. *Syn.* Behúl. 2) cursor, tabellarius, tabellio, nuntius, celerrime equitans, diactor, is, m. mercurius, i, m. Courier mit Briefen, oder mit mündlicher Nachricht: Bothe, Bote, Unterbote, Ankündiger, Verkündiger: hirmondó, üzenetet vévő. *Syn.* Podposlí, Zwestowatel, Posel, Oznamowatel. 3) iuvencus (bos), i, m. ein junger Ochs, tinó. *Syn.* Gunec. 4) axis, is, m. *Stat.* ferreus clavus, circa quem porta volvitur, cardo, inis, m. das Eisen, worinn der Thürangel sich dreht: ajtó-sark.

† B'ehún, a, m. idem.

Behúnček, necka, m. *dem.* ex seq.

Behúnek, nka, m. *dem.* parvus cursor: ein kleiner (guter, geübter) Laufer: kengyel fútska. 2) iuvenculus (*bos*), ein junger Ochs, tinótska. *Syn.* Gunček. *boh.* B'ehúnek.

Behúnow, a, e, *adj. poss.* cursoris, dem Läufer gehörig, kengyel futóé. 2) iuvenci: dem jungen Ochse gehörig, tinóé. *Syn.* Gunców.

Behúnsky, *adv.* cursorie, more cursorum: läuferisch, nach Art der Läufer: kengyel futók módjára, kengyel fútossan.

behúnsky, á, é, *adj.* cursorius, a, um; cursores adtinens: den oder die Läufer betreffend: kengyel futói, kengyel futót illető. *Usus.* Behúnská Črewica, calceus cursorius, Läuferschuh, kengyel futó tzipő, tzipellő. Behúnská Palica, baculus cursorius, Läuferstock, keugyel-futó páltza.

Behúnstwí, á, n. cursoris officium, cursoratus, ûs, m. die Läufersstelle, Lauferei, der Laufersstand, das Läuferamt: kengyel futó tiszti, kengyel futóság.

Bel, a, m. simila, ae, f. *Cels.* similago, inis, f. *Plin. H. N.* das Semmelmehl, das feinste Weizenmehl: semlye liszt, a' lisztnek a' java. *Syn.* Žemlowá (belná, pšeničná, predňá) Múka. 2) passum vinum muscatum, Muskatellerwein, muskotály bor. *Syn.* muškátowé (woňawé) Wíno.

† B'el, e, m. idem.

Bela, i, f. Dilna, *Urbs nagy Honthensis:* Dille, eine Stadt in Ungarn: Béla-Bánya. 2) Oppidum Scepusiense et Trenchiniense, item arx Thuroczienѕis, huius nominis.

Béla, i, m. Bela, ae, m. *nom. prop.* Complurium Hungariae Regum.

Belasák, u, m. v. Sinokwet. *boh.* Chrpa, Modrák. 2) subcaerulea pisorum species, eine blaue Art Erbsen, kékes borsó. *Syn.* Swetlák, belaši Hrach. *boh.* Modrák.

belaše, *adv.* coerulee livide: bau: kéken, kékessen. *Syn.* swetle. *boh.* modre.

belašený, á, é, *part. const.* coeruleo colore tinctus, a, um: gebläut, blau gemacht (gefärbt): kék-

kékre festett (festetett). *boh.* modřen.

Belaſeňí, á, n. tinctio coeruleo colore: das Bläuen, Blaumachen, die Bläuung: kékrefestés, kékesétés. *Syn.* Swetleňí, na Swetlo Farbeňí. *boh.* Modřeňí. 2) coerulescentia, livescentia, ae, f lividitas, tis, f. das Blauwerden: kékesülés, kékülés, kékség, kékesség. *Syn.* Swetleňí. *boh.* Modráňí.

belaſeť, ſel, ſím, V. I. *imp.* belaſ: coerulescere, livescere, livere: blau werden: kékülni. *Syn.* ſwetleť. *boh.* modrati. 2) *neutr.* livere, coeruleum esse: blau ſeyn: kéknek lenni. *Syn.* belaſím (ſwetlím) biť. *boh.* modřiti.

belaſí, á, é, (*abs.* belaſo), *adj.* coeruleus, lividus, a, um: blau, waſſerblau: kék, kékellö, *Syn.* ſwetlí. *boh.* modrí, belawí. *Usus.* Belaſí Koſatec, v. Koſatec.

Belaſí Zafír, cyanus (cyanos) i, m. *Plin.* *H.*·*N.* blauer Edelſtein: záfir, záfirkö. Belaſá Farba, cyaneus (coeruleus) color, blaue Farbe, kék szín.

Belaſina, i, f. v. Dzwa.

belaſiť, il, ím V. I. *imp.* laſ: reddere coeruleum, coeruleo colore tingere: blauen, blau machen: kékre festeni, kékesíteni. *Syn.* na ſwetlo farbiť, ſwetliť. *boh.* modřiti.

belaſooký, á, é, *adj.* coeruleus, a, um; coeruleis oculis: blauäugig: kék szemü. *Syn.* ſiwooký, ſwetlooký. *boh.* modrooký.

Belaſoſť, i, f. coeruleus color, das Blau, die blaue Farbe, kékesség, kék szín. *Syn.* Swetloſť, *boh.* Modroſt.

belaſťe, *adu.* v. belawe.

belaſtí, á, é, *adj.* v. seq.

belawe, *adv.* subalbe, albide weißlich: fejéressen. *Syn.* belaſťe, bílawe.

belawí, á, é, *adj.* subalbus, albidus, a, um; albicans, tis weißlich: fejéres, fejér szabású. *Syn.* belaſtí, bílawí.

† b'elawí (bgelawí), á, é, idem

Belchrad, u, m. Belegradum Belgradum, Alba: Weiſſenburg Belgrád; Fehér-Vár. *Usus* Grécký (dolní) Belchrad, Alba graeca Bellogradum, Belgradum, *olim* Taurunum: Belgrad, griechiſch Weiſſenburg Nándor-Fejérvár, Landor-Fejérvár, Belgrád. Králowſký Belehrad, *vulg.* Fegírwár: Alba-Regalis, *Civitas Ungariae:* Stuhlweiſſenburg: Széke-Fejér-Vár: Sedmohradſký Belehrad, Alba-Julia, Weiſſenburg in Siebenbürgen: Erdélyi Fejérvár.

belehradſký, *adv.* alba-regalenis more: ſtuhlweißenbürgiſch: székes fejérvárosissan, székes fejérváriak módjára.

belachradſký, á, é, *adj.* bellogradensis, belgradensis e: belgradiſch: Lándor fejérvári. 2) Belahradſká Stolica, Comitatus Alba-Regalensis, die ſtuhlweißenburger Geſpannſchaft: székes Fejér-Vármegye.

Beleňí, á, n. albescentia, ae, f albicatio, candicatio, nis, f das Weißſeyn, fejéredés, fejérezés.

beleť, lel, lím, V. I. *imp.* bel albescere, album fieri: bleichen, weiß werden: fejéredni *boh.* b'eleti. *II. rec.* beleť ſa albere, albicare, candicare weiß ſeyn: fejér lenni. *boh.* b'elet ſe.

† beleti, lel, lím, v. beleť. *II rec.* b'elet ſe, v. beleť ſa.

† B'elič, e, m. v. Bílič.

Belica, i, f. Riba: alburnus, i m.

m. *Auson.* cyprinus leuciscus, *Linn.* der Weißfisch: fejér keszeg, fejér apró hal. *Syn.* Bílica. *vulg.* Bgelica. *boh.* B'elice, Krog.

† b'elíčin, a, o, *adj. poss.* v. bíličin.

† B'elice, f. v. Belica.

† b'elící, *adj. om. gen.* v. bílicí.

Belička, i, f. *dem.* ex Belica: alburnulus, das Weißfischchen, fejér apró halatska, keszegetske. *boh.* B'elička. *vulg.* Bgelička.

† B'elička, i, f. idem. 2) v. Bílička.

† b'eličů, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. bíličow.

† B'elidlo, a, n. v. Bílidlo.

Belmo, a, n. glaucoma, argema, tis, n. albugo, inis, f. cataracta, ae, f. ein grauer Flecken im Auge, der graue Star: hályog, fejér hártyázás (fólt) a' szemen, farkas hályog; szemek fejér kelevénnye. *boh.* Cínk na Oku, B'elmo.

belní, é, é, *adj.* similagineus a, um: von (aus) Semmelmehl: semlye lisztből való. *Usus.* Belná Múka, v. Bel.

belodňe, *adv.* v. bílodňe.

belodňí, á, é, *adj.* v. bílodňí.

Belodnosť, i, f. v. Bílodnosť.

Belohlawec, wca, m. albicomus, i, m. albo crine (capite): Weißkopf: fejér fejü. *Syn.* Bílohlawec, Beloň. *vulg.* Bgelohlawec.

† B'elohlawek, ka, m. idem.

belohlawí, é, é, *adj.* albicomus, a, um: albiscapillis: weißharich: fejér hajú. *Syn.* belowlasí, bílohlawí, *vulg.* bgelohlawí, *boh.* b'elohlawí.

Belohorec, rca, m. Albomontanus, i, m. Albomonticola, ae, m. Weißgebirgsbewohner, Weißberg bewohner: fejér hegynél lakó. *Syn.* Bílohorec, *vulg.* Bgelohorec.

Belohúbek, bka, m. candido (albo) ore: Weißmund, der einen weißen Mund hat: fejér szájú. *Syn.* Bilohúbek. *vulg.* Bgelohúbek.

belohubí, á, é, *adj.* v. belouſtí, bílohubí.

Beloň, a, m. albus equus, Weißroß, fejér ló. *Syn.* Bíloň, bílí Koň, *vulg.* Bgeloň. 2) v. Belohlawec.

belooký, á, é, *adj.* caesius, a, um: katzenäugig: matska (kék) szemü. *Syn.* bílooký, mačkaočí, kočačoočí, *vulg.* bgelooký, *boh.* b'elooký.

† B'elosť, i, f. v. Bílosť.

beloſtkweľe, *adv.* candide, albe: schneeweiß: igen (hó gyanánt) fejéren.

beloſtkwelí, á, é, *adj.* candidus, albus, a, um: schneeweiß: igen (hó gyanánt) fejér.

Beloſtkwelosť, i, f. candor, albor, is, m. albedo, inis, f. die Weiße, Schneeweiße: fejérség. *Syn.* Bílosť.

belouſtí, á, é, *adj.* albo ore, der, (die, das) einen weißen Mund hat: fejér szájú. *Syn.* belohubí, bílouſtí. *vulg.* bgelouſtí.

Belozor, a, m. falco albus, der weiße Falk, fejér solyom. *Syn.* Bílozor. *boh.* B'elozor.

† b'elúčičký, á, é, *adj. dem.* v. bílúčičký.

† b'elúčký, á, é, *adj. dem.* v. bílúčký.

† b'elúnký, á, é, *adj. dem.* v. bílúnký.

benácki, *adv.* venetice, venezianisch, velentzéssen, velentzeimódon.

benácký, á, é, *adj.* veneticus, venetianus, venetus, a, um: venezianisch, venezian: velentzei, *Syn.* benátcký, beňátský.

Usus.

Usus. Benácký Perpekín: veneticum oleum terebinthi, venezianischer Terpentin, velentzei terpetin. Benácké Mídlo: Sapo venetianus, venezianische Seife, veléntzei szappan.

Benátčan, *a*, m. Venetus, i, m. Venezianer, velentzei ember.

benátčančin, *a*, *e*, *adj. poss.* Venetianae, der Venezianerinn gehörig, velentzei aszszonyé, leányé.

Benátčanka, *i*, f. Veneta, Venetiana, ae, f. Venezianerinn, velentzei aszszony, leány.

benátčanow, *a*, *e*, *adj. poss.* Veneti, Venetiani: dem Venezianer gehörig: velentzei emberé.

benátcki, *adv.* v. benácki.

benátcký, *á*, *é*, *adj.* v. benácký.

Beňátka, tek, n. *plur.* v. seq.

Benátki, tek, f. *plur.* Venetiae arum, f. *plur.* Venedig: Velentze. *Syn.* Beňátka.

beňátski, *adv.* v. benácki.

beňátský, *á*, *é*, *adj.* v. benácký.

Benedičan, *a*, m. Benedictensis homo: Benedikter, von Benedikt gebürtig: Benedeki ember.

benedičančin, *a*, *e*, *adj. poss.* ex seq.

Benedičanka, *i*, f. Benedictensis femina: Benedikterinn: Benedeki (Benedekröl való) aszszony.

benedičanow, *a*, *e*, *adj. poss.* ex Benedičan.

Benedik *a*, m. Benedictus, i, m. Benedickt: Benedek. *boh.* Beneš, Benedikt.

Benedik, u, m. Městečko: Sanctus Benedictus, *Oppidum Barsiense:* St. Benedikt. Sz. Benedek. 2) Zelina: Benedik Geum Urbanum Linn. caryophyllata officin: die Benediktwurzel. v. etiam Kardbenedik.

benedikow, *a*, *e*, *adj. poss.* Benedicti, dem Benedikt gehörig, Benedeké. *boh.* benešů et ůw.

† Benedikt, *a*, et *u*, m. v. Kardbenedik.

† Beneš, *e*, m. v. Benedik.

† benešů et ůw, owa, owo *adj. poss.* v. benedikow.

beňowý, *á*, *é*, *adj. Prou.* Beňowé Oko, invidus oculus; invidus ut Cain; ringiritur invidia: der Neid: kajan és kajon: irégy szem, irégység miatt eped.

Ber, u, m. v. Bráňí.

† B'ek, u, m. v. Pohanka.

Beračka, *i*, f. v. Bračka, Bráňí.

† Beran, *a*, m. v. Baran.

† Beranek, *ka*, m. *dem.* v. Baránek.

† beraňí, *adj. om. gen.* v. baraňí.

† Beraňice, f. v. Baraňica.

† beraňiti, *il*, *ím*, v. baraňit.

Bereg, u, m. castrum antiquissimum, a quo Comitatus nomen mutuavit; rudus est, cujus nec vestigia observantur.

beregský, *á*, *é*, *adj.* Beregská Stolica, Camitatus Bereghiensis, die Beregher Gespannschaft, Beregh-Vármegye.

Berek, rku, m. nemus, oris, n. Saltus, ûs, m. lucus, i, m. ein Lustwald: Berek. *Syn.* Háj, Húšť.

Beril, u, m. drahý Kameň: beryllus, i, m. Berill, ein Edelgestein: türkés, beril, zöld drága kő.

† Berla, *i*, f. v. Palica, 2) v. Brla.

† Berlička, *i*, f. v. Palička.

Berlín, *a*, m. Berolinum, i, n. Berlin, eine Stadt: Berlin, *Város.*

Berlinčan, *a*, m. Berolinensis homo, ein Berliener, berlini ember.

ber-

berlínčančin, a, e, *adj. poss.* Berolinensis feminae, der Berlienerinn gehörig, Berlini asszonyé.

Berlínčanka, i, f. berolinensis femina, Berlienerinn, berlini asszony.

berlínčanow, a, e, *adj. poss.* berolinensis hominis, dem Berliener gehörig: berlini férféé.

berlínsky, *adv.* more berolinensi, berlinisch, berlíni módon.

berlínský, á, é, *adj.* berolinensis, e: berlinisch, berlini, Berlimból való.

Berňa, i, f. tributum, i, n. vectigal, is, n. exactio publica, portionale quantum: die Steuer, Landsteuer, Abgabe: adó, portzió. *Syn.* Daň, Danka, *vulg.* Porcia. 2) quaestura, ae. f. *Cic.* collegium de vectigalibus publicis; officium exactorium tributi (publici); die Steuer, Quästur, das Steueramt, Amt des Quästor, Steuercollegium: adó szedő tisztség.

† Berně, f. idem.

berně *adv.* rapaciter, räuberisch, ragadozva. 2) usitate, gangbar szokottúl, szokás szerént.

berní, á, é, *adj.* rapax, cis, räuberisch, ragadó, ragadozó. 2) usitatus, a um; acceptabilis, e; currens, tis: gangbar, von der Münze: szokott, bévett, folyó. *Syn.* platný.

Berníca, i, f. v. Berníčka.

† Berníce, f. v. seq.

Berníčka, i, f. coniux, quaestoris (exactoris tributi): des Steuereinnehmers Frau, Steuereinnehmerin; adó szedő felesége. *boh.* Berníce.

Berník, a, m. exactor vectigalium publicorum, quaestor, is, m. *Cic.* et *Nep.* Steuereinnehmer, Quästor: adó szedő.

berníkow, a, e, *adj. poss.* exactoris vectigalium publicorum, dem Steuereinnehmer gehörig, adó szedőé.

† berníků, et ůw, owa, owo, idem.

† b'erowí, á, é, *adj.* v. pohanćení, pohankowí.

Berún, a, m. Mesto české: Berauna, ae, f. Beraun, eine Stadt in Böhmen: Berón.

Berúnka, i, f. Berauna, *fluvius Bohaemiae*: Beraun, ein Fluß in Böhmen: Berón, tseh országban lévő folyó viz.

Beruška, i, f. oniscus asellus, i, m. der Assel, ein Kellerwurm: szőrös papmatska, *féreg. Syn.* babin Mačko, píwníční Červ.

Beseda, i, f. topiarium, i, n. sedilia sub umbraculis: Sommerlaube, Gartenzierde, Geländer: kertbéli fákkal (fűvekkel) építtetett, ékes elő zöld bóltozat, lúgas szinetske. *Syn.* Lúbí, ze zeleného Stromu přistrogené. 2) collocutio, confabulatio, sermocinatio, nis, f. discursus, ûs, m. Sermo, nis, m. das Reden, das Gerede, Gespräch, der Diskurs, das Schwätzen mit jemanden: beszéd, beszélgetés: trétséles, trétsülés. *Syn.* Rozprávka, Besedowání. *Usus.* Zišlime sa na Besedu. 2) apologus, i, m. fabula, ae, f. eine Fabel: mese. *Syn.* Básen. *Usus.* To ge len taká Beseda.

Besedár, a, m. topiarius, i, m. Sommerlaubenmacher, Lustgärtner: kerti lúgas *vagy* szín tsináló. *Syn.* rozkošní Zahradník. 2) sermocinator, discursor, fabulator, confabulator, collocutor, is, m. Gesprächführer, Erzähler, Schwätzer, Plauderer: beszéllő, trétsélő, trétsülő. *Syn.* Rozprávač, Rozprávkár.

besedárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Besedárka, i, f. topiaria, topiarii consors: Lustgärtnerinn: kerti lúgas tsinálóné. 2) sermocinatrix, confabulatrix: Gesprächführerinn: beszéllöné, tsevegöné. *Syn.* Rozprawačka, Rozprawkárka.
besedarow, a, e, *adj. poss.* ex Besedár.
Besedarstwí, á, n. topiaria, ae, f. Lustgärtnerei, Kunst, einen Lustgarten zuzurichten: kert ékesitő mesterség. *Syn.* rozkošné Umeňí záhradňické.
Besedowáňí, á, n. v. Beseda.
besedowat, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: sermocinari, garrire, fabulari, confabulari, discurrere, narrare: sich unterreden, ein Gespräch (langen Diskurs) führen, schwatzen, vertraulich reden: beszélgetni, tsátsogni, tsevegni, trétsélni, trétsülni. *Syn.* rozprawat.
besňe, *adv.* rabide, rabiose, furiose, insane: toll, rasend, unsinnig: dühösen, dühös módon, veszettül. 2) saeve, furiose, insane: wüthend, rasend, toll, zornig: nagy haragosan, kegyetlenül, dühösködve. *Syn.* besňiwe, wsťekle, ukrutňe, *boh.* wzteklе.
Besneňí, á, n. rabiositas rabiditas, rabie (furore) correptio: das Tollwerden, Rasen, Wüthen, Wüthung: dühödés, dühöskedés meg-veszekedés. *Syn.* Besnosť, Wsťekáňí, *boh.* Wztekáňí.
besňet, ňel, ňím, V. I. *imp.* besňi, v. besňit sa.
besní, á, é, *adj.* rabidus, rabiosus, furiosus, insanus, a, um: toll, rasend, unsinnig, von Thieren, z. B. Hund: dühös, veszett. *Usus.* Besní Pes, rabidus canis, rasender Hund, veszett (dühös) kuttya. *Prov.* Besného hrá, festinat, er macht sich schnell davon: fut, mint a' dühös kutya. 2) saevus insanus, furiosus: toll, wüthend, sehr zornig: harágos, kegyetlen, dühös, dühösködő. *Syn.* wsťeklí, ukrutní, *boh.* wzteklí.
besnit sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* besňi sa: rabere (*a* rabo), furiosum (rabidum) fieri, rabire (*a* rabio) *Cic.* rabie corripi: toll werden, in Tollheit gerathen, rasen: dühödni, dühöskedni, meg-veszekedni. *Syn.* besňet. 2) saevire, furere, insanire: wüthen, grausam seyn: kegyetlenkedni, dühösködni, kegyetlennek lenni. *Syn.* wsťekat sa, Ukrutnosť prewádzat, ukrutním bit, *boh.* wztekati se. *Usus.* Ach nebesňi sa tak hrozne! ah ne saevi tantopere! *Ter.* ach wüthe nicht so grausam! jaj ne légy olly kegyetlen, jaj ne kegyetlenkedgyél, ne dühösködgyél!
Besňíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
besňíwat sa, al sa, ám sa, *freq.* ex besňit sa.
besňiwe, *adv.* v. besňe.
besňiwí, á, é, *adj.* v. besní.
Besňiwosť, i, f. v. seq.
Besnosť, i, f. rabies, ei, f. insania, ae, f. furor, is, m. die Raserei, Tollheit: dühösség, ádázat, néki ádázás. *Syn.* Besneňí Zbesnosť. *Usus.* Psá Besnosť, rabies canum, die Raserei der Hunde, kutyák dühösségek. 2) Saevitia, insania, furor: der Wuth, Tollheit, Grausamkeit: kegyetlenség, dühösség. *Syn.* Ukrutiňctwí, Wsťeklosť, *boh.* Wzteklost. Bohiňa Besnosť, i, e. Pekelnica: furia, Proserpina, dea *inferorum*: Höllengöttinn bei denen Alten, pokolbéli dühös aszszony.

Beſtia, e, f. bestia, bellua, fera, ae, f. Beſtie: bestye, vad, fene vad. *Syn.* Howado.
Beta, i, f. Elisabetha, ae, f. Eliſabeth, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: Ersébet, elsébet, örse v. Alžbeta.
† Béta, i, f. idem.
betčin, a, e, *adj. poss.* ex Betka, v. betuſčin.
betin, a, e, *adj. poss.* Elisabethae, der Eliſabeth gehörig, ersébeté, örséé. v. alžbetin.
† b'etin, a, o, idem.
Betka, i, f. *dem.* ex B:ta. v. Betuſka. *boh.* B'etka.
betuſčin, a, e, *adj. poss.* parvae Elisabethae, dem Liesdhen, gehörig, örsiké, ersébetkéé. *Syn.* betčin.
† b'etuſčin, a, o, idem.
Betuſka, i, f. parva Elisabetha, ae, f. Liesdhen, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: ersébetke, ersike. örsik. *Syn.* Betka. *Vulg.* Ližka. *boh.* Betuſka.
Bez, u, m. Strom: sambucus, i, f. *Plin. H. N.* sambucus nigra *Linn.* sabucus, i, f. *teren. Samm.* der Hohlueder, Helunder, Holder, Hohlunderbaum, Hohlunderſtrauch: bodzafa, borzafa. *Syn.* Ebez, Rbez bezowí Strom, Čerwení Bez, Sambucus racemosa. Linn. Hirſchenhohlunder, vörös bodza-fa. — Spanielſkí neb turecký Bez, syringa vulgaris: Linn. ſpaniſcher oder türkiſcher Hohlunder: spányiol *vagy* török bodza-fa. — Zahradňí Bez, sambucus hortensis, Garten hohlunder, kerti bodzafa. 2) Zelina. Podzemní (podzemſkí, polní) Bez, actaea, ae, acte, es, f. *Plin. H. N.* ebulus, ebulum, i, n. *Virg.* sambucus terrestris: Sambucus ebulus Linn. Attich, Niederhohlunder, eine gewiſſe Staude: bodza, földi bodza. *Syn.* Chabzda. *boh.* Chabdí.
bez, ante plures consonantes, beze, *praep. reg. genit.* sine, praeter, absque, citra: ohne: nélkül, kivül. *Syn.* Krom, krome, mimo. *Usus.* Dneſ newím, abi ſa zdržalo bez Déſdu: hodie pluet, heute wirds vermuthlich regnen: ma esni fog. Bez mála, paene, fere, prope, propemodum: beinahe, faſt: majd-nem, kevés héja (alig), hogy nem. — Bez mála bich bol umrel: parum abfuit, quin morerer: beinahe wäre ich geſtorben: alig hogy meg nem haltam. Bez Meri, nad Merú: in immensum, unmäßig, mérték felett. Bez Odkládáňá, sine mora, ohne Verweilung, késedelem nélkül: Bez Odkahu, sine cunctatione, incunctanter, haud cunctanter: ohne Weigerung, késedelem nélkül. Bez Peňazi, sine pecunia, ohne Geld, pénz nélkül. Bez Pochibi, sine dubio, haud dubie, indubie, indubitanter: ohne Zweifel, kétség nélkül (kivül). Bez wſec keg Pochibnoſti, sine ulla dubitatione, ohne allen Zweifel: minden kétség nélkül. Ta wec ťebe bez Pokuti (bez Treſtáňá) neodegde. Gá ſa preto, iſte ſpomſtwím, haud feres hoc inultum, dieſe Sache wird dir nicht ungeſtraft vergehen, nem mégy el-véle, nem maradsz azért büntetés nélkül. Bez Pomoci, citra opem, ohne Hilf, segétség nélkül. Bez Preſtáňá, assidue, ohne Unterlaß, szüntelen, szünet nélkül. Bez Rozwažeňá, bez Rozmiſku, bez Rozumu: temere, ohne Ueberlegung, ész nélkül, vakmeröen,

rǒen, meg gondolatlanúl. Bez Škodi, sine damno, ohne Schaden, kár nélkül. Bez Sprawedliwosti, bez Swedowá: praeter aequm; praeter aeqvum et bonum *Terent.* unbillig, unrecht, az igazság kivül, hamissan. Bez Strachu, sine metu, ohne Furcht, félelem (meg rettenés) nélkül. Nebude bez Užitku, non erit abs re, es wird ja nutzen, nem lész híjába; használni fog.

Bežání, *á*, n. cursus, ûs, m. cursio, nis, f. fuga, ae, f. curriculum; i, n. das Laufen, Rennen, der Menschen, Thiere, Gestirne, Flüße, Kugeln: futás, szaladás, folyás, járás etc. v. Beh.

bežat, *žal*, *žím*, *praes.* (*futur.* probežím, probehňem) V. I. *imp.* bež, et pobež, pób'ehňi (bež adhibetur de motu a loqventis vicinia suscipiendo, alias vero probehňi): currere, fugere, laufen, futni, szaladni. *Syn.* utekat. *boh.* b'ežeti. *Usus.* Kam ale zas bežíš? quorsum curris (festinas)? wo laufst du denn wieder hin? vallyon hová futsz? hová sietsz? Musel pre Piwo bežat, iussus est cito adferre cerevissiam, er mußte geschwinde Bier holen, serért kellett mennie (futnia); serért futtattatott. S teg Swetlice (Izbi) beží Zima, ex hoc cubiculo venit frigus, aus dem Zimmer läuft Kälte: abból a' szobából hideg jön. Pod' pobežíme (pobehňeme): veni, curremus: komm, wir wollen laufen: jerj, majd futunk. Tak, gakobi leteli, bežá: avium volatum adaeqvant cursu, sie laufen so eilfertig, als wenn sie fliegeten: olly sebessen mennek, mintha repülnének. Nech beží, currat, er mag laufen: hadd fusson. Nechag, nech beží: sine, currat: laß ihn laufen (erlaubend) ne bántsdd ötet, hadd fusson. 2) fluere, manare: laufen, fließen: futni, folyni. *Syn.* tect. *Usus.* Woda beží. 3) labi, delabi, praeterlabi, agi: laufen, vorbei seyn, verfließen: múlni. *Syn.* ist', míňat sa. *Usus.* Sedmí Mesác beží, gak: agitur (delabitur) mensis septimus, cum: es ist schon der siebende Monath, daß: már hetedik hólnapja vagyon, hogy.

bezbožňe, *adv.* impie, improbe, nefarie, scelerate, sceleste: gottlos: istentelenül, nem jámborúl, latrúl, szörnyen, gonoszúl. *Syn.* bohaprážňe, bezbožňicki.

bezbožní, *á*, *e*, *adj.* improbus, impius, irreligiosus, sceleratus, scelestus, nefarius, a, um: gottlos: nem jámbor, istentelen, hitetlen, nagy lator, gonosz. *Syn.* bohaprážní, bezbožňický.

bezbožniččin, *a*, *e*, *adj. poss.* improbae, dem gottlosen Frauenzimmer gehörig, istentelen aszonyé. *adv.* bezbožničkin.

Bezbožňička, *i*, f. improba, impia, scelerata *femina*: ein gottloses Frauenzimmer: istentelen, gonosz személy (aszszony leány). *Syn.* bohaprážná Ženská, Bezdušňica.

bezbožňicki, *adv.* more impiorum, gottlosermäßig, istentelenek módjára. v. bezbožňe.

bezbožňický, *á*, *é*, *adj.* impios adtinens, die Gottloser betreffend, istenteleneket illető. v. bezbožní.

Bezbožnictwí, *a*, n. v. Bezbožnost'.

Bezbožňík, *a*, m. improbus, irreligiosus, impius, sceleratus, scelestus, i, m. ein gottloser

loser Mensch, istentelen, gonosz ember. *Syn.* Bezdusnik, bohaprázní Člowek.
bezbožnikow, a e, *adj. poss.* improbi, dem gottlosen Manne gehörig, istentelené.
Bezbožnost', i, f. impietas improbitas, irreligiositas, tis, f. res improba, scelus, eris, n. Gottlosigkeit, istentelenség, gonoszság, latorság. *Syn.* Bohaprážnost, Bezbožnictwí.
bezbradi, á, é, *adj.* imberbis, e: unbärtig: szakállatlan, ifiú. *Syn.* kterí Brady nemá.
bezcestní, á, é, *adj.* invius, impervius, avius, devius, a, um: unzugangbar, z. B. der Weg; unwegsam: útatlan, út nélkül való, járatlan, mellyen el-nem mehetni.
* bezdačňe, *adv.* v. bezdečňe.
* bezdační, á, e, *adj.* v. bezdeční.
* bezdaki *adj.* v. bezdeki.
bezdečne, *adv.* invite, coacte: ungern: akarat ellen, erövel, kénszeritve nem örömest. *Syn.* bezdeki, násilne, nerád, newdečne, protiwňe, *vulg.* bezdačňe.
bezdeční, á, é, *adj.* invitus, coactus, a, um, ungern, akarattya ellen való, kénszeríttetett, erőltetett. *Syn.* násilní, newdeční, protiwní, *vulg.* bezdační. *Usus.* Bezdečná Služba, angaria, ae, f. *Pardect.* invitum servitium: der Frohndienst, kéntelen (kénszeríttetett) szolgálat *vagy* munka.
bezdeki, *adv.* v. bezdečňe, *vulg.* bezdaki.
bezdelňe, *adv.* indivisibiliter, untheilbar, el-oszhatatlanúl. *Syn.* nerozdelní. *boh.* bezdílní.
Bezdelnost', i, f. indivisibilitas, tis, f. Untheilbarkeit, el-oszhatatlanság. *Syn.* Nerozdelnost'. *boh.* Bezdílnost.
Bezdetkiňa, i, f. sterilis (infecunda) mulier: ein unfruchtbares Weib, magtalan aszszony. *Syn.* Neplodná (nerodicá) Žena.
† Bezdetkiňe, f. idem.
bezdetní, á, é, *adj.* improlis, e: ohne Kinder: gyermektelen, magtalan: *Syn.* neplodní, nemagíc D'eti.
Bezdetstwí, a, n. sterilitas, infecunditas mulieris; die Unfruchtbarkeit des Weibes, magtalanság. *Syn.* Neplodnost'.
† bezdílňe, *adv.* v. bezdelňe.
† bezdílní, á, é, *adj.* v. bezdelní.
† Bezdílnost, i, f. v. Bezdelnost'.
bezdusí, á, é, *adj.* v. bezdusní.
bezdusňe, *adv.* exanimate, inanimate: unbelebt, entseelt: elhóltan, halva, lelketlenül.
bezdusní, á, é, *adj.* exanimis, e: exanimatus, inanimatus, a, um: leblos, unbelebt, entseelt: elhóltt, lelketlen, lélek nélkül való. *Syn.* bezdusí, nemagíci Duse (Žiwobita).
Bezdusňica, i, f. improba, animam non curans *femina*: gottloses Frauenzimmer: gonosz, istentelen, lelkével nem gondoló személy. *Syn.* Bezbožňica.
Bezdusník, a, m. improbus, animam non curans *homo*: ein gottloser Mensch, der seine Seele nicht mehr achtet, schätzet: istentelen (lelkével nem gondoló) ember. *Syn.* Bezbožník.
bezectňe, *adv.* inhoneste, infamiter indecore: ehrlos, ohne Ehre: tisztességtelenül, gyalazatóssan, éktelenül, betstelenül. *Syn.* nehaneblíwe, nepoctiwe, nestídaťe.

be-

bezectní, á, é, adj. inhonestus, famosus, infamatus, a um; infamis, e: ehrlos, unehrlich, ohne Ehre: tisztességtelen, meg gyaláztatott, gyalázatba kevertt, gyálázatos. Syn. nehaneblíwí, nepoctiwí, nestidatí. Usus. Bezectní Člowěče! infamis homo! du ehrloser Mensch! te betstelen ember (gyalázatos kutya)!

Bezectnost', i, f. inhonestas, tis, f. infamia, ae, f. Ehrlosigkeit, betstelenség, gyalázat, rosz hir, név. Syn. Nehaneblíwost', Nepoctiwost', Nestidatost'.

bezední, á, é, adj. expers fundi, fundo carens, sine fundo: grundlos, bodenlos: feneketlen, fenék nélkül való. Syn. bez Dna.

Bezek, zku, m. dem. ex Bez.

bezek, adv. sane, omnino, hem, papae! ey! bezzeg, bizonnyal, v. ozag.

† bezelstne, adv. v. bezlestně.

† bezelstní, á, é, adj. v. bezlestní.

†Bezelstnost, i, f. v. Bezlestnost'.

† B'ezení, n. v. Bezání.

† bezeskodní, á, é, adj. v. bezskodní.

† b'ezeti, zel, zím, fut. pob'ehnu, imp. b'ez et pob'ehni, v. bezak.

bezhlawí, á, é, adj. acephalus, a, um: der ohne Kopf ist: fő (fej) nélkül való. Syn. Bezhlawec.

Bezina, i, f. sambucetum, i, n. Hohlunderstaude (strauch): bodza-fás hely. Syn. Obezina, Kbezina. 2) v. seq.

Bezinka, i, f. acinus (bacca), sambuci, sambucum (sabucum), i, n. virg. der Hohlunder, die Hohlunderbeere: bodza-fa gyümölts. Syn. bezowé Zrno. boh. Bzinka.

bezkem, adv. cursim, currendo: eilends, laufend: futva, sietve, hamarkodva. vulg. bezkom. 2) cursim, in cursu: im Laufen, laufend: futva, futásban. Syn. w Behu.

bezkostní, á, é, adj. exos, is: ohne Beinen (Gräten): tsontatlan, tsont nélkül való. Syn. Kost'i nemagící.

bezlestně, adv. v. uprimně.

bezlestní, á, é, adj. v. uprimní.

Bezlestnost', i, f. v. Uprimnost'.

Bezmenec, nca, m. v. seq.

bezmenní, á, é, adj. anonymus: Namenlos, der sich nicht nennet: nevetlen, név nélkül való. 2) ignobilis, e: unberühmt, Namenlos: nem híres, nemtelen. 3) immensus, a, um; inenarrabilis, e: unaussprechlich, namenlos: ki mondhatatlan. Syn. newipowedetedelní, newislowitedelní.

bezmesáčně, adv. sine luce, illuminariter tenebrose, tenebris, in obscuro, spisse: bei finster Nacht, im Finstern: világtalanúl, hóld világ nélkül, setétesen. Syn. tmawe, po Tme.

bezmesáční, á, é, adj. illunis, e; luce carens lunari, tenebricosus, obscurus, spissus, a, um: finster: világtalan, hóld világ nélkül való, setétes.

† bezmesíčně, adv. v. bezmesáčně.

† bezmesíční, á, é, adj. v. bezmesáčni.

bezně, adv. leviter, obiter, superficialiter, perfunctorie, raptim, cursim: nur obenhin, leichtweg, leichthin, obenhin, eilends, rips raps: imigy amúgy, immel ámmal, sebesen, gyorsasággal, igen hamar, tsak múlolag, túnyán, szunnyadva, el futva rajta. Syn. ledabo-

bolo, ledagako, powrchne. 2) negligenter, incurie: oben hin, nachläßig: gondviseletlenül, immel ámmal, restül, túnyáúl. Syn. leniwe, nedbanliwe. 3) synoptice, breviter: kurz, kurzum, kürzlich, in der Kürze: röviden, rövid summában. Syn. kratko, na kratko. 4) vulgariter. communiter: gemein, gemeinlich, gemeiniglich, gewöhnlich: közönséges módra (módon), közönségesen. Syn. obecne. 5) usitate, gangbar, szokottúl, szokás szerént. Syn. berne.

† b'ezne, adv. idem.

bezni, á, é, adj. superficialis, e; perfunctorius, a, um: oberflächlich, nur oben hin geschehend: gondatlan, szunnyadózó, el-futó rajta, immel ámmal való. Syn. powrchní. 2) vulgaris communis, e: gemein, gewöhnlich: közönséges, mindennapi. Syn. obecní, wsední. 3) negligens, deses, incurius, a, um: nachläßig: rest, túnya, gondatlan. Syn. leniwí, nedbanliwí, nestarostliwí, nepečliwí. 4) synopticus, strictus, cursivus, a, um; brevis, e: kurz: rövid. Syn. krátkí. 5) usitatus, a, um; vigens, tis: gangbar: szokott, bé-vett, erejében lévő. Syn. berní, bežící, Usus. Bežná Običag, usitata consvetudo, gebräuchliche Gewohnheit, bévett szokás. To w mnohích Wecách bežné gest: hoc multis in rebus usu venit (usitatum est): dies läuft (wirds gebraucht) in vielen Sachen: ez sok dologban szokás.

b'ežní, á, é, adj. idem.

Beznohí, á, é, adj. apes, dis et apus odis, m. Plin. H. N. qui uno vel utroque pede caret: ohne Fuß, dem einer, oder beide Füsse fehlen: lábatlan, láb nélkül való; a' kinek egy, vagy mind a' két lába nintsen. Syn. Nohi nemagící. Plur. Nom. Beznozí, apodes.

beznosí, á, é, adj. naso carens, naribus truncatus, a, um: der keine Nase hat: orratlan, or nélkül való, a' kinek orra nintsen.

Beznost', i, f. superficialitas, tis, f. Oberflächlichkeit, wenn etwas nur obenhin geschieht: sietség, el-futás rájta, immel ámmal (imégy amúgy) valo dolog. 2) v. Leniwost', Nedbanliwost'. 3) v. Krátkost'. 4) v. Obecnost. 5) v. Običag.

bezočí, á, é, adj. cocles, itis; uno vel utroque oculo carens: ohne Augen: fél szemü; egy szemü, kandits, kantsal.

bezočiwe, adv. impudenter, impudice, scurriliter: unverschämt, mit Unverschämheit, z. B. reden: szemtelenül. Syn. nehaneblíwe, nestidake.

bezočiwí, á, é, adj. impudens, effrons, tis; scurrilis, e; procax, cis: unverschämt: ortzátlan, fajtalan, szabados nyelvü, szemtetelen, szígyen nélkül való. Syn. nehaneblíwí, nestidatí. Usus. Bezočiwím bit, unverschämt seyn, szemtelenné lenni. Ge tak bezočiwí, že prawi: ea est impudentia, ut dicat: er hat die Unverschämtheit zu sagen (und sagt): olly szemtelen, hogy merészeli mondani.

Bezočiwost', i, f. impudentia, ae, f. Unverschämtheit: szemtelenség, ortzátlanság. Syn. Nehaneblíwost', Nestidatost'.

bezostní, á, é, adj. sine festucis, carens festucis: ohne Spreißen, ohne Splittern: szalkat-

katlan, szalka nélkül való. *Syn.* Ošt'í nemagící.

bezowí, á, é, *adj.* sambuceus, a, um: von Hohlunder: bodzás, bodza-fás, borza-fás, borzingos, bodza-fából való. *Syn.* gbezowí, kbezowí. *boh.* bzowí. Bezowí Kwet, flos sambuci, Hohlunderblüte, Hohlunderblüh, bodza-virág, bodza-fa virág. Bezowí Lekwár, saba sambucea, succus acinorum sambuceorum densatus, rob sambuci: Hohlundermus, bodza lekvár. Bezowá Huba, auricula Iudae, fungus sambuci, Peziza Auricula *Linn.* Hohlunderschwamm, Judasohr, bodza-fa gomba. Bezowé Zrnko, v. Bezinka.

bezpečen, bezpečno, v. bezpeční.

bezpečení, á, é, *p. c.* tutus (securus) redditus, a, um: versichert, in Sicherheit gestellt: kezesség által meg erősíttetett.

Bezpečení, á, n. cautio, satisdatio, satisacceptio, nis, f. Versicherung, durch Bürgen, Geld, Wechsel, Handschrift: kezesség vallás, felőle felelés: kezesség által meg-erősítés, hitel, kézirás vétel. *Syn.* Ubezpečení. 2) chirographum, i, n. Syngrapha, ae, f. Sicherheit in Handschrift, oder Wechsel selbst: kézirás. *Syn.* Obligátor, Spis, Pismo.

bezpečit, il, ím, V. I. *imp.* peč, ňekoho: tutum reddere, cavere alicui de re, satisdare alicui: versichern etwas, deswegen Sicherheit geben, durch Bürgen, Wechsel; versichern jemand: kezest vetni, kezesnek lenni. *Syn.* stát za nečo ňekomu, ubezpečit. *Usus.* Gá to bezpečím za to stog'm, satisdatur fide mea: ich versichere es, én lészek kezes. 2) nečo: reddere rem tutam: versichern etwas, in Sicherheit stellen: val mit bátorságossá tenni. *II. re* bezpečit sa, na nečo, na ň koho: niti, fidere, confide alicui rei, vel homini: verlassen auf etwas, auf jeman valamire vagy valakire mag bízni, valamiben vagy val kiben (valamihez, vagy val kihez) bízni. *Syn.* zanchat na nečo; na ňekoho. *Us* Na mňa sa bezpečte: confi te mihi, in me: verlassen sich auf mich: bízzátok mag tokat én reám. Naseba sa be pečit, confidere sibi, sich sel trauen, magához bízni. B pečit sa na dobré Zdrawí, stálé Šťast'í; confidere firm tate corporis et stabilitate f tunae *Cic.* sich auf die gute G sundheit und beständiges Gl verlassen, erejéhez, szerent jéhez bízni. Na žádného sa nebezpečil, in nullo il rum confidebat, er verlaßte auf niemanden von ihnen, az közzül egyikhez sem bí vala. Na Boha sa bezpeč c fide in Domino, verlasse auf Gott, bízzál Istenben.

Bezpečíwáňí, á, n. *Nom. Ve* ex seq.

bezpečíwat, al, ám, *freq.* bezpečit. *II. rec.* bezpečit sa, *freq.* ex bezpečit sa.

bezpečňe, *adv.* secure, intre de: sicher, ohne Kummer, Furcht: bátran, bátorságos *Syn.* nebogazliwe, bez St chu. *Usus.* Bezpečňe (bez St chu) spát, in utramque rem dormire, sicher (ohne gen) seyn, bátran (félelem kül) aludni. 2) tute, tuto, ne periculo: sicher, ohne fahr: bátran, bátorságos veszedelem nélkül. *Syn.* Nebezpečenstwá. *Usus.* sem bezpečňe sem i tam mo

møhel, ut tuto commeare possim *Caes.* damit ich sicher aller Orten gehe, hogy bátrán mehessek 's jöhessek. Gak daleko bezpečne možeš, pokračug: quatenus tuto possis, progredere: so weit du sicher gehen kannst, gehe nur: a mennyire bátran, és veszedelemnélkül mehetsz, tsak eredgy. 3) certo, certe, haud dubie: gewiß, zuverläßig: bizonyára, bizonyosan, bizonnyal. *Syn.* iste, neomilne, nepochibne, zcista, doista.

bezpečni, á, é, (*abs.* bezpečen, bezpečno) *adj.* securus, intrepidus, inpavidus, a, um: sicher, ohne Kummer, ohne Furcht: bátor, bátorságban élő, tsendes, mérész. *Usus.* Bezpečným bič, securum esse, ohne Kummer seyn, bátorságban élni. lenni. 2) tutus, a, um: sicher, vor etwas, ohne Gefahr, bátorságos. 3) certus, a, um, sicher, zuverläßig, bizonyos. *Syn.* isti, neomilni, nepochibni.

Bezpečnosť, i, f. securitas, tis f. Sicherheit, wenn man ohne Kummer, ohne Furcht ist: bátorság, félelem (gondoskodás) nélkül való létel. 2) securitas, tutum, i, n. Sicherheit, wenn man ohne Gefahr ist: bátorság, veszedelem nélkül való létel. 3) v. Bezpečeňi.

Bezpečowáni, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bezpečowat, čowal, čugem, *freq.* ex bezpečit. *II. rec.* bezpečowat sa, *freq* ex bezpečit sa.

bezpeři, á, é, *adj.* inplumis, deplumis, e, *Plin. H. N.* plumis privatus (carens): ohne Federn, keine Federn habend: tollatlan, pihetlen, mezételen.

bezpotrebňe, *adv.* praeter necessitatem, haud necessario, supervacanee, supervacuo: unnöthig, unnöthiger Weise: szükségen kivül, szükség felett, haszontalanúl. *Syn.* bez potrebi, nepotrebňe. *boh.* bezpotřebňe.

bezpotrebni, á, é, *adj.* haud necessarius, supervacaneus, supervacuus, a, um: unnöthig, nicht nothwendig, überflüßig: nem szükséges, szükség felett való, hijában való, haszontalan. *Syn.* nepotrebni. *boh.* bezpotřebni.

Bezpotrebnosť, i, f. supervacaneitas, tis, f. haud necessaria conditio: eine unnöthige Beschaffenheit: szükség felett való tulajdonság. *Syn.* Nepotrebnosť.

Bezprawi, á, n. iniustitia, iniuria, ae, f. Unbilligkeit, Unrecht: törvénytelenség, méltatlanság, hamisság, boszszúság, rövidség. *Syn.* Neprawi.

bezpráwňe, *adv.* iniuste, inique, iniuriose: unrecht, ungerecht, unbillig, törvénytelenül, hamisan, nem igazán, méltatlanúl. *Syn.* nepráwňe, nesprawedliwe.

bezpráwni, á, é, *adj.* iniustus, iniquus, a, um: ungerecht, unbillig: törvénytelen, hamis, nem igaz, méltatlan, képtelen. *Syn.* nepráwni, nesprawedliwi.

Bezpráwnosť, i, f. v. Bezpráwi.

bezpretržňe, *adv.* v. nepretržňe.

bezpretržni, á, é, *adj.* v. nepretržni.

Bezpretržnosť, i, f. v. Nepretržnosť.

bezprsti, á, é, *adj.* uno vel pluribus digitis carens: dem ein, oder mehrere Fingern mangeln: újatlan.

bezrozdelne, *adv.* v. bezdelne, nerozdelne.
bezrozdelní, á, é, *adj.* v. bezdelní, nerozdelní.
Bezrozdelnosť, i, f. v. Bezdelnosť, Nerozdelnosť.
bezrozumí, á, é, *adj.* intellectu carens, stultus, delirus, a, um: unverständig, unsinnig, dem an dem Verstande gebricht: esztelen, csztetlen, meg-bódult, eszelös, döre, bolond. *Syn.* bláznіwí, nerozumní.
bezrukí, á, é, *adj.* una vel utraque manu carens: dem eine, oder beide Hände fehlen: kezetlen.
bezskodne, *adv.* v. neskodne.
bezskodní, á, é, *adj.* v. neskodní.
Bezskodnosť, i, f. v. Neskodnosť.
bezslukí, á, é, *adj.* v. bezsukí.
bezstidake, *adv.* v. nestidake.
bezstidatí, á, é, *adj.* v. nestidatí.
Bezstidatosť, i, f. v. Nestidatosť.
bezstidne, *adv.* v. nestidne.
bezstidní, á, é, *adj.* v. nestidní.
Bezstidnosť, i, f. v. Nestidnosť.
bezstúdne, *adv.* v. nestúdne, nestidake.
bezstúdní, á, é, *adj.* v. nestúdní, nestidatí.
Bezstúdnosť, i, f. v. Nestúdnosť, Nestidatosť.
bezsúcí, á, é, *adj.* v. seq.
bezsukí, á, é, *adj.* enodus, a, um; enodis, e: ohne Knotten, bötkök nélkül való, tsomótalan, görtstelen, görtsetlen. *Syn.* bezuzdí, bezslukí, bezsukí.
beztelní, á, é, *adj.* incorporeus, a, um; spiritualis, e: unkörperlich, ohne Körper: test nélkül való, testetlen, testelen.
bezuzdí, á, é, *adj.* v. bezuzdní.
bezuzdne, *adv.* effrenate, irrefrenate, sine retentione: aufhaltbar, unaufhaltsam: v[...] meröképen, vakmeröül, [...]néül, zabolátlanúl, szilajúl
bezuzdní, á, é, *adj.* effren[...] efrenatus, irrefrenatus, a, u[...] effrenis, non capax refent[...]nis: unaufhaltbar, unaufh[...]sam: vad, fene, szilaj. *S*[...] bezuzdí.
Bezuzdnosť, i, f. effrenatio, ir[...]frenatio, nis, f. vis invic[...] Unaufhaltsamkeit: vakmerö [...] bolátlanság, vadság.
bezuzdí, á, é, *adj.* v. bezsu[...]
bezwlasí, á, é, *adj.* v. lisí.
bezwtipne, *adv.* infacete, i[...]ficete, illepide, infabre: [...] witzig: ízetlenül, kedvetleni[...] értetlenül, faragatlanúl, m[...]sterségtelenül, daraboson, [...] szögében, parasztúl. *Syn.* ne[...]tipne, bez Wtipu, bez P[...]chopnosťi. 2) frigide, frosti[...] hidegen. 3) dementer, [...] witzig, aberwitzig, eszteleni[...] bolondúl.
bezwtipní, á, é, *adj.* illepidu[...] infacetus, inficetus, infab[...]catus, a, um: unwitzig, ni[...]witzig: értetlen, kedvetle[...] ízetlen, durva, faragatla[...] mesterségtelen, darabos, p[...]raszt, emberségtelen. *Sy*[...] newtipní, bez Pochopnosť[...] bez Wtipu, bez Súdu. 2) f[...]gidus, a, um: frostig, unw[...]zig: hideg. 3) amens, deme[...]tis. aberwitzig, unwitzig: esz[...]len. bolond.
Bezwtipnosť, i, f. infacet[...] inficetiae, arum, f. insu[...]tas, tis, f. Unwitz, Mang[...] Witzes: paraszt (emberte[...] beszédek, értetlen (ízet[...] tréfák, ostoba ág, diszte[...]ség. 2) amentia, demen[...]ac, f. Aberwitz, Unwitz: esz[...]lenség, balgatagság. *Syn.* Ne[...]tipnosť.

bezženni, á, é, adj. v. seq.
bezženský, á, é, adj. coelebs, bis, omn. carens uxore: ehelos, ledig: nötelen. Syn. bezženní, neženatí, slobodní.
Bezženstwí, é, n. coelibatus, ûs. m. der ehelose Stand, die Ehelosigkeit, das unbeweibte Leben: nötelenség.
bezžiwotní, á, é, adj. inanimus exanimus, inanimatus, a, um; carens vita, inanimis, e: leblos, unbelebt, ohne phisisches Leben, was nie Leben hat: élet nélkül való. Syn. nežiwotní, bez žiwota.
bezzubí, á, é, adj. edentulus, a, um; dentibus carens: zahnlos: fogatlan, fog nélkül való. Syn. Kolozubí.
* Bgeda, i, f. v. Béda Bída.
* Bgedení, á, n. v. Bídení.
* bgedit, il, im, V.I. imp. bged. v. bídit.
* bgedne, adv. v. bídne.
* bgední, á, é, adj. v. bídní.
* Bgedowání, á, n. v. Bídowání.
* bgedowat, dowal, dugem, v. bídowat.
* Bgel, u, m. v. Bel.
* bgele adv. v. bíle.
* bgelení, á, é, v. bílení.
* Bgelení, á, n. v. Bílení.
* Bgelenisko, a, n. v. Bílidlo.
* Bgelic, a, m. v. Bílic.
* Bgelica, i, f. v. Belica.
* Bgelidlo, a, n. v. Bílidlo.
* Bgelisko et Bgelisko, a, n. Bílisko, Bílisko.
* bgelit, il, im, V.I. imp. bgel, v. bílit.
* Bgeloblawec, wca, m. v. Beloblawec.
* Bgeloblawí, á, é, adj. v. beloblawí.
* Bgelohorec, rca, m. v. Belohorec.
* Bgelisko, a, n. v. Bílsko.
* Bgelon, a, m. v. Belon.
* Bgelost', i, f. v. Bílost'.
* bgelúčičkí, á, é, adj. v. bílúčičkí.
* bgelúčkí, á, é, adj. v. bílúčkí.
bi, in num. sing. 1-ma pers. bich et bisem, in 2) bisi et bis, in 3) bi: in Num. Plur. 1-a pers. bisme (boh. bichom) in 2-da biste, in 3-a bi, Conj. exprimit Latinorum et Germanorum coniunctivum, seu proprie Optativum: drückt den deutschen und lateinischen Konjunktiv, oder eigentlich den Optativ aus: conjunctivust, vagy Optativust, a' németeknél, és Deákoknál fejezi ki. Usus. Čo ale bich (boh. pakbich), gá to mluwil? cur ego id loqvar? warum sollte ichs den reden? miért mondanám (beszélném) én aztat (eztet)? Dobre bis bol učinil (boh. dobřebis bil udelal), recte (bene) fecisses, du hättest gut gethan: jól tselekedtél vólna. Kdobi řekel, že ge to Kameň? quis putet hunc lapidem esse? wer dächte, daß es ein Stein wäre: ki gondolná, hogy ez kő légyen? Kričí, gakobi plakal a Slžički neumorí (newipust'í): eiulat, quasi fleat, et nec lacrymulam emittit: er schreiet, als wenn er weinte, und vergießt keine Thräne: nyifog (jajgat), mintha sírna, és egy könyvhullatáskát sem botsát ki a' szemiből. 2) Desiderium notat: zeigt es eine Begierde an: valamelly kivánságot jelent. Usus. Bito Boh dal ráčil! faxit Deus! das wollte Gott geben! Isten adgya, engedgye meg. Pilbich, sitio, mich dürstet, szomjúhozom, ihatnám. Snadbisi spal? forsan dormitas (cupis dormire)? es schläfert dich villeicht? ta-

talán alhatnál? Snadbisi lutowal nad Smrtú mogú? indoleres forsitan fatis meis? wär dir Leid über meinen Tod? möchtest du mich bedaueren, wenn ich sterben sollte? bánnád a' halálomat?

Bíbic, a, m. Ptáč: gavia *Plin. H. N.* ae, f. gavia vulgaris klein. tringa vanettus Linn. Kibitz, ein Vogel: bibets, gödény, líbotz, egy mag-szedő madár *Par. Pap.* bíbitz. *Syn.* Čagka, *boh.* Čegka.

bíbicowí, á, é, *adj.* ex praec.

† Bibláŕ, e, m. v. Bibliár.

† Bibliáŕka, i, f. v. Bibliárka.

† Bible, f. v. Biblia.

† Bibli, f. v. seq.

Biblia, i, f. biblia, orum, n. Sacra scriptura, literae sacrae, libri divini (sacri), vetus et novum testamentum, verbum Dei scriptum: die Bibel, heilige Schrift, alt und neues Testament, geschriebenes Gottes Wort, heilige Bücher: Biblia, szent irás; ó és új Testamentom, Istennek írtt igéje, isteni Könyvek. *Syn.* Swat'e Písmo, Starí a nowí Zákon, písané Slowo Božké. *boh.* Bible, Biblí.

Bibliár, a, m. scripturista, Biblia sedulo legens: der die Bibel fleissig liest: a' Bibliát (szent Irást) olvasó. *Syn.* Swatého Písma Čítač. *boh.* Bibláŕ.

Bibliárka, i, f. sedulo scripturam sacram legens *femina*, die die Bibel fleissig liest; szent irást szorgalmatossan olvasó személy. *Syn.* Swatého Písma Čítačka. *boh.* Bibláŕka.

biblicki, *adv.* biblice scripturistice; biblisch, szent irás szerént. 2) libris divinis consentanee: biblisch, bibelmässig: szent iráshoz alkalmaztatva, Sz. irással meg egyezve.

biblický, á, é, *adj.* biblicus scripturisticus, e Libris Divinis sumtus, a, um; biblisch aus der Bibel genommen: szent Irásbéli, szent Irásból ki-vett *Syn.* s Písma Swatého witá hnutí (wzatí) 2-*do.* Libri Divinis consentaneus, a, um der Bibel gemäss, bibelmässig, biblisch: a' szentIrással meg egyező

† Bibliotéka, i, f. Kňiháreň Kňihárňa, Kňihowňa.

† Bibliotekáŕ, e, m. v. Kňihař Kňihowar, Kňihowník.

Bič, a, m. mastix, gis, m. flagrum, flagellum, i, n. verber, is, n. *Terent. Virg.* die Peitsche, der Geisel: ostor, v Korbáč.

* Bičak, u, m. v. Kriwák.

Bicání, á, n. v. Bučání.

* bičať, čal, čím, V. I. *imp.* bič. v. bučať.

Biček, čka, m. *dem.* iuvencus parvus taurus: ein junger Stier kis (fiatal) tinó, tinótska *Syn.* Bugáček.

Bíček, cka, m. *dem.* idem.

bich, *contractum ex* bisem, v. bi

† bichom, pro bisme, v. bi.

Bičíček, čku, m. *dem.* ex sec

Bičík, u, m. *dem.* parvum flagrum, flagellum, i, n. Peitschen, kis ostor, ostorotska *Syn.* Bičíček, v. Korbáčík.

Bičisko, a, et aka, n. *Plur.* N Bičiska̋ta. v. seq.

Bičisko, a, n. bacillus (manubrium) mastigis, cui alligatur flagrum: Peitschenstiel, Peitschenstab: ostor nyel. *Syn.* Bičisko.

† Bičiske, é (éte, plur. ·ťiata n. idem.

* Bičisko, a, et aka, n. idem

bičowaní, á, é, *part. const.* flagellatus, flagellis caesus, a um: gegeisselt, gepeitscht: ostoroztatott, meg ostoroztatott *Syn.* slahaní, korbačowaní.

Bí-

Bičowáni, á, n. flagellatio, flagellis coesio, verberatio, nis, f. das Geißeln, Peitschen: ostorozás, meg ostorozás. Syn. Sláhání, v. Korbačowání.

bičowat, owal, čugem, V. I. imp. čug: flagellare, flagellis caedere (percutere), verberare: geißeln, peitschen: ostorozni, meg ostorozni. Syn. Bičem sláhat, v. korbačowat.

Bičowáwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

bičowáwat, al, ám, V. I. imp. wag. freq. ex bičowat: solere flagellare, pflegen zu geißeln, szokni ostorozni.

bičowne, adv. flagellatorie, flagellabunde: geißlich, ostorozva, korbatsolva.

bičowni, á, é, adj. flagellatorius, flagellabundus, a, um: geißlich, ostorozó, veszszöző.

bičowničkin, a, e, adj. poss. ex seq.

Bičownička, i, f. flagellatrix, cis, f. flagellans fem. Geißlerinn, ostorozóné. Syn. Sláhačka.

Bičowník, a, m. flagellator, flagellans, flagello caedens vir: Geißler: ostorozó, korbátsoló. Syn. Sláhač. v. Korbačowník.

bičowníkow, a, e, adj. poss. ex praec.

Bid, a, m. Bidus, i, m. Byd, ein Mannsname: bid.

Bída, i, f. miseria, aerumna, ae, f. Cic. res miserae (afflictae); das Elend, Unglück, elender Zustand, Mühseligkeit, Noth: nyomorúság, szükölködés, nyomorúlt állapot. Syn. Chudoba, Núdza, Psota, Súženost, Sužowání, Úzkosť. vulg. Bgeda, v. Biđení.

Bidelec, lca, m. pertica occaria, eine Stange, woran die Egge gebunden ist: tésla, tésla rúd. Syn. Tažadlo.

Bidelko, a, n. dem. ex Bidlo: perticula, parva pertica: eine kleine Stange: teslátska, tésla rúdatska. boh. Bidílko.

Bíđení, á, n. misera vita, nothdürftiges Leben, szegény élet. Syn. Psotowání, Psoťení.

bíđiť, il, ím, V. I. imp. bíđ: cum miseria (aerumna fortuna adversa) conflictari Nep. misere vivere: in der Noth leben: szegényen (szegénységben) élni. Syn. psotowat, psotiť.

Bidlení, á, n. habitatio, nis, f. das Wohnen, die Wohnung: lakás, maradás, szállás. Syn. Bíwání. Usus. Bidlení na Poli, ináč Sedláctwí, rusticatio, das Landleben, parasztolkodás, mezőn élés.

bidleť, lel, lím, V. I. imp. bidli: habitare, colere, incolere, residere: wohnen einwohnen: lakni. Syn. bíwat, obiwat, boh. bidliti et bidleti. Usus. On tam bidlí, illic habitat: dort wohnt er, ott lakik ő.

bidlící, á, é, part. praes. ex praec. habitans, wohnend, lakozó, lakó. Syn. bíwagící. Usus. Bidlící pod nami Ludá, antipodes, antichones, um, m Inwohner unter uns, Gegenwohner, Leute, so ihre Füße gegen uns kehren: lábbal hozzánk fordúltt népek. Okolo nás bidlící, Súsedi, Okolični Ludá: vicini, accolae, perioeci, orum, m. plur. die Benachbarten, Umherwohnende: szomszédink, körülöttünk lakó emberek. Pred nami (naproti nás) bidlící; ináč Protiwníci: anticaei, orum, plur. Gegenüberwohnende, által ellenünk lakó emberek; elöttünk la-

lakosok. Spolu bidlící: contubernales, *ium*, *m. plur.* Wohngesellen, együtt lakótársok.

bidlitedelní, *á*, *é*, *adj.* habitabilis, e: wohnbar, lakható.

Bidlitel, *a*, m. incola, ae, m. habitator, inhabitator, is, m. der Einwohner, Bewohner: lakó, lakos. *Syn.* Bidlíwatel, Obiwatel.

Bidlíwáňí, *á*, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bidlíwat, *al*, *ám*, *freq.* ex bidlit: solere habitare, pflegen zu wohnen, szokni lakni.

Bidlíwatel, *a*, m. v. Bidlitel.

Bidlo, *a*, n. domicilium, i, n. patria, residentia, ae, f. habitatio, nis, locus habitationis. Wohnung: lakó hely. *Syn.* Bíwáňí, Hospoda. 2) vita, ae, f. victus, ûs, m. das Leben, der Unterhalt des Lebens: eledel, étel, étek, élés, élet. *Usus.* Dobré Bidlo ho pichá; Owes mu w Zadku hrálasciwit, der Haber sticht ihn, tsépi farát a' zab. 3) pertica, ae, f. Stange: rúd, pózna. *Syn.* Żerd, 4) haustrum, i, n. *Lucr.* Schöpfrad, Schöpfmaschinn: viztekerék, kút-kerék, kankarík. *Syn.* Koleso (Kolo), kterím sa Woda táhňe.

bídňe, *adv.* misere *Cic.* aerumnose, afflicte, miserabiliter: elend, mühselig, unglücklich, kläglich, mitleidenswerth, auf klägliche (erbärmliche) Art: nyomorúltúl. *Syn.* núdzňe, chudobňe, psotňe, utrápeňe. *vulg.* bgedňe. *Usus.* Gak on bídňe na Schodi leze! quam misere scandit gradus (scalam ascendit)! wie elend er die Treppe (Stiege) hinauf geht! mely nyomorúltúl megy fel (jár) a' garáditson.

bídní, *á*, *é*, *adj.* miser, afflictus, aerumnosus, a, um; aerumnabilis, e, *Lucret.* infelix, cis: elend, mühselig, voll Mühseligkeit, beklagenswerth Nothleidend, unglücklich, mitleidenswerth, erbärmlich, kläglich: nyomorúlt, szorongattatott. *Syn.* chudobní, nudznípsotní, utrápení. *vulg.* bgední. *Prov.* J we Wídňi su Ludá bídňí: paupertas nulli loco alligata: Pauperes semper habetis vobiscum: Armuth ist überall daheim: mindenütt vannak (találtatnak) szegények.

Bídňica, *i*, f. misera, aerumnosa, ae, f. eine Elende, szegény (nyomorúlt) személy. *Syn.* Chudera, Chuderka, Chudina, Neborka, Psotárka. *vulg.* Bgedňica.

† Bídňice, f. idem.

Bídňík, *a*, m. miser, aerumnosus, i, m. ein Elender nyomorúlt, szegény ügyefogyott ember. *Syn.* Chudák, Neborák, Psotár, *vulg.* Bgedňík.

Bídnost', *i*, f. v. Bída.

bídow, *a*, *e*, *ajd. poss.* Bidi dem Byd gehörig, bidé.

† bídůw, et bidů, *owa*, *owe* idem.

bíganí, *á*, *é*, *adj.* v. bití.

Bígáňí, *á*, n. *Nom. Verb.* ex seq. v. Bití.

bígat, *al*, *ám*, V. I. *imp.* bgag, v. bit. *II. rec.* bígatsa v. bit sa.

bigáwaní, *á*, *é*, *part. const.* bigáwat.

Bigáwáňí, *á*, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bigáwat, *al*, *ám*, *freq.* ex bigat. *II. rec.* bigáwat sa *freq.* ex bígatsa.

Bihar, *u*, m. Mestečko; Byho Bihorinum, i, n. Biharia, Oppidum. Bihar, Bihár.

bi-

biharſkí, á, é, *adj.* Biharſká Stolica, Comitatus Biharienſis, die Biharer Geſpannſchaft, Bihar-Vármegye.

Bik, a, m. taurus, i, m. ein Stier, Farr: bika. *Syn.* Bugák, *vulg.* Bulo. *boh.* B'k. *Prov.* Pozde Bika honik: sero sapiunt phryges *Cic.* zu ſpätt mein Herr! késö estve. v. Blázen (neb'wá múdrí, než ze ſwú Škodú).

† Bik, a, m. idem.

Bikeš, u, m. Békesinum, i, n. Bikeſch, Békes.

bikeſkí, á, é *adj.* K. P. Bikeſká Stolica, Comitatus Békesienſis, die Bikeſcher Geſpannſchaft, Békes-Vármegye.

* Biko, a, m. v. Bik.

bikow, a, e, *adj. poss.* tauri, dem Stier (Farr) gehörig, bikáé. *Syn.* bugákow, *vulg.* bulow.

Bikowec, wca, m. taurea, ae, f. *Tertull.* Ochſenziemer, Ochſenriemen, Peitſche: ökör börböl tsinált ostor. *Syn.* Kocár Wolowec, wolowí Řemeň, Řemennák, řemenní Korbáč (Bič) 2) Želina v. želina bikowa. Aliud est kwetec.

† Bikowec, wce, m. idem.

bikowí, á, é, *adj.* taurinus, a, um, ex tauro: von Stier: bikai. *Syn.* bugačí. *boh* bíkowí. *Usus.* Bikowí Lalek, palear, ris, n. die Wamme am Halſe der Stiere; ökör nyakán, torkán alá fityegö bör.

† bikowí, á, é, *adj.* idem.

Bila, i, f. *non prop. feminae.* ein Weibsname, Bila, aszszony név.

bilawe, *adv.* v. belawe.

bilawí, á, é, *adj.* v. belawí.

bile, *adv.* albe, candide, weiß fejéren. *vulg.* bgele. *Usus.* Bile kwitnút, candide florere, weiß blühen, fejéren virágozni.

† biledne, *adv.* v. bilodne.

† bilední, *adj. omn. gen.* v. bilodní.

Bílek, lku, m. albumen, inis, n. album, i, n. Eiweiß, Eierklar, das Weiße im Eie: tyúkmony fejére. *vulg.* Bgelek, Bgelok.

bílení, á, é, *part. const.* dealbatus, inalbatus, a, um: geweißt, weiß gemacht: meszeltt, fejérített, meg fejérítetett. *Syn.* bélení, *vulg.* bgelení. 2) insolatus, a, um: gebleicht: verőfényen száraztatott.

Bílení, á, n. dealbatio, inalbatio, nis, f. das Weißen, meszelés, fejérítés, meg fejérítés. *Syn.* Běleňí, *vulg.* Bgeleňí. 2) insolatio, nis, f. das Bleichen, napfényen száraztás.

bílí, á, é, (*abs.* bílo), *adj. comp.* bílegſí et bílſí, *super.* nagbílegſí, nagbílſí: albus, candidus, a, um: weiß: fejér. *vulg.* bgelí. *Usus.* Bílí Chléb, panis candidus, Weißbrod, fejér kenyér. Bílí Trň. v. Hloch. Zem ge ſuchá, na Střeše ge bílo: terra est sicca, tecta albent: die Erde iſt trocken, die Dächer ſind weiß: száraz a' föld, fejéredik a' ház héja. *Prov.* Aňi bílé, aňi černe. Aňi ſladkí, aňi horkí. Aňi tepli, aňi ſtudení: neque album, neque nigrum: er iſt weder kalt, noch warm: sem fejér, sem fekete.

† Bilič, e, m. v. seq.

Bílič, a, m. dealbator, inalbator, is, m. der Weißer, Tüncher: meszelö, *Syn.* Líčitel, Líčník. *vulg.* Bgelič. *boh.* B'elič, Bilič. 2) insolator, is, m. der Bleicher: verö-napfényen száraztó.

Bilica, i, f. v. Belica.

† biliččin, a, o, *adj. poss.* v. seq.

bíliččin, a, e, *adj. poss.* dealba-

batricis, *vel* insolatricis: der Weißerinn, oder Bleicherinn gehörig: fejéritönéé (meszelőnéé), *vagy* napfényen száritonéé, *vulg.* bgeliččin, *boh.* b'eliččin, biliččin.

bílicí, á, é, *adj.* inalbationem adtinens; inalbatorius, a, um: zum Weißen gehörig; das Weißen, betreffend: fejérítő, meszeléshez-való. *Syn.* líční. *boh.* b'elící. *Usus.* Bílicá Ščetka, penicillus inalbatorius (tinctorius), Tünchpinsel, Weißbürste, meszelő, (etset).

† Bilička, i, f. v. seq.

Bílička, i, f. *femina* inalbans, (dealbans), dealbatrix, inalbatrix, cis, f. die Weißerinn, fejéritöné, meszelöné. *Syn.* Líčítelka, Líčňička. *vulg.* Bgelička. *boh.* B'elička, Bilička. 2) femina insolans, insolatrix, cis, f. die Bleicherinn, nap-fényen száritóné. 3) v. Belička.

bíličow, a, e, *adj. poss.* inalbatorius, dealbatoris, *vel* insolatoris: dem Weißer, oder Bleicher gehörig: fejéritöé (meszelöé), *vagy* nap fényen száritóé. *Syn.* líčitelow, líčňíkow, *vulg.* bgeličow. *boh.* b'eličů et ůw.

† Bilidlo, a, n. v. seq.

Bílidlo, a, n. locus insolatorius (inalbatorius, dealbatorius): die Bleiche, Bleichplatz, Bleichstätte: fejérítő-hely. *Syn.* Bílisčo, Bílisko, Bílsko. *vulg.* Bgelidlo, Bgelisčo, Bgelisko, Bgelsko. *boh.* B'elidlo, Bilidlo.

Bilina, i, f. herba, ae, f. ein Kraut, die pflanze: fü. *Syn.* Zelina.

Bilinár, a, m. v. Zelinkár.

† Bilinář, e, m. idem.

bilinárčin, a, e, *adj. poss.* v. zelinkárčin.

† bilinářčin, a, o, idem.

Bilinárka, i, f. v. Zelinkárka.

† Bilinářka, i, f. idem.

bilinárow, a, e, *adj. poss.* v. zelinkárow.

† bilinářů, et ůw, owa, owo, idem

Bilinečka, i, f. *dem.* ex seq. v. zelinečka.

Bilinka, i, f. *dem.* ex Bilina, v. Zelinka.

bilnni, á, é, *adj.* v. zelinkárský, zelinowí.

Bílisčo, Bílisko, a, n. v. Bílidlo.

bílit, il, ím V. I. *imp.* bíl: dealbare, albo inducere, inalbare. albefacere: weißen, z. B. die Wand: meszelni, *vulg.* bgelit. 2) insolare: bleichen, durch Hülfe der Sonne weiß machen, z. B. Wachs, Leinwand: fejéríteni, nap veröfényen száritani. *II. rec.* bílit sa, v. belet sa. 2) insolari, gebleicht werden, veröfényen száradni.

Bílíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex se[.]

bílúwat, al, ám, *freq.* ex bílit. *II. rec.* bilivatsa, *freq.* ex bilit sa.

bílodňe, *adv.* evidenter, manifeste, manifesto, perspicue: sonnenklar, handgreiflich: nyilván. látható képpen. *Syn.* neomilňe, patrňe, zgewňe. *vulg.* bgelodňe, *boh.* biledňe.

bílodní, á, é, *adj.* manifestus, perspicuus, a, um; evidens, tis: sonnenklar: nyilván-való, bizonyos. *Syn.* neomilní, patrní, zgewní. *boh.* biledňí.

Bílodnosť, i, f. evidentia, ae, f. perspicuitas, tis. f. Sonnenklarheit, nyilvánvalóság. *Syn.* Zgewnosť.

Bílohlawec, wca, m. v. Belohlawec.

bílohlawí, á, é, *adj.* v. belohlawí.

B'lohoret, rca, m. v. Belohorec.

Bí-

Bělohúbek, bka, m. v. Belohúbek.
bělohubí, á, é, adj. v. beloustí.
Bělolist, u, m. carduus Mariae, Syn. Ostropes.
Bělon, a, m. v. Belon.
bělooký, á, é, adj. v. belooký.
Bělost', i, f. albor, candor, is, m. albedo, albitudo, inis, f. album, i, n. die Weiße: fejérség. vulg. Bgelost. boh. B'elost.
Bělozor, a, m. v. Belozor.
bělúčičký, á, é, adj. dem. ex seq.
bělúčký, á, é, adj. dem. pulchre albus, schön weiß, tiszta (szép) fejér. Syn. bělúnký. boh. b'elúčký.
bělúnký, á, é, adj. dem. idem. boh. b'elúnký.
Biret, u, m. galerus, i, m. et galerum, i, n. Varr. byretum: ein runder (breiter) Hut, Kardinalhut, Biret: birétrom, galéri süveg. Syn. Kardinálský Širák.
† Biřic, e, m. v. Serha.
† biřiččin, a, o, adj. poss. v. serhoweg.
† Biřička, i, f. v. Serhowá, Serhowka.
† biřicow, a, o, adj. poss. v. serhow.
† biřicowati, owal, ugi (u), v. serhowat.
† biřicowic, adj. poss. om. gen. v. serhow.
† biřiců, et ůw, owa, owo, adj. poss. v. serhow.
Birka, i, f. ovis (agna) annicula: ein jähriges Schaf: birka, esztendő júh. Syn. gednoročná Owca. 2) krátkeg aneb maleg Wlni Owca.
Birkáš, a, m. v. Owčár.
birmowaný, á, é, p. c. confirmatus, consecrato oleo in unctus, a, um: gefiermt, gefirmelt: bérmáltatott, meg bérmáltatott.

Birmowáňí, á, n. confirmatio, (chrismatica) nis, f. die Firmung, Firmelung: bérmálás. Syn. Birmowka.
† Biřmowáňí, n. idem.
birmowat, mowal, mugem, V. 1. imp. mug. cum acc. confirmare, consecrato oleo inungere, Sacramentum Confirmationis administrare: firmen, firmeln: bérmalni, bérmálás szentséget szolgáltatni, feladni. boh. biřmowati.
Birmowatel, a, m. confirmator, sacramenti confirmationis collator (administrator): der firmet, Firmer: bérmáló (birmálás szentséget szolgáltató, fel-adó) Pap, Püspök.
† biřmowati, owal, ugi (u), v. birmowat.
Birmowáwaňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
birmowáwat, al, ám, freq. ex birmowat. boh. biřmowawati.
Birmowka, i, f. v. Birmowáňí.
birmowný, á, é, adj. confirmatorius, a, um; confirmationem adtinens: die Firmung betreffend, dahin gehörig: bérmálasi, bérmáláshoz való, bérmálást illető. Usus. Birmowný Otec, ex confirmatione patrinus, Path aus der Firmung, bérmálás atya.
biš, contr. ex biši, v. bi.
† Bišanc, u, m. v. Bizanc.
† Biškokt, u, m. Piškóta.
Biškup, a, m. Episcopus, i, Praesul, is Antistes, itis, m. Bischof: Püspök, fő-Pap, píspek et pispök ant. Vulg. Wiškup. Usus. Poswácaní (napomocňí, Pomocní) Biškup, consecratus (suffraganeus) Episcopus: Weihbischof (Hilfbischof), fel-szenteltt Püspök.
biškupow, a, e, adj. poss. episcu-

scopi, dem Biſchofe gehörig, püspöké.

biſkupſkí, *adv.* episcopaliter, more episcoporum (episcopali, biſchöflich, püspöki módon.

biſkupſkí, á, é, *adj.* episcopalis, e; biſchöflich, püspöki. *vulg.* wikupſkí. *Usus.* Biſkupſkí bílí Črew'e (bílá biſkupſká Črewica) phesasium, sandalium, i, n. *Terent.* weiße Biſchoffſchuhe, fejér püspöktzipő (lábbelé). Biſkupſká Čapica (Čápka), biſkupſk' Klobúk: mitra, ae, infula, ae f. biſchöflicher Hut, Inſel: Püspök süveg, szkofia *Par. Pap.* Biſkupſká Oſada, v. Biſkupſtwo, Biſkupſká Palica: pedum episcopale, pastorale; Biſchofſtab, Püspök páltza.

Biſkupſtwí, á, n. episcopatus ûs, m. dignitas episcopalis: Biſthum, biſchöfliche Würde: Püspökség. *vulg.* Wiſkupſtwí.

Biſkupſtwo, a, n. *collect.* Dioecesis ecclesiastica, Biſthum, Kirchſprengel; püspöki megye. *Syn.* biſkupſká Oſada, biſkupſké Pomedzí.

biſtre, *adv.* celeriter, velociter, agiliter, impigre: geſchwind, ſchnell, hurtig: serényen, gyorsan, frissen, *Syn.* chitre chitro, friſko, obrátně, ſkoro, ſnadně, wrtko. 2) acute, acriter: ſcharf: élesen. *Syn.* oſtre. *boh.* biſtře.

biſtrí, á, é, *adj.* celler, velox, agilis: geſchwind, ſchnell, hurtig: serény, gyors, fris. *Syn.* chitrí, friſkí, obrátní, richlí, ſnadní: wrtkí. *Usus.* Zelení Wrſek, biſtrá Wodička etc. 2) acer, acris, acre; acutus, a, um: ſcharf; éles. *Syn.* oſtrí. *Usus.* Biſtrí Wtip, egregium acumen, Scharfſinn, ſcharfer Verſtand: éles elme. Biſtrého Wtipu, acuti ingenii, ſcharfſichtig, éles elméjü.

Biſtrica, i, f. Meſto: Báňſká Biſtrica, Neosolium, Neuſoll, Bergſtadt, Besztertze-Bánya. Powážká Biſtrica, Vágh-Besztertium (Bistritium), Wagbiſtritz, Vágh-Besztertze.

† Biſtřice, f. idem.

Biſtroſt', i, f. celeritas, velocitas, agilitas, tis, f. Geſchwindigkeit, Hurtigkeit, die Schnelle: serénység, gyorsaság, frisseség. *Syn.* Chitroſt', Fbitoſt', Náhloſt', Obrátňoſt', Snadnoſt', Wrtkawoſt'. 2) acies, ei, f. die Schärfe: éle valaminek. *Syn.* Oſtroſt'. *Usus.* Biſtroſt' Zraku, acies oculorum, Schärfe des Geſichts (der Augen), éles látás.

Bit, u, m. existentia, ae, f. esse: das Daſeyn, Seyn: létel. 2) habitaculum, hospitium, domicilium, i, n. habitatio, nis, f. residentia, ae, f. sedes, is, f. Wohnung: lakás, szállás. *Syn.* Bíwáňí, Obíwáňí, Pribitek. *Usus.* Bitem bit, habitare, wohnen, lakni. Bit ſi nagat (*boh.* nagmút), conducere habitationem, ſich eine Wohnung miethen: lakást (szállást) venni, fogadni. 3) v. Bitoſt'.

biť, bil, bigem, V. I. *imp.* bi; castigare, ferire, flagellare, icere, percutere, tundere, verberare, vastare; ſchlagen, hauen, züchtigen, ſtoßen, prügeln: verni, ütni, tagolni (taglom, tagolom), páholni, dögönyözni. *Syn.* cápať, ťeťať, chnápať, chnowať, drať, lomiť, mlátiť, ráňať, ſláhať, tlúcť. *vulg.* chňůwať, papčiť. *Usus.* Naſlepo biť, calculo mordere, blind ſchlagen, vak vereséggel verni. Nikdi ma tak nebili. To ſem nebol, gak žiw, tak bití: nunquam adeo castigabar, ich bekam mein Leb-

ta-

tage keine solche Schläge: soha sem vertek meg úgy, soha sem veretettem - meg olly annyira. Kigmi (Kigami) bit, fustigare, fustucare: mit Knüttel (Stock) schlagen, páltzázni, botozni, Pasťami biť, ingerere pugnos; mit Hand schlagen; öküllel (kezzel) verni, öklelni. Bitím bíwať, vapulare, geschlagen werden, verettetni. *Prov.* Škoda ho biť, dolendum de illo: es ist Schade um ihn, kár érette. Na dwe Strani bige, geminas chordas ferit, er ist ein zweyseitiger Mensch, két ház ebe. 2) mactare, occidere, ferire, percutere: schlagen, tödten, schlachten: agyon ütni (verni), ölni. *Syn.* zab'gať. *Usus.* Swiňe bige, mactat (occidit) porcos, sabellicos: er schlachtet die Schweine: disznókat öl. 3) cudere, signare, percutere, ferire: schlagen, prägen, z. B. Geld: ütni, verni. *Usus.* Peňáze bit (mincowať), pecuniam, monetam cudere: Münze schlagen, pénzt verni. 4) ictu indicare, sonare: schlagen, durch Schlagen anzeigen: verni, veréssel (ütéssel) jelenteni. *Usus.* Hodini bigú, horologium sonat, ictu indicat horas, die Uhr schlägt die Stunden: az óra üt, ver. 5) sonare: schlagen, schallen: ütni. *Usus.* Hodini bigu: horologium sonat: die Uhr schlägt, üt az óra. Wčil bige desať hodin, nunc sonat horam decimam. jetzt schlägt es zehn Uhr, most üti a' tiz órát. 6) spectare rem, adrem: zielen, worauf denken: valamire tzélozni, arányozni. *Usus.* Oňi uš na to bili, id iam spectabant, sie zielten schon darauf, ök már oda arányoztak, tzéloztak. On len na Peňáze bige, tantum pecunias quaerit, er paßt nur aufs Geld, tsak pénzt keres ö. Na to on geďiňe bige, tlačí, a na stúpá, abi Swaďba zawrená bola: una instat ille, ut conficiantur nuptiae *Ter.* er bearbeitet sich daran, damit die Hochzeit verrichtet (geendigt) wird: tsak azon van ö, hogy meg légyen a' lakodalom, menyegzö. 7) Hrom bige; fulminat: es donnert: üt a' menykö. *II. rect.* biť sa (s polu) se caedere (ferire, percutere, verberare): sich schlagen: verekedni, veszekedni. 2) Z ňek'm sa biť: pugnare (confligere, congredi, contendere, dimicare), cum aliquo: streiten, sich schlagen, sich raufen mit jemanden: valakivel hartzolni, valakire reáütni. *boh.* potľkat se. *Usus.* Z Neprátelom sa biť, manus conserere cum hoste. sich mit dem Feinde schlagen, ellenséggel meg-ütközni, meg verekedni. Na lahko sa biť, ztažowať sa, porážať sa. *boh.* šarmiclowati, levi pugna concurrere, Scharmützel halten, scharmüziren, scharmützeln: könnyen meg verekedni, hartzolni. *Prov.* O kážďu Wec sa bigeš: proque Helena, proque omni re decernere soles.

biť, *praet.* bol, *praes.* sem (*vulg.* som, *fut.* budem, *imp.* buď: *verbum auxiliare esse*, seyn: lenni. *boh.* b'ti et bit. *Usus.* Pred Kukama (medzi Kukami, pri Kukách) biť, praesto esse, existere: vorhanden seyn, existiren: kezénél lenni. Pri sebe biť, sebú wládnúť: compotem sui esse *Liv.* bei gutem Gemüthe seyn, észen lenni. Neňí sem pri sebe; newím, čo robím: apud me non sum *Ver.*

Ver. es gebricht mir an dem Gemüthe; ich weiß nicht einmal, was ich rede oder thue: nem bírok az eszemmel; azt se tudom mit szóllok, mit mivelek, Zňeš sem zaſ tu; sem tu byňeš zaſ: mox adero: ich bin gleich wieder da: mindgyárt itt leszek. Tak sem, sum ita, so bin ich, úgy vagyok. W lepſém Stawe ſme: lepſeg ſtogíme, lepſeg ge ſnámi: meliore loco sumus, es ſteht mit uns beſſer, jobb állapotban vagyunk. *Prov.* J mi ſme ňekdi wolaco boli (ſtáli): fuimus Troes, vólt 's költt. Co ge? quid est? was iſts? mi az? Čigá ge to Kňižka? cuius est hic liber? weſſen iſt das Buch? kié az a' könyv. Co ge on (ona)? quid est ille (illa)? was iſt er (ſie)? kitsoda (mi) ö. Gá sem Člowek, homo sum, ich bin ein Menſch, ember vagyok. Kdo ge? quis est? wer iſts? kitsoda az? Doſt' ge, est satis, es iſt genug, elég vagyon. Ge tomu tak. *a*) est ita, res ita se habet: es iſt an dem, es iſt ſo: úgy vagyon. *b*) est in eo, es iſt auf dem Punkte, es iſt an dem: abban vagyon. Ge tak, že: ita est, ut: es iſt an dem, daß: úgy vagyon, hogy. Kde ale ge Kluč? ubi est clavis? wo iſt denn der Schlüßel? hol vagyon a' kúlts? Ge mi Zima, algeo, es frieret mich, fázom, hidegem vagyon. Ge mu ſeſtnáſt' Rokow, annos natus est 16; habet sedecim annos: er iſt ſechzehn Jahr alt, tizenhat esztendös; tizenhat esztendeje vagyon. Rodičow Powinoſt geſt, D'eti ſwe wichowat, est parentum (officium) alere proles, es iſt der Eltern Pflicht, die Kinder zu ernähren: a' szülök kötelesége, a' gyermekek' nevelése. Smát ſa, není moga Wec, ridere non est meum; lachen iſt nicht meine Sache; nevetés nem az én dolgom. Ge we Welikeg Wážnoſt'i, est magna auctoritate (magnae auctoritatis), er iſt von großem Anſehen, nagy tekéntetben vagyon. *Nota a*) Auxiliare verbum bit semper secundum in constructione occupat locum, nisi particula ale (*boh.* pak), denn, *pedig*, aut pronomen ſa (*boh.* ſe) praecedat; tunc quippe communiter tertio loco collocatur. *Usus.* Ga ſem mu to powedal, že chibuge: dixi eum errare: ich ſagte es ihm, daß er ſich irre: mondottam néki, hogy hibázik. Popálil ſem ſa: adussi me; ustus sum: ich habe mich verbrennt: meg égettem magamat. Popálil ſi ſa? adussisti te? num ustus es? haſt du dich verbrannt? meg égetted magadat? Kde ale ſt'e bola? ubi fuisti? wo waret ihr denn? de hol voltál? Uſ ſa nebude kúrit', kadit: iam non fumabit; non iam fumus erit: es wird nicht mehr rauchen: már nem fog föstölögni. *b*) Posl gá, abi, ažbi, bárbi, bi, bikbi, chokaſbi, geſtlibi, geſtližebi, kdižbi, kedbi, lečbi, ledabi, ſicbi, žebi, verbum auxiliare ſem in ch transformatur (apud bohemos absorbetur), et ſi in ſ commutatur. *Usus.* Gách dneſ mál gedel, hodie parum manducavi, ich habe heute wenig gegeſſen, ma keveset ettem. Gách dneſ (*boh.* gá dneſ) mál ſpal: hodie parum dormivi ich habe heute wenig geſchlafen ma keveset aluttam. Gách mi ſlel, že ſi zbaſil (*boh.* g mi-

wiſſli, že gſi zhaſl): putabam te lumen exstinxisse: ich glaubte, du hätteſt das Licht ausgelöſcht: gondoltam, hogy el óltottad a' világot, a' gyertyát. Gáčh dňeſ mnoho pýſal, hodie multum scripsi, ich habe heute viel geſchrieben, én ma sokat írtam. Gáčh dňeſ mnoho trpel, hodie multa sum passus, multa pertuli: ich habe heute viel gelitten, ausgeſtanden: ma sokat szenvedtem. Tý ſy to powedal? tu id dixisti? du haſt es geſagt? te mondottad azt? —2) inveniri, reperiri esse: ſeyn, gefunden werden: találkozni, lenni. Sú nekterí, kterí prawá: sunt, qui dicant: es ſind einige, welche ſagen: talalkoznak némellyek, a' kik mondják. — 3) esse, versari, vivere: ſeyn, ſich befinden, wo leben: meg fordúlni, élni, lenni. *Usus.* Kde budem, tu budem, wſade mi dobre bude. *Prov.* Aňí ſtebú nemožem žit, aňi bez teba bit: nec tecum possum vivere, nec sine te: (*de uxoribus, cum quibus incommode sane vivivitur*). — 4) sibi velle: ſeyn, bedeuten, vorſtellen, heißen: jelenteni, példázni, tenni. lenni. *Syn.* Znamenat. *Usus.* Čo ge to? Čo to má bit? quid hoc sibi vult? was iſt das? was ſoll das ſeyn? mit jelent az? mi az? mit akar az? — 5) manere, bleiben, maradni. *Syn.* zoſtat. *Usus.* Dlúho tu budete? num diu hic manebitis? bleibt ihr lange hier? sokáig itt maradtok? Kde aleſ tak dlúho? ubi tam moratus es? wo bleibſt du denn ſo lange? hol maradtál-el olly sokáig? — 6) fieri, werden, geſchehen, ſeyn: lenni. *Syn.* wiſtat, zoſtat. *Usus.* Dňeſka to nemože bit, hodie id fieri non potest, heute kanns nicht ſeyn, az ma lehetetlen. Nech ge dňeſka neb zítra, sive fiat hodie, seu (sive) cras, es ſey heute oder morgen, bár ma, bár hólnap légyen-meg. To ge možno, fieri potest, es iſt möglich, az lehetséges (meg lehet). Čo ſňeho (ſ teho Chlapca) bude? quid ex eo (hoc puero) fiet? was wird aus ihm (aus dieſem Bube) werden? mi lesz belöle (e gyermekböl)? Wčil pogdeme domow, bude Tma: nunc ibimus domum, tenebrae erunt: jetzt wollen wir nach Hauſe gehen, es wird finſter werden: most haza megyünk, mert setét lesz. Ge tam Zima, bude Mráz: frigus est, gelascet: es iſt kalt, es wird frieren: hideg van, fagyni fog. *Prov.* Muſí bit, čo Boh chce: fata viam invenient: es muß geſchehen, was Gott will: meg kell annak lenni, a' mit az Isten akar. 7) *Peculiares loquendi formulae.* Bud pozdrawený, witag! salve! gratus est mihi tuus adventus: ſey (mir) gegrüßt; ſey willkommen! üdvöz légy! Budte pozdrawený, witagte! salvete! vester adventus est mihi gratus: ſeyd (mir) gegrüßt, ſeyd willkommen! Isten hozta az Urakat. Čo ti ge? quid tibi est? was iſt dir? mi bajad? Gako ti ge? quomodo te habes? wie iſt dir? hogy vagy? Gakobi to bolo, kedbich pýſal? quid si scribam? wie wäre es, wenn ich ſchreibe? hogy vólna az, ha írnék. Nech ge, esto, laß ſeyn; es mag ſeyn, hagygyál; légyen úgy. Nech ge čo chce, quidquid est (sit), es ſey, was es wolle: akár mi légyen. Nech ge kdo chce: quisquis-

quis-

quis est (sit), es sey, wer es wolle, akárki légyen. Ga neotworím, nech ge (nech ide), kdo chce: quisquis veniat (venit), non sum aperturus: ich mache nicht auf, es komme, wer da wolle: ki nem nyitom, akár ki légyen (jöjön) Nech ge to (on, ona), neb: sive (seu) sit — seu (sive): es (er, sie) sey, oder: légyen bár-bár. Każdí zemre, nech ge bohatí, nech chudobní: quisque moritur, sive sit dives, sive (seu) pauper: jeder stirbt, er sey reich, oder arm: kinekkinek meg kell halni, bár gazdag, bár szegény légyen. Nechať bit: a.) permittere, pati: seyn lassen, erlauben: meg engedni, türni, szenvedni. b) omittere, unterlassen, hagyni, el-hagyni. Tak mi ge, gakobich nemocní bol; videor mihi aegrotare, es ist mir (es scheint mir), als ob ich krank wäre: úgy vagyok (úgy látszatik nékem), mintha beteg volnék. Tak mi ge, gakobi hrmelo: videtur mihi tonare, es ist mir, als ob donnerte, úgy látszatik nékem, mintha az ég zörögne, a' meny dörögne. Prám tak ge se mnú, aeque se res habet mecum, eben so ists mit mir, éppen úgy vagyon vélem-is a' dolog; az én dolgom is éppen úgy vagyon. Tak ge z Ludmi, sic se res habet cum hominibus, so ists mit den Menschen, úgy vagyon dolga az embereknek; így megy az az emberekkel. Tak ge z Widením, gako ge Slisáním: aeque res se habet cum visu, ac cum auditu: es ists mit dem Sehen, wie mit dem Hören: úgy vágyon a' dolog a' látással, mint a' hallással.

† bít, et bíti, gsem, gsi, gest et ge; gsme, gste, gsú, *praet.* bil, *fut.* budu; v. bit, bol etc.

biť, *conj.* v. seq.

biťbi, *adv.* etsi, licet, quamvis, quamquam, tametsi: wenngleich, wenn auch, obschon, obgleich, obwohl: noha, jólehet, ámbátor, ámbár, akár, ha mindgyárt. *Syn.* ačkolwek, ačpráwe, bár, bárbi, bárs, choťas.

Bitec, tca, m. gladiator, luctator, certator, pugnator, is m. pugil, is, m. athleta, ae, m. Kämpfer, Fechter: hartzos, bajnok, küszködő bajvivó. *Syn.* Šarmowník, Zapasník. *boh.* Šermíř, Fechtíř. 2) caesor, percussor, verberator: Schlager, Prügler: verö, ütö. *Syn.* Cápač, Česač, Chnápač, Chnowač, Lomec, Slahač.

bitečne, *adv.* gladiatorie, luctatorie: fechtlich, kämpflich: bajnoki módon, bajnokúl. *Syn.* šarmowňe, zápasňe. *boh.* šermířski.

bitečný, á, é, *adj.* gladiatorius, luctatorius, a, um: kämpflich, fechtlich, den, oder die Kämpfer betreffend: bajnoki, hártzoláshoz (bajnokhoz) való. *Syn.* šarmowní, zápasní. *boh.* šermířski. *Usus.* Bitečná Bitka, gladiatorium certamen, Fechtkampf, viadal. Bitečná Hračka, ludus gladiatorius, Kämpfspiel, bajnoki játék.

Bitečník, a, m. v. Bitec.

Bitečnosť, i, f. gladiatura, ae, f. *Tacit.* der Kampf, das Fechten, Kämpfen, die Fechterei: bajviadal. hartzolás. *Syn.* Bitka. 2-*do Nro.* Šarmowáňí.

bitedelňe, *adv.* firme, firmiter, diuturne, constanter. dauerhaft: erössen, sok ideig, *ál*hatatoson, állandóul, tartósan.

na. *Syn.* pewňe, stále, trwanliwe.

bitedelní, á, é, *adj.* firmus, diuturnus, a, um; constans, tis: dauerhaft: erős, sok ideig tartó, tartós, állandó, állhatatos. *Syn.* pewní, stálí, trwací, trwanliwí, *boh.* bitedlní.

Bitedelnost', i, f. firmitas, tis, f. constantia, ae, f. Dauerhaftigkeit, die Dauer: állandóság, tartósság erősség. *Syn.* Pewnost', Stálost', Trwacost', Trwanliwost. *boh.* Bitedlnost.

† bitedlní, á, é, *adj.* v. bitedelní.

† Bitedlnost, i, f. v. Bitedelnost'.

bití, á, é, *p. c.* caesus, percussus, verberatus, a, um: geschlagen, geprügelt: vertt, veretett, verettetett meg-üttetett. *Syn.* cápaní, česaní, chnápaní, chnowaní, draní, wmení, mláťení, ráňaní, šlahaní, tlučení, *vulg.* chňúwaní, papčéní. *Prov.* Žena nebíwá dobrá, než bitá; feminae nisi caedantur, non facile sapiunt, raro sunt bonae: die Weiber, damit sie gut seyn, müssen geschlagen werden: aszszony verve, dió törve jó. 2) cusus, signatus, a, um: geschlagen, geprägt: verettetett. *Usus.* Bití Tolár.

† bíti et bít, v. biť (bol).

Bití, á, n. percussio, flagellatio, fustigatio, verberatio, caesio, nis, f. das Schlagen, Prügeln; taglás, verés, ütés. *Syn.* Bitka, Cápáňí, Česání Chnáňí, Chnowáňí, Dráňí, Loméňí, Mláťeňí, Ráňáňí, Tlučeňí, Šlahčňí. *vulg.* Papčeňí.

Bitka, i, f. percussio, nis f. ictus, percussus, pultus, pulsus, ûs, m. verber, plaga, ae, f. der Schlag mit der Hand, Hieb, Streich, das Schlagen: taglás, verés, verekedés, ütés, tsapás. *Syn.* Bití. *Usus.* Bitku dostať, accipere plagam: percuti, verberari, feriri: Schläge bekommen, meg verettetni 2) lucta, pugna, ae, f. luctatio, nis, f. certamen, inis, n. der Kampf, Streit mit den Händen: küszködés, bajlódás, tusakodás. *Syn.* Bitečnost', Pasowáňí, Pasowka, *boh.* Bitwa, Kolba. *Usus.* Rowná Bitka, aequa concertatio *Homer.* duo ex aequo parati ad disceptandum, rixandumve. 3) pugna, ae, f. acies, ei, f. clades, praeliatio, contentio, dimicatio, pugnatio, conflictatio, nis, f. praelium, i, n. certamen, inis. n. conflictus, ûs, m. die Schlacht, das Treffen, Gefecht, Streiten, der Streit; viadal, ütközet, hartz, tsata viaskodás. *boh.* Bitwa, Potíkáňí. *Usus.* Lahká Bitka, (*boh.* Šarmicel, Šarmiclowáňí. Šarwátka): levis pugna, leve certamen, velitatio: Scharmützel: könnyü tsata, ütközet, aprólék hartz, elöl-próbáló tsata, kis veszekedés. Lahké (malé) Bitki z Nepřátelem mať, certamina levia serere *Liv.* kleine Scharmützeln mit dem Feinde halten, thun: kis-veszekedéseket indítani, portázni, tsatázni. Bitka koňičného Ludu, hipponachia, ae, f. Kavallerie schlacht: ló hátrólvaló küszködés, lovas népnek bajvívása. Bitku zwesť, držať: praelium committere cum aliquo, acie dimicare: Schlacht (Treffen) halten, liefern; valakivel meghartzolni, meg-ütközni. Bitku znowu počínať, praelium redintegrare *Caes.* die Schlacht verneuern; a' hartzot.

tzot meg ujítani. Bitce (Bitki) Konec učinit; gu dokonat: praelium dirimere; defungi praelio: den Streit (Krieg) endigen: az ütközetet el végezni; az ütközeten (hartzon) által esni; azt végben vinni. Bitku wihrát, praelio vincere, Schlacht gewinnen, az ütközetet meg-nyerni; a' győzedelmet magáéva tenni. Bitku prehrát, vinci praelio, die Schlacht verlieren, a' tsatát elveszteni. W Bitce zostat, zahinút, padnút: cadere in praelio, in der Schlacht bleiben, umkommen, sterben: az ütközetben el-esni, meg halni.

bitne, *adv.* v. bitedelňe. 2) v. podstatňe.

bitní, á, é, *adj.* v. bitedelní. 2) v. podstatní.

Bitnost', i, f. essentia, ae, f. das Wesen, einer Sache, die Wesenheit: lévő állat, valóság, vagyonság. 2) v. Podstatnost'.

Bitost', i, f. ens, entis, n. das Wesen, ein Ding: való, a' mi vagyon. *Syn.* Bit.

bitost'iwe, *adv.* entitative, wirklich, in der That, valóúl.

bitost'iwí, á, é, *adj.* entitativus, a, um: wirklich, der (die, das) in der That ist: való.

Bitost'iwost', i, f. entitativa conditio, entitas, tis, f. die Wirklichkeit, valóság.

Bitunek, nku, m. locus serviens mactando, laniena, ae, f. officina lanionum, macellum, i, n. Schlachtbrücke, Schlachtbank Schlachthaus der Metzger: marha-vágó, mészárszék, vágó szék. *boh.* Kutlof, Slachtata, Ržeš Ržežníci Pobitek bigí. *Prov.* Do Bitunku west', morti obiicere; dare mactandum: zur Schlachtbank führen, mészár székbe vinni.

* Bitunk, u, m. idem.

† Bitwa, i, f. v. Bitka.

bíwali, á, é, *adj.* qui fuit (*vulg.* fuitus), gewesener, vólt, a' ki vólt.

Bíwáňí, á, n. habitaculum, domicilium, i, n. habitatio, nis, f. sedes, is f. residentia, ae, f. Wohnung, Wohnplatz, Wohnsitz, Wohnstadt, Wohnstätte: lakás, lakóhely, maradás. *Syn.* Bídlo, Bidleňí, Zostáwáňí.

bíwat, al, ám, V. I. *imp.* bíwag: habitare, inhabitare, colere, incolere, accolere: wohnen, z. B. in einem Lande, bei etwas, am Flusse, Walde: lakni. *Syn.* bidlet. *Prov.* Kde má Člowek Uctiwost', tam ge bíwat Radost': in sola sparta expedit senescere: wo man in Ehren ist, da ist gut zu wohnen: mint jó ott lakni, a' hol betsülete vagyon a' jámbornak. 2) *freq.* ex bit (bol): solere esse: pflegen zu seyn: szokni lenni. *Usus.* Gá sem tam bíwal u ňeho: frequenter ad eum invisi, ich pflegte öfters zu ihm zu gehen, gyakran szoktam hozzá járni; járos vóltam hozzája.

Bíwatel, a, m. habitator, habitans: Inwohner, Bewohner, lakó, lakos. *Syn.* Bidlitel. v Obiwatel.

Bíwáwáňí, á, n. *Nom. Verb* ex *seq.*

bíwáwat, al, ám, *freq.* ex bíwat.

biwňe, *adv.* laxe, ample: weit nicht enge, nicht knapp, geräumlich: tágosan, béven, bőven

biwní, á, é, *adj.* laxus, amplus, a, um: weit, nicht enge nicht knapp, geräumlich, breit tágos, bév, bőv. *Syn.* ſtroki *Usus.* Biwná Bota, laxa ocrea, weiter Stiefel, bőv saru.

Biwnost', i, f. laxitas, tis. die

die Weite, Geräumlichkeit, das Weite, Geräumliche: tágossag börség, bövség.

Biwol, a, m. bubalus, i, m. der Büffel, Büffelochs: bial. *Boh.* Bůwol. *Usus.* Biwoři Biwol, i, m. der Büffel, ein wilder Ochs: bial, egy bial szabású vad állat, belínd, jábor.

Biwolica, i, f. bubala, ae, f. Büffelkuh, bial tehény.

Biwolisko, a, n. *contemt.* et *exagger.* ex Biwol: ingens bubalus, ein grosser Büffel, nagy bial.

biwolský, á, é, *adj.* bubalinus, a, um: den Büffel betreffend, aus Büffel, Büffel-: biali, bialból való.

Bisanc, u, m. Vesontio, nis, m. *Caes.* Bisanz, eine Stadt in Gallien: Bizantz Besançon, *frantzia Város.*

Blabot, u, m. v. Bleptáňí.

Blaboteňí, á, n. idem.

Blabotiť, il, im, V. I. *imp.* bot, v. bleptať.

Blabotíwáňí, á, n. *Nom.* Verb. ex seq.

blabotíwat, al, ám. *freq.* ex blabotiť.

Blaťák, a, m. balator, is, m. Blöcker, bégetö.

Blaťáňí, á, n. balatus, ûs, m. das Blöcken, Schreien der Schafe, der Kälber: bégetés. *Syn.* Zabečáňí, Zablaťáňí. *boh.* Bečeňí. 2) eiulatus, vagitus, ûs, m. vagitatio, eiulatio, nis, f. das Schreien der Kinder: nyivás, nyivátskodás, gyerek sírás.

blaťať, al, ám, V. I. *imp.* blať, balare, blöken, von Schafen, Kälbern: bégetni, mint a' juh. *Syn.* zabečať, zablečať. 2) eiulare, vagire, vagitare: heulen, von Kindern: nyivni (nyivok), sírni, jajgatni.

Syn. Kričat, naríkať, plakať. *boh.* bečeti.

Blačíwáňí, á, n. *Nom.* *Verb.* ex *seq.*

blačíwať, al, ám. *freq.* ex blaťať: saepe balare, pflegen zu blöken, gyakran bégetni: *boh.* bečíwati.

blahoslaweňe, *adv.* beate, feliciter, fortunate, fauste, prospere: glückselig, glücklich: boldogúl, bódogúl, szerentséseen. *Syn.* šťastňe. 2) bene, belle: gut, nevse: jól. *Syn.* dobre, *boh.* blaze.

blahoslawení, á, é, *adj.* beatus, faustus, fortunatus, prosper, a, um; felix, cis: glückselig, glücklich: bóldog, bódog, bóldogságos, bódogságos, szerentsés: *Syn.* šťastliwí, šťastní. *boh.* blažení et blahoslawení. *Usus.* Blahoslawená Matka, Blahoslawená Panna Maria etc.

blahoslawení, á, é, *p. c.* ex blahoslawiť: beatus, a, um: beglückt, glücklich gemacht: bóldog, szerentsés, meg bóldogittatott. 2) gloriosus, glorificatus, eelebratus, praedicatus, a, um: gepriesen: ditsö, ditsös, ditsü, ditsöült, megditsöíttetett.

Blahoslawéňí, á, n. beatio, nis, f. Beglückung: bóldogítás, bódogítas, meg-bóldogitás. *boh.* Blažeňí. 2) glorificatio, celebratio, praedicatio, nis, f. das Preisen, die Preisung: ditsöítés.

Blahoslawenosť, i, f. v. seq.

Blahoslawenstwí, á, n. beatitudo, inis, f. beatitas, felicitas, faustitas, is, f. fortuna, ae, f. Die Glückseligkeit, das Glück: bóldogsag, szerentse.

blahoslawit, il, im, V. I. *imp.* slaw: beare, beatum reddere: glück-

glücklich machen, beglücken: bóldogítani, szerentsésse (bóldoggá) tenni. *Syn.* oblahoslawiť. *boh.* blažiti. 2) glorificare, celebrare, praedicare: preisen: ditsőíteni. II. *rec.* blahoslawiť sa: glorificari, gepriesen werden: ditsőülni.

Blahoslawitel, a, m. beator, is, m. Beglücker, bóldogító, bódogító. 2) glorificator, celebrator, is, m. Preiser, ditsőítő.

blahoslawitelčin, a, e, *adj. poss.* beatricis. *vel* glorificatricis: der Beglückerinn, oder Preiserinn gehörig: bóldogítónéé, *vagy* ditsőítőnéé.

Blahoslawitelka, i, f. beatrix, icis, f. Beglückerinn: bóldogítóné, bódogítóné. 2) glorificatrix, icis, f. Preiserinn, ditsőítőné.

blahoslawitelow, a, e, *adj. poss.* beatoris *vel* glorificatoris: dem Beglücker oder Preiser gehörig: bóldogítóé, *vagy* ditsőítőé.

blahoslawňe, *adv.* vel blahoslaweňe.

blahoslawní, á, é, *adj.* v. blahoslawení.

Blahoslawnosť, i, f. v. Blahoslawenosť.

Blahoslawáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

blahoslawowať, wowal, wugem, *freq.* ex blahoslawiť.

Blahoslawowatel, a, m. v. Blahoslawitel.

blahoslawowatelčin, a, e, *adj. poss.* v. blahoslawitelčin.

Blahoslawowatelka, i, f. v. Blahoslawitelka.

blahoslawowatelow, a, e, *adj. poss.* v. blahoslawitelow.

Blana, i, f. pellicula alba, membrana, ae. f. ein weißes Häutchen, die Haut, oder Häutchen, womit die Glieder überzogen sind: hártya, fejér vékony (gyenge) böretske, lanturna. *Syn.* Plena (Opona) *boh.* Blána, Mázdra. *Usus.* Préčná Blana, diaphragma, atis, n. septum (transversum) das Zwerchfell, mitten im Leibe: melynek, és hasnak üregit által rekesztő hártya. 2) alburnum, i, n. *Plin. H. N.* Spinnt, der weißliche zarte Theil am Holze (das weißliche zarte Holz) der Bäume unter der Rinde: a' fának a' fejére, a' héja, és fája között. *Syn.* Mozga w Strome medzi Drewem, a Kôrú.

† Blána, i, f. idem.

Blanár, a, m. pellio, nis, m. *Plaut.* pellifex, icis, m. Kürschner: szöts, szüts *Syn.* Grznár, Kušňer, Kožuchár, Kožušňík. *boh.* Kožešňík, Kožišňík.

blanárčin, a, e, *adj. poss.* pellionis consortis, der Kürschnerinn gehörig, szötsnéé. *Syn.* Grznárčin, Kušňerčin, Kožuchárčin, Kožušňíččin. *boh.* Kožešňíččin.

Blanáreňí, á, n. exercitium opificii pellionistici, das Treiben des Kürschnerhandwerkes szötsösködés, szöts mesterségnek üzése. *Syn.* Grznáreňí, Kožuchareňí, Kožušňíčeňí, Blanárstwí.

blanáriť, il, im, V. I. *imp* nar: pellionem agere, opificium pellionisticum exercere ein Kürschner seyn, einen Kürsch ner abgeben, das Kürschnerhan werk treiben: szütsösködni szöts mesterséget üzni. *Sy* Grznáriť, Kožuchariť, Kožušňíčiť, Kušňeriť.

Blanárka, i, f. uxor pellionis. die Kürschnerinn, szötsné szöts felesége. *Syn.* Grzná ka, Kušňerka, Kožuch'árka Kožušňíčka. *boh.* Kožešňí

blan-

blanárow, a, e, adj. poss. pellionis, dem Kürschner gehörig, szötsé. Syn. Grznárow, kožuchárow, kožušňíkow, kušňerow. boh kožešňíků et kůw.
Blanárowáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
blanárowat, rowal, rugem, freq. ex blanárit.
blanárſki, adv. more pellionum: kürschnerisch: szötsök módjára. Syn. grznárſki, kožuchárſki, kožušnícki, kušňerſki. boh. kožešnicki.
blanárſkí, á, é, adj. pelliones adtinens, pellionisticus, a, um: das Kürschnerhandwerk betreffend: szötsi, szötseket illető. Syn. grznárſkí, kožuchárſkí, kožušňícký, kušňerſkí. boh. kožešňícký.
Blanárſtwí, á, n. opificium pellionisticum, das Kürschnerhandwerk, szöts mesterség. Syn. Grznárſtwí, Kožuchárſtwí, Kožušňictwí, Kušňerſtwí. boh. Kožešňictwí.
Blanečka, i, f. dem. ex seq.
Blanka, i, f. dem. membranula, tunica, ae, f. pterygium: ein (weißes) Häutchen: hártyátska, háló. Syn. Kožtička, Plenka. boh. Mázdřička, Kůžička. Usus Panenſká Blanka, hymen, ènis, m. Jungferhäutchen, Jungferschloß, szűz-hártyátská. Blanka okolo Mozgu: mèninx, gis, f. Hirnhaut, agy-kér. Wrchňá mozgowá Blanka, dura mater, obere Hirnhaut, felsö agykér. Spodňá mozgowá Blanka, pia mater, untere Hirnhaut, alsó agy-kér. Mozgowé Blanki, mèninges, gum f. Hirnhäute, agy velö bé-takáró hártyák. Srdečná (okolo Srdca) Blanka, kožčička: praecordium, Herzhäutchen, szivnek hálója (vápájá).
blankitní, á, é, adj. cymatilis (cumatilis) e, Plaut. ferrei coloris: eisengraufärbig, wasserblau: vas szinü. Syn. zelezneg Farbi. Usus. Blankitná Farba, v. Farba.
Blatečko, a, n parvum lutum: ein kleines Koth: sárotska.
Blatiſko, a, n. contemt et exaggerat. magnum lutum, ein großes Koth, igen nagy sár.
blatiſt'e, adv. v. blatiwe.
blatiſtí, á, é, adj. v. blatiwí.
blatit, il, ím, V. I. imp. blat: lutulare, lutare, luto inficere: beflecken, besudeln mit Koth: sárosítani, tsúnyítani, sárral meg-motskolni. Syn. kalit, piſkat, ſpiňit Blatem.
blatiwe, adv. lutose, lutulente: kothig, sárosan. Syn. blatiſt'e, blatňate, blatňe.
blatiwí, á, é, adj. lutosus, lutulentus, luteus, a, um: kothig, sáros, sárból való. Syn. blatiſtí, blatní, blatňiſtí, blatňití, blatowí, bahňití.
† blátiwí, á, é, adj. idem.
blatnate, adv blatiwe.
blatnatí, á, é, adj. v. blatiwí.
blatnawe, adv. v. blatiwe.
blatnawí, á, é, adj. v. blatiwí.
blatňe, adv. v. blatiwe.
blatní, á, é, adj. v. blatiwí.
Blatňík, a, m. v. Bachňík.
blatňiſtí, á, é, adj. v. blatiwí.
blatňití, á, é, adj. v. blatiwí.
blatňiwí, á, é, adj. v. blatiwí.
Blato, a, n. lutum, caenum, i, n. der Koth, weiche Erde, z. B. an den Straſſen: sár, hig sár. boh. Bláto. Usus. Blata tam máme zaſ doſt, valde lutosum èst, Koth giebt es wieder genug, megint igen sáros, sok sár vagyon. Prov. W Blate ňekoho zanechat, nechat: in lu-

luto haerentem fraudulenter deserere; spe frustrari aliquem: Jemanden in seiner Hoffnung täuschen: tserbe hagyni valakit. Pomocť z Blata, iuvare ex difficultate, aus der Noth helfen, ki ragadni a' tengelt a' sárból. Kdo sa z Blatem oberá (umíwá), zamaže sa: qui se luto lavat, immundus erit. Hoc scio pro certo, quoties cum stercore certo: vinco, vel vincor, semper ego maculor. Qui furfuribus miscetur, a porcis devoratur: wer Koth angreift, der besudelt sich: a' ki sárral bánik, meg-motskolódik. A' ki sárral mossa magát, soha meg nem fejérül. A' ki korpa közé egyeliti magát, meg eszik azt a' disznók.

† Bláto, a, n. idem.

blatowí, á, é, adj. v. blatiwí. 2) e luto, luteus: aus Koth: sárból való.

blatowiští, á, é, adj. v. blatiwí.

blatowiče, adv. v. blatiwe.

blatowití, á, é, adj. v. blatiwí.

Blawkáňí, á, n. v. Škrkáňí.

blawkat, al, ám, V. I. imp. kag. v. skekat.

Blawkáwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

blawkáwat, al, ám, freq. ex blawkat.

Blazáren, rňi, f. v. seq.

Blazárňa, i, f. v. Blazinec, Blázňinec.

† blaze, adv. v. blahoslawene.

Blažeg, a, m. Blasius, i, m. Blasius, Balás.

blažegow, a, e, adj. poss. Blasii, dem Blasius gehörig, Balásé. blažegowic, blažegů et ůw.

† blažegowic, adj. poss. om. gen. idem.

† blažegů et ůw, owa, owo, adj. poss. idem.

Blažen, na, m. amens, demens, delirans, tis, m. delirus, fatuus, insanus, stultus, mente captus, vesanus, usu rationis privatus, i, m. Narr, wahnsinnig, wahnwitzig, der Vernunft beraubt: bolond, meg tébolodott, esztelen, agyafúrtt, meg-bódúltt, eszelős, natragulás, meg-bolondúltt, eszében bódúltt, esze felejtett. Syn. otrešcení, zbláznení, Mechem uderení. Bláznem bit, zostat; w Slawu zachábzat; bláznit sa: delirare, amentem esse (fieri), e mentis potestate exire, mente capi: wahnsinnig werden: meg bolondúlni, eszében bódúlni, bolondozni. Blázen ge; bláznı sa: delirat, mente laborat: er ist ein Narr; es gebricht ihm an der Vernunft: bolond, az esze héja. 2) ludio, sannio, morio, histrio, nis, m. stultus, i, m. agyrta, scurra, ae, m. Narr, ein Lustigmacher, Hanswurst, Harlekin, Pickelhering: bolond, tréfás, játékos. Syn. Bláznec, Blazenkár, Bláz-ňiwec; vulg. Sarlakin, Sarlekin. Dwórský Blázen, morio, Hausnarr, bolond, udvari bolond, játszi udvari ember. Nebol bich weril, že g taký Blázen: simia caudata ich hätte nicht geglaubt, daß e so ein Spaßvogel wäre: nem hittem volna, hogy illy játékos. Blázna witwarowat Bláznem bit; bláznit sa: gerere (ferre) personam sannionis (scurrae), einen Nar vorstellen, bolondot játszan Blázňi we Hre: sanniones um, m. plur. die Narren bey Spiele: játékbéli, komédi bolondok. Prov. Dwa Blá zňi

žni slobodňí: duo stulti salvi: zwei Narren sind frey: két bolond szabad. 3) stultus, homo serviens ludibrio: Narr, eine Person, mit der man Kurzweile treibt: bolond. Co sem gá Blázen? nunquid stultus ego? was? bin ich denn ein Narr? talán bolond vagyok én? Blázna ze sebe robit; za Blázna sa dat potrebowat: sinere se haberi ridiculo: sich zum Narren gebrauchen lassen: hagyni magát bolondnak tartani. Keď chceš Blázna mat, kup si: stultum habere si cupis, emas: wenn du einen Narren haben willst, so kaufe dir einen: ha bolondra szükséged vagyon, végy magadnak egygyet; én senkinek bolondja nem leszek. Za Blázna ňekoho mat, habere aliquem ludibrio; facere aliquem ludicrum: Jemanden zum Narren haben, valakit bolondnak tartani, bolondjáva tenni valakit. Co ma, za Blázna držiš? quid? stultum me reputas? meinest du, daß ich ein Narr seye? vallyon bolondnak állitasz-é engemet? Nechcem twím Bláznem bit, nolo abs te haberi ridiculo, ich will kein Narr nicht seyn: nem leszek bolondod. 4) stultus, stolidus, fatuus, i, m. simplex, icis: Narr, Thor, einfältig, nicht recht klug, albern: bolond dôre, ostoba, esztelen. *Syn.* Hlupák Sprosták, Trup. *Usus.* Bláznem ňekoho učiňit: ad insaniam redigere, infatuare aliquem: zum Narren machen: meg bolonditani. bolondnak tenni valakit. Bláznow ňekomu nadat, stultum aliquem compellare, Jemand Narren nennen, bolondnak nevezni valakit. Neňí si prám Blázen: haud stulte sapis *Terent.* du bist kein Narr, nem szinte bolond vagy. O Blázen (Blázňe)! o lepidum caput! o du Narr! o bohó! Gaki si ti Blázen? gaká Nezmiselnosť a Blazniwosť ta napadla? quae te dementia cepit? *virg.* was für ein Narretel (was für ein Thorheit) hat dich umgegeben? mitsoda esztelenné lettél? Neboli sme tak Blázňi, abi sme werili: non tam eramus amentes, ut (qui) crederemus: wir sind nicht so große Narren gewesen, daß wir es glauben sollten, geglaubt hätten: nem vóltunk éppen olly oktalanok, hogy el-hittük vólna. *Prov.* Blázen ge len Blázen, a wždicki zostaňe Blázen: stultus stultitiam pingit ubique suam: er ist ein Narr, und bleibt ein Narr: a bolond tsak bolond. Krnec sa poznáwá s Klopáňá, Blázen s Klekotáňá: qui multum fatur, stultissimus esse putatur. Ex verbis fatuus, ex pulsu dignoscitur olla: aus vielem Reden kennt man den (einen) Narren: a' sok beszédből meg-ismértetik a' bolond, Blázen každeho za Blázna drží: insipiens omnes stultos putat: ein Narr hält alle andere für Narren: a' bolond mindenikét bolondnak tartya. Blázen dáwa, múdrí bere: stultus dissipat, prudens congregat: der Narr giebt, der Gescheide nimmt: a' bolond adgya, az okos elveszi. Na Wagca neňí dobre položit Blázna; Wagca zle zwetíš na Blázna: non est consultum super ova ponere stultum: einem Narren soll man kein Geschäft anvertrauen: bolondra semmit nem kell bízni. Bláznowi i drewení Peňáz

ge

: dobrí, keď ho straťí, ne-
á Škodi: diomedis et Glau-
permutatio: dem Dummen
auch eine hölzerne Münze
äßbar (gut): a' bolondnak
-pénz is jó; ha elveszti,
m kár. Bläžňi nebíwagú
údrí, než se swu Škodú. Ne-
oro Stageň (Mastal) za-
rak, keď Krawu Wlk zež-
l: sero sapiunt Phryges,
scator ictus sapit. Malo ac-
pto stultus sapit. Eventus
ultorum magister: wenn die
uh aus dem Stalle ist, so ist
s Zumachen zu spät. Durch
chaden werden die Narren wit-
. Mit Schaden wird man
ig: kárán tanúl a' bolond.
ár nyittya bolondnak sze-
ét. Késö már (bé-ten-
(bé-tsukni) az istálót,
ikor a' tehenet meg-ette a'
rkas. Mnozi powedagú, že
ážňi dobre magú. Bláznom
'c Sťastí, nežli Prawda
iží: dicitur a multis, quod
rs est optima stultis: Nar-
i haben mehr Glück, als Ge-
htigkeit: a' bolondoknak töb
t szolgál a' szerentse, hogy
n az igazság. Slubi sa slu-
gú, Blážňi sa tadugú: lae-
cat multum, dives pro-
ssio stultum: wer den Nar-
i erfreuen will, der versprech
i Gutes viel: öröl a' bolond,
valaki nékie valamit igér.
. Etiam de feminis adhi-
ur. Každí sa za ňú Símá,
ko za Bláznem: quilibet eam
iquam stultam, oculis pro-
uitur: jeder sieht ihr, wie ei-
Närrin nach: mindenik néz
nna, mintha bolond vólna.
k Hladem budem mrek? to
) bola Blázen: ego fame
orem? stulte agam: so soll-
ich Hunger leiden? da wäre
nicht klug: majd ehséget

szenvedgyek? talán bolond vagyok.

Blažena, i, f. Beatrix cis, f. ein Weibsname, Beatriksz.

Blázenček, a, m. *dem.* ex *seq.*

Blázenek, nka, m. *dem.* ex Blázen, *vulg.* Blázenko, v. Bláznícek. *boh.* Blázínek.

† **blažení**, á, é, *adj. et part. constr.* v. blahoslawení.

† **Blažení**, n. v. Blahoslawení.

Blaženka, i, f. *dem.* ex Blažena.

blázensky, *adv.* v. bláznjwe.

blázenský, á, é, *adj.* v. blazniwí.

Blázenstwí, á, n. v. Bláznjwost.

Blazinec, nca, m. v. Blazňinec.

† **Blázínek**, nka, v. Blázenek.

† **blažiti**, il, im, v. blahoslawit.

Blázňení, á, n. deliratio, nis, f. der Wahnwitz: bolondozás, eszelösködés. *Syn.* Bláznjweňí. 2) iocatio, nis, f. iocus, i, m. das Narren, Scherzen: bolondozás, bolondoskodás, tréfalodás, tréfaság. *Syn.* Žartowáňí.

Bláznica, i, f. stulta, inepta, delira, insana, ae, f. vecors, insipiens: Närrinn: bolond (döre) aszszony, leány.

Bláznícek, čka, m. *dem.* ex *seq.*

Blázňík, a, m. *dem.* ex Blázen: stultulus, i, m. einfältig, thöricht: bolondotska, bolondka, kis bolond, döretske, *Syn.* Blázenček, Blázenek.

Blázňinec, nca, m. gyrgathus. stultorum domus: das Narrenhaus, Tollhaus: bolondoknak házok. *Syn.* blázenský Dom, Blázárňa, Blazinec.

blázňit, il, im, V. I. *imp.* blázňi: *reg. accus.* ludibrio habere, dudificari: narren,

zum

zum Narren machen: bolondnak tartani. *Syn.* Blåznem robit, za Blázna mat. 2) infatuare aliquem: zum Narren machen: bolondítani (bolonda tenni) valakit. *Syn.* zbláźnit, pobláźnit. 3), 4) et 5) Nris. *boh.* v. bláźnit fa 1), 2), 3) Nris. II. *rec.* bláźnit fa, labi mente *Cels.* delirare. mente captum esse. usu rationis privari, amentem fieri, e mentis potestate exire, insanire, fatuari, desipere: ein Narr werden, der Vernunft beraubt (wahnwitzig) werden: eszéből ki-térni, esztelenkedni, meg-bolondúlni. *Syn.* bláźniwet, Rozum tratit, o Rozum prichádzát, w Slawu zachádzat. *boh.* bláźnit. *Usus.* Zgewne fa bláźni. Ge w ect'm powedomo, ze do Bláźniwost'i upadel: apertissime insanit, ein öffentlicher Narr: nyilván való (sültt) bolond. 2) ludere, iocari, nugari, stultescere, ineptire: narren, scherzen: tréfálni. tréfálódni. játszani, bolondozni, bolondoskodni, kábálkodni. *boh.* bláźniti. *Usus.* Rozkošné ge, bláźnit fa Časem (w Prichodnost'i Času): dulce est desipere in *loca Horat.* dann und wann Kurzweil treiben ist anmuthig: mulatságos dolog, midőn jó álkalmatosság van reá (midőn az alkalmatosság kiványa) magát bolondnak tettetni. To fa len tak bláźni: nugatur, iocatur tantum: er scherzt nur: tsak tréfálódik. *Prov.* Aneb ge wždi smutní, anebo fa bláźni: aut spectet tragoedias agere omnes, aut insanire. Semper quasi stupet, friget que, et nec gaudere potest ex animo, nec dolere. 3) stulte agere, stultum esse: narren, albern sich betragen: bolondózni, bolondúl viselni magát. *boh.* bláźniti. 4) Bláźnit fa za nekím, po nekom: deperire aliquem, amore cuiuspiam deperire: in jemanden närrisch verliebt seyn: nagyon (halálban) szeretni valakit; bele szeretni. *Syn.* zamilowat (zalúbit) fa do nekoho. *Usus.* Bláźni fa za nú, deperit ipsam: er hat sich in sie närrisch verliebt, bele szeretett; meg bolondúltt utánna.

Bláźniwáň, á, n. *Nom Verb.* ex *seq.*

bláźniwat, al, ám, *freq.* ex bláźnit. *II. rec.* bláźniwat fa: *freq.* ex bláźnit fa.

bláźniwe, *adv.* stulte, amenter delire, dementer, fatue, insane stolide. vecorditer: närrisch, thöricht: bolondúl, esztelenül, ostobáúl. *Syn.* nerozumne. *boh.* bláźniw'e, bláznow'e, bláznowski. *Usus.* Bláźniwe (Nemerne) neco žádat, po negakeg Weci dichtet, túžit: ad insaniam concupiscere, quidpiam: thöricht (närrisch) nach etwas sehnen: bolondúl kivánni valamit. Bláźniwe si počnat, ineptire *Terent* läppische Possen treiben; ungereimte Dinge thun, närrisch handeln; Kinderei treiben: gyermekeskedni.

Bláźniweňí, á, n. v. Bláźneňí 1-o *Nro.*

bláźniwet, wel, w'm, V. I. *imp.* zniw, v. bláźnit fa 1-o *Nro.*

bláźniwí, á, é, *adj.* bliteus *Plaut* stultus, fatuus, stolidus, a, um; amens, demens, tis, simplex, icis: närrisch, thöricht, albern, dumm, ohne Verstand: bolond, esztelen, kába eszelős, balgatag, dőre, ostoba. *Syn.* nemudri, nerozumni.

zumní. *boh.* bláznowí, bláznowſkí. *Usus.* O blázňiwí Ľuďá! o vos stulti! o vos dementes! o ihr närriſche Leute! o ti esztelen (bolond) emberek! Blázňiwá Reč, stultiloquium, stultiloquentia, ineptiae, nugae: närriſche Rede, Narreteien, Kindereien, Poſſen: bolond beszéd. 2) delirus, insanus, vesanus. a, um; delirans, amens, insaniens, vecors, demens, tis: unſinnig, wahnwitzig, närriſch: bolond, meg-bolondúlt, bódúltt eszü. *Syn.* zblázňení.

Blázňiwosť, i, f. stultitia, amentia, dementia, insania, insipientia, vecordia. vesania, ae, f. deliratio, nis, f. delirium, deliramentum, i. n. fatuitas, stupiditas, is, f. stupor, is, m. Narrheit, Thorheit: bolondozás, bolondoskodás, esze vesztés, esztelenség, kábaság. *Syn.* Nemudrosť' Rozumutraťení. *boh* Bláznowſtwí. 2) gerrae, facetiae, arum, f. *plur.* iocus, i, m. Narrenpoſſen, ein Scherz, Spaß: tréfa, tréfalódás, dévajság, tréfa között való mulatás. *Syn.* Blázňeň'.

Bláznomluwec, wca, m. morologus. i, m. Narrentheidiger, der närriſch redet, Plauderer: bolond beszédü. *Syn.* Buchač Tárač, Tlapač, Trepač.

Bláznosť', i, f. v. Blázňiwosť'.

† bláznow'e, *adv.* v. blázňiwe.

† bláznowí, á, é, *adj.* v. blázňiwí.

† bláznowſki, *adv.* v. blázňiwe.

† bláznowſkí, á, é, *adj.* v. blázňiwí.

† Bláznowſtwí, n v. Blázňiwosť'.

Blb, u, m. bardus, bliteus, i, m. *Plaut.* stipes, caudex, cis, m. Tölpel, ein dumm[er] Menſch, ohne Verſtand: otro[m]ba, bolond, esztelen, tom[pa] döre, kába ember. *Syn.* T[...] raňí Roh, Hlupák, O[...] Sproſták, Trubač, Trú[...] Trubiroh, *boh.* Hňup.

Blblač, a, m. balbus (balbu[tiens], nans, balbutiens) homo ([...] os balbum: ein Stammel[nder], Stammler, Statzger, Stotte[rer], ein ſtammelnder Menſch im [Re]den, i, e. undeutlich oder ſch[...] redend, die Wörter häufend: [...] bogva szóló (hebegö, lep[e]gö, rebegö, röbögö) emb[er]. *Syn.* Breptac, Breptawe[c], Sleptac, Sleptawec, Blbl[a]wec, *boh.* Brebtač. *Aliud* [...] Gachtač, et Seplač. *Pr[ov.]* Blblač, že blble (Sleptač, ſlepce, Gachtač, že gach[ce] Seplač že ſeple), uwerit ne[...] ce: balba non credit. *Suid[as]* sua mala desimulare conatu[r] quae praesefert etiam, c[...] dissimulat. Negat se blaes[um] esse, cum id ipsum non p[os]sit, nisi blaese dicere. S[...] scelera (suos excessus) i[m]pertinenter negare: ſeine [of]fenbare (ſonnenklare) Fehl[er] vertuſchen wollen, nyilván-[va]ló hibáit titkolni akarni.

blblaččin, a, e, *adj. poss.* b[al]bae *feminae*, ad balbam p[er]tinens: der Stammlerinn (St[ot]tererinn) gehörig, rebegö a[sz]szonyé. *Syn.* blblawičin, b[re]ptaččin, breptawičin, ſlept[ač]čin, ſleptawičin. *Aliud* gachtaččin, et ſeplaččin.

Blblačka, i, f. balba. ae. balbutiens (balba) *femin[a]* Stammlerinn, Statzgerinn, St[ot]tererinn, ein ſtammelndes (ſt[ot]terndes) Weibsbild in Rede habogva szóló (hebegö, le[]pegö, rebegö, röbögö, a' s[...] al-

elhabaró, szaporán beszéllő) asszony. *Syn.* Bľblawica, Breptačka, Breptawica, Šleptačka, Šleptawica. *Aliud est* Gachtačka, et Šeplačka. 2) v. Bľbláňí.

bľblačow, a, e, *adj. poss.* balbi hominis, dem Stammler (Stotterer) gehörig, rebegő (szaporán vagy értetlenűl szóló) emberé. *Syn.* bľblawcow, breptačow, breptawcow, ſleptačow, ſleptawcow. *Aliud est* gachtačow, et ſeplačow.

Bľbláňí, á, é, *p. c.* balbutiendo prolatus, lallatus, a, um: gestammelt, gestottert: habogva mondattatott, elhabartattatott, hebegett, leppegett, leppegtetett, rebegett, rebegtetett, röbögött, röbögtetett. *Syn.* breptaní, ſleptaní.

Bľbláňí, á, n. balbucinatio, nis, f. balbutiens loquela, tolutiloquentia *Naev.* ae, f. convolutio verborum: das schnelle (undeutliche) Reden, Stammeln, Stottern in Reden: hebegés, leppegés, rebegés, röbögés *Par. Páp.* habogó (szaporán-való értetlen) szólás, a' szónak elhabarása. *Syn.* Bľblačka, Breptáňí, Šleptáňí. *Aliud est* Gachtáňí, et Šepláňí 2) v. Bľblawosť. 3) v. Bľbotáňí.

bľblať, lal, lem, V. I. *imp.* bľbli: balbutire *Cels. Cic.* (-tio, tivi, titum), balbucinari, balbe (tolutim) loqui, convolvere verba *senec.* die Wörter häufen, stammeln, stottern, undeutlich (schnell) reden, z. B. wie ein Betrunkener: hebegni (-gek), leppegni, rebegni, röbögni (gök), *Par. Páp.* elhabarni a' szót, szaporán szóllani, habogva beszélni. *Syn.* breptať, ſleptať, *boh.* brebtati. 2) v. bľbotať. *Aliud est* gachtať, et ſeplať.

Bľbláwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bľbláwať, ál, ám, *freq.* ex bľblať.

bľblawcow, á, e, *adj. poss.* v. bľblačow.

bľblawe *adv.* balbe *Lucret.* balbucinanter, balbutienter: stammelnd, stotternd, lispelnd: habogva, hebegve, leppegve, rebegve, rebegetve rebesgetve, röbögve, a' szót elhabarva. *Syn.* breptawe, ſleptawe. *Aliud est* gachtawe, et ſeplawe. *Usus.* Bľblawe howoriť, mluwiť, v bľblať.

Bľblawec, wca, m. v. Bľblač.

bľblawí, á, é, *adj.* balbus, a, um; balbutiens, balbucinans *Cic. Hor.* tis: lispelnd, stammelnd, stotternd, undeutlich (schnell) redend, die Wörter häufend: hebegő, leppegő, rebegő, röbögő *Par. Páp.* habogva-szóló, szaporán beszéllő, a' szót elhabaró. *Syn.* breptawí, ſleptawí, *boh.* brebtawí. *Aliud est* gachtawí, et ſeplawí. *Usus.* Bľblawí Gazik: balba Lingva *Ovid.* Bľblawí hlaſ: balbus sonus *Ovid.* Bľblawé Slowa: balba verba *Horat.*

Bľblawica, i, f. v. Bľblačka.

bľblawičin, a, e, *adj. poss.* v. bľblačkin.

Bľblawosť, i, f. balbuties, ei, f. das Stammeln, Stottern, Lispeln im Reden; die Stammlerei, Stotterei: hebegés, leppegés, rebegés, röbögés. *Syn.* Bľbláňí, Breptawosť, Šleptawosť. *Aliud est* Gachtawosť, et Šeplawosť.

Bľbotač, a, m. balbucinator, lallator, is, m. Laller, Stotterer, Trällerer: gőgitsélő, rebes-

besgető. *vulg*. Lalač. 2) v. Blblač.

blbotaččin, *a, e, adj. poss.* ex seq.

Blbotačka, i, f. balbucinatrix, lallatrix, cis, f. Lallerinn, Stottererinn, Trällererinn: gögitsélőné, rebesgetőné. *vulg*. Lalačka. 2) v. Blblačka.

blbotačow, *a, e, adj. poss.* ex Blbotač.

blbotaní, *á, é, p. c.* lallatus, balbucinando prolatus, a, um: gelallt, geträllert, gestottert: gögitséltt, rebesgetett, rebesgettetett. *vulg*. lalaní. 2) v. blblaní.

Blbotáňí, *á,* n balbucinatio, nis, f. lallum, i, n. et lallus, i, m. *Auson.* das Lallen, Trällern, Stottern: gögitsélés *Par. Páp.* rebesgetés. *vulg*. Laláňí. 2) v. Blbláňí.

blbotat, tal, cem (tam) V. I. *imp.* blboc et blbotag: balbucinari (-nor, atus sum), balbutire, lallare (lallo avi) etwas stottern, lallen wie Kinder, trällern, von Kinde oder Amme; bei der Wiege, singen; sich einsingen lassen: gögitsélni (-tsélek) *Par. Páp.* rebesgetni. *vulg*. lalat. *Usus*. Prečo neblbočeš? lallare recusas? *Pers.* willst dich nicht einsingen lassen? *Scheller*. miért nem gögitsélsz? Ňečo (o ňečem) blbotat: balbutire de re aliqua *Cic.* etwas (von etwas) lallen, stottern: valami dologról tsak gyermek észszel szólani. *Par Páp.* Na ňekoho blbotat: balbutire aliquem *Horat.* Jemanden lallend (stotternd) anreden, valakit gúnyolva szólítani. 2) v. blblat.

Blbotáwáňí, *á,* n. *Nom. Verb.* ex seq.

blbotáwat, *al, ám, freq.* ex blbotat.

blbotawcow, *a, e, adj. poss.* Blbotawec.

blbotawe *adv.* balbucinanti balbucinando, balbutiendi lallend, stotternd, trällernd: g gitsélve, rebesgetve *vulg.* lawe. 2) v. blblawe.

blbotawí, *á, é, adj.* balbu nans, balbutiens, lallans, t lallend, stotternd, trällernd: g gitsélő, rebesgető. *vulg.* la wí. 2) v. blblawí.

Blbotawosť, *i,* f. oris lallati balbucinatio: das Lallen, St tern, Trällern der Zunge: g gitsélés: rebesgetés. *vulg.* L lawosť. 2) v. Blblawosť.

Blčáňí, *á,* n. eruptio flamma inflammatio, incensio, ni f. das Flammen, die Flammun lobbanás, lang-vetés, láng lás. *Syn.* Blkáňí, Blknu *boh.* Páláňí.

blčať, čal, čím, V. I. *imp.* bl flammam edere, inflamma incendi: flammen, in Fla men gerathen; fel-lobbai lángot vetni. lángolni. S blkať, blknúť. *boh.* pála *Usus.* Horí, až blčí.

Blcha, i, f. pulex, icis, m. Floh: bolha, balha. *vu* Blucha. *boh.* Blecha. *U* Cigánská Blecha, struct ferri candentis, izigány b ha. Psá Bleha v. Muška. W ňá Blcha: pulex aquatici der Wasserfloh, vizi bolha. Z ska Blchá, Chrysomela ole cea Linn. seu Galleruca o racea Fabric. Erdfloh, fö Balha. *Prov.* Pusť il mu Bl do Ucha, dedit ipsi ad in ligendum: Tetigit (pupu ipsum: er hat ihm einen in die Ohren gesetzt: tor törtt az orra alá. Každí n lepšég wí, kde ho Blcha pe: ubi dolor, ibi man ein jeder fühlet, wo ihn der (Sch

(Schuhe) drückt: a' kinek hol fáj, ott tapogattya. v. blačik. Pes Psu Blchi wiberá, kotel Srnec karhá: est mirum bellum, quod asellus culpat asellum: es ist ein Wunderstreit, wenn ein Esel den andern reit: kantsal kantsalt nevet. v. Srnec, Kotel, Pes.

Blchaň, a, m. pulicosus, pulicibus plenus: voller Flöhe: bolhás, bolhákkal teli.

Blchaniško, a, m. *contemt et exagger* ex Blchaň.

blchawí, á, é, *adj.* pulicosus, pulicibus plenus, a, um: voller Flöhe, bolhás. *vulg.* blcháwí. *boh.* blechawí. *Usus.* Blchawí Pes, pulicosus canis, Hund voller Flöhe: bolhás kutya.

† Blekání, n. v. Blačáňí.

† blekati, kal, čím, v. blačať.

† Blecha, i, f. v. Blcha.

† blechawí, á, é, *adj.* v. blchawí.

† Blekwáňí, n. v. Blačíwáňí.

† blekwati, al, ám, v. blačíwať.

bledasťe, *adv.* v. bledawe.

bledasti, á, é, *adj.* v. bledawí.

bledawe, *adv.* subpallide, bleich, etwas blaß, halavány szinüen. *Syn.* bledasťe.

bledawí, á, é, *adj.* subpallidus, subluridus, a, um: bleich, etwas blaß, sárga szabású, halavány szinü, szederjes. *Syn.* bledastí.

blede, *adv.* pallide, subluride: blaß, bleich: halaványon, sárgán.

bledí, á, é, (*abs.* bled, bledo), *adj.* *compar.* bledsí, *superlat.* nag, bledsí: pallidus, luridus (mustelinus *de colore*), a, um: pallens, tis: blaß, von der Farbe des Gesichts, und anderen Farben; bleich, bleichfärbig: halavány. halovány, sárgás. *Syn.* žltasťí. *Usus.* Bledím bit, pallere, pallescere: blaß seyn: halaványodni, sárgúlni. Bledá Farba, v. Farba. *Prov.* Welmi sa učí, preto ge tak bledí: hoc est, quod pallet: er ist gar zu fleißig, deßwegen sieht er so bleich aus: igen tanúl, azért illy halovány.

Blednasť, i, f. v. Bledosť.

blednuť, dnul (del), dňem, V. I. *imp.* dňi: pallere, pallescere, expallere, expallescere: blaß werden: sárgulni, halaványodni, el-sárgulni, elhalaványodni. *Syn.* obledňúť, zbledňúť.

Blednutí, á, n. pallescentia, ae, f. das Blaßwerden: el-sárgulás, halaványodás.

Bledosť, i, f. pallor, is m. luriditas, tis, f. die Blässe, die blasse Farbe, z. B. Gesichts: sárgaság, halaványság, haloványság. *Syn.* Blednosť.

Blekotač, a, m. v. Bleptač.

blekotaččin, a, e, *adj. poss.* v. breptaččin.

Blekotačka, i, f. v. Bleptačka.

blekotačow, a, e, *adj. poss.* v. bleptačow.

Blekotáňí, á, n. gannitus, ûs, m. das Belfern: róka nyikogás, tsehegés. *Syn.* Ščekáňí, Zablekotáňí.

blekotať, tal, čem et tám, V. I. *imp.* blekoc et tag: gannire: belfern, wie ein Fuchs: nyikogni, tsehegni mint a' róka. *Syn.* ščekať gako Liška, zablekotať.

Blekotáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

blekotáwať, al, ám, *freq.* ex blekotať: sólere gannire, pflegen zu belfern, gyakran nyikogni.

blekotňe, *adv.* v. bleptawe.

blekotní, á, é, *adj.* v. bleptawí. *Usus.* Blekotní Člowek, v. Bleptač.

Blekotňica, i, f. v. Bleptačka.
blekotňiččin, a, e, adj. poss. ex Blekotňička.
blekotňičin, a, e, adj. poss. ex Blekotňica.
Blekotňička, i, f. v. Bleptačka.
Blekotňík, a, m. v. Bleptač.
Blekotnosť, i, f. v. Bleptawosť.
Blen, u, m. Zelina: hyoscyamus, i, m. cels. Bilsenkraut, ein unschmackhaftes Kraut: belénd, bolonditó-fü, ester-paréj, ízetlen paréj, östör. boh. Blín, Blit. Usus. Bílí Blen. Hyosciamus albus, weißes Bilsenkraut, fejér östör, čerňi Blen, Hyosciamus niger Linn. seu Hyosciamus officinar, schwarzes Bilsenkraut, v. Zrebeň.
blenní, á, é, adj. v. seq.
blenowí, á, é, adj. hyoscyaminus, Plin. H. N. aus (von) Bilsenkraut: beléndes. Syn. blenní. boh. blínowí. Usus. Blenowé Semeno, semen hyoscyami, Bilsenkrautsame, belénd mag.
Bleptač, a, m. garrulus, verbosus, i, m. fabulator, is, m. Schwätzer, Wäscher, Plauderer: tsátsogó, kiáltó, sok szavú, szó szaporító, tsevegö, trétsülö, fetsegö. Syn. Blekotač Blekotňík, blekotní Člowek, Breptač, Drgotač, Buchač, Gazičňík.
bleptaččin, a, e, adj. poss. ex seq. Syn. blekotaččin, blekotňiččin, breptaččin, buchaččin, drgotaččin.
Bleptačka, i, f. garrula, ae, f. fabulatrix, icis, f. Schwätzerinn, tsátsogóné, kiáltóné, tsevegöné, trétsülöné, fetsegöné. Syn. Blekotňica, Blekotňička, Breptačka, Buchačka, Drgotačka, Gazičňica, Gazikula, klebetňica.

bleptačow, a, e, adj. poss. ex Bleptač. Syn. blekotačow, blekotňíkow, buchačow.
Bleptáňí, á, n. garritus, us, m. loquacitas, dicacitas, tis, fabulatio, nis, f. das Geschwätz, Schwatzen: tsátsogás, tsevegés, tretsülés, kelletlen (hijában való) szóllás, fetsegés, dadogás. Syn. Blekotáňí, Bucháňí, Breptáňí, Drgotáňí.
bleptať, tal, cem, et tám, v. I. imp. blepci et bleptag: garrire, fabulari, garrulum se praebere, garritare, clamitare, glocitare: schwatzen, plaudern, unnütz reden, schwatzhaft thun: tsátsogni, tsevegni, fetsegni, trétsulni, dadogni, hijában-valo beszédet hinteni. Syn. blekotať, buchať, breptať, drgotať, klebetiť, Pletki wiprávať, we Spusť Sweta mlnwiť. Vulg. táraťa.
Bleptáwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
bleptáwať, al, ám, freq. ex bleptať.
bleptawe, adv. garrule, loquaciter, dicaciter; schwatzhaft, schwatzhaftig: tsátsogva, tseveg-ve, trétsülve, fetsegve. Syn blekotňe, buchačňe, breptawe, drgotawe, klebetňe, boh breptawé.
Bleptawec, wca, m. v. Bleptač.
bleptawí, á, é, adj. garrulus a, um; dicax, loquax, cis schwatzhaft, schwatzhaftig: tsátsogó, tsevegö, trétsülö, mendemondó, dadogó, fetsegö Syn. blekotní, buchační, breptawí, drgotawi, klebetní boh. brebtawí.
Bleptawica, i, f. v. Bleptačka
Bleptawosť, i, f. garrulitas loquacitas, tis, f. Schwatzhaftigkeit: tsevegés, tsátsogás trétsülés, fetsegés. Syn. Blekot-

letnost', Buchatnost', Bre-ptawost', Drsotawost', kle-betnost', boh. Brebtawost.

Blesk, u, m. fulgor Cic. Plin. H. N. nitor, splendor, is, m. iubar. is. n. das Blitzen, der helle Glanz, Schimmer, Blitz, der blitzende Schein, der Glanz: fény, fényesség, fénylés, tündöklés, z. B. der Sonne, des Silbers, der Ehre, der Tugend: Syn. Blik, Blisťáňí, Lisk, Gasnost'. Usus. Blesk Slunca, fulgur solis Lucret. der Schimmer der Sonne, nap fényessége. Blesk zeseba dáwat (puscat), i. e. blisčat sa. W swém Blesku sa ukázat: splendorem suum declarare, in suo splendore apparere: sich in seinem Glanze zeigen, maga fényességét meg-mutatni.

† Blíska, i, f. dem. v. Blska.

† Blesňík, u, m. v. Bljňík, Chmelík.

† Blikáňí, n. v. Škúleňí.

† blikati, al, ám, v. škúlit.

† Blkawáňí, n. v. Škúlíwáňí.

† blikawati, al, ám, v. škúlíwat.

† blikawé, adv. v. škúlawe.

† blikawí, á, é, adj. v. škúlawí.

† Blikawost, f. v. Škúlawosť.

† Bl'n, u, m. v. Bljn.

† blínowí, á, é, adj. v. blenowí.

Blisčáňí, á, n. fulgor, splendor, nitor, fulgescentia, splendescentia, ae, f. micatio, emicatio, radiatio, rutilatio, splendicatio, scintillatio, nis, f. das Schimmern, Funkeln, Blitzen, Flinkern, Glänzen: fénylés, tsillámlás, tündöklés, ragyogás, szikrázás, fény, fényesség, fényeskedés. Syn. Blesk, Blisťáňí, Blisknutí, Ligotáňí, Lisčáňí, Lisknutí, Liskáňí, Stkwíšeňí, Zablisčáňí. boh. Blisčeňí.

blisčat sa, čal sa, čím sa V. I. imp. blisči sa: fulgere, fulgescere Jul. Firm. micare, nitere, nitescere, splendere, splendicare, radiare, rutilare, lucere, collucere, coruscare, stellare: Glanz von sich geben, glänzen, flinkern, blitzen, schimmern, leuchten, z. B. ein Edelstein: fényleni, tündökleni, szikrázni, tsillámlani (lom), fényeskedni, ragyogni. Syn. bliskat sa, skwíšit sa, ligčat (ligotat), liskat, lisknút, zablisčat sa, Blesk ze seba púščat, dáwat. boh. blisčeti se, lesknúti (lisknúti) se. Usus. Dom sa od Zlata blisčí: fulgurat domus auro, das Haus schimmert mit dem Golde, arannyal fénylik a' ház. Prov. Ne wšecko ge (neňí wšecho) zlato, čo sa blisčí: pelle sub agnina latitat mens saepe lupina. Non omne, quod splendet, aurum est: es ist nicht alles Gold (Hönig), was glanzt (süß ist): nem mint arany, a' mi fénylik. v. Zlato.

Blisčíwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

blisčíwat sa, al sa, ám sa, freq. ex blisčat sa. boh. blisčíwati se.

Blisk, u, m. v. Blesk. 2) fulgur, is, n. Cic. der Blitz, das Wetterleuchten; villamlás, villámás.

Bliskač, a, m. fulgurator, is. Inscr. der Blitzer, Blitzschleuderer: villámó, villámló. 2) fulgurator, Cic. fulguris explanator: der Blitzer, Ausleger vom Blitze: villámásból jövendölő.

bliskací, á, é, adj. v. bliskawí.

Bliskačka, i, f. res rutilans: eine Bli-

blißende Sache: fényesség, tündöklés, pillangó. *Syn.* Ligotačka.

Blíſkáňí, á, n. fulguratio, nis, f. das Blißen, der Bliß beim Gewitter: villámás, villámlás. *Syn.* Zablíſkáňí, Zablisknuťí. *Usus.* Od Blíſkáňá ſpálení, fulguritius. *Plaut.* vom Bliß getroffen, verbrennt: meny-kötöl villámtól illettetett. 2) v. Blíſčáňí.

blíſkať, al, ám, V. I. *imp.* ſkag. v. blíſčať ſa. *Usus.* Telem blíſkať, corpus nudum exhibere: den bloßen (nackten) Leib zeigen: a' mezételen testét, farát mutogatni. 2) v. *seq.* II. *rec.* blíſkať ſa: fulgurare, corruscare: blißen, beim Gewitter: villámlani (villámoni). *Syn.* zablíſkať ſa, zablisknúť ſa. *Usus.* Blíſká ſa, fulgurat *Plin. H. N.* micat ignibus aether *Ovid.* es blißt, villámlik.

Blíſkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

blíſkáwať, al, ám, *freq.* ex blíſkať. II. *rec.* blíſkáwať ſa, *freq.* ex blíſkať ſa.

blíſkawe, *adv.* fulgide, splendide, nitide, rutile: glänzend, ſchimmernd, glänzig, blißend: fényessen, tündökölve. *Syn.* blíſklawe, ligotawe, liſkawe, liſklawe.

blíſkawí, á, é, *adj.* fulgidus *Lucr.* splendidus, corruscus, nitidus, rutilus, a, um; fulgens, corruscans, splendens, splendicans, stellans, splendescens, micans, lucens, radians, rutilans, tis: ſchimmernd, blißend, glänzend, glänzig: fényes, tündöklö, tsillámló, ragyogó, fénylö. *Syn.* blíſkací, blíſklíwí, ligotawí, liſkawí, liſklawí. *Usus.* Blíſkawé (woſčené) plátno: (cerata) tela, linteum splendidum: Glanzleinwand, Wachsleinwand: viaszkos vászon.

Blíſkawka, i, f. bracteola, bractea (aurichalci auri radians), ae, f. das Flinkerlein, Flinkerchen, Fliederchen, Flitterchen, der kleine Flieder, Flitter, Goldflimmer, Goldflitter, das Flittergold: pillangó. *Syn.* Blíſklawka, Libotka, Ligotačka, Ligotka, Liſkawka, Liſklawka.

Blíſkawoſť, i, f. fulgida natura (conditio): eine ſchimmernde Beſchaffenheit: fénylö tulajdonság. *Syn.* Blíſklawoſť, Ligotawoſť, Liſkawoſť, Liſklawoſť.

blíſklawe, *adv.* v. blíſkawe.

blíſklawí, á, é, *adj.* v. blíſkawí.

Blíſklawka, i, f. v. Blíſkawka.

Blíſklawoſť, i, f. v. Blíſkawoſť.

blisknúť ſa, knulo (klo) ſa, kňe ſa V. P. *imp.* nech ſa blíſkňe, v. blíſkať ſa. *Syn* zablisknúť ſa, *boh.* leſknúti (liſk) ſe.

Blisknuťí, á, n. v. Blíſkáňí.

† bliſtěti ſe, ěl ſe, tím ſe, v. blíſčať ſa.

† bliſčíwati ſe, al, ám, v. bliſčíwať.

† Blit, u, m. v. Blen.

† blíti, blil, bliji (u), v. dáwiť ſa; wracať 2. Nro.

† Bliťí, n. v. Dáweňí, Wracáňí 3. Nro.

† blíwati, al, ám, *freq.* ex blíti, v. wracáwať, dáwíwať ſa.

† blíwáwati, al, ám, *freq.* ex *praec.* v. wracáwáwať, dáwíwáwať ſa.

Blíženci, cow, m. *plur.* gemelli, gemini, fratres gemini *Cic.* didimi, orum, m. *plur.* gemini pueri, geminae proles *Virg.* gemellus fetus (partus): die Zwillinge, zwei Kinder

le in einer Geburt: kettős gyermek. *Syn.* Dwogčátko, Dwogčence, Dwagički. 2) gemini (syderum), unum ex signis Zodiaci *Plin. H. N.* die Zwillinge am Himmel, ein Gestirn: kettős jegy az égen.
Blizenec, nca, m. geminus *Cic.* gemellus, i, m. geminus frater *Plaut.* Zwilling, zugleich geboren, leiblicher Zwillingsbruder: kettős, kettőtske. *Syn. Plur.* Blizenci (spolu narozené Děti): v. supra, Dwogča, Dwogčátko, Dwogčence.
Bliženi, á, n. adpropinquatio, propinquatio, nis, f. das Nähern, Hinzunahen: közelgetés, közelítés. *Syn.* Približowáni.
Blížit sa, il sa, im sa, V. I. imp. bliž sa: propinquare, adpropinquare, adproximare, proximare, prope (propius, vicinius) accedere: nahen, sich nahen, sich nähern, näher kommen, hinzunahen, hinanzukommen, közelgetni, közelíteni, közelébb hozzá menni. *Syn.* približowat sa. *Usus.* Noc sa blíži. Uš sa mrká. Ge na mrkáni: nox ingruit (instat adpetit): es wird Nacht; die Nacht ist vor der Thür; die Nacht nähert sich: közelget az éjtszaka; estveledik.
† Blížiti se, il, ím, idem.
Blízki, á, é (abs. b ízko), adj. comp. bližší, superl. nagbližší: propinquus vicinus, a, um: nahe, dem Orte, der Zeit, der Verbindung nach rc. nahe gelegen der (die, das), nächst: közel való. *Syn.* bližši, nedaleki. *Usus.* Na Blízku (boh. na bl'zce) : in propinquo, in vicinia, cominus, prope: in der Nähe, in der Nachbarschaft: közel (nem messze). 3 Blízka, a propinquo, aus der Nähe: közelről.

Ti tu nékde blízko bíwáš, ostáwáš: non procul habitas: du mußt nicht weit von hier wohnen: te közel lakol itt valahol. — Keďbich gá mal tak blízko domow gako on, gábich pobil každu Nedelu doma: si domus Parentum meorum tam vicina esset, quolibet die Dominico eam inviserem: wenn ich so nahe nach Hause hätte, wie er, ich ginge alle Sonntage nach Hause; ha az én szüleimnek haza olly közel vólna, mind az övé, én azt minden vasárnapon meg látogatnám (minden vasárnap haza mennék). — *Prov.* Gá sem si (každí si gest) nagbližší; proximus egomet mihi. Amor incipit ab ego: ich bin mir die nächste Treue schuldig: kiki magát leg-jobban szereti: Mindenik keze magához görbe. — Bližšá ge Ko ela, než Kabát: tunica pallio propior (prior): das Hemde ist näher als der Rock: közelébb az ing a' tsuhánál.
blízko, *adj. abs.* v. Blízki.
blízko, *adv. comp.* blíž, blíže, blížeg, blížšeg (*boh.* blížegi), *superl.* nagblíž, nagblíže, nagblížeg (*boh.* negblížegi), *cum et sine Genit.* prope, in propinquo, non procul: nahe vom Orte, Zeit, Verbindung: in der Nähe, nicht weit: közel, nem messze. *Syn.* blízo, nedaleko. *Usus.* Blízko (na Bl zku) ležat, bit: prope (in propinquo, in vicinia) iacere, esse: nahe (in der Nähe) liegen seyn: közel feküdni. Bl'zko ist, prope accedere; nahe hin gehen, közel menni. 2) *cum praepos.* od. Blízko od seba, non procul invicem, nicht weit auseinander, nem messze egy mástól.

 † Blíž-

† Blízkost, i, f. v. seq.
Blízkosť, i, f. propinquitas, proximitas, vicinitas, tis, f. vicinia, ae, f. propinquum, i, n. die Nähe: közel valóság, nem meszszeség. *Syn.* Nedalekosť.
Bližní, ného, m. proximus, propinquus, i, m. homines: der Nächste, jeder Mensch: felebarát. *boh.* Bližňí. *Usus.* Musíme Blížného milowať, gako seba samého: proximum ut nosmet ipsos amare debemus: wir müssen die Nächsten, wie uns selbsten lieben: szeretnünk kell felebarátunkat, mint önnön magunkat.
bližňí, á, é, *adj.* proximus, propinquus, a, um: der (die, das), Nächste: falebarát, felebaráti. 2) v. blízký.
† Bližňí, ňího, m. v. Bližní.
blizúčký, á, é, *adj.* valde propinquus; vicinus, vicinissimus, propinquissimus, a, um: der (die, das), sehr nahe ist: igen közel (éppen nem messzéről) való. *Syn.* blizúnký.
blizúčko, *adv. dem.* valde vicine (prope, propinque), vicinissime, propinquissime; sehr nahe: igen közel. *Syn.* blizúnko.
blizúnký, á, é, *adj. dem.* v. blizúčký.
blizúnko, *adv. dem.* v. blizúčko.
Blk, u, m. flamma, ae, f. ardor, is m. die Flamme: láng, égés, lobbanás. *Syn.* Plameň.
Blkáňí, á, n. v. Blčáňí.
blkať, al, ám, V. I. *imp.* kag. v. blč t.
Blkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
blkáwať, al, ám, *freq.* ex blkať.
blkawe, *adv.* flammate, flammanee: flammig: lobbanva, fellobbanva, lángolva. *Syn.* blčawe.
blkawí, á, é, *adj.* flammeus flammatus, a, um: flammig felgyulladtt, lángoló. *Syn.* blčawí.
Blkawosť, i, f. flammea conditio; flammige Beschaffenheit lángoló tulajdonság. *Syn.* Blčawosť.
blknúť, knul (kel), kňem, P. *imp.* blkňi, v. blkať.
Blknutí, á, n. v. Blkáňí.
Blša, ata, n. v. seq.
Blšečka, i, f. *dem.* ex *seq.*
Blška, i, f. *dem.* ex Blcha parvus pulex: ein kleiner Floh bolhátska, kis bolha. *bol* Blečka.
Blšisko, a, n. *contemt. ex* agg. ex Blcha: magnus (grandis) pulex: ein großer Floh nagy bolha, balha.
blšní, á, é, *adj.* v. blchawí.
Blšňík, u, m. Zelina, pulicaria, inula pulicaria Linn. conyza squarrosa Linn. Flöhkraut, Dürrkraut, balhafű, bolha-fű, hunyor. *Syn* blšná Zelina, Chmelík. *boh* Kdesno, zlatí Traňk, Blešňík.
* Blucha, i, f. v. Blcha.
* bluchawí, á, é, *adj.* v. blchawí.
Blud, u, m. loc. sing. Bluďe *boh.* Bludu: error, is, m. lapsus, ûs, m. peccatum, i, n der Irrthum, die Irre, das Irren, Irrsal, Irrung: hibá tévelygés, eset, botlás. *Syn* Omil, Omilka, Omleňí, Pomýlňí, Zámleňí. *Usus.* Blud odwolať, revocare errorem wiederruffen den Irrthum, hibát viszsza tzáfolni. Do Bludu upadnúť, in errorem incidere; errorem committere ein Irrthum begehen, in den Irre gehen, darein fallen: tévelygé-

gébe esni, meg bottlani. Blud sa stal, error contigit, commissus est: erratum est; es ist ein Irrthum vorgefallen, geschehen: hiba esett. W Bluđe bit, esse (versari). in errore; in der Irre (im Irrthume), seyn; sich befinden: hibázni, tevelyegni, tévelygésben lenni. Blud (zablúđeňí, Pobluđeň) na Cesťe: labyrinthus, error viae: der Irrgang: útban való tévelygés. 2) opinio falsa, error: Irrwahn: tévelygés, hamis vélekedés. Syn. Bluđárstwí. 3) labyrinthus, i, m. Irrgarten: keringés, forlélyos, kert, mellynek sok tévelygő útain a' ki bé-menénd nehezen jö ki. Syn. omilná Zahrada, Bluđň ř.

Blúd, a, m. insanus, i, m. nicht klug: bódúlt, bolond, eszelös, esztelen. Syn. Nemuđrí, Nerozumní. Usus. Blúđe, Blúđe! interj. hem! obsecro! quaeso! mein! ich bitte: kérlek. Etiam de feminis adhibetur.

Bluđar, a, m. doctor falsus, docens errores: Irrlehrer: tévelygésre tanító.

† Bluđač, e, m. idem.

Bluđár, a, m. discursor, grassator, erro, vagator, circuitor, is, m. vagabundus, erraticus. i. m. Irrgeist, Herumstreichender, Herumstreicher, Herumschweifer, Streicher, herumschweifender Mensch: kóborló, koslató Par. Páp. kószáló, tsavargó, vandorló, ország járó. Syn. Bŕílač, Brusár, Lankár, Powalač, Tulák, Wandrowňík, bludná ... vulg. Cabrinkár. Usus. ... Bludár: vespertilio, ... Herumstreifer, éjeli ... a' bagoly.

..., a, e, adj. poss. ex Bluđárka.

bluđárčin, a, e, adj. poss. vagae vagabundae: der Herumstreicherinn gehörig: kószálónéé, kóborlónéé, tsavargónéé. Syn. bŕílaččin, brúsárčin, lankárčin, powalaččin, tulaččin, wandrowňiččin, vulg. čabrinkárčin.

Bluđáreňí, á, n. v. Bluđárstwí.

bluđárit, il, im, V. I. imp. dat. vagatorem esse: ein Herumstreichender seyn: koborlónak lenni, tsavarogni. Syn. bŕílat, brúsit, lankárit, powalat sa, túlat sa, wandrowat, vulg. čabrinkárit. 2) v. bluđit 3-tio Nro.

Bluđarka, i, f. errores docens, femina. Irrlehrerinn: tévelygésre tanító személy (aszszonyság). boh. Bluđarka.

Bluđárka, i, f. vagabunda, vaga: Herumstreicherinn, Herumschweiferinn: kóborló (kószáló, koslató, tsavargó, vándorló) aszszony. Syn. Bŕílačka, Brusárka, Lankárka, Powalačka, Tulačka, Wandrowňička, vulg. Cabrinkárka.

bluđarow, á, e, adj. poss. ex Bluđar.

bluđárow, a, e, adj. poss. vagabundi, vagi, dem Herumschweifer gehörig: kószálóé, kóborlóé koslatóé, tsavargóé, vándorlóé Syn. bŕílačow, brúsárow, lankárow, powalowačow, tulačow, wandrowňíkow.

bluđárski, adv. more vagatorum, vagabunde, vage Liv. herumschweifend: bujdosva, koslatva, tsavarogva, kószálva, széllyel, imitt-amott. Syn. brusárski, bŕílawe, lankárski, powalački, tulački, wandrowňícki, vulg. cabrankawe, čabrinkárski.

bluđárskí, á, -é, adj. vagabundus Solin. vagus, a, um; vagatores adtinens: herumschweifend

fend, herumstreichend, die Herumstreifer betreffend: koslató, kószáló, kóborló, vándorló, tsavargó, ország 's világ. *Syn.* brúlawí, brúsárstí, lankárstí, powolackí, tulackí, wandrowňácí, *vulg.* čabrinkawí čabrinkárstí.

Bludarstwí, *á*, n. doctrina falsa (a vero aliena) Irrlehre: hamis (tévelygö) tanitás. *boh.* Bludařstwí. 2) v. Blud. 2. Nro.

Bludárstwí, *á*, n. Vita vagabunda: ein herumschweifendes Leben: kóborlásban töltt (tsavargó kószáló) élet. *Syn.* Brílawost', Bludáreň', Lankáreňí, Lankárstwí, Powalactwí, Tulactwí, Wandrowňictwí, *vulg.* Čabrinkárstwí, Čabrinkáwost'. 2) v. Blúdeňí 2. Nro.

Bludek, dku, m. *dem.* ex Blúd.

Blúdek, dka, m. *dem.* ex Blúd.

Blúdeňí, *á*, n. erratio, exerratio, nis, f. das Irren, Fehlen: el-tévelyedés, v. Blud. 1. et 2. Nro. 2) vagatio, divagatio, oberratio, grassatio, discursio, nis, f. das Streifen, Herumschweifen, Herumstreichen, die Streifung, Streiferei: bujdosás, tsavargás, koslatás *Par. Páp* vándorlás, kószálás, kóborlás. *Syn.* Bludárstwí, Brilani, Brilacka Brúseňí, Lankáreňí, Powaláň', Luláňí Wandrowáň', *vulg.* Čabrinkáň'.

Bludička, i, f. ignis fatuus: Irrlicht, Irrwisch, éjjel tsillámló reves-fa világa.

blúdit, il, ím, V. I. *imp.* bluď: errare, aberrare a via, deviare: irren, irre gehen, den rechten Weg verfehlen: tibolyogni (tibolygok), tévelygeni, el-tévelyedni, el-tévezteni. *Syn.* Cestu chibit, poblúdit, zablúdit. *Usus.* W Temnostách blúdit: errare in tenebris: in der Finsternisse irren: a' setétségben el-tévelyedni. 2) errare, peccare, hallucinari, haesitare, dubitare: irren, fehlen: hibázni, véteni, tévelyegni. *Syn.* chibowat, pochibowat. 3) errare, discurrere, grassari, oberrare, vagari, circumvagari, divagari, circuire: herumstreichen, streifen, herumschweifen: vándorlani, tévelyegni (tévelygek), koslatni (tok) *Par. Páp* kószálni, kóborlani, bujdosni, tsavarogni. *Syn.* bludárčit, brílat, brúsit, lankárit, wandrowat, tůlat sa, *vulg.* čabrinkat. *Usus.* Sem a tam blúdit, hinc inde divagari, oberrare: hin und her irren, herumschweifen, herumstreichen: ide 's tová bujdosni, vándorlani, tsavarogni.

Blúdíwáňí, *á*, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

blúdíwat, al, ám, *freq.* ex blúdit.

bludňe, *adv.* falso, perperam: erronee, per errorem: irrig, irrend, nicht richtig: hamissan, tsalárdúl, gonoszúl, tévelygössen.

bludn', *á*, *é*, *adj.* errans, errabundus, falsus, a, um: irrig, irrend: tévelygö hibázó hamis vélekedésben lévö. *Syn* chibug'cí, ojálení, pochibug'cí 2) falsus, a vero alienus, erroneus, a, um: irrig, nicht richtig, falsch: hamis, tsalárd nem igaz. *Syn.* neprawdiwí neoprawdiwí, falešn'. 3) erraticus, vagus, vagabundus a, um: herumschweifend: bujdosó, bolygó, tsavargó. *Syn* bludárstí. *Usus.* Bludní Hwézdí, stellae erraticae, Irrsterne: bujdosó tsillágok. Bludná Duša, v. Bludár.

Bludňi-

Bludňica, *i*, f. falsae doctrinae dedita, haeretica, ae, f. Ketzerinn, Irrgläubigerinn: eretnek (tévelygő hitben lévő) asszony, személy. *Syn.* Racírka.

Bludňicki *adv.* errabunde, erronee, false: irrig, irrend: tévelyegve, hamissan. 2) haeretice, sectariarum more: irrgläubisch, ketzerisch: eretnekül. Syn. Racírski.

Bludňický, *á*, *é*, *adj.* haereticus sectarius, á, um; errantes in fide (haereticos) adtinens: Irrgläubige betreffend: a' hitben tévelygőket illető. *Syn.* Racírskí.

Bludňictwí, *á*, n. error in fide, haeresis: der Irrglaube: tévelygés a' hitben. *Syn.* Bludarstwí, Racírstwí.

Bludňík, *a*, m. falsae doctrinae deditus, falsae formulae addictus, errans in fide, haereticus: Irrgläubig, Ketzer: tévelygő hitű, eretnek. *Syn.* Racír. 2) homo erroribus deditus (plenus): Irrgeist, Mensch voller Irrthümer: tévelygéssel el-teltt ember; szabad lelkü. Syn. Slobodowerec.

Bludňík, *u*, m. v. Blud 3. Nro.

† Blume, *i*, f. v. Hlučica.

Bob, *u*, m. faba, ae. f. Vicia Faba Linn Faba officin. swa[illegible]wí Bob. Dolychos pruriens Linn. *Varr.* fábulus, i, m. Cato. die große Bohne: öreg (nagy) bab. *Usus.* Planí Bob, faba sylvestris, wilde Bohne, vad bab. *Prov.* Aňi gedního Boba, nedalbich zaňho. v. Aňi Babki nestogí sub Babka 2. Nro. Aliud est Fizula et [illegible].

Bobček, *u*, m. *dem.* ex Bobek: fabula, ae, f. fabellum, i, n. kleines Böhnchen: babotska, kis bab.

bobčení, *á*, *é*, *part. Constr.* minute (luride) scriptus, a, um: gekrakelt, mit kleinen Buchstaben oder schlecht geschrieben: irkáltt, firkáltt. *Syn* drobňe (zle) písaní.

Bobčeňí, *á*, n. minuta (lurida) scriptio (scriptura): das Krakeln: irkálás, firkálás. *Syn.* drobné (zlé) p'smo (p'sáňí).

bobčiť, *il*, *ím*, V. I. *imp.* bobči: minute (luride) scribere: krakeln: irkálni. firkálni. *Syn.* drobňe (zle) p'sať.

Bobčwáňí, *á*, n *Nom. Verb.* ex *seq.*

bobčwať, *al*, *ám*, *freq.* ex bobčť.

Bobeček, *čka*, m. *dem.* ex Bobček.

Bobek, *bku*, m Strom: laurus, i, et ûs, f. *Horat.* Laurus nobilis Linn. Laurus officin. der Lorbeer, Lorbeerbaum: borostyán-fa. *Syn.* bobkowí Strom. *Usus.* Bobkem zawencowaní, okrášení, ozdobení, *á*, *é*: laureatus, a, um. *Cic.* mit Lorbeern bekränzt, mit einem Lorbeerzweige (kranze) geschmückt, versehen: 2) Zrno: bacca lauri: Lorbeere, Lorberbeere, Lorberkorn, Lorberkörner: borostyán-mag, babil-mag. 3) Kozí, owčí Bobek: bacca (baca), ae, f. *Pallad.* stercus caprinum, ovile: Schäfkoth, Ziegenkoth, Ziegenlorbeern, Schaflorbeern: júh, ketske bogyó, szar. 4) *dem.* ex Bob. v. Bobček, *Plur. nom.* Bobki, *genit.* kow, etc.

Bober, *bra*, m fiber, bri, m. et Castor, is, m. *Plin. H. N.* Castor fiber Linn. ein Biber: hód. *boh.* Bobr. *Aliud est* Wídra, lutra, licet Párizpápay confundat.

bobkowí, *á*, *é*, *adj.* laureus, a, um; e lauro: vom Lorbeer-

bau-

baume, dahin gehörig: borostyám, borostyánból való. *Usus*. Bobkowí List, folium laureum, (lauri), das Lorbeerblatt, borostyán levél, babíl levél. Bobkowé Listi (*vel collect.* Listí): folia laurea *Cato.* die Lorbeerblätter: borostyán levelei. Bobkowí Hág, nemus laureum *Martial.* Lorbeerwald, borostyán fa erdő. Bobkowí Strom, v. Bobek 1. Nro. — Bobkowí Wenec, laurea et laurea corona *Cic.* Lorbeerkranz, Lorbeerzweig, womit die Triumphirenden ihr Haupt schmückten, sie hatten auch einen in der Hand: borostyán koszorú, mellyel koronázták azokat, a' kik az ellenségen győzedelmet vettek. Bobkowí Wenec mag'cí (nosic'), á, é,: lauriger, a, um, *Ovid.* einen Lorbeerkranz tragend, mit einem Lorbeerkranze (zweige) ummwunden, oder geziert: borostyán koszorút viselő. Bobkowá Růža, Nerium oleander Linn. Rosenbaum, magas rósa-fa. 2) laurinus, a, um, *Plin. H. N.* e baccis lauri: von Lorbeern, borostyán magból való. Bobkowí Oleg, laurinum oleum. Lorbeeröl, borostyán olaj. Bobkowe Zrno, v. Bobek 2. Nro. 3) laureus, lauricomus, a, um, *Lucret.* lorbeerhaarig, mit Lorbeern besetzt: borostyánnal tellyes. Bobkowí Wrch, lauricomus mons, lauretum: borostányhely.

bobkowň'cki *adv.* v. bakalárski.

bobkowň'cký, á, é, *adj.* v. bakalárský.

Bobkowňictwí, á, n. v. Bakalarstwí.

Bobkowňík, a, m. v. Bakalár.

bobkowňíkow, a, e, *adj. poss.* v. bakalárow.

bobowí, á, é, *adj.* fabaceus (fabacius) *Plin. H. N.* fabaginus et fabarius, a, um. *Cato.* fabalis *Ovid.* fabulis. e: *Cato.* aus (von) großen Bohnen dahin gehörig: öreg babból való, öreg babhoz való. *Usus.* Bobowí Slúpki, neb Stúpki, culm. fabales, fabalia *Varr.* die Stängel der Bohnen, Bohnenstängel; bab-szár. Bobowá Múka, lomentum, i. n. *Martial.* farina fabacea (fabagina): Bohnenmehl: bab liszt mellyel a' régiek kendöző gyanánt éltenek. Bobowá Kola, v. Bobowi čo. Bobowé Lusčin', fabalia, ium, n. *plur.* Bohnenhülsen, bab héja.

Bobownik, Veronica becca bunga Linn. Bachbungen.

Bobowišćo, a, n. fabetum, i, n. Bohnenacker; bab-föld. *Syn.* Bobowiško, bobowá Rola, *boh.* Bobowiště.

Bobowiško, a, n. idem.

† Bobowiště, n. idem.

† Bobr, a, m. v. Bober.

bobrowí, á, é, *adj.* castoreus *Senec.* castorinus *Marcell Emp.* fibrinus, a, um, *Plin H. N.* vom Biber, von Bibern hódi, hódból való. *Usus* Bobrowí Širák, pileus e pilis castoris (castoreis): Biberhut, Castorhut, hód kalap Bobrowé Wlasi, pili castore (castorini), Biberhaare, hód szőr. Bobrowá Robota, opu fibrinum, Castorarbeit, hód munka. Bobrowé Kožki, fibrinae Pelles, *Plin. H. N* Biberhäute, hód bőr. Bobrowprá ek: pulverisatum castoreum, gepulvert Bibergeil, hód tetem pora. Bobrowí Strog bobrowe Lekárstwí: castoreum *Virg.* castorium: Bibergeil hód tökiből való orvosság kástoreum, hód tetem. Bobrowá

kowá Mast': unguentum castoreum, Biberfett: hód zsir.

Bobčení, á, n. turgescentia, tumescentia, ae, f. das Schwellen, die Schwellung: dagadás, fakadás. *Syn.* Puchnutí.

bobčet, čel, čim, V. I. *imp.* bobči: tumescere, turgescere: schwellen, z. B. der Same: dagadni, fakadni. *Syn.* puchnúť.

Bocań, a, m. ciconia, ae, f. Ardea Ciconia Linn. der Storch, gólya madár. *Syn.* Boğdál, Boğdán, Bokáń, Góla. *boh.* Čáp.

† Bocan, a, m. idem.

Bocanček, a, et nečka, m. *dem.* et *seq.*

Bocanek, nka, m. *dem.* pullus ciconiae, ein junges Störchchen, gólya-fi. *Syn.* Boğdálček, Boğdánček, Bokánček, Gólička. *boh.* Čápe.

Bocańnosek, sku, m. Zelina: v. Čap'nosek.

Boček, čku, m. *dem.* ex Bok: latusculum *Lucret.* exiguum latus: die kleine Seite, das Seitchen: óldalotska, kis óldal.

Bočeńí, a, n. aversio, aversatio, nis, f. *Quint.* das Wegwenden, z. B. seiner Person von Jemanden, Abscheu: valamitől irtózás, utálás, farolás, elfordúlás. 2) omnium lateris summarum in unam coactio, *vulg.* laterisatio: das Summiren: az egy óldalon lévő súmmának egybe számlálása, szedése. 3) v. Obcházáńí.

† Bochen, chnu, m. v. Peceň.

† Bochníček, čku, m. *dem.* ex *seq.* v. Pecńček.

† Bochník, u, m. *dem.* ex Bochen, v. Pecńk.

Bočisko, a, n. *content. et exag.* ex Bok.

bočiť, il, ím, V. I. *imp.* boč: omnes lateris summas in unam cogere, *vulg.* laterisare: summiren: az egy óldalon lévő summákat egybe számlálni, egybe szedni. 2) Od nečeho, od někoho: aversari *Plaut.* averso animo esse, sich weg wenden von etwas, den Rücken zu kehren, nicht an etwas gehen wollen, nicht wollen, nicht Lust haben, sich weigern: farolni valamitől, valakitől el-fordúlni, irtózni töle, útalni valakit. 3) v. obcházať. *II. rec.* bočiť sa: objecto latere reniti: sich stemmen: oldalát forditva, ellene tusakodni, ellene állani.

Bočwáńí, á, n. *Nom. Verb,* ex *seq.*

bočwať, al, ám, *freq.* ex bočiť. *II. rec.* bočíwať sa, *freq.* ex bočiť sa.

* Bočka, i, f. v. Bečka.

* Bočkár, a, m. v. Bednár.

* bočkárčin, a, o, *adj. poss.* v. bednárčin.

* Bočkárka, i, f. v. Bednárka.

* bočkárow, a, o, *adj. poss.* v. bednárow.

* bočkárskí, *adv.* v. bednárskí.

* bočkárskí, á, é, *adj.* v. bednárskí

* Bočkárstwo, a, n. v. Bednárstwí.

bočne *adv.* lateraliter, a latere: von der Seiten: óldalaslag, óldalast, óldalról.

bočni, á, é, *adj.* lateralis, e; die Seite betreffend: óldali, óldalas. *Syn.* pobočni, postránní. *Usus.* Bočná Bolesť, dolor lateralis, das Seitenwehe, óldal-fájdalom. Bočná (postraná) Stena, murus lateralis. Seitenmauer, óldali kő-fal, fal.

† bočńí, *adj. om. gen.* idem.

bodag, *interj.* utinam! o si! daß, o daß, wollte Gott! hogy, vajha. *Usus.* Bodag ti tak Boh platil! sic tibi Deus adsit!

sit: daß dirs Gott so vergelte: úgy fizesse meg néked az Isten.

Bodágzdraw, u, m. resalutatio, nis. f. das Bedanken, Antwort auf das Grüssen: köszönés, felelet a' köszöntésre. *Prov.* Gakí Pomáhagboh, takí Bodágzdraw: si vis benedici, homini maledicere noli. Qualis clamor adit, talis et inde redit. Qualis interrogatio, talis responsio. Par pari refertur (referre): wie man in den Wald schreit, so schallt es wieder heraus. Wurst wieder Wurst. Geht ein böses G'schrey in Wald, ein böser Echo herausfallt: minémü a' köszöntés, ollyan a' köszönöt-is. Költsön helyébe költsönt adni.

† Bodec, dce, m. v. Píchač 5-o *Nro.*

† bodení, á, é, *p. c.* ex bůsť'í, v. pichaní.

† Bodeňí, n. v. Pichání 1-*mo* *Nro.*

† Bodiňi, din, f. *plur.* v. Kúf.

† Bodka, i, f. v. Pich 2-*o* *Nro.*

* Bodlák, u, m. v. Pichlák. 2) v. Jhlič Artičoka.

* Bodláček, čku, m. *dem. ex praec.* v. Pichláček.

* Bodlačí, et Bodláčí, á, n. *collect.* v. Pichláčí.

† Bodlák, u, m. v. Pichlák.

† bodlawe *adv.* v. pichlawe.

† bodlawí, á, é, *adj.* v. pichlawí.

† bodmo *adv.* v. pichmo.

† bodnáti, bodl, bodnu *fut.* v. pichnúť, p'chať 1-*o* *Nro.*

† bodnutí, á, é, *p. c.* v. pichnutí, pichaní 1-*o* *Nro.*

† Bodnutí, n. v. Pichnutí, Pichání 1-*o* *Nro.*

bodrogſki, *adv.* bodroghiensium more: nach der Art der Bodroger: bodroghiak módjára, bodroghi módon.

bodrogſkí, á, é, *adj.* Bodrogſká Stolica, Comitatus Bodroghiensis, die Bodroger Gespannschaft, Bodrog-Vármegye.

Bog, a, m. bellum, praelium i, n. pugna, ae, f. certamen inis, n. agon, nis, m. der Krieg, Streit, Kampf, jedes Streiten mit oder ohne Waffen Gefecht, das Fechten, Treffen had ütközöt, háború, hartzolás, tusakodás, viadal. *Syn.* Bitka, Šare, Wogna, Zráška. *Usus.* Bog (Bitku) začínať, capessere pugnam *Liv.* das Treffen (die Schlacht) anfangen: hartzhoz fogni. Bog weľký welku Neprátelom učiniť Zrážku: proelium (pugnam, stragem) edere, eine Schlacht liefern; große Niederlage der Feinden machen: hartzot tartani meg hartzolni; sok embert veszteni. 2) contentio, disputatio, nis, f. lis, rixa, controversia, certamen: Krieg Streit mit Worten, Zank, Disput: vetekedés, veszekedés perlés, háborgás. *Syn.* Zwada. 3) repugnantia, ae, f. Streit, Widerspruch: ellenzés ellenkezés. *Syn.* Protiwnosť 4) v. Báčí, Bázliwosť, Bogazliwosť.

† Bog, e, m. idem.

bogáčňe *adv.* v. bázliwe.

bogácní, á, é, *adj.* v. bázliwí.

Bogácnosť, i, f. v. Bázliwosť.

bogazliwe *adv.* v. bázliwe, lekawe.

bogazliwí, á, é, *adj.* v. bázliwí, lekawí.

Bogazl'wosť, i, f. v. Bázliwosť Lekawosť.

Bogdál, et Bogdáň, a, m. v. Bocaň.

bogící ſa, á, é, *part. praes.* ex báť ſa.

Bo-

Bojiště, a, n. locus (campus) pugnae, Schlachtfeld, tsata-hely, tsata-piatz.

bojně adv. v. bázliwe. 2) v. bogowně.

bojní, á, é, adj. v. bázliwý. 2) v. bogowný.

Bojnica, i, f. bogná (Wogni) Bohyňa: Bellona, ae, f. Virg. Enyo, us, f. Stat. die Bellona, Kriegsgöttin: hadi isten-asszony.

Bojnice, nic, f. plur. Baimo-tzium, Oppidum Provinciae Nitriensis: Bojnitz, Bajmótz, mezőváros.

Bojnička, i, f. pagus, in Comitatu Nittriensi: Bojnitschka, Bojnitska.

Bogowání, á, n. praelium, bellatio, belligeratio, dimicatio, pugnatio, decertatio Cic. praeliatio, nis, f. das Kriegen, Streiten, Fechten, Kriegeführen: hadakozás, hadviselés, vivás, hartzolás, tsatázás, ütközet. Syn. Bog, Zráčka, Harcowání, Wog, Wogowání.

bogowat, gowal, gugem V. I. imp. gug: bellare, belligerare, dimicare, praeliari, militare, certare, concertare, decertare Cic. velitare, pugnare, pugnam Plaut. proelia Horat. kriegen, Kriege führen, kämpfen, fechten streiten mit Waffen: hadakozni, hadat viselni, vini, hartzolni, küszködni, tsatázni, meg-ütközni. Syn. bit sa, potíkat sa, Wognu wesť, wogowat, harcowat, zrážat sa. boh. zawázati se. Usus. Proti Nepřátelom bogowat; na Nepřítelow napadnúť, oborit sa: offendere se in hostem: Schlacht halten, scharmützeln: meg-ütközni, meg hartzolni. 3 Nepřátelem na Koňi bogowat: pugnare ex equo in hostem Liv. wieder den Feind zu Pferde streiten: lóháton viaskodni az ellenség ellen. Prov. Kdo nebogage, ten nezwítazuge: non nisi certanti, laeta corona datur: wer nicht kämpfet, der wird nicht gekrönt. Ohne Gegner ist kein Streit: a' ki nem hadakozik, az nem gyözedelmeskedik. 2) contendere, certare, litigare, lite agere, litem habere, rixari: streiten mit Worten, zanken: viszálkodni, pörölni, veszekedni, patvarkodni. Syn. wadit sa. 3) Tropice. conflictari re, et cum re, laborare, a re: streiten, geplagt werden, z. B. mit Hunger, Noth: gyötrődni. Usus. Boguglcá Církew, militans (conflictans cum multis malis) Ecclesia: streitende Kirche: vitézkedö Anyaszentegyház. 4) repugnare: widersprechen streiten: ellenkezni, ellenkedni, ellene állani. Syn. proť wit sa. Usus. Sám ze sebú boguge, secum pugnat Horat. er widerspricht sich selbsten, önnön magával ellenkezik.

Bogowatel, a, m. v. Bogowník.

Bogowatelka, i, f. v. Bogownica.

Bogowáwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

bogowáwat, ál, ám freq. ex bogowat.

bogowně adv. bellicose Cic. pugnaciter, praeliatorie, certatim: streitbar kriegerisch: hartzolva, hartzoson, hadakozva, küszködve, tusakodva, egymásra valóképest, viaskodva, hadviselö módon. Syn. bogně, harcowně, wogensky, powogensky. boh. wálečně. 2) more belli: kriegerisch, nach Kriegsart: hadi (had-viselö) módon. 3) v. zápasně.

bogowní, *á, é, adj.* bellicosus *Cic.* dimicatorius concertatorius, a, um; pugnax, cis; praeliaris, e: streitbar, kriegerisch, kämpfisch, gerne fechtend oder streitend: vitéz hadviselő, hartzoló, tusakodó, hartzos. viaskodo hadi, hartzi. *Syn.* bogní, wogenſkí harcowaní. *boh.* walečný. 2) bellicus pugnatorius a, um, militaris, e: kriegerisch, den Krieg, das Fechten betreffend, dahin gehörig: hadi, hadhoz hartzoláshoz való, vetézi. *Usus.* Bogawní (harcowní) koň, bellator equus, Fechtpferd, fegyveres ló: Wiďá ſa mi biť Poráďki bogowne: species rerum est bellica: es sieht kriegerisch aus: hadra mindenek tzéloznak. 3) v. zápaſňí.

Bogowňica, *i, f.* bellatrix, pugnatrix, cis, f. *Amnian.* Streiterinn, Fechterinn, ein kriegerisches Weib: hadakozó, hartzoló aszszony, hartzolóné. *boh.* Bogowňice. *Syn.* harcownica.

bogowňiččin, *a, e, adj. poss.* ex Bogowňička, v. bogowňičin.

† **Bogowňice**, f. v. Bogowňica.

bogowňičin, *a, e, adj. poss.* ex Bogowňica: bellatricis: dem kriegerischen Weibe gehörig: hadakozó aszszonyé. *Syn.* harcowňičin, 2) v. zápaſňiččin.

bogowňički, *á, é, adj.* bellatores adtinens: die Krieger betreffend: hadakozókat illető, hadi. *Syn.* harcowňički.

Bogowňictwí, *á, n.* militia, militaris vita: das Streiten, (Kriegen): vitézség, katonaság katona élet. 2) v. Bog, Wogna.

Bogowňík, *a, m.* bellator, dimicator, proeliator, pugnator, is, m. miles, vel es, itis, m. bello, nis, m. Streiter, Krieger, Kriegsmann, Kampfmann: hadakozó, hartzoló, tsatázó, katona, könnyü szerel való vitéz. *Syn.* harcowňík, wogák, wogowňík. 2) v. Zapaſňík.

bogowňíkow, *a, e, adj. poss.* bellatoris, dem Krieger gehörig: hadakozóé, vitézé, katonáé. *Syn.* harcowňíkow. 2) v. Zapaſnikow.

Bogtár, *a, m.* subopilio, nis, m. famulus opilionis: Schafknecht, Schaftreiber, Schäferknecht, Schaflerknecht, Unterschafler, Unterschäfer, bojtár. *Syn.* Honelňík. Starſí Bogtár v. Starek.

bogtárčin, *a, e, adj. poss.* ex seq. *Syn.* Hoňelňiččin.

Bogtárka, *i, f.* subopilionis conjux, Schafknechtinn, Schaflerknechts Weib, Schaftreiberinn. *Syn.* Honelňička.

bogtarow, *a, e, adj. poss.* ex Bogtár.

bogtárſki, *adv* more suboopilionis, schaflerknechtisch, schafknechtisch: bojtárosan. *Syn.* po bogtárſki, hoňelňicki.

bogtárſkí, *á, é, adj.* subopilionaris e; subopilionisticus, a, um: den Schafknecht betreffend, bojtári, bojtárokat illető. *Syn.* hoňelňický.

Bogtárſtwí, *á, n.* subopilionatus, ûs, m. Schafknechtschaft, bojtárság. *Syn* hoňelňictwí.

Bogwod, *a, m.* bellidux, eis, m. Kriegsführer, hadi vezér. *Syn.* Wogwod.

Bogownoſť, *i, f.* pugnacitatis, f. *Quintil.* Streitbegierde, Streitbarkeit: baj kivánás, hátzosság. *Syn.* Harcownoſť.

Boh, *a, m. Voc. Sing.* Bože, Deus, i, m. Gott, Isten. *boh.* Bůh. *Plur. nom.* Bozi, *boh.* Bohowé: idola, deastra. Götzen, hamis Istenek. *Usus.* Wí-

Wínowí Boh, v. Bachus. Pekelní Boh, pluto, Plúto, der Abgott der Hölle, plúto, pokolnak istene. Pastérskí Boh, v. Pan. Wogenskí Boh, v. Smrtonoš, Domácí Bozi, penates, Hausgötter, házi istenek. Lesní Bozi, lesné Oblúdi: fauni, Waldgötter, erdei istenek. — Dalbi Boh, utinam, o si: wollte Gott, daß: adná az Isten, hogy. Dalbi Boh, abi prišel: utinam (o si) veniat! wollte Gott, er käme, daß er käme: adná az Isten, hogy el-jönne. — Nedag to Boh! Deus avertat! Deus meliora! das wolle Gott nicht! behüte (bewahre) Gott! Isten mentsen-meg. Ne adja azt az Isten. — Tak ge Boh na Nebi! per vitam Dei! per Deum! so wahr Gott lebt! a' mint az Isten az égben vagyon. Pomáhag Pán Boh! Bože pomáhag! bene vertat! Gott helf'! Isten áldja-meg a' munkát! Isten segílj! Tak mi Pán Boh pomáhag! sic me Deus adiuvet! so wahr mir Gott helfe! Isten engem úgy segíllyen! — Boh wí: *a*) Deus novit, Gott weiß es, tudja az Isten: *b*) Deus est testis, testor Deum: Gott ist Zeuge; Gott weiß es: Isten látja; ő az én tanu-bizonyságom. — Gestli (keď) Boh chce: si Deo placet; bono cum Deo: wenn Gott will; geliebts Gott; wills Gott: ha az Isten akarja. — Buď Bohu Chwála! Ďekowať Pánu Bohu! Deo gratias, Deo est habenda gratia: Gott Lob, Gott sey gedankt! hálá légyen az Istennek! — Bohu Obetu činiť. Službu božku Konať, facere divina (rem divinam); sacris (divinis) operari: Gott ein Opfer thun (darbringen); Gottes Dienst halten: az Isteni szolgálatot végbe vinni; Istennek szolgálni. — Poruč to Pánu Bohu, Deo rem committe, empfehle es Gott, bízdd ezt az Isteure. — Poručeno Pánu Bohu, Deo rem permitto, Gott sey es geklagt, Isten néki. — Boha robiť z ňekoho. Nekoho za Boha mať: numinis loco venerari, nimis colere aliquem: einen Gott aus einem machen, valakit Isten gyanánt imádni. — Boha za Swedka brať (wolať). Prisáhať, iurare, Deum in testem vocare: schwören, Gott zum Zeugen ruffen: esküdni, hitét le tenni; Istent tanu-bizonyságúl hínni. — Milí, mocní Bože! bone Deus! gerechter (allmächtiger) Gott! mein Gott! bei Ausrufungen: Istenem! Istenem! — Bože chraň! Zachowag Pán Boh! *a*) Deus avertat, behüte Gott! Isten ments-meg *b*) minime, minime vero, nihil minus: nein, behüte Gott! éppen nem. Isten mentsen-meg. — Bože dag, abi: faxit Deus, ut: Gott gebe (gebe es Gott), daß: adja az Isten, hogy. Dag mi Bože, *contemtive* scilicet, videlicet! Gott gebe (spöttisch)! Isten adta. — Bože odpusť, parcat mihi Deus; divinum excipio numen: Gott sey mir gnädig, Isten botsáss (bünömet). Istent ne bántsak véle. — Do Pána Boha (do Wólí božkeg) mať w echého, omnibus, adfluere (abundare), alles im Ueberfluße (in allen einen Ueberfluß) haben, mindenekkel bövölködni, Isten untáig. v. božkó. — Od Boha, divinitus, a' Deo, von Gott, Istentöl. — Pré Bohá, *a*)

per Deum, um Gottes (des Himmels) willen, bei Gott! bei heftigen Reden: az Istenért. b) ah, o, hem: ach! o! o jaj! az Istenért. c) euge, atat: ey, ey ey! no no! ládd-é! no ládd-é! Pre Boha prosit, obsecrare (quiritari, querulari) per Deum, um Gottes willen bitten, istenkedni, az Istenért kérni. — Pred Bohem, coram (teste) Deo, vor Gott, vor Gottes Augen, Isten elött. — Z Bohem, a) bono cum Deo, Dei auxilio: mit Gott, mit Gottes Hülfe: Isten' segitségével. b) si Deo placet, bono cum Deo: wenn Gott will; mit Gott: ha akarja az Isten, ha az Isten akarja. — S Pánem Bohem: a) bono cum Deo; quod felix, faustum, fortunatumque sit; quod bene vertat: in Gottes Namen; mit Gott: eine Formel, worauf ein Vorhaben folgt: Isten' (Istennek) nevében. — S Pánem Bohem začňme: quod felix, faustum, fortunatumque sit (quod bene vertat) incipiamus: wir wollen in Gottes Namen anfangen: Isten' nevében kezdjük-el. b) per me licet, ego non prohibeo: in Gottes Namen, ein spöttischer oder gemeiner Ausdruck, én-miáttam, nem bánom. Isten hírivel. c) nomine (jussu) Dei, in Gottes Namen, auf Gottes Willen, Auftrag: Isten nevében. — U Boha Milosť, apud Deum gratia, bei Gott Gnade: Istennél a' kegyelem. — W Bohu, a) per Deum, in (durch) Gott, Istenben, Isten által. b) pie, in Domino: in Gott fromm: Istenben, istenesen, ájtatosan. W Bohu (W Pánu) usnuti, pie (in Domino) defunctus, in Gott entschlafen, Istenben bóldogúltt. — Pr Boh gest, Deus est Cic. s gulari laude dignus: das ein göttlicher Mensch, ö e jó, istenfélö ember. — W staří Pán Boh žige, adh coelum volvitur, der alte G lebt noch, még él az Isten. Boh nenj Powodec, ale Pom witel Zlého; každému c platí, čo učinil Dobrého non Deus est author culpa sed criminis ultor, pro m ritis iustis praemia iusta d bit. — Keď (gestli) Boh ch stať sa može. Boh kdekolw chce, spomoct može (spomože Deus uudecunque iuvat, modo propitius. Si libeat, se vare procul quoque numi possunt. Horat. es ist möglic wenns Gott will: meg-lehet ha az Isten akarja. — Bo wšecko može. U Boha každ Wec možná. Bohu nič ne nemožné: Divi tamen omn possunt Horat. Nihil est im possibile apud Deum: bei Gott ist alles möglich, Istenn minden lehetséges (semm lehetetlen). — Boh swogi neopúšťá, deserit ille suo nunquam, qui cuncta guber nat: Gott verläßt die Seinige nicht: az Isten soha el nem hadgya, az övéit. — Pá Boh síc dopúšťa, ale neo púšťa: Deus ultra vires ho minem tentari permittit. Deu intentator est malorum: Gott läßt sinken, aber nicht versin ken: az Isten egy felöl suj togat, más felöl ápolgat. — Komu Pán Boh, temu wšec Swatí: cui Deus, illi omne Sancti. Diis, hominibusque plaudentibus Cic. Feliciter, atque auspicato. Felix cui pl litat aether: Glück hat, der Gott an seiner Seite hat: a' ki-

kinek az Isten baráttya, könnyû annak üdvezülni. — Boh. wsákc wseckv widj. Bikbis sa skril w tagném Mest'e, Boh prjtomnj gest zajst'e: Oči Geho cáj Noc zast'iňiči nemá Moc: Deus omnia videt. Oculis Dei nihil est impervium. Et in occulto, et in tenebris acta tua videt Deus: ob du schon im Verborgnen bist, denk doch, daß Gott zu gegen ist; vor seinem Auge ist gewiß nicht finster auch Finsterniß, ha titkos helyen vagy-is, gondollyad, hogy az Isten jelen vagyon; az ő szemei előtt a' setétség-is világosság. Mindeneket lát az Isten. — Čo komu Pán Boh dá, Člowek wzať nemože: virgula divina. Quod Deus homini dedit, nemo negare potest: was Gott dem Menschen gibt, das kann niemand nehmen: a' kinek Isten mit ád, ember nem veheti-el. — Komu Pán Boh nedá, Kowáč nenakuge: bona mens non emitur. was Gott nicht gibt, das kann der Schmied nicht geben: a' mit az Isten nem ád, kovács sem adhat. — Dobre Pán Boh wí, čo robí: fata viam invenient, Gott weiß es, wie was seyn soll: tudgya Isten, minek hogy kell lenni. — Dag, čo gest Božého, Bohu; a čo gest e'sarowe, Cisaru: Caesaribus censum, soluite vota Deo. Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari; et quae sunt Dei, Deo: dem Kaiser gebt sein Gebühr, und Gott gehört, das zahlet ihr: adgyátok-meg a' Tsászárnak, a' mi a' Tsászáré, és az Istennek, a' mi az Istené. — Pánu Bohu twému klaňať sa, a jemu samému (geďiňo) slúžiť budeš: Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli servies: du sollst Gott deinen Herrn anbeten, und ihm alleinig dienen: a' te Uradat Istenedet imádgyad, és tsak néki szolgálly. — Služ Bohu, nechag Swet, keď chceš šťastliwe zemrjet: vive Deo gratus, toti mundo tumulatus, pectore pacatus, semper transire paratus. Vive Deo soli, quod amat caro, quaerère noli: dient Gott allein, die Welt laß seyn: szolgállyad Istenedet, haddel a' világot, hogy szerentsés lehessen a' halálod. — Boha twého zgewňe cti, neb on gest hoden zgewneg Počest'i: publice (externe) cole Deum, quia dignus est cultu externo: ehre deinen Gott öffentlich, denn er verdienet öffentliche Ehre: tisztellyed az Istent külsőképpen, mert méltó a' külső tiszteletre. — Kdo Boha miluge, teho Swet sužuge. Kdo sa Boha držj, teho má Swet wkrjžj: si quis amat Christum, mundus non diligit istum. Omnes, qui pie volunt vivere in Christo, persecutionem patiuntur: wer Gott hat zum Freund, der hat die Welt zum Feind: a' ki az Istent szereti, azt a' világ gyülöli. — Kdo Boha w Pamati má, na teho téš Boh pamatá: cuius in mente est Deus, huius vicissim memor est Deus: wer auf Gott denkt, auf den denkt Gott wieder: a' ki az Istenről el-nem felejtkezik, az Isten-is arról el-nem felejtkezik. — Bez Boha, každá Wec nemožná. Bez božkeg pomoci, nič nemožeme zwest'i. Bez Boha nič nemoža: sine ope divina nihil valemus. *Homer.* Manca est omnium mortalium industria, omnis-

omnisque conatus, nisi fauor aspiret divinus: ohne Gott ist nichts möglich, Isten nélkül minden lehetetlen. — Kdo na Boha zapomíná, ten zapomíná sam na seba: oblitus (qui obliviscitur) Dei, obliviscitur ipse sui: wer auf Gott vergießt, der vergießt auf sich selbst: a' ki az Istenről el-felejtkezik, az magáról felejtkezik-el. — Od Boha Počátek (počínag). Boh má Začátek i Konec biti wsech (wseckých) našich Prácí: a Jove principium. Cum Jove manum move: alles mit Gott. Mit Gott soll man anfangen: az Istennel kell kezdeni. — Kdo w Bohu dúfá, ten nikdi nezúfa (dobre si radí): spes confisa Deo, nunquam confusa recedit: wer auf Gott vertraut, hat wohl gebaut: a' ki Istenben bizik, soha megnem tsalatkozik. — Kdo z Bohem začíná, šťastného Konca dochádzá. Z Bohem začatu Wec, korunnge šťastní Konec. — Co sa z Bohem začíná, dobre sa skonáwá: Jove propitio omnia bene cedunt: was man mit Gott anfängt, erreicht ein glückliches End. Wer mit Gott anfängt, der erreicht ein glückliches End: a' ki Istennel kezdi, szerentsésen végzi.

bohabog'cí, *á, é, adj.* v. bohabogní.

bohabogňe *adv.* pie, religiose: gottesfürchtig, isteni félelemmel, istenesen, ájtatossan, ahétatossan, ahitatossan, szentül. *Syn.* pobožňe.

bohabogní, *á, é, adj.* pius erga Deum, religiosus, devotus, a, um: gottesfürchtig, istenes, Isten-félő, szent (ahétatos, ahitatos, ájtatos). *Syn.* pobožní. *Prov.* Bohabogňí widi bogowať musá: nunquam bella piis, nunquam certamina desunt; et quocum certet, mens pia semper habet: die Frommen haben immer zu kämpfen: az ájtatos lelkek mindenkor küszködnek.

Bohabognosť, *i, f.* reverentia Dei, pietas erga Deum, religio, nis, f. die Gottesfurcht, Gottesfürchtigkeit, Isten-félőség, isteni félelem. *Syn.* Pobožnosť.

Boháč, *a, m.* dives, itis, m. ein Reicher, gazdag ember, dús. *Syn.* Bohatec, v. boháč.

boháččin, *a, e, adj. poss.* divitis feminae, der Reichen gehörig, gazdag aszszonyé (személyé).

Boháčka, *i, f.* dives femina, eine Reiche, gazdag aszszony (személy).

boháčow, *a, e, adj. poss.* divitis, dem Reichen gehörig, gazdagé, dúsé.

Bohactwí, *á, n.* v. Bohatstwí.

† **bohaprázdňe**, — *ní*, — *nosť* v. *seq.*

bohaprázňe *adv.* v. bezbožňe.

bohaprázní, *á, é, adj.* v. bezbožní.

Bohapráznosť, *i, f.* v. Bezbožnosť.

bohaťe *adv.* opulente, nummose, reich, gazdagon, gazdagul. *Syn.* zámožiťe, zámožňe. 2) copiose, large, ubertim: reichlich: böven, béven, bövölködve.

Bohatec, *tca, m.* v. Boháč.

bohaťení, *á, é, p. c.* ditatus, locupletatus, a, um: bereichert, reich gemacht: meg-gazdagíttatott. *Syn.* obohaťení.

Bohaťení, *á, n.* ditatio. locupletatio alicuius: Bereicherung, das Bereichern, gazdagítás, meggaz-

gazdagítás. *Syn.* Obohaťení. 2) v. Bohatnutí.

bohaťeť, tel, tím V.I. *imp.* hať, v. bohatnúť.

bohatí, á, é, *adj. comp.* bohatší, *superl.* nagbohatší: dives, locuples, tis; opulentus, pecuniosus, bene nummatus, a, um: reich, Reichthum besitzend, viel Geld (Vermögen) habend: gazdag, vagyonos, birtokos, pénzes. *Syn.* zámožití, zámožní. *Usus.* Bohatí ge na Peňáze, Zlatí Mešec má: est pecuniosus; crumena illius auro turget: er hat viel Geld, ist geldreich: pénzes ember; nehéz az erszénye. *Prov.* Bohatí. — (Boháč) čím wjc má, tím wždi wjceg žádá: quo plus sunt potae plus sitiuntur aquae. Parthi quo plus bibunt, eo plus sitiunt. Auaro nunquam satis. Auri sacra fames: ein Reicher wird niemals satt: a' gazdag mennél többet bír, annál többet kíván. — Bohatí nemá dosť, až mnoho chudobních oďere (zežere): potentes crescunt alienis damnis: große Fische fressen die kleine: a' gazdagok mások nyomorgatásával gyarapodnak. — J bohatí (Boháč) chudobním zostať može: Irus et est subito, qui modo Croesus erat: auch der Reiche kann noch arm werden. Ein Reicher kann bald arm werden: annyit fordúl alá a' kerék, a' mennyit fel. — J bohatí (Boháč) len dwe nohi w Nosi D'erki, gako chudobní. — J bohatí prám tak pomre, gako žebrák chudobní: dimidio vitae nihil differunt felices ab infelicibus: der Reiche hat so nur zwei Füße, wie der Arme: a' gazdagnak-is kettő az orra-lyuka, mint a' szegény ember disznajának. — Kdiž bohatí zemre každí (mu) na Pohreb ide; umreli chudobní, sotwa idú gední. Keď umre bohatí, Pohreb ge kudnatí; zemreli chudobní, Pohreb má mizerní. Za ňekím bohatím, mnoh'm plakať nakím; ale Neboráka, sotwa kdo naréká: cum (si) moritur dives, concurrunt undique cives; cum (si) moritur pauper, currit vix unus et alter: der Reiche ist überall angesehen, der Arme muß allzeit hintan stehen. Stirbt der Reiche, so geht man mit der Leiche; stirbt der Arm', so geht man mit, daß Gott erbarm: ha gazdag meg-hal, számossan gyűlnek a' temetésére; ha meg-hal a' szegény, alig vannak kísérői. Gazdag temetését számossan kisértik; ha szegény a' halott, alig egy két kullog. A' szegény embernek mindenkor szegény a' szerentséje. 2) copiosus, uber, dives, locuples: reich, eine Menge oder Ueberfluß habend, z. B. von Gold, Zeit, Worten, &c. in Menge vorhanden: gazdag, bő, bővelkedő.

bohaťiť, il, ím V. I. *imp.* hať: ditare, divitem reddere, locupletare, reich machen, bereichern, gazdagítani. *Syn.* bohat'm činiť, obohacowať, obohaťiť.

bohatnúť, tnul (tel), tňem. V. I. *imp.* tňi: ditari, opulentari, ditescere divitem fieri, opulescere: reich werden, sich bereichern: gazdagulni. meg-gazdagulni. *Syn.* bohat'm zostať, zbohatnúť, obohatnúť.

Bohatnutí, á, n. comparatio (incrementum) diuitiarum, ditatio, locupletatio, opulentatio, nis, f. das Reichwerden, Bereicherung, Erwerbung des Reich-

Reichthums, Wachsthum des Vermögens: gazdagulás, meggazdagulás. *Syn.* Obohatnutí, Zbohatnutí.
Bohatost', i, f. v. Bohatstwo.
Bohatstwí, á, n. v. *seq.*
Bohatstwo, a, n. opulentia, ae, f. divitiae, *arum* facultates, opes, *um*, *f. pl.* der Reichthum, viel Geld, und Gut, das zeitliche Vermögen: gazdagság, sok jószág. *Syn.* Bohatost, Bohatstwí, Zámožitost, Zámožnost. *Prov.* Psotu a Bohatstwo, zbogowat ge ťažko: contra duo contraria, divitias, egestatem, pugnare difficile *Plato.* 2) copia. ubertas, divitiae: reicher Vorrath, Reichthum an Gedanken, Worten, Früchten rc. bövség, bévség, gazdagság, sokasság. *Syn.* Množtwí.
Bohdag, a, m. Deodatus, i, m. Gottgieb, Deodátus, *férfi név.*
bohdagow, a, e, *adj. poss.* Deodati, dem Gottgieb gehörig, Deodátusé.
Bohiňa, i, f. dea, diva, ae, f. Göttinn, isten aszszony. *boh.* Bohiňe. *Usus.* Bogná Bohiňa, v. Bogňica. Dobrotiwá (dobromiselná, prigemná) Bohiňa, v. Dobrotňica Lesňá neb polowná Bohiňa, v. Diana, Lesňica, Polawňica. Milostná Bohiňa, v. Krasopaňí, Milostica. Obilná Bohiňa, v. Obilňica 2-*do Nro.* Pekelná Bohiňa, v. Pekelňica. Smrtná (Mrtw'ch) Bohiňa, v. Smrtňica. Ziwotná Bohiňa, v. Súdička.
† Bohiňe, f. idem.
Bohomil, a, m. Theophilus, i. m. Gottlieb, ein Mannsname: Theofilus, *férfi név.* *Syn.* Bohuwád.
bohomilow, a, e, *adj. poss.* Theophili, dem Gottlieb gehörig, Teofilusé. *Syn.* bohuwádow.
† bohomilů et ůw, owa, owe idem.
bohomiselňe *adv.* v. bohomluwňe.
bohomiselní, á, é, *adj.* v. bohomluwní.
bohomiselňicki *adv.* v. bohomluwňe.
bohomiselňický, á, é, *adj.* v. bohomluwní.
Bohomiselňictwí, á, n. v. Bohomluwnost.
Bohomiselňik, a, m. v. Bohomluwňik.
bohomiselňíkow, a, e, *adj. poss.* v. bohomluwňíkow.
Bohomiselnost, i, f. v. Bohomluwnost.
bohomluwňe *adv.* theologice more Theologorum: theologisch, nach der Art der Gottesgelehrten: isteni tudomány szerént, az isteni tudományban foglalatoskodó böltsek módjára. *Syn.* bohomluwňicki, bohomiselňe, bohomiselňicki, podla Spósobe Učitelow Umeňí Božkého, Zákonňicki.
bohomluwní, á, é, *adj.* theologicus, a, um *Ammian* Theologos adtinens: theologisch, die Gottesgelehrten oder die Gottesgelehrheit betreffend: isteni tudománynak tanítóit az isteni tudományban foglalatoskodó böltseket, *vagy* az isteni tudományt illető; azok *vagy* szerént való. *Syn.* bohomluwňický, bohomiselní, bohomiselňický, zákonňický.
bohomluwňicki *adv.* v. bohomluwňe.
bohomluwnický, á, é, *adj.* bohomluwní.
Bohomluwňictwí, á, n. v. Bohomluwnost. 2) v. Zákonňictwí.
Bohomluwňík, a, m. Theologus.

gus, i, m. *Cic.* Theolog, der von Gott handelt, Gottesgelehrter: isteni tudománynak tanítója. az isteni tudományban foglalatoskodó bölts, Sz. Iráshoz jól tudó. *Syn.* Bohomiselník, Uměná Božkého Učitel, Božkí Mudrec (Mudrc), Zákonní k.

bohomluwníkow, a, e, *adj. poss.* Theologi (*genit.*), dem Theolog (Gottesgelehrten) gehörig, isteni tudománynak tanítójáé, az isteni tudományban foglalatoskodó böltsé. *Syn.* bohomiselníkow, Mudrca (Učitela Uměná) Božkého, zákonníkow.

Bohomluwnost, i, f. Theologia, ae. f. *Varr.* die Theologie, Gottesgelehrtheit, Gottesgelehrsamkeit, Lehre von Gott: isteni (Istenről és az isteni dolgokról való) tudomány. Syn. Umení Božké (zákonné) Bohomluwníctwí, Bohomiselníctwí, Bohomiselnost. *Usus.* Bohomluwností (Uměná Božkého Postúchač, Theologiae Auditor (Tyro), Zuhörer (Zögling) der Gottesgelehrsamkeit, isteni tudományt tanúló, isteni tudománynak halgatója. — Bohomluwností zgewní naúčení Učitel, Theologiae Professor Publicus Ordinarius, ein öffentlicher und ordentlicher Lehrer der Gottesgelehrsamkeit, isteni tudománynak rend szerint 's nyilvan-való tanítója.

Bohuslawice, wic, *f. plur.* Bohuslavicium, i, n. Bohuslawitz, Bohuszlavitz.

Bok, u, et a, m. *Plur. nom.* Boky, *boh.* boci: latus, eris, n. pleura, ae. f. die Seite, z. B. des Menschen, der Thiere, des Lagers rc. óldal. *Syn.* Strana. *Usus.* Wrchu ňekterého Boki, latera montis, die Seiten des Berges, hegy-óldalai. Bokow Makost, v. Slabina Bolá ma Boku.

.Bokál, a, m. v. Bukál.

Bol, u, m. *Plur. nom.* Bole, v. Bolest. *Usus.* Bole na ňu idú. *Prov.* W Boli treba bik dobreg Wóli: in re mala animo si bono utare, adiuvat *Plaut.* Fortiter ferendo vincitur malum, quod evitari non potest.

boláwe *adv.* aegre, infirme, male, adfecte, cum dolore *corporis*, schmerzlich, schmerzhaftig, krank, schlecht: fájósan, fájdalmassan: betegen, betegesen, nyavalyásan, nehezen, roszszúl. *Syn.* bolestňe, nemocňe.

bolawí, á, é, *adj.* aeger, aegrotus, infirmus, adfectus, malus, a, um: male se habens: schmerzlich, böse, krank, verletzt, schmerzhaftig: fájós, fájdalmas; beteg, beteges, nyavalyás, erőtlen. *Syn.* bolestní, nemocní, nezdrawí. *Usus.* Bolawá Noha, adfectus (male se habens) pes, böser Fuß, nyavalyás láb. Bolawé Oko, adfectus (male se habens) oculus, böses Auge, fájos szem.

Bolehlaw, u, m. Zelina: cicuta, ae, f. *Plin. H. N. Horat.* conium, i, n. Bolehlaw wetší, ConivmaculatumLin. seu Cicuta vulgaris officin. 2) Bolehlaw wodní, Cicuta virosa Linn. Wasser Schierling, Vizi-bürök. Schierling, ein giftiges Kraut: bürök et börök *Par. Páp.*

bolehlawowí, á, é, *adj.* cicuteus, conius, a, um: aus (von) Schierling, böröki, büröki, börökből (bürökből) való. *Usus.* Bolehlawowá Wlaha (Močka), succus cicutae

 Schier-

Schierlingssaft, börök nedvessége.

Bolení, á, n. dolor, is, m. das Weh, der Schmerz des Leibes: fájdalom, gyötrelem. *Syn.* Bolest'. *Usus.* Brucha (*boh.* břicha) Bolení, ináč Trhání neb Ščípání w Bruchu (*boh.* w Bři,e), Žrání: tormina, *num. n. pl.* dolor alui: Bauchgrimmen, Bauchkneipen, Bauchschmerz, Bauchweh: has-rágás. Hlawi Bolení, dolor capitis, Kopfschmerz, Kopfweh: fö-(fej) fájás, — Hrdla Bolení, synanche, es, f. angina, ae, f. dolor faucium: Halsweh: torok-fájás, torok-gyék. — Klubow Bolení, v. Klubná Bolest. Krížow (Ledwí, Beder, Bokow) Bolení, lumbago, dolor lumborum: Lendenschmerz, Lendenweh: derék-fájás, ágyéki fájdalom, tzomb-fájás. Ledwin Bolení, nephritis, idis, f. passio renalis: Nirrenbeschwerung, Nierenkrankheit: vese-fájás (fájdalom). — Noh Bolení, dolor (adfectio pedum), Fußweh, láb-fájás (fájdalom). — Očí Bolení, dolor oculorum, Augenweh, szem-fájás. — Ruk Bolení, dolor manuum, chiragra: Handweh, kéz-fájás. — Srdca Bolení, dolor cordis, cardialgia, Herzweh, Herzleid, szív-fájás. — Uší Bolení, dolor aurium, Ohrenschmerz, fül-fájás. — Zubow Bolení, dolor dentium, odontalgia, Zahnschmerz, Zahnweh, fog-fájás.

Boleslaw, a, m. Boleslaus, i, m. Boleslaus, ein Mannsname: Boleszlaus.

Boleslaw, u, m. Městečko w Čechách. Nowí (*boh.* mladí) Boleslaw, Neo-Boleslavia, Jungbunzlau, új Boleszlávia. Starí Boleslaw, Vetero-Boleslavia, Altbunzlau, Ó Boleszlávia.

† Boleslaw, é, et i, f. idem.

boleslawow, a, e, *adj. poss.* Boleslai, dem Boleslaus gehörig, Boleszlausé.

boleslawskí, á, é, *adj.* boleslaviensis, e: von (aus) Bunzlau, boleszlaviai

Bolest', i, f. dolor, is, m. das Weh, der Schmerz des Leibes oder der Seele: fájdalom, fájas. *Syn.* Bol, Bolení, *Usus.* Klubná (*boh.* kičelní) Bolest', malum ischiadicum, Hüftweh, ágyék-fájdalma. — Morowá Bolest, ináč Mor, pestis, pestilentia, Pestilenz, dög-halál, pestis. — Porodná (Porodu) Bolest, dolores partûs, Kindsweh, szülés (gyermek-szülés) fájdalom. Srdečná (Srdca) Bolest, animi dolor, cordolium, Herzweh, szív-fájás. Bolest trpet, znášat, mat, podstúpit; Bolestú trápením bit a súžením: conflictari doloribus *Cels.* in Schmerzen liegen: Schmerzen ausstehen übertragen; mit Schmerzen behaftet seyn: nagy fájdalmokban lenni. Bolest' mi Reč od ňmá, mluwit ma nenecháwá dolor mihi intercludit sermonem; prae dolore loqui non possum, der Schmerz macht mich redloß, ich erstumme, kann vor Schmerzen kaum reden: a keserüség miatt nem szólhatok. — Pre Bolest není sebe pri sebe. Od Bolest'i newím čo robím: me ipsum mihi dolor adimit: vor Schmerzen weiß ich selber nicht, was ich thue; ich bin nicht bei mir selbsten: a' fájdalom miatt nem tudom, mi tévö légyek. Čas sem pregde (ulachčí sa) tat Bolest, dies levabit hunc dolo-

lerem, die Zeit wird dieses Leid ringer machen, auswischen: idővel (idő jártával) fog enyhűlni ez a' fájdalom. *Prov.* Saká Bolest, taká Mast: qualis infirmitas, talis medicina. Qualis dolor (contusio), talis cura (curatio): kleiner Schmerz braucht kleine Arznei. Wie die Wunde, so das Pflaster: minémű a' fájdalom, ollyan az orvosság. — Bolest z Bolest'u zahnaná bit musí: dolor est medicina doloris. Clavus clavo. Duro nodo querendus est cuneus: Schmerz muss mit Schmerz vertrieben werden: a' szeget szeggel kel ki-ütni. Fájdalom a' fájdalmat üzi-el. v. Klin. — Kde Bolest, tam Ruka. Kde koho bolíwá tam z. Rukú tapkáwá. Kde Mikost, tam Oči: ubi dolor, ibi manus. Ubi quis dolet, ibi et manum habet: wo der Schmerz ist, d. ist auch die Hand: a' kinek hol fáj, ott tapogatya. — Kdo sa požaluge, Bolest' ukrátí: per lachrymas levatur, egeriturque dolor. Animo aegrotanti medicus est oratio *Plutarch.* sunt verba et voces, quibus hunc lenire dolorem possis, et magnam morbi depellere partem *Homer.* — J Bolest má, i Radost': gaudium dolori iunctum habet. Laetitia huic, moerorque simul praecordia cepit *Homer.* Est, quod et gaudeat, et doleat.

bolestně *adv.* o Tele: cum dolore, dolorose: schmerzlich, am Leibe: fájdalommal, fájdalmasan. *Syn.* bolawe. 2) o Duši: dolenter, dolorose, cum dolore, acerbe, amare, moleste, graviter: schmerzlich, von der Seele: fájdalmasan, fájdalommal, nehezen, bánkodva, siralmasan, keservesen, keserüségesen, szomorúan. *Syn.* z Bolest'ú, horko, ťažko. *Usus.* Bolestně plakala, amare flebat, sie weinte bitterlich, keservesen sír vala. 3) vehementer, graviter: heftig, schmerzlich, z. B. beweinen: nagyon, felette, igen. *Syn.* tuho, prewelice, welmi

bolestní, á, é, *adj.* dolorosus, a, um; dolens, tis: schmerzhaft, schmerzlich, schmerzend, am Leibe: fájdalmas, fájos. *Syn.* bolawí. 2) dolorosus, acerbus, molestus, a, um; gravis, e; dolens, tis: schmerzhaft, schmerzlich, von der Seele: fájdalmas, keserves, keserűséges, bánkodó, szomorú. *Syn.* horkí. *Usus.* Bolestná Matka, mater dolorosa, schmerzhafte Mutter, keserves anya. 3) flebilis, e: schmerzlich, kläglich: siralmas, szomorú. *Syn.* plačliwí, smutní. 4) gravis, vehemens: heftig: schmerzlich: nagy, nehéz, felette-való. *Syn.* welkí, prewelikí, tuhí.

Bolestnost, i, f. v. Bolest'.

bolet, kel, kím. V. I. *imp.* bol, *cum et sine accus. pers.* dolere, dolori esse, dolorem, (dolores) adferre, facere etc. wehe thun, schmerzen, Schmerzen machen: fájni, fájdalmat okozni, szerezni. *Syn.* zabolet. *Usus.* Hlawa ma bolí, dolet mihi caput; dolore capitis laboro: der Kof thut mir wehe, a' fejem fáj. Hlawa ma od Slunka bolí, caput mihi a' sole dolet, von der Sonne thut mir der Kopf wehe, a' nap hévsége miatt fáj a' fejem — Nohi ma bolá, a ňikdeh nebol (a nebol sem ňikdež): pedes mihi dolent, et in publicum non prodii: mir thun die

die Füsse weh, und ich war nirgends: a' lábaim fájnak, és sehol nem vóltam (sehová kinem mentem). — Oči ma bolá, oculi mihi dolent (dolore adficiuntur); doleo ab oculis *Plaut.* die Augen thun mir wehe, szemem fáj: a' szemeim fájnak. Oko ho bolí. Bolí ho Oko: oculus ei dolet, das Auge thut ihm weh, fáj a' szeme. — Žalúdek ma bolí, stomachus mihi dolet, der Magen thut mir wehe, a' gyomrom fáj. Zubi ma bolá, dentibus laboro, dentes mihi dolent: thun mir die Zähne weh, fájnak a' fogaim. To ma bolí (mrzí, trápí): hoc mihi dolet, hoc doleo: das schmerzt mich: azt bánom, fájlalom; azért fáj a' szivem. *Prov.* Každí naglep eg wí, kde ho čo bolí (mrzí, trápí; kde ho Obuw hneťe, tlačí): domesticum omne afficit Sua quisque incommoda optime novit. Quisque optime scit, ubi calceus urat: jeder weiß am besten, wo ihn der Schuh drückt: kinek kinek az ő bébéje faj. To ho bolelo! hinc illae lachrymae! daher kommts; da liegt der Hund begraben: e' vólt az ő bibéje. v. Peš.

Bolíwáňí, á, n. *nom. V.* ex seq.

bolíwať, al, ám, *frequ.* ex boleť.

Bolíwáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

bolíwáwať, al, ám, *frequ.* ex bolíwať.

Bomboléček, u et lečku, m. *demin.* stiriola, stillula, ae, f. das Eiszapfchen: jég-tsapotska (tseppetske). *vulg.* Cimbolček, Cingelček, Combolček.

Bombolec, lca, m. stiria, stilla, ae, f. der Eiszapfen, Eiszacken: jég-tsap, jég-tsep. *vulg.* Cingel, Cimbolec, Cimbolek, Comb, Combel, Combol, Combolec, ledowá Swíca, ledowí Čep, *boh.* Kapúch, Kopúch (ledowí). 2) na Pfi člowečem, neb Cicku howadém: papilla, ae, f. *Plin. H. N. et Epist.* die Warze, das Wärzchen an den Brüsten der Menschen und Thiere: tsetsbimbó. *Syn.* Bradowica, Bradowička.

† bopomozi, *interj.* v. Bože pomáhag, pomáhag Boh, no, nosa, nože.

Bor, u, m. pinetum, i, n. pinea sylva: der Fichtenwald, Kieferwald, Kienwald: fenyő erdő. *Syn.* borowí Ság (Les), Borow. *Aliud est* Smrečina, et Gedlina. 2) v. Borowica.

Bora, i, f. v. Borisa.

Borák (Borág), u, m. Zelina. Borago officinalis Linn. Borretsch, kerti okör nyelv, Borrák. *Aliud est* wolowí Gazik.

borákowí, á, é, *adj.* i. e.

Borček, rečku, m. *dem.* ex sequ.

Borek, rku, m. *dem.* pinetulum, parvum pinetum: ein kleiner Fichtenwald, Kieferwald das Fichtenwäldchen, Kieferwäldchen: fenyő erdőtske. *Syn.* borowí Ságček (Lesík).

Borena, i, f. v. Borisa.

† Božena, i, f. idem.

borenčin, a, e, *adj. poss.* v. borisčin.

† borení, á, é, *p. c.* v. búraní. 2) v. zborení.

† Boření, n. v. Búráňí. 2) v. Zboření.

boreňin, a, e, *adj. poss.* v. borisin.

Borenka, i, f. v. Boriska.

* Borg, u, m. v. Wera.

* borgowaní, á, é, *p. c.* zw rěnig 3. Nro.

* Bor-

* Borgowáňí, á, n. v. Zwereňí 3. Nro.

* borgowať, gowal, gugem V. I. *imp.* gug, v. zwerik 3. Nro.

† bořicí, *adj.* *omn. gen.* v. búrací.

Bořík, a, m. Borichius, i, m. Borik, ein Mannsname: Borik, *ferfi név.*

† Bořík, a, m. idem.

boříkow, a, e, *adj. poss.* Borichii, dem Borik gehörig, boriké.

† bořiků et ůw, owa, owo, idem.

borin, a, e, *adj. poss.* v. bořičin.

Bořiča, i, f. Barbara, Barbara, ein Name des gemeinen Frauenzimmers: Borbálya, Boris. *Syn.* Bora, Borena, *boh.* Barka, Bořena.

bořičin, a, e, *adj. poss.* parvae Barbarae, der Babette gehörig, boriskáé, borbálykáé, boriskáé. *Syn.* borenčin, *boh.* baruščin.

Bořišiko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Bořiča.

Bořiška, i, f. *dem.* parva Barbara, die Babette, das Babettchen: Boriska, Borbályka, Boriska. *Syn.* Borenka, *boh.* Baruška.

Bořislaw, a, m. Borislaus, Borislaus, ein Mannsname, Borislaus, *férfi név. boh.* Bořislaw.

bořislawow, a, e, *adj. poss.* Borislai, dem Borislaus gehörig, Boriszlausé.

† bořislawů et ůw, owa, owo, idem.

† bořiti, il, ím, v. búrať. 2) v. zbořiť. *II. rec.* bořit se, v. búrať sa.

† Bořiwáňí, n. v. Búráwáňí.

† bořiwati, al, ám, v. búráwať. *II. rec.* bořiwat se, v. búráwať sa.

Bořiwog, a, m. Borivoius, Bořiwoy, ein Mannsname: Borivojus, *férfi nev.*

† Bořiwog, e, m. idem.

bořiwogow, a, e, *adj. poss.* Boriuoii, dem Bořiwoy gehörig, Borivojusé.

† bořiwogů et ůw, owa, owo, idem.

Borňík, a, m. Bornitius, Borňik, ein Mannsname, Bornitzius, *férfi nev.*

borňíkow, a, e, *adj. poss.* Bonitii, dem Borňik gehörig, Bornitziusé.

† borňíků et ůw, owa, owo, idem.

Borotice, tic, f. *pl.* Boroticium, Borotitz, ein Dorf im Berauner Kreise, Borótz, *falu.*

Borotín, a, m. Borotinium, Borotin, ein Städtchen im Bechiner Kreise, Taborer Antheils: Borottnom, *városka.*

Borowá, weg, f. Boroua, Borova, Borova, *falu.* Pozsony Vármegyében.

Borowani, wan, f. pl. *dat.* nom. (*boh.* nům), loc. noch (*boh.* nech): Borouana, Borowan, ein Städtchen im Bechiner Kreise, Budweiser Antheils: Borovana, mezö város.

Borowí, á, n. v. Bor.

borowí, á, é, *adj.* pineus, a, um *Virg.* e pino sylvestri: fichten, kiefern, von (aus) Fichten, Kiefern: fenyös, fenyőfából való. *Syn.* borowicowí. *Usus.* Borowí Oleg, oleum pineum, das Kienöl, fenyő-fa olaj. Borowí Peň, caudex pinus sylvestris, Kienstock, fenyő-fa dereka, tsutak. Borowá Sadza, fuligo pinea, Kienruß, fenyő-fa korom. Borowá Šiška, nucamentum pi-

pineum, conus pineus, nux pinea: strobilus, i, m. *Pandect.* Zamia, ae, f. Zirbelnúss, Strobel, Kienapfel, Kienzapfen: fenyö-fa dió, fenyö-fán nött mag. Borowá Šlagsa, taeda, fax e taeda: Kienholz, Kienfackel: szurkos fenyö fa fáklya. v. Lúč Borowé Drewo, v. Borowina 1-*mo Nro.*

Borowica, i, f. pinus ûs, et i, f. *Virg.* pinus sylvestris *Lin.* taeda (têda), ae, f. *Plin. H. N.* Kien, Kienholz, Kienbaum, ein Baum der Kien in sich hat; Fichte, Kiefer, Fähre, Föhre, Kienföhre, der Kienbaum, Fichtenbaum: szurkos fenyö-fa. *Syn.* Bor, borowí (borowicowí) Strom, Lúč, Smolňica, Smolina, *boh.* Borowice, Smolina, Smolňice; Lúč. *Aliud est* Gedla et Smrek.

† Borowice, f. idem.

Borowička, i, f. parva pinus sylvestris, eine kleine Fichte (Kiefer, Fohre, Kienfohre): kis (fiatal) fenyö-fa. *Syn.* Borowka. *Aliud est* Gedlička, et Smreček. 2) granum (bacca, fructus) iuniperi comunis Linnei: Kranzbeere, Wachholderbeere, gyalog fenyö-mag. *Syn.* borowičkowé (galowcowé) Zrnko. 3) crematum iuniperaceum (iuniperi), Wachholderbrandwein, gyalog fenyö-mag pálenka, borovitska. *Syn.* borowičkowá Pálenka, borowičkowé Pálené. 4) Zelina: Rusňacká moskewská, moskowitská) Borowička: caprifolium i, n. *Scheller.* Lonicera caprifolium. *Linn.* Je länger je lieber, Geisblatt, eb szölö: szép szölö. *Syn* Kozí List, psé Gahodi. *Aliud est* D'eň a Noc.

Borowičkár, a, m. negotiator granorum iuniperi, *vel* cremati iuniperacei: Wachholderbeerehändler, oder Wachholderbrandweinhändler: gyalog fenyö-mag, *vagy* pálenka áros.

borowičkárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis granorum iuniperi, *vel* cremati iuniperacei: der Wachholderbeerehändlerinn, oder Wachholderbrandweinhändlerinn gehörig: gyalog fenyö mag *vagy* pálenka árosnéé.

Borowičkárka, i, f. negotiatrix granorum iuniperi, *vel* cremati iuniperacei: Wachholderbeerhändlerinn, oder Wachholderbrandweinhändlerinn, gyalog fenyö mag *vagy* pálenka árosné; gyalog fenyö-maggal, *vagy* fenyö-mag pálenkával kereskedöné, kalmárkodóné.

borowičkárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris granorum iuniperi *vel* cremati iuniperacei. dem Wachholderbeerehändler, oder Wachholderbrandweinhändler gehörig: fenyö mag pálenkával kereskedöé, kalmárkodóé.

borowičkowí, á, é, *adj.* iuniperaceus, iunipereus, a, um: aus (von) Wachholder, gyalog fenyö-fából való. *Syn.* galowcowí. Usušení, a utlčení borowičkowí koreň: siccata, et contrita iuniperacea radix: getrocknete Wachholderwurzel zu Pulver gestossen: meg-száritott, és porrá töretett gyalog fenyö gyökér. Browičkowí Oleg, oleum iuniperaceum (e baccis iuniperi), Wachholderöl, Wachholderbeeröl, gyalog fenyö-mag olaj: Borowičkowí Stromček (Stromek, ker): iuniperus, i, f. *Virg.* Wachholder, Wachholderbaum, Wachholderstaude, Wachholderstrauch: fenyö-fa bokor, gyalog vad fenyö-fa. *Syn.* Galowček, Galowec. Borowičkowá Močka, Šťawa: succus

cus iuniperi, Wachholderbeersaft, fenyő - mag nedvesség. Borowičkowá Woda, aqua iuniperi. Wachholderwasser, Wachholderbeerwasser, fenyő-mag viz Borowičkowé Pálené, v. Borowička 3-io Nro. Borowičkowé (golowcowé) Zrnko, v. Browička 2-do Nro.

borowicowí, á, é, adj. v. borowí.

Borowina, i, f. lignum pineum (pini sylvestris) taeda, ae, f. Hor. die Kiefer, das Fichtenholz, Kiefernholz Kienholz: szurkos fenyő - fa. Syn. borowé neb lúčowé Drewo. Aliud est Smrečina, Smrekowina, et Gedlowina. 2) v. Bor.

Borowinka, i, f. dem. et praec.

Borowisko, a, n. myrtilletum, i. n. der Strauch der Heidelbeeren, woran die Heidelbeeren (Blaubeeren, Schwarzbeeren) wachsen: afonya (havasi tseresnye) tsemete. Gahodisko, Gehodina, Gahodowí.

Borowka, i, f. a) kríček: myrtillus, i, f. vaccinium myrtillus Linn. vaccinium, et vacinium, i, n. Virg. die Blaubeere, Heidelbeere, Schwarzbeere, eine Pflanze: afonya, havasi tseresnye, mirt tsemete. Syn. Čučorétka, Gafira, Páleňica, Sáleňica, čérna (swetlá, wlaská) Gahoda, vulg. Hafira, Mirtil. b) Gahoda tehož kríčku: bacca myrtilli, myrtillus, i. m. Blaubeere, Heidelbeere, Schwarzbeere: afonya, havasi tseresnye Par. Páp. barkétza. Syn. wraňé Oko, Čučorétka, etc. boh. Borůwka. Plur. Nom. Borowki, gen. wek: myrtilli orum. m. pl. baccae myrtilli. vaccinia (vacinia) nigra: Blaubeeren, blaue Beeren, Heidelbeeren, Schwarzbeeren: afonya, havasi tseresnye. Syn. Čučorétki, Gafiri, Páleňice, Sáleňice, čérné (swetlé, wlaské) Gahodi, wraňé Oka, vulg. Hafiri, boh. Borůwki, wraňí Oka. Aliud est Mirt (Jchlič, Swída), vel králowskí Zwaňík, aut Ostružina. 2) v. Borowička 1-o Nro. 3) istá huba: species fungi, eine Art Schwämme, gomba neme.

borowkowí, á, é, adj. e myrtillo (vaccinio nigro), von (aus) Blaubeeren, Heidelbeeren, Swarzbeeren: afonyából (havasi tseresnyéből) való. Syn. čučorétkowí, gafirowí, páleňicowí, páleňicowí, sáleňicowí, vulg. hafirowí.

Borraš, u, m. santerna, chrysocolla Plin. H. N. ae, f. ochra veneris: Berggrün, Borax: póris. vulg. Peregrín Aliud est wolowí Gazík.

Boršod, u, m. Borsodinum, i, n. Borschod, eine Stadt in Ungarn, Borsod, város.

boršodskí, á, é, adj. Boršodská Stolica, Comitatus Borsodiensis, die Borschoder Gespannschaft, Borsod - Vármegye.

† Borůwka, i, f. v. Borowka.

† boš, boša, bošo, adj. abs. v. boší.

Bošák, a, m. discalceatus monachus. ein Baarfüser (Mönch), mezét lábú barát.

Bošákow, a, e, adj. poss. discalceati, dem Baarfüßer gehörig, mezét lábúé.

boši, adv. nudis pedibus, discalceate: baarfüßig: mezét láb. Syn. boski.

boší, á, é, adj. nudipes, dis; nudis pedibus; discalceatus, a, um: barfuß, barfüßig, mezét lábú. Syn. boskí. Usus. Nechod wen boší, ne exi nudis pedibus,

bus, gehe nicht barfuß (bloſſuß) hinaus, ki ne menny mezét láb. Kam aké pogdem boſá? quorsum, obsecro, nudis pedibus eam? wo kann ich denn barfuß hingehen? hová mennyek, kérlek, mezét láb?

Boſk, u, m. osculum, basium, suavium, savium, i, n. der Kuß, tsók. *Syn.* Hubička. *Usus.* Boſk dak, v. boſkak.

Boſkáňí, á, n. basiatio, osculatio, deosculatio, suaviatio, saviatio, nis, f. das Küſſen, wenn man küſſet: tsókolás, meg-tsókolás, tsókolgatás, meg-tsókolgatás. *Syn.* Boſkáwačka, Boſkáwáňí, Lúbáňí, Polúbeňí, *boh.* Celowáňí, Líbáňí.

boſkak, al, ám V. P. *imp.* kag: basiari, osculari, deosculari, exosculari, suaviari, saviari, osculum dare, oscula (basia) figere: küſſen, Kuß geben: tsókolni, megtsókolni, tsókot adni, tsókolgatni, meg-tsókolgatni. *Syn.* lúbak, polúbik, Hubičku (Boſk) dak, *boh.* celowaki, líbaki. *II. rec.* boſkak ſa: oscula iungere, osculari se invicem (inter se) ſich untereinander küſſen: egy mást meg-tsókolni, tsókolgatni, meg-tsókolgatni. *Syn.* boſkáwak ſa, poboſkáwak ſa.

Boſkáwač, a, m. osculator, is, m. der Küſſer, Küſſender: tsókoló, tsókolgató, meg-tsókolgató.

Boſkáwačka, i, f. osculatrix, cis, f. die Küſſerinn, tsókolóné, tsókolgatóné, meg-tsókolgatóné 2) v. Boſkáňí.

Boſkáwáňí, á, n. v. Boſkáňí. *boh* Líbáwáňí.

boſkáwak, al, ám. V. I. *imp.* wag, v. boſkak, *boh.* líbáwak. *Usus.* Boſkáwám Gím Ruki, exosculor manus Dominationis Vestrae, ich küſſe Ihnen die Hände, kezeit tsókolom.

boſki *adv.* v. boſi.

boſkí, á, é, *adj.* v. boſí.

boſňačin, a, e, *adj. poss.* bosnensis feminae, der Boſnierinn gehörig, bosniai aszszonyé.

Boſňačka, i, f. bosnensis femina, eine Boſnierinn, bosniai aszszony, személy.

boſňacki *adv.* bosniace, bosnensi more: boſnieriſch, nach der Art der Boſnier: bosniáúl, bosniai módon. *Syn.* poboſňacki.

boſňácký, á, é, *adj.* bosnensis, e; bosniacus, a, um: boſnier, aus Boſnien, dahin gehörig: bosniai. *Usus.* Boſňacká Zem, v. Boſnia.

Boſňák, a, m. bosnensis homo, bosniacus, i, m. ein Boſnier, Boſnack, Bosnyák, bosniai ember.

boſňákow, a, e, *adj. poss.* bosnensis viri, bosniaci: dem Boſnier gehörig, bosnyáké, bosniai emberé.

Boſnia, e, f. Bosnia, a, f. die Boſnien, ein Land: Bosnia Ország. *Syn.* Boſňacká Zem.

Boſoráček, čka, m. *dem.* ex Boſorák.

boſoráčkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. v. boſorákow.

Boſorák, a, m. magus, sortilegus, veneficus, i, m. incantator, praestigiator, *is*; nigromanta, ae, m. ein Zauberer, Schwarzkünſtler: bübájos, babonás, garabantzia, bábonáskodó, boszorkányos, bűvölő (bájoló) ember, varaszló, ördöngös. *Syn.* Čarowník, Čarodelník, Strigáň, Strigon, Weštec, Wražec, Wražedelník. *boh.* Čarodegník, Rúžedlník, Wražedlník.

bosorákow, a, e, *adj. poss.* magi, dem Zauberer gehörig, varaszlóé, ördöngösé. *Syn.* čarodelníkow, čarowníkow, strigoňow, wesčcow, wražcow, wražedelníkow, *boh.* čarodegníků, kúzedlníků, wražedlníků et ůw.

bosorčin, a, e, *adj. poss.* magae, der Zauberinn gehörig, boszorkanyé, varaszlónéé. *Syn.* čarodelníččin, čarodelníčin, čarowníččin, čarowníčin, strigin, wesčičin, wražedelníčin, *boh.* čarodegníčin, kúzedlníčin, wražedlníčin.

Bosorčisko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Bosorka. *Syn.* Bosorisko.

Bosorečka, i, f. *dem.* ex Bosorka.

Bosori, row, m. *pl.* v. Bosorstwí.

Bosorisko, a, n. v. Bosorčisko.

Bosorka, i, f. maga, saga, venefica, incuba, pharmaceutria, ae, f. incantatrix, infascinatrix, praestigiatrix, cis, f. strix, gis, f. *Ovid.* striga, ae, f. *Apul.* die Hexe, Zauberinn, Glücksprecherinn, Unhold: boszorkány, babonáskodó (bájoló, bűbájos, bűvölő, ördöngös, varaszló) asszony. *Syn.* Čarodelníca, Čarodelníčka, Čarowníca, Čarowníčka, Raňičníca, Wesčica, Wražedelníca, Striga, čarowná Baba, *boh.* Čarodegníce, Kúzedlníce, Wražedlníce, Wěštkyně. *Usus.* Stará Bosorka, anus eriphus *Zenod.* mulier venefica et fascinatrix; senex (vetula) stria: alte Hexe, vén boszorkány.

bosorowaní, á, é, *p. c.* fascinatus, incantatus, a, um: gehext, gezaubert: babonáltt, meg-bűvöltt, meg-bűvöltetett, bájoltt. *Syn.* čarowaní, mámení, omámení, wesčení, *boh.* kúzlowaní.

Bosorowáňí, á, n. fascinatio, incantatio, nis, f. das Hexen, Zaubern, die Beschreiung, Bezauberung: babonálás, bájolás, boszorkányozás, bűbájolás, bűvölés, meg-bűvölés. *Syn.* Čarowáňí, Máméňí, Wesčeňí, Wražeňí, Omáméňí, *boh.* Kúzlowáňí.

bosorowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: fascinare, infascinare, incantare, incantamentis uti, artem magicam exercere: hexen, zaubern, Zauberey treiben: babonálni, babonáskodni, bájolni, boszorkányozni, bűvölni, bűbájolni. *Syn.* čarowať, mámiť, omámiť, wesčit, wražit. *boh.* kúzlowati.

Bosorowáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. Kúzlowáwáňí.

bosorowáwať, al, ám, *freq.* ex bosorowať, *boh.* kúzlowáwati.

bosorsky *adv.* magice, incantatorie, praestigiatorie, venefice: zauberisch, babonásan, babonáskodva, bájolva, boszorkányúl, bűbájolva, ördöngösön. *Syn.* čarodelne, čarodelnícky, čarownícky, pobosorsky, wesčične, wražedelne, *boh.* kúzedlnícky.

bosorský, á, é, *adj.* fascinatorius, infascinatorius, incantatorius, magicus, praestigiatorius, veneficus, a, um. zauberisch, babonás, boszorkányos, ördöngös, varaszlási. *Syn.* čarodelní, čarodelnícký, čarownícký, wesčiční, wražedelnícký, *boh.* čarodegní, kúzedlnícký, wražedlnícký. *Usus.* Bosorské Mrnčáňí, zoroastraei susurri, zauberisches Murmeln, babanás börbitelés.

Bosorstwí, á, n. magia, nigroman-

mantiae, ae, f. incantamentum, magium, fascinum, praestigium, sortilegium, veneficium, i, n. magice, es; ars magica, incantatio: die Hexerey, Zauberey, Schwarzekunst, Zaubereykunst, das Zauberwerk: babonaság, bájolás, boszorkányság, boszorkányozás, babonálás, bübájolás, ördöngös tudomány, varaszlás, büvölés. *Syn.* Bosori, Bosorowáňí, Čára, Čarodelňictwí, Čarowáňí, Čarowňictwí, *boh.* Čarodegňictwí, Růžedlňictwí, Růžla, Růžle, Wražedlňictwí.

Bota, i, f. ocrea (slavica, ungarica) dupplicatis soleis: der (slavische, ungarische) Stiefel: sok talpú saru, szekernye. *Syn.* Škorňa, *boh.* Škorňe, Bota. *Usus.* Co ge to len za Robota? gedna Čižma, druhá Bota. *Prov.* Chwálí sa s podšítíma Boti: imperitus subligaculo indutus, omnibus id ostentat. Propter insolentiam etiam ineptissimis rebus effertur. *Aliud est* Čižma, et Štibla.

Botár, a, m. ocrearius, i, m. Stiefelmacher, szekernye-tsináló. *Syn.* Šwec (slowenský).

Botečka, i, f. *dem.* ex Botka.

Bočička, i, f. idem.

Botísko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Bota.

Botka, i, f. *dem.* ocreola slavica (ungarica), ein kleiner slavischer (ungarischer) Stiefel, das Stiefelchen: sarutska, kis saru.

Bozáňí, á, n. linctus, ûs, m. das Lecken, nyalás. *Syn.* Lizáňí, Polúbeňí, Bozáwáňí, Bozáwačka.

bozat, al, ám V. P. *imp.* zág, ňekoho w ňečo: lambere, lingere alicui quidpiam: lecken Jemand etwas: nyalni, meg nyalni valakinek valamijé *Syn.* lizat, oblizat, polubi

Bozáwač, a, m. lambens (li gens) homo, der Lecker, nyaló. *Syn.* Lizač, Oblizowač.

bozáwaččin, a, e, *adj. poss.* ex se

Bozáwačka, i, f. lambens (li gens) femina, die Leckerin nyaló aszszony. *Syn.* Liz čka, Oblizowačka. 2) v. B záňí, Bozáwáňí.

bozáwacow, a, e, *adj. pos* ex Bozáwač.

Bozáwáňí, á, n. *nom. Ver* ex seq. 2) v. Bozáňí.

bozáwat, al, ám V. I. *im* wag, *freq.* ex bozat. *II. re* bozáwat sa w ňečo, iube quidpiam sibi lambi (lingi sich etwas lecken heißen; vala mijét valakivel nyalattatni.

Bozec, zca, m. epilepsia, ae f. *Lamprid.* morbus cadu cus (comitialis, S. Valentin *Apul.* die fallende Sucht, di fallende Krankheit, Epilepsie, d Fraiß, Fraisch: kórság, nya valya-törés, nehéz nyavaly *Syn.* paducnica, paducá (tažk Swatého Walentína) Nemo Psotina, Psotňík, Wred, Wr disko, Zratkiňa; *boh.* padu cí Nemoc, Paducnice. *Usu* Detínský Bozec (Wred etc. epilepsia infantilis (pueriles Kinderfraiß, a' kitsínyeken lévő nehéz nyavalya. Boz (Nesčastí, Wred etc.) máw epilepsia laborat, die fallen Sucht hat er, a' nyavalya tö (bántya) ötet. Bozec (Wre ho schitil, hádzal (metal) epilepsia correptus est: fallende Sucht hat ihn angegri fen: a' nyavalya ki-törte öte Bozec (Wred etc.) máwagic epilepticus, a, um. der die fa lende Sucht hat, kórságo *Aliud est* phrenesis, Otrešť ňí-

ší, Otrešťenost, et phreneticus, Otrešťenec, otrešťení.

† Božedřewco, a, n. Artemisiá Abrotanum Linn. die Stabwurzel, Abrotanum officin. v. Drewina.

Božegow, a, m. Bozciovium, i, n. Bozejow, ein Städtchen im Bechiner Kreise, Taborer Antheils: Bozsejov, tsek-mezö-város.

Božek, žka, m. *dem.* idolum, simulacrum, deus fictus (fictitius, commentitius): Abgott, bálvány. *Syn.* Modla.

Božení, á, n. Dei in testimonium vocatio, adfirmatio per Deum: Betheuerung durch Gott: az Istennek bizonyságúl hívása; valaminek az Istennel-való bizonyitása. *Syn.* Zabožení.

boženičin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *Syn.* přísažníččin.

Boženička, i, f. iurassoris (iurati) uxor, die Geschwornerinn, esküttné, eskütt felesége. *Syn.* Přísažnička.

boženičky *adv.* more iurassorum, geschwornermäßig, eskütt módon. *Syn.* poboženičky, přísažnický.

boženický, á, é, *adj.* iurassores adtinens, die Geschworner betreffend, esküttekot illetö. *Syn.* přísažnický. *Usus.* Boženičký Úrad, v. seq.

Boženictwí, á, n. iurassoratus, ûs, m. die Geschwornerei, das Geschwornersamt: eskültség. *Syn.* Přísažnictwí.

Boženík, a, m. iuratus, i, m. iurassor, iuratus adsessor: ein Geschworner, eskütt. *Syn.* Přísažní, Přísažník.

boženíkow, a, e, *adj. poss.* iurassoris, dem Geschworner gehörig, eskütté. *Syn.* přísažníkow.

boží, á, é, *adj.* Dei, divinus, a, um: Gottes, göttlich, isteni. *Syn.* Bohow, bozký. *Usus.* Syn Boží, Filius Dei, Gottes Sohn, Isten Fia. Boží Drewec, v. Drewec, Drewina. Božá Drewina (Drewinka), v. Drewina. Matka Boža, Mater Dei, Mutter Gottes, Isten Annya. Služba Božá, cultus Dei (divinus), religio, Gottesdienst, isteni szolgálat. *Prov.* Božé Meno newezmeš nadarmo, in annulo figuram Dei ne gestato, du sollst den Gottes Namen nicht eitel nennen, Istennek nevét soha hijában ne-vedd. Do božeg Wóle, v. do Pána Boha sub Boh.

† boží, *adj. omn. gen.* idem.

† Boží dřewce, n. v. Drewinka.

božiť sa, il sa, im sa V. I. *imp.* bož sa: per Deum aliquid innuere (adfirmare), Deum in testem vocare: Gott zum Zeugen ruffen, durch Gott etwas betheuern: valamit az Istennel bizonyítani; az Istent bizonyságúl hínni; istenkedni. *Syn.* zabožiť sa.

Božíwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

božíwať sa, al sa, ám sa, *freq.* ex božiť sa.

bozki *adv.* divine, dive: göttlich, istenessen. *Syn.* bozsky, *boh.* božsky.

bozký, á, é, *adj.* divinus, divus, a, um: göttlich, isteni, istenes. *Syn.* boží, bozský, *boh.* božský. *Usus.* Moc bozká, vis (potestas) divina, numen: göttliche Macht, isteni hatalom (erö). Ruka bozká, virgula divina *Cic.* die Gottes Hand, Isten akaratja, isteni végezés. Bozku Reč wigímám (wiňímám), divinum excipio sermonem *Plato.* qui nihil non potest, et cui nemo prae-

praescribit. Božká Wolá: voluntas Dei, der göttliche Willen, Isten akarattya. Wšeckého magú do božkeg Wóli: omnibus ad satietatem abundant, sie haben an allem Ueberfluß, mindenek elég Isten untáig. Božkí Učitel (Mudrc), v. Bohomluwník, Umení Božke v. Bohomluwnosť.

* Božoǧáň, a, m. v. Čakan.

* Božoǧánček, nečku, m. *dem.* ex seq. v. Čakanček.

* Božoǧánek, nku, m. *dem.* v. Čakanek.

* Božoǧáňisko, a, n. v. Čakaňisko.

božsky *adv.* v. božky.

božskí, á, é, *adj.* v. božkí.

Božstwí, á, n. v. Božtwí.

† Božstwí, n. v. seq.

Božtwí, á, n. deitas, divinitás, tis, f. Gottheit, Göttlichkeit, istenség. *Syn.* Božstwí, *boh.* Božstwí.

Brabancia, e, f. Brabantia, ae, f. Brabanz, Brabanterland, Brabantzia *tartomány*. *Syn.* brabantská Zem.

brabantsky *adv.* brabantice, brabantisch, brabantziáúl, brabantziai módon.

brabantskí, á, é, *adj.* brabanticus, a, um. brabantisch, brabanter: brabantziai, brabantziakat illetö. *Usus.* Brabantskí Oleg, oleum brabanticum, das Brabanzeröl, Brabanteröl, brabantziai olaj. Brabantská Zem, v. Brabancia.

Braček, čka, m. v. seq.

Brach, a, m. sodes *Cic. Ter.* amicus: ein lieber, guter Freund: barát (barátom), lélek (lelkem). *Syn.* Braček. *Usus.* Míli Brachu, prosím ťa, powec mi: dic sodes, amabo *Ter.* ich bitte dich, guter Freund, sage mirs: kérlek barátom (lelkem), mondd-meg.

Brada, i, f. mentum, i, n. *Cic.* das Kinn, ál, áll. *Syn.* Pódbradek, Podbradňík. *Usu*[s.] Dwogá Brada (dwe Bradi) mentum dupplicatum, zwe[i-] faches Kinn, tokája (álla) kö[-] vérsége. 2) barba, ae, f. *Ci*[c.] barbitium, i, n. *Apul.* men[-] tum *Petron. Virg. Hen.*, d[er] Bart, an Menschen und Thi[e-] ren: *boh.* Fúsi. *Usus.* Dluh[á] Brada, barba promissa, lan[-] ger Bart, hoszszú szakál. Dl[u-] hu Bradu nosiť; nechať dluho Bradu rosť: promi[t-] tere barbam *Cic.* den Ba[rt] lang wachsen lassen: hoszsz[u] (nagy) szakált viselni: szakállát sokáig meg-hagyn[i.] — Brada mu rosťe; lanug[o] per malas eius serpit; barb[a] ipsius lanuginem emittit; bar[-] ba illi crescit: der Bart wäch[st] ihm, nyöl a' szakálla; a' sza[-] kálla pihet (mohot) bolsál. — Ešče Bradi nemá, necdum ha[-] bet barbam; adhuc est imber[-] bis: er hat noch keinen Bart még nintsen szakálla; még szakállatlan. Kozá Brada *a*) na Kozi: barba caprina aruncus, i, m. *Plin. H. N.* Ziegenbart, Bocksbart: ketsk[e] (ketske-bak) Szakálla. *b*) Z[e-] lina: tragopogon, önis, pratense Linn. barba hirci Bocksbart, Habermilch, ein Kra[ut] bak-szakállú fü, erdei baras[-] káposzta *Aliud est* krko[-] ka *Prov.* Brada nečiňí (nero[-] bí) Mudrca, barba non fac[it] philosophum, das äußerlich[e] Ansehen macht keinen Gelehrte[n] aus, a' szakálban nem áll a okosság. 3) v. Wera, *vulg.* Borǧ. *Usus.* Na Bradu dať ňečo ňekomu: mutuo dare re[m] alicui, Jemanden etwas borge[n,] hitelre adni valakinek val[a-] mit.

mit. Na Bradu wzať (brať), ňekoho od ňekoho: mutuo accipere quidpiam ab aliquo, von Jemanden etwas borgen, auf Borg nehmen: hitelbe venni valakitöl valamit. Muž pije celí Týdeň na Bradu, a Žena Siw neumre od Hladu. Muž w Šenku pri Mužice pihitá, a Žena doma z D'eťmi naríká. Tak sa to totižto takeg stáwá, ktera sa za korhela dostáwá.

Bradáč, a, m. barbatus i; barbo, nis, m. Langbart, ein Bärtiger: szakálos, nagy szakálu. boh. Fúsáč 2) mentosus, i, mento, nis, m. der ein langes Kinn hat; állos, nagy állú.

† Bradáč, e, m. idem.

bradáčow, a, e, adj. poss. barbati. dem Langbarte gehörig: szakállosé.

Bradáč, a, m. v. Holič.

bradáčin, a, e, adj. poss. v. Holičin.

Bradáčňi, ňe. f. v. Holičňa.

Bradáčka, i, f. v. Holička.

Bradáčňa, i, f. v. Holičňa.

bradáčow, a, e, adj. poss. v. Holičow.

bradáčski adv. v. Holički.

bradáčski, á, é, adj. v. Holički.

Bradáčstwí, á, n. v. Holictwí.

Bradačeňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

bradačeť, čel, čím V. I. imp. brat: barbam accipere (acquirere), einen Bart bekommen: szakált nyerni. boh. fúsaťeťi.

bradatí, á, é, adj. barbam gerens, barbatus, a, um: bärtig, der einen langen Bart hat, szakállos. boh. fúsatí. 2) mentosus, a, um: der ein groses Kinn hat: állas, a' kinek nagy álla vagyon nagy állú.

† Bradawice, f. v. Bradowica.

† Bradawička, i, f. dem. v. Bradowička.

† Bradawičňík, u, m. v. Bradowičník.

† bradawaskí, á, é, adj. v. bradowiční.

Bradečka, i, f. dem. ex Bradka: barbula, ae, f. barbitiolum, i, n. das Bärtchen, Bärtlein, szakálka, szakállotska. Syn. Bradička, boh. Fúski. 2) mentulum, i, n. ein kleines Kinn, állotska, kiss-áll.

Bradička, i, f. idem.

† Bradíř, e, m. v. Bradáč.

† bradířčin, a, o, adj. poss. v. bradáčka.

† Bradířka, i, f. v. Bradáčka.

† bradířski adv. v. bradáčski.

† bradířskí, á, é, adj. v. bradáčskí.

† Bradířstwí, n. v. Bradáčstwí.

† bradířů et ůw, owa, owo, adj. poss. v. bradárow.

Bradka, i, f. dem. v. Bradečko.

Bradowica, i, f. verruca, ae, f. Plin. H. N. claui, orum, m pl. die Warze, das Hüneraug: szömölts, szömöltsö, sümöltsö, tík (tyúk) seg. Syn. kuracá Kik, boh. Bradawice.

Bradowička, i, f. dem. verrucula, ae, f. Colum. das Wärzchen, szömöltsötske sümöltsötske, kis szömöltsö. boh. Bradawička. Usus. Bradowička na Prsách, v. Bombolec 2-dd Nro.

bradowiční, á, é, adj. verrucis plenus, verrucosus, a, um: der voll (voller) Warzen ist, der viele Warzen hat, warzig: sömöltsös, szömöltsös, a' kinek sok sömöltsöje vagyon a' testén. Syn. bradowiskí, boh. bradawaskí, bradawiskí.

Bradowičník, u, m. Žekina, kwet: heliotropium Europeum Linn. Vid. Otočn k.

Brag, a, m. paetus Plaut Horat. paetulus, i, m. Cic. der Lieb-

Liebäugelnde, Liebäugige: szép (gyönyörü) szemü. *Syn.* pekné Oko, libezného Wzrená Člowek. *Aliud est* Skukawec

† Brak, u, m. v. Brok 2-*do* *Nro.*

† Brakiňe, f. v. Brokiňa.

† Brakowáňí, n. v. Brokowáňí.

† brakowati, owal, ugi (u), v. brokowat.

† Brakowáwáňí, n. v. brokowáwat.

† Braň, e, f. v. Zbrog Braň prostá, v. Sochor.

Brána, i, f. prota, ae, f. *v. g. domalis areae, Civitatis:* das Thor, z. B. eines Hofes, einer Stadt: kapu. *Usus.* Bránú (*vulg.* Bránow) ist, wist: per portam exire, zum Thore hinaus gehen, a' kapun kimenni. 2) occa, ae, f. crates occatoria, irpex, picis, m. *Varr.* urpex *Cato.* sarculum, i, n. *et* dentale, is, n. *Páriz Pápay.* die Ege, Egge: borona *et* barona *Pár. Pap. Syn.* Wláčka. *Aliud est* Smik.

Braňač, a, m. occator, is, m. *Colum.* der Eger, Egger: boronáló. *Syn.* Braňič, Bráňitel.

brandeburčin, a, e, *adj. poss.* prussae, borussae, brandeburgae: der Preusinn gehörig, burkusnéé. *Syn.* pragzčin.

Brandeburek, rka, m. Prussus, Borussus, Brandeburgus, i, m. ein Preuße, einer in (aus) Preußen: Burkus. *Syn.* Pragz.

Brandeburka, i, f. Prussa, Borussa, Brandeburga, ae, f. eine Preußinn, Burkusné, burkus asszony, személy. *Syn.* Pragzka.

brandeburkow, a, e, *adj. poss.* Prussi, Borussi, dem Preuße gehörig, burkusé. *Syn.* pragzow.

brandeburski *adv.* prussice, borussice, brandeburgice, brandeburge: preußisch, burkusosan, burkus módon. *Syn.* pobrandeburski, pragzki, popragzki.

brandeburský, á, é, *adj.* prussicus, borussicus, brandeburgicus, brandeburgus, a, um: preußisch, burkusi. *Syn.* pragzký. *Usus.* Brandeburský Šitrák, pileus borussicus, ein preußischer Hut, burkus-kalap. Brandeburská zem, Brussia, Borussia, Brandeburgia: das Preusen, burkus oszág. Brandeburské Wílozki, limbi prussici, replicatura (expositura) borussica, preußische Aufschläge, burkus perémezet, *vagy* sinórozat széli.

Brandeburstwo, a, n. *collect.* Prussi, Borussi: die Preußen, Burkusok. *Syn.* Pragzi.

Bránečka, i, f. *dem ex* Bránka.

bráňení, á, é, *p. c.* defensus, protectus, a, um: vertheidigt, óltalmaztatott, vídelmeztetett. *Syn.* chráňení, warowaní. 2) inhibitus, prohibitus, prohibititius, vetatus, vetitus, a, um: gewehrt, verboten: tiltatott, tilalmazott, tilalmaztatott. *Syn.* Zágení, nedopušťení, nedowolení, zakázaní, zakazowaní. 3) coërcitus, repressus, a, um: gedämpft, gesteuert, gewehrt: meg-zaboláztatott, tartóztatott. *Syn.* dušení, udusowaní, tlačení, potlačení, potlačowaní, utlačení, utlačowaní, krotení. 4) impeditus, prohibitus, a, um: verhindert, gewehrt: akadályoztatott, gátolt, gátoltatott, hátráltatott. *Syn.* prekázení, prekazowaní. 5) occatus, a, um: geeget, boronált. *Syn.* wláčení, zawlačowaní.

Brá-

Bráněňí, á, n. defensio, propugnatio, protectio, tutatio, nis, f. das Wehren, Verwahren, die Verwahrung: óltalom, óltalmazás, védelmezés. *Syn.* Chráněňí, Warowáňí, Zastáwáňí. 2) inhibitio, prohibitio, vetatio. das Verbieten, Wehren, die Verbietung: tilalom, tilalmazás, tiltás. *Syn.* Hágeňí, Zakázáňí, Zakazowáňí. 3) coercitio, coertio, coercitio, repressio: das Dämpfen, Wehren, Steuern, die Steuerung, Dämpfung: meg-zabolázás, tartóztatás. *Syn.* Dušeňí, Udusowáňí, Tlačeňí, Utlačeňí, Utlačowáňí, Potlačeňí, Potlačowáňí, Kroteňí, Skrocowáňí. 4) impeditio, prohibitio: das Verhindern, Wehren: akadályoztatás, gátolás, hátráltatás. *Syn.* Prekážeňí, Prekazowáňí, Prekážka. 5) occatio *Cic.* das Egen, Eggen: boronálás, baronálás. *Syn.* Wláčeňí, Zawlačowáňí.

† Braňí, n. v. seq.

Bráňí, á, n. acceptio, ablatio, sublatio, nis, f. das Nehmen, Wegnehmen, vétel, vévés, elvévés, el-vétel. *Syn.* Wzáťí, *boh.* Braňí.

Bráňič, a, m. v. Braňač.

Bráňica, i, f. rapina, raptura, praeda, ae, f. raptio, direptio, praedatio, nis, f. raptus, ûs, m. die Plünderung, ragadás, ragadozás, ragadomány. *Syn.* Koristowáňí, *boh.* Bráňice.

Bránica, i, f. omasum *Horat.* omentum, i, n. *Plin. H. N.* diaphragma, tis, n. das Netz (im Bauch, darinn das Eingeweide liegt), die Netzhaut der Gedärme, melynek és hasnak üregi által rekesztő hártya, fedél, takaródzó. *Syn.* Blana tučná okolo Črew a Žalúdka, která Slezinu od Črew delí. *boh.* Bráňice.

† Braňice, f. v. Braňica.

† Bráňice, f. v. Bráňica.

bráňiť, il, ím V. I. *imp.* bráň, *cum genit. vel cum praep.* na *et accus.* defendere, propugnare, protegere, tueri, tutari, handhaben, vertheidigen, beschützen, wehren, verwehren: óltalmazni, vídelmezni. *Syn.* chráňiť, hágiť, obraňowať, zastáwať, zastupowať. 2) *cum dat.* ňečo ňekomu: inhibere, prohibere, vetare: verbieten, wehren: tiltani, tilalmazni, nem engedni. *Syn.* hágiť, nedopusťiť, nedowoliť, zakazowať. 3) coercere, reprimere: dämpfen, steuern, wehren, abhalten: meg-zabolázni, tartóztatni, tiltani. *Syn.* dusiť, udusowať, tlačiť, potlačiť, potlačowať, utlačowať, krotiť, skrocowať. 4) impedire, prohibere, verhindern, wehren, akadályoztatni, gátolni, hátrálni. *Syn.* prekaziť, prekazowať. 5) occare agrum *Colum.* cratire (*a* cratio) *Pár. Páp.* egen, eggen: boronálni, baronálni. *Syn.* wláčiť, zawlačowať, zabraňowať. *II. rec.* bráňiť sa: se defendere (tueri, tutari), resistere: sich wehren: óltalmazni (vídelmezni) magát. *Syn.* chrániť sa, hágiť sa, nedať sa, powstať. *Prov.* Bráň sa Pták, aneb skap: arma capere, te oportet, vel mortem oppetere: wehr dich Vogel oder stirb: meg-kell halnod, vagy magadat vídelmezned.

Bráňitel, a, m. v. Braňač.

Bráňíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

bráňiwať, al, ám, *freq.* ex brá-

bráňiť. *II. rec.* bráňiť ſa, *freq.* ex bráňiť ſa.

Branka, i, f. v. seq.

Bránka, i, f. *dim.* portula, ae, f. ein kleines Thor, das Thörchen, Pförtchen: kaputska, kis kapu. *Syn.* Fortňa. 2) occula, irpicula, ae, f. eine kleine Ege: bronátska, baronátska, kis borona.

bránliwí, á, é, *adj.* v. branní.

Branní, ného, m. portae occupator, der Thoreinnehmer, a' kapunak el-foglalója.

branní, á, é, *adj.* portam adtinens, das Thor betreffend, kapui, kapuhoz való. 2) occam adtinens, occatorius, a, um: das Egen (die Ege) betreffend: boronahoz való, tartózandó; boronálási, boronálói. *Syn.* bránliwí, braňačí. *Usus.* Branné Zubi, occae dentes, die Zähne der Ege: borona fogai.

Brat, a, m. frater, tris, m. der Bruder, bátyám, ötsém, testvérem. *Syn.* Brater, *boh.* Bratr. *Usus.* Wlaſtní Brat, frater germanus, leiblicher Bruder, von einerlei Eltern: testvér ötsém, bátyám. Newlaſtní Brat, frater non germanus, Stiefbruder, mostohától való testvér. Polowičatí (polowiční) Brat, semifrater, frater dimidius, Halbbruder, fél-testvér. Polowičatí, Brat po Mateři; Brat žiwotní (z gedneg Matki): frater uterinus, frater germanus: leiblicher Bruder, von einer Mutter: testvér anyával. Polowičatí Brat po Otcowi; Brat z gedného Otca: frater consanguineus (germanus), leiblicher Bruder, von einem Vater: testvér atyával. Mladſſí Brat, junior frater, jüngerer Bruder, ötsém. Starſſí Brat, senior frater, älterer Bruder, bátyám (bátsi). Mužow, neb ženin brat, v. Swager. Otcow Brat, v. Strícek. Maťerin Brat, v. Ugček. Starého Otca Brat v. Preſtríček. Babin (ſtatt Matki) Brat, v. Preugček. gako Brata milowať, fratrem ne amare, fraterno amore complecti, fratris loco diligere *Ter.* als Bruder lieben: mint testvérét szeretni. *Prov.* Brat z mokreg Stwrti, vini potor, merobibus, calicum remex: ein Saufer, borissál korhely. — Brat ma Brat pomáhať, frater viro adsit *Plato.* fidum auxilium: Bruder soll dem Bruder helfen; ein guter Freund hilft in der Noth: testvér testvérit segíti. A' jó barát szükségben segíti az embert. — Brati weſpolek ne bíwagú dobrí: rara concordia fratrum: Brüder sind selten einig: ritka egygyesség van gyon a' testvérek között. 2) frater, amicus: Bruder, Duzbruder, als Liebkosungswort gegen Freunde: barát, lélek. *Syn.* Brach. *Usus.* Mog milí Brat (Bratku, Bratiſku)! dilecte amice! anime mi! mein liebster (bester) Bruder! kedves barátom! édes lelkem!

brať, bral, berem V. I. *imp.* ber accipere, capere, sumere: nehmen, anfaſſen, ergreifen, annehmen, an ſich nehmen, in Empfang nehmen: venni, fel-venni, fogni. *Syn.* wzáť. *Usus.* Konec brať, dokonáwať ſa finiri, finem capere (accipere) ein Ende nehmen, végét venni, végeződni. Príčinu brať capere causam, ansam arripere: eine Urſach nehmen, finden, ergreifen: okot keresni, találni, venni magának. — Z ňekoho Príklad brať, sume-

mere exemplum ex aliquo, sich ein Beispiel woran nehmen. Jemanden zum Beispiele anführen: valakitöl példát venni. Valakit követni. — Rozum brat, sapere, Vernünftlich werden, okosodni. Slowo brat, excipere aliquem; suscipere sermonem: das Wort nehmen; reden nach Jemanden: valaki után beszélni, szólni. — Nekoho za Slowa brat, adprehendere verba alicuius; niti verbis alicuius: einen beim Worte nehmen, valakit beszédiben meg-fogni. Srdce (kuráž) brat, dostáwat: capere animum, fiduciam sumere: sich ein Herz nehmen, fassen: bátorodni, bátorkodni, bátor szívvel lenni. Wíru brat, religionem suscipere (sequi), die Religion, annehmen, a' hitet fel-venni. — Do Arendi brat, conducere, in Pacht nehmen, bérben fogadni, árendába fel-venni. Do Užitku brat, ire in possessionem rei, potiri re, possessionem adire, usum capere: in Besitz nehmen, valaminek birtokába lépni; valamit birtoká alá venni. Do Domu (do Prátelstwá) brat, in domum (in amicitiam) recipere, admittere: ins Haus (in die Freundschaft) aufnehmen, annehmen, zu sich nehmen, beherbergen: házába (barátságába) valakit fogadni, bé-venni. Do Ruki brat, sumere (capere) in manum, in die Hand nehmen, kézbe fogni, venni. Do Wezení brat, comprehendere, in Verhaft nehmen, valakit meg-fogni, tömlötzbe vinni. Do Slawi (do Srdca, k Srdcu) brat, v. brat si. Do Uši brat, pocúwat: audire, zu Ohren nehmen, hallani, halgatni, fülébe ereszteni. Do seba brat, užíwat: capere, sumere: zu sich nehmen, z. B. Essen, Trinken, Gift, Speise: magába bé venni. K sebe brat, ad se accipere, adsciscere: zu sich nehmen: magához venni. K ňečemu (k tomu) brat, adsumere, adsciscere: dazu nehmen: hozzá venni. — Ňečo nalahko brat, rem leviter assumere; leui (molli) brachio aliquid agere *Cic.* facere. Virgultea scaphula Aegeum transmittere *Lucian.* Res supra modum arduas levi opera conficere tentare. Deo favente naviges vel vimine *Aristoph.* etwas leichthin (nachlässig) thun, angreifen: gyengén nyúlni valamihez; könnyen venni-fel a' dolgot. Na Pozor brat, pozorowat, merkowat: observare, in Acht nehmen, reá vigyázni, reá gondot tartani. Na seba ňečo brat, recipere, suscipere, in se assumere: etwas auf (über) sich nehmen, magára válalni (fel-válalni) valamit. — Opowážliwost a Píchu na seba brat, spiritus sibi et arrogantiam sumere *Caes.* Vermessenheit und Stolz an sich nehmen, magát kevéllyen és mérészszen hányni, vetni. Tobich newím za ko (za celí Swet) na seba nebral (newzal), non meream omnes divitias, ut faciam. Id universi causa in me recipere nollem: ich wollte nicht wie viel nehmen, und das thun. Ich möchte es um die ganze Welt nicht thun: azt fel-nem válalnám magamra az egész világért. — Na seba kohokolwek brat; do každého sa dat: cum quolibet congredi; non cedere (parem esse) cuicunque: seinen Mann auf sich nehmen; sich mit jedem in

ein Gefecht einlassen; akár kivel (mindenikkel) szembe menni. Peňáze na Weru brať, pecuniam mutuam (mutuo) sumere, Geld borgen, auf Borg nehmen: pénzt venni-fel költsön, költsönözni, költsön kérni. — Na žart brať, pro ioco habere, excipere: für (als) Scherz aufnehmen, anhören: a' dolgot tréfára venni. Pod swogu Ochranu, a Starosť brať: sub curam (tutelam, patrocinium) suscipere; unter seine Obsorg aufnehmen; maga gondviselése alá venni (fogadni). Pred seba neco brať: a) adgredi, suscipere, moliri: vornehmen, unterfangen, sich an etwas machen, z. B. Arbeit, Reise: hozzá fogni, igyekezni, valamit kezdeni (-dek), valami dologhoz kezdeni. Welku wec pred seba bereš, magna petis Phaëton. b) statuere, constituere, decernere, defigere proponere, consilium capere: vornehmen, sich vornehmen, Willens werden (seyn): rendelni, végezni, tanátskozni, el-tekélleni, magában fel-tenni. *Syn.* uložiť, umíňiť, ustanowiť. Za swoge (za swého, za swogu) brať, adoptare, aufnehmen an Kindes Statt, fiává (magához, magáévá) fogadni. Nekoho za Učitela brať, sumere (capere, accipere, eligere, deligere) aliquem magistrum: einen zum Lehrer nehmen, wählen, aussuchen: valakit tanítónak venni, magának választani. Ze sebú brať, a) secum ferre (accipere, portare) mit sich nehmen, tragend: magával el-vinni. b) secum ducere, mit sich nehmen, führend: magával el-vezetni. c) secum vehere, mit sich nehmen, fahrend: magával el-vinni, *kotsin*, *hajón*. 2) acceptare, admittere, prol re: annehmen, sich gefallen l sen, z. B. Entschuldigung: f venni, *p. o. a' mentség* *Syn.* prigímať. 3) carpe decerpere, demere, auferr nehmen, benehmen, wegnehm el-venni, fosztani valamit *Syn.* odňímať, odberať, u mať. *Usus.* To nemocneg kr giňe Silu bere, hoc aegr provinciae carpit vires, schwächet ein ohnmächtiges La az veszi-el ereit az országn 4) capere (sumere) vi, rap re: rauben, mit Gewalt n men: ragadni, ragadozni (-zol erövel el-venni, szedni. *Sy* chitať lapať. *Usus.* Wšil w Se na Wognu berú. 5) sum re, emere: kaufen, ersteh nehmen, venni. *Syn.* Kupowa *Usus.* Gá wšecko od ňeho b tem. 6) accipere, sumer considerare, betrachten, n men: fel-venni, meg-gond ni. *Syn.* rozg'mať. *Usus.* (tuto Wec w Celosťi bere rem in universum (in conc to) considero, die Sache n me ich im Ganzen, ezt a' do got én általlyában (egésze veszem-fel, 's meg-gond lom. 7) interpretari, accij re, sumere, assumere: n men aufnehmen, auslegen: l venni, magyarázni. *Syn.* w ládať. *Usus.* Wšecko hore (r Nos, na Nos) bere, om assumit (in malam part vertit), er nimmt alles a mindent az orrára vesz. (za Zlé) brať: a) vitio v tere, male interpretari, malam partem sumere (ac pere): übel nehmen (auslege roszra venni (magyarázni). ti zle (w zleg, w prewrá neg Mysli) bereš, id male sumis (perverse interpretar du nimmst (verstehest) es üb

te azt halul magyarázod. *b*) moleste (aegre) ferre, übel nehmen, verdrüßlich darüber seyn: nehezen szenvedni. 8) ponere (casum), facere, fingere: annehmen den Fall setzen: tenni, hagyni. *Syn.* dopustit, položit. *Usus.* Berme (položme, dopusťme) to, ponamus, fingamus: wir wollen einmal annehmen, tegyük, hadgyuk. *boh.* brát, bráti. *II. rec.* brat sa, ňekde: se conferre, ire, vadere, concedere: sich begeben (verfügen) wohin, oder zu etwas: valahová menni, magát neki kapni. *Syn.* poberat sa, *boh.* brát se. *Usus.* Kam sa bere? quo te capessis? quo intendis (vadis? wo willst du hin? wo verfügst du dich hin? hová mégy? hová akarsz menni. Hore sa brat; chcet wstát: niti, erigere se, surgere velle: aufstehen wollen: akarni fel-kelni, emelkedni, fel-emelni magát, ágaskodni. *Prov.* Neber sa k nicemu, keď si neňi k tomu: si brevis es, sedeas, ne stans videare sedere: nach dem du zu kurz, und auf das Land zu lang: ne nyúlly olly, a' mihez nem vagy alkalmatos. 2) se gerere, sich benehmen, sich betragen; viselni magát. *Syn.* ukazowat sa, drzat sa. 3) nuptias facere, conjugium, (connubium) inire, matrimonium contrahere: heurathen, von Manns- und Weibspersonen: háza-ágra lépni, házas-kelni. *Syn.* do Stawu manželského wstupowat. *Usus.* Beru sa. Zeberú sa. 4) *Varie exponitur.* Do Cesti (do Pocesti) sa brat, lectum peregre (itineri se accingere). zu Wege (zur Reise) sich begeben: útra menni (útnak indulni). Do neceho sa brat: aggredi, moliri, occipere, suscipere aliquid: sich an etwas machen: el-kezdeni, hozzáfogni. Na ňeco sa brat: *a*) recipere (suscipere, assumere) in se aliquid, sich etwas annehmen, etwas übernehmen, annehmen, aufnehmen, valamit magára venni, reá adni magát, fel-válalni. *Usus.* Nako sa ten na to bereš? cur id in te assumis? warum übernimmst du das? miért válalod azt fel magadra? *b*) curam gerere, curare, curam suscipere (assumere): sorgen, sich annehmen: gondját valaminek fel-venni, viselni. 5) *Passive*: accipi, sumi, assumi, explicari, exponi: genommen werden, vitetni, felvitetni, magyaráztatni. *Syn.* wikládat sa, wzat sa. *Usus.* To sa tak brat musi, hoc ita est accipiendum, dieß muß man so nehmen, ezt úgy kell fel-venni, érteni. Nech sa bere, jako chce: quomodocunque (in quamcunque partem) res accipiatur, man mags nehmen, wie man will, akár hogy vegyük-fel a' dolgot. *III. rec.* brat si (sebe). Brat (dat, wzát) si Prácu: operam sumere (dare), sich die Mühe nehmen, valami körül forgódni, azon lenni. Ženu (Manželku) si brat, ženit sa: ducere (*uxorem*), heurathen, sich eine Frau nehmen: házasodni, meg-házasodni. D'éwku (Panenku), Wdowu si brat za Manželku: ducere virginem, viduam (*in matrimonium*): sich eine Jungfer, Wittwe zur Frau nehmen; eine Jungfer, Wittwe heurathen: leányt, özvegy asszonyt magának házas-társól venni. Muža si brat, widáwat sa: nubere (*viro*), heura-

rathen, ſich einen Mann nehmen: férjhez menni. Do Srdca (k Srdcu, do hlawi) ňeco ſi brať: cordi sibi sumere; moveri re: ſich zu Herzen nehmen, szívére venni a' dolgot. Neber ſi to tak k Srdcu, ea re non ita moveare, nimm dir's nicht ſo zum Herzen, azt ne vedd annyira szivedre; ne gondolly vele annyira.

† brát (bráťi), bral, beru *fut. imp.* ber et beř, v. brať. *II. rec.* brát ſe, v. brať ſa.

Bratańa, aťa, n. *Plur. nom.* ata, v. Bratrańa.

Bratánča, aťa, n. *Plur. nom.* ata, *dem. ex praec.* v. Bratranca.

bratancow, a, e, *adj. poss.* v. bratrancow.

Bratanec, nca, m. v. Bratranec.

bratanſkí *adv.* v. bratranſki.

bratanſkí, á, é, *adj.* v. bratranſkí.

Bratanſtwí, á, n. v. Bratranſtwí.

Bratek, tka, m. *dem. ex* Brat, v. Bratríček.

Brater, tra, m. v. Brat.

braterſki *adv.* fraterne, brüderlich, atyafiú-képpen, atyafiságosan. *Syn.* pobraterſki, bratſki, pobrátſki, *boh.* bratrſki.

braterſkí, á, é, *adj.* fraternus, a, um: brüderlich, atyafiúi. *Syn.* bratſkí, *boh.* bratrſkí.

Braterſtwí, á, n. fratrum consanguinitas, fraternitas, tis, f. die Bruderſchaft, brüderliche Verwandſchaft: atyafiúság, testvérség. *Syn.* Bratſtwí, *boh.* Bratrſtwí.

Braterſtwo, a, n. *collect.* congregatio, confraternitas (v. g. Mariana), sodalitium, i, n. heilige Bruderſchaft, Congregation, Verſammlung: ájtatos társaság, gyülekezet.

Braťi, á, n. v. Bráňí.

Braťíček, čka, m. *dem.* v. Br tríček.

braťíčkow, a, e, *adj. poss.* bratríčkow.

Braťík, a, m. *dem.* v. Bratri

braťíkow, a, e, *adj. poss.* bratríčkow.

Bratiſek, ſka, m. v. bratríč

bratiſkow, a, e, *adj. poss.* v. br tríčkow.

bratow, a, e, *adj. poss.* fr tris, dem Bruder gehörig: te véré, bátyámé, ötsémé. Sy bratrow, *boh.* bratrů et *Usus.* Bratowa Žena, fr tria, ae, f. *Test.* des Brude Weib (Frau), ángyom, b tyám vagy ötsém felesége.

† Bratr, a, m. v. Brat.

Bratrańa, aťa, n. *Plur. no* ata: patruelium proles, G ſchwiſterkindskinder, atyafi gye mekeknek gyermerki. Sy Bratańa, *boh.* Bratráně.

Bratranča, aťa, n. *Plur. no* ata, *dem. ex praec.* Sy Bratanča.

bratrancow, a, e, *adj. poss.* patru lis, fratruelis (*genit.*) dem ters Bruderssohn (dem Vetter) hörig, atyám ötsinek vagy b tyának fiáé. *Syn.* bratanco

† Bratráňe, éte, n. *Plur. no* Bratráňata, v. Bratrańa.

Bratranec, nca, patruelis. Sv frater patruelis *Cic.* fratru lis *Hieron.* patrui filius: Vaters-Bruderssohn, Vett atya ötse vagy báttya fia. S Bratanec, Strícenec, ſtrí Brat, otcowého Brata S *Plur.* Bratranci (Bratan Strícenci: fratres patru *Pandect.* fratrueles *Hier* patrueles. *Svet.* die Vette zweier Brüder Kinder, Geſch ſterkinder, wenn die Väter-B der ſind: két testvér fiai atya-

(atyafiaknak) gyermeki. *Syn.* Strýční Bratri, dwoch Bratow Sini. 2) Matruelis, is, m. *Pandect.* e fratre matris filius: Mutterbrudersohn, meiner Mutter Bruderssohn: anya báttya vagy öttse fia. *Syn.* materiného Brata Sin, Ugčenec. *boh.* Sestřenec. *Aliud est.* Sestrenec, Sestrenci.

Bratranica, i, f. patruelis Soror *Pers.* patrui filia patruelis (fratruelis), is, f. *vulg.* patruelissa, fratruelissa: des Vaters-Bruders-Tochter, atya ötse vagy báttya leánya. *Syn.* Strýčenica, strýčná Sestra, Bratanica, otcowého Brata Céra. 2) Matruelis, is, f. *Pandect.* e fratre matris filia: Mutter-Bruderstochter, meiner Mutter-Bruderstochter: anya báttya vagy öttse leánya. *Syn.* materiného Brata Céra, Ugčenica. *boh.* Sestřenice. *Aliud est.* Sestrenica.

bratranski *adv.* more patruelium, nach der Art, der Geschwisterkinder, két testvér fiaktól való gyermekek módjára. *Syn.* bratanski, pobratranski.

bratranski, á, é, *adj.* patrueles consanguineus, die Geschwisterkinder betreffend, két atyafiak' gyermekeit illető. *Syn.* bratanskí.

Bratranstwí, á, n. cognatio patruelium, patruelismus, i, m. die Anverwandschaft der Geschwisterkinder, testvérek gyermekei között-való atyafiság. *Syn.* Bratanstwí.

Bratrícek, čka, m. *dem.* fraterculus, i, m. das Brüderchen, Brüderlein: atyafiútska. *Syn.* Bratíček, *boh.* Bratríček.

bratríčkow, a, e, *adj. poss.* fraterculi, dem Brüderchen gehörig, atyafiútskáé. *Syn.* bratíčkow.

Bratrík, a, m. *dem.* v. Bratríček.

bratríkow, a, e, *adj. poss.* v. bratríčkow.

Bratrišek, ška, m. *dem.* v. Bratríček.

bratríškow, a, e, *adj. poss.* v. bratríčkow.

bratrow, a, e, *adj. poss.* v. bratow.

† bratrski *adv.* v. braterski.

† bratrskí, á, é, *adj.* v. braterskí.

† Bratrstwí, n. v. Braterstwí.

† Bratrstwo, a, n. v. Braterstwo.

† bratrů, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. bratrow.

bratski *adv.* v. braterski.

bratskí, á, é, *adj.* v. braterskí.

Bratstwí, á, n. v. Braterstwí.

Bratstwo, a, n. v. Braterstwo.

Braw, a, m. porcus (*masculus*), maialis, sus, *suis*, *m.* das Schwein, männlichen Geschlechts, besonders ein verschnittenes: sertés, ártány, herélltt Kan. *Syn.* Brawec, *boh.* Wepř. *Usus.* Diwokí Braw, aper (sylvestris) *Cic.* ein wildes Schwein, vad disznó, erdei. Krmní Braw: na Sadlo chowaní: porcus saginatus, das Mastschwein, hizlaltt ártány. Uhriwí Braw: sus grandinosus, finniges Schwein, görtsös (tsomós) ártány. Newimiškowaní (nerezaní) Braw: v. Kanec.

† Braw, a, et u, m. v. Krdel Owec.

Bráwáñí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

bráwat, al, ám, *freq.* ex brat: solere accipere, pflegen zu nehmen, szokni venni. *II. rec.* bráwat sa, *freq.* ex brat sa.

Bráwáwáñí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

bráwáwať, *al*, *ám*, *freq*. ex bráwať. *II*. *rec*. bráwáwať ſa, *freq*. ex bráwať ſa.

Brawčár, *a*, m. negotiator suarius (suillus) porcinarius *Plaut*. Schweinhändler, disznokkal (sertésekkel) kereskedő: 2) suillae carnis distractor, Schweindler, hentes.

brawčárčin, *a*, *e*, *adj*. *poss* negotiatricis suariae, der Schweinhändlerinn gehörig, sertéssel kereskedőnéé. 2) distractricis suillae carnis, der Schweindlerinn gehörig, hentesnéé.

Brawčáreňi, *á*, n. v. Brawčárſtwi.

brawčárit, *il*, *ím* V. I. *imp*. cat. porcis (suibus) negotiari, ein Schweindler ſeyn, den Schweinhandel treiben: sertéssel (disznóval) kereskedni. 2) suillam distrahere, suilla negotiari: ein Schweindler ſeyn, die Schweindlerey treiben, das Schweinfleiſch verkaufen: henteskedni.

Brawčárka, *i*, f. negotiatrix suaria (suilla), die Schweinhändlerinn, disznóval (sertéssel) kereskedő aszony. 2) distractrix suillae, die Schweindlerinn, hentesné.

brawčárow, *a*, *e*, *adj*. *poss*. negotiatoris suarii, dem Schweinhändler gehörig, sertéssel (disznóval) kereskedőé 2) distractoris suillae, dem Schweindler gehörig, hentesé.

brawčárſki *adv*. more negotiatoris suarii, ſchweinhändleriſch, sertéssel kereskedő módjára. 2) more distractoris suillae carnis, ſchweindleriſch, hentes módjára. *Syn*. pobrawčárſki.

brawčárſkí, *á*, *é*, *adj*. negotiatores suarios (suillos) adtinens, die Schweinhändler betreffend, sertéssel kereskedőket illető, azokhoz tartozandó. 2) distractores suillae con[tinens], die Schweindler betreff[end], hinteseket illető, hoz[zá] tartozandó.

Brawčárſtwí, *á*, n. negoti[atio] suaria (suilla), der Sch[wein]handel, die Schweinhändle[rey], sertéssel (disznóval) való [ke]reskedés. 2) distractio [suil]lae, negotiatio cum sui[lla] die Schweindlerey: henteske[dés] *Syn*. Brawčáreňí.

Brawček, *a*, et wečka, m. d[im.] porcellus, ein Schweinch[en] ártányotska, sertésetske. *b[oh.]* Weprik.

brawčí, *á*, *é*, *adj*. v. seq.

brawčowí, *á*, *é*, *adj*. suil[lus] *Liv* porcinus, a, um: ſch[wei]nen, von Schweinen, Schw[ein] sertésből (disznóból) való. *b[oh.]* wepřowí. *Usus*. Brawčo[wé] Maſo, v. seq

Brawčowina, *i*, f. suilla (sc. caro), ae, f. *Plin*. *H*. porcina: das Schweinfleiſ[ch] ſchweinenes Fleiſch: disznó h[ús] *boh*. Wepřowina, wepřo[wé] Maſſo.

Brawčowinka, *i*, f. *dem*. ex pra[ec].

Brawec, *wca*, m. v. Bra[w] Brawček.

brawow, *a*, *e*, *adj*. *poss*. po[rci] maialis: dem Schweine geh[örig] ártányé, herélt kané, [disz]nóé, sertésé.

Brázda, *i*, f. sulcus, i, *Cic*. lira, ae, f. *Colum*. camen, inis, n. *Apul*. die [Fur]che, barázda. *Syn*. Or, R[...] *boh*. Rozhor, Rozwor, *Usus*. Brázdi robit, v. [Bráz]dit, orať. Brázdami, Brázdách: sulcatim, li[ratim] *Colum*. furchenweiſe, bará[zdán]ként.

Brázdár, *a*, m. sulcator [...] m. *Prud*. Furcher, der [Fur]chen macht oder pflügt, b[aráz]dáló. *Syn*. Brázdíček.

Brá[...]

Brázdečka, i, f. dem. v. Brázdička.

brázdení, á, é, p. c. sulcatus, liratus, a, um: gefurcht, barázdáltatott, barázdás. Syn. zabrázdení.

Brázdení, á, n. sulcatio, liratio nis. f. sulcamen: das Furchen, Pflügen: barázdálás. Syn. Zabrázdení.

Brázdička, i, f. dem. sulculus, i. m. lirula, ae, f. eine kleine Furche: barázdátska. Syn. Brázdečka.

brázdit, il, ím V. I. imp. brázdi: sulcare, sulcos ducere (facere) Colum. imprimere Cic. lirare Varr. furchen, Furchen machen, mit dem Pfluge zerschneiden, pflügen: barázdálni (dálok), barázdát tsinálni, szántani. Syn. zabrázdit. 2) v. fugowat, žlabkowat.

Brázditel, a, m. v. Brázdár.

Brázdowání, á, n. nom. Verb. ex seq.

brázdíwat, al, ám, freq. ex brázdit: solere sulcos ducere, pflegen zu furchen, szokni barázdálni.

Brázdka, i, f. dem. v. Brázdička.

Brčádlo, a, n, turbo, inis, m. turbo murmurans, trochus, i. m. Horat. der Kreisel, Brummkreisel, die Kreiselschnecke: buzgó (forgó) tsiga.

Brdo, a, n. na Wáze wozowég: belciaria machinula, das Zugriemenholz, Zugseilholz, das an welches der Zugriemen, der Zugseil gebunden wird: hámfa. Syn. Cuchta, vulg. Brco.

Brdo, a, n. v. Brko. v. Brce.

Brod, u, m. v. Brod. 2) v. Brdnutí.

Brdár, a, m. v. Koritár.

brdárin, a, e, adj. poss. v. Koritárin.

Brdárení, á, n. v. Koritárení.

brdárit, il, ím V. I. imp. dar, v. koritárit.

Brdárka, i, f. v. Koritárka.

brdárow, a, e, adj. poss. v. koritárow.

brdárskí adv. v. koritárskí.

Brdárstwí, á, n. v. Koritárstwí.

Brdení, á, n. nom. Verb. ex brst', v. brdnutí.

brdkiwí, á, é, adj. v. brodní.

brdní, á, é, adj. idem.

brdnút, dnul (del), dňem V. I. imp. dňi: vadare Veget. vado transire: waden, durch den Fluß, durchwaden: lábolni (lábolom, lábbok), a' vizben gázlóban menni. Syn. zabrdnút, brodit, brst', boh. bříst'i.

Brdnutí, á, n. vadatio, nis, f. vado transitus: das Waden, Durchwaden: lábolás, lábbolás, vizben gázlóban menés. Syn. Brdení, Brodení, Zabrdnutí. boh. Bředení.

Brdo, a, n. pres kteŕé Tkáči Niťi prekahugú: licium (textorium), i, n. Virg. iugum textorium, radius (pecten) textorius, spatha, ae, f. Senec. das Kammblatt, Weberkamm: borda, takáts tsónok, szövő zugoly. boh. Kůr, Paprslek. Prov. Na gedno Brdo tkaní. Na gedno Kopito nabití (uderení): eiusdem farinae (modi, genii, moris): von gleichem Schlage, egy bordában szött.

Brech, u, m. latratus, ûs, m. Virg. Colum. das Gebell, Bellen: ugatás. Syn. Brecháňí, Šček, Ščekáňí, boh. Štek, Štekáňí. Prov. Psí Brech (Hlas) do Neba neide, bruta fulmina Plin. H. N. Fulmen de pelvi. Canis latrat, lunam non mordet. Latratus canum coe-

Coelum non penetrat (pervadit): das Hundsgebell steigt nicht in Himmel: nem hallik eb-ugatás meny-országba.

Brecháč, *a*, m. latrator, is, m. *Martial.* ein Bellender, Hund: ugato, eb, kutya. *Syn.* Brechawec, Ščekač, *boh.* Štekač. 2) rabula, ae, m. latrator *Quintil.* Zungendrescher, Schreihals, Rabulist: tsevegő, trétsülö, sok szavú prókátor. *Syn.* Gazičňík, Ščekawec, Trepoč.

Brecháňí, *á*, n. v. Brech.

brechať, *al*, *ám* et bresem V. I. *imp.* brechag et bres: latrare *Cic.* latratus edere *Ovid.* bellen, ugatni. *Syn.* ščekať, *boh.* štekati. 2) clamare, latrare *Cic.* bellen, schreyen, von Menschen, besonders von elenden Rednern, und Rabulisten: tsevegni, trétsülni, szót szaporitani, hijában-valót beszélni. *Syn.* búchat, trepať.

Brecháwáňí, *á*, n. *nom. Verb.* ex seq. *Syn.* Ščekáwáňí, *boh.* Štekáwáňí.

brecháwať, *al*, *ám*, *freq.* ex brechať: solere latrare, pflegen zu bellen, szokni ugatni. *Syn.* ščekáwať, *boh.* štekáwati.

brechawe *adv.* latrando, oblatrando: bellend, ugatva. *Syn.* ščekawe, *boh.* štekawé.

Brechawec, *wca*, m. v. Brecháč.

brechawí, *á*, *é*, *adj.* latrans, oblatrans, tis: bellend, ugató. *Syn.* ščekawí, *boh.* štekawí.

Brechawosť, *i*, f. latrans natura, proclivitas ad latrandum: bellende Beschaffenheit, Neigung zum Bellen: ugató tulajdonság, ugatásra való hajlandóság. *Syn.* Ščekawosť, *boh.* Štekawost.

Brečička, *i*, f. *dem.* ex seq. *boh.* Řředinka.

Brečka, *i*, f. cerevisia secundar (absque lupulo), Kofent, Nac bier, Frischbier (ohne Hopfen utóly ser, komló nélkül, *bo* Řředina, Patoki. *Aliud* e Chmelňica, Sicko, et Piwo

† **Brečka**, *i*, f. v. Činğír. v. Briga. 3) v. Madowec.

Brečkár, *a*, m. vir secundaria cerevisiam vendens, Frisc biermann: utólysert árúló. *bo* Řředinář.

Brečkárka, *i*, f. femina secu dariam cerevisiam venden Frischbierweib, utólysert árú aszszony. *boh.* Řředinářka.

Brečtan, *a*, m. Zelína: hede (edera) Hedera helix Lin ae, f. *Virg.* der Epheu; dam bekränzten sich die Weintrinke auch wurde der Bacchusst (thyrsus) damit umwunden und die Dichter damit bekränzt folyó borostyán. *Aliud* e Zimozel, *boh.* Barw'nel Stromowí Brectan, heder arborea, der Baumepheu, fán el-folyó borostyán. *Ali est.* Oponka, *boh.* Opene Zahradňí Brečtan, syring italica, Hedera quinque fol Linn. Gartenepheu, kerti b rostyán.

† **Brečtan**, *u*, m. idem.

Brečtanec, *nca*, m. hederatu i, m. mit Epheu geschmückt borostyánnal ki-rakott. hederiger, i, m. *Catull.* Eph tragend, borostyán viselő.

brečtanowaní, *á*, *é*, *p. c.* h deratus, a, um *Nemes.* n Epheu geschmückt, borosty nal ki-rakott.

brečtanowí, *á*, *é*, *adj.* hed raceus, hederacius, a, um: a (von) Epheu, folyó borostyá borosttyánból való. *Usus.* Bre tanowí Oleg: oleum hedera um, Epheuöl, borostyánolaj. Br čtanowá Gahoda, corymb i,

), m. Epheubeere, borostyán-
magva, fürtös gyümölts, mint
a' gálna vagy ostormény fán
terem. 2) hederaceus, hede-
racius. hederae similis: Epheu
ähnlich, borostyánhoz hason-
ló. 3) hederosus, voller Epheu,
borostyánnal tellyes. *boh.*
břečťanowí.

Břeh, u, m. litus, oris, n.
ripa *Caes. Ovid.* acta, ae, f.
Cic. Nep. margo, nis, f.
das Ufer, der Rand, des Flu-
ßes, Meeres; das Gestade, die
Küste: part. *Syn.* Kraj Wo-
dy, Zemi. *Usus.* Morskí Břeh,
litus maritimum, Meerufer,
Meerküste: tenger-part, Řéční
(potoční) Břeh, ripa, crepi-
do: das Ufer des Flußes: fo-
lyó-viz' partya, széle. Okolo
[illegible] Břehu sa plawiť, le-
gere oram, litus abradere (ad
lambere, praetervehi): hart
an dem Gestade vorbei schiffen,
a' part mellett evezni. *Prov.*
Břeh orať. Píseť wázať, Wo-
du hrabať: litus arare, are-
nas in litus fundere *Ovid.*
sich vergebliche Mühe machen,
[illegible] munkálódni. Tichá Wo-
da Břehi mige (pod míwá):
aquae silentes plerumque sunt
altae. Quo minus est mur-
mur, plerumque est altior
unda. Magis nocent insidiae,
quae latent: stille Wasser sind
tief: lassú viz partot mos.

[illegible], u, m. *loc. sing.* u, idem.

[illegible]ití, á, é, portuosus, a,
um: zum Länden dienlich, ré-
[illegible], rév-partos hely.

[illegible], u, m. opulus, i. f. *Varr.*
[illegible], ia, n. *Plin. H. N.* acer
[illegible] *Par. Páp.* Acer plata-
noides Linn. Spitz Ahorn,
[illegible]-fa *Par. Pap. Syn.* bře-
[illegible] Strom. *Aliud est.* Dřéň
[illegible] Dřín), Garáb, Gawor,
[illegible], Kleň, et oſkoruſa.

† Břek, u, m. idem.

Břekiňa, i, f. Crataegus tormi-
nalis Linn. foliis cordatis se-
ptangulis lobis infimis diva-
ricatis. Berkenyefa. *Aliud est.*
Garabina, kalina, et Oſko-
ruſa.

† Břekiňe, f. idem.

břekowí, á, é, *adj.* acernus, a,
um, ex acere platonoide: ju-
har fából-való. *boh.* břekowí.
Usus. Břekowá Huba: brus-
cum, molluscum, i, n. *Plin.
H. N.* fungus acernus, tuber
in acere arbore: Ahornschwamm
Scheller), bötke, juhar-fa
tsomója, taplója. *boh.* břeko-
wí Hladř. *Aliud est.* garábo-
wí, gaworowí, oſkoruſowí.

† břekowí, á, é, *adj.* idem.

Břema, *genit.* Břemena, n. v.
Břemeno, *boh.* Břím'e.

Břemenečko, a, n. dem. ex seq.

Břemenko, a, n. *dem.* sarcinu-
la, ae, f. onusculum, i, n.
eine kleine Last, terhetske, kis
terh. *boh.* Břemínko.

Břemeňiſko, a, n. *contemt. et
exagger.* ex seq.

Břemeno, a, n. onus, eris, n.
sarcina, ae, f. die Bürde, Last,
Pack: tereh, terh. *Syn.* Ná-
klad. *Usus.* Nemo žem to Bře-
meno uneſt. Neňí ſem teg
Ťaži chopní: ferendo huic
oneri par non sum, diese Bür-
de kann ich nicht ertragen, nem
viselhetem-el ezt a' terhet;
nints annyi erőm, hogy av-
val a' terhel bírják.

Brenta, i, f. Řeka benátſká:
medoacus, i, m. Brenta, ae,
f. *fluvius ad venetias:* Bren-
te, bei Venedig, ein Fluß: Bren-
ta, velentzei fólyóviz.

Břepotáňí, á, n. v. Břeptáňí.

břepotať, tal, cem et tám V. I.
imp. břepoc et -tag, v. břep-
tať.

Brepotáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
brepotáwać, al, ám, *freq.* ex brepotać, v. breptáwać.
Breptać, a, m. v. Bblać. 2) v. Bleptać, Buchać 2-*do Nro.* 3) v Dudlać.
breptaččin, a, e, *adj. poss.* v. bblaččin. 2) v. bleptaččin. 3) v. dudlaččin.
Breptačka, i, f. v. Bblačka. 2) Bleptačka, Buchačka 2-*do N.* 3) v. Dudlačka.
breptačow, a, e, *adj. poss.* v. bblačow. 2) v. bleptačow, buchačow. 3) v. dudlačow.
Breptáňí, á, n. v. Bbláňí. 2) v. Bleptáňí, Bucháňí 3-*tio Nro.* 3) v. Dudláňí.
breptat, tal, cem et tám, V. I. *imp.* brepci et - tág, v. bblać. 2) v. bleptać, buchać 3-*tio Nro.* 3) v. dudlać.
Breptáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
breptáwać, al, ám, *freq.* ex breptać.
breptawcow, a, e, *adj. poss.* v. breptačow.
breptawe *adv.* v. bblawe, 2) v. bleptawe, buchačne 2-*do Nro.* 3) v. dudlawe.
† breptaw'e *adv.* idem. 1-*mo Nro.*
Breptawec, wcá, m. v. Breptać.
breptawí, á, é, *adj.* v. bblawí. 2) v. bleptaw', buchační 2-*do Nro.* 3) v. dudlawí.
Breptawosť, i, f. v. Bblawosť. 2) v. Bleptawosť. 3) v. Dudlawosť.
Bresskew, sskwe, f. v. Bresskina.
† Břesskew, sskwe, f. v. seq.
Bresskiňa, i, f. persicum lanuginosum, malum (pomum) persicum: Pfirsche, Pfirschiche: szörös baratzk. *Syn.* Bresskew, *boh.* Břesskew, Broskew. 2) Strom: arbor persici, persica, ae, f. Amygdalus persica Linn. der Pfirschichbaum: szőrős baratzk.- fa. *Syn.* bresskiňowí (bresskwowí) Strom. 3) Drewo: lignum persici, Pfirschichholz, szörös baratzk-fa.
Bresskinečka, i, f. *dem.* ex seq.
Bresskinka, i, f. *dem. ex* Bresskiňa. 2) Zelina: persicaria, ae; f. Polygonum persicaria Linn. das Pfirschichkraut, baratzk - fü.
bresskiňowí, á, é, *adj.* persicarius, a, um: von Pfirschich: baratzki, baratzkból való. *Syn.* bresskwowí, *boh.* broskwowí. *Usus.* Bresskiňowí kwet, flos persicae, Pfirschichblüthe, szőrös baratzk-faviràg. Bresskiňowí Lísť, folium persicae, Pfirschichblatt, szörös baratzk - fa levél. Bresskiňowí Strom, v. Bresskiňa 2-*do Nro.* Bresskiňowá Zelina, v. Bresskinka 2-*do Nro.* Bresskiňowé Gádro, nucleus mali persici, Pfirschichkern, szörös baratzk magva. Bresskiňowé Gádra, nuclei malorum persicorum, Pfirschichkerne, szörös baratzk magva.
Bresskwa, i, f. v. Bresskiňa.
bresskwowí, á, é, *adj.* v. bresskiňowí.
Bresť, u, m. ulmus, i, f. *Virg.* Ulmus Campestris Linn. Ulme, Ulmbaum, Rüster, Rüstbaum, Jlme, Jlmbaum: szilfa, *boh.* Gilm.
† Břeťeňí, n. v. Wrešťáňí.
† břešťeti, ťel, ťím, v. wrešťať.
Bresťíček, čku, m. *dem.* ex seq.
Bresťík, u, m. *dem.* ulmulus i, f. parva ulmus, ein kleiner Ulmbaum, das Rüsterchen, szilfátska, kis szil - fa. *Syn.* Bresťíček.
Bresťina, i, f. ulmea sylva Rüsterwald, szil-fa erdő. *Syn.* Bre-

brestowina, brestowí Hág. 2) lignum, ulmeum, Rüsterholz, szil-fa. *Syn.* brestowé Drewo. 3) ulmarium, i, n. *Plin. H. N.* Pflanzschule von Ulmen, szil-fa oskola. *Syn.* brestowí Sad.

† Břesť'wáňí, n, v. Wresťáwáňí.

† břesť'wati, al, ám, v. wresťawat.

brestowí, á, é, *adj.* ulmeus, a, um: rüstern, von Ulmen (Rüstern): szil-fás, szil-fából való. *Usus.* Brestowé Pruti (Prut), virgae ulmeae, Rüsterreis, szil-fa veszsző.

Brestowina, i, f. v. Bresť'ina.

Bretislaw, a, m. Bretislaus, i, m. Bretislaw, ein Mannsname: Bretislaus, férfi név.

† Břetislaw, a, m. idem.

† Břewno, a, n. v. Brwno.

* brez *praec.* v. bez.

Brez, u, m. v. seq.

Breza, i, f. betula (betulla), ae, f. *Plin. H. N.* Betula alba Linn. die Birke, der Birkenbaum: nyir-fa. *Syn.* brezowí Strom, *boh.* Bříza. 2) D'šina w Orawe.

Brezeň, zňa, m. Martius mensis, März, böjt más Hava. *Syn.* Marec.

† Březen, zna, m. idem.

brezí, á, é, *adj.* gravidus, foetus, a, um: trächtig, von Thieren: hasas, viselös, borjas. *Syn.* telní, *boh.* březí. *Usus.* Brezá krawa, farda (horda, ferens ventrem) vacca, trächtige Kuh, borjas tehény, hasas ünö. Brezú (*boh.* březí) býť, esse gravidum, ferre ventrem: trächtig seyn, viselősnek lenni.

† březí, *adj. omn. gen.* idem.

Brezina, i, f. betuletum i, n. sylva betulis consita (constans e betulis): der Birkenwald, Birkenhain: nyir-fa erdö. *Syn.* Brezowina, brezowí Hág. 2) lignum betulinum, Birkenholz, nyir-fa. *Syn.* brezowé Drewo. 3) virga betulina (betulae), Birkenreis, Birkenruthe, Ruthe von Birken: nyir-fa veszsző *Syn.* brezowí Prut (Ganek), Brezowka, *boh.* Březowka.

† Březina, i, f. idem.

brežní, á, é, *adj.* riparius, a, um; litoralis, e: das Ufer betreffend: parti. *Syn.* brehowí. *Usus.* Brežná Laštowička, i. náč Trasor:tka: hirundo riparia *Klein.* Uferschwalbe, parti fetske.

brezňanskí, á, é, *adj.* bresnensis, Brezno-Banyensis, e: aus (von) Brieß, dahin gehörig, dort befindlich: brezno-bányai. *Usus.* Brezňanskí Sir, Brezno-Banyensis caseus, Brießkäse, brezno-bányai túró. v. Brindza.

† břežní, *adj. omn. gen.* idem.

brezno, a, n. Brezno-Bánya, *Civitas montana*: die Brieß, ein Städtchen in Ungarn: Brezno-Bánya, *város. boh.* Březno.

brezňowí, á, é, *adj.* martialis, e: den März Monat betreffend, böjt más havi. *boh.* březnowí. Brezňowí Kwet, i. e. Hiacintus racemosus Linn. hyacinthus (os), i, m. *Plin H. N.* flos martius (adparens tempore martii): die blaue Märzblume, der Hiacinth: hiátzintos virág. *boh.* březnowí kw'et. *Aliud est.* gozefowa Palica, et bílá Bukwica. — Brežnowá Fialka: viola martia, viola odorata Linn. Märzviole, Märzveilchen, mártziusi viola. — Brezňowá Woda, aqua martia, Märzwasser, mártziusi viz. Z brezňowého Sňehu Woda, aqua nivis mar-

martiae, Märzschneewasser, mártziusi hóból-való víz.
† březnowí, á, é, adj. idem.
brezowí, á, é, adj. betuliuus, a, um; de betulis: birken, von Birken: nyírfái, nyir fából való. boh. březowí. Usus. Brezowá Woda, čo ze Stromu w Brezňi teče: aqua betulina, succus betulae: Birkensaft, Birkenwasser: nyir-fa leve, nyir-fa viz. Brezowí Háǵ, v. Brezina 1-mo Nro. Brezowí Prút (Ganek), v. Brezina 3-tio Nro. Bude sa wídáwat za brezowého Ganka.
† březowí, á, é, adj. idem.
Brezowina, i, f. v. Brezina 1-mo Nro.
Brezowka, i, f. fringilla sylvestris, fringula, fringvilla, ae, f. ein Waldfink: pinty, medgy-törö, havasi pinty, pintyöke. Syn. lesňá Pinkawka. 2) v. Brezina 3-tio Nro.
† Březowka, i, f. idem.
Brezula, i, f. v. seq.
Brezulka, i, f. bersilium, i, n. Bresilienholz, Bresilien: festö-fa forgáts. Syn. brezulkowé Drewo, boh. Prisilowí Dřewo. Usus. Čerwená Brezulka, lignum brasilianum, Caesalpinia echinata Linn. item Caesalpinia Sappan Linn. Fernambuckholz, veres festö-fa. Swetlá Brezulka, lignum campeschinum, Hematoxylon Campechianum Linn. blaues Bresilienholz, kék festö fa.
Brezulkár, a, m. negotiator brasilinus, Bresilienhändler, festö-fa árúló (áros).
brezulkárčin, a, e, adj. poss. bersilinae negotiatricis, der Bresilienhändlerinn gehörig, festö-fa árulónéé (árosnéé).
Brezulkárka, i, f. bersilina negotiatrix, Bresilienhändlerinn, festö-fa árulóné (árosné).
brezulkárow, a, e, adj. poss. negotiatoris bersilini, dem Bresilienhändler gehörig, festö-fa árulóé.
brezulkowí, á, é, adj. f. P. brezulkowé Drewo, v. Brezulka.
† Břich, a, m. v. Bruch.
† Břichač, e, m. v. Bruchač.
† Břicháček, čka, m. dem. v. Bruchaček.
† břichatí, á, é, adj. v. bruchatí.
† Břicho, a, n. v. Brucho.
† Břichopásek, ska, m. v. Bruchopásek.
Brid, u, m. v. seq.
Brideňí, á, perditio, pessumdatio, nis, f. das Verderben: vesztlés, vesztegetés. Syn. Strateňí, Strata, Márňeňí, Pomárňeňí.
Bridil, a, m. perditor. pessumdator, is, m. der Verderber, vesztö, rontó, vesztegetö. Syn. Bríditel, Márnotratňík, Tratňík.
† Břidil, a, m. idem.
bridilčin, a, e, adj. poss. pessumdatricis, perdítricis: der Verderberinn gehörig, vesztegetönéé. Syn. briditelčin.
Bridilka, i, f. pessumdatrix, perditrix, cis, f. die Verderberinn, vesztegetöné. Syn. Briditelka.
bridilow, a, e, adj. poss. perditoris, pessumdatoris: dem Verderber gehörig, vesztegetöé, rontóé. Syn. briditelow.
bridik, il, ím, V.I. imp. brid: perdere, pessumdare, disperdere: verderben, zu Grunde richten: vesztegetni. el-vesztegetni. Syn. márňik, pomárňit, zamárňik, odhagdákat. boh. břiditi. 2) acuere, exacuere: schärfen, z. B. Messer: élesíteni. Syn. ostrik, brúsit.
Briditel, a, m. v. Bridil.

bridelčin, a, e, *adj. poss.* v. bridilčin.
Bridelka, i, f. v. Bridilka.
bridelow, a, e, *adj. poss.* v. bridilow.
† břidiťi, il, ím, v. břidit.
Bridíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
bridíwať, al, ám, *freq.* ex bridiť.
bridkí, á, é, *adj.* obesus, opimus, a, um; pinquis, e: fett, feist: kövér. *Syn.* tuční. 2) acutus, a, um: scharf, z. B. Spitze, Messer, Degen: éles. *Syn.* ostrí.
† břidkí, á, é, *adj.* idem.
bridko, *adv.* opime, pinquiter: fett, feist: kövéren. *Syn.* tučne.
Bridkosť, i, f. pinquitudo, pinquedo, inis, f. obesitas, tis, f. die Feiste, Feistigkeit, Fette, das Fett: kövérség, vastagság. *Syn.* Tučnosť. 2) acies, ei, f. Schärfe z. B. des Messers, der Spitze: éle valaminek. *Syn.* Ostrosť.
† Břidlica, i, f. v. Skridlica.
Briga, i, f. quodvis tenue (rarum) iusculum: jede dünne Brühe: ritka leves. *Syn.* rédka Polewka. *boh.* Břečka, Sicha. 2) v. múčná Kaša rédka.
Brigečka, i, f. *dem.* ex *seq.*
Brigka, i, f. *dem.* ex Briga.
Brika, i, f. petromyzon fluviatilis muriâ conditus, die Bricke, eine eingemachte Neunauge: kilentz-szemü hal.
Bril, a, m. paetus *Plaut. Horat.* paetulus, i, m. *Cic.* parvus strabo, cernens res oculis sursum versis: liebäugig, übersichtig, etwas schielend, wenn man sich gewöhnt die Gegenstände von der Seite anzusehen, oder wenn das Auge so verdreht ist, daß es dergleichen thut; liebäugelnd: hunyorító, szerelmesen néző. *Pár. Páp.* fel-néző. *Syn.* brlookí, trochu skúlawí, líbezného Sledu. (*boh.* libého Wzezřeňí) Člowek. 2) v. Bludár.
Brílač, a, m. v. Bludár.
brílaččin, a, e, *adj. poss.* v. bludárčin.
Brílačka, i, f. v. Bludárka. 2) v. Blúdeňí 2. Nro.
brílačow, a, e, *adj. poss.* v. bludárow.
Bríláňí, á, n. blanditiae oculorum, das Liebäugeln, szem nyajasság. 2) v. Blúdeňí. 2. Nro.
brílať, al, ám, V. I. *imp.* lag, oculis blandiri, liebäugeln, szemekkel nyájaskodni. 2) v. blúdiť. 3. Nro. Sem a tam brílať: hinc inde divagari.
Brílawáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
brílawať, al, ám, *freq.* ex brílať.
brílawe *adv.* v. bludárski.
brílawí, á, é, *adj.* v. bludárskí.
Brílawosť, i, f. v. Bludárstwí.
brílčin, a, e, *adj. poss.* ex Brílka.
Bríle, *Gen.* Bril, f. *plur.* vitrum oculare, ocularia, perspicilla, ium, et orum, n. *plur.* die Brille, Brillen, Augengläser: pápa-szem. *Syn.* Očňice, očne Skla. *vulg.* Okuláre.
Brílka, i, f. paeta, paetula, ae, f. cernens res oculis sursum versis: liebäugiges (liebäugelndes, übersichtiges, etwas schielendes) Weibsbild: hunyorító (felnéző, szerelmesen néző) aszszony *vagy* személy. *Syn.* brlooká (trochu skúlawá, líbezného Sledu) Ženská.
brílow, a, e, *adj. poss.* paeti, paetuli: dem Uebersichtigen (Schieler) gehörig, hunyorítóé, felnézőé.

† Bříḿe, *gen.* Břemene, n. Bremeno.

Brindza, i, f. burinda, ae, f. der Brinsenkäse, túró.

Brindzár, a, m. negotiator casearius, Käsestecher, Käsehändler, Käsekrämmer: túróval kereskedö, túrós. *Syn.* Sirár.

brindzárčin, a, e, *adj.poss.* negotiatricis caseariae, der Käsehändlerinn gehörig, túróval kereskedöné, túrosnéé.

Brindzáreňí, á, n. v. Brindzárstwí.

brindzárit, il, ím, V. I. *imp.* zar: caseo negotiari, mit den Käse handeln, ein Käsehändler seyn: túróval kereskedni.

Brindzárka, i, f. negotiatrix casearia, Käsehändlerinn, Käsekrämmerinn: túróval kereskedöné, túrósné.

Brindzárňa, i, f. caseale, is, m. Käsehaus, Käsekammer: túrós kamera, sajt nyomó hely.

brindzárow, a, e, *adj.poss.* negotiatoris casearii, dem Käsehändler gehörig, túróval kereskedöé, túrósé.

Brindzárstwí, á, n. negotiatio casearia, der Käsehandel, Käsekram: túróval való kereskedés. *Syn.* Brindzáreňí, Siráreňí, Sirárstwí.

Brindzečka, i, f. *dem.* ex Brindzka.

Brindzička, i, f. *dem.*

Brindzka, i, f. *dem.* ex Brindza.

brindzowí, á, é, *adj.* k. p. brindzowí, Koláč, v. *seq.*

Brindzowňík, a, m. placenta caseata, torta burendata: Käsekuchen, túrós lepény, rétes.

Brink, u, m. v. *seq.*

Brinkáňí, á, n. tinnitus, ûs, m. das Klingeln, tsengés, tsendülés. *Syn.* Brink, Brnk, Brnkáňí.

brinkat, al, ám, V. I. *imp.* kag: tinnire, klingeln, tsengeni pengeni. *Syn.* brnkat. *Usu* Peňázmi brinkat, pecuniis tinnire, mit dem Gelde klingen tönnen: pengetni a' pénzt tsörögni pénzel.

† břinkati, al, ám, idem.

Brinkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

brinkáwat, al, ám, *freq.* ex brinkat.

Brisel, slu, m. Bruxellae, arum *plur.* Brüssel, eine Stadt in den Niederlanden: Brissel, f. várossa havas Austriának.

Briselčan, a, m. bruxellensis vir, Brüsseler, Brisseli-ember.

briselskí, á, é, *adj.* bruxellensis, e: brüselisch, aus Brüsseler: brisseli.

† Bříško, a, n. *dem.* v. Brúško.

† bříšti, bředl, břeďu, v. brst, brdnút.

Britwa, i, f. novacula, ae, f. das Scheermesser, Barbiermesser: beretva, borotva. *Prov.* Kdo sa topí, i Britwi sa lapá: in periculo quodvis remedium bonum, in der Gefahr greift man ein jedes Mittel an, a' vízbe haló ember habhoz (part-hoz) - is kapkod.

† Břitwa, i, f. idem.

Britwanka (Britfanka), i, f. sartago, inis, f. Bratpfanne, sütö, serpenyö. *Syn.* Pekáč. bol. Kuthan.

Britwečka, i, f. *dem.* parva novacula, das Scheermesserchen: kis beretva, beretvátska.

Britwička, i, f. idem.

† Bříza, i, f. v. Breza.

† Brk, u, m. v. *seq.*

Brko, a, n. penna, pinna, ae, f. eine ungeschnittene Feder, Flossfeder, Schwingfeder: toll, kemény toll. *bch.* Peruť. *Plur.* Brka: pennae, pinnae (arum) Floß

[illegible]federn: kemény tollak. *boh.* [illegible]ti. *Prov.* Opadli mu Brka, Ohoreli mu Krídla: ambustus phaeton *Ovid.* er hat sich verbrennt, blámirt, versengt: er ist mit einem blauen Auge davon gekommen: ollyan, mint a' szárnya-szegett lúd. 2) caulis (canalis) pennae: der Kiel, Federkiel, Federspuhle: penna (toll) szára. *Syn.* Píst od Pera.

Brla, i, f. gralla, ae, f. fulcrum subalare, scipio, nis, m. die Krücke, die Stelze, darauf zu gehen: mankó, fa-mankó, fa-láb, *vulg.* Barla, Brhla. *boh.* Berla, Štihla, *Plur. Nom.* Brli (*boh.* Štihli), *Gen.* Brl: grallae, arum, *Varr.* Stelzen, mankó, *boh.* Štihli. Na Brlách chodiť, grallis (fulcris subalaribus) incedere, auf Stelzen gehen, mankón járni.

Brlár, a, m. grallator, is, m. *Varr.* ein Stelzner, der auf Stelzen geht: mankón járó. *boh.* Štihlák, *vulg.* Barlár, [illegible], Berlár.

[illegible], é, n. cataracta, ae, f. [illegible]gatter, viznek le rohanása, zsilip a' malomban.

[illegible]oh, u, m. lustrum, antrum (cubile) ferrae: das Lager der Thiere, Wildlager: barlang, vadak fekvő helye. *Syn.* Ležisko. *boh.* Peleš, Pelešňe, Pelešina.

[illegible]oha, i, f. *idem.*

[illegible], á, é, *adj.* v. Bríl.

[illegible], i, f. lorica, cataphracta, ae, f. ephestris thorax, cis, m. indusium hamis ferreis consertum: der Panzer, das Panzerhemd, Harnisch, Brustharnisch, Kuraß, Küriß: vas [illegible], mely-vas, pántzél, pántzélos-ing. *Syn.* Brňístá Košela, Brňa, Brňeg, Pancír, Pošowaňica, Prešiwaňica. *boh.* Brňeňí, Kiris, Kiriz, Pancíř, Pošiwaňice, Prošiwaňice, pancířowá Košile. 2) v. Brňeňí.

Brňa, e, f. idem.

Brňár, a, m. loricarius, thoracopaeus, i, m. loricarum (cataphractarum) confector, is, m. Panzermacher: pántzél-mives, tsináló, gyártó. *Syn.* Pancírňík Pošiwaňičňík, Prešiwaňičňík. *boh.* Pancířňík. 2) eques cataphractus (loricatus), eques gravis armaturae: Panzerreiter, Küraßier, Kurassierer Kürißer: vasas németh. *boh.* Kitisar, Kirizar, *Vulg.* Kirisragtar.

brňárčin, a, e, *adj. poss.* loricariae, der Panzermacherinn gehörig, pántzél-mivesnéé. *Syn.* páncírňiččin.

Brňárka, i, f. loricaria, thoracopaea, ae, f. Panzermacherinn, pántzél-gyártóné, mivesné. *Syn.* Pancírňička.

brňárow, a, e, *adj. poss.* loricarii, *vel* cataphracti: dem Panzermacher, oder Küraßier gehörig: pántzél-mivesé, *vagy* vasas némethé.

brňársky, *adv.* more loricariorum, panzermachermäßig, pántzél-gyártók módjára. *Syn.* pancírňicky. 2) more cataphractorum, kuraßiermäßig, vasas-németek-módjára.

brňárský, á, é, *adj.* loricarios *vel* cataphractos adtinens: die Panzermacher oder Küraßier betreffend: pántzélgyártókat, *vagy* vasas németeket illető. *Syn.* pancírňický.

Brňárstwí, á, n. opificium loricarium, das Panzermacherhandwerk: pántzél-gyártó mesterség.

Brnárstwo, a, n. *collect.* equites cataphracti, die Küraßiers, Pan-

Panzerreiters, vasas németek, *vulg.* Kirisragtari.
brňatí, á, é, *adj.* loricatus, lorica indutus, a, um: gepanzert, geharnischt, einen Panzer anhabend: pántzélos, vasas, fegyver-derékbe öltözött. *Syn.* brňení.
Brňčáňí, á, n. susurrus apum, bombilatio, murmuratio, nis, f. das Summen, Sumsen, Säuseln der Binnen: méheknek bongások zengések. *Syn.* Bručáňí, Wrnčáňí, Zabrnčáňí. Zabručaňí. *boh.* Bručeňí. 2) v. Dudláňí, Škamráňí.
brnčať, čal, čím, V. P. *imp.* brnči: bombilare, bombitare susurrare, murmurare: sumsen, sumnsen, summen, säuseln: zengeni, bongani, mint a' méh. *Syn.* bručať, wrnčať, zabrnčať, zabručať. *boh.* bručeti. 2) v. dudlať, škamrať.
Brnčáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* *Syn.* Bručíwáňí.
brnčáwať, al, ám, *freq.* ex brnčať. *Syn.* bručíwať.
Brňeg, e, f. v. Brň. 2) Zelina: vinca minor *Linn.* Vincapervinca officinar. Ingrün, Singrün, Sinngrün, Wintergrün, szúlák, szász-fü, egy földön el-terjedö, borostyán levelü szabású-fü, téli-zöld. *Syn.* Zeleneč, Zimozel, Zimostráž, Ožanka mensá etc. *boh.* Barwínek. *Aliud est.* Samorostlec, et Brečtan, aut Netresk, Posed.
brňení, á, é, *p. c.* v. brňatí.
Brňeňí, á, n. torpor, is, m. torpedo, inis, f. das Einschlafen der Gliedern, Brellen, Drönen, die Gefühllosigkeit, Brellung, Drönung: tagokn[ak] zsibbadások, meg-aluvás[ok] *Syn.* Mrtwosť udňá, Ko[...] ňeňí, Trpnutí, Strpnutí. loricatio, nis, f. das Panze[...] vasba öltözés. 3) *boh.* v. B[...]
brňeť, ňel, ňím, V. I. *imp.* br[...] torpere, torpescere: einsch[la]fen, von Gliedern, gefühlos se[yn] el sorvadni, zsibbadni. *Sy[n.]* koprňeť, trpnúť, strpnúť.
brňenskí, *adv.* more brunen[si] brünnerisch, bríni módon. *Sy[n.]* pobrňenskí.
brňenstí, á, é, *adj.* brunensi[s,] e, brünner, brünnerisch: brín[i] Brínböl való. *Usus.* Brňen[ské] Slíwi, pruna brunensia, brü[n]ner Pflaumen, Brini szilva.
† Brňík, e, m. v. Brňár.
brňiť, il, ím, V. I. *imp.* brň[i] lorica tegere, loricare, pa[n]zern: pántzélba öltözni. *Sy[n.]* Brňú oděť (prikriť).
Brňíwáňí, á, n. *Nom. Ver[b.]* ex *seq.*
brňíwať, al, ám, *freq.* ex b[r]ňeť.
Brnk, u, m. v. Brink.
Brnkáňí, á, n. v. Brinkáňí.
brnkať, al, ám, V. I. *imp.* k[...] v. brinkať.
Brnkáwáňí, a, n. *Nom. verb.* [ex] *seq.*
brnkáwať, al, ám, *freq.* [ex] brnkať.
Brno, a, n. Slawné Mésto Morawe: Bruna, *Metropol[is]* *Moraviae*: Brünn, eine Haup[t]stadt in Mähren: Brín, fö v[á]rosa Morva országnak. *A[d]* *hanc Urbem alludendo* [...] *quenti dysticho exprimit[ur]* *nostri Lexicographi cogn[o]men*:

Nominis exorsum Moravus si dixerit, urbs est: } B(e)rn[...]
Finem sponte dabunt ubera pressa bovis } lac.

...ý, á, é, adj. Brňšká Ko-
šela, v. Brň. Brňšká Reťaz, torques squamatus, Panzerkette, pántzél-lántz. Brňšké Koléčka (Obručki), squamae in lorica: Panzerringe, pántzél-gyűrűk. Syn. panciřowí. boh. pancířowí.

Broček, čka, m. dem. ex Brok.

Brod, u, m. vadum, i, n. Caes. Ovid. vadus, i, m. Sallust. Fragm. natatile, is, n. die Furt, an einem Wasser, das Watenort; seichtes Wasser, seichter Ort im Wasser, wo man zu Fuße durchgehen kann; Untiefe: lábló (gázló) hely, által-járó, tsekély víz, sattony. Syn. Přůd. 2) natatio, fluctatio, fluctuatio, nis, f. die Schwemme: úszás, úszkálás, úszkáló.

† Brodce, dců, n. plur. dat. dcům, v. seq.

Brodec, dca, m. Brodecium, Brodeç, ein Städtchen im Bunzlauer Kreise: Brodetz, morva ország város. 2) v. Broditel.

Brodění, á, n. v. Brdnutí. 2) proluitio, lotio, natatio, das Schwemmen, z. B. der Pferde, Schafe: úsztatás. Syn. Rúpaní.

Brodiť, il, ím, V. I. imp. brod. v. brdnúť. 2) proluere, lavare: schwemmen, z. B. die Pferde Schafe: úsztatni. Syn. Rúpať. II. rec. brodiť sa: in aqua circuire: im Wasser herumgehen: a' vézben körül gázolni, járni.

Broditel, a, m. vadator, is, m. ein Wader: gázoló, láboló, ..., Syn. Brodec. 2) lotor, is, m. Schwemmer, úsztató, Syn. Rúpač.

Brodiwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

brodiwať, al, ám, freq. ex brodiť. II. rec. brodiwať sa, freq. ex brodiť sa.

brodní, á, é, adj. vadus, Cic. vadosus, a, um: Caes. Plin. H. N. seicht, durchzuwaden: lábolható, meg lábbolható, tsekély, sekély. Syn. brdní, brdliwí, prebrdliwí, brodliwí.

Brog, u, m. v. Bog.

Brogení, á, n. v. Bogowání.

brogiť, il, ím, V. I. imp. brogj v. bogowať. Usus. Každí proťi mne brogí: cuncti in me insurgunt, adversum me pugnant: jederman streitet wieder mich: mindenik fel zendül (fel támad) ellenem.

Brogíwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

brogíwať, al, ám, freq. ex brogiť.

Brogowání, á, n. Nom. Verb. ex seq. v. Bogowání.

brogowať, gowal, gugem V. I. imp. gug, v. bogowať.

Brok, u, m. grando (frustula) plumbea, strategema, atis, n. Schrot, zum Schießen: serét. 2) peripsema, atis, n. reiiculum, i, n. quod reiectum est: Auswurf, was ausgemerzt ist: meg hánytt (meg-vetett, a többi közzűl ki-hánytt) dolog. Syn. Odhod, Odhodek, Wihod, Wihodek, Odwržek, Zawržek. boh. Brak.

Brokiňa, i, f. ovis, reiicula (e-lustrata, reiecta), Märzschaf, ausgemerztes Schaf: meg-hánytt juh. Syn. Wihodená Owca, boh. Brakiňe. Nom. Plur. Brokiňe, genit. Brokiň: reiiculae oves, ausgemerzte Schafe, meg-hánytt juhok.

brokowaní, á, é, p. c. reiectus, elustratus, a, um: ausgemerzt: meg-hánytt. Syn. wihodení, wimuštrowaní.

Brokowání, á, n. reiectio, elustratio, nis, f. das Ausmerzen, Ausmerzung, meg-hányás, ki-hányás. Syn. Wihodení,

Wimuſtrowáňí. *boh.* Brako- wáňí.
brokowak, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: reiicere, eiicere, elustrare: ausmerzen: meg-hányni, ki-hányni. *Syn.* wiho- zit, wimuſtrowak. *boh.* bra- kowaki.
Brokowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.* *boh.* Brakowáwáňí.
brokowáwak, al, ám, *freq.* ex brokowak. *boh.* brakowáwaki.
brokowí, á, é, *adj.* pro stratagematibus, für Schrot, serít-nek való. *Usus.* Broková Flin- ta, v. *seq.*
Brokowňica, i, f. sclopetum stratagematibus (frustullis plumbeis) emittendis: eine Schrot- büchse: serét puska, flinta. 2) pixis pro stratagematibus. Schrotbüchse, Schrotbeutel, serét-zsatskó.
† Brokowňice, f, idem.
Brona, i, f. equus albus: Schimmel, ein weißes Pferd: fehér ló. *Syn.* bílí Koň, Beloň. *boh.* Brůna. *Usus.* Tento Kok. *boh.* Letoſ) ſwatí Martin na Broňe priſel *boh.* (na Brůne pri- gel) hoc anno in festo S. Martini ninxit: heuer fiel um Martini Schnee: az idén hó esett szent Márton napján; szent Márton fehér lovon jött ebben az esztendöben.
† Broſkew, kwe, f. v. Breſkiňa.
† broſkwowí, á, é, v. breſkiňo- wí.
† Brotan, u, m. v. Drewina, Drewinka.
† brotanowí, á, é, v. drewin- kowí, drewinowí.
Brſlen, u, m. evonymus (os), i, f. *Plin. H. N.* evonymus europaeus *Linn.* Spinnbelbaum, Pfaffenkappelholz: hályog-fa, pap-süveg-fa. *Syn.* Kňazo- wí Širáček. *Aliud est* Cer, Klokok et Drmek.

Brſſen, u, m. idem.
brſlenowí, á, é, *adj.* von Spindelbaum: hályog-fából (pap-süveg fából) való.
brſlenowí, á, é, *adj.* idem.
brſt', brdel, brdem, V. I. *imp.* brd, v. brdnúk.
Bručáňí, á, n. v. Brnčáňí.
bručak, čal, čím, V. I. *imp.* bruč. v. brnčak.
† Brúček, čka, m. v. Chrúſt
† Bručeňí, n. v. Brnčáňí.
† bručeki, čel, čim, v. brnč[illegible]
Bruch, a, m. v. Brucho. *b*[illegible] Břich. *Prov.* Bruch plní, Učeňú neňí ſnadní (neňí ſch[illegible] ní, nerád ſa učí): plenus ve[nter], non studet libenter: voller Bauch, lehrnet nicht g[ern]: a' hol jól lakott a h[as] ott nem kell a' tanulás.
Bruchác, a, m. ventriosus, ve[n]trosus, ventripotens, tis: Gr[oß]bäuchig, ein Dickbauch: na[gy] hasú. *boh.* Břicháč.
Bruchán, a, m. idem.
bruchatí, á, é, *adj.* ventrio[sus], ventricosus, ventrosus, um; ventripotens, tis; [...] gnum habens ventrem: g[roß]bäuchig: nagy hasú, hasas. *b*[oh.] břichatí, m'echatí. *Usus.* B[ru]chatí Oſlík, asellus ventri[co]sus, Bolchkehling, Dickbau[ch]ter, hasas szamárotska.
Brucho, a, n. venter tris, uterus, i, m. der Bauch: [...] méh. *Syn.* Bruch, Žiwot. *b*[oh.] Břich, Břicho. *Prov.* Na [...]cho ſi lahnút, a Chrbtem príkrik (oděk): male iace[re] carere lectisterniis: übel lieg[en] rosz ágyon feküdni. Uređ[...]cha, nadſtaw Brucha: m[ise]riam miseria iuvare (plica[re]) Versuram facere *Terent.* Sache nicht besser machen; [...] besser dran seyn: a' szegény[...] get szegenységgel pótolni. d[...]

šlúga meg-fizetéséért más adósságba verni magát.
Bruchopáš, a, m. v. seq.
Bruchopášek, ška, m. ventri deditus, ventri dans operam, ollaris Deus: Bauchdiener: hasának szolgáló, bóldog asszony katonája. *Syn.* Bruchopeš, Wikrimiska, Zrák. *boh.* Bruchopášek. *Usus.* Bruchopáškem býť, duci ventre, gefräßig seyn, tsak a' hasnak szolgálni. 2) parasitus i, m. gnatho, nis, m. Schmarotzer, Tellerlecker: tányérnyaló, hizelkedő. *Syn.* Fakinkár, Podlizač, Pochlebník.
bručiť sa, il sa, ím sa, V. P. *imp.* bruč sa: virere, frondere, virescere: grünen: zöldeni.
Brúčiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
brúčiwať, al, ám, *freq.* ex bručáť. *II. rec.* bručíwať sa, *freq.* ex bručiť sa.
Brud, u, m. sordes, squallor, squalor, illuvies: der Schmutz: szenny, szenny, motsok, otsmányság. *Prov.* To ge twog Brud. Stwozeg Wihňi (Kuchiňe) to wiš(lo: ex tua officina prodiit: du bist der Urheber davon: te kezedszennye.
brudnaťe, *adv.* sordide, squalide, squallide: schmutzig: szennyesen, motskosan. *Syn* brudowaťe, špinawe.
Brudnatěňí, á, n. sordescentia: das schmutzig werden: szennyeedés, szennyesülés. *Syn*, Špinaweňí.
brudnateť, ťel, ťím, V.I. *imp.* brudnaťej: sordere, sordescere, squallere: schmutzig werden: szennyesedni (-dem, szennyes vagyok).
brudnatí, á, é, *adj.* sordidulus, sordidus, squalidus squallidus, maculosus, sentus, a, um: schmutzig unrein: szennyetske, rusnya, utálatos, szennyes. *Syn.* brudowatí, špinawí.
brudowaťe, *adv.* v. brudnaťe.
brudowatí, á, é, *adj.* v. brudnatí.
Brudnatosť, i, f. squalor, squaliditas, tis, f. schmutzige Beschaffenheit: szennyesség.
† Brúk, a, m. v. Chrúšt.
† Brúkáňí, n. v. Dudláňí, Reptáňí, Škamráňí.
† brúkati, al, ám, v. dudlať, reptať, škamrať.
† brúkaw'e, *adv.* v. dudlawe, reptawe, škamrawe.
† brúkawí, á, é, *adj.* v. dudlawí, reptawí, škamrawí.
† Brúna, i, f. v. Brona.
brunatí, á, é, *adj.* v. *seq.*
brunatní, á, é, *adj.* purpureus, a, um: purpurroth, purpurfarbig, braunroth: piros, verespiros. *Syn.* čerweni, škarlátowí. *Usus.* Brunatní, (swetlí) Mečík, inák Duha ňebeská; Zelina: iris, idis, f. *Linn.* gladiolus, i, m. blaue, oder Schwerdlilie, Himmelsschwertl: kik (mezei) liliom. v. Mečík.
† brunátní, á, é, *adj.* idem.
Bruncwičan, a, m. Brunsvigensis homo, Braunschweiger, Branusvaigi.
bruncwický, á, é, *adj.* Brunsvigensis e: braunschweigisch, Braunsvaigi.
bruncwický, á, é, *adj.* brunsvigensis, e: braunschweigisch: Branusvaigi.
Bruncwík, u, m. Brunsviga, Talisurgium, *Civitas Saxoniae inferioris*, Braunschweig: Braunsvaig, *alsó Saxóniának városa.*
† Brunšwik, u, m. idem.
Brus, a, m. cos, tis, f. Wetzstein, fénkő. *Syn.* Točenec. 2) se-

saxum politorium, cos: Schleifstein, köszörü-kö. *Syn.* Osla.
Brusar, a, m. cotarius, qui cotes. *vel* litoria saxa elaborat, *aut* vendit: der die Wetzsteine oder Schleifsteine macht, oder verkauft: köszörü követ áruló. 2) acrefactor, politor, is, m. Schleifer z. B. des Messers: köszörülö, köszörüs. *vulg.* Slagfer. 3) v. Bludár.
† Brusač, e, m. idem.
Brusarka, i, f. politoris uxor, des Schleifers Weib; die Schleiferinn: köszörülöné köszörüsné, köszörülö felesége. 2) v. Bludárka.
† Brusačka, i, f. idem.
Brusarňa, i, f. v. Brusňica.
Brúsek, sku, m. *dem.* ex Brus: coticula, ae, f. ein kleiner Wetzstein, fén-követske. *Syn.* Brúsik.
brúsení, á, é, *part. const.* acrefactus, politus, a, um: geschärft, geschliffen: köszörültetett, köszörültt.
Brúsení, á, n. acrefactio, politio, nis f. politura, ae, f. das Schärfen, Schleifen, die Schleifung: köszörülés. ékessen tisztítas. *boh.* Brúšení. 2) v. Blúdení, vagatio.
† Brúšení, n. idem.
Brúsik, u, m. v. Brúsek.
Brusisko, a, n. *contempt.* et *exagger.* ex Brucho: magnus venter, ein großer Bauch: nagy has.
brúsit, il, ím, V. I. *imp.* brus: cote acuere: exacuere, acrefacere, polire: schärfen, schleifen, z. B. das Messer: köszörülni, élesíteni. *Syn.* ostrit. 2) v. blúdit, vagari.
Brúsitel, a, m. v. Brusar.
Brúsiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
brúsiwat, al, ám, *freq.* ex brúsit.
Brusko, a, n. *dem.* ex Brucho: ventriculus, uterculus, i, m. das Bäuchlein, hasatska. *boh.* Bříško.
Bruslek, u, m. pectorale, mamillare, tunica inferior, colobium, i, n. die Weste, das Leibchen, der Koller, Collet Bekleidung ohne Aermel: bruszli, lajbli, mely fedél, melegzö, melyre-való. *Syn.* Lagblík. *Aliud est* Mantlík.
Bruslice, lic, f. v. Brusňice.
Bruslíček, čku, m. *dem.* ex *seq.* *Syn.* Lagblíček.
Bruslík, u, m. v. Bruslek.
Brusňica, i, f. substaculum cotis, ein Gestelt, worinn der Schleifstein gedrehet wird, Schleiftrog: köszörü válú. *Syn.* Točenec.
† Brusňice, f. idem.
Brusňice, ňic, f. *plur.* acidarum baccarum in herbis pratensibus crescentium species.
Brúsňík, a, m. v. Brusar.
Brwa, i, f. cilium, i, n. die Augenwimper, szem-héja. *Syn.* Chlupi na Wrchu Oka.
Brwenko, a, n. dem. trabecula, ae, f. tigillum, i, n. kleiner Balken, szál-fátska. *boh.* kladka.
Brwno, a, n. trabs, bis, f. tignum, i, n. der Balken, der Stamm eines Baumes, ohne Rücksicht der Aeste, sie mögen noch daran oder abgehauen seyn: szál-fa. *boh.* Břewno, Kláda. *Prov.* Wiňm' prw Brwno z Oka wlastného, tak budeš moct wiňat Mrwu z Oka Bratra twého: ejice prius trabem de oculo tuo, ut valeas ejicere festucam ex oculo fratris tui: ziehe erst den Balken aus deinem Auge, dann kannst du den Splitter aus dem Auge deines Bruders ziehen: vesdki elöször a' gerendát a szemedböl, és akkor lássad, hogy

hogy ki vegyed a' szálkát az atyád fia szeméből. W cúdzem Oku Mrwu (Oſt'inu) hledáſ, Brwno w twogém newidíſ: ipse trabem ignorans, festucam cernis amici. Medice cura te ipsum, v. Noſ. Ti ſam wſip ſa, za Noſ chit ſa. 2) v. Trám.

brwnowí, á, é, adj. trabem adtinens, tignarius, a, um: Holz, den Balken betreffend: szál-fához-való. boh. Kladňí, Brwnowá Sekera, i. e. Pántok: securis lignaria, die Holzaxt, öreg fejsze. boh. Kladňice, kladňí Sekera.

Brz, u, m. impedimentum, obstaculum, i, n. remora, ae, f. das Hinderniß: akadály, akadályoztatás. Syn. Brza, Prekážka, Záwada, Záwad. Usus. Žáden Brz neňí w Stawe, ob tohoto Predſa wzaté mňa odwrátit: nullo impedimento ab hoc proposito dimoveri possum, semmi akadály meg nem változtathattya a' szándékomat.

† brz conj. v. ano, ba Nro 1-o i welmi.

Brza, i, f. v. Brz. 2) vena, virga, ae, f. Maser, Ader oder Streif im Fleische, am Holze: ér.

† brzce adv. v. hneď, náhle. richle, ſkoro.

Brzečka, i, f. dem. ex Brza, l. p. Brzečka w Maſe. venula, virgula, ae, f. Maſerlein: eretske.

Brzenéňí, á, n. Nom. Verb. ex seq. v. Maſkrteňí.

brzenit, il, ím, V. I. imp. brzeň v. maſkrtit 2. Nro.

† brzi, adv. v. brzo.

† brzičko, adv. dem. v. raňúčko.

† brzí, á, é, adj. v. náhlí, pospeſní, richlí, ſkorí, ſpeſní.

† brzo et brzi, adv. comp. dříw, dříwe, dříwegi, super. negdříw, negdříwe, negdříwegi, v. ſkoro. 2) v. uſ 2-do Nro.

brzowatí, á, é, adj. venosus, virgatus, a, um: maſerig, z. B. Fleiſch, Holz, eres.

Bubák, a, m. manducus, i, m. Plaut. Popanz, Popelman: kókós, kivel a gyermeket ijesztik, hogy meg-eszi. Syn. Bubuſ, Straſidlo.

Buben, bnu, m. tympanum, i, n. die Trommel: dob. Usus. Polokruhlí Buben, tympanum semirotundum, die Paucke, félig kerékded dob; katona dob. Na Buben uderit, R. P. Ohen: indicare aliquid sonitu tympani, v. g. tumultum incendiarium; proclamare, propalare: trommeln z. B. Feuerlärmen; austrommeln, auspauken, ausſchreien, offenbahren, kundmachen: dobra ütni, verni; ki-dobolni, ki-kiáltani, kijelenteni. Plur. Nom. Bubni, gen. bnow. tympana, orum: die Trommeln, die Pauken: dobok. Prov. Na Zagáce z Bubni chodit: aliquid agere palam. Perturbas feram. Non tundit nervum, qui vult transfigere corvum: etwas öffentlich thun: valamit nyilván tselekedni. A' ki varjat akar löni nem pengeti kéz-íját. Nem pengeti az íjat, a' ki madarat akar löni. 2) Bubni w Kartách: die Schellen, in Karten: kártya játékban a' tök. 3) w Uchu: tympanum auris: die Trommel des Ohrs: fül-dobja. 4) cylindrus, Trommel, ein Cylinder: hömpölygő, hempergő. Na káwu, cylindrus ustorius, Trommel zum Kaffeebrennen, kávé hempergő.

Bubenček, čku, m. dem. ex seq. Bu-

Bubének, nku, m. *dem.* tympanellum, tympaniolum, i, n. eine kleine Trommel, Pauke: dobotska. *boh.* Bubínek.

Bubeňica, i, f. v. Bubeňička.

bubeňiččin, a, e, *adj. poss.* tympanistriae: der Trommelschlägerinn (Paukerinn) gehörig: dobosnéé, dobos leányé, vagy aszszonyé.

Bubeňice, f. v. *seq.*

Bubeňička, i, f. tympanistria, ae. f. Trommelschlägerinn, Paukerinn: dobosné, dobos leány, vagy asszony. *boh.* Bubeňice.

bubeňický, á, é, *adj.* Bubeňický Tlučok, tudicula tympani, Trommelschlägel: dob verö páltza.

Bubeňictwí, á, n. tympanotribatus, ûs, m. Trommelschlägerei, dobosság.

Bubeňík, a, m. tympanista tympanotriba, salpicta, et salpista *Jul. Firm. Vopise.* ae, m. Trommelschläger, Pauker: dobos.

bubeňíkow, a, e, *adj. poss.* tympanotribae, tympanistae: dem Trommelschläger (Pauker) gehörig: dobosé.

† Bubínek, nku, m. *dem.* v. Bubének.

Bubinka, i, f. pustula, ae, f. Blätterlein: kis fakadék, keléske, bibortsó, pöffedék. *Syn.* Wrebek.

† Bubláňí, n. v. Dubláňí.

† bublati, ál, ám, v. dublat.

† Bubláwáňí, n. v. Dubláwáňí.

† bubláwati, al, ám, v. dubláwat.

† bublaw'e *adv.* v. dublawe.

† bublawí, á, é, *adj.* v. dublawí.

Bublina, i, f. Wasserblase, der Knopf: viz boborék. *Syn.* Bañka wodňá.

Bublinnečka, i, f. *dem.* ex *seq.*

Bublinka, i, f. *dem.* bullula, ae, f. ein Bläschen Wasser, oder einer andern Feuchtigkeit: buborékotska, gombolska.

Bubnačka, i, f. tympanites, tis, f. Trommelsucht: viz korság, melly miatt ember meg-dagad, és feszül a' böre, mint a' dob. *Syn.* Wodnáčka, Wodnatelka.

Bubnowáňí, á, n. pulsatio (sonitus) tympani, tympanisatio, nis, f. das Trommeln Pauken, Trommelschlag: dobolás. *Syn.* Zabubnowáňí.

bubnowat, nowal, nugem, V. I. *imp.* nug: tympanum pulsare tympanisare: trommeln, pauken, die Trommel (Pauken) schlagen, rühren: dobolni, dobot verni. *Syn.* Zabubnowat. 2) strepere, trommeln, Geräusch machen, zörögni; *Syn.* buchat. *Usus.* Předňími nohami bubnowat, gako zagáci: agitare pedes: trommeln von Hasen: dobolni.

Bubnowáwáňí, á, n. *Nom Verb* ex *seq.*

bubnowáwat, al, ám, *freq* ex bubnowat.

bubnowí, á, é, *adj.* Bubnowí Kožka, membrana tympani Trommelhaut, Hautchen in Ohre: dob hártya.

Bubuš, a, m. v. Bubák.

Bučani, čan, f. *plur.* Butsán *possessio. Comiltatus Posoniensis:* Buschan: Butsány falu Posony Vármegyében.

Bučáňí, á, n. mugitus. boatus ûs, m. das Brüllen: bögés. orditás. *Syn.* Ričáňí, Rukáňí *boh.* Bučeňí.

bučat, cal, čím V. I. *imp.* buč mugire, boare: brüllen, wie ein Ochs: bögni, orditani. *Syn* ričat, rukat, *boh.* bučeti.

Bučáwáňí, á, n. *Verb.* ex *seq*

bučáwať, al, ám, *freq.* ex bu-
čať.
Bučk, čka, m. v. bucnati.
Bučík, čku, m. *dem.* ex Buk.
† Bůček, čku, m. *dem.* v. Bo-
ček.
† Bučení, n. v. Bučání.
† bučeti, čel, čím, v. bučať.
Buch, u, m. fragor, is, m. so-
nus, i, strepitus, us, m. der
Knall, Puff, harsogás, tsat-
togás, dörgés ropogás, zú-
gás, zuhogás zörgetés, zajgás,
zendülés, zengés, hang zör-
gés, szó. *Syn.* Buchání Bu-
chot. 2) verber, eris, n. pla-
ga, ae, f. ictus, ûs, m. ictus
pugni: Klatsch, Puſt, Schlag,
Fauſtſchlag: verés, ütés. *Syn.*
Buchnutí. *Usus.* Možem gá
eſte geden Buch widržať:
multa pati possum: non mol-
lis sum: ich kan noch einen Puff
ausſtehen: sokat tűrhetek.
buch! puff! puff, als ein Laut:
puff. *Syn.* bac, fuk, ſwac,
pleſk. *Usus.* Buch ho o Zem
etc.
Buchač, a, m. tumultuator,
strepitator, is, m. Polterer,
Lärmer, Klätſcher: zörgö, zör-
gelö, zajgó, zuhogó. 2) gar-
rulus, morologus, vaniloquus,
bucculentus, buccosus, i, m.
blatero, garrio, bambalio,
nis, confabulator, blaterator,
is, m. Klatſche; plauderhafte
Mannsperſon, Pausback, Klät-
ſcher, Klatſchermaul, Plapperer,
Plappermaul, Plappertaſche, Nar-
renſchmeidiger, Schwätzer, Plaude-
rer, pausbäckig: fetsegö, dada-
gó, nagy-száju, tsatsogó, re-
begtetö. *Syn.* Buchala gano,
Bľbľač, Breptač, Breptawec,
Gazičník, Klebetník, *vulg.* Ta-
rač, *boh.* Pliſkač, daremní
Žwáč. 3) asper (praeceps) in
dicendo: Polterer in Reden,
Poltergeiſt, kemény (maró)
beszédü.
buchaččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Buchačka, i, f. tumultuatrix,
strepitatrix, cis, f. Lärmerinn,
Poltererinn, zörgöné, zörge-
töné. *Syn.* Třéſkačka. 2) gar-
rula, vaniloqua, bucculenta,
buccosa, ae, f. blateratrix,
cis, f. Klatſche, plauderhafte
Weibsperſon, Klätſcherinn, Klatſch-
maul, Schwätzerinn, Plaudere-
rinn, Plappererinn: fetsegöné,
dadagóné, nagy szájú személy,
potyogóné, tsátsogóné, lotyo-
góné. *Syn.* Bľbľačka, Brep-
tačka, Gazikula, Klebetnica,
vulg. Taračka. 3) v. Buchání.
4) sclopus, i, m. tubus jacu-
laris puerorum, Klatſch Pauſt-
rohr, bozza-fa puska. *Syn.*
Pukáč, Pukačka, Bambitka,
Mordárka.
Búchačka, i, f. idem.
buchačne *adv.* tumultuose, stre-
pitose: mit Lärmen, lärmen-
haft: háborogva, zenebonás-
son, zörögve, zörgetve. 2) gar-
rule, loquaciter, cum garru-
litate: ſchwatzhaft, klatſchhaft,
plapperhaft, plapperig: tsátsog-
va, tsevegve, fetsegve. kiált-
va. *Syn.* bľbľawe, breptawe,
klebetne. 3) aspere, polter-
haft, keményen, mardosva.
buchační, á, é, *adj.* tumultuo-
sus, strepitosus, a, um: lär-
menhaft, voller Lärmen und Un-
ruhe, Getös verurſachend: zör-
gös, zörgetös, zajgó, hábo-
rús, zörgölödö, tsatépatés,
zenebonás, zürzavaros, há-
borgó, nyughatatlan. 2) gar-
rulus, loquax: klatſchhaft, plap-
perhaft, plapperig, ſchwatzhaft,
geſchwätzig: tsátsogó, fetsegö,
tsengö. kiáltó, szó-szaporító.
Syn. bľbľawí, breptawí, kle-
betní. 3) asper, a, um: pol-
ter-

terhaft in Reden. Kemény, zsémbes, zordon, darabos, embertelen, vastag, kedvetlen.

Bucháčnosť, i, f. v. Bucháctwí.

buchačow, a, e, *adj. poss.* ex Buchač.

Bucháctwí, á, n. garrulitas, loquacitas, tis, f. Schwatzhaftigkeit, Klatschhaftigkeit, tsevegés, tsátsogás. *Syn.* klebetňictwí. 2) v. Bucháňí.

Buchal et Búchal, a, m. v. Buchač.

Buchala, i, m. idem.

Buchalka, i, f. v. Buchačka.

buchaní, á, é, *p. c.* ex buchať.

búchaní, á, é, *p. c.* ex búchať.

Bucháňí, á, n. cottabus, pultatio, nis, f. *Plaut.* das Klopfen, Anklopfen, kótogás, kótzogás. 2) strepitus, tumultus, sonitus, ûs, m. fragor strepitatio, tumultuatio, nis, f. das Lärmen (Lermen), Poltern, Geräusch, Getös, Rasseln, Knallen, Klirren, Klang: zörgés, zörgetés, zajgás, zengés, zuhogás, tsatépaté, zenebona, zendülés, zúrzavár tsordülés, zivatar. *Syn.* Buchot, Chlopot, Lomot, Stabare, Stabarcowáňí, Sarwač. Tréskáňí, Treskot. 3) percussio ope pugni, manus: das Schlagen mit der Faust, oder Hand: ököllel-valo verés. *Syn.* Buchnutí. 4) blateratus, garritus, ûs, m. garrulitas, tis, f. blateratio, famigeratio, nis, f. das Klatschen, Schwätzen, Plaudern, Plappern, die Klatscherei, Plapperei: fetsegés dadagás, tsátsogás tsevegés, beszéllés, szószaporitás. *Syn.* Blbláňí, Brepťáňí, Klebeťeňí, *vulg.* Táráňí. 5) enunciatio, propalatio: das Ausschwatzen, Klatschen: ki-petyegés, ki beszéllés. *Syn.* Wibucháňí, Wipoweďeňí, Wikričáňí. 6) oratio aspera: das Poltern, heftige Reden: kemény (zsémbes, zordon) beszéd. 7) oratio propera: das Poltern, hitzige Reden: sietö beszéd.

Búcháňí, á, n. idem.

buchať, al, ám V. I. *imp.* chag: pultare, strepere: klopfen, anklopfen: kótogni: 2) sonare, strepere, strepitare, tumultuari: räuschen, Getös (Geräusch, Lärmen) machen, lärmen, sich hören lassen, poltern, plumpen, schallen, ertönen, rasseln: zörögni, zörgetni. *Syn.* tréskať, lomcowať, stabarcowať. *boh.* chramostiti se, stromotiti se. 3) caedere pugno, puffen, mit der Faust schlagen: ököllel verni. *Syn.* buchnúť. *Usus.* Po Chrbte ňekoho buchať etc. 4) blaterare, garrire confabulari: schwatzen, plappern, plaudern: tsátsogni, tsevegni dadagni, kotyogni, trétsülni, rebesgetni. *Syn.* klebetiť, plesť, plužňiť, *vulg.* tárať, trizňiť, *boh.* plesskať. Do Wetra (we Spust Sweta) buchať: extra chorum saltare *Suidas.* extra oleas ferri *Plato.* a re proposita dicere aliquid alienum; aliena, nec adrem pertinentia loqui, in die Welt reden, rendetlenül beszéllni. 5) enuntiare, propalare: ausschwatzen, ausplaudern, klatschen: ki-petyegni, ki-beszélni, ki-tsevegni, ki-mondani. *Syn.* wibuchať, wikričať wiwolat, wiwolávať, wipoweďeť. 6) aspere (cum impetu) loqui: poltern, herauspoltern, im Reden: keményen beszéllni (szollani). 7) praecipitem esse (ruere) in dicendo, praecipitanter loqui: poltern, hitzig reden: sietve szóllani (beszélleni). Len buchag etc. 8) incedere

kat cum strepitu: schlarfen im Gehen: zörgetve menni, járni.

búchat, al, ám, idem.

Buchávání, á, n. Verb. ex seq.

buchávat, al, ám, freq. ex buchat.

búchávat, al, ám, freq. ex búchat.

† Buchhalter, a, et tra, m. v. Počtník. Wiberač počtowní.

† buchhalterčin, a, o, adj. poss. v. počtníččin.

† Buchhalterka, i, f. v. Počtníčka, počtowna Wiberačka.

† buchhalterow, a, o, adj. poss. v. počtníkow, počtowníkow.

† Buchhalterstwí, n. v. Počtníctwí, počtowné Wiberactwí, Počtowníctwí.

buchnúť, chnul (chel), chňem V. P. imp. chňi, de uno actu, v. buchať. 2) O Zem buchnúť, busiť: adlidere terrae, ad terram dare *Plaut.* in terram statuere *Ter.* prosternere: zur Erde (zu Boden) werfen: földhöz ütni, tsapni, verni. 3) Buchlo ho Ženídlo: amore nuptiarum captus est, er bekam Lust zum Heirathen, kedve jött a' házasságra. *II. rec.* buchnúť sa, o (na) ňečo: offendere, anstoßen, meg-botlani. *Usus.* Buchnul sa o Dwere, o Stol, etc. 2) Buchnúť (busiť) sa o Zem: illidere se terrae; humi provolvi: sich zu Boden werfen: földhez ütni (tsapni) magát. 3) *tropice*, Do ňekoho sa buchnúť, alicuius amore, sich verlieben in Jemanden, valakibe bele szeretni, valakit meg szeretni.

búchnúť, chnul (chel), chňem, v. buchnúť. *II. rec.* búchnúť sa, v. buchnúť sa.

Buchnutí, á, n. v. Buchání.

Buchot, u, m. v. Buch, ex Buchání 1-*mo Nro.*

Buchta, i, f. placenta frixa, torta sphaerica (rotunda): Kugelhopf, der Pfannkuchen, Buchte, eine Art von Mehlspeisen: bukta. *Syn.* smažení koláč.

buchtárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Buchtárka, i, f. laganaria *fem.* laganorum coctrix: Buchtenweib, bukta-sütőné.

Buchtička, i, f. laganulum, i, n. eine kleine Buchte: buktátska.

Buchtík, u, m. idem.

Bučina, i, f. sylva faginea, Büchenwald, bik-fa erdő. *Syn.* Bukowí. *Usus.* Okolo Trenčina, zelená Bučina, etc. 2) v. Bukowina.

Bučíwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

bučíwať, al, ám, *freq.* ex bučať.

Bučko, a, m. v. Buček, bucnatí.

bucnaťe *adverb.* pinguicule, obese, crasse: feist, dick, fett: köptzösön, vastagon, kövéren.

bucnatí, á, é, *adj.* pinguiculus, obesus, ventriosus, crassiusculus, a, um: feist, bauchig, dick, fett: köptzös, kövér, meg-hízott, vastag. *Syn.* Buček, Bučko, bruchatí, *boh.* mechatí.

Bucnatosť, i, f. pinguitudo, nis, f. pinguitia, ae, f. pinguities, crassities, ei, f. obesitas, tis, f. die Dicke, Fette, Fettigkeit, Bauchigkeit: köptzösség, kövérség, vastagság.

Bud, u, m. v. Buďeňí.

buď *conj.* aut, seu, sive, vel, oder, entweder, vagy, avagy. *Syn.* buďto, néb, aneb. *Usus.* Buď gá, neb ti: aut ego, aut tu: entweder ich, oder du: vagy én-

én. vagy te. 2) v. bár, *Usus.* Ale bud, (Bár bi bolo, nech ge) tak, gak prawíſ: verum enim (enim vero) ita sit, ut dicis: es ſeye dem alſo, wie du ſprichſt: de légyen úgy, amint mondod. 3) v. budže.

Búda, i, f. taberna, ae, f. Bude, kleines Häuschen, zum Verkaufen: bódé, hajlék, ához valamit árulnak. *Syn.* krámček, krámek. 2) casa, ae, f. tugurium, i, n. die Hütte, kunnyó, kalyiba. *Syn.* koliba. 3) nubilarium, i, n. nubilar, nubilare, is, n. Feldhütte, Wetterhütte, Feldſchoppen: filegoria, szin, melly alá esö ellen ember vonja magát, fél-haj. *Syn.* Sín, Sopa, Folwárka.

Budár, a et u, m. cloaca, latrina, forica, ae, f. secessus, recessus, ûs, m. secreta loca, orum, *n. plur.* Abtritt, heimliches Gemach, Scheißhaus: per véta, árnyék (szaró)-szék. *Syn.* Srač, Sroň, Záchod, *vulg.* Hagzel, Sekrét. *Prov.* Z Budára Zámek (Budár Zámkem) robit: arcem ex cloaca facere *Cic.* Rem, hominemve nimis laudibus magnificis attollere: etwas oder Jemanden übrr ſeinen Werth, über ſeine Verdienſte loben: valamit, *vagy* valakit érdemén felöl détsérni.

Búdár, a, m. structor casarum, tuguriorum, tabernarum: Budenmacher, kunnyó (kalyiba) tsináló.

budení, á, é, *p. c.* exscitatus suscitatus, a, um: geweckt, aufgeweckt: fel-serkentetett, fel-ébresztetett.

Budení, á, n. suscitatio, exscitatio, nis, f. das Wecken, Aufwecken, die Weckung, Aufweckung: fel-ébresztés, fel-serkentés. *Syn.* Obudení, Zbudení.

Budič, a, m. suscitator, excitator, is, m. der Wecker, Aufwecker: fel-ébresztö, fel-serkentö. *Syn.* Buditel, Zbudzač.

budící, á, é, *part. praes.* suscitans, excitans, tis: weckend, aufweckend, fel-ébresztö, fel-serkentö.

Budíček, čku, m. exscitatorium suscitabulum, i, n. der Wecker an der Uhr: fel-serken (ébresztö) az órán.

Budín, a, m. Buda, ae, f. Metropolis Hungariae in Comitatu Pilisiensi: der Ofen eine Hauptſtadt in Ungarn: Buda, *várossa.*

Budínčan, a, m. budensis vir, Ofner, von Ofen: budai (budáról-való) fi.

budínčančin, a, e, *adj.* poss. budensis feminae, der Ofnerinn gehörig, budai személy

Budínčanka, i, f. budensis femina, eine Ofnerinn, budai (budáról-való) személy.

budínčanow, a, e, *adj.* poss. budensis viri, dem Ofner gehörig, budai emberé.

budínſki *adv.* more budensi, ofneriſch, nach der Art der Ofner, budai módon (módra). *Syn.* pobudínſki.

budínſkí, á, é, *adj.* budensis e: ofner, von (aus) Ofen, budai, budáról való. *Usus.* Budínſké červené Wíno, budense rubrum vinum, budai vörös bor.

budit, il, ím V. P. *imp.* excitare, suscitare; wecken (aufwecken), aus dem Schlafe: fel-kelteni, fel-serkenteni, fel-ébreszteni, fel-verni az álomból. *Syn.* obudit, obúdzat, zbudit, zbúdzat. *Usus.* (gá ſem) porád kričal, ho

...sem wolal sem budili: assidue clamavi, ne ille excitaretur: ich schrie immer, man möchte ihn nicht wecken (aufwecken): én szüntelen kiáltottam, hogy fel ne keltenék (fel ne vernék) ötet.
II. rec. budiť sa: expergisci, evigilare, excitari, suscitari: aufwachen, aus dem Schlafe, fel-serkenni, fel-ébredni. *Usus.* Dnes sem málo spal, porád sem sa budil: hodie parum dormivi, saepius somno solutus sum: ich schlief heute wenig, ich wachte alle Augenblicke auf: ma keveset aluttam, gyakran fel-serkentem.
Budwáni, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
budiwať, al, ám, *freq.* ex budiť. *II. rec.* budiwať sa, *freq.* ex budiť sa.
Budka, i, f. *dem.* tabernula, casula, ae, f. tuguriolum, i, n. eine kleine Hütte, das Hüttchen: kunnyótska, kalyibátska.
budto *conj.* v. buď.
budúci, a, é, *part. fut. temp.* futurus, proximus, posterus, a, um; insequens, tis: künftig, nächstkünftig: jövö, következendö, azután (leg-közelebb) való, léendö. *Usus.* Budúca Nedelu (*boh.* příští Neděli), futura Dominica, proximo die dominico (solis); künftigen Sonntag, jövö (következendö) vasárnapon. *Prov.* ... budúcé Weci sa starať: ulteriora sapere *Lucian.* ... de crastino.
... *adj. omn. gen.* idem.
... *adv.* inposterum, postea, posthac, deinceps, in futurum: künftig, künftighin, ... künftig, az után, ez után, annak (ennek) utánna, osztán. *Syn.* nabuduce, pozatim.
...cní, á, é, *adj.* v. budúcí.
buďže *conj.* sive, seu: mögen, akár, *Syn.* buď. *Usus.* Buď že geme, neb pigeme: sive edamus (manducemus), sive bibamus: wir mögen essen, oder trinken: akár együnk, akár igyünk.
Bugáček, čka, m. taurellus, parvus taurus: das Stierchen, ein junger Stier: bikátska, kis (fiatal) bika. *Syn.* Bugáčik.
bugačí, á, é, *adj.* taurinus, taureus, a, um: Stier-, dem Stier betreffend; bikából-való. *Usus.* Bugačé Maso, v. Bugačina.
Bugáčik, a, m. *dem.* v. Bugáček.
Bugačina, i, f. caro taurina, Stierfleisch, bika-hus. *Syn.* bugačé Maso.
Bugačisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex seq.
Bugák, a, m. taurus, i, m. ein Stier, bika. *Syn.* Bik, *vulg.* Bulo. *Prov.* Uš Bugák do Hága odešel. Uš swog swogu zanechal: abiit et taurus in sylvam *Theocr.* Veterem amicam deseruit amasius: die alte Amantinn hat schon der Schatz verlassen, a' régi mátkáját el-hagyta már a' szeretö. Pod Bugákem Tela hledáš: asini vellera quaeris, vom Esel willst du die Wolle bekommen, ökör alatt-is borjút keressz. *Par. Páp.* Tela pod Bugákem hledá. J galoweg krawe (Bugakowi) Tela bi podstrčil: v. galowí.
† Bugla, i, f. v. Ropa, Stoch.
* Bugel, glu, m. v. Praclik.
* Buglár, a, m. v. Praclikár. 2) v. Ropár, Stohár.
* buglárčin, a, o, *adj. poss.* v. praclikárčin.
* Bugláreňí, á, n. v. Praclikáreňí.
* buglárič, il, ím V. I. *imp.* glar; v. praclikárič.

* Bug-

* Buğlárka, i, f. v. Praclikárka.
* buğlárow, a, o, adj. poss. v. praclikárow. 2) v. kopárow, stohárow.
* Buğlarowáňí, á, n. v. Praclikárowáňí.
* buğlárowak, rowal, rugem, freq. ex buğlárik, v. praclikárowak.
* buğlárski adv. v. praclikárski.
* buğlárskí, á, é, adj. v. praclikárskí.
* Buğlárstwo, a, n. v. Praclikárstwi.
* Buğlíček, čku, m. dem. v. Praclíčiček.
* Buğlík, u, m. dem. v. Praclíček.
* Buğkisko, a, n. v. Praclíčisko, Praclisko.

bugnake adv. v. bugňe 2-o Nro.

bugnatí, á, é, adj. v. bugní 2. Nro.

Bugnatost', i, f. v. Bugnost' 2-do Nro.

bugňe adv. lascive, petulanter, insolenter: geil muthwillig: fajtalanúl, bujáúl. 2) luxurianter, geil: bövölködve, levelezve. Syn. bugnake. 3) ferociter, ferocienter proterve: muthig, munter, wild, frech: szilajul, vadúl, kegyetlenül. Syn. swéwolňé, swémiselňe.

Bugňeňí, á, n. nom. Verb. ex seq. v. Bugnost'.

bugňek, ňel, ňím V. I. imp. bugňi: lascivire, petulcire, petulantem (lascivum, lascivibundum) fieri: geil (ausgelassen) seyn, muthwillig werden: fajtalankodni, bujalkodni. 2) de arboribus: luxuriare, geil seyn, von Bäumen, Gewächsen: levelezni, bimbózni. 3) ferocire, ferocem fieri: wild, (muthig) werden: szilajkodni, szilajoskodni, nyughatatlankodni.

bugní, á, é, adj. petulcus, lascivus, protervus, lascivibundus, a, um, petulans, petuciens, tis: geil, muthwillig, frech: fajtalan, buja. bujakodó, tsintalan. Syn. swéwolni, swémiselní. 2) de arboribus: luxurians. tis: geil, von Bäumen, Gewächsen: bimbozó, levelező. Syn. bugnatí. 3) ferox, cis; ferociens, tis: muthig, munter, wild, z. B. ein Pferd: szilaj, vad.

Bugnost', i, f. protervitas, tis, f. protervia, petulantia, lascivia, ae, f. der Muthwille, die Muthwilligkeit, Frechheit: tsintalanság, fajtalanság, bujaság. Syn. Swéwolnost', Swémiselnost'. 2) de arboribus: luxuria, ae, f. luxuries, ei, Geilheit, der Bäume und Gewächse: bimbózás, levelezés. Syn. Bugnatost'. Usus. Tráwi Bugnost', in herba luxuries Cic. 3) ferocia, insolentia, ae, f. ferocitas, tis, Muthigkeit, Munterkeit, Wildheit: szilajság, vadság.

† Bůh, gen. Boha, v. Boh.

Buk, u et a, m. fagus, i, Caes. fagus, us, Virg. die Buche, der Buchbaum: bik-fa, bük-fa. v. Hrab. Cerwený Buk: fagus sylvatica Linn. Rothbuche: vörös bik-fa. Syn. Bukew, Bukwa, Prov. Zdrawí, gako Buk: sanior est pisce: frisch wie ein Fisch: olly egeszséges, mint a' hal, mint a' mak.

Bukáč, a, m. onocrotalus, i, m. Plin H. N. Pelecamus onocrotalus Linn. anser nilus Klein. Schneegans, Kropfgans: vizi bika, vizben szamár-böffentő madár. Syn. wodní Tela. 2) Nočňí Bukáč, Ardea nycticorax Linn. Nachtrabe, Nachtreicher: éjjeli holló.

Bu-

Bokál, a, m. baucalium, i, n. bombylius, i, m. *Plin. H. N.* poculum maius: Bokal, Bocal, Pocal; ein großes Trinkglas zum Bewillkommen: nagy pohár. *Syn.* Bokál, weľký Pohár (weľká Skleňica) k prwnému Priwítáňú.

† Bukáňí, n. v. Chrochceňí.

† Búkáňí, n. v. Húkáňí.

† bukati, al, ám, v. chrochtať. 2) v. Kričať gako nočná Sowa.

† búkati se, al se, ám se, v. hukať sa.

† Bukáwáňí, n. v. Chrochtáwáňí.

† Búkáwáňí, n. v. Húkáwáňí.

† bukáwati, al, ám, v. chrochtáwať.

† búkáwati se, al se, ám se, v. húkáwať sa.

Bukew, kwi, f. v. Buk.

Bukow, a, m. sylva bohemici circuli Berannensis, ein Wald im Berauner Kreise: bizonyos erdö Cseh országban.

Bukowí, é, n. v. Bučina.

bukowí, á, é, adj. fageus *Plin. H. N.* faginus, fagineus, a, um *Cato.* büchen, aus Büchenholz, von Büchen: bik-fából való Bukowé Drewo, v. seq.

Bukowina, i, f. lignum faginum, das Büchenholz, bik-fa. 2) tek rečené Stanowisko, Bukowina *portus*: Bukowina: Vukovár, bukovina, kikötö hely.

[illegible]ka, i, f. i. e. buková Huba: fungus fageus, der Büchenschwamm, bük (bik)-fa [illegible].

[illegible], i, f. v. Buk.

[illegible]wica, i, f. glans fagina, [illegible]kel, Buchnuß, bik-mak. [illegible] buková Žaluď. 2) Zelina: *a*) bílá Bukwica: v. [illegible]nička, *b*) Čerwená (brunatná) Bukwica, betonica serratula (purpurea), betonica officinalis Linn. vettonica, ae, f. *Plin. H. N.* Betonie, Betonienkraut: betónia-fü seb-fü. *Aliud est*, Pretržňík, et Stozrnečko.

† Bukwice, f. idem.

Bukwička, i, f. *dem.* ex Bukwica.

Búla, i, f. tuber, is n. tumor, is, m. die Beule: daganat, tsomó pöffedék, fakadék. *Syn.* Hrča.

† Búle, f. idem.

Búlička, i, f. *dem.* ex seq.

Búlka, i, f. *dem.* tuberculum, i, n. das Beulchen, kis-daganat, tsomótska. *Syn.* Hrčka.

Bulla, i, f. bulla, ae, f. diploma tis, n. die Bulle, függö petsétes levél.

* Bulo, a, m. v. Bugák.

Bulowaťeňí, á, n. tuberatio, nis, f. das Schwellen, Pausen: dagadás, fel-dagadás.

búlowaťeť, ťel, ťím V. I. *imp.* wať: tuberare *Apul.* Beulen bekommen, schwellen, pausen: dagadni, fel-dagadni.

búlowatí, á, é, *adj.* tuberosus, a, um: voller Beulen: tsomós, fel-dagadtt.

Bunda, i, f. rheno (reno), nis, m. *Caes.* Leibpelz, Leibbelz, Leibrock, Pelzrock, Belzrock, Pelz, Pelzkleid, Pelzkleidung Bunda: bunda: *Syn.* podšití kožuch, *boh.* pršňí Plíšek. Wlčá Bunda, i, e, Wlčúra, wlčí kožúch: Čuba, Šuba: pallium pelliceum lupinum, rheno lupinus, lupina, palla, ae, f. die Schaub, Wildschur, der Wolfsbelz, Wolfspelz: farkas bunda, farkas börböl-való suba.

Bundečka, i, f. v. Bundička.

Bundica, i, f. v. Bunda.

Bundička, i, f. *dem.* ex praec.

Bundisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Bunda.

Bú-

Búra, e, f. usitatius *dem.* Búrka, *boh.* Búke.
Búrač, a, m. destructor, is, m. Niederreißer, rontó, omlító. *boh.* Bořič.
búrací, á, é, *adj.* disjectivus, disjectorius, a, um: zum Einreißen dienlich, le-vonó, rontó, omlító. *Syn.* wálací. *boh.* bořicí. *Usus.* Búrací Hak, uncus incendiarius, hama, ae, f. *Plin. Ep.* Feuerhacken, zum Feuerlöschen: tsaklya, ház-fedél le-vonó öreg horog. Búrací Kus, ballista, catapulta, ae, f. Belagerungsgeschütz, szám szeréj.
búraní, á, é, *p. c.* destructus, dirutus, disiectus, disturbatus, ruinatus, a, um: eingerissen, niedergerissen, eingebrochen: el-rontatott, le-döntetelt, rakásra omlított.
Búráňí, á, n. destructio, diruitio, demolitio, disjectio, disturbatio, ruinatio, nis, f. das Einreißen, Niederreisen, Einbrechen: el-rontás, le-döntés le-rontás, le-vetés, rakásra omlítás. *Syn.* Rúcáňí, Wáláňí. *boh.* Bořeňí et Búráňí. 2) luctatio, nis, f. das Ringen: küszködés, bajlódás, tusakodás. *Syn.* Pasowáňí, Mordowáňí.
búrak, al, ám V. I. *imp.* rag: diruere, destruere, demoliri, ruinare, disturbare, disjicere, aequare solo: einbrechen, niederbrechen, einreißen, niederreißen, von einander reißen, z. B. ein Haus, Gebäu: (földig) le-rontani, le-dönteni, le-omlítani. *Syn.* rúcak, wálak, *boh.* bořiti et búraki. *II. rec.* búrak sa: ruere, corruere, labi, collabi: einstürzen, einfallen, zusammenfallen: le-esni, le-omlani, le-roskadni, dölni. *Syn.* rúcak sa, wálak sa, *boh.* bořit se et búrat se, luctari, ringen, küszködni, bajlódni, tusakodni. *Syn.* pasowak sa, mordowak sa.
Búratel, a, m. v. Búrač.
Búráwáňí, á, n. v. *nom. Ve* ex seq. *boh.* Boříwáňí.
búráwak, al, ám, *freq.* ex búrak, *boh.* boříwaki et búwaki. *II. rec.* búráwak sa, *freq.* ex búrak sa, *boh.* boříwaki se.
† Búke, e, f. v. Búra, Búrka.
Burdár, a, m. veruutum, i, *Caes.* Spieß, Wurfspieß, zigés Gewehr: vasas dárda, pia. *Syn.* Kopiá, Koncíř, Sudlica. *boh.* Končíř, Sudlice.
† Burdíř, e, m. idem.
búrení, á, é, *p. c.* turbatus, um: beunruhigt, bestürzt gemacht, fel-háboríttatott.
Búreňí, á, n. tumultuatio, nis, f. tumultus, strepitus, us, das Lermen, Poltern, Rumpeln: zenebona, zendülés, zerdülés, tsatépaté, zűrzavar, fel-háborodás. *Syn.* Búcháňí, Lomokeňí, Tréskáňí, Tresk... 2) sollicitatio (provocatio) seditionem, das Empören, gerlés (izgatás, kísztetés) zenebonára (fel-háborodásra, fel-támadásra). 3) turbatio, conturbatio, nis, f. Beunruhigung, Bestürzung: fel-háborítás, öszve-vesztés, zavarás. *Syn.* Nesnadeňí, spokognosť. *Usus.* Mora (Moru) Búreňí, aestus maris (marinus), der Ungestüm des Meers, Ebbe und Fluth: tenger habzása (járása).
† Búkeňí, n. idem.
Burgund, u, m. Burgundia, f. Bourgogne, Burgund, Burgundia *tartomány*. *Syn.* Burgundská Zem.
Burgundčan, a, m. burgundus, nis,

nis, m. ein Burgunder, burgundiai ember.

Burgundčanćin, a, e, adj. poss. burgundae, der Burgunderinn gehörig, burgundiai asszonyé.

Burgundčanka, i, f. burgunda, burgundica femina: eine Burgunderinn, burgundiai asszony.

Burgundčanow, a, e, adj. poss. burgundionis, dem Burgunder gehörig, burgundiai emberé.

Burgundia, e, f. v. Burgund.

Burgundsky adv. burgundice, burgundisch, burgundiaúl.

Burgundský, á, é, adj. burgundicus, burgundiacus, a, um: burgundisch: burgundiai. Usus. Burgundská Zem, v. Burgund. Burgundské Wíno, burgundicum vinum, Burgunderwein, burgundiai bor.

Burgundstwo, a, n. collect. burgundiones, die Burgunder, burgundiaiak.

Burič, a, m. concitator, turbator, is, m. Aufrührer, Aufwiegler: kisztető, fel-háborító, fel-indító. Syn. Nawadzač, Podwodník. 2) v. Buditel.

† Burič, e, m. idem.

Burit, il, ím V. I. bur: strepere, tumultuari, rumpeln, lärmen, zenebonát indítani, zendülni, zenegni, zörögni, zörgetni, lármázni. Syn. buchať, lomoziť, Lomoz robiť tréskať. 2) ad seditionem movere, excitare, concitare, commovere: empören, Aufruhr machen: fel-háborítani, fel-indítani, a' fel-zendülésra kisztetni, izgatni. Syn. zboriť, zbúrať, zbúřiť, zdwichnúť. 3) turbare, conturbare, perturbare: beunruhigen, bestürzt machen: fel-háborítani, szét-veszteni, öszve zürni, zavarni. 4) v. budiť. II. rec. búriť sa: seditionem movere, sich empören, fel-háborodni, fel-zendülni, pártot ütni. 2) turbari, conturbari, perturbari: beunruhiget (bestürzt) werden: fel-háborodni, meg-búsúlni, meg-indúlni, meg-bontatni, meg-háborítani. 3) v. budiť sa. Usus. Kaťo začal Paštír trúbiť, počali sa Wšecci búriť.

† búřiťi, il, ím, v. búriť. II. rec. búřit se: v. búriť sa.

Búríwáňí, á, n. Nom. Verb. ex se ʃ.

búríwať, al, ám, freq. ex búriť, boh. búříwaťi. II. rec. búríwať sa, freq. ex búriť sa.

Búrka, i, f. tempestas tonitralis (tonitrua edens, conjuncta cum tonitru) das Gewitter, Ungewitter, Donnerwetter: égi háború. Usus. Búrka ide, tempestas oritur, es kommt ein Gewitter, égi háború jön. Búrka sa schádzá, nubes tonitrales coguntur, das Gewitter zieht sich zusammen, az égi háború öszve húzódik. Ge Búrka, tonat, fulgurat: es ist ein Gewitter, es donnert; es blitzt: égi háború vagyon; zörög az ég, és villámlik. — Dňes nedám zato ňič, abi sme nemali w Noci Búrku: hodie noctu probabiliter tempestas erit: heute kömmt gewiß ein Gewitter in der Nacht: az éjjel nyilván égi háború lészen. 2) tempestas turbulenta, procella: das Ungewitter: szélvész, fergeteg, háború. Usus. Morská (na Mori) Búrka, procella, tempestas maris (maritima): Ungewitter auf dem Meere, tengeri szélvész, háború, fergeteg. Wetrowá Búrka, inác Wichor: turbo, inis, m. der Wirbel, Wirbelwind, Sturmwind, forgó szél. 3) seditio, nis, f. Aufruhr, Empörung, Auf-

Aufstand: párt-ütés, háború, támadás, zendülés, fel-háborodás. *Syn.* Zbor, Zbúření. *boh.* Buře. *Usus.* Búřku zdwichnúť, v. búriť 2-*do Nro.* 4) tumultus, strepitus, ûs, m. turba, ae, f. Aufruhr, das Lärmen: zenebona, zendülés, tsatépaté, lármázás zürzavar, zérzúr, zivatar. *Syn.* Lomot. *Usus.* Ale hle nowá Búřka, i Zwada (Dohádka)! ecce autem nova turba, atque rixa! und da ist eine neue Aufruhr und Empörung! ihol pedig új zürzavar, és veszekedés támad.

† Búřka, i, f. idem. 1. et 2-*o Nro.*

búrliwe *adv.* turbulente, tumultuose. turbate, confuse, confusim: unruhig, unordentlich, bestürzt, verwirrt, ungestümm, ungestümmig, ungestümmlich: zürzavarúl, zavarossan, fel-háborodottúl, fel-háborodtúl, zenebonásan, fel-háborodtan. 2) seditiose, aufrührisch, pártolkodva, támadásképen. *Syn.* odtrženliwe, rozbrogně. 3) procellose, stürmisch, ungestüm, fergetegesen. *boh.* búřliwe.

búrliwí, á, é, *adj.* turbulentus, tumultuosus, seditiosus, a, um: unruhig, stürmisch, Unruhe erregend, ungestüm, aufrührisch: fel-háborodott, háborúság-szerző, háborúság, (háborúságra) inditó, támadásra készítő, nyughatatlán. *Syn.* swárliwí, odtrženliwí, rozbrogní, nespokogní, podzbudzowní. 2) procellosus, a, um *Liv.* stürmisch, voller Stürme, oder Sturm erregend: szélvészszel rakva, fergeteges. 3) turbulentus, turbidus, turbatus, confusus, a, um: verwirrt, zürzavaros, zavaros.

† búřliwí, á, é, *adj.* idem.

Búrliwosť, i, f. turbulenta (seditiosa) conditio (natura) eine ungestüme (unruhige, aufrührische) Beschaffenheit: zürzavaros (nyughatatlan) tulajdonság.

Burset, u, m. v. Aksamet planí.

Búsow, a, m. Horní Búsow Superior Busovia, Oberpautzen ein Dorf im Bunzlauer Kreise Felsö Busó. Dolní Búsow inferior Busovia (*oppidum*) Unterpautzen, ein Städtchen Alsó Busó.

† bůsti, bodl, bodu, v. píchať pichnúť.

Butelia, e, f. lagena (rotunda) Bouteille, butela. *Syn.* Sklenica, Flaška okruhla.

Butelka, i, f. *dem.* ex praec.

Butín, u, m. massa rotunda cum uvis passis et zemela praeparata, ac cum embammate vinaceo dari solita: Bodin, Boutain: butín.

† Bůwol, a, m. v. Biwol.

† Bůžek, *gen.* Božka, m. *dem* v. Božek.

* Buzikáň, a, m. v. Čakan.

* Buzogáň, a, m. idem.

Bzdec, a, m. ventre crepitans bombizator, is, m. ein Farzer, Furzer: fingó, poszogó, a pap tyúkját el-ütő. *Syn.* Prdák, Prdlawec, Poprdák Srfotač, Zabzdec, Prdoch Prdúch, Poprdač.

Bzdení, á, n. crepitus (crepitatio) ventris, peditum, i, n. *Catull. vulg.* bombizatio das Farzen, Furzen: poszogás fingás. *Syn.* Prdení, Uprdnutí, Zabzdení.

bzdeť, del, dím V. I. bzdi: pedere (pēdo, pĕpēdi, peditum *Horat.* crepitare; crepitum ventris emittere, visire, *vulg* bombizare: farzen, furzen Blähungen von sich geben (gehen lassen): poszogni (-gok) finga-

...ni, a' szeleket ki-botsátani, a' pap tyukját el-ütni. Syn. prdět, zabzděť, uprdnúť sa, poprdať, frfotať. boh. bzdíti.

Bzdina, i, f. peditum, i, n. crepitus ventris, vulg. bombus, i, m. pedor, is, m. Furz, heimlich gelassene Blähung: fing, posz. Syn. Prd, Trt.

...genit. ňec, f. plur. ...lva, Bzdienk, Botfalu.

...ma, m. locus pedito (crepitui ventris) idoneus, vulg. bombizatorium, i, n. Furzort, Furzenort: fingó hely.

...inka, i, f. dem. ex Bzdina.

...ký, á, é, adj. k. p. Bzdenské Wíno, crepitum ventris causans (vulg. bombizatorium) vinum, Furzwein, fingó bor.

...iti, děl, dím, y. bzděť.

...ání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

...ať, al, ám, freq. ex bzdeť.

..., a, m. crepitum ventris ...ens, crepans, pedens, vulg. bombizator, is, m. Farzer, Furzer: fingó, poszogó. ...lapusa, Prdlawec, Prdoch, Prdák, Poprdák, Trtek, ..., Trtkár. Usus. Odeg... ..., smradlawí (capowí) ...chu! apage, foetide hircus! weiche ab, du garstiger Geiß... ...! vakarj tovabb (menny-el) ... bak!

...a, m. petulcus, i, m. ... indecl. der Muthwillige, Leichtfertige: tsintalan, Syn. Ozec, Nesnadník, Neposední, Nespokogník, Psec.

Bzeňí, á, n. nequitia, petulantia, ae, f. der Muthwillen, die Leichtfertigkeit: tsintalanság, furtsaság. Syn. Ozeňí, Nesnadeňí, Nespokognosť.

bziť sa, il sa, ím sa V. I. imp. bzi sa: petuloire, nequiculari, nequam esse, vulg. nequisare: muthwillig handeln (seyn); tsintalankodni. Syn. Ozíť sa, nesnadiť, Nesnádkí robiť (wiwádzať), psiť sa.

Bzíwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

bzíwať sa, al sa, ám sa, fréq. ex bziť sa.

bziwe, -wí, wosť: v. ozíwe, -wí, -wosť.

Bzowičan, a, m. bozokiensis vir (homo), ein Bzowiker, bozóki ember.

bzowičančin, a, é, adj. poss. bozokiensis feminae, einer Bzowikerinn gehörig, bozóki asszonyé.

Bzowičanka, i, f. bozokiensis femina, eine Bzowikerinn, bozóki asszony.

bzowičánow, a, e, adj. poss. bozokiensis viri, einem Bzowiker gehörig, bozóki emberé.

bzowicki adv. more bozokoviensi, bzowikermäßig, bozóki módon.

bzowický, á, é, adj. bozokiensis, e: von (aus) Bzowik, bzowiker: bozóki, bozókról-való.

Bzowik, u, m. Bozók, oppidum Kis-Honthense: Bzowik, ein Städtchen in Ungarn: Bozók, Mező-Város.

Č.

* Čabrak, a, m. v. Čarbák.
* Čabrak, u, m. v. Šabrak.
* čabraný, á, é, p. c. v. čarbaný.
* Čabráňí, á, n. v. Čarbáňí.
* čabrať, ral, rem V. I. imp. rj: v. čarbať.
* Čabrawáňí, á, n. v. Čarbáwáňí.
* čabráwať, al, ám, freq. v. čarbáwať.
* Čabrinkáňí, á, n. v. Blúděňí 2-do Nro.
* Čabrinkár, a, m. v. Bludár.
* čabrinkárčin, a, e, adj. poss. v. bludárčin.
* Čabrinkáreňí, á, n. v. Bludárstwí.
* čabrinkáriť, il, ím V. I. imp. kar: v. bludáriť.
* Čabrinkárka, i, f. v. Bludárka.
* čabrinkárow, a, e, adj. poss. v. bludárow.
* čabrinkárſki adv. v. bludárſki.
* čabrinkárſki, á, é, adj. v. bludárſki.
* Čabrinkárſtwí, á, n. v. Bludárſtwí.
* Čabrinkárſtwo, a, n. idem.
* čabrinkať al, ám V. I. imp. ag: v. blúdiť 3-tio Nro.
* Čabrinkáwáňí, á, n. v. Bludíwáňí.
* čabrinkáwať, al, ám, freq. v. bludíwať.
* čabrinkawe adv. v. bludárſki.
* čabrinkawí, á, é, adj. v. bludárſki.
* Čabrinkawosť, i, f. v. Bludárſtwí.

* Čaca, i, f. v. kráſa.
* čačaňe adv. v. kráſňe.
* čačaní, á, é, adj. v. kráſní.
* Čačanosť, i, f. v. kráſa.
* Čacher, chrú, m. v. Čarowáňí 3-tio Nro.
* čachrení, á, é, p. c. v. čarowaní 3-tio Nro.
* Čachreňí, á, n. v. Čarowáňí 3-tio Nro.
* čachriť, il, ím V. I. imp. chr: v. čarowať 3-tio Nro. II. rec. čachrit ſa: v. čarowat ſa.
* čachrowaní, á, é, p. c. v. čarowaní 3-tio Nro.
* Čachrowáňí, á, n. v. Čarowáňí 3-tio Nro.
* čachrowať, rowal, rugem I. imp. rug: v. čarowať rec. čachrowať ſa: v. čarowať ſa.
* čachrowňe adv. v. čarowňe 3-tio Nro.
* čachrowní, á, é. adj. v. čarowní 3-tio Nro.
Čachtice, tic, f. pl. Csejthe, oppidum Provinciae Nittriensis: Tſchachtitz, Tscjte, mezö város.
† Čačka, i, f. v. kráſa. Wibornosť.
† čačkí, á, é, adj. v. kráſní. v. wíborní.
čadení, á, é, p. c. fumificatus, suffumigatus, fumo (fuligine) infectus, fumosus, fuliginosus, a, um: beräuchert, geräuchert, rußig gemacht (geworden): füstös, kormos, füstöltetett, füstölődett, tösödett, kormoztatott. kadení, Dimem začerněný, od Dimu čerňí.

Čadění, á, n. fumificatio, suffumigatio, fumo (fuligine) infectio: das Räuchern, Beräuchern, Rußigmachen, die Räucherung, Beräucherung: megfüstölés, fustöltetés, kormozás. *Syn.* Kaděnj, Dímem (Kaděním) Začerněnj. 2) *Nom. Verb.* ex čadit ſa: v. Čadnutí.

čadit, il, ím V. I. *imp.* čad: fumificare *Plaut.* suffumigare, fumo (fuligine) inficere: räuchern, beräuchern, rußig machen: megfüstölni, kormozni *Par. Páp. Syn.* kadit, Dimem začernit. *II. rec.* čadit ſa; v. čadn. t.

Čadíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

čadíwat, al, ám, *freq.* ex čadit. *II. rec.* čadíwat ſa: *freq.* ex čadit ſa.

čadnút, dnul (del), dňem V. I. imp. čadni: fumificari, suffumigari, fumo (fuligine) infici, fuliginem (fumum) contrahere, fuliginosum (fumosum) fieri, reddi: rußig, (vom Rauche schwarz) werden, megfüstölödni, füstösödni, kormosodni, a' füsttöl feketedni. *Syn.* od Dimu ſa černit, čadit ſa.

Čadnutí, á, n. fumificatio, fuliginis (fumi) contractio, a fumo nigrescentia: das Rußigwerden, Schwarzwerden vom Rauche: megfüstölödés, füstösödés, kormoskodás, a' füsttöl feketedés. *Syn.* od Černění, Čadění.

[illegible]s, m. materia, ae, f. [illegible], *sericea, panno nonnisubtilior*: der Zeug, etwas [illegible]es, das dünner ist als [illegible]: matéria, valami szött [illegible] a' posztónál vékonyabb. [illegible] Cegch. 2) *vulg.* v. Znak.

* Cagchmagſter, tra, m. v. Zbrogňičňík.

* cagchowaní, á, é, *p. c.* v. značení.

* Cagchowáňí, á, n. v. Značeňí.

* cagchowat, chowal, chugem V. I. *imp.* chug: v. značit.

* Cagchowáwáňí, á, n. v. Značíwáňí.

* cagchowáwat, al, ám, *freq.* v. značíwat.

Cagka, i, f. Pták: v. Bíbic.

Čaháňí, á, n. extensio (porrectio) manus, Langung, Ausstreckung der Hand: kézkinyújtás, kiterjesztés. *Syn.* Saháňí. 2) v. Čáhnutí.

čahat, al, ám V.I. *ag*: manum extendere, porrigere: langen, die Hand bis wohin ausstrecken: a' kezét ki-nyújtani, kiterjeszteni. *Syn.* ſahat. Do Miſi čahat: extendere manum in patenam, in die Schüssel langen, tálba nyúlni. 2) v. čáhnút.

čáhnút, hnul (hel), hňem V.P. *imp.* hňi: capere, prehendere, tangere: greifen, angreifen: fogni, illetni, hozzá nyúlni. *Syn.* čahat, dočáhnút, ſáhnút dosáhnút. Po Meči čáhnút: arripere (capere) gladium. greifen nach dem Degen, a' kardot fogni. 2) v. čahat.

Čáhnutí, á, n. arreptio, captio, prehensio, apprehensio, tactio, nis, f. tactus, ûs, m. Greifung, das Greifen: fogás ille és, hozzá nyúlás. *Syn.* Čaháňí, Dočáhnutí, Sáhnutí, Dosáhnutí. 2) v. Čah[illegible]ňí.

* Čáka, i, f. v. Dúfáňí Nádeg.

Čakan, a, et u, aclis, idis (aclys, ydis). f. *Virg.* cambuca, clava *Cic.* ae, f. caestus, ûs, m. rudis, is, f. die Keule

le, Kolbe zum Schlagen, Streitkolbe, der Kolb, das Rappir, Rappier, köpfiger Knittel: fejes bot, buzgány, buzogány, fokos *Pár. Páp. vulg.* Bozogáň, Buzogáň, Buzikáň, *boh.* Končík, Palcát, Palice, Kapír. *Usus.* Ťažkí Čakan: gravis clava, schwere Keule, nehéz buzogány *Pár. Páp.* Troklincowí Čakan: trinodis clava, dreinägelige Kolbe, három szegü *vagy* tollúfejes bot. *Par. Pap.* Čakanem sa bić, bogowať: bellare caestu, mit der (auf die) Keule streiten, buzogánnyal hadakozni, megütközni. 2) *boh.* v. Šibeňica.

Čakanček, a et nečka, vel u, m. dem. ex Čakaňek.

* Čakaňec, nca, m. v. Čekanec.

Čakanek, nka et nku, m. *dem.* clavula, clavella, ae, f. das Keulchen, Kolbchen: buzogányotska, fejes bototska, kisbuzogány. *vulg.* Bozogáněk, Buzogáněk, Buzikáněk.

* čakaní, á, é, *p. c.* v. čekaní.

* Čakáňí, á, n. v. Čekáňí.

* Čakaňica, i, f. v. Čekaňica.

Čakaňisko, a, n. *contemt. et exaggerat. ex* Čakan. *vulg.* Bozogáňisko, Buzogáňisko, Buzikáňisko.

* Čakanka, i, f. v. Čekanka.

* čakať, al, ám V. I. *imp.* ag: v. čekať.

* Čakáwáňí, á, n. v. Čekáwáňí.

* čakáwať, al, ám, *freq.* v. čekáwať.

* čakawe *adv.* v. čekawe.

* čakawí, á, é, *adj.* v. čekawí.

* Čakawosť, i, f. v. Čekawosť.

† Čákó, m. *indecl.* v. klobúk.

* Čaletka, i, f. v. koláč.

* caletkárčin, a, e, *adj. poss.* v. kolačkárčin.

* Čaletkáreňí, á, n. v. kolačkárstwí.

* caletkárik, il, ím V. I. *imp.* kar: v. kolačkárik.

* Čaletkárka, i, f. v. kolačkárka.

* caletkárow, a, e, *adj. poss.* v. kolačkárow.

* caletkárskí, á, é, *adj.* v. kolačkárskí.

* Čaletkárstwí, á, n. v. kolačkárstwí.

* Čaletkárstwo, a, n. idem.

* caletkowí, á, é, *adj.* v. koláčkowí.

Čalokez, i, f. Insula Cituatum *seu* Cituorum: die Schütt: Tsallóköz. W Čalokezi: in Insula Cituorum, in der Schütt Tsalló közben. Do Čalokezi ad Insulam Cituorum, in die Schütt, Tsallóközbe.

Čalokezan, a, m. insulanus cituus, i, m. cituas, *alis*, m. ein Schüttler, Tsallóközi ember.

čalokezančin, a, e, *adj. poss.* insulanae (cituae, cituatis *feminae*, der Schüttlerinn gehörig, Tsallóközi asszonyé.

Čalokezanka, i, f. insulana, cituа, ae, f. cituas *femina*: eine Schüttlerinn, Tsallóközi asszony.

čalokezanow, a, e, *adj. poss.* insulani, citui, cituatis: dem Schüttler gehörig, Tsallóközi emberé.

čalokezanski *adv.* v. čalokezski.

čalokezanskí, á, é, *adj.* v. čalokezskí.

Čalokezanstwo, a, n. *collect.* Čalokeztwo.

čalokezski *adv.* v. čalokezski.

čalokezskí, á, é, *adj.* v. čalokezskí.

Čalokezstwo, a, n. *collect.* Čalokeztwo.

čalokezki *adv.* more insulano (cituatum, cituorum): schüttlerisch: tsallóközi módon. Syn. čalokezanski, počalokezski.

čalokozskí, á, í, adj. insulanus, citimus, a, um; insulanos (citimos, cituates) adtinens: die Schüttler betreffend, tsallóközi, tsallóközieket illetö. Syn. Čalokzanskí.

Čalokeztwo, a, n. collect. i, e. Čalokezaňi: insulani, citui, orum, cituates, tum, m. pl. die Schüttler, tsallóközi emberek, Tsallóköziek.

* Calta, i, f. v. koláč.

* Caltár, a, m. v. koláčkár.

* Caltarka, i, f. v. koláčkárka.

* caltárskí, á, é, adj. v. koláčkárskí.

* Caltárstwí, á, n. v. koláčkárstwí.

* Caltička, i, f. dem. v. koláček.

* caltowí, á, é, adj. v. koláčowí.

† Calín, u, m. v. kobereč.

† Calínár, a, m. v. koberčár.

Čamblák, a, m. loripes, edis, m. Plaut. varus, i, m. Hor. vatius homo Varr. Pand. Krummschenkel, krummbeiniger (krummfüßiger, grätschelnder) Mensch: horgas (löts, tsámpás)-lábú ember. Syn. čamblawí (kriwonohí) Člowek.

čamblawe adv. vare, vatie, loripes: krummbeinig, grätschelnd: horgas (löts, tsámpás) lábbal, tsámpáson. Syn. šmatlawe.

čamblawí, á, é, adj. varus Hor. vatius Varr. a, um; loripes, edis: krummbeinig, einwärts (seitwärts) gebogne Schenkel (eingebogene Füsse) habend; der, dessen Füße von einander gebogen sind, grätschelnd: horgas lábú, löts lábú, tsámpás lábú, görbe-lábú, kinek lábai bé-horgadtak. Syn. kriwonohí, rozlezlonohí, širokonohí, šmatlawí. Usus. Čamblawé (kriwé, rozlezlé, široké, šmatlawé) Nohi: crura vara vel vatia Varr. valgi pedes: von einander gebogne, gespannte oder gewachsene, auswärts gebogene oder gespannte oder gehende, einwärts oder seitwärts gebogne, krumme Schenkel oder Füße: horgas (löts tsámpás, bé-horgadt, görbe) lábak. Čamblawími wíc, nežli roztezlími Nohi: cruribus potius varis, quam vatiis Varr.

Čamrdár, a, m. opifex lignellorum vel ossiculorum pro nodulis seu globulis fibulatoriis: Knopfhölzchenmacher, Knopfbeinchenmacher, der die Knopfhölzchen oder Knopfbeinchen macht: fa-vagy tsontgomb kerék tsináló.

† Čamrdáč, e, m. idem.

čamrdárčin, a, e, adj. poss. ex seq.

Čamrdárka, i, f. uxor opificis lignellorum vel ossiculorum pro globulis fibulatoriis: Knopfhölzchenmacherinn, Knopfbeinchenmacherinn: fa-vagy tsontgomb kerék tsinálóné.

† Čamrdáčka, i, f. idem.

čamrdárow, a, e, adj. poss. ex Čamrdár.

Čanad, u, m. Csanadinum, Csanadum, i, n. Tschanad, ein Städtchen in Ungarn: Tsanád.

Čanadčan, a, m. Csanadiensis homo, ein Tschanader Mensch, tsanádi ember.

čanadčančin, a, e, adj. poss. ex seq.

Čanadčanka, i, f. Csanadiensis femina, eine Tschanaderinn, tsanádi aszszony.

čanadčanow, a, e, adj. poss. ex Čanadčan.

čanadskí, á, é, adj. csanadiensis, e: tschanader, tsanádi. Čanadská Stolica: Comitatus Csanadiensis, das Tschanader Ko-

Komitat, die Tschanader Gespannschaft: Tsanád Vármegye. Čanadské Biskupstwo: Dioecesis (Episcopatus) Csanadiensis, Tschanader Bisthum, Kirchensprengel: Tsanádi Megye, Püspökség.

† Cank, u, m. v. Zubadlo.

* čankaní, á, é, p. c. v. klamaní.

* Čankáňí, á, n. v. klamáňí.

† Caňkář, e, m. v. Zubadlář.

* čankať, al, ám V. I. imp. ag: v. klamať.

* Čankáwáňí, á, n. v. klamáwáňí.

* čankáwať, al ám, freq. v. klamáwať.

* čankawe adv. v. falešňe, klamawe.

* čankawí, á, é, adj. v. falešní, klamawí.

* Čankawosť, i, f. v. Falešnosť, klamawosť.

Cap, a, m. caper, hircus, i, m. der Bock, Geißbock, Ziegenbock: bak, kelske-bak, tzáp. Par. Pap. Syn. kozel. Prov. Capa dogiť. Capowi Sito (Frotek, Dogelňicu) podkládať: mulgere hircum, cribrum hirco supponere, iungere vulpes. Lucian Virg. Rem absurdam facere. Qui Bavium non odit, amet tua carmina Maevi; atque idem iungat vulpes, et mulgeat hircos: etwas ungeräumtes thun: valami éktelen dolgot tenni, éktelenséget követni-el. — Capa Zahradňíkem sprawiť. Owcu Wlku poručiť. Slaňinu na Psa zweriť: committere lupo ovem, den Bock zum Gärtner setzen, ebre bízni a' hájat. 2) i. e. nečistotní, nespiderní, smradlawí Člowek, hircus Plaut. sordidus (sqallidus) homo: ein unreinlicher Mensch, stinkender Bock: puruttya (tisztátalan) ember. 3) Drewení Cap, pre Remeselňíkow, na Lesení, křesáňí, Píleňí etc. vara, ae, f. Vitrur. cantherius (fabrorum), i, m. Par. Pap. Bock, eine aus Querhölzern bestehende Maschine, vierfüßiges Gestelle, etwas darauf zu legen wie z. B. Sägebock: fa ketske-bak; ketske. mellyen a' fát faragják, fürészelik Par. Pap. 4) Železní Cap, t. j. Kuchinský Cap: cantherius focarius Par. Páp. hircus focalis: Küchebock: vas matska a' tüzhelyen. Par. Páp. konyha-ketske, konyha-bak. Posťelní Cap: cantherius lecticarius, hircus lecticalis: Bettbock: ágyi vas ketske, vas matska.

† Cáp, a, m. v. Bocaň.

cápaní, á, é, p. c. iniectus, ingestus, proiectus, -a, um: eingeworfen, hineingeworfen: béhántt, hányatott, vettetett. Syn. hádzaní, pohádzaní. 2) v. bití.

Cápáňí, á, n. injectio, projectio, ingestio, nis, f. Einwerfung, Hineinwerfung: bé-hányás, bé-vetés. Syn. Hádzáňí, Pohádzáňí. 2) v. Bití. 3) Cápaňí (seba samého) we Wode: jactatus (jactatio, projectio) sui in aqua: das Manschen im Wasser, vizben-való hányás 's vetés, hánkódás, hányakodás, hánygolódás, hányódás; maga mindenfelé hányása, 's vetése a' vizben. Syn. Čapkáňí. 4) Capkáňí, w Blaťe: ambulatio (incessus, volutatio) in luto: das Gehen (Hergehen, Einhergehen; Wälzen, Herumwälzen) im Kothe: sárban-való gázolás (gázolódás, járás menés, jövés). Syn. Čapkáňí.

cápať, pal, pem (pám) V. I. imp.

imp. pag: ingerere, iniicere, proiicere: einwerfen, hinein werfen: bé-hányni, bé-vetni. Syn. hádzať, poháďzať. Wšecko do seba cápe: omnia in se injicit, in stomachum ingerit. 2) v. bić (bigem) 1-*mo Nro. II. rec.* cápať sa we Wode: fluctuare (exsultare, se iactare, se proiectare) in aqua: manschen sich hin und her werfen, im Wasser, a' vizben hánkódni, hányakodni, hánygolódni, hányódni; magát mindenfelé hányni 's vetni a' vizben. *Syn.* capkať (hádzať, trepať) sa we Wode. 2) W Blate sa cápať: ambulare (incedere, volutari) in luto: gehen (hergehen, einhergehen, sich wälzen, sich herumwälzen) im Kothe: a' sárban gázolni (gázolódni, járni, jönni, menni). *Syn.* capkať sa. *III. passive.* Cápe sa to wšak do Zalúdka, ale skodi.

Capatí, á, é, *adj.* compressus, latus, planus, a, um: breit flach, platt: lapos, szélés. *Syn.* plesťatí, plośťatí, plosťawí, plosťí, siroťí. *Usus.* Capatí (opič, pleťatí, plosťí) Nos: resimus (compressus, latus, simius) nasus, eine flache (platte) Nase, lapos (majom) orr. Capatá Hruška, i. e. Pásowka: turbinatum pyrum, die Zapfenbirne, lapos körtvély. *Aliud est* dlúhonohí, et síkonohí. 2) *vulg.* v. supatí.

Cápáwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

cápáwať, al, ám, *freq. ex* cápať. *II. rec.* cápáwať sa: *freq.* ex cápať sa.

Capíček, a, et pečka, m. *dem.* ex Capek.

Capíčik, a, m. idem. *Gentilitie* kaprinai.

Cápečka, i, f. *dem.* ex Cápka: mitella *Cic.* galeria, galericula. mitrula *Solin.* mitrella, ae, f. parva mitra, galericulum, galericum, i, n. *suet.* eine runde Bedeckung des Haupts, das Käppchen, Käpplein, Mützchen, Mützlein, eine kleine Mütze, *vulg.* das Kappl: sapkátska, süvegetske *Par. Pap.* sipkátska, tsápkátska. *Syn.* Capička, *boh.* Čepička, Karkulka. *Usus.* Kňežká Cápečka (*vulg.* Kapucia, Kapucium): capitium *Var.* galericulum caputium (*communiter*), i; n. pileolus, i, m. mitella: Pfaffkäppchen, Käpplein: pap-sapkátska, pap-süvegetske *Par. Pap.* Nočná Cápečka: mitella nocturna, Nachtmützchen, éjjeli sipkátska, háló süvegetske.

Capek, pka, m. *dem. ex* Cap: hirculus *Catull.* hircellus, haedillus (hoedillus) *Plaut.* haedulus (hoedulus) *Iuvenal.* haedus (hoedus) *Cic.* i, m. das Böckchen, Böcklein, Geißböckchen, junger Ziegenbock: gödölye, bakotska, ketske-bakotska *Par. Pap. Syn.* kozka, kozlátečko, kozlátko.

capí, á, é, *adj.* v. capowí.

Capica, i, f. v. Cápka.

Capička, i, f. *dem. ex praec.* v. Cápečka.

Capina, i, f. caro hircina, das Bocksfleisch, tzáp (bak)-hús. *Syn.* capowé Maso, Capowina, kozlowina, Mrcina. 2) i. e. capowá Koža, kozlowina: pellis hircina, Bocksfell, Bockshaut, Bocksleder: bakbör, tzáp-bör. *Par. Pap.* 2) i. e. capowí Smrad: hircus, i, m. *Horat.* hircinus foetor: der Bocksgestank, bak-büz. Capinú smrdeť: olere hircum *Horat.* hircosum esse *Plaut.* stinken, wie ein Bock; ein Bocksge-

gestank haben: bak-büzünek lenni, ollyan büdös, mint a' ketske-bak.

Capinečka, i, f. dem. ex seq.

Capinka, i, f. dem. ex praec. i. e. capkowé Maso: caro haedina, Böckchenfleisch, gödölyehús. 2) i. e. capkowá kožka, kozlacina: haedina pellicula Cic. Böckleinfell, gödölye-bör.

Čapinosek, gen. Čapéhonosku, m. Zelina: geranium (-nion) Linn. Plin. H. N. i, n. gruinaria, ae, f. der Storchschnabel, Storchenschnabel, eine Pflanze: daru orrú fű. Par. Páp. Syn. Bocanňínosek. Usus. Capinosek pižmowí, Geranium moscatum Linn. Capinosek smradlawí Geranium Robertianum Linn.

† **Čapínůsek**, gen. Čapíhonůsku, m. idem.

Čápka, i, f. mitra Lucret. Virg. mitella Cic. galera, ae, f galerus, i, m, et galerum Varr. Virg. Suet. galericulum Suet. capitium Varr. i, n. rotundum capitis tegumentum pro viris: die Mütze, Haube, Kappe, das Käppchen, Käpplein, vulg. Kappl, eine runde Kopfbedeckung in Gestalt einer Haube, dergleichen Priester trugen, z. B. Flamen dialis, etc. auch Andre, z. B. im Felde, auch beim Ausgehen auf die Gasse: sapka, süveg Par. Páp. sipka tsápka. Syn. Čapica, boh. Čepice, karkule. Usus. Barančá (baranĺená, z baraních kožek) Čápka: galerus agninus, mitra agnina: Lammmütze, Pelzmütze, aus Pelz gemacht, die den Kopf haubenförmig bedeckt, und mit Bändern am Kinne zugebunden wird: bárány-sapka.— Biskupská Čápka (Čapica): v. biskupskí. Futrowaná (podfutrowaná, podšitá) Čápka: subducta mitra, gefütterte Mütze, bélelt sapka. Kožkami futrowaná Čápka: galerus pellicens, mitra pellicea (pelliculis munita: Pelzmütze, mit Pelz gefüttert: bőrrel (bőrötskékkel) bélelt sapka. — Kňežká Čápka: camaura, mitella, ae, f. galerus, et galerum varr. Priestermütze, Priesterhaube, das Priesterhäubchen, vulg. Pfaffenhäubl: pap-sapka (sipka, tsápka). vulg. kamaura. Končitá (špicatá) Čápka: galerus picatus, Pechhaube, Pechkappe, Pechmütze: hegyes sapka. Kožená Čápka: cudo, et cudon, onis, m. Sil. galerus pellicous, mitra pellicea, galea, ae, f. lederne Mütze (Kappe), ein Helm: bőr-sapka, bőr sisak Par. Páp. Syn. Lebka, boh. Helm, Hemelin: Nočná Čápka (Čepec noční): vitta nocturna, die Schlafhaube, éjjeli sapka, háló süveg (fejkötő). Čápka na Hlawe mající: galeritus Prop. a, um: mit einer Mütze (Haube etc.) bedeckt, sapkás. 2) boh. v. Čepček. 3) v. Klobúk.

čapkaní, á, é, p. c. madefactus, humectatus) a, um: benetzt: meghintetett, meg-vizezett, meg-nedvesíttetett. Syn. pomáčaní.

Čapkání, á, n. humectatio, madefactio, nis f. Benetzung, das Benetzen: megvizezés, meghintés: meg-nedvesítés. Syn. Máčání, Pomáčání.

Capkání, á, n. w Blaťe, we Wode: v. Cápání 3., et 4-o Nro.

capkať sa, al sa, ám sa, V. I. imp. ag sa, w Blaťe, we Wode: v. cápať sa.

čapkať, al, ám V. I. imp. ag, cum acc. et instrum. Hlawu Wínem, neb Wodú: humecta-

care, madefacere, caput vino vel aqua : benetzen, naß machen, den Kopf mit dem Weine oder Wasser : meg-hinteni, megvizezni, megnedvesíteni a' fejét borral vagy vízzel. Syn. máčat, pomáčat. II. rec. čapkat sa, madefacere se, sich benetzen, sich naß machen, meghinteni (meg nedvesíteni) magát borral vagy vízzel. Syn. pomáčat (máčat) sa.

Čapkáwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

čapkáwat, al, ám, freq. ex čapkat. II. rec. čapkáwat sa freq. ex čapkat sa.

čapkowí, á, é, adj. haedinus (hoed.) a, um: von jungen Ziegenböcken, gödölyéből-való. Syn. kozlací. Čapkowá kožka, čapkowé Maso: v. Capinka.

capowí, á, é, adj. hircinus hircuinus), a. um: von (aus) Bock oder Böcken, Bocks: ketske-bakhoz való, ketske-bakból való, baki, ketske-baki. Syn. capí, kozlowí. Usus. Capowá Brada: barba hircina Plaut. Bocksbart, bak-szakál. Capowá Hwězda: hircinum sidus Brud. caper: Steinbock, bak, csillagzat. Capowá koža (kožka): v. Capina 2-do Nro. Capowá krw: sanguis hircinus Plin. H. N. Bocksblut, bak-vér. Capowé Maso: v. Capina 1-mo Nro. Capowé Nohi magící: hircipes, edis Mar. Cap. bockfüßig, bak-lábú.

Capowina, i, f. v. Capina.

Čar, a, m. v. Čarowáni 3-tio Nro. 2) v. Bosorstwí.

Čára, i, f. linea, ae, f. ductus, tractus, ûs, m. eine Linie, ein Strich, z. B. der Feder, des Pinsels, etc. linea, linia Par. Pap. vonás. vulg. Linaga, Linagka. Plur. Nom. Čári, gen. Čar: lineae, arum: die Linien, Striche: liniák, vonások. Čáru robit (urobit, učinit, sprawit, táhat, táhnút): lineam ducere, Strich machen, egy vonást tenni (húzni) líniát húzni. Prov. Nekomu preš Počti Čáru prekáhnút, i. e. Usta utrek, Chút premenit: turbare rationes (conceptus) alicujus; fraudare aliquem genio suo: Strich machen durch die Rechnung Jemandes, valaki számodásán kereszt-vonást tenni; valaki kedvét (szándékát) el-rontani (meg-gátolni), száját megtürölni. — Od Čári (od Prwopočátku, od Abecedi) začat: a linea incipere Aristot. Ab ipso rei exordio summere initium: vom ersten Ursprung anfangen, első eredetétöl kezdeni. 2) ordo, series, linea: die Linie, Reihe: sor, rend. Syn. Rádek, Porádek, vulg. Linaga. Usus. Čára krwnost'i, i. e. koleno, Pokolení: gradus (linea) consanguinitatis, Linie der Verwandtschaft, atyafisági linea (íz). Čára otcowská; Prátelstwí po Otcowi, Pribuzenstwí po Mečí: linea paterna, Vaterlinie, Geschlecht vom Vater her: atyai linea, atya után-valo atyafiság. Čára maťerinská; Prátelstwí po Maťeri, Pribuzenstwí po Praslici: linea materna, Mutterlinie, Geschlecht von der Mutter her: anyai linea, anya után-való atyafiság. Čára wichádzagíca (wichadzna, wistupná, wstupná): linea, adscendentium, aufsteigende Linie, fel-menő linea. Čára schádzagícá (schádzačná, zestupná): linea descendentium, herabsteigende Linie, le-menő li-

linea. Rowná (nerowná) Čára: linea aequalis (inaequalis), gerade (ungerade) Linie, egyaránsó (nem egy számú, nem egyaránsó) linea. W gedneg Čári: uno ordine, una serie, in una linea: in einer Linie (Reihe), egy lineában (sorban, izben, izromban). 3) v. Bosorstwí.

čárani, á, é, p. c. v. čarowaní 1-mo Nro.

Čáráňí, á, n. v. Čarowáňí 1-mo Nro.

Čarapár, a, m. pedestris miles, Infanterist, gyalog katona, tsarapár. Syn. Bakančoſ, Pechotňík, Pechúr.

čarapárow, a, e, adj. poss. ex praec.

čárať, al, ám V. I. imp. ag: v. čarowať 1-mo Nro.

čarbaččin, a, e, adj. poss. ex seq.

Čarbačka, i, f. male scribens femina. Krakslerinn, Schmiererinn, schlechte Schreiberinn, firkálóné, roszsz iróné. Syn. Čabračka, Mazačka. 2) v. Čarbáňí.

Čarbák, a, m. malus scriba (scriptor), male scribens: ein Krakler, Schmierer, schlechter Schreiber, der schlecht schreibt: firkáló roszsz író. Syn. Čabrač, Čabrák (a), Mazač, Mazák (a).

čarbákow, a, e, adj. poss. ex praec.

čarbaní, á, é, p. c. male scriptus, a, um: gekrakelt, geschmirt, schlecht geschrieben: firkált, firkáltatott, roszszúl írtt (iratott, irattatott). Syn. čabraní, mazaní.

Čarbáňí, á, n. mala scriptio (scriptura), das Krakeln, Schmieren, ein schlechtes Schreiben, die Kraklerei, Schmiererei: firkálás, roszsz (tsúnya) írás. Syn. Čabračka, Čabráňí, Čarbačka, Firkowáňí, Mazačka, Mazáňí.

čarbať, bal, bem (bám) V. I. imp. bag: male scribere, krakeln, schmieren, schlecht schreiben: firkálni, roszszúl írni. Syn. čabrať, firkowať, mazať. Ňečo do Kňižki čarbať, načarbať: libro quidpiam illinere, etwas ins Buch schmieren, valamit a' könyvbe firkálni (irni, bé-írni).

Čarbáwáňí, á, n. nom. Verb. ex seq.

čarbáwať, al, ám, freq. e čarbať.

čarbawe adv. male (sordide scribendo, kraklerisch, schmierisch, schmierig, schmuzig (schlecht geschrieben: firkálva, roszszúl (tsúnyáúl) írva. Syn. čabrawe, mazawe. 2) v. čarbawe

čarbawí, á, é, adj. male (sordide) scribens, krakelnd, schmierend, schlecht (schmuzig) schreibend: firkáló, roszszúl író Syn. čabrawí, mazawí. 2) v. čarbawí.

Čárčička, i, f. dem. ex Čárka parva lineola, ein kleines Strichelchen, Strichlein: vonásocska, kis vonáska (lineátska).

Čárečka, i, f. idem.

Čari, gen. Čar, f. pl. v. Bosorstwí

Čárka, i, f. dem. lineola, f. parva linea: das Strichlein, Strichelchen, eine kleine Linie, vonáska, lineátska, liniátska vulg. Linagečka Linagka.

Čarmarečňík, a, m. mango, m. Mart. Quint. Plin. H. ein Händler, der mit etwas handelt, z. B. mit Balsam und Salben, mit Edelsteinen, mit Menschen, mit Weine etc. und diese Waare zustutzt: martalóc, a' ki embert, lovat, vagy egyebet lop, el-ád, vagy ...rél.

čar-

čarowníka ex seq. ow, a, e, adj. poss.
† čarodegní, á, é, adj. v. bosorský.
† Čarodegnice, f. v. Bosorka.
† Čarodegníctwí, n. v. Bosorstwí.
† Čarodegník, a, m. v. Bosorák.
† čarodegníků et ůw, owa, owo, adj. poss. v. bosorákow.
čarodelne adv. v. bosorsky.
čarodelní, á, é, adj. v. bosorský.
Čarodelnica, i, f. v. Bosorka.
čarodelníččin, a, e, adj. poss. ex Čarodelníčka: v. bosorčin.
čarodelníčin, a, e, adj. poss. ex Čarodelnica: v. bosorčin.
Čarodelníčka, i, f. v. Bosorka.
čarodelníčki, adv. v. bosorsky.
čarodelníčký, á, é, adj. v. bosorský.
Čarodelníctwí, á, n. v. Bosorstwí.
Čarodelník, a, m. v. Bosorák.
Čarodelníkow, a, e, adj. poss. v. bosorákow.
čarowaní, á, é, p. c. lineatus, lineis signatus, a, um: geliniirt, lineázott, liniázott, liniált. Syn. čaraní, vulg. linagowaní, liniowaní, trahowaní, natrahowaní. Čarowaní (načarowaní) Papír: charta lineis exarata (descripta), geliniirtes Papier, liniázott papiros. 2) v. bosorowaní. 3) commutatus, permutatus, mutatus, cambiatus: getauscht, tseréltt, tseréltetett, tokmáltt, tokmáltatott, tukmáltt, tukmáltatott. Syn. fragmočení, zafragmočení, premeňení, zmeňení, vulg. čachrowaní, čachrowaní.
Čarowáňí, á, n. lineatio, lineis signatio, linearum exaratio (descriptio, productio, ductus, tractus): das Liniren, lineázás, liniázás, liniálás, vonás. Syn. Čáraní, Načáráňí, Načarowáňí, vulg. Linagowáňí, Liniowáňí, Trahowáňí Natrahowáňí. 2) v. Bosorowáňí. 3) comutatio, permutatio, mutatio, cambiatio, cambium, i, n. das Tauschen, der Tausch: tsere, tserélés, tokma, tokmálás, tukma, tukmálás Par. Páp. Syn. Čar, Fragmočeňí, Zafragmočeňí, Premeňeňí, Zmeňeňí, vulg. Čacher, Čachrení, Čachrowáňí.
čarowať, rowal, rugem V. I. imp. rug: lineare, lineis exarare (describere, signare), lineas ducere (producere, trahere): liniren, Linien ziehen: linéazni, liniázni, liniálni. Syn. čárať, vulg. linagowat, liniowať, trahowať, natrahowať. 2) v. bosorowať. 3) ňečo z ňekým čarowať: commutare, permutare rem cum aliquo: tauschen mit Jemanden, etwas fürs andre geben: tserélni valakivel valamit, tokmálni, tukmálni Par. Páp. Syn. fragmočiť, zafragmočit, premeňiť, zmeňiť, vulg. čachriť, čachrowať. Širáki čarowať: permutare pileos, mit den Hüten tauschen, kalapokat tserélni. Prov. Nechcelbich s ňím čarowať: nolim sortem cum illo permutare (esse illius loco), ich wollte nicht mit ihm tauschen, in Ansehung des Schicksals: nem akarnék véle tserélni. II. rec. čarowať sa, na (ze) Širáki: permutari inter se, pileos: tauschen mit einander, i. e. unter sich, z. B. mit den Hüten: tserélni egymással, kalapokat. Syn. fragmočiť sa, vulg. čachriť sa, čachrowať sa.
čarowňe adv. lineando, signando

do lineis, ducendo (trahendo) lineas: linirend, Linien ziehend: lineázva, liniazva, liniálva. 2) v. bosorski. 3) commutative, permulative, cambialiter, per cambium: tauschend, tauschungsweise, durch den Tausch: tserélve, tserébe, tserében, tsereképen, tokmálva, tukmálva. *Syn.* fragmočňe, zmenňe, *vulg.* čachrowňe.

čarowní, á, é, *adj.* lineis plenus, lineosus, a, um. linienvoll, lineákkal (liniákkal) tellyes. 2) v. bosorskí. 3) commutativus, permulativus, cambialis, e; ad cambium pertinens: tauschförmig, durch den Tausch geschehend, zum Tausche gehörig, den Tausch betreffend: tserélt, tserés, tsereképen-való, tserét illetö. *Syn.* fragmoční, zmenni, *vulg.* čachrowni. 4) commutativus, permutativus, libenter commutans (permutans, cambians: tauschig, gern tauschend, der gern tauscht: örömest tserélö, tserés. *Syn.* ráď čarugící.

Čarowňica, i, f. v. Čarowňička.

čarowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Čarowňička.

čarowňičin, a, e, *adj. poss.* ex Čarowňica.

Čarowňička, i, f. commutatrix, permutatrix, cambiatrix, icis, f. Tauscherinn, die tauscht: tserélöné, tokmálóné, tukmálóné. *Syn.* Čarowňica, Fragmočňica, Fragmočňička, *vulg.* Čachrowňica, Čachrowňička. 2) lineatrix, linearum ductrix, quae lineas ducit (signat lineis): Linienzieherinn, die linirt, Linien zieht: lineazóné, liniázóné, liniálóné. *Syn.* Čarowňica, *vulg.* Linagowačka Liniowačka, Trahowačka, Natrahowačka. 3) v. Bosorka.

čarowňički *adv.* v. bosorski.

čarowňičkí, á, é, *adj.* v. bosorskí.

Čarowňictwí, á, n. v. Bosorstwí.

Čarowňík, a, m. commutator, permutator, cambiator, is, m. Tauscher, der tauscht: tserélö, tokmáló, tukmáló. *Syn.* Fragmočňík, Premenec, Zmenec, *vulg.* Čachrec, Čachrowač, Čachrowňík. 2) lineator, ductor (tractor) linearum, qui lineis signat (lineas ducit, trahit): Linirer, der linirt (Linien zieht): lineázó, liniázó, liniáló. *vulg.* Linagowač, Linagowňík, Liniowač, Liniowňík, Trahowač, Natrahowač. 3) v. Bosorák.

Čarowňík, u, m. linea, regula, ae, f. amussis, is, f. lineale, is, n. das Lineal, die Richtschnur: liniázó-fa *Par. Páp.* *Syn.* Prawidlo, *vulg.* Linag, Lineal, Liniál.

čarowňíkow, a, e, *adj. poss.* ex Čarowňík (a).

Čas, u, m. tempus, oris, n. die Zeit, idö, üdö. Gá sa celí Čas ňečesem: ego me nunquam pecto, ich kämme mich niemals, én soha sem füsölöm magamat. Čas mi ge dlúhí: tempus fit mihi longum; tempus mihi tarde effluit: die Zeit wird mir lang: hoszszú (késön múlik az idöm. Drahí Čas: tempus carum, die edle Zeit, drága idö. Čas mi gest drahí: tempus est mihi carum; debeo parcere tempori (bene uti tempore), die Zeit ist mir edel; ich muss die Zeit schonen (gut anwenden): idövel jól kell élnem; nékem drága az idö. Každí Čas: omni tempore,

n, semper: zu aller Zeit, immer: folyvást, mindenkor, mindétig, minden időben (órában). Prawí (dobrí, prílezití) Čas: tempus commodum (opportunum), die rechte Zeit, alkalmatos idő. Tento (w tento) Čas ne, i. e. esse ne: nondum, noch nicht, zur Zeit nicht: még nem, most még nem. Wčilegsí (tento, w tento) Čas: hoc tempore, nunc, iam, in praesentia (-tiarum): itzt, bei (zu) jetziger Zeit, zur Zeit: most, mostanában, mostanságban, mostani időben. Wčilegsé (prítomné, po teto) Časi: his temporibus, zu (bei) itzigen Zeiten, mostani (jelen-való) időkben. Čas márnit (mrhat, nadarmo trowit): abuti tempore, agitare dies *Plaut.* die Zeit verschwenden, verzehren: el-vesztegetni az időt. Čas potrebowat (užíwat): adhibere tempus, uti tempore: die Zeit anwenden, brauchen: idővel élni, időt valamire fordítani. Zabáňat Čas: fallere tempus, sich die Zeit vertreiben, időt múlatni; mulatsággal tölteni (eltölteni) az időt. Časem (*vulg.* Časom: *a*) tempore, suo tempore, progressu temporis. mit der Zeit, idővel, idő jártával (jártával), időnek alkalmatosságával. Časem príde Pohowi. Časem utahčí (utissí) sa ta Bolesť: dies dolorem levabit, die Zeit wird dieses Leid ringer machen, stillen, auswischen: idő jártával meg-fog enyhülni ez a' fájdalom, ez a' szomorúság. *b*) i. e. neĭdi, ňekedi, s Časem na Čas: interdum, nonnunquam: zu Zeiten, zu manchen Zeiten, von Zeit zu Zeit, zuweilen: hébe-hóba, néha. Prawím Časem: loco *Cic.* in loco, in tempore, suo tempore: zu rechter (zu seiner) Zeit, jókor, idején. Swogím Časem: *a*) i. e. ňekdi: aliquando, olim, suo tempore: zu seiner Zeit, einmal: maga idejében, ez-előtt, néha, valaha. *b*) prawím Časem Dlúhí Čas potom: multo (diu) post, lange Zeit hernach, sokkal későbben. Dosť dlúhí Čas potom: aliquanto post, eine ziemliche Zeit hernach, valamivel (egy kevéssel) későbben. Krátkí Čas potom: paulo post, kurze Zeit hernach, egy kevéssel az után, nem sokára. Dúhí Čas predtím: diu (multo) ante, lange Zeit vorher, vor langer Zeit: sokkal előbb. Dosť dlúhí Čas predtím: aliquanto ante, eine ziemliche Zeit vorher, valamivel előbb. Krátkí Čas predtím: ante breve tempus, paulo ante: vor kurzer Zeit, kurze Zeit vorher: egy kevéssel elébb (ez-előtt). Do Času: pro tempore, zur Zeit, auf eine Zeit: időre, egy ideig, ideig-óráig. Do tehoto Času, i. e. dodňeska, dowčilka: huousque, ad hoc usque tempus, adhuc: die Zeit her, bis itzt, bis diesen Tag, bisher: mostanig, mostaniglan, mind-eddig, még-eddig, mái napig. Na Čas: ad tempus, auf eine Zeit, egy (bizonyos) ideig, egy időre, ideig-óráig. v. do Času. Na každí Čas: in omne tempus, auf alle Zeit, auf immer: minden időre (órára), örökre. Na krátkí Čas: ad (in) breve tempus, auf kurze Zeit, rövid időre. Od Času: ab aliquo tempore, seit einer Zeit her, egy időtől fogva. Od teho Času, ex eo tem-

tempore, seit der Zeit, seit derselben Zeit: azúlta, azúltától-fogva, attól az időtől. Má od teho Času druhu Službu: ex eo tempore alteri domino servit, er (sie) hat seit der Zeit den zweiten Dienst, azúlta más urat szólgál. Od teho Času, gak: ex quo tempore, ex quo: seit dem (seit der Zeit), daß: miólta, miúlta, miúta, mióltától fogva. Okolo teho Času: sub id tempus, gegen die (diese) Zeit, um die Zeit: abban az idő tájban (az időben), ollykor, ollyankor. — Okolo kterého Času (w kterí Čas, kedi) prideš? ad quae tempora venies? wann (um welche Zeit) wirst du kommen? mikor (melly idő tájban) jösz-el? Po Časi: a) i. e. potom: postea, post, deinde: hernach, nach der Zeit: azután, annakutánna. b) i. e. podle Času: tempore, iuxta tempus: der Zeit nach, idővel, idő szerént. — Pred Časem: a) ante, antea, ante id tempus: vorher, vor der Zeit: azelött, ezelőtt, annak-előtte. *Syn.* predtím. b) i. e. skoro: ante tempus (diem), praemature, zu zeitig, vor der Zeit: idő előtt, igen id jén, korán. Pred dlúh'm Časem: a) antiquitus, olim, quondam, longo tempore antea: ehemals, vor langer Zeit: régenten. *Syn.* zastarodáwna. b) v. dlúhí Čas predtím. Pred krátkím Časem: v. krátkí Čas predtím. Pred Časi: olim, antiquitus, aliquando: vor Zeiten, einstens, jemals: ezelőtt, hajdan, hajdanában. hajdant, régen, régenten, valaha, valamikor. *Syn.* ňekdi. W Čas Núdzi: necessitate cogente, im Nothfalle, szükségnek idején, szükségben, szükségből. Práwe w naglepší Čas: ipso tempore commodo, gerade zur rechten Zeit, éppen jókor, legjobb időben. — W prawí Čas: tempore suo, in tempore: zu gehöriger Zeit, jókor, alkalmatos időben, maga idejében. W prawí Čas (prám dobre) ma stretnul (stretel) commodum mihi obviam venit, eben ist er mir entgegen gekommen, éppen jókor akadt szembe velem, jött elömbe. öszvejött velem. W nepríležití Čas: alieno tempore, zur unrechter Zeit, alkalmatlan időben, roszszkor W ten Čas, i. e. tenkrát, wtedi: illo tempore, tunc: dazumal, damals, zu der Zeit: akkor, abban az időben. Práwe w ten Čas: commodum, eodem tempore, per idem tempus, recte tunc: zu eben der Zeit, gerade zu der Zeit: éppen akkor, abban az időben (órában). W ten Čas, gak (gestli, keď, kdiž): tempore, quo (cum): zur Zeit, da (wenn, als, daß): akkor, midőn (ha). Práwe w ten Čas sem wišel, kdiž sa on nawrátil: commodum exieram, cum ille rediret: gerade zu der Zeit gieng ich hinaus, als er zurückkehrte: éppen az órában mentem vala-ki, midőn ő viszsza-jöve. — Za Čas: per (intra) aliquod tempus, aliquandiu, et aliquamdiu *Cic.* aliquo tempore: eine Zeit lang, eine Weile: némelly (egy kevés) ileig. egy kevessé, valameddig. Za krátkí Čas: brevi tempore, breve intra tempus, brevi, mox: in kurzer Zeit, bald nächstens: rövid idő alatt, nem sokára, egynéhány szempillantás után. Za ňekterí Čas: a) post ali-

aliquod. tempus, progressu temporis, interiecto tempore: nach einer Zeit, idő-jártára, valami idő múlva, nem sokára, némellly idő alatt. Za ten Čaſ, i. e. medzitím: intra (per) id tempus, interea temporis, interea, interim, unter (innerhalb, während, in) der Zeit, unterdeſſen: abban az idő tájban, az idő alatt, azonközben. Za ten Čaſ, gak: interea dum, während der (in währender) Zeit, daß: addig mig, az idő közben, hogy. Za méȟo Čaſu: meo tempore, zu meiner Zeit, az én időmben. Za onéȟo Čaſu: illo tempore, tunc: zu jener Zeit, damals: ama (amaz, azon) időben. *Prov.* Čaſ ſa wičkať muſí. Bez Čaſu nič neni. Každí Čaſ (každa Wec, wſecko) má ſwog Čaſ. Wſecko ſ Čaſem prichádzá: Omnia cum tempore. Tempus ipsum adfert consilium. Omnia tempus habent. Suum cuique rei tempus est: alles hat ſeine Zeit. Kömmt Zeit, kömmt Rath: idővel jár minden. Mindennek ideje vagyon. Čaſ plaťí, Čaſ traťí: fortuna aestuosa. Fortuna volubilis errat. Varium, et mutabile fortuna: das Glück wechſelt, változó a' szerentse. Idő nyer, idő veszt. — Užíwag (potrebug) k twému Napraweňú Čaſ, dokad ho máſ: praesenti tempore in tui emendationem utere, brauche zu deiner Beſſerung die Zeit, ſo lang (weil) du ſie haſt: úgy élj az idővel, hogy annak folytával jobb legyél. — Čaſ wſecko wigewí: tempus omnia revelat, die Zeit endeckt alles, az idő mindeneket ki-nyilatkoztat. Wſecko ſa Čaſem mine (pomine). — Nič na Weki trwać (ſtáléȟo) nebude. Geden za druȟím pogdeme: Omnia transibunt, sic ibimus, ibitis, ibunt: mit der Zeit wird alles verbei. Einer nach dem andern, müſſen (werden) wir alle ſterben. Wenns Gott will haben, ſo muß man dran: idővel mindenekel - múlnak. Nints semmi álandóság e vilagon. Mindnyájan egymás után világból ki-múlunk. — Wſecko to Čaſem pregde: omnia haec cum tempore abibunt, dies alles wird mit der Zeit vergehen, idő-jártával mind el-múlik ez. Čaſem (ſ Čaſem wſecko prechádzá (míňá ſa): tempus edax rerum. — Tempora mutantur, et nos mutamur in illis: mit der Zeit vergeht alles, mindenek az idővel múlnak. Kdo w Čaſ (wčaſ) wſtáwá, Boȟ ho požeȟnáwá: capram coelestem orientem conspexit *Plutarch.* der frühe aufſteht, wird von Gott geſegnet: a' ki korán fel-kél, az Isten áldásával él. — 2) aetas, *tis*, *f.* anni, *orum m. pl.* tempus: Zeit, Zeitpunkt, das Alter, die Jahre: idő, időnek folyta (folyása), kor, esztendők. *Syn.* Rok, Wek. Za Čaſ Žiwota (Žiwobitá) méȟo: per omnem meam vitam, per omne vitae meae tempus: Zeit meines Lebens, z. B. denke ich dran: egész életemben (éltemben) miólta élek. Kde ſú moge Čaſi predeſlé? kdože mi gich nawráťí? ubi sunt mei priores anni? O mihi praeteritos referat si Iupiter annos! o daß man (ich) die vergangenen Jahren wieder zurück holen könnte! oh vajha az el-múltt időket (esztendeimet), el-érhetném. *Prov.* Čáſ ſa richle míná. Roki utekagú, gakobi leťeli. Roki ſa minagu, geden

za druhým (jako Woda) skoro pregde, prechádzá: labitur occulte, fallitque volubilis aetas; et celer admissis labitur annus equis. Tempora labuntur, tacitisque senescimus annis, et fugiunt freno non remorante dies: die Zeit führt schnell davon, rauscht schnell dahin: múlik az idö, mint a' víz. Staré Časi chwálíme, a podle wčilegších žiwí sme: laudamus veteres, sed nostris utimur annis: wir loben die alten Zeiten, und gebrauchen doch die unsrigen: ditsérjük az elmúltt idöket, és betsüllyük a' mostaniakat ('s élünk a' mostaniakkal). — 3) occasio, Gelegenheit, gelegene Zeit, alkalmatosság. *Syn.* Příhodnost' Příležitost'. — 4) otium, spatium, die Muße, der Zeitraum: idö, üresség. *Syn.* Chwíla, prázní Čas. Brat si Čas: sumere sibi otium, tempus: sich Zeit nehmen zu etwas, valamire idöt venni magának. Čas získat, wihrat: tempus (spatium) nancisci, Zeit gewinnen, idöt nyerni. Dáwám ti osem Dní Času: concedo (relinquo) tibi spatium octo dierum, ich lasse dir acht Tage Zeit, nyóltz-napi idöt hagyok néked. Máš ešte dost' Času k tomu: habes satis temporis (spatii) ad rem illam efficiendam, du hast noch Zeit genug dazu, még elég idöd vagyon reá (hozzá); még reá érsz. Nemám Času: *a*) careo otio, non est mihi otium, non vaco: ich habe nicht Zeit, nintsen idöm (ürességem) reá. *b*) non mihi vacat, ich mag nicht, nem érek reá, nem kell. Powedal sem, že nemáš (nemáte) Času: dixi, te carere otio (non esse tibi otium): ich sagte, du hättest (ihr hättet) keine Zeit: mondottam, hogy reá nem érsz, hogy nints idöd arra. Keď (Kdiž) wíceg Času mat budem: cum plus otii nactus fuero, wenn ich mehr Zeit haben werde: midön több idöm (ürességem) lészen reá, midön jobban reá érkezem (reá érek). — 5) mora, ae, f. die Weile, Verweilung, Zögerung, Zeit, der Verzug: idö, késedelem, késedelmeskedés, várakozás. Ge temu Čas; gešče temu dost' Času: res patitur moram, es hat Zeit damit; die Sache leidet Verzug: még annak elég ideje vagyon; nem olly sürgetös dolog ez; lehet késni vele. Čas si brat (wzat), i. e. meškat: cessare, cunctari, mora uti: zaudern, zögern, sich Zeit nehmen: késodelmeskedni, késni, idöt venni magának. Času si wzat newí (nechce, nemože), i. e. čekat nechce: impatiens morae, ungeduldiger Mensch, der nicht warten kann, der sich die Zeit nicht nehmen kann; sürgetös ember, türhetetlen, a' ki nem várakozhat, a' ki nem túd (nem akar) idöt venni magának. Bolest' Časem ustla: dolor finitus est mora Cic. durch die Zeit (Länge der Zeit) verschwung der Schmerz, idövel el-múltt a' fájdalom. 6) tempora, adiuncta, circumstantiae: die Zeiten Umstände: környül-állások, idö. *Syn.* Okolostogičnost'i. De Času sa hodit sikowat: obedire (obsequi, servire, inservire, subservire, accommodare se) tempori, temporibus, tempestati: sich in die Zeit schicken, az idöhöz szabni (alkalmaztatni magát. Arra fordítani a' köpenyeget, a' merre a' szél fúj

ki (ni). Dô Času sa hodjk (slowat) treba: cedendum (serviendum) est tempori. Tempora temporibus tempera (accommoda): Zeit hat Ehre, az időhez kell szabni (alkalmaztatni) magát. Dobré časi: tempora laeta, gute Zeiten: jó (vég, örvendetes) idők, napok. Milé Časi! i. e. och! hem! wah! liebe Zeit! aha! haj! óha! O Časi! o Mrawi! o tempora! o mores! o Zeiten! o Sitten! o idők! o erkölcsök! Také sú wčil Časi. Taki wčil Čas (Swet). Tak wčil Swet ide. Tak sa wčil we Swete dege: tales nunc vivimus mores, so geht es itzt in der Welt. Solche Zeiten leben wir itzt: olly mostoha időket élünk mostanában. Ez a' mostani világnak fel-vett szokása. Illyen (igy megy) most a' világ. Smutné, truchliwé Časi: tristia tempora, traurige Zeiten, szomorú idők. Twrdé Časi: dura tempora, schwere (harte) Zeiten, nehéz (keméney) idők. Úzké Časi: tempora angusta, knappe Zeiten, szoros idők. Má dobre Časi. Nič mu nechibí (neschádzá): bene cum eo agitur. Feriales dies habet: er hat (lebt) gute Zeiten, es fehlt ihm nichts: jó napokat él. Jó napjai vannak. Jól szolgál nékie a' szerentse. Semmi baja sintsen. Kutya baja vagyon. Teto (po teto) Časi. Tichto (za tichto) Časow. Tehoto Času: his temporibus, hoc tempore: bei diesen Zeiten, Umständen: ezekben az időkben, körnvűl-állásokban. — 7) mature, maturum, tempestiwe: zeitig: idején, korán, jó-nap. Este ge dosť Času, do Kúsit: est satis adhuc mature (maturum), id experiri: ist immer noch Zeit genug, es zu erfahren: még elég ideje (korán) vagyon, azt megpróbálni, ki-tanúlni. Máš Čas, že ne: habes tempus (mature tibi consuluisti), ne: hast Zeit, daß nicht: van időd (szerentséd) hogy nem. — 8) tempestas, tis; f. aeris constitutio: die Witterung, das Wetter: idő, levegő, égnek állapottya. *Syn.* Powetrí. Tu prší Sneh, tu ge Čas: modo ningit, modo tempestas serena est: bald schneit es, bald ist ein schönes Wetter: most hó esik, most szép idő vagyon. To sú Časi! tu prší, tu neprší: tempestas mira est! nunc pluit, nunc non: daß ist ein wunderbares Wetter! bald regnet es, bald nicht: tsudálatos idő ez! már esik, már nem esik. Taki ge wčil Čas, že Psa nenj hodno wen wihnat: pessima nunc tempestas est, canem quoque expellere indignum foret: das ist ein übles Wetter! itzt wär schad auch einen Hund hinaus zujagen: ollyan most az idő, hogy a' kutyát sem volna méltó kihajtani. *Prov.* Po Nečasi Čas bíwá naštáwá: sequitur post nubila phoebus. Succedunt gaudia moestis. Venit post multos una serena dies. Non, si male nunc, et olim sic erit. *Hor.* auf Leid folgt Freude: öröm követi a' szomorúságot. A' háború után öröm következik. A' mosolygó ki-kelet fel-váltya a' mord telet; a' setét éjtszakára fel-jön a' nap-sugára. 9) Zenský Čas (Swet): menstrua purgatio, menstruae purgationes, *et* menstruum (femineum) i, n. *Plin. H. N.* menstrua, orum, n.

n. pl. *Cela.* menses muliebres: die Blüthe (Blüte), monathliche Reinigung des Frauenzimmers, das Monathliche: hónap-szám, havi kórság, havi folyás, havi vér-folyás, aszszonyok hószami folyások. *Par. Páp. Syn.* Mesáčné. Swog Čas magíčá Zenſká: menstrua (menstrualis) femina *Plin. H. N.* die monathliche Reinigung habendes Frauenzimmer, havi-kórságos személy.

·Časlaw, e, et i, f. Czaslavia, ae, f. Czaslau, eine Stadt in Böhmen: Tsaszló, Tsaszlávia, *tseh-város.*

časlawſkí, á, é, *adj.* czaslaviensis, e: czaslawiſch, tsaszlói, tsaszláviai.

časňe *adv.* mature, opportune, tempestive, in tempore: zeitig, zeitlich, zur rechter (=ten) Zeit, bei (in) Zeiten: hamar, idején, korán, jókor, idejekorán, idein korán *P.Páp.Syn.* w Čas, wčas, wčasňe, ſkoro, za Času. Dag Pozor, abi ſi ſa časňe doſtawil (uſtanowil): cura, ut tempestive te sistas: ſeh, daß du dich bei Zeiten darſtelleſt: láss hozzá (lásad), hogy idején el-jöjj. Bolí wáſ Zub? Ŋ. J ne; tobi bolo časňe, nedáwno ſem ſi dal geden trhat: dens tibi dolet? Ŋ. Non; mature nimis esset, haud diu est, cum mihi unum evellendum curavi: thut dir (euch) der Zahn weh? Ŋ. Nein; das wäre zubald, unlängſt ließ ich mir einen ausreißen: fáj-e' a' fogad? Ŋ. Nem; igen korán volna az, nem igen régen egygyet ki-húzatattam. 2) mane, mature: früh, zeitig, zeitlich, frühzeitig: hajnalba, jó reggel, idején, korán. *Syn.* wčas Ráno, zaránka, zránka. Kam ale tak časňe? quorsum tam mane? wohin denn so früh? hová olly korán? Čo ale dňeſ tak časňe (ſkoro) wſtali (ſi wſtal)? cur hodie tam mature (e lecto) surrexisti? warum ſind ſie den heute ſo früh aufgeſtanden? minek keltél-fel ma olly korán? 3) celeriter, praemature, ante tempus: bald, ſchleinig, zeitig, zeitlich: gyorsan, hamar, idő elött, hamarjában, sietve. *Syn.* náchle, náchliwe, richle, pred Časem. Welmi časňe: praemature, nimis mature, ante tempus: zu zeitig: idő (nap) elött igen sietve, nagy hamarjában. 4) hic, hac in vita, temporaliter, temporanee: auf dieſer Welt, da, zeitlich, irrdiſch, vergänglich, weltlich: itt, ez életben, e' vilagon, ideig-tartó (való) képen, múlandóúl. *Syn.* tuto, na temto Swete, pomígagičňe, ſwetſki, zemſki.

časní, á, é, *adj.* maturus, opportunus, tempestivus, a, um: früh, frühzeitig, zeitlich, zeitig, zur rechten Zeit geſchehend (wachend): idejekorán-való, idein-korán-való, jókori *Syn.* ſkorí. Welmi časní: praematurus, nimis maturus: zu zeitig: idő elött-való, előve ért. 2) celer, eris, ere; maturus, a, um: ſchleinig, zeitlich: gyors, serény, siető *Syn.* náchlí, náchliwí, richlí. 3) modernus, nunc (hoc tempore, pro tempore) constitutus, temporaneus, a, um praesens, tis: itzt ſeyend, gegenwärtig, zeitig: mostani. *Syn.* wčilegſí. Časní Dekan: nunc (modernus) Decanus, der jetzige Decanus, mostani Dékány. 4) temporaneus, temporarius, temporalis, e: zeitig; eine Zeit dauernd: ideig-tartó, ideig-va-

walo. Syn. na (za) Čaſ tr-wagici, neſtáli. 5) tempus adtinens, temporalis, e: zeitlich, die Zeit betreffend: idei, időt illető. Syn. R Čaſu pa-trici (prinaležici). 6) mundanus, temporaneus, terrenus, transitorius, terrestris, huius vitae: irrdiſch, vergänglich, weltlich, zeitlich: idei ez életűi, ideig - tartó (való), földi, világi, múlandó. Syn. pomigagici, pomigagični, swetſki, zemſki. Čaſné Bohat-ſtwi: facultates, fortunae, res familiares: zeitliches Vermögen: gazdagság, múlandó jószág, vagyon. Čaſňé Šťa-ſti: felicitas temporanea (huius vitae), das Zeitliche Wohl, ideig-tartó szerentse. Čaſné Weci: mundana, terrena, terrestria, res temporales (terrenae, huius vitae): zeitliche Dinge, múlandó (ideig-tartó) dolgok. 7) civilis, secularis, e; profanus, a, um: zeitlich, weltlich, nicht geiſtlich: polgári, világi, nem egyházi, nem papi. Syn. swetſki. Čaſná Moc: civilis potestas, zeitliche Gewalt, polgári (világi) hatalom.

Čaſnoſt', i, f. maturitas, tempestivitas, tis, f. Zeitlichkeit, idein-korán-valóság. 2) maturatio, acceleratio, properatio: Beſchleinigung, Zeitigung: sietés, sietség. Syn. Poſpeſ-noſt', Poſpichagičnoſt', Poſ-pichawoſt'. 3) haec vita: Zeitlichkeit, dieſes Leben: mostani (ez az) élet, múlandóság. Syn. (wčilegſi) Ziwot. Čaſ-noſti witrhnuti: huic vitae ereptus, der Zeitlichkeit entriſſen. Istenben boldogúltt, e' (ez árnyék) világból ki-múltt (ki-szóllíttatott, ki-ragadtattatott), meg-halálozott, életétől meg-fosztatott. 4) maturitas, ad maturitatem perductio, tempestivitas: die Reife, érettség. Syn. Zreloſt', boh. Zraloſt.

* Čaſom, instrum. v. Čaſem sub Čaſ 1-mo Nro.

Čaſt', i, f. v. Čáſtka.

Čaſta, teg, f. Csaszta, oppidum Provinciae Posoniensis: Schottmannsdorf: Tsaszta.

Čaſtawa, i, f. bohemicum nomen muliebre, ein Weibsname, aszszonyi név.

čaſt e adv. v. čaſto.

Čáſtečka, i, f. dem. ex Čáſtka: particula, portiuncula, ae, f. ein kleiner Theil, ein Stückchen, Stücklein: részetske, darabotska. darabka. Syn. kúſček, kuſtíček, kúſek.

čaſti, á, é, adj. comp. čaſtegſi, superl. nagčaſtegſi: creber, bra, um; frequens, tis: häufig, öfter, oftmalig: gyakor, gyakorta-való.

Čáſtka, i, f. pars, tis, f. portio, nis. f. ein Theil, ein Stück: rész, darab. Syn Del, kuſ, Strana. Nerozdelná (nerozdeliteделná) Čáſtka: atomus, i, f. Cic. Monade, jedes untheilbare Ding oder Körperchen: kellé oszthatatlan apró részetske. S Čáſtki: ex parte, partim: theils, zum Theil: rész szerént, egy részént. 2) Čáſtka Nebeſ, pod kterú ňek-do bſwá (bidli): clima, atis, n. Apul. ein Erdſtrich, die Gegend, ein Theil des Himmels, unter welchem jemand wohnet: égnek (földnek) tartománya, a' melly alatt (áhol) valaki lakik.

čaſto adv. comp. čaſtegſeg, superl. nagčaſtegſeg et nagča-ſt'eg (boh. čaſt'egi, negčaſt'e-gi): crebro, frequenter, saepe, saepenumero, saepius, cre-

crebrius: oft, oftmal, oftmals: sokszor, gyakorta, gyakran. *Syn.* často krát. Tu Wec často sem si dobre rozhodil, a rozwážil: rem apud me saepe perpendi, ich habe die Sache bei mir oftmal überlegt, én ezt a' dolgot sokszor jól meg-fontoltam, meg-visgáltam; én ezt eleget hántam, veteltem. Pogdem k ňemu, ačkolwek ma často witwořil, wiwrel: ibo ad illum (accedam illum) etsi me exclusit saepe: ich will ihn besuchen, obschon er mich oft ausgesperrt habe: hozzá megyek (meg-látogatom ötet), ambátor (noha) gyakran ki-zártt a' házából.

častokrát, častokráte *adv.* v. často.

Častokrátez, i, f. crebritas, tis, f. frequentia, ae, f. *Cic.* die Häufigkeit, Menge: gyakorság, gyakortavalóság, sokaság. *Syn.* Hognosť Množstwo.

Častolowice, wic, f. *pl. dat.* cóm (*boh.* cum), etc. Csasztolovicium, Czastolowitz, ein Städtchen im Königgrätzer Kreise, und Antheile: Tsasztolótz, Tsasztolovitz.

Častowáňí, á, n. propinatio *Senec.* nis, f. das Zutrinken, reá-köszönés. *Syn.* Připígáňí, Připiťí.

častowať, towal, tugem V. I. *imp.* tug, ňekoho ňečim: propinare alicui *Cic. Mart.* praebere *potum*, praebibere gustandi *vel* salutandi causa: Jemanden zutrinken, zu trinken geben: italt valakire reá-köszönni. Aňi ma nečastowali (nepočastowali), tak ma pekňe uctili.

Častowňík, a, m. propinator, is, m. *Ovid.* Zutrinker, reá-köszönő. *Syn.* Připigač.

Čať, čal, čňem V. I. *imp.* čňi: incipere, inchoare, occipere: anfangen, el-kezdeni. *Hinc composita*: načať, počať, začať. *boh.* četi et čiti, *composi* načiti, počiťi, začiti.

* Čawka, i, f. v. kawka.

Čawotáňí, á, n. blateratio; deblateratio, garritio, loquitatio, nis, f. garritus, us, m. das Kittern, Plaudern, Schwappern, Schwatzen Geschwätz: tsátsagás, tsátsogás, tsevegés petyegés. *Syn.* Remzeňí, Ščebetáňí, Ščebotáňí. 2) v. Čawotawosť.

čawotať, tal, cem (tám) V. I. *imp.* čawoc et tag: blaterare deblaterare, garrire, loquitari (tor, taris): kittern plaudern schwappern, schwatzen: tsátsagni, tsátsogni (gok) *Par. Páp.* tsevegni. (gek) petyegni: *Syn.* remziť, ščebetať, ščebotať.

čawotawe *adv.* dicaciter, garrule, loquaciter, verbose: kitternd, plaudernd, schwappernd, schwatzhaft, geschwätzig schwätzend tsátsagva *Par. Páp.* tsátsogva tsevegve, petyegve. *Syn.* remziwe, ščebetňe, ščebotňe.

Čawotawec, wca, m. dicaculus, garrulus, loquaculus loculuteius, i, m. blatero blaterator, deblaterator, is, m Kitterer, Plauderer, Schwapperer, Schwätzer, Schwappermaul; Plaudermaul: tsátsag (tsátsagólska, tsátsogó, tsevegö petyegö) ember. *Syn.* Remziwec, Ščebetňík, Ščebotňík

čawotawí, á, é, *adj* dicaculus garrulus loquaculus, verbosus, a, um: dicax, loquax cis: kitternd, plaudernd, schwappernd, schwätzend, plauderhaft schwatzhaft, geschwätzig: tsátsagó, tsátsogó, tsevegö, petyegö. *Syn.* remziwí, ščebetní ščebotní.

Čawotawosť, i, f. dicacitas gar-

garrulitas, loquacitas, verbositas, tis; dicax (garrula) natura, conditio: Plauderhaftigkeit, Schwatzhaftigkeit, Geschwätzigkeit, plauderhafte Beschaffenheit: tsátsagó (tsátsogó, tsevegó) természet. *Syn.* Remziwost, Ščebetnost, Ščebotnost. 2) v. Cawotáňí.

Cebula, i, f. v. Cibula.

Cebulár, a, m. v. Cibulár.

cebulárčin, a, e, *adj. poss.* v. cibulárčin.

Cebuláreňí, á, n. v. Cibuláreňí.

cebulárit, il, im V.I. *imp.* lár; v. cibulárit.

Cebulárka, i, f. v. Cibularka.

cebulárow, a, e, *adj. poss.* v. cibularow.

cebulárſki *adv.* v. cibulárſki.

cebulárſki, á, é, *adj.* v. cibulárſki.

Cebulárſtwí, a, n. v. Cibulárſtwí.

Cebulečka, i, f. *dem.* v. Cibulečka.

Cebulka, i, f. *dem.* e Cebula v. Cibulka.

Cebulkár, a, m. v. Cibulár.

cebulkárčin, a, e, *adj. poss.* v. cibulkárčin.

Cebulkáreňí, á, n. v. Cibuláreňí.

cebulkárit, il, im. V.I. *imp.* v. cibulárit.

Cebulkárka, i, f. v. Cibulárka.

cebulkárow, a, e, *adj. poss.* v. cibulárow.

cebulkárſki *adv.* v. cibulkárſki.

cebulkárſki, á, é, *adj.* v. cibulkárſki.

Cebulkárſtwí, a, n. Cibulkárſtwí.

cebulkowí, á, é, *adj.* v. cibulkowí.

cebulowí, á, e, *adj.* v. cibulowí.

* Cecák, a, m. v. Cicák.

* Cecáňí, á, n. v. Cicáňí.

* cecat, al, ám, v. cicat.

* cecatí, á, é, *adj.* v. cicatí.

* cecawí, á, é, *adj.* v. cicawí.

† Cecek, cku, m. v. Cicek.

† Čečelina, i, f. v. Šoſowina.

† Čečeliſko, n. v. Šoſowiſko.

† Čečelka, i, f. v. Šoſowica.

† Čečetka, i, f. v. morſki Králik, morſká Swinka, morſké Praſa.

Cech, u, m. coetus, ûs, m. corpus, *oris*, n. Collegium, i, n. *vulg.* coeha, ae, f. die Zeche, Zunft der Handwerker 2c. tzéh. *boh.* etiam Počádek. 2) potatio, Compotatio, nis. f. die Zeche, das Trinken in Geſellſchaft: egygyütt-való ital, korhelkedés vendégeskedés. W Cechu piť: in coetu bibere, potare etc. 3) symbola, rata ad potum curandum: die Zeche der Betrag, den man zur Trinkgeſellſchaft giebt: ital szerzésre-való rész.

Čech, a, m. *Plur. nom.* Čeſi (*boh.* Čeſí, Čechowé): Bohemus, i, m. der Böhm: tseh.

Čechi, f. *plur. gen.* Čech, *dat.* Čechom (*boh.* ům), *acc.* Čechi, *loc.* Čechách: Bohemia, ae, f. Böhmen, Böheim: tsehorszag..

† Čechlel, *gen.* Cechla, m. v. Sertuſka kúpelná.

† Čechlík, u, m. v. Koſela nočňa.

Cechmagſter, ſtra, m. magister coetus, praefectus collegii, caput (primus) magistrorum: Zechmeiſter, Zunftmeiſter, Vorgeſetzter einer Zunft: tzéh (atya) mester.

† Cechmíſtr, ſtra, m. idem.

cechowňe *adv.* coetualiter, convenienter coetui (collegio), zunftmäſſig, tzéhesen, tzéhmódón. 2) per coetus (collegia), zunftweiſe, tzéh szerént.

cechowní, á, é, *adj.* pertinens ad coetum (collegium, coetualis, e: zünftig, zu einer Zunft gehörig: tzéhez-való (tartózandó), tzéhbéli. 2) habens ius coetus (collegii), zünftig, z.B. Handwerk: tzéhbéli, tzéhes. 3) Conveniens coetui (collegio), zunftmässig der Zunft gemäß: tzéhhez illendő. 4) dignus coetu (collegio) zunftmässig, würdig der Zunft: tzéhbe-való, méltó (érdemes a') tzéhre.

Cechowník, a, m. socius coetus (collegii) coetualista, ae, m. (collegii), Zunftgenoß, Zunftverwandter: tzéhben-való (lévő) tzéhez tartózandó, tzéhbéli társ.

cechowníkow, a, e, *adj. poss.* ex praec.

čechraní, á, é, *p. c.* laxatus, a, um, aufgelockert, meg tágítatott (tágult). *Syn.* suchorení, šiporení, suchorení.

Čechráňí, á, n. laxatio, nis f. das Auflockern, meg tágítás (tágúlás). *Syn.* Sichoreňí, Siporeňí, Suchoreňí.

čechrať, ral, rem (rám), V. I. *imp.* ri: laxare, auflockern, meg tágítani. *Syn.* sichoriť, šiporiť, suchoriť.

Čechráwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

čechráwať, al, ám, *freq.* ex čechrat.

Čechtice, f. *pl. gen.* tic, *dat.* com (*boh.* cům): Czechticzium, Czechtitz, ein Städtchen im Czaslauer Kreise: Tsehtitz.

Cecilia, i, f. Caecilia, ae, f. Cecilia, Tzitzele. *Syn.* Cilka.

† Cecka, i, f. v. Cecek.

Cedák, a, m. v. Cedňík.

cedení, á, é, *p. c.* Colatus, percolatus, a, um: geseigt, geseicht: szürtt.

Cedeňí, á, n. colatio, percolatio, nis, f. das Seigen, Seichen, die Seigung Seihung: szürés, által szürés.

Ceder, dru, m. Cedrus, i, f. Pinus Cedrus Linn. Ceder, Cederbaum: tzedrus-fa. *Syn.* cedrowí Strom, *boh.* Cedr.

Cedidelko, a, n. *dem.* ex Cedidlo. v. Cedňíček.

† Cedídko, a, n. *dem.* idem.

Cedidlo, a, n. v. Cedňík.

Cedidňík, u, m. idem.

cediť, il, ím, V. I. *imp.* ceď: colare, percolare: seigen, seihen: szürni, által szürni. *Syn.* preceďiť. *II. rec.* cediť sa: manare fluere: rinnen, fließen: folyni, tsurogni. *Syn.* tecť.

Cedíwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

cedíwať, al, ám, *freq.* ex cediť *II. rec.* cedíwať sa: *freq. ex* cediť sa.

Cédka, i, f. v. Cedňík.

Cedňíček, čku, m. *dem.* parvum colum, ein kleiner Seiger, szürötske, kis szürő. *Syn.* Cedidelko, *boh.* Cedidko.

Cedňík, u, m. colum, qualum, i, n. qualus, i, m. der Seiger, Seiher, die Seige, Seihe, das Seiggefäß, Seihgefäß, Seihgeschirr: szürő (ruha vagy szita). *Syn.* Cedák Cedidlo, Cedidňík Cédka, Cedzák, *boh.* Cezák.

† Cedr, u, m. v. Ceder.

cedrowí, á, é, *adj.* cedrinus, cedreus, a, um: cedern: tzedrusi, tzedrus ból-való. Cedrowí Oleg: oleum cedreum: Cederndl: tzedrus olaj.

Cedula, i, f. scheda, scida, e f. der Zettel, tzédula. *boh.* Cedule. Cedula (Zmluwa) swadebná: instrumentum dotale (dotalisticum), Heirathsbrief Heurathskontrakt: házaság-béli alku, móringos levél.

† Cedule, f. idem.

Ce-

Cedulčka, i, f. dem. ex seq.
Cedulka, i, f. dem. schedula, scidula, ae, f. das Zettelchen, Zettellein: tzédulátska.
Cedzák, a, m. v. Cedník.
† Cegch, u, m. v. Cagch. 2) v. Znak.
† Cegchmistr, a, m. v. Zbrogníčník.
† cegchowaní, á, é, p. c. v. značení.
† Cegchowání, n. v. Značení.
† cegchowati, owal, ugi (u), v. značit.
† Cegchowáwání, n. v. Značíwení.
† cegchowáwati, al, ám: v. značíwat.
† Cegka, i, f. v. Cagka.
† Cekan, u, m. v. Čakan. 2) v. Šibenica.
Čekanec, nca, m. Candidatus, i, m. Anwartschafter, Anwärter: várakozó. vulg. Čakanec.
čekaní, á, é, p. c. exspectatus, a, um: gewartet, várt, várattatott, várakoztatott, várakozott. vulg. čakaní.
Čekání, á, n. exspectatio, praestolatio, nis f. das Warten auf jemand, oder etwas: várás, várakozás. Syn. Očekáwání, vulg. Čakání. 2) mansio, moratio: das Bleiben: meg-maradás, mulatás, mulatozás. Syn. Zostáwání.
Čekanka, i, f. candidata, ae, f. Kandidatinn Anwärterinn: várakozóné. vulg. Čakanka. 2) Zelina: ambubcia Cels. ambula, et ambugia Plin H. N. cichorea, cichoria, ae, f. cichorium, intibus Linn. Cichorium officinarum. Horat. Plin. H. N. der Wegweis, Wegwart, Cichorie: katáng-kóró (gyökér, fü). Aliud est: Pupawa, Andíwia.
čekankowí, á, é, adj. cichoreus, a, um: aus (von) Wegwart, katáng-kórói. Čerstwí posekaní, neb usušení čekankowí Koreň: recens conscisa, vel siccata cichorii radix: zerschnittene frische oder gedürrte Hohnlaufwurzel, öszve metéltt nyers vagy száraz katáng-kóró gyökér.
čekat, al, ám, V. I. imp. ag: cum vel sine genit, aut cum praep. na, et accus. praestolari, exspectare, operiri, manere, aliquem: warten auf jemand, oder etwas: várni valakit, valamit, várakozni valakire: Syn. dočkat, očekáwat, vulg. čakat. Uš dáwno (dlúho) na to čekám: dudum id operior (exspecto): ich warte schon lange darauf, már régtül fogva várok reá. Gestli si (sili) uš w Lione? čekag na mňa; gestli ne? budem gá ťeba tuto očekáwat (na teba čekat): si iam Lugduni es? ibi me praestolare; si non es? te ego hic praestolor: wenn du schon in Lion eingetroffen bist? warte dort auf mich; wo nicht? so will ich hier deine Gegenwart erwarten: ha már Lionban, (Lugdunum várossában) vagy? ott várj-meg engem; ha pedig még oda nem érkeztél? itt foglak téged várni. II. rec. čekat sa: exspectari, erwartet werden, várakoztatni, magát várattatni. 2) Čekat sa dokúta: exspectare tempus partus, die Niederkunft erwarten, szülés ideit várni.
Čekáwání, á, n. nom. verb. ex seq.
čekáwat, al, ám, freq. ex čekat.
Čekl'š, a, m. Cseklész, oppidum Comitatus Posoniensis: Lahnsitz, Lahnschütz: Cseklész, mező város.
čeknút, knul (kel), knem, V.P. imp.

imp. tni: mutire, mussare, mussitare: mucken, mucksen: suttogni. *Syn.* cnút, suchnút. Ná to Slowo ani sem ceknút nesmel (neweďel sem, cobich odpoweďet mohel). Stím Slowem Ušta mi zacpal: responsiones omnes hoc mihi verbo eripuit *Plaut.* mit diesem Spruch hat er mir das Maul gestopft; auf dieses Wort könnte ich nichts antworten: ezen szóval (beszéddel) bé-dugta a' számat, én erre semmitsem felelhettem. W Prostred Reči, kdižbi naglepšeg, a nagwic Zoworit mal, ani ceknút newí (ge-docela nemí): haeret eius oratio in salebra, er halt im Reden bei schweren Stellen still, fontos (nehéz) dolgokban egy szót sem túd szóllani, midőn leg jobban (leg inkább) kellene beszélni.

Cetnutí, á, n. mussatio, mussitatio, nis f. das Mucken, Mucksen: suttogás. *Syn.* Cknutí.

Čelaď, i, f. familia, ae, f. domus: die Familie, nemzet, nemzetség. *Syn.* Rod, Národ, Pokolení *vulg.* Familia *boh.* Čeleď. 2) v. Čeládka.

Čeladín, a, m. famulus, servus, i, m. der Dienstbote, szolga, legény. *Syn.* Chasník, *boh.* Čeleďín.

Čeládka, i, f. famulitium, ministerium, servitium, i, n. familia (servilis), famuli, servi, ancillae, famulae, servae: das Gesinde, Hausgesinde, Hausleute: tseléd, tsalád *Par. Páp.* szolgák szolgálok. *Syn.* Chasa.

čeladňe *adv.* famulariter, serviliter: auf die Art des Gesindes, gesindmäßig: tselédesen, szolgai-módon. *Syn.* čeladsk**i**.

čeladňí, á, é, *adj.* famularis, servilis, e; famulitius, a, um: das Gesinde (Hausgesinde) betreffend, tselédi, szolgai. *Syn* čeladsk**í**, *boh.* čeleďňí. Čeladňí Chleb: famularis panis das Gesindebrod, tseléd kenyér fekete kenyér. Čeladňá Izba: v. Čeladňica 2) famulitium habens, mit dem Gesinde versehen, tselédes. Čeladňí Hospodár: pater familias, der Hausherr, Hauswirth: tselédes gazda. 3) domesticus, familiam adtinens: einheimisch die Familie betreffend: házbéli *Syn.* domácí.

Čeladňica, i, f. cubiculum familiae (famulare), Gesindestube, Gesindezimmer: tseléd ház tseléd szoba. *Syn.* Čeladňík (u). *boh.* Čeleďňík, Kuchina.

Čeladňík, a, m. v. Čeladín.

Čeladňík, u, m. v. Čeladňica.

čeladsk**i** *adv.* v. čeladňe.

čeladsk**í**, á, é, *adj.* v. čeladňí.

čelatí, á, é, *adj.* frontosus, a, um: der eine breite Stirne hat homlokos, nagy homlokú. Čelatí Člowek: fronto, nis. m Mensch, der eine breite Stirne hat: nagy (széles) homlokú ember.

cele *adv.* integre, solide, plene gänzlich, egészszen, egészlen *Syn.* docela, scela, Celkem, celkowňe.

† Čeleď, i, f. v. Čelaď.

† Čeleďín, a, m. v. Čeladín.

† čeleďňí, *adj. omn. gen.* v čeladňí.

† Čeleďňík, u, m. v. Čeladňí (u).

Celek, lku, m. integritas, tis f. totum: die Gänze, das Ganze: egészsze valaminek. *Syn* Celost. *Instru.* Celkem omnino, plane, prorsus, ex integro: gänzlich, ganz und gar: egészszen.

ce-

[cel]ený, á, é, p. c. integratus, expletus, suppletus, a, um: ergänzt, egészittetett, helyre állatott, meg-újíttatott. v. wicelený.

Celení, á, n. integratio, Ter. expletio, supplementum: Ergänzung, egészités, helyre állatás, meg újítás. v. Wiceleňí.

Celer, u, m. apium dulce (petroselinum), apium dulce cellen Italorum Tournef. Apium graveolens Linn. Zellerí, Zellerie, Sellerie: tzeller, zeller. boh. Apich indiánskí. Apich wodni Adam weleslawin. 2) Plani Celer: Sylvestre apium Sium angustifolium Linn. wilder Zellerie, vad Zeller.

celerowí, á, é, adj. e dulci apio, aus (von) Zellerie, tzelleri, tzellerből-való.

* Celesno, a, n. v. Celustňík.

* Celesten, stnu, m. v. Čelustňík, Zahreb.

celí, á, é, adj. integer, solidus, totus, a, um: ganz, gänzlich, unverlezt, unberührt: egész. Syn. dokonalí ne dotknutí, w Celosti. Celí boží Deň spolu budeme: totum diem una (simul) erimus, den ganzen Tag werden wir beisammen seyn, egész nap együtt lészünk (fogunk maradni, lenni). Gá ka tu nepotrebugem celí Rok: hic mihi nunquam opus es, ich brauche dich nie hier, egész esztendő által (soha) nem kivánlak itten. Celu (skrz celu) Noc sa hrát: aequare ludum nocti Virg. die ganze Nacht hindurch spielen, az egész éjelt játékban tölteni (folytatni) egész éjtszakákon játszani. Noc tak, gak dlúhá bola, tam stráwil: totam ibi, quam longa erat, noctem exegit: die ganze, und lange Nacht hat dort zugebracht: a' nagy hoszszú éjtszakát egészlen ott töltötte. Ta Wec ge celému Swetu známá (w Obec powedomá). — Wrabce gu po Strechách roznášagú, rozhlasugú, a kričá: patent illa, in promtuque sunt omnibus: diese Sachen (Dinge) sind weltkündig, jedermann bekannt. Es wissen dieses die Kinder auf der Gassen: mindenek tudgyák ezen (ezt a') dolgot. Tudva vagyon mindenuél ez a' dolog.

† Celidon, u, m. v. Krwawník, Častowičník.

† Celidonia, i, f. idem.

Celina, i, f. solum, i. n. der Boden, merö (egész) föld, mellyen a' fondamentom áll; fenék-föld. Syn. celá (pewná) zem, boh. Patro Púda 2) glacies infera (inferiór), Grund eis, alsó jég.

† Čelist, i, f. v. Čren.

† celistní, á, é, adj. v. črenowí.

celistwí, á, é, adj. solidus, a, um: ganz, dicht, derb: ép, erős, köptzös, izmos, vastág. Syn. celí, dobre zawázaní, pewní, plní, udatní.

celit, il, ím, V. I. imp. cel; integrare Lucret. explere, supplere: ergänzen: meg újítani, egészíteni, helyre állatni. II. rec. celitsa: integrascere Ter. integrari, expleri, suppleri: ganz (ergänzt) werden: épülni (lök), helyre jönni, v. wicelit-sa.

celkem adv. v. bagzem.

* celkom, idem.

* celkí, á, é, adj. v. celkowí.

Čelko, a, n. dem. parva frons, fronticula, ae, f. das Stirnchen, kis homlok, homlokotska.

* celkowatí, á, é, adj. v. celí.

celkowí, á, é, adj. v. celí, Celkowí Groš: integer grossus argenteus, vel cupreus, ein ganzer Groschen, egész garas.
† Celná, é, f. v. Mítňíčka.
† Celní, ého, m. v. Mítňík.
† celní, á, é, adj. v. mítní.
čelní, á, é, adj. frontalis, e: die Stirne betreffend, homlokhoz - való, homloki. Čelní Kapitán: primipilus (primopilus) i, m. Caes. ductor (capitaneus) frontis exercitus: erster Hauptmann der Triarier, Hauptmann des Vorzugs: az elsö seregnek kapitánnya.
† čelňí, adj. omn. gen. v. čelní.
† Celňíce, i, f. v. Mítňica.
† Celňík, a, m. v. Mítňík.
Celňík, u, m. Zelina: symphytum (-ton), i. n. Plin. H. N. symphytum officinale Linn. solidagium, solidago, inis, f. consolida maior: Beinwell, Schwarzwurz, Schwarzwurzel, Wallwurz: nadály-fü, vagy gyökér. Syn. kosťiwal, Madowňica, Maduňica, Zwalňík, boh. Swalňík. Aliud est: Černohláwek (u), Jwa, Lomíkameň, mágowí et Wisokí Trank.
Čelňík, u, m. Zelina: plantago lanceolata, Linn. Spitzwegerich, hegyes úti fü, bárány nyelvü fü, ugorka szagú fü, kerti atratzél. Syn. baraňí (baraňňí) Gazík, kopica mensá, boh. beraňí Gazík, kopice mensí. Aliud est kolocír.
Čelo, a, n. frons, tis, f. die Stirne, homlok. Hladké (wiwrážčené, boh. wiwrasťené) Čelo: frons erugata, glabra: glatte Stirne, sima homlok. Hrbaté (chocholaté, končité, widute, wipuklé, wisedlé Čelo: frons exporrecta (extumida, extuberans, protuberans, aspera cornu Par. Pap.) hohe, über sich gezogene, pucklichte Stirne: hegyes (magos, ki-düllyedtt, kidülledett, ki-döllyedtt, kidöllyedett) homlok, szarvas homlok Par. Páp. Hrbaté Čelo magící, cito, nis, m. Spitzkopf, ki-düllyedtt (hegyes) homlokú. Široké Čelo: frons lata, breite Stirne, széles homlok. Uzké Čelo: frons angusta, enge Stirne, keskeny (kitsiny) homlok. Zwrážkalé (nabírané, pozberané, rancowité, gracnaté, zgracňené, wiwrážčené, wiwrážkané, wiwrážkowané, zakňelé, zwrážčené, zwrážkané, zwrážkowané, boh. swraštalé, swraštené, swraštowané) Čelo: frons adducta (caperata, contracta, corrugata, rugosa, vieta): runzlichte (gerunzelte, runzelige, gestrumpfte, verstrumpfte, runzelvolle) Stirne: rántzos (rántzal megrakott, sömörgözött, öszverántzoltt, öszvehúzott) homlok. Čelo krčit (naberať, rancowať) zwrážčit, zwrážkať, zwrážkowať, boh. swraštiti, swraštowati): frontem adducere Ovid. caperare, contrahere, corrugare: die Stirne runzeln, strumpfen, verstrumpfen: homlokát komorítani (rantzolni, öszve-rántzolni, öszvehúzni). Čelo si (w Čelo sa) biť. O Čelo sa uderiť, udreť: ferie (pulsare) frontem, ex dolore vel indignatione: sich auf die Stirne schlagen, homlokát ütögetni (verni, veregetni, meg-ütni), fájdalomból vagy haragból. 2) Čelo (i. e. predňá Strána, prwňá Hromada) Wogska: frons exercitus, acies pri-

prima: Spitze, (der vorderste Theil) des Heers, Vorposten, Vortrupp Soldaten, Vorzug: őr-álló katonák, első rende (rendye) a' hadi népnek. *boh.* Spic. *Prov.* Na Čele (*boh.* na Spicu) sa dostal: summo periculo expositus est, er ist in Gefahr, nyilván-való veszedelemben forog. Bezpečňegšég ge za druhími, nežli na Čele stát: tutius est a' tergo stare, quam ab ante, es ist sicherer nach den andern, als auf der Spitze stehen: jobb nézni a' veszedelmet, hogy sem bene forogni.

Čelodomňík, a, m. integrae sessionis colonus, ein Ganzhäusler, egész helyes gazda.

celoročni, á, é, *adj.* totius (integri) anni, annuus, a, um: ganzjährig: egész - esztendei (esztendőbéli). Čeloroční Plat: integri anni (annuum) salarium, ganzjähriger Gehalt (Sold), ganzjährige Besoldung: egészesztendőbéli fizetés.

† celoroční, *adj. omn. gen.* idem.

celosrdečňe *adv.* cordialiter, aperto animo, aperte, ingenue, libere, simplici corde: offenherzig, aufrichtig, redlich: egygyügyüen, egyenes (igaz) szivvel, *vagy* szivből. *Syn.* uprimňe.

celosrdeční, á, é, *adj.* apertus (animi), ingenuus, a, um; simplex, simplicis cordis, cordialis e: offenherzig, aufrichtig, redlich: igaz, szivbéli, egygyügyű, igaz (egyenes) szivü. *Syn.* uprimní. Celosrdečná Uprimnost': ingenuus amor, offenherzige Liebe, szivbéli szeretet.

Celosrdečnost', i, f. cordialitas, ingenuitas, simplicitas cordis, apertus animus: Offenherzigkeit, Aufrichtigkeit, Redlichkeit: egygyügyüség, igaz (egyenes) szív. *Syn.* Uprimnost'.

Celost', i, f. integritas *rei*, totum *non divisum*: die Gänze, das Ganze: egész (darab nélkül-való) állapot. W Celost'i: in toto, in sua integritate: gänzlich, in der Gänze, im Ganzen, egészszen, mindenestül, minden darabostúl. 2) Soliditas, integritas: die Gänze, jó kar, jó rend, ép (egész, romlás nélkül-való, ép) allapot. Stawaňí w dobrém Stawe, a w sweg Celost'i odewzdat, widat: sarta tecta tradere, die Gebäude in ihrer Gänze übergeben, az épületeket jó rendben (állapotban) által-adni.

† Celowáňí, n. v. Bosťáwáňí.

† celowati, owal, ugi (u), v. bosťáwat. *II. rec.* celówat se: v. bosťáwat sa.

Celust', i, f. v. Čren.

Celust'e, *gen.* st'í, f. *pl.* v. Čelustňík.

čelustní, á, é, *adj.* v. črenowí. 2) Čelustná Zácpawka, Zátkawka: obturaculum foraminis furnalis, oppilamentum: Verstopfung des Rauchlochs: sütő kementze szájának dugaszsza.

Čelustňík, u, m. praefurnium, i, n. os fornacis, foramen furni: das Ofenloch, Rauchloch: sütö-kementze (kályha) szája. *Syn.* Čelust'e, Zahreb, D'íra w Peci, neb w Kachlách, *boh.* Čelesten, Wíhňa (aťa), *vulg.* Čelesno.

Čemer, u, m. nausea, ae, f. Schiffkrankheit, ungarische Krankheit, Tschemer: tsömör, tsemer, étel-útálás. Čemer tret, natret, potret, zatret: nauseam terere, conterere: die Schiffkrankheit (den Tschemer) reiben, frut-

frutttiren: tsömört törni, dörgölni. Morbus hic est *Hungaris* proprius, sicut *pica* Polonis, et *sudor sanguineus* Hispanis. — Species quaedam calide febris, qua sanguis in celeriorem motum concitatus, nodos sub cute excutit, ac conspissatur. Facile id, ni malum serpere permiseris, frictione crebra, et unctione, adhibitis, allio videlicet, et aceto, ac sale dispellitur. Consciscere vero sibi solent plurimi morbum hunc nimia aviditate in cibo, potuque capiendo, alii vero si post aestum nimium corpus noctu refrigerent.

Čemerica, i, f. Zelina: helleborus (elleborus), i, m. *et* helleborum (elleborum) *Pl. H. N. Plaut.* veratrum *Cels.* i, n. sternutatoria, ae, f. die Nieswurz, zászpa, szászpa *Par. Pap.* húnyor, ptrüszszentő fü (gyökér), *Syn.* kíchawka, *boh.* Čemerice, kegchawka. Bílá Čemerica (kíchawka): helleborus albus, veratrum album *Colum.* et Linn. weiße Nieswurz, fejér húnyor (zászpa). — Černá Čemerica (kíchawka), i. e. Swatodusní (Swatého Ducha) koreň: helleborus niger, Linn. schwarze Nieswurz, fekete szaszpa (húnyor), kigyó-fü. *Aliud est* černí koreň, seu černí Gablčník. Falešná Čemerica (kíchawka): pseudohelleborum, falsche Nieswurz, hamis zászpa. NB. Starodáwné bolo Domníwání, že tato Zelina, poněwáč skodliwe Wlhkosť i wičistuge, téš i blázniw'ch, a zamišlenich (na Slezinu trpících, melankolických) Ludi hogí. *Plaut. Plin. H. N.* Obžlášťné bílá Čemeriza welmi prospešnu sa drž wala. Credebant veteres, ca ista herba noxios evehat h mores, quod maniacos qu que, et hypochondriacos s net: *album helleborum* si gulariter proficuum censeb tur. die alten glaubten, weil d ses Kraut die schlechten Feucht keiten abführt, so heile es när sche und milzsüchtige Leute: we ses hielt man besonders für he sam.

† Čemeřice, f. idem.

Čemerička, i, f. *dem.* ex Č merica.

† Čemeričko, a, n. v. Čmíči ka.

Čemerka, i, f. pulvis sternuta torius, das Niesepulver, ptrüsz szentő por. *Syn.* kíchawí prá šek, kíchawka. 2) v. Čemeri ca.

Cena, i, f. pretium, i, n. de Preis, der Werth einer Sache ára (betse, betsi) valamine Cenu zbožnu (potrawnu zlehčit, zmenšit, snížit: an nonam levare Liv. den Getre depreis (Marktpreiß) vermindern alább szállítani a' gabona-á rát. Tato Wec nemá (ge bez Ceni: res haec extra pretium est *Plaut.* dieses Ding hat kei nen Preis, éppen óltsó portéka, kelletlen (alá-való) dolog el-vetett jószág ez: nintsen á ra. Zboží nemá žádneg Cen (žáden ho nekupuge; ge lac né): annona est vilis, das Ge treide ist wohlfeil, ótsó a' ga bona; most a' gabonának sem mi ára nintsen. Zboží do ni (hore)-ide, drahne, d ží: annona ingravescit, Getreide schlägt auf, a' ga nának ára fellyebb szál. Z ží s Ceni ide, ge lacnég Cena zbožná upadá, d no-

[illegible]: annona laxat, levatur, fit vilior: das Getreide schlägt ab, a' gabonának alább szál az ára.
Cence, nca, m. v. Ceňitel.
Ceňení, á, p. c. aestimatus, taxatus, a, um: geschätzt, taxirt: meg-betsültetett, ki-szabott, ki-szabottatott, meg-határoztatott, árára nézve. Syn. oceňení, wážení, vulg. sacowaní, osacowaní. 2) appretiatus (adpret.), aestimatus, certo pretio emtori oblatus: geboten: satzoltatott; árúba botsáttatott; árrán tartatott (adogáltatott). Syn. držaní, dáwaní, predáwaní, zaceňení.
Ceňení, á, n. aestimatio taxatio, pretii defixio (limitatio): das Schätzen, Taxiren, die Schätzung, Taxirung: meg-betsülés, reá-betsülés, ára szabás (ki-szabás), árára nézve meg-határozás. Syn. Oceňení, Wážení, Uložení Ceni, vulg. Sacowání Osacowání. 2) appretiatio, aestimatio, indicatio pretii oblatio erga certum pretium, licitatio, das Bieten, die Bietung, beim Handel vom Verkäufer: satszoltatas, satszoltatás, satzoltatás; árúba-botsátás, árrán-tartás (adogalás), [illegible]. Syn. Držání, Dáwání, Predáwání, Zaceňení, vulg. Sacunek, boh. Sa[illegible].
[illegible]ání, n. v. Nuchání.
[illegible]ti, al, ám, v. nuchat.
[illegible], il, im V. I. imp. ceň: aestimare, taxare, pretium defigere (limitare): schätzen, den Preis bestimmen: valamit meg-betsülni, pénzre betsülni; valaminek árát szabni meg-határozni). Syn. oceňit, [illegible], na peňáze prehodit, [illegible] Ráď (položit, sádzat, ukladat, uložit, určit, urdzowat, ustanowit, ustanowowat), vulg. sacowat, osacowat), boh. sacowati. Draho, lacno, na tri Grose ceňit: magno, parvo, tribus grossis aestimare: hoch, gering, auf drei Groschen schätzen: drágán oltsón, három garasra betsülni. Neco s Prawdi (podle obecného Zdáňá) ceňit: aliquid e veritate (ex opinione) aestimare, der Wahrheit (dem Sagen) nach schätzen, valamit az igazság (vélekedés) szerént betsülni. Obilí (Zboží) ceňit; Zbožú Cenu klásť: constituere pretium frumento, den Preis dem Getreide setzen, das Getreide taxiren: a' gabona árát szabni, ki-szabni. Škodu ceňit: damnum aestimare (revidere), vulg. ocularam instituere (suscipere, peragere) damni: den Schaden schätzen, a' kárt meg-betsülni. 2) appretiare (adpr.), pretium indicare, vendere, venui exponere, licere et liceri (in distractione de venditore): bieten, beim Verkaufen vom Verkaufer: satzoltatni (tatom), árúba botsátani (-tom), árrán tartani (tom), adni. Syn. dat, dáwat, držat, predáwat, zácenit. — Pán kňihár! zaćo tu kňihu ceňa (dagú, držá)? i. e. gak draho ge ta kňiha na Predag? quanti librum hunc indicas bipliopola? Plaut. Herr Buchhändler! wie theuer bieten (halten, verkaufen) sie dieses Buch? hogy tartya (mint adgya); könyv-áros Uram ezt a' könyvet? Ceň tu kupu. Powec ostatň'm Slowem teg kupi magmensu Cenu. Wireć (wirekňi) zaćo gu ćo naglacnegség dáš? indica (fac pre-

ti-

tium), minimo daturus qui sis? biete deine Waare an, wie du sie am wohlfeilesten geben willst? mondd-ki a' leg-kisebb (alsóbb) árát. Hogy adod ezt? mondd-meg egy szóval az utólsó árát. Twoga ge kupa, ti gu cenik máš (mušíš): tua merx est, tua est indicatio: die Waarre ist dein, dir gehört es, sie zu bieten: a' te marhád ez, néked kell meg-mondanod az árát (mint tartod). Wezmi (mag) ši gu za desat, Groši: habe tibi denis grossis, behalte es um zehn Groschen, tartsdd magadnak (vedd-el) tíz garasért. Jnák (lacňegšeg) nedáte? secus (viliori pretio) non dabis? sonsten (wohlfeiler) geben sie es nicht? hát külömbön (óltsobban) nem adgya kend? 3) *boh.* v. dáwak 2-*do Nro.*

Cenitel, a, m. aestimator, taxator, pretii defixor (limitator): Schätzer, Schätzmann, Taxirer: betsülő, meg-betsülő, árát szabó (ki-szabó, meg-határozó). *Syn.* Cenitelňík, Cenec, *vulg.* Sacowňík. 2) appretiator, pretii indicator, venditor, venui expositor: Bieter: satzoltató, árúba-botsátó, árrán tartó.

ceniteľňe *adv.* aestimationaliter, mediante aestimatione: durch die (nach der) Schätzung (Taxirung): megbetsülve, ki-szabolt árán. *vulg.* sacowňe.

cenitelní, á, é, *adj.* aestimationalis, e: durch die Schätzung bestimmt (ausgeworfen), meg-betsülés (satzoltatás) által ki-szabott (meg-határoztatott.) *vulg.* sacowní.

Ceniteľňík, a, m. v. Cenitel.

ceniteľow, a, e, *adj. poss.* ex Cenitel.

Cent, u, m. Centenarius, i, m. centenarium pondus: der Centner, mázsa: *boh.* Centnék. Dwa Centi: duo centenarii, zwei Zentner, két mázsa. Na Zenti: centenariatim per centenarios: centnerweise, mázsa számra, mázsánként.

† Centník, e, m. idem.

centowí, á, é, *adj.* centenarius, a, um: ein Centner wägend, mázsás. Centowí Kameň: lapis centenarius (unius centenarii, centenarium appendens) ein Centnerstein, egy mázsás kő.

† Centrum, i, n. v. Cíl, Prostredek.

Cep, u, m. v. Cepík. 2) *boh.* v. Cepi.

Čep, u, m. i. e. kohútek (Rúrka, Trúbka, Točka) na Sude: epistomium, i, n. embolus, i, m. der Hahn am Fasse, Faßhahn, die Pippen der Zapfen zum Verstopfen, z. B. im Fasse: tsap, eresztő tsap. *Syn.* Točka, točná Trúbka. Na Čep uderit, načepowat: epistomiare, ad epistomium dare: anzapfen: tsapra ütni. *Prov.* Na Čepe Wino dobre, Kde ge Studenka, Woda ... chutnegšá: gratius ex ipso fonte bibuntur aquae. besser zum Smied, als zum Schmiedel: jobb a' bor a' tsapnál. ... na Dwerách: Cardo, inis. m. Thürnagel, ajto sark. *Syn.* dwerni Hák, na kterém Dwere chodá, wisá, *boh.* Stežege. 3) w Hrdle: v. Čepi 1. *Nro.* 4) na Wreteňe, a na Hrádeli. v. Čepi 2) *Nro.*

* Čepák, a, m. v. Črpák.

čepčárčin, a, e, *adj. poss.* ex Čepčárka.

Čepčáreňí, á, n. v. Čepčárstwí.

čepčárit, il, ím, V. I. *imp.* čar... conficere vittas, confectricem vit-

vittarum esse: ein Haubenmacherinn seyn: fejkötővarrónak lenni.

Čepiarka, i, f. confectrix (sutrix) vittarum, Haubenmacherinn, fejkötő varróné. *boh.* Čepčářka.

Čepiarstwí, á, n. opificium conficiendarum (confectio, suitio) vittarum, die Haubenmacherei, fejkötő varrás, tsinálás.

Čepik, a, et pečka, m. *dem.* ex Čepec: *a)* Ženskí, parva vitta, eine kleine Haube, fejkötőtske. 2) Detinskí: rica, ricula, ae, f. ricinium, riciniolum, capitiolum, capitium, i, n. die Kappe, Kinderhaube, kleine Kinderhaube, das Käppchen: gyermek fejkötő, gyermek fejkötőtske. *Syn.* Čepeček. *boh.* Čapka, Karkule, Karkulka.

Čepení, á, n. impositio vittae, das Haubenaufsetzen, fejkötő fel-tétel, fejkötőnek fel-tétele. *Syn.* Čepení, 2) v. Bití.

Čepit, il, ím, V. I. *imp.* čepiti: vittam imponere, die Haube aufsetzen, besonders wenn es das erstemal geschieht, wie bei den schlavischen Bauermädchen, welche erst den Zweiten Tag nach ihrer Trauung die Haube bekommen, főkötöt fel tenni. *Syn.* čepit 2) v. bit (bigení).

Čepé, čte, n. v. Sltawica.

Čepec, pca, m. vitta, taenia, ae, f. reticulum, i, n. die Haube, Kopfbinde: főkötő, fejkötő, fej szorító. Nočňí, čepec: vitta nocturna, Schlafhaube, éjeli főkötő. Čepec zlatohlawowí: aurea vitta, goldene (mit gold gestickte) Haube, arany fejkötő. 2) v. Kružka, Okružlí. 3) Materinskí, neb Žiwotní Čepec, i. e. Cožka ženská po Porode, Posťelka: secundae, secundinae (*muliebres*) arum, f. pl. secundarium, i, n. galea infantum: die Nachgeburt, burok, gyermek tartó lantorna, szülő aszszonynak a' mása. W Čepci narodení: infans galeatus, mit der Nachgeburt auf die Welt gekommen, burokban született. *Par. Pap.*

Čepeňí, á, n. v. Čepčeňí. 2) v. Čepowáňí.

* Čepgec, pca, m. v. Čepec.

Čepi, *gen.* Čep, *dat.* Čepám etc. pl. tribulum *Virg. Varr.* flagellum triturarium excutiendis granis frugum, tribula, ae, f *Colum.* der Flegel, Dreschflegel, Dreschel, Schlägel: tsép. *boh.* Čep, Slaka puchowňí. Tríb.

Čepi, pow, m. pl. w Hrdle: epiglossis (epiglottis), uva, (uvula), ae, f. tonsillae, arum, f. *pl.* der Zapfen (das Zäpfchen) im Halse, die Mandeln: torok diója, torok mondolái, nyak tsap. *boh.* Mandle z obidwech Stran Hrdla. Čepi spadli: uva desedit (a desido), delapsa est: der Zapfen ist geschossen: le esett a' a' nyak tsap. 2) na Wreteňe, a neb na Hrádeli: codaces? Zapfen der Spillen, orsó feje, karikája.

Čepica, i, f. v. Čápka.

Čepice, f. v. idem.

Čepička, i, f. *dem.* v. Čápička.

Čepík, u, m. tribulus, i, m. *veget.* tribulum, i, n. *Virg. Varr.* brevior pars flagelli trituratorii: der kürzere Theil des Flegels, Dreschwalze Flegelwalze: Tsép-Sújto, hadarú, sulym. Železné Čepíki: murices tribuli ferrei: eiserne Dreschwalze: vas-sulymok.

Čepík, u, m. epistomiolum, i, n. das Zäpfchen, ein kleiner Zapfen:

pfen: tsapotska. *boh.* Čípek, Stoliční (Záchodní) Čepík: balanus: i. m. suppositorium cloacae: Zäpfchen zum Stuhlgange, Stuhlzäpflein: makk. Nosowí (nosní) Čepik: errhinium, Nasenzäpfchen, orr-tsap. Srdečné (w Srdle) Čepík; v. Čepi 1-*mo Nro.* 2) Zelina: v. Čípek 1-*mo Nro.*

čepik, il, im, V. 1. *imp.* čep: v. čepčik. 2) v. čepowat.

čepowaní, á, é, *p. c.* epistomiatus, a, um: gezapft, meg tsapoltátott, tsapra üttetett.

Čepowáňí, á, n. epistomiatio, nis; f. das Zapfen, tsapolás, meg-tsapolás, tsapra ütés.

čepowat, powal, pugem, V. I. *imp.* pug: epistomiare, e dolio promere: zapfen, z. B. Wein, Bier: tsapolni, meg tsapolni tsapra ütni. 2) singulatim vendere, frustatim distrahere, zapfen, einzeln verkaufen: egygyenként (darabonként) árulni, kölön el-ádni.

Cer (Cér), i, f. et Cer (Cér), u, m. quercus (cerris) Linn. *mollior et ultior species quercus*: die Hagniche, Weißniche, Zereiche: tser, tser-fa, tser-tölgy *Pár. Páp. Syn.* Bílí Dub, cerowí Strom. *Aliud est* Srab. 2) v. cerowé Drewo.

Céra, i, f. filia, ae, f. die Tochter, gyermek leány. *boh.* Dcera. *Prov.* Z gednú Cérú dwoch zatow dostat. Gedno Dobrodení dwom slubowat. Za gedno Dobrodení od dwoch Powdečnost' žádat, očekáwat: unicâ filia duos parere generos. Idem beneficium duobus simul polliceri. Pro eodem Officio, quod alteri praestitum, a duobus gratiam reposcere.

Cerber, a, m. Cerberus, i, m: Cerberus, dreiköpfiger, Höllenhund: tserberus, pokol kapuján álló harom fejü eb. *Syn.* před pekelnú Bránú ležící trí hlawí Pes, gak Pohani sa domníwali.

Ceremonia, i, f. Caerimonia, ceremonia, ae, f. ritus, us, m. Ceremonie, tzeremónia, szokás, rendtartas. *Syn.* Običag, zdworilí Čin (Spósob) *boh.* Ceremonie. Ceremonie (Običage) Církewné: Ritus Ecclesiastici, Kirchengebräuche, egyházi szokás, rend-tartás. Smutné Ceremonie: funesti ritus, Leichnamsgebräuche, halottás tzeremoniák.

† Ceremonie, f. idem.

† Čeren, u, m. v. Pres. 2) v. Fungačka, Sádzač a.

Čeresen, sne, f. v. Čeresňa.

Čeresenka, i, f. *dem.* v. Čeresňička.

Čereslo, a, n. Culter, (praecisorius) aratri, *Plin. H. N.* das Pflugmesser, Pflugeisen, Sech, Pflugsech, Pflugsäge: lemes-vas, tsoroszlya *Par Páp. Syn.* Krogidlo, Cemes, plužní Zub, plužné Zelezo. *Aliud est* orné Zelezo, womer.

Čeresňa, i, f. Strom: Cerasus, i. f. prunus cerasus *Linn.* der Kirschbaum, die Kirsche: tseresnye-fa. *boh.* Třešně. a) Bobkowá Čeresňa: Prunus Lauro-Cerasus Linn. Lorbeerkirsche, Lorberkirschbaum: borostyán-tseresnye-fa. b) Certowá Čeresňa, i. e. Wlčá Gahoda: Atropa belladona, ae, f. Teufelskirsche, Teufelsbeere: Tollbeere, Wolfsbeere, Tollkraut, eine Pflanze: földi tök, farkas eperj. *Syn.* wlčí Gahodník. Židowská (morská) Čeresňa: v. Mechunka. 2) Owoce: Cerasum, i, n. die Kirsche, tseresnye (gyümölts) *boh.* Třešně.

ut. Bobkowé Čerešňa: lauro-cerasum, Lorberkirsche, borostyány tseresnye. *Plur. nom.* Čerešňe, *gen.* Čerešeň: cerasa, orum, n. *pl.* die Kirschen, tseresnye. *boh.* Třešňe. Černé Čerešňe: cerasa actiana: schwarze Kirschen, fekete tseresnye. Čertowé Čerešňe, i. e. wlčé Gahodi: baccae belladonnae, Teufelskirschen, Wolfsbeeren, Tollbeeren, als Beeren: farkas eperj. Wlaské Čerešňe: v. Hamrawi, et Drénki. Zidowské neb morské Čerešňe: v. Mechunki. — Čerešňe urodňegše sú w tichto Mestách, než inich: laetius fructificant his in locis cerasa, die Kirschen gerathen in diesem Lande besser, als in andern: bövebben terem itt a' tseresnye, mint másutt. — *Prov.* Neňi dobre zwelkými Páni Čerešňe gesť (gedáwať), neboť Člowekú Stupki do Oči hádžú: cum Domino cerasum res est mala mandere servum. Consortium potentiorum te ne quaesieris. Cum magnis Dominis familiarem esse non expedit: mit grossen Herren ist nicht gut Kirschen zu essen; sie werfen einem die Stiele ins Angesicht: nem jó (nem tanátsos) a' nagy Urakkal tseresnyét enni (kotzkázni). Igen veszedelmes a' szolgának az ő urával tseresnyét enni (kotzkázni).

Čerešňička, i, f. *dem. ex praec.*

Čerešňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Čerešňa.

čerešňowí, á, é, *adj.* Cerasinus, a, um: Kirschen: tseresnyei, tseresnyéből-való. *boh.* třešňowí. Čerešňowí Strom: v. Čerešňa 1-*mo Nro.* Čerešňowá Kostička: os Cerasinum nucleus cerasinus: der Kirschkern: tseresnye mag. Čerešňoweg Farbi: Cerasini coloris, kirschfärbig, tseresnye szinű.

* Čergeslo, a, n. v. Čereslo.

Čerička, i, f. *dem. ex* Čerka.

čerin, a, e, *adj. poss.* filiae, der Tochter gehörig, leányé. *boh.* dcečin.

Čerina, i, f. v. cerowé Drewo.

Čerka, i, f. v. Čeruška, *boh.* Dcerka.

† Čermáček, čka, m. *dem.* v. Čerwenka 1-*mo Nro.*

† Čermák, a, m. v. Čerwenka 1-*mo Nro.*

* Černáňi, á, n. v. Čerňeňi 1-*mo Nro.*

černašte *adv.* subnigre, fusce: braun: feketésen, barnáúl. *Syn.* černaťe, černawe, načerne, barnawe.

černaští, á, é, *adj.* subniger, fuscus, a, um: braun: feketés, barna. *Syn.* černatí, černawí, načerní, barnawí.

černať, al, ám, V. I. *imp. ag*: v. černeť. *II. rec.* černať sa: v. černeť sa.

černaťe *adv.* v. černašte.

černatí, á, é, *adj.* v. černaští.

Černawa, i, f. atrum solum (terrae). ein schwarzer Boden, Erdboden: fekete föld. *Syn.* černá Zem.

černawe, *adv.* v. černašte.

černawí, á, é, *adj.* v. černaští.

Černawosť, i, f. subfusca conditio (natura), braune Beschaffenheit, feketés (barna) tulajdonság. *Syn.* Černastosť, Černatosť, Barnawosť.

černe et čerňe *adv.* nigre, schwarz, feketén. Čerňe (na černo) farbiť: nigrificare, nigrare, nigro colore (tingere), schwarz färben, meg feketéteni, feketére festeni.

Čerňec, a, et renca, m. na Bo-

Bobe: hilum, i, n. der Bohnenflecken, kis fekete helyetske a' habon.

černený, á, é, p. c. niger factus (redditus), nigro colore inductus, nigrificatus, a, um: geschwärzt, meg feketéttetett, feketére festett.

Černění, á, n. ex černěti: nigrescentia, ae, f. das Schwarzwerden, Schwarzseyn: feketedés, feketülés, feketesség. vulg. Černání, 2) ex černiti: nigrificatio, das Schwärzen, feketétés, feketére festés, feketére-tétel. Čižem (Křewic) etc. Černění: calceamentorum nigrificatio, inceratio: das Schwärzen der Schuhe das Auswichsen: a' láb-belinek feketétése, suviksolása. vulg. Suwiksowání.

černěti, něl, ním, V. I. imp. černi. nigrescere, schwarz werden, feketedni, feketülni. Syn. černati. II. rec. černěti sa. idem 2) nigrum esse, nigrare: schwarz seyn, feketének lenni. Syn. černým bit.

černý, et čérný, á, é, (abs. černo), adj. niger, ater, a, um: schwarz: fekete, hólttszinü. Černý Chleb, Ces, Posed; černá Krw; černé Koření Žito, Gahodi: v. haec substantiva sub suis literis. Černé Uměňí. v. Černoknežtwí.

Černice, gen. nic, f. pl. dat. com (boh. cûm) Czerniczium, Czernitz, ein Dorf im Prachiner Kreise: Tsernitz, Fekete-Falu, tseh-országban.

černický, á, é, adj. czerniczensis, e: aus Czernitz, tsernitzai, fekete-falusi.

Černidlo, a, n. na Pjsánj: atramentum (scriptorium); liquor scriptorius), die Tinte, tenta. vulg. Atrament, boh. Inkúst. 2) na Čižmi, Křewice, Stible: atramentum sutorium, melania Plin. H. N. melanteria, ae, f. Scrib. Larg. cera calcearia, ceratum calceearium: Schwärze, Schusterschwärze, Schuchwachs: feketélő, suviks. vulg. Suwiks. 3) v Sňet.

Černikow, a, m. Czernikovium, Czernikow, ein Dorf im Prachiner Kreise: Tsernikov.

Černikowice, gen. wic, f. pl. dat. com (boh. cûm) Czernikovicium, Czereikowitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreise und Antheile: Tsernikov.

Černilow, ae, f. m. Czernilovium, Czernilow, ein Dorf im Königgrätzer Kreise, und Antheile: Tsernilov.

černiti, et čérniti, il, ím, V. I. imp. čérni et černi: nigrum (atrum) reddere nigrificare nigro colore inducere (tingere) denigrare: schwärzen schwarzmachen: feketéteni, feketére festeni. 2) Čižmi Křewice černit; cothurnos, calceos nigrificare, incerare: die Tschischmen, Schuhe schwärzen auswichsen: a' tsizmat, tzipelöt feketéteni, ki suviksolni vulg. suwiksowati.

Černo, v. Černý.

Černobil, u, m. Zelina: Artemisia vulgaris Linn. artemisia, ae. f. Plin. H. N. der Beifuß, fekete üröm, féreg-mag. Syn. hroznowá Zelina.

černobilowý, á, é, adj. ex artemisia, aus (von) Beifuß, fekete ürömböl-való. Černobilowé Semeno: semen santonici, Cinae officinarum. Artemisiae judaicae Linn. Wurmsame, féreg-mag Aliud ciewarowé Semeno.

Černochow, a, m. Czernochovi-

rium, Cžerchow, ein Dorf im Rakonitzer Kreise: Tsernokov.

Černohláwek, wka, m. Pták sylvia atri-capilla *Klein* Motacilla atricapilla Linn. Schwarzkopf eine Art Brustwenzel, fekete-fejü erdei madarka.

Černohláwek, wku, m. Zelina: prunella, vulgaris, ae, f. *Linn.* Prunelle, Gyékfü. *Aliud est* Čelňík.

černohlawí, á, é, *adj.* atris capillis, nigricomus, a, um: Schwarzkopf, schwarzköpfig, schwarzhaarig, der schwarze Haare hat: fekete hajú.

Černokňažík, á, m. v. Černokněžník.

Černokňažnička, i, f. v. Černokněžnička.

Černokňažník, a, m. v. Černokněžník.

Černokňazstwí, a, n. v. Černokněztwí.

Černokněžík, a, m. v. Černokněžník.

Černokněžnička, i, f. maga, venefica, necromantica, ae, f. Schwarzkünstlerinn, ördöngös (kanta-ires boszorkany) asszony.

Černokněžník, a, m. magus, veneficus necromanticus, i, m. praestigiator, is. m. Schwarzkünstler, garabontziás Deák, kanta-ires, ördöngös, büvös-bájos. *Syn.* Čarowník Černokňažík.

Černokněžstwí, á, n. v. *seq.*

Černokněztwí, á, n. magia, necromantia, ae, f. die schwarze Kunst, ördöngösség, büvölés, bájolás. *Syn.* Čarowníctwí, Černokňažstwí.

černooký, á, é, *adj.* nigris oculis, nigros oculos habens: schwarzäugig, fekete szemü. A to bola kačica, černo oká Děwčica.

Černost, i, f. nigritia, ae, f. nigrities, nigredo, inis, f. nigror, is, m. die Schwärze, die schwarze Gestalt, einer Sache: feketeség. *Syn.* Černota.

Černota, i, f. idem.

Černowice, *gen.* wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům) Czernovicium, Czernowitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreise, und Antheile: Tsernovitz.

Černowka, i, f. Czernovicia, Czernowka, ein Dorf im Kaurzimer Kreise: Tsernovka.

černožlčne *adv.* atrobilariter atrobiliose: schwarzgallig, fekete-epésen. 2) v. Kalokrwně. *Aliud est* horkokrwně.

černožlční, á, é, *adj.* atrobilaris, e; atra bili percitus (praeditus), atrobiliosus, a, um: schwarzgallig, schwarze Galle habend: fekete epés 2) v. Kalokrwní. *Aliud est* horkokrwní.

Černožlčnost, i, f. atrabilis, schwarze Galle, fekete epe *Syn.* černážlč 2) v. kalokrwnost. *Aliud est* horkokrwnost.

Černúš, a, m. nomen viri, ein Mannsname, férfi név.

Černuša, i, f. nigra vacca, ein Name der schwarzen Kuhe, fekete tehény.

cerowí (cérowí), á, é, *adj.* de carpino, carpineus, a, um *Colum* hageichen, weißeichen, zereichen, von Zereichen, oder Zereichenholz, aus Hageichen: tserfából-való. *Aliud est* Hrabowí. Cerowí hág: der Hageichenwald, Weißeichenwald, Zereichenwald, tsere, tserés hely, tserfás-hely, tser-tölgyes *Par. Pap.* Cerina, Cerowina. Cerowé Drewo: cerrinum lignum, zereichenes (hageichenes, weißeichenes) Holz, Zereichenholz: tser-fa.

Cerowina, i, f. v. cerowí háj, et cerowé Drewo.

Čerpáček, čku, m. *dem.* v. Črpáček.

Čerpadlo, a, n. locus ad fluvios, in quo aqua hauriri solet: der Ort an Flüßen, wo man Wasser schöpft: viz meritő hely. 2) portus, us, m. navale, is, n. der Hafen wo die Schiffe einlaufen, die Anfurt: rév-part, part-rév ki kötő hely. *Syn.* Přibog, Přístaw, Stanowisko Lodí 3) v. Čerpák.

Čerpák, a, m. capula *Varr.* situla, ae, f. crater, is, m. haustorium i, n. das Schöpfgefäß, ein kleines Gefäß zum Schöpfen: viz merítő edény, tsésze, mereglye, mereklye. *Syn.* Čerpadlo Člunek na Piti wodi, *vulg.* Črpák.

čerpaní, á, é, *p. c.* v. čření.

Čerpání, á, n. v. Čření.

čerpat, pál, pem (pám) V. I. *imp.* pag, v. čřet.

Čerpáwání, á, n. *nom. Verb.* ex *seq.*

čerpáwát, al, ám, *freq.* ex čerpat.

čerstwe, *adv.* frigide, frisch, kühl, frisen, hidegen. *Syn.* chládně, studeně. 2) recens, recenter, recentissime, modo: frisch, neuerlichst, vor kurzem, den Augenblick: most, mostanában, nem régen, tsak most. 3) alacriter, vivaciter, vivide: frisch, lebhaft, munter: vidámon, gyorsan, elevenen. *Syn.* načerstwo, sčerstwa, žiwe. *vulg.* fryško. Čerstwe něčo wiríðit: vivide aliquid peragere, lebhaft etwas verrichten, elevenen valamit meg-tenni. 4) celeriter, velociter, perniciter: geschwind, schnell, behend, frisch: gyorsan, hamar, sietve, serényen. *Syn.* náhle spešně, pospešně, rychle.

čerstwí, á, é, (*abs.* čerstwo) *adj.* frigidus, a, um: frisch, kühl: hideg, héves. *Syn.* chladní, studení. Wčil ge čerstwí Powetrí: est coelum frigidum, aura recens (frigida) es ist frisch (draußen) ein kühles Wetter: fris, (héves) ég, idő vagyon most. Čerstwím ... nit, v. čerstwit. 2) recens, novus, nondum adhibitus non destructus, integer: frisch, noch neu, noch nicht lange geschehen, geboren, gemacht gekommen, z. B. Milch, Häring, Wasser, Schnee, Wunde, Soldaten, Truppen, Andenken etc. ... nicht gebraucht, z. B. Ruthen noch nicht verdorben: fris, most... stani; nem régi. *Syn.* nowí, nedáwní, *vulg.* fryškí. Čerstwé Maso, caro integra, recens: frisches Fleisch, fris hús. Čerstwé Maslo: butyrum recens, frische Butter, fris vaj. Na čerstwém Skutku dopadnút, dost'ichnút, zast'ichnút in re ipsa (in recenti re) deprehendere, auf frischer That ertappen, a' tselekedeten rajta kapni. Na čerstwo to učinit: recenti re id facere, auf frischer That (i. e. sogleich) thun: újra tenni, tselekedni. Sčerstwa: de integro, denuo von frischen, von neuen: újonnan, újra *Syn.* znowu. 3) viridis, recens, integer, grün: fris-zöld. *Syn.* surowí, zelení Čerstwé Drewo: recens lignum, grünes Holz, fris (zöld) fa. 4) vegetus, vividus, incolumis, alacer, is, e, lebhaft munter, wacker, kräftig, gesund, erejében-való, eleven, fris. Čerstwím bit: vigere viribus valere (pollere), gesund, und frisch bleiben, frissen (egésségessen) lenni. Wogák čerstwí a neustatí, miles integer, atque alacer: ein frischer Soldat der nicht abgematet ist, fris (serény,

rény, virgontz) katona. Čerstwí, a weselí: laetus, atque alacer: lustig, frisch, munter: víg, vidám, fris. Čerstwíge, a zdrawí; pri Žiwobiťi, i pri čerstwém Zdrawí sa winachádzá: vivit, et viget, er lebt noch, und ist frisch auf, ö él még, és jó erõben vagyon. Čerstwá Farba: color vegetus, frische Farbe, eleven, fris festék.

čerstwo, v. čerstwí, et čerstwe.

čerstwosť, i, f. vivacitas, vividitas, tis, f. vigor, is, m. Lebhaftigkeit, frissesség, elevenség. 2) alacritas, Munterkeit, Vidámság, végság. 3) celeritas, velocitas, velocia, ae, f. Geschwindigkeit, die Schnelle: fris gyorsaság. serénység. *Syn.* Ráchlosť, Richlosť.

Čert, a, m. daemon, cacodaemon, nis, m. diabolus, malus genius, i, m. der Teufel, böser Geist: ördög, gonosz lélek. *Syn.* Ďábel zlí Duch, Pekelník, Podkusítel, Prenasledník, Karásek. Do Čerta: a) vah! papae! euge! der Teufel (beim Wundern)! ördöget! b) malum: der Teufel, beim Teufel (beim Fluchen)! ördöget! Js do Čerta! nech ťa Čert wezme! abi ťa Čert wzal! abi in malam rem! geh zum Teufel! hole dich der Teufel: ördög vigyen-el. *Prov.* Čert, aneb Ďábel, wsecko gedno: diabolus, *vel* daemon, unum, utrumque; daemonem diabolo appellere: der Böse Geist, oder Teufel, alles eins: eb, vagy kutya, mind egy. — Nekedi i Čertu zažíháme Swéčku: etiam indigno nonnunquam obsequium praestatur. Diabolo nonnunquam accenditur lumen: man zündet daweil das Licht auch dem Teufel an, néha az ördögnek-is gyújtanak gyertyát. — Máho Čert ráď: non est acceptus; est invisus: der Teufel hat ihn lieb: ördögnek kell, nem nékem. — Uš ge Čert odwázaní (spusťení): turbae sunt, der Teufel ist los: es ist als wenn der Teufel los wäre, mintha az ördöget lantzról le oldozták volna. El oldozott ördög a' lantzról. — Čerta mať: saevire, insanire: den Teufel haben, wüthen: dühösködni, ördögének lenni. — Čertowi do Kuchiňe prisť: perire, in des Teufels Küche kommen, el-veszni. — Čert sa hrá: diabolus ludos facit, der Teufel hat sein Spiel, az ördög játszik. Chiťil Čerta, kapra Chlopňu. Umil Kapra: infelix fuit, diabolum coepit: da hat er den Teufel gefangen; es ist ihm ein Unglück wiederfahren; er war unglücklich: ördöget fogott. v. Chlopňa, Kaper Čertem obsedlí: a) a furiis oriundus, ein Besessener von Teufel, ördöggel határos. b) pestiferis furiis ardet, er wüthet wie der Teufel: ördöggel béllett.

† Čertadlo, a, n. v. orné Železo.

Čerťíček, čka, m. *dem. ex seq.* *Syn.* Ďáblíček, Ďábelček.

Čerťík, a, m. *dem.* daemunulus, i, m. ein Teufelchen, ördögötske. *Syn.* Ďablík.

Čertkus, u, m. Zelina: succisa, ae, f. scabiosa succisa *Linn.* morsus diaboli: Abbiß, Teufels Abbiß, Teufelsbiß eine Pflanze: ördög harapta fü. *Par. Pap. Syn.* čertowí Kus, čertowé Rebro.

čertow, a, e, *adj. poss.* daemonis, diaboli: dem Teufel gehörig, des Teufels: ördögé. *Syn.* ďablow. Čertow Sirák: oroi ga-

galea *Zenod.* Semet arte quapiam occultans: ein Teufelshut, ördög kalapja. Čertowé Čeresňe: v. Čeresňe.

Čertowáňí, á, n. frequens daemonis commemoratio (adpellatio), per daemonem increpatio: das öftere Nennen des Teufels, ördöggel való szitkozódás. *Syn.* D'ablowáňí, Začertowáňí, Hřešeňí.

čertowať, towal, tugem, V. I. *imp.* tug: saepe daemonem commemorare, per daemonem increpare: den Teufel oft nennen: ördöggel szitkozódni (vitetni) *Syn.* Dablowať, začertowať, hřešit.

čertowí, á, é, *adj.* daemonicus, diabolicus, a, um: teufelisch, teuflisch: ördögi. *Syn.* Dáblowí. Čertowí Kus, čertowé Rebro, v. Čertkus. Čertowé Howno, (Lagno) v. Howno et Wšedober.

Čertowina, i, f. res mala (improba daemoniaca) Teufelszeug, böses Ding: roszsz (ördögi) dolog. 2) societas diabolica, die Teufelsrotte, ördögség, ördögi szövetség (társaság). *Syn.* Ďáblowina. 3) Čertowstwí.

Čertowňík, a, m. daemoniacus, a daemone obsessus: den Teufel in sich habend, von bösen Geistern besessen: ördöngös, ördögtöl meg szállott. *Syn.* Ďábelňík, Ďablowňík. 2) sceleratus, i, m. scelus: Teufelskind, híres látor, ártalmas gonosz.

čertowski, *adv.* daemoniace, daemonice, diabolice: teufelisch, teuflisch, ördögül. *Syn.* Ďábelski, Ďábelňe, počertowski, poďábelski. 2) furialiter, höllisch, entsetzlich: dühössen.

čertowskí, á, é, *adj.* daemoniacus, daemonicus, diabolicus, a, um: teufelisch, teuflisch: ördöngös, ördögi. *Syn.* Ďábelskí, Ďábelní. 2) furialis, e: teufelisch, höllisch, entsetzlich: dühösséges.

Čertowstwí, á, n. daemonium, i, n. die Teufelei, der Teufel: ördögség, ördög. *Syn.* Čertowina, D'ábelstwo, D'áblowina.

čeruščin, a, e, *adj. poss.* filiolae, dem Töchterchen gehörig, leánykáé. *boh.* dceruščin.

Céruška, i, f. *dem.* filiola, ae, f. Töchterchen, Töchterlein: leányka, leányotska. *Syn.* Céricka, Cérka. *boh.* Dceruška.

Čerw, a, m. vermis, is, m. der Wurm, féreg, kukatz, bogár, bugár, moly. *Syn.* Čerwík. — Čchlupatí, (chlpatí, piwňičné) Čerw: sellus, oniscus, i, m. v. Beruška. — D'éšďowí Čerw: lumbricus terrae (terrester), Regenwurm, esö féreg. Drewní Čerw: v. Čerwotoč. — Hadbáwní Čerw: bombyx, Seidenwurm, selyembogár. — Masní (w Masí) Čerw, i. e. v. Chrobák. — Múční Čerw: vermis farinaceus. Mehlwurm, liszt moly. — Obilní (zbožní) Čerw, bílí: tinea granella, Kornwurm, der weiße: gobona moly. Obilní Čerw, čérní, curculio, curculio granarius *Linn.* Kornwurm, der braune, oder schwarze: zizsik, gabona-féreg. Rewowí, (winičowí) Čerw: v. Wincúr. Stužkowí Čerw (w Člowekú), taenia, ae, f. Bandwurm, *vulg.* Pantelwurm: lapos geleszta az emberben. Zemskí Čerw: terrestris vermis, Erdwurm, földi kukatz.

† Čerwánki, ů, m. *pl.* v. zora, zori.

Čerwec, wca, m. Coccum, coccinum,

cinum, cusculum, i, n. Scharlach, Scharlachbeere, oder Scharlachfarbe: skarlát festö mag. Syn. ſkarlátowé Zrno, ſkarlátowá Gahoda, neb Farba, Škarlát.

Čerwen, a, (boh. wňe), m. Iunius, i, m. Brachmonat, Szent Iván hava. Syn. úchorní Meſác. 2) ruber color in foliis lusoriis, rothe Farbe in Karten, vörös kártya.

Čerwené, neg, f. v. Čerwenka. 2) v. Krw.

* Čerwenáňí, á, n. v. Čerweňení.

* čerwenat, al, ám, V. I. imp. ag: v. čerweňet. II. rec. čerwenat ſa: v. čerweňet ſa.

čerweňe adv. rubre, rubicunde: roth: veresen pirossan. Čerweňe (na čerweno) farbit: rubefacere, rubrum reddere, rubro colore tingere (inducere), roth farben, veresiteni, pirositani, veresre festeni.

Čerwenec, nca, m. Iulius, i, m. Quintilis, is, m. Heumonat Julius; Szent Jakab hava. Syn. ſenní (ſenowí) Meſác.

Čerweňení, á, n. v. čerweňet: rubor, is, m. rubescentia, erubescentia, ae, f. das Rothwerden, Rothseyn: veresedés, pirosodás, verhenyődés, pirúlás. Syn. Čerwenáňí. 2) ex čerweňit: rubefactio, das Röthen, Rothmachen, die Röthung: verösités, pirosítás, veresre festés.

čerweňet, ňel, ňím, V. I. imp. čerwen: rubescere, rubere, erubescere: roth, ſeyn roth werden, erröthen: veresedni, pirosodni, pirúlni, verhenyödni. Syn. čerwenat, ſčerweňet boh. zardíti. II. rec. čerweňet ſa: idem. boh. rdíti ſe, piriti ſa. 2) tropice. erubescere: ſchamroth (roth) werden, erröthen: el pirúlni. Syn. ſtidit (hanbit) ſa, očerweňet, vulg. čerwenat. Líca ſa čerweňá vulg. čerwenagú) ruborem trahunt genae Colum. Plin. Ovid. die Wangen erröthen, werden roth: az ortza pirúl, pirosodik. Čerweňá (oſlíhagú) ſa, abi boli chwálení (abi Chwáli doſli), ut bene audiant, et rumorem bonum colligant, erubescunt: ſie erröthen, (ſie werden ſchamroth), nur damit man ſie lobe: El pirúlnak, tsak hogy ditsértessenek, tsak hogy valaki ditsérje öket.

čerwení, á, é, (abs. čerweno) adj. ruber, rubicundus, a, um: roth, veres, vörös, piros. Čerwení Zwonček, Zelina, v. Zwonček. Čerwení (králowſkí, lambertſkí,) Orech: v. Orech. Čerwena Nemoc; v. Čerwenka 3-tio Nro. Čerwená Repa: v. Čwikla. Čerwená Sírka: v. Sírka. Čerwená Sukňa: v. Sukňa. Čerwená Ruda (Rudka): v. Flinta. Čerwené Piſmo: idem. Čerwené Oſipki, dětinſké Neſowički: v. Frizle, Oſipki. Čerwené Peňáze: v. Peňáze.

Čerweňica, i, f. rubrum solum terrae, rother Boden, Erdboden: veres föld. boh. Čerweňice 2) species rubrorum prunorum, eine Art von rothen Pflaumen: veres szilva neme. Syn. čerwená Sliwka, Čerwenka. 3) species rubrorum pyrorum, eine Art von rothen Birnen, veres körtvély neme. Syn. čerwená Fruſka, Čerwenka, boh. Čerweňice, Čerwinka. 4) Salix rubra (amara): rothe Weide, ein Baum: veres füz -fa. Syn. čerwená Wrba. 5) rubra vacca, ein Name der rothen Kuhe, veres (verhenyös) tehén. Syn. Čerwen-

wenka, čerwená Krawa, boh. Čerwenice, Čerwinka. 6) rubrum vinum, ein rother Wein, veres-bor. Syn. čerwené Wino.

† Čerweňice, f. idem. per 5. Nros.

čerweňiť, il, ím, V. I. imp. weň, rubefacere, rubrum reddere: röthen, roth machen: veresíteni, pirositani.

Čerwenka, i, f. Ptáť sčerwenú Slawú: rubeoula, rubicilla, ae, f. Motacilla rubecula Linn. Rothbrustchen, Rothkelchen, Rothkopfchen: veres bögy. boh. Čermáč, Čermáček. 2) iný Ptáť sčerweným Chwostemi (Ocasemi) motacilla erythacus Linn. Rothschwänzchen: veres farkú madár. 3) Syn. Čerwenoriteť. Nemoc: dysenteria, ae, f. exulceratio, intestinorum: die Ruhr, rothe Ruhr: vér-has. Syn. Čerweňá, čerweňa Nemoc, Růža Žirka. 4) v. Čerweňica 3. et 5-to Nris.

čerweno, v. čerwení.

Čerwenosť, i, f. rubedo, inis, f. rubor, is, m. die Röthe, rothe Beschaffenheit: veresség, pirosság.

Čerwíček, čka, m. dem. ex seq.

Čerwík, a, m. vermiculus, i, m. das Würmchen, ein kleiner Wurm: férgetske, kukatzka, nyévetske, bogaratska, bugaratska. 2) v. Čerw. Psí Čerwík: vermis, (vermiculus) Caninus, Hundswurm, kutya féreg, eb nyév.

čerwíkow, a, e, adj. poss. vermis vermiculi: dem Wurme (Würmlein) gehörig, féregé, férgetskéé, nyévé.

čerwíkowí, á, é, adj. e vermiculo (verme), von (aus) Wurm, féregbël (kukatzból) való. Čerwíkowí (ze zemského Čerwíka) Oleg: oleum vermis terestris, Erdwürmeröl, földi kukatz olaj. Syn čerwowí.

† Čerwinka, i, f. v. Čerwenka. 4-to Nro. 2) Čerwenica. 3, et 5-to Nris.

Čerwiweňí, á, n. vermiculatio, Cariei tractio, das Wurmstihigwerden, nyévesedés, férgesedés. Syn. Očerwiweňí, Sčerwiweni.

čerwiweť, wel, wím, V. I. imp. wiw: vermiculari, cariem trahere: wurmstichig werden, férgesedni, nyévesedni. Syn. začerwiweť, sčerwiweť.

čerwiwí, á, é, adj. Cariosus, obrosus, a, um: wurmstichig, vom Holze, Zahne: szú-ette, lyikatsos. Čerwiwí Zub: cariosus, dens, wurmstihiger Zahn, lyukas fog. Čerwiwé Drewo: Cariosum (obrosum) lignum, wurmstihiges Holz, szú-ette fa. 2) verminosus, vermiculosus, a, um: wurmstihig vom Obste: férges, nyéves. Čerwiwé Jabłko: verminosum pomum, wurmstihiger Apfel, férges alma.

Čerwiwosť, i, f. vermiculatio, verminatio, nis, f. vermiculositas, tis, f. der Wurmstich im Obste, férgesség nyévesség.

Čerwotoč, a, m. tarmes, itis, m. Plaut. termes pulsatorium Linn. Hemerobius pulsatorius Fabricii cossis, is, m. et cossus, i, m. Plin. H. N. Bombix Cossus Linn. seu Cossus ligniperda Fabricii. der Holzwurm, szú, melly a' fát rágja. Syn. Drewotoč drewňi Čerw. 2) v. Čerwotočina.

Čerwotočina, i, f. caries, ei, f. der Wurmstich, im Holze: szú étel, avasság, óság. Syn. Drewotočina, Prachňiwosť, Truchliwosť.

čerwowí, á, é, adj. v. čerwí-
towí. 2) v. čerwiwí.
Česáč, a, m. pexor, is, m.
qui pectit, pectens, tis, m.
Kämmer, der kämmt: fésülö,
fösülö. 2) Konopí Lenu: car-
minator, pectinator *canabum*,
lini; carminarius, i, m. Hech-
ler, Krämpler, kender *vagy*
len héhelö, gerebelö, gere-
bellö. *Syn.* Česák *a*) *vulg.*
Hachlár *boh.* Čechrackramplíř,
Mikáč. 3) Wlni: carminari-
us, carminator, pectinans la-
nam: Wollkämmer, Wollkratzer,
Wollschlager, Krämpler: gyap-
jú héhelö (gerebelö). *Syn.* Wl-
nočesač, *boh.* Wlnotepec, *vulg.*
Kramplár, krampler. 4) v. Bitec
1. N. 5) *boh.* v. Oberač owocní.
Česáčin, a, e, *adj. poss.* pectri-
cis, pectentis *feminae:* der
Kämmerinn gehörig, fesülönéé.
2) carminatricis. der Hechlerinn
gehörig, héhelönéé, gerebelö-
néé. *vulg.* Hachlárčiň.
Česáček, čku, m. *dem. ex* Česák
(u): parstrigilecula, ae, f.
Apul. parva strigilis, das
Striegelchen, eine kleine Strie-
gel: vakarótska, kis vakaró.
Syn. Česadelko, *boh.* Hrbílko,
Striáčatko, Drewo, gimž se
Počisťá.
Česáčka, i, f. pectrix, icis, f.
pectens *fem.* Kämmerinn, die
kämmt: fésülöné, fösülöné.
fésülö asszony. 2) carmina-
trix, pectinatrix, carminaria,
ae, f. Hechlerinn, Krämplerinn,
Wollkämmerinn: héhelöné, gere-
belöné; kendert, lent, *vagy*
gyapjat héhelö (etsellö) asz-
szony. *vulg.* Hachlárka, kramp-
lárka, kramplerka, *boh.* Če-
chračka, kramplířka, Mikač-
ka. 3) carminatorium, i, n.
carmen, inis, m. pecten car-
minatorius, *linarius, cana-
barius, lanarius:* die Hechel,
Kardetsche, Kartätsche, Kartet-
sche, Krämpel, Krämpelkamm,
Wollkamm: héhel, héhelö,
gerebel, gereben. *Syn.* Ščet-
ka, kterú Len, konope, Wlnu
česú; Česák, *vulg.* Hachla,
krampla, *boh.* krample, Wochy-
le. *Aliud est* Drchlen. 4) v.
Bikí. 5) *boh.* v. Oberačka o-
wočná.
Česadelko, a, n. *dem.* v. Česá-
ček.
Česadlo, a, n. v. Česák 1-*mo*
Nro.
Česák, a, m. v. Česač.
Česák, u et a, m. na koňe:
strigilis, is, f. *Cic. Hor.* der
Striegel, die Schrage: ló va-
karó. *Syn.* Česadlo, *boh.* Hř-
belce, Hřbelec, Hřbílko. 2) na
Wlnu: v. Česačka 4-*to* *Nro.*
česaní, á, é, *p. c.* Hrebe-
ňem: pexus, pectinatus, pe-
ctitus, a, um: gekämmt, fé-
sültt, fösültt, fösüllött. *Par.*
Páp. Nečesaní, neučesaní:
depexus, impexus, ungekämmt,
fésületlen, fösületlen. *Par.*
Pap. 2) kefú: scopula pe-
xus, gebürstet, etsellett, etset-
tel etseltt kefézett, kefével
tisztíttatott. *Syn.* kefowáňí.
3) Ščetkú zdeznú: car-
minatus, pectinatus, pexus,
factus: gehechelt, gekrämpelt,
héheltt, héheltetett, etseltt,
etsellett, készített, gerebeltt:
gerebeltetett, gerebenlett. *Syn.*
wičesaní, *vulg.* Hachlowaní,
kramplowaní, *boh.* čechraní,
mikaní, wochlowaní. *Usus.*
Česaní (očesaní, witrení, k
prádze zhotowení) Len: li-
num factum (pectinatum, pe-
xum), gehechelter Flachs, meg-
etseltt (készített) len. *Par.*
Pap. Nečesaní Len: impexum
(impectinatum, incarmina-
tum) linum, ungehechelter
Flachs, etselletlen (héhelet-
len)

len) len. Česaná Wlná: lana carminata, gekrämpelte Wolle, gerebenlett (héheltt) gyapjú. 4) Česadlem neb Česáčem: strigili rasus, gestriegelt, vakartatott, boh. hřbelcowani, hřbelowí, hřbílkem cíden. Usus. Česaní (očesaní) koň: strigili rasus equus, gestriegeltes Roß, vakartatott ló. 5) Slowmi: obiurgatus, reprehensus, verbis perstrictus, vituperatus: gehechelt, gestriegelt, durchgezogen mit Worten, getadelt, gestraft, dorgáltt, feddett, pirongattatott, szidott, ki-szidott. Syn. hřesení, karhaní, vulg. štráfaní. 6) Bičem, korbáčem, Palicú, Prutem: v. bití, korbačowaní, palicowaní, prutowaní, šlahaní. 7) boh. v. obraní 2-do Nro.

Česáňí, á, n. Hlawi: pexio, pectinatio, nis, f. capitis: das Kämmen, die Kämmung: fésülés, fősülés, fésülgetés. 2) Šat: pexio ope scopulae, das Bürsten, etselés, etsellés, kefézés. Syn. kefowáňí. 3) Konopí, Lenu: carminatio Plin. H. N. pectinatio, canabum lini: das Hecheln, kender vagy len etselés, etsellés, gerebelés, héhelés, készítés. Syn. Wičesáňí, vulg. hachlowáňí, kramplowáňí, boh. Čechráňí, Mikáňí, Wochlowáňí. 4) Wlni: carminatio, pectinatio lanae: das Kardetschen, Kartätschen, Krämpeln, gyapjú gerebelés, gerebellés, héhelés. 5) Koňa: usus strigilis, rasio ope strigilis: das Striegeln des Pferdes, Gebrauch des Striegels: ló vakarás. 6) Slowné: obiurgatio, reprehensio, perstrictio, vituperatio: das Hecheln, Striegeln, Strafen, Tadeln, Durchziehen mit Worten: dorgalás, feddis, pirongatás, szidás, öszvehordás. Syn. Hřesení, karháňí, Láňí, vulg. Štráfáňí. 7) v. Biťí, korbačowáňí, Palicowáňí, Prutowáňí, Šlaháňí. 8) boh. v. Obráňí 2-do Nro.

Česaňina, i, f. strigmentum, i, n. Plin. H. N. der Unflath, Unrath, das Abgekratzte, Abgeschabte: vakarék, le-vakartt (ki-fősültt) szenny. Syn. Wičesek, Wičeski s koňa. 2) S konopi, z Lenu: v. kúdel, Počeski.

česať, sal, sem V. I. imp. češ, hlawu: pectere, pectinare, caput. kämmen, kampeln: fésülni (-löm), fősülni (-löm) Par. Pap. 2) Šati: scopula pectere (purgare), bürsten, etselni (-lem), etselleni (etsellem) Par. Pap. kefézni, kefével tisztítani. Syn. kefowať, kefú čisťiť. 3) Konope, Len: carminare, pectinare, pectere, canabes, linum: hecheln, gerebelni (-lek), gerebelleni (-bellek), héhelni (-lek), etselni, etselleni, Par. Pap. kendert, lent. Syn. wičesať, vulg. hachlowať, kramplowať, boh. čechrati, kramplowati, mikati, wochlowati. 4) Wlnu: lanam carminare Plin. H. N. Varr. carpere Virg. pectere, pectinare: die Wolle hecheln, krämpeln, kardetschen, kartätschen, kartetschen: gyapjút héhelni, gerebelni. 5) koňe: strigili radere equos, striegeln die Pferde, vakarni a' lovat (lovakat). boh. hřbelcem cíditi. 6) Slowmi ňekoho: obiurgare, reprehendere, corripere, perstringere, vituperare: durchziehen mit Worten, hecheln, striegeln, strafen, zwacken, tadeln: dorgálni, feddeni, piron-

rungatni, szidni, szóval illetni, öszve-hordani, gyalázni. Syn. hrešit, tarhat, lát, wiľát, vulg. strásat. 7) v. bit (bigem), torbačowat, prutowat, palicowat, slahat. 8) boh. v. obrat 2-do Nro. (Oswocí). II. rec. česat sa: pectere se, sich kämmen, fésülni magát.

† česati, al, ám: v. česat.

Česáwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

česáwat, al, ám, freq. ex česat. II. rec. česáwat sa, freq. ex česatsa.

češčin, a, e, adj. poss. bohemae, der Böhminn gehörig, tsehnéé, tseh aszszonyé. vulg. češtin.

Češina, i, f. lingua bohemica, bohemismus, i, m. die böhmische Sprache, tseh nyelv, tsehség. Syn. česká Reč, boh. Čeština.

Češka, i, f. bohema, ae, f. eine Böhminn, tsehné, tseh asszony.

česki, adv. bohemice, böhmisch, tsehül. Syn. počeski.

český, á, é, adj. bohemicus, bohemus, a, um: böhmisch: tseh, tsehi. Český Groš, Čes: český Groš (Čes): v. Groš, Ság.

češtin, a, o, adj. poss. v. češčin.

Cesnáček, čku, m. dem. ex seq. vulg. Cesneček, boh. Česneček.

Cesnak, u, m. allium, i, n. allium sativum Linn. der Knoblauch, fokhagyma, foghagyma Par. Pap. vulg. Cesnék, boh. Česnek. 1) Sadí Cesnak, i. e. lúční (na Lúkách rostí-ci) Sadowec: Allium scorodoprasum Linn. hyacinthus, scilla, squilla, bulbus agrestis: Rocambole, Schlangenknoblauch: kigyó fok-hagyma. 2) Planí (polní) Cesnak: Allium ursinum Plin. H. N. et Linn. Virg. scordion, et scordium, i, n. Plin. H. N. der Dyptam, der wilde Knoblauch, Lachenknoblauch, Waldknoblauch, Ramsel, Scordien, Wasserbathengel; ein Kraut, das die Kraft haben soll, Pfeile heraus zu ziehen: ezer jó fü, fokhagymá szagú fü, körös-fa levelü fü Par. Pap. vad fokhagyma. Aliud est Ceterák: asplenum (quocum confunditur per Paris-Papayum), misací Chwošt, millefolium (ezer levelü fü), et Zemežlč centauria, (Tausendgüldenkraut, föld epe fü). Planého Cesnaku (planocesnakowí) Mad: syrupus scordii, Scordiensyrup, ezer jó fü méz (méze). 3) Wodní (wodní) Cesnak: scordilis, is, f. Dobroslawina. Scordilon, i, n. Apul. Teucrium scordium Linn. der Wasserknoblauch, das Wasserknoblauchskraut: vizi fok-hagyma. Hlawka, Struček, Wenec Cesnaku: v. cesnakowí.

cesnakowí, á, é, adj. ex allio, alliaris, e; alliarius, a, um: von (aus) Knoblauch, den Knoblauch betreffend: fokhagymából-való, fokhagymát illető, fokhagymai. vulg. cesnekowí, boh. česnekowí. Usus. Cesnakowí Struček: allii granum, grumus, nucleus, stica: Knoblauchskern, fokhagyma foka Par. Pap. Cesnakowí Wenec, Wenec Cesnaku: restis alliorum, Knoblauchsband, Knoblauchskranz: koszorú fokhagyma. P. Pap. Cesnakowá Hlawka (hlawička): bulbus (caput) allii, Knoblauchshäutchen, fokhagyma feje Par. Pap. Cesnakowá Zelina (boh. česnekowá Bilina): alliaria, ae, f. Erysimum allia-

liaria Linn. das Knoblauchskraut, Keuchelkraut, Salßkraut: fokhagyma fü. 2) alliatus *Plaut.* cum allio confectus (mixtus), allio provisus, alliarius, a, um: mit Knoblauch versehen, vermischt angemacht: fokhagymás, foghagymás *Par. Pap.* Cesnakowá Omáčka: embamma alliatum (alliarium), Knoblauchstunke, fokhagymás mártalék (mártogató). Cesnakowá Poléwka: alliatum, moretum, i, n. ius alliarium (alliatum): Knoblauchssuppe, fokhagymás lév. *Par. Pap.*

* Cesneček, čku, m. *dem.* v. Cesnaček.

† Česneček, čku, m. idem.

* Cesnek, u, m. v. Cesnak.

† Česnek (čzesnek), u, m. idem.

* cesnekowí, á, é, *adj.* v. česnakowí.

† česnekowí, á, é, *adj.* idem.

† česňičin, a, o, *adj. poss.* v. krčmárčin.

† Česňice, f. v. krčmárka.

† Česňík, a, m. v. krčmár.

† česňíků, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. krčmárow.

† Čessina, i, f. v. Česina.

česnúť, snul (sel), sňem V. P. *imp.* česňi: pectere semel, kämmen (kampeln) einmal: egy vonással fésülni, egyszer fésülni. 2) Haluz ze Stromu, i. e. zlomiť: carpere ramum ex arbore, defringere: abpflücken, pflücken, abreißen z. B. den Ast, Zweig vom Baume: le-szakasztani (le-törni) az ágat. 3) cespitare, offendere pedem, labi: sträucheln, botlani, megbotlani, meg-ütni valamibe a' lábát. *Syn.* klesnúť, potehať (potchnúť, potknúť, utchnúť, utknúť) sa.

česnutí, á, é, *p. c.* v. česaní. 2) carptus, defractus, a, um: gepflückt, abgepflückt: le-szakasztott, le-törött. *Syn.* zlomení.

Česnutí, á, n. carptura, ae, defractio, nis, f. das Pflücken, Abpflücken, Abreißen, Abreißung: le-szakasztas, le-törés. *Syn.* z lomeňí. 3) cespitatio, offensio pedis, lapsus, ûs, m. das Straucheln, botlás megbotlás. *Syn.* Klesnutí, Potknutí.

Čest *gen.* cti, f. honor, is, m existimatio, nis, f. die Ehre: tisztesség, tisztelet, betsület. *Syn.* Počestnosť, Počtiwosť. Česť ňekomu čiňiť, preukázať: honorem alicui tribuere, adorea afficere: Jemanden Ehre erweisen, valakit tiztelni, valakinek tiszteletet adni, tenni. — Bolali tebe taká Česť preukázaná, jaká mňe? talis ne honos tibi delatus est, ac mihi? ist dir solche Ehre, wie mir, erwiesen worden? adatott-é néked ollyan tisztelet, mint nékem? — Preukázala (učiňila) sa gím Česť, čoleu (kterálen) mohla nagwetšá (naglepšá): illis quantus maximus poterat, habitus est honos: man hat ihnen die größte Ehre bewiesen, erwiesen: őket a' mennyire lehetett, annyira tisztelték; őket leg-nagyobb betsülettel illették. — Ňekoho Česť obraziť: offendere existimationem alicuius, Jemanden in seiner Ehre angreifen, verletzen: valaki betsületét meg-sérteni. — Ňekomu posledňú Česť preukázat. Ňekoho do Hrobu sprowádzať; gemu na Pohreb ísť: solvere alicui ultima *Tacit.* ultimum honorem alicui tribuere, praestare, i. e. funus illius comitari: Jemanden die letzte Ehre erweisen, i. e. mit zu Grabe gehen: valakinek tiszteletet tenni,

ni, azt koporsóig késérteni. — Čeſt' a Chwála ho až do Ňebe powíſila, wizdwihla: eum gloria ad coelos extulit: er iſt durch die Ehre bis zum Himmel erhoben, ötet a' ditsőség egészszen az égig fel-magasztalta. — Ta Wec, geſtli wedeť chceſ, weliku Čeſť gím doňeſla, prineſla, priwedla: illa res, si quaeris, magno eis honori fuit: jene Sache, wenn du wiſſen willſt? hat ihnen eine groſſe Ehre mitgebracht, verurſacht: ezen dolog, ha tudni akarod, nagy ditsőséget hozott nékik. Kedikolwek budem mať Čeſť (Sčaſtí) teba prítomného wideť; kedikolwek mi twogu Prítomnoſť dopregeſ, popregeſ, udeliſ: quoties mihi potestas tui praesentis fuerit: ſo oft ich die Ehre haben werde, dich zu ſehen (deine Gegenwart zu genieſſen): valahányszor lesz az a' szerentsém, hogy veled lehessek. — Na mogu Čeſť (Stateč-noſť). Tak, gak ſem ſtatečni: ita vir bonus habear, bei meiner Ehre; ſo wahr ich ehrlich bin: betsületemre mondom. — Gegich Slowa w Čeſti mám (drźím). Gegich Slowám wſecku Čeſť dáwám: verbis tuis omnem honorem tribuo, Ihr Wort in Ehren, tisztelet betsület minden szavaidnak: Minden szavaidat tisztelem, betsülöm. — To ti ge (ſlužj) k Čeſti: hoc tibi est honori, das gereicht dir zur Ehre, ez betsületedre válik. — Ňekoho Čeſť zachowať, geho pri Čeſti zadržať: servare alicuius honorem, dignitatem: Jemanden bei Ehren erhalten, valaki betsületét fentartani. — S Čeſtú odtad (odnekad) wiſť, wiſtúpiť: honeste (cum honore) inde (alicunde) exire, mit Ehren davon kommen, betsülettel onnét (valahonnét, valahonnan) ki-jönni. S Čeſtú (ſ Počeſtnoſtú, ſ Prepitowáňím) powedewſi: sit venia (honor) verbo (verbis), mit Ehren zu melden, tisztességgel szólván. — Na ňekoho ſ Čeſtú ſpomenúť. O ňekom chwálitebnu Zmínku čiňit: mentionem honorificam alicuius facere, Jemanden in Ehren erwähnen, valakit ditsérettel emlegetni, elő hozni. Na ňekoho w Čti a Chwále čaſtegſſeg chwálitebne miſleť, neb mluwit: colere memoria aliquem (memoriam alicuius): Jemandes in Ehren ingedenk verbleiben, valakiről tisztelettel meg-emlékezni. — *Prov.* Komú Čeſť, temu Čeſť; cui honorem honorem: Ehre, dem Ehre gebühret: tisztelet, betsület annak, a' kinek illik (a' kit illet). Čeſť chowá Kumſti, Remeſla: honos alit artes: Ehre erhält die Künſte, tisztelet tartya fent a' mesterségeket. Čeſť lúpíce Reči, ſú Pripal (Podpal, Podňet) zwadi: cavillatoria verba suscitant (incendunt) dissidia: Ehrenrührische Reden ſind der Zunder des Zankes: a' rágalmazó (tsúfoló) szók a' haragot gyújtyák. — Kdo ſám nemá Čti, ten aňi druhich ne čti. Kdo ſám Čti (Poctiwoſti) nemá, ten geg aňi druhému nedá: qui ipsemet honore caret, hunc nec alteri praebet: der ſelbſt keine Ehre hat, der giebt ſie auch einen andern nicht: a' kinek magának betsülettye nintsen, az másnak sem adgya meg aztat. — Keď chceſ nadobit Čeſti, muſiſ wen iſť z Wlaſti: patria dat vitam,

tam, raro largitur honores; hos multo melius terra aliena dabit. Nemo Propheta in Patria: willst du mit Ehren seyn bekannt, mach dich aus deinem Vaterland: a' kit otthon (oda haza) marad, ditsőségre szert nem tehet.

Cesta, i, f. via, ae, f. iter, *itineris*, n. der Weg, Ort, wo man geht, reitet, oder fährt z. B. in der Stadt, im Hause, Felde etc. út. *Syn.* Draha. Dlažená (widlažená, wiložená wikladaná) Cesta: strata lapidibus via, gepflasteter (ausgelegter, ausgesetzter) Weg: kövekkel ki-rakott út. Hradská (králowská) Cesta, i. e. Silńica: via regia, die Strasse, ország út (úttya). — Krížowá Cesta, caput viae, compitum bivium, quadrivium: der Kreuzweg: kereszt-út, kettős út, két-felé ágazó út, sokfelé ágazó útú hely, négyfelé ágazó út. — Mléčná (nebeská, na ńebi) Cesta: galaxia, galaxios, ae, m. *Macrob.* lacteus orbis, via lactea: die Milchstrasse, Jacobsstrasse: fejér út az égen. Nasipaná Cesta, strata via *Liv.* strata viarum *Virg.* Straße, gebahnter Weg, rakott út. Neschodná (neschodená, ostrá) Cesta: salebra, salebrosa via (semita), *Apul.* holperiger (unebener, rauher voller Holpern, mit Holpern versehener, steinigter) Weg: háta hoporjás (követses, darabos) út. Pešá Cesta: v. Chodńík. Trená (utretá, schodená, schodná, Hladká) Cesta: callis, via plana, trita *Cic.* ein betretener (gebahnter abgeriebner) Weg: jártt (törött) út. Trogná Cesta: trivium *Cic.* ein Dreiweg; Ort, wo drei Wege zusammenstoßen, ein Kreuzweg von drei Wegen: három útnak öszveszakadása. Cesta, která k Bráńe wedla: iter quod ferebat ad portam: der Weg, der dem Thore zugienge: az az út, a' melly egyénessen a' kapuhoz vezet vala. *Prov.* Cestu prosekať, ukázať. Led prelomit: scindere (frangere) glaciem: Eisbrechen, den Weg zeigen: útat nyitni valamire. Uská Cesta do Neba, široká do Pekla: tátam ge welmi dlúhé, a táto kratučká: arcta via in coelum, lata est, quae ducit ad orcum: illa nimis longa est, est nimis ista brevis: o lieber Mensch! nimm dir die Welt, und betrachte recht den Sündengräul; es ist, jawohl betrachtenswerth, das gröste Uebel auf der Erd: keskeny az út, melly egekbe vezet, széles a' pokoli: amaz igen hoszszú, ez pedig igen rövid. — Na trížoweg Ceste sem: in trivio sum, *Theogn.* dubito; incertus sum animi, haesito, quid potissimum eligam: ich weiß nicht, was ich thun soll: kétségben vagyok; mit tévő légyek, nem tudom. Powibawenég Ceste Strowu Hledať na Cestu: exacta via viaticum quaerere. *Seneca.* Quominus super est vitae hoc magis esse de victu sollicitum. (*Quadrat in senes avaros, quae aetas plerumque hoc vitio laborat.* nach dem gemachten Wege sich um die Reißunkösten sorgen, elvégezvén az útat, (pálya futását), úti költségről gondoskodni. Nespúšťag sa Hradskég Cesti: extra publicam viam ne deflectas *Diog.* Loquendum, ut plures, sapiendum, ut pauci: bleibe bei dem gebahnten Wege, el-ne hadd az Or-

Ország úttyát. 2) iter, profectio via: der Weg, das Gehen, der Gang, die Reise: út, útazás, út-járás. *Syn.* Chodení, Chódza. Rowná Cesta: via recta, der gerade Weg, egyenes út. Prawá (dobrá) Cesta: via vera, der rechte Weg, igaz (jó) út. Cestu robit: a) i. e. presekat: viam facere (sternere, aperire): einen Weg machen; machen, daß man wo gehen kann: útat tsinálni. b) iter (viam) facere, proficisci: einen Weg machen, einen Gang oder Reise wohin thun: útazni. Nekomu ukázat Cestu: a) monstrare alicui viam, iter indicare: Jemanden den Weg weisen: valakinek útat mutatni. b) abigere aliquem. Jemanden den Weg weisen, fortjagen: valakit el-igazitani, le-kergetni. Hned ti ukážem Cestu, len nemlč: mox te abegero. nisi tacueris: ich werde dir gleich den Weg weisen, wenn du nicht still bleibest: mindgyárt ki-igazitlak, ha nem halgatsz. c) male accipere aliquem. Jemanden den Weg weisen, übel empfangen, übel anlaufen lassen: roszszúl fogadni valakit. Prawu a dobru Cestu ukázat: rectum iter indicare, den rechten Weg weisen, jó útat mutatni. Mám predsebú Cestu: est mihi iter, paro (cogito) proficisci: ich habe eine Reise vor, útnak kell indúlnom, indúlóba vagyok. Na Cestu (do Cesti) sa dat (oddat); Cestu na seba wzát: carpere (suscipere) iter. *Hor.* se dare in viam; viae (itineri) se committere: eine Reise anstellen; sich auf die Reise (auf den Weg) machen, reisen: útnak (útra), indúlni, útazni. Dluhú Cestú na seba wzát (činit, robit): conficere longam viam, eine lange Reise thun (verrichten), hoszszú útat el-járni. Do Cesti ist, wstúpit: inire (ingredi) viam, den Weg betreten, útnak indúlni. Dámsa na Cestu (pogdem do Cesti); kedi ale? zítra totižto: proficiscar; quando autem? cras scilicet: ich will reisen; aber wann? nämlich morgen: útazni fogok de vallyon mikor? hólnap tudni illik. Nedlúho potom (skoro nato) dal sa na Cestu (do Cesti): nec ita multo post profectus est, nicht lange hernach hat er sich auf die Reise begeben, nem sokára azután útazott. Žádám wedet, prečo náhle sa na Cestu dal? scire cupio, quid habeat argumenti ista repentina profectio? ich möchte die Ursach wohl wissen einer so eilends angestellten Reise? igen akarom tudni, mi az oka, ennek a' hirtelen-való útazásnak? Nekde Cestu mat, na (w) Ceste bit: iter facere, ire, proficisci: sich einen Weg wohin machen, i. e. hingehen, Reise thun (machen), reisen, gehen: valahová menni, útazni. — Kde ta Cesta ide? cílí? quo tendis? quo ire paras? wo geht die Reise hin? wo willst du hin? hova tzéloz ez az út? Ščastí na Cestu! Ščastliwu dobrú Cestu! bene vertat iter! Glück auf die Reise! szerentsés utat kivánok. — Uš sem kus Cesti odložil (ušel) uš sem ponekad odešel: aliquantum viae processeram, auf dem Wege ware ich schon etwas fortgegangen; ich hatte schon ein Stück Weg gethan (zurück gelegt): már az útamból egy darabotskát meg-haladttam vóltt. — Tri

Dní

Dňi uš bol na Cesťe: tridui viam iam processerat (progressus erat), er ware schon drei Tage auf der Reise, már harmadnapnál tovább voltt az úton; harmad napi úttyát már meg haladta vala. Omilnú (neprawú priťnú) Cestú ísť: adversa via ire, durch einen widrigen Weg, gehen, tévelgyös útat járni. Na prawú Cestu sa nawráťiť: redire in viam, auf den rechten Weg zurück (wieder) kommen, viszsza jönni (térni) az igaz útra. Pri Mori (podle Mora) Cestu držá: secundum mare iter faciunt, längs neben dem Meere gehen sich ihren Weg, a' tenger mellett útaznak. — Na (w) Cesťe: inter viam, in via (itinere): unter Weges: út közbe, az úton. Na (w) Cesťe biť: *a*) obstare, esse impedimento, impedire: im wege seyn, hindern, in den Weg legen: akadált tenni, akadálozni. *b*) in itinere constitui, esse: auf dem Wege seyn: útban lenni, útazni. Na Cestu kláść, wložiť: *a*) v. W Cesťe biť. *b*) offendere hominem, in den Weg legen, beleidigen: meg sérteni (bántani) valakit. Na Cestu priwesť: reducere in viam, auf den Weg zurück führen, viszsza téríteni az igaz útra. Neprátelom Cestu a wšecek Prístup zawreť, zahradiť, zarúbať: iter inimicis (itinere inimicos) intercludere; inimicis intercludere (praecludere) viam, omnes aditus ad aliquem locum: dem Feinde den Paß und allen Zugang zu einem Orte sperren, versperren, verwahren: az ellenségnek minden menést el fogni valamelly helyre. Cestu otworiť; preš Cestu nechať druhého ísť: aperire iter *Liv.* den Weg aufmachen; durch die Strasse passiren lassen: útat nyitni, másnak útat adni. — S Cesti wichnať: depellere de via, aus dem Wege treiben, wegtreiben, vertreiben: az útból (-ról) el-kergetni. S Cesti wihodiť: tollere de medio (de via), aus dem Wege räumen, schaffen: az útból ki-vetni. Jdi twú (swú) Cestú! abi tuam viam (tuas vias)! geh deinen Weg (deine Wege)! menny dolgodra. Nekde sem to Cestú stratit musel: in itinere (in via, inter vias, inter eundum) id perdidi: ich muß es unterwegs verloren haben, azt valahol az úton vesztettem-el. Preč s Cesti! decede (decedite) de via! facesse hinc! abi! reise! geh fort! du kannst reisen. Aus dem Wege! geh (geht) aus dem Wege! félre innen az útból; térj ki (térjetek-ki) az útból. Takarodgy (takarodgyatok) innen. S Cesti wisť, wikročiť, wistúpiť: ex via excedere de via decedere: aus dem Wege gehen; vom Wege abgehen ki térni az útból. Nekomu wistúpiť s Cesti: de via decedere alicui, Jemanden aus dem Wege abgehen: ki térni az útból. Nekomu Wistúpiť s Cesti de via decedere alicui. Jemandem aus dem Wege gehen valakinek ki-térni az útból. S Cesti kričí: clamat de via er schreiet von dem Wege, útból kiált. Mimo Cesti: extra calcem (callem) *Ammian.* Extra propositum (rhombum) außer dem Wege: úton kívül *Prov.* Dobre bežá, ale mimo Cesti: bene currunt, sed extra viam: sie laufen zwar gut doch außer dem Wege: jól futnak ugyan, de úton kivül. -

3)

3) *tropice*: via, progressus, (processus) rei: der Weg oder Gang einer Sache, z. B. der Tugend, des Processes: út elömenetel. S Cesti Ćnoſti wiſtúpiť: decedere de via virtutis, von dem Wege der Tugend abgehen, az erköltsnek (jóságos tselekedeteknek) úttyát el-hagyni, abból ki térni, ki-lépni. — 4) Medium, occasio, modus, via: Weg, Mittel, oder Gelegenheit zu etwas; Methode, Art und Weise: út, mód, eszköz, alkalmatosság. *Syn.* Proſtředeť, Spóſob, Přiležitoſť. Naiſť Ceſtu: inire viam, den Weg betreten, oder ausfündig machen: módot (útat) találni. Ceſtu ſi robiť (hledať), ť Doſáhnuťú ſwého Cíla a Ronca; Proſtředťi ť ńemu powihledáwať, a ſ ńimi ſa zaopatriť, affectare viam ad aliquid *Virg.* munire sibi aditum (sibi viam sternere) ad aliquid: zu einem gewissen Ziele und Ende sich den Weg bahnen, Mittel erfinnen, aussuchen: útat nyitni (készíteni), módot szerezni magának valamelly dolognak elérésére; mindent el-követni valaminek el-nyerésére. Wſecťé Ceſti a Spóſobi wí (známémá) ť Zhrabáńú (ť Zhromáždeńú) Penazí (*boh.* Peńez): novit omnes vias pecuniae cogendae, er weiß alle Griffe und Mitteln, Geld zusammen zu scharren (zuwege zu bringen): jól tudgya a' pénz keresésnek módgyát. *Prov.* Nag še ſa tam Ceſta (Spoſob, Potáhel) Ge Motúz w Repi: est modus in rebus, man wird schon ein Mittel dazu finden, vann abban mód; végére lehet annak járni; lehet annak módgyát találni. — 5) actio; id, quod quis agit, via: Weg, Handlung: út, tselekedet. *Syn.* Cin, Sťuteť. Boh zná twoge Ceſti: novit Deus actiones tuas, novit ea, quae agis: Gott kennt deine Wege, jól tudgya Isten a' te tselekedeteidet (útaidat). Neťoho na dobrú Ceſtu priweſť; gému prawu a dobru Ceſtu uťázať: ad viam rectam deducere quempiam, Jemanden auf den rechten Weg bringen; ihm einen rechten Weg weisen, zeigen: valakit jó útra hozni (teríteni). Ta Wec ge na dobreg Ceſťe, *a*) res est in tuto, es hat gute Wege; die Sache steht gut oder sicher: jó karban áll (vagyon) a' dolog, *b*) iam praecautum est: es hat gute Wege; es ist schon vorgebeugt: meg-van már elözve a' dolog; szerét vettük a' dolognak.

Ceſtečťa, i, f. *dem.* ex Ceſťťa.

Ceſtičťa, í, f. *idem.*

Ceſťťa, 'i, f. *dem.* parva via (semita), ein kleiner Weg, das Wegchen: útatska, kis út.

ceſtní, á, é, *adj.* v. ceſtowí.

čeſtní, á, é, *adj.* honorarius, a, um; titularis, e; titulum gerens: Titular, den Titel nach so genannt: titulàris, titulus szerént. Čeſtní Rapitulńíť: honorarius Canonicus, titulum gerens Canonici: Titular-Dommherr, tituláris Kanonok.

* Ceſto, a, n. v. Ťeſto.

ceſtowí, á, é, *adj.* itinerarius, vialicus, a, um: den Weg betreffend, úti, úthoz való. 2) v. ťeſtowí.

Ceteráť, u, m. Zelina: asplenium, et splenium *Plin. H. N.* Asplenium Ceterach Linn. das Milzkraut, Steinfahrn, eine Pflanze: fü. *Par. Páp. Syn.* píſaní (*boh.* pſaní)

ní) Trank. *Aliud est.* geleňi gazik, planí Cesnak.

Cew, u, et Cwu, m. clavus capitatus, Nagel mit einem Kopfe zum Einschlagen: fejes szeg *Syn.* Klinec, *boh.* Cwok, Hřeb.

cewní, á, é, *adj.* claviculatus, dentatus, a, um: mit Nägeln (mit dem Kamme) versehen: szeges. *Syn.* Hřebeňowí, klincowaní, klincowní, *boh.* ceʷňí Hřebikowatí, Hřebowní. Čewné (*boh.* cewňí) kolo we Mlíne: tympanum dentatum, das Kamprad, Kerrad: bél-kerék a' malomban.

† cewňí *adj. omn. gen.* idem.

† Cezák, a, m. v. Čedzák.

čganí, á, é, *p. c.* v. cpaní.

Čgáňí, á, n. v. Cpáňí.

čgat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cpat. *II. rec.* čgat sa: v. cpat sa.

Čgáwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

čgáwat, al, ám, *freq. ex* čgat: v. cpáwat. *II. rec.* čgáwat sa, *freq. ex* čgat sa: v. cpáwat sa.

* Cgedka, i, f. Cédka, Cedňik.

* Cgen, e, f. v. kolňa Sín, úkol.

† Cgeňa, i, f. idem.

ch, *additur particulis, et verbis loco praesentis Indicativi* sem. Alech (*pro* ale sem) ti tesdobre učinil. Gách (*pro* gá sem ho uf dáwno newidel. Gestlich (*pro* gestli sem) nebol mňe, a inému sťodní? Nepilch (*pro* nepil sem) ho.

Chabzda, i, f. sambucus ebulus Linn. (terrestris), ebulum, i, n. *virg.* Attich, der Niederholunder, eine Pflanze: földi bodza. *Syn.* Polní (zemní, zemskí, podzemskí) Bez, *boh.* Chebdí.

Chabzdička, i, f. *dem. ex seq.*

Chabzdka, i, f. *dem. ex* Chabzda.

chabzdowí, á, é, *adj. ex* ebulo, von Attich, földi bodzából-való.

Chalup, i, f. v. *seq.*

Chalupa, i, f. casa (rustica), ae, f. gurgustium, tugurium (rusticum), i. n. attegiae, *arum*, f. *plur.* die Bauerhütte, das Bauerhaus: kunnyó, kalyiba, hajlék, paraszt-szegény-ház. *Syn.* Koliba, *boh.* Katrč, Katrče, Pastírská Chalupa, i. e. Salaš: mapale, magale: Hirtenhaus, Feldhütte: pásztor-ház, (kalyiba).

Chalupečka, i, f. *dem. ex seq.* *Syn.* Kolibečka.

Chalupka, i, f. *dem.* gurgustiolum, tuguriolum (rusticum), i, n. casula, ae, f. eine kleine Bauerhütte, kunnyótska, kalyibátska. *Syn.* Kolibka.

Chalupkár, a, m. v. Domkár

chalupkárčin, a, e, *adj. poss.* v. domkárčin.

Chalupkáreňí, á, n. v. Domkárstwí.

chalupkárit, il, ím, V. I. *imp.* kat: v. domkarit.

chalupkárskí, *adv.* v. domkárskí

chalupkárskí, á, é, *adj.* v. domkárskí.

Chalupkárstwí, á, n. v. Domkárstwí.

Chalupňica, i, f. v. Domkárka Hostakárka.

† Chalupňice, f. *idem.*

Chalupňík, a, m. v. Domkár Hostakár.

Chám, u, m. *plur. nom.* Chámi, *gen.* mow: helcium *A pul.* i, n. antilena, pectorale, is, n. das Pferdegeschirr das, was den Pferden, wenn sie eine Last ziehen sollen angemacht wird, damit sie ziehen können; der Riemen, womit das Pferd an die Kutsche gebunden wird: hám, elö-hám, szügyhám, szügyellö, szügyel

Syn.

Syn. Štwerňa. *Aliud est* Chámowec, et Chomút.

Chámček, u, et mečku, m. *dem. ex seq. Syn.* Štwerňička.

Chámek, mku, m. *dem.* helciolum, epirrhediolum i, n. avettusa, ae, f. ein kleines Pferdegeschirr, hámka, hámotska. *Syn.* Štwerenka.

Chámowec, wca, m. helciarius (tractorius) funis, Zugseil, hám istráng. *Syn.* Hámowi Štranek.

chámowí, á, é, *adj.* helciarius, a, um; *Martial.* der (die das) eine Last, oder etwas zieht: hámos, hámba-való, be-fogni-való. *Syn.* Zápražní. Chámowí Koň: helciarius equus, Zugpferd, hámos-ló, Chámowí Štranek: v. Chámowec.

chápaní, á, é, *p. c.* Kuků: manu apprehensus (arreptus captatus), a, um: gegriffen, angegriffen, ergriffen gefaßt mit der Hände: kapdostatott, meg-kapott, meg-ragadtatott. *Syn.* chmatání, smatraní. 2) Rozumem: mente comprehensus, conceptus: gefaßt, mit dem Verstande begriffen: meg-értett, értelemmel meg-fogattatott. *Syn.* pochopení, pochopowaní.

Chápání, á, n. Kuků: manu apprehensio, (arreptio, captatio, prehensio) nis, f. das Greifen, Angreifen, Ergreifen, Fassen mit der Hand: kapdosás, meg-fogás, meg-kapás. *Syn.* Chmatání Smatrání. 2) Rozumem: Comprehensio, mente adseqvutio, conceptus, captus. intelligentia: das Fassen mit dem Verstande, Begreifung, Fassungsvermögen, Begriff, Einsicht: meg-értés, elmével-való meg-fogás. *Syn.* Pochopení, Pochopowání. 3) motio, motus: das Rühren, mozgás, indúlás. *Syn.* Hýbání Smatrání.

chápať, pal, pem (pám), V. I. *imp.* pag: Kuku: manu apprehendere, arripere, captare, prehendere: greifen, angreifen, ergreifen, fassen mit der Hand, anfassen: kapdosni, meg-kapni kezével, meg-fogní, meg-ragadni. *Syn.* chmatať smatrať. 2) Rozumem: mente capere, (concipere, comprehendere), intelligere, intellectu adsequi: fassen mit dem Verstande, begreifen: megérteni, értelemmel meg-fogni. *Syn.* pochopiť, zrozumeť. *II. rec.* movere se, niti: sich rühren: mozogni, indúlni, igyekezni. *Syn.* brať sa, smatrať sa. Ledwa sa chápe: vix se movet, kaum rührt er sich, alig mozog: 2) *cum genit.* něčeho: capere, prehendere, apprehendere, arripere aliquid: etwas fassen, ergreifen: meg-kapni, meg-fogni, megragadni valamit, valamihez fogódzkodni. *Syn.* chitit sa. 3) cum prae k et dat. k něčemu: apprehendere, prehendere, arriperre, aggredi aliquid; dare se rei: zugreifen, ergreifen: belé kapni, valimihez fogni. *Syn.* dať sa na něčo.

† Charba, i, f. v. Sinokwet.

† Charpa, i, f. *idem.*

Charúš, a, m. nomen viri, ein Mannsname, férfi név.

Charwa, i, f. v. *seq.*

Charwání, á, n. propulsatio, defensio, nis, f. das Wehren, die Vertheidigung: maga oltalmazása, videlmezése, el-hárítás. *Syn.* háğeň.

Charwať sa, wal, sa, wem, sa, V. I. *imp.* charwag sa, et charwi sa od něčeho: a se propulsare, defendere (tueri) se: sich wehren (vertheidigen), von sich

sich abwenden, abhalten: oltalmazni, (videlmezni) magát, el-hárítani. *Syn.* hágit sa. — Ledwá sa od Psoti charwe: aegre admodum propulsat a se paupertatem; vix (aegre) tolerat vitam: er kann sich kaum ernähren, sein Leben unterhalten: nagynehezen táplállya magát.

Chasa, i, f. v. Čeládka.

Chasňík, a, m. v. Celadín.

chatrňe *adv.* leviter, misere, tenuiter, viliter: schlecht geringe: hitványon, nyomorúltúl, tsekélyen, silányúl, könnyen, vékonyan, alávalón. *Syn,* lahko, ledagako, tenko, mizerňe, psotňe, sprosťe, *boh.* sprostňe, spatňe.

chatrní, á, é, (*abs.* chatrno), *adj.* levis, tenuis, vilis, e; exiguus, miser, a, um: gering, schlecht: hitvány, nyomorúlt, silány, tsekély, könnyü, vékony. *Syn.* lahkí, ledagakí, lecigakí, tenkí, mizerní, sprostí, *boh.* sprostní, spatní. Chatrné Súkno: pannus levidensis, ein schlechtes dünnes, oder geringes Tuch, silány posztó.

Chatrnosť, i, f. levitas, tenuitas, exiguitas, vilitas, tis, f. schlechte (geringe) Beschaffenheit, hitványság, silányság, tsekélység, vékonyság. *Syn.* Mizéria, Psota, Sprostosť, *boh.* Sprostnosť, Spata, Spatnosť.

Chceňí, á, n. volitio, nis, f. velleitas, voluntas, tis, f. das Wollen, der Wille: akarás, akarat. *Syn.* V[illegible]la, *vulg.* Kceňí, *boh.* Zlob[illegible]í.

chceť, chcel, c[illegible]em, V. I. *imp.* chceg, et chci: in 3-tia pers. plur. modi indicat. temp. praes. chcú (*vulg.* chcegú): velle, cogitare, in animo habere (esse): wollen, Willens seyn, mögen, eine Lust zu etwas haben: akarni. *vulg.* kceť, *boh.* chtiti, hlodati. Zítra chcem odisť: cras volo abire, discedere: ich will (ich werde) morgen weggehen: holnap el akarok menni. Nechcem: nolo ich will nicht, nem akarok. Radšeg chcem (wolim) umreť malo (praeopto) mori, lieber will ich sterben, inkább akarok kívánok meg-halni. chce preč vult abire, er will weg (fort) el akar menni. Keď chceš pod si vis, veni: wenn du willst so komm: jöjj, ha akarsz. *Prov.* Co chceš, urobi. Kde Pán chce, Sluha ide: ex cohorte Praetoris *Cic.* Ad omnem nutum praesto est. Cibo officiisque devinctus nihil ausit recusare. J chce, i nechce: volens nolente animo *Homer.* Ambigens, animique incertus. Nolens volens *Eurip.* Kdo nekomu dať chce, nepítá sa, či chce Kdo sa pítá, nerád dáwá qui dare vult aliis, non debet dicere, *vultis?* wer einem etwas geben will, muß nicht fragen, ob ers will? a' ki kérdezöskedik, nem örömest ád.— 2)Velle, cupere, cupidum esse desiderare: wollen, gern sehen wünschen; begierig seyn: akarni, kivánni, óhajtani. *Syn.* žádať. Chcel bich, abi sa to stalo velim (vellem) id fieri, ich wollte, daß es geschähe: szeretném, ha az meg-esne. Chcelbich, abiš prišel: ut venires, velim: ich wollte gern, daß du kämest: igen akarnám, hogy el-jönnél. Gakbich gá to rád učiňiť chcel! quam libenter velim (vellem) id praestare wie gern wollte ich es thun! de örömest akarnám azt meg-tenni! Gábich len widěť chcel čo steho bude? cupio videre quidnam inde fiet? ich will nur

nur gern sehen, was daraus wird? szeretném látni, mi leszsz abból? — 3) poscere, reposcere, petere, fordern, begehren, verlangen, wollen, haben wollen: meg-kivánni, akarni, kérni, kivánni. *Syn.* prosit, žádať. Čo chceš wíc? Čo wic (wíceg) žádáš? quidvis (quaeris) amplius? was willst du noch mehr haben? mit akarsz többet? Swoge (k swému) chceť: suum poscere, das Seinige verlangen, a' magáét meg-kivánni. — Chce gu mať: expetit ipsam in connubium; procatur eam: er verlangt sie zur Ehe; er will sie heurathen: ötet kívánnya magának házas társúl. — 4) iubere, befehlen, wollen, verlangen: parantsolni, akarni. *Syn.* kázať, rozkazowať. Gá chcem. abis tam nechodil: volo (jubeo) locum illum per te relinqui: ich wills nicht haben, daß du hingehest: nem akarom, hogy te oda járjál. Budem robiť, čo chceš, Gakého budeš chceť mať, takí budem: ero, ut me voles. Ut voles esse me, ita ero *Plaut.* ich will mich nach deinem Willen richten. Es will ichs thun, wie du es von mir haben willst: én készen lészek akaratodra. Azt akarom tselekedni, a' mit te parantsólsz. — 5) Dobre chceť nekomu: favere (bene velle) alicui: wohl wollen, günstig seyn: valakinek jól akarni. — Zle chceť: male velle, non favere: übel wollen: roszszat akarni. — 6) credere, statuere, glauben, vorgeben, behaupten, wollen: hinni, állatni (-tom), el-hitetni magával, vagy mással. Chce, že slišal: credit se audisse, er will gehört haben, el-hiteti magával, hogy hallotta. — 7) posse, wollen, können: akarni, tehetni. Kdo bi to weriť chcel? Kdo tomu weriť chce (uwerí)! quis credere potest? quis credat? wer will das glauben? ki akarná azt hinni, ki-hiszi azt-el? — 8) *Exprimit futurum Indicativi.* Čo s teho biť chce? quid inde fiet? was will draus werden? mi leszsz ebből? Ten Dom sa zwaliť chce: domus illa corruet, das Haus will einfallen, az a' ház le-döl (le-roskad, le-akar dölni, esni). Zemreť chce: morietur, er will sterben, meg-hall; meg-akar halni. 9) *saepe redundat.* Ten Klinec nechce wen: clavus non exit, der Nagel will nicht heraus, ez a' szeg nem jön-ki. To Drewo nechce horeť: lignum non ardet, das Holz will nicht brennen, ez a' fa, nem ég (nem akar égni). To mnoho znamenať chce: hoc multum est, das will viel sagen; das sagt viel: ez sokat tészen (jelent). To nič znamenať nechce: hoc est nihil (nihili), das will nichts sagen, az semmit sem teszsz. Stím tolko znamenať chcem? hoc (*accus.*) dico, damit will ich so viel sagen: azzal annyit akarók mondani, érteni. Gá nechcem úfať, weriť: non spero, non credo: ich will nicht hoffen, glauben: nem reménylem, nem hiszem. Prosil ma, abich prišli chcel: rogavit me, ut venirem: er bat mich, daß ich doch kommen wollte: arra kért, hogy jönnék-el. To mi nechce do hlawi: *a*) non animum inducere (non adduci) possum, ut credam: es will mir nicht in den Kopf. i. e. ich kanns nicht glauben: az nem mehet a' fejembe, el-nem hitet-

telhetem magammal azt. *b*) non possum memoria tenere, ich kanns nicht merken; es will mir nicht in den Kopf: nem tarthatom fejemben. — 10) Nechcemeli, nechcesli etc. quin, wollen wir nicht, willst du nicht etc. bei Ermunterungen: miért nem? Nechcemeli isť: quin imus? wollen wir nicht gehen? miért nem megyünk? Nechcesli písať? quin scribis? willst du nicht schreiben: miért nem akarsz írni. — 11) *Saepe approximationem vicinitatem notat.* Zúfať chce: spem abiicit; in eo est, ut desperet, er will verzweifeln, reménységében tsügged, kétségben esik. Zemreť chce: est vicinus morti, agit animam; in eo est, ut moriatur: er will sterben: meg-akar halni; nem sokára meg hall, ki adgya a' lelkét. Chcel sem hneď odisť: in eo eram, ut abirem; parabam abitum (abire); abiturus eram: ich wollte gleich fortgehen: mindgyárt el-akartam menni. S kožı chce wisť: parum abest, quin ex se exeat: er will aus der Haut fahren: alig, hogy a' böréböl ki nem ugrik. — 12) Čo (gak, kde, kdo, kedi, kolko, kolkokrát) chce etc.: quidcunque (quomodocunque, ubicunque, quiscunque, quandocunque, quantumcunque, quotiescunque): was (wie, wo, wer, wenn, wieviel, wie oft) es wolle (es sey): akár mi (hogy, hogyan, hol, ki, mikor, mennyi, mennyiszer). Nech ge, čo chce: quodcunque (quidquid) est, quaecunque sunt: es sey, was es wolle: akár mi légyen. Nech ge, gak chce: quomodocunque (utcunque) sit, fiat: es geschehe, wie es

wolle: akár hogy légyen. Ne ge tomu, gak chce: quidqui (quodcunque) est, (sit): de sey, wie ihm wolle (sey) es s wie es wolle: akár hogy lé gyen. Stól nech ge tak dlu hi, (siroki etc.), gak chce quamvis longa (lata etc.), s mensa: der Tisch sey so la (breit etc.), als er wolle: ak melly hoszszú (széles etc. légyen az asztál. Nech ge, g kí chce: qualiscunque est (sit es sey beschaffen, wie es woll akár minémü légyen. Nech de, kdo chce: quicunque v nit (veniat), es komme, w da (nur) wolle: jöjjön aká ki. Nech sa stane, kedi chce quandocunque sit (fiat), geschehe, wenn es wolle: ak mikor történnyen: Nech gi pride, kolko chce: quotcun que (quotquot) veniunt (ve niant), es mögen kommen, viel ihrer wollen: jöjjenek, kár mennyien, a' menny akarnak. Nech sa stane, ko kokrát chce: quotiescunq sit (fiat), es geschehe, so es nur wolle: akár menny szer történnyen, légyen. *I rec.* chceť sa: cupere con gium inire: einander heurath wollen: házasodni akarni. Sy ráčiť sa. 2) *imperson. cu dat. pers.* appetere, desid rare, cupidum esse, animu habere, lubere: eine Lust ben, lüstern: tetszeni, akar kivánni, valamihez kedvel seltetni. Cchce (lúbi) sa libet, es beliebt mir, tets Chce sa mi gesť, piť, s cibum, potum, somnum peto: ich will essen, trin schlafen: enni, inni, al akarok. Ehetném, ihatn alhatnám. Do Chleba sa nechce: non lubet panem de

dere, zum Brodessen habe ich keinen Appetit, keine Lust: kenyér nem kell én nékem. Ani sa mi dňes nechce do Roboti (boh. do D'íla): hodie non libet laborare, heute habe ich keine Lust zur Arbeit, ma dolog (munka) sem kell én nékem; ma dologhoz (a' dologra) sintsen kedvem. Pi Genko? N. mňe sa nechce: bibe Ioannes? R. non sitio: trink Johannes, R. mich dürstet nicht: igyál Jankó! R. nem szomjú hozom. Uš (boh. giž) sa ti nechce spať? non amplius dormitas? schläfert dich nicht mehr? már nem szunnyadozól? nem alhatnál? Nechce sa ti wstáwať (stáwať)? non lubet surgere (e lecto)? stehst du nicht gern auf? nem tetszik fel kelned az ágyból? Ked prší, chce sa spať: dum pluit, dormitamus: wenn es regnet so ist man schläfrig: midőn esik, szunnyádozunk, álmosak vagyunk. Gemu sa chce Wína: cupidus est vini, appetit vinum: ihn lüstert nach Wein, bor kell néki bort kiván (akar inni). Tomu sa chce w Sňehu choďiť, huic lubet in nive vagari, den muß es freuen, im Schnee herumzugehen: ennek kedve vágyon (tetszik) a' hóban járni. Gím sa ešče nechce ísť domow? non dum vultis domum ire? wollen sie denn noch nicht nach Hause gehen? nem tetszik még haza menni?

Chcíwáňí, á, n. nom. verb. ex seq.

Chcíwať, al, ám, freq. ex chceť. II. rec. chcíwať sa, freq. ex chceť sa.

Chcíwe adv. v. chtíwe.

Chcíwí, á, é, adv. v. chtíwí.

Chcíwosť, i, f. v. Chtíwosť.

Cheb, gen. Chba: Egra, ae, f. Eger eine Stadt: Eger, Város.

† Chechtáňí, n. v. Rehotáňí.

† chechtati se, al se, ám se, v. rehotať sa.

† Chechtáwáňí, n. v. Rehotáwáňí.

† chechtáwat se, al se, ám se. v. rehotáwať sa.

† Chelidon, u, m. v. Krwawník.

Chiba, i, f. error, is, m. erratum, naevus, i. m. mendum Cic. vitium i, n. menda, ae, f. Ovid. Senec. der Fehler Tadel, Gebrechen, botlás, gánts, hiba, vétek; Syn. Omil Omilka, Zmílka. To ge welká Chiba: iste est magnus error, das ist ein großer Fehler, ez nagy hiba (botlás). Prov. Bez Chibi ňikdo (žáden) neňi. Neňi tak dobrého, kteríbi ne chibil. Kdo gest bez Chibi? dobri Koň na štiroch nohách sa potkňe. In multis labimur omnes. Quisque suos patitur manes. Bonus quandoque dormitat Homerus. Nullus sine naevo. Nemo sine crimine vivit. Si vitam dispicias hominum si denique mores? Cum culpent alios, nemo sine crimine vivit: wer ist in der Welt ohne Tadel? der nicht dann und wann fehlt. Niemand wird ohne Gebrechen gefunden. Es ist keiner so fromm, der nicht fehle. Es stolpert auch ein Pferd, hat doch vier Füße: senki sints gánts (hiba) nélkül. Blázen ge, kdo swoge newiďí, a druhím wištrkuge Chibi: est proprium stultitiae aliorum vitia cernere, oblivisci suorum: es ist thöricht, seine Fehler nicht achten, und andern ihre aufmutzen: bolondság, mások gántsát szemre hányni, 's a' magaét meg nem

ismérni. Ti wsade (každemu) nachádzáſ Chibu. Tebe nič dobre neňí: nodum in scirpo quaeris: dir iſt alles fehlerhaft; du muſt überall Fehler finden: mindenben gántsot találsz te.

chiba, chibabi, chiba gakbi *conj.* ni, nisi, nisi forte: außer, es ſey denn, daß etc. es müßte dem ſeyn, daß; wofern nicht etwa: hanem ha, ha tsak nem, kivévén. *Syn.* krom, krome, krombi kromebi; leč, lečbi, nežlibi, nežgeſtlibi: Chibabi ſi weril, že gá nenáwidím, čo kráſné geſt: nisi vero credis me odisse pulchra: es ſey denn, daß du vielleicht meineſt, ich ſeye allen ſchönen Dingen Feind (daß mir alle ſchöne Dinge verhaßt ſind): hanem ha hiszed, hogy gyűlölöm a' szépet. — Chibabi ňekdo bol, kterýbi chcel: nisi vero si quis esset, qui velit; es ſey denn etwa einer vorhänden (wofern nicht etwa jemand ſich fände), der wollte: hanem ha lenne egy valaki, a' ki akarna.—Neotworím, chibabi (chiba gakbi) Otec chcel: non aperiam, nisi forte pater velit: ich mache nicht auf, es ſey denn, daß der Vater will: ki nem nyitom, hanem ha talántán az atyám akarná. — Chibabi to bolo, čo ſem ſa domňíwal: nisi id est, quod suspicor *Ter.* es müßte den jenes ſeyn (wenn nichts eben dieſes iſt), was ich argwohne: ha tsak nem ugyan az, a' miről gyanakszom. — Chíbabi ſme ſnad chceli bídní bit: nisi forte volumus esse miseri, es ſey denn, daß wir gern wollten armſeelig ſeyn. Wofern wir nicht etwa arm ſeyn wollten. Wir müßten denn gern armſelig ſeyn: hanem ha talán szegények (nyomorúltak) akarunk lenni.

Chíbáňí, a, n. *nom. verb.* ex seq.

chibak, al, ám, V. I. *imp.* ag, v. chibek.

chibení, á, é, (*abs.* chibeno), *p. c.* ex chibik. Tu ge chibené: hic erratum est, da iſt es gefehlt, itt hiba esett (történt).

Chibeňí, á, n. *nom. verb.* ex chibek, et chibit. v. Chiba.

Chibet, bel, bím, V. I. *imp.* chib, in 3. *plur.* chibá, (*frequentius* chíbagú ex chíbek): de esse, deficere, abesse: fehlen, mangeln, nicht da ſeyn: hibázni, hijával lenni, nem lenni, fogyatkozni. To mi eſče chibí, hoc mihi adhuc deest; hac re adhuc careo (destituor) das fehlt mir noch; es fehlet mir noch das: még e' hijával vagyok, még ez hija (hibázik) énnékem. — Kňižki mi chibá (chibagú): libri desunt mihi, careo libris mir fehlen Bücher; es fehlt mir an Büchern: nintsenek könyveim; könyv hijával vagyok, könyv nélkül szűkölködöm. Peňáže mu chibá (chibagú): pecuniae (nummi) eum deficiunt, ihm fehlt Geld, es fehlt ihm am Gelde: pénze nintsen; pénz hijával vagyon. Nič ſi nedá chibek: nihil sibi de esse patitur (sinit), er läßt ſich an nichts fehlen, semmiben sem szenved leg-kissebb fogyatkozást. 2) abesse, de esse, non esse praesentem: fehlen, abweſend ſeyn: jelen nem lenni, hibázni. Teg Hoſtiňi Ganko chibel: huic convivio defuit Ioannes, es fehlte noch Johannes dem Gaſtmahle, János ott (azon a' vendégségen je-

jelen nem volt. Annak a' vendégséguek még János héja volt. Kdo ešče chibi? quis adhuc de est? wer geht noch ab? wer fehlt noch? ki héja még? Ešče mnoho chibí, multum abest, es fehlt noch viel, még sok híja vagyon. Málo chibí, že ne etc. parum abest quin etc. es fehlt wenig, daß ich nicht etc. kevés híja, hogy nem etc. Mnoho chibí (daleko ge od teho): minime gentium, nihil minus: weit gefehlt, i. e. mit nichten: együtt sem; semmi-képpen; sok híja vagyon, tová (meszsze) vagyon attól. Mnoho chibí, abi on to činil, učinil: tantum abest, ut faciant: weit gefehlt, daß er das thun sollte: tová vagyon attól (sok híja vagyon) hogy ő azt tselekedgye; ő azt tellyességgel nem tselekszi (meg nem teszi). Mnoho chibí, žebi (abi) ma lúbil, milowal; ba (radšeg) nenáwidí ma: tantum ab est, ut me amet, ut me (potius) oderit: weit gefehlt, daß er mich lieben sollte, er haßt mich vielmehr: távúl vagyon attól, hogy ő engem szeretne, söt inkább gyűlöl. — 3) esse. seyn, lenni. Syn. bič (sem). Čo ťi chibí? a) i. e. čo (čože) ťi ge? quid est tibi? was fehlt dir? mi bajad? b) i. e. čo chceš (žádáš)? quid tibi vis? was willst du haben? was fehlt dir? mit akarsz, (kivánsz)? mi kell? Mne ňečo chibí: minus belle me habeo, mir fehlt etwas; ich befinde mich nicht recht: valami bajom vagyon; nem jól (rosszúl) érzem magamat; rosszúl vagyok. Nič mu nechibelo: bene se habuit, non aegrotavit: es hat ihm nichts gefehlt; er ist nicht krank gewesen: semmi baja sem vólt; nem vólt beteg. Čo mu (Umrlému) chibelo? quo morbo (morbi genere) laboravit? was hat ihm (dem Verstorbenen) gefehlt? was für eine Krankheit hat er gehabt? mi baja vólt? mitsoda (minémü) betegségben feküt (azon halott)?

chib'eťi, b'el, bím *praes.* idem.

chibiť, il, ím, V. P. *imp.* chib: peccare, labi, offendere in aliquo: fehlen, einen Fehler begehen, etwas versehen: hibázni, véteni, vétkezni, valamiben meg-botlani, vétkesen tselekedni. *Syn.* pochibiť, prewiňiť, zhrešiť, Chibu urobiť, Chibi sa dopusťiť: 2) errare, aberrare, hallucinari: fehlen, irren im Verstande, auf dem Wege: hibázni, tévelyegni, el-tévelyedni, el-véteni, meg tsalatkozni. *Syn.* Pochibiť, poblúďiť. *Prov.* Chibiť ge ludsťi, ale w Chibe (w Bludze zátwrdlím zostať (zetrwáwať) ge ďábelsťi: humanum est errare, diabolicum in malo perseverare. Cuiusvis hominis est errare, nullius nisi insipientis in errore perseverare: fehlen (irren) ist menschlich, aber im Fehler (Irrthume) verharren, ist teuflisch: emberi dolog véteni, ördögi vétekben meg-rögzeni. — 3) Cum et sine *acc.* (*boh. gen.*) peccare, aberrare a re, non (male) ferire (icere) rem: fehlen, nicht treffen, z. B. das Ziel etc. fehl schlagen, fehl schießen: tzéllyát el-véteni, reá nem találni. *Syn.* netrefiť. *In hac significatione* sa *etiam adhibetur.* — 4) *Cum acc.* (*boh. cum dat*). *pers.* excidere re, irritum fieri, ad irritum cadere: fehl gehen, etwas nicht be-

befommen, nicht gelingen, fehlen, fehl schlagen: valamiből ki-esni, valmiben nem részesülni. To ma nechibí: non fallor, daß soll mir nicht fehlen: ebből ki-nem esem; azt bizonyossan meg-nyerem. To nechibi. *a*) est certum, certo certius est: es kann (wird) nicht fehlen; es ist zuverläßig: ez igaz, bizonyos; minden bizonnyal úgy vagyon. *b*) certo fiet, es wird gewiß geschehen; es kann (wird) nicht fehlen: ez bizonyossan (minden bizonnyal) meg lesz; meg történik, el-nem marad. Nemože chibiť, bi ne: abesse (esse, fieri) non potest, quin: es kann nicht fehlen, daß nicht etc, nem lehet (nem történhetik), hogy ne. Nádeg ma chibuge: spes me fallit, die Hoffnung schlägt mir fehl, reménségemben (gondolatomban) meg tsalatkozom; híjános a' reménységem, híjában reménylem. — Chibilo ťa: opinione falsus est, die Hoffnung hat dir fehlgeschlagen, gondolatodban (reménységedben) meg tsalatkoztál; híjában reménylettél. Chibabi (ťebi) ma chibilo: nisi me fallit, es sey denn, daß ich mich trügen sollte: hanem ha tsalatkozom: Dalbi Boh, abi ma chíbilo, čeho sa obáwám (bogím): Dii fallant metum! Gott giebs, daß es mir fehlschlagen sollte (daß es nicht geschehe), wo vor ich fürchte: adgya Isten, ne légyen úgy, a' mitől félek (tartók). Tento Rok Obilí (zboží) chibilo: hoc anno fruges defectuose fuerunt (in irritum ceciderunt, fefellerunt, minus feliciter provenerunt): dieses Jahr hat die Frucht fehlgeschlagen (ist nicht gut, ist schlecht, gerathen): ebben az esztendőben hibázott (híjános vólt) a' gabona, roszszúl termett. *II. rec.* chibiť sa, *cum sine gen.* peccare, aberrare a re, non icere (ferire), male ferire rem: fehlen, nicht treffen, z. B. das Ziel; fehl schlagen: tzéllyát el-véteni, szándékára nem találni. 2) praeterire, praeterlabi, praeterbitere (*a* praeterbito) *Plaut.* aberrare, deerrare: sich verfehlen (verirren), vorbei gehen (passiren), vorüber gehen: egy mást el-mellőzni, el-véteni, által menni, nem jönni öszve. Chibili sa na Cesťe: praeterierunt se, sie haben sich auf dem Wege verirrt (verfehlt), nem jöttek öszve az úton, egy mást el-vétették.

chibňe *adv.* erronee, mendose vitiose, hiulce: fehlerhaft, mangelhaft: hibássan, vétkessen.

chibní, á, é, *adj.* defectuosus, erroneus, hiulcus, mendosus, vitiosus, a, um: fehlerhaft, mangelhaft: hibás híjános, vétkes. Chibní Rok: sterilis (defectuosus) annus, mangelhaftes Jahr, hibás (híjános) esztendő. Chibné Zbožé: defectuosae fruges, mangelhafte Frucht, híjános gabona.

Chibnosť, i, f. mendositas, vitiositas, defectuositas, tis, f. Mangelhaftigkeit: híjánosság.

Chibowáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chibowať, bowal, bugem, V. I. *imp.* bug: *freq. ex* chibeť, et chibiť per omnes numeros. *Ad 2-dum* Gestli nechibugem: nisi fallor, nisi me fallit animus: wenn ich mich nicht irre, hanem ha meg-tsalatkozom. Na čelu Mílu (celého Cíla, celé Cíl) chibugeš; owsem sa

tak

tek míliš, že sa wíc mikik nemožeš; welmi chibugeš (sa míliš): tota erras via *Terent.* Toto coelo erras *Macrob.* du fehlest ganz und gar: tellyességgel nem oda beszélsz, a' hová kellene. Felette tsalatkozól. Daleko (spatňe) chibuge; welmi sa míli: longe errat *Ter.* turpissime labitur: er fehlt weit; er irrt sich sehr: igen nagyon tsalatkozik; igen rútúl hibázik; igen meszsze van az igaz útról. Nekdi w tem chibuge; ten Hrích páchá: aliquando id peccat, dann und wann fehlt er in diesen Stücken, néha (hibe hóba) abban vét, vétkezik. — Gestli wčem chibuge? wíce chibuge z Hlúposti, nežli z Neprávost'i: si peccat? magis ineptiis, quam improbitate peccat: wenn er fehlt? so fehlt er mehr aus seiner Unbedachtsamkeit, als aus einer Bosheit; ha valamiben vét (hibáz, meg-esik)? az inkább az ő tudatlanságából, mint sem roszszaságából származik.

† chícen, a, o, *part. abs.* v. chítení.

* chícení, á, é, *p. c.* idem.

† Chícení, n. v. Chiteňí.

Chichotáňí, á, n. v. Rehotáňí.

chichotat sa, tal sa, cem (tám) sa V. I. *imp.* chichoc sa, et chichotag sa v. rehotat sa.

Chichotáwáňí, á, n. *ex seq.* v. Rehotáwáňí.

chichotáwat sa, al sa, ám sa, *freq. ex* chichotat sa: v. rehotáwat sa.

Chikáňí, á, n. v. Diweňí, Hikáňí.

chikat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. diwit sa, hikat.

Chíl, u, m. v. Chíleňí.

chílení, á, é, *p. c.* inclinatus, a, um: geneigt, meg-hajlott, meg-hajtatott. *Syn.* nachílení.

Chíleňí, á, n. inclinatio, declinatio, nis, f. Neigung, meghajtás, hanyatlás, hajlás, hajolás, hajulás. *Syn.* Nachíleňí.

chílit, il, ím, V. I. *imp.* chil: inclinare, declinare, curvare: neigen, hajtani, meg-hajtani. *II. rec.* chílit sa: inclinari, inclinare se, clinare (vetustum) vergere: sich neigen: hajolni, hajúlni, hajlani, hanyatlani. *Syn.* nachílit sa, na kloňit (nakloňowat) sa. Chílí (približuge) k Wečeru, i. e. mrká: vesperascit, advesperascit, ad vesperum vergit: es dämmert, estvélyedik, a' nap hanyatlik.

China (Chína), i, f. cortex peruvianus, china, ae, f. Cinchona officinalis Linn. der Fieberrindenbaum. Chinarinde. Fieberrinde: perúviai fa-héj, kina-háj, kina. Na prach utretá China: china chinae, China zu Pulver gestossen, törött (porrá töretett) kina-héj.

chínowí, (chínowí), á, é, *adj.* Chinowí koreň: radix chinae, Chinawurzel, kina-gyökér.

Chír, u, m. fama, ae, f. rumor, is, m. das Gerücht, was man von Jemanden, oder etwas hört: hír. *Syn.* Powest. Chír ge (ide): fama (rumor) est, es geht ein Gerücht, hír vagyon, ez a' hír, hírlelik. Chír sa razšíruge: fama serpit, manat, percrebesoit: das Gerücht breitet sich aus, az a' híre, el-megy a' hír. Chír widat rozhlásit: dissipare rumorem, das Gerücht ausstreuen, ausbreiten: a' hírt széllyel-el hordozni, el-széllyeszteni. Chír nastal, wišel: fama (rumor) exiit, ein Gerücht ist erschollen, hír jött ki. Aňi Chíru o ňem neňi:

ňi: nec famam quidem eius audire licet, man hört gar nichts von ihm: hirét sem hallani. 2) fama nomen: Gerücht, der Ruf worinn Jemand steht: hir, név. Dobrí Chír: fama, bona fama: gutes Gerücht: jó hir. Dobri Chír má; w dobrém Chíru stogí (ge); dobré Méno má: bene audit, ein gutes Gerücht hat er; er steht in einem guten Rufe: emlitik; jó hire, neve vagyon. Zlí Chír má: male audit, ein schlechtes Gerücht hat er, mindenütt roszszat mondanak felöle. W zlém Chíru postawení, zlí Chír magící: infamis, male audiens: der ein schlechtes Gerücht hat: roszsz nevü.

chírečňe *adv.* famose, clare, inclyte: berühmt, híressen, nevezetessen. *Syn.* chírňe, wichírne, sláwňe.

chírečni, *á*, *é*, *adj.* celeber, bris, e; insignis, e; clarus, famosus, inclytus, celebratus, declamatus, a, um: berühmt; hires, nevezetes. *Syn.* chírecní, wichírní, wzňesení, sláwni. *Prov.* Chírečná kurwa: onobatis, prostibulum: berühmte große Hure, híres kurva.

Chírečnosť, i, f. celebritas, is, f. nomen, inis, n. der Ruhm: die Berühmtheit: nagy hír, név. *Syn.* Wichírnosť.

chírení, *á*, *é*, *p. c.* vulgatus, divulgatus, sparsus, a, um: verbreitet, ausgebreitet, bekannt gemacht: hirdettetett, híresíttetett. *Syn.* wichírení. 2) celebratus, praedicatus: gerühmt, ditsértetett, ditsösíttetett, ditsöültt. *Syn.* sláwení, wichwalowaní.

Chíreňí, *á*, n. vulgatio, divulgatio, sparsio, pronuntiatio, proclamatio, annuntiatio, nis, f. fama: die Verbreitung, Ausbreitung, Ausrufung, Ausschreiung, Bekanntmachung, das Gerücht: hirdetés, híresítés, ki híresítés. *Syn.* Wichíreňí. 2) celebratio, praedicatio, praeconium, i, n. das Rühmen, híressé-tévés, ditsérés, ditsöítés magasztalás, híresítés, hirdetés. *Syn.* Sláweňí, Wichwalowáňí.

chírit, il, im, V. I. *imp.* chír: spargere in vulgus, vulgare, divulgare, pronuntiare, proclamare, verbreiten, ausbreiten, bekannt machen, ausrufen, öffentlich durch Worte bekannt machen; ausschreyen, hirdetni, ki-hirdetni, hiresíteni, hírlelni. *Syn.* wichírit. 2) celebrare, praedicare: rühmen, híressé (nevezetessé) tenni, hírdetni, ditsérni, ditsöíteni, magasztalni híresíteni. *II. rec.* chírit sa: increbrescere, increbescere percrebrescere percrebescere: sich verbreiten, ausbreiten: el-híresedni. Chíri sa, diditur fama *Virg.* fama fert: es verbreitet sich das Gerücht, el-híresedett, hírlelik, az a' híre. v. wichírowat sa.

chírňe *adv.* v. chírečňe.

chírní, *á*, *é*, *adj.* v. chírečni.

Chírnosť, f. v. Chíreňí. Chírnosť nastrogowat, i. e. wimislowat, famam praeparare.

Chisták, *a*, m. parator, praeparator, apparator, instructor, is, m. apparans, praeparans, tis, m. Zurichter, Bereiter, Zubereiter, Zurüster, Zuschicker: készítő.

chistáččin, *a*, *e*, *adj. poss.* ex seq.

Chistačka, i, f. paratrix, praeparatrix, apparatrix, instructrix, adornatrix, cis, f. Bereiterinn, Zubereiterinn, Zuschi-

ſchickerinn: készitőné. 2) Chiſtění.

chiſtění, á, é, p. c. paratus, praeparatus, apparatus, instructus, a, um: bereitet, gerüſtet, zurichtet, zubereitet, zugerüſtet, zugeſchickt: készitetett, készittetett, készültt. *Syn.* hotowení, prihotowení, ſtrogení, priſtráganí.

Chiſtění, á, n. paratio, apparatio, praeparatio, instructio, adornatio, nis, f. paratus, apparatus, us, m. das Bereiten, Zubereiten, Zurichten, Rüſten, Zuſchicken; die Bereitung, Rüſtung, Zubereitung, Zuſchickung: el-készités, készület, készülés. *Syn.* Chiſtacka, Hotowení, Prihotowení, Strogení, Priſtrágéní.

chiſtat, al, ám, V. I. *imp. ag*: parare, praeparare, apparare, adornare, instruere: bereiten, zubereiten, rüſten, ausrüſten, mit dem Nöthigen verſehen, zurichten, zubereiten, zurüſten, zuſchicken: késziteni. *Syn.* hotowit, prihotowit, ſtrogit, priſtrágat, Pripráwu robit. *II. rec.* chiſtat ſa, se parare (praeparare, adornare): ſich bereiten (rüſten, zubereiten, ausrüſten, zuſchicken): készülni. *Syn.* hotowit (prihotowit, ſtrogit, priſtrágat) ſa. K Wogně, k Swadbe ſa chiſtat: adornare bellum, nuptias: ſich zum Kriege rüſten, zu der Hochzeit bereiten (dazu Anſtalt machen): hadat késziteni, menyegzőhöz készülni, a' hadra, menyegzőre készületeket, és ſzert meg-tenni. K wſeckég Príhode ſa chiſtat; proti wſeckem Prlbehu ſa upewňit: confirmare se ad omnia, (ad omnes fortunae casus, in omnem eventum), auf alle Begebenheit (auf allen Zufall) ſich rüſten (gefaßt machen): magát minden esetek (veszedelmek) ellen meg-keményiteni. 2) videri, ſich anlaſſen, látszatni. *Syn.* Widet ſa. Chiſtá (bere) ſa k Déſdu. Widí ſa, že bude prſat (Prſka): videtur pluvia instare, es läßt ſich zum Regen an, látszatik felhőzni, borúlni.

Chiſtáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chiſtáwat, al, ám, *freq. ex* chiſtat. *II. rec.* chiſtáwat ſa *freq. ex* chiſtat ſa.

Chit, u, m. captus. ûs, m. captura, ae, comprehensio, nis. f. der Fang, das Fangen, Faſſen, die Faſſung, Anfaſſung: fogás, meg-fogás, meg-kapás, meg-ragadás. *Syn.* Chiťení. 2) missus, ûs, m. *Capitol.* apparatus ferculorum, ad unam vicem mensae simul appositorum: der Gang bei der Tafel, i. e. Gerichte, die auf einmal aufgeſetzt werden: fogás. tál étek, egy rendbéli tál étek, egy fogás. *Syn.* Zácħit, *vulg.* Fogáſ. 3) conceptus, ûs. m. notio comprehensio, idea, intelligentia, ae. f. der Begriff, die Idee, Vorſtellung von einer Sache: értelemmel-való meg-fogás, képzelése (formája) valaminek, esméret, meg-tudás. *Par. Pap. Syn.* Chápáňí, Pochop.

Chitač, a, m. captor, comprehensor, interceptor, is, m. Fänger, Auffänger, Erhaſcher, Ertapper, Erwiſcher: fogdosó, fogó, kapó, vadászó. *Syn.* Lapač, Lapag, *vulg.* Fogmek. 2) captator prehensator prehensor, prensator, apprehensor, prensitator: Faſſer, Anfaſſer, Angreifer, Ergreifer, der ſich bemüht etwas zu faſſen, zu fangen: kapdosó, va-

vadászó, valamin kapdosó, meg-kapó fogdósó, kapaszkodó, kaposzkodó, tsibenkedő. *Syn.* Chápač, Chmatač, Smatrač. 3) v. seq.

Chitáček, čka, m. *dem.* captiosus homo, verfänglicher Mensch, tsalárd (álnok, fogásokkal élő ember. *Syn.* Chitač, Chitawec, Lapáček, Lapawec.

chitačkin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Chitačka, i, f. captrix, interceptrix, icis, f. Fängerinn, Auffängerinn, Erhascherinn: fogdosó (fogó, kapó, vadászó) aszszony. *Syn.* Lapačka, Lapagka, *vulg.* Fogmečka. 2) captatrix, prehensatrix, prensatrix, prensitatrix: Fasserinn, Anfasserinn, Angreiferinn, Ergreiferinn, die etwas zu fassen sucht: kapdosó (valamin kapdosó, valamihez tsibenkedő) aszszony. *Syn.* Chápačka, Chmatačka, Smatračka. 3) v. Chitáňí.

chitačow, a, e, *adj. poss.* ex Chitač.

chitaní, á, é, *p. c.* pro interceptione quaesitus, captatus, captitatus, a, um: zum Auffangen gesucht, den man hat fangen (auffangen, ertappen) wollen: fogdostatott. *Syn.* chmataní, lapaní. 2) captatus, prehensatus, prensatus, prensitatus: zum Fassen (Anfassen, Ergreifen) gesucht, gefaßt, angefaßt, ergriffen: kapdostatott, fogdostatott.

Chitáňí, á, n. captio, interceptio, comprehensio, nis, f. captura, ae, f. das Fangen, Auffangen: fogdosás. *Syn.* Chitačka, Chmatáňí, Lapačka, Lapáňí, Lapánka. 2) captatio, prehensatio, prensatio, *Cic.* prensio *Gell. Varr.* prensitatio: der Fang, das Fangen, die Bemühung etwas, oder Jemand zu fassen, zu fangen: kapdosás, fogdosás, fogódzás, fogoszkodás, tsibenkedés, kapaszkodász, kaposzkodás *Par. Páp.* valamin kapás, reá-vágyás. *Syn.* Chápáňí, Chmatáňí, Lepáňí, Chmatáňí, Smatráňí. 3) apprehensio, in manus, sumtio Anfassung, Angreifung, Ergreifung: meg-fogás, kezébe-vévés. 4) ňečeho na ňečo: haesio, adhaesio, adhaesitatio *Cic.* adhaerentia, ae, f. das Hangenbleiben, Klebenbleiben Anhangen, Ankleben einer Sache: ragadás, reá (hozzá) ragadás, ragadódzás, ragaszkodás, fogódzás, fogoszkodás *Syn.* Lepáňí, Lepeňí 4-to *Nro.* 5) incensio, inflammatio: das Anbrennen, Feuerfangen: gyúladás.

chitať, ál, ám V. I. ag: capere comprehendere, intercipere fangen, auffangen, nehmen erhaschen, ertappen: fogdosni *Syn.* chmatať lapať. Wčil n Wognu chitagú: nunc pr militia capiuntur homines itzt nehmens zu Soldaten, fängt man die Leute zu Soldaten auf, most szedik a' katonákat, most katonaságra fogdosnak, most katonáknak fogdossák a' legényeket. 2) ňečo ňekoho: prehensare, prensare (-so, avi, atum) *Liv.* prensitare *Sidon.* captare aliquem, aliquid: sich bemühen etwas, oder Jemanden zu fassen, zu fangen: kapdosni, fogdosni, kapaszkodni, kaposzkodni *Par. Pap.* fogódzni fogoszkodni, ragaszkodni tsibenkedni valamihez, valakihez. *Syn.* chápať, chmatať smatrať, ňečeho n e b ňekeho sa chitať. 3) apprehendere com-

comprehendere, prehendere manu: anfassen, angreifen, ergreifen, fassen (fangen) mit der Hand: kezével meg-fogni, kezébe venni. *Syn.* Do Ruki brát. 4) capere, captare, excipere: fangen, auffangen, erhaschen, nachstellen: fogni, fogdosni, utánna járni. *Syn.* číhat, lapat, *boh.* gati. Missi ptáčky, chitat: mures, aves capere: Mäuse, Vögel fangen: egereket fogdosni, madarakat fogni. *Prov.* Rak Zagáca chitá: cancer leporem capit, der Krebs jaget den Hasen, ott az ebet a' pap rétén. *Par. Pdp.* 5) haerere, adhaerere, adhaerescere, adhaesitare: hangen (kleben) bleiben, anhangen, ankleben: ragadni, rea (hozzá) ragadni. 6) ardere, ardescere ignem concipere, inardescere, inflammescere: Feuer fangen, anfangen zu brennen, anbrennen: gyúladni (dok), meg-gyúladni, meg-gyúlni, égni kezdeni. *Syn.* chitit sa, chitat sa, zaćat horet. Uf chitá: iam concipit ignem, es fängt schon an zu brennen, gyúlad (meg-gyuladt) mar, kezd már égni. *II. rec.* chitat sa: se capere (apprehendere), sich fangen, meg-kapni magát. *Syn.* chmatat sa 2) i. e. počínat horet etc. i. e. počínat horet, zapálit sa: v. chitat 6. *Nro.* 8) *cum vel sine genit.* nečeho, nekoho: v. chitat 2. *Nro.* Chitá sa koča: prensat (prehendit) rhedam, currum: er hält (hängt) sich an die Kutsche an, a' kotsihoz tsibenkedik. Pomali sa nečeho (do nečeho) chitat: molli brachio tractare. Duobus digitis primoribus accipere: etwas nachlässig betreiben, lágyan fogni valamihez. 4) *cum praep.* na et *acc.* na nečo: haerere, haerescere, adhaerere, adhaerescere, adhaesitare, inhaerescere: hangen, anhangen, kleben, ankleben (*neutr.*) an etwas, sich anhängen, hangen oder kleben bleiben: ragadni (dok), ragadódzni, rea (hozzá) ragadni. *Syn.* chitit sa, lepit sa, lepnúť. Blato sa na koleso chitá: lutum rotae adhaeret, adhaeresoit: das Koth klebt (hängt sich) an das Rad, a' sár kerékre ragad. 5) *cum praep.* za, et *acc.* Chitat (chitit) sa za Hlawu: se apprehendere (arripere) capite, sich fassen beim Kopfe, meg-kapni (meg-ragadni) fejét. *III. passive* chitat sa: capi, comprehendi, intercipi: gefangen werfen, meg-fogattatni, meg-fogódzni. *Syn.* chitit sa.

Chitáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

chitáwat, al, ám, *freq. ex* chitat. *II. rec.* chitáwat sa: *freq.* ex chitat sa.

chitawe *adv.* captiose, dolose: verfänglich, sophistisch: álnokúl, ravaszúl, tsalárdúl, tsalásképen. *Syn.* chitliwe, lapawe. 2) captiose, periculose: verfänglich, gefährlich, bedenklich, nachtheilig: veszedelmessen, ártalmassan, károssan. *Syn.* nebez pečňe, škodliwe. 3) viscose, viscide, adhaesive, lente, tenaciter: klebrig, zäh, zähe: lépessen, ragadósan. *Syn.* lepawe.

Chitawec, wca, m. v. Chitáček.

chitawí, á, é, *adj.* captiosus, dolosus, a, um: sophistisch, verfänglich, z. B. Worten: álnok, ravasz, tsalárd, hamis. *Syn.* chitlíwí, lepawí. Chitawá Otázka: fallax, et captiosa interrogatio, quaestio: verfäng-

fängliche Frage, alattomban-való tsalárd kérdés. 2) captiosus, periculosus: bedenklich, gefährlich, nachtheilig, verfänglich: veszedelmes, ártalmas, káros. *Syn.* nebezpečný, škodliwý. Chitawé gest Ludu: captiosum est populo, dies ist für das Volk bedenklich (gefährlich), ártalmára (meg tsalására) vagyon a' népnek. 3) viscosus, viscidus lentus adhaesivus, tenax: klebrig, zähe, zäh: lépes, ragadó, ragadós, enyves. *Syn.* lepawý, lepný.

Chitawost, i, f. captio, nis, captiositas, tis, f. Verfänglichkeit in Worten, Sophisterey: álnokság, ravaszság, tsalárdság, hamisság, fogás, meg-tsalás. *Syn.* Chitliwost, Lapawost. 2) captio *Cic.* periculum: Verfänglichkeit, die Handlungen, Bedenklichkeit, bedenkliche Sache: veszedelem, ártalom, veszedelmes állapot. *Syn.* Nebezpečnost, Škodliwost. 3) viscositas, tenacitas, f. adhaesio, lentitudo, lentor, is, m. die Zähigkeit, Zähheit, Klebrigkeit: lépesség, enyvesség, ragadósság. *Syn.* Lepawost, Lepnost.

chiteni, á, é, *p. c.* captus, comprehensus, exceptus, interceptus, a, um: gefangen, meg fogattatott, meg kapott, *Syn.* chmatnutý, lapený, ulapený, *boh.* chiceny. Chitenich wyměňit, wykúpit, wyměňowat, wypláčat: redimere captos, die Gefangene auslösen, foglyokat (rabokat) ki-valtani.

Chitení, á, n. captio, comprehensio, interceptio, inis, f. captus, us, m. captura, ae, f. das Fangen, die Ergreifung, Anhaltung, Arretirung: meg-fogás, meg kapás, meg lepés. *Syn.* Chit, Chmatnutí, Lapení, *Syn.* Chicení. 2) comprehensio *Cic.* adsequutio, intellectus, captus, us, m. der Begriff, die Begreifung: értés, meg-értés, értelemmel meg-fogás. *Syn.* Chit, Pochopení.

chitit, il, ím, V. I. *imp.* chit: capere comprehendere, excipere, intercipere: fangen, auffangen, erhaschen, ertappen, erwischen, gefangen nehmen, ergreifen, anhalten, arretiren: meg-fogni, meg-kapni, meg-ragadni, meg-venni, meg-lepni, fogni, kapni. *Syn.* chmatnút, lapit poštihnút. Utekagícého chitit: excipere (capere) fugientem, einen Flüchtigen ertappen, verhaften, gefangen nehmen: valamelly szaladó, (el-szökött) embert meg-fogni. Aňi nemohel Ducha (Pari Dechu) chitit: non poterat spiritum (animam) recipere, er konnte nicht zu Athem kommen, lélekzetet nem vehetett; nem lehelhetett. — 2) Do Ruki chitit: capere apprehendere, (prehendere) manu: mit der Hand fassen, anfassen, ergreifen: kezébe fogni, kezével megfogni. Chit to do Ruki: cape id manu, nimm es in die Hand, fogd ezt a' kezedbe. *Prov.* Co chitil, nech má (nech si to drží): quod cepit, habeat (habet): er soll sich behalten, was er gefangen (bekommen) hat: tartsa meg magának, a' mit kapott. — 3) Za Ruku chitit: capere manu (per manum), bei der Hand nehmen, fassen, anfassen: kezénél fogni, meg-fogni. Za Ruku chitit, a wen wiwest: capere per manum, et educere: bei der Hand nehmen, und hinaus fieren: kezénél meg-fogni,

fogni, és ki-vezetni. *II. rec.* chitit sa: ardescere, ignem concipere: anbrennen, anfangen zu brennen: égni kezdeni. Chiti (zegme) sa ten Trúd, to Práchno: concipiet ignem hic fomes, dieser Zunder wird Feuer fahen (fangen annehmen): ebbe a' taplóba belé akad a' tüz. v. chitak 6. *Nro.* — 2) aduri, anbrennen, angebrannt werden: meg égni. *Syn.* opáliti sa, oboret. Gak sem sa uš na Slunci chitil: ut a sole iam adustus sum, wie ich schon von der Sonne angebrannt bin, miképen el sültem már a' napon. 3) *cum et sine genit.* něčeho: apprehendere aliquid, sich anhalten an etwas, valamihez fogni, valamibe kapni; valamit meg kapni, ragadni, fel-venni. Rozumu sa chitit: adinvenire se, sich finden, feltalálni magát. 4) *cum praep.* na, *et acc.* na něčo: adhaerescere, inhaerescere: sich anhängen, ragadni ragaszkodni, v. chitat sa 3. *Nro.* 5) *cum praep.* za, *et acc.* za Hlawu: v. chitat sa 4. *Nro.* Za Ruki sa chitit: capere se manibus (per manus), sich bei den Händen fassen, anfassen, nehmen: kezeknél meg-fogódzni. Za Hlawu sa chitit: se apprehendere capite, sich fassen beim Kopfe, fejét meg-kapni. *III. passive*, chitit sa: capi: gefangen werden, meg-fogattatni. *Syn.* lapit sa.

chitliwe *adv.* captabiliter, comprehensibiliter: ergreiflich, faßlich: meg-fogható képen. *Syn.* chititedelňe. 2) comprehensibiliter, intelligibiliter, plane, perspicue, aperte: faßlich begreiflich: érthető-képen, nyilván, világossan. *Syn.* pochopňe, wirozumitedelňe, swetle, zretedelňe. 3) Comprehensibiliter, sensibiliter, ad sensum, ad captum: bemerklich, handgreiflich: érezhetőképen. *Syn.* cititedelňe, zmiselňe. 4) v. chitawe per 3. *Nros.*

chitliwi, á, é, *adj.* captibilis, comprehensibilis, e, qui (quae, quod) capi facile potest: was umfaßt oder ergriffen werden kann; faßlich, ergreiflich: meg-fogható, a' mit könnyen meg-lehet fogni. *Syn.* chititedelní. 2) comprehensibilis, *Cic.* intelligibilis, e; planus, perspicuus, apertus, a, um: faßlich, begreiflich: érthető, meg-fogható, nyilván-való, világos. *Syn.* pochopní, wirozumítedelní, swetlí, zretedelní. 3) comprehensibilis *Senec.* sensibilis, sensilis, observabilis, bemerklich handgreiflich: érezhető, sajdítható, észre vehető. *Syn.* cititedelní, zmiselní. 4) chitawí per 3. *Nros.*

Chitliwosť, i, f. captibilitas, comprehensibilitas, tis, f. eine faßliche (ergreifliche) Beschaffenheit, Faßlichkeit: meg-foghatóság. *Syn.* Chititedelnosť. 2) Comprehensibilitas, perspicuitas; die Faßlichkeit; érthetősség, világosság, nyilvánvalóság. *Syn.* Pochopnosť, Wirozumitedelnosť, Swetlosť, Zretedelnosť. 3) comprehensibilitas, observabilitas: die Bemerklichkeit: érezhetősség, meg-foghatósság. *Syn.* Cítitedelnosť. 4) Chitawosť per. 3. *N.*

Chitráček, čka, m. *dem. ex seq.*

Chitrák, a, m. properator, accelerator, is, m. Eiler, siető siettető, serénykedő. *Syn.* Náhliwec, Ponáhlač. 2) *boh.* v. Falešník 3. *Nro.*

chitre *adv.* cito, properanter, festinanter, propere, accelerate, velociter, celeriter: eilig

lig eilfertig, eilend, eilends, geschwinde, schnell, in der Eile, sogleich, aus dem Stegereife: gyorsan, sietséggel, hirtelen, sietve, siettetve, hamar. *Syn.* chitro, náhle, richle, pospessňe, skoro, *vulg.* fristko.

† chitke *adv.* v. falesňe 2. *Nro.* lesťiwe, obmiselňe, podwodňe.

chitrený, á, é, *p.c.* acceleratus, a, um: geeilet: siettetett. *Syn.* náhlený, ponáhlaný.

Chitreňí, á, n. properatio, festinatio, acceleratio, nis, f. die Eile, das Eilen, sietés, hamarság, siettetés. *Syn.* Náhleňí, Ponáhláňí.

chitrý, á, é, *adj.* velox, cis, celer, festinans, properans, properus: eilig, eilfertig, eilend, schnell: gyors, serény, sietséges. *Syn.* náhlý, richlý, *vulg.* fristký. *Prov.* Chitrý, gako Weter: velocior Euro, schneller als der Wind, gyors mint a' szél. Chitrý, gako olowený Pták: velox, ut testudo. (Valde tardus) est. er ist sehr langsam, lange verweilend: fris mint az ólom madár, mint tekenős béka. Chitrého neskorí naſtupuge: velocem tardus sequitur, *Homer.* Viribus imbecillior, arte atque ingenio vincit potentiorem. 2) *boh.* v. falésný. 3. *Nro.* *Syn.* lesťiwý, obmiselný, podwodný.

chitrit, il, ím. V. I. *imp.* chitri: festinare, properare, accelerare: eilen: sietni, serénykedni, gyorsálkodni, siettetni, sürgetni. *Syn.* náhlit, ponáhlat ſa, pospíchat. Z ňečím: rem: mit etwas: valamivel. *Prov.* Chitri pomáli: festina lente, eile mit Weile, lassan járj, tovább jutsz, érsz.

chitro *adv.* v. chitre.

Chitrosť, i, f. velocia, ae, f. velocitas, celeritas, tis, f. pernicies, ei, f. acceleratio properatio, festinatio, nis, f. die Eile, Eilfertigkeit, Schnelle; das Eilen: serénység, gyorsaság, hamarság, siettetés, sietés, sietség. *Syn.* Náhlosť, Pospeſnosť, Richlosť, Skorosť, *vulg.* Friſkosť. 2) *boh.* v. Faleſ 2. *Nro.* Faleſnosť, Leſtiwosť, Obmiselnosť, Podwodnosť.

* Chýža, i, f. v. Izba, Swetlica.

* Chýžečka, i, f. *dem.* ex Chýžka: v. Izbička, Swetlička.

* Chýžička, i, f. *idem.*

* Chýžisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Chýža: v. Izbisko, Swetličisko.

Chýžka, i, f. *dem. ex* Chýža: v. Izbička.

† Chláchoľeňí, n. v. Rogeňí. 2) v. Fatinkowáňí.

chláchoľit, il, ím, *praes. cum acc.* druhýho v. kogit: 2) *Cum dat. pers.* druhým u, ſo b' e: v. fatinkowat ſa.

† Chláchoľíwáňí, n. v. kogíwáňí. 2) v. Fatinkowáwáňí.

† chláchoľíwati, al, ám, *freq ex* chláchoľit: v. kogíwat 2 v. fatinkowáwat ſa.

Chlad. u, m. v. *seq.*

Chládek, dku, m. frigus (modicum) refrigerium, umbra ae, f. die Kühle, der Schatten hevesetske, hivesség, árnyék *Syn.* Chladnosť, Stín, *vulg.* Twóňa. Do Chládku ſednúť in frigido (in umbra) considere, sich in der Kühle niedersetzen, árnyékban ülni. V Chládku ſtáť: in frigido (in umbra) stare, in der Kühle stehen, árnyékban állani. Kdige tak Chládek, aňi ſa pnechce: frigus expellit sitim wenn es so kühl ist, hat man

kei-

kühlen Durst: ha hives vagyon, nem-is azomjúhozik az ember. Seďňi ſi tam hle do Chláďku, tu ge Slunce: conside illic in umbra, hic sol urit: ſetze dich dorthin, in der Kühle (im Schatten), hier ſcheint (brennt) die Sonne: ülly-le oda az arnyékba, itt sütt a' nap. 2) *tropice*. W Chláďku (we Wezeňú, w Temňici) bit, ſedet: in carcere esse, carcere concludi, constringi: im Kerker ſeyn, ſitzen: tömlötzben lenni. 3) pergula, ae, f. die Sommerlaube: sétáló folyosó, árnyék-hely.

chladení, á, é, *p. c.* frigeratus, refrigeratus, frigidefactus, a, um: gekühlt, kühl gemacht: meg-hidegíttetett, hivesittetett, meg-hüttetett, hivéteztetett, hivötöztetett, hült. *Syn.* ochladení, wichládzaní, wichladzowaní, wichladení.

Chladení, á, n. frigefactio, frigeratio, refrigeratio *Cic.* nis, f. refrigerium, i, n. *Tertull.* die Kühlung, Abkühlung, Kühlmachung, das Kühlen, Abkühlen, Kühlmachen, meg hidegités, hivesítés, hütés, hivétezés, hivötözés. *Syn.* Ochladení, Wichládzáňí, Wichladzowáňí, Wichladnutí.

Chladič, a, m. refrigerator, m. Kühler, meg-hidegítö, hütö, hivesítö, hivétezö, hivötözö. *Syn.* Chladňík, Ochladič, Ochladzowač, Wichládzač, Wichladzowač.

chladiccí, á, é, *part. praes.* ex chladiť: refrigeratorius, a, um *Plin. H. N.* kühlend, erkühlend: meg hidegitö, hivesítö, hütö. *Syn.* chladní, chladowní, wichládzací, wichladzowací. Chladicá Nádoba: v. Chladňica.

Chladička, i, f. refrigeratrix, icis, f. *Plin. H. N.* Kühlerinn, kühlend, Erkühlerinn: meg-hidegítöné, hütöné *Par. Páp. Syn.* Chladňička, Ochladička, Ochladzowačka, Wichládzačka, Wichladzowačka.

chladiť, il, ím, V. I. *imp.* chlaď: frigerare, refrigerare, frigidefactare, frigefacere, refocillare: kühlen, kühl machen: meghidegiteni, hívesíteni, hívéteni, hivötözni. *Syn.* ochladiť, ochladzowať, wichládzať, wichladzowať, wíchladiť, ſtudeňiť. *II. rec.* chladiť ſa: refrigerari, frigefieri refrigescere, refocillari: ſich kühlen: hivétezni (*praes.* hivétezem), hivesedni. *Syn.* ochladit ſa, ochladzowať ſa. 2) frigescere, kühl (kalt) werden, meg-hülni (lök) *Syn.* ochladnúť, ſtidnúť, chladnúť.

Chladíwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

chladíwať, al, ám, *freq. ex* chladiť *II. rec.* chladíwať ſa. *freq. ex* chladiť ſa.

chladňe *adv.* frigide, subfrigide, algide: kühl, hivesen, hidegen. *Syn.* ſtudeňe, ſtudeno, chladno.

chladní, á, é, (*abs.* chladno), *adj.* algidus, frigidulus, subfrigidus, a, um: kühl, kalt: hideg, hives. *Syn.* ſtudení. Dneſ ge chladno: hodie frigus est, heute iſt es kühl, ma hideg vagyon. 2) v. chladicí.

Chladnica, i, f. frigidarium, frigeratorium, psycter; das Kühlfaß, die Kühlwanne, *vulg.* Kühlwandl: hütö, bor hütö (hívesétö) edény. *Syn.* Chladowňa.

† Chláďňice, f. idem.

Chladňička, i, f. v. Chladička.

Chladňík, a, m. v. Chladič.

chladno, v. chladňe et chladní.

Chladnosť, i, f. v. Chládek.
chladnúť, dnúl (del) dňem, V. I. *imp.* dňi: frigescere, refrigescere, refrigerari: kühlen, kühl (kalt) werden: hivesedni, meg-hülni. v. chladit sa 2-*do Nro.*
Chladnutí, á, n. frigescentia, refrigescentia, ae; refrigeratio (*neut.*) nis, f. das Kühlen, Abkühlen, Kühlung, Abkühlung, Erkaltung: hivesedés, meg-hülés. *Syn.* Mrznutí, Ochladnutí.
Chladowňa, i, f. v. Chladňica.
Chlap, a, m. homo, vir ein Mann, Mensch, Kerl: férjfi, ember. *Syn.* Clowek. To ge Chlap: iste est vir, das ist ein Mann, ez ám az ember. Slúpí Chlap: homo stupidus, obstupidus, ein dummer Kerl, einfältiger Mensch: ostoba (otromba, döre) ember. 2) famulus, servus, i, m. ein Bedienter, Kerl: szolga, legény. *Syn.* Pacholek. 3) mancipium, i, n. servus: ein Leibeigener, ein Bauersknecht: saját pénzen vett ember, szolga. *Syn.* Otrok. 4) amator, amasius: ein Amant, Liebhaber, chapeux, Kerl, szeretö, *Syn.* Frager. Má Chlapa, habet amasium, sie hat einen Kerl, Amanten: szeretöje vagyon. 5) longus homo, longurio, nis, m. ein langer Mensch, Kerl: nagy (magos, hoszszú) ember. 6) v. Chlapinka.
Chlapček, a, et pečka, m. *dem.* pusio, nis, m. puellus, puerculus, puerulus, i, m. das Knabchen, Knäblein, das Bübchen: gyermetske, gyerkötze. *Syn.* Pacholátečko, Pacholátko, Pacholíček, Parobček, *boh.* Klúček.
chlapčekow, a, e, *adj. poss.* pueruli, dem Knäbchen gehörig, gyermetskéé. *Syn.* pacholátečkow, pacholátkow, pacholíčkow.
Chlapčisko, a, n. *contemt et exagger. ex* Chlapec.
chlapcow, a, e, *adj. poss.* pueri, dem Knabe (Bube) gehörig, gyermeké. *Syn.* pacholíkow.
Chlapec, pca, m. puer, i, m. ein Knabe, Bube, Junge: gyermek. *Syn.* Pacholik, Pachola, *boh.* Pachole. Swátni Chlapec (Subag): in ostio formosus *Aristoph.* gratiosus; ein Scharmanter Bube, gyönyörü gyermek. *Prov.* S Chlapcow, dostáwáme Chlapow: de nuce fit corylus, de glande fit ardua quercus. E parvo puero saepe peritus homo: aus Kindern werden auch Leute, kis gyermekekböl származnak a' vitéz (derék) emberek. Medzi Chlapci starí: inter pueros senex. Homo grandiusculus, maior, quam ut puer videri possit, minor quam ut vir. Homo sic eruditus, ut inter idiotas, videri possit doctulus, inter eruditos indoctus.
Chlapeček, a, m. v. Chlapček.
Chlapení, á, n. *Nom. Verb ex* chlapit sa.
Chlapíček, čka, m. *dem.* adolescentulus, i, m. ein kleiner junger Bursche, ifiútska, legényke. *Syn.* Chlapinka.
Chlapík, a, m. adolescens, tis m. ein Bursche, ein junger Bursche: ifiú legény. *Syn.* Chlapina.
Chlapina, i, f. idem.
Chlapinka, i, m. *dem.* v. Chlapíček. 2) homuncio, nis, m ein kleiner Mensch (Kerl), das Männchen, verächtlich: emberke, emberetske.
Chlapisko, a, n. *contemt. et ex-*

exagger. ex Chlap: absurdus, magnus homo: ein abscheulicher, großer Mensch: otromba (nagy) ember.

Chlapitsa, il sa, ím sa, V. I. imp. chlap sa: virum se nominare, (existimare), sich für einen Mann (Kerl) ausgeben, embernek mondani (tartani) magát.

Chlapkiňa, i, f. mancipium, ii, n. serva, famula, ae, f. eine Leibeigene, saját pénzen vett szolgáló. 2) longa mulier, langes Weibsbild, hoszszú (magos) aszszony. 3) v. Žena.

† Chlapkíňe, f. idem.

Chlapow, a, e, adj. poss. hominis, viri: dem Menschen, (Kerl, Mann) gehörig, emberé, férjfiúé.

chlapſki, adv. viriliter, männlich, emberül, férjfiassan. Syn. mužſki, pochlapſki.

chlapſki, a, é, adj. virilis, e; männlich, die Männer betreffend, ihnen anständig: férjfiúi, férjfiakat (derék embereket) illető. Syn. mužſkí.

Chlapſtwí, a, n. virilitas, tis, f. die Männlichkeit, Mannschaft: férjfiúság. Syn. Mužſtwí. 2) mancipatus, us, m. servitus, tis, f. die Kuntschaft, Dienstbarkeit: szolgai állapot.

Chlapſtwo, a, n. collect. i. e. Chlapi.

Chlaſtač, a, m. v. Korhel, Pigač. 2) v. Lizač, Maſkrtník. 3) v. Žráč.

chlaſtaní, á, é, p. c. v. lokaní, 2) v. lízaní, maſkrtení 3) v. žraní.

Chlaſtáňí, á, n. v. Lokáňí. 2) v. Lízáňí, Maſkrteňí. 3) v. Žráňí.

chlaſtat, al, ám, V. I. imp. ag: v. lokat, 2) v. lizat, maſkrtit. 3) v. Žrat.

Chlaſtáwáňí, a, n. Nom. Verb. ex seq.

chlaſtáwat, al, ám, freq. ex chlaſtat.

chlaſtawe, adv. v. lízačňe, maſkrtňe.

chlaſtawí, á, e, adj. v. lízační, maſkrtní.

Chlaſtawoſt, i, f. v. Lízačnoſt, Maſkrtnoſt.

Chléb (Chleb) gen. Chleba, m. panis, is, m. das Brod, kenyér, boh. Chléb, et Chlíb. Bílí (wiražkowí) Chléb: panis candidus (similagineus), Weißbrod (Semmelbrod), fejér (seml'e lisztböl -- való) kenyér. Čeladní ʒrubſí Chléb: panis acerosus, Spannerbrod, tseléd kenyér. Čérní Chléb: panis ater, niger: Schwarzbrod, fekete kenyér. Domácí Chléb: panis domesticus, domi coctus: Hausbrod, hausbackenes Brod: házi kenyér. Dwakrát pečení Chléb: v. Cwípách. Ġačmenní Chléb: panis hordeaceus, Gerſtenbrod, árpa kenyér. Ġlegowatí (kalkíſowí, zádrhnutí) Chléb: v. Zadrhnutí Chléb: Kwaſení Chléb: panis fermentatus, geſäuertes Brod, megköltt, kovászos kenyér. Nekwaſení (preſní) Chléb: panis azymus: ungeſäuertes Brod, kovász nélkül sültt kenyér. Makí Chléb: panis recens (mollis, recenter coctus): neubackenes (weiches) Brod, púha kenyér. — Nebeſkí Chléb, Zelina: ambrosia, ae, f. Plinius Hist. Natural. Ambrosia maritima Linn. das Himmelsbrod, eine Pflanze: mennyei kenyér. — Odpadlí Chléb: panis cavus, holes Brod, el-váltt kenyér. Otrubní Chléb: furfuraceus panis, Kleienbrod; korpa kenyér. Owſe-

wſenį Chléb: panis avenaceus, Haberbrod, zab kenyér. Pekarſkį Chléb: panis pistorius: Beckerbrod, pék kenyér. Pleſňiwį Chléb: panis mucidus, ſchimmeliges (kahmiſches) Brod, penészes (penyiszes) kenyér. Podpopelnį Chléb, i. e. Plamenňįk, Podplamenňįk, subcinericeus (in favilla coctus) panis, Aſchenbrod, hamu alatt sültt kenyér, lángos. Pohančenį Chléb: ocimus panis, Heidenbrod, tatárka kenyér. Proſnį Chléb: miliaceus panis, Hirſenbrod, köles kenyér. Pſeňičnį (žitnį) Chléb: panis triticeus; Weizenbrod, búza kenyér. Režnį Chléb. v. žitnį Chléb. Suchį Chléb: panis siccus, bloßes, trockenes Brod: száraz kenyér. — Swatogánſkį Chléb: siliqua *Colum.* ceratium Ceratonia Siliqua Linn. Johannisbrod, Engelſüß: szent János kenyere. Swatogánſkého Chleba koreň: radix ceratii (siliquae), Engelſüßwurzel, Sz. János kenyér gyökere. Trhowį Chléb: panis emtus, emtitius: Kaufbrod, vett pinzes, piatz kenyér. Twrdį Chléb: panis vetus (durus, non amplius recens), altbackenes Brod, kemény kenyér. Zadrhnutį (kalkįſowį Chléb: panis uvidus, waſſerſtreifiges Brod, záklás kenyér. Žitnį (režnį) Chléb: *a*) panis secalinus, (vibarius, frumentarius, siliginaceus): Rockenbrod, rozs (abajdos) kenyér *b*) v. pſeničnį Chléb. Chléb z Maſlem: panis butyro illitus, Butterbrod, vajas kenyér. Chleba Pečeňį: panificium, pistura (coctura) panis: das Brodbacken: kenyér-sütés. Chléb pecť: panem coquere (pinsere), Brodbacken, kenyeret sütni (kenyért sütök). Chleba ſi odkrogit: panem scindere, distringere: Brodſchneiden: kenyeret szelni. Chléb ſi ſ Prácú wihledáwať, zįſkať: vivere de lucro, ſein Brod, und Leben mit Arbeit gewinnen: kézi munkával kenyeret keresni, nyereségből (kereskedésből) élni. Drahį ge wčil Chléb: argenteo vomere aratum est hoc anno, heuer iſt das Brod theuer, pila ez idén a' kenyérnek neve *Par. Páp.* Položil ſem mu Chléb (dal ſem mu Chleba) do Ruk: vitae media illi procuravi, ich habe ihm eine gute Nahrung verſchaft, élelmet szereztem néki. *Prov.* Chléb ze Solú, z dobrú Wólú. Kdo tád dáwá, dwakrát dáwá: hospitis in mensa vultum, non fercula, pensa. Dat bene, dat multum, qui dat cum munere vultum. Bis dat, qui cito dat, nil dat, qui munera tardat: wer bald giebt, doppelt giebt. Man muß den guten Willen mehr, als die vorgelegten Speiſen ſchätzen: több bet ér szívesség a' teritett asztalnál. — Aňi nám ſuchého Chleba ne podal: nihil omnino praestitit nobis; ne siccum quidem panem proposuit: er hat uns nicht das bloße (trockene) Brod vorgelegt száraz kenyérrel sem kinált. — Chleba a Nožą, nepúšťag ze (od) Stola: salem et mensam ne praetereas *Diogen.* Ne negligas amicorum consvetudines. Ne violes amicitiae jura: verletze nicht die Freundſchaftsrechte (Pflichte) légy barátságos. — Chléb kameňitį: panis lapidosus *Seneca.* Beneficium ab homine du-

duro aspere datum, vón ci-num Knicker schwer erhaltene Gut-that: szoros markú embertül nagy nehezen ki fatsartt jó-ság, panaszos kenyér köböl ki-fatsartt viz. — Čí Chleb gjš, teho pocúwak (wichwa-lowak) musíš: eius cantilenam canas, cuius plaustro veheris: wer dir das Brod giebt, den musst du loben, der soll seyn dein Lied: a' ki szekere farkán ülsz, az énekét hallgassad. Par. Pap.

Chlebíček, čka, m. dem. ex seq.

Chlebík, a, m. dem. ex Chléb.

Chlebnár, a, m. panifex pistor, artocopus, pistor panarius: Brodbacker, kenyérsütő, pék. Syn. chlebowí Pekar.

chlební, á, é, adj. v. chlebowí.

† chlebňí, adj. omn. gen. idem.

Chlebňica, i, f. cella panaria, die Brodkammer, kenyér kamara.

† Chlebňice, f. idem.

Chlebňíček, čku, m. dem. panariolum, i, n. Martial. panarium scriniolum (armariolum, asservatoriolum) panarium, corbiculus: Brodschränk-chen (klein) Brodkörbchen: kenyér tartóska Par. Páp. v. Kóčik (n). 2) boh. v. Políček.

Chlebňík, u, m. panarium, i, n. Varr. (scil. armarium, scrinium); locus, in quo panis asservatur; artotheca, a, f. corbis panarius: Brodschrank, Brodkorb, Brodhange, Behältniss des Brodes: kenyér tartó Pár. Páp. ráts, kenyér ráts. Syn. Chlebowňík, Káč.

chlebowí, á, é, adj. panaceus, panarius, a, um: panem adtinens: das Brod betreffend, kenyeres, kenyért illető. Syn. chlební. Chlebowí košík: scirpiculus panarius, panarium: Brodkorb, kenyér szakasztó kosár. Syn. Ošitek, Ošitka. Chlebowí Pekar, v. Chlebnár. Chlebowí Towariš: convictor, contubernalis: Brodgesell, kenyeres-társ. Chlebowá kôrka: crusta panis, die Brodrinde, kenyér-héj. Chlebowé kôrki: crustarum panis segmenta, die Brodrinden, kenyér-héjak. Chlebowá Lopata: infurnibulum, pala furnaria (pistoria, panaria): Backschaufel, kenyér-hányó (vetélő, bé-vető) lapát, sütő-lapát. Chlebowé (múčné, pekarské) koríto: mactra, ae, f. magis, idis, f. Pandect. alveus farinarius (pistorius, panarius) cibarium: Backtrog: sütő-teknő. Chlebowé Towarišstwo: contubernium, Brodgesellschaft, kenyeres-társaság.

Chlebowňík, u, m. v. Chlebňík.

Chleburád, a, m. artophilus, i, m. Brodlieb, kenyér szerető.

chlemtaní, á, é, p. c. lambendo (more canum) bibitus, a, um: geschlappert, hobsolva ivott. Syn. chleptaní.

Chlemtáňí, á, n. potus, bibitio (lambendo, more canum) das Schlappern, hobsolva-ivás. Syn. Chleptáňí 2) v. Chwátáňí 2 et 3. Nris.

chlemtát, tal, cem (tam, boh. mci) V. I. imp. tag, et chlemci: lambendo (more canum) bibere, schlappern, habsolva inni. Syn. chleptat. 2) v. chwátat 2 et 3. Nris.

Chlemtáwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

chlemtáwat, al, am, freq. ex chlemtat.

Chleptáňí, á, n. v. Chlemtáňí.

chle-

chleptak, tal, cem (tám) V. I. ag, et chlepci: v. chlemtak.
Chleptáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
chleptáwak, al, ám, *freq. ex* chleptak.
Chléw, a, m. hara, ae, f. suile, porcile, is, n. der Saustall, Schweinstall: disznó-ól. *Syn.* Krmňík, Chléwe, *vulg.* Chlgew, *boh.* swinſkí Chlíw. *Prov.* S Chléwa wikáhnuté: ex hara protractum. Indoctum, atque illiteratum: einfältiger (alberner, ungelehrter) Gedanke: tudatlan (döre, kába) gondolat.
Chléwček, u, et wečku, m. *dem. ex* Chléwek. *vulg.* Chlgewček. *boh.* swinſkí Chlíwеček.
Chléwec, wca, m. v. Chléw.
Chléweček, čku, m. *dem. ex seq. vulg.* Chlgeweček.
Chléwek, wka, m. *dem.* harula, ae, f. ein kleiner Saustall, disznó-ólatska. *Syn.* Chléwček, Chléweček, Chléwík, Chléwíček, *vulg.* Chlgewík, *boh.* swinſkí Chlíwek.
Chléwíček, čka, m. *dem. ex seq. vulg.* Chlgewíček.
Chléwík, a, m. *dem. ex* Chléw, *vulg.* Chlgewík.
Chléwiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chléw.
* Chlgew, a, m. v. Chléw.
* Chlgewček, a, m. v. Chléwček.
* Chlgewec, wca, m. v. Chléwec.
* Chlgeweček, čka, m. v. Chléweček.
* Chlgewek, wka, m. v. Chléwek.
* Chlgewíček, čka, m. v. Chléwíček.
* Chlgewík, a, m. v. Chléwík.
† Chlíb, a, m. v. Chléb.

Chlip, u, m. haustus, stoppus, strepitus gutturis in bibendo: Schluck, Trunk: korty. *Syn.* Chlup.
chlipaní, á, é, *p. c.* sorbillatus, a, um: geſchlürft, getrunken: szürtsöltt, szürtsölgetett, szürtsöldögéltt, szürtsölve ivott. *Syn.* chlupaní, chlupkaní.
Chlipáňí, á, n. sorbillatio, sorbitio, nis, f. *Cels.* das Schlürfen, Hinterſchlucken, Trinken: sürtsölés, szürtsöldögelés, szürtsölgetés, hörpögetés, hörpentés. *Syn.* Chlupáňí, Chlupkáňí, Popígáňí.
chlipak, pal, pem, V. I. *imp.* pag, et chlip: sorbere, sorbillare *Ter.* pitisare, absorbere; ſchlürfen, hinterſchlucken nach und nach hinter ziehen, trinken: szürtsöldögelni (lem) szürtsölni (-lök) szürtsölgetni, szürtsölve inni, hörpögetni (tem) *Par. Páp. Syn.* chlupat, chlupkat, popigat.
Chlipáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
chlipáwat, al, ám, *freq. ex* chlipat.
chlipawe *adv.* sorbillando, ſchlürfend, szürtsölve. *Syn.* chlupawe.
chlipawí, á, é, *adj.* sorbilis, *Cels.* ſchlürfig, was ſich ſchlürfen läßt, ſchlürfenbar: szürtsölhető, hörpögethető, fel-hörpenthető, fel-szürtsölhető. *Syn.* chlupawí, chlupkawí. Chlipawé Wagce: ovum sorbile (molle), ſchlürfiges (weiches) Ei, lágy tojás. 2) sorbillans, tis; sorbillatorius, um: ſchlürfend, szürtsölő, szürtsöldögelő, szürtsölgető. *Syn.* chlupawí, popigací.
Chlípeňí, á, n. salacitas, tis, f. lascivia, ae, f. Geilheit, das Geil ſeyn: bujálkodás, fajtalankodás, szerelmeskedés, bujá—

jnig, fajtalanság. *Syn.* Chlip⸗nost, Wilnost, Wilňení.

Chlipet, pel, pím V. I. *imp.* chlip: lascivire, lascivum esse, luxuriari: geil seyn: bujálkodni, fajtalankodni, szerelmeskedni. *Syn.* chlipit, wilním bit, wilňet.

Chlipit, il, ím V. I. *imp.* chlip: idem.

Chlipký, á, é, *adj.* avidus, cupidus, a, um: begierig, kévánó, kévánságos, valamin mohon kapó. *Syn.* dichtiwý, žádostliwý. 2) chlipný.

Chlipko *adv.* avide, cupide: begierig, mit Begierde: mohon, nagy kévánsággal, kévánságossan, kévánságoson *Par. Pap.* *Syn.* díchtiwe, žádostiwe. 2) v. chlipne.

Chlipkost', i, f. aviditas, cupiditas, tis, f. Begierde, begierige Beschaffenheit: kévánság, valamin mohon-kapó (kévánságos) természet. *Syn.* Dichtiwost', Žádliwost'. 2) v. Chlipnost'.

Chlipne, *adv.* lascive, luxuriose, impudice, libidinose, salaciter, effeminate: geil, üppig, unzüchtig, muthwillig, wollüstig, unkeusch: bújáúl, fajtalanúl, katzérossan, szemtelenül. *Syn.* chlipko, nečistotňe, wilňe.

Chlipný, á, é, *adj.* lascivus, luxuriosus, libidinosus, impudicus, veneri deditus, effeminatus, a, um: salax, cis: geil unzüchtig, unkeusch: búja, bujálkodó, fajtalan, fajtalankodó, katzéros, katzér, aszszonyos. *Syn.* wilňí chlipký, nečistotní.

Chlipnost, i, f. lascivia, luxuria, ae, f. libido, inis, f. salacitas, tis, f. venus, eris, f. Geilheit, Neigung zur Wenus, Buhlerei: bujaság, bujálkodás, fajtalanság, fajtalankodás, szerelmeskedés, katzérosság, púhaság, búja szerelem, gonosz kévánság. *Syn.* Bugnost', Nečistota, Wilnost, telesná Žádost. Zdálení (wzdálení) ge od Chlipnosti, alienato est ad libidinem animo, er ist weit von der Geilheit entfernt, die Geilheit kann er durchaus nicht leiden: éppen távul vagyon a' bujaságtól. *Prov.* Skrz Cačňost, udusug (udúsá, udusuge, dusí, chladí sa) Chlipnost: per raros pastus, carnales deprime fastus: Nüchternheit, und Keuschheit wohnen beisam (beisammen), allezeit, a' fajtalan lelket böjtöléssel öldökeldd. — Od (proti) Chlipnost'i, richlí Uteк naglepší: cypria damna fugis, si tua tela fugis: für die geile Sucht, ist das Beste, schnelle — Flucht: a' ki fut a' fajtalanságtól az menekedik-meg attól. — Hra (Kocka). Wíno a Chlipnost, toto troge prináša Člowека o swoge. Kdo sa pridržuge Hri, Wína, Chlipnosti, ten má w každém kúte Psoti dosti: alea, vina, venus, tribus his sum factus egenus: durch Würfel, Wein, und Hurerei, kommt mancher auf Betterei, a' játék (kotzka), bor, és a' búja szeretet, nem egygyet (nem egy embert) kóldúságra vezet. Od Chlipnosti, a Wína ide do Noh Chiba: která gegích Cérka, wolá sa nožná Lúpka (Lámka). S Chlipnosti, a Wína údi kazících, po cháďzá Cérka která sa wolá poslowenski Lámka. Chlipnost, a Wíno, kazíce údi, splodzugú Cérku, kterú Slowáci nožnu menugú Lúpku: nascitur ex venere et bacho, solventibus artus, filia

quae

quae perdit membra *podagra* virum: vom Bacho und Wenus kömmt ein Töchterlein, das man lateinisch Podagra heißt, und deutsch Zipperlein: a' részegeskedéssel, és a' paráznasággal meg-fosztatnak a' lábok az ö erejektöl. A' ki nem örizkedik (nem ójja, nem tartóztattya magát) a' sok bor-itáltól, és a' fajtalanságtól, az nintsen, igen meszsze a' láb-köszvénytöl.

chlípnúť, pnul (pel), pňem V.P. *imp.* pňi, de uno actu: v. chlipať.

chlipnutí, *á*, *é*, *p. c.* v. chlipaní.

Chlipnuťí, *á*, n. v. Chlipáňí.

† Chlista, i, f. v. Hlista.

† Chlístňík, u, m. v. Hlistňík.

† Chlíw, *a*, m. *loc. sing.* e, *loc. plur.* ich; dobitčí, krawskí: v. Maštal. Swinskí Chlíw: v. Chléw.

† Chlíweček, čku, m. *dem.* v. Maštalečka.

† Chlíwek, wka, m. v. Maštalka.

Chlopač, *a*, m. pulsator *Val. F C.* pulsator, is, m. pulsans, pultans, tis, Klopfer, der klopft: kotzogó, kótogató, kótogató zördítö, zörgetö, verdegelö, ütögetö, tsattogató, verö, ütö. *Syn.* Chlopkač, klopač, klopkač, *boh.* klepač. 2) v. seq.

Chlopac, u et *a*, m. crepitacillum *Tertull. Colum.* crepitaculum *Quint.* crotalum, i, n. tudes, is, *et* itis, f. *sever. in Aetna.* tudicula, ae, f. *Colum.* crusma, atis, n. eine Klapper, Klopfkeule, das Klopfholz, der Klopfhammer: tsörgetyü, zörgetyü, zörgö, *Par. Páp.* zörgetö kalapáts. *Syn.* Chlopačka, Chlopkačka, klopač, klopačka, *boh.* klepačka.

Chlopačka, i, f. v. Chlopač 2) v. Chlopáňí.

chlopani, *á*, *é*, *p. c.* pulsatus pultatus, a, um: geklopft, angeklopft, geschlagen: kotzogatott, kotzogattatott, kótogatott, ütött, vertt, ütögetett tsattogtatott. *Syn.* chlopkaní klopaní, klopkaní, *boh.* klepaní. Paša koňmi ustawičňe chlopaná: campus pulsatus assiduis equis, von immerwährenden Pferden betretene, Weide, szüntelen lovaktól tapodtatott mezö *Pár. Páp.* 2) v. chlopkaní.

Chlopáňí, *á*, n. pulsatio *Cic.* pultatio *Plaut.* pulsio *Arnob.* nis, f. pulsus, ûs, m. *Plin. H. N.* das Klopfen, Anklopfen z. B. an die Thür; das Schlagen: kotzogás, kotzogatás, kótogatás, ütés, ütögetés, verés, verdegelés, zördítés, zörgetés. *Syn.* Chlopačka, Chlopkáňí, klopačka, klopáňí, klopkáňí, Lúpkáňí, *boh.* klepáňí. 2) v. Chlopkáňí.

chlopať, pal, pem (*boh.* pám) V. I. *imp.* chlopag, na ňečo: pulsare, pultare *rem* klopfen, anklopfen, schlagen, an etwas: kotzogni, kotzogatni, kótogatni (-tom), ütögetni (tem), verdegelni (lem), zördíteni (tem), zörgetni (tem et tek), tsattogatni (-tom). *Syn.* chlopkať, klopať, klopkať, 'lúpkať, *boh.* klepati. Na Dwere chlopať: pulsare fores *Ovid.* ostium *Plaut.* pultare fores, ostium *Ter.* aedes *Plaut.* anklopfen, anschlagen, klopfen an die Thür: kótogatni az ajtót, kotzogatni az ajtón. Kdo na Dwera chlopal? quis pulsavit fores? wer hat

hat angeklopft? ki verte az ajtót? *Par. Pap.* Budem chlopať (zachlopem) na Dwere: pultabo ianuam, ich werde anklopfen, meg-kótogatom az ajtót. *Pár. Páp.* Prstami na Prse chlopať: pultare pectus digitis *Plaut.* 2) v. chlopkať.

Chlopáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

chlopáwať, al, ám, *freq.* ex chlopať.

chlopawe, *adv.* pulsim *Nigid.* pulsando, pultando: klopfend, anklopfend, schlagend, anschlagend: kotzogva, kotzogatva, kótogatva, zörgetve, verdegelve, ütögetve. *Syn.* chlopkawe, klopawe. 2) v. chlopkawe.

chlopawí, á, é, *adj.* pulsatorius, pultatorius, pulsuosus *Coel. Aur.* pulsibus plenus, a, um: klopfend, schlagend, kotzogó, kotzogató, kótogató, utögető, verdegelő, zörgető. *Syn.* chlopkawí, klopawí. 2) v. chlopkawí.

Chlopawosť, i, f. pulsatoria (pultatoria) conditio, natura: eine klopfende Beschaffenheit: kótogató, (zörgető etc.) tulajdonság, természet. *Syn.* Chlopkawosť, klopawosť.

Chlopček, čka, m. *dem. ex seq.* *Syn.* Klopček, Slopček.

Chlopec, pca, m. laqueus, i, m. *Cic.* tendicula, pedica, *Liv. Plaut.* decipula, ae, f. et decipulum, i, n. *Apul.* *Sydon.* Falle, die man Jemand legt, Schlinge, der Fallstrick, Fessel, Fussfessel, Sprenkel, Dohne, für Thiere und Menschen: fogó, les, keleptze, tör. Chlopňa, klepec, klopec, klopňa, Osidlo, Sidlo, Slopec, záloha, *boh.* Ličká, Past, et Pasť. Chlopec nasádzať (nasadzowať), *boh.* Past vel Pletki líceti: tendiculam ponere, laqueos disponere (ponere) *Ovid.* tendere insidias: eine Falle stellen, Schlingen legen (stellen): lest vetni (-tek). Zwerna Chlopec (do Clopca) chitať: laqueo (laqueis) captare feras *Virg.* das Wild mit der Falle fangen, vadászni törrel *Par. Páp.* Do Clopca padnúť, i. e. Chlopňu chitiť: in laqueos cadere *Ovid.* incidere *Quintil.* induere in se laqueos, collum inferre in laqueum *Cic.* in die Schlinge fallen, törbe esni. Do Chlopca chitiť: illaqueare, verstricken, törbe ejteni. Chlopec slowní: laqueus verbi *Cic.* Chlopce otázkowé, práwné: laquei interrogationum, iudiciorum, (legum) *Cic.* 2) Chlopec mišací, i. e. na Miši: muscipula, ae, f. et muscipulum, i, n. *Lucil. Varr. Phaedr.* die Mausfalle, Falle der Mäuse: egér (pótzik) - fogó.

chlopení, á, é, *p. c.* subversus, eversus, inversus, a, um: umgestürzt: fel-fordíttatott, fel-forgattatott, fel-forgatott, el-döjtetett. *Syn.* prekoťení, prewráťení, *boh.* klopeňí. 2) laqueo (-is) implicatus (implicitus, irretitus), illaqueatus: verstrickt, törbe esett. *Syn.* zachlopení.

Chlopeňí, á, n. inversio, subversio, eversio, nis, f. Umstürzung, fel-fordítás, felforgatás, el-döjtés. *Syn.* Prekoťeňí, Prewráťeňí, *boh.* Klopeňí. 2) illaqueatio, laqueis implicatio: Verstrickung, törbe esés (ejtés. kerítés), megfogás. *Syn.* Zachlopeňí.

chlopiť, il, ím V. I. *imp.* chlop: evertere, invertere, subvertere: umstürzen, fel-fordítani, fel-forgatni, el-döjteni. *Syn.* prekotiť, prewráťiť, *boh.* klopi-

piti. 2) illaqueare, laqueis implicare, irretire *Cic.* verstricken, im Fallstricke verwickeln (fangen): törbe ejteni (keríteni), meg-fogni. *Syn.* zachlopit.

Chlopkání, á, n. strepitus, crepitus, sonitus, us, m. strepitatio, crepitatio, nis, f. das Kloppen, Klappern, Knastern, Knistern, Rasseln, Ertönen das Geräusch, Geklirr: tsördülés, zördülés *Pariz - Pápay.* tsörgedezés, dörgés, zörgés. *Syn.* Buchot, Chlopot, Chlopotání, Búchání, Dupkání, klopkání, klopot, klopotání, *boh.* Gektání, Klapání, Klapnutí. Čižem Chlopkání: strepitus pedum calceatorum, das Geklirr (Geräusch) der Tschizmen, tsusztogás. *Par. Páp.* Chlopkání Bitki: crepitus plagarum *Cic.* 2) v. Chlopání.

chlopkat, al, ám. V. I. *imp.* kag: strepere, constrepere, perstrepere, crepere (-po, pui, pitum) *Ovid.* crepitare *Virg. Prop.* klappen, klappern z. B. mit den Zähnen, knastern, knistern, knallen, knacken, klirren, ertönnen, rauschen, rasseln: tsördülni, zördülni *Par. Pap.* tsörgedezni (tser.), zörgetni (tek), zörögdögelni (gelek), zörgölödni (döm) dörögni, tsattogni. *Syn.* klopkat, klopotat, chlopotat, tréskat, búchat, dupkat, *boh.* klapati, klapnúti. Čižmámi chlopkat: strepitum edere vestigiis pedum calceatorum, im Gange mit Füssen rauschen, klappern: tsusztogni (gok).

Chlopkáwání, á, n. *Nom.Verb.* ex seq. *Syn.* Klopkáwání.

chlopkáwat, al, ám, V. I. *imp.* ag: *freq.* ex chlopkat. *Syn.* klopkáwat.

chlopkawe *adv.* crepule, strepere, strepitose, strepitando klappernd, ertönend, rauschend knackend, klirrend, knasternd knisternd, knallend, rasselnd tsördülve, tsörgedezve (tser. zörgetve, dörögve, tsusztogve *Syn.* chlopotawe, chlopotne klopotawe, klopotne. 2) v chlopawe.

chlopkawí, á, é, *adj.* crepulu *Sidon.* crepitatorius, strepe rus, strepitatorius, strepito sus, pulsuosus *Coel. Aur.* a um; crepax, acis *Senec.* con strepens: ertönnend, klappernd rauschend, etc. zörgö, dörgö tsörgedezö (tser.), tsattanó *Syn.* chlopotawí, chlopotní klopotawí, Klopotní. Chlopkawí Potoček: rivulus stre perus, fluentum: ein rauschen der Bach, tsörgeteg *Par. Pá* tsörgedezö patak. Chlopkawé gablko: pomum spadoni um, Klapperapfel, zörgö al ma, mellynek a' magva zö rög.

Chlopkawost, i, f. strepera con ditio (natura), klapperige (rau schende) Beschaffenheit, zörg természet (tulajdonság). *Sy* Chlopotawost, Chlopotnost klopotawost, klopotnost'.

Chlopňa, i, f. v. Chlopec, malum, mala, res, fortun adversa, sinister casus: da Unglück, Uebel, unglückliche Zufall, Unglücksfall: szenren tsétlenség, szerentsétlenségb esés, szerentsétlen eset (tör ténet). *Syn.* Lopňa. *Pro* Chlopňu chitit: incidere i malum (accidit mihi malum) in Unglück gerathen, Unglück h ben: pórúl járni, szerentsét lenségbe esni. Čhitit Chlopň (Čerta): v. Čert.

chlopnút, pnul, (pek), pňem V. P. *imp.* pňi, *de uno actu* v. chlopit.

chlo-

chlopnutí, á, é, *p. c.* v. chlopení.

Chlopnutí, á, n. v. Chlopení.

Chlopot, u, m. v. Klopkání. Stworonohým Chlopotem prášniwé tluče Podkowa Drewo.

Chlopotání, á, n. v. klopkání.

chlopotat, tal, cem et tám V. 1. *imp.* tag et chlopoc: v. chlopkat. *Syn.* klopotat.

Chlopotáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chlopotáwat, al, ám, *freq. ex* chlopotat. *Syn.* klopotáwat.

chlopotawe *adv.* v. chlopkawe.

chlopotawí, á, é, *adj.* v. chlopkawí.

Chlopotawost, i, f. v. Chlopkawost.

Chlopotne *adv.* v. chlopkawe.

chlopotní, á, é, *adj.* v. chlopkawí.

Chlopotnost, i, f. v. Chlopkawost.

† Chlost, i, f. v. Prutowání (Wirgasowání).

Chlp, u, m. v. Chlup.

Chlpáč, a, m. v. Chlupáč.

Chlpačení, á, n. v. Chlupačení.

chlpačet, čel, čím, V. 1. *imp.* pač: v. chlupačet.

chlpatí, á, é, *adj.* v. chlupatí.

Chlpatost, i, f. v. Chlupatost.

Chlpček, u, m. *dem.* v. Chlupček.

Chlpáček, čka, m. *dem.* v. Chlupáček.

Chlpek, pku, m. *dem.* v. Chlupek.

† Chlúba, i, f. v. Pochwalownost.

* Chlubení, n. idem.

† chlubiti se, il se, ím se, v. pochwalowat sa.

† chlubne *adv.* v. pochwalowne.

† chlubní, á, é, *adj.* v. pochwalowní.

† Chlubnost, i, f. v. Pochwalnost, Pochwalownost.

Chlumec, mca, m. Chlumeczium, Chlumetz, ein Städtchen im Königgrätzer Kreise, Bidschower Antheils: Chlumetz, *tseh mezö varos.* 2) ejusdem nominis pagus, ein Dorf in Bechiner Kreise Taborer Antheils: Chlumetz, *tseh falu.*

† Chlumek, mku, m. v. Kopec 1-*mo Nro.*

Chlup, u, m. pilus, i, m. crinis, is, m. ein kurzes Haar, an Menschen, und Thieren: rövid haj-szál, ször. *Syn.* Wlas, Wlasek. 2) villus, i, m. pendulum, i, n. ein langes Thierhaar, Zotte, Zottel, ein Klunker: fürrt, hoszszú ször, gyapjú fürt. *Syn.* Srst, Cíp, Swítek, Zwítek, *boh.* etiam Cucek.

Chlupáč, a, m. i. e. chlupatí Člowek: pilosus (villosus) homo, ein haariger Mensch, der voller Haare ist: szörös ember. 2) *contemtive*: rusticus, agricola: ein Bauer, paraszt. *Syn.* Sedlák. 3) faunus satyrus, i, m. ein Waldgott, Waldman, wilder Mann: erdei isten, vad (erdei) ketske lábú ember. *Syn.* Chlpáč, Lesák, polní D'ábel, Diwí (Diwokí lesní) Člowek, neb Chlap, aneb Muž, lesní Boh neb Božek, lesná Obluda. *Plur. nom.* Chlupáči (Chlpáči, Lesáci, Diwí Chlapi, neb Muži, lesní Bozcí neb Bozi lesné Obludi): fauni, satyri: Waldgötter, Waldmänner, wilde Männer: vad (erdei) istenek, emberek.

Chlupáček, čka, m. *dem. ex praec.*

Chlu-

Chlupáček, čku, m. Zelina: pilosella (minor), Hieracium Pilosesella Linn. et Hieracium villosum Linn. Nagelkraut: szörös-fü. *Syn. Aliud est.* Mišačník, mišacé Ušťo, Ušica, zágemné koření, *boh.* Ušice, miši Ucho.

chlupaní, á, é, *p. c.* v. chlipaní.

Chlupáňí, á, n. v. Chlipáňí.

chlupat, pal, pem (pám) V. I. *imp.* chlup et chlupag: v. chlipat.

Chlupákeňí, á, n. pilatio, nis, f. das Haarebekommen, szörösödés. *Syn.* Chlpakeňí, Wlasakeňí.

chlupaket, kel, kím, V. I. *imp.* pak: pilare, pilos accipere; Haare bekommen, haarichtwerden: szörösödni (döm). *Syn.* chlpaket, wlasaket.

chlupatí, á, é, *adj.* pilosus, a, um: haarig am Leibe, behaart haaricht, voller Haarn: szörös. *Syn.* chlpatí, wlasatí. 2) villosus, pilosus, hirsutus, hirtus, a, um: zottig, szörös. *Syn.* střstnatí. Chlupatí, od Wlni, i. e. podráňení, Wlnú podrostnutí: lanuginosus, wollicht, gyapjas. Chlupatí Pes, (kterí má husté Chlpi, a z Wodi wináša: canis villosus, Wasserhund, zottiger Hund: vizbe menö sürü szörü kutya. Chlupatá Owca: hirsuta ovis, Flämischschaf, gyapjas juh. Hop! Kubo chlupatí, od Hlawi àž do (po) Pati.

Chlupatosť, i, f. pilositas, villositas, tis, f. haarige (zottige, wollige) Beschaffenheit, das haarige (zottige, wollige) Wesen, das etwas haarig (zottig, wollig) ist: szörösség, gyapjasság, szörös (gyapjas) állapot. *Syn.* Chlpatosť, Wlasatosť, Střapatosť.

chlupawí, á, é, *adj.* v. chlípawí.

Chlúpek, pku, m. *dem.* parvus pilus (villus), ein kurzes Haarchen, sörölske, hajacska, kis haj, kis ször. *Syn.* Wlasek, Chlpek, Wlasek. Chlúpki na Wíčku Oka, i. e. Obočí: cilium, Wimpern an den Augen, Augenbraun: szem ször: Chlúpki w Nosi: vibrissae, Nasenhaarchen, orr-ször, ször az orr lyikában.

chlupkaní, a, e, *p. c.* v. chlipaní.

Chlupkáňí, á, n. v. Chlipaňí. 2) fluitatio, funditatio, agitatio, motio, quassatio, succussio, viscerum v. g. *equi currentis*: das Schütteln, die Schüttelung, Schütlung der Eingeweide, z. B. in einem rennenden (laufenden) Pferde: bél-lotsogás, lotsogása, *p. o.* a' futó lóban. *Syn.* Ločkáňí.

chlupkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. chlipat. 2) agitari, quassari, moveri, fluitare, *Cic. Ovid. de visceribus currentium animalium*: geschüttelt werden, sich schütteln: lotsogni (-gok), lotsogtatni. *Syn.* ločkat. Chlupká (ločká) w Koňowí, kdiž Cwalem beží: fluitant (quassantur) viscera equi admissis habenis incitati: schütteln sich die Eingeweide dem Pferde, wenn es rennt: lotsog a' futó (nyargaló, száguldó) lónak a' béle.

Chlupkáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chlupkáwat, al, ám, *freq. ex* chlupkat.

chlupkawí, á, é, *adj.* v. chlipawí.

chlupnúť, nul, (pel) pňem, V. P. *imp.* pňi: v. chlipnút. 2) Do Wodi chlupnúť, incidere, ca-

[illegible]dere irruere, labi, in aqvam, sidere, desidere, subsidere, submergi, demergi, sidere: sinken, fallen in das Wasser, einfallen, einsinken, ersaufen, ersoffen werden: belé esni, süllyedni (-dek), el süllyedni (elsüljedek *Par. Páp.* el-merülni a' vizbe. *Syn.* wchlupnúť do Wody, utopit sa. 3) *tropice.* Do Slawi, do Rozumu chlupnúť: incidere, in mentem venire, occurrere, succurrere: einfallen, in die Gedanken (in den Sinn) kommen: eszébe jönni, jutni. Ani gednému, ani druhému to do Rozumu ne chluplo: nec uni, nec alteri in mentem (memoriam) venit: es ist weder einem noch dem andern in die Gedanken gekommen: se egygyiknek, se másikuak eszébe ez nem jutott.

Chlupnutí, á, é, *p. c.* v. chlipaní. 2) submersus, demersus, a, um: gesunken, gefallen ins Wasser, ersoffen: süllyedtt, süllyedett, süllyesztett; elsüllyedett. *Syn.* utopený.

Chlupnutí, á, n. v. Chlípáňí. 2) do Wody, lapsus, (prolapsus) in aqvam, submersio: das Einsinken, Einfallen in das Wasser, Ersaufen: vizbe esés, süllyedés, el-merülés, el-süllyedés, el-süljedés *Pár. Páp.*

Chmára, i, f. v. Mračno, 2) v. Oblak.

Chmáreňí, á, n, v. Mráčeňí.

chmáriť sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* chmar sa: v. mráčiť sa.

Chmaríwáňí, á, n. v. Mračíwáňí.

chmaríwať sa, al sa, ám sa, v. mračíwať sa.

chmárne *adv.* v. mračňe.

Chmárnosť, i, f. v. Mračnosť.

Chmat, u, m. prehensio, apprehensio, nis, f. der Griff, das Greifen, Ergreifen, Erhaschen Auffangen: meg-ragadás, meg-kapás, meg-fogás. *Syn.* Chyt, Chyťeňí, Chmatáňí, Cmatnuťí, Chwatnuťi, Chwat. 2) Chmat Panenki: v. Chwat. 3) v. Chytáňí 1. *Nro.* 4) v. Chápáňí 1. et Chytáňí 2. *Nro.* 5) v. Matáňí.

chmataný, á, é, *p. c.* v. chytaný 1. *Nro.* 2) v. chápaný 1. et chytaný 2. *Nro.* 3) v. mataný.

Chmatáňí, á, n. v. Chytáňí 1. *Nro.* 2. v. Chápáňí et Chytáňí 2) *Nro.* 3) v. Chmat. 4) v. Matáňí.

chmatať, tal, cem (tám) V. I. *imp.* ag: v. chytat 1. *Nro.* 2) v. chápat 1, et chytat 2. *Nro.* 3) v. matať. *II. rec.* chmatať sa: v. chytat sa 1. *Nro.* 2) v. matať sa.

Chmatáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chmatáwať, al, ám, *freq. ex* chmatať. *II. rec.* chmatáwať sa: *freq ex* chmatať sa.

chmatawe *adv.* v. chmatňe, 2) v. matawe.

chmatawý, á, é, *adj.* v. chmatný. 2) v. matawý.

Chmatawosť, i, f. v. Chmatnosť, 2) v. Matawosť.

chmatňe, *adv.* rapaciter, raptim: schnell ergreifend, ragadozva, ragadva. *Syn.* chmatawe, chwatawe, chwatňe. 2) v. matňe. *Aliud est boh.* hmotňe seu obťížne, graviter, beschwerlich, nehezen.

chmatný, á, é, *adj.* rapax, cis, m. schnell ergreifend, an sich ziehend, oder reißend, hinreißend: ragadozó. *Syn.* chmatawý, chwatawý, chwatný. 2) comprehensionem (detentionem) adtinens; comprehensorius, detentorius, a, um: das Ar-

re-

restiren betreffend, meg-fogást illető, arra tzélozó. *Syn.* chitací, *boh.* zatikací. Chmatni List, v. Chmatňík; 3) v. matní. *Aliud est boh.* Smotní.

Chmatňík, u, m. Literae de comprehendendo malefico, ein Steckbrief: gonosz-tévő meg-fogását magában foglaló levél. *Syn.* chmatní (chitací) List, *boh.* Zatikač.

Chmatnost, i, f. rapacitas, tis, f. *Cic.* das rauberische Betragen, das schnelle Ergreifen, Anfassen: ragadozás. *Syn.* Chmatawost', Chwatawost', Chwatnost'. 2) v. Matnost'. *Aliud est boh.* Smotnost seu Obtížnost'.

chmatnúť, tnul (tol), tnem. V. P. *imp.* tňi: rapere arripere, capere, prehendere, comprehendere, apprehendere, tangere: ergreifen, schnell anfassen, oder nehmen, greifen, fassen, angreifen, beim Leibe nehmen, ertappen: meg-fogni, kapni, ragadni, el-kapni, erővel el-vonni, el-ragadni. *Syn.* chitiť, chwatnúť, *boh.* utkáti. Meč chmatnúť: capere gladium, greifen nach dem Degen, kardot fogni. Chmatňi ho, a o zem praskňi (uwrhňi): arripe illum medium, et allide terrae: fasse ihn an (nimm ihn beim Leibe) und werfe zu Boden: ragadd-meg ötet és üssd a' földhöz. 2) detinere, intercipere, rapere, comprehendere: ergreifen, erhaschen, gefangen nehmen, verhaften, in Verhaftung nehmen, verkümmern, verarrestiren, arretiren: meg-fogni, meg-ragadni, el-fogni. *Syn.* chitiť, ugať. *boh.* zatikati, zatknúti.

chmatnutí, á, é, *p. c.* raptus, arreptus, prehensus, apprehensus, comprehensus, captus, a, um: ergriffen, schnell angefaßt, oder genommen: meg-fogattatott, meg-fogott, meg-kapott, el-kapattatott, el-ragadttatott, meg-ragadott, *boh.* utkaní. 2) captus, comprehensus, detentus, interceptus: gegriffen, erhascht, in Verhaftung (gefangen) genommen, arretirt: meg-fogattatott, meg-ragadtatott. *Syn.* chitení, ugatí, *boh.* zatíkaní, zatknutí.

Chmatnutí, á, n. arreptio, prehensio, apprehensio, nis, f. raptus, ûs, m. die Ergreifung, das schnelle Anfassen oder Nehmen: megfogás, meg (-el) kapás, meg (-el) ragadás. Utkáňí. 2) captio, comprehensio, detentio, interceptio, nis, f. die Erhaschung, Arretirung, Verhaftung: el (-meg) fogás, meg-ragadás. *Syn.* Chiténí, Ugatí, *boh.* záwada, Zatíkáňí, Zatknutí.

Chmel, u, m. lupulus, lupus. *Plin. H. N.* humulus, lupulus, Lin. der Hopfen, Hopfenpflanze: komló. *boh.* Babka. *Prov.* Chmel a Slad geſt preč: spes omnis de homine periit, oleum et opera perdita: Hopfen und Malz ist verloren, d. B. an Jemanden: haszontalan vólt minden fáradság, és költség.

Chmelár, a, m. negotiator humularius, Hopfenhändler, komló áros (árros).

† Chmelář, e, m. idem.

chmelárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis humulariae, Hopfenhändlerinn gehörig, komló árosnéé.

† chmelářčin, a, o, *adj. poss.* idem.

Chmelárka, i, f. negotiatrix humularia, die Hopfenhändlerinn, komló árosné.

† Chme-

Chmelářka, i, f. idem.
Chmelářow, a, e, adj. poss. negotiatoris humularii, dem Hopfenhändler gehörig: komló árosé.
Chmelářů, et řůw, owa, owo, adj. poss. idem.
Chmelení, á, n. conditio ope humuli, das Hopfen, komlózás, meg-komlózás.
Chmelíček, čku, m. dem. ex seq.
Chmelík, u, m. dem. ex Chmel. 2) Plantago Psyllium Linn. Flöhsaamen.
Chmelit, il, ím, V. I. imp. Chmel: humulo condire cerevisiam, hopfen das Bier: a' sert komlózni, meg-komlózni.
Chmelíwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.
Chmelíwat, al, ám, freq. ex Chmelit.
Chmelnica, i, f. hortus humulo consitus (serviens cultui humuli): der Hopfengarten, komló-kert. Syn. Chmelník. 2) cultus humuli, Hopfenbau, komló vetés. 3) recens cerevisia lupulo mixta, Hopfenbier, komlós-ser. Aliud est. Brečka, Sicko et Piwo.
Chmelnice, f. idem.
Chmelník, u, m. v. Chmelnica.
Chmelowý, á, é, adj. ex humulo (lupulo): von (aus) Hopfen, komlóból-való, komlós.
Chmulák, a, m. v. Chmulo.
Chmulawe, adj. inscite stolide, stupide, rustice: tölpelhaft, tölpisch, dörén, ostobáúl, kábán, bolondúl, tudatlanúl, esztelenül, gorombáúl. Syn. Hlupe, sprosťe.
Chmulawý, á, é, adj. inscitus, stupidus, stolidus, rusticus, a, um: tölpelhaft, tölpisch: durva, döre, esztelen, goromba káha, ostoba, tudatlan. Syn. Hlupý, sprostý.
Chmulawost, i, f. inscitia, ae, f. stoliditas, stupiditas, rusticitas, tis, f. die Tölpelei, esztelenség, kábaság, tudatlanság, ostobaság, gorombaság.
Chmulisko, a, n. contemt. et exagger. ex seq.
Chmulo, a, m. stolidus Ter. stupidus, rusticus, i, m. stolo, nis, m. simplicitatis terebellum, caudex, hebes, stipes: Alberner, Narr, albern, närrisch, dumm, thörig: bolond, döre, durva, értetlen, eszetlen, eszelös, kába, goromba, ostoba, otromba. Syn. Hlupák, Mamlas, Sprosták, Trubiroh, Trulo, Trup. Sotwa cítil Chmulo: vix sensit stolidus, Ter. der alberne (der Narr)! spürte es kaum: alig érzette ostoba.
* chňápání, á, é, p. c. v. bití 1. Nro.
* Chňápání, á, n. v. Bití 1. Nro.
* chňápat, pal, pem V. I. imp. pug et chňap: v. bit (bil) 1. Nro.
† Chobot (More), u, m. v. Zátok. 2) v. Hromada, Množstwo.
Chochel, chlu, m. v. Chochol.
Chochláček, čka, m. dem. minor species avium iuniperacearum, cristis instructarum. Ampelis garrulus Linn. Seidenschwanz, selyem-farkú.
Chochol, u, m. crista, ae, f. cirrus, i, m. Martial. Schopf, ein Büschel Haare oder Federn, Federbusch, Federstraus: bóbita. fodoritott haj, fürtt haj. 2) ptačí Chochel: crista, cirrus (avium) Plin. H. N. ein Schopf am Kopfe der Vögeln, der Busch, ein Federbusch, ein Büschel, den eini-

einige Vögel am Kopfe haben: bóbita, boglár, taré, toll, némelly madaraknak fejeken való bóbitájok. *Syn.* Chochel, Chocholica, Chocholka, ptačí Zřebeň, *boh.* Wrkoč ptačí. 3) Chochol na Lebce (na Zelme, na Zemelíňe, na Šišaku): conus (cassidis, galeae), i, m. *Virg.* Helmspitz, Helmbusch, Eisenhut auf der Beckelhaube, eine kögelförmige Figur auf dem Helm, worinn der Federbusch stak: sisak tekéje (tsútsossága), a' mellyben toll ál; sisak-bóbita tartó.

Chocholák, a, m. cilo, nis, m. Spitzkopf, der einen Spitzigen Kopf hat: (hegyes hoszszú) fejü, ki düllyedtt homlokú. *Syn.* Chocholatí (chocholatého Čela) Člowek.

chocholate, *adv.* cirrate, cristate: schopfig krauselig: fodorítattan, bóbitassan.

chocholatí, á, é, *adj.* cristatus, cirtatus, *Martial.* a, um: gekrauselte Haare, oder Locke habend, mit einem Büschel auf dem Kopfe versehen, von Menschen und den Vögeln: bóbitás, fodorított hajú, taréjos, tzimeres, bokrétás. *Syn.* chochowatí. Chocholatí Škowránek: v. Chocholka 2. *Nro.* Chocholatí Člowek: v. Chocholák.

Chocholček, u, et lečku, *dem. ex seq.*

Chocholek, lku, m. *dem.* circulus, i, m. cristula, ae, f. ein kleiner Büschel, Büschchen, Federbüschchen: bóbitátska, taréjotska.

Chocholica, i, f. v. Chocholka.

Chocholíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chocholík, u, m. v. Chocholek.

Chocholisko, a, n. *contemt. e exagger. ex* Chochol.

Chocholka, i, f. Alauda cristat Linn. die Haubenlerche, Bubo pipiske. Mitt. patsérta, *ma dár. Syn.* Chocholica, chocho latí Škowránek. *boh.* Trpel ka. *Aliud est* Prepelka, Pr pelička. 2) v. Chochol.

chocholowatí, á, é, *adj.* v. cho cholatí.

Chocholúš, a, m. Pták: gar rulus, pica nucifraga klei corvus caryocatactes vel po tius glandarius *Linn.* gracu la, frugilega, ae, f. Nußbe ker, Nußhäher, Nußkrähe: saj kó. *Syn.* Sogka.

Chod, u, m. incessus, ingres sus, us, m. der Gang, da Einhergehen: járás, menés, me netel. *Syn.* Choděňí, Chód za.

* choda *Conj.* v. chokaš, allo wek, bár, bárš, trebaš.

chodacki *adv.* ambulando, deam bulando, eundo, incedendo gradiendo: gehend, járva, men ve, lépve 2) v. žebracki.

chodačkí, á, é, *adj.* ambulato rius, incessorius, a, um gängig, járó, menö. 2) v. ž bracki.

* chodaš *adv.* v. chokaš.

Chodec, dca, m. gradio, am bulo, nis, m. incessor, i m. incedens, tis, m. der Gä ger, járó, menö. *Syn.* Chod tel. 2) v. Žebrák.

* chodecki *adv.* v. chodácki.

* chodecký, á, é, *adj.* v. choda kí.

Choděňí, á, n. incessus, m. ambulatio, incessio, iti nis, f. das Gehen, járás, ton járás, menés. *Syn.* Cho Chódza, Kráčáňí, Pokra wáňí, *boh.* Chozeňí. Poc né Choděňí, itineratio,

f. die Reise, das Reisen: útazás, úton járás.

Chodi, *gen.* Chod, f. *pl.* v. Brla. *böh.* Chůdi. •

chodicí, á, é, *part. praes. ex* chodit: ambulans, incedens, us: Gehend, járó, menö.

Chodidelko, a, n. *dem. ex seq. boh.* Chodílko.

Chodidlo, a, n. planta (*pedis*), ae, f. Fußblatt, an Menschen, und Thieren: talp. *Syn.* Pata na Noze.

† Chodidko, a, n. v. Chodidelko.

chodit, il, ím, V. I. *imp.* chod: ambulare, incedere, ingredi: gehen, einher gehen, auf und abgehen: járni, járkálni, lépni, menni, mendegelni, Pisňe chodit (krácat): ingredi iunonium, hoffärtig hergehen, páva módra sétálni. Otrhání, poštáwagucí chodí: lacer, otiosus incedit: er geht müßig, zerrissen her: rongyossan, hivalkodva jár. Do Školi chodit: scholas frequentare, in die Schule gehen, iskolába járni. Po Cestách chodit: itinerari, peregrinari: reisen, útazni, úton járni. Sematam chodit: circumvagari, quaqua versus ire: hin und her gehen, ide 's tová járni, tsavarogni, kószálni. — Tak ma dňes bolawa, že Nemožem od Bolesti chodit, (že ledwa chodím: ita mihi hodie caput dolet, ut vix prae dolore incedam: mir thut heute so der Kopf weh, daß ich kaum vor Schmerzen gehen kann: mai napon úgy (annyira) fáj a' fejem, hogy alig járhatok. — Kdes ale (kde ales) chodil? ubi vagabaris? wo bist du denn herumen gestreift? vallyon hol jártál? Gá tam chodím pre Piwo: soleo ibi emere (sumere) cerevisiam, ich pflege dort Bier zu nehmen, én serért oda járok; én sert veszek ottan. Gá newím, kam chodí: ego nescio, quem ille locum frequentet: ich weiß nicht, wo er hingeht: én nem tudom, hová jár. Nechod ňikam, bolelibi ťa potom Nohi: ne in publicum prodeas, pedes tibi dolebunt (dolerent): gehe nirgends hin, es thäten dir die Füße weh: sehová se menny, fájnak azután (osztán) a' lábaid. — Na Prstoch chodit: suspenso gradu, summis unguibus ingredi *Aristoph.* Avidius auscultare. Auribus suspensis aliquid bibere: auf den Zehen gehen: láb-hegyen jární, óvást járni; igen reá-hallgatni. Len na samích Prstoch chodí: summis ingrediens pedum unguibus. Fastuosus. homo: er ist sehr hochmüthig (aufgeblasen): igen nagyra tartya magát, kevélyen jár. Chodí hore dolu: Sibaritae per plateas: er geht hin und her: úgy sétál mint a' kunok ebe a' homokon. *Prov.* Kdo neskoro chodí, sám sebe škodí: tarde venientibus ossa, nach dem Essen mein Gast. Wer nicht kömmt zur rechten Zeit, der muß essen, was überbleit: késön járóknak tsont a' lakodalmok. v. neskoro. — Wise seba chodit. Na Wechki sa nosit: selissare *Suidas.* Gloriosum, fastuque praeturgidum esse: stolz seyn, kevélykedni. — 2) gravidam (praegnantem) esse, ferre ventrem (partum), uterum gestare: schwanger gehen (seyn), tragen, trächtig seyn: nehézkesnek (terhesnek, viselösnek) lenni. *Syn.* nosit, kehotnú bit. Krawa stiricat Nedel chodí (nosí): vacca fert ventrem quadragin-

ginta hebdomadis, die Kuh trägt virzig Wochen, a' tehén negyven hétig hordoz, visel. Uſ oſem Meſácow (na oſmí Meſác) choďí, in octavum jam mensem partum fert, ſie geht ſchon acht Monathe, már nyóltzad hólnapra nehézkes. — 3) Na koči (Wozi) choďiť: v. woziť ſa. 4) Na koňi choďiť: v. noſiť ſa na koňí.

Choďíwáňí, á, n. frequentatio, nis, f. das öftere Gehen, Auf- und Ab-Gehen: gyakor, járás. *boh.* gezďíwáňí.

choďíwať, al, ám, V. I. *imp. ag*: itare, ambulitare, frequentare: oft beſuchen, oft gehen (auf und ab gehen): járdogálni, gyakran járni. *Syn.* čaſto choďiť, *boh.* gezďíwati.

Choďíwáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

Choďíwáwať, al, ám, *freq. ex* choďíwať.

Chodňíček, čku, m. *dem.* parva semita, semitula, ae, f. ein kleiner Fußſteig, ösvényetske, gyalog-útatska. *Prov.* Wicháďzať (wiſť) na ſtaré Chodňíčki: ad ingenium redire *Ter.* auf die alten Sprünge kommen, i. e. Sitten, die ſeinem Naturelle gemäß ſind: régi termé-szetét elö venni. Wicháďzá na ſtaré Chodňíčki: antiquam repetit viam (semitam); redit ad ingenium suum (ad pristinum morem): er kömmt auf den alten Schlag, auf die vorigen Sprünge: elö veszi a' régi szokását (bolondságát). Na moge Chodňíčki, po mogích Chodníčkoch: more (exemplo) meo, auf meinem Schlag, szokásom (példám szerént.

Choďňíčiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex seq.*

Chodník, u, m. semita ae, f. trames, itis, m. callis, is, m. der Fußweg Fußſteig, Pfad, Fußpfad: ösvény, gyalog-út. *boh.* Stezka, p'eſí Stezka.

Chodowice, *gen.* wic, *f. plur. dat.* com (*boh.* cům): Chodoviczium, Chodowitz, ein Dorf im Königgratzer Kreiſe, Bidſchower Antheils: Chodovitz.

Chóďza, i, f. incessus, ingressus, ûs, m. das Gehen, Einhergehen, der Gang: járás, menés. *Syn.* Chod, Choďeňí, *boh.* Chůze. Znám geho Chóďzu: novi ejus incessum, ich kenne ſeinen Gang, ismérem én az ö járását. Sá ho znám po Chóďze: cognosco eum ex incessu, ich kenne ihn am Gange, a' járásáról ismérem ötet.

* Choďzeňí, n. v. Choďeňí.

† Chomáč, e, m. v. Grſť 2-do *Nro.*

† Chomáček, čku, m. *dem.* v. Grſtka 2-do *Nro.*

Chomút, u, m. iugum equarium, asinarium *Ovid.* *Virg* helcium, *Apul.* i, n. das Kummt, Kummet, Joch, Halsjoch der Pferde Eſel: ló-iga chomut. Chomuti koňom zložiť: demere juga equis *Ovid* Chomuti na koňe položiť kláſť: equos subdere etc. *Aliud est* Chám.

Chomúťíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chomúťik, u, m. *dem.* parvum jugum equinum, helciolum i, n: ein Kummetchen, ló-igátska.

Chomúťiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chomút.

chomutowí, á, é, *adj.* v. koň: iugo instructus (helciarius equus, Kummetpferd, gás (chomútos, hámos)

chopeni, á, é, *p. c.* prehensus apprehensus, a, um: ergriffen gefaßt, angefaßt: meg-fogattatott, meg-fogott, meg-kapott meg-

meg-ragadtatott. *Syn.* chitení, chmatnutí. 2) v. chápaní 2. *Nr.*
Chopení, á, n. prehensio, prensio, apprehensio, nis, f. das Ergreifen, Fassen, Anfassen: meg-fogás, meg-kapás, meg-ragadás. *Syn.* Chitení, Chmatnutí. 2) v. Chápání 2. *Nro.*
chopit, il, ím, V. I. *imp.* chop, *cum acc.* ňeco: prehendere, prendere, apprehendere: ergreifen, fassen, anfassen: meg-fogni, meg-kapni, meg-ragadni. *Syn.* chitit, chmatnút. 2) v. chápat 2. *Nro. II. rec.*
chopit sa, *cum genit.* ňečeho: prehendere, apprehendere, arripere, aggredi, arripere aliquid: angreifen, anfassen, sich an etwas machen, Hand anlegen: hozzá (valamihez) fogni, kezdeni, valamire adni magát. *Syn.* chitit sa ňečeho, bet sa na ňeco. Chopit sa iních Prostredkow: alia arripere media, andere Mitteln treffen, suchen, angreifen: más (külömbb) módhoz fogni. Zbroge sa chopit, k Zbragi bežat: concurrere ad arma *Caes.* zu den Waffen greifen, zur Wehr laufen: fegyvert fogni. 2) *cum et sine genit.* manum iniicere, adiuvare, cupide amplecti: zugreifen, helfen, begierig angreifen: kezét reá tenni, édesdeden (örömest) hozzá fogni, néki fogni.
* chorawe *adv.* v. nemocne, nezdrawe.
* chorawí, á, é, *adj.* v. nemocní, nezdrawí. 2) v. chudí, chudorlawí.
* Chorawost, i, f. v. Nemoc, Nemocnost, Nezdrawost. 2) v. Chudost, Chudorlawost.
* chore *adv.* v. nemocne.
* Chorení, á, n. v. Nemoc, Nemocnení, Nemocnost.
* chorek, rel, rím, et chorgem V. I. *imp.* chor: v. nemocnet, nemocním (nezdrawím) bit, ležat, stonat.
* chorí, á, é, *adj.* v. nemocní, nezdrawí, *Prov.* Bárs Pawel ge chorí (nemocní), Peter neňí chromí. Preto, že Pawla obrazís, Petra neurazís: laeditur urbanus, non claudicat inde Romanus: hat Paul ein Schaden am einem Fuß. Peter darum nicht hinken muß: ha Pál meg-van sértve, Péter azért nem sánta.
* Choroba, i, f. v. Nemoc, Nezdrawost.
* Chorobisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Choroba: v. Nemocisko.
Chorusice, *genit.* sic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Choruschicium, Choruschitz, ein Dorf in Bunzlauer Kreise: Chorusitz.
* Chosen, sna, m. v. Osoh.
* Chosňení, á, n. v. Osožení.
* chosňit, il, ím, V. I. *imp.* sňi: v. osožit.
* Chosňiwáňí, á, n. v. Osožiwáňí.
* chosňiwat, al, ám, v. osožiwat.
† Chot, e, m v. Oddanec, Slúbenec.
† Chot, et Chot, i, f. v. Oddaňica, Slúbeňica.
Chotár, a, m. territorium *Cic.* terrenum *Liv.* i, n. der Hotter, die zu einer Stadt oder einen Dorf, gehörige Aeckern, das Gebiet derselben, Territorium, Terren, Erde, Acker: határ. 2) v. Medza.
chotárení, á, é, *p. c.* v. medzení.
Chotárení, á, n. v. Medzení.
Chotárisko, a, n. *contemt et exagger. ex* Chotár.

cho-

chotárik, il, ím, V. I. *imp.* tat: v. medzik.
chotárňe, *adv.* v. medzňe.
chotárňi, á, é, *adj.* v. medzni.
Chotárňík, a, m. finitimus, vicinus, limitaneus, collimitaneus, i, m. Benachbarter, határos.
Chotárnost, i, f. v. Medznost'.
chokaf *conj.* v. bár, bárf.
Chotetow, a, m. Chotictovium, Chotietau, ein Dorf im Bunzlauer Kreise: Chotyetov.
Chowa, i, f. nutrimentum, i, n. victus, ûs, m. cibus, i, m. Nahrung, eledel, táplálás. *Syn.* Krmeňí, Obžiweni, Pokrm, Krma. 2) victus, ûs, m. die Kost, étel 's ital. *Syn.* Kost, Stól. Má u náf Chowu fwogu: apud nos victum habet, er hat bei uns seine Kost, minálunk vagyon asztala. 3) v. Chowačka. Kogná Chowa. v. Dogka.
Chowač, a, m. v. Chowatel.
Chowačka, i, f. v. Chowatelka. 2) v. Dogka suhá.
chowancow, a, e, *adj. poss.* alumni, adoptivi: des Zöglings (Nahrkindes), dem Zöglinge gehörig: nevendéké, valakitől fel-neveltetetté, tartatotté.
Chowanec, nca, m. alumnus *Hor.* adoptivus, filius cura, qui tanquam filius educatur: das Nahrkind, der Zögling, Pflegesohn, Eleve, der von Jemanden ernährt oder groß gezogen wird oder worden ist: nevendék, fogadott fiu. *Syn.* S chowaňec. 2) alumnus *Cic.* discipulus: Zögling, Schüler: tanúló, tanitvány, deák. *Syn.* Škoľňík, Učeň.
Chowanectwo, a. n. *collect.* i. e. Chowanci: alumnatus, ûs, m. die Zöglinge, nevendékség, nevendékek, nevendék ifjuság.
chowaní, á, é, *p. c.* altus, nutritus, intertentus, sustentatus, a, um: gehalten, ernähret, unterhalten, táplátt táplál-tatott, tartott, tartatott, neveltt, neveltetett. *Syn.* držaní, krmení, wichowaní.
Chowáňí, á, n. alimentatio, alitio, intertentio, nutritio, sustentatio, nis, f. Erhaltung, Ernährung, das Nähren: nevelés táplalás, tartás. *Syn.* Chowa, Držáňí, Krma, Krmeňí, Obžiweňí, Wichowáňí. 2) vita, ae, f. mores, um, *plur.* m. das Betragen, Verhalten, die Aufführung: élet, maga viselés, tartás. *Syn.* Držáňí, Mrawi, Zachowáňí, žiwobití.
Chowaňica, i, f. alumna *Plaut Suet.* adoptiva, filia Cura quae tanquam filia educatur Pflegetochter, Zögling, die vo Jemanden ernährt (groß gezogen wird, oder worden ist: fogadot (örökbe tartott) leány, vala kitöl fel neveltetett (magáév fogadott) leány. *Syn.* Chowa ňíčka, *boh.* Schowaňice, Scho wanka.
chowaniččin, a, e, *adj. poss.* Chowanička: v. seq.
chowaňičin, a, e, *adj.* pos alumnae, adoptivae: der Pf getochter gehörig, fogadott (v lakitöl fel-neveltetett) leány *Syn.* chowaňiččin.
Chowaňička, i, f. v. Chow ňica.
† Chowáslo, a, n. v. Strba, St mada.
chowak, al, ám, V. I. *imp.* ag: lere, fovere, habere, inte tenere, nutrire. sustentar sustinere: halten, ernähre unterhalten: nevelni. táplál tartani. *Syn.* držak, krmi wichowak. Mnoho Dobit (Statku) chowak: multa p cora, multas pecudes aler

viel

wiel Vieh halten, sok barmot (marhát) tartani. Nemoc, Nesluchetnost chowat: alere morbum, vitium, *Virg.* eine Krankheit, ein Laster hegen, a' betegséget magában gyarapítani, a' gonoszságot nevelni. Wlasi chowat, rost' (rostnút) nechat: alere capillos *Plin.* seine Haar wachsen (lang werden) lassen, haját meg hagyni, nevelni. Dobre nás tam chowali: belle nos habuerunt, sie haben uns gut bedient, jól tartottak bennünket. 2) *boh.* v. nosit. *II. rec.* chowat sa: se alere (sustentare), sich unterhalten (nähren, ernähren): magát táplálni, eledellel tartani. Sám sa chowá: se ipsum sustinet, er ernährt sich selbst, maga magát táplállya, tartya. *Prov.* Sám nemagíc čo gest', Psow Chowáš: te ipsum non alens, canes alis *Plaut.* Quae ad voluptatem aut splendorem pertinent, curas, neglectis his, quae magis sunt necessaria: du hälst die Hunden, wo du selbst hast nichts zu essen; kutyákat tartasz, és magad koplalsz. 2) gerere se, sich betragen, sich verhalten, sich benehmen, sich aufführen: viselni magát. *Syn.* držat sa, zachowat sa. Podle swého dobrého Ména, a Powest'i sa chowat; nic nečinit, čobi zíſkaneg Slowe, a dobrému Ménu odporno (na wzduri) bit mohlo: insistere vestigiis laudum suarum *Liv.* seiner schon erworbenen Ehre gemäß sich aufführen, a' maga ditséretes tselekedetiben semmit alább nem hagyni; azoknák gyakorlásában állhatatossan meg-maradni. Tak sa chowag, abi ťa žáden ťarhat nemohel: sic te gere, ne quis te iure reprehendat: halte dich also (so führe dich auf) daß niemand wider dich eine Klage haben könne: úgy viseldd magadat, hogy senki méltán meg-ne pirongathasson.

Chowatel, a, m. alitor, altor, nutritor, sustentator, is, m. nutritius, alumnus, i, m. *Plaut.* Ernährer, Erzieher, Nährer, Unterhalter, Kostgeber: tápláló, nevelö, tartó. *Syn.* Chowač, Chowatelňík, Stolowňík.

chowatelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Chowatelka, i, f. altrix, nutrix, intertentrix, sustentatrix, cis, f. alumna, ae, f. *Gil.* Ernährerinn, Erzieherinn, Nährerinn Unterhalterinn: nevelöné, táplálóné, tartóné. *Syn.* Chowačka, Chowatelkiňa, Chowatelňica, Chowatelňička, Stolowňica.

Chowatelkiňa, i, f. idem.

chowatelní, á, é, *adj.* altivus, nutritivus, nutritorius, a, um: nährend, zur Erziehung, oder Nahrung dienlich, oder gehörig: nevelö, tápláló, tartó, neveléshez (tápláláshoz, tartáshoz) való.

Chowatelňička, i, f. v. Chowatelka.

Chowatelňík, a, m. v. Chowatel.

Chowáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

chowáwat, al, ám, *freq. ex* chowat, *II. rec.* chowáwat sa, *freq.* ex chowat sa.

† Choženi, n. v. Chodení.

† Chrachotáňí, n. Chrochceňí.

† chrachotati, al, ám: v. chrochtit.

† chrachotawé *adv.* v. chrachtawe.

† chrachotawí, á, é, *adj.* v. chrochtawí.

† Chra-

† Chrachotawost, i, f. v. Chrochtawost.
Chrachotiňa, i, f. v. Chrochotina.
† chřadnúti, dl, dnu: v. schnút 2) v. wadnút.
† Chřadnutí, n. v. Schnutí. 2) v. Wadnutí. 3) v. Suchotina, suchá Nemoc.
Chrák, u, m. phlegma (flegma) tis, n. crassum (spissum) sputum: zähe Feuchtigkeit im Körper, Sleim: torha. *Syn.* Slám.
Chrákač, a, m. screator, is, m. Räusperer, hákogó. *boh.* Chrkač. 2) krwú Chrákač: haemaphtysious, sanquispuputa, ae, m. Blutbrecher, Blutspeier: vér-pökö, vér-hányó.
Chrákáňí, á, n. screatio, nis, f. screatus, us, m. das Räuspern, hákogás, *boh.* Chrkáňí. 2) Krwi Chrákáňí: exscreatio cruenta, sanguinis sputum (ejectio, spuitio), haemaptysis, i, f. das Blutspeien, Blutbrechen: vér hányás, vér pökés.
chrákat, kal, čel (kám), V. I. chrač et chrákag: screare, sich räuspern, hákogni. *Syn.* Zachrákat. *boh.* chrkati. 2) Krwú chrákat: sanguinem spuere (eiicere, exscreare): das Blut speien, brechen: vért hányni, vért pökni.
Chrákáwáňí, á, n. *nom. Verb.* *ex seq.*
chrákáwat, al, ám, *freq.* *ex* chrákat.
Chrám, u, m. templum, i, n. ecclesia, ae, f. aedes sacra: der Tempel, die Kirche: templom, szentegyház. *Syn.* Kostel. Chrám Bozkí: Ecclesia Dei, Gotteshaus, Isten háza. Chrám modlářskí, pohanskí: delubrum, der Götzentempel, hamis isten temploma. Chrám turecký: Mosaea (moschea): türkischer Tempel, Moschen, metset. Chrám židowskí: synagoga, Judenschul, Judenkirche: zsinagóga, zsidó templom, oskola. *Prov.* Mrtwích s Chrámu nenawrácagú: semel data non repetuntur, eine geschenkte Sache kann man nimmermehr zurück begehren (fordern). Das Geschenk wird nicht zurück begehrt: ajándékot nem lehet többé viszsza venni, az ajándékot viszsza nem várják, az ajandék viszsza nem kérettetik (kéváńtatik).
Chrámač, a, m. claudus (curvus mutilus) homo, ein Lahmer, sánta (lénna) ember. *Syn.* chromí Člowek kulhač, kulhawec. *boh.* Chromec.
Chrámáňí, á, n. claudicatio, nis, f. *Cic.* das Hinken, Lahmseyn: sántítás, sántikálás, sántálas. *Syn.* Kríwáňí, Kulháňí. *Aliud est* Chromeňí, et Chromosť. 2) *boh.* v. Drúžgáňí, Lámáňí, Raňeňí.
chrámat, mal, mem, V. I. *imp.* chrám: claudicare *Cic.* hinken, lahm seyn: sántálni, sántítani, sántikálni. *Syn.* Kríwat, kulhat, Nohú natrhat (natrhowat). 2) *boh.* v. drúžgat, lámat, raňit.
Chrámáwáňí, á, n. *nom. Verb.* *ex seq.*
chrámáwat, al, ám, *freq.* *ex* chrámat. *Syn.* kríwáwat, kulháwat.
chramawe *adv.* v. chrome.
chrámawí, á, é, *adj.* v. chromí.
Chramawosť, i, f. v. Chrámáňí.
† Chramosta, i, m. v. Buchač, Hurtowač, Hurtowník.
† Chramosťeňí, n. v. Buchot, Hrmot, Hurt, Hurtowáňí, Lomot. 2) v. Susťáňí.

† Chra-

† Chramostil, e, m. v. Lasica bílá.
† chramostílowí, á, é, adj. v. lasicowí (z bíleg Lasici) 2. Nro.
† chramost'íki se, il se, ím se, v. buchat, hurtowat, Hrmot, (Lomot) robit. 2) v. susťat.
† Chránce, m. v. Chránec.
chráncow, a, e, adj. poss. custodis, tutoris, defensoris: dem Beschützer gehörig: oltalmazóé, védelmezőé, örzőé. Syn. ochrancow.
Chránec, nca, m. tutor, defensor, is, custos, dis, m: Beschützer, Bewahrer, Hüter, oltalmazó, védelmező, őrző. Syn. Chranitel, Ochranec, Ochrańitel, Ochrańowatel, boh. Chránce.
chráńení, á, é, p. c. custoditus, servatus, defensus, a, um: geschützt, beschützt, bewahrt, gehütet: oltalmaztatott, védelmeztetett, őrzött. Syn. chráńení, ochrańowaní, warowaní, wistrihaní, zachowaní, zastáwaní.
Chráńeńí, á, n. defensio, tuitio, nis, f. Beschützung, Bewahrung, Schützung, das Hüten: oltalmazás, védelmezés. Syn. Chránka, Háǵeńí, Ochrana, Ochrańeńí, Ochrańowáńí, Warowáńí, Zachowáńí, Zastáwáńí.
Chráńica, i, f. tutrix, defensatrix, servatrix, cis, f. die Beschützerinn, oltalmazóné, védelmezőné. örzőné. Syn. Chranitelka, Chranka, Ochráńačka, Ochrańowačka.
chráńit, il, ím, V. I. imp. chraň, cum acc. (boh. gen.) tueri, tutari, defendere, fovere, custodire, servare: hüten, schützen, bewahren, behüten, beschützen: oltalmazni, védelmezni, őrizni. Syn. Háǵit warowat, wistrihat, zachowat, zastáwat, ochrańowat. Nekoho chráńit, zachowat, zastáwat: suscipere causam (patrocinium) alicuius, Jemanden beschirmen, vertheidigen: valakinek ügyét, oltalmát fel-venni, magára válolni. Chraň Boh! abich sa opowážil teba neco ucit: non mihi sumo, ut te doceam: ich will mir nicht so viel zumessen, dich etwas neues zu lehren: nem mérészelek téged tanítani. Chráň Boh od toho! ne Deus siverit! Gott wolle dies nicht zulassen (von uns abwenden! ne adgya az Isten. Az Isten távoztassa-el tölünk. Od toho Nesťast'á chraň nás Boh! hoc infortunium Deus avertat! Gott wende dieses Unglück von uns ab! attól a' szerentsétlenségtől mentsen-meg minket az Isten! II. rec. chránit sa, cum gen. sine vel cum praep. od: se defendere (tueri etc.) vitare, fugere, declinare: sich warnen hüten, abhalten: örizkedni, valamitől távozni, tartani valamitöl. Syn. wistrichat sa, warowat sa. Chráńit sa Zlého (od Zlého): vitare malum, declinare a malo: sich vom Bösen abhalten, a' gonosztól távozni. Prov. Dokad može, chraň sa: fuge, dum licet: so lange es möglich ist, währe dich: szedd-el a' lépet.
Chrańítel, a, m. v. Chránec.
chranítelčin, a, e, adj. poss. ex seq.
Chrańitelka, i, f. v. Chráńica.
chrańitelow, a, e, adj. poss. v. chráncow.
Chráńíwáńí, á, n. nom. Verb. ex seq.
chráńíwat, al, ám, freq. ex chrá-

chráňiť. *II. rec.* chraňíwať sa, *freq. ex* chrániť sa.

Chranka, i, f. v. Chráňeňí. 2) v. Chraňica.

chránliwe *adv.* parce, frugaliter *Cic.* moderate, temperate: mäßig, wirthschaftlich: takarékossan, mértékletessen, módgyával. *Syn.* sanobliwe, schranliwe, spósobňe.

chránliwí, á, é, *adj.* parcus, moderatus, temperatus, a, um, frugalis, e: mäßig, wirthschaftlich: takarékos, mértékletes, mértéklett. *Syn.* sanobliwí, schranliwí, spósobní.

Chránliwosť, i, f. frugalitas *Cic.* parcitas, tis, f. parsimonia, ae, f. die Mäßigkeit, Wirthschaftlichkeit: mértékletesség, takarékosság. *Syn.* Sanoba, Sanobliwosť, Schranliwosť, Sposobnosť.

Chráp, u, m. *Plur. nom.* Chrápi, *gen.* pow: v. Chríp. 2) v. Chrápáňí.

Chrapač, a, m. magnae speciei nux, eine große Nuß, Morchel, nagy dió. *boh.* Chřapáč. 2) i. e. welkí Nos: magnus nasus, eine große Naße: nagy orr.

† Chřapáč, e, m. *idem.*

Chrápač, a, m. stertor, rhonchisator, is, m. Schnarcher, hortyogó.

Chrapáňí, á, n. strepitus, crepitus, us, m. crepitatio, strepitatio, nis, f. das Rasseln: dörgés, zengés, zörgés. *Syn.* Prasčáňí, *boh.* Chřapáňí, Chřapawosť, Chrapčeňí.

† Chřapáňí, n. *idem.*

Chrápáňí, á, n. rhonchus, i, m. rhonchisatio, nis, f. das Schnarchen, hortyogás. *Syn.* Chrapot, *boh.* Chropčeňí, Chrupáňí.

chrapať, pal, pem, (pám) V. I. *imp.* pag: crepare, crepere, crepitare, strepere: rasseln: dörögni, zörögni, zengeni. *Syn.* prasčať. *boh.* chřapati, chrapčeti.

† chřapati, al, ám: *idem.*

chrápať, pal, pem (pám) V. I. *imp.* chráp, et chrápag: stertere, rhonchisare, ronchos trahere: schnarchen im Schlafe, hortyogni, hortyogva alunni. *Syn.* zachrápať. *boh.* chropčeťi, chrápati. Pre mňa i chrápnelen odpočíwag: per me vel stertas licet, non modo quiescas: meinetwegen kannst du nicht nur schlafen (ruhen) sondern auch schnarchen: én miáttam ugyan nem tsak nyúgodhatsz, hanem henyélhetz-is (hortyoghazz-is). 2) v. chripěť.

Chrapáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex* chrapáwať.

Chrápáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex* chrápáwať: *boh.* Chrupáwáňí, Chropčíwáňí.

chrapáwať, al, ám, *freq. ex* chrapať: *boh.* chřapáwati.

chrápáwať, al, ám, *freq. ex* chrápať: *boh.* chrupáwati, chropčíwati.

chrapawe *adv.* strepere, sonore cum strepitu: rasseln, dörögve, zörögve. *boh.* chřapawe 2) v. chriplawe.

† chřapaw'e *adv.* *idem.*

chrapawí, á, é, *adj.* streper streperosus, strepitosus, a um: rasselnd, dörgő, zörgő. Má chrapawí Hlas: streperam vocem habet, er hat eine rasselnde Stimme, zörgő szava vagyon. 2) v. chriplawí.

† chřapawí, á, é, *adj.* idem.

Chrapawosť, i, f. lethargus, i m. *Hor. Plin. H. N.* Schlafsucht, unüberwindliche Begierde unaufhörlich zu schlafen: álmos kórság. *Syn.* Zádřwať, Zchwátenosť. 2) v. Chrápáňí 3) v. Chriplawosť.

† Chřaplawosť, i, f. *idem.*

Chrap-

Chrapkáč, a, m. v. Rapkáč.
Chrapkáňí, á, n. v. Rapkáňí.
chrapkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. rapkať.
chraplawe *adv.* v. chríplawe.
chraplawí, á, é, *adj.* v. chríplawí.
Chraplawosť, i, f. v. Chriplawosť.
Chrapot, u, m. v. Chrápáňí.
Chrapotá, i, f. v. Chriplosť.
† Chrapťeňí, n. v. Chrapáňí.
† chrapťeťi, ťel, ťím, v. chrapať.
Chrapún, a, m. *contemtive*; rusticus, i, m. ein Bauer, aus Verachtung: paraszt. *Syn.* Sedlák.
Chréšťel, a, m. P t á k: crex, ortygometra, ae, f. garrula avis, Rallus crex Linn. Wachtelkönig, Wiesenknarrer: haris, őr madár, a' fürjek között leg-nagyobb, és a' többinek vezére. *Syn.* Chrášťel. *boh.* Chřastal.
† Chrast, i, f. v. *seq.* *boh.* Chrast. 2) v. seq.
Chrasť, i, f. folium oleris, Krautblatt, kerti veteménynek levele.
Chrásť, i, f. dumus i, m. dumetum, frutetum, frutectum, fruticetum, virgultum, i, n. das Gebüsch, Gesträuch, Busch, Strauch: bokor, haraszt, bokros, (tserés) hely. *Syn.* Chrasťi, Chrasťina. W zeleneg Chrásťi Zagác leží: in viridi fruteto delitescit lepus, im grünnen Gebüsch steckt ein (der) Haase: a' zöld bokorban fekszik (tartózkodik) a' nyúl. *Prov.* Každá Chrásť, može byť Wlasť. Kríček geden každi, Hospodu wdeli: quaevis terra, patria *Zenod.* Vir sapiens ac bonus ubicunque gentium vixerit, felix est: ein guter Mann ist glücklich in einem jeden Lande: a' jó ember mindenütt helyet talál.
Chrasta, i, f. eschara, ae, f. *Coel. Aur.* crusta ulceris (vulneris): der Ranft, die Rinde (der Grind) einer Wunde: var, vara a' sebnek, fakadéknak, kelésnek. *Vulg.* Krasta, *boh.* Strakúp. Žiwá Chrasta, i. e. Hosťec we Wlasoch: porrigo, inis, f. *Cels.* *Hor.* tinea lactis, ephiasis *Colum.* plica, ae, f. ignis sacer, zoster: ein anhaltender böser, oder Erbgrind, eine Hautkrankheit des Kopfs zwischen den Haaren, auch anderer behaarter Theile des Leibes, auch der Thiere; Rothlauf, oder das heilige Feuer in der Sprache der Hirten, Ründe: kosz, fő koszmó. *Aliud est* Kňahňa. Zeškrabať Chrastu: crustam (crustulam) ulceris detrahere, den Grind abkratzen, varat el-vájni. *Prov.* Chrasťi neňí sačo báťi: innocua haud metuenda. Viri umbris non terrentur: vor dem Schatten muß man nicht erschröcken, die Schatten muß nicht fürchten: a' vartól az (árnyéktól) nem kell félnünk. Čuč (seď) gako Weš pod Chrastú: altum tace (sile), quiesce! sey still, und rühre dich nicht: üllj vesztég, meg se motzanny. 2) veruca *Plin. H. N.* ae, f. acrochordon, onis, f. *Cels.* die Warze, sümöltső, var. 3) pustula, ae, f. *Cels.* excussio: die Blase das Bläschen, z. B. an der Haut, Blatter: bíbortsó, fakadék, keléske. *Syn.* Wred.
† Chřastal, e, m. v. Chrášťel.
chrastawe *adv.* ulcerose, scabiose: grindig, rändig, schäbich, krätzig: varassan, rühessen, koszossan, senyedékessen. *Syn.* chastnaťe, *Vulg.* krastawe, krastnaťe. 2) verrucose, warzig,

zig, sümöltsössen. 3) pustulate, pustulose, pusulatim: voll Blasen, fakadékossan, kelésessen, bibortsóssan. *Syn.* wiháďzaňe.

Chrastawec, wca, m. Zelina: verrucaria (herba) ae, f. Warzenkraut, das die Warzen vertreiben soll, der Mauerpfeffer, fül-fü, bárány tsets fü. *Vulg.* krastawec. v. baranňí Gazik. 2) scorpiurus sulcata *Linn.* i, m. Scorpionkraut, Warzenkraut, skorpio-fü. 3) v. chrastawí.

Chrastaweňí, á, n. ulceratio, pustulatio *Coel. Aur.* nis, f. das Blasen bekommen, varasodás. *Syn.* Wicháďzáňí.

chrastawet, wel, wím, V. I. *imp.* staw: pustulescere (sco) *Coel. Aur.* Blasen, bekommen, varasodni. *Syn.* wiháďzat sa.

chrastawí, á, é, *adj.* porriginosus, ulcerosus, scabiosus, a, um: grindig, rändig, schäbig, krätzig: varas, koszos, rühes, senyedékes. *Syn.* chrostnatí, *Vulg.* krastnatí, krastawí. Chrastawí Člowek. v. Chrastawec. 2) verrucosus, warzig, vol (voller etc.) Warzen: sümöltsös. 3) pustulatus: pustulosus, *Cels.* pusulatus, pusulosus *Colum.* voll Blasen, oder Blattern; mit Blattern versehen: bibortsós, fakadékos, kelé*s*es, varas, himlös, *Syn.* wícháďzaní. Chrastawá Owca: pustulosa ovis, ein Schaf, das voll Blasen (Blattern) ist: himlös juh.

Chrastawost', i, f. porriginosa (verrucosa, pustulosa) conditio: grindige (Beschaffenheit), varasság, sümöltsösség. *Syn.* Chrastnatost', *Vulg.* krastawost', krastnatost'.

Chrastečka, i, f. *dem.* ex Chrastka, *Vulg.* Krastečka.

* Chrásťel, a, m. v. Chrásťel.

Chrast'í, á, n. *coll.* folia olerum, die Krautblätter, kerti veteményck (zöldség') levelei. *Syn.* Chrast'ina. 2) v. Chrást'.

Chrast'ička, i, f. *dem.* ex Chrastka: *Vulg.* Krast'ička.

Chrast'ina, i, f. v. Chrást'. 2) v. Chrast'.

Chrastka, i, f. *dem.* verrucula, ae, f. *Colum.* das Wärzchen, Wärzlein: sümöltsötske. *Syn.* Chrastečka, Chrast'ička, *Vulg.* krastka, krastečka, krastička. 2) pustula, ae, f. das Bläschen, eine kleine Blase: bibortsotska, fakadékotska, kelésetske, kis bibortsó (fakadék kelés), kis-fakadék.

chrastnatě, *adv.* v. chrastawě.

chrastnatí, á, é, *adj.* v. chrastawí.

Chrbet, btu, m. dorsum *Hor. Plin. H. N.* tergum *Cic. Caes. Liv. Ovid.* i, n. dorsus, i, m. *Plaut.* tergus, oris, n. *Virg. Colum.* der Rücken, eines Menschen oder Thiers: hát. *Syn.* Zad, Zadek, *boh.* Zíbet. Záda. Chrbet *boh.* Páter Sori: clivus (dorsum) montis *Cic. Caes.* der Rücken eines Berges, die Anhöhe, der Hügel: hegyteteje. Nekomu s Chrbta Remeňe rezať: de cute alicuius ligulas detrahere, einem die Haut vom Rücken abziehen: szalag-szíjat metszeni valaki hátából. *Prov.* Wic wzal na Chrbet, nežli uňesť možeš: ultra vires agis, du nimmst mehr auf dich, als du verrichten kannst: erölteted magadat, eröd felett tselekszel. Wšecko na Chrbte nosí: Autolecytus. Inter inquilinos censetur: auf dem Rücken trägt er alle seine Güter: hátán hordoz, 's kebelében szobája *Pa. Pap.*

Chrbetek, tku, m. *dem.* ex Chrbtek.

* Chrbetík, u, m. v. Chrbtík.

* Chrbetisko, a, n. v. Chrbtisko.

* chrbetní, á, é, *adj.* v. chrbtowí. *boh.* Hřbetní.

† Chrbítek, tku, m. v. Chrbtek.

Chrbteček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chrbtek, betku, m. *dem. ex* Chrbet: tergulum, dorsulum, i, n. das Rücklein, Rückchen: hátotska kis hát. *Syn.* Chrbetík. *boh.* Hřbitek, Hřbek. 2) Chrbtek Ruki: musculus prope policem eminens, tuberculum manus, torus, i, m. der Ballen (Berg) in der Hand: nagy új alatt-való húsosság. *Syn.* Wršek Masa na Ruce *boh.* Hřbitek Ruki.

Chrbtíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chrbtík, u, m. *dem.* v. Chrbtek.

Chrbtina, i, f. v. Chrbtowina.

Chrbtisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Chrbet: turpe, ingens dorsum: ein abscheulicher sehr großer Rücken: tsúnya, rettentő nagy hát. *Vulg.* Chrbetisko.

chrbtowí, á, é, *adj.* dorsualis, e; *Apul.* dorsuarius, dossuarius *Varr.* a, um: den Rücken betreffend; auf dem Rücken befindlich, mit dem Rücken tragend, lasttragend: hátas, hátról-való, háton-lévő, hátat illető. *Vulg.* chrbetní, *boh.* hřbetní, hřbetowí. Chrbtowá Kosť: *a*) spondylius, i, m. vertebra in spina dorsi: die Gräte, hát gerentz forgó tsontya *Par. Pap. b*) spina dorsi, vertebra, ae, f. der Rückgrath, die Gräte: hát gerentz, hát gerezdi *Par. Pap.* derék gerints, hát gerénts, *Syn.* Kríže, *boh.* Hřbetní Páteř.

Chrbtowina, i, f. caro dorsualis: das Rückenfleisch, hát szél-hús. *Syn.* Chrbtina.

Chrčání, á, n. anhelitus, gravis spiritus, grave respirium: das Schnauben, starkes Athenholen: fulladozás, fulladás, nehéz lélekzet-vétel. *Syn.* ťažké Dichání, Dichawičnosť 2) v. Chrápání. 3) v. Chrchlání 2-*do Nro.*

chrčať, čal, čím, V. I. *imp.* chrč: anhelare, graviter spirare, difficulter respirare, grave respirium ducere, praefocari: schnauben, stark Athen holen: nehéz lélekzetet venni, fulladozni. *Syn.* dichu wičním bit, ťažko dichať. 2) v. chrápať. 3) v. chrchlat 2-*do Nro.*

Chrčáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chrčáwať, al, ám, *freq. ex* chrčať.

Chrček, čka, m. cricetus; Mus cricetus *Linn.* glis cricetus *Klein.* mus montanus *Par. Pap.* Hamster, eine große Feldmaus: hörtsök. *Syn.* obilná Miš, *boh.* Křeček, Škreček. 2) v. wlašká Gašterica.

Chrchračka, i, f. gargarisma, tis, n. *Theod. Prisc.* gargarismatium, i, n. *Marc. Emp.* gargarismus, i, m. das Gurgelmittel, das womit man sich gurgelt: torkában rotyogtatni (száját mosni) való eszköz. *Syn.* Grglačka, grglowka, kloktačka, *vulg.* Gargara. 2) v. seq.

Chrchrání, á, n. gargarizatio, nis, f. *Cels.* gargarizatus, ûs, m. das Gurgeln, torkában-való rotyogtatás, száj-mosás. *Syn.* grglowání kloktání, *vulg.* gargarizowání, klogtání.

chrchrať, ral, rem V. I. *imp.* ri: gar-

gargarizare (zo, zavi) aliquare Cels. eluere fauces: sich gurgeln, torkában meg-rotyogtatni, torkát (száját) mosni. Syn. ǧrǧlowať, kloktať, vulg. ǧarǧarizowať, kloǧtat.

Chrchráwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq. Syn. ǧrǧlowáwáňí, kloktáwáňí, vulg. ǧarǧarizowáwáňí, kloǧtáwáňí.

chrchráwať, al, ám, freq. ex chrchrať. Syn. ǧrǧlowáwať, kloktáwať, vulg. ǧarǧarizowáwať kloǧtáwať.

chrchrawe adv. gargarizando, gargarizatorie: sich gurgelnd, torkában rotyogtatva torkát mosva. Syn. ǧrǧlawe, kloktawe.

chrchrawí, á, é, adj. gargarizationi serviens, gargarizatorius, a, um, zum Gurgeln dienend, rotyogtatásra-való, torkát mosni-való. Syn. ǧrǧlaní, kloktawí.

Chrčkár, a, m. fossor cricetorum, Hamstergräber, hörtsökásó.

chrčkowí, á, é, adj. cricetinus, a, um: aus (von) Hamster, oder die Hamster betreffend: hörtsöki, hörtsökböl-való, azt illetö. boh. škřečkowí. Chrčkowí Kopač: v. Chrčkár. Chrčkowá Kožka: pellis cricetina (criceti), Hamsterfell, hörttsök bör. Chrčkowé Kožki: pelles cricetinae, Hamsterfelle, hörtsök, börök. Chrčkowé Futro: subductura cricetina. das Hamsterfutter, hörtsök bélés.

Chrchlák, a, m. tussiens, tis, m. Plin. H. N. der den Husten hat, daran krank ist: hurútoló. Syn. Chrchlawec, Chrchotawec, Kostawec, Kuckawec.

Chrchláňí, á, n. tussitatio, nis, f. das Husten, hurútás, hurútolás. Syn. Chrchňeňí, kaslákáňí 2) pri umíragícich: singultus, ûs, m. Virg. stertor lethalis: das Schlucken, oder Röcheln bei Sterbenden: vonaglás, fel-vonás, melyében hergés Par. Pap. Syn. Chrčáňí, Chrchotáňí. boh. Chropot.

chrchlať, lál, lem, V. I. imp. chrchli: tussire, tussitare: husten, den Husten haben: hurútni (tok) Par Pap. hurútolni. Syn. chrchňet, kaslať, kuckať. 2) o Umíragícich: lethali stertore corripi, singultare animam Ovid. schlucken röcheln von Sterbenden: vonaglani, melyében heregni (hörögni) Par. Pap. Syn. chrčať, chrchotať.

chrchlawe adv. tussienter, tussitando: hustend: hurútolva 2) singultanter. Virg. schluckend, röchelnd: melyében heregve.

Chrchlawec, wca, m. v. Chrchlák.

Chrchlaweňí, á, n. acquisitio, tussis, das Husten bekommen, hurút el-kapás.

chrchlowet, wel, wím. V. I. imp. law: tussim acquirere, den Husten bekommen, a' hurútot el-kapni.

chrchlawí, á, é, adj. tussiens, tis, tussiculosus Coel. Aur. tussicus Firmil. a, um: zum Husten geneigt, dem Husten unterworfen, oft hustend: hurútó, hurútó Par. Pap. hurútoló, hurútos. Syn. chrchňawí, kaslawí, kuckawí.

Chrchlawosť, i, f. tussis, is, tussedo, dinis, f. der Husten, das Husten: hurút, hurútás Pár. Páp. hurútolás. Syn. Chrchňawósť, Koslawóst, Kuckawosť, Kašel.

* Chrchleňí, á, n. v. Chrchláňí.

* chrchleť, lel, lem v. chrchlať.

Chrch-

Chrchňák, a, m. v. Chrchlák.

chrchňawe, *adv.* v. chrchlawe.

Chrchňawec, wca, m. v. Chrch-lák.

Chrchňawení, á, n. v. Chrchla-wení.

chrchňawet, wel, wím, V. I. *imp.* ňaw v. chrchlawet.

chrchňawí, á, é, *adj.* v. chrch-lawí.

Chrchňawosť, i, f. v. Chrchla-wosť.

Chrchňení, á, n. v. Chrchláňí.

chrchňet, ňel, ňím, V. I. *imp.* ňi. v. chrchlat.

Chrchotáňí, á, n. v. Chrčáňí, 2) v. Chrchláňí per 2. *Nros.*

chrchotat, tal, cem (tám), V. I. *imp.* tag, et chrchoc, v. chrčat 2) v. chrchlat per 2. *Nros.*

Chrchotáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

chrchotáwat, al, ám, *freq.* ex chrchotat.

chrchotawe, - wi - wosť: v. chrch-lawe - wí, - wosť.

Chrchotawec, wca, m. v. Chrch-lák.

Chren, u, m. armoracium: i, n. *Colum.* armorarea *Colum.* armoracia *Plin. H. N.* ae, f. Cochlearia armoracia *Linn.* raphanus rusticus. *vulg.* nasturtium. (quo Režucha denotatur): der Krän, Meerrettig, Bauerrettig: torma. *boh.* křen. Wodňí Chren: armoracium (nasturtium) aquaticum, Wasserkrän, vizitorma. Lučni chren Cardamine pratensis Linn. Wiesenkresse: ſpanielſki Chren Tropaeolum majus Linn. *Prov.* Natret ňekomu pod Nos Chrenu: obiicere (exprobrare, dare, ad intelligendum) alicui: Jemanden etwas unter die Nase reiben, i. e. vorrücken: tormát törni valaki orrá alá. Kdo má mrchu Ženu, netreba mu Chrenu: uxor mala, crux maxima (pessima), ein ſchlechtes (ſchlimmes) Weib, iſt das gröſste Kreuz: rosz feleség leg-nagyobb veszötség (felette nagy kereszt).

Chrenar, a, m. armoracius, i, m. negotiator armoraceus (armoraciae): Kränmann, der den Meerrettig verkauft: torma áros. *boh.* Křenár.

Chrenarčení, á, n. v. Chrenar-ſtwí.

chrenarčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis armoraceae, dem Kränweibe gehörig, tormá árosnéé. *boh.* Křenaččin.

chrenarčit, il, im. V. I. *imp.* či: v. chrenarit.

Chrenareňí, á, n. v. Chrenár-ſtwí.

chrenarit, il, ím, V. I. *imp.* nar: negotiatorem armoraceum esse, ein Kränmann seyn, tormát árulni, tormával kereskedni, torma árosnak lenni. *boh.* křenaččiti.

Chrenarka, i, f. negotiatrix armoracea, Kränweib, die den Meerrettig verkauft: torma árosné, tormával kereskedő aszszony. *boh.* Křenačka.

chrenarow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris armoracei, dem Kränmann gehörig: torma árosé. *boh.* křenářů (tůw).

Chrenarſtwí, á, n. negotiatio armoracea, Kränhandel, torma-árúlás, torma kereskedés. *Syn.* Chrenarčení Chrenareňí. *boh.* krenoččení křenařſtwí.

Chrenček, u, et nečku, m. *dem.* ex seq.

Chrenek, nku, m. *dem.* armoraceola, armoraciola, ae, f. das Kränlein, Kränchen: tormátska *Syn.* Chreňík.

chreňení, á, é, *p. c.* armoracea conditus (conspersus), a um: mit Krän beſtreut (angemacht),

machtt), tormás, tormával tsinált, *vagy* meg hintetett.

Chreňení, á, n. conditio (confectio) cum armoracea, armoracia facta conspersio: das Bestreuen, oder Anmachen mit dem Krän, tormázás, tormával-való bé-tsinálás, *vagy* meg-hintés.

Chreňíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chreňík, u, m. v. Chreneť.

Chreňisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chren.

chreňit, il, ím, V.I. *imp.* chreň armoracea, condire (conspergere), cum armoracia conficere: mit Krän bestreuen, anmachen: tormázni, tormával bé-tsinálni, *vagy* meg hinteni.

chrenowí, á, é, *adj.* armoraceus, armoracius, a, um: von Krän, zum Krän gehörig, mit Krän angemacht: tormás, tormából-való, tormával tsinált. *boh.* křenowí. Chrenowá Omáčka: armoraceum embamma, Krän tunke, tormás mártogató (mártalék).

† Chřest, u, m. v. Hurt. 2) v. Suchot, Suchotání, Susť, Sušťání.

† Chřestačka, i, f. v. Hrkawka.

† Chřesťení, n. v. Hurtowání.

† chřesťetí, tel, tím. v. hurtowat, 2) v. šuščat.

† Chřesťíwání, n. v. Hurtowáwání, 2) v. Šuščáwání.

† chřestíwáti, al, ám v. hurtowáwat. 2) v. šuščáwat.

Chríp, u, m. foramen nasi. das Nasenloch, orrlyik, orrlik. *Syn.* Chrap. D'érka w Nose. *Plur. nom.* Chrípi, *gen.* pow: nares, ium, f. *pl.* Nasenlöcher, orr-lyikak, orr-likak. *boh.* Chříp'e.

Chripač, a, m. v. Chriplawec 2) v. Chrápač.

Chripáňí, á, n. v. Chripeňí. 2) v. Chrápáňí.

chripat, pal, pem, (pám), V. I. *imp.* pag, et chrip, v. chripet. 2) v. chrápat.

† Chřípě, i, f. *pl.* v. Chríp.

Chripeňí, á, n. raucedo, inis f. ravis, is, f. das Haiserkeit Haisrigseyn: rekedezés, rekedt szóllás, bé-rekedés. *Syn.* Chriplawosť, Chriptáňí v. Chripnutí.

chripet, pel, pím, V. I. *imp.* chrip: raucum esse, raucens rauce loqui: heisern, heiser seyn heiser werden: rekedezni, rekedttnek lenni, bérekedni *Syn.* chrapať, chriptať. Tak dlúho kričá, až chripí (že mu Hlas ne stačí): tam diu (usque eo) clamat, dum vox deficiatur, (dum vocem obtundat); adravim usque clamat: so lange schreit er, bis heiser wird; er schreit sich heiser mind addig kiált, valameddig a' szava el-nem reked.

chripnúť.

Chrípi, pow, m. *pl.* v. Chríp.

Chripíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chripíwať, al, ám, *freq.* ex chripet.

Chripláč, a, m. raucus homo ein Heiserer, heiser Mensch: be rekedtt (rekedtt szavú) ember. *Syn.* Chriplowec, Chriptawec, Chriptač.

chripláwe *adv.* rauce, rauci sone: heisch, heiser: rekedtten rekedttül. *Syn.* chrapawe, chriplawe, chriple, chriptawe *boh.* chřapawe.

Chriplawec, wca, m. v. Chripláč.

chriplawí, á, é, *adj.* raucus raucisonus, a, um: heiser heisch:

hriſch: rekedtt, rekedező, bé-rekedtt, rekedtt-szavú. *Syn.* chrapawý, chraplawý, chriplí, chriptawý, zachripnutí. *boh.* chŕapawý.

Chriplawina, i, f. v. seq.

Chriplawoſt, i, f. ravis, is, f. raucitas, tis f. obtusio vocis, raucedo, dinis, f. raucitas, tis, f. Heiſerkeit: rekedtség, be-rekedtt-szó, rekedés. *Syn.* Chrapawoſt, Chraplawoſt, Chrapota, Chriptawoſt, Chriploſt, Chriplina, Chriplawina Oſtroſt (Orſnatoſt) Hrdla, *boh.* Chŕapawoſt.

Chriple *adv.* v. chriplawe.

Chripleňí, á, n. v. Chripeňí.

Chriplet, lel, lím, V. I. *imp.* v. chripet.

Chriplí, á, é, *adj.* v. chriplawý.

Chriplina, i, f. v. Chriplawoſt. Powedá ſa, že Orechi Chriploſt činá, nuces obtundere vocem dicuntur, man ſagt, daß die Nüſſe eine heiſere Stimme machen, (verurſachen): a' dióról mondatik, hogy az ember szavát bé-rekedteti. Keď aj do Chriploſti mluwil: cum vocem in dicendo obtudisset, da er im Reden heiſer worden, midón a' beszédben (prédikálásban) a' torka bérekedtt volna.

Chripnúť, pnul (pel) pňem, V. I. *imp.* pňi: raucum fieri, raucescere, irraucescere: heiſer werden, rekedezni, bé-rekedni. *Syn.* zachripnúť, v. chripeť.

Chripnutí, á, n. raucescentia, ae, f. das Heiſer werden, rekedezés, bé-rekedés. *Syn.* Zachripnutí, v. Chripeňí.

Chriptáňí, á, n. v. Chripeňí.

Chriptať, tal, cem (tám) V. I. *imp.* tag, et chripci: v. chripeť.

Chriptawe, *adv.* v. chriplawe.

chriptawý, á, é, *adj.* v. chriplawý.

Chriptawoſť, i, f. v. Chriplawoſt.

† Chrkáňí, n. v. Chrákáňí.

† chrkati, al, ám: v. chrákať.

† Chrkáwáňí, á, n. v. Chrákáwáňí.

† chrkáwati, al, ám: v. chrákawať.

Chrobáček, čka, m. *dem.* v. Čerwíček, vermiculus, i, m. eine kleine Made, (Fleiſchmade): férgetske, nyéetske, kis szú. *Syn.* maſní Čerwíček. 2) v. Howňi wáček.

chrobačnatí, á, é, *adj.* v. čerwiwí.

chrobační, á, é, *adj.* vermiculosus, verminosus, vermifluus, a, um: madig, voll Maden, Maden habend, von Maden wimmelnd, férges, nyéves. *Syn.* čerwiwí.

Chrobák, a, m. vermis, is, m. vermiculus, i, m. teredo, inis f. *Plin. Hist. Nat.* die Made, Fleiſchmade: n év, hús féreg. *Syn.* maſní Čerw. 2) v. Howňiwál.

chrobákowí, á, é, *adj.* e teredine (vermiculo, verme): aus (von) Fleiſchmade, hús-féregből (nyévből) való 2) teredinem (vermiculum) adtinens: die Made betreffend, hús férget (nyévet) illető, ahoz való.

† Chrochceňí, n. v. Chrochtáňí.

Chrochot, i, f. hiatus a gelu ortus; gelidus grumus, via congelata prostantibus luti frustis: Eiskluft, Eisſcholle, eisklüftiger Weg: fagyos (göröny) hant, *vagy* sár. rögös (göröngyös) út. *Syn.* Zmrazok, zmrazki.

chrochotní, á, é, *adj.* habens hiatus ortos a gelu, eisklüftig, fagyos, göröngyel tellyes. *Syn.* zmrazkowí, zmrazkowití.

Chrochtáňí, á, n. grunnitus,

ás, m. *Cic.* grunnitio, cucubatio, nis, f. das Grunzen des Schweins, nyikorgás, röhögés, nyöfögés, nyöszögés, *mint a' disznoké.* *Syn.* Chrachotání, Chrochtání, Grukení, Grukí, Grunení. *boh.* Búkání Chrochcení *Aliud est* Kwíčání.

chrochtak, tal, cem (tám), V. I. *imp.* tag et chrochci: grunnire, *Plin. H. N. Varr.* grundire, cucubare: grunzen von Schweinen: nyikorgani nyikorogni (nyikorgok) nyöfögni, nyöszögni, röhögni, mint a' disznó. *Syn.* chrachotak, grúkik, grunik, gruk. *boh.* búkati. *Aliud est* kwičak.

† chrochtati, al, ám et chrochci idem.

Chrochtáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chrochtáwak, al, ám *freq.* ex chrochtak. *Syn.* chrachotáwak, grúliwak, gruníwak, gruwak.

chrochtawe *adv.* grunniendo, grunzend, nyikorogva, nyöfögve, nyöszögve, röhögve. *Syn.* chrachotawe, grúlíwe.

chrochtawí, á, é, grunniens, tis: grunzend: nyikorgó, nyöfögő, nyöszögő, röhögő. *Syn.* chrachotawí, grúkiwí.

Chrochtawost, i, f. grunniens conditio, natura, grunzende Beschaffenheit, röhögö állapot, természet, tulajdonság. *Syn.* Crachotawost, Chrachotina, Chrochtina, Grúliwost.

Chrochkina, i, f. idem.

chrome *adv.* claude, claudicando, claudicatorie, claudicanter, curve, mance, mutile: lahm, hinkend, Krumm: bénnáúl, sántán, sántálván, sántáúl, sántikálva, sántitva, görbén. *Syn.* chrámawe, kriwe, kulhawe. Chrome chodik, v. chrámak.

† Chromec, mce, m. v. Chrámač.

Chromení, á, n. ex chromet: claudum fieri, das Lahmwerden, Hinkend werden: meg sántúlás, sántává-lételi. *Syn.* kulhawení, Ochromení 2) ex chromit: claudum facere, das Lahm machen, meg sántitás, sántavá-tétel.

chromek, mel, mím, V. I. *imp.* chrom: claudicare, claudum fieri (reddi): hinkend (lahm Krumm) werden, meg sántúlni, sántává lenni. *Syn.* kriwek, kulhawek, o chromek, okulhawek. *Aliud est* chrámak, et chromit.

chromí, á, é, *adj.* claudus, curvus, claudicatorius, mancus, mutilus, curvus, a, um; claudicans, tis: lahm, krumm hinkend: sánta, sántáló, tzibertes *Par. Pap.* *Syn.* chrámawí, kriwí, kulhawí. *Prov.* Chromí ge nagsúčegší do wogni, claudus optime virum agit *Athen.* wer lahm ist, der ist zum Soldaten am besten geschickt, a' sánta legjobb katona. Chromému i Budin ge daleko: procul Buda claudo: ein Lahmer denkt, das auch die Thür von der Küche sey weit entfernt: meszsze Buda sánta embernek. *Pär. Páp.* Kdo s chrom'm chodí (chrámak wak) sa učí. S chromím chrámak člowek sa úči: si juxta claudum habites, claudicare disces. Cum perverso perverteris: mit den Hinkenden lernet man hinken, a' ki sántával lakik (jár), sántikálni (sántálni) tanúl.

chromik, il, ím, V. I. *imp.* chrom claudum reddere, mutilare krumm (lahm hinkend) machen tsonkitani, meg sántitani

ben-

kenni-tani, sántává tenni. *Syn.* Kulhawik, ochromik.
Chromost, i, f. claudicatio, tis, f. *Plin. H. N.* curvedo, inis, f. das Hinken, Lahm seyn: sántaság. *Syn.* Chramost, Chramota, Kriwost, Kulhawost.
Chromota, i, f. idem.
Chropkání, á, n. v. Chrupkání.
chropkat, al, ám, V. I. *imp.* eg: v. chrupkat.
Chropot, u, m. rhonchus, altus (profundus) somnus, i, m. sopor, stertor, is, m. das Schnarchen Röcheln, tiefer Schlaf: horiyogás, mély álom. *Syn.* Chrápání, Chrapot. *Prov.* Přebudik sa s Chropotu: evigilare, ad se redire, ad periculum advertere: aufwachen, ermuntern, munter werden: felserkenni. 2) v. Chroplawost'. 3) *boh.* v. Chrchlání 2. *Nro.* 4) *boh.* v. Čkání, Štikútka.
† Chropkení, n. v. Chrápání.
† chropkati, kel, kím: v. chrápat.
† Chropkíwání, n. v. Chrápáwání.
† chropkíwati, al, ám, v. chrápáwat.
† Chroptiwost, i, f. Chrápawost.
Chrpa, i, f. v. Sinokwet.
Chrt, a, m. vertagus, i, m. canis vestigator (venaticus, lepores capiens): Windhund, das Windspiel: agár, agár-kutya, kopó, kopó-kutya, vadász-eb, tatsko. *Syn.* Kop, Kopow, kopou ipes. *Prov.* Mnoho Chrtow Zagacá Smrk, ne hercules quidem adversus (contra) duos *Plato.* Cedendum multitudini *Homer.* viele Hunde sind des Hasen Tod: sok lúd disznót győz. v. Mnoho. Chrtow za Zagáci honik: invitis canibus venari, etwas mit Gewalt zu erlangen suchen: a' melly ebet bottal hajtnak a' nyúl után, nem fogja a' meg. Gako Chrt wihlédá, wizírá: cybaritici canes, flecker wie ein Windhund, mint a' tatskók, ugyan fel-fügyészik *Pár. Páp.*
Chrtáň, u, m. guttur, is n. gula arteria aspera, trachea, ae, f. iugulum, i, n. iugulus, i, m. die Gurgel, Luftröhre, Kehle: nyelö torok, lélekzet-vévö gége. *Syn.* Predek Hrdla, *vulg.* Hrtán, *boh.* křtán, Chřtán. *Prov.* Keď Chrtáň wodu zadrhá, načo bisa pila? quum aqua fauces strangulet, quid iam opus est bibere? *Aristot.* Cum iis frustra disceptes, qui in absurdissima sententia pertinaciter manent, vel manifesta negantes: mit einem hartnäckigen ist umsonst zu reden: a' nyakas emberrel, semmit sem végezhetni nyelvvel.
† Chřtán, u, m. idem.
Chrtánček, a, m. *dem. ex seq.*
Chrtánek, nka, m. *dem.* parvus iugulus, eine kleine Gurgel, gégétske, kis gége. *boh.* Chřtánek.
† Chřtánek, nku, m. *idem.*
Chrtáňisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Chrtán.
chrtaňowí, á, é, *adj.* gutturalis, iugularis, e, die Gurgel betreffend, toroki, gégei; torokhoz (gégéhez) való.
Chrtica, i, f. vertaga, ae, f. die Hündinn, von den Windspielen: nyöstény agár-kutya.
† Chrtice, f. *idem.*
Chrudím, u, m. Chrudimium, Chrudim, eine Stadt in Böhmen, Chrudim
† Chrudím, é, f. *idem.*
Chrudímka, i, f. Chrudimillus, i,

i, m. ein Fluß in Chrudimer Kreise: Chrudím, *folyó víz*.

* Chrumka, i, f. v. Chrupka.
* Chrumkání, á, n. v. Chrupkání.
* Chrumkat, al, ám, V.I. *imp.* ag: v. Chrupkat.
* Chrumkáwání, á, n. v. Chrupkáwání.
* Chrumkáwat, al, ám, v. chrupkáwat.
* chrumkawe *adv.* v. chrupkawe.
* chrumkawí, á, é, *adj.* v. chrupkawí.
* Chrumkáwka, i, f. v. Chrupka.

Chrunka, i, f. v. Chrupka.

Chrunkání, á, n. v. Chrupkání.

chrunkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. chrupkat.

Chrunkáwání, a, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chrunkáwat, al, ám, *freq. ex* chrunkat, v. chrupkáwat.

chrunkawe *adv.* v. chrupkawe.

chrunkawí, á, é, *adj.* v. chrupkawí.

Chrunkáwka, i, f. v. Chrupka.

† Chrupání, n. v. Chrápání et Chropot.

† chrupati, al, ám, v. chrápat.

† Chrupáwání, v. Chrápáwání.

† chrupawáti, al, ám, v. chrápáwat.

Chrupáwka, i, f. cerasum duracinum: Pelzkirsche, Knorpelkirsche: ojtott tseresnye, kemény portzogó tseresnye.

Chrupka, i, f. cartilago, nis, f. der Knorpel, portzogó. *Syn.* Chrunka, Chrunkáwka, Chrupkáwka, Chrustačka, Chrustawec, *vulg.* Chrumka, Chrumkáwka. Nosowá (w Prostřed Nosu) Chrupka: Cartilago nasi, interfinium (intersептum, discriminarium) narium: der Nasen Knorpel; das Mittel zwischen beiden Nasenlöchern: or tzimpa.

Chrupkání, á, n. crepitus, strepitus, ûs, m. fragor, is, m. crepitatio, dentibus (cum fremitu. crepitu) fractio, comminutio, nis, f. das Knacken, Krachen, ropogás, portzogás portzogatas. *Syn.* Chropkání, Chrunkání, Chrustání, *vulg.* Chrumkání.

chrupkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: crepare, concrepare, crepitare, strepere, fragorem edere, dentibus cum fremitu frangere (comminuere): Krachen, Knacken, aufknachen, z. B. Nüsse: ropogni, portzogni, portzogatni.

Chrupkáwání, á, n. *Nom. Verb.*

chrupkáwat, al, ám *freq. ex* chrupkat. *Syn.* chrunkáwat, chrustáwat.

chrupkawe *adv.* cartilaginose Knorpelig, portzogóssan. *Syn.* chrunkawe, chrustawe, *vulg.* chrumkawe.

chrupkawí, á, é, *adj.* cartilaginosus, a, um: Knorpelig, portzogós. *Syn.* chrunkawí, chrustawí, *vulg.* chrumkawí.

Chrupkawost, i, f. cartilaginosa conditio, eine Knorpelige Beschaffenheit: portzogós állapot. *Syn.* Chrunkawost, Chrustawost, *vulg.* Chrumkawost.

Chrupkáwka, i, f. v. Chrupka.

Chrúst, a, m. bruchus *Pr*[illegible] i, m. der Käfer: tserebogár, *boh. etiam* Brúk. Čerwený Chrúst: v. Krawička. Koňský Chrúst: v. Howníwal. Mágowí Chrúst: scarabaeus maialis, Melolontha vulgaris. *Linn.* Maikäfer: pünkösd-havi bogár. Roháč Chrúst: v. Roháč. *Prov.* Ustí na Crústi, i. e. slepo někde ist: caece in eo sul-

mlte, inconsiderate, temere), quidpiam adgredi, aliquo se conferre; in incertum ire. More andabatorum pugnare (facere) *Hieron.* mit verbundenen (verdeckten) Augen fechten; blind (blindlings) sich an etwas machen, vaktában (vakmerően) valamihez kezdeni (fogni). Esztelenül (kordében, szem béhúnyva) valamit mivelni.

Chrustačka, i, f. v. Chrupka.

Chrustawec, wca, m. v. *idem.*

chrustawí, á, é, *adj.* v. chrupkawí.

Chrustawosť, i, f. v. Chrupkawosť.

Chrustéček, čka, m. *dem. ex* Chrústek.

chrústečkowí, á, é, *adj. dem.* ex chrústowí.

Chrústek, tka, m. *dem.* parvus bruchus (scarabaeolus, i, m.) das Käferchen, Käferlein, ein kleiner Käfer: kis tsere-bogár; bogárka. *Syn.* Chrúsťík. *boh.* Brúček.

chrústkowí, á, é, *adj. dem. ex* chrústowí.

Chrústow, a, m. Chrustovium; Chrustow, ein Dorf im Königgrätzer Kreise, Bischower Antheils: Chrusztov.

chrústowí, á, é, *adj.* e brucho (scarabaeo). aus (von) Käfer: tsere-bogárból való. Chrústowé Pálené: vile Crematum, ein leichter Brandwein, silány pálenka (égett bor).

Chrústowice, *gen.* wic. f. *pl. dat.* cům (*boh.* cům), Chrustovicium, Chrustowitz, ein Städtchen im Chrudimer Kreise, Chrusztovitz.

chtě́, *adv.* volenter voluntarie, volendo: wollend, willig: akarva, szántt szándékkal, kész akartva. *Syn.* chcegíc, dobrowolně. Hinc Composita: nechtě́, samochtě́.

Chtelnica, i, f. Vittencz, *oppidum Comitatus Nitriensis*; Chtelnitz, Vittentz, mező-város.

† Chťíč, e, m. v. Chuť.

† chťíťi, chťel, chci, 3. *pl.* chťí, et chťegí, *imp.* chteg: v. chceť.

† Chťíwáňí, n. v. Chciwáňí.

† chťíwaťi, al, ám, v. chciwať.

chťiwe, *adv.* cupide, avide, anhelanter: begierig, mohon, nagy kévánsággal. *Syn.* chciwe, Sichťiwe, prahoťiwe, žádosťiwe, žádosťňe.

chťiwí, á, é, *adj.* cupidus, avidus, anhelus, a, um; anhelans: begierig, kévánó, kévánságos, mohon-kapó. *Syn.* chciwí, Sichťiwí, prahosťiwí, žádosťiwí, žádostní.

Chťiwosť, i, f. aviditas, cupiditas, velleitas, tis, f. volitio, nis, f. Begierde, Begierlichkeit: valamire vágyás, nagy (buzgó) kévánság. *Syn.* Chciwosť, Ďichťiwosť, Prahosťiwosť, Žádosťiwosť, Žádosť. 2) promtitudo, dinis, f. studium, i, n. die Neigung, Bereitheit, Bereitwilligkeit, Fertigkeit etwas zu thun: valamihez való kedv, hajlandóság, készség, akarat. *Syn.* Hotowosť, Náchilnosť k ňečemu.

Chuchel, chlu, m. oesypum (oesypum), *Plin.* i, n. oesypus (oesypus), i, f. Klunker, Schafklunker, Schafbölkotten der Wolle: mosatlan (zsiros) gyapjú, motsok a' gyapjúban. *Syn.* Nečistota (neumití knot) wlni. *vulg.* Chuchol. 2) *boh.* v. Hruba, Kuš. 3) *boh.* v. Nezdoba.

Chuchlíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Chuchlík, u, m. *dem.* oesypulum, i, n. ein kleiner Klunker, das Klünckerchen, Klünckerlein: mosatlan (motskos) gyapjútska. 2) *boh.* v. Hrudka, Kušek.

Chuch-

Chuchmák, a, m. de nare loquens, Propest, durch die Nasen redend, orrából szólló (beszélö) *Syn.* Chuchmawec, Chuchňák, Chuchňawec. 2) v. Cchmuko.

Chuchmáňí, á, n. locutio de Naribus (per nares), das Reden durch die Nase, orrából való beszéd (szóllás). *Syn.* Chuchmawost, Chuchnáňí, Chuchnawost.

chuchmat, mal, mem (mám) V. I. *imp.* mi: de naribus (per nares) loqui, durch die Nase reden, orrából beszélleni (szóllani). *Syn.* chuchmet, chuchňat, chuchňet, pres Nos howorit (mluwit).

Chuchmáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chuchmáwat, al, ám *freq. ex* chuchmat.

chuchmawe *adv.* de naribus (per nares) loquendo, durch die Nase redend, orrából beszélve (szólva). *Syn.* chuchňawe, pres Nos mluwiwse. 2) v. chmulawe.

chuchmawí, á, é, *adj.* per nares loquens, durch die Nase redend, orrából beszélő (szolló). *Syn.* chuchňawí. 2) v. chmulawí.

Chuchmawost, i, f. v. Chuchmáňí. 2) v Chmulawost.

chuchmet, mel, mím, V. I. *imp.* mi: v. chuchmat.

Chuchnák, a, m. v. Chuchmák.

Chuchňaňí, á, n. v. Chuchmáňí.

chuchňat, ňal, ňem (ňám), V. I. *imp.* ňí: v. chuchmat.

Chuchňáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chuchňáwat, al, ám *freq.* ex chuchňat.

chuchnawe *adj.* v. chuchmawe.

chuchňawí, á, é, *adj.* v. chuchňawí.

Chuchňawost, i, f. v. Chuchmawost.

chuchňet, ňel, ňím, V. I. *imp.* ňí: v. chuchmat.

* Chuchol, u, m. v. Chuchel.

* Chucholček, ečku, m. *dem.* v. Chuchlíček.

* Chucholek, lku, m. *dem.* ex Chuchlík.

Chudák, a, m. miser, (miserandus) homo, der Arme, ein armer Tropf: szegény (szánakodásra méltó) ember. *Syn.* Chudáš, Neborák. Neboráž, Nebožátko, *boh.* Chudina, Chudinec. Chudák z Uňinakeď wsecko premárňil, išel do Budína.

Chudas, a, m. *idem.*

chude *adv.* macre, macilente mager, soványúl, ösztövéren *Syn.* chudo, chudorlawe, *boh.* churawe. 2) *boh.* v. chudobne

Chudeňí, á, n. emaceratio emaciatio, nis, f. das Magermachen, Abzehren, Ausmergeln meg - soványítás. *Aliud est* Chudnuti.

Chudenice, *gen.* nic f. *pl.* dat com, (*boh.* cům) chudenici um. Chudenitz, Chudenitz.

Chudera, i, f. v. Chudinka.

Chuderka, i, f. *dem.* ex *praec*

† Chůdi, *gen.* Chůd, f. *pl.* dam: v. Brla, Chodi.

chudí, á, é, (*abs.* chudo) *adj. compar.* chudší, *superl.* najchudší: macer, macilentus siccus, siccaneus, siccanus strigosus, a, um: mager, dürr abgezehrt, z. B. Pferd, Hund Fleisch, Acker, Erde etc. sovány, ösztövér, száraz, száraz természetü, kartsú hast *Syn.* chudorlawí, wischnutí suchí, wisušení, *boh.* churawí hubení. *Prov.* Chudá Mrsina dobre ťahá: macrum pecus bene trahit. Macri bene portant:

nat. dürres, aber starkes Vieh, Magere Leute pflegen stark zu saufen (starke Säufer zu seyn): sovány dög, de nagyon erős. Sovány ember, de nagy korhely. Kis törsök, de nagy iszák. 2) *boh.* v. chudobní.

† chudičký, *á*, *é*, *adj.* v. chudičký. 2) v. chudobňúčký.

Chudina, i, f. v. Chudinka.

† Chudina, i, m. v. Chudák.

Chudinka, i, f. pauper (miseranda, Commiseratione digna): *femina*, eine Arme, szegény (sajnakolásra méltó) aszszony. *Syn.* Chudera, Chuďina. Po-kom to ale tam poslem? moga Služka Chudinka (Chudera) ge preč: per quem hoc illuc mittam? mea pauper ancilla abiit: durch wen soll ich es hinschicken? meine arme Magd ist weg: vallyon ki által küldgyem ezt oda? az én szegény szolgálóm el-ment.

Chudit, il, ím, V. I. *imp.* chuď. emaciare *Colum.* emacerare, *Senec.* macrefacere, reddere macrum (macilentum): mager machen, abzehren, ausmergeln: meg soványitani, soványnyá tenni valakit. *Syn.* chudím učinit, wisusit, witrúžňit 2) *boh.* chudobnit.

Chudiwáňi, *á*, n. *nom. Verb.* ex seq.

Chudiwat, al, ám: *freq. ex* chudit.

Chudnút, dnul (del), dňem. V. I. *imp.* dňi. macrescere, *Varr.* emacescere *Cels.* emacrescere, emacerari *Plin. H. N.* macerum fieri (reddi): mager werden, soványnyodni, száradni, ösztöveredni. *Syn.* chudorlawet, schnút, wichúdat. *boh.* churawěti, hubnúti.

† Chudnúti, dl, dnu: v. chudobnět.

Chudnutí, *á*, n. macrescentia, macilentia, ae, f. macror (macor), is, m. *Pacuv.* das Magerwerden, die Magerung, Magerkeit, száradas, ösztövéredés. *Syn.* Chudorlawení, Schnutí, Wichúdáňí. 2) *boh.* v. Chudobňení.

chudo, v. chuďe, et chudí.

Chudoba, i, f. paupertas, egestas, tis, f. inopia, ae, f. incitae, arum, f. *pl.* egenus (pauper) status: die Armuth, Dürftigkeit, Noth, der Zustand, da man arm ist: szegénység, szűkölködés, utólsó szükség, szegény állapot. *Syn.* Bída, Chudobnost, Nedostatek, Núdza, Psota. Chudoba domácá sužuge ho: difficultas domestica eum angit, angusta res familiaris premit: seine Armuth (Hausarmuth) plagt ihn, a' házi szükség (a' nagy szegénység) gyötri (bántya) ötet. Jakákolwek ge tato moga Chudoba, preďca: quanta quanta haec mea paupertas est, tamen: wenn ich noch einmal so arm bin, doch: akár melly szegény légyek, mind azon által. Nekoho do chudobi priwesť: v. chudobnit. *Prov.* Chudoba wšade trpí wšade sa zle má) O Chudobného každí sa otre: v. chudobní. Chudoba Cti netratí. U Chudobi nehledag hanbi. Chudoba, gako pes, hanbi nemá: paupertas non habet ruborem, die Armuth ist nicht schamhaftig (hat keine Schamhaftigkeit): a' szegénység nem tudgya mi a' szemérmetesség. A' ki szegény, közönségessen ortzátlan. Ne Chudoba, ale samotní Hrích ge Hanba: vitium, non egestas, pudorem conciliat (pudori esse debet): nicht die Armuth, sondern die Sünde allein ist die Schande: nem szegénység, hanem egyedül

dül a' vétek magával szégyent hoz. Chudobe, a Paráde nesweděli bik w Sromade: luxus, et egestas, inconveniens societas: der Putz, und Armuth, stehen beisammen nicht gut: illetlen társaság, a' szegénység, és tzifraság. Gec Mrnki, pi Wodu, nepríde s (newidef) na Chudobu: parsimonia vitatur (declinatur) inopia, die Sparsamkeit vertreibet die Dürftigkeit, mértékletes élet távoztattya a' szegénységet. Chudobe prípíse hosk, ked nemal pri Stole dosk (wsak si doma poprawit može). Nech Psoke prípísú, čo chibilo gedlu: si non habes satis, memento paupertatis: die Speisen wirst du nicht verachten, wenn du die Armuth thust betrachten: szegény ember, szegény ebédet adhat. Ha a vendég azzal meg nem elégedett, oda haza tsimáltasson jobb ebédet. 2) paupertas, pauperes homines: die Armuth, arme Leute: szegény emberek, szegénység.

chudobňe *adv.* misere, tenaciter, in paupertate (egestate): arm, vékonyan, szegényül, szegény módon. *Syn.* psotňe. *boh.* chude.

Chudobňeňí, *á*, n. depauperatio, redactio in paupertatem: das Arm werden, meg szegényedés, meg-szegényülés, szegény állapotra jutás. *Syn.* Psotňeňí. *boh.* Chudnutí.

chudobňet, *ňel*, *ňím*, V. I. *imp.* *ňi*, depauperari, ad egestatem pervenire, ad incitas redigi: arm werden, meg szegényülni, szegénységre jutni. *Syn.* psotnúť, *boh.* chudnúti.

Chudobní, *neho*, m. mendicus, i, m. ein Armer, Bettler: kóldús, szegény. *Syn.* Žebrák 1) v. *seq.*

chudobní, *á*, *é*, (*abs.* chudobno), *adj.* egenus, a, um; pauper, inops, is; egens tis: arm, dürftig, bedürftig: szegény szükölködö. *Syn.* bídní, núdzní, potrébní, psotní, žádní. *boh. etiam* chudí, *Prov.* Chudobní wždi budes, ked wic žádat budes; len wtedi zbohatňes, kdiž na swém prestaňes: semper egenus eris, si semper plus tibi quaeris; si contentus eris, dives tuae efficieris: der ist reich, der Vergnügen hat; der ist arm, der nie wird satt: gazdag, a' ki a' magáival meg-elégszik, szegény, a' kinek soha sem elég: I Chudobní gest tak dobri Člowek, gako bohatí: etiam pauper est homo, non minus, atque dives: auch der Arme ist ein Mensch, wie der Reiche: a' szegény-is tsak ember, valamint a' gazdag. Kdiž úmre bohatí, Pohreb ge ľudnatí; zemreli Chudobní, sotwa sú tam gední: v. bohatí. Chudobného chudobné gest Šťastí. Bez Peňazí we Swete, darmo sa Člowek plete (nic Člowek nezwede). O chudobného Člowека ňikdo sa neozre: leonem lena, non diligit absque crumena. Miseri misera est fortuna. Viri infortunati procul amici. *Aristot.* Amici vulgares, hirundinum ritu, pro ratione temporis advolant, ac devolant: advolant, ubi res secundae, devolant ingravente tempestate rerum: ein Armer hat auch ein armes Glück. — Des Armen Glück ist arm. Ohne Geld ist alles gefehlt: a' szegény embernek a' szerentséjé-is szegény.

ginj. v. Śčasťí (Dokád hľiji Ščastí, prátelow ge bosťí etc.); Chudobnému Člowěku i z hrnca wiwre (wikipí): pauperi et ipsa paupertas iniqua. Qui non habet, et quod habet, auferetur ab eo: einem Armen auch das Wenige, was er hat, wird abgenommen: attól, a' kinek nintsen, a' mi e' láttatik-is lenni, el-vétetik töle. — Nezawrhug Chudobného, bikbi on bol i nagmenśí, neb gest Člowěk, gako ti: a zdáliś potřebuge čím wíc biti? homo cum sis, genus tuum ne despexeris; minimum quoque, ac miserrimum proximum contemnere noli: verschmäh den Armen nicht, er sey auch noch so klein; er ist ein Mensch, wie du: braucht er was mehr zu seyn? leg-szegényebb, és leg-kissebb embert se vessd-meg; mert ő is szinte ollyan ember, valamint te: ennél, mi kell nékie több? — Na úrok Pánu Bohu dáwá, kdo sa nad Chudobním zmilowáwá: foeneratur Domino, qui miseretur pauperis *Prov* 19. wer sich der Armen erbarmt, der leihet dem Herrn (wuchert für Gott): az Istennek uzsorát ád, a' ki a' szegényen könyörül. Nad Chudobného (od Sedláka) powišeného, nič neňí horšího. Od chudobného (sprostého) Člowěka, kdiž wiďe na ňěčo, nič horšeho neňí: asperius nihil est humili, cum surgit in altum: wenn der Bauer ein Edelmann wird, ist er noch gröber, als zuvor. — Kein Scheermesser schärfer — schiert, als wenn ein Bauer ein Edelmann wird: nints keményebb ember e' világon a' szegény embernél, ha valamire megy — fel. — O Chudobného každí sa otre (záden nestogí), Chudobní wšade gest potapní (za powrhnutí). Chudoba wšade trpí: pauper ubique iacet, dum sua bursa tacet. Mendico ne parentes quidem amici (favent). Si careas aere, cupiet te nemo videre: bist du arm am Geld, und Gut, niemand wird dich achten gut. Armuth ist allenthalben verachtet. Arme Leute müssen jedermanns Schuchhader seyn. — Wer nicht hat im Beutel Geld, wird veracht' in ganzer Welt: mindenütt hever a' szegény. — Kdo ſ Chudobním powrhuge, Cestu ſi do Pekla (k Peklu) pripraw uge: qui miseros spernit, sibi callem ad tartara sternit: wer die Armen verschmähet, der bauet (bereitet) sich zu der Hölle einen Weg: a' ki a' szegényt megveti, pokolban jutalmát veszi. Bár sem gá chudobní, chudobného Rodu; ale poctiwého, Chwála Pánu Bohú.

Chudobňík, a, m. ptochotrophus, i, m. *Cod. Iust.* curator pauperum: Armenverpfleger, szegények attya. *Syn.* Lazárňík, Špitálňík, chudobní (špitální) Otec.

Chudobník, u, m. ptochium (eum), ptochotrophium (eum), i, n. *Cod. Iust.* domus pauperum, hospitale: das Armenhaus, szegények háza, ispitály. *Syn.* Lazáreň, Lazárňa, Špitál.

chudobňiť, il, ím V. I. *imp.* bňi ňekoho: reddere pauperem (egenum) ad inopias (ad egestatem, inopiam, mendicitatem, paupertatem) redigere: Jemanden an dem Bettelstab bringen, arm machen: valakit szegénységre (utólsó szükségre)

re) lozni. *Syn.* do Chudobi priwesť, chudobním učiniť, *boh.* chuditi.

chudobno, v. chudobňe et chudobní.

Chudobnosť, i, f. v. Chudoba.

chudobňúčki, á, é, *adj.* pauperculus, a, um: sehr arm, szegényke. *boh.* chudički.

chudobnúť, dnul (del), dňem, V. I. *imp.* dňi: v. chudobňeť.

Chudobnutí, á, n. v. Chudobňeňí.

chudopacholski, *adv.* pauperis hominis more, elend, nach der Art eines Armen: szegény legény módgyára. *Syn.* pochudopulski. Chudopacholski sa mať: misere vivere, valere: sich recht elend befinden; in der größten Armuth leben: szegény legény módgyara (módon) élni. birni magát.

chudorlawe *adv.* v. chude.

Chudorlawec, wca, m. i. e. chudí Člowek: macer (siccus) homo, ein magerer Mensch: sovány ember.

Chudorlaweňí, á, n. v. Chudnutí.

chudorlaweť, wel, wím, V. I. *imp.* low: v. chudnúť.

chudorlawí, á, é, *adj.* v. chudí.

Chudorlawosť, i, f. v. Chudosť.

† Chudosť, i, f. v. Chudoba. 1-*mo Nro.*

Chudosť, i, f. macies, ei, f. macilentia, ae, f.. maeror (macor) is, m. *Pacuv.* macritudo. dinis, f. die Magerkeit, z. B. der Menschen, Thieren, Acker etc. soványság. szarazság. ösztövérség. *Syn.* Chudorlawosť, *boh.* Hubenosť, Churawosť. Chudosť Twár zošklivuge, spaťí: macies deformat vultum, die Magerkeit macht das Gesicht häßlich, a' soványság rutíttya az ortzát.

chudáčki, á, é, *adj.* valde macer, sehr mager, igen sovány, soványka, soványotska, *Syn.* welice chudí.

Chugawica, i, f. v. Fugawica

chugawični, á, é, *adj.* v. fugawični.

chúlostiwe *adv.* pusillanimiter, pusille: kleinmüthig, bátortalanúl, szív nélkül. *Syn.* málomiselňe, bogazliwe, *boh.* ch'losťiwe.

chúlostiwí, á, é, *adj.* pusillanimis, e; pusillanimus, a, um: kleinmüthig, kitsény szívü. bátortalan, meg-ejtett kedvü. *Syn.* málomiselní, bogazliwí. Chúlostiwím ňekoho učiňiť, Srdca zbawiť, Srdce mu odňať: infringere animum alicuius. *Liv.* Jemanden kleinmüthig (zaghaft) machen, meg kedvetleníteni valakit; valaki kedvét el-bontani, szivét el-venni. 2) *tropice.* Chúlostiwím (rozmazaním) biť. O swu Kožu sa rozmazaňe starať. Nádhetňe (lohostagňe) žiwím biť: curare aetatem suam *Plaut.* se molliter curare *Ter.* pelliculam *Horat.* Cutem curare, laute vivere, indulgere genio: sich zärtlich pflegen (stattlich halten); ein gutes Leben (gute Täge) haben: magát gyönyörködtetni, kényesen (maga innye, kedve szerént) élni.

Chúlostiwosť, i, f. pusillanimitas, tis, f. desidia, ae f. Kleinmüthigkeit, bátortalanság, kis szivüség, kedvetlenség. *Syn.* Málowiselnosť, Bogazliwosť.

† Chumel, e, m. v. Wíchor.

Chumeleňí, á. n. v. seq.

Chumelica, i, f. volatus vagus nivis, cum vento, et pluvia coniunctus, nix valde volitans: Gestöber des Schnees, fer-

fergeteg, havas szél. *Syn.* Fugák, Fugawica, *boh.* Chumelice. Posíwagsa, gaká ge tam Chumelica: aspice, ut nives circum volitent: sieh, wie es stöbert, nézdd meg, minémü fergetek vagyon? 2) pugna, ae, f. das Schlagen, Raufen: verekedés, veszekedés, ütközet. *Syn.* Bitka. 3) v. Wichor.

† Chumelice, f. *idem.*

chumelik sa, ilsa, ímsa V. I. *imp,* melsa: volitare, ningere: stöbern, vom Schnee, schneien: havazni, esni, szálinkozni. Chumelísa, Sňeh padá: *a*) nives circum volitant, es stöbert, szálinkozik a' hó. *b*) ningit: es schneit, hó esik. 2) pulverare, stauben, porzani. *Syn.* prásik sa. To sa tu chumelí: valde pulverat, da staubts, igen porzik. Prach sa chumelí, i. e. práší sa: pulverat, es staubt, porzik. 3) pugnare inter se, luctari: sich (untereinander) raufen, schlagen, egymás között küszködni, hartzolni, viaskodni, verekedni, veszekedni. *Syn.* bik sa.

† churawe *adv.* v. chuse. 2) v. chorawe.

† Churaweňí, n. v. Chudnukí. 2) v. Choreňí.

† churawek, wel, wím, v. chudnúk. 2) v. chorek.

† churawí, á, é, *adj.* v. chudí. 2) v. chorawí.

† Churawosk, i, f. v. Chudosk. 2) v. Chorawosk.

Chuk, i, f. sapor, is, m. gustus, (rei), us, m. der Geschmack einer Sache, die genossen wird, z. B. des Fleisches: íz. *Syn.* Smak. Horká Chuk: sapor amarus), bitterer Geschmack, keserü iz. Má Chuk, jako Dyňa: peponem sapit *Plin.* es schmeckt nach dem Melaune, es hat einen, dem Melone ähnlichen, Geschmack: dinnye izü, olly izü, mint a' dinnye. *Prov.* Aňi Chukí, aňi Smaku nemá: nec odorem, nec saporem habet. Insulsa res: es hat weder Geruch, noch Geschmack: se ize, se büze (neve) 2) gustus (hominis), palatum, i. n. *Cic.* der Geschmack eines Kostenden, oder Essenden, die Empfindung der gekosteten Sachen, oder der Gaumen, als ein Werkzeug des Geschmacks beim Essen: kóstolás, kóstolásból vett iz. Dobru Chuk má, rozeznáwá, co ge chutného a dobrého: palatum ei sapit: sein Gaumen (seine Zunge) weiß wohl, was gut ist: jó kóstoló; jól meg tudgya az ő nyelve külömbözletni, a' jó, és rosz izt. Chuki ňemak; hnusik (z hnusik) si: nauseare, eckeln, einen Eckel vor etwas haben: émelygeni, meg útálni. S Chukí gest': sapide comedere, recht appetitlich Essen, jó izüen enni. — 3) libido, lubido, inis, f. animus, i, m. die Lust, das belieben: valamihez való kedv. *Syn.* Wóla. Chuk mám, habeo animum, iuvat me, libet mihi, volo: ich habe Lust, es beliebt mich: kedvem vagyon. Chuk trakím, Chuk ma zanechává: non libet mihi, die Lust vergeht mir (verläßt mich); ich habe kein Belieben: nints kedvem. Wšecku Chuk sem strakil: amisi omnem animum (libidinem), die Lust ist mir vergangen, ich habe alle Lust verloren: minden kedvem elment. Chuk ma napadá: me incessit lubido (cupiditas), die Lust kommt mich an, kedvem jön. Chuki dodáwak: acuere (addere) animos,

mos, Jemanden aufmuntern, Herz machen, szivet adni valakinek, bátorítani (bíztatni) valakit. Chuť kazit: animum perdere (destruere), die Lust verderben, el-rontani a' kedvét, kedvét rontani. Nemakbich zlu Chuť: non nolim, fere cupiam: ich hätte nicht üble Lust, nem rosz, nem kitsin kedvem volna. Pre Chuť: animi Causa, zur Lust, kedv okáért. S Chuťú, libenter, lubens, lubenti animo: mit Lust, örömest. *Prov.* Chuť a dobrá wóla čokolwek (wšecku Ťažkosť) premáhá: omnia conando docilis solertia vincit: Lust, und Liebe zu etwas überwindet alles (macht alle etc.): a' hol kedv vagyon, és iparkodás, ottan könnyü minden járás: kedvel (iparkodással, igyekezettel, szorgalmatossággal, szorgalommal) győze delmeskedni lehet minden nehézségen. — Kdo nemá Chuťi, ľahko ſa wikruťí. Kdo nemá Wólí, wšecko ho bolí: nolenti in promtu excusatio (adest). Qui non vult, facile non potest: keine Entschuldigung ist die beste. Wer nicht will, der kann nicht: nem akarásnak nyögés a' vége. 4) studium, desiderium, i, n. cupiditas, appetitus: Lust, Neigung, Begierde: kévánság, hajlandóság. *Syn.* Chťiwosť, Žádosť, *boh.* Chťíč Chuť k něčemu mať: teneri studio rei alicuius, Lust zu etwas haben, valamit kedvelni, kévánni. Gá mám welku Chuť do toho Mesta isť. Obnášám welku žádosť, Mesto wideť: magnum me tenet urbis desiderium: ich trage ein großes Verlangen nach der Stadt zu gehen: igen kévánkozom a' városba menni.

Chuťeňí, á, n. sapor, is, m. das Schmecken, der Geschmack: iz. *Syn.* Chuť, Chutnosť, Chuťeňí, Smakowáňí, *boh.* Chutnáňí.

chuťiť, il, ím, V. I. *imp.* chut, *cum dat. pers.* mi, ťi, mu etc. sapere, conducere, schmecken, einen Geschmack haben, durch den Geschmack empfunden werden, wohl anschlagen (bekommen), jó ízün esni, jó ízünek (ízének) lenni *Syn.* chutňet, ſmakowať, *boh.* chutnati. Toto Owoci dobre mi chuťí, hic fructus bene mihi sapit, das Obst schmeckt mir gut, ez a' gyümölts nékem jó ízüen esik 2) *cum instrum.* Česnakem chuťí, allium sapit, es schmeckt nach Knoblauch, fokhagyma íze vagyon.

Chuťíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. boh.* Chutnáwáňí.

chuťíwať, al, ám, *freq. ex* chuťiť *boh.* chutnáwati.

Chuťka, i, f. *dem. ex* Chuť. Napadla ho Chuťka: cupido (lubido) eum incessit, die Lust ist ihn ankommen: kedve jöttreá.

† Chutnáňí, n. v. Chuťeňí.

† chutnať, al, ám: v. chuťiť.

† Chutňáwáňí, n. v. Chuťíwáňí.

† chutnáwať, al, ám: v. chuťíwať.

chutňe *adv.* sapide, cum sapore: schmackhaft, appetittlich: jó ízüen, jó ízün. *Syn.* chutno, ſmačňe, ſmakowňe.

Chutňeňí, á, n. v. Chuťeňí.

chutňeť, ňel, ňím. V. I. *imp.* tňí: v. chúťiť.

chutní, á, é, (*abs.* chutno) *adj.* sapidus, a, um: saporem habens: schmackhaft, wohl geschmackt:

chmackt: jó ízü. smačný, smakowný. Chutný Chléb: sapidus panis, ein Brod, von gutem Geschmacke, jó ízü kenyér.
Chutnost, i, f. sapiditas, tis, f. sapida conditio (ratio): die Schmackhaftigkeit, jó ízüség. 2) v. Chuk.
† Chůze, f. v. Chódza.
† Chwácený, n. v. Chwátáný.
Chwála, i, f. laus, dis, f. gloria, ae, f. praeconium, encomium, i, n. das Lob, die Lobeserhebung, ditséret, ditsöség, ditsérés. *Syn.* Pochwala, Sláwa. Towaričarská Chwála: mercenarium praeconium *Cic.* Laudes, non ex animo tributae, sed commodi gratia per adulationem oblatae: schmeichelhaftes Lob, hizelkedö ditséret. Chwáli hledat (žádat). Po Chwále (Cti) bažit (túžit, ist, kráčat). Cti, a Chwáli žádostiwým bit. O márnu Chwálu stát (na ňu bit, tlúct): laudi inhiare, laudes (inanem rumorem, gloriae auram, rumusculos imperitorum hominum) venari (aucupari, captare). Gloriae studio (amore) flagrare: das Lob suchen. Gar zu begierig dem Lobe nach streben (nach trachten, nachjagen): a' hijában való ditséretet hajhászni, igen kévánni, vadászni. Az hamar el-veszendö ditsöség füstye után kapdosni. — Chwáli dojst pre Ctnost: capere gloriam ob virtutem (ex virtute): wegen der Tugend, und Tapferkeit gelobt (geehret) werden; eine Ehre empfangen: ditséretet nyerni, a' nagy szívüségért, meg ditsértetni a' jó erkölisért. Chwálu si žískat, obdržat: laudem sibi comparare, sich ein Lob zuwege bringen, erwerben: ditséretet érdemleni, szerezni magának. — Chwálu mat, i. e. chwálením bit: laudem habere, laudari, laude frui, in laude esse: Lob haben, gelobt (berühmt) werden: ditsértetni, ditséretben lenni. — Ne komu Chwálu dat, ňekoho chwálit: tribuere laudem alicui; laudibus tollere, (effere) aliquem; laudem (laudes) alicuius celebrare: Jemanden Lob beilegen (geben) mit Lobe erheben, Jemandes Lob erheben (preisen): ditsérni, (magasztalni, ditsöiteni) valakit. Chwálu prospewowat: cantare (celebrare) laudem, Lob preisen, singen: ditséretet mondani, hirdetni, zengeni. Cudzu Chwálu sebe pri wlastňowat, laudem alterius sibi vendicare, fremdes Lob sich zueignen, más ditséretét magának tulajdonitani, magára háritani. Ňekoho Chwálu zlaččit zmenšit, umenšit, utrhnút: de laude cuiuspiam detrahere, laudes alterius minuere: eines sein Lob schmälern, más ditséretét kisebbiteni. — K Chwále bit, (slúžit). Cwálu donášat, prinášat: esse laudi, adferre laudem: zum Lobe gereichen; Lob verschaffen: ditséretre (ditséretére) válni. To ti k Chwále bude. To ti Chwálu žíšká: conducet hoc tuae laudi, dieses wird dir zum Lobe gereichen. Es wird dir einen Ruhm erwerben: ez a' te ditséretedre fog szolgálni. K Chwále powedet, počítowat: alicui rem tribuere laudi, zum Lobe nach sagen, anrechnen: valakinek valamit ditséretül, tulajdonitani. Stoho si Chwálu robím: honori mihi duco, ich mache mir eine Ehre daraus: szerentsémnek (betsületemnek) tartom ezt.

Chwá-

— Chwála Pánu Bohu. Buď Bohu Chwála! a) Deus est celebrandus (laudandus): Gott sey Lob! Gott Lob! Gott ist zu preisen: hálá légyen az Istennek! hálá Isten! b) Dei beneficium, Gott sey Lob! durch göttliche Güte: Isten kegyelméböl, c) bene mecum agitur, ich bin wohl dran (glücklich): jó szerén vagyok; jól vagyon (folyik) dolgom. d) tandem, endlich, Gott sey Lob: már egyszer. *Prov.* Chwála podlizačná, ge Lest potwárná, pretwárná: adulationis laus, est speciosa fraus: Schmeichelei, Betrügerei: hizelkedés, tsalfa beszéd. Wlastná Chwála smrdí: se ipsum laudare dedecet: Propria laus sordet: Eigenlob (eignes Lob) stinkt: a' ki magát ditséri, kuvartzát vallya.

* Chwalač, a, m. v. Chwalitel

* Chwalačka, i, f. v. Chwalitelka.

* chwalebně *adv.* v. chwalitebně.

* chwalební, á, é, *adj.* v. chwalitební.

* Chwálebnost, i, f. v. Chwálitebnost.

chwálený, á, é, *p. c.* laudatus, dilaudatus, a, um: gelobt, berühmt: ditsértetett, meg-ditsértetett. *boh.* chwálen. *Prov.* Lepseg gest od Boha, než od Ludi chwálením biti: praestat a Deo; quam ab hominibus laudari: es ist besser von Gott, als von Menschen gelobet zu werden: jobb Istentöl, mint sem az emberektöl ditsértetni.

Chwálení, á, n. laudatio, dilaudatio, nis, f. das Loben, Rühmen, die Lobung: ditsérés, ditséret. *Syn.* Chwála.

Chwalenice, *gen.* nic, *plur. dat.* com (*boh.* cům) Chvalenicium, Chwalenitz, ein Dorf im Pilsner Kreise, und Antheile: Chvalenitz.

Chwaletice, *gen.* tic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Chvaleticium, Chwaletitz, ein Dorf im Chrudiner Kreise: Chvaletitz.

Chwalič, a, m. v. Chwalitel.

Chwalička, i, f. v. Chwalitelka.

chwálihoden, dna, dno, *adj. poss.* v. chwalitební.

chwálihodně *adv.* v. chwalitebně.

chwálihodní, á, é, *adj.* v. chwalitební.

Chwálihodnost, i, f. v. Chwalitebnost.

Chwálispew, u, m. v. Chwalospew.

chwálit, il, ím, V. I. *imp.* chwal: laudare, laudibus extollere: loben, rühmen, Lob ertheilen, lobpreisen, lobsagen, Gutes von einem sagen (reden): ditsérni, meg-ditsérni, magasztalni. *Syn.* wichwalowat, dobre a druhém howorit (mluwit). Nekoho wisoko (welmi) chwálit, Chwálami powisowat: efferre aliquem laudibus. Jemanden sehr loben: valakit nagyon ditsérni. Stídím sa, w Pritomnosti (w Oči) ťa chwálit: vereor coram (in os) te laudare *Ter.* ich darf dich nicht im Beiseyn, (in das Gesicht) loben, nem merlek téged szembe ditsérni. *Prov.* každá Liska swog Chwost (Ocas) chwálí: suum cuique est pulchrum, alienum velut sepulchrum. Laudat venales, qui vult extrudere (exponere) merces: einem jedem Lappen gefällt seine Kappen. Ein jeder Krämmer lobt seine Waaren. Ein jeder Fuchs lobt seinen Schwanz: minden

ráka a' maga farkát (minden czigány a' maga lovát) ditséri. — Každi ho chwáli, každému sa lúbí: omne tulit punctum *Horat.* Omnium calculis (sententia) probatus: Jedermann lobt ihn, mindnyájan ditsérik ötet. 2) probare, billigen, loben: jónák találni, ditsérni. *Syn.* s chwalowať. Ranní Čas chwálím, placet (probatur) mihi tempus matutinum, da lob ich mir die Morgenzeit, regveli (reggeli, hajnali) idöt jónak találom, ditsérem. *II. rec.* chwáliť sa, laudare se, sich loben, magát ditsérni. Seba samého chwáliť; pišňe sa powisowat: extollere se gloriando. et praedicatione, sich selbst rühmen, mit Hoffart erheben: ditsekedni, kérkedni. Sam sa chwáli: ipse sibi tibicen est, er rühmt (lobt) sich selbst, ô maga ditséri magát. - Gakobi celí Swet bol prewísil tak sa chwálí, píší. Pachorí (píší) sa, gakobi newím, gakí Wítaz bol: tamquam Argiuum clypeum abstulerit, ita gloriatur *Zenod.* Fastuose, et magnificentius se se gerit: er macht sich groß; er macht aus sich gar viel: olly kevély, mintha övé volna a' dió-fáig, mintha valami fö-ember volna *Par. Páp.*

Chwálitebňe *adv.* laudabiliter, cum laude, laude digne: löblich, rühmlich, lobwürdig: ditséretessen, *Syn.* chwáli hodňe, Chwálňe. *vulg.* chwálebňe.

Chwálitební, á, é, *adj.* laudabilis, laude dignus, laudandus, a, um: löblich, rühmlich, lobenswürdig, lobwürdig, lobenswerth: ditséretes, ditséretre méltó. *Syn.* chwálihoden, chwálihodní, chwální, *vulg.* chwálební. Chwálitebná Reč. v. Chwáloreč.

Chwalitebnosť, i, f. laudabilitas, laude dignitas, tis, f. laudabilis natura (conditio), Löblichkeit, Rühmlichkeit, Lobwürdigkeit: ditséretesség. *Syn.* Chwálebnosť, *vulg.* Chwálebnosť.

Chwalitel, a, m. laudator, is, m. encomiasta, ae, der Lober, Lobsprecher: ditsérö, magasztaló. *Syn.* Chwálič, Chwálňík, Chwalič, *vulg.* Chwalač, Chwalebňík.

chwalitelčin, a, o, *adj. poss. ex seq.*

Chwalitelka, i, f. laudatrix, cis, f. die Loberinn, Lobsprecherinn: ditsérőné. *Syn.* Chwálička, Chwalitelkiňa, Chwalňička, *vulg.* Chwálebňica, Chwalačka.

Chwalitelkiňa, i, f. idem.

chwalitelow, a, e, *adj. poss.* laudatoris, dem Lober (Lobsprecher) gehörig, ditsérőé. *Syn.* chwaličow, chwálňíkow, *vulg.* chwalačow, chwalebňíkow.

chwalitelskí, á, é, *adj.* encomiasticus, a, um; laudatorem adtinens: den Lobsprecher betreffend, ditsérőé, ditsérőt illető.

Chwalitelstwí, á, n. laudatoris provincia (munus), Lobsprecherei, ditsérő tisztsége.

Chwaľiwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

chwaľiwať, al, ám, *freq. ex* chwáliť. *II. rec.* chwaľiwať sa: *freq.* ex chwáliťsa.

Chwáližádosť, i, f. cupiditas, (studium) laudis, die Lobbegierde, ditséret kévánás, ditséretre vágyás. Chwáližádosť mať, i. e. Chwáli žádostiwím biť, laudis cupidum esse, ferri (duci) laudis cupiditate, cupidum esse laudis: Lobbegier-

gierde haben, lobbegierig seyn: ditséretre vágyódni, vágyni. Od Chwáližádosti horet, ardere laudis cupiditate, vor Lobbegierde brennen, igen kivánni a' ditséretet. Od Chwáližádosti počal: prae laudis cupiditate coepit, vor Lobbegierde fing er an. A' ditséret kivánsága miatt kezdett.

Chwáližádostiwe *adv.* cum cupiditate laudis, lobbegierig, a' ditseret kivánságával.

chwáližádostiwí, *á*, *é*, *adj.* cupidus, (studiosus) laudis, lobbegierig, ditséret kivánó.

chwálňe *adv.* v. chwalitebňe. 2) panegyrice, rühmend, lobend, ditsérve, ditsöitve.

chwální, *á*, *é*, *adj.* v. chwalitební. 2) panegyricus *Cic.* a, um: rühmend, lobend: ditsérö, ditsöitö. Chwální Spis: v. Chwalospis. Chwálná Kázeň (Reč): v. Chwáloreč.

Chwálnost, i, f. v. Chwalitebnost.

Chwáloreč, i, f. laudatio, oratio panegyrica, elogium: die Lobrede Ehrenrede: ditsérés, ditsérö beszéd. *Syn.* chwálná Reč. Chwáloreč držat nad ňekím: oratione laudare aliquem, Lobrede halten auf Jemanden, valaki felett ditsérö beszédet tartani. 2) laus, encomium, praeconium: Lobspruch, ditséret. Nagwetsé Chwálorečí nekomu priwlastňowat: maximam laudem (maximas laudes) tribuere alicui, Jemanden die größten Lobsprüche beilegen, valakit igen meg ditsérni, magasztalni.

Chwálorečňička, i, f. laudatrix, cis, f. die Lobrednerinn, ditsérőné, magasztalóné. *Syn.* Chwalitelka.

Chwálorečňík, a, m. laudator, is, m. encomiastes, encomiasta, panegyrista *Sidon*, ae, m. Lobredner, ditsérö, magasztaló. *Syn.* Chwalitel.

Chwálospew, u, m. cantio laudativa (continens laudes) hymnus, i, m. der Lobgesang, das Loblied: ditséret-ének. *Syn.* chwální Spew. 2) carmen laudativum (continens laudes): das Lobgedicht, ditséret vers. *Syn.* chwálné Werse.

Chwálospis, u, m. laudatio scripta, scriptum laudes continens, libellus panegyricus: die Lobschrift, irott ditséret.

Chwat, u, m. raptus, us, m. *Tacit.* der Raub, das Rauben, Entführen, die Entführung: ragadás, el-ragadás, el-kapás. *Syn.* Chmat. Chwat (Odwedení, Odwod) Panni (pannenki): raptus virginis *Cic.* Entführung der Jungfer, erőszakos el-kapása valamelly leánynak. *Pár. Páp.* 2) v. Chwátání.

Chwatač, a, m. captor, direptor, is, m. Rauber, Entführer, der an sich reißt oder zieht: ragadó, ragadozó, el-ragadó, kapó, el-kapó.

Chwatačka, i, f. captrix, raptrix, direptrix, cis, f. die Räuberinn, Entführerinn: ragadóné, kapóné, ragadozóné, el-ragadóné, kapóné, el-kapóné. 2) v. Chwátání.

chwátaní, *á*, *é*, *p. c.* raptus, direptus, a, um: gerafft, gerapst, el-ragadtt, el-ragadtatott, el-kapatott, el-kapattatott. *Syn.* chwatnutí, uchítení habaní.

Chwátání, *á*, n. raptus, captus, us, m. rapina, captura, ae, f. direptio, nis, f. das Raffen, Rauben, Entführen: ragadás, erövel való el-vétel, el-ragadás, el-kapás *Syn.* Chwat, Chwatačka, Chwatnu-

tnutí, Uchitení, Habání. 2) helluatio, heluatio, ingurgitatio, larcatio: Ueberladung, mit Fressen, oder Saufen, zabálás, zabálódás, meg zabálás. Syn. Chlemtání, Obgedení, Ožrání. 3) ingurgitatio, ingestio: Hineinstürzung, mohon evés. Syn. hltání Chlemtání. boh. v. Náhlení, Náhliwost, Ponáhlání, Pospíchání, Pospesnost.

chwátat, tal, cem, (tam) V. I. imp. tag: rapere, diripere, obripere, corripere: raffen, rappsen, rauben, entreißen, entführen, hurtig wegnehmen, wegreißen: ragadni, el-ragadni, el-kapni, erövel el-vonni, el-vonszani (szom). Syn. chwatnút, uchitit, habat. Penaze chwátali: pecunias diripiebant, sie haben das Geld gerafft, el-ragadták a' pénzt. — 2) heluari, se ingurgitare, se multo esu, vel potu onerare: sich überladen mit Fressen, oder Saufen: zabálódni, (dom) zabálni (lok), meg-zabálni. Syn. obgest sa, ožrat sa, chlemtat. — 3) intro praecipitare (impellere) in se ingurgitare (ingerere) avide comedere, vorare: hinein stürzen, mohon enni. Syn. chlemtat, hltat.

chwátati, al, ám, v. nahlit, pospíchat, ponahlat sa.

Chwátáwání, á, n. nom. Verb. ex seq.

chwátáwat, al, ám: freq. ex chwátat.

chwátawe adv. rapaciter, raffend, räuberisch, schnell, oder gern ergreiffend, an sich ziehend, oder reißend, hinreißend: ragadozva.

chwátaw'e adv. v. nahle, nahliwe, pospesne.

chwátawí, á, é, adj. rapax, cis, raffend, räuberisch, schnell, oder gern ergreiffend, an sich ziehend, oder reißend, hinreißend: ragadozó, el-ragadó, el-kapó. 2) boh. v. náhlí, nahliwí, pospesní.

Chwátawost, i, f. rapacitas, tis, f. Cic. die Raubbegierde, räuberische Betragen: ragadozóság. 2) boh. v. Náhlost, Náhliwost', Pospesnost.

chwatnút, tnul, (tel) tnem, V. I. imp. tni, de uno actu: v. chwatat 2) v. chmatnút.

chwatnutí, á, é, p. c. v. chwatani 2) v. chmatnutí.

Chwatnutí, á, n. v. Chwátání. 2) v. Chmatnutí.

Chwíla, i, f. tempus, oris, n. spatium, intervallum, punctum temporis: eine Weile, eine Zeit, idö, idönek közi. Syn. Čas, boh. Chwíle. Dlúhá (Weliká) Chwíla longum tempus, otium altum: eine lange Weile, jó (nagy) idö. Dobrá Chwíla gest, že: non parum temporis est, quod: eine hübsche Weile ists, daß: nem kevés ideje, hogy. Malá Chwíla v. Chwílka. Nekteru Chwílu: per aliquod tempus, aliquandiu: eine Weile, eine Zeit lang: Egy-ideig. Nekterá Chwíla gest: aliquantum temporis est, eine ziemliche Weile ists, jó idö tölt el. Dlúhu Chwílu po Smrti: multo (longe) post mortem: eine lange Weile nach dem Tode, z. B. hörte ich: sok idö múlva, halála után. Dlúhú Chwílu potom: post longum tempus, multo (longe) post: eine lange Weile hernach, über eine lange Weile, nach einer langen Weile: hosszú idö múlva. Gá bich proti wám na Roči wisel, kedbich wedel, kteru Chwílu: curru vobis obviam veherer, si sci-

scirem, quo tempore venturi sitis: ich führe euch entgegen, wenn ich die Zeit wüßte: kotsival elejtek be mennék, hatudnám, melly tájban jöttök. On ge gedna Chwílu tak, druhu tak: nunc est talis, nunc alius. Omnium horarum homo: er ist bald so, bald so: most illyen, most amollyan. Ö minden órában változik. Na tu Chwílu: tantisper, so lange, tsak addig az ideig. Po maleg Chwíli: v. po Chwílce. Po Chwíli: post moram, nach einer Weile, immer weil: kis (rövid) idő múlva. Po nekterég Chwíle: aliquanto post, eine ziemliche Weile hernach, egy kevessel (valamivel) azután. Za malu Chwílu, v. za Chwílku. 2) otium, tempus: Weile, Zeit: idő, üdő-üresség. *Syn.* Č. s, Prázdnosť. Chwíle dosť (Časn 5ognosť): otii abundantia, viel Zeit, und Weile: elég idő. Mal sem Chwíle k Písáňú: otium mihi erat scribendi (ad scribendum): ich hatte wohl Weile zu schreiben, volt idöm irni. Nemám Chwíle; nemám Času, ani na Chwílku neňi sem bez Práce: vacui temporis nihil habeo, ich habe keine übrige Zeit, semmi ürességem (idöm) nintsen. Chwílu (*boh.* na Chwíli) si dat: sumere sibi tempus, sich die Weile (Zeit), nehmen, időt adni (venni) magának. — Gestkiže Chwílu máš (gestkišt bez Práce)? si es animo vacuo, et soluto? wenn du eine Weile, und Zeit hast? ha nintsen dolgod? ha idöd vagyon? Prištan (zaštaw) sa unáš, buďeš-li mat Chwílu (*boh.* po Chwíli): veni ad nos, si (tibi) vacaverit: halte dich bei uns auf, wenn (wofern) du wirst Zeit haben: jöjj hozzánk, ha idöd lészen (ha ra érsz) Až buďem mat Chwílu, učiňím; po Chwíli urobím: per otium faciam, mi guter Weile will ich es thun (machen), ha idöm lesz arra meg tselekszem. Keď wetší Chwílu (wetší Čas) mat bu- dem: cum plus otii nactu fuero, da ich mehr der Weil werde haben, midön több idön (ürességem) lészen reá. Dlúhu Chwílu mat: otiosum es se, otiari: lange Weile haben idejének (ürességének) lenni Dlúhu Chwílu potrebowat, strávit: otium consumere lange Weile zubringen, hoszszú időt el-töltetni. Dlúhu Chwílu (dlúhý Čas) zaháňat; za bawowat sa: fallere tempu (otium): sich die lange Weil vertreiben, a' hoszszú idő mulatsággal tölteni. — Od dlúheg Chwíle: prae otio vor langen Weile: idönek hosz szasága miatt. Od dlúhe Chwíle hinút: otio tabe scere, vor langer Weile verg hen, dolgatlanság miatt el-pu húlni. — Pre dlúhu Chwí lu: temporis fallendi caus für die lange Weile, zum Zei vertreib; um sich die Zeit zu ve treiben: mulatságnak kedvié Ne pre dlúhu Chwílu, z dlúheg Chwíli: non pra otio, nicht für die lange Weil nem idönek hoszszasága mia — 2) mora, ae, f. dilati nis, f. die Weile, der Verzu Aufschub: haladék, halaszt késedelem, késés, húzás, v nás. *Syn.* Čas, Meškáni. W má Chwílu: res patit (admittit) moram, die S hat Weile, lehet a' dolo késni.

Chwíl

Chwilička, i, f. *dem.* ex Chwilečka.

† Chwile, f. v. Chwila.

Chwilečka, i, f. *dem.* ex Chwilka.

Chwilení, á, n. mora, ae, f. commoratio, nis, f. das Verweilen, die Verweilung: késedelem, késés, mulatozás, mulatás. *Syn.* Bawení, Meškání.

chwilit, il, ím, V. I. chwil, moras trahere, morari, commorari: weilen, verweilen: késödni, késni, mulatozni, mulatni. *Syn.* bawit sa, meškat.

Chwilka, i, f. tempus, oris, n. paululum temporis, tantisper, paulisper, aliquantisper, parumper: das Weilchen, eine kleine Weile (Zeit): kis (rövid) idö, idötske. *Syn.* Chwilička, Chwilečka. Chwilku čekat: parumper (paulisper, aliquantisper, paululum temporis) exspectare: eine kleine Weile warten: egy kevés ideig várni, várakozni. Možeš ist o Chwilku skoreg, časnegšeg (*boh.* dříwegi): potes paulo citius ire, du kannst ein wenig früher gehen, keveset hamarább mehetsz. — Čo stále gá sem tu porád? gá sem tu Chwilku: adsidue ne hic ad sum? ego tantum interdum hic adsum: bin ich den beständig hier? ich bin ja nur zuweilen hier: hát mindenkor itt vagyok-én? én tsak néha, és iddön vagyok itt: Nekdibich spal Chwilku, a hneď spím: interdum dormito paululum, et mox somnus abit: zuweilen schläfert mich ein wenig, und gleich wieder nicht: néha elhatnám egy kis ideig, de azonnal el-enyészik az álom. Wčera ma bolela celí Deň hlawa, a dnes len Chwilkami: heri tota die mihi caput doluit, hodie interdum: gestern habe ich den ganzen Tag Kopfschmerzen gehabt, heute nur zuweilen: tegnap egész nap fáj vala a fejem, ma tsak néha, hibe hóba. — Po Chwilce *a*) paulo post, post breve tempus: über eine kleine Weile, eine kleine Weile: mindgyárt azután, rövid idö mulva. *b*) v. Za Chwilku. Dáwno išel? R. Pred Chwilku: diu est cum ivit? R. haud diu: ist er schon lange gegangen? R. unlängst: régen mentt-el? R. nem régen. Za Chwilku: *a*) intra exiguum tempus, in einer kleiner Weile: rövid idö alatt. *b*) paulo post: bald darauf, nem sokára. On prišel za malu Chwilku zas: ille mox rediit, er kam bald wieder, azonnal viszsza tért. Wšak on nezmrzne za tu Chwilku: non illico frigore peribit, er wird ja nicht gleich erfrieren: meg nem fagy azon rövid idö alatt.

Chwíšt, u, m. v. Dríšt.

Chwíštač, a, m. v. Dríštač, Seri plánka, Sralo.

Chwíštačka, i, f. v. Dríšťačka.

chwíštaní, á, é, *p. c.* v. drištaní.

Chwíšťání, á, n. v. Drišťaní.

chwíštat, tal, šcem (tám) V. I. *imp.* tag et šči: v. drištat.

Chwíštáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

chwíštáwat, al, ám, *freq. ex* chwíštat.

Chwog, e, f. frondes abiegnae, piceae, et pineae: grünes Reis von Tannen, Rothtannen, und Kiefern: fenyö-fa ágai. *Syn.* Chwogí, Chwogina.

Chwogí, á, n. *idem.*

Chwogina, i, f. *idem.*

Chwo-

Chwogiſko, a, n. contemt. et exagger ex Chwog.

Chwogka, i, f. Zelina tithymalus, et tihymallus, i, m. et f. tithymalon, i, n. Plin. H. N. Colum. lactaria, esula, ae, f. Euphorbia Cyparissias Linn. die Wolfsmilch, ebtéj. Syn. Wlčé mléko. 2) Stromček, Kríček: sabina, ae, f. herba sabina Ovid. Plin. H. N. Iuniperus Sabina Linn. Säbenbaum, Sadebaum: kerti tzipros-fa. Syn. klášterſká Chwogka.

chwogowí, á, é, adj. frondeus, a, um: e frondibus abiegnis, piceis, pineis: aus grünnen Reis, von Tannen Rothtannen, und Kiefern: fenyö-fa ágaiból való. Chwogowé Dréwo: a) i. e. Gedlina: lignum abiegnum: Tannenholz: fenyö-fa. b) i. e. Borowina: lignum piceum, Fichtenholz, szurkos-fa. c) i. e. Smrečina: lignum pineum: Kiefernholz, fenyö-fa.

Chwogſčiſčko, a, n. v. Ometlo, Pometlo.

Chwogſčiſčo, a, et ata, n. v. Metla.

† Chwogſtiſſe, n. idem.

Chwoſt, u, et a, m. cauda (coda), ae, f. der Schwanz, Schweif: fark. Syn. Mrdaſ, Ocaſ. — Konſkí Chwoſt: a) cauda equi, Roßſchweif, ló fark. b) Zekina: v. Praſlička. — Miſací Chwoſt: a) cauda murina (muris), Mauſeſchwanz, egér fark. b) Zelina: vide Rebríček, boh. Ržebříček. — Wolowí Chwoſt: a) cauda bovis, Ochſenſchwanz, ökör fark b) Zelina: verbascum, albucum, i, n. et albucus, verbascum thapsus Linn. Königskerze, das Wollkraut: ökör fark-fü, ökör fark kóró Par. Páp. — Chwoſt na Liſku (o Liſce) ſwedčí: cauda de vulpe testatur, er iſt ein rechter Vogel in dieſes Neſt, ki tetszik szeg a' zsákból. Každá Liſka ſwog Chwoſt chwálí: v. chwálit.

Chwoſteček, čku, et čka, m. dem. ex seq. Syn. Chwoſťíček.

Chwoſtek, ſtku, et ſtka, m. dem. caudula (codula), ae, f. das Schwänzchen, Schwänzlein Schweifchen, Schweiflein, ein kleiner Schwanz (Schweif) farkotska, kis fark. Syn. Chwoſťík, Ocáſek.

Chwoſťíček, čku, et a, dem ex seq. v. Chwoſteček.

Chwoſťík, u, et a, m. dem. v. Chwoſtek.

† Chwoſtiſſe, n. v. Metla.

† Chwoſtiſtko, a, n. v. Ohreblo, Ometlo, Pometlo.

či, conj. an, vel, aut: oder vagy, avagy. Syn. neb. Budeſ uſ wečerat, či eſče ne iamne vis coenare, an serius willſt du ſchon zu Nacht ſpeiſen oder nicht? fogsz immár va tsorálni, vagy későbben? Ale li, ale, či ne? vadisne, an non? gehſt du denn, oder nicht vallyon mégy (mész) - é, vagy nem? Kíchalſ, či ſa mi to len tak zdá? sternutastine, an videbaris mihi sternutare? hast du genieſt, oder kam es mir nur ſo vor? plrüszszentettél - é vagy tsak nékem ugy tetszett (látszatott)? Prigdeli, či ne venietne, an non? wird er kommen, oder nicht? el- fog jönni, vagy nem? Dobre li či ne? nič náſ do teho nenj recte, an secus? nihil ad nos es ſey recht, oder unrecht? das geht uns nicht an: jól, vagy roszszúl? semmi gondunk rá semmi közünk hozzá. N. B. hac significatione conjunctio-

ctioni či, *frequentissime* li, adiungi solet. Pozorug lepščglige zostak, čili prek išt' (odišt')? vide, utrum sit aequius manere, an abire? sieh, ob es rathsamer seye, da bleiben, oder zu gehen? lássadd, ha jobb-é itt maradni, hogy sem el-menni? 2) či-či: seu-seu, sive-sive, sive seu, seu-aut: oder es mag entweder z. B. liegen oder (brechen): akár-akár. *Syn.* bár, buďto, neb, libi. Či spí, či ge hore (či bdí): sive dormit, sive vigilat: er mag wachen, oder schlafen: akár aludgyék, akár nem. Či zostanú, či pogdú: seu maneant, seu proficiscantur *Caes.* sie möchten bleiben, oder fortreisen (weggehen): akár maradgyanak, akár el-mennyenek.

Či, čigá (*contr.* čá), čige (*contra.* čé) *pron.* cuius, wessen, kié. Gá sem sa nepítal, čí ge: non interrogavi cuius esset: ich fragte nicht, wenn er gehörte: nem tudakoztam (kérdeztem) kié volna, kié légyen.

† čí, *indeclin.* *idem.*

Čiba! *vox canem abigens* (*propellens*): apage! weg! tsiba! kutyát üzö-szó. *Syn.* čibe coki. Čiba Bundáš!

Čibe, *idem.*

Čibéba, i, f. *Plur.* *Nom.* Čibébi, *gen.* beb: uva passa (cubeba), carpesium, i, n. die Rosine Cubebe: töpött (malozsa) szölö, tzibébi. *Syn.* Čibébla *vulg.* Kubeba. *boh.* Kozina.

Čibébla, i, f. idem.

Čibi *conj.* *Sing.* 1-*ma* pers. čibich et čibišem, 2-*da* čibiši et čibiš, 3-*tia* čibi, *Plur.* 1-*ma* pers. čibišme, 2-*da* čibište, 3-*tia* čibi; *construitur tantum cum poaeterito:* *v.* či. Skus (probug), čibi ti dal: tenta (experire), num tibi daturus esset: mache einen Versuch, ob er dir geben wollte: próbáldd, adna-é. Keď bich len mal Wodu, čibi bola čerstwá, či ne? oto bich ne prám dbal: modo aqvam haberem, recensne, vel tepida foret? non multum curarem: wenn ich nur ein Wasser hätte, es möchte schon frisch, oder warm seyn? daran wollte ich mich nicht viel aufhalten: tsak vizem volna, fris-é, vagy lagy meleg? azzal nem sokat gondolnék, törödnék.

Cibula, i, f. caepa (cepa), ae, f. et caepe (cepe), *indecl.* *Ovid.* *Hor.* *Cels.* Allium Cepa Linn. die Zwiebel (Zwiefel), vörös hagyma. *Syn.* Cebula, *boh.* Cibule. — Morská Cibula: scilla (squilla), ae, f. *Plin.* *His.* *N.* scilla maritima Linn. Meerzwiebel, tengeri veres hagyma, kigyó hagyma. Morskeg Cibuli koreň: radix scyllae marinae, Meerzwiebelwurzel, tengeri veres gyökér. M. C. octowí Mad: oximel scylliticum, Meerzwiebelsaft, tengeri veres hagymás etzetes méz. — Mlá Cibula: v. Pažítka. Zwazek Cibuli (cibulowí): mallo ceparum, Zwiebelband, veres hagyma rojtya. *Prov.* Wižigeš, bár samu Cibulu geš' buďeš: vivus fueris, vel caepe solum accipies *Zenod.* E re pusilla magnam opinionem consequeris: auch durch eine kleine Sache wirst du gelangen zu einer grossen Ehre: el-élsz, ha tsak veres hagymával ilsz-is. Polná Cibula: bulbus, i, m. et ornithogalum, i, n. *Linn.* ornithogale, es, f. *Plin.* *His.* *N.* Hühnermilch, Vogelmilch, Feldzwiebel: vad hagyma *Par.*

Pap. madár téj-fü. *Syn.* zemſké Ořech, Ptačé neb ſlepačé Mléko.

Cibulář, a, m. negotiator cepariu, Zwiebelhändler, veres hagyma áros. *Syn.* Cebulář, Cebulkář, Cibulkář.

† Cibulář, e, m, idem.

cibulářčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis cepariae, der Zwiebelhändlerinn gehörig, veres hagyma árosnéé. *Syn.* cebulářčin, cebulkářčin, cibulkářčin.

† cibulářcin, a, o, *adj. poss.* *idem.*

Cibuláření, á, n. v. Cibulařſtwí.

cibulářiti, il, ím, V. I. *imp.* lar: negotiatorem ceparium esse, ein Zwiebelhändler ſeyn, veres hagymával kereskedni, veres hagyma-árosnak lenni. *Syn.* cebulářiti, cebulkářiti, cibulkářiti.

Cibulářka, i, f. negotiatrix ceparia, Zwiebelhändlerinn, veres hagyma árosné. *Syn.* Cebulářka, Cebulkářka, Cibulkářka.

† Cibulářka, i, f. idem.

cibulářow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris ceparii, dem Zwiebelhändler gehörig, veres hagyma árosé. *Syn.* cebulářow, cebulkářow, cibulkářow, *boh.* cibulářowic, cibulářů et růw.

cibulářowic, *adj. poss. omn. gen. idem.*

cibulářſki *adv.* more negotiatorum ceparioum, zwiebelhändleriſch, nach Art der Zwiebelhändler: veres hagyma áros módon. *Syn.* cebulářſki, cebulkářſki, cibulkářſki, pocibulářſki.

cibulářſký, á, é, *adj.* negotiatores ceparios adtinens, die Zwiebelhändler betreffend, veres hagyma árosokat illető. *Syn.* cebulářſký, cebulkářſký, cibulkářſký.

Cibulářſtwí, á, n. negotiatio ceparia, mercimonium ceparium: der Zwiebelhandel, die Zwiebelhändlerei: veres hagymával-való kereskedés. *Syn.* Cebulářſtwí, Cebulkářſtwí, Cibulkářſtwí.

† cibulářů et růw, owa, owo, *adj. poss.* v. cibulářow.

† Cibule, f. v. Cibula.

Cibulečka, i, f. *dem. ex* Cibulka.

Cibuliſko, a, n. caepina (cepina), ae, f. scilicet terra *Colum.* Zwiebelacker, Zwiebelfeld, Zwiebelland: veres hagymás föld. *Syn.* Cibuliſko.

Cibulka, i, f. *dem.* caepulla, ae, f. das Zwiebellein, Zwiebelchen, eine kleine Zwiebel: veres hagymácska. *Syn.* Cebulka. 2) bulbus, i, m. Zwiebel, die runde dicke Wurzel der Zwiebelgewächſe, z. B. Tulipanen, Lilien, Narciſſen etc. tsomós fejés gyökér, mint a' fok-hagymának, vörös hagymának, tulipánynak, liliomnak.

Cibulkář, a, m. v. Cibulář.

cibulkářčin, a, e, *adj. poss.* v. cibulářčin.

Cibulkáření, á, n. v. Cibulářſtwí.

cibulkářiti, il, ím, V. I. *imp.* kar: v. cibulářiti.

Cibulkářka, i, f. v. Cibulářka.

cibulkářow, a, e, *adj. poss.* v. cibulářow.

cibulkářſki *adv.* v. cibulářſki.

cibulkářſký, á, é, *adj.* v. cibulářſký.

Cibulkářſtwí, á, n. v. Cibulářſtwí.

cibulkowatý, á, é, *adj.* v. cibulowatý.

cibulkowý, á, é, *adj.* v. cibulowý.

cibulowatí, á, é, *adj.* bulbosus, a, um: Zwiebeln, habend von den Zwiebelgewächsen: tsomós fejes, mint a' hagyma. *Syn.* cebulowatí, cebulkowatí, cibulkowatí.

cibulowí, á, é, *adj.* caepinus, a, um: von Zwiebel, veres hagymás, veres hagymábólvaló. *Syn.* cebulowí, cebulkowí, cibulkowí. Cibulowá Omáčka: ius (embamna) caepinum, Zwiebelbrühe, Zwiebeltunke: veres hagymás mártogató (mártalék). 2) v. monstrocibulowí, v. g. Koren, Mad: v. Cibula.

Cic, u, m. Zizus, i, m. zizum, i, n. *ziz dictus:* der Zitz, die feinere Art des Cattuns: tzits karton. *Syn.* Cickartún. 2) v. Cicek.

cic, ciccic! vox cattum vocantis: die Katz ruffen, das Wort, matska hivó szó.

Cica, i, f. v. Kočka.

Cicák, a, m. puer. lactens, Säugling, szopós gyermek. *vulg.* Cecák. *boh.* Cucák. 2) subrumus (lactens, sugens) agnellus, Saugelamm, szopóbárány. 3) *contemt.* puer, ein Bube, verächtlich: szopós, gyermek *tsuf-képen. boh* Cucák. 4) ductus urihae, *in via per equos* (*boves*) *effusae:* Zug des Urins auf dem Wege: az úton tett hoszszú húgy vonás.

cicaní, á, é, *p. c.* suctus, a, um: gesaugt, szopott, szopogatott. *vulg.* cecaní, cuclaní, *boh.* cucaní.

Cicáñí, á, n. suctio, nis, f. suctus, us, m. das Saugen, szopás, szopogatás, *vulg.* Cecáñí, Cucláñí, *boh.* Cecáñí, Cicáñí, Cucáñí, Durmáñí, S sátí.

cicat, al, ám, V. I. *imp.* ag: sugere, lactere: saugen, an der Brust: szopni, szopogatni. *vulg.* cecat, cuclat, *boh.* cecati, cucati, durmati, s sáti.

* čičat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. močit, ščat.

cicatí, á, é, *adj.* mamillosus, mamillis instructus, a, um: mit der Zitze versehen, tsetses.

Cicáwáñí, á, n. *Nom Verb. ex seq.*

cicáwat, al, ám, *freq. ex* cicat.

cicawe *adv.* sugendo, suctorie: saugend, szopogatva, szopva. *vulg.* cecawe, cuclawe.

cicawí, á, é, *adj.* sugens, lactens, tis; suctorius, subrumus, a, um: saugend, szopós, tsets szopó, tsötsömös. *vulg.* cecawí, cuclawí. *boh.* cecawí, cicawí, cucawí. Cicawé Prasa: porcellus subrumus, Spanferkel, szopós malatz.

Cicek, cku, m. mamma, mamilla, ae, f. die Zitze, die Brust: tsets. *Syn.* Cic, Prsník, *vulg.* Cecek. *boh.* Cecek, Cic, Howadí (*vulg.* howadzí) Cicek: ruma, ae, f. uber pecorinum: das Euter eines Viehes, tölgy. Kozí Cicek: *a*) i. e. Kozí Škurák: ruma caprina, uber caprinum: Ziegeneiter, ketske tsetse. *b*) i. e. Hrozna weliké, gako kozé Cicki: bumamma, bumanima, ae, f. bumasion, nis, m. *Par. Páp.* Trauben mit großen Beeren, öreg ketske-tsetsü szölö. *c*) Zelina, i. e. císarský Trank: chondrilla, ae, chondrille, es, et chondris, is f. et chondrillon, i, n. *Plin. H. N.* Chondrilla juncea Linn. uber caprae, ruma caprina: Kondrillenkraut, ketske tsetsü-fü, ketske-tsetse, tsászár-itala. 2) i. e. Brado-

dowicka na Prsňíku, Bombolec, Bombolček: papilla, ae, f. *in mamilla*: die Warze an der Zitze (Brust): tsetsbimbó. 3) pendulum, i, n. ein Klunker, was herab hängt: púp, tsúts, függö, tsüggö. *boh.* Cucek.

Cicer, u, m. cicer, eris, n. *Hor. Colum.* cicerula, ae, f. *Plin. H. N.* Cicer arietinum Linn. die Kicher, Kichererbse, Kickerling, eine Hülsenfrucht: tzitzer (tsitser, bagoly) borsó. *boh.* Cizrna. — Bílí Cicer, cicer album, weiße Kicher, fejér tzitzer borsó. — Čerwení Cicer, cicer rubrum, rothe Kicher, veres tzitzer borso.

Cicerek, rku, m. fluentis, is, f. fluentum, i, n. *Auson.* fluentia: ae, f. *Ammian.* fluor, is, m. *Apul.* der Fluß, Ausfluß, Stromm, das Fließen, Strömmen, häufiges Triefen (Träufeln): patak, tsurgó, szivárgó, szivárkodó, tsepegdegelö. *Syn.* Cicorek, Potok, *vulg.* Cicurek, Curek. *Instrum. sing.* Cicerkem, *plur.* Cicerkami, *contr.* Cicerki: manando, demanando; spargendo, fluendo: fließend, strömmend, häufig triefend (träufelnd): szivárkodva, tsurogva. *Syn.* Cicorkem, Cicorkami, Cicorki, *vulg.* Cicurkom (-kami, -ki), Curkom (-kami, -ki), Cicerkem (-kami-ki) Ťečení: manatio *Frontin.* demanatio, profluxio, nis, f. das Fließen, Ausfließen, Strömmen, häufiges Triefen (Träufeln): folyás, szivárgás, szivárkodás. *Par. Pap. Syn.* Cicorkem (*vulg.* Cicurkom, Curkom) Ťečení, Cicerkání, Cicorkání, *vulg.* Cicurkání, Curkání. *Aliud est* Sičání, et Střékání 1. *Nro.* Cicerkem ťécť: manare (-no navi, -natum), demanare, fluere, perfluere, copiose stillare: fließen, strömmen, häufig triefen (träufeln), von etwas: folyni (folyok), szikárkodni (dom), tsepegdelni (lek), tsurogni, (tsurgok) *Par. Pap. Syn.* cicerkat, cicorkat, *vulg.* cicurkat curkat, *Aliud est* sikat, et střékat. Woda ze Studňic Cicerkem ťeče: manat aqua e fontibus (fontibus), das Wasser strömmt von den Qwellen, patak foly a' forrásból *Par. Pap.* Woda se mňa Cicerkem ťeče, i. e. wšeček., mokrí (čistá, neb samá Woda) sem: permadeo, mano sudore *Cic. Lucret. Ovid.* sudorem *Plin. H. N.* ich fließe (strömme, triefe, träufle) von Schweiß, tsur viz vagyok *Par. Pap.* 2) *dem.* ex Cicer: cicerula, ae, f. eine kleine Kicher, tzitzer borsótska. 2) v. Curek, Cicurek.

Cicerkání, á, n. v. Cicerkem Ťečení sub Cicerek.

cicerkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. Cicerkem ťécť sub Cicerek.

Čich, u, m. odoratus (olfactus), ûs, m. sagacitas, tis, f. *Cic.* der Geruch, das Vermögen etwas zu riechen, Empfindsamkeit: szaglás. *Syn.* Čuch. Slúží nám k Užitku slidní Psow Čich: abutimur sagacitate canum ad utilitatem nostram, wir bedienen uns der Empfindsamkeit (des scharfen Geruchs) der Hunde, zu unserem Nutzen: a' kutyának természet szerént való éles szaglását magunk hasznára fordittyuk.

Cicha, i, f. cadurcum i, n. indumentum culcitae (culcitrae pulvinaris: die Bettziehe, Polster-

Kusiche: vánkos haj, dunha haj. *Syn.* Sowek.
Cicartún, u, m. v. Cic.
Cickowi, á, é, adj. v. g. Chlapčeck: v. Cicák.
Cicorek, rku, m. *Instr. sing.* Cicorkem, *plur.* Cicorkami, *contr.* Cicorki, kéck: v. Cicorek.
Cicorkáňí, á, n. v. Cicerkáňí.
cicorkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cicerkat.
Cicula, i, f. vacca glabra: eine glatte Kuh: sima tehény. 2) *contemt.* v. Cifrička, Cifričkárka.
Cicalka, i, f. *dem. ex praec.*
* Cicurek, rku, m. *Instr. sing.* Cicurkom, *plur.* Cicurkami, *contr.* Cicurki: v. Cicerek.
* Cicurkáňí, á, n. Cicerkáňí.
* cicurkat al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cicerkat.
Cicurkáwáňí, á, n. v. Curkáwáňí.
Cicwar, u, m. Zelina: Zedoaria (zadura), ae, f. santonicum: der Zitwer, Ingber: tzitzvar, vad gyömbér. *Syn.* Cicwar, planí Dumbér 2) v. cicwarowé Semeno. *Aliud est* Černobil židowski.
cicwarowí, á, é, *adj.* zedoarium, zedoareus, a, um: von Zitwer: tzitzvarból, vad gyömbérből való. *Syn.* cicwarowí. Cicwarowé Semeno: semen zedoariae (santonici): Zitwersame, Wurmsame, Same des Zitwers: tzitzvar, vad gyömbér magva.
Cicwor, u, m. v. Cicwar.
cicworowí, á, é, *adj.* v. cicwarowí.
† cidsen, v. cudení.
† Cideňí, n. v. Cudeňí.
† cidiťi, il, ím: v. cudit.
* cidzí, á, é, *adj.* v. cudzí.
* Cidzina, i, f. v. Cudzina.
* cidzokragní, á, é, *adj.* v. cudzokragní.
* Cidzoložeňí, á, n. v. Cudzoložeňí.
* cidzoložit, il, ím, v. cudzoložit.
* cidzoložní, á, é, *adj.* v. cudzoložní.
* Cidzoložňica, i, f. v. Cudzoložnica.
* Cidzoložňička, i, f. v. Cudzoložňička.
* cidzoložňicki, *adv.* v. cudzoložňicki.
* cidzoložňicki, á, é, *adj.* v. cudzoložňicki.
* Cidzoložňictwí, á, n. v. Cudzoložňictwí.
* Cidzoložňík, a, m. v. Cudzoložňík.
* Cidzoložstwo, á, n. v. Cudzoložstwí.
* Cidzonárod, u, m. v. Cudzí Národ.
* cidzonárodski *adv.* v. cudzonárodski.
* cidzonárodskí, á, é, *adj.* v. cudzonárodskí.
* Cidzozemec, mca, m. v. Cudzozemec.
* Cidzozemka, i, f. v. Cudzozemka.
* cidzozemski, *adv.* v. cudzozemski.
* cidzozemskí, á, é, *adj.* v. cudzozemskí.
* Cidzozemstwo, a, n. v. Cudzozemstwí.
ciferní, á, é, *adj.* Ciferná (šmukowá) Škatulka: dactyliotheca, cistula (scriniolum) mundi muliebris: Schmuckkästchen, gyűrű-tok, aszszonyi ékesség-ládátskája.
Cifra, i, f. comtus (comptus) *Lucr.* cultus, ornatus, ûs, m. mundus muliebris, decus, oris, n. ornamentum, i, n. der Putz, Aufputz, Schmuck, ver-

verschönerte Gestalt, Zierde: ékssség, tzifraság, ékesítés. *Syn.* Ozdoba, Ozdobnost', Okrasa. *Prov.* Cifra nič neplatí, ale krasí: cifra nihil valet, sed ornat: der Putz heißt nichts, doch ziert's: a' tzifraság semmit sem ér, de ékesét. 2) v. Cifrowáňí. 3) numerus, i, m. nota numeri: die Ziffer: tzifra (a' szám - vetésben), számbetü.

Cifrička, i, f. *dem. ex praec.* 2) v. Cifričkárka.

Cifričkár, a, m. trossulus *Senec.* comtulus *Hier.* ornatui nimium studens, se nimium comens: Putzsüchtiger, Schmücker, ein Stutzer, petit-maitre: betyár, hetyke, nyalka, magát igen tzifrázó (ékesétö) férfi. *Syn.* Cifrowaňec.

cifričkárčin, a, e, *adj. poss.* comtulae, trossulae: der Putzsüchtigerinn gehörig, nyalka aszszonyé (leányé).

Cifričkárka, i, f. comtula, trossula, ae, f. femina ornatui suo nimium dedita, ampullacea mulier: die Putzsüchtigerinn, die sich immer putzt, schmückt: hetyke (karikás, nyalka, tzifrálkodó) aszszony, kompódi Nemes aszszony. *Syn.* Cifrička.

cifričkárow, a, e, *adj poss.* trossuli, comtuli: dem Stutzer, (Schmücker) gehörig: hetykéé, betyáré, nyalkaé, igen tzifrálkodó (ékestgetö) férfiúé.

cifričkársky *adv.* more trossulorum, stutzermäßig, betyárossan, hetykén. nyálkán.

cifričkárský, á, é, *adj.* trossulos adtinens, die Stutzer betreffend, bettyáros, hetyke, nyalka; betyárokat (hetykéket, nyalkákat) illetö.

Cifričkárstwí, á, n. studium (cupiditas) ornatûs, comtio sui extraordinaria, exornatio nimia: die Prachtsucht, Putzsucht: betyárság, nyalkaság, tzifrálkodás.

cifrowaňe *adv.* comte (compte) *Senec.* ornate, decore, culte, munde, venuste, pulchre: geschmückt: dészessen, ékessen, tzifrán, tsinossan. *Syn.* ozdobňe.

Cifrowanec, nca, m. v. Cifričkár.

cifrowaný, á, é, *p. c.* comtus, (comptus) ornatus, exornatus, decoratus, decorus, venustus, cultus, a, um: geschmückt, aufgebutzt: díszes, tzifra, tsinos, fel-ékesíttetett, tzifrázott, díszesíttetett. *Syn.* krášený, ozdobowaný. Cifrowaný Stól: abacus (mensa) *elegantior*, Putztisch, tzifra (tsinos) asztal. — Cifrowaná (parádná) Izba: cubiculum ad ornatum (pompam), Putzstube, tzifra (parádés) szoba.

Cifrowáňí, á, n. cultus, comptus), ornatus, decoratus, ûs, m. decoratio, ornatio, venustatio, exornatio, (comtio), nis, f. das Putzen, Schmücken, die Schmückung: diszesítés, ékesítés, szépítés, tzifrázás, tsinosítás. *Syn.* Krášení, Ozdobowáňí.

cifrowať, rowal, rugem, V. I. rug: comere *Cic. Tacit.* ornare, exornare, decorare, venustare: putzen, schmücken, dészesíteni, ékesíteni, szépíteni, tsinosítani, tsinogatni, tsifrázni. 2) saltare, de puellis: tanzen, von Frauenzimmern: tántzolni, a' tántzban, tzifrán vetni (fordítani) a' lábait, *a' fejér népröl. II. rec.*

cifrowať sa: se comere, (ornare, exornare, decorare, venustare): sich putzen (schmücken, aufputzen): dészesíteni, (éke-

(ékesíteni, szépiteni, tzifrázni) magát. *Syn.* Krásit, (ozdobowat) sa. Celí D'eň nič nerobí, len sa wšdi cifruge: integram diem comtui (cultui corporis sui) impendit, den ganzen Tag pußt sie sich, egész napot a' tzifrázásban tölti.

Cifrowáwáňí, á, *Nom. Verb. ex seq.*

cifrowáwat, al, ám, *freq. ex* cifrowat. *II. rec.* cifrowáwat sa: *freq. ex* cifrowat sa.

Cifrowňička, i, f. effectrix rerum ad ornatum muliebrem pertinentium: Pußmacherinn, tzifrázóné.

Cigáň, a, m. attigarus, zingarus (cingarus) i, m: Zigeuner: tzigány. *boh.* Cikán. 2) mendax, fallax, cis, m. Lügner, hazug. *Syn.* Luhar. Wšeobecní Cigáň, canalicola, ein bekannter Weltlügner, piatz hazugja. *Par. Pap.* Cigánem bit: v. cigáňit. Nech sem Cigáň, gestli (keď): mentior, si: ich will ein Lügner seyn, wenn: hazug legyek, ha. Ráď Cigánem zostaňem: facile personam mendacis sustineo; facile sim mendax: ich will gern ein Lügner seyn (gelogen haben): örömest hazug maradok. v. luhat. 3) nomen canis, ein Hundsname, kutya neve.

Cigánča, ata, n. *Plur. Nom.* ata: infans zingaricus, ein Zigeunerkind, tzigány gyermek, rajkó, purdi. *Syn.* cigánské D'ea. *Prov.* J Cigánča ge swég Materi wzáčné (milé): quisque suum diligit. Suum cuique carum: jedes Kind, hat die Mutter lieb: a' bénna rajkó-is kedves az annyának. Kiki a' magáét kedveli (szereti).

cigánčin, a, e, *adj. poss.* zingarae, attigarae: der Zigeunerinn gehörig: tzigány aszszonyé, tziganyéé.

Cigánek, nka, m. *dem. ex* Cigán. *boh.* Cikánek.

cigánení, á, é, *p. c.* mendaciter dictus, a, um: gelogen, hazudott. *Syn.* luhaní, scigáňení, zluhaní.

Cigáňení, á, n. mendacium, dictio mendacii: das Lügen: hazugság, hazudozás. *Syn.* Cigánstwí, Luháňí, Scigáňení, Zluháňí, Zacigáňení.

cigáňit, il, ím, V. I. *imp.* cigáň. mentiri mendacium dicere: lügen, nicht wahr reden: hazudni, hazudozni. *Syn.* luhat, zluhat, zacigáňit, scigáňit. *Prov.* Zdaleka prišlému sloboda cigáňit: plurima narrabat figmenta simillima veris, Fremdlingen ist erlaubt zu lügen, meszszünnen jöttnek szabad hazudni. 2) mentiri, fallere, verbis non stare: lügen, nicht Wort halten, hintergehen, trügen: szavat meg nem tartani, meg-tsalni, hazudni.

Cigáňíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cigáňíwat, al, ám, *freq. ex* cigáňit.

Cigánka, i, f. attigara, zingara (cingara) ae, f. Zigeunerinn: tzigányné, tzigány aszszony. *boh.* Cikánka. 2) mendax, (fallax) femina, deceptrix: Lügnerinn: hazug aszszony. *Syn.* Luhačka.

cigáňow, a, e, *adj. poss.* attigari, zingari: den Zigeuner gehörig, tzigányé.

Cigáňowáňí, á, n. vagatio (migratio, circumvagatio) more zingarorum, das Herumschweifen nach Art der Zigeuner: tzigány módra való, hordozkodás,

dás, helyről helyre-való által költözködés. *Syn.* cigánske Prestěhowání, Přenášání *boh.* Cikanowání.

cigáňowat sa, nowal sa, ňugem sa V. I. *imp.* nug sa: vagari (circumvagari, migrare) more zingarorum: herumschweifen, wie die Zigeuner, hin und her schweifen, bald hier, bald dort seyn: tzigány módon hordozkodni, egy helyről másra által költözködni. *Syn.* pocigánski prestěhowat (prenášat) sa. *boh.* cikanowati se.

cigánski *adv.* zingarice, attigarice: zigeunerisch, tzigányúl, tzigány módon. *Syn.* pocigánski. 2) mendaciter, falso: lügenhaft, lügnerisch: hazugon, hazudva, hazudozva. *Syn.* luharski, lužiwe, luhawe.

cigánski, á, é, *adj.* attigaricus, a, um: zigeunerisch, tzigányi. 2) mendax, fallax, cis, falsus, a, um: lügenhaft, lügnerisch, falsch, erlogen: hazug, hazudozó. *Syn.* luharskí, luhawí, lužiwí. 3) mendax, propensus ad mendacium: lügenhaft, gern oder oft lügend: hazugságos, hazugsághoz hajlandó.

Cigánstwí, á, n. mendacium, i, n. dictio mendacii: der Lug, die Lüge, das Lügen: hazugság. *Syn.* Luhání, Lužz, Luharstwí. To ge Cigánstwí: hoc est mendaciter (false) dictum, das ist gelogen, ez hazugság. Na Cigánstwé sa dat: *a*) operam dare mentiendo, sich aufs Lügen legen; sich des Lügens befleißigen: hazugságra adni magát. *b*) ope mendacii uti: sich der Lügen zum Schutze bedienen: Nekoho w Cigánstwé pohledáwat, aliquem mendacii arguere, Jemanden der Lügen beschuldigen, hazudtát mondani valakinek; hazuttólni valakit *Par. Páp.*

Cigánstwo, a, n. *collect.* gens zingara, zingari, orum, m. pl. das zigeuner Geschlecht, die Zigeuner: tzigányság, tzigányok, tzigány nemzet. *Syn.* cigánskí Lud (Národ).

Čihač, a, m. inhiator, inhians imminens (cupidus) rei: der Nachtstreber, Nachtrachter: valamit igen kévánó, valamin vágyó (vágyodó), reá-ásító valamin kapó. *Syn.* Chtiwec, Tužebník, Tužitel. 2) v. Čihar.

čihaččin, a, e, *adj. poss.* e seq.

Čihačka, i, f. inhiatrix, inhians, imminens (cupida) rei die Nachstreberinn, Nachtrachterinn: valamin kapó (valamin ásitó valamit igen kévánó) asszony. 2) v. Čiharka.

čihačow, a, e, *adj. poss.* e Čihač.

Čihadlo, a, n. area aucupatorum, Vogelherd, madarászó hely. 2) v. Čízba.

Čihání, á, n. exspectatio praestolatio: das Passen, Warten lesés, várás, várakozás. *Syn.* Čekání Očekáwání. 2) insidiae, arum, f. speculatio, observatio, nis, f. subsessio praestolatio insidiosa: die Lauer, das Lauern, Passen, Nachstellen, Nachstellung: orozólles, lesés, leselkedés, leskedés *Par. Páp. Syn.* Stihání, Střihnutí. 3) v. Čízba. 4) inhiatio, nis, f. studium (cupiditas) rei: das Nachstreben, Nachtrachten, die Nachstrebung, Nachtrachtung: reá ásítás, ásitozás, kivánság, valamin kapás, valaminek kivánása.

Čihar, a, m. praestolator, exspectator, is, m. Warter Passer

Passer: leső, váró, várakozó. Syn. Čekatel, Očekáwatel. 2) insidiator, speculator, observator, insidiosus praestolator, is, m. Lauerer, der lauert, Nachsteller: leső, leselkedő, leseskedő, orozó. Syn. Postrechowník, Strahowník. 3) auceps, ipis, m. Vogelfänger, Vogelsteller, Vogler: madarász. Syn. Ptačník. 4) v. Čihač.

† Čihač, e, m. idem.

čihačin, a, e, adj. poss. ex seq.

Čihačka, i, f. praestolatrix, exspectatrix, icis, f. die Warterinn, Passerinn, die paßt auf Jemanden, oder etwas: lesőné, váróné, várakozóné. Syn. Čekadelka, Očekáwatelka. 2) observatrix, speculatrix, insidiosa praestolatrix, insidiatrix, cis, f. die Laurerinn, Nachstellerinn: lesőné, leselkedőné, leseskedőné. Syn. Postrewníčka, Strahowníčka. 3) aucupatrix, captatrix, cis, f. Vogelfängerinn, Vogelstellerinn: madarászné. Syn. Ptačníčka.

Čihačow, a, e, adj. poss. ex Čihač.

Čihačski adv. aucupatiorie, nach Art der Vögelfänger, madarász módon. Syn. ptačnicki, boh. čihačski.

Čihačský, á, é, adj. aucupatorius, a, um; aucupalis, e: zum Vogelfange dienlich, gehörig: madárászáshoz, való. Syn. ptačnický, boh. čihačský.

Čihat, al, ám, V. I. imp. ag: exspectare, praestolari, operiri: warten, passen: lesni, várni valakit, valamit; várakozni, valakire, valamire. Syn. čekat, čekáwat, očekáwat, wihlédat. Čihat na Užitek: emolumento inhiare, seinem Vortheil (seinen Nutzen) suchen, hasznot várni, hajhászni, keresni. 2) insidiari, insidias struere alicui, speculari, insidiose praestolari, observare aliquem (rem): lauern, passen auf Jemanden (etwas), auf der Lauer seyn, nachstellen: lesni, leselkedni, leseskedni, orozni (zok) Syn. strčet, strěhnút, strihnút, na Postrěžce bit. Na ňekoho lesť iwe (podwodňe) číhat, pasť; gemu Ossidla klásť, strogit: insidiari, ponere insidias alicui: auf Jemanden passen, einen lauern: valakire lesekedni. — 3) Čihat na Ptáki: avibus laqueos struere, aucupari, aves capere: auf die Vogel passen, Vogel fangen, Vögel stellen: tört vetni a' madaraknak, madarászni, madarakat fogni. Syn. Ptákow chitat. — 4) Chitat na nečo: appetere rem, imminere (studere) rei, inhiare rei *Senec.* inhiare rem *Plaut.* *Virg.* nach etwas begierig trachten, streben, valamit kévánni, valamire ásítani, valamin kapni. Syn. po ňečem túžit, ňečo žádat, na ňečo ist.

Čiháwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

číháwat, al, ám, freq. ex čihat.

† Cihelna, i, f. v. Ťehelna.

† cihelní, á, é, adj. v. ťehelní.

† cihelňí, adj. omn. gen. v. ťehelňí.

čihí, i. e. k sebe: sinistorsum, links, hozzád.

† Cihla, i, f. v. Ťehla.

† Cihlář, e, m. v. Ťehlár.

† cihlářčin, a, o, adj. poss. v. ťehlárčin.

† Cihlářeňí, n. v. Ťehláreňí.

† cihlářiti, il, ím: v. ťehlárit.

† Cihlářka, i, f. v. Ťehlárka.

† Ci-

† Cihlařowání, n. v. Tehlářowání.
† cihlařowati, owal, ugi (u): v. tehlařowať.
† cihlářowic, *adj. poss. omn. gen.* v. tehlárow.
† cihlárſki *adv.* v. tehlárſki.
† cihlářſki, á, é, *adj.* v. tehlárſki.
† Cihlářſtwí, n. v. Ťehlárſtwí.
† číhlářů, et růw, owa, owo, *adj. poss.* v. tehlárow.
† Cihlička, i, f. v. Ťehlička.
Čík, a, m. Ribička: fluta *Varr.* lampetra, muraenula *Hieron.* | pecilias (poecilias), ae, f. lacertus *Plin. H. N.* Cobitis fossilis Linn. eine Schicke, tsík. *Croatice* Csihor. *Aliud est* Úhor morſkí.
† Cikán, a, m. v. Cigáň.
† Cikánek, nka, m. v. Cigánek.
* Cikáňí, á, n. v. Močeňí, Sčaňí.
† Cikánka, i, f. v. Cigánka.
† cikanowati, ſe, owal ſe, ugi (u) ſe: v. ciganowať ſa.
* cikať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. močiť, ſčať.
* Cikoria, i, f. v. Čekanka.
* Cikúta, i, f. v. Bolehlaw.
Cíl, a, m. meta, ae, f. scopus, i, m. centrum, i, n. das Ziel, das, wornach man schießt, läuft, wirft etc. tárgy, tzél. *Syn.* Proſtredek. *vulg.* Centrum. Cíl (do Cílu) trefiť: ferire scopum *Fest.* tangere metam: das Ziel treffen, erreichen: a' tzélt meg ütni, el-érni. Cíl poblúdiť: aberrare a scopo, non ferire scopum: das Ziel verfehlen, el-esni tzéllyától, a' tzélt el-véteni. 2) meta, ae, f. terminus, modus, i, m. finis, ium m. pl. das Ziel, die Gränze, die Maß: határ, vég, tzél, vége (módgya) valaminek. *Syn.* Medza, Míra Spóſob. Cíl prekročiť: transire (excedere) fines terminum, modum: das Ziel überschreiten, z. B. im Trinken, übers Ziel gehen: határán kivül hágni, kivül lépni a' hátáron. Cíl, a míru položiť, uſtanowiť: terminum (terminos, modum) constituere: pangere terminos: Ziel, und Maß setzen, határt vetni, és módot szabni, határ követ hanyni (tenni). Wiſe Cílu: supra modum: übers Ziel: feletébb, mód nélkül, módon kivül. — 3) groma (grama) ae, f. *Fest.* das Ziel, Werkzeug, die Felder zu messen, der Feldmeßzeug: föld mérték, út-mérö (út-jegyzö) eszköz. *Syn.* Zem, neb Ceſtu wimerowácí Náſtrog. — 4) propositum, Consilium, intentum, i, n. scopus, i, m. finis, is, m. intentio, nis, f. das Ziel, der Zweck, Endzweck, die Absicht: szandék tzél, tárgy, vég. *Syn.* konec, Myſel, Predſawzatí, Umiſel. Wſecko kgeb nému Cílu, a Koncúídiť, zmerowať, iſtí we wſeckích Wecách Umiſel mať: ad finem aliquem referre omnia, alles zu einem Ziele, und Ende richten; in allen eine gewisse Absicht haben: Mindeneket bizonyos tzélra intézni. Swog Cíl obſáhnúť: consequi propositum, sein Ziel erreichen, fel-tett tzéllyát, szándékát el-érni. Cíl neobdržať (neobſáhnúť): aberrare a proposito, non consequi propositum: sein Ziel verfehlen, meszsze esni szándékától. *Prov.* Cíl twog Nebe nech ge, ne Zem: non terrena, sed coelestia specta (pro fine, scopo habe: dein Ziel hienieden ist nicht die Erde, sondern der Himmel: Ne a' földieket, hanem a' Menyeiket ke-

rozedd. 5) finis, terminus, modus: Ziel, das Ende: vég. Syn. Konec. K Cílu priſtúpit: ad finem pervenire, zum Ziele kommen, végére jutni, végezni. Cíl učiňit, i. e. dokončit: finem, (modum) statuere, constituere, facere, imponere: ein Ziel ſetzen, végit szakasztani, végére járni valaminek, el-végezni valamit.

† Cíl, e, m. idem.

Cile adv. vivide, vivaciter, alacriter, vegete: lebhaft, friſch, hurtig: elevenen, frissen, gyorsan, serényen. Syn. čerſtwe režko.

Cíleňí, á, n. collineatio, petitio, nis, f. das Zielen, die Zielung auf etwas, z. B. mit Geſchoß, Worten: arányozás, tzélozás. Syn. Míreňí Pirowná-ňí.

Cili, conj. v. či. Čilíne? aut non, oder nicht: avagy nem? Nekolko Dní, čili Meſácow pred ſwú Smrťú, paucis antequam mortuus est, an diebus, an mensibus? wenig Tage, oder Monate, vor ſeinem Tode (ehe er geſtorben iſt), egynéhány nappal, vagy hólnappal, halála elött.

Cilí, á, é, adj. vividus, vegetus, a, um: vivax, cis, alacer, cris, cre; recens, tis: friſch, lebhaft, hurtig: eleven, fris, gyors. Syn. čerſtwí, rezkí. Cilím bit: vigere, rüſtig ſeyn, frissen, eröben lenni.

Cilit, il, ím, V. I. imp. cil, Zbrogú na neco: petere rem re, collineare, dirigere: zielen, mit etwas (mit dem Gewehre) nach etwas: arányozni, tzélozni valamivel valamire. Syn. mírit. 2) Slowni na nekoho cílit: petere aliquem verbis, collineare dicteria in aliquem: zielen, attakiren mit Worten, Satyre, auf Jemanden: szóval valakire tzélozni, arányozni. — 3) spectare, intendere, pro scopo (fine) habere petere: zielen, etwas zur Abſicht haben, worauf Rückſicht haben: valamit tzélöl (tárgyól) venni, tárgyazni, valahová tzélozni, szándékozni. Syn. ſchilowat, zmerowat. Kam tedi twa Reč cílí (ſchiluge)? quorsum igitur haec tua spectat oratio? wo zielt denn hin deine Rede (dein Diſkurs)? was haſt du dabei für eine Abſicht? ugyan hová tzélozol ezen beszédeddel? Na Swornosť (Gednotu) cílí: Concordium (ad concordiam) spectat, ſie zielt auf Einigkeit, egygyességre tzéloz. Wiď'm, kam twa Odpoweď cílí (prináleží), video, quorsum recidat responsum tuum: aus deiner Antwort merke ich wohl, wo du hin zielſt: veszem észre a' feleletedből, hová szándékozól (tzélozól): Badám (merkugem pozorugem), kam ta Reč cílí, a zmeruge: video, quo fluant hae rationes: ich merke es wohl, wo dieſe Rede hin zielt: jól tudom én hová tzéloż. ez a beszéd. Ta Pichačka na mna cílí, to mňa pichá: haec dicteria me petunt, dieſe Stichelei zielt auf mich, ez a' gúnyoló beszéd én reám tzéloz. — 4) cogitare, spectare: zielen, wohin denken, in Gedanken haben: valahová gondolkodni, tzélozni. Syn. nekam miſlet. 5) spectare, pertinere, adtinere: zielen, betreffen, gehören, z. B. zum Frieden: illetni, tartozni. Syn. prináležit.

Cilíwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

cilíwat, al, ám, freq. ex cilit.

Cilka, i, f. Caecilia, ae, f. Cecilia, Tzitzele. *Syn.* Cecília.
Čilost', i, f. vivacitas, alacritas, tis, f. Lebhaftigkeit, Hurtigkeit: elevenség, frissesség, gyorsaság. *Syn.* Čerstwost', Rezkost'.
Čilowáňí, á, n. v. Čileňí.
čilowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: v. čiliť.
Čilowňík, a, m. petens, collineans, tis, petitor, collimator, is m. der Zieler: arányozó. *Syn.* Miritel, Zmerowač.
Čím, instrumentalis ex čo: quo? qua re? womit? mivel? Čím ťa uderil, (*boh.* uchodil)? qua re te feriit? womit schlug er dich? mivel ütött-meg téged? 2) čím dáleg: magis ac magis, quo magis, quo diutius, quo longius: je mehr, je länger: hova-tovább *Par. Páp.* Čím dáleg ge horší, etc. 3) čím-tím: quo-eo (hoc) quanto-tanto: je-je: mennél-annál, mentül (mennyivel) annyival. Čím prw, tím lepšeg (*boh.* čím dříw, tím líp): quam primum, primoquoque tempore, quo ocius, eo melius: je eher, je lieber: mennél hamarább, annál jobb. Čím wíc, tím horšeg: quo plus, eo pejus: je mehr, je ärger: mennél több, annál roszszabb. Čím bohatší, tím skúpegší sem: quo ditior, eo (ex eo, hoc) sum avarior: je mehr ich habe, je weniger gieb ich: mennél gazdagabb, annál fosvényebb vagyok. Čím wíceg žádost'iwí sem, abi to Prawda bola, tím wíc sa obáwám, abi nebola, quam misere hoc cupio esse verum, eo vereor magis *Ter.* je mehr ich verlange, das dieses wahr seye, und geschehen sollte, je mehr fürchte (sorge) ich, es möchte nicht geschehen: mennél inkább kévánom, hogy az igaz légyen, annál inkább félek, ne talántán meg-tsalatkozzam, és hazugság légyen. 4) *Instrument. singul. et dat. plur. ex pron.* čí.
Cimáda, i, f. lacerna (talaris vestis) canonicalis, die Zimade: tzimáda, kanonoki ruha. *Syn.* Kapitulňícka Rewerenda.
Cimbal, u, m. cymbalum (cymbalon), trimibulum, i. n. *Cic. Liv. Virg.* die Cymbel, das Cymbelwerk, musikalisches Becken: tzimbalom. *boh.* Cimbál. Na Cimbal hrať: cymbalum pulsare, die Cymbel schlagen, tzimbalmot verni, tzimbalmozni.
Cimbalček, u, et lečku, m. *dem. ex seq.*
† Cimbál, u, m. idem.
Cimbalek, lku, m. *dem.* parvum Cymbalum, eine kleine Cymbel, tzimbalmotska. *boh.* Cimbálek. 2) Zelina, umbilicus veneris, cotyledon, onis f. *Plin. H.N.* Cotyledon umbilicus Linn. das Nabelkraut, Nabelpflanze: Boldog Aszszony köldökje fü, köldök-fü. *Syn.* pupkowá Zelina *boh.* Cymbalek.
† Cimbálek, lku, m. idem.
Cimbalisko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Cimbal.
* Cimbalista, i, f. v. Cimbalňík.
* Cimbalistka, i, f. v. Cimbalňička.
cimbalní, á, é, *adj.* cymbalisticus, a, um. die Cymbel betreffend, tzimbalmos, tzimbalomi. *Syn.* Cimbalowí.
Cimbalňica, i, f. v. Cimbalňička.
† Cimbálnice, f. idem.
Cimbalňička, i, f. cymbalistria, ae, f. *Petron.* die, die Cymbel schlägt,

schlägt, Cymbelschlägerinn, Beckenschlägerinn: tzimbalmosné, tzimbalom verőné. *Syn.* Cimbalnica, *vulg.* Cimbalistka. *boh.* Cimbalnice.

Cimbalník, a, m. cymbalista, ae, m. *Apul.* cymbalistes, is, m. Cymbelschläger, Beckenschläger, der die Cymbel schlägt: tzimbálmos, tzimbalom verő. *vulg.* Cimbalista, *boh.* Cimbálník.

† Cimbálník, a, m. idem.

cimbalowí, á, é, *adj.* v. Cimbalní.

* Cimbolček, u et lečku, m. dem. v. Bombolček.

* Cimbolec, lca, m. v. Bombolec.

* Cimbolek, lka, m. idem.

Cimbora, i, f. v. Cimbura.

Cimborí, á, n. v. seq.

Cimbura, i, f. na Stenách: pinna (*muri*) ae, f. die Zinne der Mauer, Mauerspitz, Mauerkranz: kőfal teteje. *Syn.* Cimbora, Cimborí, Cimburí, Stenka, *boh.* Cimbuří.

Cimburí, á, n. idem.

Cimbuří, n. idem.

Cimelice, *gen.* lic. f. *plur.* *dat.* cům (*boh.* cům) cimelicium, Cimelitz, ein Dorf im Prachiner Kreise: Tsimelitz, tseh-falu.

cimelický, á, é, *adj.* czimelicensis, e: aus Czimelitz, tsimelitzi.

Cimer, u, m. insigne, is, n. stema, tis, n. gentis symbolum, gentilitium scutum, gentilitia scuti tessera, signum scutarium, insignia, orum, n. pl. Wapen, Wappen: tzimere valamelly familiának *Pár.* *Páp.* tzimere *Par.* *Pap.* tzimer, tzímer. *Syn.* Znamení, *boh.* Erb, Cimr. Pohřebné Cimeri: arma, (insignia) feralia, Leichwappen, halotti tzimerek (tzímerek).

címerní, á, é, *adj.* insignis, e; scutatus, gentilitio scuto (insigni) praeditus, heraldicus, a, um: Wapen, oder Wapenkunst betreffend: tzimeres, tzímeres, tzimmeres. *Syn.* známěnití, *boh.* erbovní. Címerná Kňížka, liber insignium (continens insignia, heraldicus): Wappenbuch, tzímerekről való könyv. Címerná Pokriwka, címerné Prikriwadlo: operculum insignium, Wappendecke, tzémer fedél. Címerné Umení: v. Címerníctwí 2) Címerné (wichírné) Woli: capitales boves, Hauptochsen, tzimeres ökrök.

Címerníctwí, á, n. heraldica, ae, f. scientia insignium: Wappenkunde, Wappenkunst: tzímer-tudomány, tzímer-tsináló-mesterség. *Syn.* Címerné Umení.

Címerník, a, m. praeco heraldicus, heroldus, i, m. Wappenhalter, Schildhalter, Wappenherold, Wappenkönig: tzimer tartó, herold. *boh.* Herold.

Čimislawa, i, f. nomen muliebre, ein Weibsname, aszszonyi név.

† Cimr, u, m. v. Címer.

† Cin, u, m. v. *seq.*

Cíň, u, m. stannum, i, n. das Zinn, fejér ón. *boh.* Cín, Ceyn.

Čin, u, m. actum, factum, i, n. actus, us, m. facinus, oris, n. opus, eris, n. res, ei, f. die That, jede Handlung: tselekedet. *Syn.* Práca, Robota, Skutek, Učinek. Wšeckím Činem: totaliter, funditus, ex integro, plene, ne sannione quidem domi relicto:

cto: gänzlich, egészszen, mind apróstól, tsepöstöl *Par. Pdp.*

† Cinár, a, m. opifex (artifex) stannarius, (vasorum stanneorum): der Zinngießer, fejér ón öntö. *boh.* Ciňař, konwář.

† cinařčin, a, o, *adj. poss.* v. *seq.*

ciňářčin, a, e, *adj. poss.* stannariae, conjugis stannarii: der Zinngießerinn gehörig, fejér ón öntönéé. *boh.* cinařčin, konwářčin.

† Cinařka, i, f. v. *seq.*

Ciňarka, i, f. stannaria, ae, f. conjux stannarii, die Zinngießerinn: Fejér ón öntöné. *boh.* Cinařka.

ciňarow, a, e, *adj. poss.* stannarii, dem Zinngießer gehörig, fejér ón öntöé, *boh.* cinařů, konwářů et ůw.

† cinařů, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* idem.

cíňení, á, é, *p. c.* v. cíňowaní, 2) v. ciňowí.

Cíňení, á, n. v. Ciňowáňí.

čiňení, á, é, *p. c.* actus, factus, a, um: gemacht, gethan: tett, tselekedett, tsináltt, tsináltatott, miveltetett, *Syn.* robení.

Čiňeňí, á, n. actio, factio, operatio, nis f. das Thun, die Verrichtung einer Sache: mivelés, tselekedés tsinálás, tétel. *Syn.* Robeňí, Robota.

Cingáňí, á, n. tintinatio, tintinabuli pulsatio: das Klingeln, Leuten aufs Glöcklein, tsenditès, tsengetés. *Syn.* Zwoňeňí, *boh.* Cinkáňí.

Cingárečka, i, f. *dem. ex seq.*

Cingarka, i, f. tintinabulum., i, n. Campanula, ae, f. das Glöckchen, Glöcklein, die Klingel: tsengetyü, harangotska, kis harang. *Syn.* Cingač, Zwonček. Mlínská Cingarka: molarium crepitaculum, Mühlklogger, tsengetyü a' malomban, mikor kifogy a' garatból.

cingať, al, ám, V. I. *imp.* ag tintinare, tintinnabulum pulsare, tinnire facere: klingeln aufs glöcklein leuten: tsendíteni, (tem), tsengetni (tek) *Syn.* zwoniť, *boh.* cinkati Na Skonáňí cingať, campanam agoniae pulsare, das Zügenglöcklein leuten, haldokli haranggal harangozni, haldoklóra tsengetni. Cingaç tintinabulum pulses, sollst klingeln, tsenges, tsendíts.

Cingáwáňí, á, n. *Nom.Verb ex seq.*

cingáwať, al, ám, *freq.* a cingať.

* Cingel, gla, m. v. Bombolec

* Cingelček, u, et lečku, m *dem.* v. Bombolček.

Čingr, u, m. lora, *Varr.* lorea *Gell.* deuteria, ae, f. vinacium, deuterium (secundarium, pro usu torcularis vinum *Plin. H. N.* der Lauer Lauerwein, Nachwein, Tresterwein, Kelterwein: tsigér, lőre tsingér, törkölös bor. *Syn.* Ločka, Wodnár (u), zadní (z Ošeče) Wíno, *boh.* Bčka, komini Lúr, Patečni Winstír.

cíňiť, il, ím, V. I. *imp.* cíň v. ciňowat.

číniť, il, ím V. I. *imp.* čiň: agere facere, operari, praestare: thun, machen: tenni tselekedni, tsinálni, mivelni munkálkodni. munkálni. *Syn.* robiť, pracowať, sposobiť *boh.* Delati. Proti sweg Powinnosťi ňečo čínit: officium prodere, seiner Schuldigkeit zuwider, thun, a' maga hivatalja ellen tselekedni. Proti swému Swedomú ňečo činiť ňe-

lehčo sa dopusť'ik: non ducere religioni, etwas wider sein Gewissen thun, lelki-isméréte ellen tselekedni. Pilňe čin, čo činiš: age, quod agis: thue fleißig, was du thust: szorgalmatossan tselekedd, a' mit tselekszel. Čin to na mogu odpoweď (na mé Odpowedáňí, na moge Slowa), fac hoc mea fide, thue dieses auf mein Wort, auf meine Verantwortung: tselekedd azt, az én szavamra (feleletemre). Čo máme činiť? quid est nobis agendum? was sollen wir thun? mit kell tennünk (tselekednünk)? mi tévők legyünk? *Prov.* gako si kdo činí (robi), tak má. Čo kdo hledá, to dostáwá: malis ter mala. Sui cuique mores fingunt fortunam: wie der Fleiß, so das Glück. Ein jeder schmiedet sich selbst sein Glück: a' ki lator, latrul veszi hasznát. Ki mint keresi, úgy vészi hasznát. Čo sebe nepreges (nechces) druhe mu nečiň (nerob): quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: was du dir nicht vergönnest, das thue auch einem andern nicht: a' mi néked nem jó, másnak sem jó az. Wšecko čo kolwek chcete, abi wám Ludi činili, i wi gim činte *Matth. VII*, 12. omnia, quaecunque vultis, ut faciant vobis homines, et vos similiter facite illis: alles was ihr wollet, daß euch die Leute thun, das thut ihr auch: Mindeneket, a mikor akartok, hogy mivellyenek néktek az emberek, tiis mivellyétek nékik. Činímli dobre? pochwal ma: činímli zle? warugsa: bene agentem lauda, delinquentem (offendentem) vita: thu ich recht? so lobe mich; thu ich unrecht? so hüte dich! a' jól tévőt ditsérjed, a' rosz tévöt kerüllyed. v. dobre. — Čiň us to, us iné, tak sa ki Čas miňe: nunc lege, nunc ora, nunc cum fervore labora: sic erit hora brevis, sic labor ipse levis: jezt beth, jezt ließ, jezt arbeit, jezt iß, so wird dir leicht das Leben, und kurz die Zeit darneben: most azt tedd, most amazt, változtasdd munkádat, ugy hamar el-folyik a' te minden órád. Čiň, gako kedbis umrek mal. Čiň, čobis rád čiňené prí Smrti w Prawde widel: fac modo, quae moriens facta fuisse velis: thue jetzt, was du einstens wolltest: tselekedd azt, a, mit, hogy tselekedtél volna, halálod óráján kévánnál. Čiň, čo čiňiť na wek swedčí: caput artis deceat, quod facias *Quintil.* Hoc non est decorum (veluti si cantillet, aut lusitet senex, si praeeat, et obiurget iuvenis): thue deinem Alter gemäß, was sich auf dein Alter schickt: azt, tselekedd ámi a' te korodhoz illik. Čiň, čo činiti máš, ostatné wšecko na Pána Boha necháš (Pánu Bohu zwerís): fac tua, quae tua sunt, quae functio iusta requirit, commendans uni, caetera cuncta Deo: thue, was du thun sollst, das andere (übrige) aber befiel Gott: felelly-meg a' magad kötölességének, a' többit bizdd az Istenre. Čo činiš, čiň mudre, dag Pozor na wípad: quid quid agis, prudenter age, et respice finem: was du thust, thue vorsichtig, und bedenke das Ende: a' mit tészel, böltsen tedd, és annak végét tekéntsd-meg.

Čiňitel, -a, m. actor, factor, is, m. der Macher, Thäter, Wir-

Wirker, Ausüber: tévő, tselekedő.
činitelčin, a, e, *adj. poss.* actricis, factricis: der Macherinn gehörig, tévőnéé, tselekedőnéé.
Činitelka, i, f. actrix, factrix, cis, f. die Macherinn, Thäterin, Wirkerinn, Ausüberinn: tévőné, véghez vivőné, tselekedőné.
činitelow, a, e, *adj. poss.* actoris, factoris, dem Macher gehörig, tselekedőé, véghez vévőé.
Činíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
činíwat, al, ám, *freq.* ex činit.
† Cink, u, m. v. Roh, Truba. 2) Cink na Oku: v. Belmo.
Cinkáňí, n. v. Cingáňí.
† cinkati, al, ám: v. cingat.
† Cinkáwáňí, n. v. Cingáwáňí.
cinkáwati, al, ám: v. cingáwat.
Cinober, bru, m. cinnabaris, is, f. *Plin. H. N.* cinnabari, n. *indecl.* der Zinnober, tzinóber, tzinóbruom. zinabar. *boh.* Cinobr. Horní Cinober: montana cinnabaris, Bergzinnober, hegyi tzinóbriom.
† Cinobr, u, m. idem.
ciňowaný, á, é, *p. c.* stanno obductus, instannatus, a. um: verzinnt, mit Zinn überzogen: fejér ónnal meg-futtatott, meg-tzineztetett. *Syn.* ciňený, pociňený, zaciňený.
Ciňowáňí, á, n. stanno obductio, instannatio, nis, f. das Verzinnen, fejér ónnal meg futtatás, tzinezés. *Syn.* Ciňeňí, Pociňeňí, Zaciňeňí, Zaciňowáňí.
Činowat, i, f. trilix, icis, f. der Drillich, tsinvatt vászon. *Syn.* činowaté Plátno.
ciňowat, ňowal, ňugem, V. I. *imp.* ňug: stanno obducere, instannare: verzinnen, mit Zinn überziehen: fejér ónnál meg futtatni, meg tzinezni. *Syn.* ciňit, ociňowat, pocínit, pociňowat, zacínit, zaciňowat.
činowatí, á, é, *adj.* trilix, icis, *Virg.* dreifädig, aus drei Fäden bestehend, dreidrähtig: három rend nyüst fonálban szött. *Syn.* činowití. Činowaté Plátno: v. Činowat.
ciňowí, á, é, *adj.* stanneus, a, um, e Stanno: Zinnern, fejér ónból-való. Ciňowá Misa: catinum, i, n. catinus, i, m. *Hor. Varr.* zinnerne Schüssel, tzin-tál, fejér ónból-való tál.
činowití, á, é, *adj.* v. činowatí.
Cinter, u, m. coemeterium, sepulchretum, bustum, i, n. der Kirchhof, Freudhof, Gottesacker: temető (hely). *Syn.* Cintirím, Hrob, Hrobna Pohrebňica, *boh.* Krchow, Hrbitow.
Cinterín, a, m. idem.
Cinterníček, a, m. *dem. ex seq.*
Cinteríneк, nka, m. *dem.* coemeteriolum, ein kleiner Freudhof, das Freudhöfchen: temető helyetske, temetötske, *Syn.* Cinterček, Cinterek Cinteríček, Cinterík.
cintlawe *adv.* graciliter, schlank, vékonyan, kartsúan, ösztövéren, soványon. *Syn.* čiple čitawe, tenko, *boh.* lep'e, st'tpike, st'ihle.
cintlawí, á, é, *adj.* gracilis, e: schlank, geschlank, schwank, rahn, dünn: vékony, kartsú, ösztövér, sovány. *Syn.* čiplí, čitawí, tenkí, *boh.* lepí, st'tpilí, st'ihlí.
Čintlawost', i, f. gracilitas, tis, f. die Schlankheit, Schlankigkeit, Dünnigkeit: Rahne: kartsúság, vékonyság, ösztö-

tőrékség, soványság. *Syn.* Cintlost, Číplost Čitawost, Čintost, *boh.* Lepost, Štepi-lost, Štíhlost.

Cinz, u, m. v. Arenda, Úrok, roční Plat, Dánka, Porcia.

Cip, u, m. lacinia, ae, f. angulus, i, m. Zipfel, des Rockes, Tuches etc. Stückchen, z. B. Landes: hasiték a' ruházaton, széle p. o. posztónak. *boh.* Cyp 2) humerale, is, n. pars Capucii humeros tegens: Kappenzipfel: vállra valo. *Syn.* Stránka Kapi Pleca prikriwagicá. 3) v. Chlup.

Cipc, i, f. viscum, i, n. *Plin. H. N. Virg.* viscus, i. m. *Cic Plaut.* Mistel, woraus Vogelleim wird: lép, fa-gyöny. *Syn.* Lep *boh.* Meli. 2) resina, cerasina, Kirschgummi, Kirschharz: tsipa, tseresnye-fa gyánta, matska méz.

Cipow, a, m. v. Pecen.

Cipowíček, a, et wečka, m. *dem.* v. Pecníček.

Cipowek, wku, m. *dem.* v. Pecník.

Čipki *gen.* pečet. f. *pl. dem.* fimbriolae, arum, f. *plur.* reticula spiculata: kleine Spitzchen, Spitzchen, Spitzlein: tsipkétske, kis tsipke.

Čipel, pku, m. Zelina: hypophyllum, hyppoglossum, i, n. ruscus hypoglossum *Lin.* item uvularia amplexi folia *Linn.* vulgo laurus alexandrina, das Zapfenkraut, Zungenkraut: baj-fű, torok-fű, tsap-fű, nyak tsap-fű, diadalmas-fű, földi borostyán-fű, nyelves-fű, pera-fű, ló-nyelvű-fű. *Syn.* Čepík, Listnatec, Lišník, babá Gahoda, čípkowá Bilina (Zelina), koňskí Gazik. 2) *boh.* v. Čepík. 3) *boh.* v. Čepi.

† Ciperle, a, n. v. Lámka w Kukách, w Kluboch.

Čipkár, a, m. opifex, (factor, effector) reticulorum spiculatorum: Spitzenmacher, tsipke szövő (kötő). *boh.* Kragkář 2) negotiator (quaestor) reticulorum spiculatorum: Spitzenhändler, tsipke áros (kereskedö) *boh.* Kragkář.

čipkárčin, a, e, *adj. poss.* effectricis (negotiatricis) reticulorum, spiculatorum, der Spitzenmacherinn (Spitzenhändlerinn) gehörig, tsipke kötönéé (árosnéé, kereskedőnéé) *boh.* kragkářčin.

Čipkárka, i, f. effectrix (negotiatrix) reticulorum spiculatorum, die Spitzenmacherinn (Spitzenhändlerinn), tsipke kötöné (arosné, kereskedőné, *boh.* Kragkárka.

čipkárow, a, e, *adj. poss.* effectoris (negotiatoris) reticulorum, spiculatorum, dem Spitzenmacher (Spitzenhändler) gehörig, tsipke kötöé árrosé, kereskedőé. *boh.* kragkářů et růw.

Čipkárstwí, á, n. opificium (ars) texendorum reticulorum spiculatorum, die Schitzenmacherei, das Spitzenmacherhandwerk: tsipke kötö mesterség. 2) negotiatio reticulorum spiculatorum, Spitzenhandel, tsipke kereskedés. *boh.* Kragkářstwí.

Čipki *gen.* Čipek, f. *pl.* textum spiculatum, reticula spiculata, orum *pl.* fimbria denticulata (clavata), limbus denticulatus: die Spitzen, ein geklöppeltes Gewirk: tsipke. *boh.* Kragki.

čipkowí, á, é, *adj.* ex Čipki: reticulis spiculatis (fimbriis denticulatis) instructus (ornatus) a, um: mit Spitzen versehen, geschmückt: tsipkés. *Syn.* čip-

čipkowati. 2) v. sipkowi.
čipkowi, á, é, adj. ex Čipek.
Čipkowá Bilina: v. Čipek.
cíple adv. v. cintlawe.
cípli, á, é, adj. v. cintlawi.
Číplost, i, f. v. Cintlawost.
* Cipow, a, m. v. Pečeň.
* Cipowček, a, m. dem. v. Pečníček.
* Cipowek, wka, m. dem. v. Pečník.
Cipris, a, m. cupressus, (cyparissus Cyprus), i, et ûs, f. Virg. Ovid. Cupressus Sempervirens Linn. Cypresse, Cypressenbaum: tziprus-fa. Syn. cipriſowí Strom. Cipris Santolina chamaeci parissus Linn. das Cypressenkraut.
ciprisní, á, é, adj. cupressifer Ovid. a. um: Cypressentragend, tziprus fát hozó (termö) p. o. hely.
Ciprisowí, á, n. Cupressetum, i, n. Cic. Ort, mit Cypressen besetzt, Cypressenwald, Cypressengarten: tziprus-fa erdő, kert.
ciprisowi, á, é, adj. cupressinus, (cypressinus, cyprinus, cypreus) Colum. a, um: aus (von) Cypressen, tziprusi, tziprus-fából-való.
† Circin, u, m. v. Kružidlo.
čirí, á, é, adj. purus, merus, a, um: pur, rein, lauter, z. B. Gold, Wein, Lügen etc. merö, tsúpa, tiszta. Syn. čistí, samí. Čirí Němec, Slowák, Uher: purus germanus, slavus, ungarus: ein purer Deutscher, Slowak, Unger: tiszta (tsupa) németh, tóth, magyar. — 2) liber, propatulus, apertus, explicatus, exporrectus, diffusus: frei, nicht verbaut, z. B. Luft: szabad, ki-terjedtt, tágas, sík. Syn. slobodní, boh. sirí. Čiré Pole, i. e. Rowňina: aequor, apertus campus, mera planities: ebenes Feld, sík mező (mezősség. — Pod čirím Nebem: sub divo (dio) Cic. Nepot. in freier Luft, unter freiem Himmel, szabad levegő ben, ég alatt. W čirém Poli in propatulo, in aperto campo, in magna planitie: im Freien, wo alle zusehen können ki terjedtt helyen, a' sík mezőben. Wčirem Poli Strusk stogí, len sa, geg wrch zdi ná etc.
Čiridlo, a, n. Zelina, kterég Semeno do Zbožá namisané, Chleb swetlí robí: Osyris, is, f. Plin. H. N. Melanpyrum arvense Linn. der Wachtelweitzen, Kuhweitzen Tsermolya. Aliud est. Lematki hožeg, kwetec, et Lenica ac kokotica.
Čirifándel, dlu, m. sircitula Colum. sircula, ae, f. Plin. H. N. species botrorum, oli da et viridis caeteris dulcior Cirifandel, Art Weintrauben tzinifándli szölö, melly a' töl binél zöldebb, és édesebb.
čirifandlowí, á, é, adj. e sircitula (sircula), sircitulem sirculeus, a, um: aus (von) Cirifandel bestehend, oder gemacht tzinifándlés, tzinifándliból való.
Čirik, u, m. fritinnitus, pipitus, zinzilulatus us, m. passeris: das Zwitschern, z. B. des Spatzes: tseripelés. Syn. Čwrlik, Čwrlikání.
Čirikání, á, n. v. Čwrlikání
čirikat, al, ám, V. I. imp. v. čwrlikat.
Ciril, a, m. Cyrillus, i, Cyrillus: Tzirillus.
cirilow, a, e, adj. poss. Cyrilli, dem Cyrillus gehörig: tzirillusé.
Cirín, a, m. Cyrinus, i, Cyrinus, Tzirinus.

cirkow, a, e, *adj. poss.* Cyrini, des Cyrinus, dem Cyrinus gehörig: tzirinusé.

Ciris, u, m. pix sutoria (coturnaria) colla farinacea: Schusterpech, Tischmamacherpech pappe: tsiriz. *Par. Páp. Syn.* čižmárski (sewcowski) Lep.

Čirka, i, f. querquedula, ae, f. *Varr.* anasquerquedula *Linn.* die Krichente, vizi madár, ártsa, aprófü, *Pár. Páp.* buár kátsa. *Syn.* malá kačica, polná Liska: v. krehar.

† Cirkl, kla, m. v. Kružidlo. 2) v. kolo 2. *Nro.* 3) v. Krag 3. *Nro.*

Cirkew, kwi, f. ecclesia, ae, f. coetus cristianorum: die Kirche, die Versamlung der Christen, anyaszentegyház, kereszténység, keresztény hivek. *Syn.* krest'anstwo, Obec krest'anská.

† Cirkew, kwe, f. idem.

cirkewne *adv.* ecclesiastice, kirchlich, anyaszentegyházi módon.

cirkewní, á, é, *adj.* ecclesiasticus, a, um: Kirchlich, die Kirche betreffend, der Kirchen anständig: anyaszentegyházi. *boh.* cirkewní. Cirkewní Služebník: ecclesiae minister, Kirchendiener, egyház szolgája. Cirkewní Snem, i. e. cirkewné zhromážděňí: synodus ecclesiastica, Kirchenversammlung, allgemeine Versammlung der Geistlichen: Zsinat, Anya-szentegyház gyülése. Cirkewné Přikázáňí: praecepta Ecclesiae, Kirchengebothe, die gebothe der Kirche: Anya-szentegyháznak parantsolati (lattya),

† cirkewňí *adj. omn. gen. idem.*

cirkewňicki *adv.* more ecclesiasticorum, sacerdotaliter: geistlichmässig, papi módon. *Syn.* po cirkewňicki, kňezki.

cirkewňický, á, é, *adj.* ecclesiasticos adtinens, ecclesiasticus, a, um, sacerdotalis, e: die Geistlichen betreffend, oder ihnen anständig, geistlich: papi, papokat illetö. *Syn.* kňezki.

Cirkewňictwí, á, n. status ecclesiasticus (sacerdotalis) sacerdotium, i, n. der geistliche Stand, papi rend, papság. *Syn.* kňeztwí.

Cirkewňictwo, a, n. *collect.* ecclesiastici, Sacerdotes, sacerdotium: die Geistlichkeit: papok, pap urak, papság. *Syn.* kňeztwo, *vulg.* kňazstwo.

Cirkewňík, a, m. ecclesiasticus, i, sacerdos, tis, m. der Geistliche, egyházi ember, Pap. *Syn.* kňez, *vulg.* kňaz.

cirkewňíkow, a, e, *adj. poss.* ecclesiastici, sacerdotis: dem Geistlichen gehörig, papé. *Syn.* kňezow, *vulg.* kňazow.

† Cirkl, e, m. v. Cirkel.

* Cirklowáňí, á, n. v. Krúžeňí.

* cirklowat, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: v. krúžit.

čís (*contr. ex* číst)? cuius es? wem gehörst du? kié vagy?

Čísa, i, f. v. Šálka.

Císar, a, m. imperator, caesar, is, m. Kaiser, tsászár. *Syn.* nagwišší Sprawce, *boh.* Cýsář. *Prov.* Dag Císarowi, čo gest císarowe, a čo gest božého, Bohu. Censum caesaribus solvito, vitam Deo. Reddite, quae sunt Caesaris, Caesari, et quae sunt Dei, Deo: gib dem Kaiser, was des Kaisers ist, und Gott, was Gottes ist: add-meg tsászárnak, a' mi a' tsászáré, és az Istennek, a' mi az Istenné. Déšť w Noci stále prší, wracagú sa Diwadla Ráno, rozdelene Císar s Peršanem Práwo magú: nocte pluit tota, redeunt spectacula mane, divisum imperi-

rium cum Iove Caesar habet.

† Císak, e, m. idem.

císarčin, a, e, adj. poss. imperatricis, der Kaiserinn gehörig, tsászárnéé: vulg. císarowňin, boh. císařowňin.

Císarka, i, f. imperatrix, cis, f. die Kaiserinn, tsárszárné. vulg. Císarowá, Císarowna: boh. Cýsařowá, Cýsařowna. 2) tak recena Hruška: pyrum caesareum, Kaiserbirne, tsászár körtvély.

císarow, a, e, adj. poss. imperatoris, dem Kaiser gehörig, tsászáré. boh. císařů, et řůw.

* Císarowá, eg, f. v. Císarka.

† Císařowá, é, f. idem.

Císarowáňí, á, n. v. Císarstwí.

císarowat, rowal, rugem, V. I. imp. rug: imperatorem esse, agere: ein Kaiser seyn, tsászárkodni.

Císárowáwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

císarowáwat, al, ám, freq. ex císarowat.

* Císarowna, i, f. v. Císarka.

† Císarowna, i, f. idem.

* císarowňin, a, e, adj. poss. v. císarčin.

† císařowňin, a, o, adj. poss. idem.

císarski adv. imperatorie caesareae, more imperatoris: Kaiserlich, tsászár módon. Syn. pocísarski. boh. císarski.

císarský, á, é, adj. caesareus, imperatorius, a, um: Kaiserlich, tsászári. boh. císařský. Císarský koreň: v. Bedernik. Císarský Orel: aquila caesarea, insigne imperii: Kaiserlicher Adler, Reichswappen: tsászár sas, tsászári tzimer. Císarský Pták: v. Garábek, Císarský Trank: v. koží Cicek.

císarskokrálowský, á, é, adj. Caesareo Regius, a, um: Kaiserlich-Königlich, tsászári-királyi.

Císarstwí, á, n. imperatoria (caesarea) dignitas, imperium, i, n. das Kaiserthum, tsászári méltóság. boh. Císařstwí.

† císařů, et řůw, owa, owo, adj. poss. v. Císarow.

† čisäwati, al, ám, v. wesukáwat.

† Číse, f. v. Šálka.

† čiseti, sel, sím: v. núter fúkat 3. Nro.

Císka, i, f. dem. ex Cícha: in re parvum cadurcum, culcitae, aut pulvinaris: kleine Bettziehe, donha (vánkos) héjatska, kis donha-héja, kis vánkos héja.

Číska, i, f. dem. ex Čísa: v. Šalečka, Šálka. 2) kolenná Číska (Šálka) i. e. Prehib pod Kolenem: poples, itis, m. die Kniescheibe: térdnek hajtása, térd alsó két in közi, vápája.

† Císlo, a, n. v. Počet. 2) v. Minca.

Cist, u, m. Zelina: cisthos (cisthus), i, m. Plin. H. N. chamaecisthus. Cistus incanus Linn. rosa sylvatica: Cistenröslein, tetetem toldó-fü. cistowá Růža.

číst: v. čistí.

čistcowí, á, é, adj. v. čistecowí.

čisťe adv. pure, puriter, munde, nitide: rein, ohne Schmutz (Fehler, Zusatz etc.), sauber, säuberlich, reinlich: tsinoson, tisztán. Syn. čistotňe. 2) pellucide, perspicue, clare: klar, hell, durchsichtig: világosan, által-látható képen. Syn. widňe. 3) limpide, lauter, klar, hell, ohne Unreinigkeit: tisztán, motsok nélkül. 4) caste: keusch, tisztességesen, szüzen, szemérmessen, szemérmetessen. Syn. pa-

panenſki, popanenſki. 5) plane, prorsus, omnino: rein, gänzlich z. B. aufeſſen, egészlen, mindenestül, tellyességgel, tellyessen. *Syn.* dočiſta, načiſto, zhola. 6) v. čiſtotne.

Čiſtec, tca, m. Zelina: *a*) wetſi: sideritis scordioides *Linn.* sideritis, idis, f. *Plin. H. N.* sideritis maior hirsuta, heraclea, n. das Gliedkraut, Feldandorn: nagyobb tisztesfü; parlogi-fü (virág). *Syn.* Klúbná Zelina, Miloſt' božá (božká). *b*) menſi: parthenium *Plin. H. N.* perdicium, i, n. sideritis, idis, f. *Plin. H. N.* heracleon, Stachys recta Linn. juxta Lumniceri Flora Poson. Gliedkraut, tisztes-fü. 2) electrum, succinum, carabetrum, i, n. der Achtstein, Agſtein, Bernſtein: tengeri gyánta. Folyó-gyánta Mitt. Gyantakö Fabian. *Syn.* morſká Guma, *boh.* Cžiſtec Akſtin (Akſteyn) Rozpuſt'ení (rozmočení) Čiſtec: destillatum succinum, deſtillirter Bernſtein, ki-főzetett tengeri gyántá.

Čiſtec, ſtca, m. *idem.* 2. *Nro.*

Čiſtcowí, *á*, *é*, *adj.* sideriticeus, a, um: von Gliedkraut, tisztes fűből-való. *Syn.* čiſtcowí. 2) electricus, succineus: von Bernſtein (Agtſtein), gyántás, gyántából való. *Syn.* čiſtcowí *boh.* akſtínowí.

Čiſtení, *á*, *é*, *p. c.* mundatus, purgatus, expurgatus, purificatus, a, um: gereinigt, geſäubert: tisztíttatott, meg tisztíttatott, tisztított. 2) lustratus, expiatus, purgatus, sanctificatus: gereinigt, von der Schuld, von Sünden: ki tisztúlt, ki tisztíttatott, *vétkeitől*, *büneitől*.

Čiſt'ení, *á*, n. mundatio, purgatio, expurgatio, purificatio, nis, f. die Reinigung, Säuberung, das Reinigen, Säubern: tisztítás, ki tisztítás, tsinosítás. 2) lustratio, expiatio: Reinigung von Sünden, ki tisztúlás *a' büntöl.*

čiſtí, *á*, *é*, (*abs.* čiſt, čiſto), *adj.* purus, mundus, nitidus, a, um: ſauber, rein, frei vom Unflathe, von Sünden (Fehlern) etc. z. B. Spiegel, Zimmer, Luft, Papier, Stimme, Mund, Kleid, Schreibart etc. tiszta, motsok nélkül-való, tsinos. *Syn.* čiſtotní. Na čiſto mit: pure lavare, rein waſchen, tisztára mosni. Na čiſto obrátit: pure vertere, rein kehren, tisztára fordítani. Na čiſto píſat: perscribere in chartam puram (*vulg.* purisare), ins Reine ſchreiben, tisztára irni, le-irni. Na čiſto priweſt', doweſt': absolvere, perficere: ins Reine (i. e. zu Stande) bringen, véghez-vinni, el-végezni 2) purus, merus: rein frei von allem Zuſätzen, mit nichts vermiſcht, z. B. Gold, Silber, Waſſer, Wein, Luft, Weizen: tiszta tsupa, merő. *Syn.* ſamí. Čiſtí Ožoch: purum (liquidum) lucrum, reiner Gewinn, tiszta haszon. Čiſtí Papír: charta pura (non scripta), reines (unbeſchriebenes) Papier, tiszta papiros. Čiſtého Wína nalát, i. e. ſamu (čiſtu, čiſtučku) Prawdu powedet: vere loqui, verum dicere: reinen Wein einſchenken, i. e. die Wahrheit ſagen: igazat mondani. Do čiſta zrobit, i. e. Prácu dokonat: totum opus absolvere, reine Arbeit machen, i. e. alles aufarbeiten: dolgát egészen el-végezni, véghez vinni a' dolgot.

got. Do čista zhoreť: penitus (prorsus) conflagrare, gänzlich verbrennen, egészszen ki (el) égni. 3) vacuus, purus: rein, leer: tiszta, üres. *Syn.* prázní. Na čisto wisť, i. e. nič nedostať: nihil accipere, rein ausgehen, nichts bekommen: szüzen maradni, semmit sem kapni (nyerni) 4) pellucidus, perspicuus, clarus: klar, hell, durchsichtig, z. B. Glas, Wasser: tiszta, vilagos, által világozó. *Syn.* widní. 5) limpidus, clarus, perspicuus, pellucidus: lauter, klar, hell, ohne Unreinigkeit, z. B. Wasser, Wein: tiszta nem Zavaros. 6) castus, purus: keusch: tiszta, tiszteséges, szüz. *Syn.* čistotní, panenskí. Čistí, gako Slunce etc. 7) v. čistotní.

† čístí, četl, čtu: v. čítať.

čistiť, il, ím, V. I. *imp.* cisťi: mundare, purgare, expurgare, purificare: rein machen, reinigen, säubern: tisztítani, meg-tisztítani. *Syn.* očistiť. 2) Wístrčki čisťiť, (i. e. odoláwať) odolať: purgare crimina *Cic. Liv.* refutare (disiicere) obiecta (obiectiones): wiederlegen, ablehnen: meg tzáfolni, meg hamisítani az ellen-vetéseket, szemre hánlt vétkeket. 3) Od žalobi čisťiť *a*) i. e. wichowárať: purgare. *Cic.* purgare aliquem crimine *Tacit.* Jemanden entschuldigen, reinigen von der Beschuldigung, rechtfertigen, zur Entschuldigung, oder Rechtfertigung sagen: menteni. mentegetni. *b*) i. e. oslobodiť (oslobodzowať) od Wini; ne winním (zanewinného) wirécť, wirekňuť: immunem (liberum) declarare, purgare aliquem crimine *Tacit.* Jemanden frei sprechen von Sünden: fel szabaditani valakit az vádolástól.—4) Od Hríchu: expiare, lustrare, purgare, sanctificare: reinigen von der Schuld, von Sünden, vom Fluche heiligen, moralisch rein machen: ki tisztúlni a' bünböl, meg tisztúlni a' büntöl, a' bünt el-törülni, a' vétekért penitentziát tartani. 5) coedere, ferire, icere, percutere, verberare: prügeln, schlagen: verni, ütni. *Syn.* biť (bigem), slahať. Dobreho čisťí: serio caedit, (habet) illum, er prügelt ihn tüchtig, derekassan veri ötet. *II. rec.* čistiť sa: purgare se, mundari, purgari, purificari: rein (gereinigt, gesäubert) werden, sich reinigen: tisztúlni, tisztittatni. 2) U nekoho (prednekím) sa čistiť, excusare (purgare) se alicui *Cic.* sich bei Jemanden entschuldigen, menteni magat valaki elött. *Syn.* wihowárať sa.

Čistitel, a, m. mundator. purgator, is m. purgans, tis, m. Reiniger, tisztító.

čistitelčin, *a*, *e*, *adj. poss.* ex *seq.*

Čistitelka, i, f. mundatrix, purgatrix, icis, f. die Reinigerinn: tisztítóné.

čistitelňe, *adv.* v. čisťiwe.

čistitelní, *á*, *é*, *adj.* v. čistiwí.

čistitelow, *a*, *e*, *adj. poss.* ex Čistitel.

čisťiwe *adv.* purgative. purgatorie, purgando: reinigend, tisztítva. *Syn.* čistitelňe, čistotkiwe.

čisťiwí, *á*, *é*, *adj.* purgativus, purgatorius, a, um: reinigend, z. B. Arzneimittel: tisztító. *Syn.* čisťitelní, cistotliwí. Čisťiwí Lék: purgamen, medicamentum purgativum (purgans): Reinigungsmittel, tisztító orvosság. Čisťiwá Obeta: sacrificium lustrale, (expiatorum)

rum) piaculum: Reinigungs-opfer, engesztelő (tisztító) áldozat. Čisťiwá Přísaha: iuramentum (iusiurandum) purgatorium (innocentiae), Reinigungsmittel, tisztító esskövés.
čisto: v. čisťe, et čistí.
Čistosť, i, f. claritas, perspicuitas, tis f. claritudo, dinis, f. die Klarheit, Lauterkeit, die Helle, Helligkeit, z. B. des Glases, Wassers, Weines: tisztaság, motsok-nélkűl valóság. 2) v. seq.
Čistota, i, f. munditia, ae, f. mundities, puritas, tis f. cultus, us, m: Reinigkeit, Sauberkeit: tisztaság, tsinosság. Syn. Čistotnosť, Čistosť. 2) castitas, virginitas, castimonia, pudicitia, ae, f. Keuschheit, szüzesség, tiszta élet, tisztaság. Syn. Panenstwo. Čistota panenská: pudicitia virginalis, jungfräuliche Keuschheit, szüzi tisztaság, tiszta szüzesség. Čistota střz Mrtweňí (Trúzňení, boh. Trízňení) a Mdleňí Těla bíwá obdržaná (zachowaná): ex asperitate vitae et afflictione corporis, effiorescit castimonia: die Keuschheit wird durch die Abtödtung (Abmattung) des Leibes erhalten: a' tisztaság sanyarú élettel, és a' testnek öldöklésével, sanyargatásával tartatik-meg. On gu o Čistotu (Česť, Počkiwosť) priwedol. Swet (Krk, Slawu) geg zawázal: expugnavit eius pudicitiam: er hat sie um die Keuschheit gebracht, meg-szeplősitte ötet.
čistitelne adv. purgabiliter, reiniglich, tisztitható-képen. 2) v. čisťiwe.
čistitelný, á, é, adj. purgabilis, e, qui (quae, quod) purgari potest: was sich reinigen läßt, reiniglich; was gereinigt werden kann: meg tisztítható. 2) v. čisťiwí.
čistotňe adv. munde, nitide, pure: reinlich, säuberlich, rein, sauber: tisztán, tsinossan. Syn. čisťe, čisto, kludňe, s pidernňe. 2) munde, eleganter: sauber, manierlich, fein: tsinossan, ékesen. Syn. krásňe, pekňe, porádňe. 3) caste, pudice: Keusch: szüzen, tisztán Syn. čisťe, panenskí, neposkwrňe.
čistotní, á, é, adj. purus, mundus, nitidus, a, um: reinlich, rein, reinlich sauber: tiszta tsinos. Syn. čistí, kludní, s piderní. 2) mundus, elegans, tis: sauber manierlich, fein: szép, tsinos, ékes. Syn. krásní, pekní, porádní. Čistotní Pták, egregius scilicet, egregius vero: sauberer Vogel (ironisch), szép madár. 3) castus, pudicus: Keusch, szemérmes, tiszta, szüz. Syn. čistí, panenskí, neposkwrňení. Prov. Čistotní, (dobrí) gako Strach priecesťe: Metello innocentior. Integer vitae, scelerisque purus, (scilicet ut thesaurus secus viam communi direptioni obnoxius): ein unschuldiges Kind, wie ein Wolf: ártatlan, mint a' kit akasztani visznek. Borsó az út mellett nem marad szüzen.
Čistotnosť, i, f. munditia, ae, f. mundities, ei, f. nitor, is, m. Reinlichkeit, Sauberkeit: tisztaság, tsinosság. Syn. Čistosť, Čistota. 2) castitas tis, f. castimonia, pudicitia, ae, f. Keuschheit: szüzesség, tisztaság, szemérmetesség. Syn. Čistosť, Čistota, Panenstwí, Neposkwrňenosť.
čistowí, á, é, adj. Čistowa Rúža: v. Čist.

čiſtučkí, á, é, *adj. dem.* mundulus *Plaut.* a, um: reinlich, geputzt, galant, ſauber, artig: tisztátska, tsinósotska.

čiſtučko *adv.* mundule, *Apul.* reinlich, ſauber, artig, galant, wohlanſtändig: tisztátskán, tsinosotskán.

Čit, u, m. sensus, us, m. potentia sentiendi: der Sinn, die Empfindung, Empfindlichkeit, das Fühlen: érzékenység. *Syn.* Čitedelnoſt', Zmiſel.

cit! *interjectio silentium indicantis*: st, ho, sile, tace, quiesce: ſt, ſtill, ſchweig, ſei ruhig: tzit, lassan, halgass. *Syn.* kuſ, pſ, ſt. Cit Chlapcí! pueri silentium (tacete)! ſtill, (ſchweigt) Buben! halgassatok gyermekek.

čík, čil, čigem, V. I. *imp.* čí: sentire: empfinden, fühlen: érezni. *Syn.* cítik. 2) odorari, olfacere: riechen, durchs Riechen bemerken: szagolni. *Syn.* woňat, nuchat, čut. *Tropice.* On to čige (woňá, badá) odoratur (olfacit) rem, res ei subolet: er riechts, er bemerkts: észre veszi a' dolgot. v. cítik 2. *Nro.*

† čiki, čil, čigi (u), idem.

Čítač, a, m. lector, recitator, is m: Leſer, Ableſer, Vorleſer: olvasó, el-mondó. *Syn.* Čítar, Čitatel, *boh.* Čtenář.

čítaččin, a, e, *adj. poss.* lectricis, recitatricis: der Leſerinn gehörig, olvasónéé. *Syn.* čítatelčin, *boh.* čtenáťčin.

Čítačka, i, lectrix, cis, f. legens (recitans) *femina*: Leſerinn, Ableſerinn, Vorleſerinn: olvasóné, el-mondóné. *Syn.* Čitárka, Čitatelka. *boh.* Čtenářka.

čítačow, a, e, *adj. poss.* lectoris, recitatoris: dem Leſer (Ableſer) gehörig, olvasóé, el-mondóé. *Syn.* čitarow, čitatelow, *boh.* čtenářů, 'et ůw.

čítaní, á, é, *p. c.* lectus, a, um: geleſen, abgeleſen, Vorgeleſen: olvastatott, el-mondattatott. Čítaní Člowek: magnae (multae) lectionis homo, ein beleſener Mann, nagy (sok) olvasású ember 2) praelectus, perlectus, recitatus, vorgeleſen, abgeleſen: el-olvastatott, el-mondattatott. 3) numeratus, computatus: gezählt, szamláltatott, olvasott. *Syn.* počtowení. *boh.* čten. *Prov.* J ſ čítaného Wlk bere: non curat numerum lupus, der Wolf friſt auch wohl gezählte Schafe, az olvasott juhokból is visz a' farkas.

Čítáňí, á, n. lectio, nis f. das Leſen, z. B. eines Buchs: olvasás *boh.* Čteňí. Nič Čítáňí neupuſčaj: nunquam remittis animum a legendo *Liv.* du läſſeſt vom Bücherleſen nicht ab, soha sem hagyol alább az olvasásban. 2) praelectio, lectio, recitatio: das Vorleſen, die Vorleſung. z. B. eines Briefs: olvasás, el-olvasas, elő-mondás. *boh.* cteňí. 3) schola, ae, f. praelectio: das Leſen über ein Buch als ein Kollegium, das Vorleſen, die Vorleſung: tanítás, elől-adás, elől-olvasás. *boh.* Čteňí. 4) numeratio, computatio: das Zählen, die Zählung: olvasás, számlálás. *Syn.* Počtowáňí.

čítanliwe *adv.* legibiliter, lesbar, leſerlich: olvasható-képen. *Syn.* čítatedelňe. *boh.* čitedlňe.

čítanliwí, á, é, *adj.* legibilis, e, qui (quae, quod) legi potest: lesbar, leſerlich: olvasható. *Syn.* čítatedelní, *boh.* čitedlní.

Čítanliwoſt', i, f. legibilitas, tis, f. Lesbarkeit, Leſerlichkeit: ol-

olvashatóság, olvasható tulajdonság. *boh.* Čitedlnost.
čitár, a, m. v. Čitač.
* Citara, i, f. v. Harfa.
* Citarár, a, m. v. Harfár.
* Citarárka, i, f. v. Harfárka.
čitárčin, a, e, *adj. poss.* v. čitaččin.
čitárka, i, f. v. Čitačka.
čitárow, a, e, *adj. poss.* v. čitačow.
čitať, al, ám, V. I. *imp. ag*: legere, lesen, olvasni. *boh.* císti (četl), čtu). Nemáš li tak mnoho Roboti, že tu Kňihu čitat možeš? tantumne abs re tua est otii, ut hunc librum legas? hast du wohl so viele Weile, dieses Buch zu lesen? hast du sonsten keine Arbeit, als dieses Buch zu lesen? ugyan érkezhetel-é a' magad dolgaid miátt annyira, hogy ezt a' könyvet olvassad? nints-e' más dolgod, hogy ezt a' könyvet olvashatod 2) praelegere, perlegere, recitare: vorlesen, ablesen, vorsagen: el-olvasni, el-mondani. *Syn.* prečítat, predpowedet. 3) numerare, censere, computare: zehlen: számlálni, olvasni. *Syn.* počtowat, rátát.
čitatedelňe *adv.* v. čitanliwe.
čitatedelní, á, é, *adj.* v. čitanliwí.
čitatel, a, m. v. Čitač.
čitatelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.* v. čitaččin.
čitatelka, i, f. v. Čitačka.
čitatelow, a, e, *adj. poss.* v. čitačow.
čitáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
čitáwat, al, ám, *freq. ex* čitat.
čitedelňe *adv.* sensibiliter, cum sensu, vehementer: empfindlich, empfindsam, empfindbar: meg-érezhetöképen, érezve, érzékenyessen, érzékenységessen. *Syn.* citliwe, citedelňe. *boh.* citedlňe. 2) sensualiter, sensitive: empfindsam, empfindlich, empfindend: érzékenyessen, érzékenységessen, érzekenységgel.
čitedelňe *adv.* idem.
citedelní, á, é, *adj.* sensibilis, sensualis, e: empfindbar, empfindlich, empfindsam was sich empfinden läßt: meg-érezhetö, *Syn.* citliwí, čitedelní. *boh.* citedlní. 2) vim sentiendi habens, sensitivus, a, um; sensualis, e: empfindbar, empfindlich, empfindsam, was empfinden kann: érezhetö, érzékenyes, érzekenységes. *Syn.* citedelní.
čitedelní, á, é, *adj.* idem.
Citedelnosť, i, f. sensibilitas, tis, f. sensus, us, m: Empfindbarkeit, Empfindlichkeit, Empfindsamkeit, Empfindniß der Sache, die empfinden wird: érzékenység, érzés. *Pár. Páp. Syn.* Citliwosť, Čitedelnosť, Cítenosť, *boh.* Čitedlnost. 2) sensualitas, sensus, vis sentiendi: Empfindsamkeit, Empfindlichkeit, Kraft zu empfinden: érzékenység, érezhetösség. *Syn.* Čitedelnosť. *boh.* Čitedlnost.
Čitedelnosť, i, f. idem.
† citedlňe, *adv.* v. citedelňe.
† čitedlňe, *adv.* idem. 2) v. čitanliwe.
† citedlní, á, é, *adj.* v. citedelní.
† čitedlní, á, é, *adj.* idem. 2) v. čitanliwí.
† Citedlnost, i, f. v. Citedelnosť.
† Čitedlnost, i, f. idem. 2) v. Čitanliwosť.
cítení, á, é, *p. c.* sensu perceptus a, um: gefehlt, empfunden: érzett, éreztetett.
Cítení, á, n. sensio, nis. f. das Empfinden, Fühlen: érzés. 2)

2) praesagium, i, n. praesagitio, nis, f. das Ahnen, Ahnden, die Ahndung: elöle (elöl) meg-érzés. *Syn.* Badáňí, Cítenost.

Cítenost, i, f. idem. 2) v. Citedelnost.

† Citeka, i, f. v. Harfa.

cítit, il, ím, V. I. *imp.* cít: sentire, sentiscere, subsentire, fühlen, empfinden, érzeni (érzem). Hlas (Zwuk) cítit, i. e. slišat: sentire sonitum *Plaut.* Klang (Schall Getös) hören, hangot (zengést) hallani. Dobrí Učinek Léku cítit, znamenat: sentire medicinam *Cels.* die Wirkung der Arznei empfinden, érzeni hasznát az orvosságnak. Hlad cítit, okúsit, skúsit. Hladi mret: sentire famem. *Liv.* dem Hunger spühren, éhséget szenvedni. — 2) odorari, sub odorari, olfacere rem: riechen, durchs Riechen bemerken, schmecken: meg szagolni, észre venni a' dolgot. *Syn.* onuchat, owóňat, zawoňat. Cítí to: odoratur (olfacit) rem, res ei sub olet: er riechts, er riecht den Braten: észre veszi a' dolgot: v. čít 2. *Nro.* Cítí, čo chcem: olet ei, quid velim: er riechts, was ich will: észre veszi mit akarok. — 3) sentire, animadvertere, notare, observare: spüren, merken, wahr nehmen: érzeni, meg-érzeni, észre venni, tapasztalni. *Syn.* badat, merkowat. Cítíme, gak predešlé, tak ai budúcé Weci: animo et praeterita, et futura sentimus: wir merken die vergangen sowohl, als die Zukünftigen Sachen: érzük magunkban, valamint az el-multt, úgy a' jövendö (következendö) dolgokat. *II. rec.* cítit sa, dobre, zle: bene, male valere, sich, wohl, übel befinden: jól, roszúl érzeni magát. *Syn.* wina cháďzat sa. Zle sa cítím: male valeo, ich befinde mich übel, roszszúl érzem magamat. 2) Wnečem sa cítit: sibi conscium esse rei alicuius, sich bewußt seyn, érzeni magát. Wnečem sa cítím: rei cuiuspiam mihi conscius sum, ich bin mir einer Sache bewußt, valamiben érzem magamat. *Prov.* Kdo sa w ňečem cítí, že každi o ňem howorí, mislí: conscius ipse sibi de se putat omnia dici: wer sich nichts Gutes bewußt ist, der denkt, man rede allenthalben von ihm: a' ki miben tudós, abban gyanós.

Cítíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cítíwat, al, ám, *freq.* ex cítit. *II. rec.* cítíwat sa: *freq. ex* cítit sa.

citliwe, *adv.* v. citedelňe.

citliwí, á, é, *adj.* citedelní.

Citliwost, i, f. v. Citedelnost.

Citron, u, m. *a*) i. e. citrowí Strom: citrus, i, f. citrea pomus: der Citronenbaum, die Citrone: tzitrom-fa. Kiselí Citron, i. e. Lemon, *boh.* Limún: limon, citrus medica *Linn.* Citrus limonia officin. Limone, Limonie, eine Art Citronenbaum: lémonya-fa. Nagkiselší Citron: limonia acidissima *Linn.* der saure Limonienbaum, leg savanyúbb lémonya-fa. *b*) i. e. citrowé (židowské) Jablko: citrinum citreum, i, n. malum citreum, pomum citri: die Citrone, der Citronapfel, Judenapfel: tzitrom. Kiselí Citron: malum limonium, Limonienapfel, Limone, Limonie: lémonya.

Citronár, a, m. negotiator citreus,

treus, Citronenhändler, tzitrom áros.

† Citronáč, e, m. idem.

citronáčin, a, e, adj. poss. negotiatricis citreae, der Citronenhändler gehörig, tzitrom-árosnéé.

† citronáčin, a, o, adj. poss. idem.

Citronáčeňí, á, n. v. Citronáčstwí.

citronáčiť, il, ím, V. I. imp. neut: negotiatorem citreum esse: ein Citronenhändler seyn: tzitrommal kereskedni, tzitrom-árosnak lenni.

Citronáčka, i, negotiatrix citrea, die Citronenhändlerinn, tzitrom árosné.

† Citronáčka, i, f. idem.

citronáčow, a, e, adj. poss. negotiatoris, citrei, dem Citronenhändler gehörig, tzitrom árosé.

† citronáčů, et čůw, owa, owo, adj. poss. idem.

Citroníček, u, et nečku, m. dem. ex seq.

Citronek, nku, m. dem. a) i. e. citronowí Stromček: parva pomus citrea, ein kleiner Citronenbaum: tzitrom-fátska. b) i. e. citronowé gablčko: pomettum (parvum pomum) citreum: eine kleine Citrone, tzitromotska, kis-tzitrom.

citronowí, á, é, adj. citreus, citrinus, a, um: die Citronen betreffend: tzitromé, tzitromos, tzitromból-való. Citronowí Moček (Mok, vulg. Saft, citronowá Močka (Šťáwa): succus citri (citrei), Citronensaft, tzítrom leve. Citronowí Strom: v. Citron. Citronowá Bazilika, Zelina: ocymum basilicum citratum: Citronbasilien, tzitrom basalika-fü. Citronowá Farba: color citreus, Citronfarbe, tzitrom szín. Citronowá Kůrka (zaprawená), cortex citrei (conditus), Citronenschale (Citronat, eingemachte Citronenschale): tzitrom héj (bé-tsinált tzitrom-héj). Citronowá Zelina, i. e. Dubrawník. Citronoweg Farbi: citreus, coloris citrini: citronengelb, tztrom színü. Citronowé Gablko: mala citrea, die Citronen, tzitromok.

Círka, i, f. fistula textoria, panus, i, m. Lucil. Spule (des Webers) Waffelspule, die Spulpfeife, Schütze: bél-fonalnak öszve-tekerményе, mellyet a' bordáu által botsátanak Par. Páp. takáts tsév. vulg. Cgewka. Aliud est Brdo, et klubko, (glomus, Knäuel, gombolyag) 2) Útek.

Čiž, a, m. v. Čížik.

† Číž, e, m. idem.

Cížba, i, aucupium, i, n. der Vogelfang, madárászás, madarfogás. Syn. Čihadlo, Číhání, Sumenec Ptáčnictwí.

Čížek, žka, m. v. Čížik.

† cizí, adj. omn. gen. v. cudzí.

Čížíček, čka, m. dem. ex seq.

Čížik, a, m. acanthis, idis. f. acredula, ae, f. Cic. Fringilla Spinus Linn. der Zeisig, das Zeisel: tsíz madár Pár. Páp. Syn. Číž, Čížek.

čížíkow, a, e, adj. poss. acanthidis: des Zeisigs, dem Zeisig gehörig: tsízé. Syn. čížow, čížkow.

čížíkowí, á, é, adj. acanthinus, a, um: acanthidem adtinens: vom Zeisig, den Zeisig betreffend: tsízből-való, tsizet illető. Syn. čížkowí, čížowí.

† Cizina, i, f. v. Cudzina.

čížkow, a, e, adj. poss. v. čížíkow.

čiž-

čižkowí, á, é, *adj.* v. čižikowí.

† Čížlist, u, m. v. Čepost.

Čižma, í, f. cothurnus, i, m. *Cic. Horat, Virg.* Tschischme, der Cothurn, Art hoher Schuhe, deren sich die Ungarn bedienen, und die Griechen, und Andre bei vielen Gelegenheiten bedienten z. B. bei der Jagd, besonders trugen sie Acteurs in Tragödien. *Hor.* tsizma. Čižmu wikriwiť: cothurni talum adterere, die Tschischme anstreten, tsizmasarkát el-nyomni. W Čižmách chóďiť: cothurnatum (in cothurnis) incedere, cothurnos gestare: die Tschischmen tragen, tsizmában járni, tsizmát viselni. W Čižmách obutí: cothurnatus, die Tschischmen anhabend, tsizmás. Čižmi obúť, wižúť: cothurnos adtrahere (induere), exuere: die Tschischmen anziehen, ausziehen: tsizmát húzni-fel, levetni (lehúzni). *Prov.* Gedna Čižma (Obuw) na každu Nohu: omni pedi eundem calceum inducere *Galen.* Eodem calceamento calceare omnes. Unum contra omnia possibilia remedium: ein Mittel wider alles: egy tsizma minden lábra. Egy szerrel mindenre élni. Dáwno sem gá to uš w Čižmách podral (zedral), čemu (čo) sa ti ešče učiť musiš: pedum visa est via. Discere primum ea debes, quae me expertum docere cupis: das weiß ich schon lange, was du mir sagen willst (was du erst lernen mußt): megjöttem én onnan, a' hova te mégy *Par. Páp.*

Čižmár, a, m. cothurnarius, i, m. Tschischmamacher, tsizmadia, tsizmazia. *Prov.* Ani Čižmár neňi dobrí, kteri na malu Nohu welku Čižmu robí: vel cothurnarius non videtur bonus, qui parvo pedi magnum cothurnum inducit. *Plutarch.* Res minimas dicendi artificio efficere maximas est ineptum. Oratio cum re congruat, oportet, non aliter, quam vestis corpori congruere debet: die Rede muß passend seyn auf die Sache: a' beszéd hogy egygyezen-meg a' dologgal, szükséges. Az a' tsizmadia sem jó, a' ki nagy tsizmát varr kitsiny lábra.

čižmárčin, a, e, *adj. poss.* cothurnariae, der Tschischmamacherinn gehörig, tsizmadiáné, tsizmazianéé.

Čižmáreň, rňi, f. v. Čižmárňa.

Čižmáreňí, á, n. v. Čižmárstwí.

čižmáriť, il, ím, V. I. *imp. mar.* cothurnarium esse, opificium cothurnarium exercere: ein Tschischmamacher seyn, das Tschischmamacherhandwerk treiben: tsizmadia mesterségel űzni, tsizmadiáskodni.

Čižmárka, i, f. cothurnaria, ae, f. uxor cothurnarii: die Tschischmamacherinn, tsizmadiáné, tsizmaziáné.

Čižmárňa, i, f. officina cothurnaria, Tschischmamacherstube, tsizmadia műhely. *Syn.* Čižmáreň.

čižmárow, a, e, *adj. poss.* v. cothurnarii, dem Tschischmamacher gehörig, tsizmadiáé, tsizmaziáé.

Čižmarowáňí, á, n. v. Čižmárstwí.

čižmarowať, rowal, rugem, *freq. ex* čižmáriť.

čižmárski *adv.* cothurnarie, more cothurnariorum: Tschischmamacherisch, tschischmamachermässig, nach der Art der Tschischma-

mamacher: tsizmadia (tsizmazia) - módon. *Syn.* poči̇̌zmárſki.

Čižmárſki, á, é, *adj.* cothurnarius, a, um: opificium cothurnarium, *vel* cothurnarios adtinens: die Tſchiſchmamacher, oder ihres Handwerk betreffend: tsizmadiai, tsizmaziai, tsizmadiákat, vagy tsizmadia mesterséget illető.

Čižmárſtwí, á, n. opificium cothurnarium, die Tſchiſchmamacherei, das Tſchiſchmamacherhandwerk: tsizmadia mesterség. *Syn.* Čižmáření Čižmarowáňí.

Čižmárſtwo, a, n. *collect.* cothurnarii opifices, die Tſchiſchmamacher, tsizmádiák 2) *vulg.* v. Čižmárſtwí.

Čižmička, i, f. *dem.* cothurnulus, cothurnellus, i, m: parvus cothurnus: eine kleine Tſchiſchma: tsizmátska, kis tsizma. Nezametag, nezametag Jzbički, zamažeſ ſi, zamažeſ ſi Čižmički.

Čižmiſko, a, n. *contemt. et exager.* ex Čižma.

Čižmowí, á, é, *adj.* Čižmowá Sara: caulis cothurni, Tſchiſchmen ſchenkel, tsizma-szár.

† Cizokragní, á, é, *adj.* v. cudzokragní.

† cizoložiti, il, ím, v. cudzoložit.

† Cizoložní, á, é, *adj.* v. cudzoložní.

† Cizoložňice, f. v. Cudzoložňica.

† Cizoložňictwí, n. v. Cudzoložňictwí.

† Cizoložňík, a, m. v. Cudzoložňík.

† Cizoložſtwí, n. v. Cudzoložſtwí.

† Cizoložſtwo, a, n. v. Cudzoložſtwo.

† Cizorálek, lku, m. v. perowí Nožík, Penicil.

† Cizozemec, mce, m. v. Cudzozemec.

† Cizozemka, i, f. v. Cudzozemka.

† Cizrna, i, f. v. Cicer.

Čkáňí, á, n. singultus, us, m. *Cic.* das Schluchzen, der Schlucken: tsuklás. *Syn.* Ščikáwka, Ščikutáňí, Ščikútka, Čkmuki, Začknutí, *boh.* Chropot.

čkať ſa, čkalo ſa, čká ſa V. I. *imp.* nech ſa čká cum *dat. pers.* mi, ti, mu, etc. singultire *Apul.* singultare *Cic.* ſchluchzen, den Schlucken haben: tsuklani. *Syn.* ſčikútať ſa, čknúť, začknúť. *Aliud est* rihať, ructare. Čká ſa mi: singultio *Apul.* singultus habeo: ich habe den Schlucken, tsuklom.

Čkáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

čkáwať ſa, čkáwalo ſa, čkáwa ſa mi, ti, mu. *freq.* ex čkať ſa.

čkawe *adv.* singultim *Apul.* ſchluchzend, tsukolva. *Syn.* ſčikútawe.

čkawí, á, é, *adj.* singultiens, tis: ſchluchzend, den Schlucken habend: tsukló. *Syn.* ſčikútawí.

čnúť, čnul (čel) čňem. V. I. *imp.* čňi: mutire, muttire, mussare, mussitare, hiscere: mucken, mukſen, muckeln, leiſe reden, etwas nicht laut heraus ſagen, nur davon murmeln: motszamni, lopva suttogni. *Syn.* ceknúť, ſuchnúť. Ani len čnút neſmím: nihil mutire audeo *Terr.* ich darf davon nichts muckſen, motszanni sem merek *Par. Páp.* Ani čnút otom netreba: neque opus est mutilo *Ter.* es darf davon auch nicht gemuckt (i. e. leiſe, oder auch ein Wörtchen geredet) werden: suttogni sem kell arról. Čuč, aňi len nec-

kiňk

kni: tace altum, neque mutire aude: sey still, unterstehe du dich nicht niemal zu mucken: hallgass, egygyet se motszanny.

Čknút, čknul (čkel), čkňem V. I. *imp.* čkňi: v. čkať sa. *II. rec.* čknúť sa, mi, ti etc. *idem.*

Čknutí, á, n. mussitatio, mussatio, nis f. mutilum, i, n. *Ter.* das Mucken, Mucksen, Muckeln; motszanás, suttogás. *Syn.* Čeknutí, Suchnutí.

Čknutí, á, n. v. Čkáňí.

Článček, u, et nečku, m. *dem.* *ex* Článek.

Článeček, nečku, m. *dem.* *ex* *praec.*

Článek, nku, m. articulus i, m. artus, us, m. membrum, i, n. das Gelenk, Glied, der Theil, z. B. des Menschen, als Arm, Fuß, Hand, Finger: iz, tag. Po Článku: v. článkowe. 2) nodus, articulus, geniculum, i, n. *Plin. H. N.* der Knoten, z. B. am Halme: bötkö, iz a' fü-száron *Par. Pap.* *Syn.* kolenko, Súček, Uzlíček na Zrostlinách: *boh. etiam* kolínko. 3) articulus membrum, pars, caput, vel locus theologicus: der Artikel, Stück, Theil, z. B. der Theologia: tzikkely, agázat. Článek Wíry: articulus fidei, caput religionis: ein Glaubensartikel, hitnek ágázattya. Články zákona: legis capita, die Artikel des Gesetzes, foglalattya (sommája, veleje) a' törvénynek. 4) Řeči, Písma: membrum (pars) orationis, *vel scripti*: ein Stück, oder Theil einer Rede, einer Schrift: része a' beszédnek, vagy írásnak *Syn.* Částka. Článki Předpowědi: articuli, et membra periodi: die Stücke der Rede, egész beszédnek részei.

článkowí, á, é, *adj.* articulos adtinens, articularis, e, articularius, a, um: die Glieder betreffend, izekhez-való, izekben-lévő, izi, izeket, (tagokat) illető, izes. *Syn.* článkowní. Článkowá Woda: axungia articulorum, liquor articularis: Gliedwasser, Gelenksaft: izek nedvessége. Článkowá Nemoc, Bolest: *a*) i. e. článkowá Wodnačka: hydrops e nimia multitudine axungiae articulorum, Gliedwassersucht, viz-korság. *b*) i. e. Lámka Lámání, Lúpka Ľostec) w Článkoch a klúboch, suché Lúpáňí, *boh.* Dna (Lámání) w Článcích a klúbích, Pakostnice: arthrytis, idis, f. *Vitruv.* morbus articularis, tormina articulorum: das Gliederreissen, Reissen in Gliedern, die Gicht, Gliederkrankheit, Gliederwehe: köszvény, taghasogatás. Článkowé Wíno: vinum anti arthryticum: der Gliederwein, ézesbor. Článkowé Čepi: glandulae articulares, Gelenkdrüse, izekben lévő mirigy.

článkowňe *adv.* articulatim, membratim, per capita, per partes particulatim: artikelweise, gliederweise: izenként, darabonként, tagonként. *Syn.* po Článkoch. 2) ordinatim, ex ordine, seriatim, iuxta seriem: nach Reihen, gliederweise: rend szerént, egymás utann.

článkowní, á, é, *adj.* membris praeditus (instructus) a, um: gliedern, gegliedert: tagas. 2) v. článkowí.

Členíček, nečku, m. *dem.* parvus talus, das Knöchellein, Knörrchen: bokátska, kis lábbo-

boka. *Syn.* kotňíček, kúkíček, *vulg.* kotecek.

Členek, nku, m. talus, i, m. der Knorren, Knöchel am Fuße: boka lábboka, boka tsont. *Syn.* kotňék, kútek na Noze, *vulg.* kotek, *boh.* Kůtek. Až po Členki: talorum tenus, bis zum Knorren, egész bokákig.

[illegible]enkowatí, á, é, *adj.* scaurus, a, um: großknörrig, nagy bokáú, kinek nagy boka-tsontya vagyon. *Syn.* kotni kowati.

[illegible]lenkowí, á, é, *adj.* talaris, e, *Cic.* die Knöchel betreffend, dahin gehörig, bis an die Knöchel gehend: bokáig-érő.

Členok, nku, m. v. Členek.

[illegible]iwe *adv.* solitarie, deserte: einsam, magánossan. *Syn.* cněr otupne, samotne.

[illegible]iwí, á, é, (*abs.* cliwo) *adj.* solitarius, desertus, solus, a, um. einsam, z. B. Menschen, Thier Leben: magános. *Syn.* cní, otupní, samotní. Tak mi ge tu cliwo *a*) locus hic videtur mihi esse solus (desertus): es ist mir hier so einsam, dieser Ort scheint mir einsam: olly tsudálatosnak tetszik nékem itt lenni. *b*) sum hic solitarius, ich bin da einsam, magánossan vagyok itten.

[illegible]wo, v. cliwe, et cliwí.

[illegible]iwost, i, f. solitudo, inis, f. die Einsamkeit, magánosság. *Syn.* Otupnost, Samotnost.

[illegible]n, u, m. v. Člun.

[illegible]ček, u, et nečku, m. *dem.* v. Člunek.

[illegible]nkár, a, m. v. Člunkár.

[illegible]nkárka, i, f. v. Člunkárka.

[illegible]nkowání, á, n. v. Clunkowání.

[illegible]nkowat sa, kowal sa, kugem sa, V. 1. *imp.* kug sa: v. člunkowat sa.

[illegible]nkowí, á, é, *adj.* v. cluntowí.

Člnkowník, a, m. v. Člunkowník.

† Člo, a, n. v. Míto.

* Člowačínec, nca, m. v. Člowečinec.

Clowecek, čka, m. *dem.* homulus, homunculus, i, m. homuncio, nis, m. das Menschlein, Menschchen, Männchen, Männlein, ein kleiner Mensch: emberetske, emberke, kis ember. *Syn.* Chlapík, malí Člowek. *boh.* Člowíček.

Člowečenstwí, á, n. humanitas, tis, f. humana natura: die Menschheit, emberi természet, emberség. *Syn.* Člowectwí. 2) proprietas (dos, virtus) corporis: die Leibeigenschaft, testi tulajdonság.

† Člow'ečenstwi, n. *idem.*

člowečí, á, é, *adj.* humanus, a, um: menschlich, emberi. *Syn.* clowecki, ludský.

† člow'ečí, *adj. omn. gen. idem.*

Clowečica, i, f. mulier, is, f. femina, ae, f. Weibsmensch, aszszony ember. *Syn.* Roba, Žena, Ženská.

† Clow'ečice, f. *idem.*

Clowečina, i, f. caro humana, das Menschenfleisch, ember hús. *Syn.* člowečé Maso.

† Člow'ečina, i, f. *idem.*

Člowečinec, nca, m. excrementum, (stercus, merdum) humanum: ein Dreck, Menschenkoth: szar, ember szar.

† Clow'ečinec, nce, m. *idem.*

Clowečisko, a, n. contemt. et exagger ex Clowek: ingens (absurdus) homo, ein großer (abscheulicher) Mensch, igen nagy (otsmány) ember.

člowečki *adv.* humane, humanitus: menschlich, emberül, emberi módon. *Syn.* počlowečki.

člowečkí, á, é, *adj.* v. člowečí.

Člowectwí, á, n. v. Člowečenstwo.

Člowek, a, m. *Plur. pro.* Člowěči dicitur Ludi Ludá: (*boh.* Lidé): homo, inis, m. der Mensch, ember. Múdrí Člowek: prudens homo, qui feliciter sapit: ein vernünftiger Mensch, okos ember. Sprostí (Hlúpí) Člowek, stupidus homo, qui nihil sapit, ein dummer Mensch, Tölpel: értetellen (ostoba otromba) ember. Geden dobrí Člowek: Teophorus, Gottmann, Gottlieb: Isten embere. Obecní Člowek: idiota, plebeius homo: der gemeine Mann, köz (paraszt) ember. Twrdí Člowek. Jna Wrški wichádzá, i do Nížin (Dolin) wpadá: difficilis vir *Hom.* Durus et implacabilis *Plutarch.* Homo impendio rigidus, et implacabilis. At tibi non umquam placanda in pectore mens est. Durus alloquiis. Homo inexorabilis, exoratu difficilis, ac praefractus, suoque relinquendus ingenio. Corinthus et collibus surgit, et vallibus deprimitur *Suidas.* Homo intractabilis, et aspero ingenio: ein steinharter Mensch, kemény ember. Welkí Člowek, i. e. Ober, Obor: gigas antis, m. ein Rieß, óriás. Udatní (dobre zawázaní) Člowek: bene (solide) compactus homo, ein gut gewachsener (starker) Mann, izmos (erös) ember. Gestli-že chce Člowek žiw bit, musí robit (*boh.* Delat): labore comparandus est victus, labore opus est ad comparandum victum: man muß arbeiten, wenn man leben will: dolgozni kell az embernek, ha élni akar. Gakí (kdo) ge to ten Člowek? Čo ge to za Člowéka? quid hoc hominis est? was ist das für ein Mensch? ugyan mitsoda ember ez? Powím gím, kdo (čo) ge ten Člowek: exponam quid hominis sit: ich will ihnen erklären, was das für ein Mensch seye: meg-mondom mindgyárt, mitsoda ember ez? Čo si ti za Člowéka? Gakí si ti Člowek? kdo si? quid tu hominis es? was bist denn für ein Mensch? wer bist denn du? mitsoda ember (ki) vagy te? *Prov.* Člowek s Časem sa mení: tempora mutantur, nos et mutamur in illis: es vergeht alles mit der Zeit, idővel változik az ember-is. — Člowek na Sweté okolo Nemoci a Smrti často sa plete: cor sine corde nihil, caro nil, nisi triste cadaver; nasci aegrotare est; vivere saepe mori: der Mensch auf der Welt, ist oft der Krankheit, und dem Tode ausgesetzt: nyomorúltt e' világon az ember élete, a' nyavalya, és halál nem egyszer forog körülette. — Gakí Člowek, taká Reč: qualis homo, talis sermo: wie der Mensch, so die Rede: minémü az ember, ollyan a' beszédgye. — Člowek Člowéku Boh (Dábel): homo homini Deus (diabolus, lupus), ein Mensch ist dem andern ein Gott (ein Teufel), az ember Istene (ördöge) az embernek. — Člowek míní, Pán Boh mení. Člowek ustanowuge, umíňuge, Pán Boh naprawuge: homo proponit, Deus disponit: der Mensch denkts, Gott lenkts: az ember fel-tészi, de Isten el-rendeli. v. -míňík. — Člowek risawí a černí (barnawí) malokedi dobrí: per barbam rubram debes cognoscere nequam; multi

ti non rubram, sed habent cum crimine nigram: thu nicht allein den Rothbart schelten, der schwarze Bart gerath auch selten, veres 's barna szakál ritkán jó embere talál. 2) mancipium, manucapium, i, n. ein Leibeigener, saját pénzen vett emberünk (ember).
† Člow'ek, a, m. *idem*.
† Člowíček, čka, m. *dem.* v. Čloweček.
† Člowik, a, m. v. Člowek.
Člun, u, m. cymba, *Cic. Virg.* scapha arbor cavata, navicula, ae, f. lembus, i, m. linter, tris, f. *Cic.* catascopium, i, n. codicaria (parva) navis: der Kahn, Stachen, ein kleines Fahrzeug zu Fahren, das Schifflein, Schifchen, Einakel, das Klanel: tsónok *Par. Pap.* fából kivájt tsónak, ladik, sajka, kis hajótska, hajó nászád, folyó hajó. *Syn.* Čln, Loďka, strowná Loď, *vulg.* Lodek, *boh.* loďáďka, koráb. Kibárski Člun: scapha piscatoria, navigium piscatorium: Fischerkahn, halász tsónók. Nemám Čluna, aňi wesla, gako bi náš Woda ňesla? etc.
Člunček, u, et nečku, m. *dem.* ex *seq.* *Syn.* Člnček.
Čluneк, nku, m. *dem.* lintriculus, i, m. *Cic.* scaphula, cymbula, navicella, ae, f. *Plin. Ep.* cymbium, i, n. ein kleiner Kahn, Kähnchen: tsónakotska *Par Pap.* ladikotska. *Syn.* Člnek. *boh.* koráb. Másti Člunek ai Weslo, trápí teba twoge Pestwo. 2) na Piti Wodi etc. cymbium, i, n. *Virg.* Kähnchen zum Trinken, Kahngeschirr, ein kahnförmiges (mit einem länglichrunden Rande versehenes Trinkgeschirr: ivó tsónak, tsónakotska *boh.* koráb 3) kadlečkí tkáčkí Člunek: v. Brdo.
Člunkár, a, m. cymbarius, scapharius opifex: der Kahnmacher, tsónak tsináló. *Syn.* Členkár, Člnkár, Člunár, Člunkowňík, Loďkár.
člunkárčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*
Člunkárka, i, f. cymbaria, scapharia opifex: die Kahnmacherinn, tsónak tsinálóné. *Syn.* Člnkarka Loďkárka.
člunkárow, a, e, *adj. poss. ex* Člunkár. *Syn.* člnkárow.
Člunkowáňí, á, n. scapha navigatio: das Fahren auf dem Kahne, hajókázás, ladikázás. *Syn.* Člnkowáňí.
člunkowat sa, kowal sa, kugem sa, V. I. *imp.* kugsa: cymba vehi, auf dem Kahne fahren, hajókázni, ladikázni. *Syn.* člnkowať sa.
člunkowí, á, é, *adj.* cymbalarius, scapharius, a, um: ad scaphas (cymbas) pertinens: den Kahn betreffend, tsónakos *Par. Páp.* ladikokhoz tartozandó. *Syn.* člunowí, člnkowí, loďkowí.
Člunkowňík, a, m. v. Člunkár.
člunowí, á, é, *adj.* v. člnkowí.
Čmáňí, á, n. herbae inutiles, das Unkraut, gaz, giz-gaz. *Syn.* mrcha Zelina.
Čmaňina, i, f. idem.
Čmar, u, m. lac butyraceum, restans post confectionem butyri: die Buttermilch, iró.
čmarowí, á, é, *adj.* e (cum) lacte butyraceo, von (aus) Buttermilch, mit Buttermilch, irós, iróból-való.
Čmel, a, (*boh.* e), m. apis terrestris *Linn.* die Hummel, eine Art Feldbienen, mező méh.
Čmela, i, f *idem.*
Čmelíček, čka, m. *dem. ex seq.*

Čme-

Čmelík, a, m. *dem. ex* Čmel.
† Cmet, u, m. v. Cmar.
† cmetowí, á, é, *adj.* v. cmarowí.
† Čmeyří, n. v. Čmíří.
Čmeyričko, a, n. v. Čmíra.
† Cmíra, i, f. fibra, fibrilla arborea, vel plantae: das Zäserchen, Zeserlein, Fäserchen, Fäserlein, Faser, Zaser in Bäumen, und Pflanzen: fának szösös róstya, rostyátskája. *Syn.* Čmírka, Cmírička, konár, konárček, konárek, mala zilka nakoreňí stromowém, neb na zelinách. *boh.* Čmíříčko. *Plur. nom.* Čmíri, *gen.* Cmir: fibrae arborum, die Baumfäsern, fáknak szöszös róstyai. *Pár. Pap.*
Cmíři, á, n. *collect.* fibrae arboreae. vel plantarum: die Zäsern, fáknak szöszös rostyaik. *Syn.* Čmíri, Čmírki, Konáre, malé Žilki. *boh.* Čmíří.
† Čmíří, n. *idem.*
Čmírička, i, f. *dem.* ex Čmírka.
† Čmíříčko, a, n. *dem.* v. Cmíra.
Čmírka, i, f. *dem.* Čmíra.
cňe *adv.* v. cliwe.
Cňení, á, n. v. Cliwosť.
cňeť, cňel, cňem, V. I. *imp.* cňi: solitarium esse, einsam (ganz allein) seyn, magánossan lenni. *II. rec.* cňeť sa, *cum dat. pers.* mi, ti, mu, etc. v. cňeť. Cňe sa mi, i. e. cliwo mi ge: v. cliwí.
cní, á, é, (*abs.* cno), *adj.* v. cliwí. Cno (cliwo) mi ge: v. ckiwí.
Čnosť, i, f. v. Čtnosť.
† Cnostki, tek, f. *plur.* v. Ctnostki.
čnostliwe *adv.* v. čtnostliwe.
čnostliwí, á, é, *adj.* v. čtnostliwí.
Čnostliwosť, i, f. v. Čtnostliwosť.
čnostňe *adv.* v. čtnostňe.
čnostní, á, é, *adj.* v. čtnostní.
Čnostnosť, i, f. v. Ctnostnosť.
† co, *gen.* ceho v. čo.
čo, *gen.* čeho? quid? was? mi? mitsoda? *boh.* co. Čo ge? quid est? was ists? mi az? Čo ale robí? R. Newím, snad píše: quid agit? R. nescio (ignoro) fortasse scribit: was macht er denn? R. ich weiß es nicht, er schreibt vielleicht: mit tsinál? R. nem tudom, talán ír. Čo ale tam budeš robiť? quid ergo ibi facies? was willst du denn dort machen? ugyan mit fogsz tsinálni ottan? Čo tam chceš (robíš)? quid ibi vis (quaeris) was willst (suchst) du dort? mit akarsz (mit keresel) ott? Čo tu robíš? quid tibi hic negotii est? *Ter.* was hast du da zu thun? mi dolgod néked itt? Čo ma ge potom? Čo mňa do teho? non est meum negotium, multum valeat. *Diog.* Quid ad me? non laboro de re, quae nihil ad me adtinet: was geht mich das an? ich frage nichts darnach: eb helye, mi nem én dolgom *Par. Pap.* mi közöm hozzá? Nohi ma bolá. R. Od čeho ale? pedes mihi dolent? R. A qua re? die Füße thun mir weh? R. Wovon denn? fájnak a' lábaim? R. Ugyan mitöl? *Riemu* ge to (toto)? ad quid est hoc? ad quid hoc deservit? zu was dient das? zu wem ist dieses? minek ez? mire való ez? Čo ge to za Wec? gaká ge to Wec? quid hoc rei est? was ist das (für eine Sache)? mi dolog ez? Čo Otec robí? Gako ge z Otcem? geli žiwí? quid pater? vivitne? wie ist mit

mit dem Vatter? lebt er noch? hát az atyám él-é még? Čo sním urob'me? Co máme s ňím robit? quid faciemus? quid facto opus? was sollen wir mit ihm thun? mit tészünk (tégyünk) véle *Par. Páp. Prov.* Čo kdo hledá, naide (najde): Pyraustae interitus: was einer sucht, das findt er: ki mit keres, meg-leli. *Loco:* na čo, o čo, pre čo, wčo, za čo, *dicitur*: nač, oč, preč (*boh.* proč) weč, zač. — 2) qui, quae, quod: so welcher, welche, welches: ki, mellyik. *Syn.* kterí, *boh.* geſto. Ten Člowek (Chlap) čo nás stretnul (*boh.* potkal), ge tu tes (*boh.* taki): ille vir, qui nobis occurrit, etiam hic ad est: der Mann, der uns begegnete, ist auch hier (da): az az ember-is, a' ki minket elöl találl (szem közt jött), itt vagyon. Gá uš nemám teg Sili (tu Silu), čo sem prwmal: ego non amplius habeo vires, quas olim habui: ich habe nicht mehr die Stärke, die ich vorhin hatte: nékem immár nintsen az az erőm, mellyel az elött birtam. — Gá bich nemal tu Trpezliwosť (teg Trpezliwosťi) čo on má: ego id non ita aequo animo ferrem, sicut ille: ich hätte nicht die Geduld, die er hat: én elnem türném azt olly békességgel, mint ő. — To ge ta Paňi, čo snami priſla: haec domina (femina) est, quae nobiscum venit: das ist die Frau die mit uns gekommen ist: ez az aszszony, a' ki velünk jött. To su ti Páňi, čo snami sedeli: illi domini, (viri) sunt, qui nobiscum adsidebant: das sind die Herren, die mit uns saſſen: ezek azok az urak, a' kik mi velünk együtt ültek. *In obliquis Casibus demto Accusativo feminino, et neutro, si čo ad substantivum referatur, etiam pronomen personale ho gu, mu, geg etc. et ňeho, im, ňemu, neg, etc. adhiberi debet* v. g. Toge ten čo smeho prosili: ille est, quem rogavimus: das ist der, den wir gebeten haben: ez az, a' kit kértünk. To sú ti, čo sme sňimi mluwili: illi sunt, quibuscum loquuti sumus: das sind die, mit denen wir gesprochen haben: ezek azok, a' kikkel szóllottunk (beszéllettünk, beszéltünk). Tu mağú Crnček, čo ge Bílek w ňem: hic est ollula in qua est albumen: da haben sie das Töpfchen, worinn das Eiweiß ist: itt vagyon a' fazék, a' mellyben a' tojás fehére, (fejére) vagyon. — 3) cur? quare? quamobrem? quid ita? qua de causa? was? warum? miért? miokból? mi úgy? *Syn.* prečo. Čo ale sa lekáš? čeho? cur terreris? quare? was (warum) erschröckst du denn? wovor? mit ugyan ijedsz meg? mitől? Čo ale bich to tam dáwal, prečo? neweďelbich Príčinu: cur id illuc dem? nescio causam; warum sollte ich es denn hingeben? ich weiß keine Ursache: miért adgyam (adnám) azt oda? nem tudom az okát. Čo ma trápíte? cur me affligitis, vexatis? warum plagt ihr mich? mit (miért) nyomorgattok engemet (engem)? Čo ale sa nepoſadíš? cur non adsides? warum setzest du dich denn nicht nieder? miért nem ülsz le? *I.* Čo *emphasis, vel euphoniae causa saepe assumit* Z, coz, et ze, čoze, v. g. Kdo ma volal? z. Čož

gá

gá wím: quis me perfudit? ꝑ. nescio: wer hat mich begossen? ꝑ. Ich weiß es nicht: ki öntött meg engem? ꝑ. Nem tudom. Čož neiđe spať? cur non itt cubitum? warum geht er nicht schlafen? miért nem megy alunni (feküinni)? Čož on posluchňe? non obtemperabit (-rat), er folgt ja nicht, talán szót fogad? Čože plačeš? čože ti ge? cur lachrymaris (fles)? quid tibi de est? was weinst du? was fehlt dir denn? miért sírsz? mi bajad? *II. Pro* čož ge, *dicitur unice* čože? quid est? was ists? mi az? mitsoda? Čo že to? quid est hoc? was ists? mi dolog. — 4) Gá mám porád čo behať: assidue (ads) concursandum mihi est, ich muß beständig hin und her laufen, szüntelenül kell futkosnom. Mám sním čo činiť. Mám sňím gednáňí: mihi cum illo negotium est, ich habe mit diesem da zu thun, nékem véle valami dolgom vagyon. Žáden, čo (gať) gá wím, tam neweśel: nemo, quod equidem sciam, illuc est ingressus: niemand ist da hinein gegangen: senki sem mentt oda-bé, a' mennyire én tudom. 5) ne čo: nihil, quidquam; nichts, semmi. Ti tu nemáš čo robiť: nihil tibi hic negotii est, du hast hier nichts zu thun, semmi dolgod nints itten. — 6) čo newiđeť: mox brevi; bald, in kurzem, in kurzer Zeit; majd, majdon, mindjárt *Par. Pap.* mindgyártt, nem sokára, rövid idő múlva (alatt). On tu buđe čo newiđeť; mox veniet, er kömmt den Augenblick, nem sokára el-fog jönni. Mindgyárt itt terem. — 7) Cum, quod: daß, hogy. *Syn.* že. Nebolo dlúho, čo usnuli: non diu fuit, cum obdormierunt: es ware nicht lange, daß sie eingeschlafen sind: nem soká vóltt, hogy el-aluttanak. Zítra buđe Tiđen, čo sme tam boli: cras erunt octo dies, cum ibi fuimus (quod ibi fuerimus): morgen sind acht Tage, daß wir dort gewesen sind: holnap lészen egy hete, hogy ott voltunk. — 8) ubi, wo, hol, a' hol. *Syn.* kđe. Ten Dom ge od sameho Drewa, čo tam horelo dňes: illa domus tota lignea est, in qua, (ubi) hodie incendium ortum est: das Haus ist ganz vom Holze, wo es heute gebrannt hat: az a' ház egészszen mind fából vagyon, mellyben ma tüz támadott. — 9) quoad, quamdiu: so lange, meddig, míg, miólta, mioltától. *Syn.* dokaď, gak. On nestonal, čo ge tu: ille, quamdiu hic est, non aegrotavit: er war so lange er hier ist, nicht krank: Mioltától itt vagyon, nem volt beteg. — 10) Čo-to: quo-eo; je-je (desto): mennél, annál. *Syn.* čím-tím. Čo wíc, to lepšeg: quo plus, eo melius: je mehr, je (desto) besser: mennél több, annál jobb.

čobi, *Sing. 1-ma pers.* čobich, *2-da* čobisi et čobiš, *3-tia* čobi; *Plur. 1-ma pers.* čobisme, *2-da* cobisťe, *3-tia* čobi. *Construitur tantum cum Praeterito Perfecto.* v. čo. Čo bich učiňil, ňenachádzám: ultra, quo progrediar, non habeo; ich kann nicht weiter gehen, nem mehetek tovább. Nemám nič, čo bich ti písal: nihil habeo ad te scribere, quod (cur) tibi scribam: ich habe keine Ursach an dir zu schreiben: semmi okom nints, hogy néked írjak. Čobich (čobisi, et

et ćobiſ, ćobi): robil, *plur.* ćobiſme (ćobiſte, ćobi) robili: ita omnino, utique: ja, allenthalben, allerdings, auf alle Weiſe: igen-is, úgy, hát. *Syn.* ano, i welmi, tak geſt.

* Ćob·la, i, f. v. Lahwica 2) v. Ćutora.

* Ćobolka, i, f. *dem.* v. Lahwička. 2) v. Ćutorka.

† Ćočka, i, f. v. Soſowica.

† ćočkowí, á, é, *adj.* v. ſoſowicowí.

† Ćočkowina, i, f. v. Soſowina.

† Ćočkowiſke, n. v. Soſowiſko.

* Ćof, u, m. v. Kulík, Wrkoć.

Cofáňí, á, n. v. Coſkáňí.

cofat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. coſkat.

Cofáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* *ex seq.*

cofáwat, al, ám, *freq.* *ex* cofat.

* Cofíček, u, et fečku, *dem.* v. Kulíček, Wrkočík.

Coſkáňí, á, n. recessio, nis, f. retrogradus, recessus, regressus, us, m. das Zurücktreten, Zurückweichen: hátra (viszsza) térés. *vulg.* tzurukolás. *Syn.* Cofáňí, *boh.* Cúfáňí. 2) remotio, retractio, reductio: Zurücktreibung, Zurückziehung: viszsza (hátra) vonás, húzás, *vulg.* tzurukoltatás.

coſkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: cessim ire, regredi, retrograde recedere, retrocedere: zurücktreten, zurückweichen: hátra (viszsza) térni, hátra mászni *vulg.* tzurukolni. *Syn.* cofat, cofnút, coſkat ſa, naſpát lezť. *boh.* cúfati 2) removere, retrahere: zurücktreiben, zurückziehen: viszsza (hátra) vonni, húzni. *vulg.* tzurukoltatni. *II. rec.* coſkat ſa: v. coſkat 1. *Nro.*

Coſkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* *ex seq.*

coſkáwat, al, ám, *freq.* *ex* coſkat. *II. rec.* coſkáwat ſa: *freq.* *ex* coſkatſa.

coſkawe *adv.* cessim *Varr.* rückwärts, zurück: hátra mászva, viszszatérve. *Syn.* coſkagíc.

coſkawí, á, é, *adj.* cessim iens rückwärts gehend (weichend), hátra mászó, viszsza térö. *Syn.* coſkagící. Coſkawé Koňe: equi cessim euntes, zurückweichende Pferde, hátra mászó lovak.

cofnút, fnul (fel), fňem, V. I. *imp.* fňi, *de uno actu.* v. cofkat, *boh.* cofnúti. *II. rec.* cofnút ſa: v. coſkat ſa.

Cofnutí, á, n. v. Coſkáňí.

* cokaní, á, é, *p. c.* v. wihnaní.

* Cokáňí, á, n. v. wihnáňí.

* cokat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. wihnat, wiháňat.

* Cokáwáňí, á, n. v. Wiháňáwáňí.

* cokáwat, al, ám, v. wiháňáwat.

coki! *vox canem repellens*: apage! geh! weg! tzoki, *kutya űző* (kergetö) szó. *Syn.* čibe, *vulg.* čibo. *Prov,* Coki Pſowi od Oltára: margaritae non proiiciuntur ante porcos, die Perlen hängt man nicht den Hunden an, nem illik a' disznó órrára az arany peretz.

† cokoli, cokoliw, cokoliwek: v. čokolwek.

čokolwek, *gen.* čehokolwek: quidquid, quodcunque: was nur, was da nur, was immer: akár mi, valami *boh.* cokoli. *Prov.* Čokolwek ge naglepſe, bíwá nagwzáčňegſe: quod optimum carissimum (rarissimum): gute Waaren bekommt man ſelten, a' mi jó, az igen ritka.

Col, u, m. Míra: digitus, i, m. pollex, cis, m. Zoll, ein Maß

Maß: uj (mérték). *Syn.* Prst, palec, *boh.* Cúl.
* Colmagster, stra, m. v. Wiplatník.
† Colmistr, a, m. idem.
* Comb, u, m. v. Bombolec.
* combaní, á, é, *p. c.* v. Hinčowaní.
* Combáňí, á, n. v. Hinčowáňí.
* combat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. Hinčowat *II. rec.* combatsa: v. Hiňčowat sa.
* Combáwáňi, á, n. v. Hinčowáwáňí.
* Combáwat, al, ám, v. Hinčowáwat. *II. rec.* combawat sa, v. Hinčowáwatsa.
* combawe *adv.* v. Hinčowňe.
* combawí, á, é, *adj.* v. Hinčowní.
* Combel, u, m. v. Bombolec.
* combílaní, á, é, *p. c.* v. Hinčowaní.
* Combíláňí, á, n. v. Hinčowáňí.
* Combílat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. Hinčowat. *II. rec.* combílat sa: v. Hinčowat sa.
* Combíláwáňí, á, n. Hinčowáwáňí.
* combíláwat, al, ám, v. Hinčowáwat. *II. rec.* combíláwat sa: v. Hinčowáwat sa.
* combílawe, *adv.* v. Hinčowňe.
* combílawí, á, é, *adj.* v. Hinčowní.
* Combol, u, m. v. Bombolec.
* Combolček, u, m. *dem.* v. Bombolček.
* Combolec, lca, m. v. Bombolec.
* Combolek, lku, m, *dem.* v. Bombolček.
Čombor, u, m. v. *seq.*
Congrád, u, m. Csongradinum, i, n. Tschongrad, eine Stadt in Ungarn, Tsongrád, *Város.*
čongrádski *adv.* more csongradiensium, tschongradmäßig, nach der Art der Tschongrader: tsongrádi módon. *Syn.* počongrádski.
čongrádský, á, é, *adj.* Čongrádská Stolica: Comitatus Csongradiensis, die tschongrader Gespannschaft, Tsongrád Vármegye.
* Cop, et Copf, u, m. v. Kulík, Wrkoč.
* Copček, et copfček, u, et čku, m. *dem.* v. Kulíček, Wrkočík.
Corgon, a, m. *contemt.* adultus, i, m. coridon, is. m. herangewachsener (groß gewachsener, oder gewordener) Kerl: kamasz. *Syn.* kamaš, Starí Corgon: senex puer, alter Kerl, vén kamasz.
čoz, v. čo 3. Nro. sub NB. I.
čože, v. co 3. Nro. sub NB. II.
† čozkoli, čozkoliw: v. čozkolwek.
čozkolwek, *gen.* čehozkolwek: v. čokolwek.
Cpač, a, m. fartor, infartor, is, m. Stopfer, tömő. *Syn.* Pchač.
čpaní, á, é, *p. c.* fartus, confartus, infartus, refartus, impletus, a: um: gestopft, tömöl, tömöttetett bé-töltetett. *Syn.* čpaní, pchaní, nacpáwaní, naplňowaní. 2) ingestus *Tacit.* intrusus, impositus, obtrusus: hineingethan, hineingestreckt, hineingestoßen, aufgedrungen: bétolyatott. *Pár. Páp.* taszittatott, béadatott *Pár. Páp.* erővel valakinek adatott, bé-vétetett. strčení, strkaní, kladení, wložení. 3) saginatus, fartus: gestopft, gemästet, meg-tömött, hizlaltatott. *Syn.* krmení.
Cpáňí, á, n. fartura, farctura, ae, f. impletio, nis f. das Stopfen, die Stopfung, f. B. der

der Speise in dem Mund: bé-töltés, tömés. *Syn.* Čğáňí, pchání, nacpáwáňí, naplňowáňí. 2) ingestio, ingessio, intrusio, inculcatio, impositio, obtrusio, das hineinthun, Einstoßen, Aufdringen, die Aufdringung, hineinstechung: bé-tolás, bé-tolyás, bé-taszitás, bé-adás, bé-tétel, bé-temés, bé-tömés. *Syn.* Strčeňí, Strkáňí, kladeňí, wložeňí. 3) fartura, saginatio: Stopfung, Mästung, das Stopfen: tömés, hizlalás. *Syn.* krmeňí.

cpak, cpal, cpám, V. I. *imp.* cpag: farcire, confarcire, infarcire, refarcire, implere: stopfen, etwas füllen, voll füllen: tömni, bé-tölteni (töm). *Syn.* čğak, pchat, nacpáwak, naplňowak, *boh.* cpáti, Gedlo do seba cpak: ingerere cibum, die Speisen in sich (in den Mund) stopfen, mohon enni *Pár. Páp.* 2) ingerere, intrudere, inculcare, imponere, obtrudere: hineinthun, hineinstoßen, hineinstecken, aufdringen: belétemni (mem) belétolni (lóm) belétoszni *Pár. Páp.* bé-tenni (teszem) bé-tolni (lom), bé-tolyni (lyom) erövel néki adni. bé-adni, taszítani, (tom) bé-vinni, bé-vetni. *Syn.* dáwak, klast, strkak, strčit, wložit. Semeno do Zemi cpat: semen solo ingerere, den Samen in die Erde werfen, a' magot a' földbe-vetni. *Par. Pap.* 3) farcire, saginare: stopfen, mästen, tömni, hizlálni. *Syn.* krmik. *II. rec.* cpak sa: se farcire (infarcire), farciri: sich stopfen, gestopft werden: magába tömni (tölteni). *Syn.* čğaksa. 2) ingerere se, intrudere se *Cic.* sich aufdringen, erövel bé-menni, bé-tolni magát. *III. pass.* cpak sa: saginari, farciri: gestopft, (gemästet) werden, tömettetni, hizlaltatni. *Syn.* krmik sa.

† cpáki, cpal, cpám, et cpu, v. cpak.

Cpáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. Syn.* Čğawáňí.

cpáwak, al, ám, *freq. ex* cpak *Syn.* čğáwak. *II. rec.* cpáwat sa, *freq. ex* cpak sa. *Syn.* čğáwak sa.

cpawe *adv.* farciendo, farctim, fartim: stopfend, füllend: tömve, töltve; *Syn.* čğawe.

čpawe *adv.* graveolenter foetide: stark riechend stinkend, büdössen. *Syn.* smradlawe.

cpawí, á, é, *adj.* farctorius, fartorius, infartorius, refartorius, a, um, farcturae deserviens: stopfend, zur Stopfung (Füllung) dienend: tömö, töltéshez való.

čpawí, á, é, *adj.* graveolens, tis, m. foetidus, a, um: stark riechend, stinkend: nehéz szagu büdös. *Syn.* smradlawí.

Čpawost, i, f. graveolentia, ae, f. gravis odor, foetor, is, m. ein starker Geruch, Gestank: nehéz szag, büdösség. *Syn.* Čpeňí, Smradlawost.

Čpeňí, á, n. v. Čpawost.

čpet, čpel, čpím, V. I. *imp.* čpi: graviter olere, foetere: stark riechen, stinken: nehéz szagúnak (büdösnek) lenni *Syn.* smrdet.

Čpíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. Syn.* Smrdíwáňí.

čpíwak, al, am, *freq. ex* čpet. *Syn.* smrdíwak.

Čren, u, m. maxilla, ae, f. der Kinnbacken, áll. áll-tsont, all-kaptza. *Syn.* Čelust, Saňe, Sanki, Škraň, Škraňa, Škráňek. *boh.* Čelist, Sáňe, Škraňe.

Črenek, nku, m. *Plur. nom.* Čren-

Črenki, *gen.* kow: manubrium cultri, *vel* fuscinulae: das Heft eines Messers, oder einer Gabel, das Messerheft: kés-nyele, villa-nyele. *Syn.* Črenka, *böh.* Střenka, Střenek.

črení, á, é, *p. c. ex* čreť: capulatus, haustus, a, um: geschöpft, merített, merittetett *Syn.* čerpaní, črnutí, začrení.

Črení, á, n. haustus, ûs, m. capulatio, haustio, nis, f. das Schöpfen, die Schöpfung des Wassers: merítés. *Syn.* Čerpání, Črnuti, Začrení.

Črenka, i, f. v. Črenek.

črenowí, á, é, *adj.* maxillaris, e: zum Kinnbacken gehörig, álltsonthoz-való, áll-tsonti. *Syn.* čeľustní, sťranné, sťraňowí. *boh.* čeliſtní, třenowí. Črenowí Zub: dens maxillaris, Backenzahn, Záp-fog.

Črep, u, m. testa, ae, f. ostracium, i, n. vas testaceum (fictile, figulinum, figuli, fragile): der Scherbe, Scherben, Scherbel, Schirbel, irdenes Geschirr, das irdene Gefäß: tserép, fazék, *Syn.* Črepina. *boh.* Střep, Střepina. 2) frustrum fractae testae, testa (fracta), Scherbe, ein zerbrochenes Stück. z. B. von Topfe, tserép-darab, tserép. *Syn.* Črepina.

Črepček, u, et pečku, m. *dem. ex seq.*

Črepek, pku, m. *dem.* testula, ae, f. das Scherblein, Scherbchen: tserepetske. *Syn.* Črepinka. 2) fracta testula, fragmentum testae: das Scherbchen, tserepetske, tserép-darabotska.

Črepina, i, f. v. Črep, *boh.* Střepina. Keď sa trepe i Črepina, ga sem temu též Přičina: dum frangitur testa, ego quoque sum causa: wenn ihr auch ein Scherben bricht, die Schuld daran schiebt sie auf mich: ha törik-is a' fazika, annak-is én vagyok oka.

Črepinka, i, f. *dem.* v. Črepek.

Črepiſko, a, n. *contemt. exagger. ex* Črep.

črepnatí, á, é, *adj.* v. črepowí. *boh.* střepnatí. Črepnatá Žaba: v. Koritnačka.

črepowí, á, é, *adj.* testaceus, figlinus, a, um; fictilis, e: töpfern, tserepes, tserépi. *Syn.* črepnatí, *boh.* střepnatí.

čreť, črel, črem, V. I. *imp.* čri, Wodu: haurire, capulare, haustare, antlare (tlo) *aquam*: schöpfen, z. B. Wasser: valamiből meréteni, vizet meregetni, merítővel merni, meregélni.

* Črení, á, n. v. Črení.

Črewíc, a, m. *Plur. nom.* Črewice *gen.* Črewicow: calceus, i, m: calceamentum, i, n. der Schuh zum Anziehen: tzipö, tzipellö. *Syn.* Črewica, črewík, *boh.* Střwíc. Drewenı, Crewic i. e. kalapodia *boh.* dřewenní Střewíc, Trepka: calceus ligneus, calepodium, i, n. calo, nis, m. Holzschuh, fa talp. fa tsizma, minémüt a' Barátok viselnek. Plsťenní Črewíc, i. e. wlněné kopitko, Plſtka. *boh.* plsťenní Střewíc: udo, udonis, m. calceus e coactilibus: Filzschuh: gyapju kaptza, tzendora, zeke, szokmány. Wiſokí Črewic: i. e. Čižma. cothurnus, i, m. der hohe Schuh, i. e. Tschischme: tsizma. Črewice obuť, *boh.* w Střewíce obút: induere (inducere) calceos, die Schuhe anziehen, fel-húzni, (lábra venni) a' tzipellőt. Črewice, wižúť, zezúť, zobúť, *boh.* Střewíce zzút: exue-

uere calceos, die Schuhe, ausziehen, le-húzni (le-vonni) lábáról a' tzipellöt. Črewic ma tlačí (pálí), calceus me premit (urit), der Schuh drückt (brennt) mich, a' tzipellö szorít. *Prov.* Každí naglepšegwí, kde ho črewíc tlačí: quisque optime scit, ubi calceus urat. Sua quisque incommoda optime novit: jeder weiß am besten, wo ihn der Schuh drückt: kiki leg jobban tudgya a' maga baját. 2) pes, *pedis m. mensura*, Schuh, als ein Maß: láb (*mérték*), lábnyom.

Črewica, i, f. *Plur. nom.* Črewice, *gen.* wic: v. Črewíc.

Črewícek, čku, m. *dem. ex* Črewík: calceolus, i, m. das Schuhchen, tzipôtske, tzipellötske. *Syn.* Črewička. *boh.* Střewícek.

Črewičisko, a, n. *contemt.* et *exagger ex* Črewíc: absurdus, (ingens) calceus, ein abscheulicher (großer) Schuh, rút (nagy) tzipö.

Črewička, i, f. *dem. ex* Črewica: v. Črewíček.

Črewičkár, a, m. sutor (germanicus), is, m. crepidarius, i, m. Schuhmacher, Schuster: tzipellös varga, Németh varga. *Syn.* Šwec, *boh.* Střewičkář. 2) i. e. čo obšiwá Črewice: sutor veteramentarius, Schuhflicker, foldozó varga.

črewičkárčin, a, é, *adj. poss.* sutoris conjugis, crepidariae: der Schuhmacherinn gehörig, németh Vargánéé.

Črewičkáreň, rne, f. v. Črewičkárňa.

Črewičkáreňí, á, n. v. Črewičkárstwí.

črewičkárit, il, ím, V. I. *imp.* kar: sutorem esse, sutrinam facere: ein Schuhmacher seyn, das Schuhmacherhandwerk treiben: németh Várgának lenni. *Syn.* Šewcem bit.

Črewičkárka, i, f. sutoris uxor, crepidaria, ae, f. Schuhmacherinn, Schusterinn Schusters Weib: németh vargáné, varga felesége. *Syn.* Šewcowá.

Črewičkárňa, i, f. taberna (officina) sutoria, die Schubank, németh Varga mühely *Syn.* Črewičkáreň.

črewičkárow, a, e, *adj. poss.* sutoris, dem Schuhmacher gehörig, németh vargáé, tzipellös vargáé. *Syn.* šewcow.

Črewičkárowáňí, á, n. v. Črewičkárstwí.

črewičkárowat, rowal, rugem, *freq. ex* črewičkárit.

črewičkárski *adv.* sutorie, crepidarie, more sutorum: schuhmachermäßig, schustermäßig, nach der Art der Schustern: vargáúl, varga-módon. *Syn.* počrewičkárski, šewcowski.

črewičkárskí, á, é, *adj.* sutorius, crepidarius, a, um: sutores adtinens: die Schuhmacher betreffend, németh varga, németh vargákat illetö. *Syn.* šewcowskí, *boh.* střewičkářskí. Črewičkárskí Towariš: sodalis, (adiutor, mercenarius) sutorius: Schustergesell, Schuhknecht: Varga legény.

Črewičkárstwí, á, n. sutrina, ae, f. opificium sutorium: das Schuhmacherhandwerk, Metier: varga mesterség. *Syn.* Šewcowstwí. Črewičkáreňí, Črewičkárowáňí, *boh.* Střewíckářstwí.

Črewičkárstwo, a, n. *collect.* i. e. Črewičkári, Páňi Šewci: sutores, coetus sutorum: die Schustern, Schuhmacherhandwerk, Innung: vargatzéh, vargák.

črewičňí, á, é, *adj.* calcearis, e;

e; calcearius, a, um: calceos adtinens, die Schuhe betreffend, tzipellös, tzipö, tzipellöi, tzipöi, tzipellöt illető. *Syn.* črewičkowí, črewicowí. Črewičné Remen: corrigia (ligula) calcearia (calcei, calceamenti): der Schuhrimm: tzipellő (tzipő) kötöbör. Črewičné Wosk: cera calcearia, ceratum calcearium: Schuhwachs, tzipellös viasz, v. Černidlo Črewičné Čistitel (Čistec): purgator, calceorum, Schuhputzer, tzipő-tisztító. Črewičná Blana i. e. črewični Nárt: pars superior calcei Schuhblatt, Ober theil des Schuhs: tzipellőnek felsö része, feje, Črewičná Kefa: peniculus calcearius, Schuhbürste, tzipö kefe. Črewičná Mast, črewičné Černidlo: atramentum calcearium, Schuhschmiere, Schuchschwärze: tzipellö feketítő v. Černidlo. Črewičná Dratwa: linum (filum tortum) sutorium, Schuhdrat, varga fonál. szurkos fonál *Par. Pap.* Črewičná Pracka: fibula calcearia, Schuhschnalle: tzipellö tsat. Črewičná Smola: pix sutoria, Schuhpech, varga szurok. Črewičná Podeswa: solea (planta) calcei, Schuhsohle, tzipö talpá. Črewičné Šidlo: subula, Schuhahle, Schuhfrieme: varga-ár.

črewičkowí, á, é, *adj.* v. črewičné *boh.* střewičkowí.

črewicowí, á, é, *adj.* *idem.*

Črewík, u, m. *Plur. nom.* Črewíki, *gen.* kow: v. Črewic. *boh.* Střewík.

Črewisko, a, n. *contemt. et exagger ex* Črewo: absurdum (magnum) viscus, intestinum: ein abscheulicher (großer) Darm, utálatos (nagy) bél.

Črewko, a, n. *dem.* parvum intestinum, intestinulum. i, n. das kleine Eingeweide, Eingeweidchen, Därmchen: béletske, kis-bél. *boh.* Střewko. 2) Gelitko.

črewní, á, é, *adj.* visceralis, e; intestinus, a, um: die Eingeweide betreffend, béli, bélhez való. *Syn.* črewowí. *boh.* střewńí. Črewné Zráňí, *boh.* střewńí Zřeňí: passio illiaca, Darmgicht, bél-fájdalom, bélrágás (fájás).

Črewo, a, n. intestinum, i, n. viscus, eris. n. das Eingeweid, ein Darm: bél. *Syn.* Bál, *boh.* Střewo. Lačné Črewo: omasum *Hor.* i, n. omasus, i, m. dicker (fetter) Rindsdarm, kövér-bél, potrohósság. *Plur. nom.* Črewa, *gen.* Črew: intestina, exta, orum viscera, rum, n. *pl.* die Ingeweide, Eingeweide: bél.

črewowí, á, é, *adj.* v. črewní.

Črk, u, m. v. Cwrk.

crkaní, á, é, *p. c.* v. cwrkaní.

Crkáňí, á, n. v. Cwrkáňí.

crkať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cwrkať.

Crkáwáňí, á, n. v. Cwrkáwáňí.

crkáwať, al, ám: v. cwrkáwať.

crknúť, knul (kel) kňem, V. I. *imp.* kňi, v. cwrknúť.

Crknutí, á, n. v. Cwrknutí.

črnúť, nul, ňem, V. I. *imp.* črň: v. čreť.

Črnutí, á, n. v. Čreňí.

Črpáček, čku, m. *dem.* bombiliolus, guttulus, urceolus, i, m. das Blutzerchen, Wasserkrüglein, mit einem engen Halse: kotyogós (szoros nyakú) korsótska. *Syn.* krpečka, *boh.* kolbička.

Črpák, u, et a, m. bombylius *Plin. H. N.* guttus *Gell. Iuvenal. Plin. H. N.* urceus *Hor.*

Hor. i, m. bombylium, i, n. Par. Pap. der Blutzer, Krug, Wasserkrug, ein Gefäß mit einem engen Halse, und dickem Bauche: kotyogós (szoros nyakú) korsó mellynek nyaka szoros. Syn. Krpka, krčah (Zbán) z úzkim hrdlem boh. kolba.

† čten, a, o, p. c. ex čísti: v. čítaní.

† Čtenář, e, m. v. Čítač.

† Čtenářka, i, f. v. Čítačka.

ctení, á, é, p. c. cultus, honore affectus, honoratus, observatus, a, um: geehrt, tiszteletett, betsültetett. Syn. uctení, boh. cten.

Ctení, á, n. cultus, ûs, m. veneratio, honoratio, cultio, nis, f. das Ehren, tisztelés, betsülés. Syn. Uctení.

† Čtení, n. v. Čítání.

Ctiboh, a, m. Deicola, ae, m. Deum colens (adorans), tis, m. Gottverehrer, ein Mannsname: Isten-imádó, férfi név.

ctihodně adv. colende, honorabiliter, honorande, reverende, venerande: ehrwürdig, tiszteletessen. Syn. welebně.

ctihodní, á, é, adj. colendus, honorandus, honore dignus, reverendus, venerandus, a, um: honorabilis, venerabilis, e: ehrwürdig, ehrenwerth, tisztelendő, tiszteletes, betsülendő, betsülletes, betsületre, (tiszteletre) méltó. Syn. welební, Cti nagbodneg sí: colendissimus, reverendissimus, maxime colendus, (reverendus): geehrtester, ehrenwürdigster: leg-tisztelendőbb, fő-tisztelendő.

† čtirdenní, adj. omn. gen. v. štirdenní, štwordenní.

† čtiri, v. štiri.

† čtiridcátí, á, é, adj. v. štiricátí.

† čtiridcet, čtiridceti, gen. čtiridceti, et čtiridcíti: v. šticicat.

† čtiridceti letí, á, é, adj. v. štiricáto letí, štiricátročí.

† čtiridcetkrát, čtiridcetkráte, adv. v. štiricátkrát.

† čtiridcítiletí, á, é, adj. v. štiricátoletí.

† čtirikrát adv. v. štirikrát.

† čtirletí, á, é, adj. v. štirletí, štirročí, štworletí, štworročí.

† čtirletní, adj. omn. gen. idem. v. štirletní.

† čtirmecitma, v. štiri a dwacat.

† čtirmecítmí, á, é, adj. v. štiri a dwacátí.

† čtirstí, á, é, adj. v. štirstí, štiristí.

ctiť, ctil, ctim, V. I. imp. cti: colere, honorare, observare, revereri venerari, honore afficere, in honore habere: ehren, tiszteini, betsülni, betsületet adni (mutatni) valakinek. Syn. uctiť, wážiť, welebit, w Uctiwosti mať někoho, gemu Česť dat, preukázať, vulg. statkowať někoho. Chrámi, Weci, poswatené ctiť (w Poctiwosťi mať), uctiwe sa kním chowať: colere templa, sacra: die Kirchen, geweihte Sachen in Ehren halten, verehren: a' templomokat, szent dolgokat betsületben tartani tisztelni. Prov. Kdo druhého ctí, sam steho Chwálu má. Počestnosť uctícému k Chwále slúží (prospíwá): honor in honorante, non honorato consistit. Honor est honorantis, non honorati: wer andere ehrt, hat selbst Ehre davon: a' ki mást betsül, magát betsüli. Kdo sám nema Cti, ten-aňi druhich nectí: v. Česť.

Cti-

Ctitel, a, m. cultor, honorator, venerator, is, m. Verehrer, tisztelö, betsülö, *Syn.* Uctitel, Welebitel, Welebňík.

ctitelčin, a, e, *adj. poss.* cultricis honoratricis, veneratricis: der Verehrerinn gehörig, tisztelönéé, betsülönéé. *Syn.* uctitelkiňin, uctitelčin, welebitelčin, welebňiččin.

Ctitelka, i, f. cultrix, honoratrix, veneratrix, cis, f. Verehrerinn, tisztelőné, betsülőné. *Syn.* Ctitelkiňa, Uctitelka, Welebňica, Welebňička.

Ctitelkiňa, i, f. idem.

ctitelkiňin, a, e, *adj. poss.* v. ctitelčin.

ctitelňe *adv.* reverenter, cum observantia: ehrerbietig: tisztelve, betsülve, tisztelettel, betsülettel. *Syn.* počestňe.

ctitelní, á, é, *adj.* venerabundus, observatione plenus, a, um: ehrerbietig, valakit örömest tisztelö. *Syn.* počestní.

Ctitelnosť, i, f. reverentia, observantia, ae, f. veneratio, observatio, nis f. Ehrerbietigkeit, Ehrfurcht, tisztelet betsület. *Syn.* Počestnosť.

ctitelow, a, e, *adj. poss.* cultoris, honoratoris, veneratoris, dem Verehrer gehörig, tisztelöé, betsülöé. *Syn.* uctitelow, welebitelow, welebňíkow.

ctižádňe *adv.* ambitiose, arroganter, fastuose, superbe, cum cupiditate famae (laudis): ehrgeizig, ehrbegierig, ehrgierig, nach äußerlicher Ehre, nach Lob, nach Ruhm etc. negédessen, tiszteletre - vágyódva (vágyva). *Syn.* ctižádosťiwe

ctižádní, á, é, *adj.* ambitiosus, fastuosus, superbus, a, um: cupidus honoris (famae, laudis). arrogans, subarrogans, tis: ehrgeizig, ehrbegierig, ehrgierig, ehrsüchtig: negédes, negédeske *Pariz Papay.* tiszteletre vágyódó, (vágyó). *Syn.* ctižádosťiwí.

Ctižádosť, i, f. ambitio, nis f. arrogantia, superbia, ae, f. cupiditas honoris (famae, laudis) fastus, ûs, m. der Ehrgeiz, die Ehrbegierde, Ehrsucht: negéd, megédesség, negédség, tisztességre vágyódás (tiszteletre vágyás). *Syn.* Ctižádosťiwosť. Tak welkeg Ctižádosťi ňikdi esťe wiďet nebolo: nunquam magis exarsit ambitio, man hat noch nie so großen Ehrgeiz gesehen, soha nagyobb tiszteletre-vágyódást nem volt látni.

ctižádosťiwe *adv.* v. ctižádňe.

ctižádosťiwí, á, é, *adj.* v. ctižádní.

Ctižádosťiwosť, i, f. v. Ctižádosť.

ctizbaweňe *adv.* inhoneste, infamiter, sine honore, cum infamia: ehrlos, tisztességtelenül, gyalázatossan, betstelenöl. *Syn.* zlobowestňe.

ctizbawení, á, é, *adj.* infamis, e; inhonestus, infamatus, infamia notatus, a, um: ehrlos, gyalázatos, tisztességtelen, betstelen, meg - betstelenittetett. *Syn.* zlopowestní.

Ctizbaweňí, á, n. infamia, ae, f. Ehrlosigkeit, betstelenség, gyalázat, tisztességtelenség.

ctizbawiť, il, ím, V. I. *imp.* ctizbaw: infamare, inhonorare, infamia notare: ehrlos machen, um die Ehre bringen: meg-gyalázni, meg - betstelenïteni, tiszteletlenséggel illetni.

Ctizbawowáňí, á, n. v. Ctizbaweňí.

ctizbawowať, wowal, wugem, V. I. *imp.* wug: *freq ex* ctizbawiť.

ctně *adv.* honeste, ehrbar, ehrlich mit Ehrbarkeit: tisztességgel, tisztességessen, emberségessen, betsületessen. *Syn.* počestně, uctiwe. 2) čtnostně. 3) v. statečně.

ctní, á, é, *adj.* honestus, a, um: ehrbar, ehrlich, ehrbarlich: tisztes, tisztességes, betsületes, emberséges. *Syn.* počestní, uctiwí. 2) v. čtnostní. 3) v. statečný.

Čtnost, i, f. honestas, tis, f. honestum, i, n. Ehrbarkeit, Ehrlichkeit: tisztesség, emberség. betsület. *Syn.* Počestnost, Uctiwost'. 2) v. Čnost'. 3) v. Statečnost'.

Čtnost, i, f. virtus, tis, f. probitas, integritas, fides: die Tugend, erkölts jámborság, jósságos tselekedet. *Syn.* Ctnost', Čtnost' wčil wzácneg Wážnosti není. Záden si Čtnost' wčil ne wáží: iacet nunc virtus, die Tugend ist nun (itzt) verachtet, man läßt sie fahren: semmi betsülettye nints most a' jó erköltsnek. *Prov.* Čtnost' sama sa chwálí: virtuti nunquam sua laus de est, die Tugend lobt sich selbst, a' jó erkölts maga magát ditséri. — Čtnost' prawá blisčat (swetit, stknet sa) nežádá: vera virtus latere (in abscondito esse) cupit, wahre Tugend sucht nicht zu glänzen, az igaz erkölts külsö tündöklést nem keres. — Wždi, w ktérém Čtnost' bíwá, Zlého sa wistríhá: est virtus vere, semper malefacta cauere: wer sich hütet vor Missethat, die rechte (wahre) Tugend an sich (an ihm) hat: a' kében megvan a' jó erkölts, az mindenkor tart (lávozik) a' gonosztól. — Prawá Čtnost i wtedi ctihodná zostáwá keď ňikdo o ňeg Wedomost'i nemá: vera virtus, quamvis ignota, est veneratione digna: wahre Tugend bleibt auch damals verehrungswürdig, wenn niemand davon weiß: az igaz erkölts noha ésméretlen, tiszteletre méltó. — Čtnost' ze Záwisťú spolu chodí. Každa Čtnost' má swého Hanca: nunquam virtutem deserit invidia. Maledici (obtrectatores) viris magnis non desunt: Tugend ist nie ohne Neid, a' hol a' jámborság, ott az irégység. — Čtnost' gedna každá gest sebe Odplata (Mzda) wlastná: ipsa quidem virtus sibi pulcherrima merces, die Tugend ist ihr selbsteigene Belohnung, minden erkölts maga bére, jutalma. Čtnost' gest nadewsecko: vilius argentum est auro, virtutibus aurum: die Tugend ist über alles, a' jó erkölts mindeneket fellyül halad. — Čtnost' a Peknost, gest milá (libezná) Společnost. Čtnost' a krása, welmi spolu swedčá. Kráse a Čtnost'i dobre spolu swedčí: gratior est pulchro veniens e corpore virtus: Tugend und Schönheit stehen wohl beisammen: a' szépség, és jámborság, igen jó társaság. — W sameg a gedineg Čtnosti, záleží Zemanstwí (k Lúbosti gest Zemanstwí): tota licet veteres exornent undique cerae Atria, nobilitas sola est, atque unica virtus: Tugend ist der beste Adel; a' jó erkölts egyedül nemesíti az embert. K Čtnosti, bárs i od Denglawého D'ičata, dag sa westi: virtutem assequi duce quoque puero, erubescere noli: nem szégyen az erköltshez akárki által vezettetni S Čtnost'ú, a ze Sčast'ím: virtute duce, comite fortuna *Cic.* mit der Tugend

gend, und mit dem Glücke: erköltsel, és szerentsével.

Ctnostki, stek, f. *pl.* femoralia, um, n. braccae, arum, f. *pl.* die Beinkleider, lábra-való, bugyogó, németh-nadrág. *Syn.* Galoti, Spodki, *Vulg.* Cnostki, *boh.* Cnůstki.

ctnostliwe *adv.* v. ctnostne.

ctnostliwí, á, é, *adj.* v. ctnostní.

Ctnostliwost, i, f. v. Ctnost.

ctnostne *adv.* probe, honeste, integre, virtuose: ehrbar, ehrlich, tugendhaft, rechtschaffen: erköltsössen, jol, jámborúl. *Syn.* ctne, ctnostliwe, etnostne.

ctnostní, á, é, *adj.* probus, honestus, integer, bonus, virtute praeditus, virtuosus, a, um: ehrbar, ehrlich, tugendhaft, tugendsam, rechtschaffen: jó, jámbor, erköltsös. *Syn.* ctní, ctnostliwí, ctnostní, počestní. Ctnostní a učení Clowek: compos scientiae, et virtutis: ein gelehrter, und tugendsamer (rechtschaffener) Mann: tudós. és jó erköltsü (jóságos tselekedetekkel tellyes) ember. Ctnostní Žiwot wede. Swog Žiwot podle Ctnost'i ridí, a sprawuge: eius vita cum virtute congruit, sein Leben stellt er nach der Tugend, ö jól (jámborúl) él. *Prov.* Bud ctnostní, budeš šťastní. Nech sa drží Ctností, kdo chce biti šťastní (kdo chce dojsť Ščasťi).—Wždi máš bit ctnostliwí, keď chceš bit šťastliwí: dilige virtutem, si vis reperire salutem: wer seelig will auf Erden leben, der soll allein nach der Tugend streben: a' jó erköltsel egygyüt jár a' szerentse. A' ki akar szerentsés lenni, annak kell magát a' jó erköltsökben gyakorolni. — Ten není šťastní, kterí není ctnostní. Co Mešo bez kosťi, to Clowek bez Ctnosťi: vir sine virtute, semper manet absque salute: wo keine Tugend bei einem Mann, noch Glück noch Heil geht ihn an: a' ki nem erköltsös, az nem is szerentsés. A' jó erköltsel egygyüt jár a' szerentse.

Ctnostnosť, i, f. virtuositas, tis, f. Tugendhaftigkeit, Tugendsamkeit: jámborság: *Syn.* Ctnostliwosť.

ctnostliwe *adv.* v. ctnostne.

ctnostliwí, á, é, *adj.* v. ctnostní.

† Ctnůstki, tek, f. *pl.* v. Ctnostki.

† čtrnóct, čtrnácte, *gen.* čtrnáctí. v. štrnásť.

† čtrnáctí, á, é, *adj.* v. štrnástí.

† čtrnáctiletí, á, é, *adj.* v. štrnástoletí, štrnástoročí.

† Čtrnáctka, i, f. v. Štrnástka.

† čtrnáctkrát *adv.* v. štrnástkrát.

† čtu *praes. ex* čísti, *pro* čitám: v. čitat.

† Čtwerácek, čka, m. *dem.* v. Štwerácek.

† Čtwerácení, n. v. Štweráčení.

† čtweračiti, il, ím: v. štweračit.

† Čtweračiwání, n. v. Štweračiwání.

† čtweračiwati, al, ám: v. štweračiwat.

† čtweráckí, á, é, *adj.* v. štweráckí.

† Čtweráctwí, n. v. Štweráctwo.

† Čtwerák, a, m. v. Štwerák (a).

† Čtwerák, u, m. v. Štwerák (u).

† čtwerhraní, á, é, *adj.* v. štworhraní.

† Čtwer-

† Čtwerhranost, i, f. v. Stwor-hranost.
† čtwerí, á, é, (abs. čtwero.) adj. v. stworí.
† Čtwerka, i, f. v. Stworka.
† čtwernásobňe, adv. v. stwornásobňe.
† čtwernásobní, á, é, adj. v. stwornásobní.
† čtwernohí, á, é, adj. v. stwor-nohí, stwotonohí.
† Čtwrt, i, f. v. Stwrk.
† Čtwrtačka, i, f. v. Stwrtačka.
† Čtwrtce, f. v. Stwrtka.
† Čtwrtek, tka, m. v. Stwrtek.
† Čtwrkeňí, n. v. Stwrkeňí.
† čtwrtí, á, é, adj. v. stwrtí.
† Čtwrkina, i, f. v. Stwrkina.
† čtwrkiti, il, ím: v. stwrkit.
† Čtwrtka, i, f. v. Stwrtka.
† čtwrtletňí, adj. omn. gen. v. stwrtletňí, stwrtročí.
† čtwrtňí, adj. omn. gen. v. stwrtňí.
† Čtwrtňík, a, m. v. Stwrtňík.
† čtwrtodenňí, adj. omn. gen. v. stwrtodenňí.
Čuba, i, f. v. Čubka 2) v. wlčá Bunda 3) v. Čuha. Aliud est Halena, Suba.
čubčení, á, é, p. c. ex čubčit: v. bití 1. Nro.
Čubčení, á, n. ex čubčit: v. bit (bigem) 1. Nro.
Čubčeňí, á, n. stupratio, scortatio, vitae in stupris (impudicitia) traductio: das Unzuchttreiben, paráználkodás, kurválkodás, tisztátalan élet, kurvák után járás. Syn. Kurweňí, Smilňeňí, Zenárstwí. boh. Honáčkáňí.
čubčin, a, e, adj. poss. Canis femellae, der Hündinn gehörig, nyöstény kutyáé. Syn. psiňin, sučin.
čubčit, il, ím. V. I. imp. čubči: v. bit 1. Nro.
čubčit sa, ilsa, ímsa, V. I. imp. čubčisa: stuprum: (stupra) facere, stuprare, scortari, impudice vivere: Unzucht treiben, wie die Hündinnen: paráználkodni, kurválkodni, tisztátalan életet élni, kurvák után járni. Syn. kurwit, smilňit boh. Honáčkati se.
Čubčíwáňí, á, n. nom. Verb. ex seq.
čubčíwat sa, alsa, ámsa, freq. ex čubčit sa. Syn. kurwíwat, smilňíwat.
Čubička, i, f. dem. ex seq.
Čubka, i, f. Canis femina, die Betze, Hündinn, Zaug: nyöstény kutya. Syn. Psina, Psinka, Sučka, Suka, boh. Tiska. 2) meretrix, lupa: Betze, Hure: kurva. Syn. kurwa.
† Cucák, a, m. v. Cicák.
† Cucáňí, n. v. Cicáňí.
Čučáňí, á, n. latitatio, delitescentia, ae, f. altum silentium: das Stillschweigen, lappagás, lappanás, lappangás, nem motszánás, mély halgatás. Syn. Kusowáňí.
† cucati, al, ám: v. cicat.
čučat, čal, čím, V. I. imp. čuč: latere, delitere (teo) delitescere, latitare, altum tacere, (silere), non mutire: stillschweigen, lappagni (gok), lappangani (gok), lappanni (lappanok) mélyen halgatni, nem motszani. Syn. kusowat. Prov. Čuč, gak Wes pod Chrostu: v. Chrasta.
Čučáwáňí, á, n. nom. Verb. ex seq.
čučáwat, al, ám, freq. ex čučat.
† cucaw'e adv. v. cicawe.
† cucawí, á, é, adj. v. cicawí.

† Cu-

† Cucek, cku, m: v. Chlup 2. *Nro.*

Cucel, clu, m. sucus (succus) i, m. *Tibull.* der Zummel, Schlozer, Schlotzer, Schnoller: mogony, tzutzli, szopóka. *Syn.* Cuclík, Zwanec, *boh.* Cumel, Cumlík.

† Čuch, u, m. v. Čich.

† cuchaní, á, é, *p. c.* v. kondolení.

† Cuchání, á, n. v. kondolení.

† čuchaní, á, é, *p. c.* v. nuchaní.

† Čuchání, n. v. Nuchání.

† cuchati, al, ám: v. kondolit. *II. rec.* cuchat se: v. kondolit sa. *Syn.* zamotat, zaplesť.

† čuchati, al, ám: v. nuchat.

† Čuchávání, á, n. v. Nuchávání.

† čuchávati, al, ám: v. nuchávat.

† čuchnúti, chl, chnu *fut.* v. nuchnút.

† Čuchnutí, n. v. Nuchnutí.

Cuchta, i, f. na Wáze wozoweg: v. Brce.

cuchtení, á, é, *p. c.* v. bití (bigem) 1. *Nro.*

Cuchtení, á, n. v. Bití 1. *Nro.*

cuchtit, il, ím, V. I. *imp.* cuchti: v. bit (bigem) 1. *Nro.*

Cuchtíwání, á, n. v. Bigáwání.

cuchtíwat, ál, ám, *freq. ex* cuchtit: v. bigáwat.

* Cuchtmagster, stra, m. v. Cwičník.

* Cuchtmagsterka, i, f. v. Cwičnička.

† Cuchtmistr, a, m. v. Cwičník.

† Cuchtowání, n. v. Cwičení.

† cuchtowati, owal, ugi (u) v. cwičit.

čučki, *adv.* latenter, in magno silentio, altum tacendo: in großer Stille, sehr stillschweigend, verschwiegen: lappagva, mély halgatassal. *Syn.* čučmo, počučki.

cuclaní, á, é, *p. c.* e succo, suctus a, um: gesaugt am Zummel, szopatolt mogony *vulg.* cwokaní, *boh.* cumlaní.

Cuclání, á, n. e succo suctus, (us, m.) suctio, nis, f. das Saugen am Zummel: mogony-szopás. *Vulg.* Cwokání, *boh.* Cumlání.

cuclat, lal, lem, V. I. *imp.* cucli: sugere e succo, saugen am Zummel, mogonyt (tzutzlit) szopni, szini. *vulg.* cwokat, *boh.* čumlati.

Cucláwání, á, n. *nom. Verb. ex seq. boh.* Cumláwání.

cucláwat, al, ám, *freq. ex* cuclat *boh.* cumláwat.

cuclawe *adv.* sugendo e succo, saugend am Zummel, mogonyt szopva. *Vulg.* cwokawe, *boh.* cumlaw'e.

cuclawí, á, é, *adj.* sugens e succo, saugend am Zummel, mogonyt szopó. *Vulg.* cwokawí, *boh.* cumlawí. 2) sugibilis, e; qui (quae, quod) sugi potest: säugbar, was man saugen kann: szopható.

Cuclawosť, i, f. suctoria (sugibilis) natura, conditio: saugbare Beschaffenheit, szópható állapot. *Vulg.* Cwokawosť, *boh.* Cumlawosť.

Cuclíček, čku, m. *dem. ex seq. Syn.* Zwaneček, *boh.* Cumlíček.

Cuclík, u, m. *dem.* succulus, i, m. das Zummelchen, Schlozerchen, Schnöllerchen, ein kleiner Zummel: Mogonyka, tzutzlitska. *Syn.* Zwanček, *boh.* Cumlík.

cučmo *adv.* v. čučki.

Čučorétka, i, f. *Plur.* Čučorétki, *gen.* tek: v. Borowka.

čučorétkowí, á, é, *adj.* v. borowkowí.

* Ču-

* Čučorgetka, i, f. idem.
* čučorgetkowí, á, é, adj. v. borowkowí.
Čudák, a, m. v. D'iwák.
cuđení, á, é, p. c. cribratus, a, um: gesiebt, gesichtet: rostáltatott, rostáltt. boh. ciđení.
Cuđení, á, n. cribratio, nis, f. das Sieben, Sichten: rostálás. boh. Ciđení.
Cuđič, a, m. cribrans, incernens, ventilans, vannans, tis, m. Sichter, palló, rostáló, boh. Ciđič.
Cuđica, i, f. cerniculum, cribrum, i, n. das Sieb, Reuter, rosta. Syn. Rečica. 2) cribratrix, cernens (cribrans) femina: die Sichterinn, pallóné, rostálóné, rostáló aszszony. Syn. Cuđička.
Cuđička, i, f. idem.
cuđiť, il, ím, V. I. imp. cuđ: cribrare, evallere (evallo) Pl. H. N. evallare (evallo) evannare, (no) Varr. vannere (vanno) Lucill. ventilare, cribro cernere: sieben, sichten, herauswerfen (wurfeln, schwingen): pallani (pallom) rostálni (lom). Syn. oséwať, preosáť, preoséwať. boh. ciditi. 2. Česákom cuđiť: v. česáť 4. Nro.
Cuđiwáňí, á, n. nom. Verb. ex seq.
cuđíwať, al, ám, freq. ex cuđiť.
* čudňe adv. v. điwňe.
* čudní, á, é, (abs. čudno), adj. v. điwní.
* čudno, v. điwňe, et čudní.
* Čudowáňí, á, n. v. D'iweňí.
* čudowaťsa, dowaťsa, dugemsa, V. I. imp. čudugsa: v. điwiť sa.
cudze adv. extere, peregrine, more extranei, (peregrini): ausländisch fremd: idegenen, idegen módon. Syn. cudzokragňe, prespolňe.
cudzí, á, é, adj. exterus, peregrinus, ignotus, a, um: exregnis, e: fremd, ausländisch, unbekannt: idegen, ésméretlen, isméretlen, vidéki. Syn. cudzokragní, nepowedomí, prespolní, vulg. cidzí. boh. cizí. Cudzí Člowek: alienus homo Plaut. Plin. ein fremder Mensch, idegen ember jövevény. Prov. Čloweku cudzému nezwerug Srdcé twe (twoge Tagnosťi): homini alieno secretum pandere noli (non crede): du sollst einem unbekannten Menschen deine Geheimnisse (Geheimlichkeiten) nicht anvertrauen, esméretlen (idegen) embernek a' te titkaidat ki ne mondd (ki-ne nyilatkoztasdd). — 2) alienus, alium adtinens, ad alium spectans (pertinens): fremd, einem andern gehörig einen andern betreffend: idegen, másé, máshoz tartozandó. Syn. ludský. Wcudzem Dome biť: alienae domi esse, im fremden Hause sich befinden, más házánál lenni. Cudzé Weci žádá: appetit aliena Sallust. er strebt dem fremden Gute nach, másét kéványa, máséra vágyódik. Nič cudzého (ludského) nežádá. Ničeho cudzého sa netíká. Druhému na Statkoch ne skođí: manus, et oculos ab alieno cohibet: er berührt (begehrt) nichts vom fremden Gute, máséhoz nem nyúl, más jószágát el-nem veszi. Prov. Cudzí Statek ňikdi sa nedarí: male parta, male dilabuntur (iđú do Čerta): unrechts Gut, gedeiht nicht: Ebül gyüjtött szerdéknek ebül kell-el-veszni. Cudzu Rolu žňeš: alienam metis messim. In alie-

lienam messem falcem mittis: du mischest dich in fremde Sachen, más dolgába avatod magadat. Cudzé, (ludské) Ruki lahké, ale neosožné: alienis manibus laborare commodum est, sed (at) minus proficuum: fremde Hände sind leicht, aber nicht nützlich: más kezével könnyü dolgozni (az idegen kéz könnyü), de nem hasznos. — Cudzé Weci sú odwlastních chutňegsé: furtivae aquae dulciores, gestohlenes Brod schmeckt uns besser, als eigenes: jó a' más abroszához törülni késít. Cudzé Weci za swím Pánom kričá: aliena post dominum clamant, fremde Sachen schreien nach ihren Herren, az idegen jószág maga Ura után kiált. — Do cudzég Weci sa mešat: alienum arare fundum. In alienam messim immittere falcem: sich in eine fremde Sache mischen: más dolgába avatni magát. — Na cudzém Wozi (koňowi) sedet. Cudzé Čižmi nosit: alienis soleis uti, fremde Sachen brauchen, más ember szekere farkán ülni. — Scudzú Škodú mudret, mudrím bit; e terra spectare naufragium, mit fremden Sachen witzig werden, távul nézni más ember nyavályáját. 3) alienus, ad nostram familiam, *vel* ad nos minime pertinens: fremd, zu unsrer Familie (Zunft, Gesellschaft) nicht gehörig, was uns nicht angeht: idegen, a' nemzetünkhöz (familiánkhoz) nemünkhez, tzéhünkhez nem tartozandó. *Syn*. ludskí.

Cudzina, i, f. extera regio, die Fremde, külsö ország, tartomány. *Syn*. cudzí Krag, Cudzo Kragnost, Cudzozem. W Cudzině bit: peregre esse, in der Fremde seyn, idegen tartományban lenni. Do Cudzini ist: peregre proficisci, in die Fremde gehen, meszsze földre menni.

cudzokragně *adv*. extere, peregrine, extranee, externe. exotice, alienigene, ignote, peregre, ausländisch, unbekannt, idegen, jövevenyül, külsöen, külsööül. *Syn*. cudzonárodski, cudzozemski, cudzozemně, presspolně.

cudzokragní, á, é, *adj*. exterus, peregrinus, extraneus, exoticus, ignotus, alieniegenus, a, um: exregnis, e: ausländisch, unbekannt: idegen, jövevény, kölsö, hazafiakhoz nem tartozandó. *Syn*. cudzí, cudzonárodni, cudzonárodskí, cudzozemní, cudzozemskí, s cudzého Kragu, *boh*. cizokragní.

Cudzokragnost, i, f. v. Cudzina.

Cudzolož, e, f. alienus torus, i, m. ein fremdes Bett, idegen ágy.

Cudzoložení, á, n. adulteratio. nis. f. moechia, ae, f. das Ehebrechen, paráználkodás, idegen feleséggel - való testi szövetség. *Syn*. Smilňení, ludskeg (cudzeg) Manželki Potrebowáňí, sňú telesné obcowáňí. v. Cudzoložstwí, *vulg*. Cidzoložení, *boh*. Cizoložení.

cudzoložit, il, im, V. I. *imp*. cudzolož: adulterare, adulterium facere (committere), moechari: Ehe brechen, paráználkodni, más feleségégel élni. *Syn*. smilňit, posmilňit, ludsku Manželku telesně potrebowat, *vulg*. cidzoložit. *boh*. cizoložiti.

cudzoložně *adv*. adultere, moeche, adulterando, moechando:

do: ehebrecherisch, nôssen, paráznáúl parázuálkodva. *Syn.* smilňe, *vulg.* cizoložňe.
cudzoložní, á, é, *adj.* adulter, moechus, a, um: ehebrecherisch, nôs, parázna, paráználkodó. *Syn.* cidzoložní, *boh.* cizoložní.
Cudzoložňica, i, f. adultera, moecha, ae, f. Ehebrecherinn, parázna asszony. *Syn.* Cudzoložňička, Smilňica, Smilňička, *vulg.* Cidzoložňica, Cidzoložňička, *boh.* Cizoložňice.
cudzoložňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Cudzoložňička, v. *seq.*
cudzoložňičin, a, e, *adj. poss.* ex Cudzoložňica: adulterae, moechae: der Ehebrecherinn gehörig, parázna aszszonyé. *Syn.* cudzoložňiččin, *vulg.* cidzoložňiččin (et - ňičin), *boh.* cizoložňičin.
Cudzoložňička, i, f. v. Cudzoložňica.
cudzoložňički *adv.* adulteratorie, more adultorum: ehebrechisch, ehebrechermäßig: parázna (paráználkodó) módon. *Syn.* podcudzoložňički cidzoložňički.
cudzoložňički, á, é, *adj.* adulteros adtinens, die Ehebrecher betreffend, paráznai, paráznakat, illetö.
Cudzoložňictwí, á, n. conditio (status) adulteri, ehebrecherische Beschaffenheit, parázna - állapot. *Syn.* Smilňistwí, *vulg.* Cidzoložňictwí, *boh.* Cizoložňictwí.
Cudzoložňík, a, m. adulter, moechus. i, m. Ehebrecher, nôs, parázná, paráználkodó. *Syn.* Smilňík, *vulg.* Cidzoložňík. *boh.* Cizoložňík.
cudzoložňíkow, a, e, *adj. poss.* adulteri, moechi: dem Ehebrecher gehörig, nôs paráznáé. *Syn.* smilňíkow, *vulg.* cidzoložňíkow, *boh.* cizoložňíků.
Cudzoložstwí, á, n. adulterium i, n. der Ehebruch, paráznaság. *Syn.* Cudzoložeňí, Smilstwí, *vulg.* Cidzoložstwí, *boh.* Cizoložstwí.
Cudzoložstwo, a, n. *collect.* i. e. Cudzoložňíci: adulteri, orum m. *pl.* die Ehebrecher: paráznák. *Syn.* Smilňictwo, *vulg.* Cidzoložňictwo, *boh.* Cizoložňictwo.
cudzonarodňe *adv.* v. cudzonárodski.
cudzonárodní, á, é, *adj.* v. cudzonárodskí.
cudzonárodski *adj.* v. cudzokragňe.
cudzonárodskí, á, e, *adj.* v. cudzokragní. Cudzonárodské Mena: peregrina nomina, fremde (unbekannte) Namen, idegen (isméretlen) nevek. *boh.* cizonárodskí.
Cudzozem, i, f. v. Cudzina.
cudzozemčín, a, e, *adj. poss.* ex Cudzozemka.
cudzozemcow, a, e, *adj. poss.* *ex seq.*
Cudzozemec, mca, m. alienigena, advena, ae, m. peregrinus; i, m. ein Fremder, Ausländer, Fremdling: idegen jövevény, idegen nemzetbéli (országi). *Syn.* Cudzokragňík, *vulg.* Cidzozemec. *boh.* Cizozemec.
Cudzozemka, i, f. alienigena, advena (femina) ae, f. eine Fremde, Ausländerinn: idegen nemzetbéli (országi) aszszony. *Syn.* Cudzokragňička, *vulg.* Cidzozemka *boh.* Cizozemka.
cudzozemski *adv.* v. cudzokragňe.
cudzozemskí, á, é, *adj.* v. cudzokragní.
† Cúfáňí, n. v. Cofkáňí.
† cufati, al, ám, v. cofkat.
† cufáwáňí, n. v. Cofkáwáňí.

† Cúf-

† Cúfáwati, al, ám, v. coftáwat.
† cúfnúti, cúfl, cúfnu. v. cofnút.
† Cúfnútí, n. v. Cofnutí.
Čuha, i, f. tunica (vestis) pellicea, pallium (amiculum) pelliceum rheno nis, m. Schafpelz, Schafrock, Belzrock: tsuha *Par. Pap.* bunda. v. Cuba, Halena et Huba.
Čuhár, a, m. pallio pellicio vestitus, tunicatus: mit Schafpelz versehen, Schafpelzträger: tsuhás *Par. Pap.* bundás.
Cuhička, i. f. *dem.* tunicella, tunicula, pellicea: das Schafpelzchen, Schafröcklein: tsuhátska. *Par. Pap.*
Cuker, kru, m. saccharum, i, n. der Zucker, tzukor, nád-méz. *boh.* Cukr. Ládkowi, zlti Cuker: saccharum candum (chrystallinum, chrystalliforme), alumen sacharinum: Zuckerkand, Alaunzucker: sárga tzukor. *vulg.* Cukerkand, Cukerkandel, *boh.* Cukrkant. Medwedí Cuker: succus liquiritiae (glycyrrhizae, spissatus, diacopodion (um) i, n. Bärenzucker, medve tzukor. *vulg.* Perndrek, Pelundrek, medwedé howno (Lagno).
* Cukerkand, u, m. ladkowi Cuker.
* Cukerkandel, dlu, m. idem.
* cukerkandlowí, á, é, *adj.* i. e. z ládkowého Cukru.
* cukerkandowí, á, é, *adj.* idem.
† Cukerkant, u, m. v. ládkowí Cuker.
Čukoláda, i, f. chocholata, ae, f. der Chocolate (Tschokolade), tsokoladé.
čukoládowí, á, é, *adj.* chocolateus, a, um: aus (vom) Chocolate tsokoládi, tsokoládéból-való. Čukoládowá Poléwka: iusculum chocholateum (e chocholata factum): Chokolatesuppe, tsokoládé-leves.
† Cukr, u, m. v. Cuker.
Cukrár, a, m. sacchararius, pistor dulciarius (cupedinarius) Zuckerbäcker, nád-méz (tzukros) sütő, tzukor-pék.
† Cukrár, e, m. idem.
cukrárčin a, e, *adj. poss.* sacchariae, pistricis dulciariae (cupedinariae): der Zuckerbäckerinn gehörig, tzukor-sütőnéé (tzukros:) sütőnéé.
† cukrárčin, a, o, *adj. poss.* *idem.*
Cukráreň, rni, f. v. Cukrárňa.
Cukrárení, á' n. v. Cukrárstwí.
cukrárit, il, im, V. I. *imp.* tat pistorem cupedinarium esse, agere: ein Zuckerbäcker seyn, tzukorsötőnek (tzukor-péknek) lenni. *Syn.* Cukrárem bit.
Cukrárka, i, f. pistrix cupedinaria (dulciaria): die Zuckerbäckerinn: tzukor-sütőné tzukorpékné. *boh.* Cukrárka.
Cukrárňa, i, f. officina cupedinaria (dulciaria, sacchararia): die Zuckerbäckerei, Ort, Werkstatt: tzukor sütő hely. *Syn.* Cukráreň.
cukrárow, a, e, *adj. poss.* pistoris cupedinarii (dulciarii): dem Zuckerbäcker gehörig, tzukorpéké, tzukor-sütöé. *boh.* cukrárowic, cukrárů, et ůw.
Cukrárowání, a, n. v. Cukrárstwí.
cukrárowat, rowal, rugem, *freq.* ex cukrárit.
† cukrárowic, *adj.* *poss. omn. gen.* v. cukrárow.
cukrárski *adu.* more pistorum cupedinariorum, Zuckerbäckerisch, zuckerbäckermäßig: tzukor-sütő módon. *Syn.* pocukrárski.
cukrárski á, é, *adj.* pistores cupedinarios adtinens: zuckerbäckerisch, die Zuckerbäcker betreffend:

fend: tzukor-sütői, tzukor-péki, tzukor-sütőket (pékeket) illető.
Cukrárstwí, á, n. ars dulciaria (cupedinaria): Zuckerbäckerei, Zuckerbäckerkunst: tzukor sütő mesterség. *Syn.* Cukráreňí, Cukrarowáňí.
† cukráčů, et rúw, owa, owo, *adj. poss.* v. cukrárow.
† Cukrkant, u, m. v. ládkowí Cuker.
cukrowaní, á, é, p. c. saccharo conditus, a, um: gezuckert tzukrozott, tzukroztatott, tzukros. *Syn.* cukrení.
Cukrowáňí, á, n. ope sachari conditio, das Zuckern, tzukrozás *Syn.* Cukreňí. 2) cantus turturis, das Singen der Turteltaube: gerlitze-éneklés. *Syn.* Hrkútáňí.
Cukrowar, u, m. v. Cukrowňa.
Cukrowarčík, a, m. v. Cukrowňík.
cukrowať, rowal, rugem, V. I. *imp.* rug. saccharo condire, zuckern, tzukrozni. 2) Canere de turture: singen, von der Turteltauben, oder Täuben: énekelni, a' gerlitzékről, vagy á, galambokról. *Syn.* Hrkútať.
Cukrowateňí, á, n. sacchari formis, dulcescentia, ae, f. das Süßwerden wie Zucker: tzukormódra édesedés, édesülés.
cukrowateť, tel, tím, V. I. *imp.* wať: dulcescere instar sacchari, süß (wie Zucker) werden, tzukor gyanánt édesedni, édesülni.
cukrowí, á, é, *adj.* saccharaceus, saccharinus, saccharatus, a, um: von (aus) zucker, tzukros, tzukorból-való, tzukrozott. Cukrowí Báleček: orbiculus massae triticeae saccharo conditae. Zuckerplätzchen, tzukros béles. Cukrowí Chléb. panis saccharaceus, Zuckerbrod, tzukros kenyér. Cukrowí Hrach: pisum saccharaceum, Zuckererbse, tzukor borsó. Klobuk cukrowí (Cukru): meta sacchari, Zuckerhut: süveg-tzukor. Cukrowí Koreň i. e. Mrkwa Cukrowí Lúsk: siliqua pisi saccharacei, Zuckerschote, tzukor borsónak héja. Cukrowí Mlín: mola arundini saccharaceae tundendae: Zuckermühle, tzukor malom. Cukrowí Papír: charta saccharacea (vestiendis metis sacchari), Zucker papier, tzukor papiros. Cukrowí Praclík: spira sacchari triticea. Zuckerbrezel, tzukros peretz. Cukrowá (Zltá) Diňa: melo saccharaceus, Zuckermelone, sárgadinnye. Cukrowá Fizula: faba saccharacea; phaseolus saccharaceus: Zuckerbohne, tzukor-bab. Cukrowá Pikśla: pixis saccharacea (servando saccharo): Zuckerbüchse Zuckerschachtel, Zuckerdose: tzukor piksis. Cukrowá Trsť: arundo saccharifera Bauhin. saccharacea Linn. Zuckerrohr, tzukor (tzukross) nád. Cukrowa Woda: aqua saccharacea (mixta saccharo) Zuckerbäckerwasser, tzukros véz. Cukrowe Slowa: verba dulcia, blanditiae: Zuckerworte, édes szávak, mézes madzag. Cukrowé Ústa: os melitum, Zuckermund, tzukros (édes, mézes) száj. Cukrowé Weci: bellaria, dulciaria, orum. n. *pl.* opus dulciarium. Zuckerwerk, Zuckerbach: tzukros (édes) sütemény. Cukrowé Zrna: semina plantarum conditarum saccharo, Zuckerkörner, tzukros magok. 2) melleus, a, um: dulcior saccharo. Zuckersüß, tzukros, édes

édes mint a' tzukor. *Syn*. sladkí gak Cuker.

Cukrowňa, i, f. locus coquendo saccharo, Zuckersiederei, Ort zum Zuckersieden: tzukorfözö hely, vagyház. 2) coctura sacchari, Zuckersiederei, das Sieden: tzukor-főzés: *Syn*. Waření Cukru.

Cukrowňík, a, m. coctor sacchari, Zuckersieder, tzukor-főző.

† Cúl (Caul) u, m. v. Col.

† Culíček, čku, m, *dem*. v. Kulíček, Wrkočík.

† Culík, u, m. v. Kulík, Wrkoč.

† Cumel, mlu, m. v. Cucel.

† cumlaní, á, é, p. c. v. cuclaní.

† cumláňí, n. v. Cucláňí.

† cumlati, al, ám: v. cuclat.

† Cum áwáňí, n. v. Cucláwáňí.

† cumláwati, al, ám, v. cucláwat.

† cumlaw'e, *adv*. v. cuclawe.

† cumlawí, á, é, *adj*. v. cuclawí.

† Cumlawost', i, f. v. Cuclawost.

† Cumlíček, čku, m. *dem*. v. Cuckíček.

† Cumkík, u, m. *dem*. v. Cuckík.

Cundra, i, f. v. Flandra.

Čupeňí, á, n. sessio turoica, dorso incurvato, pedibus implicatis: das Sitzen auf türkische Art, török módon ülés, le-gugás, gugodás.

čupet, pel, pím, V I. *imp*. čup. dorso incurvato, et pedibus implicatis desidere, subsidere; more turcico sedere: sitzen auf türkische Art, (wie die Türken zu sitzen pflegen) le-gugni, guggodni *Par. Pap.* törökmódon ülni *Syn*. poturecki sedet.

Cupíwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

cupíwat, al, ám, *freq*. ex cupět.

Čupka, i, f. v. Čubka.

čupki, gerund. ex čupet: more turcico sedendo, sitzend, auf türkische Art: török módon ülve, le-gugva, guggodva.

† Čuprina, i, f. v. Ščica.

† Čuprinka, i, f. *dem*. v. Ščíčka.

Cúr, u, m. syrma, tis, n. cauda (tracta) togae: szoknyafark (vondozódó), der Schleppe, z. B. des Kleides: a, kö aszszonyok hoszszú szoknyájoknak eresztett farka, melly utánna vondozódik. *Syn*. sukňowí Wlak (Chwost, Ocas) *vulg*. Šlep.

cúraní, á, é p. c. tractus, a, um: geschleppt, gezogen: vondozódott. *Syn* wláčení wlečení.

Cúráňí, á, n. tractio, nis, f. tractus, ûs, m. das Schleppen, Schleifen, Ziehen, z. B. eines Kleides: vondozódás, földön-való húzás. *Syn* po Zemi Wlačeňí, (Wlečeňí).

* čuraní, á, é, *p. c.* v. ščaní.

* Čuráňí, á, .u v. Ščáňí.

cúrat, al, ám V. I. *imp. ag.* trahere, *v. g.* vestem per terram: schleifen schleppen, z. B. ein Kleid: földön húzni, vondozni, p. o. a' ruhát. *Syn*. po Zemi wláčit (wlect) *II. rec.* cúrat sa: trahi per terram, fluere; schleppen, geschleppt werden; a' földön húzódni, vonódni vondozódni. *Syn*. wláčit (wlect, tábat) sa po Zemi. Plášt, Sukňa sa cúrá: pallium, toga trahitur, fluit; der Mantel, Rock, schleppt: a' palást, szoknya vonódik (vondozódik) a' földön.

* čurat, al, ám, V. I. *imp. ag.* v. ščat.

Cúráwáňí, á, n. *Nom. Verb ex seq.*

cúrawat, al, ám, *freq.* ex cúrat *II. rec.* cúráwat sa *freq.* ex cúrat sa.

* Curek, rku, m. v. Cicerek.

Čuriblo, a, n. permincta femina, Brunzerin, hugyos asszony (személy) *Syn.* Ošcina, Ošcinoba. 2) scortum, i, n. Schleppsack, verächtliche Weibsperson: kurva, ringyó. *Syn.* Kurwa, Wandrowná.
† Curka, i, f. v. Cérka.
* Curkáňí, n. v. Cicerkáňí.
* curkať, al, am, V. I. *imp. ag.* prorumpere v. cicerkať. Krw curkala (sicala Curkem tekla) sanquis exsiliebat, prorumpebat, das Blutt sprüßte aus, ki budgyantt (ki ugrott) a vér.
curkawe *adv.* ebulatim, ebullando, ebulliendo, prorumpendo, saliendo, exsiliendo: springend sprüßend: fetskendezve, ki-bugyogvá, szökdétselve. *Syn.* Curkem, Cicurkem.
curkowí, á, é, *adj.* ebullans prorumpens, exsiliens, saliens, saltans, saliens, ebulliens, tis, *omn.* springend, aussprüßend: fetskendező. szökellö, szököllő, felszökellö, szökdetselö, ugró, tsurgó, szökdétselö, ki-budgyanó, ki b●gó. *Syn.* cicurkawí, sikawí. Curkawá Studen (Studňa) fons saliens, effluens, profluens: Springwasser, Springbrunn: tsurgó kút.
Čurkawosť, i, f. fluens proprietas (natura): springende (sprüßende) Beschaffenheit: tsurgó tulajdonság.
čuť, čul, čugem, V. I. *imp.* čug. audire, hören, hallani. *Syn.* slišať, načúwať. *Prov.* Aňich newiďel, anich nečul: neque dicta, neque facta: ich habs weder gesehen, noch gehört: sem láttam, sem hallottam *Par. Páp.* Čuge i Prátel, i Osel: intervallo perit fames, et optime perdit: es höret der Freund, und der Esel auch: halbarát, 's hal szamár-is *Par. Pap.* 2) sentire: spüren, merken, wahrnehmen: érzeni *II. rec.* čuť sa w něčem: conscium sibi esse rei, bewußt seyn, z. B. etwas: valamiben érzeni magát. *Syn.* cítiť sa. W ňičem sa nečugem: nullius rei mihi conscius sum, ich bin mir nichts bewußt, semiben sem érzem magamat.
čutí, á, é, *adj.* mutilus, cornibus privatus (destitutus, minutus) a, um: ohne Hörner, suta. *Syn.* bezrohí, šutí. Čutá Koza: mutila (cornibus minuta) capra, Geiß ohne Hörner, suta ketske.
čutí, á, é, *p. c.* auditus, a, um: gehört, hallatott. *Syn.* slišaní.
Čutí, á, n. auditio, nis, f. auditus, us, m. das Hören, hallás. *Syn.* Slišáňí, Načúwáňí, v. Sluch.
Čutora, i, f. orificium sugibuli, caput fistulae fumatoriae (calami nicotiani): Tabakskopf, Tabakspfeifekopf, das Mundstück an dem Tabacksrohre: tsutora. *Syn.* Pipka. 2. amphora (*lign.*) *Hor. Liv.* culigna et obba *Cato* tina, ae, f. die Füllgelte, hölzernes Trinkgeschirr: kulats, tsutora, vörös gyurka, tsobolyó, tsobán, tsobány. *vulg.* Weres Surek, *boh.* Subatka.
Čutorečka, i, f. *dem. ex seq.*
Čutorka, i, f. *dem. ex* Čutora. *Prov.* Očí na koláči, Ruki (*boh.* Ruce) na Cutorce, škoda že sú Wánoce: oculi in torta, manus in culigna, licet, proh dolor! sint natalitia festa: szemetek a' kálátson, kezetek a' kulatson, kár, Átson hogy karatson.
Čúwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
čúwať, al, ám: *freq. ex* čuť.

Cu-

Cuwera, i, m. nomen canis, ein Hundsname, kutya név.

Čuwića, aťa, n. Plur. Nom. aťa. iuvenis nycticorax, ein junger Schildreiger, halál madárfia. Syn. mladí Čuwík.

Čuwík, a, m. nycticorax, cis, m. Strix passerina Linn. die Eule, Nachteule, das Kautzchen: halál madár, tsuvik. Syn. Kuwik, Pôťík, boh. Lelek.

Cuwikáňí, á, n. eiulatus, nycticoracis, das Schreien des Nachtreigers, halál-madár kiáltás. Syn. Kuwikáňí.

čuwikať, al, ám, V. I. imp. ag. eiulare de nycticorace: schreien, von Nachtreiger: tsuvikolni, ki-áltani, a' halál madárról. Syn. kuwikať.

Čuwikáwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

čuwikáwať, al, ám, freq. ex čuwikať.

* cwacnúť, cnul (col), cňem, V. I. imp. cňi, v. šwacnúť.

* cwacnutí, á, é, p. c. v. šwacnutí.

* Cwacnuťí, á, n. v. Šwacnuťí.

Cwal, u, m. Cursus equicitatus, equitatio vehemens, cursus velox: Galopp, das Rennen: ügetés, kalapirozás, száguldás Par. Páp. futás, vulg. Kalup, boh. Zábod, Záwod. Cwal Koňa: quatuor stadia, ein Roßlauf, ló-futás. Cwalem: v. cwalňe. Cwalem bežať (išť): v. cwalat. Trá pod Zbrogú Cwalem pricháďzaľi, z Holím Mečem: tres armati veniebant admissis habenis incitati, nudo fero: es kamen drei bewaffneten mit verhängten Zügel: und entblößtem Degen daher: három fegyveres sebes nyargalással jön vala, kivontt fegyverrel (mezételen karddal).

Cwalač, a, m. v. Cwalňík.

Cwaláňí, á, n. v. Cwal, vulg. Kalupírowáňí, boh. Zabodáňí, Zawodáňí.

cwalať, al, ám, V. I. imp ag: velociter (incitatis habenis) currere, citato cursu ferri: galoppiren, rennen, im Galoppe laufen, z. B. das Pferd: száguldani (-dok), sebesen futni, nyargalni. kalapírozni. vulg. Kalupírowať, boh. zabodati, zawodati. 2) equo admisso vehi, equum admittere, celeriter (cum impetu, pedepressim, subsultim,) equitare: galoppiren, im Galloppe, (im Sprunge reiten: ügetni (-tek) nyargalni (lok), neki botsajtani lonak a' Zablát.

Cwaláwáňí, á, n. nom. verb. ex seq.

cwaláwať, al, ám, freq. ex cwalať.

Cwalík, u, m. dem. ex Cwal.

cwalňe adv. citato cursu, tolutim, subsultim, admissis habenis: galoppirend, ügetve, nyargalva. Syn. Cwalem.

cwalní, á, é, adj. koň: tolutarius (tolutaris, succussarius) equus: Rennpferd, ügető ló. Cwalní Plac: circus, i, m. curriculum, stadium, i. n. der Laufplatz, Rennplatz: futó piatz. Cwalní Wozík: clabula, ae, f. das Rennwägenchen, Rennwägelein, vulg. Rennwagel: futó szekerke, szekeretske. Syn. cwalowí, boh. záwodňí.

Cwalňík, a, m. Cursor in stadio, in Circo: Wettläufer, Läufer: futó, pállyázó, pállya futó. nyargaló. Syn. Cwalač, Behúň. boh. Záwodňík.

cwalowí, á, é, adj. v. cwalní.

Čwarga, i. f. colluvies (faex, fex quisquiliae) hominum: Lumpengesinde Lunpenpack, Gesindel, niedrige (liederliche) Leute:

te: községnek allya. *Syn.* Chesa, Zberba.
† Cwećek, ćku, m. v. Klincek.
† Cwećkář, e, m. v. Klincár.
† Cwek, u, m. v. Klinec.
* cwereni, á, é, *adj.* *v.* cwerňený.
Cwerenka, i, f. *dem.* ex Cwerna: filamentum, parvum filum, stamen fili: ein kleiner Zwirn, das Zwirnchen: tzérnátska, tzérna-szál, kis-tzérna szál. *Syn.* Cwerňička.
cwerenní, á, é, *adj.* v. cwerňený.
Cwerna, i, f. filum lineum duplicatum, der Zwirn, Zwirnfaden, Zwirnsfaden: tzérna, fonál. *Syn.* Nit. *Prov.* Na Cwernu wzat: amussim applicare, genau aufnehmen, tzérnára venni.
Cwernár, a, m. negotiator filorum lineorum duplicatorum, Zwirnhändler, tzérna-áros.
cwernárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis filorum lineorum duplicatorum, der Zwirnhändlerinn gehörig, tzérna-árosnéé.
Cwernáreňí, á, n. v. Cwernárstwí.
cwernárit, il, ím, V. I. *imp.* nar: negotiatorem filorum lineorum duplicatorum esse, ein Zwirnhändler seyn, tzérnát árulni, tzérna-árosnak lenni. *Syn.* Cwernárem bit, Cwerni predáwat.
Cwernárka, i, f. negotiatrix filorum lineorum duplicatorūm, Zwirnhändlerinn, tzérna-árosné.
cwernárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris filorum lineorum duplicatorum, dem Zwirnhändler gehörig, tzérna árosé.
Cwernárstwí, á, n. negotiatio filorum lineorum, duplicatorum, der Zwirnhandel, die Zwirnhandlerei: tzérna-árulás, tzérna-kereskedés.
cwerňení, á, é, *adj.* e filis lineis duplicatis, zwirnen, tzérnából-való. *Syn.* cwerenní, cwernowí, ňitení, ňitowí, ňitkowí *vulg.* cwereni, ňitenní. Cwerňené Pančuški: tibiália e filis lineis duplicatis, Zwirnstrumpfe, tzérna-harisnya.
Cwerňička, i, f. dem. v. Cwerenka.
Cwernisko, a, n. *contemt.* et *exagger.* ex Cwerna: absurdum (magnum crassum) filum, ein abscheulicher (großer, dicker) Zwirn, tsúnya (vastag) tzérna.
Cwernowáňí, á, n. *Nom.Verb. ex seq.*
cwernowat, nowal, nugem, V. I. *imp.* nug: fila dupplicare, dupliciter contorquere: zwirnen, öszve sodorni a' tzérnát.
cwernowí, á, é, *adj.* v. cwerňení. 2) fila linea duplicata adtinens, die Zwirn betreffend, tzérnához való. Cwernowí Mlín: machina (mola) duplicandis filis: Zwirnmühle, Kallogó motólla. Cwernowí Kolowrat: rhombus duplicandis filis, das Zwirnrad, pergő rokka. Cwernowí Uzel, Zwazek: vinculum lineorum filorum: Zwirnband, tzérna motring. Cwernowá Nit: v. Cwerna.
Cwíčala, i, f. avis iuniperacea, turdus, i, m. *Horat.* Turdus pilaris Linn. der Ziemer, Krammetvogel, Kronovetvogel: fenyves madár, huros (fenyő, fenyves) madár. *Syn.* Kwíčala, Kwíčawka, Kwičánka, Kwičárka, Prškawec, Prškota, borowíčkowí Pták. *vulg.* Čwíčela. *Aliud est* Čwrčala, Drozd et Kos.

Cwičalka, i, f. dem. turdulus, i, m. das Krametsvögellein, húros madaratska (madarka) Syn. kwíčalka, boh. kwíčalík.
Cwičáreň, rňi, v. seq.
Cwičárňa, i, f. v. Cwičinec.
Cwiček, čku, m. dem. ex Cwik: cuneolus, i, m. ein kleiner Keil, das Keilchen, Zwickelchen: éketske.
Cwíčela, i, f. v. Cwíčala.
cwičení, á, é, p. c. exercitatus, a, um: geübt, gyakorlott, gyakoroltatott. Syn. muſtrowaní, boh. cwičen. 2) formatus, informatus, cultus, eruditus, institutus, educatus: gebildet, unterwiesen, erzogen: neveltetett, nevekedett, taníttatott, tanitattatott, formáltatott. Syn. wichowani, wicwičení, wiučeni. 3) eruditus, lectus: gelehrt, vielkündig: bölts, okos, tanúltt. Syn. učení, umelí, múdrí, rozumní.
Cwičeňí, á, n. exercitium, i, n. exercitatio, nis, f. gymnas, atis, f. Stat. praxis, is, f. usus, ûs, m. Uibung, gyakorlás. Syn. Cwičenoſt, Muſtrowáňí. Prov. Cwičeňi wſecko može. Skrz ſtálé Cwičeňí, bíwá Clowek učení. Rozum ſa Cwičeňím bruſí. Ruka čaſtím Robeňím, Čaſtorobeňím: assiduus usus uni rei deditus, et ingenium, et artem saepe vincit. Exercitatio potest omnia Laërt. Nihil est tam arduum, quod diligentia, curaque non efficiatur. Fabricando fabri fimus. Dicendo dicere discunt. Cuiusvis rei peritiam usus potissimum suppeditat, optimus omnium rerum magister: Fabricando fabricam disces, canendo musicam. Scribendo disces scribere: wenn man ein Ding fleißig treibt, so wird es einem geläufig: gyakorlással mindent meg-tanúlhat az ember. 2) formatio, informatio, institutio, excultio, educatio, cultus, ûs, m. die Bildung, Unterweiſung, Erziehung, Zucht: nevelés, oktatás, tanítás, formalás. Syn. Wichowáňí, Wicwičeňí, Wiučeňí, winaučowáňí.
Cwičenoſt, i, f. v. Cwičeňí 1. Nro. 2) eruditio, doctrina, scientia, usus rerum, experientia: Wiſſenſchaft, Erfahrniß: tudomány, tapasztalás. Syn. Učenoſt, Umeloſt, Wedomoſt.
Cwičinec, nca, m. castigatoria (correctoria) domus, gyrgathus: Zuchthaus: fenyítő (büntető) ház. Syn. cwični (cwičliwí, treſtací, trěſtanliwí, poprawní) Dom, Cwičáreň, Cwičárňa, Cwičňica, Cwičňík, Poprawňica, Poprawňík.
cwičiť, il, im, V. I. imp. cwič, exercere, exercitare: üben: gyakorolni gyakorlani (lom) 2) formare, informare, colere, erudire, instituere, educare: bilden, unterrichten, unterweiſen, abrichten, erziehen: nevelni, oktatni, tanitani, formálni. Syn. učiť, winaučowať, wichowať, wicwičiť, wiučiť Ďeťiw Pobožnoſti (w Mrawopočeſtnoſti, w Bázňi božkeg) cwičiť: proles ad pietatem informare, die Kinder in der Frömmigkeit, (Gottesfurcht) auferziehen, a' gyermekeket ájtatosságra (Isteni félelemre) tanítani. II. rec. cwičiť ſa: exercere se, exerceri: ſich üben, gyakorlani (gyakorolni) magát. Syn. muſtrowať ſa. W negakem Umeňi (Remeſle) ſa cwičiť: artem celebrare, ſich in einer Kunſt üben, magát valami mesterségben gyakorolni.

Cwi-

Cwičitel, a, m. exercitator. is, m, Uiber, gyakorló. *Syn.* Mustrowač, Mustrowňík, Cwičňík. 2)formator, informatur, eruditor, educator, institutor, instructor, paedagogus: Bilder, Unterweiser: Abrihter, Erziher: nevelö, oktató, tanitó. *Syn.* Učitel, Winaučowatel, Wihowáwač.

cwičitelčin, a, e, *adj. poss.* exercitatricis (formatricis educatricis), der Uiberinn (Unterweiserin, Erzieherinn) gehörig, gyakorlónéé (nevelönéé, oktatónéé, tanitónéé. *Syn.* Mustrowaččin, cwičňiččin, cwičňičin.

Cwičitelka, i, f. exercitatrix, icis, f. Ueberinn, gyakorlóné. *Syn.* mustrowačka, Cwičňica, Cwičňička. 2) cultrx, educatrix informatrix institutrix: Bilderinn, Unterweiserin, Abrichterinn, Erzieherinn: nevelóné, oktatóné, tanítóné. *Syn.* Učitelka, Winaučowatelka, Wihowáwačka.

cwičitelow, a, e, *adj. poss.* exercitatoris (formatoris, cultoris, educatoris) dem Ueber Unterweiser, Abrichter, Erzieher) gehörig: gyakorlóé (nevelöé, oktatóé, tanitóé). *Syn.* cwičňíkow, mustrowačow.

Cwičkár, a, m. factor clavulorum ligneorum, Zwickenmacher, faszegetske tsináló.

cwičňe *adv.* correctorie, castigatorie, disciplinariter: zuchtmäßig, fenyítve, meg-fedve, büntetve. *Syn.* trestanliwe, poprawňe. 2) exercitatorie, gymnasie: übend, gyakorlatossan.

cwični, a, e, *adj.* correctorius, castigatorius, a, um: disciplinaris, e: zuchtmäßig, fenyitô, meg-feddô, büntetô. *Syn.* trestanliwi. Cwični Dom v. Cwičinec. 2) exercitatorius a, um: gymnasius, gymnesius *Plin. H. N.* gymnasticus *Plaut.* zur Uebung dinlich, die Uebung betreffend: gyakorláshoz való, gyakorlatos *Par. Pap.* Cwiční Dom, Cwičná. Škola v. Cwičňík, (u).

Cwičňica, i, f. v. Cwičňička. 2) v. Cwičinec.

cwicňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Cwičňička, v. cwíčitelčin.

cwicničin, a, e, *adj. poss.* ex Cwičnica, v. cwičitelčin.

Cwicňička, i, f. magistra disciplinae, Zuchtmeisterin, fenyitö mesterné, fenyíték-tartóné. *Syn.* trestaca (poprawná, napominača) Magisterka, *vulg.* Cuchtmagsterka. 2) v. Cwičitelka per 2 *nros.*

Cwičňictwí, á, n. munus tuendi disciplinam, das Zuchtamt die Zuchtmeisterei: fenyitö mesterség, fenyíték-tartó hivatal, rend-tartó tisztség. *Syn.* napominace (poprawne trestace) Magisterstwí *vulg.* Cuchtmagsterstwi.

Cwičník, a, m. magister disciplinae (in ergastulo) Zuchtmeister, fenyéték-mester. *Syn.* napominací (poprawní, trestanliwí, trestací) Magster, *vulg.* Cuchtmagster. 2) v. Cwičitel per 2. Nros. 3) gymnasiarchus, i, m. Cic. gymnasiarches, ae, m. *val. max:* Director Scholarum: Schulen Direktär, Vorsteher eines Gymnasii: Iskola fö-Igazgatója.

Cwičňík, u, m. i. e. cwični Dom, cwičná Škola: gymnasium, i, n. *Plaut.* publicus locus exercitatorius: ein öffentlicher Ort zur Uebung der Jugend in allerhand Sachen dienlich, Schule, Gymnasium, Collegium: gyakorló hely 2) v. Cwičinec.

cwičňíkow, a, e, *adj. poss.* magi-

gistri disciplinae, dem Zuchtmeister gehörig, fenyíték Mesteré. 2) v. cwičitelow.

Cwik, u, m. disciplina, ferula, regula, ae, f. commonitio, nis, f. die Zucht. Držj ho w Cwiku: sub disciplina tenet ipsum, hält ihn in der Zucht, fenyítékben (fenyíték alatt tartya ötét. — 2) cuneus, i, m. ein Zwickel, Keil, z. B. an Fenstern: ék, ékszeg. *Syn.* Klin, Klinek. *Prov.* Cwik Cwiku uhíbá (uhibuge, uhne): cuneus cuneum trudit, ein Keil treibt den andern, ék éknek enged. Do Drewa Cwik dať (Drewo Cwikani kálat) treba: cuneandum est in ligno *Plin. H. N.* das Holz mit Keilen muß man zerspalten, a' fát kell ékkel hasitani. Gaké Drewo, taki Cwik. Do hrubého (twrdého) Drewa, hrubí (twrdi) Cwik dat potreba: qualis caudex (truncus) talis cuneus. Cum rustico rustice agendum est: auf einen groben Klotz, gehört ein grober Keil: a' minémü a' jó nap, ollyan a' fogagy Isten. A' kemény tökébe kemény-ék szükséges. v. Klin Klinem. — 3) clavulus, ligneus v. g. apud sutorem: die Zwecke, z. B. beim Schuster: fa-szegetske, tzövek, tzöveketske. 4) v. Cwikel.

Cwikel, klu, m. na Koseli: sutura (cuneus) indusii, die Naht, páha *Par. Páp.* ék az ingen, tzvikli *Syn.* Sew, Zahnutí, Založení Plátna. 2) na Pančusse: cuneus tibialis, Zwickel am Strumpfe, harisnya.

Cwikelka, i, f. *dem.* v. Cwiklička.

Cwikla, i, f. beta ae, f. Cic. rapa rubra. Beta rubra Linn. rothe Rübe, Mangold, Brete, Bete, Runkel, Runkelrübe, Dickrübe Burgunderrübe, Turniesse: tzékla, vörös tzékla, vörös répa, *Syn.* čerwená Repa. *boh.* Mangolt, Manholt, Turrín. 2) Planá Cwikla, carota, ae, f. *Apic.* Carotte, vad tzékla. *Syn.* Beheň, *Aliud est* Mrkew, et lesňá Repka: rapunculus.

Cwiklička, i, f. *dem.* betula, carotula, ae, f. rothes Rübenchen: tzéklátska. *Syn.* Cwikelka.

cwiklowaní, á, é, p. c. cuneis instructus (provisus) a, um: gezwickelt, mit Zwickeln versehen: tzvikeltt, tzviklizett, tzviklis. Cwiklowané (s Cwiklami) Pančuski: cuneata tibialia, Strümpfe, mit Zwickeln, tzviklizett (tzviklis) harisnya.

Cwiklowáňí, á, n. cuneis instructio, das Zwickeln, tzviklizés, tzvikelés.

cwiklowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: cuneis instruere (providere), zwickeln, tzvikelni, tzviklizni.

cwíklowí, á, é, *adj.* ex beta, carotinus, a, um: aus, (von) rother Rübe (Mangold), tzéklai, tzéklából való.

cwikowaní, á, é, p. c. cuneatus a, um: gekeilt, ékezett, ékeztetett tzövöközött, tzövököztetett. *Syn.* zacwikowaní. 2) v. cwičení.

Cwikowáňí, á, n. cuneatio, cuneorum incussio: das Keilen, die Keilung: ékezés, tzövöközés, tzövök-verés. 2) v. Cwičeňí.

cwikowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug. cuneare, cuneis firmare, cuneos incutere. keilen etwas in etwas, ékezni (zem) *Par. Páp.* tzövöközni, tzövöket valamibe verni. Sklepeňí (Sklep) cwikowať (stáhnúť), fornicem cuneare *Senec.*

nec. das Gewölbe (die Gewölbung) verkeilen, durch Zwickel befestigen: a' boltozást megszorítani. *Par. Pap.* 2) v. cwičik.

Cwilich, u, m. pannus bilix, sabanum, i, n. der Zwillich, két nyüstü (kettös gyolts. *boh.* Cwilink.

cwilichowí, á, é, *adj.* biliceus, sabaneus, a, um: von Zwillich, két nyüstü (-kettös) gyólts-ból-való. *boh.* cwilinkowí.

† Cwilik, u, m. v. Cwilich.

* Čwilikáňí, á, n. v. Čwilikáňí.

* čwilikať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cwrlikať.

* Čwilikáwáňí, á, n. v. Čwrlikáwáňí.

* čwilikáwať, al, ám, v. čwrlikať.

† cwilinkowí, á, é, *adj.* v. cwilichowí.

Cwípach, u, m. buccelatum, bis coctum, panis nauticus (bis coctus), das Schifbrod, Zwieback, peszmét *Par. Pap.* kétszer sültt kenyér. *Syn.* dwakrát pečení Chléb.

Čwirikáňí, á, n. v. Čwrlikáňí.

čwirikať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. čwrlikať.

† Cwoček, čku, m. v. Klinček.

† Cwočkáŕ, e, m. v. Klincár.

† Cwok, u, m. v. Klinec.

Cwoka, i, f. v. Cucel.

† Cwokáŕ, a, m. v. Klinčár.

* cwokání, á, é, *p. c.* v. cuclaní.

* Cwokáňí, á, n. v. Cucláňí.

* cwokať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. cuclať.

* Cwokáwáňí, á, n. v. Cucláwáňí.

* cwokáwať, al, ám, v. cucláwať.

Cwrčala, i, f. Ptáк: turdus iliacus Linn. et Klein. ficedula. f. Martial. et Varr. die Weindrossel, Ziepdrossel, Pfeifdrossel, Feigendrossel, Feigenschnepfe, Zippe, Schepfe: fagyöngyel elö húros madár, fenyö madár. *Syn.* Crewa žrací Drozd. *boh.* Dlask.

Cwrčalowí, á, é, *adj.* Cwrčalowé howno: stercus scolopacinum, Schnepfendreck, erdei fogolynak a' szara.

† Cwrčeňí, n. v. Swrčání.

† čwrčeti, čel, čím: v. swrčať.

cwrkaní, á, é, *p. c.* guttatim (stillatim) fusus, a, um, tropfenweise gegoßen, getröpfelt, tseppen ként öntött, tseppegtett, tsepegetett, *Syn.* kapkani, swrkaní.

Cwrkáňí, á, n. fusio per gutas, das Gießen tropfenweise, Tröpfeln: tseppen ként öntés, tseppegés, tsepegetés. *Syn.* kapkáňí 2) v. Swrčáňí.

Čwrkáňí, á, n. v. Swrčáňí.

cwrkať, al, ám, V. I. *imp.* kag: gutatim (stillatim) fundere: tropfenweise gießen: tseppenként önteni.

čwrkať, al, ám, V I. *imp.* ag: v. swrčať.

Cwrkáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

cwrkáwať, al, ám. *freq.* ex cwrkať.

cwrknúť, knul (kel) kňem. V. I. *imp.* kňi, de uno actu: v. cwrkať. Cwrkňi mu trohu (Mléka, Piwa, Wina) funde illi aliquot guttas, gieß ihm etliche (einige) Tropfen ein, önts néki egynéhány tseppet.

cwrknutí, á, é, *p. c.* v. cwrkaní.

Cwrknutí á n. v. Cwrkáňí.

Čwrlik, u, m. v. Čwrlikáňí.

Čwrlikáňí, á, n. fritinnitus, minuritus, et minurritus, zinzilulatus, pipatus, us, m, friti-

tinnitio, nis, f. das Girren, Zitschen Zwitschern: tserepelés (pölés, püles) *Syn.* Čwirik, Čwirikání, Swirik, Swirink, Swirikání, Swirinkání, *vulg.* Čwilinkání *Aliud est.* Sweholení.

čwrlikat, al, ám, V. I. *imp.* ag: o Wrabcoch: fritinnire (nio) Varr. minurire, et minurrire (io) *Sidon.* Zinzilulare, girren, zitschen, zwitschern, tserepelni (pölni pülni) a' verébröl. *Syn.* čwirikat, swirikat, swirinkat, *vulg.* cwilinkat *Aliud est* sweholit (o Laštowičkách) *Prov.* gako staří spiwagú, tak mladí čwrlikagú. dicta a maioribus repetunt minores. A bove maiori discit arare minor: wie die Alten singen, so zwitschern die Jungen: a' mint az öregek hegedülnek (énekelnek) az ifiak úgy tántzolnak.

Čwrlikáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

čwrlikáwat, al, ám, *freq. ex* čwrlikat.

Čwrlikowání, á, n. v. Čwrlikání.

čwrlikowat, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: v. čwrlikat.

D.

* Da, *adv.* v. dá.

D'ábel, bla, m. v. Čert. Polní (Hágní, Horní, lesní) D'ábel: faunus; Feldteufel, Waldteufel: erdei (mezei) ördög.

D'ábelček, a, m. *dem. ex* D'áblík: v. Čertíček.

Ďábelně, *adv.* v. ďábelsky.

Ďábelní, á, é, *adj.* v. ďábelský.

Ďábelsky, *adv.* v. čertowsky.

Ďábelský, á, é, *adj.* v. čertowský.

D'ábelstwí, á, n. v. Čertowstwí.

* ďábení, á, é, *p. c.* v. trefený.

* D'ábení, á, n. v. Trefení.

* ďábit, il, ím, V. I. *imp.* ďab: v. trefit.

* D'ábíwání, á, n. v. Trefíwání.

* ďábíwat, al, ám, *freq. ex* ďábit: v. trefíwat.

D'áblíček, čka, m. *dem. ex seq.* Čertíček.

D'áblík, á, m. *dem ex* D'ábel: v. Čertík. 2) lar, pennas; tis, m. numen domesticum: Hausgott bei den Alten, házi Isten, a' régieknél: *Syn.* Hospodáříček, *boh.* D'iblík. *pl.* D'áblíci (*boh.* D'iblíci): lares, penates: Hausgötter, házi Istenek.

D'áblík, u, m. v. Daktil 2) Zelina: Arum dracunculus Linn. Natterwurz Schlangenkraut. Kigyo-trang. *Syn.* Hadowec menší.

Ďáblikowý, á, é, *adj.* v. daktilowý. 2) v. Hadowčí.

Ďáblow, a, e, *adj. poss.* v. čertow.

D'áblowání, á, n. v. Čertowání. 2) v. Hřešení, Lání.

ďáblowat, owal, ugem, V. I. *imp.* ďablug: v. čertowat. 2) v. hřešit, lát (lagem

D'áblowáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
Sablowáwak, al, ám, *freq. ex* Sáblowat. *Syn.* čertowáwak.
Sáblowí, á, é, *adj.* v. čertowí.
D'áblowina, i, f. v. Čertowina.
D'áblowňík, a, m. v. Čertowňík.
Dác, a, m. Dacicus, dacus, i, m. der Dacier: dátz, *plur.* Dáci: daci (orum), *Horat.* die Dacier: dátzok.
Dák, a, m. v. Dáwak.
Dach, u, m. tectum, i, das Dach, ház héja, szerha, isztréh, fedél. *Syn.* Strecha, Krow. Pod Dach priwesk (do Domu prigat) ňekoho: tecto recipere aliquem, Jemanden unter Dach bringen, in's Haus nehmen: valakit a' házba béfogadni. Dom pod Dach priwesk: domum tegere, ein Haus unter Dach bringen, a' házat fedél alá hozni fel-vinni. Ňekomu na Dachu bik (sedet), i. e. na ňekoho Pozor dak: aliquem observare, einem auf dem Dache seyn, valakire vigyázni.
dachowí, á, é, *adj.* tectum adtinens: das Dach betreffend: ház héjához (szerhához) tartozandó. *Usus.* Dachowí Kameň: v. Škridlica. Dachowí Oblok: v. Dimňík. Dachowí Krow neb Koh, inak Krokwa: Canterius tecti: der Dachsparren: horog-fa. Dachowí Wrch: culmen tecti: Dachspitze: szerha teteje. Dachowá Rina: stillicidium: i, n. Dachrinne: szerhán-való tsatorna. Dachowé Krowí: substructio tecti: Dachstuhl: szaru-fa.
Dachowica, i, f. v. Dosek.
Dácia, i, m. Dacia, ae, f. Dacien, ein Land, wo itzt Moldau, Wallachey, und Siebenbürgen ist: dátzia, *orszag a' duna mellett.*
dácin, a, e, *adj. poss.* dacicae feminae: der Dacierinn gehörig: dátznéé.
Dácka, i, f. dacica femina: Dacierinn: dátzné.
Dácka, i, f. v. Dáwacka.
dácki, *adv.* dacice: dacisch: dátzúl.
dácký, á, é, *adj.* dacicus, *Suet.* dacius, *Auct. Consolat. ad Liv.* dacus, a, um: dacisch: dátzi.
dácow, a, e, *adj. poss.* daci: dem Dacier gehörig: dátzé.
Dáctwo, a, n. *Collect.* v. Dáci.
Dada, i, m. cigánské Meno: nomen zingari: ein zigeuner Zuname: tzigány név.
* Ďadek, dka, m. v. Ďedek.
* Ďadek, dku, m. v. Ďedek.
* Sadkow, a, e, *adj. poss.* v. Sedkow.
* Ďak, u, m. v. Ďek.
* Ďakčiňeňí, á, n. v. Ďekowčiňeňí.
* Ďakowáňí, á, n. v. Ďekowáňí.
* Sakowak, owal, ugem, V. I. *imp.* Sakug: v. Sekowak.
* Ďakowčiňeňí, á, n. v. Ďekowčiňeňí.
* Sakowňiččin, a, e, *adj. poss.* v. Sekowňiččin.
* Ďakowňička, i, f. v. Ďekowňička.
* Ďakowňík, a, m. v. Ďekowňík.
* Sakowňíkow, a, e, v. Sekowňíkow.
Daktil, u, m. palma, ae, f. phoenix, dactylifera *Linn.* spadix, icis, f. der Dattelbaum: pálma-fa. *Syn.* Ďáblík (u), daktílowí (Sáblíkowí) Strom. Indiánskí Daktil *a*) Strom: tamarindus (tamarinthus) i, m. Linn. Tamarinde, Tamarinden-

denbaum: indiai pálma *b*) Owoce: tamarindus, i, m. Tamarinde, die Frucht: indiai pálma gyümölts. Indiánských Daktilow Massitost, pulpa tamarindorum, Tamarindenmark: indiai pálma gyümöltsnek héja, a' magva között-való húsós része. *vulg.* Tamarinda.

Daktila, e, f. dactylus, i, m. os palmulae, caryotis, is, f. palmula, ae, f. das Dattelkern: pálma dió. *Syn.* daktilowé Zrno.

daktilowí, á, é, *adj.* palmeus, phoeniceus, a, um: die Datteln betreffend: pálmai. *Syn.* daktilowí. *Usus.* Daktilowí Strom: v. Daktil. Daktilowé Zrno: v. Daktila.

Dál, e, f. v. Dálka. *boh.* Díl.

dál, dáleg, *Comp. ex* daleko: longius, magis, diutius: ferner, länger: meszszebb, tovább. *boh.* díl. *Usus.* Cim dáleg, quo magis (diutius, longius) magis ac magis: je ferner je weiter: hova tovabb.

dalekí, á, é, (*abs.* daleko), *adj. Comp.* dálší. *Superl.* nagdálší: longinquus, longus, a, um: weit, entfernt, langwierig. z. B. Weg: meszsze való, hoszszas. *Syn.* wzdálení. *Rhytmus.* A gá idem na dalekú Cestu, budem sebe hledat negaku Newestu etc. 2) *in Compar.* Dalsé Doklady, Dówody: ulteriora (plura) argumenta; plus argumentorum: weitere Beweise: több erősségek, okok.

daleko, *adv. Comp.* dál, dáleg. *Superl.* nagdál, nagdáleg (*boh.* dál, dále, dálegi, negdál, negdálé, negdálegi): longe, procul: weit, entfernt, weit hin, weit hinaus. z. B. sehen, gehen, távól, meszsze. *Usus.* Daleko bit: longe abesse: weit entfernt seyn: távol lenni. Moga Wlast ge odtád daleko; daleko odtad stogí, padá: mea patria procul inde dissita est: mein Vaterland ist weit davon gelegen: az én hazám meszsze vagyon (esik) onnant. To ge odtad daleko: longe est hinc: es ist weit von hier: meszsze van (esik) az innént. Sem gak daleko? quam longe est? wie weit her? melly meszsze ide? Daleko mat: longe abesse: weit hin haben, weit entfernt seyn: távól lenni. Daleko od Domu: domo longe remotus: weit entfernt vom Hause: meszsze az háztol. — Tri Hodini sem od neho daleko: absum tres horas ab illo: drey Stunden bin ich entfernt von ihm: három óra járásra meszsze vagyok tőle. Tri Kroki daleko ist, stát: longe tres passus procedere, stare: in einer Weite von drey Schritten, i. e. drey Schritte weit, gehen, stehen: három lépésnére menni, állani. Siroko daleko roztretí, late, longe lateque diffusus: weit und breit ausgedehnt: meszsze ki terjedt, ki-hatott. Gak daleko bit može: quam longissime fieri potest: so weit es seyn kann: melly távól (tova, meszsze) lehetséges. Daleko ist: longe progredi (procedere): weit vorrücken: meszszebb menni. Nekoho daleko priwest, w negakém Umení etc. longe perducere quempiam in aliqua arte: einen weit bringen, in einer Kunst etc. meszsze vinni (hozni) valakit a' tudományban. — Daleko sáhat: *a*) manum nimis longe extendere: weit reichen (zu weit greifen) mit der Hand, meszsze kezével érni. *b*) longas manus ha-

habere, multum valere: weit reichen, mit der Gewalt, sokat tehetni. Daleko widěk: longe (procul) videre, prospicere: weit hinaus (in die Weite) sehen; meszsze látni: Nemožem daleko widěk: non possum longe videre: ich kann nicht gut in die Weite sehen; meszszè jól nem láthatok. Daleko wizíragící: dubius, incertus, anceps: weit aussehend, ungewiß, bedenklich: kétséges, bizonytalan ki-menetelü. Daleko príšk w Umení: longe progredi in doctrina: es weit bringen, weit kommen in der Gelehrsamkeit: tudományban nagy elö menetelt tenni, meszszebb menni a' tudományban. Tak daleko w Umení príšk: tam longe procedere (progredi) in doctrina; eo doctrinae procedere: es so weit bringen, so weit kommen in der Gelehrsamkeit: olly meszsze a' tudományban menni. Tak daleko prisel: eo pervenit (processit, progressus est): so weit hat ers gebracht, so weit ist er gekommen: olly meszsze (annyira) mentt, jött. Tak daleko ta wec príšla, že etc. eo redacta res erat, ut etc. die Sache ist so weit gekommen, daß etc.: annyira jutott (mentt) a' dolog, hogy etc. Zwada tak daleko príšla, že etc. jurgium usque eo evaluit, ut etc. der Zank ist bis dahin gekommen, daß etc. a' pörölés olly meszsze terjedett, hogy etc. Daleko ge od toho: minime, nullo modo, nihil minus; bey weitem nicht; weit gefehlt, ganz und gar nicht: tova (távol) van attól; semmiképpen, éppen nem, tellyességgel nem. Daleko od toho, abich weril, radšeg míslím, že etc. tantum abest ut credam, ut potius cogitem, etc. weit entfernt es zu glauben, denke ich vielmehr, daß etc. távól vagyon tölem, hogy én azt hidgyem, sőtt inkább azt hiszem, hogy etc. Daleko gest od toho, abi on bol etc. multum abest, ut sit: er ist bei weitem noch nicht: távól vagyon töle, hogy etc. Na daleko: non procul: nicht weit, unweit, unfern; nem meszsze közel. 2) longe multo: weit, viel: sokkal. *Syn.* mnoho, o mnoho, mnohem. *Usus.* Daleko učenegší: longe doctior: weit gelehrter, sokkal tudósabb. Starí Rím bol daleko wetší, než ge dňešní: vetus Roma multo hodierna major fuit: das alte Rom war viel größer, als das jetzige: a' régi Róma sokkal nagyobb vala a' mostaninál. 3) *In Compar.* dáleg: *a*) porro: weiter, ferner; tovább, továbbá, ez után. *b*) longius, ultra: weiter hin (hinaus) z. B. gehen, wohnen: tovább, meszszebb, odább. *Usus.* Dál weśk: continuare: vollführen: folytatni. Gestli dál ísti chceš: si porro ire pergas. *Liv.* wenn du weiter gehst: ha tovább mégy. *c*) amplius: weiter, mehr: több. *Usus.* Nič dáleg: nihil amplius: nichts weiter: semmit többet. Dáleg nenčiním: non faciam hoc (amplius) longius: ich will's nicht weiter machen: tovább nem teselekszem nem halasztom tovább. *d*) porro, longius: weiter fort, weiter: tovább. *Usus.* Nečo dáleg hore, dolu, donútra: paulo superius, inferius, interius: etwas weiter oben, unten, drinnen: valamivel fellyebb, allább, bellyebb. Abich dáleg neodchádzal, ut ne longius abeam: damit ich nicht weiter gehe: hogy mesz-

meszszebb ne mennyek. e) deinde: hernach, weiter hin: az után, későben, továbbat.

Dalekost, i, f. longinquitas, tis, f. distantia, ae, f. die Weite, Entfernung: meszszeség, távól valóság, máshová való vétel (tétel) *Syn.* Dál, Dálka, Wzdál, Wzdálenost. 2) intervallum, spatium, i, n. Weite, der Zwischenraum: köz valami között való hely. 3) v. Dlúhost.

dáleni, á, é. *part. Constr.* remotus, a, um: entfernt; távól tétetett.

Dáleni, á, n, remotio, nis, f. das Entfernen: távól való tétel, (létel).

dálit, il, ím, V. I. *imp.* dal: removere: entfernen: meszsze tenni.

Dálka, i, f. v. Dálekost, Dlúhost. *boh.* Dilka.

Dalmačan, a, m. dalmata, ae, m. *Cic.* Dalmatier: Horváth, tót.

dalmačančin, a, e, *adj. pos. ex seq.*

Dalmačanka, i, f. dalmatica *fem.* Dalmatierinn: Horváth aszszony.

dalmačanow, a, e, *adj. poss. ex* Dalmačan.

Dalmácia, i, f. dalmatia, ae, f. *Ovid.* Dalmatien: Horvath ország.

dalmacki, *adv.* dalmatice. dalmatisch: Horvátul, Dalmátziáúl.

dalmacki, á, é, *adj.* dalmaticus, a, um. *Suet*: dalmatisch; dalmatziai, horváth-országi. *Usus.* Dalmacká Sata, *vulg.* Dalmatika: dalmatica (scil. vestis) *Suet.* eine gewisse Kleidung mit Kurzen Aermeln, Levitenrock: egyházi szolgaruha.

dálši, á, é. *Comparat. ex* daleki. remotior, is. *Com.* weiter, mehr entfernt: tovább való, meszszebb való.

† Dama, i, f. v. Danek (nka)

Dáma, i, f. mulier, is, f. matrona, ae, f. Dame, Frau: aszszony, fö aszszony, Dáma. 2) *in lusu*, regina, ae, f. Dame, in, Kartenspile, dáma, játékban. 3) ludus duodecim Calculorum: Dame, das Damenspiel: ostábla játék.

Damašcan, a, m. damascenus, i, m. Dalmascener: damaskusbéli-férfi.

damaščančin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Damaščanka, i, f. damascena, ae, f. Damascenerinn: damaskus-béli aszszony.

damaščanow, a, e, *adj. poss. ex* Damaščan.

damaščanski, *adv.* damascene: damascenisch: damaskusiak módjára.

damaščanski, á, é, *adj.* damascenus, a, um: damasciner, damascerisch, damaskus-béli.

Damaščanstwo, a, n. *collect.* damasceni, orum, m: die Damascener: damaskus-bélik, damaskusiak.

Damasek, ška, m. textum damascenum, damascus, i, m. der Damast: Damaska, selyem neme.

Damašk, u, m. damascus, i, m. Damas, Damascus, eine Stadt: damask, siriai város.

damaškowi, á, é, *adj.* e texto damasceno: damasten: Damaskából való. 2) damascenus, a, um: damascirt: Damaskos.

Dan, a, m. danus, i, m. ein Däne, Dänemärker: dánus, dániabéli férfi. *boh.* Termančan. *Plur.* Dani (*boh.* nowé): dani, orum, m. die Däner: dánusok.

Daň, e, f. vectigal, is, n. tributum, i, n. die Gabe, Abgabe

be, Auflage, Schatzung, der Steuer: adó, szedett pénz. *Syn.* Berňa, Danek, Dánku, *vulg.* Porcia, *boh.* Sacunk. Tribút. Daň Wítazká: palmarium, praemium victoriae: Ehrengabe, Geschenk der Sieger: gyözedelemért való ajándék. Daň (Dánki, Porciu) uložit: tributum (censum) imponere, beschätzen, Steier auflegen: adód ki-szabni. *boh.* sacowati.

Daňa, i, f. v. Daň.

dančin, a, e, *adj. poss.* danaefeminae: der Dänemärkerinn gehörig: dánusnéé, dániabéli aszszonyé.

Danek, nku, m. v. Daň.

Daňek, nka, m. dama, ae, f. *Horat. Virg.* Cervus dama Linn. Dámvad. *vulg.* Dama, *Aliud est* Gamžik, 2) nomen viri: ein Mannsname: férfinév.

† Daňek, nku, m. v. Fartuch.

daní, á, é, (abs. dan, a, e) *part. Constr.* datus, a, um: gegeben; adattatott. *Usus.* Dan sem: datus sum: ich bin gegeben worden; adattattam.

Dání, á, n. datio, largitio, nis, f. datum, i, n. datus, ûs, m. das Geben: adás, adomány. 2) v. Darowání.

Dániel, a, m. Daniel, is, m. Daniel: Dániel.

† Daniš, a, m. *idem.*

Danka, i, f. dana, ae, Dännemärkerinn: daniai aszszony, danusné. *boh.* Termančanka.

Dánka, i, f. v. v. Daň.

† Dannel, u, m. v. Fartuch.

danow, a, e, *adj. poss.* dani: dem Däne (Dännemärker) gehörig; dánusé, dániabéli-férfié, emberé. *boh.* termančanow.

danski, *adv.* danice: dänisch; Dániáúl.

danski, á, é, *adj.* danicus, a, um: dänisch: Dánusi.

Dánsko, a, n. dania, ae, f. Dänemark: dánia ország. 2) dantiscum, gedanum, i, n. Danzig: dantzka városa. *Syn.* Gdánsko.

Dar, u, m. donum (donarium) datum, proemium, i, n. munus, eris, n. die Gabe, ein Geschenk: ajándék. Dar hosťský (Hosťom daní) apophoreta, orum, n. *Suet.* Gastgeschenk, Gabe oder Geschenk der Gästen: vendég ajándék. Dar Kňížaci, kterí sa Poddaním od Pána dáwá: Congiarium, *Suet.* ein Geschenk Douceur für das Volk, fürstliches Geschenk: fejedelemtöl adatott ajándék. Dar Milosť hledagící, *boh.* Halafanec: donarium *Tacit.* donativum *Suet.* munusculum munus; Geschenk, Such: geschenk: ajándek. Dar nebeskí, istá Zelina: v. Krwawník (Lastowičník) wetší. Dar noworoční, nowého Roku, Leta: (Koleda) Strena, ae, f. *Suet.* Geschenk, das die Römer einander am Neujahrstage machten, das Neujahrsgeschenk, die Neujahrsgabe: új esztendöbéli ajándék. — Dar pasowní, kterí sa udatním pasowníkom (Wítazom) dáwá: bravium: Geschenk der Helden: bajnoki ajándék. Dar poselskí (wíslanskí) Počta, co sa prespolním dáwá: lautia, orum, n. *Liv.* Gesandtengeschenk, das gewöhnliche Geschenk, das man in Rom fremden Gesandten oder andern vornehmen Gästen gab, bestehend in Speisen, und andern Bedürfnissen. Idegen követeknek való ajandékok. — Dar prácní (za Prácu): honorarium: Berehrungsgeschenk: tiszteség tévö ajándék (adás). Dar (Wzatek) richtárskí, sudcow-

dcowſkí: largitio; Richtergabe, Richtergeſchenk: bírónak adatott ajándék. Dar dať: donum dare: Geſchenk geben: ajándékot adni. Dar nekomu učiňiť z nečim: donare aliquem re, dare alicui rem dono: ein Geſchenk machen mit etwas: valakit meg ajándékozni. — Darem dať: dono (muneri) dare: zum Geſchenke geben: ajándékúl adni. Darem doſtať: dono accipere: zum Geſchenke bekommen; ajándékúl nyerni. Gáho Darmi (z Darmi) ke mňe obráťím (Láſku geho ziſkám): praemiis illum devinciam: ich werde ihn mit Geſchenken gewinnen, ſeine Gunſt erhalten: ötet ajándékkal tészem jó akarómmá. *Prov.* Každí Dár wdečňe ber: munus quodcunque probato: den geſchenkten Gaul ſiehe nicht ins Maul: minden ajándékot kedvessen végy. Dari Boha, i Ludi ťíſá: munera crede mihi, placant hominesque, Deosque. Placatur donis Iupiter ipse datis: die Geſchenken verblenden die Menſchen: az ajándékok Istent-is, embereket-is meg engesztelik. Wčil ken Boháči obſahugú Dari: hic mos est genti, panis praebetur habenti. Dantur opes nulli nunc nisi divitibus: man ſchenket nur den Reichen. 2) dos, facultas, tis. f. donum: die Gabe, die Fähigkeit der Seele, Talent: természeti ajándék, erö, tehetség, *Usus.* Čiſtoti: facultas (dos) castitatis: die Gabe der Keuſchheit: tisztaság-ajándék.

† Dárce, m. v. Darec.

Darček, a, m. *dem. ex* Darek.

Darda, i, f. lancea, *Virg. Hirt.* hasta, ae, f. verutrum, verutum, i, n. bolis, idis f. Lanze, Spieß, Picke, z. B. im Kriege: dárda. *Syn.* Kopia.

* Darebáčka, i, f. v. Daremnica.

* Darebák, a, m. v. Daremňík.

* Darebňe, *adv.* v. daremňe.

* darební, á, é, *adj.* v. daremní.

* darebňica, i, f. v. Daremňica.

* Darebňík, a, m. v. Daremňík.

* Darebnosť, i, f. v. Daremnosť.

Darec, rca, m. dator, donator, largitor tributor, is, m. Geber, Beſchenker: adó ajándékozó. *boh.* Dárce.

Darek, rku, m. *demin.* munusculum, donulum. i, n. ein Geſchenkchen: ajándékotska. *Syn.* Darík.

† Dárek, rku, m. idem.

daremňe, *adv.* inutiliter, inaniter, frustra, incassum, frustranee. irrite, vane, praeter rem: vergeblich unnütz, umſonſt: hijában, haszontalanúl, hitványúl, héjába. *vulg.* darebňe. *Usus* Daremňe ſa hňewáš: de nihilo irasceris. *Liv.* du erzürneſt dich um nichts, ohne Urſache: nints semmi okod a' haragra; ok nélkül haragszol.

daremní, á, é, *adj.* inutilis, inanis, e; frustraneus, irritus, vanus, a, um: vergeblich, unnütz: Hapontalan, hijában való, hitván. *Syn.* mární, ničemní, prázní. *vulg.* darební. *Usus* Daremné Weci: apinae: unnütze Dinge: semmire kellö dolgok, hioságok. 2) inutilis, non proficuus: unnütz, nicht nützend, eitel: haszontalan, hijában való. *Syn.* neužiteční. *Usus.* Daremná Strata, ranis vinum praeministras: unnütze, Arbeit, lúdra vesztegelsz szé-

szénát. Daremní Zwak : v. Darmotlach. Daremné Slowa, Reči (Rozpráwáňí, Zwáňí): vaniloquium, vaniloquentia, bellatae nugae. *Persuis.* Ventosa atque inania verba. Inanis perstrepentium vocum congeries, in quibus nihil subsit solidioris Sententiae: vergebliche Reden: hijába való beszéd. 3) inutilis, inhabilis, ineptus, nullius frugis, nequam: unnütz, untauglich, nichtswürdig, schlecht böse, faul: hijában való, haszontalan, rest, lusta, semmire kellő. *Syn.* nespofobní, leňiwí. *Usus.* Daremní Člowek : v. Daremňík.

† daremňí, *adj. omn. gen. idem.*

Daremňica, i, f. nequam femina: ein schlechtes nichtswürdiges Weib: semmire való (rosz, gonosz) aszszony, lotyo. *vulg.* Darebňíca. 2) v. Ležačka, Leňoška.

† Daremňice, f. *idem.*

Daremňík, a, m. nequam homo, ein schlechter nichtswürdiger Mensch: semmire való (rosz, gonosz) ember. *Syn.* mrcha Člowek. 2) paniperda, ae, m. vappa, homo nauci, (nihili), ignavus fungus, ignavum pecus: Hasenfuß, ein läppischer Mensch: haszontalan here-ember, Brodverderber, kenyér vesztegető, Taugenichts: semmire kellő ember. *Syn.* Hňilko, Hubichleb, Razichleb, Leňiwec, Leňich, Leňuch, Darmochleb, *vulg.* Derebák, Darebňík. Daremňík si: incaprificatus es *Suidas.* Homo inutilis, a quo nihil bonae frugis exspectandum.

Daremnosť, i, f. inutilitas, vanitas, tis, f. Unnützlichkeit: haszontalanság, hijába valóság. *vulg.* Darebnosť.

Dareňí, á, n. successus, ûs, m. das Gedeihen, Gelingen, glücklicher Erfolg: dolog ki meneteli, valaminek jó végí, dolognak jó, 's kedv szerént való folytatása. *Syn.* Posťastěňí.

Dareňice, ňic, f. *Plur. dat.* com. (*boh.* cům) etc. darenicium: Darzeniß, ein Maierhof im Bunzlauer Kreise: darenitz,

† Dařenice, nic, f. pl. idem.

darik sa, il, ím, V. I. *imp.* dar sa: cedere, procedere, succedere, provenire: gedeihen, gerathen, gelingen, von Statten gehen: a' dolognak jó, és szerentséssen menni. *Syn.* posťastik sa. *Usus.* Dobre sa mi darilo: res mihi processit (prospere cessit): es ist mir gelungen: jól jártam; szerentsés voltam; jol ment a' dolgom. Newím abi sa ti dobre darilo: male tibi timeo: ich fürchte die übel; ich sorge, es begegne dir ein Unglück: félek rajtad, ne talán roszszúl légyen a' dolgod. Gako sa darí? quomodo cedit? wie gehts (stehts)? mint mégy a' dolog?

Daríwáňí, á, n. v. Dareňí.

daríwak sa, al, ám, *freq. ex* darik sa.

darmo, *adv.* gratis, frustra, sine mercede (pecunia): umsonst, ohne Entgelt, ohne Lohn: ingyen, bér, vagy pénz nélkül. *Syn.* z Lásti bez platu. 2) frustra, incassum, vane, in vanum: umsonst, vergeblich, vergebens, ohne Nutzen, ohne Wirkung: hijában. haszontalanúl. *Syn.* daremňe, na darmo. *Usus.* Darmo ti o to pracuges: frustra conaris: du be-

bemühest dich umsonst; du machst dir eine vergebliche Mühe: haszontalanúl iparkodól azon. Darmo robik (pracowak): oleum et operam perdere. Amittere urbem, et pugionem recipere: sich umsonst bemühen: nyertt benne, mint Bertók a' tsíkban. v. Turbica. Rhytmus. Darmo ma, Mamičko! darmo ma chowáte; se mňa Kňez nebude, darmo nakládáte.

Darmohléb, a, m. v. Daremňík. 2. Nro.

Darmodag, a, m. gratis dans: der umsonst (ohne Geld) etwas hergibt: ingyen adó. *Prov.* Umrel Darmodag, nastal Widrigros (Kupsi). Aňi pri Hrobe Krista Pána, darmo Warta nestala: nihil gratis: Geld ist die Losung. Umsonst ist der Tod: a' Kristus kaporsóját sem őrizték ingyen.

Darmoreč, a, m. v. Darmotlach.

Darmoti, mot, f. pl. Balassa-Gyarmath, oppidum Neogradiensis Comitatus: Gyarmath: Balassa-Gyarmath, mező-város.

Darmotlach, a, m. garrio, nis, m. garrulus, locutulejus, i, m. Plauderer, Zungendrescher, Kläscher: tsevegő, trétsölő, tsátsogó. *Syn.* Darmoreč, Gažičňk Klebetár, Pletkár, Usi nadimač, daremní Zwáč.

darňe, *adv.* dono: geschenkweiß; ajándékúl. 2) Cum successu, prospere, optate, bene, feliciter: gedeihlich, erwünscht, glücklich: jó ki menetellel, szerentsésen.

darňí, á, é, *adj.* donatitius dono datus, a, um: zum Geschenke gegeben: ajándéki, ajándékúl adott. 2) succedens, bene cedens, tis; prosper, optatus, a, um: felix, cis: gedeihlich, erwünscht, Glücklich: jó véggel (szerentsésen) járó.

Darnosk, i, f. v. Dareňí.

darowaní, á, é. *Part.* dono datus, donatus, a, um: zum Geschenke gegeben: ajándékúl adott, ajándékoztatott. *boh.* darowán. *Prov.* Darowanému Koňowi, nehleď na Zubi (netreba do Zubow hladet). donum quocunque probato. Si quis dat mannos, ne quere in dentibus annos: dem geschenkten Gaul, siehe (schaut man) nicht ins Maul: az ajándékozott lónak, ne visgáld a' fogát.

darowáňí, a, n. donatio, condonatio; largitio, nis, f. das Schenken, die Schenkung: ajándékozás, meg botsátás, el-engedés. *Syn.* Dar, Daňí. *Usus.* Darowáňí manželské, neb spolu medzi Manželi: donatio inter virum et uxorem: das Geschenk zwischen Eheleuten: házasságbéli ajándék. Darowáňí predweselné, pred swadebním Weselím: donatio ante nuptias: Uibergab vor der Hochzeit: Jegybéli ajándék. Darowáňí pre Smrt, na Čas Smrti: donatio mortis causa: Uibergab wegen Todesfurcht: halálfélelme miatt való ajándék. 2) condonatio, remissio, donatio, nis, f. das Erlassen, Nachlassen, die Erlassung, Nachlassung: el-engedés, meg-hótsátás.

darowak, owal, ugem, V.P. *imp.* darug: donare, condonare, largiri, dono dare: schenken, unentgeltlich geben; ajándékozni, ajándékúl adni. *Syn.* Darem dak. 2) remittere, parcere, condonare, donare: schicken, erlassen, nachlassen. z. B. Schuld, Strafe: el-engedni, meg-botsátani, *Syn.* odpustik.

Da-

Darunek, nku, m. v. Dar. *Usus.* Pohostinský Darunek: xenium, ii, n, *Plin. Ep.* das Gastgeschenk, Geschenk an Gäste: vendég ajandéka.
* Dásd, u, m. v. Děsd.
* dásdowí, á, é, *adj.* v. děsdowí.
* Dásdowňica, i, f. v. Děsdowňica.
Dasek, sku, m. *dem. ex* Dach: tectulum, i, n. ein kleines Dach: ház héjátska.
Dasisko, a, n. *exagger et Contemt. ex* Dach. magnum (informe) tectum: ein großes Dach: igen nagy házhéja. *Syn.* Stresisko.
† Dáseň, sňe, f. v. Gásno.
†. Dásňe, f. idem.
† Dásňička, i, f. *dem. ex praec.* v. Gásňičko.
† Dásk, u, m. v. Děsd.
dat, dal, dám, V. P. *imp.* dag. dare, praebere, tribuere, geben: adni, nyujtani. *Prov.* Dag Pozor (pozorug) na sebe, nech, druhí, čo chcú, robá: fac tua, quae tua sunt, et non aliena require: schau auf dich, und nicht auf andere. *Prov.* Lepseg gest dat než brat: beatius est dare quam accipere: Geben ist seeliger als Nehmen: jobb adni mint sem várni (venni, kapni, nyerni). Od teho uťekag, čo mnoho kričí dag: Teho ňikdo rád newidí, čo mnoho (wždicki) dag kričí, illum nullus amat, qui semper da mihi clamat: den sucht ein jeder fleißig zu meiden, der immer schreyt um das Geben: zu dem träger jederman ein Haß, der haben will ohne Unterlaß, attól, kérlek. szaladj. a' ki sokat kiált adj. 2) donare: schenken, geben: adni ajándékozni. *Syn.* darowat. 3) impertiri (re): mittheilen, geben: adni. *Usus.* Dowoleňí dat: potestatem (veniam) impertiri (facere, permittere): Erlaubniß geben: szabádságot engedelmet adni. Radu dat: consilium dare (impertire): Rath geben: tanátsót adni. Rhytmus. Čerd mi tu Radu dal, abich si Babu wzal: etc. 4) dare, tradere, reddere: geben, übergeben: adni, oda adni. 5) concedere, dare: geben verstatten, z. B. Zeit: adni, engedni: 6) tribuere, adtribuere: geben: adni, tulajdonitani. *Usus.* Práwo dat: adsentiri (re): Recht geben, beypflichten: valaki szavának helyt adni, jónak találni. Winu dat: culpam tribuere: Schuld geben: vétköl adni, véteknek tulajdonitani. 7) dividere, distribuere: geben, austheilen, z. B. Karten, adni, osztani p. o. Kártyát: 8) solvere, pendere: geben, bezahlen: adni, meg adni, fizetni, megfizetni. *Syn.* zaplatit. 9) dare, praebere, (causare), movere: geben, verursachen: adni, okozni. *Usus.* Príklad (Príležitost') dat: exemplum (occasionem) praebere: ein Beispiel (eine Gelegenheiten) geben: példát (alkalmatosságot) adni. Nekomu Prácu dat: negotium alicui facessere: jemanden zuthun (zu Schaffen) geben (Arbeit verursachen): valakinek munkát (dolgot) adni, okozni, szerezni. Zrok dat: speciem praebere: Schein geben: szént mutatni. To negakí Žart (Špás) dá: hoc ludum dabit: daß wird einen Spaß geben: ez tréfát szerez, okozni fog. 10) facere: geben, machen: adni, tenni. *Usus.* Boh dag: Deus faxit (faciat)! Gott gebe! adja az Isten! 11) inferre, infligere: geben, beybringen, z. B. Hieb, Stich, etc.

tsa-

tsapni, ütni, *Usus.* Dal mi Zauſek (Oflinek, Políček, Stelipiſk, za Ucho): colaphum mihi infregit (impegit, inflixit): er hat mir eine Ohrfeige gegeben: artzúl (pofon) tsapott. 12) concedere: einräumen, zugeſtehen, zugeben, zulaſſen: meg engedni. *Syn.* dopuſtiť. *Usus.* To mu gá lahko dam, že ge w tem rozumní: id facile eidem concessero, haec illum callere (intelligere): das will ich ihm leicht (gerne) einräumen (zugeſtehen), daß er in dieſen Sachen erfahren ſey: azt könnyen meg engedem néki, hogy ö tudós ezekben. 13) sinere, pati, admittere: laſſen, veranlaſſen (durch Erlaubniß), daß etwas geſchehe; zulaſſen, engedni, türni. *Syn.* nehat, trpeť. *Usus.* Dá w ſwég Zahradé krawi páſť: in horto proprio vaccas pasoi sinit: er läßt in ſeinem Garten die Kühe weiden: ö maga Kertyében teheneket legeltetni enged. 14) ponere, facere, fingere: ſetzen, annehmen, feſt ſetzen (als wahr); voraus ſetzen (in Reden, Diſputiren): megengedni, tenni, felvenni *Syn.* prepuſtiť, položiť, ſtawiť. *Usus.* Dagme. ponamus: vorausgeſetzt: wir wollen ſehen: engedgyük-meg, tegyük-fel. Dagme (prepuſť'me), že ſi nemal Chwíhli (Caſu): ponamus, (posito, pone sic esse), tempus tibi non suppetiisse: geſetzt, du häſt keine Zeit gehabt: engedgyük meg, hogy idöd nem vala. Dagme, že príde: ut veniat, ponamus; fingamus (faciamus) eum venire: geſetzt (daß) er käme: tegyük, hogy el-jönn. Dagme, že ge tomu tak: faciamus (ponamus, fingamus) rem ita se habere: wir wollen einmal ſetzen, es wäre ſo: tegyük, hogy úgy vagyon. 15) mittere, omittere: laſſen: hagyni. *Usus.* Dag mi Pokog: sine (mitte) me: laß mich in Frieden, in Ruhe: hagy békit. Dag tomu Pokog: mitte (omitte) illud: laß es in Ruhe; gieb dem eine Ruhe: Hadgy annak békit. Dag teg zwade Pokog: mitte hanc rixam: laß das Zanken ſeyn: hadgy annak a' pörlekedésnek békit, maradgy veſztég. Nedá mi Pokoga: continuo me inquietat (turbat, interturbat) er giebt mir keine Ruhe: nem hágy békít. Ten Chlapec mi nedá Pokoga: ille puer assiduo me interturbat: der Bube läßt mich nicht in Ruhe (gibt mir keinen Frieden): az a' gyermek nem hágy békit. 16) curare, jubere: laſſen, befehlen: meghagyni, parantsolni. *Syn.* rozkázať. *Usus.* Dak nekoho zawolať: accire aliquem: Jemanden kommen laſſen: valakit el-hivatni. Dag tu Kńížku zwázať: jube hunc librum conpingi: laß (befiehls, das Buch binden: köttesdd bé ezt a' Könyvet. Newím, dáli tam bíliť Podlahi (*boh.* Stropi) nebo nedá? nescio utrum curaturus sit ibi inalbanda (dealbanda) pavimenta, nec ne? ich weiß nicht, läßt er dort die Eſtriche (in mehreren Zimmern) ausweißen, oder nicht? nem tudom, ha meg meszelteti-é ottan a' padlásokat, vagy nem. 17) *Cum praepos. na, et Accusat.* Curare, aestimare, rationem habere: achten: valamire vigyázni, számot tartani. *Usus.* Mnoho naň ho dá: multum illum curat, magnam ejus rationem (attentionem) habet: er achtet ihn viel; ihm zu Gefallen thut

thut er viel: sokat ád (hajt, figyelmez) reá; az ö kedvéért sokat tészen. Nič nedak etc. a) non magni facere, spernere, non curare: nichts geben, auf; nicht achten: semmit sem adni. Na teba on nič nedá: non magni te facit, non te curat: er gibt nichts auf dich; er achtet dich nicht: ö semmit sem ádd reádd. b) non moveri re, spernere (non curare rem: nichts geben auf: nicht gerührt werden durch etwas: semmit sem adni valamire, avval keveset gondolni. 18) *Cum Dativo reciproco:* si (sebe): Dak si (sebe). — A) sinere, pati, admittere: lassen: engedni, türni. *Usus.* Nedá si pod Nos brnkat: non se sinit traduci: er läßt nicht mit sich scherzen: Nem hágy az orra alá fitykit hánni. Dak si reck: a) sinere dici: sich sagen lassen, erlauben zu sagen: hadgyni mondani. b) audire, obedire, obtemperare: sich sagen lassen, Gehör geben, gehorchen: szót fogadni, halgatni. Dag si reck: audias, obtemperes: laß dir sagen, höre, gieb Gehör: hadgy magadnak szolláni, szót fogadgy. Nedá si reck: non vult audire, obedire: er will sich nicht sagen lassen: nem akarja hallani, nem akar engedelmeskedni. a) audire: hören, sich sagen lassen: hallani. Dal sem si reck (powedek): dictum mihi est, audivi: ich habe mir sagen lassen: hallottam. B) jubere, curare: lassen, befehlen: meg hagyni, parantsolni. *Usus.* Dak si reck: jubere dici: sich sagen lassen; verlangen, daß es gesagt werde: parantsolni, hogy valami meg mondatassék. Dak si Šati spravik: vestem faciendam curare: sich ein Kleid machen lassen: ruhát tsináltatni magának. Dak si žilu sekak: mittere sanguinem; jubere (curare) venam incidi: sich Ader (zur Ader) lassen: eret vágatni magának. Daš si esče na Piwo? jubesne adhuc cerevisiam ferri? läßt du noch Bier holen? hozatsz-é még sert? C) *Cum praepos.* na, *et Accusat. rei.* summere, capere: nehmen: venni, valamivel élni. *Usus.* Dá si na to dám Pol Dňa Času: tempus dimidiae diei mihi ad id summam: ich nehme mir dazu einen halben Tag Zeit: fél napi idöt veszek magamnak arra. Dag si na to Času: summe tibi tempus; quiesce, expecta paulisper: nehme dir eine Zeit dazu; warte ein wenig, laß dir die Zeit nicht lange werden; gedulde dich: engedy idöt magadnak ahoz. D) *Diversimode effertur.* Dak si Prácu: operam dare, studere: sich Mühe geben: fáradozni. Dá si chutik (smakowak): sapit ei: er läßt sich schmecken; es schmeckt ihm: jó izüen esik néki: 19) *Praeterea varie exprimitur, v. g.* Hostinu dak, hostik: convivium instituere (dare, praebere): einen Schmaus geben: vendégséget tartani, adni vendégelni: Knižku wen dak (widak): edere librum: ein Buch heraus geben: könyvet ki adni. Oheň dak: a) ignem dare (facere): Feuer geben: tüzet adni. b) emittere glandes plumbeas: Feuer geben, Kugeln heraus schießen: golyóbitsokkal löni. Písebné (w Písme) dak: scribere, scriptotenus dare: schriftlich geben: írásban adni. Písmo ze seba dak: scriptum de se dare:

re:

re: eine Schrift von sich geben: irást magáról adni. Pozor dať, pozorowať: adtendere, intendere: Achtung geben: vigyázni. Dobre Slowo dať: a) rogare, orare: gute Worte geben, bitten: jó szót adni, kérni: Za to ti gá ani Slowa nedám: pro eo ne verbulum quidem edam: dafür gib ich dir kein Wort: azért ugyan egy jó szót sem adok. b) benigne loqui cum aliquo: gütig reden, gütige Worte geben: kegyesen (nyájasan) beszélni, szólni. Wýpad dať: decernere, momentum facere: Ausschlag geben: ki-menetelt adni. Známeňí dať: dare signum: ein Zeichen geben: jelt adni. Do Cwíčňice dať: in ergastulum dare: in's Zuchthaus geben: büntetö házba adni. Do Školi dať: scholae commendare, studiis initiare (consecrare): in die Schule geben: iskolába adni. Na známosť dať: significare, indicare, declarare, annuntiare, certiorem facere, notum reddere, notitiae dare: zu wissen (erkennen) geben, bekannt (kund) machen: tudtára adni. Dag mi na Známosť: certiorem me feceris: laß mich's wissen: tudósits engem. Čo (kolko) si za to dal? quantum pecuniae dedisti pro re? quanti rem emisti: wie viel hast du dafür gegeben? mennyit adtál azért? hogy vedted azt? Kolko mi za Stol dáš? etc. II. rec. dať sa: se dare, remittere: sich geben, nachlassen, nachgeben: adni magát, engedni. 2) sinere (permittere) se: sich lassen: hagyni magát. Usus. Dá sa chitiť: capi se sinit: er läßt sich fangen: meg-fogatattya magát; megengedi, hogy fogják ötet. Nedá sa (on sa nedá) Núdzi: ille nullam patitur inopiam, bene se curat: er läßt sich keine Noth; er pflegt sich gut: ö semmi nyomoruságot nem szenved. Nedag sa: non cedendum malis, trist. non oportet cedere adversariis (adversae fortunae insultibus). non te sine: laß dich nicht: ne hadgyd magadat. Nedag sa biť: non te sine cedi (percuti, verberari): laß dich nicht schlagen: ne hagyád magadat verni. 3) Dá sa wideť: in conspectum prodit; ostendit se; dat se conspiciendum, magnificus est: er läßt sich sehen, mit Pracht oder Aufsehen: mutattya (fitogattya) magát; elé-jönn. 4) se dare, extendi posse: sich geben: adni magát ki-terjeszthetni. Usus. To Sukno sa dá: pannus se dat, extendi potest: das Tuch giebt sich: ez a' posztó terjed, ki lehet terjeszteni. 5) *Sine, vel cum praepositione* do, *et Genitivo:* a) incipere, occipere: anfangen: el-kezdeni. *Usus.* Do plaču, do kriku sa dať: incipere flere, clamare: anfangen zu weinen, zu schreien: sirni, kiáltani kezdeni. Dal sa wipráwať: narrare incoepit: er fing an zu erzählen: beszélni (beszélgetni) kezdett. Dal sa do Plaču: flere occoepit; in lachrimas solutus est: er fing an zu weinen: sirva fakadtt. Dal sa do Smíchu: in cachinnum (risum) effusus est: er fing an zu lachen: Igen nagyon nevetett, katzagott. Dal sa s ňím do Zwadi: incoepit cum eo litigare, rixari, jurgare: er fing an mit ihm zu Zanken? pörölni, veszekedni kezdett vele. Ček sa do toho dá, tak bude pre-

seť

ſak: simul, ac inceperit pluere, valde pluet: ſobald es anfängt, ſo wird es ſtark regnen: ha esni kezd (ha esöre adja magát) igen fog esni. *b*) uti, capere: ergreifen, ſich bedienen: venni. fogni, véle élni. *Usus.* Do Utěku (w Nohi) ſa dak: fugam capere, se dare in fugam, conjicere se in pedes: die Flucht ergreifen, ſich flüchten: szaladásra vinni a' dolgot, szaladni. Uſ ſem ſa z Hladu muſel da dok Chleba: jam fame compulsus pane utor: ich muſste ſchon aus Hunger Brod ergreifen: már az éhségemben kenyeret eszem. *c*) adoriri, invadere, adgredi, petere, incessere: anfallen, angreifen, attakieren: valakire ütni. *Usus.* Do nekoho ſa dak: adgredi aliquem: ſich am einen (über einen) machen: valakibe belé kapni. Dal ſa doňho potupnými Slowmi: voce illum violavit: er hat ihn mit Schmachreden angegriffen: roszsz szókkal illette ötet. Dal ſa mu do Wlaſow: per crines arripuit illum: er hat ihn bey Haaren angegriffen, genommen: hajába kapott. *d*) accipere: bekommen: el-érni, meg-nyerni, kapni. *Syn.* zawalik. *Usus.* Něčo ſa mi dalo do Krku (něčo mi zawadilo do hrdla) ale uſ mi to preſtáwá: aliquid in collo accepi, sed jam evanescit: ich bekam etwas im Halſe, aber es vergeht, wieder: valami a' nyakamon támodott, de immár el-oszlik: *e*) Do Roboti ſa dak: accingere se labori: ſich zu der Arbeit begeben, werden: munkához (dologhoz) fogni. Do Škol ſa dak: scholis se addicere: ſich auf die Schulen legen, in die Schulen gehen: iskolákra adni magát. 6) *Cum praepos.* na, et *Accusat.* *a*) fieri: werden: lenni. *Usus.* Zaſ ſa dá na Čaſ (na Čaſi): serena tempestas erit: es wird wieder ſchön (ein ſchönes Wetter) werden: ismét szép idö (tiszta levegö) fog lenni. *b*) addicere se alicui rei: ſich einer Sache ergeben, ſich auf etwas legen: valamire adni magát. *Usus.* Dál ſa na Remeſlo: opificio se addixit opifex (mechanicus) factus est: er iſt ein Handwerker geworden; er hat ſich auf das Handwerk gelegt: mesterségre adta magát; mester emberré lett. Dak ſa na Wognu: militem fieri (esse) nomen dare militiae: Soldat werden (ſeyn) ſich unterhalten laſſen: katonává lenni, katonaságra adni magát. *Rhytmus* Načo ſi ſa na to dal, načo ſi ſa zwerbowal; neſčaſtni ti Huſári, co magú krátke Sári, keď ſa oňi zwerbowali. *c*) se convertere, se conferre: ſich wenden, begeben: valamire fordulni, reá állani. *Usus.* Dak ſa na Ceſtu: itineri se accingere, committere; iter ingredi: ſich auf die Reiſe begeben: útra adni magát; útnak indúlni. Tade iďte preſ (ſkrz) ten Dom, a dagte ſa hore na (w) Lewo: hanc domum transite, et convertite vos ad sinistram sursum: gehet da durch das Haus, und wendet euch links hinauf: menyetek ezen által a' ház által, és fordúlljatok bal-kéz felé. Potom ſa dagte na Prawo, keď pregdete Konec teg Ulice: deinde vos ad dextram conferetis, cum hanc plateam transieritis: hernach wehdet ihr euch rechts, wenn ihr zu Ende dieſer Gaſſe kommt: az után jobbra mennyetek, midön ezen útzán által menendetek. *III. Impersonaliter.* dak ſa, dalo ſa, dá ſa: se dare, continge-

re,

re, evenire, accidere: sich geben, sich begeben, zutragen, fügen, geschehen: történni, meg-esni. *Syn.* stak sa *Usus.* Wsak sa to dá: res se dabit: das wird sich schon geben: majd meg-esik az. Dá sa to od seba samo: fiet id de se ipso: die Sache wird sich von selbst geben: majd magából meg esik az. 2) posse: sich lassen, werden, können: lehetni. *Usus.* Dak sa wiprávak: dici (narrari) posse: sich erzählen lassen, gesagt werden können: beszélhetni valamiröl. Otem sa mnoho wíprávak dá: multa eatenus dici possunt: multa hac de re dicere licet; hievon läßt sich viel sagen: erröl sokat lehet mondani, szólani, beszélni. Dá (može) sa gesk: comedi potest; esui est idoneum (accomodum, aptum): es läßt sich essen: ezt meg ehetni, meg lehet enni. Dá sa slísak: *a*) audiri potest: das läßt sich hören: meg hallhatni. *b*) probatur, probari potest: das läßt sich hören: azt jónak lehet találni, állitani, tartani. *c*) mihi probatur, audio: das läßt sich hören, das gefällt mir hallom; ez nekem tetzik. Dá sa to mluwik, robik: hoc dici, fieri potest: das läßt sich reden, thun: azt beszélhetni, meg tehetni. To sa nedá robit: hoc fieri nequit: das läßt sich nicht thun; das kann nicht geschehen: azt meg nem tehetni. 3) *sequente* čo, esse: seyn, vorhanden seyn: lenni, adni (elö adni) magát, *Usus.* Dá sa, čo mislek, howorik, smák: est, quod cogitemus, loquamur, rideamus: es gibt etwas zu denken; reden, lachen: van, mit gondolni, szóllani, nevetni. Dá sa to, čo robik: res indiget (opus habet) magno labore: es läßt sich arbeiten, das braucht viel Mühe: sok munka kell (kivántatik) ahoz (ehez). *IV. Passive; adhibetur per omnia verbi activi* dak *significata.* v. g. To sa mu musí dak: hoc ei tribui debet: das muß man ihm geben: azt meg kell adni néki. etc.

Datel, a, m. v. Dáwač.

† Datel, tle, m. v. seq.

Ďakel, tla, m. Pták: picus, i, m. *Ovid.* picus arborarius (martius), falcinellus arboreus, *Klein.* Picus martius Linn. Specht, ein Vogel: harkály, *boh.* Datel, Strakopúd. 2) Zelení D'akel, z Bruchem popelawím: picus viridis: Datelíček: Picus minor Linn. der Grasspecht: fa-vágó: Grünspecht, zöld harkály. *boh.* Strakopúd popelatí. 3) Strakawí D'atel, picus varius, scheckiger Specht, tarka (szarka forma) harkály. *Aliud est.* Žlna.

* Ďatekina, i, f. v. Gatelina.

* Ďatelisko, a, n. v. Gateliskó.

Datelka, i, f. v. Dáwačka.

* Ďatelowí, á, é, *adj.* v. Gatelinowí.

Daw, u, m. pressura, ae, f. der Druck: nyomás, szoritás, szorongatás 2) Daw noční: incubus, i, m. Augustin. incûbo, onis, m. Tertull. ephialtes, ae, m. der Alp: lidérts, boszorkány nyomás. *Syn.* Gňáw, Mora, Sedlisko, Škřetek.

Dáwač, a, m. dator, largitor, tributor, is, m. Geber: adó. *Syn.* Dáč, Datel, Dáwatel, Dáwačník.

Dáwačka, i, f. datrix, cis, f. Geberinn: adó asszony. *Syn.* Dáč-

Dáčka, Datelka, Dáwatelka.

dáwaní, á, é, *part. construct. ex* dáwať.

Dáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.* datio, nis, f. die Gebung: adás.

Dáwaňisko, a, n. locus pabulatorius ovium, Ort, wo die Schafe im Winter gefüttert werden: juhok teleltető helye.

dáwať, al, ám, V. I. *imp. ag.* dare: geben: adni. *Prov.* Kdo dáwá, wíc žádá: munera qui mittit, sperat maiora remitti: Wurst wieder Wurst. Kdo skoro dáwá, dwa Rázi dáwá: qui cito dat, bis dat, nil dat, qui munera tardat: wer bald gibt, der gibt doppelt: kétszer ád: a' ki hamar ád. Kdo nerád dáwá, Zásluhi nemá: si das plorando, perdis tua munera dando: eine unwillige Gabe ist eben, als hättest du keine gegeben. Dáwať ma ucí, kdo mňe dáwá: dare, est docere reddere. Adni tanit engem, aki nékem ád. 2) licere et liceri in emtione de emtore: bieten, beim Kaufen vom Kaufer: adni, adogálni, igérni. *Syn.* slubowať. *boh.* ceňiti. Wíc dáwať, než li druhí (pri kupe). Na druhého nadhadzowať: contra aliquem liceri, certare licitatione cum aliquo: mehr bieten, als die andre: valaki ellen többet igérni, adogálni. valaminek fel-verni (fellyebb verni) az árát. 3) *freq. ex seq.* dat. solere dare: pflegen zu geben: szokni adni. *II. rec.* dáwať sa *freq. ex* dať sa *Usus.* Po wikonaném Pozdrawení, dáwám sa na Umeňí: ubi salutatio defluxit, litteris involvo me: nach abgelegten Visiten (Besuchungen), und Gruß, alsdann begebe ich mich ganz auf das Lernen (Studiren): a' köszöntések után tanúlásra vetem magamat.

Dáwatel, a, m. v. Dáwač.

Dáwatelka, i, f. v. Dáwačka.

Dáwawáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dawáwať, al, am, *freq. ex* dáwať. *II. rec.* dawáwať sa *freq. ex* dáwať sa.

dáwení, á, é, *part. constr.* praefocatus, pressus, oppressus, a, um. gewürgt: fullasztatott.

Dáweňí, á, n. praeclusio spiritus, praefocatio: die Hemmung des Athems: lélekzet meg állitás. 2) gulae oblisio, strangulatio, nis, f. strangulatus, ûs, m. das Würgen, das Zudrücken der Kehle: fuladás, fulasztás. *Syn.* Duseňí, Zdúseňí. 3) suffocatio, strangulatio, nis, f. das Erwürgen: meg-fojtás. 4) vomitus, ûs, m. vomitio, nis, f. das Erbrechen, Brechen, Speien, Kötzen, die Uebergebung des Magens, Brechung: okádás, hányás, okádozás. *Syn.* Kuckáňí. Wracáňí. *boh.* Bliti. *Usus.* Keď mu Dáweňí priďe, može sa do Postele sweg položiť, a kaslat (wracať), gak dlúho chce: ubi libido veniet nauseae, eumque adprehendet, decumbat, seseque purget, *Cels.* wenn ihn ein Erbrechen ankömmt, mag er sich zu Bete legen, und kotzen so lang, als er will: mikor a' hányas okádásra fog-jönni, feküdgyék-le, 's addig hánnyon, a' meddig tetszik.

Dáwič, a, m. vomens, vomittans, tis, vomitor, is, m. *Senec.* Erbrecher, Uebergeb.r, der sich erbricht (übergibt): okádó, okádozó, hányó. *Syn.* Dáwol.

wliwec, Rukawec, Wracawec, Wirihak.

Dáwid, a, m. David, is, m. David: Dávid.

Dáwidek, dka, m. dem. ex praec. parvus david: ein kleiner David: dávidka, kis dávid.

Dáwidka, i, f. consors davidis: Gattinn des Davids: dávidné, dávid (felesége).

dáwidow, a, e, adj. poss. davidis: dem David gehörig: dávidé.

dáwidowský, á, é, adj. davidicus, ex stirpe davidica prognatus, a, um: vom David herstammend (herrührend): Dávid nemzetségiből való. Syn. od Dáwida pochadzagící (zrozený, splodený).

dáwit, il, ím, V. I. imp. daw: spiritum praecludere, angere: würgen, den Athen hemmen: a' lélekzetet meg-állitani. 2) gulam oblidere, strangulare: würgen, die Kehle zudrücken: meg-fúlasztani. Syn. dusit, hrdúsit. 3) suffocare, erwürgen, ersticken: meg-fojtani. Syn. zadusit, zahrdúsit. 4) necare, enecare: würgen, tödten: meg-ölni. Syn. zabit. 5) vomere: speien, durch Erbrechen speien: okádni. Syn. wracat. II. rec. dáwit sa: angi, aegre spiritum ducere: sich würgen z. B. im Essen: fúladni. 2) vomere, vomitare: sich erbrechen (brechen, übergeben), kotzen, speien: okádni, okadozni, hányni. Syn. kuckat, wracat, Líšky drat. boh. bliti.

Dáwíwání, á, n. Nom. Verb. ex seq.

dáwíwat, al, ám, freq. ex dáwit. II. rec. dáwíwat sa: freq. ex dáwit sa. Syn. kuckáwat.

dáwiwe adv. vomitorie, vomendo: erbrecherisch, sich erbrechend, okádva, hányva. Syn. kuckawe, wracawe, dáwliwe.

Dáwiwé (Lekárstwí), wého, n. vomitorium, i, n. pro vomitu medicina: Arzenei zum Erbrechen, Erbrechen erregende Arznei, Brechmittel: hántató. Syn. Kuckawé, Wracawé, Dáwliwé.

Dáwiwec, wca, m. v. Dáwil.

dáwiwí, á, é, adj. vomitorius, a, um Plin. H. N. Erbrechen erregend, dahin gehörig: okádásra gerjesztö, hánytató, okádtató. Neco dáwiwého (na Dáwení) dat, vomitum invitare (movere), vomitiones concitare: etwas zum Brechen (Erbrechen) geben, eingeben: hánytatót adni (bé-adni), okádtatni. 2) vomitorius Macrob. vomens, vomitum habens: sich übergebend, hányó, okádo, ki-adó. Syn. dáwiwý sa. 3) vomax, cis, Sidon. sich oft übergebend (speiend etc.) okádozó. Syn. dáwliwí, kuckawí, wracawí.

Dáwiwost, i, f. proclivitas ad vomendum, vomacitas, tis, f. Neigung zum Erbrechen, okádásra-való hajlandóság. Syn. Dáwliwost, kuckawost, Wracawost.

dáwliwe adv. v. dáwiwe.

Dáwliwé, wého, n. v. Dáwiwé.

Dáwliwec, wca, m. v. Dáwil.

dáwliwí, á, é, adj. v. dáwiwí.

Dáwliwost, i, f. v. Dáwiwost.

dáwní, á, é, (abs. dáwno), adj. diutinus, diuturnus, antiquus, vetustus, a, um. vetus, eris; diu, dudum, ex multis annis: lang, seit langen Jahren: régi, sok idötöl való. Usus. Dáwní Člowek: an-

antiquus homo : ein alter Mann: régi ember.

† dáwnj, *adj. omn. gen. idem.*

dáwno, *adv.* dudum, diu, multo ante, longe ante, pridem : lange, längst, seit (vor) langer Zeit, lange Zeit : régen, sokkal előbb. *Usus.* Dáwno sem to wedel : dudum id scivi : ich habe es längst gewust : régen tudtam én azt, Uš dáwno sem ho znal; uš mi ge od dlúhého času známí : jam pridem illum novi : ich kenne ihn schon vorlängst : már régen esmérem őtet. Gá sem (gáč) ho dáwno newidel : diu (longum est tempus), cum non vidi eum : ich habe ihn lange nicht gesehen ; es ist schon lange (Zeit) daß ich ihn nicht gesehen habe : régen nem láttam őtet. Uš dáwno na teba čekám; uš ga dlúho očekáwám : jam diu te operior : ich warte schon lange auf dich : már sokáig várlak.

Dáwnosť, i, f. multum, diuturnitas (longitudo) temporis : Länge der Zeit, Langwierigkeit, lange Dauer : hoszszú idő, időnek hoszszú volta.

Dáwnota, i, f. *idem.*

Dba, i, f. cura diligentia, ae, f. curatio, nis, f. sollicitudo, inis, f. Sorge für etwas, Achtung : gond, szorgalmatosság. *Syn.* Dbalosť, Dbáňí, Peča, Pečliwosť, Starosť.

dbale, *adv.* diligenter, accurate, sollicitite, provide : achtsam, sorgfältig : gondossan, szorgalmatossan. *Syn.* pečliwe, starostliwe, opaterňe.

dbalí, á, é, *adj.* diligens, tis; sollicitus, providus, a, um : achtsam, sorgfältig : gondos, szorgalmatos. *Syn.* pečliwí, starostliwí.

Dbalosť, i, f. diligentia, ae, f. Achtsamkeit : gond, szorgalmatosság.

Dbáňí, á, n. v. Dba.

dbať, al, ám, V. I. *imp.* dbag : *cum praepositione* na, *vel* o *et Accusativo* : curare rem, curam habere rei, laborare (sollicitari) de re : sich bekümmern, Sorge für etwas tragen, sorgen, achten : gondot valamire viselni. *Syn.* starať sa o nečo. 2) *cum praepositione* na, *et Accusativo* : rationem habere, curare : sich kehren an Jemand, an etwas; sich etwas daraus machen, achten : valamivel gondolni. *Usus.* Málo na to dbám; ne tuho sa o to starám : non magnopere laboro : ich bekümmere mich nicht viel darum : nem sokat gondolok, véle; keveset hajtok reá. Čo gá dbám! mňa nič neňí do toho : multum valeat, non est meum negotium : was kehre ich mich daran; mich geht's nicht an : eb helye, mi nem én dolgom. Na geho tréskawé (ostré) Slowa ti nič nedbag : ne quid moneare verborum strepitu. *Arist.* saevis verbis ac minis ne deterreare, quo minus experiaris. Quin rigido ferro magis obvius ito, nec unquam te saevis dictis deterreat, minisque. On naňho nič nedbá : non magni pensat eum : er giebt (er kehrt sich) nichts auf ihn : keveset gondol véle. On nedbá nič na Zimu : non habet rationem frigoris : er achtet die Kälte nicht : semmit sem gondol a' hideggel *Rhytmus.* Čo gá dbám, ked gá mám w Zahrade Hrušky, kedi chcem, natrhám do Fertušky.

Dbáwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dbáwať, al, ám, *frcq. ex* dbať.

* Dč-

* Dčbán, u, m. v. Zbán.
* Dčbánček, u, et nečku, n. dem. ex Dčbánek: v. Zbánček.
* Dčbánecek, čku, m. dem. ex seq. v. Zbánecek.
* Dčbánek, nku, m. dem. ex Dčbán: v. Zbánek.
* Dčbar, u, m. v. Zbar.
* Dčbarňica, i, f. v. Kad. 2) v. Zbar.
† Dčber, u, m. v. Dčbar.
† Dčberňice, f. v. Dčbarňica.
† Dcera, i, f. v. Céra.
† dceřin, a, o, adj. poss. v. cérin.
† Dcerka, i, f. v. Cérka.
† dceruščin, a, o, adj. poss. v. céruščin.
† Dceruška, i, f. dem. v. Céruška.
† dchnúti, v. dichnúť.
† Dchnuťí, n. v. Dichnutí.
† Dcí, f. v. Céra.
† Dcka, i, f. v. Deska.
* de, adv. v. kde.
* debi, adv. v. Kdebi.
Debrecin, u, m. debrecinum, urbs Comitatus Bihariensis: Debreczin, debretzen, város.
Dech, u, m. v. Dechnuťí, Pad.
dechnúť, chnul (chel), chňem. V. I. imp. dechňi: perire, crepare, interire, de animalibus: umkommen, crepiren, vergehen: dögölni, veszni a' barmokról. Syn. hinúť, kapať, padať.
Dechnuťí, á, n. interitus, ûs, m. peritio, crepatio, nis, f. das Umkommen, Crepiren: döglés, veszés. Syn. Hinuťí, Kapáňí, Padáňí.
† Decka, i, f. v. Kosk.
Decko, a, n. infans, tis: soboles, is, f. ein Kind: gyermetske. Syn. Déťa. 2) infantilis (puerilis) homo, infans: ein kindischer (läppischer) Mensch: gyermek, gyermekes ember.
Deckowáňí, á, n. puerilitas, (infantilitas, tis) f. das kindische Betragen: gyermekség, gyermekeskedés.
deckowať, owal, ugem, V. I. imp. deckug: ineptire: sich kindisch betragen, läppischen Possen treiben: gyermekeskedni.
deco, adv. minime, non, scilicet (ironice), Cic. Virg. minime, omnium minime. Cic. minime gentium. Terent. am wenigsten, am allerwenigsten, gar nicht, ganz und gar nicht, um des Himmels Willen nicht, bey Leybe nicht; ja freylich, ja wohl: de hogy. Usus. Deco urobí! scilicet faciet: ja wohl, wird ers thun: de hogy tselekszi. Deco on tám pogde: non ibit illuc: ja wohl wird er hin gehen: de hogy megy ö oda.
Ded, a, m. avus, i, m. der Groß Vater: öreg (nagy, szép) apa. Syn. Dedo, Otcow Otec, stari Otec. Usus. Otcowskí (po Otcowi) Ded, Otca mého Tatík: avus paternus: Großvater, Vaters Vater: atyám attya. Materínskí (po Materi) Ded, Matki még Tatík: avus maternus: Mutter Vater: anyámnak attya.
Dedeček, čka, m. dem. ex Dedek.
dedečkow, a, e, adj. poss. ex Dedeček.
† dedečků et kůw, owa, owo, idem.
† Dedek, dka, m. v. Dúdek.
Dedek, dka, m. dem. ex Ded. 2) senex, senecio: nis, m. ein Alter: öreg, öregetske, vulg. Dadek.
Dedek, dku, m. caput instrumenti vietoris: bodnár (pentér) eszköznek feje. vulg. Dadek.
dedení, á, é, part. constr. haereditate, obtentus (acceptus) haereditatus, a, um: geerbt: örökségül vett (nyertt), öröksé kép-

képpen nyerett. *Syn.* Dedicení, Zdedení, Zdedicení, Zdedicowaní.

Dedení, á, n. haereditatio, nis, f. das Erben, die Erbung: örökségül nyerés. *Syn.* Dedicení, Zdedení, Zdedicení, Zdedicowání.

Dedic, a, m. haeres, dis, m: der Erbe: örökös. *Syn.* Podpusta. *Usus.* Nepríbuzni Dedic: alienior haeres: ein Erbe, der nicht befreund (verwandt) ist: nem vérböl (nem atyafiságból) való örökös. Nekoho Dedicem učiniť: haeredem aliquem facere, scribere, instituere: Jemanden, zum Erben machen: valakit örökössé tenni. *Prov.* Rdiž Dedic place, w Srdci sa smege: haeredis fletus sub pectore (persona) risus est: wenn der Erbe weint, so lacht er im Herzen. Az örökösnek szemeiböl a' könyvek folynak, de a' szive vigad.

Dedicčin, a, e, *adj. poss. ex* Dedička: haeredis feminae: der Erbinn gehörig: örökösnéé. *vulg.* Dedičkin.

Dedicení, á, é, *p. c.* v. Dedení.

Dedicení, á, n. v. Dedení.

Dedicit, il, ím, V. I. *imp.* Dedic: v. Dedit.

Dedička, i, f. haeres femina: die Erbinn: örökösné.

* Dedičkin, a, e, *adj. poss.* v. Dedicčin.

Dedične, *adv.* haereditarie, jure haereditatis, haereditate, haereditario nomine: erblich: örökség jussával, hatalmával, örökössön.

Dedicní, á, é, *adj.* haereditarius, a, um: erblich: örökös, örököshez (örökséghez) tartozó. *Syn.* Zdedicní, *boh.* Zdedilí. *Usus.* Dedicní, (*boh.* tmetícní) Poddaní: mancipium, mancupium: Leibeigener: sajat pénzen vett emberünk, jobbágyunk. Dedicní (prirodní) Strúh: v. Strúh.

Dedicnosť, i, f. v. Dedictwí.

Dedicow, a, e, *adj. poss* heredis: dem Erbe gehörig: örökösé.

Dedictwí, á, n. haereditas, tis, f. die Erbschaft, das Erbe: örökség. 2) haeredium, i, n. das Erbe, Erbgut: örökség, örökös jószag. *Syn.* Dedizna, Dedowizna, Irek, Zdedicnosť *boh.* Zdedilosť. *Usus.* Materinskí: (po Materi, po Matce) Dedictwí: bona materna: mütterliches Gut: anya után maradott jószág. Otcowské Dedictwí, Statek po Otcowi: patrimonium, bona paterna: väterliche Erbschaft: atyától maradott jószág, örökség. Do Dedictwá wstupowáť, za Dedica sa widáwať: ire in possessionem haereditatis, cernere haereditatem: sich für einen Erben ausgeben, eine Erbschaft antretten: magat, valamelly jószág örökkösének mutatni, az örökségbe bé állani. Dedictwá zbawiť: exhaeredare, haereditate excludere: enterben: örökségböl ki vetni, ki-zárni.

Dedictwo, a, n. *idem.*

Dedina, i, f. vicus, pagus, i, m. das Dorf die Dorfschaft, der Fleck: falu: *Syn.* Weś, Osuda. *boh.* Wesnice. *Usus.* z Dediny na Dedinu: pagatim, de pago in pagum vicatim: von Dorf zu Dorf, falu-ról falura. *Prov.* Dám gá tebe Dedini, newidíš tam Hodini: oppidum est, non vicus; non vides horologium intus? 2) *boh.* v. Rola, Pole.

Dedinčan, a, m. (pagensis) vicanus, paganus vir, incola: Dorfsmann, Dorfsinwohner, der aus dem Dorfe ist: falusi (falubé-

béli) lakós. *boh.* Wesnik. *Prov.* Sčastní Pán Mesčan, a gá len Dedincan: felix Corinthus, at ego simTeneates. *Strabo.* non inficior tuae rei praestantiam, verum mea animo meo magis arridet, placetque. 2) v. Sedlák.

Dedinčančin, a, e, *adj. poss.* pagensis feminae: der Dorfsinwohnerinn gehörig: falubéli(falusi) aszszonyé.

Dedinčanka, i, f. pagana, (pagensis) femina: eine Dorfsinwohnerinn: falubéli (falusi) aszszony.

Dedinčanow, a, e, *adj. poss.* pagani, pagensis incolae: dem Dorfsmann (Dorfsinwohner) gehörig: falubéli (falusi) férfié, lákósé.

Dedinečka, i, f. *dem. ex seq.*

Dedinka, i, f. *dem. ex* Dedina: pagellus, viculus, i, m. ein Dörfchen, Dörflein, ein kleines Dorf: faluiska.

Dedinník, a, m. possessor (dominus) praedii immunis: Freisaß, Besitzer eines Freigutes: biró, örökös, gazdája (ura) valaminek, szabad minden adótól. *Syn.* Slobodník, Šoltis. 2) colonus partiarius: Gemeiner: más földében hérben lakó, majorkodó ember.

Dedinski, *adv.* more pagensi (vicano, rustico): dorfmäßig, dorfartig: falusi módon. *Syn.* podedinski.

Dedinský, á, é, *adj.* (pagensis, e) vicanus, rusticus, paganus, a, um. ad pagum spectans: das Dorf betreffend, vom Dorfe: falu-béli, falusi. *boh.* weský. *Usus.* Dedinská Lúka: pagense (vicanum) pratum: Dorfswiesen: falu rétje.

Dedinstwí, á, n. mos pagensis (vicanus, rusticus): Dorfart: falubéli, falusi szokás.

Dedinstwo, a, n. idem.

Dedisko, a, n. *exagger et contemtive ex* Ded.

Dediť, il, ím, V. I. *imp.* Ded: hereditatem capere (accipere, adire), heredem esse, hereditare: erben, Erbe seyn: örökségbe bé-állani, örökössé lenni. *Syn.* Dedictwá dojsťí. *Usus.* Po ňekom Dediť: hereditatem accipere ab aliquo, heredem alicujus (alicui) esse: erben von jemand: örökséget venni valakitől. 2) hereditate accipere: erben, durch Erbschaft erlangen: örökösképpen (örökségül) venni, nyerni. *Syn.* Dedičiť, zdediťiť, zdediť, zdedičowať.

Dedizna, i, f. v. Dedictwí.

Dedko, dka, m. *dem. ex* Dedo: v. Dedek.

Dedkow, a, e, *adj. poss. ex* Dedek: v. Dedow. 2) senis, senecionis: dem Alten gehörig: öregé, öregtskéé. *vulg.* Dabkow.

† Dedků, et ůw, owa, owo; idem.

Dedo, a, m. v. Ded.

Dedow, a, e, *adj. poss.* avi: dem Großvater gehörig: öreg apáé. *Syn.* Dedkow. *boh.* Dědů et důw.

Dedowisko, a, m. locus haereditate acceptus: Erbort: örökségül vett hely.

Dedowizna, i, f. v. Dedictwí.

Dedowski, *adv.* avitice: großväterisch: örög atya módjára.

Dedowský, á, é, *adj.* aviticus, a, um: von Großvater herrührend: öreg atyái.

Dedowstwí, á, n. avorum munus, praecellentia: Großvateramt: öreg atyák hivatallya.

Dedowstwo, a, n. *idem.*

† Dedů et důw, owa, owo: v. Dedow.

† Degeňí, n. v. Deňí.

Degesa, 3-a pers. sing. temp. praes. modi Indic. ex Dek sa.

Dek, u, m. usitatum vel maxime in Plurali Nom. Deki, Gen. Dekow: gratia, gratiae, grates, der Dank: köszönet. hála adás. vulg. Dak. boh. Díka. Usus. Deki činiť (wzdáwať): gratias agere, grates rependere, persolvere: Dank sagen, abstatten, bezahlen: köszönni, hálákat adni. Deki u ňekoho zaslúžiť: gratiam inire apud aliquem: Dank verdienen bey Jemanden: másnak kedvébe esni: Zlé Deki: mala gratia: schlechter Dank: rosz köszönet. Bez mogúh Dekow: ingratiis: ohne meinen (deinen etc.) Dank, wieder Willen: köszönet nélkül, akaratom ellen. Zádních Dekow nemať: frustra laborasse (fecisse): keinen Dank haben; vergeblich sich bemüht haben (es gethan haben): nints köszönet benne. Neco w (za) Deki činiť: adprobare (probare) alicui rem: etwas zu Danke machen: valamit köszönetre méltót tenni. Bez Dekow: ingrate, ingratus: ohne Dank. z. B. gieng er: háladatlanúl. Z Dekmi: grate, gratus: mit Danke: hálá-adással.

† Deka, i, f. v. Pokrowec, Prikriwadlo.

Dekade, adv. hinc inde: hie und da, ide 's tova. Syn. Sekade, sem a tam.

Dekan, a, m. Decanus, i, m. Dechant: dékán, boh. Dekan. Usus. Kapitulskí Dekan, censor ecclesiasticus, curio maximus: Kapitel Dechant: káptalonybéli dékán. Školskí (kterí Magistrow, Doktorow spotádá) Dekan, Decanus scholasticus, Schuldechant, oskolabéli dékán. 2) Vice-Archi-Diaconus, Dechant: Vitze-Esperest.

† Dekan, a, m. idem.

dekanow, a, e, adj. poss. Decani, Vice-Archi-Diaconi: dem Dechante gehörig, dékané, Vitze-Espereste. boh. Dekanů.

dekanskí, adv. more Decani, decanaliter; more Vice-Archi-Diaconi, Vice archidiaconaliter: dechantmäßig: dekán módra, Vitze-Esperest módgyára. Syn. podekanskí.

dekanskí, á, é, adj. Decanum, vel Vice-Archi-Diaconum adtinens; decanalis, vice-archidiaconalis, e; den Dechant betreffend, dékánt vagy Vitze-Esperest illető, dékáni, vitze-espereti.

† Dekanskí, á, é, adj. idem.

Dekanstwí, á, n. decanatus, us, m. munus Decani: die Dechanten, dékánság. 2) Vice-Archi-Diaconatus, us, m. das Dechantamt, die Dechanten: Vitze-Esperetség.

† Dekanstwí, n. idem.

† Dekanů et nůw, owa, owo: v. dekanow.

Dekčineňí, á, n. v. seq.

Dekowáňí, á, n. gratiarum actio: die Danksagung, das Danken: köszönés, köszönet, halá-adás. Syn. Dekowčiňeňí.

Dekowať, kowal, kugem, V. I. imp. kug: gratias (grates) agere: danken, durch Worte, Dank sagen, danksagen, sich bedanken: köszönni, meg köszönni, hálákat adni. Syn. Deki činiť, podekowať, vulg. Dakowať. Usus. Dekowať Bohu: Deo gratias, praeclare agitur: Gott sey gedankt; hála légyen az Istennek. Dekugem: est gratia, Plaut. ich danke, sage den höflichsten Dank: köszönöm. Dekugem nastokrát: gratias ago centesies (centenas): dan-

danke zu hundertmal: köszönöm száz-szor. Tebe predňe medzi wšeckími iními Ďekugem: tibi ante alios omnes gratias ago, *Plaut.* dir danke ich for allen andern: néked mindenek elött köszönöm. Za to Ďekugem: gratia est; pro hoc gratias ago: ich danke dafür (bey Anbietung einer Gefälligkeit, die man nicht annehmen will): köszönöm a' jó akaratot. Gemu za tu Milosť Ďekugem: hanc adeo habeo illi gratiam: diese Gefälligkeit (Gnade) hab ich zu verdanken: für diese Gutthat bin ich ihm dann verbunden: azért a' jóért köszönettel vagyok. Ďekugem Bohu, zdraw sem; buď Bohu Chwála, dobre sa winachádzám: gratia Dei bene valeo: Gott sey Dank, ich bin wohl auf (ich befinde mich recht wohl): hála légyen az Istennek (Istennek jó voltából) egésséges vagyok (egésségessen találom magamat). 2) resalutare, salutem reddere: danken, wieder grüßen: viszsza köszönteni. *Usus.* Keď ho Člowek pozdrawí, aňi neďekuge: dum salutatur, nec salutem reddit: da man ihn grüßt, so danket er gar nicht: midön köszön az ember néki, nem fogadgya-el. 3) gratiam habere alicui, grato esse animo erga aliquem servare memoriam (meminisse) beneficii, in gratiis referre: danken, im Herzen: meg köszönni, a' jó téteményt meg-hálálni. *Usus.* Ďekug, žeḱ tam nebol: in gratiis referre debes, me ibi haud adfuisse (praesentem non fuisse): zu deinem Glück wäre ich dort nicht; danke, daß ich da nicht gegenwärtig wäre: köszöndd, hogy ott nem voltam. 4) gratiam referre: danken durch die That: hálát adni, meg-köszönni, a' jó téteményt meg hálálni tselekedettel. 5) nolle, abnuere, recusare rejicere: ausschlagen, nicht wollen, sich bedanken: nem akarni. köszönni. *Syn.* nechcet. *Usus.* Za take Přátelstwí Ďekugem, recuso talem amicitiam valeat talis amicitia, für solche Freundschaft bedanke ich mich: illyen barátság nem kell.

Ďekowlíňeňí, á, n. v. Ďekowáňí, *boh.* D'íkčíňeňí et D'íkůčíňeňí.

Ďekowňe, *adv.* grate: dankbeflissen, dankbegierig: hálá-adatossan. *vulg.* Ďakowňe.

Ďekowní, á, é, *adj.* gratus cupidus gratiae referendae: dankbeflissen, dankbegierig: hálá-adatos. *vulg.* Ďakowní. 2) eucharisticus, a, um. gratiarum actioni serviens: zum Danken gehörig: hálá-adós, hálá-adáshoz való (tartozandó). *Usus.* Ďekowní Oltár: altare serviens victimae Eucharisticae: Dankaltar: hálá-adó oltár. Ďekowí Swátek: gratulatio, supplicatio: Dankfest: hálá-adó innep. Držať: celebrare: halten: tartani. Ďekowná Kázeň: oratio (concio) testandae gratiae: Dankpredigt: hálá-adó predikátzio. Ďekowná Modlitba: precatio testando grato in Deum animo: Dankgebet: hálá-adó imádság. Ďekowná Obeta: victima eucharistica: Dankopfer: hálá-adós. Ďekowná Pesen: hymnus: Danklied: hálá-adó-ének.

Ďekowňiccin, á, é, *adj. poss.* gratiarum actricis: der Danksagerinn gehörig: köszönő asszonyé. *vulg.* Ďakowňiččin.

Ďekowňička, i, f. gratiarum actrix, cis, f. die Danksagerinn: kö-

köszönő asszony. *vulg.* Ďa-kowňička.

Ďekowňík, *a*, m. gratiarum actor, ris, m. der Danksager: köszönő, halát-adó. *vulg.* Ďakowňík.

Ďekowňíkow, *a*, *e*, *adj. poss.* gratiarum actoris: dem Danksager gehörig: köszönőé, hálaadóé. *vulg.* Ďakowňíkow.

Ďekownosť, i, f. animus gratus, cupiditas gratiae referendae: Dankbeflissenheit, Dankbegierde: hálá-adatosság. *vulg.* Ďakownosť.

† Dekrét, *u*, m. v. Rozkaz, Uložení, Usudek, Nález.

Ďél, *u*, m. pars, tis, f. der Theil z. B. der Sache, des Menschen etc. rész. *Syn.* Čáſtka, Stránka. *boh.* Ďíl. 2) pars rata, ratæ, ae, f. Theil, der auf jeden kommt: osztály. rész. *Usus.* Doſtal ſwog Ďél: *a*) accepit ratam suam, accepit suum: er hat seinen Theil; hat seinen Theil. (Verweis, Strafe, Glück etc.) bekommen: meg nyerte (meg-kapta) a' maga részét. *b*) Má ſwog Ďél: habet: er hat sein Theil; da hat ers nun. i. e. iſt verwundet, oder verliebt worden: van immár része benne; meg kapta immár a' magáét. *c*) i. e. doſtal ſwu Pokutu: poenas dedit: hat seinen Theil bekommen; er hat seinen Theil; er hat seine Strafe: meg büntetődött, amit keresett, rajta száradott. Dožil (wižil) ſwog Ďél: satis vixit: er hat sein Theil gelebt: eleget (sokáig) élt. Ďél ſe mňa: pars mei (de me): ein Theil von mir (von meiner Person): részem, osztályom. Ďél mať: esse participem rei: Theil nehmen oder haben: részesülni. Gá mám w tom Ďél (malí, welkí): pars (magna, parva) vel res mihi debetur: ich habe Theil (großen, kleinen) daran, i. e. mir gebührt ein Theil davon (die Sache): van (nagy, kitsény) részem benne; vagyon jussom hozzá; ez hozzám tartozandó. Gá nemám w tem žáden Ďél: res mihi non debetur; ich habe keinen Theil daran: semmi részem nints benne. Ďél nechať brať: facere participem; communicare rem cum homine: Theil nehmen lassen: részesíteni (közleni) valakivel valamit. Ti nemáš u mňa (na mňe) žáden Ďél: nihil rei mihi est tecum: du hast keinen Theil an mir: i. e. ich habe mit dir nichts zu schaffen: semmi közöm nints hozzád. 3) pars: Partey: rész. 4) Ďél Kňihi (perwňí, druhí, treťí, ſtwrtí etc.): pars libri, volumen, tomus (primus, secundus, tertius, quartus etc.) Theil eines Buchs; Band (der erste, zweyte, dritte, vierte): könyvrésze szakasz (első, második, harmadik, negyedik etc.).

† Ďeláňí, n. v. Robeňí, Pracowáňí.

D'elar, *a*, m. tormentarius, i, m. emittens tormenta; tormentorum, bombardarumve moderator et circulator: Kanonier, Artillerist: ágyús, pattantyús. *Syn.* Luſar. 2) fusor tormentarius: Kanonengießer, pattantyú öntö. 3) v. Ohňar.

Delarow, *a*, *e*, *adj. poss.* tormentarii, dem Kanonier gehörig, ágyúsé, pattantyúsé. *Syn.* Luſarow. 2) fusoris tormentarii, dem Kanonengießer gehörig, pattantyú-öntőé. 3) v. Ohňarow.

Delarſkí, *á*, *é*, *adj.* tormentarius, a, um: tormentarios adtinens: die Kanonier betreffend, pattan-

tantyúsokat illető. *Syn.* kusarſkí. 2) v. obňarſkí.

† Delati, al, ám; V. I. *imp.* Delag: v. robit, pracowat.

† Deláwáňí, n. *Verb. ex seq.* v. Robíwáňí.

† Deláwat, ál, ám, *freq. ex* Delati: v. robíwat, pracowáwát.

Délčí, a, é. *adj.* divisorius, a, um: theilend: osztó, osztogató. *boh.* Dílčí. *Usus.* Délčá Cedula: schaeda divisoria: Theilzettel: osztó tzédula.

Delení, á, é, *part. constr.* distributus, divisus, a, um: getheilt, abgetheilt: osztatott, el-osztatott. *Syn.* rozdáwaní. 2) divisus, separatus, discriminatus, a, um: getheilt: getrennt, el-válosztatott. *Syn.* oddelení, odlučení.

Deleňi, á, n. divisio, distributio, partitio, repartitio, nis, f. divisura, ae, f. das Theilen, die Theilung: osztás, el-osztás. 2) separatio, diremtio, nis, f. das Theilen, Trennen, Scheiden, die Theilung, Trennung, Scheidung. el-választás. 3) communicatio, nis, f. Mittheilung: közlés. *Syn.* Učáſtnoſt.

Delfín, a, m. delphinus, i, m. Delphin: delfin. 2) delphinus, i, m. et delphin, nis, m. Delphinus delphis Linn. das Meerschwein: tengeri disznó-hal. *Syn.* morſká Swiňa.

Delfinát, u, m. delphinatus, us, m. gallia braccata, seu narbonensis: die Delphinat: delfinát.

Delit, a, m. divisor, partitor, is, m. Theiler, Abtheiler, Eintheiler, Austheiler, osztó, osztogató, el-osztó. *Syn.* Delitel. 2) separator, diribitor: ris, m. Scheidner: el-választó.

Delitčin, a, e, *adj. poss.* distributricis: der Theilerinn gehörig: osztó, el-osztó, aszszonyé. *Syn.* delitelčin. 2) separatricis: der Scheiderin gehörig: el-választó aszszonyé.

Delička, i, f. distributrix, cis, f. Theilerinn, Abtheilerinn, Eintheilerinn: osztó el-osztó aszszony. *Syn.* Delitelka. 2) separatrix, icis, f. Scheiderinn: el-válosztó aszszony.

Deličow, a, e, *adj. poss.* divisoris, partitoris: dem Theiler gehörig: osztóé, el-osztóé. *Syn.* Delitelow. 2) separatoris: dem Scheider gehörig: el-választóé.

Delit, il, ím, V. I. *imp.* Del: dividere, partiri, dispertiri, distribuere: theilen, abtheilen, eintheilen: zertheilen: el-osztani. *Usus.* Delit ʒ nekím (medʒi ſebú): partiri cum aliquo (interse): theilen mit Jemanden (unter ſich) z. B. Arbeit: valakivel osztoszkodni. 2) communicare: mittheilen: közleni, részesiteni, részeltetni. 3) separare, sejungere, dirimere: theilen, trennen, ſcheiden: el-osztani, el-választani. *Usus.* Zemſké Práwa na ſwé Čáſti Delit: digerere jus civile in certa genera: das Landrecht (Civilrecht) in gewiſſe Stücke abtheilen: a' haza törvényét bizonyos részekre osztani. Koritanſké Hori, ſpanielſku Zem od francúzkég Delá: hispaniam a Gallia pirenaei montes dividunt, dirimunt: das pirenäiſche Gebürge ſcheidet Spanien von Frankreich: spanyol országot frántzia országtól a' pireneus hegyek választyák-el. *II rec.* Delit ſa: partiri (dividere inter se: unter ſich theilen (zertheilen); ſich theilen: magok (egymás) között el-osztani. 2) dividi, dirimi, separari, sejungi: ſich theilen von Dingen z. B. Gränze, getrennt werden el-osztódni, el-választódni. 3) divertere, discedere, in diversum

sum abire: sich scheiden, theilen, von einander gehen, von Menschen: el-válni. *Usus.* Delit sa od nekoho: ab aliquo divertere, discedere: sich schreiben, sich von Jemanden theilen: el-valni; valakit farba rúgni; 4) dissidere, discrepare. sich theilen, in der Meinung: kölömbözni. 5) discedere, abire: sich Scheiden, fortgehen: el-menni.

Delitel, a, m. n. Delič.

delitelčin, a, e, *adj. poss.* v. delicčin.

Delitelka, i, f. v. Delička.

delitelow, a, e. *adj. poss.* v. delicow.

Delíwání, á, n. *Verb. ex seq.*

delíwat, al, ám, *freq. ex* delit. *II. rec.* delíwat sa: *freq. ex* delitsa.

delne, *adv.* dividendo, divisorie: theilend: osztva. 2) *boh.* v. robotne.

délne, *adv.* dividue, divisibiliter, partite: theilbar: el-osztva, részenként. *boh.* dílne.

delni, á, é, *adj.* divisioni serviens, divisorius, a, um; zum Scheiden (Theilen) dienlich: osztó, osztáshoz való. *Usus.* Delná (křížowá) Cesta: divortium viarum, compitum: Scheideweg: kereszt-út. Delná Stena: paries intergerinus: Scheidewand: köz-fal. Delná Woda: v. Delwoda. Delné Umení: v. Delnictwí. 2) *boh.* v. robotní, sprážní, zaprážní.

délní, á, é. *adj.* dividuus, a, um: divisibilis, e: theilbar, theilhaft: el-osztható. *Syn.* rozdelni, rozlučitedelní! *boh.* dílní. 2) particeps, socius rei: theilhaft, theilhaftig: részes. *Syn.* účastní. *Usus.* Nekoho délním učinit: facere participem, comunicare rem cum homine: theilhaftig machen: részesíteni valakit.

Delnicá, i, f. v. Delička.

Delňica, i, f. socia, particeps, condividens: Theilnehmerinn, részes osztályos aszszony.

† Delnice, f. v. Robotňica, Pracowňica.

† Delnictwí, á, n. chymia, chymica, ae, f. Scheidekunst: metallumokat egymástol el-választó mesterség. *Syn.* delné Umení.

Delňictwo, a, n. idem.

Delňik, a, m. v. Delič. 2) chymicus, i, m. Scheidekünstler: metallumokat egymástól el-válosztó mesterséget gyakorló. 3) *boh.* v. Robotňik, Pracowňik, Towarichár.

Délňik, a, m. socius, particeps, condividens: Theilnehmer: osztályos.

delňíkow, a, e, *adj. poss.* delicow.

† delňíků et ůw, owa, owo: *adj. poss.* v. robotňíkow.

Delnosť, i, f. dividens proprietas: theilende Beschaffenheit: osztó tulajdonság.

Délnosť, i, f. divisibilitas, tis, f. dividua natura (conditio): die Theilbarkeit: el-oszthatóság. 2) societas, participatio, condivisio, nis, f. Theilhaftigkeit, Theilnehmen: részesülés, osztály.

Delo, a, n. tormentum, bronteum, i, n. bombarda, ae, f. das Stück, Geschütz, Kanone: álgyú, pattantyú. *Syn.* welkí Kus. *Usus.* Polné Dela (Kusi): castrenses machinae, Feldstücke, álgyúk. Z Dél strélat (strílat), uti (insonare, oppugnare) tormentis: kanoniren, mit Kanonen, schießen, beschießen: álgyúkól lövöldözni.

delowí, á, é, *adj.* tormentarius, a, um: tormenta adtinens: die Kanonen betreffend, da-

dazu gehörig: álgyúkhoz való. *Syn.* kusowí. *Usus.* D'elowá Gula, globulus ferreus serviens tormentis emittendis, pila (glans) tormentaria, globus tormentarius, glandes tormentariae. die Kanonenkugel, álgú - golyóbis.

D'elwoda, i, f. aqua fortis, chrysulca, ae, f. *Par. Páp.* Scheidewasser: választó viz. *Syn.* Selná Woda. *boh.* Sadwaser.

D'emikát, u, m. iusculum (intritum) casearium, jus caseatum: Kässesuppe: túrós leves, domika. *Par. Páp.* domikát leves. *Syn.* sirowá Polewka.

Semikátowí, á, é, *adj.* K. P. Semikátowá Poléwka: v. Demikát.

† Den, dne, m. *Loc. sing.* dňi, *et* dne. *gen. plur.* dnů, *acc. plur.* dňi *et* dni, *loc. plur.* dnech. *v. seq.*

Deň, *Genit.* Dňa, m. *Loc. sing.* Dňi. *vel adverbialiter cum praepositione* we *constructum* Dňe. *Nom. plur. et Accusat.* Dňi, et Dňe, *gen.* Dňow. *Loc. plur.* Dňoch: dies, ei, f. der Tag, die Zeit, die der Nacht entgegen gesetzt ist: nap. *Usus.* Nedelní Deň: dies dominicus: Sonntag: vasárnap. Swátecní Deň: dies festus: Feuertag, Festtag: ünnep nap. Robotní Deň: dies ferialis, feria: Werktag: dolog-tévő (dolgozó, hét-köz) nap. Póstní Deň: dies abstinentiae, dies esurialis: Fasttag: böjtinap. Kántrowé Dňi, Kántri: quatuor tempora: Quatemberstäge, - Zeit: kántor. Krstní (Krstená) Deň: dies lustricus: Kindstauf, Tauffuppe: keresztelésnek napja. Národní (Narodená) Deň: dies natalis: Geburtstag: születés nap. Nagdálsí Deň: solstitium, i, n. der längste Tag, da die Sonne am höchsten steht: nap meg térése, fordúlása, melly esztendőben kétszer esik, egyszer leg-hoszszabb, mászszor leg rövidebb ejtszakát tsinál. Nagkratsí Deň w Roku: bruma: der kürzeste Tag im Jahre, wenn die Sonne am niedrigsten ist: leg rövidebb napja az esztendőnek: Neprávní (zahágení) Deň: dies nefastus: verschloßener Rechtstag: tilalmas nap. Predpowední Deň k Wiplacení Dluhu: pecuniae dies: Geldtag, Zahlungstag: a' fizetésre rendeltetett nap. Prestupní Deň: dies intercalaris, bissextilis: Schalttag: köziben számlálható nap: Ščastní, a weselí Deň: dies hilaris, et fausta: glückseliger Tag: szerentsés, és örvendetes nap. Nešcastní (nezdarní) Deň: dies ater: unglücklicher verworfener Tag: szerentsétlen, bóldogtalan nap. — Uwažowní (lekárského Súdu) Deň: dies criticus: kritischer Tag, am welchen man sieht, wo sich die Krankheit hinlenken will: itélő nap. mellyben a' betegről az orvosok itéletet tesznek. Dobrí Deň w Zodonce: dies intermissionis: der gute Tag in Fiebern: jó nap, hideglelésben. Zlí Deň w Zimňici: dies accessionis febris, der böse Tag in Fiebern, hideglelés napja. Dňesní Deň: hodie: heute zu Tage, heutiges Tages: mái napon. Wčeregsí Deň; wčeragšého Dňa: hesterno die: gestrigen Tages: tegnapi napon Zítragsí Deň: crastino die, cras: morgen des Tages: holnapi napon. Dobrí Den: salve, (salvete)! bona dies! guten Tag! jó napot! Dobrí Deň nekomu winsowat: salutare ali-

aliquem: guten Tag bieten: jó napot mondani valakinek. Pán Boh mu dag dnes dobrí Deň: deus illi faveat! Gott gebe ihm heute einen guten Tag: adjon Isten nékie mái napon jó napot. Dobri Deň si urobit: indulgere sibi, exhilarare se, remittere: sich einen guten Tag machen: kedvét tölteni. Dobré Dňi mat: dies laetos (tempora laeta) habere: gute Tage haben. i. e. wenn's einen wohl geht: jó, vig napjainak lenni. Zahálčiwé Dňi mat: otiari: faule Tage haben: henyelni, hivalkodni. Deň predlúžit: differre, extrahere diem: verschieben, verlängern den Tag: meg hoszszabbitani a'napot el-hallasztani. Deň ode Dňa odkladat: procrastinare: von Tag zu Tag aufschieben: halogatni. Deň ode Dňa, ze Dňa na Deň: a) in dies: von Tag zu Tag: napról napra, naponként. b) diem ex (de) die; in dies: Tag für Tag, einen Tag nach den andern z. B. warten: napról napra, naponkint. Deň po Dňi (boh. obden), každi druchí Deň: alternis diebus, einen Tag um den andern, masod napokon. Co nagbližši (nagskorsi) Deň: propediem: ehester Tage; ehesten Tages: leg-közelebb való napon. Dňeska ge osmi Deň: hic est dies octavus: heute ist der achte Tag: mái nap nyoltzadik. Každi (Boži) Deň: a) quotidie, diebus singulis: alle Tage, täglich: minden nap. b) in dies singulos: auf jeden Tag, alle Tage: minden nap. Prwni Deň (Dňem) pred Príchodem: pridie adventus: am Tage vor der Ankunft: el-jövetel elött való napon. Dňem (Deň) predtím, predešlého Dňa: pridie: den Tag vorher, als: egy nappal elébb, hogy (mint) sem. Druhi Deň na to (pozatím, potom): postridie: Tags (den Tag) drauf: azután való napon. Teto Dňi sem ušel: his diebus ibam: dieser Tage gieng ich: ezekben a' napokban mentem vala. Na Deň zaplatit: in diem solvere: auf den Tag zahlen: napra meg-fizetni. Na Deň žit, žiw bit: vivere temere (in diem): in den Tag hinein leben: napról napra élni. — Na wše Dňi: a) in dies profestos (feriales): auf alle Tage, auf die Werktage: dolog-tévö napokra. b) in omnes dies: auf alle Tage, es sey welcher es sey: mindennémü napokra. c) in dies singulos: auf alle Tage, auf jeden Tag: minden napra. Po troch Dňoch: post tres dies, tribus diebus post: drey Tage hernach: három nappal utóbb. Pred troma Dňi prišel sem: tribus diebus ante (ante tres dies) veni: három nappal elöbb jöttem vala. Dnes pred osmíma Dňí (pred Tídnem): ante hos octo dies: heute vor acht Tagen: ma nyoltz nap elött. Od dneška (dnes) za osem Dňi: post hos octo dies: heute über acht Tage: mái naptol fogva nyoltz nap után. Za osem Dňi prídem (sa nawrátím): intra octo dies redibo, revertar: in acht Tagen komme ich: nyóltz nap alatt itt leszek, viszsza térek. We Dňe: interdiu: bei Tage, unter Tags: nappal. We Dňe, w Noci: die et noctu, interdiu, et noctu: bei Tag, und bei Nacht: éjjel, 's nappal. Swítag, Božé! swítag, abi skoro D'eň bol, abi sem sa zwedel, w kterém sem Dome bol. *Prov.* Geden Deň neňí

Rok (Swet): una dies seculum haud facit (non est aeternitas): ein Tag ist keine Ewigkeit: egy nap nem a' világ. Deň od Dňa mudregsí: dies diem docet: ein Tag lehrt dem andern: egyik nap okossabb a' masikánal. Mag Deň každí za posledňí: omnem crede diem tibi diluxisse supremum: man soll einen jeden Tag für den letzten halten: minden napodat, utólsónak tartsad. Každí Deň, w kterémžto Déťa ňičemu sa neučí, gest straten: puer diem perdit, in quo nihil discit: jeder Tag, an dem ein Kind nichts lernet ist für dasselbe verloren: a' melly napon a gyermek semmit sem tanúl, az töle haszontalanúl el-veszett. Z rodného Dňa pohrební sprawiť, ex natali die emortualem facere, *Plaut.* ex laeto ac felice tristem. Nemá preisť aňi Dňa gedného, w kterém bisme nekonali wolačo dobrého: nulla dies sine linea: es soll kein Tag vergehen, wo nicht was gutes geschehe: egy nap se mullyon-el, mellyben valami jót ne tselekedgyünk. Dobrich Dňi neňi hoden, kdo zlích neokusil (nepod stúpil): dulcia non meruit, qui non gustavit amara: der ist keiner guten Tage werth, der keine böse erlebt hat: nem érdemel jót, a' ki roszszat nem kóstólt. Wšte wšecké Dňi nezapadli: nondum omnium dierum sol occidit: es ist noch nicht aller Tage Abend: meg sok napok hátra vannak. 2) lux, cis, f. dies, ei, *com.* der Tag, das Tageslicht: világ, nap. *Syn* Swetlo. *Usus.* Prede Dňem: ante lucem (diem): vor Tage: nap (világ) ellött. Za Dňa: luce: bey Tage: még világos lévén, nappal. Uš ge Deň: jam illuxit, lucet: es ist Tag: már meg viradt: Uš ge bili Deň: lucet clare, lux clara est: es ist helle, lichter Tag: már világos nap vagyon. Uš ge Deň (Slunce) wisoko: multus dies est: es ist hoch am Tage: immár magossan vagyon a' nap: Kdiž uš Deň wisoko bol: multo die: als es hoch am Tage war: midön mar magosan fent volt a' nap. Wšte ge Deň (Slunce) wisoko: magna diei pars superest: es ist noch hoch am Tage: még magossan vagyon a' nap. Gak wisoko ge Deň? a) quantum lucis (diei) superest? wie hoch (viel) ist's am Tage? melly magossan vagyon még a' nap? b) quota hora est? wie viel Uhr ist's? hány az óra? we Dňe, i, w Noci, noctesque dies, *Homer.* assidua et infatigabilis diligentia: Tag und Nacht, éjjel, nappal. *Prov.* Newíďet we Dňe: caligare in sole *Quinctil.* in re clarissima caecutire. blind seyn, nicht (recht) sehen; die klare Sache nicht verstehen: a' vilagos dolgott sem érteni. 3) tempus, Zeit: idő, *Usus.* Po (za) naše Dňi: nostra aetate, nostro tempore, nostris temporibus: in unsern Tagen: a' mi napjainkban. Za moge Dňí: mea aetate: meinen Tagen: az én idömben. Swoge Dňi dokonať: aetatem (vitam) finire, mori: seine Tage beschließen: életét végezni, meg halni: Moge Dňi prečidú: aetas mea labitur: meine Tage fliehen dahin: napjaim múlnak (folynak). Po wšecke moge Dňi: a) unquam, ullo tempore: mein Tage, alle mein Tage; jemals: valaha napjaimban b) omni tempore, semper: stets: minden napjaimban. Za moge Dňi

Dñi ne: a) nunquam: mein Tage nicht, i. e. nie: soha sem, egész életem napjaiban soha sem. b) nunquam, non: nicht, mein Tage nicht: nem; meg élek, nem. Na moge (twoge, swoge etc) staré Dñi: in senectute, senex: in meinen (deinen, seinen) etc: alten Tagen; auf meine (deine, seine) alte Tage. i. e. im Alter, als Greis: végső napjaimra, vénségemre öregségemre. 4) Deň, a noc, Zelina: vitriaria, parietaria officinal, ae, f. Sanct Peterskraut, Glaskraut, Mauerkraut, Tag und Nachtkraut, kö rontó-fü, fal-fü. Isten poharkája, fogoly-fü, fal mellett növő-fü. *Syn.* sklen ná Zelina (Bilina). *Aliud est.* Leňica.

Denǵlawe, *adv.* tenere, molliter, delicate: zart, zärtlich: gyengén, lágyan, puhán. *Syn.* útle, *vulg.* ǵenǵlawe. v. makko.

Denǵlawí, á, é, *adj.* tenere, delicatus, a, um: mollis, e: zart, zärtlich: gyenge, lágy, púha. *Syn.* útlí, *vulg.* ǵenǵlawí. v. krehkí, makkí.

Denǵlawost, i, f. teneritudo, nis, f. teneritas, tis, f. mollitia, ae, f. mollities, ei, f. Zartheit, Zärtlichkeit: gyengeség, púhaság, lágyság. *Syn.* Útlost, *vulg.* ǵenǵlawost.

Deňica, i, f. v. Denňica.

Denne, *adv.* quotidie, dietim: täglich: naponként, minden nap.

Denní, á, é, *adj.* quotidianus, diarius, a, um: täglig: mindennapi. 2) diurnus, a, um: täglich: nappali. Denní Sen, Zelina: pulsatilla, ae, f. et anemone pulsatilla Linn. die Küchenschelle (Kuchelschelle), kükerts, kökörtsin-fü, fekete kükirtz. *Par. Páp. boh.* koniklec. *Aliud est.* Misácé Úsko, Jtročel, slepí Mak, et Truskawec menší a wetší. Denná Práca, pensum: i, n. Tagarbeit: nappali munka. Denné Swetlo: diurnum lumen: Tagslicht: nappali világosság.

Denňica, i, f. phosphorus *Martial.* lucifer (matutinus) i, m. *Cic.* iubar, aris, n. *Varr.* aurora, ae, f. *Plaut. Virg. Plin. H. N. Liv.* der Morgenstern, der Planet Venus, hajnali tsillag. *Syn.* ranňa Hwězda.

† Denňice, f. *idem.*

Denňíček, čku, m. diarium, i, n. das Tagebuch: mindennapi dolognak fel-jedző könyvetskéje. *Syn.* denňá Kňiha.

Denňičný, á, e, *adj.* phosphoraeus, a, um *Prud.* den Morgenstern betreffend, hajnali tsillagot illető.

Déra, i, f. foramen, inis, n. das Loch, jede Oefnung. z. B. am Kleide, am Leibe, in der Wand, wenn sie klein ist, oder doch nicht allzugroß: lyik, lyuk *boh.* Díra. *Prov.* Chudobná gest to Miš, která len gednu Déru má: pauper, cui unicum praesto est refugium: es muß eine schlechte Maus seyn, die nur ein Loch hat: szegény az az egér, akinek tsak egy lyuka vagyon. 2) caverna, ae, f. cavum, i, n: Loch in der Erde, Höhle: üresség, barlang, verem. *Syn.* gama. 3) rima, ae, f. hiatus, us, m: die Ritze: hasadék. *Syn.* Škulina, Špara. *boh.* Díra, Tuzení.

Derawe, *adv.* foraminose, pertuse: löcherig: lyukason.

Derawení, á, é. *part. Constr.* perforatus, pertusus, a, um: gelöchert: lyuggatott, lyukasztatott.

Derawení, á, n. preforatio, pertu-

tusio, nis, f. das Löchern: lyuggatás, lyukasztás.

Derawek sa, wel, wim, V. I. *imp.* Deraw sa: perforari, pertundi: löcherig werden: meg-lyuggatni, lyukasodni.

Derawí, á, é. *adj.* foraminosus, pertusus, a, um: löcherig: lyukas. *Usus.* Ďerawí Waček: sacculus pertusus: löcheriger Sack: lyukas Zseb. 2) rimosus, a, um: Ritze habend, zerspalten: hasadékos, repedezett. *Syn.* plní Škukin.

Derawit, il, im, V. I. *imp.* Deraw: perforare, cavare, pertundere: löcherig machen: meglyukasztani.

Derawo, *adv.* v. Derawe.

Ďerawosť, i, f. raritas, tis f. multa foramina: Löcherigkeit, eine Menge Löcher: lyikatsosság, ritkaság.

Ďérčička, i, f. *dem.* ex Ďérka. *boh.* Ďírčička.

Ďérečka, i, f. *idem.*

Deres, a, m. murini coloris equus: mausfarbiges Pferd, mausfahles Roß: deres, egér szörü ló.

Deres, u, m. v. Wozik, čo na ňem zločincow bigú.

Deresisko, a, n. *exagger. et contemtive ex* Deres: v. Kladisko.

Ďérka, i, f. *dem.* ex Ďér^: foramellum, i, n. Löchelchen: lyukatska. *boh.* Ďírka. *Usus.* Potná Ďérka: porus, i, m. das Schweißloch: veriték lyuk, az ember börén. Ďérka w Chlebe (inač pekarowá Dusa): pusula: Brodblätterlein: kenyér lukatsossága: Ďérka w Nose: naris: Nasenloch: orr-lyuk.

Dérkowaní, á, é, *part. constr.* v. Derawení.

Ďérkowáňí, á, n. v. Ďerawení.

Dérkowať, owal, ugem, V. I. *imp.* Dérkug: v. Derawit.

Dérkowatí, á, é, *adj.* rarus, a, um: löcherig, porös, voller kleinen Löcher, z. B. ein Schwamm, Netz etc. sok lyukú, lyukas, ritka. *boh.* Dírkowatí. *Usus.* Ďérkowatí Chléb: panis porosus: löcheriges Brod: lukatsos kenyér.

Desať, *genit.* Desati: decem: zehn: tiz. *boh.* deset. *Usus.* Desať Dňí: decendium: zehn Tage: tiz nap. Desať Rokow(Let): decennium: zehn Jahr: tiz esztendönek folyása, tiz esztendö.

† Desátek, tku, m. v. seq.

Ďesátek, tku, m. decima, decuma, ae, f. der Zehent, der Zehente: dézsma, dézma *Par. Pap. Syn.* Dezma. *Usus.* Desátek dáwať, decimam praestare, den Zehent geben, dézmát adni. Ďesatku poddaní, decimae obnoxius (subiectus), dem Zehent unterworfen, dézma-alá vetett.

† desaterí, á, é, (*abs.* desatero), *adj.* v. Desatorí.

† desaternásobňe, *adv.* v. Desatornásobňe.

† desaternásobní, á, é, *adj.* v. Desatornásobní.

† Desaternásobnosť, i, f. v. D'esatornásobnosť.

† desátero, v. Desatorí.

† desátí, á, é, *adj.* v. *seq.*

Desátí, á, é, *adj.* decimus, a, um: zehente: tizedik. *boh.* desátí. *Usus.* Ďesátí Ďeň Mesáca: quarto idus: zehnter Tag im Monate: tizedik napja a hónapnak.

† Desátidenní, á, é, *adj.* v. Desátodenní.

† desátileti, á, é, *adj.* v. Desátoleti, desátoročí.

† desátimesíční, á, é, *adj.* v. Desátomesační.

† desáti Pánow Úrad: v. Desátní Úrad.

De-

Ďesákisudek, dca, m. v. desatní Pán.

† desákikisící, á, é: adj. v. desárokisící.

Ďesátka, i, f. decima in foliis: die Zehn, der Zehner: tiz szem, a' kártyában. boh. Desítka. 2) vas decem urnarum capax: ein Faß von zehn Eimern: tiz akós hordó. boh. Desítka.

desatkrát, adv. decies, decem vicibus: zhenmal: tizszer. boh. desetkrát.

desatkrátnásobní, á, é, adj. v. desatkrátnásobní.

desátní, á, é, adj. ad numerum decenarium spectans: zu der Zehnzahl gehörig: tiz számhoz tartozandó. Usus Ďesátní Pán, neb Sudec: decem vir: Zehnherr: tiz tisztbéli ur, vagy biró. Ďesátni (desát Pánow) Súd, neb Urad: decemviratus. us, m. Zehnherrnamt: tiz embereknek tisztségek.

D'esátňica, i, f. i. e. desat Pasem Pradza: netura (filatura) decem sexagenarum, zehnsträhniges Garn (Gespunst), tiz-pászmos fonal.

† Desátňik, a, m. v. seq.

Desátňík, a, m. decurio, nis, m. Rottmeister Korporal: tizedes. Syn. Kaprál. 2) v. D'ežmowňík. 3) decenuarius, moneta decem cruciferos valens: ein Zehner, zehn Kreutzer, Schreckenberger: tizes, tiz-krajtzáros pénz. Syn. Ďesakgragcarník, andelski Groš.

Desátňík, u, m. idem Nro 3.

desátňikow, a, e. adj. poss. decurionis: dem Rottmeister gehörig: tizedesé.

desátodenňi, á, é, adj. decem dierum, decimanus, a, um: zehntägig: tiz napi.

desátoletí, á, é, adj. decennalis, decennis, e), decem annorum: Zehnjährig: tiz-esztendős. Syn. desátoročí. boh. desítileti.

desátoměsační, á, é, adj. decem mensium, decimestris, e: Zehnmonathlich, zehnmondig: tiz hónapi. Syn. desátoměsíční.

† desátoměsícní, á, é, adj. idem.

desatorí, á, é, (abs. desatoro), adj. decem generum: zehnerley, von zehn Arten: tiz féle. boh. desaterí. 2) v. desatornásobní. Usus. Ďesatorí Počet: denarius Numerus, denio: zehnte Zahl: tizedik szám. 3) decem: zehn: tiz. Usus. Ďesatoro božkích (božích) Prikázaňí: decalogus, i, m. decem praecepta Dei: zehn Gebothe Gottes: istennek tiz parantsolattya.

desátornásobňe, adv. decempliciter: zehnfach: tiz féle képpen. boh. desaternásobňe.

desatornásobní, á, é, adj. decemplex, decuplex, cis; decuplus, a, um: zehnfach, zehnfältig: tiz-féle. Syn. desatkrátnásobní, desátorí. boh. desaternásobní.

Ďesatornásobnosť, i, f. decemplicitas, tis, f. zehnfältigkeit: tizfileség.

desátoročí, á, é, adj. v. desátoletí.

Ďesátosúdec, dca, m. v. desatní Pán.

desátotisící, á, é, adj. decemmillenarius, decemmillesimus, a, um: zehntausend: tiz ezeres, tiz ezeri. Usus. Ďesátotisící Počet: decem millenarius numerus: Zehntausendfältigkeit: tiz ezeri szám.

desatkisícnásobní, á, é, adj. decies millecuplex, cis, decies mille cuplus, a, um: zehntausendfach, zehntausendfältig: tiz ezer féle.

desčení, á, é, adj. e tabulis (ex

(ex asseribus) factus, a, um: brettern: deszkából való, deszkás. *Syn.* deſkowí, *boh.* prkenní.

Deſčička, i, f. *dem. ex* Deſka. asserculus, i, m. das Brettchen, Brettlein: deszkátska. *boh.* Prkínko. 2) tabula, assula, ae, f. das Brettchen, die Tafel, die Daube. z. B. eines Gefäßes: tábla hasáb-fa. *boh.* Deſtka, Dcka. 3) Deſčička na Kňiže: involucrum libri: Deckel, der Uiberzug eines Buchs: könyv deszka tábla. *Syn.* Obálka.

Déſď, a, et u, m. pluvia, ae, f. der Regen: esö. *Syn.* Prſka. *boh.* Déſt. *Usus.* Drobní Déſď: pluvia minuta, oseas, f. dünner Regen, das Rieſelein: apró esö. Legawi Déſď, inač Priwal: imber, nimbus: Schlagregen, Platzregen: zápor esö. Buďe Déſď (prſať): pluet: es kommt Regen, es wird regnen: esni fog. *Prov.* Malí Déſď prináſá wetſí. Po malém Déſďi bíwá wetſí: minutula pluvia imbrem parit. Res initio pusilla crescit in maius. *Rhytmus.* Prſí Déſď, prſí Déſď, pomaličkí ſuſkí, powedala Pſota, že naſ neopuſtí.

Déſďiček, čku, m. *dem. ex seq.* pluviola, parva pluvia, ae, f. Regenchen: esöcske. *boh.* Deſtíček.

Déſďik, u, m. *dem. ex* Déſď: *idem.*

déſďowí, á, é, *adj.* pluvialis, e, pluvius, pluviosus, a, um: von Regen, regneriſch: esös. *boh.* deſtowí. *Usus.* Déſďowí Čerw: v. Čerw déſďowí. Déſďowá Woda: v. Déſďowňica.

deſďowití, á, é, *adj. idem.*

Déſďowňica, i, f. aqua pluvialis (pluvia). Regenwaſſer, esö viz. *Syn.* déſďowá Woda.

* Déſďž, a, m. v. Déſď.

* Deſďžíček, čku, m. v. Deſďíček.

* Déſďžík, u, m. v. Deſďík.

* deſďžowí, á, é, *adj.* v. deſďowí.

* deſďžowití, á, é, *adj.* v. deſďowití.

ďeſení, á, é, terrefactus, perterrefactus, territatus, terrore perculsus, a, um: ſehr erſchrocken, geſchreckt: meg-rémittetett, meg-rémült, ijesztetett, ijesztgetett, rettegtetett. *Syn.* gaſení, ſtraſení.

Ďeſeňí, á, n. territio, territatio, nis, f. terror, is, m. das Entſetzen, Erſchrecken, die Schreckung, der (das) Schrecken: megijedés, remülés, rettenés, ijesztés, ijesztgetés. *Syn.* Užáſnutí, Užaſloſt, zďreweňeňí, Zďreweňoſt, Gaſeňí, Straſeňí.

† deſet, *gen.* deſeti et deſiti, v. ďeſať.

† deſetkrát, *adv.* v. déſaťkrát.

† deſetkrátnáſobní, á, é, *adj.* v. ďeſaťkrátnáſobní.

* Ďeſina, i, f. v. Ďeſátka.

† ďeſiti, il, ím, v. ďeſiť.

† *II. rec.* ďeſiť ſe: v. ďeſiť ſa.

ďeſiť, il, ím, V. I. *imp.* ďeſ: *cum acc.* nekoho: terrere, territare, exterrere, perterrere, perterrefacere, terrorem injicere (incutere, facere), timore percellere, esse terrori, obstupefacere aliquem, horrorem incutere alicui: entſetzen, in Entſetzung bringen, ſchrecken, erſchrecken, in Schrecken ſetzen: ijeszteni, ijesztgetni, rettegetni meg ijeszteni, meg rémiteni. *Syn.* gaſiť, plaſiť, ſtraſiť. *boh.* ďeſiti. *II. rec.* ďeſiť ſa: terreri, exterreri, perterreri, terrore percelli (percuti). horrescere, cohorrescere, perterreri, horre-

rere, stupere, pavere, obstupescere, obstupefieri: erſchrecken, von Schrecken befallen werden, in Schrecken gerathen, ſich entſetzen, erſtaunen, erſtarren, beben: el-iszonyodni, retteg-ni, meg-rémülni, meg-retten-ni, meg-ijedni, félni. *Syn.* ſtrápiť ſa, užáſnúť ſa, gaſiť ſa, báť ſa, *boh.* děſiť ſe. Děſím ſa na geho Pohľed: illius horreo conspectum: ich erſchrecke, ſobald ich ihn ſehe: rettegek az ö személyétöl.

† děſítiděnňí, á, é, *adj.* v. deſátoděnňí.

† děſitiletí, á, é, *adj.* v. deſátoletí.

† děſitimeſíčné, á, é, *adj.* v. deſátomeſačné.

† děſitipánůw Úrad: v. deſať Pánow Urad.

† Děſitíſudce, m. v. Deſátni Pán.

† děſitiťiſíc Počet: v. ďeſátotiſící Počet.

Děſiwáňí, á, n. *Verb.* ex ďeſwať.

† děſiwati, al, ám, *freq.* ex děſit: v. *seq.*

děſiwať, al, ám, *freq.* ex děſiť.

Deſka, i, f. asser, is; m. tabula, ae, f. ein Brett: deszka, tábla. *boh.* Prkno. *Usus.* Garbárſká (na Ktereg ſa Kože ſtrúhagú) Deſka: scabellum: Schabbrett: tímár deszka, mellyen a' böröket ki-dolgozzák. Križowé Deſki: asseres cancellati: Windbretter: kereszt-deszkák. *Prov.* Uſ Deſki predáwá na dolnég Zemi: jam mortuus est: er iſt ſchon todt; er verkauft ſchon die Bretter: immár deszkákat árúl; meg holtt már. 2) tabula, ae, f. die Tafel: tábla. *boh.* Deka. *Usus.* Pekarſká Deſka, inač Wál: tabula pistoria: Wirkbret, der Wirktiſch: pék deszka, tábla, vagy asztal. Obecné meſtſké Deſki (Kňihi): tabulae publicae civitatis: Stadtbücher: város könyvei, írási. Obecné (zemſké, kraginſké) Deſki (*boh.* Deki): tabulae publicae (regni). Landstafel: ország táblai.

deſkowí, á, é, *adj.* ex asseribus, e tabulis (factus): tabularis, e. brettern, die Bretter betreffend: deszkából való. *Syn.* deſčení. *boh.* prkenňí. *Usus.* Deſkowá Pila: v. Pila.

děť ſa, dělo ſa, děge ſa: V. I. *imp.* nech ſa děge: fieri, accidere, contingere, evennire: geſchehen, ſich zutragen, wiederfahren: történni, lenni, meg esni. *Hinc Compositum.* poděť ſa. *boh.* díti ſe. *Usus.* Nech bi ſa dělo, gak chcelo, z Neprátelem do Bitki wſtúpiť umíňil: utcunque esset, adgredi hostem placuit, *Liv.* ginge es, wie es immer wollte, ſo gefiel es ihm, den Feind anzugreifen: akár hogy (miként) volna, nagy kedve volt az ütközetre. Gak wčil ſa děge; gako wčil Spóſob, Običag ge: ut nunc sunt mores (tempora): für die Zeit, und Welt: az idönek állapottyára nézve. To ſa preto děge, že to na ſa Wec ge: eo fit, quia in re nostra sit, *Ter.* dies geſchicht darum, weil es uns betrifft, angeht: azért vagyon az, hogy a' mi dolgunkban, s. a. t. Gá newím, čo ſa mi to děge (robí) že ſpať nemožem: nescio quid accidat mihi, quod dormire nequeam: ich weiß nicht, was mir geſchehen iſt, daß ich nicht ſchlafen kann: nem tudom, mi lellt engemet, hogy nem alhatom.

Děťa, ata, n. puer, i, m. infans parvulus, proles, soboles, pusio, ein Kind: kis gyermek magzat, tsetsemö gyermek.

mek. *Syn.* Koba. *boh.* Dite. *Usus.* Děťa od Zemana ze Sedláčki (z Meščanki): nothus: Kind, dessen Vater Adel, die Mutter aber unadelich ist: fattyú. Děťa od Zemanki ze Sedláka (z Meščana): manser: Kind, dessen Mutter adel, der Vater unadelich ist: fattyú gyermek. Cickowé (dogné, kteté ešče pri Prsách ge) Děťá: lactens puer: Säugling. tsetsemös (szopó) gyermek. Nalezené (na Ulici položené) Děťa: v. Nalezenec. Odmeňené (podwržené, premeňené) Děťá: v. Odmeňec, Podwrženec, Premenec. Gednoročé (gedného Roku) Děťa, ináč Ročátko: puer anniculus: einjähriges (jähriges) Kind: egy esztendös gyermek. *Prov.* Chlapské Čižmi D'éťaťu obúwať: herculis cothurnos (personam) aptare infanti, *Quintil.* minimis applicare maxima. *nom. plur.* Deti, *gen.* Detí: nati, liberi, orum, m. *pl.* proles, ium. f. *pl.* soboles, is, f. die Kinder: magzat, fiaim, leányim, gyermekim. *Usus.* Spolu narodené Deti: v. Blíženci, Pobrušné (z gednég Matki, a z iného Otca) Deti: uterini: Halbbrüder: egy anyátúl való gyermekek. Dwoch Bratrow Detí: v. Bratranci. Dwoch Sester Deti: v. Sestranci. Rádné neb práwné (z rádnég Postele manželskég) Deti: legitimi liberi, legitimae proles: eheliche Kinder: igaz gyermekek. Nerádné neb nepráwné (z nerádnég Postele) Deti, ináč Pankharti: proles naturales: uneheliche Kinder: természeti (nem igaz ágyhul való gyermekek, fattyak. Nerádních Deti (Pankhartow) Sprawoteňí: natalium restitutio: Ehrlichmachung der Kinder, der Bastarden: fattyu gyermeknek törvényes meg betsülés. *Prov.* D'eti, detinské weci robá: sunt pueri pueri, pueri puerilia tractant: Kinder treiben kindische Händel, die Kinder müssen was zu spielen haben: a' gyermek tsak gyermek: Miluge D'eti, diw gich nezí: liberorum amantior, quam Gello. Mira caritate filios prosequitur, sed eosdem indulgentia, deliciisque corrumpit.

Děťátečko, a, n. v. seq.

Děťátko, a, n. infans, tis, *com.* infantulus, i, m. pusio, nis, m. pupa, ae, f. ein kleines Kind, das Kindchen, Kindlein, die Puppe: gyermetske. *Syn.* Kobátko. *boh.* Detiatko.

† Detel, e, m. v. Gatelina.

† Detelišťe, n. v. Gateliništo.

† Detelowí, á, é, *adj.* v. gatelinowí.

Detinsťi, *adv.* pueriliter, infantiliter, more puerorum: kindisch, wie Kinder: gyermekesen, gyermeki módra. 2) infantiliter, inepte, nugaciter: läppisch, kindermäßig: gyermekesen, tsintalanúl.

Detinsťí, á, é, *adj.* infantilis, puerilis, e: kindisch, kindlich, Knaben (Mädchen) eigen; oder gehörig: gyermeki. *Usus.* Detinsťí, Chléb: v. Klomisťi. Detinsťé Wek: v. Detinstwí. Detinsťé Kwíleňí: v. Gačáňí, Wresčáňí, Wresk. Detinsťé Učeňí: v. Katechizmus. Detinsťí Hrački: v. Hrkawka. 2) infantilis, e; nugax, cis; ineptus, a, um: läppisch, kindermäßig: gyermeki, gyermekes tsintalan.

Detinstwí, á, n. infantia, pueritia, ae, f. Kindheit, Unmündigkeit, unmündiges (klein) Alter

ter, Kindsalter, Kindsjahren: gyermekség, gyermeki kor. *Syn.* Detinſkí Wek. *Usus.* Od Detinſtwa: a teneris unguiculis, *Plutarch.* de tenero ungui: *Horat.* ab incunabulis (crepundiis), *Plaut.* a prima pueritia; a primis vitae rudimentis; ab infantia, a puero: von Kindheit an, von Wiegen her: kitsinyaégtül (gyermekségtül) fogva. 2) infantilitas, puerilitas, tis, f. ineptiae, nugae, arum, f. *pl.* Kinderei: gyermekség.

Detinſtwo, *a*, n. idem.

Detiſko, *a*, n. v. Decko.

Dítki, *gen.* Dítek, f. *pl. dem.* ex Deti: pueri, nati, liberi, orum, infantes, um, *com.* proles, ium, f. die Kinder: gyermekek, magzatok. *boh.* Dítki. *Usus.* Moge mílé Dítki! charissimae proles! meine lieben Kinder! kedves magzatim!

Detſko, *a*, n. v. Décko.

† dewadeſát, dewadeſáte, *gen.* dewadeſáti. v. seq.

Dewadeſát, *gen.* Dewadeſáti: nonaginta: neunzig: kilentzven.

† dewadeſáterí, *á*, *é*, *adj.* v. Dewadeſátorí.

† dewadeſátí, *á*, *é*, *adj.* v. seq.

Dewadeſátí, *á*, *é*, *adj.* nonagesimus, a, um: neunzigste: kilentzvenedik.

† dewadeſátikeetí, *á*, *é*, *adj.* v. Dewadeſítoketí.

† Dewadeſátka, *i*, f. v. seq.

Dewadeſátka, *i*, f. nonagesima, ae, f. nonaginta: die Neunzige, der Neunziger, neunzig: kilentzvenedik, kilentzven szám.

† dewadſátkrát, v. *seq.*

Dewadeſátkrát, *adv.* nonagesies, nonagies: neunzigmal: kilentzven-szer.

† Dewadeſátník, *a*, m. v. *seq*,

Dewadeſátník, *a*, m. nonagenarius, i, m. Neunziger, neunzig Jahr alt: kilentzven esztendös.

Dewadeſátoketí, *á*, *é*, *adj.* v. Dewadeſátorocí.

Dewadeſátorí, *á*, *é*, *adj.* v. dewatornáſobní.

Dewadeſátorocí, *á*, *é*, *adj.* nonagenarius, a, um. neunzigjährig: kilentzven esztendös: kilentzvenes.

Dewat, *Genit.* Dewaki et Dewáki: novem: neun: kilentz *boh.* dewet.

Dewatdeſat, *Genit.* Dewatdeſáti: v, Dewadeſát.

Dewatdeſáterí, *á*, *é*; v. Dewadeſátorí.

Dewatdeſátí, *á*, *é*, *adj.* v. Dewadeſátí.

Dewatdeſátiketi, *á*, *é*; v. Dewadeſatoketí.

Dewatdeſátka., *i*, f. v. Dewadeſátka.

Dewatdeſátkrát, *adv.* v. Dewadeſátkrát.

Dewatdeſátník, *a*, m. v. Dewadeſátník.

Dewatdeſátoketí, *á*, *é*, *adj.* v. Dewadeſátoketí.

Dewate (po Dewáte) *adv.* nona vice, nono: das neunte Mal: kilentzszer.

Dewátek, tku, m. nona, ae f. der Neunte, Neunt: kilentzed. *Prov.* Wiſli ſme na pſí Dewátek: in faucibus sumus: wir stecken drinn im Unglück: belé jöttünk a' szerentsétlenségbe.

† dewatenáct, dewatenácte, *gen.* dewatenácti: v. Dewatnáſt.

† dewatenácti, *á*, *é*, *adj.* v. Dewatnáſtí.

† dewatenáctiketí, *á*, *é* *adj.* v. Dewatnáſtorocí.

† Dewatenáctka, *i*, f. v. Dewatnáſtka.

† dewatenáctkrát, *adv.* v. Dewatnáſtkrát.

† Sewaterášt, *adv.* v. Sewatnášt.
† Sewatenášti, á, é, *adj.* v. Sewatnášti.
† dewateri, á, é, *abs.* dewatero; v. Sewatori.
† dewaternásobňe, *adv.* v. Sewatornásobňe.
† dewaternásobni, á, é, *adj.* v. Sewatornásobni.
† Dewaternásobnošť, i, f. v. Dewatornásobnošť.
† dewatero, v. dewáteri.
† dewáti, á, é, *adj.* v. *seq.*
Sewáti, á, é, *adj.* nonus, a, um: neunte (der, die, das): kilentzedik. *Usus.* Dewáti Deň w Mesáci: quinto idus: der neunte Tag im Monate: kilentzedik napja minden hónapnak.
† Sewátiseňňi, á, é, *adj.* v. Sewátoseňňi.
† Sewátileti, á, é, *adj.* v. Sewátoleti.
† dewátimesíčni, á, é, *adj.* v. Sewatomesačni.
† Sewátiski, á, é, *adj.* v. Sewátoski.
Dewátka, i, f. nona ae, f. der Neuner, die Neune; kilentzes. *boh.* Dewítka.
Sewatnášt, Sewatnášte, *Genit.* Sewatnášti: undeviginti, novemdecim, decemnovem: neunzehn: tizenkilentz. *boh* Dewatenáct.
Sewatnášti, á, é, *adj.* undevicesimus, decimus, nonus, a, um: neunzehnte: tizenkilentzedik. *boh.* dewatenácti. *Usus.* Dewatnášti Deň w Mesáci: decimo tertio calendas; der neunzehnte Tag im Monate: tizenkilentzedik napja minden hónapnak.
Dewatnáštka, i, f. decima nona, unde viginti: neunzehn: tizenkilentzes. *boh.* Dewatenáctka.
Sewatnáštkrát, *adv.* undecies, decies nonies: Neunzehnmahl: tizenkilentzven szer. *boh.* dewátenáctkrát.
dewatnáštoleti, á, é, *adj.* v. *seq.*
Sewatnáštoročí, á, é, *adj.* undeviginti (novemdecim) annorum: neunzehnjährig: tizenkilentz esztendős. *Syn.* Sewatnáštoleti. *boh.* dewatenáctileti.
Dewátňik, u, m. novena, ae, f. neuntägige Andacht: kilentznapi ájtatosság. *boh.* Dewítňík. 2) dominica septuagesimae; der Sontag septuagesima genannt: septuagesima vasárnap. *boh.* Dewitňik.
dewátoseňňi, á, é, *adj.* novem dierum, novendialis, e. novimannus, a, um: neuntägig: kilentz napi. *boh.* dewítideňňi.
Sewátoleti, á, é, *adj.* v. Sewátoročí.
Sewátomesačni, á, é, *adj.* novem mensium, novimestris, e: neunmonathlich: kilentzhólnapi.
Sewatoraki, á, é, *abs.* Sewátorako), *adj.* v. Sewatornásobni.
Sewatorako, *adv.* v. Sewatornásobne.
Sewatori, á, é, (*abs.* Sewatoro), *adj.* novem generum: neunnerlei, von neun Arten: kilentz féle. *boh.* dewateri. 2) novem: neun: kilentz. *Usus.* Dewatori Počet: numerus nonus: neunte Zahl: kilentzedik szám.
Sewatornásobňe, *adv.* novempliciter: neunfach: kilentz-féle képpen. *Syn.* Sewatorako. *boh.* dewaternásobňe.
Sewatornásobni, á, é, *adj.* novemplex: neunfach: kilentz-féle: *Syn.* Sewatoraki. *boh.* dewaternásobni.
Dewatornásobnošť, i, f. novemplicitas, tis, f. Neunfältigkeit: kilentzféleség.
Sewatoro, v. Sewatori. *Usus.* De-

Dewetoro OSení Matki božég, istá Zelina: v. Mečík swetlí.

Dewátročí, á, é, *adj.* novem annorum, novennis, novennalis, e; neunjährig: kilentz esztendős. *Syn.* Dewátoletí. *boh.* dewítiletí.

Dewča, ex Déwča, ata, n. *Plur.* ata. puella, ae, f. das Mädchen, ein junges Frauenzimmer, Mägdlein: leány leányzó. *Syn.* Déwčica, Dewčička, Dewčina, D'íwča, D'íwčica, D'íwčička, D'íwčina, *boh.* Dewče, Holče, Holčice, Holka. *Prov.* Uš ge D'ewča wiwegené (*boh.* Giž gest Holka wiwezena): conclamatum (desperata res) est. Sponsa iam nuptui tradita est: die Braut ist schon aus dem Hause hinaus: késő már, meglett. Sir a' leány a' kotsiba, mertmár viszik más fuluba.

Dewčatín, a, e, *adj. poss. ex* D'ewča: puellae, dem Mädchen gehörig, leányé, leányzóé. *Syn.* Diwčatin, *boh.* Holčin.

Dewčátečko a, n. *dem ex seq.*

Dewčátko, a, n. *dem. ex* Dewča: puellula, ae, f. ein Kleines Mädchen: kis leány, leányka, leánykátska, leánykótska. *Syn.* D'íwčátko, *boh.* Holčička, Dewčátko za Uhlem, neplačže za Uhrem; nebanug za Nemcem, nagšeš ho za Chlewcem.

† Dewče, ete n. *plur.* ata. v. Dewča.

Dewčení, á, n. *verb. ex* Dewčiť.

Dewčica, i, f, v. Dewečka.

Déwčička, i, f. *dem. ex praec.* v. Dewča. *boh.* Díwčička. 2) certa pyrorum varietas: eine Art von Birnen: bizonyos körtvélynek neme. *boh.* Díwčička.

Dewčiční, á, é, *adj.* ancillaris, e. die Magd (das Dienstmensch) betreffend: szolgáló leányhoz tartozandó, azt illető.

Dewčin, a, e, *adj. poss. ex* Dewka: ancillae; der Magd gehörig: szolgálóé, szolgáló leányé, leányzóé.

Dewčisko, a, n. *exagger. et contemtive ex* Dewka: absurda puella, ancilla: ein abscheuliches Mädchen oder Dienstmensch: tsunya, otromba szólgáló leányzó.

Dewčiť, il, ím, V. I. *imp.* Dewči: ancillari: als eine Magd dienen: szolgálóskodni.

Deweččin, a, e, *adj. poss. ex seq.* virginis: der Jungfer (der Magd) gehörig: Hajadon leányé. *Syn.* pannin.

Dewečka, i, f. virgo, inis, f. puella, filia, ae, f. die Jungfer, die Magd: leányzó, hajadon leány. *Syn.* Panna, Déwka, D'ewčica. 2) ancilla, famula, serva, ae, f. die Magd: Dienstmagd, das Dienstmensch: szolgáló leány. *Syn.* Dewka, Služebňica, Služka. *Usus.* Dewečka pri Dečaťi inač Chowačka: geraria: Kindermagd: Gyermek mellett való leány.

Dewer, a, m. v. Swekr.

Dewerow, a, e, *adj. poss.* v. swekrow.

Dewesil, u, m. Zelina: petasites, ae, f. tussilago petasites Linn. die Pestilenzwurz, Pestilenzwurzel: kalap-fü, mirigy-fü. *Syn.* koňské kopito wetšé. *Aliud est* Podbel, seu koňské kopito menšé.

† dewet, *gen.* dewěti et dewíti: v. Dewať.

† Dewetňík, u, m. v. Dewatňík.

Dewica, i, f. *antiquat.* v. Panna.

Dewin, u, m. mestečko wiše Presporka pri Dunagi ležícé: di-

divinium, i, n. Theben, der Dewin, Magdeburg: dévény. *Syn.* Dewčihrad. *vulg.* Téběň.
† Dewina, i, f. v. Dewátka.
† dewítidenní, *adj. omn. gen.* v. dewátodenní.
† dewítiletí, á, é, *adj.* v. dewátoletí.
† Dewítka, i, f. v. Dewátka.
† Dewítník, u, m. v. Dewátník.
Dewka, i, f. ancilla, famula, serva, ae, f. die Magd, Dienstmagd, das Dienstmensch: szolgáló-leány, leanyzó.
Déwka, i, f. v. Dewečka. *boh.* Díwka.
Dewkár, á, m. puellator, ris, m. der dem Menschen nachläuft: leány szerető.
† Dewkač, e, m. *idem.*
Dewla, i, f. decrepitus equus: ein altes Pferd: vén ló. *Syn.* Mrcina.
Dewlisko, a, n. *exager. et contemt. ex* Dewla.
Déža, e, f. scaphium, i, n. orca, mactra, patrica, ae, f. die Tonne, ein weitbauchiges Faß: désa, sajtár. 2) Dogácá (k Dogeňú Mléka) Déža: v. Hrotek, Sechtár.
Déžd, a, m. v. Désd.
Dezdíček, čka, m. *dem. ex seq.* v. Desdíček.
Dezdík, a, m. *dem. ex* Déžd: v. Désdik.
dezdowí, á, é, *adj.* v. desdowí.
Dezdowňica, i, f. v. Desdowňica.
D'éžka, i, f. *dem. ex* Deža: orcula, ae, f. das Tönnchen, Gelte: désátska. 2) v. Dogelňica, Hrotek, Sechtár.
Dežma, i, f. v. Desátek.
Dežmár, a, m. v. Dežmowník.
dežmárow, a, e, *adj. poss.* v. dežmowníkow.

dežmárski, *adv.* v. dežmowňicki.
dežmárskí, á, é, *adj.* v. dežmowňickí.
Dežmárstwí, á, n. v. Dežmowňictwí.
Dežmárstwo, a, n. *idem.*
dežmowaní, á, é, decimatus, a, um: abgezehret, gezehrt: dézsmáltatott, dézmáltt.
Dežmowáňí, á, n. decimatio, nis, f. das Zehenten: dézsmálás, dézmálás. *Syn.* Dežmowka.
dežmowať, mowal, mugem, V. I. *imp.* mug: decimare, decimam desumere (designare): den Zehent abnehmen, den zehnten Theil herausnehmen: dézsmálni, dézmálni (-lok) *Par. Páp.*
dežmowí, á, é, *adj.* decimalis, e, decimanus, decumanus, a, um: den Zehent (den zehnten Theil) betreffend: dézmás, dézsmához tartozandó. *Syn.* dežmowní. *Usus.* Dežmowé Zboží, frumentum decumanum, Zehentgetreide: dézsma gabona.
Dežmowka, i, f. v. Dežmowáňí.
dežmowní, á, é, *adj.* v. dežmowí.
dežmowňicki, *adv.* more decimatoris, decimatorie: zehentnermäßig: dézsmáló módjára. *Syn.* dežmárski.
dežmowňickí, á, é, *adj,* decimatorius, a, um, decimatores adtinens: die Zehentner betreffend: dézsmái, dézsmálókhoz tartozandó. *Syn.* dežmárskí.
Dežmowňictwí, a, n. officium decimatoris, Zehentamt, dézsmáló tisztsége, dézmás tiszti.
Dežmowňictwo, a, n. *idem.*
Dežmowník, a, m. decimator, decumator, is, m. Zehentner, dézs-

dézsmáló. dézmás *Par. Páp.* *Syn.* Dežmár.
dežmowňíkow, a, e, *adj. poss.* decimatoris, dem Zehentner gehörig, dézmásé, dézsmálóé. *Syn.* dežmárow.
Dežmowstwí, a, n. v. Dežmowáňí.
Dežmowstwo, a, n. *idem.*
* Dgel, u, m. v. Děl.
* Dgelo, a, n. v. Ďelo.
* Dgenečko, a, n. v. D'éňečko.
* Dgenko, a, n. v. Ďénko.
* Dgera, i, f. v. Ďéra.
* dgerawí, á, é, *adj.* v. derawí.
* Dgerečka, i, f. v. Ďérečka.
* Dgerka, i, f. v. Ďérka.
* Dgeťa, aťa, n. v. Ďéťa.
* Dgetátečko, a, n. v. Ďéťátečko.
* Dgeťátko, a, n. v. Ďéťátko.
* Dgetki, tek, f. *pl.* v. Ďétki.
* Dgewča, ata, n. v. Ďewča.
* Dgewčátečko, a, n. v. Ďewčátečko.
* Dgewčátko, a, n. v. Ďewčátko.
* Dgewčica, i, f. v. Ďewčica.
* dgewčin, a, e, *adj. poss.* v. dewčin.
* Dgewčisko, a, n. v. D'éwčisko.
* Dgewečka, i, f. v. Ďewečka.
* Dgewka, i, f. v. Ďewka.
* Dgeža, i, f. v. Déža.
* Dgežka, i, f. v. Dežka.
Diamant, u, m. adamas, ntis, m. der Diamant: gyémánt. *Syn.* Ďemant.
diamantowí, á, é, *adj.* adamantinus, a, um: diamanten, aus Diamant: gyémántos, gyémántbólvaló. *Syn.* Demantowí.
Diana, i, f. kesná neb polowná Bohiňa: Diana, ae, f. *Martial.* Diana, eine Göttinn und Liebhaberinn der Jagd und der Wälder; Tochter des Jupiter von der Latona, und Schwester des Apollo: erdei vagy vadászati isten-aszszony. *Syn.* Lesňica, Polowňica.
† Ďiblík, a, m, *plur.* Ďiblíci. v. Ďablík, *Nro.* 2).
Dich, u, m. v. Dichnutí.
Dichač, a, spirator, spirans, animam vel spiritum ducens, Athmer, Athemholer: lehellő, lélekzetet vévő. 2) halator: is, m. Haucher: lehellő.
dichaní, á, é, *part. const.* halatus, a, um: gehaucht: leheltt.
Dicháňí, á, n. spiratio, spiritus ductio, respiratio, nis, f. spiritus, habitus, ûs m. das Athmen, Athemholen, die Athemholung: lélekzet, lehellés, *Syn.* Dich, Dicháňí, Duch, Ducháňí. 2) spiratio, halatio, nis, die Hauchung, das Hauchen: fúvás.
Dícháňí, á, n. anhelitus, ûs, m. das Keichen, die Keichung: lélekzet, lehellés.
dichať, al, ám, V. I. *imp.* dichag: spirare, animam (spiritum) ducere, spiritum haurire: athmen, Athem holen: lehelni: lélekzetet venni. *Usus.* Nedichag: animam comprime, *Ter.* halte den Athen, schnaufe nicht: ne végy lélekzetet, tartóztasd-meg a' lélekzetet. 2) spirare, halare: hauchen: pihegni, lehelni.
dícha, al, ám, V. I. *imp.* díchag: anhelare, anhelitum ducere: keichen: lélekzeni.
Dicháwaňí, á, n. *verb. ex seq.*
dicháwať, al, ám, *freq. ex* dichať.
dichawe, *adv.* spirando, halando, spiritum ducendo: hauchend, Athem holend: lehelve.
dichawí, á, é, *adj.* spirans, halans, spiritum ducens: hauchend, Athem holend: lehelő.
Dichawica, i, f. arteria aspera,

ra, arteria trachea: die Luftröhre bei Menschen, und Thieren: gége. *boh.* Díchawice. 2) v. Dichawičnost.
† Dichawice, f. *idem.*
díchawičňe, *adv.* anhelanter, anhele, suspiriose, asthmatice, dyspnoice; keichend, keichig: pihegséggel, pihegve, leheg-ve, fuladozva, nehezen lehelve. *Syn.* díchawe, dusňe, zádusňe, žaduchliwe.
Díchawičňeňí, á, n. anhelatio, asthmatis eruptio, anhelitus, us, m. das Keichend werden, Keichen Schnauben: fúladozóvá-létel, nehéz lélekzet fúladozásba való esés. *Syn.* Díchawičnost, ťažké Dícháňí Dusňeňí Záduch.
dichawičňet, ňel, ňím, V. I. *imp.* čňi: anhelare, asthmaticum fieri: keichend werden, keichen, schnauben: nehezen lehelleni, pihegni fúladozóvá (pihegövé) lenni. *Syn.* dusňet, ťažko díchat, *boh.* supati.
díchawiční, á, é, *adj.* anhelans, tis; asthmaticus et dyspnoicus, *Plin. H. N.* anhelus, a, um: schnaubend, schwer Athem holend, keichend, keichig, engbrüstig, mit Engbrüstigkeit (mit dem schwerem Athem) behaftet, dämpfig; pihegö, fuladozó, *Pár. Páp.* nehezen lehellö, lélekzetet nehezen vévö. *Syn.* díchaní dusní, záduchliwí, zádusní 2) koň dichawiční. 2) koň: asthmaticus anhelus: dämpfig, szárazkehes. *Aliud est.* kachotwití, et soplawí.
Díchawičnosť i, f. anhelatio, nis, f. anhelitus, us, m. asthma, tis, n. dyspnoea, ae, f. *Plin. H. N.* das Keichen, der schwere (schwerer) Athem, Dampf, die Engbrüstigkeit Dämpfigkeit: fúladozás, nehezen lehellés. *Syn.* Díchawosť Dusnosť, záduch, Záduchliwosť, Zádusnosť 2) konská Dichawičnosť: asthma (anhelitus) equi, der Roßdampf, Dampf: száros keh. *Syn.* suchí kach. Aliud est Sopel.
Díchawosť, i, f. *idem.*
dichnútt, chnul, (chel), chňem, V. P. *imp.* dichňi, de uno actu: v. dichat.
Dichnutí, á, n. spiritus, halitus, us, m. der Hauch: lélekzet, lehellés. *Syn.* Dich, Dichání. *boh.* Dchnutí.
Dichťeňí, á, n. po nečem: appetitus, desiderium rei: das Trachten, das Sehnen nach etwas: igen nagy kivánság, valami után való felettébb nagy vágyodás. *Syn.* Tuzeňí, Pachťeňí, Zádosť.
dichťet, ťel, ťím, V. I. *imp.* dichťi, po nečem: appetere, desiderare, concupiscere, cupere, anhelare, quaerere rem, inhiare rei, nimio rei desiderio teneri: trachten, sich sehnen nach etwas; meg kivánni; valamelly dólog, vagy személy után felettébb vágyódni, szivében az után nyughatatlankodni. *Syn.* pachťiť, žádať, požádať, wzíwať. *boh.* dichťiti. *Usus.* Po Cti, a Chwále dichťeť: niti ad gloriam: nach Ehre trachten: a' ditsöségre igyekezni, vágyódni. Čo dichtiš po Bohatstwe, ktere bez toho skrze Smrt opustiť mušíš? quid divitiis inhias, morte alioquin amittendis? was trachtest du dem Reichtum nach, daß du ohnedem beim Tode verlassen mußt? mint kivánod a' gazdagságot, mellyet úgyis meg halván, el-kell hagynod?
† dichťiti, il, ím, po nečem, *idem.*
dichťiwe, *adverbium* cum desi-

siderio, inhianter: sehnlich, mit Sehnsucht: kivánva, vágyódva. 2) cupide *Cic.* avide *Cic.* begierig, zu begierig, sehr begierig, schmachtend, sehnlich, geizig: mohon, nagy kivánsággal, kévánságoson (kiv) *Par Pap. Syn.* žádostiwe, *boh.* dichtiwé. *Comp.* dichtiwegſeg, *Sup.* nagdichtiwegſeg: avidius: cupidius. *Liv.* avidissime *Cic.* cupidissime *Caes.* *Aliud est* lakomé.

dichtiwí, *a, é,* (*abs.* dichtiwo), *adj.* plenus desiderii: sehnsüchtig, 'voller Sehnsucht: kévánsággal tellyes, óhajtó, vágyódó, vágyó. 2) avidus rei *Cic.* in rem *Liv.* ad rem *Ter.* cupidus *Cic.* a, um; cupitor Tac. cupiens, tis: sehr (zu) begierig, schmachtend, sich sehnend, geizig nach etwas. kévánó, kévánságós *Par. Pap.* igen kévánó, valamire vagyó (vágyódó) valamin kapó valami után ásitozó. *Syn.* žádost'iwí. *Aliud est* lakomí. *Comp.* dichtiwegſí, *Sup.* nagdichtiwegſí: avidior, cupidior. aivdissimus, cupidissimus 2) aviditas, cupiditas, tis, f. cupedo (cuppedo), f. *Lucr.* cupido, inis. f. *et interdum* m. *Liv.* grose Begierde nach etwas, Sucht, Sehnsucht, das Schmachten, Sehnen nach etwas; Begierlichkeit: nagy kévánság (kiv), valamire-való vágyás vágyódás, reá-ásitozás, óhaj, valamin-való kapás. žádost. *Aliud est* Lakomost, Lakomſtwí. *Usus.* D'ichtwost po Chwále: avaritia, gloriae *Cic.* die Ehrsucht, hir neven-való kapás. Dichtiwost welmi ſilná: cupiditas acerrima: et fortissima: ein heftiges (inbrünstiges) Verlangen, große Begierde: igen erős, és hathatos kévánság. v. Chtiwost.

† dicki, *adv.* v. wždi. uždicki.

Dieta, i, f. diaeta (regnicolaris): Landtag: orszag gyüles, diéta. *Syn.* Zhromáždení kraginí. 2) v. Mernost w. Gedle.

† Ďíka, i, f. *usitatius, in Nom. plur.* Ďíki, *gen.* Ďíků, m. et Díki, *gen.* Ďík: f. v. Ďek.

Dika, i, f. pugio, nis, m: der Dolch, Stilet: handsár, dákos, hegyes tör.

† D'íkčinení, et Ďíkůčinení, n. v. Ďekčinení.

Diktan, u, m. iſtá Zelina: v. Drewda.

Dik, u, m. tignum, i, n, *Caes. Horat.* tignus, i, m. *Liv. instrato pontis fluviatilis vel stabularis*: ein Balken oder Stück Bauholz: hidlás-fa. *Syn.* Mostnica.

† Dík, e, f. v. Dáka.

† dík, *Comp. ex* dlúhho: v. dák.

† Ďík, u, m. v. Ďél.

† dílčí, *adj. omn. gen.* v. delčí:

† Dílka, i, f. v. Dálka.

† D'ílna, i, f. v. Robotňa, Robotňica.

† dílní, á, é, *adj.* v. delní.

† Ďílňice, f. v. Ďílna.

† Ďílnost, i, f. v. Ďelnost.

† Ďílo, a, n. v. Robota, Práca. 2) v. Ďélo.

dikowaní, á, é. *adj.* tignis stratus, a, um: mit Balken ausgesetzt: ki hidláztatott, paloltatott.

Dikowáňí, á, n. stratura tignea: das Aussetzen (Pflastern) mit Balken: hidlás, palolás.

dikowak, owal, ugem, V. I. *imp.* dilug: tignis sternere, pontem, viam, stabulum etc: mit Balken aussetzen, pflastern, die Brücke, den Weg, oder Stall: hidlást tsinálni, ki palolni.

Dikowník, a, m. strator tignarius, sich mit den Balken beschäftigend: hidláss tsináló, paloló.

Dim, u, m. fumus, i, m. der Rauch: füst. *Syn.* Kúr. *boh.* Dím. *Prov* Wetsí Dim, než-li Pečenka: maior fama opere: der Ruhm ist grösser, als die That: nagyobb a' füstye, mint sem a' hamva, kis (kitsíny) káposzta, nagy a' torzsa. Wsecko do Dimu ide: omnia dispereunt (disperguntur, dissipantur, in fumum abeunt): alles geht durch den Rauchfang hinaus: mint füstbe megy.

† Dím, u, m. *idem.*

dimací, á, é, *adj.* fumans, tis: rauchend: füstölö, füstölgö.

† Dímáňí, n. v. Dukí, Fukáňí.

† dímaki, al ám; v. duk, fukak.

Dimeg, e, f. inguina, um. n. *pl.* panus, i, m., *Cels.* bubo inquinarius: geschwulst der Scham: agyékban lévö mirigy.

Dimega, i, f. *idem.*

dimenní, á, é, *adj.* v. dimní.

Dimisko, a, n, *exagger. et contemtive ex* Dím: magnus (absurdus) fumus: großer (abscheulicher) Rauch: tsunya nagy füst.

dimik, il, ím, V. I. *imp.* dim: v. kadik *Nro.* 2 *et* kúrik. *II. recipr.* dimit sa: v. kadik sa, kúrik sa.

dimnatí, a, é, *adj.* v. *seq.*

dimní, á, é, *adj.* fumo imbutus, fumeus, fumidus, a. um: voll Rauch, rauchend, beräuchert: räucherig, nach Rauche riechend, füsttel áltol jártt füstös. *Syn.* dimenní, dimnatí, dimowí, dimowití.

Dimňíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Dimňík, u, m. scandularia fenestra, fumariolum. n. *Tert:* das Dachfenster, Bodenfenster: ablak a' ház sendelyezetin. 2) v. komín.

dimowí, á, é, *adj.* v. dimní.

dimowití, á, é, *adj.* v. idem.

dimowní, á, é, *adj.* fumifer, fumificus, a, um: Rauch machend, rauchend: füstölyö.

† Dín, u, m: v. *seq.*

Diňa, i, f. (*plur.* Diňe): pepo, nis, m. cucurbita pepo *Linn.* Pfebe: dinye. *boh.* Turek (rku) Tekwica. *Usus.* Grecká, zelená, turecká Diňa. citrillus, i, m. cucurbita citrullus Linn. Wassermelaun, türkisch Melaun, Citrul, gurien: görög dinye. Zlta, (uherska) Diňa (*boh.* Melaun): melopepo cucumis melo Linn. der Melaun: sarga dinye.

Dinch, u, m. v. Malta.

Dinchik, e, m. v. kozowak. 2) v. Bílič.

† dinchowaní, á, e, *Part. constr.* v. kožowaní. 2) v. bíleni, líčení.

† Dinchowáňí, n. v. Kožowáňí. 2) v. Bíleňí, Líčeňí.

† dinchowaki, owal, ugu (i). v. I. kožowak. 2) v. bílik, líčik.

Dinečka, i, f. *dem. ex* Dinka.

Diňina, i, f. herba peponis: Pfebenkraut: dinye fü *boh.* Turčina.

Diňisko, a, n. *exagger. et contemtive.* magnus pepo: ein großer Melaun, nagy dinye.

Dinka, i, f. *dem. ex* Diňa: pepunculus, parvus pepo ein kleiner Melaun, dinyétske.

† Dinkowáňí, n. v. Pestowáňí.

† dinkowaki, owal, ugu (i), V. I. *imp.* dinkug: v. pestowak.

diňowí, á, é, *adj.* peponeus, melponeus, a, um: von Pfebe, von Melaunen: dinyei, dinyéböl való.

dinowití, á, é, *adj.* peponibus intermixtus, a, um: mit Melaunen vermischt: dinyével vegyitett.

† Díra, i, f. v. Déra.

† Dírawí, á, é, adj. v. Derawí.
† Dírčička, i, f. v. Dérčička.
† Dírka, i, f. v. Děrka.
† Dírkowáňí, n. v. Děrkowáňí.
† Dírkowati, owal (ugu (i); v. Derkowať.
† Dírkowatí, á, é, adj. v. Derkowatí.
† Dik, conj. v. wſak.
† Diti, Dím, praesens usitatum Bohemis quod slavi per reč (reku), prawiť (prawím) reddunt.
† Diti ſe, dál ſe, degi ſe; v. Deť ſa.
† Díťa, aťa, n. v. Děťa.
† Diťáteťko, a, n. v. Deťáteťko.
† Díťátko, a, n. v. Deťátko.
† Dite, conj. v. wſak ge.
† Díte, gen. Dítete, n. nom. plur. Deti, gen. Detí: v. Děťa.
† Ditel, a, m. v. Datel.
† Ditki, gen. Dítek, f. pl. v. Detki.
Diw, u, m. mirum, miraculum, prodigium, portentum, i, n. res mira: das Wunder, jedes Wunderbare: tsuda, tsuda tétel (dolog). *Syn.* Zázrak. *Usus.* Diw ge: mirum est: es iſt ein Wunder: tsuda. Neňí žáden Diw: non mirum est: es iſt kein Wunder: nem tsuda, semmi tsuda. Welkí Diw: miraculum magnum: ein großes Wunder: nagy tsuda. Čo Diw! quid mirum! was Wunder! mi tsuda! Diw bi ſi Člowek miſlet mohel, čobi to bolo: miraculo esse videatur: man ſollte Wunder denken, was es wäre: tsudát képzelhetne magának az ember, mi lehetne az. — Diw od Děťata: miraculum infantis: ein Wunder von einem Kinde: egy gyermektől tsuda. Pre Diw: miraculi causa: Wunders halber (wegen): tsudának okáért. Diw z nečeho robiť, čiňiť: vertere rem in miraculum: ein Wunder woraus machen: tsudát valamiból tenni, tsinálni. Proſil, ma, Diw mi Ruki nekúbal (neboſkáwal): rogabat me adeo, ut mirer eum non osculatum fuisse manus meas: er bat mich ſo ſehr, daß es mich wundert, daß er mir die Hände nicht küßte: annyira kértt engem, tsuda, hogy meg nem tsokólta kezemet. Padel (padnul), Diw neplakal: cecidit, mirum eum non flevisse: er fiel, ein Wunder! daß er nicht weinte: el-esett, tsuda, hogy nem sírtt. Diwičiňiť, robiť, ſtwárať: miracula edere: Wunder thun: tsudákat tenni. Diwi uſliſíſ, počugeſ, učugeſ: audies mira: du wirſt dein Wunder hören: tsuda dolgot fogsz hallani.
Díwáč, a, m. spectator, is, m. Zuſchauer: néző. *Syn.* Díwák.
Diwací, á, é, adj. R. P. Diwacá Hra: ludus, i, m. Schauſpiel: komédiá játék.
Diwadlo, a, n. spectaculum, theatrum, i, n. scena, ae, f. der Schauplatz, die Schaubühne: néző hely, játék néző hely, levél szín. *Syn* Domkomediantſkí. *Usus.* Od Diwadla ide, prichádzá: a theatro venit: er kommt von der Schaubühne: a' játék néző helyről jön. Pri tem Diwadle mi ſme boli; boli ſme tomu Diwadlu prítomní: huic (in hoc) spectaculo interfuimus: bei dieſem Schauſpiele ſind wir gegenwärtig (zugegen) geweſen: jelen voltunk ebben' a' játék nézésben.
D'iwák, u, m. portentum, empu-

pusa : Ungeheuer : tündér. *vulg.* Čudák.

Diwák, u, m. *usit. in plural.* Diwáki, *gen.* Diwákow : spectaculum, i, n. Spectakel, Anblick : nézés. *Usus.* Takí tam Lomot, bol, že sa Ludi na Diwáki zbehli, zešli : ita ibi omnia tumultu (turba) erant plena, ut ad spectaculum rei magnus undique hominum factus sit consursus : so großer Lärm ware dort : daß man von allen Seiten her zum Spektakel anlief (zulief, zusammenlief); olly nagy larma voltt ott, hogy az emberek minden felöl öszve futottak a' nézésre.

Díwák, a, m. v. Dúwáč.

Díwáňí, á, n. spectatio, inspectatio, nis, f. das Sehen, Zusehen, Zuschauen : nézés.

Díwať sa, al, ám, V. I. *imp.* Díwag sa : spectare inspectare, adspicere, cernere : sehen, zusehen, zuschauen : nézni. *Usus.* Ostre (Okem nemrkagícím) na Slunce sem sa díwal : acerrime (oculis quam maxime intentis) solem contemplabar : auf das schärfeste sah ich der Sonne zu : éles tekéntettel (bé-nem húnytt szemmel) a' napot néztem.

Díwáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

Díwáwať sa, al, ám, *freq. ex* Díwať sa.

† Díwča, ata, n. v. Díwče.

† Díwčátečko, a, n. *dem. ex seq.* v. Dewčátečko.

† Díwčátko, a, n. v. Dewčátko.

† Díwčáťisko, a, n. *exagger. et contemt.* v. Díwčaťisko.

† Díwčička, i, f. v. Déwčička.

† Díwčičný, á, é, *adj.* v. Déwčičný.

† Díwčin, a, e, *adj. poss.* v. Déwčin.

† Díwčisko, a, n. *exagger. et contemt.* v. Déwčisko.

Diwe, *adv.* v. Diwoko.

Diweňí, á, n. miratio, admiratio, demiratio, nis, f. stupor, is, m. adtonitus, ûs, m. das Wundern, die Wunderung, Verwunderung : tsudalás, tsudálkozás. *Syn.* Podiweňí. *vulg.* Čudowáňí, Chikáňí. 2) ferocia, ae, f. das Wildwerden : kegyetlenség, keménység.

Diwí, á, é, *adj.* v. Diwoki 1. et 2. *Nro.* 2) crudus. corruptus, a, um : wild : fene, meg romlott. *Usus.* Diwé Maso. v. *seq.*

Diwina, i, f. cruda (corrupta, mala) caro, gangraena : wildes Fleisch, z. B. in der Wunde : fene (vad) hús. *Syn.* Diwé Maso. 2) ferocia, ae, f. ferocitas, tis, f. die Wildheit : vad természet, kegyetlenség.

Diwiš, a, m. dionysius, i, m. Dionysius : Diénes.

Diwiť, sa, il, ím, V. I. *imp.* Diw sa, K. P. nečemu : mirari, admirari, demirari, v. g. rem; stupere, in admirationem trahi, rapi : sich wundern, z. B. über etwas, sich verwundern : tsudálni, tsudálkozni. *vulg.* čudowať sa, chikať. *Usus.* Diwím sa : mirum mihi est, miror : ich wundere mich, es nimmt mich Wunder : tsudálom, tsudálkozom. Welmi sa diwím : demiror : ich verwundere mich sehr : igen tsudálkozom. To (tomu) sa diwím : id miror : das wundert mich : azt tsudálom. Nadtím sa diwím; ta Wec mi ge diwná : miror rem, mihi est (videtur) mira (mirabilis) : ich wundere mich darüber, die Sache wundert mich : azt tsudálom, azon dolog tsúdálatosnak látszatik én nékem. Diwit

wiť ſa muſím: mihi est mirandum; est quod mirer: ich muß mich wundern: tsudálkoznom kell. Diwím ſa, gako ři tak hlúpá Wec na Miſel príſť mohla (priſla, pripadla)! miror, quomodo tam ineptum quidquam potuerit tibi venire in mentem, *Terent.* es nimmt mich Wunder, wie dir ein so läppischer (närrischer, einfältiger) Gedanke in den Sinn kamm (gekommen ist.): tsudálom, hogy jöhetett ostoba dolog eszedbe? hogy lehetett olly esztelen gondolatod. Nad tím ſem ſa diwil: intuebar rem mirans (admirans, mirabundus): ich sah mein (blaues) Wunder daran; ich sah es voller Verwunderung an: tsudálkoztam rajta. Diwil ſem ſa, čobi to bolo (biť malo): mirabar, quid esset: ich dachte Wunder (bildete mir Wunder ein), was es wäre: tsudáltam, mi lehetne (volna) az, — Diwilbich ſa, geſtřibi Doma nebol: mirum, ni domi est: es soll mich Wunder nehmen, wenn er nicht zu Hause ist (seyn sollte): tsudálnám, ha otthon nem volna. On ſa tomu diwil: id miratus est? er wunderte sich darüber: azt tsudálta; azon tsudálkozott? Gednému nad inich ſa diwil: unum praeter caeteros mirabatur: er wunderte sich über einen aus ihnen: eggyen tsudálkozott köszülök.

Diwíwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

Diwíwať ſa, al, ám, *freq. ex* diwiť ſa.

Diwizna, i, f. medwedá Zelina, wolowocaſ: verbascum, i, n. *Plin. H. N.* Verbascum thapsus Linn. Bärenkraut, Wollkraut, Königskerze: ökör fark koró. *b*) Molowá Diwizna, blattaria, ae, f. *Plin. H. N.* Mottenkraut, Schabenkraut: moly-fü.

† Díwka, i, f. v. Dewka.

Diwňe, *adv.* mirabiliter, mire, admirabiliter, mirandum in modum: wunderlich, wunderbar, wundersam, auf wunderbare Art, wunderbarlich: tsudalatosan, tsudálatos-képen. *Vulg.* čudňe, čudno. 2) monstruose, monstrose: wunderlich, wunderbar, seltsam: tsudásan, képtelenül. 3) morose: wunderlich, mürrisch: kedvetlenül, tsudálatosan.

Diwní, á, é, *adj.* mirabilis, admirabilis, e; mirus, admirandus, a, um: wunderlich, wunderbar, wundersam, wundernswerth, würdig: tsudálatos, *vulg.* čudní. *Usus.* Diwní Člowek: vir admirabilis (admirandus): Wundermann, verwundernswürdiger Mann: tsudálatos ember. 2) monstrosus, monstruosus, a, um: wunderlich, seltsam: tsudás, képtelen, tsuda formáju. 3) morosus, a, um. difficilis, e: wunderlich, mürrisch: kedvetlen, komor.

Diwnosť, i, f. mirabilitas, admirabilitas, tis, f. Wunderlichkeit, Wunderbarkeit, Wunderbarlichkeit: tsudálatoság. 2) conditio (natura) monstruosa: wunderliches (seltsames) Wesen, Beschaffenheit: tsuda, képtelen állapot. 3) morositas, tis, f. Wunderlichkeit, mürrisches Wesen: kedvetlenség, komorság.

† Diwoce, *adv.* v. Diwoko.

Diwočeňí, á, n. ferocia, ae, f. das Wildwerden: vadúlás.

Diwočí, á, é, *adj.* ferinus, a, um: von wilden Thieren: vadállati. *Usus.* Diwočé Maſo: *seq. Nro.* 2.

Diwočina, i, f. fera, ae, f. fe-

ferum animal: Wildprет, ein wildes Thier: fene, vad állat. *Syn.* D'iwokí Zwer. 2) Caro ferina: Wildpret, Fleisch von wilden Thieren: vad hús. *Syn.* diwočé Maso. *Usus* Černá Diwočina: aprina caro, aprugna (apruna): schwarzes Wildbret: vad disznó hús. *Prov.* Zwerinu si gedel, ozíwá sa ti: de ferina comedisti, i. e. oscitas; supinus, oscitabundus et negligens es: ettél a' vodbúl.

Diwočinka, i, f. *dem. ex praec.*

Diwocit sa, il, ím, V. I. *imp.* Diwoč sa: ferocire: muthig seyn, wild werden: meg vadúlni, vadaskodni.

Diwoki, *adv.* v. Diwoko.

Diwokí, á, é, *adj.* ferus, a, um: wild, nicht zahm, ungezahmt: vad, fene. *Syn.* Diwí. *boh.* lítí. 2) ferus, a, um; sylvestris, e; in sylvis degens: wild, in der Wildniß lebend, z. B. Thier, Mensch: fene, vad, erdei, erdöben (barlangban) lakozó. *Syn.* Diwí. *Usus.* Diwokí Braw (Kanec): aper: das wilde Schwein: vad disznó, vad kan. Diwokí Člowek: v. Chlupáč. Diwokí Holub menší: v. Dúpnáček. Diwokí Holub wetší: v. Hriwňák. Diwokí Kozel; hircus sylvestris: Holzbock, wilder Bock: vad ketske-bak. Diwoká Hus: anser ferus: die Schnegans: vad lúd. Diwoka Swiňa: ferus sus: die wilde Schwein: vad diznó. Diwokí Zwer: fera: wildes Thier: vad állat. 3) incultus, bardus, a, um: wild, unbearbeitet, z. B. Mensch: faragatlan, goromba, idontalan. *Syn.* nedrúchaní, neskročení, ukrutní, zwerinskí. 4) ferox, cis; petulans, tis: frech, zu muthig, lebhaft: vad, szilaj, szeles. 5) saevus, a, um, crudelis, e: grausam: kegyetlen. *Syn.* ukrutní.

Diwoko, *adv.* fere, ferociter: wild, mit Muth, muthig, zu muthig, frech: vadúl. *Syn.* Diwe. *boh.* Diwoce, líte.

Diwokost, i, f. feritas, tis, f. Wildheit: vadság. *Syn* Diwost, *boh.* Lítost.

Diwonaduke, *adv.* v. Diwoukrutne.

Diwonaduti, á, é, *adj.* v. Diwoukrutní.

Diwonadutost, i, f. v. Diwoukrutnost.

Díworec, rca, m. daucus, i, f. daucum (daucon) i, n. *Plin. H. N.* Athamanta oreoselinum cretensis Linn. die wilde Pastinake, Bärwurz: kotsordfü, vad murok. *Syn.* Olešník, planí Pastrnák, Horni Petržal. *Aliud est* Mrkew.

Diwost, i, f. v. Diwokost.

Diwostwor, u, m. animal mirabile: ein wunderbarliches Thier: tsudálatos állat.

Diwostworec, rca, m. thaumaturgus, i, m. effector (auctor) miraculorum: Wunderthäter: tsuda tévö. *Syn.* Zázračník. *boh.* Diwotworce.

Diwostworka, i, f. thaumaturga, effectrix miraculorum: Wunderthäterinn: tsuda tévö aszszony. *Syn.* Zázračnička.

Diwostworne, *adv.* thaumaturge: wunderthätig: tsudatévösen. *Syn.* Diwotworne, zázračne.

Diwostworní, á, é, *adj.* thaumaturgus, a, um, efficiens miracula: wunderthätig: tsuda tévö. *Syn.* Diwotworné, zázrační.

Diwostwornost, i, f. thaumaturgia, ae, f. Wunderthätigkeit: tsuda tévö hatalom. *Syn.* Diwotwornost, Zázračnost'.

Di-

Diwotwor, a, m. v. Diwostwor.
† Diwotworce, m. v. *seq.*
Diwotworec, rca, m. v. Diwostworec.
Diwotworňe, *adv.* v. Diwostworňe.
Diwotworní, á, é, *adj.* v. Diwostworní.
Diwotwornosť, i, f. v. Diwostwornosť.
Diwukrutňe, *adv.* fere, ferociter: frech, grausam: vadúl, vad módra. kegyétlenül. *Syn.* Diwonaduťe, ukrutňe.
Diwukrutní, á, é, *adj.* ferox, cis, *omn.* frech, grausam: vad természetü, kegyetlen, engedetlen. *Syn.* Diwonadutí, ukrutní.
Diwukrutnosť, i, f. ferocia, ae, f. feritas, ferocitas, tis, f. Frechheit, Grausamkeit: vadság, kegyetlenség. *Syn.* Diwonadutosť, Ukrutnosť.
Díž, e, f. v. Déža.
Díže, f. *idem.*
Dížečka, i, f. *dem. ex seq.*
Dížka, i, f. v. Kroťek, Sechtár.
Dla, *praep.* v. podla, wedla. *Usus.* Dla Lúbosti: pro lubitu: nach Gefallen, (Belieben): kedve (tetszése) szerént.
Dlaba, i, f. branca (ungula) ursina, Bärenklau, Bärentatze, Tatze des Bären: medve-talp. *Syn.* medwedí pahnost, *vulg.* Laba.
Dlabač, a, m. cavator, excavator, is, m. Höler, Holmacher: ki vájó, ásó.
Dlabačow, a, e, *adj. poss.* excavatoris, dem Höler gehörig, ki-vájóé, üresitöé, ásóé.
Dlabadlo, a, n. v. Dlato.
Dlabaní, á, é, *part. constr.* cavatus, excavatus, a, um: gehölt: ki-vájott. *Syn.* dlubaní.
Dlabáňí, á, n. cavatio, excavatio, nis, f. Hölung: vájás, ki-vájás. *Syn.* Dlubaňí. *boh.* Hlodáňí.
dlabať, bal, bem, V. I. *imp.* dlab: cavare, excavare, reddere (facere) cavum, fodere: hölen, hol machen, aushölen, löchern, stochern: vájni, vésni. *Syn.* dlubať. *boh.* hlodati.
Dlabáwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dlabáwať, al, ám, *freq. ex* dlabať.
Dlabka, i, f. *dem. ex* Dlaba, *vulg,* Labka.
Dlaň, e, f. palma, vola, ae, f. pars manus: die flache Hand: tenyér, tenér *Par. Páp.* 2) palmus, i, m. Zwerchland, oder vier Zoll breit: araszt, négy újnyi, egy arasztni. *Syn.* štirich Prstow Šírka.
† Dlaňa, i, f. *idem.*
Dlanečka, i, f. *dem. ex* Dlanka.
dlaňení, á, é, *part. constr.* palmo dimensus, a, um: gemeßen mit Zwerchhand: arasztal mértt.
Dlaňeňí, á, n. palmo dimensio, nis, f. das Meßen mit Zwerchhand: arasztal való mérés.
Dlaňička, i, f. *idem.*
Dlaňisko, a, n. *exagger. et contemt. ex* Dlaň: magna palma: große flache Hand: nagy tenyér.
dlaňiť, il, ím, V. I. *imp.* dlaň: palmo dimetiri: mit Zwerchhand meßen: arasztal megmérni. *Syn.* Dlaňú merať.
Dlanka, i, f. *dem. ex* Dlaň: palmula, ae, f. eine kleine flache Hand: tenyeretske, tenyerke. 2) palmulus, i, m. Zwerchhändchen: arasztotska. *Syn.* Dlaňička.
dlaňowí, á, é, *adj.* palmaris, e; palmarius, a, um: die fla-

che

che Hand betreffend, eine Queerhand oder Spanne groß: tenérni.
Dlask, a, m. isti Ptak: Loxia coccotraustes, *Klein et Linn.* Dickschnabel, Dickschnäbler, Kirschfink: kosarjú (Fábián Ios. Természet Hist. Veszpr. 1799. tseresnye mag-vágo) *Mitterpacher.* 2) v. Cwrkala.
Dlatečko, a, n. *dem. ex* Dlatko.
Dlatek, tku, m. železní, čo na ňem Kost kugú (ostrá).
Dlatičko, a, n. *dem. ex seq.*
Dlatko, a, n. *dem. ex* Dlato: parvum caelum, caelulum, i, n. das Holeisenchen: véső. *Syn.* Dlatičko.
Dlato, a, n. ferrum cavatorium, caelum, i, n. das Holeisen: visö.
† Dláto, a, n. *idem.*
dláwení, á, é, *part. constr.* v. ďnáwení.
Dlawení, á, n. v. Ďňáwení.
dláwit, il, ím, V. I. *imp.* dlaw. v. ďnáwit.
Dlažár, a, m. strator (expositor. munitor) viae, der Pflasterer: út ki-rakó. *Syn.* Dlažec, Dlažic.
dlažárow, a, e, *adj. poss. ex praec.*
Dlažba, i, f. na Ceste: stratum viae, Pflaster, der Straße, rakott út.
† dlažďení, á, é, *part. constr.* v. dlažení.
† Dlažďení, n. v. Dlažení.
† dlážďiti, il, ím; v. dlažit.
Dlažec, žca, m. v. Dlažár.
dlažeňe *adv.* tessellatim *Avic.* würfelig, gepflastert, ausgelegt: ki-rakva.
dlažení, á, é, *part. constr.* tessellatus, a, um: würfelig gemacht, mit viereckigem Stückchen oder Steinchen besetzt: négy szegü táblákkal vagy kövekkel pádimentozott, ki-rakott. *Syn.* wikladaní, wiložení wibložení. Dlažená Podlaha, tessellatum pavimentum *Suet.* 2) lapidibus stratus (expositus) gepflastert: kövel ki-rakott.
Dlažení, á, n. tessellatio, nis f. Besetzung (Auslegung) mit viereckigen Stückchen oder Steinchen: négy szegü táblákkal vagy kövekkel-való pádimentozás, ki-rakás. *Syn.* Wikladání, Wiložení, Wibložení. 2) stratura, lapidibus expositio: das Pflastern, die Pflasterung: kövel-való ki-rakás.
Dlažic, a, m. v. Dlažár.
Dlažica, i, f. v. Skridlica.
† Dlažice, f. *idem.*
dlažicí, á, é, *adj.* stratorius, a, um; strato serviens: zum Pflastern dienlich: ki-rakáshoz tartozandó, vagy hasznos. *Syn.* dlažní. *Usus.* Dlažicí Kameň v. Dlažka.
† dlažicí, *adj. omn. gen. idem*
Dlažička, i, f. *dem.* ex Dlažka: tessella, ae, f. *Senec.* ein viereckiges Stückchen oder Steinchen Würfelchen, z. B. zum Fußboden: négy szegü táblátska vagy követske.
Dlážička, i, f. *dem.* ex Dlážka: parvum solum, ein kleiner Boden: padláska pádimentomotska. *boh.* Půdka.
dlažit, il, ím, V. I. *imp.* dlaž: tessellare *Suet.* würfelig machen, mit viereckigen, Stückchen oder Steinchen besetzen (auslegen): négy szegü táblákkal vagy kövekkel kirakni. 2) sternere, exponere lapidibus viam: pflastern z. B. eine Straße: kövekkel ki-rakni. p. o. útat.
Dlažka, i, f. tessera, ae, *Piln. H. N.* quadratus pro strato asserculus, vel lapis emblema, atis, n. Viereck, viereckiges Stück, z. B. Holz, Steine etc. die Fußböden damit auszu-

zulegen; Pflastertafel, Pflasterstein, Kieselstein, Ziegelstein: ki rakni való négy szegü tábla, kö etc. *Syn.* dlažná Dešťička, dlažní kameň 2) v. Dlažica.
Dlážka, i, f. solum (terrae), i, n. der Boden, der Erdboden: föld, fenék, padlás, pádimentom. *boh.* Půda. *Usus.* Rowná Dlážka, solum planum, ein ebener Boden: egyenes pádimentom.
dlažní, á, é, *adj.* v. dlážicí.
dle, *praepos.* v. dla, podla, wedla.
Dlení, á, n. mora, ae, f. dilatio, protelatio, nis, f. Aufschub, Verzug: halasztás, halogatás. *Syn.* Odklad, Predléwání, Pretah.
dlet, dlel, dlí, V. I. *imp.* dli: protelare, differre, morari: aufschieben, verzügen: halasztani, halogatni. *Syn.* odkladat, predléwat, pretahowat.
* Dlh, u, m. v. Dluh.
* dlhí, á, ó, *adj.* dlúhí.
* dlho, *adv.* v. dlúho.
* dlhokí, á, é, *adj.* v. dlúhokí.
* Dlhokost, i, f. v. Dlúhokost.
* Dlhost, i, f. v. Dlúhost.
Dlit, il, ím, V. I. *imp.* dli: v. dlet.
Dlubač, a, m. v. Dlabač.
Dlubaní, á, é, *part. constr.* v. dlabaní.
Dlubání, á, n. v. Dlabání.
Dlubat, bal, bem, V. I. *imp.* dlub: v. dlabat.
Dlubáwání, á, n. *verb. ex seq.*
dlubawat, al, ám, *freq. ex* dlubat.
Dluh, u, m. aes alienum, debitum passivum (liquidum), nomen, inis, n. reliquum, i, n. reliqua, orum, n. *pl.* der Rest, die Schuld, was man schuldig ist, z. B. Geldschuld: adósság. *boh.* Restant, *vulg.* Restancia Restowání. *Usus.* Pitání Dluhu, exactio nominum, das Fordern der Schuld, adósság kérés. Dluh robit: nomen (aes alienum) contrahere; nomen locare *Phaedr.* Geld borgen von Jemanden, Schulden machen: adósságot tenni. Dluhi robí, nomina facit *Cic.* er macht Schulden: adósságba veri magát; pénzt kültsönöz. Mnohé Dluhi (mnoho Dluhow) mat; w Dluhoch zahrúžením bit: esse (haerere) in aere alieno; in nominibus (obaeratum) esse: in Schulden stecken: sok adósságban lenni. Dluhi splácat, wiplácat (splatit, wiplatit, zaplatit): debita (aes alienum) solvere, dissolvere; nomina (nomen) solvere dissolvere, expedire, exsolvere *Cic.* Schulden entrichten, abtragen, bezahlen: adósságait meg (-ki) fizetni. Z Dluhu neco odplatit, wiplatit: aes alienum minuere, etwas von der Schuld abzahlen, valami részét adósságának megfizetni. Dluhem Dluhu Placení, versura, ae, f. *Cic.* Bezahlung, durch Borgen, adósságból adósságnak meg-fizetése. Dluh Dluhem platit: versura solvere (dissolvere) *Cic.* versuram facere: Schuld mit Schuld bezahlen; durch Borgen bezahlen: adósságot új adósságból fizetni meg. Cudzé Dluhi na seba brat; s cudzími Dluhi sa obťažit: suscipere aes alienum: sich mit fremden Schulden beladen: más adósságát magára fel-venni, válalni: Z Dluchow wist, exire aere alieno: aus der Schuld kommen: adósságból ki-jönni ki-fejtözni, ki-verni magát. Dluhi wiberat, nomina exigere (ciere) *Cic.* die Schulden ein-

eincaſſiren, meg-kérni (beszédni) az adósságot. Peňáze na (po) Dluhoch mať, pecuniam sibi esse in nominibus *Cic.* in ausſtehenden Schulden Geld haben; kint vagyon pénzem. Drobné Dluhi do Kňihi nezapiſuge, non refert parva nomina in codicem, die geringen Schulden ſchreibt er nicht ins Schuldbuch ein; aprólék adósságott nem ír-fel. Starodáwné zapomenuté Dluhi, nomina impedita; die uralten in Vergeſſenheit gerathenen Schulden, régi el-felejtett adósságok. *Prov.* Dluhi ſi plaťme, a dobrí Práťeľi buďme: solutio debiti amicitiam non turbat. Te mihi devinxi, credebam cum tibi nummos, me tibi devinctum vis, mihi redde meum: Entrichtung der Schulden ſtöret nicht die Freundſchaft: az adósságot fizessük, és jó barátok legyünk; az adósság fizetése söt, nem bontya a' jó barátságot. v. Prátel. 2) mutuum, i, n. Borg, das Borgen: költsönözés. *Usus.* Na Dluh dať: dare sine pecunia numerata: auf Borg geben: költsön adni, szakálra adni. Na Dluh brať (wzáť) Towar: summere sine pecunia numerata merces: auf Borg nehmen. z. B. Waaren: portékát hitelben venni.

dlúhí, á, é, *adj. comp.* dlužſí, *superl.* nagdlužſí (*boh.* delſí, negdelſí): longus, a, um: lang: hoszszú. *Usus.* Dlúhá Ceſta: longum iter: langer Weg: hoszszú út. Dlúhá Tabula, dlúhí Stól: mensa perpetua: lange Tafel: hoszszú tábla (asztal). Dlúhé (ſpuſtené) Wlaſi: coma promissa: lange Haaren: hoszszú haj, üstök. Pred dlúhím Čaſem: ante longum tempus, diu, dudum: vor langer Zeit: régen, sokkal elöbb. *Prov.* Wec prewelmi dlúhát. Ta dlúho trwá, gako wánočná Peſňička: prolixius Iliade: gar zu lange Sache, hoszszú, mint a' Szent Iván éneke. Ta Wec ge tak dlúhá, gak ſiroká: nil differt: die Sache iſt ſo lang als breit: i. e. gleichviel, einerley: mindegy, mind egyre megy. Dlužſá Sobota (Koſela) než Nedela (Kabát): ordo inversus; a, um: verkehrte Ordnung: elfordúltt rend. 2) diutinus, diuturnus, longinquus, a, um: lang, langwierig, lange dauernd: hoszszú, sok ideig tartó (való). *Usus.* Čaſ mi ge dlúhí: tempus fit mihi longum (longinquum): die Zeit wird mir lang: hoszszú az idöm. Dlúhí Čaſ ſa ſúďá; aetatem litigant: ſie ſtehen ſchon lange Zeit mit einander in Streit, und Rechtshandel: igen régen pörlekednek immár. — Náramňe dlúhí Čaſ ſa mu widel (biťi zdal), keď te Peňáze uzrel (ſpatril): nihil ei longius videbatur, quam dum videret argentum: die Zeit kam ihm recht lang vor, wie er das Silber (Geld) ſah: semmit nehezebben nem vár vala, mint sem hogy azt a' pénzt láthatná. — Dlúhí Hňew: diutina ira, amarulentia: langwüriger Zorn, Bitterkeit: hoszszas (sok ideig tartó) harag. Dlúhá Chwíla: otium: lange Weile, i. e. Muſe: hoszszú idö, üresség. Dlúhu Chwílu mám: otium mihi est: ich habe lange Weile (Zeit genug): üresség em vagyon. Od dlúhég Chwíle ſem to učiňil: ad fallendum tempus id feci: von langer Weile that ichs: mulatságnak ked-

kedvéért tettem (tselekedtem) azt. — Pre dlúhu Chwílu: a) ad fallendum tempus: für die lange Weile; um sich die Zeit zu vertreiben: mulatságnak kedviért. b) frustra: umsonst, für die lange Weile: héjában. c) temere, de nihilo: ohne Grund, wegen nichts: vakmerően ok nélkül, semmiért. To pre dluhu Chwílu neňí: non temere est, non de nihilo est: nicht für die lange Weile ist es; nicht ohne Grund: nem vakmerően (ok nélkül) vagyon ez. 3) multis: viel: sok Usus. Pred dlúhíma Rokmi: ante multos annos: vor langen Jahren: sok esztendők elött. Od dlúhích Rokow: ex multis annis: seit langen Jahren: sok esztendőktöl fogva.

dlúho, *adv. Compar.* dlužšeg, *superl.* nagdlúžšeg (*boh.* déle, díl, negdéle, negdíl): longe, longiter: lang: hoszszan; hoszszason, mesze, hoszszu. *boh.* dlúze. *Usus.* Dlúhobi bolo wikládať: longum foret explicare: enarrare, longum esset, si explicem: es wäre gar zu lang, dieses auslegen: igen hoszszú volna, azt meg magyarázni, elö heszilleni. 2) diu, longum tempus: lange, lange Zeit: régen, hoszszú idő. *Usus.* Gá čekám na neco, a nenesú mi to dlúho: expecto aliquid, et diu mihi non adfertur: ich warte auf etwas, und man bringt es mir lange nicht: sokáig várok valamire, és soká hoznak. Kde ste tak dlúho? ubi tam diu mansistis? wo bleibt ihr denn so lange? hol maradtatok olly sokáig. Dlúho predtím: multo (longe) ante: lange vorhero: sokkál elöbb. Dlúho potom: multo (longo tempore) post: lange hernach: sokkal késöbben, sokkal az után. Welmi dlúho: nimium diu: sehr lange: igen sokáig. *Prov.* Nesko so sa Clowek odučí, čemu sa dlúho učí: dediscit animus sero, quod didicit diu; was man einmahl gelernet hat, kan man so bald nicht wieder entwerfen: késön tanül el az ember áttól, amihez egyszer hozzá tanúlt. Málo máš gest' a pik' keš chceš dlúho žiw bik: parcito saepe cibis, et sic annosior ibis. Parcus vescendo, parcissimus esto bibendo: nam festina venit parca citata mero. willst du lang leben, den Magen mach nicht bang. 3) sero, tarde: spät: késön. *Usus.* Dňes nepriš.i dlúho: hodie sero venerant: heute kamen sie spät: ma késön jöttenek. 4) per: durch, hindurch: által, át. *Syn.* preš. *Usus.* Tri Roki dlúho: per tres annos, tres annos: drey Jahrelang: három esztendö által.

Dluhočekáňí, á, n. patientia, clementia, ae, f. lenitas, tis, f. Langmuth, Langmüthigkeit: hoszszú várakozás, békességes türés. *Syn.* Dlúhomiselnosť.

dlúhokí, á, é, *adj.* v. dlúhí.

dlúhoko, *adv.* v. dlúho.

Dlúhokosť, i, f. v. Dluhosť.

dlúhomiselňe, *adv.* patienter, longanimiter: langmüthig: nagy türhetön.

dlúhomiselní á, é, *adj.* longanimis, e: longanimus, a, um: langmüthig: nagytürhető.

Dlúhomiselnosť, i, f. longanimitas, tis, f. Langmüthigkeit: nagy türhetösség. *Syn.* Dlúhočekáňí.

dlúhomluwňe, *adv.* copiose, late, verbose, longiloque, diffu-

fuse : weitsichtig, weitleuftig, langschichtig: bö beszéddel.
dlúhomluwní, á, é, *adj.* copiosus, latus, verbosus, fusus, longiloquus, a, um: weitschichtig, weitleuftig, wortreich, langschichtig: tsátsogó, sók szavú.
Dlúhomluwnost, i, f. longiloquium, copia verborum, effusa oratio: Weitschichtigkeit, Weitläuftigkeit im Reden: hoszszú beszéd, hoszú szóllás.
dlúhonohí, á, é, *adj.* longipes, dis; pedo, nis: langbeinig, langfuß: hoszszú lábú. *Syn.* nohatí, čapatí.
Dlúhonos, a, m. naso, nis, m. lange Nase habend: hoszszú orrú.
dlúhoruční, á, é, longimanus, a, um: langhand, lange Hand habend: hoszszú kezü.
Dlúhoš, a, m. longurio, nis, m. ein langer Kerl (Mensch) langer Starr, Pugatz? magos. hoszszú ember. *Syn.* wisokí Člowek, Dlúhan.
Dlúhost, i, f. longitudo, inis, f. die Länge, wenn etwas lang ist z. B. des Tisches, Weges, der Nächte, Stunden, Rede etc. hoszszaság, hoszsza valaminek. *Syn.* Dlúhokost, Dálka. *boh.* Délka.
dlúhotrwagice, *adv.* v. dlúhotrwale.
dlúhotrwagicí, á, é, *adj.* v. dlúhotrwalí.
dlúhotrwagičňe, *adv.* v. dlúhotrwale.
dlúhotrwagicní, á, é, *adj.* v. dlúhotrwalí.
Dlúhotrwagícnost, i, f. v. Dlúhotrwalost.
dlúhotrwale, *adv.* diutine, diuturne: langwierig, lange dauernd: sok ideig. *Syn.* dlúhotrwagíce, dlúhotrwagičňe, dlúhotrwankiwe.
dlúhotrwalí, á, é, *adj.* diutinus, diuturnus, perpetuus, chronicus, chronius, a, um: langwierig, lange dauernd, immerwährend : sok ideig való, hoszszas, húzomos, sok ideig tartó. *Syn.* dlúhí, dlúhottwagící, dlúhotrwagicní, dlúhotrwanliwí. *Usus.* Dlúhotrwale (dlúhé) Nemoci: morbi chronici (chronii) *Coel. Aur.* langwierige Krankheiten, hoszszas sinlödés. *Par. Pap.*
Dlúhotrwalost, i, f. diuturnitas, perpetuitas, tis, f. Langwierigkeit: hoszszú idő, időnek hoszszú vólta. *Syn.* Dlúhottwagícnost, Dlúhotrwanliwost.
dlúhotrwankiwe, *adv.* v. dlúhotrwale.
dlúhotrwankiwí, á, é, *adj.* v. dlúhotrwalí:
Dlúhotrwankiwost, i, f. v. Dlúhotrwalost.
dlúhowekí, á, é, *adj.* longaevus, a, um: von hohem Alter, alte betagt, bejahrt, langlebig: hoszszu életü, sokáig élő, sokáig tartó. *Usus.* Dlúhowekí Otec: longaevus parens, *Virg.* betagter Vater: hoszszú életü atya. Dluhowečé Wlasi: longaevi capilli, *Martial:* alte Haaren: ösz hajak.
Dlúhowekost, i, f. longaevitas, tis, f. *Macrob.* das lange Leben, langes Alter, Langlebigkeit, langes Leben: hoszszú élet. *Syn.* dlúhí Wek.
† dlúze, *adv.* v. dlúho.
dlužen: dlužna, dlužno. *adj. abs.* debitor, debens, obligatus, obstrictus, a, um; qui debet (tenetur): schuldig, der etwas zu bezahlen, zu geben, oder zu thun verbunden ist: adós. a' ki tartozik. *Usus.* Dlužním (w Dluhoch) bití *vulg.* restowat: ad libellam tenere, debere, teneri, aere alie-

alienum habere: Schulden haben, schuldig seyn: kész pénzzel tartozni, adósságban lenni. Dlužním zostať: debere rem alicui: schuldig bleiben: ádós maradni. Dlužen sem Peňáze, Kňihi dať: teneor (debeo) pecuniam, libros dare: ich bin schuldig Geld, Bücher zu geben: adós vagyok pénzel, könyvekkel; tartozom pénzt, könyveket adni. *Prov.* Čo sme dlužňí zostali, plaťíme: quae peccamus iuvenes, ea luimus senes. Damnum tunc factum, nunc apparuit: most adjukám meg az árrát a' többinek. 2) v. dlužní, podlužní.

dlužení, á, é, *part. constr.* prolongatus, protractus, a, um: verlängert: meg-hoszszabbítatott.

Dlužeňí, á, n. prolongatio, protractio, extensio, nis, f. Verlängerung: meg hoszszabbitás. 2) mutuatio, mutuo sumtio, nis, f. das Borgen: költsönözés.

Dlužina, i, f. longum arvum: ein langes Feld: hoszszú föld.

dlužiť, il, ím, V. I. *imp.* dluž: prolongare, protrahere, extendere: verlängern: meg hószszabbitani. *II. rec.* dlužiť sa: mutuari (summere mutuam) rem ab aliquo, mutuo summere aere alieno gravari (se obruere): borgen von jemand etwas, das man wieder gibt. z. B. Geld, Getreid: költsőnözni, adosságot tenni.

Dlužíwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dlužíwať, ál, ám, *freq. ex* dlužiť. *II. rec.* dlužíwať sa, *freq.* ex dlužiť sa.

dlužňí, á, é, *adj.* debitum adtinens: die Schuld betreffend: adóssághoz tartozandó, azt illető. *Usus.* Dlužní List (*vulg.* Kartabianka, Obligácia, Obligátor) ináč Upis, Upísáňí: syngrapha (charta bianca) obligatio, literae obligatoriales: der Schuldbrief, die Schuldverschreibung, Schuldbekenntniß Obligation: kötelező levél, adosság levél. 2) debitus, a, um: schuldig, was man schuldig ist z. B. Geld, Pflichten: adós, köteles, le-kötelezett, tartozott. *Syn.* podlužní.

† dlužňí, *adj. omn. gen. idem.*

Dlužňica, i, f. debitrix. cis, f. die Schuldnerinn: adósné. *Syn.* Dlužňička.

dlužňiččin, a, e. *adj. poss. ex* Dlužňička. v. dlužňičin.

† Dlužňice, f. v. Dlužnica.

dlužňičin, a, e, *adj. poss.* debitricis: der Schuldnerinn gehörig: adósnéé.

Dlužňička, i, f. v. Dlužňica.

dlužňicki *adv.* debitorum more: schuldnermäßig: adósok módjára. *Syn.* podlužňicki.

dlužňický, a, é, *adj.* debitores adtinens: die Schuldner betreffend: adósokat illető.

Dlužňictwí, á, n. status debitoris: der Schuldnerstand: adosok állapottya.

Dlužňictwo, a, n. *idem.*

Dlužňík, a, m. debitor, is, m. nomen, inis, n. der Schuldner. z. B. in Ansehung des Geldes, Gefälligkeiten: adós *Syn.* Jstec. *Usus.* Dobrí Dlužňík, bonum nomen (existimatur) *Cic.* ein guter (auszahlender) Schuldner, jó adós, jó fizető. Za wiplatného (werného) Dlužňíka mňa magú (držá), bonum nomen existimor, man hält mich für einen guten (rechtschaffenen, richtigen) Schuldner: jó adósnak (jó fizetőnek) tartanak engemet. Gá sem twog Dlužňík, sum tuus debitor; sum in aere tuo; debeo

beo tibi: ich bin dein Schuldner, adóssod vagyok. Ga sem twog wekkí Dlužník, debeo tibi multa, ich bin dein großer Schuldner: nagy adósod vagyok. *Prov.* Lepší ge Dlužník, než Znewník: praestat debitorem, quam inimicum habere: es ist besser, einen Schuldner, als einen Feind zu haben: jobb az adós, mintsem haragos.

dlužníkow, *a, e, adj. poss.* debitoris: dem Schuldner gehörig: adósé, tartozóé.

† Dmíchání, n. v. Fukání.

† dmichati, al, ám: v. fukat.

† Dmíchawání, n. *nom. verb. ex seq* v. Fukáwání.

† dmíchawát, al, ám, *freq. ex* dmíchat: v. fukáwat.

† dmúti se, dmul, dmu se; v. puchnút.

† Dmutí, n. v. Puchnutí.

† Dna, i f. w Clancích, w klúbích: v. članková Nemoc. 2) Dna w Nohách, w Rukú: v. Lámka 2. et 3. Nris.

Dnár, a, m. čo Dne robí: v. Bednár.

† dnawí, á, é, *adj.* v. lámkawí. Dnáwá Bilina: v. Bukwica bílá.

Dňení (sa), á, n. initium (ortus) diei: Anbruch (Anfang, Entstehung) des Tages: virradás, nap kezdete. *Syn.* Swítání, Uswit.

dňes, *adv.* hodie, hoc die, hodierno die: heute, am heutigen Tage: ma. *Syn.* dňeska. *Usus.* Na dňes: in diem hodiernum: auf heute: mára, mái napra. Po dňes: hodiedum, usque ad diem hodiernum: bis auf heute, bis den heutigen Tag: máig. *Prov.* Lepší dňes Kus, než zítra Fus; praestant praesentia futuris. Praesentem fortunam boni consule: besser ein Sperling (Spatz) in der Hande, als eine Storch auf dem Dache: jobb ma egy veréb, mint sem (hogy nem mint) hólnap egy túzok. Co ešče dňes není, zítra sa státi može: aut sumus, aut fuimus, vel possumus esse, quod hic est: was heute nicht geschieht, kann sich morgen wohl ereignen: a mi ma nem történt, holnap meg eshetik. Dňes mňe, zítra tebe: hodie mihi cras tibi: heute an mir, morgen an dir: ma nékem, holnap néked. Dneš (Ráno) Radosť, zitra (Wečer) Žalosť: vespere flet crebro, qui risit mane sereno: heute roth, morgen todt. 2) nunc, hoc tempore, his temporibus: heute; heut zu Tage, heutiges Tages: mái napon, most, mostanibán, mostani (ezekben az) idökben. *Syn.* dňešňého Dňa, wčilegše (po teto) Časi.

Dňešek, ška, m. hodiernus (hic) dies: der heutige Tag: mái: nap.

dňeska, *adv.* v. dňes.

dňešňagší, á, é. *adj.* v. dňešňí.

dňešňegší, á, é, *adj.* v. *seq.*

dňešňí, á, é, *adj.* hodiernus, a, um heutig: mái. *Syn.* dňešňagší, dnešňegší.

Dňisko, a, n: *exagger. et contemt. ex* Deň: absurda dies: abscheulicher Tag: tsuda, rút nap.

dňiť sa, dnilo sa, dňí sa: V. I. diescere, lucescere, illucescere, luciscere: tagen, Tag werden: meg viradni. *Syn.* swítat. *Usus.* Dňí sa: luciscit: dies illucescit, oritur, diescit, illucescit: es wird Tag, es taget, der Tag bricht an: virrad.

Dňíwání, á, n. *verb. ex seq.*

dňí-

Dníwáč sa, = walo sa, = wá sa, *freq. ex* Dnič sa.

Dno, a, n. fundus, i, m. solum, i. n. der Boden, das Unterste jeder Sache. z. B. der Boden eines Grabens, des Meeres, des Flußes, eines Faßes etc. fenék. *Syn.* Cekina, Spodek. *boh.* Patro, Púda. *Usus.* Lodňé (sifowé, hagowné) Dno: carina, ae, f. *Caes.* der unterste Theil des Schiffs, der Kiel, worauf es gebaut ist; Schiffkiel, Schiffboden, Boden im Schiffe: hajó fenék. Gako Dno Lodi prewráčené: carinae vice inversae: gleich wie der umkehrte Schiffkeil: mint mikor valamelly hajó fel-fordúl. Dno Zeme: soli fundus: Erdboden: föld feneke. Aż do Dna, do Cela, do Uplna, naskrz, naskrze tedáš: funditus: gründlich, vom Grunde aus: fenekestöl, egészlen.

do, *praep. reg. gen.* in, ad: in, zu: ba, be. *Usus.* Do Domu (domow) ist: domum ire: zu Hause gehen: haza menni: Do Hága sa wezt: in sylvam vehi: zu Walde fahren: erdöbe kotsin menni. Do Pola ist: rus ire: zu Felde gehen: szánto földekre menni. Do Postele ist: cubitum (in lectum) ire: zu Bette gehen: ágyba (fekünni) menni. Do Skodi prist: detrimentum pati, damnum subire: zu Schaden kommen, Schaden nehmen: kárt vallani, kárba esni. Priňes mi to do Izbi (Swetlice): adfer mihi id in cubiculum: bringe es mir ins Zimmer: hozd bé azt nékem a' szobába. Geli len čo do teho? bonumne id est? ist's etwas Rechtes (Taugliches, Gutes)? ér e' ez valamit? mňa do toho nič neňí: nihil ad me pertinet (adtinet); mea nihil interest (refert): das geht mich nichts an: az engem éppen nem illet, nékem semmi közöm hozzá. Do Koži sa smáč: in sinu ridere: ins Fäustchen lachen: böribe nevetni. — To ge do Smechu: hoc est ridiculum (risui); res est ridicula: das ist zum Lachen: ez nevetésre méltó. Neňí mi do Smechu: *a*) res mihi non est ridiculo, risui: das ist mir nicht lächerlich; ich kann darüber nicht lachen: azt én nem nevethetem. *b*) non est, quod rideam: es ist mir nicht lächerlich; ich habe nicht Ursache zu Lachen: nints, mit nevetnem. — Jde mu do Plaču, nemože sa Plaču zdržat: non temperat lacrymis; non temperat sibi, quinfleat: er kann sich des Weinens nicht enthalten: sírva fakad; sirásra indúl, nem tárthattya meg-magát a' sirastól. Skoreg mi ge do Plaču, než do Smechu: citius fleam, quam rideam: das Weinen ist mir näher als das Lachen: inkább sírnék, mint sem nevetnék. 2) usque ad: bis, bei: ig. *Usus.* Do osmích (osmi) Hodin: usque ad horam octavam: bis acht Uhr: egész nyolcz óráig. Do Babki zaplatím: ad denariolum (numum) solvam: bei Häller und Pfenning (i. e. genau, gänzlich) will ichs bezahlen: egy pénzig meg-fizetem, egy féllérig meg-adom. *II. In Compositione generatim perfectionem vel adsecutionem rei notat, ut ex sequentibus exemplis colligere licet.* In der Zusammensetzung wird bey den Deutschen versetzt durch ab, aus, be, er, ein; und bedeutet überhaupt die Vollendung oder Erreichung einer Sache. Sieh die

die folgenden Beyspiele. NB. *Bohemi* do *in* dů *mutant*, *quotiescunque longiter proferendum venit. v. g.* důwěřiť se, důwerní, Důwěrnosť, Důwod, etc. pro dówerit se, dówerní, Dówernosť, Dówod etc. *Apud slavos genuinos hanc metamorphosim non subit, et brevem suum tonum in Compositis etiam ubique habet.*

doarendowaní, á, é, *part. constr.* ex doarendowať.

Doarendowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doarendowať, owal, ugem, V. P. *imp.* doarendug: desinere, mercede conducere (redimere): aufhören zu pachten (miethen): meg szüni az áréndálástól, áréndálásnak végét szakasztani.

Doarestowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

doarestowať, owal, ugem, V. P. *imp.* doarestug: desinere comprehendere (ducere in custodiam): aufhören zu arretiren (gefangen zu nehmen, in Verwahrung zu bringen): megszüni a' tömlötzözéstöl.

Doba, i, f. tempus, oris, n. die Zeit: idö. *Syn.* Čas. *Usus.* Od teg Dobi sem tam nebol: ex eo tempore ibi non fui: seit der Zeit war ich nicht da (dort): attól az idötül fogvást (az ótától fogva) nem vóltam ott (ottan).

dobabraní, á, é, *part. constr.* commaculatus, maculatus, inquinatus, coinquinatus, sordidus, squalidus, a, um: völlig beschmutzt, besudelt: egészlen meg tsúnyitatott, meg rútitatott, meg fertöztetett. *Syn.* donečisteni, dospiňení, dospatení.

Dobabráňí, á, n. coinquinatio, nis, f. die völlige Besudelung, Beschmuzung: meg motskolás, meg tsúnyitás, meg-rútitás, undokítás, fertöztetés. *Syn.* Donečisťeňí, Dospiňeňí, Dospateni.

dobabrať, ral, rem, V. P. *imp.* dobabri: commaculare, coinquinare, sordidum (squalidum) reddere ex integro: völlig besudeln, beschmuzen: egészlen meg tsúnyitani, meg rútitani, meg fertöztetni, meg undokitani. *Syn.* donečistiť, dospiňiť, dospatiť. 2) desinere sordidum reddere: aufhören schmuzig zu machen: megszüni a' moskolástól, tsunyitástól. *II. rec.* dobabrať sa: se totum commaculare, foedare, sordidum reddere: sich völlig beschmutzen, besudeln: egészlen meg-tsúnyitani (meg motskolni) magát. *Usus.* Wšecek sa dobabral: totum se foedavit, commaculavit, coinquinavit, infecit: er hat sich völlig beschmuzt: egészlen meg szennyesítette magát. 2) desinere se foedare (commaculare): aufhören sich schmuzig zu machen, sich zu schmuzen: meg szünni maga meg motskolásától.

Dobadáňí, á, n. v. Zbadáňí.

dobadať, al, ám, V. I. *imp.* dobadag: v. Zbadať. *II. rec.* dobadať sa: v. zbadať sa.

† dobarwení, á, é, *part. constr.* v. dofarbení.

Dobarweňí, n. v. Dofarbeňí.

† dobarwiť, il, ím, v. dofarbiť.

Dobaní, á, é, *part. constr.* rostro punctus (fodicatus) a, um. mit einem Schnabel gestochen: madár orral gyakdosott. (szúrtt) *Syn.* Ďubáňí.

Dobať, al, bem, V. I. *imp.* Dob: rostro pungere (compungere, fo-

fodicare): stehen mit dem Schnabel: madár orral szúrni, gyakni, gyakdosni. *Syn.* Zu-bat.

dobát sa, dobál sa, dobogím sa V. I. *imp.* dobog sa: desinere (metuere): aufhören zu fürchten (sich zu fürchten): meg szűni félni, a' félelemtöl.

Dobažení, á, n. *verb. ex seq.*

dobažit, il, ím, V. P. *imp.* dobaž R. P. po nekom, po necem: desinere adpetere: aufhören sich nach jemanden oder nach etwas zu sehnen: a' nagy kivánságtól meg szűnni.

† Dobečení, n. v. Doblačáni.

† dobečeti, čel, čím; v. doblačat.

Dobedowání, á, n. *verb. ex seq.*

dobedowat, dowal, dugem, V. P. *imp.* desinere lamentari; aufhören von Wehekiagen, jajgatástól-meg szünni. 2) desinere aegre facere (molestiam exhibere) alicui: aufhören zu kränken (Kränkung, Verdruß zu verursachen)': valakit meg bántani.

Dobehání, á, n. v. Dobehnutí.

dobehat, al, ám, V. P. *imp.* dobehag: v. dobehnút. *boh.* dobíhati. 2) v. nabehat.

Dobehávání, á, n. *verb. ex seq.*

dobehávat, al, ám, *freq. ex* dobehat.

dobehnút, hnul (hol), hňem. V. P. *imp.* dobehňi: adcurrere (currere) illuc (eo): hin, (dahin) laufen: oda futni.

Dobehnutí, á, n. accursus (adcursus) us, m. *Tacit. Valer. Max.* das Herzulaufen, Hinzulaufen: hozzá futás.

doberaní, á, é, *part. constr.* v. dobraní.

Doberání, á, n. v. Dobraní. *boh.* Dobírání.

doberat, al, ám, V. I. *imp.* doberag: v. dobrat. *boh.* dobírat.

Doberáwání, á, n. *verb. ex seq.*

doberáwat, al, ám, *freq. ex* doberat.

dobezpečení, á, é, *part. constr.* v. ubezpečení.

dobezpečit, il, ím, V. P. *imp.* dobezpeč: v. ubezpecit.

dobezpečowaní, á, é, *part. constr.* v. ubezpečowaní.

Dobezpečowání, á, n. *verb. ex seq.*

dobezpečowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dobezpečug: *freq. ex* dobezpečit, v. ubezpečowat.

* dobgelení, á, é, *part. constr.* v. dobilení.

* Dobgelení, á, n. v. Dobílení.

* dobgelit, il, ím, V. P. *imp.* dobgel. v. dobílit.

dobičowaní, á, é, *part. constr.* v. ubičowaní.

Dobičowání, á, n. v. Ubičowání.

dobičowat, owal, ugem, V. P. *imp.* dobičug: v. ubičowat.

Dobidlení, á, n. *verb. ex seq.*

dobidlet, lel, lím, V. P. *imp.* dobidli: desinere habitare, finem habitandi facere: aufhören zu wohnen: lakásnak végét tenni.

dobíganí, á, é, *part. constr.* v. dobití.

Dobígání, á, n. v. Dobití.

dobígat, al, ám, V. I. *imp.* dobígag: v. dobit.

Dobigáwání, á, n. *verb. ex seq.*

dobigáwat, al, ám, *freq. ex* dobígat.

† Dobíhání, n. v. Dobehání.

† dobíhatí, al, ám; v. dobehat.

† Dobíháwání, n. *verb. ex seq.* v. Dobeháwání.

† dobíháwati, al, ám; *freq. ex* dobíhat, v. dobeháwat.

dobíkení, á, é, *part. constr.* plene (perfecte) inalbatus, a, um: völlig ausgeweißt: tellyessen (tökélletessen) meg fejérittetett.

Dobíkení, á, n. plena (perfecta) inalbatio: das völlige Ausweißen, die Ausweißung: tellyes (tökélletes) meg fejérités.

dobíkiť, il, ím, V. P. *imp.* dobík: perfecte (plene) inalbare, dealbare, trullissare: völlig ausweißen, abweißen, übertünchen: tökélletessen meg-fejérikeni. 2) desinere trullissare (dealbare): aufhören zu weißen, zu tünchen, weiß zu machen: meg szünni fehériteni, abban hagyni a' fehéritést.

† Dobíráwáňí, n. v. Doberáňí.

† dobírati, al, ám, v. doberať.

dobiť, dobil, dobigem, V. P. *imp.* dobí, *cum Accusat.* ferire, percutere, pulsare, verberare, caedere: schlagen, hauen, prügeln: verni, ütni, dögönyözni. *Usus.* Welmi ho dobil: magnis eum plagis adfecit: er hat ihn sehr (recht, wohl geschlagen: igen meg verte ötet. Nechoď tam, dobigú ta: ne iveris eo, alioqui verbera feres: geh nicht hin, sonst wird man dich schlagen: ne meny oda, meg vernek. 2) prorsus occidere: völlig tödten: tellyességgel agyon verni, meg-ölni. *Syn.* dorazit, zabiť.

dobiť, dobil, dobudem, V. P. *imp.* dobuď: extrahere, educere, stringere: herausziehen, zücken (zucken): ki vonni, ki ragadni, ki húzni. *Syn.* dobíwať, widobiť, wiťahnúť. *Usus.* Meč s Pošwi dobiť, meč obražiť: gladium educere de vagina, evaginare, stringere, nudare: den Degen zücken, entblößen, herausziehen: a' kardot a' hüvelyből ki-vonni, ki-rántani. 2) parere comparare, quaerere, acquirere erwerben: szerezni, meg-szerezni, keresni, meg nyerni, 3) expugnare: erobern einnehmen: meg vini meg enni. *Usus,* Po zwíťazením nepráteľowi mesto dobil: caeso hoste urbem cepit; nach geschlagenem Feinde hat er die Stadt eingenommen; meg vervén az ellenséget, megvette a' várost. *II.neutr.* permanere. perseverare: ausdauern, aushalten, bis zu Ende bleiben; végig meg maradni. *Usus.* On snaď tam ani nedobuďe do Dewáti Hodin: fortasse nec ad horam nonam ibi manebit: er bleibt vielleicht nicht einmal bis neun Uhr da: talán kilentz óráig sem marad ottan. *III. rec.* dobiť sa: erumpere; prorumpere: herausbrechen: ki rohanni, ki-törni, kiütni. 2) irrumpere, irruere, penetrare, accedere: einbrechen, hineinbrechen, herein schlagen, dazu schlagen: reá ütni (támadni) bé-rohanni.

Dobitča, ata, n. (*plur.* ata) *dem. ex* Dobitek.

† Dobitče, ete, n. idem.

dobitčí, á, é, *adj.* v. lichwací.

† dobitčí, *adj. omn. gen idem.*

Dobitek, tka, m. v. Lichwa, Statek. 2) bona, orum, *pl.* n. das Gut, die Güter: jószág, vagyon.

dobití, á, é, *part. constr.* ex dobiť (dobigem): percussus, pulsatus, verberatus, caesus, a, um: geschlagen, geprügelt; meg-verettetett, meg-üttetett. 2) prorsus, occisus, a, um: völlig getödtet: tellyességgel meg-öletetett. *II. part.* con-

constructum ex dobik (dobudem): extractus, eductus, a, um: herausgezogen: ki-vontt, ki-húzott; ki-ragadtatott. *Syn.* dobíwaní, widobití, wikáhnutí. *boh.* dobit. *Usus.* Dobití Meč: evaginatus (nudatus, nudus) gladius, entblößter Degen: ki-vontt kard. 2) paratus, comparatus, partus, quaesitus, acquisitus, a, um: erworben, verschaffen: szereztetett, meg-szereztetett. *Syn.* dobíwaní. *Prov.* Zle dobite, horšeg bíwá ošbité. Gako prišlo, tak odišlo: male parta, male dilabuntur: wie gewonnen, so zerronnen: ebül gyüjtött marhának (szérdeknek), ebül kell el-veszni. 3) expugnatus, a, um: erobert: meg-vitatott, meg-vétetett. *Syn.* wibogowaní. *Usus.* Dobitá Loď, captiva navis: gefangenes (erobertes) Schiff: el-fogott, prédáltt hajó.

Dobití, á, n. *Verb. ex* dobik (dobigem): percusio, pulsatio, verberatio, caesio, nis, f. das Schlagen, Prügeln, die Schlagung: verés, ütés, tsapás. *II. Verb. ex* dobik (dobudem): extractio, eductio, nis, f. das Herausziehen: ki-vonás, ki-rántás, ki-húzás. *Syn.* Dobíwání, Widobití, Wikáhnutí. *Usus.* Dobití (Obnažení) Meču, evaginatio (nudatio, retectio) gladii: Zückung (entblößung, Herausziehung) des Schwerdes: kard ki-rántás, ki-vonás. 2) paratio, comparatio, acquisitio, nis, f. das Erwerben: szerzés, meg-szerzés, keresmény. *Syn.* Dobíwání. 3) occupatio, nis, f. Eroberung, z. B. einer Stadt: meg-vétel, el-foglalás. *Usus.* Dobití Města: occupatio urbis: Eroberung der Stadt: a' város meg-vevése, birtokába ejtése. 4) expugnatio, occupatio, nis, f. Eroberung, durch Bestürmung: viadallal meg-vétel, meg-vivás.

dobitní, á, é, *adj.* v. dobitčí, lichwací.

Dobiwač, á, m. oppugnator, obsessor, impetitor, is, m. Belagerer, der blokirt, der beschießt: vívó, ostromló. *Syn.* Dobiwatel.

dobíwani, á, é, *part. constr.* v. dobití. 2) erutus, a, um: ausgegraben: ki-vájott, ki-ásott. 3) oppugnatus, a, um: blokirt, bestritten, angegriffen, attakirt, belagert, bestürmt, beschoßen: meg-ostromoltatott.

Dobíwání, á, n. v. Dobití. 2) oppugnatio, obsessio, obsidio, nis, f. die Belagerung, Blokade, Beschießung, das Belagern, Blokiren, Beschießen: ellene vivás, ostromlás. 3) quaesitio, quaestio, nis, f. das Suchen: keresés. *Syn.* Wihledáwání. *Usus.* Práwné Dobiwání: vindicatio, *v. g. rei, bonorum. Trajan. in Plin. Ep.* Anmaßung einer Sache, rechtliche Zueignung, Behauptung, daß sie mir gehöre: a' dolognak törvényes videlmezése.

dobíwat, al, ám, V. I. *imp.* dobíwag: extrahere, educere, promere: herausziehen: ki vonni, ki húzni, ki rántani: *Syn.* dobik, wikahowat. *Usus.* Dobiwat Střeli ſ Túlu: sigittas pharetra promere: aus dem Köcher die Pfeile ziehen: a' nyilakat a' tegezböl ki húzni. 2) parare, comparare, quaerere, acquirere: erwerben: szerezni, meg szerezni. 3) eruere: ausgraben: ki ásni, ki vájni. 4) oppugnare, obsidione claudere: belagern, blo-

blokieren, beschießen, bestreiten, angreifen, attakiren: z. B. einen Ort, eine Stadt, Festung: meg-szállani, ostromolni. *Usus*. Medzitím Zámek dobíwagú: interea loci oppugnatur arx: unterdessen wird die Festung belägert (attakirt); unterdessen greifet man das Schloß an: ez idő közben (azomban) ostromoltatik a' vár. 5) quaerere: suchen, zu finden oder ausfinden zu machen sich bemühen. z. B. Geld, eine Stelle etc. keresni. 6) vindicare, *Cic.* adpropriare: Anspruch machen an etwas, es als das Seine behaupten, oder zu behaupten suchen, oder als sein Eigenthum verlangen, sich zueignen, sich anmaßen; besonders gerichtlich an etwas, als sein Eigenthum, Anspruch machen: igazsággal el foglalni, magáévá tenni. *II. rec.* dobíwak sa: irruere, irrumpere, penetrare, invadere: einbrechen, hineinbrechen, eindringen: reá törni, bé-rohanni, reá rohanni. *Usus*. Zlodegi sa do Domu dobíwagú: aedes effringunt latrones: die Diebe brechen ins Haus ein: a' tolvajók fel-törik a' hazát, bé rontanak a' házba. 2) erumpere, prorumpere: hervor brechen: ki-rohanni, néki ugrani. 3) velle, petere, poscere, cupere, conari, niti, studere, operam dare: suchen, sich bemühen wollen, Willens seyn, haben wollen verlangen: kivánni, akarni, igyekezni. *Usus*. Kočka, Pes núter (donútra) sa dobíwá: felis, canis intrare cupit: die Katze, der Hund will hereinkommen: matska, kuttya, be akar jönni; bekéredzik.

Dobiwatel, a, m. v. Dobíwač.

Dobíwáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobíwáwak al, am; *freq. ex* dobiwak. *II recipr.* dobíwáwak sa, *freq. ex* dobíwak sa.

Doblačáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobláčak, čal, čím, V. P. *imp.* doblač: balandi finem facere, desinere balare: aufhören zu bläken: a' bégezéstül meg szüni. *boh.* dobečati.

Doblahoslaweňí á, n. *verb. ex seq.*

doblahoslawik, il, ím, V. P. *imper.* doblahoslaw: desinere beare: anfhören zu beglücken, glücklich zn machen: nem bóldogitani, bóldogitani meg szüni. 2) desinere glorificare: aufhören zu preisen: meg szünni ditsőiteni.

doblačení, á, é, *part. constr.* luto totaliter infectus, a, um: ganz kothig gemacht: egészszen besároztatott.

Doblačeňí, á, n. *verb. seq.*

doblačik, il, ím, V. I. *imp.* doblač: totum luto inficere: völlig (ganz) kothig machen: egészlen bé-sarozni. *II. recipr.* doblačik sa: se totum luto commaculare (inquinare inficere): sich völlig (ganz) kothig machen: egészlen bé-sározni magát.

Doblázňeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobláznik, il, ím, V. P. *imp.* dobláznj: desinere infatuare aliquem: aufhören Jemanden zum Narren zu machen: meg szünni valakit bolondá tenni. 2) desinere ludibrio habere (ludificari): aufhören zu narren, zum Narren zu haben: megszünni valakit megtsúfolni. *II. rec.* dobláznik sa: desinere ludere (jocari): aufhören zu scherzen: meg szünni tréfálni. 2) desinere stulte age-

agere (delirare, stultum esse): aufhören zu narren (sich albern zu betragen, Narr zu seyn), végét tenni a' bolondságnak: nem bolondoskodni.

Dobłečáńí, á, n. v. Doblačáńí.

dobłečát, čal čím; v. doblačat.

dobłednút, dnul (del) dńem, V. P. *imp.* dobłedńi: desinere pallescere: aufhören blaß zu werden: meg szüni halaványodni.

Dobłednutí, á, n. *verb. ex seq.*

† Dobłekotáńí, n. v. Doſtełáńí.

† dobłekotati, al ám, et doblekoci; v. doſtekat.

Dobłíſtáńí, á, n. *verb. ex seq.*

dobłíſtat ſa, tal, tím, V. P. *imp.* dobłíſti ſa: desinere fulgere (micare, splendere, splendicare): aufhören zu glänzen (schimmern, leuchten): fényleni, ragyagni, tündökleni meg-szüni. *Syn.* dobłíſkat ſa.

Dobłíſkáńí, á, n. *verb. ex seq.*

dobłíſkat ſa, al, ám, V. P. desinere fulgurare, cessare a coruscatione (fulguratione): aufhören zu blitzen: villámlani meg-szüni. *Usus.* Uſ ſa dobłíſkalo: jam non fulgurat: es blitzt schon nicht mehr: immár nem villámlik. 2) v. dobłíſtat ſa.

Dobłúdeńí, á, n. *verb. ex seq.*

dobłúdit, il, ím, V. P. *imper.* dobluď: desinere errare (peccare): aufhören zu irren, irre zu gehen, den rechten Weg zu verfehlen (zu fehlen): meg szünni tévelyegni. 2) desinere vagari (circuire), cessare a divagatione (oberratione): aufhören zu streifen, herum zu streifen, herum zu gehen: meg szüni bujdosástól, vándorlástol.

dobodnút, dnul (del), dńem, V. P. *imp.* dobodńi: prorsus transifigere. configere: völlig erstechen, tod stechen: egészlen által szurni.

dobodnutí, á, é, *part. const.* transfixus, confixus, a, um: völlig erstochen, durchgestochen, tod gestochen: egészlen altal szúratatott.

Dobodnutí, á, n. transfixio, confixio, nis, f. völlige Erstechung, Durchstechung: által szúrás.

Dobogowáńí, á, n. *verb. ex seq.*

dobogowat, owal, ugem, V. P. *imp.* dobogug: cessare praeliari, desinere (belligerare): aufhören zu Kriegen, Kriege zu führen: hadakozni meg szüni.

Doboleńí, á, n. *verb. ex seq.*

dobolet, lel, lím, V. P. *imp.* dobol: desinere dolere: aufhören wehe zu thun: zu schmerzen: meg szünni fájni.

† Doboreńí, n. v. Dobúraní.

† doboriti, il, ím; v. dobúrat.

Doboſkáwáńí, á, n. *verb. ex seq.*

doboſkáwat, al, ám, V. P. *imp.* doboſkáwag: desinere osculari (oscula figere): aufhören zu küßen: meg szüni tsókolni.

Doboſorowáńí, á, n. *verb. ex seq.*

doboſorowat, owal, ugem, V. P. *imp.* doboſorug: cessare a praestigiis, finire praestigias: aufhören zu hexen: a' boszorkányozástól meg szünni, bü bájolást el hagyni.

doboſt, dobodel, dobodem, V. P. v. dobodnút.

Dobrámiſel, *Genit.* Dobrégmiſli f. iſtá zelina: origanum (on), i, n. vulgare Linn. origanus, i *Plin. H. N.* Wohlgemuth, Dosten: fekete gyopár.

dobráneni, á, é, *part. constr. ex* dobránit.

Dobráňení, á, n. *verb. ex* dobraňiť.

dobraný, á, é, *part. constr.* penitus ablatus, a, um: gänzlich genommen: egészlen el-vett.

Dobráňí, á, n. *verb. ex* dobrať.

dobráňiť, il, ím, V. P. *imp.* dobraň: desinere occare: aufhören zu egen: meg szüuni boronálni. 2) desinere tueri (defendere): aufhören zu schützen, vertheidigen: védelmezni (oltalmazni) meg szünni. 3) posse defendere, esse in statu defendendi: vertheidigen können, im Stande seyn zu schützen (zu vertheidigen): lehetni oltalmazni, videlmezésre erejének lenni. *II recipr.* dobráňiť sa: desinere se tueri: aufhören sich zu vertheidigen: meg szünni magát oltalmazni.

Dobraňowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobraňowať, owal, ugem, *freq. ex* dobraňiť Nro. 1.

dobrať, dobral, dobrem, V. P. *imp.* dober: penitus auferre: gänzlich nehmen: egészlen elvenni. *Syn.* doberať, dobráwať.

Dobráwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobráwať, al, ám, *freq. ex* dobrať.

dobre, *adv. comp.* lepseg, *superl.* naglepseg: bene, belle, probe: gut, wohl, wie es seyn soll: jól, derekassan. *Usus.* Dosť dobre, sat bene, wohl genug, igen jól. Welmi dobre, prebene, apprime, optime, valde bene: gar wohl, sehr gut, sehr wohl: igen jól. Dobre latínski: bene latine: gut lateinisch: jól deákúl. Dobre chceť nekomu: bene velle, favere alicui: wohl wollen, günstig seyn! Jemanden: jót akarni, kivánni valakinek. — Chcemli dobre, neb zle? *a*) quid faciam? will ich wohl oder übel? was will ich machen? mit tévö legyek? mit kell tennem? mit tegyek? *b*) cogor, velim nolim: ich muß, ich mag wollen oder nicht, will ich wohl oder übel? meg-kell tenem, vagy akarom vagy nem. — Dobre čiňiť, robiť: *a*) bene agere: wohl thun, Gutes thun: jól tselekedni, jót tenni. *b*) salutarem esse, prodesse: wohl seyn, heilsam seyn: használni, hasznot hajtani. To dobre ide: res bene procedit: das geht gut: jól megy a' dolog. szerentsésen folyik. Dobre mi ge: bene mihi est; bene habeo: mir ist wohl: jól vagyok, jól érzem, magamat. *Rhytmus.* Dobre mi ge, dobre; eg kebi bolo lepsé; bi moge Srdečko bolo weselegsé. Neňí mi dobre; zle mi ge: male (non bene) mihi est; male habeo: mir ist nicht wohl (recht); mir ist übel: rószszúl vagyok (érzem magamat). Dobre ge temu; ščastliwí ge ten: felix est is; bene cum illo agitur: wohl dem; glücklich ist der: szerentsés (boldog) az, jól szolgál annak. a' szerentse. — Dobre mislíci: *a*) bene sentiens (animatus): wohl gesinnt; gute Gesinnung habend: jól gondolkodó. *b*) benevolus, bene sentiens, geneigt, wohl gesinnt: jó akaró. Dobre sa mám (wincchádzám), dobre mi Zdrawí slúží: valeo: bene me habeo, bene valeo: ich befinde mich wohl: egésséges vagyok; jól szolgal az egésségem. Nedobre (zle) sa mám: minus bene (male) valeo: ich befinde mich nicht wohl: roszszúl vagyok. Dobre sa nadáwať, podáwať, ukazowať: bonam spem praebere; bonam speciem

ciem ostendere: ſich gut anlaſſen: jónak mutatni magát; jó reménységet adni. Dobre ſem; dobre ge ſe mnú; dobre ſa mi wede: mecum bene agitur; felix sum: ich bin wohl dran; i. e. mir gehts gut; ich bin glücklich: jól vagyon dolgom; semmi bajam nintsen. Se mnú neňí dobre: zle ſa mi wede: non bene agitur mecum; non bene me habeo; infelix sum: es ſieht mit mir nicht wohl aus; ich bin nicht in guten Umſtänden: ebül vagyon dolgom; eb talpon álok; szerentsétlen vagyok. Uſ ge lepſſ ſe mnú; trochu ſem ſcaſtliwegſſí: melius habeo; leniora fata experior: es ſieht beſſer aus mit mir; ich befinde mich beſſer: jobbatskán vagyok; jobban mennek, folynak a' dolgaim. Dobre ſem z Bratrem: convenio cum fratre; utor amicitia fratris: ich bin wohl dran, ich ſtehe in Freundſchaft, lebe einig mit dem Bruder: jól (barátságban) vagyok bátyámmal, ötsémmel. Dobre ſú ſpolu (weſpolek); dobre ſa znáſagú: conveniunt inter se: ſie kommen mit einander gut zu recht: jól értik magokat (egymást); barátságosan élnek együtt. Dobre pri Těle: corpulentus, carnosus: wohl bei Leibe: testes, kövér, húsos. Neňí dobre pri Rozume; nemá wſeckích Doma: non satis sanus, male sanus, vesanus, amens, mente captus: nicht wohl bey Verſtande, nicht recht klug: nints eszín, bolond, Balásnak ádos. — Dobre wihlédať, wizérať: *a*) bona specie esse; bene prospicere: wohl ausſehen, gute Geſtalt haben: jól nézni ki, jó szinben lenni. *b*) pulchra es-

se specie: ſchön ſeyn, wohl ausſehen: szép lenni. Lepſeg wihlédať: meliori esse specie, melius prospicere: beſſer ausſehen: jobban ki nézni. Dobre: audio: gut; das läßt ſich hören: hallom. Dobre neb zle? bene an male? gut oder übel? jól, vagy roszszúl? *Prov.* Dobre ſa mu wodí (wede). Má dobré Dňi: bonorum glomi. Gargara bonorum. Geniales dies habet. Laeta tempora vivit: es geht ihm wohl; er hat gute Tage; jó renden vagyon szénája. v. Deň, Slawa (Nezabólí ho Slawa). Kde komu ge dobre, nech tam ſedí. Kde máſ dobrí Sed; tam ſed. Kde dobre ſedíſ, tam zoſtaňeſ. Kde kdo dobre ſedí, nechtam wezí: si qua sede sedes, et sit tibi commoda sedes: Illa sede sede, nec ab illa sede recede: wer wohl ſitzet, der bleibe ſitzen; verändere nicht bald deinen Stand, du haſt denn was beſſers in der Hand. Ha jól vagyon dolgod, ülly veszteg. Aneb dobre, aneb níc: oportet carnes testudinis edere, aut non edere, *Athen.* (*in eos, qui negotium susceptum frigide ducunt, neque explicantes, neque relinquentes.* Skutkem ukazuge, kterí dobre ſluge: tu recte vivis, si curas esse, quod audis: man muß in der That zeigen, was man ſeyn will: a' ki a' jó hírt szereti, jámborúl él. Kdo dobre zawáže, dobre rozwáže: porta itineri longissima est. Qui bene ligat, bene solvit: a' ki jól köt, jól óld-az. 2) recte, rite, legitime: gut, recht, wohl, gehörig, richtig, z. B. leben, denken, geſchehen: jól, derekasan. *Usus.* Dobre čiňiť, robiť: *a*) recte agere: recht

(gut,

(gut, wohl) thun, sich recht betragen: jól viselni magat. *Prov.* Čiň dobre, a s Práwa, nebog sa Císara aňi Krála: recte faciendo neminem time. Tute vivit, qui bene vivit: thue recht, scheue Niemand. Wer recht thut, darf sich vor keinen Teufel fürchten: akár-ki mit szóllyon, tsak te élly jámborúl (jámbor modon). *b*) prudenter (sapienter) facere, agere: klug handeln, wohl thun: okosan, eszesen tselekedni. Dobre si učiňil, urobil: sapienter fecisti: du hast es wohl gethan, du hast klug gehandelt: okossan (helyessen, jól, emberül) tselekedtél, viselted magadat. *c*) Dobre čiňiť (robiť): accomodare se ad voluntatem hominum: gut thun; sich in die Leute schicken: jól viselni magát; mások akarátyához alkalmaztatni magát. *d*) obedire, parere hominibus: den Leuten gehorchen, gut thun, gehorchen: embereknek szót fogadni, engedelmeskedni. 3) utiliter: gut, nützlich: jól, hasznosan. *Syn.* užitečňe. *Usus.* Dobre robiť: prodesse: nützen, gut thun: használni, jót tenni. 4) propense: günstig, geneigt, gut: jól. *Usus.* Dobre misleť: *a*) bene sentire (cogitare): es gut meinen: jót gondolni, akarni. Wšak gá s tebú dobre mislím etc. *b*) amare: lieben: szeretni. *c*) favere: günstig seyn: kedvezni, kedvelni. 5) amice, (amanter): gut, freundlich: barátságosan, jól. *Usus.* Dobre robiť nekomu (z nekím): amice se gerere erga aliquem: gut thun gegen (mit) Jemanden: jól (barátságosan) valakivel bánni. 6) iucunde, commode: gut, bequem, angenehm: jól, vigan, alkalmatossan. *Usus.* Dobre (dobre Dni) mať: bene (suaviter) vivere; bene se habere: es gut haben: jól élni, semmi hijával nem lenni. Tu ge dobre biwať: hic bene (commode) habitatur: hier ist gut zu wohnen: itten jó lakni. 7) facile: gut, leicht, wohl: jól könnyen. *Syn.* lahko. *Usus.* Dobre ti ge mluwiť, howorit: facile (expeditum) tibi est hoc dicere: du hast gut reden: könnyü te néked beszélni. Dobreti ge tešiť: facile tibi est consolari: du hast gut trösten: könnyü néked vigasztalni. Nemožem dobre: non facile (minus commode) possum: ich kann nicht wohl: nem tehetem könnyen, ki nem telhetik tölem. Dobre gá to wiťáhňem: facile id extracturus sum: ich will es gut herausbringen: ki-húzom én azt könnyen. Dobre trpeť: facile pati: wohl leiden können; könnyen szenvedni. 8) delicate: gut, delikat: jól, kénnyesen. *Usus.* Dobre gesť: bene edere: gut essen: jól enni. 9) bene, valde: gut, sehr, ziemlich: jól, igen. *Usus.* Dobre zapakowaní: bene compositus: gut bepackt: jól (derekassan) öszve rakott. 10) care: theuer, gut: drágán. *Syn.* draho. *Usus.* Dobre predať, zaplatiť: caro pretio distrahere, emere: gut verkaufen, bezahlen: drágán el-adni, fizetni. 11) vili pretio: wohlfeil, gut: ótson jól. *Syn.* lacno. *Usus.* Dobre kúpiť: levi pretio emere: gut kaufen: ótsón venni. 12) pulchre, praeclare: wohl, schön vortrefflich: szépen, derekassan. *Usus.* To (mňe, tebe etc.) dobre stogí: decet: es läßt (steht) wohl: ez (nékem, néked

ked etc.) illik, jól ál. To neſtogí dobre: dedecet, non decet: es läßt nicht wohl: ez nem illik, nem ál jól. 13) vere, recte, rite: recht, wahr, z. B. reden, urtheilen: igazán, jól, helyesen. *Usus.* Dobre máſ: habes rectum, vere loqueris; non erras: du haſt recht, redeſt wahr, irreſt nicht: jól (igazán) mondod, igazat mondasz, nem hibázol. Dobre magú: rectum habet Dominatio vestra: ſie haben recht: jól mondja az Úr. 14) jure: recht, mit Recht: méltán, jól. *Usus.* Dobre ſa ti ſtáwá: jure tibi fit, accidit, contingit: das geſchieht dir recht: jol esik néked. Dobre ſa ti ſtalo: jure id tibi factum: es iſt dir recht geſchehen: jol esett (történt) néked. 15) opportune, in tempore: zu recht, zur rechten Zeit: jókor, jó idöben. *Syn.* príležiťe. *Usus.* Dobre príſť: venire in tempore: zu recht kommen: jó-kor jönni. 16) varie exprimitur. Dobre z nekím wiſť: convenire cum aliquo: zu recht kommen (auskommen) mit Jemanden: jó szerrel valakivel ki-jönni. Dobre z nečím wiſť: rem expedire posse: zu recht kommen mit etwas: valaminek végire járhatni.

† dobře, *adu. comp.* lépe, lépegi, líp; *superl.* neglépe, neglépegi, neglép. *idem.*

Dobré, ého, n. bonum, commodum, i, n. salus, felicitas: das Wohl: jó, jó vólta. *Usus.* Obecné Dobré: salus publica, bonum publicum: das Wohl des Staats: köz jó. K Dobrému ſlúžiť: esse saluti; esse e re (in rem) alicujus: zum Wohl gereichen: jóra, esni. 2) bonum, i, das Gute, alles was gut iſt, das Taugliche: jó. *Usus.* Za Dobré mať (naiſť), Krédú naznáčiť: album calculum addere, *Aristoph.* creta notare, *Horat.* approbare. Mnoho Dobrého: multa bona: viel Gutes: sok jót. Neco Dobrého učiniť: *a*) recte (bene) agere: etwas gutes thun: valami jót tenni. *b*). benefacere (beneficia tribuere) alicui, beneficiis adficere aliquem: Wohlthaten erweiſen, etwas Gutes thun Jemanden: valakivel valami jót tenni. Mnoho Dobrého mi učíňil, urobil: saepe mihi benefecit, multa beneficia tribuit: viel Gutes hat er mir gethan: sok jót tett velem. *Prov.* Dobré ſamo ſa chwálí. Dobré Wíno ibez Wíchi wipígú: bonum per se charum. Vino vendibili suspensa hedera nihil est opus. Res praeclarae per se placent, neque desiderant exoticam commendationem. Vera virtus non eget alienis praeconiis. das Gute lobt ſich ſelbſt: nem kell a' jó bornak tzégér, ami jó, maga magát ditséri. Dobré z Dobrím: par pari referre, *Cic.* v. Bodagzdraw. Co tebe neňí dobré, aňi druhému neňí: quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: a' mi néked nem jó, másnak sem jó az. Dobré, ňelen ſa začať, ale i dokonať má: bonum non modo inchoandum sed et finiendum: das Gute muß man nicht nur anfangen, ſondern auch vollenden: a' jót nem tsak el-kezdeni, hanem végbe is vinni kell. Zbawil ſem ſa Zlého a doſel Dobrého: effugi malum, inueni bonum, *Zenod.* fortuna lautior mihi contigit. Zbit wſeho Dobrého: bonorum mare. Z Dobrím pomálí: non omnia

omnia hodie: nicht alles auf einmahl: nem mind egy szerre, holnapit meg várrad. 3) gratia, ae, f. Gütigkeit, Gefälligkeit, das Gute: kegyelem, jó. *Usus.* Z Dobrím: *a*) bona cum gratia: im Guten, in Güte: jóval. *b*) sponte, ipse: von selbst, im Guten: kész akartva, önnön magátol. *c*) libens, libenti animo: im Guten, gern: örömest. 4) Za Dobré mať: ignoscere, veniam dare: zu Gute halten, zu Gute gehen lassen, verzeihen: jó névvel venni, meg botsájtani. Za Dobré biť: *a*) prodesse: zu Gute kommen, gedeihen: használni, hasznos lenni. *b*) contingere: zu Theile werden, zu Gute kommen: meg lenni. *c*) tribui, dari: gegeben werden, zu Gute kommen: adatni.

Dobrenice, níc, f. *plur. dat.* com (*boh.* cům) etc: dobrenicium; Dobrenitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreise Bidschower Antheils: dobrenitz.

† Dobřeňice, ňic, f. *plur. idem.*

dobrí á, é, (*abs.* dobro) *adj. comp.* lepší, *superl.* naglepší: bonus probus, a, um: gut, womit man zufrieden seyn kann, tüchtig, brauchbar: jó. *Usus.* Dobrí Latínák: bonus latinus: ein guter Lateiner: jó deák. Dosť dobrí, sat (satis) bonus, bonus satis: gut genug, elig jó. 2) non malus, probus, a, um: frugi, *indecl.* nicht arg, nicht böse oder schlimm, fromm, wohlgesittet: jámbor. *Usus.* Dobré Skutki: bona opera: gute Werke: jó (jóságós) tselekedetek. *Prov.* J zlí i dobrí. Polypi caput, *Plutarch.* homo varius, in quo pariter et vitia quaedam, et virtutes inuenias. Dobrím škoď'í, kdo Zlím howí: bonis nocet, qui parcit malis: man muß das Übel strafen. a' roszszat büntetni kell. Dobrého Počátku dobrí bíwá konec: boni principii, bonus finis: wie der Anfang, so das End: jól lakásnak jó hagyás a' vége. *Rythmus.* Nebuďem dobrí, nebuďem; až ma oďerú na Buben: Keď budú na mňe bubnowať; potom gá buďem slubowať. 3) integer, a, um: rechtschaffen, redlich, ehrlich: betsületes, emberséges. *Syn.* stateční. *Usus.* Dobrí Člowek: bonus vir: ein guter Mann: jó (igaz szivü) ember. *Prov.* Dobrí sa zišli: Amphyctionum consessus: gute Vögeln sind zusammen gekommen: öszve-gyültek a' jól-sülttek. 4) aptus, idoneus, accomodus, a, um: dienlich, tauglich: alkalmatos, alkalmas. *Usus.* Dobré ge to pre teba: id tibi est accomodum: das ist für dich tauglich: ez jó (alkalmatos) te néked. 5) salutaris, utilis, e, dienlich, zuträglich: hasznos. *Syn.* užiteční. *Usus.* To ge dobre proti Zoďonce: hoc est contra febres salutare: das ist gut wieder das Fieber: ez jó hideg-lelés ellen. *Prov.* Tri Weci sú dobré, málo gésť, k práci sa brať, a chráňiť Bugnosťi: tria saluberrima: vesci citra saturitatem, non refugere laborem, natura semen conservare: három dolog egésséges: eleget nem enni munkától nem futni, és nem bujálkodni *Par. Pap.* 6) laetus, jucundus, a, um: hilaris, e: angenehm, lustig, erfreulich, fröhlich: vig, örvendetes. *Usus.* Dobrá Wôla animus bonus (laetus): guter fröhlicher Muth: jó kedv. Do-

brég Wóli bit: bono (hilari, laeto) animo esse: gutes Muths seyn; fröhlich, lustig seyn: jó kedvel lenni. Dobrég Wóli sem: bono sum animo, laetus sum: mir ist wohl zu Muthe: jó kedvem vagyon. Trosku dobrég Wóli: paulisper laeto animo: ein wenig gutes Muths: egy kis jó kedvetskét. Není sem dobrég Wóli: non laetus sum: mir ist nicht wohl zu Muthe: nintsen jó kedvem. Dobré Dni má: laetos vivit (habet) dies: er hat gute Tage: jó vig, napjai vannak. Dobrí Deň si učinit, urobit: diem sumere hilarem; bonum diem sibi facere: sich guten Tag machen: jó napot tenni (szerezni) magának; fel tenni az orbán süvegét. *Prov.* Dobré Dni: Datyli dies; res feliciter succedentes. 7) delicatus, a, um: angenehm, delikat: jó. *Usus.* Dobré Gedlo: delicatus cibus: gute Speise: jó étel. 8) commodus: bequem, gut: jó, alkalmatos. *Usus.* Dobrá Príležitost: bona commoditas: gute Logis: jó alkalmatosság. 9) facilis, promtus, expeditus: leicht, nicht schwer: könnyő, nem nehéz. 10) peritus: geschickt, gut: jó, tudós. *Syn.* umelí. *Usus.* Dobrí Šwec: bonus sutor: geschickter Schuster: jó varga. 11) sanus: gesund, z. B. Augen: egészséges. *Syn.* zdrawí. 12) prosper, faustus, bonus: gut glücklich. z. B. Zeichen: jó, szerentsés. *Syn.* šťastliwí. *Usus.* Na dobru Hodinu prisť: prospere venire: zur guten Stunde kommen: szerentsésen jönni. Dobré Ráno winšowat: salutare aliquem mane, bonum mane precari: einen guten Morgen bieten: jó reggelt kivánni, mondani. 13) genuinus, authenticus: gut, ächt, z. B. Perlen, Silber: jó, igaz, valoságos. *Syn.* opráwdiwí. *Prov.* Gako dobrí Peňáz. Kdo ho widí, hned ho lúbí: Phydiae signum, quod primo statim aspectu probatur omnium suffragiis. 14) honestus, illustris: vornehm, ansehnlich: betsületes, híres, nagy. *Usus.* Dobrého Rodu: nascendi conditione illustris: von guter Geburt: jó nemből való. 15) bonus: ziemlich gut: jó. *Usus.* Dobrí Hlas: bona vox: gute Stimme: jó szó. Dobrá Částka: bona pars: guter Theil: jó rész. Z dobrég Částki: bonam partem: guten Theils: jó rész szerént, jó részen. 16) magnus: groß, gut: jó nagy. *Usus.* Dobrá Zdálka: magnum intervallum: gute Strecke: jó tova. 17) benignus: gütig: kegyes. *Usus.* Dobré Slowo: bonum verbum: ein gutes Wort: jó szó. Buď tak dobrí, a príď: sis tam benignus, ut venias: sey so gut, und komm: légy olly jó, és jöj-el. Nebol tak dobrí, abi to bol powedel: non erat tam benignus, ut diceret: er war nicht so gut es zu sagen: nem volt olly jó, hogy azt meg mondotta volna. Z Dobrím, z Dobrotú: *a*) bona cum gratia: im Guten, mit Güte: jó szerrel. *b*) sponte, ipse, libenti animo: von selbst, gern: kész, akartva. 18) benevolus, amicus, propensus: geneigt, günstig: jó. *Syn.* pregní, pregíci. *Usus.* Nekomu dobrím bit: amare aliquem, propensum esse alicui: einen gut seyn: valakit szeretni. Dobrím sa robit (ukazowat) nekomu: simulare amicitiam erga

ga aliquem: gut thun zum Scheine gegen (mit) Jemanden: valakihez jónak mutatni magát. 19) libens: gut, freywillig, gern: jó örömest. *Usus.* Z dobrú Wólú: libens (lubens), lubenti animo, non invitus: mit gutem Willen: jó akarattal, örömest. 20) bonus: gut, einfältig: jó. 21) Nonunquam redundat. Z dobrím Umislem: consulto: mit gutem Verdachte: szántt szándékkal. 22) Čo Dobrého: quid novi est? was passirt gutes Neues? mi jót hozott?

Dobrichow, a, m. dobrichovium: Dobrichow, ein Dorf im Kaurzimer Kreise: dobrichov, tseh falu. *boh.* Dobřichow.

Dobrichowice, wic, f. *plur. dat.* com (*boh.* cům) etc. dobrichovicium: Dobrichowitz, ein Dorf im Berauner Kreise: dobrichovitz.

Dobrílání, á, n. *verb. ex seq.*

dobrílat, al, ám, V. P. *imp.* dobrílag: desinere circum vagari: aufhören herumzustreichen: meg szűni bujdosni, kószálni. *Syn.* doblúdit.

dobročiňenliwe, *adv.* v. dobročinne.

dobročiňenliwí, á, é, *adj.* v. dobročinní.

Dobročiňenliwosť, i, f. v. Dobročinnosť.

dobročiní, á, é, *adj.* v. dobročinní.

dobročinne, *adv.* benefice, benigne, liberaliter: wohlthätig, gutthätig: jól téve, jól vóltául.

dobročinní, á, é, *adj.* beneficus, benignus, munificus, a, um, liberalis, e: wohlthätig, gutthätig: jól tévö, adakozó, jó vóltú.

Dobročinnosť, i, f. beneficentia, munificentia, ae, f. benignitas, liberalitas, tis, f. Wohlthätigkeit, Gutthätigkeit: mással jól tétel, jól tselekedés, adakozósság, kegyelmesség. *Syn.* Dobrodeňí, Dobrodinstwí, Dobrota, Dobrotiwosť

Dobročinosť, i, f. idem.

Dobročinstwí, á, n. v. Dobrodeňí. *Prov.* Králowská Čnosť gesť, Dobročinstwím prázne dobíwat.

Dobročinstwo, a, n. *idem.*

Dobrodeg, a, m. v. Dobrodinec.

Dobrodeňí, á, n. beneficium, i, n. Wohlthat, Gutthat: jó tétemény, jó tétel, jó tselekedet, jó tévés. *boh.* Dobrodiní. *Syn.* dobrí Skutek, neb Čin. *Usus.* Dobrodeňí učinit (dostat): beneficium praestare, tribuere, dare etc. adficere aliquem beneficio (accipere beneficium; frui, adfici beneficio): Gutthat erweisen (bekommen, genießen): jót tenni (venni, kapni). To od teba Dobrodeňí žádám: id a te beneficii peto: hanc rem in beneficii loco a te deposco: ich begehre von dir diese Gutthat: azt a' jót kérem töled. *Prov.* Každé Dobrodeňí, Děki zaslúží: omne beneficium gratiarum actione dignum: jede Wohlthat verdienet Dank: minden jó téteményért köszönettel kell lenni. Za Dobrodeňí neočekáwag Podekowáňí: vallus vitem decipit. Aries nutricationis mercedem persolvit: für deine Gütigkeit, erwarte niemals eine Dankbarkeit: jó tött helyében jót ne-várj.

Dobrodina, i, f. *idem.*

dobrodinčin, a, e, *adj. poss.* benefactricis: der Wohlthäterinn gehörig: jó tévönéé.

dobrodincow, a, e, *adj. poss.* benefactoris: dem Wohlthäter gehörig: jó tévöé.

Dobrodinec, nca, m. benefa-

fa-

ctor, is, m. beneficus, i, m. Wohlthäter: jó tévő. *Syn.* Dobročinec. *Prov.* Prátelí a Dobrodinci, i po Smrti sú naség Láski hodní: amicorum et benefactorum mortuorum quoque amice meminisse oportet; amici et benefici mortui quoque amore sunt digni: Freunde und Wohlthäter verdienen auch noch jenseits des Grabes unsre Liebe: a' jó barátok, és jó akarók (jó tévök) holtok után is szeretetre méltók.

† Dobrodiní, n. v. Dobrodení.

Dobrodinka, i, f. benefactrix, cis, f. benefica, ae. f. die Wohlthäterinn, Gutthäterinn: jó tévőné.

Dobromíl, a, m. nomen virile: ein Mannsname: férfi-név.

Dobromila, i, f. nomen feminae: ein Weibsname: aszszonyi-név.

Dobromír, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi-név.

Dobromisel, sli, f. v. Dóbrámisel.

dobromiselne, *adv.* benigne, bono animo, benevole, liberaliter: gutmeinend, wohlwollend, wohlmeinend, gutherzig: jó szivvel, jó kedvel, örömest. *boh.* dobromislne. *Usus.* Dobromiselne, a uprimne sem to učinil: id ex aequo, et bono feci: dieses habe ich wohlmeinend, und aufrichtig gethan: ezt jó szivvel, és örömest tselekedtem. 2) deliberate, considerate, consulto, circumspecte: wohlbedacht, wohl überlegt, mit Wohlbedacht: maga meg gondolva.

dobromiselní, á, é, *adj.* benignus, benevolus, a, um: gutherzig, gutmeinend, wohlgesinnt, geneigt, günstig, wohlwollend, wohlmeinend: jót kivánó, jó akaró. *Syn.* dobrepregící. *boh.* dobromislní. 2) bene sentiens: wohlgesinnt, gute Gesinnung habend: jól gondolkodó. 3) deliberatus, consideratus, circumspectus, a, um: wohlbedacht: magát meg gondoló.

Dobromiselnica, i, f. v. benignitas, tis, f. benevolentia, ae, f. das Gutmeinen, Wohlmeinen, Wohlwollen, die Gutherzigkeit: jó sziv, jó akarat. *boh.* Dobromislnost. 2) deliberatio, consideratio, nis. f. der Wohlbedacht, die Uiberlegung: meg gondolás.

† dobromislne, *adv.* v. dobromiselne.

† dobromislní, á, é, *adj.* v. dobromiselní.

† Dobromislnost, i, f. v, Dobromiselnost.

dobromislowí, á, é, *adj.* origanitus, a, um. *Cato.* mit Wohlgemuth (Dosten) gewürzt: fekete gyopárral szerzámozott, elegyitett. *p. o.* Dobromislowé Wíno.

Dobromluwení, á, n. v. Dorečení.

dobromluwit, il, ím, V. I. *imp.* dobromluw: v. dobrórečit.

dobromluwne, *adv.* facunde, eloquenter: beredt, mit Beredtsamkeit: ékes szóllással.

dobromluwní, á, é, *adj.* facundus, a, um, eloquens, is, o. beredt: ékes szóló. 2) peritus linguae: sprachkundig: nyelv túdó.

Dobromluwník, a, m. facundus, eloquens orator, is, m. Redner, beredt: ékessen beszéllő. 2) intelligens (peritus linguae: Sprachkenner, Sprach) gelehrter: nyelvhez értő. 3 grammaticus, i, m. literator, is, m. Sprachgelehrter, Grammatiker, Sprachlehrer: deákos, deáki tudományt terjesztő.

Dobromluwnost, i, f. facundia, eloquentia, ae, f. Wohlredenheit, Beredsamkeit: ékes beszéd, ékessen szóllás. 2) peritia (scientia) linguae: Sprachkunde, Sprachkenntniß, Sprachgelehrsamkeit, Sprachwissenschaft: nyelv tudás. 3) grammatica, ae, f. Sprachkunst, Sprachlehre: betükröl való tudomány, grammatika.

Dobropán, a, m. mercurius, Deorum nuntius: Merkur: merkúrius.

Dobropaňí, ňég, f. v. Krasopaňí.

dobropísebňe, *adv.* orthographice: nach der Schreibekunst: igazán irva.

dobropísební, á, é, *adj.* orthographicus, a, um: die Schreibekunst betreffend, darnach eingerichtet: igazán irást illetö.

Dobropísebnosť, i, f. orthographia, ae, f. *Suet.* ars scribendi: rechte Schreibart, Schreibekunst, Orthographie: jól irni tanitó mesterség, igazán irás.

dobrorečení, á, é, *part. constr.* benedictus, praedicatus, celebratus, a, um: gepriesen, gesegnet: álldott ditsértetett. *Syn.* požehnaní, wichwalowaní.

Dobrorečeňí, á, n. benedictio, celebratio, praedicatio, nis, f. das Preisen, Segnen: áldás détsérés. *Syn.* Požehnáňí, Wichwalowáňí.

dobrorečiť, il, ím, V. I. *imp.* dobroreč, *cum. Dat.* praedicare, benedicere, celebrare: preisen, segnen: áldani détsérni. *Syn.* požechnáwať, wichwalowať. *Usus.* Dobrorečím Pánu Bohu: benedico dominum Deum: ich preise Gott den Herrn: ditsérem, áldom, magasztalom az Úr Istent.

Dobrorečíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dobrorečíwať al, ám, *freq. ex* dobrorečiť.

dobrorečňe, *adv.* v. dobromluwňe.

dobrorečný, á, é, *adj.* v. dobromluwní.

Dobrorečnosť, i, f. v. Dobromluwnosť.

Dobroslaw, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi név.

Dobroslawa, i, f. nomen feminae: ein Weibsname: asszonyi név.

Dobrota, i, f. bonitas, probitas, tis, f die Güte, Tauglichkeit, rechte Beschaffenheit: jóság. 2) benignitas, humanitas liberalitas, tis, f. die Gütigkeit: kegyeség. *Usus.* Tu Dobrotu mať: ea esse benignitate: die (diese) Güte haben: avval a' kegyeséggel lenni. Mag tu Dobrotu, a príď: sis ea benignitate (sis tam benignus), ut venias: haben sie die Güte, und kommen, oder zu kommen: légy olly kegyességgel és jöjj el. Po Dobroťe, z Dobrotú: bona cum gratia, sponte, libens etc: in Güte von selbst, gern: jó szerével. Keď nechceš po Dobroťe, na Silu musíš: si bonis non vis, invitus debes (vi compelleris, adigeris): wenn du es in Güte nicht willst, so wirst du es müßen (so wirst du dazu gezwungen werden): ha jó szerével nem akarsz, erövel reá hajtanak. *Prov.* Pre mogu Dobrotu, wišel sem na Psotu: desiit bonitas, accessit egestas: die Güte höret auf und die Noth steht auf: jóságom miat nyomoruságra jutottam.

dobrotiwe, *adv.* benigne, humane, placide, comiter, libe-

beraliter: gütig (in Worten, oder Betragen), gütlich: jó kedvel, kegyelmessen. kegyessen, tsendessen. *Syn.* milostiwe. *Usus.* Nekoho dobrotiwe mak: tractare benigne aliquem: einen gütlich halten: valakivel jól bánni. Widíš, gak dobrotiwe gá stebú zacháďzám (gednám): vide, quam me utaris aequo: sieh, wie gütig ich mit dir umgehe (verfahre): nézzed, melly kegyessen bánok véled; lásdd melly igazságossan bánok én véled. 2) comiter. humane: freundlich, gütig: jó szivel, barátságosan. 3) officiose, liberaliter, humane: gefällig, gütig: jól, betsületessen. 4) benigne, liberaliter: gutthätig, gütig: kegyessen. 5) clementer, leniter: glimpflich, sanft, gelinde, gütlich, gütig. kegyelmessen, irgalmassan.

dobrotiwí, á, é. *adj.* benignus, placidus, humanus, a, um, comis: gütig (in Worten, oder Betragen): kegyelmes, kegyes. *Syn.* milostiwi. 2) comis, humanus: freundlich, gütig, emberséges, barátságos. 3) officiosus, facilis: gefällig, gütig: kész a' szolgálátra. 4) liberalis, benficus: gutthätig: jól tévö. 5) lenis, mitis, clemens, humanus: glimpflich, sanft, gelind, gütlich, gütig: szelid, kegyes.

Dobrotiwost, i, f. benignitas; humanitas. comitas, liberalitas, tis, f. benevolentia, ae, f. die Güte, Gütigkeit in Worten, oder Betragen: kegyesség, emberség, jóság. *Prov.* Dobrotiwost' nepriležitá, nenawisťi podobná: par odio intepestiva benevolentia nihil a simultate differt, *Suidas.* non habita temporis ratione quidam cum officiosi student esse, nocent aut molesti sunt sedulitate, importuna benevolentia. 2) comitas, humanitas: Freundlichkeit, Gütigkeit: barátságosság. 3) officium, facilitas, tis, f. Gefälligkeit, Gütigkeit: jó akarat. 4) liberalitas, benignitas, tis, f. beneficentia, ae, f. Gutthätigkeit, Gütigkeit: mással jól tétel. 5) clementia, ae, f, lenitas, tis, f Glimpf, Gelindigkeit, Gütigkeit: kegyesség, szelidség.

Dobrotňica, i, f. dobrotiwá (dobromiselná, prígemná) Bohiňa: charis, itos, f. *Plur.* charites *Ovid.* sunt tres: Aglaja, Thalia, Euphrosyna: die Grazie (als Person), Huld göttinn; eine Göttinn der Gütigkeit und Gutwilligkeit: jóságnak isten-asszonya. *Syn.* Dobromiselňica, Prigemňica.

dobrowolňe, *adv.* sponte, voluntarie ultro, ipse, ultronee, benevole: freywillig: akartva, jó akarattal, szabad akaratból. 2) data opera, consulto, de industria, studio, studiose: vorsetzlich, mit Vorsatz: szántt szándekkal. 3) libere, ad arbitrium, prout libet: willkührlich: szabadon.

dobrowolní, á, é, *adj.* voluntarius, spontaneus; benevolus, ultroneus, a, um: freywillig, willkührlich: szabad akaratból-való, szabad akaratt. *Usus.* Dobrowolní Wogák: voluntarius miles, volo: Volontär, freywilliger Soldat, Freipartist: szabad katonák. 2) voluntarius, data opera susceptus: vorsetzlich: szabad akarat szerint való. 3) liber, voluntarius: willkührlich: szabad.

Dobrowolnosť, i, femininum. animus sponte proclivis, spon-

spontaneitas, tis, f. Freywilligkeit: szabad akaratság. 2) arbitrium, liberum arbitrium, beneplacitum, arbitratus: die Willkühr, der Wille, das Gut befinden: szabad akarat. *Usus.* Podla meg Dobrowolnosti: ad meum arbitrium, prout mihi lubet: nach meiner Willkühr: szabad akaratom szerént. 3) lex, gis, f. Gesetz, Verordnung, Willkühr: parantsolat, akarat. 4) arbitrium, optio: Wahl, freye Wahl, Willkühr: magunk tetszésünk. 5) consilium, propositum, sententia, animns: Vorsatz: szántszándék, fel tett tzél. 6) benevolentia, studium, favor: Wohlgewogenheit: Geneigtheit, das Wohlmeinen, Gunst: jó akarat, *Syn.* Dobrota.

dobrúčkí á, é *adj. dem. ex* dobrí.

dobrúčko, *adv. dem. ex* dobre.

dobrúšení, á, é, *part. constr.* acrefactus, a, um: ausgewetzt: meg-köszörültetett.

Dobrúšeňí, á, n. acrefactio, nis, f. das Auswetzen: meg köszörülés.

dobrúšiť, il, ím, V. I. *imp.* dobruš: exacuere: auswetzen, wetzen: meg-köszörülni.

Dobruška, i, f. dobrusca: Dobruschka, eine Stadt im Königgrätzer Kreise: dobruska, város.

Dobrušowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobrušowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dobrušug, *freq. ex* dobrúšiť.

† dobrušowati, owal, ugi (u); *idem.*

Dobubnowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobubnowať, owal, ugem, V. P. *imp.* dobubnug: desinere pulsare tympanum: aufhören zu trommeln (die Trommel zu schlagen): a' dobolást el-végezni, meg szünni a' dobolástól.

Dobučáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobučať, čal, čím, V. P. *imp.* dobuč: desinere boare, mugire, rugire: aufhören zu brüllen: meg-szüni bögni.

Dobúcháňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dobúchať, al, ám, V. P. *imp.* dobúchag: desinere pulsare (verberare): aufhören zu schlagen (klopfen): meg szünni kotzogni, zörgetni. 2) desinere tumultuari (strepere): aufhören zu poltern: el-végezni a' zörgetést, kotzogást.

Dobuďeňí, á, n. expergefactio, e somno excitatio; das Aufwecken: fel-serkentés.

dobudiť sa, il, ím, V. P. *imp.* dobuď sa, *cum genit.* expergefacere, somno excire (excitare): aufwecken, erwecken, einen Schlafenden: fel-serkenteni. *Usus.* Nedobudím sa ho: frustra eum somno excito: ich kann ihn nicht erwecken: fel nem ébreszthetem ötet álmából.

dobúraní, á, é, *part. Constr.* penitus disturbatus, dirutus, destructus, disjectus, a, um: völlig (gänzlich) eingerissen, niedergerissen, von einandergerissen, eingebrochen, niedergebrochen: egészlen le rontatott, rákásra döntetett.

Dobúráňí, á, n. plena (perfecta) diruitio, destructio, demolitio, disturbatio, nis, f. das völlige Einreißen, Niederreißen, Einbrechen: le-rontás rakásra döntés.

dobúrať, al, ám, V. P. *imp.* dobúrag: plene (perfecte) disturbare, diruere, destruere, disjicere: völlig einreißen, niederreißen, von einanderreißen, einbrechen, niederbrechen: egészlen

len le-rontani, rakásra dönteni. 2) cessare diruere: aufhören einzureißen, einzubrechen: meg szünni le-rontani.

Dobúřeňí, á, n. verb. ex seq.

dobúřiť, il, ím, V. P. imp. dobur: desinere strepere (tumultuari): aufhören zu rumpeln (poltern, lermen): meg szünni zörgetni. 2) desinere ad seditionem commovere: aufhören zu empören: meg szünni zendülést inditani. 3) desinere turbare, conturbare, perturbare: aufhören zu beunruhigen, bestürzt zu machen: meg szünni háboritani, meg zavarni.

dočáhnúť, hnul (hel), hňem, V P. imp. dočáhňi: v. dosáhnúť.

dočáhnutí, á, é, part. constr. v. dosáhnutí.

Dočáhnutí, á, n. v. Dosáhnutí.

Dočáhowáňí, á, n. verb. ex seq. v. Dosahowáňí.

dočahowať, owal, ugem, V. I. imp. dočahug: freq. ex dočáhnúť. v. dosahowať.

Dočekáňí, á, n. verb. ex seq.

dočekať, al, ám, V. I. imp. dočekag: v. dočkať. II. reciproc. dočekať sa: v. dočkať se.

docela, adv. omnino, prorsus, plane: ganz, gänzlich, völlig, ganz und gar: egészlen, tellyességgel, éppen, mindenestöl.

doceleni, á, é, part. constr. expletus, suppletus, redintegratus, a, um: ergänzt: újonnan helyre állitatott.

Doceleňí, á, n. expletio, redintegratio, nis, f. supplementum: Ergänzung: újonnan helyre állitás.

doceliť, il, ím, V. P. imp. docel: explere, supplere, redintegrare: ergänzen: újonnan helyre állitni.

Doceňeňí, á, n. verb. ex seq.

doceňiť, il, ím, V. P. imp. doceň: desinere aestimare: aufhören zu schätzen, zu taxiren: meg-szüni az árrát valaminek ki-szabni.

dočesaní, á, é, part. constr. ex dočesať.

Dočesáňí, á, n. verb. ex seq.

dočesať, sal, šem, V. P. imp. dočeš: definire pectere, pexionem finire: mit dem Kämmen fertig werden: a' fésülést el-végezni. 2) carminationem absolvere: mit dem Hecheln fertig werden: a' gerebelést (hélelést) el-végezni. 3) collectionem fructuum terminare: mit dem Abbrechen des Obstes fertig werden: el-végezni a' gyümölts szedést.

Dočesáwáňí, á, n. verb. ex seq.

dočesáwať, al, ám, freq. ex dočesať.

Docháďzáňí, á, n. exitus, finis: das Ausgehen, der Ausgang, das Ende: végezet ki fogyás. Usus. Pri Dochaďzáňí Roku: in fine (exitu) anni, anno exeunte: beym Ausgange des Jahrs: esztendönek végezetével. 2) adproximatio, adpropingvatio, nis, f. das Her, oder Hinnahen: hozzá közelgetés.

docháďzať, al, ám, V. I. imp. docháďzag: deficere, finem habere: ausgehen, sein Ende erreichen, z. B. der Athem, die Ware: fogyni, végihez járni. boh. docházeti. 2) ire illuc (eo), adpropingvare: hingehen, dahin gehen: hozzá menni, közelgetni. Syn. približowať sa, pricháďzať.

Dochaďzowáňí, á, n. verb. ex seq.

Dochadzowať, owal, ugem, *freq. ex* docházať.
† docházeti, el, ím; v. docházať.
Dochceňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dochceť sa, dochcelo sa, dochce sa, V. P. *cum. dat.* mi, ti, mu etc. desinere cupidum esse (appetere, velle etc): aufhören zu lüstern, eine Lust zu haben, zu wollen, zu wünschen, zu begehren, zu verlangen: meg szüni akarni (kivánni) *Usus.* Dochce sa ti písať, len Ráz dobre začňi.
dochistaní, á, é, *part. constr.* v. dohotowení.
Dochistáňí á, n. v. Dohotoweňí.
dochistať, al ám, V. P. *imp.* dochistág: v. dohotowiť.
Dochitáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dochitať, al ám, V. P. *imp.* dochitag, desinere capere: aufhören zu fangen: fogni (fogdosni) meg szüni. *Syn.* dolapať.
Dochiteňí, á, é, *part. constr.* interceptus, arreptus, comprehensus, a, um: erwischt, aufgefangen: meg fogott, meg kapott. *Syn.* dochopení, dolapení. 2) deprehensus. a, um: ertappt, erwischt: rajta kapatott. *Syn.* dopadnutí, popadnutí.
Dochiteňí, á, n. interceptio: comprehensio. nis, f. die Auffangung, Erwischung, das Auffangen: meg fogás, meg kapás. *Syn.* Dochopeňí, Dolapení. 2) deprehensio, nis, f. Ertappung, Erwischung: rajta kapás. *Syn.* Dopadnútí, Popadnutí.
dochitiť, il ím, V. P. *imper.* dochit: intercipere, arripere, comprehendere: auffangen, erwischen: meg fogni, meg kapni, meg ragadni. *Syn.* dochopiť, dolapiť. 2) Na nekom dochitiť nekoho: deprehendere jure: ertappen über etwas, erwischen: valamin rajta kapni rajta érni. *Syn.* dopadnúť, popadnúť.
Dochitowáňí, á, n. *verb ex seq.*
dochitowať, owal, ugem. *freq. ex* dochitiť.
dochlastaní, á, é, *part. constr.* devoratus, exesus, a, um: aufgefressen, durch Fressen alle gemacht: meg ett. meg evett. *Syn.* zežraní. 2) ebibitus, epotatus. a, um: ausgetrunken: meg ivott ki ivott. *Syn.* wipití. 3) inebriatus, ingurgitatus, ebrius, a, um: betrunken, besoffen: meg részegedett, részeg. *Syn.* opilí, ožralí.
Dochlastáňí, a, n. devoratio, nis, f. das Auffressen: meg evés. *Syn.* Zežráňí. 2) epotatio, ebibitio, nis, f. das Austrinken: meg ivás. *Syn.* Wipití. 3) inebriatio sui: das Betrinken, Besaufen, Besäufen, die Besaufung, Besäufung seiner selbst: meg részegedés.
dochlástať, al, cem (tám) V. P. *imp.* docklastag: devorare, exedere: auffressen, durch Fressen alle machen: meg enni, *Syn.* požrať, zežrat. 2) ebibere: austrinken: meg inni. *Syn.* wipiť, wilokať. *II. rec.* dochlastať sá: se inebriare (ebrium reddere), inebriári: sich besaufen: besäufen: mag részegülni. *Syn.* ožrať sa, opiť sa.
dochmatnúť, tnul (tel), tnem. V. P. *imp.* dochmatňi: comprehendere: ertappen: megragadni, fogni. *Syn.* dolapiť, dochitiť.
Dochmatnutí, á, n. v. Dochiteňí.
Dochod, u, m. reditus, proventus,

tus, us, m: die Renten, die Einkünften, das Einkommen, dasjenige was einkömmt: jövedelem. *Syn.* Dochodek. *boh.* Důchod. *Usus.* Roční Dochod: annuus proventus: die jährlichen Einkünfte: esztendöbéli jövedelem.

Dochodek, dku, m. *dem. ex praec. Usus.* Pekné Dochodki: pulchri reditus: schöne Einkünften: szép jövedelem.

Dochodění, á, n. *verb. ex seq.*

dochodit, il, ím, V. P, *imp.* dochod: desinere ambulare: aufhören zu gehen: járni megszünni, járást el-végezni.

Dochodiwání, á, n. *verb. ex seq.*

dochodiwat, al, ám, *freq. ex* dochodit.

Dochodná, neg, f. exactrix, coniux (rationistae) quaestoris: die Rentmeisterinn, Cassiererinn, Einnehmerinn: számtartóné, számtartó felesége, pénz-szedőné. *Syn.* Dochodnica, Dochodnička. *boh.* Důchodnice, *vulg.* Kasírka.

Dochodňa, i, f. rationaria, ae, f. das Rentamt: számtartó titszség.

Dochodní, ého, m. rationista, ae, m. rationum magister, quaestor, exactor, perceptor, is, m. Rentmeister, Einnehmer, Rechnungsführer, Cassier, Cassirer: szám tartó, pénzszedő, ki-szedő. *Syn.* Dochodník. *boh.* Důchodní, *vulg.* Kasír.

dochodní, á, é, *adj.* reditus adtinens, quaestorius, a, um: die Renten betreffend: jövedelmet illető. *boh.* důchodní. *Usus.* Dochodní Úrad: quaestura: Rentamt: számtartóság. Dochodná Komora: fisci reditus: Kammer der gemeinen Einkünften: kintstartoház.

Dochodnica, i, f. v. Dochodná.

† Dochodnice, i, f. v. idem.

dochodniččin, a, e, *adj. poss.* exactricis, uxoris rationistae: der Rentmeisterinn (Cassirerinn) gehörig: szám-tartónéé pénzszedőnéé. *vulg.* Kasírčin.

dochodniččin, a, e, *adj. poss. idem.*

Dochodnička, i, f. v. Dochodná.

dochodnicki *adv.* rationistarum (exactorum, perceptorum) more: cassirerisch, cassirermässig, rentmeisterisch: szám-tartó pénzszedö) módon. *vulg.* Kasírski.

dochodnický, á, é, *adj.* rationistas (exactores, perceptores) adtinens: die Rentmeister (Cassirer) betreffend: szám-tartókat (pénz-szedőket) illető. *vulg.* Kasírský.

Dochodníctwí, á, n. exactoratus, perceptoratus, ûs, m. munus rationistae, quaestura, ae, f. Rentmeisteramt, Cassireramt, Rentmeisterei: számtartóság szám-tartó (pénz kiszedő) tisztség. *vulg.* Kasírstwí.

Dochodník, a, m. v. Dochodní.

dochodníkow, a, e, *adj. poss.* exactoris, perceptoris, rationistae: dem Rentmeister (Cassirer) gehörig: szám-tartóé, pénz ki-szedőé. *vulg.* Kasírow.

dochopený, á, é, *part. constr.* v. dochitený.

Dochopení, á, n. v. Dochitení.

dochopit, il, ím, V. P. *imp.* dochop. v. dochitit.

dochoret, rel, rím, V. P. *imp.* dohor: desinere infirmari: aufhören krank zu seyn: betegeskedni meg-szüni.

dochowaný, á, é, *part. constr.* ex dochowat.

Do-

Dochowání, á, n. *Verb. ex seq.*
dochowat, al, ám, V. P. *imp.* dochowag: nutrire, sustentare, sustinere: ernähren: eltartani, táplálni. *Syn.* wichowat. 2) educare: auferziehen: fel-nevelni. 3) desinere, alere: aufhören zu ernähren, oder auferziehen: meg szünni, tartani, táplálni. 4) *boh.* v. dodržat.
Dochowáwání, á, n. *verb. ex seq.*
dochowáwat, al, ám, *freq. ex* dochowat.
dochrákání, á, é, *part. constr.* consputatus, consputus, a, um: bespeit: torhákkal megpökdösött. *Syn.* zachrákaní.
Dochrákání, á, n. sputis (phlegmatibus) contaminatio, conspuitio, consputatio: das Anspeien, Bespeyen: torhákkal meg-pökdösés. *Syn.* Zachrákání.
dochrákat, kal, čem, V. P. *imp.* chrač: conspuere *Plaut.* consputare *Cic.* sputis (phlegmatibus contaminare: bespeyen, anspeien, durch seinen Speichel besudeln: torhákkal meg-pökdösni. *Syn.* zachrákat.
dochwístaní, á, é, *part. constr.* v. pochwístaní.
Dochwístání, á, n. v. Pochwístání.
dochwístat, al, čem (tám), V. P. *imp.* dochwístag: v. pochwístat. *II. rec.* dochwístat sa: v. pochwístat sa.
Dočiňení, á, n. *verb. ex seq.*
dočiňit sa, il, ím, V. P. *imp.* dočiň sa, *cum genit.* admittere, comittere: begehen, thun, ausüben, verrichten, z. B. einen Mord, Laster, Sünde: véghez vinni, el-követni.
† **dočíst**, et dočísti, dočtl, dočtu; v. dočítat. *II. rec.* dočíst se: v. dočítat sa.
Dočítání, á, n. *verb. ex seq.*
dočítat, al, ám, V. P. *imp.* dočítag: perlegere, ad finem legere: auslesen, durchlesen: el-olvasni, végig által olvasni. *boh.* dočísti. 2) numerando addere: dazu lesen: hozzá számlálni. *II. rec.* dočítat sa, *cum et sine Genitivo*: legendo invenire, deprehendere: durch Lesen finden: olvasással valamire reá találni, akadni. *boh.* dočíst se. *Usus.* Dočítali si sa toho nekde? legistine id alicubi? haben Sie es irgendwo gelesen? olvasta e' ezt valahol.
Dočkání, á, n. *verb. ex seq.*
dočkat, al, ám, V. P. *imp.* kag: exspectare, operiri, praestolari: erwarten: várni, várakozni. *Syn.* dočekat. 2) *cum Genitivo*: videre, vivere (pervenire): erleben: megérni. *Prov.* Zdrawá Kočka, čo to dočká: tarde hoc erit: das geschieht nicht so leicht (geschwind); das erlebt man nicht so leicht: késön lesz az. *II. rec.* dočkat sa, *cum, et sine Genitivo*: exspectare, praestolari operiri: erwarten: meg várni. *Syn.* dočekat sa. *Usus.* Wčera sem sa gich nemohel dočkat: heri non potui diutius eorum adventum praestolari: gestern konnte ich sie nicht erwarten: tegnap az el-jöveteleket meg nem várhattam. J pod. k. Uš sa nemožeš dočkat? veni k. exspecta: komme doch k. kannst du es nicht erwarten: jöjj k. várj. 2) *cum Genit.* videre, supervivere: erleben: megélni.
dočut, ul, ugem, V. P. *imp.* dočug. audire, percipere: hören, vernehmen: meg hallani *Prov.* Kdo nedočuge, nech si domisli: qui non bene audit, divinet (conjectura adsequi

qui debet): der etwas nicht gut hört, soll muthmaßen (muß auf das übrige schließen): a' ki jól nem hal, hozzá vetésből talállya ki.
Dočuťí, á, n. *verb. ex praec.*
Dočúwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
Dočuwať, al, ám, *freq. ex* dočuť.
Dodaní, á, é, *part. constr.* traditus, exhibitus, a, um: übergeben: által adott, kezéhez szolgáltatott. 2) adjectus, additus, a, um: zugegeben: hozzá adatott.. 3) subministratus, administratus, subvectus, a, um: geliefert: ki szolgáltatott, véghez vitetett. 4) *boh.* v. widaní.
Dodáňí, á, n. traditio, nis, f. das Uibergeben: által-adás. 2) additio, adjectio, nis, f. das Zugeben, die Zugebung, Hinzufügung: hozzá (reá) adás. 3) advectio, administratio, subministratio, subvectio, nis, f. die Lieferung, Zuschickung, Zusteckung: el-hozás, ki szolgaltatás. 4) *boh.* v. Widáňí.
Dodať, al, ám, V. P. *imp.* dodag: tradere exhibere: geben, darreichen, einreichen, übergeben. z. B. Jemand einen Brief: altal adni, kezéhez szolgáltatni 2) addere, adjicere, praeterea dare: zugeben, dazugeben, hinzufügen, fügen, außerdem geben: hozzá adni, reá adni. *Usus.* Chuťi dodať: animum facere (addere) alicui: Muth machen: valakinek kedvet adni, meg bátoritani. 3) subministrare, administrare, subvehere, advehere: liefern, verschaffen, zuschicken, zuführen, zustecken: ki szolgáltatni, véghez vinni. 4) *boh.* v. widať.
Dodáwáňí, á, n. *freq. ex* Dodáňí.
dodáwať, al, ám, *freq. ex* dodať. *Usus.* Pečliwosť mnoho Krási dodáwá Twári: cura commendat faciem. *Ovid.* durch besondern Fleiß giebt man dem Angesichte eine neue Liblichkeit: a' szorgalmatoság kedvesíti az ortzát; a' szorgalmatossan ékessitett ortza kellemetes.
Dodawek, wku, m. v. Pridawek. 2) *boh.* v. Widawek.
dodawňe, *adv.* v. pridawňe.
dodawní, á, é, *adj.* v. pridawní.
† dodelaní, á, é, *part. const. abs.* v. dorobení.
† Dodeláňí, á, n. v. Dorobeňí.
† dodelati, al, ám; v. dorobiť.
† Dodeláwáňí, n. *verb. ex seq.* v. Dorábáňí.
† dodeláwať, al, ám, *freq. ex* dodelati.
† dodobaní, á, é *part. constr.* rostro totus confossus, a, um: mit dem Schnabel völlig durchstochen: madár órral öszve vagdaltatott.
Dodobáňí, a, n. *verb. ex seq.*
dodobať, bal, bem, V. I. *imp.* dodobag: rostro confodere: mit dem Schnabel durchstechen: madár orral öszve vagdalni.
dodraní, á, é, *part. constr.* laceratus, dilaceratus, a, um: gerißen: rongyos, meg rongyáltt, szakadozott. *Syn.* dodrápaní, dotrhaní. *boh.* dodrán.
Dodráňí, á, n. laceratio, dilaceratio, nis, f. das Abreißen: rongyálás, szakadozás. *Syn.* Dodrápáňí, Dotrháňí.
dodrápaní, á, é, *part. constr.* v. dodraní et dosarpaní.
Dodrápáňí, á, n. v: Dodráňí et Dosarpáňí.
dodrápať, pal, pem, V. I. *imp.* dodrap v. dodrať et dosarpať.
dodrať, dodral, dodrem, V. P. *imp.* doder: lacerare, dilacerare: zu Ende schleißen, reißen:

meg

meg rongyálni öszve szakasztani.
Dodráwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodráwat, al, ám, *freq. ex* dodrat.
dodrený, á, é, *part. constr. ex* dodret: *boh.* dodřen.
Dodrení, á, n. *verb. ex seq.*
dodret, dodrel, dodrem, V. P. *imp.* dodri, detrahere: völlig abschinden. z. B. die Haut: le nyúzni, börét le vonni. *boh.* dodřiti. 2) exhaurire: ausschinden, durch Bedrückungen entkräften. z. B. die Unterthanen. nyúzni, nyomorgatni p. o. a' jobbagyát. *boh.* dodřiti.
dodrístaní, á, é, *part. constr.* v. pochwístaní.
Dodrístáňí, á, n. v. Pochwístáňí.
dodrístat, al, ám, V. P. *imp.* dodrístag: v. pochwístat.
† dodřiti, dodřel, dodru et řu: v. dodret.
dodrúzgaňí, á, é, *part. constr.* v. podrúzgaňí.
Dodrúzgáňí, á, n. v. Podrúzgáňí.
dodrúzgat, al, ám, V. P. *imp.* dodruzgag: v. podrúzgat.
dodržaní, á, é, *part. constr.* ex dodržat.
Dodržáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodržat, žal, žím, V. P. *imp.* dodrž: tenere, tueri, conservare: bis dahin erhalten, behalten, nicht drum kommen: végig meg-tartani, örizni, oltalmazni. *boh* dochowati. 2) permanere, perdurare, perseverare: aushalten, bis zu Ende bleiben: végig meg-maradni. *Syn.* dodržeti.
† dodržeti, el, ím, *idem.*
Dodržowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodržowat, owal, ugem, *freq. ex* dodržat.
dodubaný, á, é, *part. constr. ex* dodubat.
Dodubáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dodubat, bal, bem, V. P. *imp.* dodubag: v. dodobat.
* Dogač, a, m. v. Dogič.
dogací, á, é, *adj.* mulsionem (mulctum) adtinens: das Melken betreffend: fejéshez tartozandó. *boh.* dogecí. *Usus.* Dogacá Nádoba: v. Frotek.
† Dogačka, i, f. v. Dogička.
dogazdowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dogozdug: v. dochospodarit.
dogčený, á, é. lactatus, a, um: gesäugt, szoptatott. szoptaltatott. *Syn.* nadáganí.
Dogčeňí, á, n. lactatio, nis, f. praebitio mamae: das Säugen, szoptatás. *Syn.* Nadagáňí, *boh.* Kogeňí.
Dogčica, i, f. lactans foemina: Säugerinn, szoptató. *Syn.* Dogka.
Dogčička, i, f. *dem. ex praec.*
dogčičňe, *adv.* lactando, more lactantis: säugend: szoptatósan. *Syn.* dogčiwe. *boh.* Kogňe.
dogčičný, á, é, *adj.* lactans, tis, *omn.* säugend: szoptatós. *Syn.* dogčiwý *boh.* Kogní. *Usus.* Dogčičná Chowačka: v. Dogka mokrá. 2) v. cickowí.
dogčit, il, ím, V. P. *imp.* dogči: lactare, mammam (ubere) pascere: säugen: szoptatni. *Syn.* nadágat. *boh.* Kogiti.
Dogčíwáňí, á, n. *verb. ex seq.* *boh.* Kogíwáňí.
dogčíwat, al, ám. *freq. ex* dogčit. *boh.* Kogíwati.
Dogec, gca, m. v. Dogič.
† dogecí, *adj. omn. gen.* v. dogací.
Dogedáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dogedat, al, ám, V. P. *imp.* dogedag: v. dogest. *boh.* dogídati.

Dogedáwáñí, á, n. *verb. ex seq.*
dogedáwať, al, ám, *freq. ex* dogedať.
dogedení, á, é, *part. constr. ex* dogesť.
Dogedeñí, á, n. *verb. ex* dogesť.
dogednaní, á, é, *part. constr.* perfectus, absolutus, confectus, a, um: abgehandelt, verrichtet, zu Ende gebracht: el-végeztetett. 2) pactus. constitutus, a, um: abgeredet, ausbedungen, accordirt, durch Vergleich geschloßen, versprochen, ausgedungen: meg egyeztetett, al-kottatott.
Dogednáñí, á, n. perfectio, confectio, absolutio, nis, f. Verrichtung, Abhandlung: el-végzés. 2) pactio (constitutio) pretii, conventio (consensio, consensus) de pretio: Abrede, Ausdingung, Verabredung, Accordirung, Ausbedingung, der Vergleich, Vertrag, Accord, zwischen zwey Personen oder Parteyen: meg-alkuvas, meg-szegödés, egyezés. 3) compositio, controversiae, conciliatio: Vereinigung (Verbindung) widriger oder streitender Dinge und Personen: az ellenkezésnek le-tsendessitése.
dogednať, al, ám, V. P. *imp.* dogednag: perficere, conficere, absolvere: abhandeln, verrichten, zu Wege (zu Ende) bringen: el-végezni. *Syn.* dokonať. 2) contractim finire (terminare) convenire, contrahere, pacisci: pactionem inire (concludere): ausbedingen, accordiren, ausdingen, Vergleich treffen, aushandeln, den Preis ausmachen: meg-alkudni meg szegödni egyezni. *Syn.* zgednať. 3) componere controversiam, finem imponere, disceptationi reconciliare: vereinigen. z. B. Dinge und Person, die widersprechend sind oder scheinen: az ellenkezést meg tsendesiteni. *II. recipr.* dogednať sa: constituere (pacisci) pretium, *Cic.* convenire de pretio: den Accord (Vertrag) schließen, zu Ende bringen; sich vereinigen, verabreden, ausmachen, den Preis einer Sache, einen Vergleich oder Vertrag mit Jemanden machen, accordiren, einig werden worüber, etwas verabreden, sich ausbedingen, Abreden treffen worüber. z. B. über den Preis: meg alkudni, az árráu meg egyezni. *Syn.* zgednať sa. 2) finem imponere alicui controversiae mutuo agitatae, conciliari inter se, concordes fieri consentive, reconciliari, amicitiam (concordiam) inire: sich vereinigen, einig werden: meg egyesülni. *Syn.* zmériť sa. *Usus.* Dogednali sa strz to: convenit inter illos de re: sie haben sich darinn vereinigt: valamin meg egyezni.
Dogednáwáñí, á, n. *verb. ex seq.*
dogednáwať, al, ám, *freq. ex* dogednať. *II. rec.* dogednáwať sa: *freq. ex* dogednať sa.
Dogelñica, i, f. mulctrix ovium: Schafmelkerinn: juh-fejö asszony. 2) sinum lactarium, sinus lactarius: Milchgelte, Milchtopf; das weite Milchgefäß: téjnek-való tágas edény. *Syn.* Spuštáť, mléčná široká Nádoba. 3) v. Kroteť.
Dogelñík, a, m. mulctor ovium: Schafmelker: juh-fejö.
dogení, á, é, *part. constr.* mulctus, a, um: gemolken: fejett.
Dogeñí, á, n. mulctus, us, m. *Varr.* mulctura, mulsura, ae, f. das Melken: fejés.

dogeſt, dogedel, dogem et dogím, V. I. *imp.* dogec: exedere, consumere edendo: aufeſſen: ki-enni. 2) desinere edere: aufhören zu eſſen: meg szünni enni. *boh.* dogíſti.

† dogeti, dogel, dogedu; v. doíſt Nro 2 et 3.

Dogič, *a*, m. mulctor, is, m. mulgens, tis, m. Melker: fejö. *Syn.* Dogec, Dogitel.

Dogička, i, f. mulctrix, cis f. mulgens femina: Melkerinn: fejő aszszony. *Syn.* Dogitelka, Dogka.

† dogídati, al, ám, v. dogedať, dogeſt.

† dogíſti, dogedl, dogím, v. dogeſt.

dogiť, il, ím, V. I. *imp.* dog: mulgere, *Virg.* melken: fejni. *II. neutral.* lac praebere: Milchgeben: tejet adni. *Usus.* Ta Krawa nedogí: haec vacca lac non praebet, non mulgetur: dieſe Kuh giebt keine Milch: ez a' tehény tejet nem ád, nem fejös.

† dogiti, doſel, dogdu; v. doíſt.

Dogíwač, *a*, m. v. Dogič.

Dogíwáčka, i, f. v. Dogička.

Dogíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dogíwáť, al, ám, *freq. ex* dogiť.

Dogiwo, *a*, n. mulsura, ae, f. *Calpurn.* das Melken, das Gemolkene, Milch: tejét.

† Dogízdeňí, n. v. Doideňí.

† dogízdeti, el, ím; v. doíſt Nro. 2. et 3.

Dogka, i, f. *a*) mokrá: nutrix, lactatrix, cis, f. die Säugamme: szoptatós dajka. *Syn.* mokrá Dogka. *boh.* Kogná Chůwa, Kogná. *b*) Kuchá: gerula, curatrix, parvuli, mulier curans infantem: Kinderwärterinn, Kinderfrau, Kinderweib: száraz dajka. *boh.* Chowačka. 2) v. Dogčica. 3) ovis mulgibilis, Melkſchaf, fejös juh. *Syn.* dogná Owca.

dogňáwený, á, é, *part. constr.* obtritus, contritus, protritus, elisus, compressus, a, um: erdrückt, zerdrückt, zerquetſcht: öszve nyomatott, törödött.

Dogňáweňí, á, n. obtritus, us, m. elisio, protritio, compressio, nis, f. Erdrückung, Zerdrückung, Zerquetſchung: öszve nyomás, törödés.

dogňáwiť, il, ím, V. P. *imp.* dogňaw: conterere, obterere, proterere, elidere, comprimere: erdrücken, zerdrücken, zerquetſchen: öszve nyomni, törni.

Dognawowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dognawowať, owal, ugem, *freq. ex* dogňawiť.

dogný, á, é, *adj.* lac praebens, lactifer, -a, um: melk: fejös. *Usus.* Dogná Krawa: vacca (bos) mulgibilis, mulctraria, lactaria, lactifera, lac praebens: Melkkuh: fejös tehén. Dogná Owca: v. Dogka 3. 2) mulctarius, a, um: mulctralis, e: das Melken betreffend, dazu gehörig: fejést illetö. *Usus.* Dogná Nádoba: v. Hrotek.

Dogňica, i, f. v. Dogelňica. 2) v. Hrotek.

Dogňík, a, m. v. Dogič.

dohádnuť, dnul (del), dnem, V. P. *imp.* dohádni: zhádnuť.

Dohádnutí, á, n. v. Zhádnutí.

Dohadowač, a, m. disceptator, is, m. cotroversista, polemista

sia, ae, m. Streiter: mások perét meg itélö biró.
Dohadowání, á, n. disceptatio, nis, f. controversia; ae, f. lis, itis, f. den Streit, Zank, die Streitigkeit, das Streiten: perlés, vetélkedés. Syn. Wadení, Zwada, Zwadba. boh. Hadrowání.
Dohadowat sa, owal, ugem, V. I. imp. dohadug sa: certare, contendere, pugnare verbis, disceptare, controvertere, rixari: streiten, streitig seyn, zanken, uneins seyn: perlekedni; pörpatvaroskodni. Syn. potíkat sa, hádat sa, wadit sa. boh. hadrowati se.
Dohadowne, adv. controverse: streitig: Perben forogva. Syn. swárliwe, zwadne. boh. hadrowne.
Dohadowní, á, é, adj. controversus, dubius, a, um: streitig, worüber gestritten wird, zweifelhaft: perben forgó, kétséges. 2) contentiosus, rixosus, a, um: streitsüchtig: viszsza vonó, garázdól, veszekedö. Syn. swárliwí, zwadní. boh. hadrowní.
Dohadownost, i, f. conditio controversa: Streitigkeit, streitige Beschaffenheit: peres dolog. 2) v. Dohadowání. 3) libido disceptandi: Streitsucht: perlekedésre kész indulat.
Dohádzaní, á, é, part. constr. ex dohádzat.
Dohádzání, á, n. verb. ex seq.
Dohádzat, zal, zem, V. P. imp. dohadz: desinere projicere: zu Ende werfen, aufhören zu werfen: a' hányástól (dobástól, vetéstöl) meg szüni. boh. dohazeti. 2) v. zahádzat. 3) v. dohodit.
Dohadzowač, a, m. Conciliator, is, m. der etwas verschafft, der Zubringer: szerzö. boh. Dohazowač.
Dohadzowačka, i, f. conciliatrix, cis, f. die etwas verschafft, die Zubringerinn: meg-szerzö asszony. boh. Dohazowačka.
Dohadzowání, á, n. verb. ex seq.
dohadzowat, owal, ugem, freq. ex dohádzat: boh. dohazowati. 2) conciliare, procurare: verschaffen, zubringen: meg-szerezni.
dohágení, á, é, part. constr. ex dohágit.
Dohágení, á, n. verb. ex seq.
dohágit, il, ím, V. P. imp. dohag: desinere tueri (defendere, tutari): aufhören zu vertheidigen: oltalmazni, (örizni) meg-szüni.
dohánaní, á, é, part. constr. illuc actus (pulsus) a, um: hingetrieben: oda hajlatott. kergettetett üzettetett. 2) v. dohonení.
Dohánání, á, n. actio, pulsio, impulsio, nis, f. das Hintreiben: oda hajtás, üzés, kergetés. 2) v. Dohonení.
dohánat, al, ám, V. I. imp. dohánag: illuc agere, pellere: hintreiben, dorthin oder an denselben Ort hintreiben: oda hajtani. kergetni, üzni. boh. dohánetí. Usus. Dohánat Klin s Kiganku: tudite cuneum adigere: den Keil mit Schlegel hineintreiben: sulyokkal le-verni a' tzöveket. 2) perpellere: wohin treiben: reá üzni, kénszeriteni. boh. dohánetí. Usus. K Umenú dohánat; compellere ad studia: zum Lernen antreiben: a' tanúlásra izgatni. 3) v. dohonit.
† dohánetí, el, ím; v. dohánat.

Do-

Dohárání, á, n. verb. ex seq.
doháraž, al, ám, V. I. imp. dohárag: ardendo absumi, deficere: ausbrennen, aufhören zu brennen: el-égni, az égés által el-fogyni. Syn. dohoret. boh. dohotowati. Usus. Dnes Swécka skoro dohárá: hodie candela brevi absumitur: heute brennt das Licht bald aus: ma hamar el-ég a' gyertya. Prov. Usmu dohárá: est in angustiis; ardet ucalegon. Virg. es wird ihm bange; er ist bange: szoros a' kaptzája körmére égett.
Dohárawání, á, n. verb. ex seq.
dohárawaž, al, ám, freq. ex doháraž.
† doházeti, el, ím; v. dohádzaž.
† Dohazowaž, e, m. v. Dohadzowaž.
† Dohazowacka, i, f. v. Dohadzowacka.
† dohazowati, owal, ugi (u); v. dohadzowaž.
doheganí, á, é, part. constr. succussus, a, um: erschüttert.
Dohegání, á, n. succussio, nis, f. Senec. das in die Höhe Schütteln, Erschüttern, die Erschütterung: hányott, fel-rázott.
dohegaž, al, ám, V. P. imp. dohegag: succuttere: in die Höhe schütteln, aufwärts schütteln, erschüttern: hányni, fel-rázni. II. recipr. dohegaž sa: succutti: erschüttert (geschüttelt) werden: hányodni, fel-rázódni.
* Dohladaž, a, m. v. Dohléádž.
* Dohládání, á, n. v. Dohlédání.
* dohládaž, al, ám, V. I. imp. dohládag: v. dohlédáž.
Dohledaž, a, m. curator rei, qui rei adtendit, inspector: Aufseher: vigyázó' gondviselő. Syn. Prihledač, Pohledač.
Dohlédání, á, n. adtentio, inspectio, nis, f. cura rei, hominis: die Aufsicht, Aufmerksamkeit, Vorsorge, das Aufsehen: reá vigyázás. boh. Dohlížení.
dohlédaž, al, ám, V. I. imp. dohlédag: cum Genitivo. curare, curam gerere, inspicere: die Aufsicht haben über etwas, sorgen: gondját viselni, reá vigyázni. Syn prihlédaž. boh. dohlídati, dohlížeti. 2) custodire, servare: behüten, bewahren: oltalmazni. boh. dohlídati sa.
Dohledáwání, á, n. verb. ex seq.
dohledáwaž, al, ám, freq. ex dohlédaž.
dohlédnúž, dnul (dol); dúcm, V. P. imp. dohlédni: adtendere, curare: aufsehen, Achtung geben: reá vigyázni, valaminek gondját viselni. boh. dohlídnúti.
Dohlednuti, á, n. verb. ex praec.
† dohlídatž sa, al, ám; v. dohledaž. Nro. 2.
† dohlídnúti, dohlídl, dohlídnu; v. dohlédnúž.
† Dohlížení, á, v. Dohlédání.
† dohlížeti, el, ím; v. dohlédaž.
dohluseni, á, é, part. constr. v. zahluseni.
Dohlusení, á, n. v. Zahlusení.
dohlusiž, il, ím, V. P. imp. dohlus: v. zahlusiž.
dohnaní, á, é, part. constr. adpulsus, a, um: hergetrieben, hingetrieben: ide, vagy oda hajtatott, kergetett, üzettetett.
Dohnání, á, n. adpulsio, nis, f.

f. Hertreibung, Hintreibung: ide, vagy oda hajtás, üzés, kergetés.

dohnat, dohnal, dožeňem, V. P. *imp.* praesens. doháňám. *imp.* dožen: adpellere, agere (pellere) illuc: hintreiben, dort hin, oder an denselben Ort treiben, hertreiben: oda vagy ide hajtani, üzni, kergetni. *Syn.* doháňat.

Dohod, u, m. additamentum, i, n. adjectio, accessio, nis, f. Zugabe, Zusatz: reá adás, szerezés.

dohodení, á, é, *part. constr.* isthuc vel illuc projectus, a, um: hergeworfen, hingeworfen: ide vagy oda vetett, dobott. 2) adjectus, additus, adpositus, a, um: zugeworfen, zugesetzt, dazu gefügt: reá adott, szerzett.

Dohodeňí, á, n. istuc vel illuc projectio: das Herwerfen, Hinwerfen: ide vagy oda vetés, dobás. 2) adjectio, additio, adpositio, nis, f. Zusetzung, Dazufügung, Zugebung, Hinzufügung, das Zugeben: reá vetés (adás) meg szerzés.

dohodit, il ím, V. P. *imp.* dohoď: jacere (projicere) illuc, istuc: hinwerfen, dorthin, oder an denselben Ort, herwerfen: oda vagy ide vetni, dobni. 2) adjicere, addere, adponere: zusetzen, hinzusetzen, oder fügen, Zugabe geben, zugeben, dazu geben: reá adni, szerezni, hozzá vetni. 3) parare, procurare, comparare, conciliare; verschaffen, zubringen: szerezni. *Syn.* zaopatrit. *Usus.* Prosil ma, abích ho dohodil do Službi: rogaverat me, ut ei servitium procurarem: er hat mich gebeten, ich möchte ihm einen Dienst verschaffen: arra kértt engemet, hogy szolgálatot szereznék néki. Ga gím dohodím Muráta: procurabo Dominationi vestrae murarium: ich will Ihnen einen Maurer verschaffen: én szerzek az Úrnak kömévest.

Dohon, u, m. citatio, vocatio, evocatio in jus: die Ladung, Citation: hivás, idézés. *boh.* Důhon.

dohoňení, á, é, *part. constr.* ille, quem quis adsequitur: der eingeholt ist: utól értt. *boh.* uhoňení.

Dohoňeňí, á, n. adsequutio, nis, f. das Einholen: utól érés. *boh.* Uhoňeňí, Uhonka.

dohoňit, il ím, V. P. *imp.* dohoň: adsequi, consequi: einholen, erreichen, nachkommen; nachholen: el-érni, utól érni. *boh.* uhoňiti. *Usus.* Len ideťe, wsak gá wáš dohoňím: procedite, jam ego vos adsequar: gehet ihr nur, ich will euch schon einholen: mennyetek tsak, hiszem el-érlek benneteket. *II. recipr.* dohoňit sa, *cum Genit.* v. g. nekoho. idem. *Usus.* Hoňili Neptatelow a dohoňiwse sa gích, bit sa, strélat spolu počali, a mnoho gích zbilt, a pozagímali. In sequebantur hostes, assequutique eos, coeperunt confligere, multos occiderunt, et captivos fecerunt.

dohonne, *adv.* citatorie, evocatorie: ladend, ruffend: hiva, tzitálva, idézve.

dohonní, á, é, *adj.* citationem (vocationem) adtinens: citatorius, evocatorius, a, um: die Ladung betreffend: hivási; hiváshoz, tzitáláshoz, idézéshez tartozandó. *boh.* důhonní.

dohorení, á, é, *part. constr.* ardendo absumtus, a, um: ausgebrennt: el-égett, meg ígett.

Do-

Dohoření, á, n. ardendo absumtio: das Ausbrennen: el-égés, meg égés.
dohořeť, řel, řím, V. P. imp. dohoř: ardendo absumi, deficere: ausbrennen, aufhören zu brennen: el-égni, meg égni. Syn. dohárať boh. dohořeti. Usus. Poď, pogďem spať, Swéčka dohoří: eo cubitum: candela exardet (deficit): geh, ich will schlafen, die Kerzen brennt aus: gyere, alunni megyek; el-fogy a' gyertya.
† dohořeti, řel, řím; idem.
Dohorowáňí, á, n. verb. ex seq.
dohorowať, owal, ugem, freq. ex dohárať.
† dohořowati, owal, ugi (u); idem.
Dohospodáreňí, á, n. verb. ex seq.
dohospodáriť, il, ím, V. P. imp. dohospodar: perdere, absumere: alles verwirtschaften: ki gazdálkodni, a' gaszdaságot fogyasztani. Syn. dogazdowať, prehospodáriť, boh. dohospodařiti.
dohotowení á, é, part. constr. paratus, confectus, perfectus, a, um; verfertigt: el-készittetett. Syn. dochistaní. boh. dohotowen.
Dohotoweňí, á, n. paratio, confectio, prefectio, nis f. Verfertigung: meg készités. Syn. Dochistáňí.
dochotowiť, il ím, V. P. imp. dohotow: conficere, perficere, parare; verfertigen: meg késziteni. Syn. dochistať.
Dohotowowáňí, á, n. verb. ex seq.
dohotowowať, owal, ugem, V. I. imp. dohotowug: freq. ex dohotowiť.
Dohowárač, a, m: exprobrator, is, m. Ter. Vorwerfer, Vorrüker; dorgálo, feddö, pirongató, szemre hányó, vetõ. 2) v. Domluwač.
dohowaráččin, a, e, adj. poss. ex seq.
Dohowáráčka, i, f. exprobratrix: cis, f. Senec. Vorwerferinn, Vorrükerinn: dorgálóné, feddõné, szemre vetõné. 2) v. Domluwačka.
dohowáračow, a, e, adj. poss. ex Dohowarač.
dohowárani, á, é, part. constr. exprobratus, a, um: vorgeworfen, aufgerükt, vorgerückt: szemre vetett, 2) v. domlúwaňí.
Dohowárááňí, á, n. exprobratio, Terent. objectio, oggestio, nis, f. das Vorwerfen, Vorrücken, die Vorwerfung, Vorrückung, der Vorwurf: dorgálás, feddés, szemre hányás; vetés, pirongatás. 2) v. Domlúwáňí.
dohowárať, al ám, V. I. imp. dohowárag, reg. Accus. v. g. neco: exprobrare, objicere, oggerere. vorwerfen, aufrücken vorrücken, Vorwurf machen wegen etwas: szemre hányni, vetni, pirongatni, feddeni, dorgálni. 2) v. domlúwať.
dohraní, á, é, part. constr. ex dohrať.
Dohráňí, á, n. Verb. ex seq.
dohrať, dohral, dohrám (boh. dohragi et dohragu), V. P. imp. dohrag: lusum (ludum) absolvere: ausspielen, z. B. ein Spiel, bis zu Ende spielen, völlig spielen: játékot el-végezni, ki-jádzani. Syn. dohrať sa. II. rec. dohrať sa: idem.
dohráť, dohrál, dohregem, V. P. imp. dohreg: calefacere, tepefacere: erwärmen: meg-melegíteni. 2) desinere calefacere: aufhören zu wärmen: meg-szüni melegíteni valamit. II. rec. dohráť sa: calefieri, ca-

calescere, tepescere: erwärmen: meg-melegülni. 2) desinere calefieri: aufhören zu erwarmen: meg-szünni melegülni.

Dohráwáñí, á, n. Verb. ex seq.

dohráwat, al, ám, freq. ex dohrat.

Doiděñí, á, n. verb. ex seq. boh. Dogížděñí.

doiść, došel, dogdem, V. P. imp. dogdi. pervenire, adpellere: wohin kommen, gelangen, aukommen: valahová eljönni, el-érkezni. Syn. dogist. boh. dogíti. 2) provehi: wohin fahren, oder reiten: kotsin, szekeren valahová vitetni, menni. boh. dogeti, dogížděti. 3) advehere: holen, durch Fahren: szekeren hozni, vinni. boh. dogeti, dogížděti. Usus. On ſi ſnad preñu dogde: forte illam advehet: er wird ſie villeicht holen: talán kòtsin fog érte jönni, talan kotsin viszi-el ötet. 4) ferre, adferre, administrare: holen, etwas: el-hozni, szolgáltatni. Usus. Dogděte mi pre Piwo: cerevisiam mihi feret: ihr werdet mir Bier holen: sert hozz kegyelmed nékem, serért fogg kend menni. 5) adducere: holen, jemand, durch Führen: hozzá vezetni, hozni. 6) arcessere: holen, jemand, durch Rufen: sietve hini, siettetni, hozatni. Usus. Dogděte mi pre Ganka: Ioannem arcesset: ihr werdet mir den Johannes holen: Jánost el-hozzátok. 7) cum Genitivo a) adsequi, consequi: einholen, nachkommen: el-érni, utól érni. Usus. Gá ho predca dohoñit musim: illum nihilominus adsequi debeo: ich muß ihn doch einholen: nékem még is el-kell ötet érnem. b) compotem fieri, adipisci, consequi, nancisci, obtinere: erlangen, theilhaft werden, bekommen: meg-nyerni, el-kapni. Syn. dostat, obſáhnúť. Usus. Ñečeho doiść: aliquid sibi comparare: etwas an ſich bringen: valamit szerezni magának. Doiść Milosti: gratiam nancisci, vel inire: Gnade erlangen: kegyelmet, kedvet nyerni. Spaſeñá wečného (Slávi wečnég) doiść: salutem aeternam consequi, adipisci: der himmliſchen Seeligkeit (Glückſeeligkeit) theilhaf werden, dieſelbe erlangen, ſeelig werden: az örök üdvösséget meg-nyerni, örökre idvezülni. 8) deficere, finem habere: ausgehen, ſein Ende erreichen, z. B. der Athem, die Ware etc. el-fogyni, végére jönni. 9) na ñekoho doiść: aggredi, invadere, impetere, impugnare, adoriri, increpare, invehi, impetum facere in aliquem: anpacken, angreifen, anfallen, anfahren, mit harten Worten begegnen: valakire reá ütni, támadni.

doiſta, adv. certo, certe, haud dubie, indubiate, sane profecto, nae: zuverläßig, ganz gewiß, ja: bizonyal, bizonyossan, kétségkévül. Syn. iſte, iſtotne.

doiſtení, á, é, part. constr. v. uiſtení.

Doiſteñí, á, n. v. Uiſteñí.

doiſtit, il, ím, V. P. imp. doiſti: v. uiſtit.

Doiſtowáñí, i, n. v. Doiſteñí.

doiſtowat, owal, ugem, freq. ex doiſti.

* doit, a, doiść.

dokad, adv. donèc, quamdiu, quod

quod, quoadusque, quousque, usque, usquedum: so lange, bis: míg, a' míg míglen *P. P.* a' meddig, valameddig. *Syn.* dokawáš, gak dlúho. *boh.* dokud. Dokaš nenj biti, neposlucħne: non obtemperat, nisi verberatus. Donec vapulet, refragatur: er folgt nicht eher, als bis er Schläge bekommt: addig nyakaskodik (nem engedelmeskedik), míg meg nem verik. Dokaš ſa nawráťiſ: usque, donec redieris: bis du zurück kommst (zurückkehrst), addig, a' míg viszsza jöszsz. *Par. Páp.* 2) quamdiu, quousque, quanto (quam longo) tempore: wie lange: meddig *Par. Pap.* melly sokaig, melly hoszszú ideig. *Syn.* gak dlúho. Dokaš ſa tu bawiť buděſ? quamdiu hic moraberis? wie lange wirst du dich hier aufhalten? meddig fogsz itt mulatni.

dokaškolwek, *adv.* quoadusque, quamdiucunque: so lange immer: valameddig. *boh.* dokudkoliw.

dokašken, *adv.* quoad. donec, usque, dum, usquedum: so lange nur: még, míglen, meddig.

dokál, *adv.* v. dokaš.

dokálkolwek, *adv.* v. dokaškolwek.

dokálken, *adv.* v. dokašken.

dokalení, á, é, *part. constr.* v. doblalení, pokalení.

Dokalení, á, n. v. Doblalení, Pokalení.

dokaliť, il, ím, V. P. *imp.* dokal: v. doblaliť, pokaliť.

dokapkaní, á, é, *part. constr.* stillatim conspersus, a, um: beträuft, beträufelt, betröpfelt: meg-tseppegtetett. 2) instillatus, a, um: einträufelt, eingetröpfelt: belé tsepegtetett.

Dokapkání, á, n. consperaio stillaticia: Beträufelung, Betröpfelung: meg tseppegtetés. 2) instillatio, nis, f. Eintröpflung: belí tsepegetés.

dokapkať, al, ám, V. P. *imp.* dokapkag: stillatim conspergere: beträufen, beträufeln, betröpfeln: meg-tseppegtetni. 2) instillare: eintröpfeln, einträufeln: belí tsepegetni. 3) consummere stillando: verträufeln, vertröpfeln: ki-tsepegni. *II. rec.* dokapkať ſa: stillatim conspergi: sich beträufeln (betröpfeln): meg tsepegetni magát 2) consumi stillando: verträufeln, träufelnd alle werden: kitsepegetödni.

dokarhaní, á, é, *part. constr.* v. nakarhaní.

Dokarhání, á, n. *verb. ex seq.* v. nakarhání.

dokarhať, al, ám, V. P. *imp.* dokarhag: v. nakarhať. *II. rec.* dokarhať ſa: v. nakarhať ſa.

dokatowaní, á, é, *part. constr.* vexando plane occisus, a, um. durch Schinden, Mißhandeln, Plagen, Verfolgen getödtet: sanyargattatott, nyomorgattatott, öldozés által megölettetett. *Syn.* ukatowaní.

Dokatowání, á, n. *verb. ex seq.* *Syn.* Ukatowání, *boh.* Dorasowání.

dokatowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dokatug: vexando plane occidere: durch Schinden, Mißhandeln, Plagen, Verfolgen tödten: sanyargatás, nyomorgatás, öldözés által megölni. *Syn.* ukatowať, *boh.* dorasowati.

dokawáš, *conj.* v. dokaš.

Dokaz, u, m. argumentum, documentum, i, n. causa, probatio, onis, f. ratio, nis, f. der Beweis, Grund, Beweisgrund,

grund, Beweisthum, die Ursache; das, wodurch etwas dargethan wird: erősités, ok: probálás. *Syn.* Dowod, Doklad. *boh.* Důkaz, Důklad. *Usus.* Bár bis hodní Dokaz nepredstawil, predca bich gá tomu weril (toweril), ko powedáš: urationem nullam adferres, quae dicis, crederem: wenn du gleich keinen Beweis anführtest, so wollte ich doch glauben, was du sagest: ha semmi okot nem adnál-is, én mind azonáltal el-hinném azokat, a' miket te mondasz. 2) signum, indicium, i, n. der Beweis, das Kennzeichen: jel, bizonyitó jel. *boh.* Důkaz. *Usus.* To k Dokazu slúží: est argumento (signo); est argumentum, signum: das dient zum Beweise, das ist ein Beweis: jele az annak. 3) v. Dokázáňí.

dokázaní, á, é, *part. constr.* probatus, demonstratus, comprobatus, a, um: erwiesen, bewiesen, dargethan: meg mutatott, meg bizonyitatott. *Syn.* preukázaní. *boh.* dokázan. 2) institutus, patratus, commissus, admissus, a, um: angestellt, angestiftet, begangen: meg-tett. *Syn.* urobení, wiwedení.

Dokázáňí, á, n. probatio, demonstratio declaratio, nis, f. das Beweisen, Darthun, Zeigen, an den Tag Legen, die Beweisung, Darthuung einer Sache, Bewehrung: meg-bizonyitás, meg mutatás. *Syn.* Preukázáňí. *boh.* Důkaz. 2) institutio, admissio, commissio effectio, nis, f. das Anstellen, Anstiften, Begehen; die Anstellung, Anstiftung: megtévés.

dokázať, zal, žem, V. P. *imp.* dokaž, *cum Genitivo, vel accusativo*: probare, ostendere, demonstrare, docere, firmare, confirmare: beweisen, darthun, zeigen, sehen lassen, an den Tag legen, darweisen, die Wahrheit einer Sache zeigen. z. B. durch Gründe etc. meg-mutatni, meg-bizonyítani, állatni, erősiteni. *Syn.* preukázať. 2) *cum Accussativo.* moliri, machinari. committere, instituere: anstellen, anstiften, begehen. z. B. etwas Böses: meg-tenni, tselekedni. *Syn.* urobiť, wiwesť. *Usus.* Čo dokazal? quid commisit? was hat er angestellt? vallyon mit tselekedet? 3) officere: zuwege bringen: véghez vinni. *Syn.* spósobiť.

dokazení, á, é, *part. constr.* perditus, pessumdatus. eversus, a, um: völlig verdorben, zu Grunde gerichtet: egészlen meg-romlott, meg-rontatott. *Syn.* pokazení, skazení.

Dokazeňí, á, n. perditio, pessumdatio, eversio, nis, f. das völlige Verderben, zu Grunde Richten: el-romlás, rontás. *Syn.* Pokazeňí, Skazeňí.

dokaziť, il, ím, V. I. *imp.* dokaz: perdere, pessumdare, evertere, destruere, vitiare, corrumpere, ruinare: völlig verderben, zu Grunde richten: egészlen meg-rontani. *Syn.* pohubiť, pokaziť, skaziť.

Dokazowáňí, á, n. v. Dokázáňí. 2) petulantia, lascivia, ae, f. petulans actio: das muthwillige Thun, Schäkern: tsintalankodás, tsintalanság, *Syn.* Ráděňí, *boh.* Kuťeňí. 3) jocatio, nis, f. iocus, i, m. das Scherztreiben: tréfálodás, tréfálkodás. *Syn.* Jhráňí, Hráňí, Žartowáňí. *boh.* kuťeňí.

dokazowať, zowal, ugem: V. I.

I. *imp.* zug: v. dokázak. 2) lascivire, petulanter agere, petulcire: muthwillig thun, z. B. schökern, hüpfen und springen: tsintalankodni. *Syn.* rádik, *boh.* kukiki. 3) iocari, Scherz treiben, scherzen: tréfálódni, tréfalkodni. *Syn.* ihrak (hrak, žartowak) sa *boh.* kukiki.

Doklad, u, m. adittamentum, supplementum, i, n. additio, accessio, nis. f. mantissa, ae, f. Zusatz, Zulage, Beylage, was dazu gelegt wird: reá (hozzá) adás. szerzés. *Syn.* Dokladek. 2) suppetiae, arum, f. *pl.* subsidium, adjumentum, i, n. die Beyhilfe: segétség. 3) v. Dokaz. *Usus.* Ze si ti to učinil, dost Dokladu gest: satis magno argumento est, ea te patrasse: man hat einen hinlänglichen Beweis, daß du es gethan hast: hogy te tselekedted azt, onnan-is ki-tetszik.

Dokladač, a, m. additor, adjector, appositor, is, m. Zusetzer, Zuleger: reá adó, hozzá tévö. 2) suppetias (succursum) praebens, auxilium (opem) ferens, adjutor, auxiliator. ris, m. Beysteher: segéiséget hozó (adó, nyujtó), segétö. 3) argumentator, demonstrator, is, m. Beweiser: okoskodó, bizonyitó, megmútató.

Dokladačka, i, f. additrix, adjectrix, appositrix, eis, f. Zusetzerinn, Zulegerinn: hozzá tévöné, reá adóné.

dokládaný, á, é, *part. constr.* appositus, additus, adjectus, a, um: hinzugesetzt (gefügt, gethan) zugelegt: hozzá adatott. *Syn.* doložený.

Dokládáný, á, n. appositio, additio, adjectio, nis, f. das Zusetzen, Zulegen, die Zulegung, Hinzufügung: hozzá adas. *Syn.* Doložený.

dokládak, al, ám, V. I. *imp.* dokladag: adponere, addere, adjicere: hinzusetzen, hinzufügen, hinzuthun, zulegen, dazu legen, thun: hozzá adni (tenni). *Syn.* doložik. *II. recipr.* dokládak sa, *cum. Genit.* v. g. Boha sa dokládak: Deum testari, Deo adhaerere: Gott zum Zeugen anrufen: Istenre hagyni magát.

Dokladek, dku, m. *dem. ex* Doklad.

dokladený, á, é, *part. constr. ex* dokládk: v. dokládaný.

Dokladený, á, n. *verb. ex* dokládk: v. Dokládáný.

dokladne, *adv.* firme, firmiter, solide: gründlich, fest standhaft: erössen. fontossan. *boh.* důkladne. 2) subtiliter' accurate, diligenter: gründlich, mit Gründlichkeit, genau, accurat. z. B. erklären: szorgalmatossan, helyesen. *boh.* důkladne. 3) magnifice, valde, excellenter, praeclare: herrlich, vortrefflich, sehr, prächtig: uri módon, fö módra.

dokladný, á, é, *adj.* firmus, a, um: gründlich, gegründet, fest: erös. hathatós. *boh.* důkladný. 2) certus. exploratus, a, um: zuverlässig, gewiß, gründlich: bizonyos. 3) subtilis, e, diligens, tis, accuratus, a, um: gründlich, genau, in Ansehung des Denkens, Urtheilens etc. z. B. Mann, Verstand, Einsicht, Kenntniß etc. szorgalmatos. szorgos, gondos. *boh* důkladný. 4) splendidus magnificus, praeclarus, a, um; excellens. tis, *omn.* herrlich, vortrefflich, prächtig: ékes, helyes.

Dokladnost, i, f. firmitas, tis, f.

f. die Gründlichkeit: erösség; hathatósság. *boh.* Důkladnost. 2) subtilitas, tis, f. Genauigkeit, Gründlichkeit. z. B. eines Mannes, des Verstandes, Beweises: szorgalmatosság. *boh.* Důkladnosť. 3) res splendida (magnifica): Herrlichkeit, Pracht, herrliche Sache: ékesség, helyesség.

doklaní, á, é *part. constr. ex* doklak.

Doklání, á, n. *verb. ex* doklak.

doklapkaní, á, é, *part. constr.* v. dokapkaní.

Doklapkání, á, n. v. Dokapkání.

doklapkak, al, ám, V. P. *imp.* doklapkag: v. dokapkak.

dokláśť, del, dem, V. P. *imp.* doklad: v. dokládak.

doklak, doklal, dokolem, V. P. *imp* dokol: transfigere, transverberare: erstechen: által döfni, szúrni, ütni.

† Doklideńí, n. v. Dokludeńí.

† doklidik, il, ím; v. dokludík.

† Doklízeńí, n. *verb. ex seq.* v. Doklúdzáńí

† doklízeti, el, ím; v. doklúdzak.

dokludeńí, á, é, *part. constr.* purgatus, mundatus, a, um: ausgeraumt, gereinigt: megtisztitatott. 2) penitus collectus, a, um: völlig eingeerndet: egészlen öszveszedett, gyüjtetett.

Dokludeńí, á, n. purgatio, mundatio, nis, f. Ausräumung, Reinigung: meg-tisztitás, ki-tiszti'ás. 2) collectio frugum: Einerndtung: gabona öszve szedés, gyüjtés.

dokludik, il ím, V. P. *imp.* dokluď: purgare, mundare: ausräumen, reinigen: megtisztitani, tsinositani. *boh:* dokliditi. 2) dokludik zboží: penitus colligere fruges. völlig, einérndten, die Früchte: gabonát öszve szedni, bé-hordani.

Doklúdzańí, á, n. *verb ex seq.*

doklúdzak, al, ám, V. P. *imp.* doklúdzag: v. doklúdik. *boh.* doklízeti.

dokola, *adv.* circacircum: ringsumher: környös körül. *Syn.* Kolem okolo.

dokonale *adv.* perfecte, absolute: vollkommen, ohne Mangel, ohne Fehler: tökelletesen. *Syn.* bez Chibi. 2) plene, plane, prorsus, omnino, peritus, integre: vollkommen, gänzlich, vollständig: egészlen, tellyességel. *Syn.* zuplna, uplńe.

† dokonále, *adv. idem.*

dokonalí, á, é; *adj.* perfectus, absolutus, a, um: vollkommen, dem nichts an Güte fehlt, vollkommen in seiner Art. z. B. Mensch, Sache, Rede, Leben: tökélletes. 2) plenus, absolutus, perfectus, integer, a, um: vollkommen, vollständig, ganz: egész, tellyes. 3) plenus, a, um: vollkommen, stark, dick wohlbeleibt: tellyes, erös, vastag, izmos. 4) verus, germanus, a, um: vollkommen, wirklich: igaz, valóságos.

Dokonalosť, i, f. perfectio, absolutio, nis, f. Vollkommenheit, wenn nichts an der Güte fehlt: tökélletesség. 2) integritas, perfectio; absolutio, plenitudo, is, f. Vollkommenheit, Vollständigkeit: tellyesség. 3) plenitudo, plenitas, corpulentia, ae, f. die Vollkommenheit, das wohlbeleibte, fleischliche Wesen: teliség, meg töltség. 4) virtus, utis, f. Vollkommenheit, gute Eigenschaft, Talent: erö, erösség.

dokonaní, á, é, *part. constr.* confectus, perfectus, absolu-

lu-

latus, patratus, perpetratus, peractus, consummatus: vollgebracht: el-követett, végben vitt, meg tett. *Syn.* wikonaní. *boh.* dokonán. 2) absolutus, terminatus, finitus, ad finem perductus, consumatus, a, um: vollendeter (ein) geendigt: el-végeztetett. *Syn.* dokončení.

Dokonání, *á*, n. confectio, perfectio, peractio, nis, f. Vollbringung: végben vévés. 2) absolutio, terminatio, consummatio, nis, f. Vollendung, Endigung: el-végzés. *Syn.* Dokončení. 3) exspiratio, nis, f. mors, tis, f. das Auslöschen, Sterben, der Todt: meg-halás, halál. *Syn.* Skonání, Smrt.

dokonat, *al*, *ám*, V. P. *imp.* dokonag: conficere, efficere, perficere, patrare, perpetrare, peragere, absolvere, consummare: vollbringen, vollkommen machen, vollziehen, verrichten, abhandeln, ausmachen, abfertigen; meg-tenni, meg-tselekedni. *Syn.* urobit, učinit, wibawit, wikonat, wiplnit, wirobit. *Usus.* Dokonám gá to sám: id ego ipsemet perficiam (absolvam): das will ich selbst verrichten: én magam el-végzem azt. 2) absolvere, terminare, finire, perficere, conficere, ad finem perducere, consummare: vollenden, endigen: el-végezni, véghez vinni. *Usus.* Dobre začaté Weci dokonagme: bene coepta perficiamus: lasset uns die gut angefangenen Sachen vollenden: a' jól kezdett dolgokat végezzük-el. *Rhytmus.* Sluhowal si že ma wezmeš, keď že Skoli našpát prideš. Uš si prišel, i dokonal; ešče si ma Selmo newzal. 3) exspirare (animam), *Ovid. Liv.* mori, decedere (de vita): auslöschen, sterben, mit Tode abgehen: meg halni. *Usus.* Uš dokonal: jam exspiravit, fatis cessit, devita decessit, vivere desiit: er ist schon gestorben: immár el-végezte a' pálya futását; immáron meg hóltt.

Dokonatel, *a*, m. v. Dokonáwač.

Dokonatelka, *i*, f. v. Dokonáwačka.

Dokonáwač, *a*, m. confector, perfector, is, m. Vollbringer, Vollender: véghez vivő, el-végező. *Syn.* Dokonatel. 2) transactor, is, m: Vortrag machen, der den Vortrag macht: közben jaró.

Dokonáwačka, *i*, f. confectrix, perfectrix, icis, f. Vollbringerinn, Vollenderinn: véghez vévöné, el-végezőné. *Syn.* Dokonatelka.

Dokonáwání, *á*, n. *verb. ex seq.* 2) v. Skonáwání.

dokonáwat, *al*, *ám*, *freq. ex* dokonat. 2) v. skonáwat.

† **dokonca**, *adv.* plane, omnino prorsus, penitus, totaliter: völlig, gänzlich, gar: tellyességgel, egészlen, mindenestől. *boh.* dokonce.

† **dokonce**, *adv. idem.*

dokončení, *á*, *é*, *part. constr.* v. dokonani Nro. 2.

Dokončení, *á*, n. v. Dokonání. Nro. 2.

dokončit, *il*, *ím*, V. P. *imp.* dokonči: v. dokonat Nro. 2.

dokopaní, *á*, *é*, *part. constr.* fossus, perfossus, a, um: zu Ende gegraben: meg-ásott. 2) pedibus impetitus, calcatus, conculcatus, proculcatus, a, um: mit Füßen getreten: meg-rugdaltatott.

Dokopání, *á*, n. *verb. ex seq.*

dokopat, *pal*, *pem*, V. P. *imp.* do

dokop: fodere: zu Ende graben: meg-ásni, kapálni, kapálást (ásást) el-végezni. 2) pedibus trudere, conculcare, proculcare: mit Füßen treten Jemanden: meg-rugdalni.
Dokopáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokopáwať, al, ám, *freq. ex* dokopať.
dokosení, á, é, *part. constr. ex* dokosiť.
Dokoseňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokosiť, il, ím, V. P. *imp.* dokos: penitus falcare, falce desecare, demetere, defalcare: zu Ende mähen, abmähen: le-kaszálni. *boh.* dosekati.
dokowaní, á, é, *part. constr. ex* dokowať.
Dokowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokowať, owal, ugem, V. P. *imp.* dokug: desinere cudere: aufhören zu schmieden, zu schlagen: kovátsolni meg szűni. 2) finaliter cudere: zu Ende schlagen, schmieden: meg-kovátsolni.
Dokramáreňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokramáriť, il, ím, V. I *imp.* dokramar: desinere agere propolam: aufhören ein Krämmer zu seyn: kikalmárkodni.
dokrcaní, á, é, *p. c.* v. prowracání.
Dokrcáňí, á, n. v. Powracáňí.
dokrcať, al, ám, V. P. *imp.* cag, v. powracať *II. rec.* dokrcať sa, v. powracat sa.
dokrčení, á, é, *part. constr.* contractus, a, um. zusammen gezogen. öszve húzott, vonott. 2) incurvatus, a, um: zusammen gekrümmt: meg-görbültt. 3) contortus, corrugatus, a, um: gerümpft, gerunzelt: öszve zsúgorodott, öszve rántzoltt, öszve vonott, öszve tekertt.
Dokrčeňí, á, n. *verb ex seq.*
dokrčiť, il, ím, V. P. *imp.* dokrč. contrahere: zusammen ziehen: öszve húzni. 2) incurvare, zusammen krümmen: meg-görbiteni. 3) contorquere, corrugare: rümpfen, runzeln: egészszen öszve zsúgorítani, öszve vonni, tekerni.
Dokrčmáreňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokrčmáriť, il, ím, V. P. *imp.* dokrčmar: desinere cauponari: aufhören ein Schenk zu seyn: kortsomároskodni-meg szünni.
Dokrepčeňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokrepčiť, il, ím, V. P. *imp.* dokrepči: desinere saltare (salire): aufhören zu tanzen, zu springen: meg-szüni tántzolni. ugrándozni. 2) desinere gesticulari: aufhören die Hände und den Leib behende zu bewegen, wie ein Gauckler: meg-szünni kezeit ide 's tova hánni, vetni, gyestálni.
dokresaní, á, é, *part. constr.* ex dokresať.
Dokresáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokresať, sal, sem, V. P. *imp.* dokreš: desinere ignem elicere (excutere): aufhören Feuer zu schlagen: meg-szünni tüzet ki-ütni. 2) penitus asciare, exasciare, dedolare: völlig beschlagen, behauen: meg-faragni.
Dokresáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokresáwať, al, ám, *freq. ex* dokresať.
dokréseni, á, é, *part. constr.* recollectus, ad se revocatus, reductus, a, um: zurechte gebracht, erholt, erweckt: jó észre hozott.
Dokréseňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokrésiť sa, il, ím, V. P. *imp.* dokreš sa: *reg. Genit.* recolligere, ad se (ad vitam) revo-

lutus, patratus, perpetratus, peractus, consummatus: vollgebracht: el-kövelett, végben vitt, meg tett. *Syn.* wikonaní. *boh.* dokonán. 2) absolutus, terminatus, finitus, ad finem perductus, consumatus, a, um: vollendeter (ein) geendigt: el-végeztetett. *Syn.* dokončení.

Dokonáňí, á, n. confectio, perfectio, peractio, nis, f. Vollbringung: végben vévés. 2) absolutio, terminatio, consummatio, nis, f. Vollendung, Endigung: el-végzés. *Syn.* Dokončeňí. 3) exspiratio, nis, f. mors, tis, f. das Auslöschen, Sterben, der Todt: meg-halás, halál. *Syn.* Skonáňí, Smrt.

dokonat, al, ám, V. P. *imp.* dokonag: conficere, efficere, perficere, patrare, perpetrare, peragere, absolvere, consummare: vollbringen, vollkommen machen, vollziehen, verrichten, abhandeln, ausmachen, abfertigen; meg-tenni, meg-tselekedni. *Syn.* urobit, učiňit, wibawit, wikonat, wipl̓ňit, wirobit. *Usus.* Dokonám gá to sám: id ego ipsemet perficiam (absolvam): das will ich selbst verrichten: én magam el-végzem azt. 2) absolvere, terminare, finire, perficere, conficere, ad finem perducere, consummare: vollenden, endigen: el-végezni, véghez vinni. *Usus.* Dobre zaťaté Weci dokonagme: bene coepta perficiamus: lasset uns die gut angefangenen Sachen vollenden: a' jól kezdett dolgokat végezzük-el. *Rhytmus.* Slubowal si že ma wezmeš, keď že Školi nasṕát príďeš. Uš si prišel, i dokonal; esče si ma Šelmo newzal. 3) exspirare (animam), *Ovid. Liv.* mori, decedere (de vita): auslöschen, sterben, mit Tode abgehen: meg halni. *Usus.* Uš dokonal: jam exspiravit, fatis cessit, de vita decessit, vivere desiit: er ist schon gestorben: immár el-végezte a' pálya futását; immáron meg höltt.

Dokonatel, a, m. v. Dokonáwač.

Dokonatelka, i, f. v. Dokonáwačka.

Dokonáwač, a, m. confector, perfector, is, m. Vollbringer, Vollender: véghez vivő, elvégező. *Syn.* Dokonatel. 2) transactor, is, m: Vortrag machen, der den Vortrag macht: közben járó.

Dokonáwačka, i, f. confectrix, perfectrix, icis, f. Vollbringerinn, Vollenderinn: véghez vévőné, el-végezőné. *Syn.* Dokonatelka.

Dokonáwáňí, á, n. *verb. ex seq.* 2) v. Skonáwáňí.

dokonáwat, al, ám, *freq. ex* dokonat. 2) v. skonáwat.

† dokonca, *adv.* plane, omnino prorsus, penitus, totaliter: völlig, gänzlich, gar: tellyességgel, egészlen, mindenestöl. *boh.* dokonce.

† dokonce, *adv. idem.*

dokončení, á, é, *part. constr.* v. dokonani Nro. 2.

Dokončeňí, á, n. v. Dokonáňí. Nro. 2.

dokončit, il, ím, V. P. *imp.* dokonči: v. dokonat Nro. 2.

dokopaní, á, é, *part. constr.* fossus, perfossus, a, um: zu Ende gegraben: meg-ásott. 2) pedibus impetitus, calcetus, conculcatus, proculcatus, a, um: mit Füßen getreten: meg-rugdaltatott.

Dokopáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokopat, pal, pem, V. P. *imp.* do

dokop: fodere: zu Ende graben: meg-ásni, kapálni, kapálást (ásást) el-végezni. 2) pedibus trudere, conculcare, proculcare: mit Füßen treten Jemanden: meg-rugdalni.
Dokopáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokopáwak, al, ám, *freq. ex* dokopak.
dokoseni, á, é, *part. constr. ex* dokosik.
Dokoseňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokosik, il, ím, V. P. *imp.* dokos: penitus falcare, falce desecare, demetere, defalcare: zu Ende mähen, abmähen: le-kaszálni. *boh.* dosekati.
dokowaní, á, é, *part. constr. ex* dokowak.
Dokowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokowak, owal, ugem, V. P. *imp.* dokug: desinere cudere: aufhören zu schmieden, zu schlagen: kovátsolni meg szűni. 2) finaliter cudere: zu Ende schlagen, schmieden: meg-kovátsolni.
Dokramáreňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokramárik, il, ím, V. .I *imp.* dokramar: desinere agere propolam: aufhören ein Krämmer zu seyn: kikalmárkodni.
dokrcaní, á, é, *p. c.* v. powracaní.
Dokrcáňí, á, n. v. Powracáňí.
dokrcak, al, ám, V. P. *imp.* cag, v. powracak *II. rec.* dokrcak sa, v. powracat sa.
dokrčení, á, é, *part. constr.* contractus, a, um. zusammen gezogen. öszve húzott, vonott. 2) incurvatus, a, um: zusammen gekrümmt: meg-görbültt. 3) contortus, corrugatus, a, um: gerümpft, gerunzelt: öszve zsúgorodott, öszve rántzoltt, öszve vonott, öszve tekertt.
Dokrčeňí, á, n. *verb ex seq.*
dokrčik, il, ím, V. P. *imp.* dokrč. contrahere: zusammen ziehen: öszve húzni. 2) incurvare, zusammen krümmen: meg-görbiteni. 3) contorquere, corrugare: rümpfen, runzeln: egészszen öszve zsúgorítani, öszve vonni, tekerni.
Dokrčmáreňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokrčmárik, il, ím, V. P. *imp.* dokrčmar: desinere cauponari: aufhören ein Schenk zu seyn: kortsomároskodni-meg szünni.
Dokrepčeňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokrepčik, il, ím, V. P. *imp.* dokrepči: desinere saltare (salire): aufhören zu tanzen, zu springen: meg-szüni tántzolni. ugrándozni. 2) desinere gesticulari: aufhören die Hände und den Leib behende zu bewegen, wie ein Gauckler: meg-szünni kezeit ide 's tova hánni, vetni, gyestálni.
dokresaní, á, é, *part. constr.* ex dokresak.
Dokresáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokresak, sal, sem, V. P. *imp.* dokres: desinere ignem elicere (excutere): aufhören Feuer zu schlagen: meg-szünni tüzet ki-ütni. 2) penitus asciare, exasciare, dedolare: völlig beschlagen, behauen: meg-faragni.
Dokresáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokresáwak, al, ám, *freq. ex* dokresak.
dokréseni, á, é, *part. constr.* recollectus, ad se revocatus, reductus, a, um: zurechte gebracht, erholt, erweckt: jó észre hozott.
Dokréseňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokrésik sa, il, ím, V. P. *imp.* dokres sa: *reg. Genit.* recolligere, ad se (ad vitam) revo-

vocare, reducere: zu rechte bringen, erwecken, erholen: észre hozni; fel-éleszteni. *Syn.* skřésit. *Usus.* Nemohli sme sa ho dokřésit: revocare illum ad vitam (reducere) minime potuimus, valuimus: wir konnten ihn nicht zurechte bringen, erhohlen: fel-nem éleszthettök ötet, észre nem hozhattuk. Ledwa sme sa ho dokřésili (dokřésit mohli).

dokrit, il, igem, V. P. *imp.* dokri: contegere, cooperire, plene tegere: bedecken, völlig decken, zu Ende decken: bé-takarni, bé-fedni. *Syn.* zakrit.

dokriti, á, é, *part. constr. ex praec.*

Dokrití, á, n. *verb. ex* dokrit.

Dokríwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokríwat, al, ám, *freq. ex* dokrit.

Dokročeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokročit, il, ím, P. V. *imp.* dokroč: gressu adsequi, pertingere, pervenire: hinschreiten, herschreiten: lépve el-érni.

dokropení, á, é, *part. constr.* ex dokropit.

Dokropení, á, n. *verb ex seq.*

dokropit, il, ím, V. P. *imp.* dokrop. desinere conspergere, spargere aquam: aufhören zu sprengen, z. B. das Wasser: meg-hinteni, karapolni.

dokrwácaní, á, é, *part. constr.* v. dokrwawení.

Dokrwácáňí, á, n. v. Dokrwaweňí.

dokrwácat, al, ám, V. P *imp.* dokrwácag: v. dokrwáwit. *II. rec.* dokrwácat sa: v. dokrwawit sa.

dokrwawení, á, é, *part. constr.* cruentatus, cruentus redditus, sanquinolentatus, a, um: blutig gemacht: öszve véresitetett, meg-vérezett. *Usus.* Dokrwawenich Neprátelow odehnat: hostes vulneratos (vulneribus onustos) dimittere: die Feinde mit blutigen Köpfen abweisen: az ellenséget véressen elbotsájtani.

Dokrwaweňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokrwawit, il, ím, V. P. *imp.* dokrwaw: cruentare, cruentum reddere, sanguinolentare: blutig machen: meg-véresiteni 2) verberando cruentare: blutig schlagen: meg-vérezni. *II. rec.* dokrwawit sa: cruentare se; cruentari: sich blutig machen, blutig gemacht werden: magát meg-víresiteni.

* doktor, a, m. v. Lekár. 2) v. Učitel. *Prov.* Doktor Pankuška, v. Sprosták, Trup.

* doktorčin, a, e, *adj. poss.* v. lekárčin. 2) v. učitelčin.

* Doktoreňí, á, n. v. Lekáreňí.

* doktorit, il, ím, V. I. *imp.* v. Lekárit.

* Doktorka, i, f. v. Lekárka. 2) v. Učitelka.

* doktorow, a, e, *adj. poss.* v. lekárow. 2) v. učitelow.

* doktorski, *adv.* v. lekárski. 2) v. učitelski.

* doktorskí, á, é. *adj* v. lekárskí. 2) v. učitelskí.

* Doktorstwí, á, n. v. Lekárstwí. 2) v. Učitelstwí.

* Doktorstwo, a, n. *idem.*

† dokud *adv.* v. dokad.

† dokudkoliw, dokudkoliwek, v. dokadkolwek.

† dokudlen, *adv.* dokadlen.

dokudlení, á, é *part. constr.* v. rozstrápaní, sstrapatí.

Dokudleňí, á, n. v. Rozstrápáňí.

dokudlit, il, ím, V. I. *imp.* dokudli: v. rozstrápat.

Dokulháňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokulhat, sa, al, ám, V. P. *imp.* dokulhag sa: claudicando pervenire, adrepere: hinkend wohin kommen: sántikálva eljön-

šönni. *Syn.* dokríwať ſa, dokmatlať ſa.
Dokupčení, á, n. *verb. ex seq.*
dokupčiť, il, ím, V. P. *imp.* dokupči: desinere mercari (quaestum facere): aufhören zu handeln: meg szüni kereskedni.
dokúpení, á, é, *part. constr. ex* dokúpiť.
Dokúpení, á, n. *verb. ex seq.*
dokúpiť, il, ím, V. P. *imp.* dokup. residuum emere: das noch Uibrige abkaufen, zukaufen: hozzá venni.
Dokupowáňí, á, n. *verb ex seq.*
dokupowať, owal, ugem, *freq. ex* dokúpiť.
dokúrení, á, é, *part constr. ex* dokúriť.
Dokúreňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokúriť, il, ím, V. P. *imp.* dokur: desinere calefacere: aufhören, zu heizen, zu Ende heizen: meg szünni füteni. 2) desinere fumigare (fumum nicotianae ducere): aufhören Taback zu rauchen: meg szünni dohányozni. 3) percalefacere, satis calefacere; erheizen: igen be-füteni. *Syn.* dokúriť ſa. *boh.* dotopiti ſe. *II. recipr.* dokúriť ſa. *idem Nro* 3. 2) satis fumigare: genug Taback rauchen: eleget dohányozni.
Dokurowáňí, á, n. *verb ex seq.*
dokurowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dokurug *freq. ex* dokúriť.
Dol, u, m. scrobs, is, f. fossa, fovea, ae: Grube: verem. Gama. *boh.* Důl. 2) fodina, ae, f. Grube: bánya. *Usus.* Piſkowí (píſeční) Dol: araneria: Sandgrube: föveny verem, a' honnít a' fövenyet ássák. Sokní Dol: salinae: Salzgruben, oder Salzbrunnen: só-bánya. Stríberní Dol: argenti fodina: Silbergrube: ezüst bánya. Zlatí Dol: auri fodina: Goldgrube: arany bánya. 3) in *Plur.* usitatius Doli, *gen.* Dolow. etc. m. et. Doly, *Gen.* Dól etc. f. inferior pars regionis: der untere Theil (die Tiefe, das Unterste) eines Landes, das Niederland: ál-föld, tartománynak alsó része. *Syn.* dolní Krag. *Usus.* Na Doli iſť etc: ad inferiores partes (regionis. descendere, ire: in das Unterste eines Landes hinziehen, reiſen, hinuntergehen: al-földre (a' tartománynak elsö részére) menni. *Rhytmus.* Eg za Horami, za Dolami, tancowala moga Seſtra z Huſárami.
dolámaní, á, é, *part. constr.* confractus, diffractus, a, um: zerbrochen: öszve tördeltt törött.
Dolámáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dolámať, mal, mem, V. P. *imp.* dolam: diffringere, confringere: zerbrechen: öszve törni. *Usus.* Hlawu ſi dolámať: caput rumpere: ſich den Kopf zerbrechen: fejét öszve törni. Plece (Rameňo) ſem ſi dolámal: fractum est meum brachium: ich habe den Arm zerbrochen: karomat. öszve törtem.
Dolamowáňí, á, n. *verb ex seq.*
dolamowať, owal, ugem, *freq. ex* dolámať.
dolapení, á, é, *part. constr.* v. dochiťení.
Dolapeňí, á, n. v. Dochiťeňí
dolapiť, il, ím, V. P. *imp.* dolap: v. dochiťiť.
Doláňí, á, n. *verb. ex seq.*
doláť, al, egem, V. P. *imp.* dolag: desinere increpare (objurgare): aufhören zu ſchelten: meg szünni feddeni. *Syn.* dobreſiť.
dokáť, dolál, dolegem. V. P. *imp* doleg: complere. replere,

re, explere fundendo, infundere: vollgießen, eingießen: meg tölteni, hozzá tölteni. *boh.* doliti.
dokátí, á, é, *part. constr.* fundendo completus, repletus, expletus, a, um: vollgegoßen: meg (hozzá) töltetett. *boh.* dolit.
Dokátí, á, n. repletio, completio, expletio, infusio nis, f. das Vollgießen, Eingießen: megtöltés, hozzá öntés.
Dolazení, á, n. *verb ex. seq.* v. Dokezení.
dolazit, il, ím, V. P. *imp.* dolaz: v. dokezt.
Dolček: u, m. *dem. ex* Dolek. *Syn.* Gamečka.
† dole *adv. comp.* dolegi, *superl.* negdolegi: v. dolu.
dokéčení, á, é, *part. constr.* plene curatus, a, um: völlig geheilt: kigyógyitatott, megorvosoltatott.
Dokéčení, á, n. *verb. ex seq.*
dokéčit, il, ím, V. P. *imp.* dokeč: plene curare: völlig heilen (curiren): kigyógyitani.
† dolegsſí, *comp.* negdolegsſí, *superl.* v. dolní.
Dolek, lku, m. *dem. ex* Doli: scrobiculus, i, m: fossula, foveola, stria, ae. f. fissum: das Grübchen, kleine Grube: vermetske, kis verem. *Syn.* Gamka. *boh* Důlek *Usus* Prſní (srdeční) Dolek: scrobiculus cordis: die Herzgrube: sziv vermetske. Medzi Lopatkami (Pleci) Dolek: interscapilium: i, n. die Grube zwischen den Schultern: válla közi. W Dlaňí Dolek: vola, ae, f. Höhlung der Hand: marok, kéz marok, marok. 2) nota variolae: Blatternarbe, Blattergrübchen: himlö-hely. *Syn.* Rapina. *boh.* Důlek.
Dokekání, á, n. *verb. ex seq.*
dokekat ſa, al, ám, V. P. *imp.* dokekag ſa: perterreri, exterreri, terrore percelli (percuti): erschrecken, in Schrecken gerathen: meg-éjedni.
† dokení, *adj. omn. gen.* v. dolní.
Dokekení, á, n. *verb. ex seq.*
dokeket, el, ím, V. P. *imp.* dolek: advolare, pervolare: wohin fliegen: oda repülni. *boh.* dolítnúti.
doketnút, tnul (tel), tnem, V. P. doletňi: *idem.*
Doketnutí, á, n. *verb. ex praec.*
Doketowáňí, á, n. v. *verb. ex seq.*
doketowat, owal, ugem, V. I. *imp.* doketug: *freq. ex* doletet.
dokéwaní, á, é, *part. constr.* ex dokéwat.
Dokéwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokéwat, al, ám, V. I. *imp.* dokéwag: plane implere fundendo: ganz vollgießen, zufüllen; meg tölteni. *Syn.* dolát. *boh.* dolúwati. *Usus.* Wíno dokéwat: nutrire (replere) vinum: den Wein füllen: bort meg-tölteni.
Dokéwka, i, f. repletura, impletura vini, cremati, cerevisiae etc. liquor ad supplendum vas: Zufüllwein: Zufüllbier etc. Füllwein, Füllbier etc: bor, pálinka, vagy ser töltelék. *boh.* Dolíwka.
Dokežáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dokežat, žal, žím, V. P. *imp.* dokeži: jacere usque ad: liegen bis: el-feküdni. *boh.* dokežeti. *Prov.* Čo chitrí nedohoní, to keňiwí dokeží. solertem pigritia, pigrum solertia fugit: was der Schnelle nicht einholen kann, das wird der Faule ausliegen: a' tunyaság és szorgalmatosság, nem testvérek.
Dokezení, á, n. *verb. ex* dokezt:
† dokežeti, el, ím, v. dokežat.

Doležite, *adv.* graviter, serio, ponderose: wichtig, nachdrücklich: fontossan, tréfa-nélkül, hatható-képpen, valóban: *boh.* důležite.

Doležitý, á, é, *adj.* gravis, e, magnus, a, um: wichtig, nachdrücklich, viel geltend, von Wichtigkeit, groß, ansehnlich: ható, való. *boh.* důležitý. *Usus.* Doležitá Wec, Príčina: res, causa gravis (magna, gravissima, maxima): wichtige (von Wichtigkeit) Sache, Ursache: sulyos dolog.

Doležitosť, i, f. gravitas, tis, f. Wichtigkeit, Nachdrücklichkeit, Größe, Nachdruck: nehézség. *boh.* Důležitost.

Dolezť, dolezel, dolezem, V. P. *imp.* dolez: perrepere, adrepere: wohin kriechen: hozzá mászni, *Syn.* dolažiť.

doležti, dolezl, dolezu; *idem.*

Doli, *gen.* Dol. f. pl. v. Dol.

Dolíčený, á, é, *part. constr.* plene inalbatus, a, um: völlig ausgeweißt: ki-meszeltetett.

Dolíčeňí, á, n. plena (perfecta) inalbatio, nis, f. völliges Ausweißen, völlige Ausweißung: ki-meszelés.

Dolíčiť, il, ím, V. P. *imp.* dolič. plene inalbare: völlig ausweißen: meg-meszelni.

Dolíčowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

Dolíčowať, owal, ugem, *freq. ex* dolíčiť.

Dolík, u, m. *dem. ex* Dol: v. Dolek. 2) *boh.* v. *seq.*

Dolina, i, f. vallis, is, f. der Thall: völgy. *boh.* Dolík.

Dolinečka, i, f. *dem. ex seq.*

Dolinka, i, f. *dem. ex* Dolina: vallicula, ae, f. Thallchen: völgyetske.

Dolit et dolit, dolegi (u); v. doláť.

† dolíwati, al, ám; v. doléwat.

† Dolíwka, i, f. v. Doléwka.

† dolítnutí, dolitl, dolitnu; v. doleťeť.

dolkowatí, á, é, *adj.* scrobiculosus, scrobibus (fossis) plenus, a, um: grüblicht, grüblet: vermes, árkos. *Syn.* gamkowatí. 2) variolarum notis (vestigiis) sparsus, variolatus, a, um: blatternarbig, blattergrubig: ripatsos, himlö-helyes. *Syn.* rapawí. *boh.* důlkowatí.

* Dolmán, u, m. v. Dolomán.

Dolňáčka, i, f. inferiorum partium femina: Niederländerinn, Unterländerinn: al-földi asszony.

Dolňák, a, m. inferiorum partium vir: Niederländer, Unterländer: al-földi férfi.

dolňe, *adv.* inferne: von unten: alóról.

dolňí, á, é, *adj.* infer, inferus, a, um. inferior, ris: untere: alsó, alsóbb. *boh.* doleňí. *comp.* dolnegší (*boh.* dolegšíg): inferior: der, die, das untere: alsóbb. *Superl* nagdolňegší (*boh.* negdolegší) infimus, imus, a, um: der, die, das unterste: leg-alsóbb.

Dolňíček, čka, m. *dem. ex seq.*

Dolňík, a, m. W Kartách: inferior, der Untermann im Kartenspiele, der Bube in Karten: alsó. *boh.* Spodek. 2) w Šachu: inferior in lusu latrunculorum: Untermann, im Schachspiele: alsó, a' sachban. *boh.* Spodňík.

Dolňozemec, mca, m. v. Dolňák.

Dolňozemka, i, f. v. Dolňáčka.

Dolomáňček, u, m. *dem. ex* Dolománeck.

Dolománeček, čku, m. *dem. ex seq.*

Dolománek, nku, m. *dem. ex* Dolomán: tunicella, ae, f. kurzes Mannröckchen: dolmányka, dolmányotska.

Dolománík, u, m. *idem.*

dolomení, á, é, *part. constr.* penitus fractus, confractus, a, um: völlig gebrochen: szegett, romlott, törött. *Syn.* dolámaní. *boh.* dolomen.

Dolomeňí, á, n. *verb. ex seq.*

dolomiť, il, ím, V. P. *imp.* dolom: penitus frangere, confringere: völlig brechen: öszvetörni. *Syn.* dolámať.

dolowaní, á, é, *p. c.* demissus, imersus, flexus, a, um. de palmite: gesunken, herabgelassen: homlíttatott, vermeltetett, föld-alá bújtattatott; döntetett. *Syn.* Środzení, *vulg.* bugtasowaní, *boh.* Środzen.

Dolowáňí, á, n. imersio (demissio) palmitum per iugum; palmitum diductio, propagatio vitium: das Senken, Hinabsenken, Herablassen, die Senkung, Herablassung des Weinstocks: vermelése (föld alá bújtalása) a' szölő-tőnek, bomlítás, bujtás, szölö döntés. *Syn.* Środzeňí, *boh.* Środzeňí.

dolowať, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: demittere, propagare, mergere palmitem per iugum *Plin. H. N.* den Zweig oder Geschoß des Weinstocks senken, hinab senken, herab lassen: homlítani, vermelni, föld-alá bújtatni, dönteni, a' szölö veszszőt, bujtásokat tsinálni. *Syn.* Środziť, *vulg.* bugtasowať, *boh.* Środziti.

dolowení, á, é, *p. c.* venando (piscando) vacuefactus, a, um: ausgejagt, (ausgefischt), durch Jagen, oder Fischen ausgeleert: ki-halásztatott.

Doloweňí, á, n. *verb. ex seq.*

dolowiť, il, ím, V. P. *imp.* dolow: venando (piscando) vacuefacere: ausjagen (ausfischen), durch Jagen (Fischen) ausleeren: ki-vadászni (ki halászni).

Dolowka, i, f. mergus, i, m. *Colum.* tradux, cis, m. *Varr.* palmes, itis, m. truncus genitalis, propages, is, f. *Auson.* propago, inis, f. *Cic.* Rebengesenk, Weingesenk, Weinranke, die weiter gezogen, und so fortgepflanzt ward; ein Adamit, Grubenheimer, Ableger, Senker; ein alter Rebstock, der ins Erdreich gelegt wird, damit der neue Satz heraus wachse: por-hajas szölö-veszsző *Par. Pap.* bujtás, döntés, homlított szölö veszsző; öreg szölö-tő, mellynek homlítani való veszszei vannak. *Syn.* Gamňík, Środzeňica, Riwák, Rewák, Rozwod, Záhibka. *boh.* Środzeňice, *vulg.* Bugtás. *Aliud est.* Sadzar, seu Wesarka.

Dolowňík, a, m. mergens palmites: der Senker des Weinstocks: homlitó, szölö veszsző döntő.

dolowňíkow, a, e, *adj. poss. ex praec.*

Dolowowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dolowowať, owal, ugem, *freq. ex* dolowiť.

doložení, á, é, *part. constr.* additus, adjectus, adpositus, a, um: zugelegt, hinzu gesetzt, hinzu gefügt: hozzá tétetett, adatott. *boh.* doložen.

Doložeňí, á, n. additio, adjectio, nis, f. die Zulegung, Hinzufügung, das Hinzusetzen, Hinzufügen: hozzá adás, tévés, szerzés.

doložiť, il, ím, V. P. *imp.* dolož: addere, adjicere: zulegen, dazu legen, thun, setzen, hin-

hinzufügen: hozzá-adni, tenni, szerezni. *Usus.* Smím dološiť: audeo addere: dörf ich hinzu setzen: merek hozzá tenni.

Dolu, *adv.* subter, subtus, inferius: unten: lent, allatta. *boh.* dole. *Usus.* Dolu bíwať: subtus habitare: unten wohnen: lent (alatt) lakni, Dolu w Meste: infra in civitate: unten in der Stadt: lent a' városban. Dáleg dolu: inferius: unter unten: alább. 2) infra, deorsum: hinunter, hinab: le, alá. *boh.* dolů. *Usus.* Dolu bežať: decurrere: hinunter fallen: le-esni. Dolu pusťiť: demittere, submittere: hinunter lassen: le-botsátani, ereszteni. Zídeš dolu? descendes: gehst du herunter? le-szálsz-é? 3) deorsum: herunter, herab: le, alá. *boh.* dolů. *Usus.* Poď dolu: descende: herunter! komm herunter: szálly-le.

Dolužnački *adv.* i. e. dolu Bruchem dolu Twáru, na Bruchu (na Brúse) ležať: prone (pronum, in facie) iacere: vorwärts (herabwärts, gestützt, am Bauche) liegen: hasmánt (hason, artzal lehajolva, artzal-le) feküanni. v. horeznačky, et ležať.

Dom, u, m. domus ûs *com.* aedes, dis, f. aecos. i, f. das Haus (zum Wohnen), Wohnhaus: ház. *Usus.* Blázenský (blážnowský) Dom: v. Blážniňec. Bradárský (holárský) Dom: v. Bradárňa, Holárňa. Cwičný (cwičkiwý, trestací) Dom: v. Cwičiňec. Diwací (diwadelní) Dom: v. Diwadlo. Hostinský Dom: v. Hostiňec. Kralowský Dom: domus regia (augusta): königliches Haus: király-ház. Kurewský (nečistých Osob) Dom: v. Kurwínec, Kurwárňa. Mincowí Dom: monetaria domus: das Münzhaus: pénz-verőhaz. Mítní Dom: v. Mítňica. Poprawní (cwičný) Dom, correctoria (castigatoria, disciplinaris) domus, Zuchthaus: fog-ház, fenyéték-ház. *Syn.* robotná Temnica, w ktereg okowaní robiť musá. Radní Dom: v. Radňica. Šenkowní Dom: v. Krčma, Šenk. Školní Dom: v. Škola. Súdni Dom: v. Sudňica. Tanečni (k Tanču) Dom: nymphaeum: Tanzhaus: tántz-ház. Dom na gedno Poňebí (gednoponební): domus unius contignationis: Haus auf einen Stock: fel ház, egy emeletü ház. Na dwoge Poňebí (dwoponební): duarum contignationum: auf zween Stock: két emeletü. Na troge Poňebí (trogponební): trium contignationum, auf drey Stock. három emeletü. Dom stawať: aedificare domum: ein Haus bauen: házat épiteni. W Dome, mém, twém etc: domi meae, tuae etc: in domo mea, tua, etc: im Hause; in meinem, deinem etc: Hause; zu Hause: házban, házomban: házodban etc: Dom od Domu (z Domu do Domu, z Dweri) isť po Domoch chodiť: circumire domos, ostiatim (domatim) ire: Haus für Haus (von haus zu Haus) gehen; in den Häusern herumgehen: házonként járni. z Domu wísť *a*) domo exire: aus dem Hause gehen: házból kimenni. *b*) prodire in publicum: auf die Gasse gehen, aus dem Hause gehen: az útzára ki-menni. *Prov.* Dom přátelský, naglepší: domus amica,

oa, domus optima: eigner Herd ist Goldes werth: leg-jobb otthon; leg-édessebb az otthon-való lakás. Mog Dom neňí Sedlák: nulli servit fundus meus: mein Haus ist kein Knecht: nem paraszt az én házam. Prigmi ho do Domu, esce ta' wen wižene z Hambú. Dag Uhrowi Hospodu, esce ta wen wiženie z Domu: da hospitium, perdes aestimium: nimm ihn ins Haus, so jagt er dich hinaus: adgy a' tótnaak szállást, még ő mutat határt. 2) familia: Haus, Leute im Hause, die zusammen gehören: hazi tseléd. *Usus* Pán Domu: pater familias (*ae*): herus: Herr vom Hause: háznak ura. Pani Domu: materfamilias (*ae*): Frau vom Hause: házi aszszony, háznak aszszonya. Siň (Céra) Domu: filius (filia) familias (*ae*): Sohn (Tochter) vom Hause: házbéli fiu (leány) *Prov.* Ten Dom neprospéwá, kde Kohút mlčí, a Slépka spéwá. Beda tomu Domowi, kde Slépka kríči a Kohút mlčí: vae domui, quam tacente hero domina regit (gubernat): weh dem Hause, wo der Hahn schweigt, und die Henne krähet: jaj annak a' háznak, ahol az aszszony parantsol. Beda temu Domowi, kde rozkazuge Tela Wolowi: quod vult pater, hoc debet filius. Inversus ordo. Currus bovem trahit: man spannt den Wagen vor die Pferde: simon bíró hajtya a' lovat. Bez Soli do Domu, bez Peňazi do Trhu. Mudrí ňebíwá, kdo sa neučíwa: haurit aquam cribro, qui discere vult sine libro: es fällt kein gelehrter von Himmel: 3) inhabitatores domus: Haus, die Einwohner des Hauses: házban lévök. *Usus.* Celí Dom wen wisel. 4) familia, stirps: Haus, Familie, Gesellschaft: ház nemzetség, nem. *Syn.* Rod. *Usus.* Z dobrého Domu: de bona domo: von gutem Hause. jó nemböl, házból való: Z Domu dáwidowého: de domo Davidis: von dawidischen Hause: dávid nemzetségéböl való. 5) res familiarius: das Hauswesen: gazdaság. *Usus.* Dom držať: praesse rei familiari, curare rem familiarem: Haus halten; dem Hauswesen vorstehen: hazi dologra gondot viselni, gazdálkodni. *Prov.* Bohridí Dom: deus gubernat res humanas: Gott hält Haus: az Isten kormányozza az emberek dolgait állapottyait.

doma *adv.* domi, domi suae: zu Hause, heim; in meinem, deinem etc: Hause: othon, oda haza, honnyában, hon *Pár. Páp. Usus.* Doma zostať: a) domi manere: zu Hause bleiben: otthon (oda haza) maradni. *b*) abstinere publico: nicht auf die Gasse gehen, zu Hause bleiben: útzára ki-nem menni; oda haza maradni. Kde doma bil? *a*) Kde bíwať k. p. w Trnawe: habitare Tyrnaviae: wo zu Hause seyn, wo wohnen z. B. Tyrnau: hol lakni, p. o. Nagy-Szombatban. *b*) zrodenim bit: natum esse: wo zu Hause seyn: születni. Kde si doma? a) unde domo? wo zu Hause (bist du)? hová való vagy? *b*) ubi habitas? wo zu Hause (der Wohnung nach)? hol lakol? c) ubi natus es? wozu Hause (der Geburt nach)? hol születtél? *Prov.* Doma rozkazug: ubi paveris, impera: hier hast du nichts

nichts zu befehlen: othon parantsolj. Wſade ge dobre, doma naglepſeg, každému ge nagmilſſá Wlást, každi, kde ſa uláhňe, tam ſa táhňe: ubique bene, domi optime. dulcis amor patriae. Domi manere oportet belle fortunatum: hon (othon) lakjék az, a' ki kedvére akar élni. Édes hazánknak szerelmi: Heimweh. Ueberall iſt gut, daheim (zu Hauſe) am beſten. Nemá wſetčich doma: est aliquantum rasus. Rotulas habet nonnihil confusas. Caput sine cerebro: er iſt nicht recht bey Sinnen; er hat nicht recht alle fünf Sinnen beyſammen: bódultt eszü.

Domabog, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi-név.

domacaní, á, é, part. constr. v. domatani.

domacáňí, á, n. v. Domatáňí.

domáčaní, á, é, part. constr. ex domáčak: v. domočení.

domáčáňí, á, n. verb. ex eodem. v. Domočeňí.

domacak, al, ám, V. P. imp. domacag: v. domatak. II. rec. domacak ſa: v. domatak ſa.

domáčak, al, ám, V. P. imp. domáčag: v. domočik. II. rec. domáčak ſa: v. domočik ſa.

domácí, á, é, adj. domesticus, a, um: häuslich, was unſer Haus, oder Familie betrifft, darinn iſt, oder vorgeht: házi házbéli. Syn. domňí, domowí, domowní. Usus. Domácí Had: boa. ae, f. Plin. H. N. Hausſchlange, Unk: házi kigyó, tehény szopó kigyó. Domácí Peſ, Wežňík: canis villaticus, domesticus, Haushund: házi kutya, kuvasz, komondor. Domácá Čeľaď: familia: das Hausgeſinde: tseléd. Domácá Wečera: dominaenia: Hausmahlzeit: házi vatsora. Domácí: domestici: ſeine Leute zu Hauſe: ház-béliek. 2) domesticus, internus, a, um: einheimiſch, innerlich; was unſere Stadt, oder Land betrifft, darinn iſt, oder vorgeht: házbéli, hazból való. 3) familiaris, communis, e: gemein: köz, közönséges. Syn. domagſí.

† domácí, adj. omn. Gen. idem.

† domácki, á, é, adj. v. domácí Nro. 3.

domagſí, á, é, adj. v. domácí.

Domahak, a, m. praetensor, postulator, praetendens vir: Forderer, Verlanger: kérő. 2) urgens, instans vir: Dränger, Antreiber: igen kérő.

Domahačka, i, f. praetendens (postulans) femina: Fordererinn, Verlangerinn die etwas fordert: kéröné. 2) urgens, instans femina: Drängerinn, Antreiberinn: erövel kérő asszony.

domáhaní, á, é, part. constr. praetensus, postulatus, petitus, a, um: gefordert: kértt, kéretett. 2) ursus, a, um: gedrängt, angetrieben: erövel kértt.

Domáháňí, á, n. praetensio, postulatio, petitio, nis, f. Forderung, das Fordern: kérés. 2) ursio, adursio, nis, f. das Fordern, Drängen, Antreiben, die Forderung, Drängung, Antreibung: igen erös kérés, kivánás.

domáhak, ſa, al, ám, V. I. imp. domáhag ſa: reg. genit. praetendere, poscere, postulare, petere, flagitare, efflagitare: fordern, verlangen: kérni, kivánni. 2) urgere, insta-

stare: drängen, antreiben, von etwas nicht ablassen, nicht abgehen; igen kérni, esedezni. *Usus.* Wždi sa donútra domáhá: sui immissionem constanter urget: er begehrt sich immer ein: be-kéredzik.
Domakáňí, á, n. *verb. ex seq.*
domakať, al, ám V. I. *imp.* domakag: mollescere, *Ovid.* mollefieri: weich werden, die Härte verlieren: meg lágyúlni. *Syn.* domaknúť.
† domakati se, al, ám; v. domatať sa.
domaknúť, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* domákňi: v. domakáť.
domaknutí, á, e, *part. constr. ex praec.*
Domaknutí, á, n. *verb. ex* domaknúť.
domatani, á, é, *part. constr. ex* domatať, et domatat sa.
Domatáňí, á, n. *verb. ex seq.*
domatať, ál, ám, V. P. *imp.* domatag. desinere tangere (contrectare, attrectare): aufhören zu greifen (berühren, betasten): meg szünni tapogatni, illetni, motozni. 2) tangendo (palpando. contrectando) deprehendere. invenire: durch Greifen finden, erwischen: motozva, tapogatva meg találni, reá akadni. *Syn.* domatať sa. *II. rec.* domatať sa; satis tangere (attrectare, contrectare): genug (viel) greifen, berühren, betasten: meg motozni, tapogatni. 2) tropice cum *Genit.* reperire comperire: finden, erfahren: reá akadni, meg találni. *Syn.* dopáSit sa, naSabiť. *boh.* domakati se, dopíSiti se. *Us.* Domatať sa Prawdi: veritatem adsequi: die Wahrheit finden: igszságot észre venni.
domazaní, á, é, *part. constr.* v. doblačení, pomazaní umazaní.
Domazáňí, a, n. v. Doblačení, Pomazáňí, Umazáňí.
domazať, zal, žem, V. P. *imp.* domaž: v. doblačiť, pomazat, umazať. *II. rec.* domazáť sa: v. doblačiť sa, pomazať sa, umazať sa.
Domček, u, m. *dem.* domuncula, domuscula aedicula, ae, f. ein kleines Häuschen, Häuslein: házotska, házika. *Syn.* Domec, Domek. 2) zeta (philagoria), ae, f. zotecula, ae, f. Plinn. domus hortensis: Lusthaus, Gartenhaus: filagoria. *Syn* záhradňí Krámček.
Domec, mcu; v. Domek.
Domeček, čku, m. *dem. ex seq*
Domek, mku, m. *dem. ex* Dom: v. Domček.
domeraňí, á, é, *part. constr. ex* domerať. *boh.* domořen.
Domeráňí, á, n. *verb. ex seq.*
domerať, al, ám, V. P. *imp.* domerag: desinere metiri (mensurare): aufhören zu messen: meg szüni, mérni. *boh.* domeřiti. 2) complere, replere, admetiri, suppeditare ad mensuram: zumessen. z. B. Getreide: hozzá mérni.
Domeráwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
domeráwať, al, ám, *freq. ex* domerať.
domereni, á, é, *part. constr. ex* domeriť.
Domereňí, á, n. *Verb. ex seq.*
domeriť, il, ím, V. P. *imp.* domer: desinere placare (conciliare, reconciliare, propitiare, componere): aufhören zu versöhnen: meg szünni engesztelni.
† doměriti, il, ím; v. domerať.
domesť, dometel, dometem, V. P. *imp.* domeť: v. dometať.

dometaný, á, é, *part. constr.* ex dometat.
Dometáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dometat, al, ám, V. I. *imp.* dometag: desinere verrere (scopare): aufhören zu kehren: meg-szüni seperni. *Syn.* domest. *boh.* domítati.
dometený, á, é, *part. constr.* ex domest.
Dometěňí, á, n. *verb. ex eod.*
domídlený, á, é, *part. constr.* ex domídrit.
Domídleňí, á, n. *verb. ex seq.*
domídlit, il, ím, V. P. *imp.* domídli: desinere sapone linere (smigmare, smigmate imbuere): aufhören zu seifen: meg-szünni szappanyozni.
domikaný, á, é, *part. constr.* ex domikat.
Domikáňí, á, n. *verb. ex seq.*
domikat, al, ám, V. P. *imp.* domikag: desinere trudere: aufhören zu stoßen: zu drängen: meg-szünni rántzikálni, taszitani. *II. rec.* domikat sa. *reg. Genitiv.* multum trusitare. *Phaedr.* viel stoßen, hin und her stoßen: sokat taszigálni.
Domíleňí, á, n. *verb. ex seq.*
domílit, il, ím, V. P. *imp.* domil: desinere perturbare: aufhören zu verwirren, konfus zu machen: meg-szünni zúrni, zavarni.
Domilowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
domilowat, owal, ugem, V. P. *imp.* domilug: desinere amare: aufhören zu lieben: meg-szüni szeretni. *Syn.* dolúbit.
Domíňeňí, á, n. consilium, sententia: der Entschluß, die Entschließung: végzés.
domíňit sa, il, ím, V. P. *imp.* domíň sa: reg. *gen.* statuere, constituere, decernere rem, capere consilium, resolvere se: sich entschließen, Entschluß fassen: magát meg-határozni, el-szánni, el-tekélleni.
domíreňí, á, n. *verb. ex seq.*
domírit, il, ím, V. I. *imp.* domír: desinere collineare (dirigere): aufhören zu zielen: meg-szünni arányozni a' tzélra. *II. rec.* domírit sa: satis collineare: viel (genug) zielen: neki arányozni.
Domisel, slu, m. conjectura, ae, f. opinio, suspicio, nis, f. die Muthmassung: gyanakodás, vélekedés. *Syn.* Domisleňí, Hádáňí, Podezreňí. *boh.* Dûmisl, Dûwtip. 2) sagacitas, tis, f. ingenium, i, n. Scharfsinn, Scharfsinnigkeit: éles elmesség. *Syn.* Dowtip *boh.* Dûmisl, Dûwtip.
domiselňe, *adv.* quantum conjecturare licet: muthmaßlich: vélekedve. 2) sagaciter, solerter, acute, ingeniose: scharfsinnig: serényen, okosan, szorgalmatosan. *boh.* dûmislňe. 3) v. zmiselňe.
domiselný, á, é, *adj.* opinabilis, conjecturalis, e: muthmaßlich: vélekedö. 2) sagax, cis; solers, tis; acutus, ingeniosus, a, um: scharfsinn: éles elmejü, valamit hamar által értö, fel-találó. *boh.* dûmislný. *Usus.* Domiselné Reči: argutiae: Spitzfindigkeiten: mesterséges okoskodások. 3) docilis, e: gelehrig: könnyen tanuló. *Syn.* schopný, pochopný. 4) v. zmiselný.
Domiselnosť, i, f. natura (conditio) conjecturalis: Muthmaßlichkeit: vilekedöség. 2) v. Domisel. 3) v. Zmiselnosť.
Domisko, a, n. *exagger. et contemt. ex* Dom: ingens domus: ein großes Haus: nagy roppant ház.
Domisleňí, á, n. conjectura, ae,

ae, f. opinio, suspicio, conjectio, nis, f. Muthmassung: vélekedés. *Syn.* Domňeňí, Domisel.

† Domisleňí, n. *dem.*

domisleť, sa, lel, lím, V. P. *imp.* domisli sa: conjicere, conjecturam facere, divinare: muthmaßen, rathen, muthmaßlich schließen, Muthmaßung haben: vélekedni. *boh.* domísleti se. 2) perspicere, intelligere: einsehen, verstehen: által latni, meg-érteni. *Usus.* Wšecci ťito, i gá těš nemožem sa domisleť, gaké ti máš sňimi Zrozumeňí? omnes hi una mecum non intelligunt, quae ratio tibi cum illis intercedit. *Cic.*

† domísleti se, el, ím; *idem.*

domisliwe, *adv.* v. domiselňe.

domislíwí, á, é, *adj.* v. domiselní.

Domisliwosť, i, f. v. Domiselnosť.

domiť, il, igem, V. P. *imp.* domi: desinere lavare: aufhören zu waschen. z. B. die Töpfe; meg szüni mosni *II. rec.* domiť sa: satis lavare: genug waschen: elegendöképpen mosni.

† Domítáňí, n. v. Dometáňí.

† domítati, al, ám; v. dometať.

domití, á, é, *part. constr. ex* domiť et domiť sa.

Domiťí, á, n. *verb. ex iisdem.*

Domíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domíwať, al, ám, *freq. ex* domiť.

† domíwatise, al, ám; v. domíwať sa.

Domkár, a, m. domuncularius, inquilinus, rusticus rure carens: Häusleer, ohne Acker: zsellér, házas zsellér, kinek háza vagyon, de semmi földje sintsen. *Syn.* Chalupkár, Chalupňík, Hofer bez Roli, Hosťakár, Hosťačňík. *boh.* Podruh, Domowňík.

domkárčin, a, e, *adj. poss. ex* Domkárka. *Syn.* chalupkárčin, chalupňiččin, hosťakárčin, Hosťačňiččin.

Domkáreňí, á, n. v. Domkárstwí.

domkáriť, il, ím, V. I. *imp.* domkar: domuncularium esse: ein Häusler seyn: zsellérkedni, zsellérségben lakni.

Domkárka, i, f. domuncularia, inquilina, uxor rustici sine rure: des Häuslers Weib: zsellér aszszony, kinek háza vagyon, de semmi földje sintsen. *Syn.* Chalupkarka, Chalupkňička, Hoferka bez Roli, Hosťakárka, Hosťáčňička; *boh.* Podruhiňe. 2) v. Hoferka.

domkárow, a, e, *adj. poss. ex* Domkár. *Syn.* chalupkárow, chalupňíkow, hosťakárow, hosťačňíkow.

domkárski, *adv.* more domunculari (inquilinae): häuslerisch, häuslermässig: zséller modgyára. *Syn.* chalupkárski, chalupňicki, hosťakárskí, Hosťačňicki.

domkárskí, á, é, *adj.* domuncularios (inquilinos) adtinens: die Häusler betreffend: zselléreket illető. *Syn.* chalupkárskí, chalupňickí, hosťakárskí, hosťačnickí.

Domkárstwí, á, n. domunculariatus, inquilinatus, us, m. rusticatio sine agris: Häuslerei ohne Acker: zsellérkedés, zsellérség. *Syn.* Chalupkárstwí, Chalupňictwí, Hosťakárstwí, hosťačňictwí, *boh.* Podruží, Podružtwí.

domlácaní, á, é, *part. constr.* ex domlácať.

Domlácáňí, á, n. *verb. ex seq.*

domlácať, al, ám, V. I. *imp.* do-

domlácag: finaliter triturare; jam jam absolvere triturationem: zu Ende dreschen: el-tsépelni.
† domláceti, el, ím; idem.
Domlacowáňí, á, n. verb. ex seq.
domlacowať, owal, ugem, freq. ex domlácať.
domlátení, á, é, part. constr. ex domlátiť.
Domlátěňí, á, n. verb. ex seq.
domlátiť, il, ím, V. P. imp. domlať: desinere tribulare, triturare, exterere: aufhören zu dreschen: a' tséplést el-végezni.
domleť, domlel, domelem, V. P. imp. domel: desinere molere, absolvere molitionem farinae: zu Ende mahlen: az örlést el-végezni. boh. domliti.
domletí, á, é, part. constr. ex praeced.
Domletí, á, n. verb ex domleť.
Domlíwáňí, á, n. verb. ex seq.
domléwať, al, ám, V. I. imp. domléwag: freq. ex domleť, boh. domlíwati.
† domliti, domlel, domeli (u); v. domleť.
† Domlíwáňí, n. v. Domléwáňí.
† domlíwati, al, ám; v. domléwať.
Domluwa, i, f. objurgatio, reprehensio. vituperatio, expostulatio, nis, f. der Verweis: pirongatás, feddés, dorgálás. Syn. Dohowárka.
Domluwač, a, m. objurgator, reprehensor, vituperator, expostulator, is, m. Verweiser, Verweisgeber: feddő, meg-feddő, dorgáló, pirongató. 2) v. Dohowáráč.
domluwaččin, a, e, adj. poss. ex seq.
Domluwačka, i, f. objurgatrix, vituperatrix, expostulatrix, icis, f. Verweiserinn, Verweisgeberinn: feddőné, pirongatóné, dorgálóné. 2) v. Dohowáračka.
domluwačňe, adv. cum reprehensione: verweißlich: fedve, pirongatva. dorgálva. Syn. dohowáračňe.
domluwační, á, é, adj. objurgatorius, reprehensorius, vituperatorius, a, um: verweißlich, Verweiß gebend: feddő, pirongató, dorgáló. Syn. dohowáračný.
domluwačow, a, e; adj. poss. ex Domluwač.
domlúwaný, á, é, part. constr. objurgatus, reprehensus, vituperatus, a, um: getadelt, verweißen: feddett, pirongatatott, dorgáltatott. 2) v. dohowáraný.
Domlúwáňí, á, n. objurgatio, reprehensio, vituperatio, expostulatio, correptio, nis, f. das Verweisen, die Verweisung, der Verweis, Tadel: meg-feddés, pirongatás, feddés, dorgálás, szemre vetés, hányás. Syn. Wičitáňí, Wytikáňí, Trestáňí, Dohowáráňí. 2) v. Dohowáráňí.
domlúwať, al, ám, V. I. imp. domlúwag: objurgare, reprehendere, vituperare, expostulare: Verweis geben schelten tadeln, verweißen: feddeni, meg-feddeni, dorgálni, pirongatni, meg-fenyíteni, szemre vetni, meg dorgálni, meg-hurogatni. 2) v. dohowárať. II. rec. domlúwať sa: compellare: benennen: meg-szóllitani. Syn. menowať.
Domluwatel, a, m. v. Domluwač.

Dom-

Domluwatelka, i, f. v. Domluwačka.

domluwení, á, é, part. constr. ex domluwit.

Domluwení, á, n. verb. ex seq.

domluwit, il, ím, V. P. imp. domluw: sermonem (orationem) absolvere, finire: ausreden, aussprechen, von jedem reden: a' beszédet el-végezni. Syn. Řeč dokončit, dopowedet, Dohoworit.

domněle, adv. putative, opinate, opinative: vermeint, vermeintlich: gondolva, vélve.

domnělí, á, é, adj. putativus, creditus, opinatus, a, um: vermeint, vermeintlich, was dafür gehalten wird, oder worden ist: el-hitt, véltt.

domněliwe, adv. opinabiliter, imaginabiliter, imaginarie, imaginative, opinative, opinato: vermuthlich: vélekedve, képzelve, vélekedhetöképpen. Syn. domnitedelně, domnitelně, domníwačně.

domněliwí, á, é, adj. opinabilis, e; Cic. opinatus, imaginarius, imaginativus, opinativus, opiniosus, a, um; vermuthlich, nur im Gedanken oder in Vermuthung bestehend: vélekedö, képzelö. Syn. domnitedelní, domnitelní, domníwační.

Domněliwost, i, f. opinabilitas, tis, f. imaginatio, vis imaginandi: Vermuthlichkeit: vélekedés, vélés, képzelösség.

domnělně, adv. v. domiselně.

domnělní, á, é, adj. v. domiselní.

Domnělnost, i, f. v. Domiselnost.

Domnění, á, n. opinio, opinatio, nis, f. coniectura, ae, f. die Meinung, Vermuthung, Muthmaßung, das Vermuthen: vélekedés, vélés. Syn. Domníwaní. boh. Domnění et Důmnění. Usus. Proti Domnění: praeter (contra) opinionem ex inopinato: wider Vermuthen: vélekedésen kévül, reménytelenül. Proti mému Domněnu: praeter (contra) meam opinionem, nec opinantis, ti etc: wider mein Vermuthen: vélekedésem ellen. Proti mému Domnění to se mi stáwá: mihi nec opinanti istud contingit: mir begegnet es wider mein Vermuthen: ez véletlenül történik velem. Podla mého Domnění: mea opinione, ex opinione mea, ut mea fert opinio, ut opinor (credo, puto): nach meiner Vermuthung: Az én vélekedésem szerént a' mint vélem. Prov. Zachowání Domnenú rowné není. Na wíchírné Gahodí skosem nechodá: non respondet opinioni calculus: hires eperjre nem kell kosárral menni. 2) sententia, existimatio, nis, f. Meinung, ilélet. Usus. Podla mého Domnění: de sententia mea: nach meiner Meinung: itéletem szerént. On ge podla mého Domnění múdrí: est de sententia mea (ex opinione mea, ut puto, credo) doctus; puto (opinor): eum esse doctum: er ist nach meiner Meinung gelehrt: ö az én itéletem szerént tudós tanúltt. Swé Domnění wipowedet: dicere sententiam suam: seine Meinung sagen: az itéletét ki mondani. Teho Domnění bit: esse in opinione, habere opinionem, sentire, putare: in der Meinung seyn: abban a' vélekedésben (itéletben lenni. 3) consilium: Mei-

Meinung, Vorsatz, Entschluß: feltett tzél. 4) consilium, sententia finis: Meinung, Absicht: végzés. 5) sententia: Gesinnung, Meinung: meg gondolás. 6) voluntas, tis, f. der Wille, die Meinung: akarat. 7) suspicio, nis; f. der Argwohn; gyanuság, gyanakodás. *Syn.* Podezřeni. 8) exspectatio, nis, f. Vermuthung, Erwarthung: várakozás.

domní, á, é, *adj.* v. domácí.

Domňička, i, f. v. Domkárka.

Domňík, a, m. v. Domkár.

domňitedelňe, *adv.* domňeliwe,

domňitedelní, á, é, *adj.* v. domňeliwí.

Domňitedelnost, i, f. Domňeliwost.

domňitelňe, *adv.* v domňeliwe.

domňitelní, á, é, *adj.* v. domňeliwí.

Domňitelnost, i, f. v. Domňeliwost.

Domňíwač, a, m. opinator, is, m. *Cic.* existimator: is, m. ein Vermuther: vélekedö, itelö.

Domňíwačka, i, f. opinatrix: imaginatrix, cis, f. eine Vermutherinn: vélekedöné, itélöné.

domňíwačňe, *adv.* v. domňeliwe.

domňíwační, á, é, *adj.* v. domňeliwí.

Domňíwačnost, i, f. v. Domňeliwost.

domňíwaní, á, é, *part. constr.* opinatus, a, um: vermuthet: véltt.

Domňíwání, á, n. opinatio: nis, f. Vermuthung, Meinung, vélés. vélekedés. *Syn.* Zdání, Domňení. 2) sententia, ae, f. Meinung, was man meint: itélet, vélés, gondolat.

domňíwat sa, al, ám, V. I. *imp.* domňíwag sa; opinari, conjicere, suspicari, imaginari: vermuthen, muthmaßen, vermuthend seyn, sich einbilden: vélekedni, vélni, gondolni. gyanakodni. *Syn.* mislet, nazdáwat sa, *Usus.* Gak sa domňíwám: ut opinor, mea fert opinio, mea opinione: wie ich vermuthe: a' mint én vélem. 2 putare, existimare, arbitrari, censere, sentire, veri, iudicare: meinen, glauben, dafür halten, urtheilen: itélni, vélni, gondolni. *Syn.* nazdáwat sa, zdat sa, záto mat, pokladat. *Usus.* Člowek bi sa aňi nedomňíwal: vix crederis. vix credas etc: man sollte kaum meinem: nem-is gondolhatná az ember. Co sa wi domňíwate? quid putatis? was meinet ihr: mit véltek tik? Zdáliž sa domňíwáte, že bich gá bol prišel? an me censetis venturum fuisse? vermeinet ihr, daß ich gekommen wäre? gondollyátok-é vélitek-é), hogy el-jöttem volna? 3) videri: meinen, scheinen, dünken: látszatni. *Syn.* wideť sa. *Usus.* Domňíwám sa, že ta Wec g: dobrá: res videtur mihi esse bona; res, puto (ut puto) bona est; rem bonam puto esse: ich meine, die Sache sey gut; die Sache scheint mir gut zu seyn; die Sache ist, wie ich meine, gut: nékem ez a' dolog jónak látszatik lenni; ez a' dolog, a' mini vélem, jó. 4) cogitare, sentire: meinen, denken, sich vorstellen: gondolni képzelni. *Usus.* Jnáč mluwí, než sa domňíwá: aliter ac sentit (cogitat): loquitur: er redet anders, als ers meint: nem ugy beszél, mint gondol.

domňiwatedelňe, *adv.* v. domňeliwe.

domňíwatedelní, á, é, *adj.* v. domňeliwí.
Domňíwatedelnost, i, f. v. Domňeliwost.
Domňíwatel, a, m. v. Domňiwač.
Domňíwatelka, i, f. v. Domňíwačka.
domňíwatelne, *adv.* v. domňeliwe.
domňíwatelní, á, é, *adj.* v. domňeliwí.
Domňíwatelnost, i, f. v. Domňeliwost.
domnožení, á, é, *part. constr. ex* domnožit.
Domnožení, a, n. *verb. ex seq.*
domnožit, il, ím, V. P. *imp.* domnož: desinere augere, multiplicare: aufhören zu vermehren, zu mehren: meg szüni szaporitani, sokasitani. *II. rec.* domnožit sa: valde augeri (crescere): sich zu viel mehren, vermehren: igen meg-sokasodni. szaporodni.
Domnožíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
domnožíwat, al, ám, *freq. ex* domnožit.
domočení, á, é, *part. constr.* plane madefactus, humectatus, a, um: völlig genetzt, naß gemacht: egészlen meg-áztatott, meg-nedvesitetett, meg-vizeztetett. 2) plane maceratus: völlig gerüstet, gewässert, z. B. Flachs, Hanf: ki áztatott. *Usus.* Domočení Len, domočené Konope: maceratum linum, macerataе canabes: geröstеter Flachs, Hanf: ki áztatott kender, len.
Domočeňí, á, n. *verq. ex seq.*
domočit, il, ím, V. P. *imp.* domoč: desinere madefacere, vel macerare: aufhören zu netzen (naß zu machen) oder zu rösten, zu wässern: meg szüni nedvesiteni, áztatni, vizezni. 2) plane madefacere (macerare): zu Ende netzen, rösten wässern, z. B. Flachs: megáztatni, ki áztatni. 3) desinere mejere (mingere, urinam reddere): aufhören sein Wasser abzuschlagen: meg szünni vizelleni, húgyolni. *II. rec.* domočit sa. satis madefieri, vel macerari: genug genetzt oder geröstet (gewässert) werden: eleget ki ázni.
Domokáňí, á, n, *verb. ex seq.*
domokat, al, ám, V. I. *imp.* domokag: finaliter madefieri (humefieri): zu Ende naß werden: egészszen meg-ázni.
domoknúť, knul (kol), kňem, V. P. *imp.* domokňí. *idem.*
Domoknutí, á, n. *verb ex praec.*
Domow, a, m. domus, ûs, epic. habitatio, nis, f. die Heimat, Ort, wo jemand wohnt: ház, lakás. *Syn.* krag. 2) patria, ae, f. die Heimath, Geburtsort: haza, született földünk.
domow, *adv.* domum: nach Hause, heim: haza. *boh.* domů. *Usus.* Domow ísť: domum ire: nach Hause gehen: haza menni.
domowí, á, é, *adj.* v. domácí.
domowňe, *adv.* domestice: häuslich: házi módon.
domowní, á, é, *adj.* v. domácí.
† domowňí, *adj. omn. gen.* v. domácí Nro. 1.
† Domowňica, i, f. v. Gosťka. 2) v. Domkárka.
† Domowňík, a, m. v. Gosť. 2) v. Domkár.
Domrzáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Domrzáňí.
domrzať, al, ám, V. I. *imp.* domrzag, reg. *Accus.* pers. v. omrzať, domrzeť: incommodare. *Usus.* Wždi mé domr-

mrźá: continuo mihi est molestus, gravis, incommodus: er fällt mir immer beschwerlich: szüntelen nekem alkalmatlan. *Ta Wec ma domrźá*: res mihi est molesta, moleste fero rem: mich verdrießt die Sache, ärgert mich: ez a' dolog boszszont engemet.

domrzený, á, é, *part. constr.* morosus, difficilis, indignans, indignabundus, iratus, a, um: verdrossen, verdrießlich, mürrisch, zornig, unwillig: kedvetlen, komor, haragos.

Domrzeňí, á, n. *verb. ex seq.*

domrzet, zel, źím, V. P. *imp.* domrz, reg. *Accus.* pers. esse molestum, esse molestiae, molestiam adferre, movere indignationem (stomachum): verdrießen, Aergerniß, oder Unwillen verursachen, beschwerlich fallen: valakit meg-boszszontani, boszszúságot szerezni. *Usus.* To ma domrzelo: hoc mihi molestum (molestiae) fuit; id moleste tuli; propter hoc indignatus sum; das hat mich verdrossen (geärgert): azért meg boszszonkodtam, az nekem alkalmatlan volt.

† domů, *adv.* v. domow.

domučený, á, é, *part. constr.* domučit: tortus, excruciatus, a, um: abgemartert, abgepeinigt, abgefoltert: gyötrött, kénzott. *Syn.* umučený.

Domučeňí, á, n. *verb. ex eodem.* excruciatio, nis, f. Abmarterung: gyötrés, kénzás. *Syn.* Umučeňí.

domúčený, á, é, *part. constr.* domúčit: farina conspersus, a, um: mit Mehl bestreut: belisztezett, lisztel meg-hintetett.

Domúčeňí, á, n. *verb. ex eodem.*

domučit, il, ím, V. P. *imp.* domuč: desinere torquere (cruciare, excruciare): aufhören zu foltern, martern, peinigen: kénozni meg-szünni. *II. recipr.* domučit sa: reg. *gen.* excruciare, discruciare, multum torquere: abmartern, vielpeinigen (martern): öszve kénozni.

domúčit, il, ím, V. P. *imp.* domúč: farina conspergere, perspergère: mit Mehl bestreuen: meg-lisztezni, liszttel meg-hinteni.

domutený, á, é, *part. constr. ex* domutit.

Domuteňí, á, n. *verb. ex seq.*

domutit, il, ím, V. P. *imp.* domuť: desinere butyrum conficere: aufhören zu buttern, Butter zu machen: meg-köpülleni, a' köpüllést el-végezni. 2) desinere turbidum reddere: aufhören trübe zu machen: meg szünni fel-zavarni.

donášaný, á, é, *part. constr.* v. donesený.

Donášaňí, á, n. v. Doneseňí.

donášat, al, ám, V. I. *imp.* donášag: v. donest. *boh.* donášeti.

Donášawáňí, á, n. *verb. ex seq.*

donášawat, al, ám, *freq. ex* donášat.

† donášeti, el, ím; v. donášat.

doňekad, *adv.* aliquamdiu, aliquandiu, aliquo tempore: eine Zeit lang, eine Weile: egy ideig. *Syn.* poňekad.

† doňekud, *adv. idem.*

Doňes, u, m. adlatura, allatura, ae, f. hozás.

donesený, á, é, *part. constr.* adlatus, adportatus, a, um: gebracht, hinzugebracht, zugetragen, hingetragen: el-hozatott, el-hozott. *Syn.* donášaný. *boh.* donesen et donešen.

Do-

Doneſeňí, á, n. adlatio, adportatio, perlatio, nis, f. das Bringen, Bringung, Herzubringung, das Zutragen, Zutragung, Hertragung, Hintragung: el-hozás al-hozatás. *Syn.* Donáſáňí.

doneſt, doneſel, doneſem, V. P. *imp.* doneſ: ferre, adferre, adportare, deferre, perferre illuc, istuc: bringen, herzu bringen, holen, hintragen, dort hin tragen, zutragen: el-hozni. *Syn.* donáſat. *Usus.* Na Rinek doneſt: in forum ferre: zu Markte bringen: piatzra hozni.

† doneſti, doneſl, doneſu: *idem.*

doňičení, á, é, *part. constr.* v. zňičení.

Doňičeňí, á, n. v. Zňičeňí.

doňičit, il, ím; V. P. *imp.* doňič. v. zňičit.

doňitowaní, á, é, *part. constr.* ex doňitowat.

Doňitowáňí, a, n. *verb. ex seq.*

doňitowat, owal, ugem, V. I. *imp.* doňitug: conferruminare, *Plin. H.N.* zuſammen löthen: öszve forasztani.

donoſení, á, é, *part. constr.* ex donoſit.

Donoſeňí, á, n. *veb. ex seq.*

donoſit, il, ím, V. P. *imp.* donoſ: desinere portare, gestare: aufhören zu tragen: meg szüni hordozni, viselni.

donowí, á, n. v. Donowek.

Donowáňí, á, n. *verb. ex seq.* temporis verni transactio: Zubringung der Frühlingszeit: tavaszi időnek el-töltése.

donowat, owal, ugem, V. I. *imp.* donúg: tempus vernum transigere: die Frühlingszeit zubringen: a' tavaszi időt el-tölteni, ki-tölteni.

Donowek, wku, m. tempus vernum: Frühlingszeit: tavaszi idő. *Syn.* Donowí, garní Čaſ, Gat.

* donuceni, á, é, *part. constr.* v. *seq.*

donukení, á, é, *part. constr.* adactus, coactus, impulsus, a, um: gezwungen: kintelenitetett, kénszeritetett. *Syn.* priſiľení. *boh.* donucen.

Donukeňí, á, n. adactio, coactio, impulsio, nis, f. das Zwingen, der Zwang: kénszerités kéntelenítés. *Syn.* Priſiľeňí.

donukit, il, ím, V. P. *imp.* donuk: adigere impellere: zwingen, bemäßigen: kéntelenitteni, kénszeríteni. *Syn.* priſilit.

doorani, á, é, *part. constr.* peraratus, a, um: völlig gepflügt, ausackert: mindenestől fogva felszántatott, egiszszen meg szántatott.

Dooráňí, á, n. *verb. ex seq.*

doorat, ral, rem, V. P. *imp.* door: arandi finem facere, araturam (arationem) absolvere: das Pflügen endigen, völlig ausackern: el-végezni, a' szántást. *boh.* doworati.

Doorawáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doorawat, al, ám, *freq. ex* doorat. *boh.* doworáwati.

dopadaní, á, é, *part. constr.* clausus, a. um: zugefallen, geſchloſſen: bézárlott, rekesztett. 2) v. dopadnutí. 3) v. dopukaní.

Dopadáňí, á, n. clausio, nis, f. Zufällung, Schleißung, das Zufallen, Schließen: rekesztés, tsukás. 2) v. Dopadnutí. 3) v. Dopukáňí.

dopadat, al, ám, V. I. *imp.* dopadag: claudi: zufallen, ſchließen, ſich ſchließen: bézárodni, bé-tévődni tsukódni. *Syn.* dopadnúť. *Usus.* Zátwor nedobre dopadá na Kľúku. 2) v. dopadnúť. *II. rec.* dopadat ſa: v. dopukat ſa.

do-

dopáđení, á, é, *part. constr.* v. domataní.

Dopáđení, á, n *tropice.* v. Domatání.

dopáđit sa, il, ím, V. P. *imp.* dopađ sa. tropice cum *Genit.* v. domatať sa. *boh.* dopíđiti se.

dopadnúť, dnul (dol), dňem, V. P. *imp.* dopadňi: deprehendere, inactu corripere, arripere, prehendere: ertappen, erwischen: valakit valamin rajta érni, rajta kapni. *Syn.* dochitiť, dochopiť, dolapiť, dostihnúť, postihnúť, prichitiť. *Usus.* Keđ ťa dopadňem, đám ti: si te deprehendero, vae tibi (vapulabis)! weh dir! wenn ich dich erwische: jaj lesz néked! ha rajta érlek, kaplak. Gestli ťa zítra dopadňem, o Žiwot prídeš (Kosti zložíš, Dušu straťíš, ňikdi wác na Nohi néwstaňeš, zemreť musíš, w mogích Rukách Ducha wipusťiš): si te in aliam diem deprehendero, morieris: wenn ich dich morgen dort erwische, so mußt du sterben (deinen Geist aufgeben): hogy ha holnap ott érlek, ki végezlek, soha sem fogsz többé élni. Uš ho dopadli: jam interceptus est: man hat ihn schon ertappt, erwischt: el-fogattatott már, kézre kerültt. 2) v. dochiťiť. 3) Dopadnúť zhora dolu: decidere ex alto: von der Höhe abfallen: magosrol alá esni, le-esni. Dopadnúť k Zemi: humo (terrae), insilire: zur Erde fallen: földre esni. 4) v. dopadať.

dopadnutí, á, é, *part. constr.* deprehensus, a, um: ertappt, erwischt: rajta kapatott, rajta éretett. *Usus.* Dopadnutím biť w negaťém Skutku: manifesto crimine teneri: erwischt (ertappt, überfallen) werden; einer Uibelthat überwiesen werden: rajta kapatni valami vétken. 2) v. dochiťení.

Dópadnutí, á, n. deprehensio, nis, f. Ertáppung, Erwischung: rajta kapás, érés. 2) v. Dochiťení.

Dopadowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dopadowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dopadug: *freq. ex* dopadnúť.

dopáľení, á, é, *part. constr.* plene ustus, combustus, a, um: zu Ende gebrannt, verbrannt: egészlen el-égetett. *boh.* dopálen.

Dopáľeňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dopáliť, il, ím, V. P. *imp.* dopaľ: usque ad finem (plene) urere, comburere: zu Ende brennen, verbrennen: egészszen meg-égetni; el-égetni.

Dopaľowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dopaľowať, owal, ugem, *freq. ex* dopáliť.

dopečení, á, é, *part. constr.* satis assatus, a, um: ausgebraten: jól ki sültt. *boh.* dopečen. 2) satis coctus, a, um: ausgebacken, gehörig gebacken: egészszen ki-sütött.

Dopečeňí, á, n. *verb. ex* dopecť.

† dopeci et dopect, dopekl, dopeku (ču); v. dopecť. *II. rec.* dopeci (dopecť) se. v. dopecť sa.

dopecť, dopekel, dopečem, V. P. *imp.* dopeč: satis assare: ausbraten, genug braten lassen: ki sütni, jól meg-sütni. 2) satis coquere, percoquere, excoquere: ausbacken, gehörig backen: egészszen ki-sütni. *II. rec.* dopecť sa: satis assari: ausbraten, genug braten: jól ki sülni. 2) satis coqui, perco-

coqui, excoqui: ausbacken; (*neutr.*) kisülni. *Syn.* dopekať sa.
Dopekáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopekať, al, ám, V. I. *imp.* dopekag: v. dopecť. *II. rec.* dopekať sa: v. dopecť sa. *Usus.* Chléb sa nedopeká: panis non satis coquitur (percoquitur): das Brod bäckt nicht aus: a' kenyér nem jól sül ki.
Dopekáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopekáwať, al, ám, *freq. ex* dopekať. *II. rec.* dopekáwať sa: *freq. ex* dopekať sa.
dopéraní, á, é, *part. constr.* v. dopraní.
Dopéráňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopráňí. *boh.* Dopíráňí.
dopérať, al, ám, V. I. *imp.* dopérag: v. doprať: *boh.* dopírati.
Dopéráwáňi, á, n. *verb. ex seq.*
dopéráwať, al, ám, *freq. ex* dopérať.
† Dopídeňí, n. v. Dopádeňí.
† dopíditi se, il, ím; v. dopádiť sa.
Dopígáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopiťí.
dopígať, al, ám, V. P. *imp.* dopígag: v. dopiť.
† dopígeti, el, ím; *idem.*
† Dopíráňí, n. v. Dopéráňí.
† dopírati, al, ám; v. dopérať.
dopísaní, á, é, *part. const. ex* dopísať.
Dopísáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopísať, sal, šem, V. P. *imp.* dopíš: aliquid totum scribere: ausschreiben, völlig schreiben: az irást el-végezni, le-irni. 2) desinere scribere: ausschreiben, aufhören zu schreiben: meg-szünni irni. *II. rec.* dopísať sa: multum scribere: viel schreiben: sokat irni.

dopiskaní, á, é, *part. constr.* ex dopiskať: sordidus, squallidus, commaculatus, inquinatus, a, um: beschmutzt: rusnya, szennyes, motskos, piszkos.
Dopiskáňí, á, n. *verb. ex eodem.* maculatio, commaculatio, inquinatio, nis, f. das Beschmutzen, Besudeln, die Beschmuzung: bé-motskolás, szennyesség, piszkolás, rútitás.
dopískaní, á, é, *part. constr.* ex dopískať.
Dopískáňí, á, n. *verb. ex eodem.*
dopiskať, al, ám, V. P. *imp.* dopiskag: maculare, commaculare, inquinare, foedare: beschmuzen, besudeln: megmotskolni. rútitani, szennyesiteni, piszkolni. *II. rec.* dopiskať sa: se maculare, inquinare: sich beschmuzen, besudeln, bemackeln: meg motskolódni.
dopískať, al, ám, V. P. *imp* dopískag: desinere tibia (fistula) canere: auspfeifen, aufhören zupfeifen, auf einer Pfeife, Flötte: meg szünni sipolni, sipot fújni. *II. recipr.* dopískať sa: satis fistula (tibia) canere: genug pfeifen auf der Flötte, Pfeife etc: eleget sipolni.
Dopisowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopisowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dopisug: *freq. ex* dopísať.
dopiť, il, igem, V. P. *imp.* dopi: ebibere exhaurire epotare: austrinken, etwas flüssiges: ki inni.
dopitaní, á, é, *part. constr.* ex dopitať et dopíťať sa.
Dopitáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopitať, al, ám, V. P. *imp.* dopitag: desinere petere (mendicare): aufhören zu betten (betteln): meg szünni kér-

kérni. *II. recipr.* dopítat sa: percontando invenire (reperire, deprehendere): erfragen: meg kérdezni, tudakozni. *boh.* doptáti se.

dopítí, á, é, *part constr ex* dopit: ebibitus exhaustus. epotatus, a, um: ausgetrunken: ki ivott. *Syn.* wipití *boh.* dopit.

Dopití, á, n. *Verb. ex* dopit.

dopľácaní, á, é, *part. constr. ex* dopľácat. *Syn.* doplatení.

Dopľácáňí, á, n. *verb. ex seq. Syn.* Doplateňí.

dopľácat, al, ám, V. I. *imp.* dopľácag: v. doplatit.

† dopľáceti, el, ím, *idem.*

doplatení, á, é, *part. constr. ex* doplatit. *boh.* doplacen.

Doplateňi, á, n. *verb. ex seq.*

doplatit, il, im, V. I. *imp.* doplat: residuum solvere: das noch übrige zahlen: ami még hátra maradt, meg fizetni. 2) penitus solvere, exsolvere: völlig bezahlen: egészszen ki-fizetni, meg-fizetni.

Doplazeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doplazit sa, il, ím, V. P. *imp.* doplaz sa: eo (illuc, istuc) repere: hin (dahin) kriechen: oda mászni.

dopľesť, dopľetel, dopľetem, V. P. *imp.* dopľeť: plexionem finire, plene plectere, desinere plectere: zu Ende flechten: a' fonást el-végezni, meg-szünni fonni.

dopľet, dopľel, dopľegem. V. P. *imp.* dopľeg: eruncare, exherbare, desinere runcare: ausjäten, ausgäten, zu Ende jäten: ki gyomlálni, a' gyomlálast el-végezni.

dopľetaní, á, é, *part. constr.* v. dopľeťení.

Dopľetáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopľeťeňí.

dopľetat, al, ám, V. I. *imp.* dopľetag: v. dopľesť.

dopľeťení, á, é, *part. constr.* ex dopľesť. *boh.* dopľeten.

dopľetí, á, é, *part. constr.* eruncatus, a, um: ausgejätet: ki-gyomláltatott.

Dopľetí, á, n. ad finem perducta runcatio: das zu Ende Jäten, Ausjätung, Ausgätung: ki gyomlálás.

dopľeťení, á, é, *part. constr.* plene plexus, a, um: zu Ende geflochten: meg fonott.

Dopľeťeňí, a, n. *verb ex* dopľesť.

† dopľiti, il, igi (u); v. dopľut.

dopľňení, á, é, *part. constr.* plenus, completus, impletus, a, um: angefüllt: meg-töltött. *boh.* doplňen.

Dopľňeňí, á, n. impletio, completio, nis, f. Anfüllung, Zufüllung, Erfüllung, Ausfüllung, das Erfüllen: meg-töltés.

doplňit, il, ím, V. P. *imp.* doplň: plane implere, complere: zufüllen, ganz voll füllen, ausfüllen, erfüllen: egészszen meg tölteni.

Doplňowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doplňowat, owal, ugem, *freq. ex* doplňit.

dopľut, dopľul, dopľugem, V. P. *imp.* dopľug: eo (illuc, istuc) spuere: hin speien, dorthin, oder an denselben Ort hin speien: oda (ide) pökni. *Syn.* dopľuwat. *boh.* dopliti. 2) illuc (eo) despuere: herabwärts speien: le-pökni. *boh.* dopliti.

dopľutí, á, é, *part. constr. ex* dopľut.

Dopľutí, á, n. *verb. ex eodem.*

Dopľuwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopľuwat, al, ám, V. I. *imp.* dopľuwag: *freq. ex* dopľut.

† dopoledňe, *adv.* v. dopoludňa. 2) v. pred Poludňím.

dopoli, *adv.* dimidius, a; um: bis in die Helfte: közepig, félig. *Syn.* ſ Polowice.

dopoludňa, *adv.* usque ad meridiem, usque tempus ante meridianum: bis an den Mittag: délig, *Syn.* do Obeda, do Poludňa: *boh.* do Poledňe, dopoledne. *Usus.* Dopoludna tu bol: usque meridiem hic fuit: er war bis an den Mittag hier: egész délig itt volt. Kdižbi pre ňu neposlal, takbi tam ſedela do Poludňa: illa ibi usque ad meridiem maneret, nisi arcesseretur: ſie bliebe da bis an den Mittag ſitzen, wenn man ſie nicht holen ließe: egész délig ott maradna, ha tsak érette nem küldene.

Dopomáháňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopomáhat, al, ám, V. I. *imp.* dopomáhag: adjuvare aliquem in re consequenda (obtinenda) vel ad rem obtinendam (consequendam): verhelfen: elö segétteni valakit valamelly dolognak el-nyerésében. *Syn.* dopomoct.

† dopomoci et dopomoct, dopomohl, dopomohu (dopomožu) *idem.*

dopomoct, dopomohel, dopomožem, V. P. *imp.* dopomož: *Usus.* Pán-Boh nám dopomože (dopomoct ráčí): praesens Deus aderit: der Allerhöchſte wird uns beyſtehen, wird uns nicht verlaſſen: nem hágy elminket (megsegét bennünket) az Isten.

dopomohnút, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dopomohni: *idem.*

Dopomohnutí, á, n. v. Dopomáháňí.

Dopomožení, á, n. *idem.*

dopowedaní, á, é, *part constr. ex* dopowedat.

Dopowedáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dopowedat, al, ám, V. I. *imp.* dopowedag: narrationem absolvere, finire, terminare: die Erzählung zu Ende bringen: a' mesézést, beszéllést el-végezni. *boh,* dopowídati.

Dopowedeňí, á, n. v. Domluweňí.

dopowedet, dopowédel, dopowím: V. P. *imp.* dopowec, v. domluwit.

† dopowédíti, dopowédíl, dopowím; *idem.*

† dopowídati, al, ám; v. dopowedat.

doprádaní, á, é; *part. constr. ex* doprádat.

Doprádáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doprádat, al, ám, V. I. *imp.* doprádag: v. doprást.

† dopřádati, al, ám; *idem.*

dopradení, á, é, *part. constr. ex* doprást.

Dopradeňí, á, n. *verb. ex eodem.*

dopraní, á, é, *part. constr. ex* doprat: *boh.* doprán.

Dopráňí, á, n. *verb. ex eodem.*

doprást, doprádel, doprádem, V. I. *imp.* doprad: desinere nere: aufhören zu ſpinnen: megszünni fonni, a' fonást el-végezni. *boh.* dopříſti.

doprat, doprel, doperem, V. P. *praes.* dopérám, *imp.* doper: desinere lavare: aufhören zu waſchen, z. B. die Hemden: meg-szünni mosni. *Syn.* dopérat.

doprát, doprál, dopregem (*vulg.* dopragem), V. P. *imp.* dopreg, *cum gen.* concedere, permittere, dare, favere: vergönnen, zulaſſen: adni engedni. *boh.* dopřáti et dopřiti. *Usus.* Paňe! dopregte mi tej Miloſti: Domine! faveat mihi hoc gratiae: Herr! vergönnen

nen Sie mir die Gnade: Uram! engedgye meg-ezen kegyelmet.
† dopťáti, ál, egi (u); *idem*.
dopratani, á, é, *part. constr.* ex dopratať. v. dokľudení.
Dopratáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dokľudeňí.
dopratať, al, ám, V. P. *imp.* dopratag: v. dokľudiť.
doprátí, á, é, *part. constr.* ex dopráť.
Dopráťí, á, n. *verb. ex eodem.*
dopredaní, á, é, *part. constr.* ex dopredať. *boh.* dopredán.
Dopredáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopredať, al, ám, V. P. *imp.* dopredag: residuum vendere: das Uibrige noch verkaufen: az utollyát el-adni. *boh.* doprodati.
Dopredáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dopredáwať, al, ám, V. I. *freq.* ex dopredať: *boh.* doprodáwať.
† dopťíšťi, dopťedl, dopťedu. v. doprášť.
† dopťíti, dopťál, dopťegi (u); v. dopráť.
† doprodati, al, ám; v. dopredať.
† doprodáwati, al, ám; v. dopredáwať.
Doprowádzáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Doprowodeňí.
doprowádzať, al, ám, V. I. *imp.* doprowádzag: v. doprowodiť.
Doprowodeňí, á, n. comitatio, prosequutio, nis, f. das Begleiten, die Begleitung: el-kísérés.
doprowodiť, il, ím, V. I. *imp.* doprowod: comitari, prosequi, deducere: begleiten Jemand: kísérni, el-kísérni. *Syn.* odprowadiť.
dopršľaní, á, é, *part. constr.* sparsus, adspersus, conspersus, a, um: bespritzt: öszve fetskendeztetett.
Dopršľáňí, á, n. sparsio, adspersio, conspersio, nis, f. das Besprützen, Besprützung: öszve fetskendezés.
dopršľať, al, ám, V. P. *imp.* dopršľag: spargere, adspergere, conspergere, perspergendo inquinare: besprützen, durchSprützen beschmutzen: befetskendezni, öszve fetskendezni. 2) desinere spargere, conspergere: aufhören zu sprützen: meg szünni öszve fetskendezni. *II. rec.* dopršľať sa: sepерspergere (conspergere): sich besprützen: magát öszve fetskendezni.
* Doptáňí, n. v. Dopítáňí.
* doptáťi se, al, ám; v. dopítať sa.
* Doptáwáňí, n. *verb. ex seq.* v. Dopitowáňí.
† doptáwaťise, al, ám, *freq.* ex doptati se: v. dopitowať sa.
dopudení, á, é, *part. constr.* perpulsus, a, um: getrieben, dahin gebracht: reá hajtatott, kénszerítetett. *boh.* dopuzen.
Dopudeňí, á, n. perpulsio, nis, f. Dahinbringen, Treiben: rea hajtás, kénszerítés. *Syn.* Donuteňí, Dowédeňí, Priwedeňí.
dopudiť, il, ím, V. P. *imp.* dopud: perpellere: dahin bringen, treiben: vinni, hajtani, kénszeríteni. *Syn.* donutiť, doweśť, priweśť, dohnať.
dopukaní, á, é, *part. constr.* ruptus, disruptus, a, um: zersprungen, zerberſten: meg romlott, hasadott, el-rontatott.
Dopukáňí, á, n. ruptio, diruptio, disruptio, nis, f. Zerspringung, Zerberstung: meghasadás, el-rontás.
dopukať, al, ám, V. P. *imp.* dopukag: desinere rumpi (disrum-

rumpi, dirumpi): aufhören zu von einander zu springen, zu bersten, einen Rieß zu bekommen. meg szünni hasadni, romlani. *II. rec.* dopukat ſa: disilire: rumpi, dirumpi, disrumpi: zerſpringen, zerberſten: el-hasadozni, öszve hasadózni.

dopúſťaní, á, é, *part. constr. ex* dopúſťat: v. dopuſťení.

Dopúſťáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dopúſťeňí.

dopúſťat, al, ám, V: I. *imp.* dopúſťag: v, dopuſťit. *boh.* dopúſťeti. *II. rec.* dopúſťat ſa: v. dopuſťit ſa. *boh.* dopúſťet ſe

† Dopuſťeňí, á, n. v. Dopuſťeňí.

Dopuſt, u, m. v. Dopuſťeňí.

dopuſťení, á, é, *part. constr.* admissus, a, um: zugelaſſen: bé-botsáttatott. 2) concessus, permissus, a, um: zugelaſſen, erlaubt: meg-engedtetett. 3) admissus, commissus, patratus, perpetratus, a, um: begangen: elkövetett.

Dopuſťeňí, á, n. admissio, nis, f. Zulaſſung, das Zulaſſen, Hinlaſſen. z. B. vor den Fürſten: bébotsátás, hozzá-botsátás, eresztés. 2) permissio, concessio, nis, f. permissus, indultus, ûs, m. das Zulaſſen, Erlauben, Geſtattung, Zulaſſung, Erlaubung: meg engedés, engedelem, szabadság. *Syn.* Dopúſťáňí, Dopuſt, Dowoleňí, Pripuſťeňí, Sloboda. *boh.* Dopuſťeňí. 3) fatum, i, n. sors, tis, f. immissio, nis, f. das Verhängen, Verhängung, Zuſchikung, Verhängniß, Schickſal: isteni végezés, rendelés, sors. *Usus.* Božké Dopuſťeňí: fatum divinum, voluntas divina; Verhängniß Gottes: isteni rendelés, isteni akarat. 4) patratio, admissio, nis, f. Begehung, Ausübung: el-követés.

† Dopuſťeňí, n. *idem.*

† dopuſteti, el, ím; v. dopúſťat. *II. recipr.* dopuſtet ſe: v. dopúſťat ſa.

dopuſťit, il, ím V. P. *imp.* dopuſť: admittere: zulaſſen, hinzu (gehen) laſſen: bé-botsátani, hozzá-botsátani. 2) concedere, permittere, pati, sinere: zulaſſen erlauben, geſtatten, verſtatten, verhängen: hagyni meg engedni. *Syn.* dowolit dopúſťat. *Usus.* Gako Čaſ, Meſto, a Možnoſť dopuſťí: pro temporis, loci, et facultatis ratione: wie es die Zeit, der Ort, und die Kräften zulaſſen werden: valamint az idö, a' hely, és alkalmatosság megengedi. 3) sinere fieri, imittere: verhängen, geſchehen laſſen, zuſchicken. z. B. von Gott: hagyni, reá-eresztteni botsájtani. *Proverb.* Pán Boh dopuſťí ale nedopuſťí: Deus neminem ultra vires tentari permittit: Gott läßt niemanden über ſeine Kräften verſuchen: az isten senkit nem enged ereje felett késérteni. *II. rec.* dopuſťit ſa, cum *Genit.* admittere, committere, patrare, perpetrare: begehen, thun, ausüben, z. B. einen Mord, Laſter, Sünde etc. el-követni, meg-tselekedni, véghez vinni. *Syn.* dopúſťat ſa. *Usus.* Hrjchu, Wini ſa dopuſťit: crimen, culpam admittere; adstringere (obstingere) se scelere: eine Sünde begehen: vétket követni el, vétekbe (bünbe) esni. Gá ſa takég Weci nedopuſťím, pretože bi ſ ma z Nedbaliwoſti

karhat (strásat) mohel: non comittam, ut me de negligentia accusare possis: ich werde nie etwas solches begehen, wegen welches du mich der Nachlässigkeit beschuldigen könntest: nem adok okot arra, hogy engem restnek mondhass. 2) sine casu. dopustit sa: vitiari, stuprari, labi: zu Falle kommen: meg fertösztödni, meg szeplösitetni, paráznalkodni. *Usus.* Od teho Času (od teg Dobi), gak sa dopustila, žádného Ščestá nemá: a lapsu nullam fortunam habet (a nullo expetitur in uxorem): seit dem (seit der Zeit, seit derselben Zeit) daß sie zu Falle gekommen ist, hat sie kein Glück mehr: azon idötül fogva, hogy meg-esett, semmi szerentséje nintsen (senki sem kéri feleségül).

Dora, i, f. v. Dorota.

dorábaní, á, é, *part. constr.* ex dorábat: v. doroboní.

Dorábáñí, á, n. *verb. ex seq.* v. Doroboñí.

dorábat, al, ám, V. I. *imp.* dorábug: v. dorobit. *boh.* dodeláwati.

Dorasowáñí, n. *verb. ex seq.* v. Dokatowáñí.

dorasowati, owal, ugi (u); v. dokatowat.

Doraz, u, m. ultimus ictus: der letzte Streich: utolsó tsapás. *Syn.* Zaraz. *Usus.* Dorazdat nekomu; dorazit, zabit nekoho: plane occidere quempiam: jemanden völlig tödten: umbringen: valakit meg-ölni.

doraz, *adv.* v. hned, zaraz.

dorážagící, á, é, *part. constr.* ex dorážat: ingruens, invadens imminens: hereindringend, herdringend, anfallend, der herein dringt, anfällt: altal-ható.

dorážagíčňe, *adv.* invectivaliter *Sidon.* aspere: anfahrend, scheltend, polterhaft.

dorážagíční, á, é, *adj.* invectivus, *Ammian.* asper: a, um: scheltend, anfahrend, losziehend, mit Schelten und Loszziehungen angefüllt, z. B. die Rede; polterhaft: szidalommal kárhoztató, haragos, pirongató.

Dorážagíčňík, a, m. invasor, is, m. *Cod. Iust.* der herein dringt, anfällt, Hereindringer, Anfäller: reá támadó, ütö. 2) invectivus orator, asper (praeceps) in dicendo: Loszieher, loszziehender (scheltender) Redner: Polterer: haragos, pirongató ékessen szólló.

Dorážagíčnost, i, f. v. Dorážáñí.

dorážaní, á, é, *part. constr.* ex dorážat: v. dorazení. 2) 2) invasus, impetitus, a, um: angefallen, angegriffen: megbántatott.

Dorážáñí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dorazeñí. 2) invasio, invectio, *Cic. Ascon.* adgressio, nis, f. invasus, ûs, m. *Coel. Aur.* der Anfall, Angriff, z. B. mit Worten, das Anfahren, Loszziehen: meg bántás, reá rohanás, tamadás.

dorážat, al, ám, V. I. *imp.* dorážag: v. dorazit. *boh.* dorážeti. 2) dorážat do (na) nekoho: invehi in aliquem, aspere loqui, invadere aliquem, *Cic. Ovid. Liv.* impetere: auf einem loszziehen mit Worten, losgehen, Jemanden angreifen, anfallen; poltern: valakit pirongatni. *boh.* dorážeti. *Usus.* Do (na) Neprátela Šípami dorážagú: tela in hostem ingerunt, hastis in eundem irruunt: sie schießen mit Pfeilen auf den Feind: reá

reá lövik szaporán az ellenségre a' nyilakat. Ostro dorážali: acriter invaserunt *Liv.* drangen heftig ein: erössen reá támodtak.

dorazení, á, é, *part. constr.* plane infixus, a, um: völlig eingeschlagen: egészszen belí üttetett. *Syn.* dorážaní. *boh.* doražen. 2) plane occisus, a, um: völlig getödted: meg-ölettett.

Dorazení, á, n. *verb. ex* dorazit. *Syn.* Dorážání.

† dorážeti, el, ím; v. dorážat.

dorazit, il, ím, V. P. *imp.* doraz: plane infigere, incutere: völlig hinein schlagen: egészszen belé ütni, belé verni. *Syn.* dorážat. 2) plane occidere, mactare: völlig tödten, ermorden: agyon verni, meg-ölni. 3) perficere: verrichten: véghez vinni. *Syn.* urobit, učinit, wibawit, wikonat. *Usus.* Predca ste to dorazili (urobili, učinili): tamen id perfecistis: ihr habt es doch verrichtet: meg-is el-végeztétetek azt. 4) pervenire: wohin gelangen, kommen: el-érkezni, oda menni. *Usus.* Wčera sem dorazili: hesterna die horsum adpulerunt, pervenerunt: gestern sind sie hieher (heran) gekommen, gelangen: tegnap érkeztek-el ide; tegnap jöttek ide. Po Straně dorazil, na Prsa padnul: de transverso irruit: von der Seite, und über Zwerch rumpelt er daher: keresztül rohantt-be. Na teba dořážá Prosba moga: oro te: ich bitte dich; es gelangt an dich meine Bitte: kérlek tégedet.

Dorážowání, á, n. *verb. ex seq.*

dorážowat, owal, ugem, *freq. ex* dorážat.

dorčin, a, e, *adj. poss.* Dorka: parvae Dorotheae: dem Dorchen gehörig: kis Dorottyáé. *Syn.* dorotčin.

dorezaní, á, é, *part. const.* plane sectus, absectus, abscissus, a, um: völlig abgeschnitten: egészszen öszve vágott, vagdaltatott.

Dorezáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dorezat, zal, žem, V. P. *imp.* dorež: plane secare, abscecare, abscindere: völlig abschneiden: egészszen el-vágni, elmetszeni. 2) desinere secare: aufhören zu schneiden: metszeni (vágni) meg-szűni.

† dořezati, al, ám; *idem.*

Dorezáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dorezáwat, al, ám, *freq. ex* dorezat.

dorezowaní, á, é, *part. constr.* v. dorezaní.

Dorezowáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dorezáňí.

dorezowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dorezug: *freq. ex* dorezat.

dorin, a, e, *adj. poss.* ex Dora. v. dorotin.

Dorka, i, f. dorotheola, dorothea, ae, f. Dorchen, ein Name des gemeinen Frauenzimmers in Dörfern: kis Dorottya. *Syn.* Dorotka.

doroben̄í, á, é, *part. constr.* absolutus, perfectus, a, um: fertig gemacht, verfertigt: elkészitetett, meg-készitetett. *Syn.* dochístaní, dohotowení. *boh.* doselán.

Doroben̄í, á, n. absolutio, perfectio, nis, f. Fertigmachung, Verfertigung: el-készités, meg készités. *Syn.* Dochístáňí, Dohotoweňí. *boh.* Doselání.

dorobit, il, ím, V. P. *imp.* dorob. absolvere, perficere: fertig (zu Ende) machen: el-késziteni, meg-késziteni. *Syn.* prichi-

čjſtak, dohotowik. *boh.* do-
belati. *Rhytmus.* Co budeme
robiť? uſ ſme dorobili: bu-
deme ſa ǵúlať, z Wrſſku do
Doliny.

dorosený, á, é, *part. constr.* rore spersus, conspersus, a, um, roratus, a, um, *Ovid.* mit dem Thaue beſprüßt, benetzt. harmatoztatott, harmattal meg-nedvesedett.

Dorosení, á, n. rore adspersio, conspersio, perspersio, nis, f. des Benetzen (Beſprützen) mit dem Thaue: harmattol való meg-nedvesedés, meg-nedvesítés.

dorosiť, il, ím, V. P. *imp.* doros. rore adspergere, conspergere, perspergere: mit dem Thaue beſprützen, benetzen: harmattal meg-nedvesíteni, meghinteni. *II. rec.* dorosiť ſa: rore adspergi, conspergi, perspergi: mit dem Thaue beſprüßt (befeuchtigt, benetzt) werden: harmattal meg-nedvesedni, meg-hintődni.

dorosť, doroſtel, doroſtem, V. P. *imp.* doroſti: v. doroſtať. *boh.* dorůſti.

Doroſtání, á, n. adolescentia, pubescentia, succrescentia, ae, f. das Heranwachſen: nevedékenység.

doroſtať, al, ám, V. I. *imp.* doroſtag: adolescere, pubescere, sucrescere: heranwachſen, mündig (mannbar) werden von Menſchen; wachſen, zunehmen, größer werden, vom Getreide etc. fel-nevékedni. *Syn.* doroſť, doroſtnúť.

doroſtke, *adv.* adulte: herangewachſend: meg-állapodott időben, idősen. *Syn.* doſpeke.

doroſtlí, á, é, *adj.* adultus, a, um, pubes, puber, ris, *Com.* mündig, mannbar, herangewachſen von Menſchen, Thieren, Pflanzen, groß gewachſen, groß geworden: meg-állapodott idejü, idős, *Syn.* doſpelí, doroſtnutí.

Doroſtloſť, i, f. pubertas, tis, f. adolescentia, ae, f. das Heranwachſen, Mündigkeit, Mannbarkeit: ki mohozott ifiúság, a' ferjfiúnak 14. a' leányzónak 12. esztendős korában. *Syn.* Doſpeloſť.

doroſtnúť, ſtnul (ſtel), ſtňem, V. P. *imp* doroſtňi: v. doroſtať.

Doroſtnutí, á, n. v. Doroſtání.

Dorota, i, f. dorothea, ae, f. Dorothea: dorottya. *Syn.* Dora.

dorotčin, a, e, *adj. poss.* ex Dorotka. v. dorčin.

dorotin, a, e, *adj. poss.* ex Dorota: dorotheae: der Dorothea gehörig: dorottyáé. *Syn.* dorin.

Dorotka, i, f. *dem. ex* Dorota: parva dorothea: Dorchen, eine kleine, oder junge Dorothea: kis Dorottya. *Syn.* Dorka.

Dorownać, a, m. aequator, complanator, is, m. *Apul.* der gleich macht, Gleichmacher, Ebner: egyenesítő. *Syn.* Dorownatel, Dorownáwać, Dorownáwatel.

Dorownačka, i, f. v. Dorownatelka.

dorownaní, á, é, *part. constr.* adaequatus, coaequatus, complanatus, a, um: gleich (eben, gerade) gemacht, geebnet: meg-egyenesítetett.

Dorownání, á, n. adaequatio, coaequatio, complanatio, nis, f. *Senec.* die Gleichmachung, das Ebnen: egyenesítés.

dorownať, al, ám, V. P. *imp.* dorownag: adaequare, *Liv.* coaequare, *Salust.* complanare, *Cato, Colum.* planare: gleich (eben, gerade) machen, eb-

ebnen: meg egyenesíteni, egyenessé tenni.
dorownatelčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*
Dorownatelka, i. f. aequatrix, complanatrix, icis, f. die gleich macht, Gleichmacherinn, Ebnerinn: meg-egyenesítőné.
Dorownáwač, a, m. v. Dorownač.
Dorownáwačka, i, f. v. Dorownatelka.
Dorownáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dorownáwať, al, ám, V. I. *imp.* dorownag: *freq. ex* dorownať.
dorownáwatedelní, á, é, *adj.* aequabilis, complanabilis, e: das man gleich (eben, gerade) machen kann: meg-egyenesíthető.
Dorownáwatel, a, m. v. Dorownač.
Dorownáwatelka, i, f. v. Dorownatelka.
dorownáwatelní, á, é, *adj.* aequatorius, adaequatorius, adaequativus, coaequativus, complanativus, a: um: gleich (eben, gerade) machend, ebnend: meg-egyenesítő, egyenlövé tévő.
† Dort, u, m. v. Kolač, Torta.
dorubaní, á, é, *part. constr.* v. dosekaní.
Dorubáňí, á, n. v. Dosekaňí.
dorubať, bal, bem, (bám), V. P. *imp.* dorub: v. dosekať.
dorúcaní, á, é, *part. constr. ex* dorúcať.
Dorucáňí, á, n. *verb. ex* dorúcať.
Doručáňí, á, n. *verb. ex* doručať.
dorúcať, al, am, V. P. *imp.* dorúcag: desinere diruere (ruinare): aufhören zu zerstören, von einander zu reißen: meg szűnni rontani, dönteni. 2) diruere: von einander reißen, einreißen, zerstören: lerontani.
doručať, čal, čím, V. P. *imp.* doruč: desinere boare (mugire, rugire); aufhören zu brüllen: meg szűni bőgni.
† dorůsti, dorostl dorostu; v. dorost.
Doruwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doruwať, al, ám; V. P. *imp.* doruwag: desinere vellere (vellicare): aufhören zu raufen, z. B. Jemand bey den Haaren: meg szünni típni, szaggatni. *Syn.* dorwať. *II. rec.* doruwať sa: desinere pugnare cum aliquo: aufhören sich zu raufen, mit Jemand, aufhören sich zu schlagen: meg szünni valakivel viaskodni. *Syn.* dorwať sa. 3) v. ruwať (poruwať) sa.
Dorwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dorwať, wal, wem, V. P. *imper.* dorwi: v. doruwať. *II. rec.* dorwať sa: v. doruwať sa.
Dosadení, á, é, *part. constr.* impositus, a, um: eingesetzt: bététetett. *bah.* dosazen. 2) expletus, suppletus, a, um: ersetzt: helyébe tétetett. 3) additus, adjectus, a, um: zugesetzt: hozzá adatott, tétetett. 4) impensus, a, um: zugesetzt, darauf gewendet: reá-költött.
Dosadeňí, á, n. impositio, insertio, nis, f. Einsetzung: betévés. 2) expletio, suppletio, nis, f. Ersetzung: helyébe tevés. 3) additio, adjectio, nis, f. Zusetzung, Hinzufügung: hozzá, adás (tévés). 4) impensio, nis, f. Zusetzung, Draufwendung: reá-költés.
dosádiť, il, ím, V. P. *imp.* dosaď: imponere, inserere.

cin-

einsetzen: bé-tenni. 2) explere, supplere, snbstituere, surrogare: ersetzen, etwas an die Stelle einer andern Sache wieder setzen: helyébe tenni, más helyébe helyheztetni. 3) addere, adjicere: zusetzen, hinzufügen: hozzá tenni, hozzá adni, vetni. *Usus.* Dosadit Peňazí, čo nedostáwá: supplere defectum pecuniae: zusetzen, was am Gelde abgeht: a' pénz hiját kelyre tenni, hozni. 4) impendere, insummere: zusetzen, darauf wenden: reá költeni. 5) dosadit (dodržat, dodržáwat we Hre): tenere solide in lusu: in Spiel ernstlich halten: a' játékban erössen tartani.

dosádzaní, á, é, *part. constr.* v. dosadený.

Dosádzáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dosadeňí.

dosádzat, al, ám, V. I. *imp.* dosádzag. *freq. ex* dosádzat.

dosáhnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dosáhňi: pretinere eo: hinreichen, hinlangen, bis dahin sich erstrecken: oda érni: szolgálni. *Syn.* dosahowat. 2) dosáhnúť z Rukú: contingere (adtingere) manu: erlangen, erreichen, bis dahin reichen: kezével-el-érni. oda nyúlni. *Syn.* dočáhnúť. 3) v. dopadnúť, dostíhnúť. 4) *cum Genitivo, vel Accusativo*: accipere, adipisci, adsequi, consequi, impetrare, nancisci, obtinere: erlangen, erhalten, bekommen: meg-nyerni, el-venni, el-nyerni: *Syn.* dostat, obdržat. *Usus.* Sláwi, Cti, Bohatstwá (Sláwu, Čest, Bohatstwí) dosáhnúť: adipisci laudem, honorem, divitias: Ehre, Lob, Reichthum erlangen: ditséretet, tiszteletet: gazdagságot nyerni. Dosáhel, čo dúfal (žádal): adsequutus est, quod sperabat: er erhielt (bekam) was er hofte; er ist seiner Hofnung gewährt worden: meg-nyerte, a' mit kívántt; az ő reménysége bételtt.

dosáhnutí, á, é, *part. constr.* manu contactus, a, um: erlangen, erreichen: meg-illetett. *Syn.* dočahnutí. 2) acceptus, impetratus, obtentus, a, um: erlangen, erhalten: meg-nyerettetett.

Dosáhnutí, á, n. adtactio manu, contactus, ûs, m. das Erlangen, Erreichen: illetés. *Syn.* Dočáhnutí. 2) acceptio, adeptio, consecutio, impetratio, nis. f. Erlangung, Erreichung: el-nyerés, el-érés. *boh.* Dosažení.

Dosahowáňí, á, n. *verb. ex seq.* *Syn.* Dočahowáňí.

dosahowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dosahug: *freq. ex* dosáhnúť. *Syn.* dočahowat.

dosáknúť, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* dosákňi: ad ungvem effluere: bis auf den letzten Tropfen ausfließen: egész egy tseppig ki-folyni. *Syn* do posledného Kapki witecť. 2) vergi in exitium; in das äußerste gerathen: végső szükségre jutni. *Syn.* na Psotu wicházat s Posledného mlátit.

dosáknutí, á, é, *part. constr.* ex praec.

Dosáknutí, á, n. *verb. ex eodem.*

dosarpaní, á, é, *part. constr.* dilaceratus, dilancinatus, dilaniatus, lancinatus, pannosus. a, um: zerrißen, zerfleischt: szakadozott köntösü, rongyos, foltos. *Syn.* docundraní, dodraní.

Dosarpáňí, á, n. dilaceratio, Ar-

Arnob. lancinatio, dilancinatio, nis., f.: Zerreißung, Zerfleiſchung: rongyosság.

doſarpat, pal, pem (pám), V. P. *imper.* doſarpag: lancinare, *Senec.* dilancinare, *Prud.* dilacerare, *Ovid.* dilaniare, *Cic.* zerreißen, zerfleiſchen: meg rongyálni, tépni, szaggatni. *Syn.* docundrat, dodrat.

doſát, doſál, doſegem, V. P. *imp.* doſeg: seminaturam absolvere: zu Ende ſäen: el-végezni a' vetést. 2) desinere sementem facere (seminare): aufhören zu ſäen: meg-szünni vetni, be-vetni.

doſátí, á, é, *part. constr. ex praec.*

Doſátí, á, n. *verb. ex* doſát.

doſawád, *adv.* hactenus, *Cic. Ovid.* adhuc, hucusque: bis itzt, bis dato, bis hieher, bis auf die Zeit (dieſen Zeitpunkt): eddig, ekkoráig. *Syn.* poſawád, až doſawád, až do tehoto Čaſu, do tehoto Dňa, do Wčilka.

† Doſažení, n. v. Doſáhnutí.

doſčaní, á, é, *part. constr.* permiuctus, a, um: beharnet, bepiſſen: öszve hugyozott.

Doſčáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſčat, čal, čím, V. P. *imp.* doſčí: permingere, *Horat.* beharnen, bepiſſen: öszve hugyozni. 2) desinere mingere (mejere): aufhören zu brunzen, zu härnen, zu piſſen: meg szüni hugygyozni. *II. recipr.* doſčat ſa: permingere (permejere) se: ſich beharnen, bebrunzen, ſich bepiſſen: öszve hugygyozni magat.

Deſčekáňí, á, n. v. Doſtekáňí.

doſčekat, al, ám, V. P. *imp.* doſčekag: v. doſtekat.

doſchnút, ſchnul (ſchel), ſchňem, V. P. *imp.* doſchňi: plane siccari, siccescere, arefieri: trocknen, trocken werden: egészszen meg-száradni, ki-szikkadni. *Syn.* wiſchnút.

doſchnutí, á, é, *part. constr.* plane siccatus, arefactus, a, um: völlig getrocknet, trocken geworden: egészszen meg-száradtt. *Syn.* wiſchnutí.

Doſchnutí, á, n. *verb. ex* doſchnút.

Doſčikútáňí, á, n. *verb. ex seq.*

Doſčikútat, al, ám, V. P. *imp.* doſčikutag: desinere singultire: aufhören zu ſchluchzen, den Schlucken zu haben: tsuklani meg-szünni.

† doſečení, á, é, *adj.* v. doſkoſení, ſkoſení.

doſedagicí, á, é, *part. constr. ex* doſedat. *Usus.* Doſedagicí Towariš: aemulus, i. m. Nacheiferer oder Mitbuhler, Rival: vetélkedő társ.

Doſedáňí, á, n. v. Doſeděňí.

doſedat, al, ám, V. I. *imp.* doſedag: v. doſedět.

Doſedáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſedáwat, al, ám, *freq. ex* doſedat.

Doſeděňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſedět, děl, dím, V. P. *imp.* doſeď: sedere usque ad, persedere: ſitzen bis: el-ülni.

Doſedlačeňí, á, n. *verb. ex seq.*

doſedlačit, il, ím, V. P. *imp.* doſedlač: desinere rusticari, rus colere cessare: aufhören Landwirtſchaft zu treiben: meg-szünni mezei munkát üzni.

doſednút, dnul (del), dňem, V. P. *imp.* doſedňi: considere, subsidere, residere: ſich ſetzen, ſich niederſetzen: le-ülni, meg-üllepedni. *Usus.* Sotwa ſem doſedel: vix consedi: ich ſetzte mich kaum nieder: alig ültem-le.

Doſednutí, á, n. consessio, nis, f. consessus, us, m. Niederſetzen: le-ülés.

Do-

Dosedowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dosedowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dosedug: *freq. ex* dosednúť.
Dosek, sku, m. fasciculus stramineus, merges, itis, m. Strohbüschel: getze. *Syn.* Doska, Dachowica.
dosekaný, á, é, *part. constr.* caesus, sectus, concisus, consectus, a, um: gehaut, zerhaut: el-vágott, öszve vagdaltt. *Syn.* dorubaný. *boh.* dosekán.
Dosekáňí, á, n. caesio, sectio, concisio, nis, f. das Hauen, Zerhauen: öszve vágás, vagdalás. *Syn.* Dorubáňí.
dosekať, al, ám (*boh.* doseči), V. P. *imp.* dosekag: caedere, consecare: bis dahin hauen: meg-vágni. *Syn.* dorubat. 2) concidere, consecare, dissecare: hauen zerhauen: öszve vagdalni. *Syn.* dorubat. 3) desinere secare. sectionem finire: aufhören zu hauen: a' vagdalást, vágást el-végezni. *Syn.* dorubať. 4) *boh.* v. dokosiť.
Dosekáwáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dosekáwať, al, ám, *freq.* ex dosekať.
dosekňúť, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* dosekňi: v. dosekňi: v. dosekať.
dosekňutý, á, é, *part. constr. ex praec.* v. dosekaný.
Dosekňutí, á, n. v. Dosekáňí.
Dosekowáňí, á, n. *Verb. ex seq.*
dosekowať, owal, ugem, *freq. ex* dosekňúť.
Doséwáňí, á, n. *verb. ex seq. boh.* Dosíwáňí.
doséwať, al, ám, V. I. *imp.* doséwag: *freq. ex* dosáť. *boh.* dosíwati.
dosikaný, á, é, *part. constr.* v. doskaný.
Dosikáňí, á, n. v. Doskáňí.
dosikať, al, ám, V. P. *imp.* dosikag: v. doskať. *II. rec.*
dosikať sa: v. doskať sa.
dosipaný, á, é, *part. constr.* adfusus, a, um: zugeschüttet: hozzá töltetett.
Dosipáňí, á, n. adfusio, nis, f. das Zuschütten, Zuschüttung, Hinzuschüttung: hozzá töltés.
dosipať, pal, pem, (pám) V. P. *imp.* dosip et dosipag: adfundere (de solidis): zuschütten, hinzu schütten: hozzá tölteni (a' magról).
Dosipowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dosipowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dosipug: *freq. ex* dosipať.
† dosít, dosil, et dosel, dosegi; v. dosáť.
dosiť, il, igem, V.P. *imp.* dosi: desinere suere, suturam finire, ad finem suere: fertig nähen, aufhören zu nähen: megszünni varrni.
dositý, á, é, *part. constr. ex praec. boh.* dosit.
Dosití, á, n. *verb. ex* dosiť.
† Dositi, n. v. Dosátí.
† Dosíwáňí, n. *verb. ex* dosíwati. v. Doséwaňí.
dosíwaný, á, é, *part. constr.* ex dosíwať.
Dosíwáňí, á, n. *verb. ex eodem.*
† dosíwati, al, ám; v. doséwať.
dosíwať, al, ám, *freq. ex* dosiť.
Doska, i, f. v. Dosek. 2) *vulg.* v. Deska.
Doskákáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doskákať, kal, čem (kám), V. P. *imp.* doskač: saliendo (saltando) pervenire: hüpfend wohin kommen: ugrándozva elérkezni, el-jönni. 2) desinere salire (saltare): aufhören zu hüpfen, zu springen: meg-szűni ugorni. *Prov.* Keď sa ožeňíš,

ňjs, dosťáčeš: matrimonio junctus omittes saltus: mit dem Heurathen wirst du aufhören vom Hüpfen, vom Springen: ha meg házosodol eszedbe sem jut a' tántz.
Dosťakowáňí, á, n. verb. ex seq.
dosťakowať, owal, ugem, V. I. imp. dosťakug: freq. ex dosťákať.
Dosťočeňí, á, n. verb. ex seq.
dosťočiť, il, ím, V. P. imp. dosťoč: eo (illuc, istuc) salire, saltare. adsilire: hersprinsgen, hinspringen, dorthin springen, an denselben Ort hin springen: oda ugrani.
dosťočňe, adv. curiose: vorwitzig, neugierig: szem-fülesen. Syn. drze, wšetečňe.
dosťoční, á, é, adj. curiosus, a, um, ardelio, nis, Com. vorwitzig, neugierig: szem füles. Syn. drzí, wšetečňí, Wšadebol.
Dosťočnosť, i, curiositas, tis, f. Vorwitz, Neugierde, Neugierigkeit: szem-fülesség. Syn. Drzosť, Wšetečnosť.
dosťowí, á, é, adj. e fasciculis stramineis, factus, a, um: von Strohbüscheln: szalma kévékbül való. Usus. Dosťowá Strecha: tectum stramineum (stramentitium): Strohdach: szalmával fedett ház héjá, szalma fedél.
dosládení, á, é, part. constr. ex dosladiť.
Dosladeňí, á, n. verb. ex seq.
dosladiť, il, ím, V. P. imp. doslaď: sufficienter dulcorare, reddere (facere) dulcem edulcare Gell. genug süß machen, versüßen: elégségessen édessiteni. 2) desinere reddere dulcem: aufhören zu versüßen: meg szünni édesiteni.
Dosladowáňí, á, n. verb. ex seq.
dosladowať, owal, ugem, V. I. imp. dosladug: freq. ex dosladiť.
dosľápání, á, é, part. constr. protritus, proculcatus, a, um: niedergetreten, zertreten: öszve tapodtatott.
Dosľápáňí, á, n. protritio, proculcatio, Plin. H. N. das Niedertreten, Zertreten: öszvetapodás.
dosľápať, pal, pem (pám), V. P. imp. dosľápag: proculcare, Ovid. proterere Cic. niedertreten, mit Füßen treten: öszve tapodni.
Dosľapowáňí, á, n. verb. ex seq.
dosľapowať, owal, ugem, freq. ex dosľápať.
† doslechnúť, doslechl, doslechnu; v. doslichnúť.
† doslechnutí, n. v. Doslichnutí.
Doslícháňí á, n. verb. ex seq.
doslíchať, al, ám, V. I. imp. doslíchag: v. doslichnúť.
Doslichawáňí, á, n. verb. ex seq.
doslicháwať, al, ám, freq. ex doslíchať.
doslichnuť, chnul (chel), chňem, V. P. imp. doslichňi: audire, percipere. inaudire: vernehmen, hören: meg-hallani. Syn. doslišať, počuť. boh. doslechnúti.
doslichnutí, á, é, part, constr. auditus, perceptus, a, um: vernommen: hallatott. Syn. doslišaní.
Doslichnuťí, a, n. auditio, perceptio, inauditio, nis, f. das Vernehmen, Hören: hallás. Syn. Doslišáňí.
doslišaní, á, é, part. constr. v. doslichnutí.
Doslišáňí, á, n. v. Doslichnutí.
doslišať, šal, šim, V. P. imp. dosliš: v. doslichnúť.

dosluchnúť, chnul (chel), chňem, V. P. *imp.* dosluchňi: v. dolichnúť.
dosluchnutí, á, é, *part. constr.* v. doslichnutí.
Dosluchnutí, á, n. v. Doslichnutí.
Dospáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dospať, pal, pím, V. P. *imp.* dospi: dormire ad, perdormire: schlafen bis: alunni valameddig.
dospateňe, *adv.* inquinate, sordide, immunde: unreinig, schmuzig: tisztátalanúl, rútúl, otsmányúl.
dospatený, á, é, *part. constr.* inquinatus faedatus, immundus, sordidus, a, um: unreinig, schmuzig, garstig, heschmuzt, besudelt: rút, otsmány, tisztátalan.
Dospateňí, á, n. inquinatio, commaculatio, coinquinatio, faedatio, nis, f. Beschmuzung, Besudelung: meg rútitás, tsunyítás, undokítás.
dospatit, il, ím, V.P. *imp.* dospať: commaculare, inquinare, coinquinare, faedare: unrein machen, beschmuzen, bemackeln, besudeln: meg rútitani, tsúnyitani, undokítani.
Dospáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dospáwať, al, ám, *freq. ex* dospať.
dospele, *adv.* mature, tempestive: reif: idein, korán. *Syn.* Zrostle.
dospelí, á, é, *adj.* adultus, a, um: erwachsen, ziemlich groß gewachsen, groß geworden; idős, koros. *Syn.* dorostlí.
2) pubés, is; puber, ris: mannbar, mündig, nevedékeny.
3) maturus, tempestivus, a, um: reif: idei. érett, megirett. *Syn.* dozrelí.
Dospelosť, i, f. pubes, is, f. pubertas, tis, f. Mannbarkeit, Mündigkeit: ki-mohozott ifiúság. *Syn.* Dorostlosť. 2) maturitas, tempestivitas; tis, f. die Reife: érttség.
Dospeňí, á, n. adcursus, adventus, ûs, f. accessio, nis, f. das Zukommen: el-jövés el-érkezés. *Syn.* Príchod, Prispeňí.
dospeť, dospel, dospegem, V. P. *imp.* dospeg: adcurrere, advenire, accedere: zukommen, herzukommen, hinzukommen, gelangen, ankommen, wohin kommen: el-jönni, meg-érkezni. *Syn.* prisť, prispeť. *Usus.* Na Pomoc (k Pomoci) dospeť: venire auxilio (subsidio), suppetias venire: zu Hülfe kommen: segétségül jönni. Ale ze Wogsko Krála ťeškého nenadále, a nátamňe priťáhlo, a Poláci i Uhri nemohlí k Mestu dospeť Bitka tu welíká bola. Haj 2) v. prispeť.
Dospéwáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dospíwáňí.
dospéwať, al, ám, V. I. *imp.* dospéwag. v. dospíwať.
dospíwaný, á, é, *part. constr. ex* dospíwáť.
Dospíwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dospíwať, al, ám, V. P. *imp.* dospíwag: finire (terminare) cantum, desinere canere: aufhören zu singen: meg-szüni az énekléstöl, el-végezni az éneket. 2) *freq. ex* dospeť.
dosť. *adv.* cum et sine *Genit.* satis, sat, affatim: genug: dosztig, elég. *Syn.* dosti. *Usus.* Dostge: satis est, sufficit: ist genug: elég már. Dosť už po krki: ad satietatem usque, bis dem Hals genug: torkig elég. Dosť dobrí, v. dobrí 1. Nr. Dosť Peňazí: satis pecuniae: Geld genug, genug Geld: elég pénz. Dosť Slow: satis verborum: Worte genug: elég a' be-

beszéd. Dost mak. *a*) habere satis: genug haben: elég vagyon. *b*) satis habere, contentum esse: genug haben, zufrieden seyn: meg-elégedni. Dost mám na tom: satis id habeo; contentus sum re; id mihi sufficit: ich habe genug daran: avval meg elégszem. Dost mám na tom, že sem slissal: satis habeo (contentus sum) audisse: ich habe genug es gehört zu haben: azzal meg elégszem, hogy hallottam. Geli ale tu Tepla dost? satisne hic calet? ist's denn warm genug hier: elég meleg vagyon-é itten? Nebudes mak Swécki dost: haec candela non sufficit: mit dem Lichte langst du nicht aus: nem lészen elegendő gyertyád. Gestli ale gim bude ten Čepec dost? convenient ne haec vitta tuo capiti? wird Ihnen denn die Haube recht seyn (nicht zu klein seyn): jó leszsz-é az Aszszonynak ezen féketö (fő-kötö, fej-kötő)? Dost o tom: haec sufficiant; haec hactenus: genug davon: elég már eddig. *Prov.* Dost, kes bigú: nunquam satis: niemals genug: soha sem elég. 2) satis multum (*ta* etc.): genug, eine hinlängliche Menge: elég, sok. *Usus.* Dost gest, čítat: satis multa edere (comedere) legere: genug essen, lesen: eleget enni, olvasni. Dost Ludi tam bolo: satis multi homines ibi fuerunt: es waren genug Menschen (Leute) da: elég sok ember volt ott. Dost'bi toho bolo ina Wóz: amaxiaea, i. e. ampla, magnificaque; plaustralia, i. e. tanta, ut iustum plaustri onus videri possint.

Dostačení, á, *verb. ex seq.*

dostačit, il, ím, V. P. *imp.* dostač: sufficere, satis esse: hinlangen, zureichen, genug seyn: elég lenni. *Syn.* dost bit, wistačit. *boh.* dostat se.

Dostání, á, n. acceptio, consecutio, nis, f. *per verba nihilominus* accipere, adipisci, consequi obtinere *elegantius reddi solet*: das Bekommen: el-nyerés, el-érés el-kapás. *Usus.* Kde ge ta Kniha k Dostánu? ubi nam liber hic haberi (emi etc.) potest: wo ist das Buch zu bekommen? hol lehet meg-venni, meg-szerezni azt a' könyvet?

dostat, dostal, dostanem, V. P. *imp.* dostaň: accipere, nancisci, optinere, consequi, adipisci: bekommen etwas, es sey von ungefähr oder durch Mühe. z. B. Amt, Wunde, Geld, Erbschaft, Fieber etc; el-kapni, meg-nyerni, el-érni. *Usus.* Gá něco dostanem: ego aliquid accipiam, mihi obveniet quidpiam: ich bekomme etwas; es wird mir zu Theil, stößt mir auf. z. B. Erbschaft, Hofnung: én valamit nyerek, nyerni fogok: Uš teho, aj ineho Pána dostanú: alium, atque alium dominum sortientur, *Plin. Iun:* sie werden mehrere Herrn bekommen: több urok lészen. Od swég Ženi troge Deti dostal: tres ex uxore liberos suscepit: von seiner Frau hat er drei Kinder gehabt, gezeuget: ettül a' feleségétül harom fia volt. *Prv.* Nazdáwá (domňiwá) sa, že kdo wi, čo dostal: magis sibi placet, quam Peleus in machaera, *Zenod.* praeter modum re quapiam insolens est, ac tumet. quid pueri in saba? er meint, daß er etwas Besonderes bekommen habe: az gondollya, hogy tudgya mit nyerett: kdo

čo

ko dostaňem, na wsecko při- staňem: da mihi de libo, tecumque libentius ibo: giebst mir so gehe ich mit dir: 2) incidere: bekommen, in etwas gerathen oder fallen: valamibe esni. Syn. upadnúť. Usus. Nemoc dostať, do Nemoci, upadnúť: incidere in morbum: eine Krankheit bekommen, in Krankheit fallen: betegségbe esni. 3) Skulinu dostať; rimam agere, vitium facere: einen Riß bekommen: hasadni, repedni. 4) v. dostačiť. Usus. Steho na dwe Košele nedostaňe: hinc duo indusia parari non possunt; dieß wird auf zwey Hemde nicht hinlänglich: ebböl két ing ki nem telik. II.rec. dostať sa: pervenire: gelangen, kommen: el-érkezni; el-jönni. Syn. prisť. Usus. Newím, gak sem sa na Posťel dostal? Gá newím, gako sa Domow dostaňem? Ona sa buďe wídáwať J kam ale sa dostaňe? 2) Passive: J tebe sa steho ňečo dostaňe: tu quoque inde aliquid participabis: du wirst auch etwas davon bekommen: te néked-is jutt ebböl valami. 3) v. boh. dostačiť.

dostáť, dostál, dostogím, V. P. imp. dostog: stare usque ad: stehen bis: állani, el-állani.

dostatečňe, adv. sufficienter, satis: hinlänglich, zulänglich, genug: elég-képen, elégségesen, elegendö képpen. Syn. hogňe. 2) sufficienter, indonee, apte: hilnlänglich, tüchtig, tauglich: elégségesen, alkalmatosan.

dostatečný, á, é, adj. sufficiens, tis: hinlänglich, zulänglich, zureichend, genug: elégséges, elegendö: Syn. hogný: 2) sufficiens, tis: idoneus, a, um: hinlänglich, zureichend, tüchtig, tauglich, wozu: alkalmatos, elégséges.

Dostatečnosť, i, f. sufficientia, ae, f. Hinlänglichkeit: elegendöség. Syn. Hognosť. 2) sufficientia, aptitudo idoneitas, tis, f. Tüchtigkeit, Tauglichkeit, Hinlänglichkeit: alkalmatósság.

Dostatek, tku, m. sufficientia, ae, quantum sufficit: so viel als genug ist, Hinlänglichkeit: elegendöség, elég, a' mennyi kivántatik· Syn. Dostatečnosť. 2) copia, abundantia, ae, f. ubertas, tis, f. die Menge: bövség. Syn. Hognosť. Usus. Wsetkého na Dostatek magú: omnia in abundantia habent: sie haben alles in der Menge: mindenekkel bövelkednek.

dostatňe, adv. v. hogňe.

dostatný á, é, adj v. hogný.

Dostatnosť, i, f. v. Hognosť.

dostawaný, á, é, part. constr. ex dostáwať: ex aedificatus, a, um: ausgebaut: fel-épétetett. boh. dostawen.

Dostawáňí, á, n. verb. dostawať: exaedificatio, nis, f. Ausbauung: fel-építés.

Dostáwáňí, á, n. verb. ex dostáwať: v. Dostáňí.

dostawať, al, ám, V. P. imp. dostaw: exaedificare, v. g. domum, absolvere aedificationem: ausbauen, das Gebäude vollenden: fel-épiteni, az épitést el-végezni. boh. dostawěti. 2) desinere aedificare: ausbauen, aufhören zu bauen: meg szünni épiteni.

dostáwať, al, ám, V. I. imp. dostáwag: accipere, nancisci: erlangen, bekommen: meg nyerni, kapni, el-érni. Syn. dostať. Usus. Wogáci bez wsečkeg Chybi swog Plat dostáwagú: stipendia militibus ri-

rite et absque omni defectu procedunt: die Soldaten bekommen (empfangen) ihre richtige Besoldung: ki jár a' katonáknak zoldjok. *Prov.* kdo mnoho pitá, málo dostáwá: si vinum postulet, pugnos illi dato: sokat kér a' beteg, de az egészséges nem adja. 2) solere accipere: pflegen: zu bekommen: szokni nyerni (venni). *II. rec.* dostáwať sa: *freq. ex* dostať sa.

dostawení, á, é, *part. constr.* praesentatus, propositus, a, um: gestellt: megmutatott, elö állatott. *Syn.* ustanowení. *boh.* dostawen.

Dostaweňí, á, n. praesentatio. propositio. nis, f. das Stellen, Gestellen: elö állatás, elö hozás.

† Dostawěňí, n. *verb. ex seq.* v. Dostawáňí.

† dostawěti, el, ím; v. dostawať.

dostawiť, il, ím, V. P. *imp.* dostawugem *imp.* dostaw: sistere, praesentare, proponere: stellen, gestellen: elö állítani, állatni, *II. rec.* dostawiť sa: sistere se, adparere, comparere: sich stellen, sich gestellen, erscheinen: meg-jelenni, elö állani.

Dostawowáňí, á, n. *verb ex seq.* v. Dostawáňí et Dostaweňí.

dostawowať, owal, ugem V. I. *imp.* dostawug: *freq. ex* dostawať et dostawiť.

Dosťekáňí, á, n. *Verb. ex seq.*

dosťekať, al, ám, V. P. *imper.* dosťekag: desinere latrare: aufhören zu bellen: ugatástól meg-szüni.

dosťi, *adv.* v. dosťi.

Dosťičineňí, á, n. satisfactio, nis, f. Genugthung: elég-tétel. *Syn.* Dosťiučineňí.

dosťičiňiť, il, ím, V. I. *imp.* dosťičiň: satisfacere, ex integro adimplere: genug thun: eleget tenni. *Syn.* dosťiučiňiť.

Dosťíháňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Dosťíhnuťí.

dosťíhať, al, ám, V. I. *imp.* dosťíhag: v. *seq.*

dosťíhnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dosťíhňi: adsequi: erreichen, einholen: elérni, -től érni. *Syn.* dohoňiť. *Usus.* Utekagicého sťíhať, a dosťíhnúť: fugientem insequi, et adsequi: einen Flüchtigen nacheilen (nachsetzen) und ihn erreichen: a' futót kergetni, 's elérni. 2) v. dopadnúť.

dosťíhnutí, á, é, *part. constr.* ex *praec. boh.* dosťížen.

Dosťíhnuťí, á, n. adsecutio, nis, f. die Erreichung, Einholung: el-érés. *Syn.* Dosťíháňí, Dosťihowáňí.

Dosťihowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dosťihowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dosťíhug: *freq. ex* dosťíhať. *Usus.* Skrz ťeba, o Maria! hríšňíci dosťihugú k Pokáňu: per te, o Maria! scelesti ad poenitentiam perveniunt: durch dich, o Maria! gelangen die Sünder zur Buße: te általad, ó Mária! penitentzia-tartáshoz jutnak a' bünösök.

Dosťiučineňí, á, n. Dosťičineňí.

dosťiučiňiť, il, ím, V. I. *imp.* dosťiučiň: v. dosťičiňiť.

dostlaní, á, é, *part. constr.* stratus, a, um (de lecto): aufgebettet, fertig gebettet: megvetett (az ágyról) *boh.* dostlan.

Dostláňí, á, n. *verb. ex seq.*

dostlať, dostlal, dosťelem, V. P. *imp.* dosťel: lectum sternere: fertig betten, das Bett fer-

fertig machen, aufbetten: agyat vetni. *Usus.* Nemožem tu Postel dostlat.
Dostláwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostláwat, al, ám, *freq. ex* dostlat.
Dostogenstwí, á, n. magnificentia, pompa, ae, f. die Herrlichkeit: nagyság, pompázás. *Syn.* Dostogenstwo, Welebnost. *boh.* Důstogenstwí. 2) dignitas, authoritas, tis, f. Würde, Gewalt, das Ansehen: méltóság, tisztség, betsület. *Syn.* Zeteł. 3) dignatio, nis, f. Würdigung: méltóztatás. *Syn.* Ráčeňí. Poráčeňí.
Dostogenstwo, a, n. *idem.*
dostogňe, *adv.* magnifice, ample: herrlich: úri módon, nagyságosan, fő-módra. *boh.* důstogňe. *Usus.* Dostogňe Welební Pán: Reverendissimus Dominus: Hochwürdiger Herr: fő-tisztelendő (nagyságos) Ur.
dostogní, á, é, *adj.* magnificus, amplus, a, um: herrlich: nagyságos, méltoságos. *boh.* důstogní. *Usus.* Dostogní Pán: Admodum Reverendus Dominus: Wohlwürdiger Herr: tisztelendő Úr.
dostognosť, i, f. magnificentia, ae, f. Herrlichkeit: nagyság. *boh.* Důstognost. 2) dignitas, authoritas, tis, f. Würde Amt, Ansehen: méltóság. *Syn.* Dostogenstwí. *Usus.* To sa neswedčí na Dostognosť twogu: alienum hoc est dignitate tua: dieses gebührt dir, und deinem hohen Ansehen nicht wohl: a' te méltóságodhoz ez nem illik. *Prov.* Od Boha Dostognosť: auctoritas diuinitus, *Homer.* Divinitus contingit, ut idem homo nunc magnifiat, nunc despiciatur.
dostrápaní, á, é, *part. constr.* v. dosarpaní.
Dostrápáňí, á, n. v. Dosarpáňí.
dostrápať, pal, pem (pám), V. P. *imp.* dostrapag: v. dosarpať, dostrapiť.
dostrasení, á, é, *part. constr* terrendo adductus (permotus), a, um: durch Schrecken zu etwas gebracht, bewogen: ijesztéssel reá vetetett.
Dostraseňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrasiť, il, ím, V. P. *imp.* dostras: terrendo adducere (permovere) ad aliquid: durch Schrecken zu etwas bringen, bewegen: valakit ijesztéssel valamire reá venni. 2) desinere terrere: aufhören zu schrecken: meg-szünni ijeszteni.
Dostrasowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrasowať, owal, ugem. *freq.* ex dostrasiť.
dostrčení, á, é, *part. constr.* plane intrusus, infixus, insertus, immissus, a, um: völlig hineingestoßen: belé dugott. *Syn.* wstrčení. *boh.* dostrčen. 2) trusus, intrusus, a, um: gestoßen, gedrängt: bétoltt, taszitatott.
Dostrčeňí, á, n. *verb. ex seq.*
dostrčiť, il, ím, V. P. *praes.* dostrkugem, *imp.* dostrč: plane intrudere, infigere, inserere, immittere: völlig hineinstoßen: egészszen bé-dúgni, belé dúgni. *Syn.* wstrčiť. 2) trudere: stoßen, wohin stoßen, drängen: tolni, taszítani.
dostréknúť, knul, (kel), kňem, V. P. *imp.* dostrékňi: spargere illuc istuc: hinsprützen: oda fetstsenteni, tseppenteni. *boh.* dostříknúti. 2) siphone (siringa) adtingere, contingere rem: mit der Sprütze etwas erreichen, hinsprützen, an denselben Ort hinsprützen: meg-fetskendeni.

dostřéknutí, á, é, *part. constr. ex praec.*
Dostřéknutí, á. n. *verb. ex eod.*
Dostrekowání, á, n. *verb. ex seq.*
dostrekowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dostrekug: *freq. ex* dostřéknút. *boh.* dostřikowati.
dostrelaní, á, é, *part. constr.* iaculando laceratus (fractus, corruptus), a, um: zerschoßen, durch Schießen zerrissen (zerbrochen, verdorben): öszve lött.
Dostřélání, á, n. *verb. ex seq.*
dostřélat, al, ám, V. P. *imp.* dostřélag: jaculando lacerare; frangere, corrumpere: zerschießen, durch Schießen zerreißen, zerbrechen, verderben: öszve löni.
dostrelení, á, é, *part. constr. ex* dostrelit.
Dostrelení, á, n. *verb. ex seq.*
dostrelit, il, ím, V. P. *imp.* dostrel: eo jaculari, jaculando ad certum locum pertingere: hinschießen, an denselben Ort hinschießen: oda-löni, bizonyos helyre löni. *boh.* dostřeliti. *Usus.* Na to Mesto ze Sípmi, z Délami (s Rusami) nemože sa dostrelit: in illum locum tela, tormenta adjici nequeunt: dieser Ort kann mit dem Geschütze nicht erreicht werden; an denselben Ort kann man nicht hinschießen: árra a' helyre nem ér-el a' lövés, az álgyú golyóbis.
Dostrelowání, á, n. *verb. ex seq.*
dostrelowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dostrelug: *freq. ex* dostrelit. *boh.* dostřelowati.
dostrihaní, á, é, *part. constr.* forficibus concisus (conscisus), a, um: zerschnitten: öszve nyírtt.
Dostrihání, á, n. forficibus concisio (consciasio), nis, f. Zerschneidung: öszve nyírás.
dostrihat, al, ám, V. P. *imp.* dostrihag: forficibus secare (consecare, dissecare, conscindere): zerschneiden: öszve nyírni.
dostríhnút, hnul (hel), hnem, V. P. *imp.* dostríhni: deprehendere, aucupando deprehendere, vigilando (intendendo) aliquid rescire: erlauern: meg kémlelni, meg-lesni.
Dostríhnútí, á, n. deprehensio, nis, f. Erlauerung: meg-kémlelés, lesés.
† dostříknutí, dostříkl, dostříknu: v. dostréknút.
† Dostříknutí, n. v. Dostréknutí.
† Dostřikowání, n. v. Dostrekowání.
† dostřikowati, owal, ugi (u); v. dostrekowat.
dostrogení, á, é, *part. constr.* indutus, a, um: völlig angezogen: fel-öltöztetett. *Syn.* pristrogení. *boh.* dostrogen. 2) plane paratus, a, um: völlig zubereitet: egészszen készültt.
Dostrogení, á, n. *verb. ex seq.*
dostrogit, il, ím, V. P. *imp.* dostrog: induere: völlig anziehen: fel-öltözni. *Syn.* pristrogit, oblect. 2) plane parare: völlig zubereiten. z. B. die Speisen egészszen el-késziteni. *II. rec.* dostrogit sa: induere se veste: sich völlig anziehen: fel-öltözködni. *Syn.* pristrogit sa, oblect sa.
Dostrogíwání, á, n. *verb. ex seq.*
dostrogíwat, owal, ugem, *freq. ex* dostrogit. *II. rec.* dostrogíwat sa: *freq. ex* dostrogit sa.
dostruhaní, á, é, *part. constr.* imperite concisus, a, um: zermetzelt, ungeschickt, zerschnitten:

ten: tovább faragott, meg-faragott. 2) secando (scindendo) perditus, corruptus, a, um: zermetzelt, durch Schneiden verdorben, zerschnitten: öszve metéltt, öszve faragott.

Dostruhánj, á, n. *verb. ex seq.*

dostruhat, hal, hám (zem) V, P. *imp.* dostruhag: imperite concidere, conscindere: zermetzeln, zerschneiden: rútúl öszve metélni, el-faragni. 2) secando (scindendo) perdere, corrumpere: zermetzeln, durch Schneiden verderben, zerschneiden: öszve metélni, öszve faragni. 3) desinere secare (scindere): aufhören zu schneiden: meg-szünni metélni, faragni.

Dostruhowánj, á, n. *verb. ex seq.*

dostruhowat, owal, ugem, *freq. ex* dostruhat.

dosúdenj, á, é, *part. constr. ex* dosúdit.

Dosúdenj, á, n. *verb. ex seq.*

dosúdit, il, ím, V. P. *imp.* dosúd: desinere judicare: aufhören zu urtheilen; megszüni itélni. *II. recipr.* dosúdit sa, *cum Genit*: invenire, reperire: finden, erhalten, bekommen: meg találni, meg-nyerni. *Syn.* naist, nakezt, nakeznút. *Usus.* Kdo má zaf Klúč? kde sa ho zaf dosúdím (kde ho zaf nagdem, nakeznem)? quis habet clavim? ubi inveniam eam? wer hat den Schlüssel? wo finde ich ihn wieder? kinél van a' kults? hol találom meg azt. 2) desinere lite agere (litigare): aufhören zu streiten, vor Gericht; aufhören zu rechten, einen Prozeß (Rechtshandel) zu haben oder zu führen: meg-szüni pörlekedni. törvénykedni.

dosusenj, á, é, *part. constr.* plane siccatus, arefactus, exsiccatus, aridus, a, um, völlig (ganz) trocken: ki-száradott, el-száradott.

Dosusenj, á, n. *verb. ex seq.*

dosusit, il, ím, V. P. *imp.* dosus: plane siccare, exsiccare, arefacere: völlig trocknen, ganz trocken machen: ki-szaritani, meg aszalni. 2) desinere siccare: aufhören zu trocken: aszalni (száritani) meg-szünni.

Dosusowánj á, n. *verb. ex seq.*

dosusowat, owal, ugem, *freq. ex* dosusit.

dosúzenj, á, é, *part. constr. ex* dosúzit.

Dosúzenj, á, n. *verb, ex seq.*

dosúzit, il, ím, V. P. *imp.* dosuz: desinere angere, cruciare: aufhören zu ängsten (zu ängstigen, zu plagen): meg-szünni búsúlni, emésztödni. 2) v. dosuzowat.

dosuzowanj, á, é, *part. constr.* angore (cruciatu) confectus, a, um: abängstigt: búval epedett. *Syn.* usuzowanj

Dosuzowánj, á, n. *verb. ex seq.*

dosuzowat, owal, ugem, V. P. *imp.* dosuzug: angore (cruciatu pavore) conficere: abängstigen Jemanden: valakit búval epeszteni. 2) v. dosúzit.

doswedčenj, á, é, *part. constr.* testimonio probatus, confirmatus, a: um: bezeugt, durch Zeugnisse versichert: meg-bizonyítatott.

Doswedčenj, á, n. testatio, testificatio, confirmatio, comprobatio, nis. f. Bezeugung, Versicherung: meg-bizonyítas. *Syn.* Swedectwj.

doswedčit, il, ím, V. P. *imp.* doswedč: testari, testificari, confirmare, testimonio comprobare: bezeugen, durch Zeugnisse

misse versichern: meg-bizonyítani, bizonyságot tenni. *Usus.* Pred Bohem a Swetem, doswedčiť: Deum et homines testari, testificari: vor Gott und Menschen bezeugen: Isten, és világ elött bizonyitani.
Doswedčowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
doswedčowať, owal, ugem, *freq. ex* doswedčiť.
dotaď, *adv.* hucusque, huc usque, *Plin. H. N.* bis hieher, so weit: eddig. *Syn.* potaď, potať. *boh.* dotud. 2) v. dosawáď.
dotáchnúť, hnul (hel), hňem, V. P. *imp.* dotáhňi: trahere illuc (istuc), pertrahere: hinziehen; herziehen: oda vonni, húzni, hurtzolni.
dotáhnutí, á, é, *part. constr.* pertractus, a, um: hergezogen: hingezogen: oda húzatott, vonatott. *boh.* dotažen.
dotáhnutí, a, n. *verb ex* dotáhnuť.
Dotahowáňí, á, n. *verb. ex seq.*
dotahowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dotahug: *freq ex* dotáhnúť.
dotať, dotal, dotňem, V. I. *imp.* dotňi: pergere caedere ultro (porro) caedere: zuhauen, weiter hauen: tovább vágni. 2) caedere: hauen, zuhauen: vágni.
dotatí á, é, *part. constr. ex praec.*
Dotatí, á, n, *verb. ex eodem.*
† Dotazowáňí, n. v. Dopitowáňí, Opitowáňí.
dotazowati se, owal, ugi (u) v. dopitowať (opitowať, wipitowať) sa.
† dotcení, á, é, *adj.* v. dotíčení.
† Dotčeňí, n. v. Dotíčeňí.
dotíče sa. 3. *persona ex* dotíkať sa. *impers.*
dotíčení, á, é, *adj.* adtactus, a, um: angerühret, berührt: meg illetett, hozza értt. *boh.* dotčení.
Dotíčeňí, á, n. tactus, adtactus, ûs, m. contrectatio, nis, f. Anrührung, Berührung: meg-érintés. *boh.* Dotíčňí.
dotíkaní, á, é, *part. constr.* adtactus, a, um, ad rem: angerührt, an etwas: valamihez hozzá illetetett. *Usus.* Pátričkí na zázračné Obraz dotíkané: adtactum ad thaumaturgam iconem rosarium: die an das Wunderbild angerührte Beten: tsudálatos képhez illetett olvasó. 2) tactus, adtactus, attrectatus, contrectatus, a, um: angerührt, berührt: meg-érintetett.
Dotíkáňí, á, n. tactus, adtactus, contactus, us, m. contrectatio, nis, f. Anrührung, Berührung, das Anrühren, Berühren: hozzá érintés, hozzá nyúlás.
dotíkať, al, ám, V. I. *imp* dotíkag, nečo na nečo: adtingere rem ad rem: anrühren etwas an etwas: valamit valamihez illetni. *II. rec.* dotíkať sa, *cum Genit:* k. p. nečeho: tangere, adtingere, attrectare contrectare rem: anrühren, berühren betasten: valamit meg illetni, hozza nyúlni, érni. *Syn.* dotknúť sa. *boh.* p'estowatí. *Usus* Z Rukú sa neceho dotíkať, do Ruki to brať: tentare palpare aliquid manu: etwas mit der Hand anrühren: valamit kézzel illetni, azt kézbe venni. Nech sa ho žáden nedotíká, aňi sňím nehowori: ne quis illum adtingat, neve alloquatur: es soll ihn niemand weder anrühren, noch anreden: senki hozzá se ne nyúllyon. se meg ne szóllitsa ötet. 2) *impersonaliter.* dotíkať sa,

do-

dotíkálo sa, dotíká et dotíce sa, V. I. *fut.* dotíkat sa dude, *cum Genit. personae*: concernere, spectare, adtinere, pertinere ad: betreffen, anbelangen, angehen: illetni. *Syn.* tíkat sa. *boh.* tknúti se. *Usus.* Čo sa mňa dotíká, dotíce: quod ad me adtinet (spectat): was mich betrifft, anbelangt: a' mi engem illet. Čo sa to mňa dotíka? Čo mňa do toho? Čo mňa po tom? quid ad me? was gehts mich an? mi gondom van réá? mi közöm hozzá? Mňasa dotíce, dotíká: me concernit, ad me adtinet: es geht mich an: engemet illet. Még Osobi sa dotíka: meam personam concernit: es betrifft mich: az én személlyemet illeti, engemet illet. Teba sa níč nedotíce, nedotíká: nullam in partem tua interest: es geht dich gar nicht an: ez semmi képpen nem illet téged: semmi közöd hozzá. Mňa sa níč nedotíce, nedotíká: nihil ad me pertinet (adtinet): es geht mich nichts an: engemet semmi sem illet; semmi közöm hozzá. Čo sa mňa dotíkalo: quod ad me adtinebat: was mich anging (betroffen hat): a' mi engemet illetett. Čo sa mňa dotíkat dude: quod ad me pertinebit: was mich angehen (betreffen) wird: a' mi engemet fog illetni.

dokínaní, á, é, *part. constr.* finaliter sectus, resectus, a, um: zu Ende gehaut, abgehaut: el-vágattatott.

Dokínáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokínat, al, ám, V. I. *imp.* dokínag: finaliter secare, desecare, resecare: zu Ende hauen, abhauen. le-vágni. el-vagni a' vágást el-végezni.

dokíraní, á, é, *part. constr.* ex dokírat.

Dokíráňí, á, n. *verb. ex seq.*

dokírat, al, ám, V. I. *imp.* dokírag: obtinere, operire linendo: zuschmieren, zustreichen: bé-mázolni, bé-kenni. 2) pergere mulcere, porro (ultro) mulcere: zustreichen, ferner streichen z. B. die Haare: simogatni p. o. a' hajat. 3) Dokírat na nekoho: invehi in aliquem, increpare aliquem: Jemanden heftig anfahren, mit harten Worten begegnen: valakit keményen meg-pirongatni, meg-feddeni.

dokísknaní, á, é, *part. constr.* v. dokísknutí.

Dokískáňí, á, n. *verb. ex* seq. v. Dokísknutí.

dokískat, al, ám, V. I. *imp.* dokískag: v. *seq.*

dokísknút, knul (kel), kňem, V. P. *imp.* dokískňi: porro (ultro) premere: zudrücken: hozzá nyomni, tolni. 2) comprimere: zusammen drücken: öszve nyomni, szoritani. 3) pergere trudere, porro (ultro) trudere: zustoßen, ferner stoßen, hinein stoßen: tovább nyomni, tolni. 4) obturare (obstruere) trudendo: zustoßen, durch Stoßen verstopfen: be-nyomni, tolászal be-dugni. *II. recip.* dokísknút sa: se ingerere, se obtrudere, se oggerere urgendo: sich wohin oder zu etwas drängen, sich zudringen: be-tolni magát.

dokísknutí, á, é, *part. constr.* porro (ultro) pressus, a, um: zugedrückt: be-megnyomott, szoritott. 2) porro trusus, a, um: zugestoßen: tovább nyomatott, tolatott. 3) obturatus (obstructus) trudendo: zugestoßen, durch Stoßen verstopft: tolászal be-dugott.

Do-

Dokiſſknuti, á, n. accessus vehementior: das Zudringen: tolakodás.
dokiſnúk, ſnul, (ſel), ſňem, V. P. imp. dotiſňi: v. dokiſſknúk.
dokiſnuti, á, é, p.c. v. dotiſſknutí.
Dokiſnúti, á, n. v. Dokiſſknuti.
Dotka, i, f. cavillatio, ludificatio, irrisio, nis, f. cavillum Apul. ludibrium, probrum, opprobrium, i, n. die Spötterey, Höhnerey, Neckung, Sticheley, Schökerey, Geſpötte, der Spott, das Spotten, die Spottung: gúnyolás, tsúfolás, gyalázás, ossállás. Syn. Utrhání. boh. Dûtka.
dotkání, á, é, part. constr. pertextus, a, um: durchgewebt: meg-szövött.
Dotkáňí, á, n. verb. ex seq,
dotkat, al, ám, V. I. imp. dotkag: pertexere, Apul. texturam finire: durchweben, bis zu Ende weben, mit dem Gewebe fertig werden: 2) tropice pertexere, Cic. perficere, absolvere: ausführen, zu Stande (zu Ende) bringen: véghez vinni. Syn. dokonat. Usus. Len dotkag, čo ſi počal: pertexe (perfice) modo, quod exorsus es, Cic.
dotkliwe, adv. cum cavillatione, cavillatorie: ſpöttiſch, ſo pfiffiſch: gúnyolva, gyalázva. Syn. poſméwačňe. boh. dûtkliwe. 2) cum sensu, vehementer: empfindlich: érzékenységesen. 3) mordaciter, acerbe: empfindlich, beißend: 4) titillatorie, titillabunde: kitzelig, kützelig.
Dotkliwec, wca, m. cavillator, Cic. ludificator, irrisor: Spötter, Höhner, der Sophiſtereyen macht: gúnyoló. Syn. Poſméwač.
dotkliwí, á, é, adj. cavillatorius, Pandect. cavillabundus, Tertull. cavilosus, a, um. cavillans, tis: ſpöttiſch, höhniſch, ſophiſtiſch: gúnyoló, gyalázó. Syn. poſméwační. boh. dûtkliwí. Usus. Dotkliwá Reč: cavillum, cavillus. Apull. Höhnerey, Schöckerey, höhniſche Rede: gúnyoló beszéd. 2) mordax, acerbus: empfindlich, zorn erregend, beißend: morgó. 3) facile sentiens: empfindlich, leicht empfindend: érzékenységes. 4) irritabilis, iracundus: empfindlich, leicht zornig. 5) irritabilis, proclivis ad sensum titillationis: empfindlich, kützelig, geneigt Kützel zu empfinden: 6) morosus: häckelig, eigenſinnig.
Dotkliwoſt, i, f. v. Dotka. 2) titillus, i, m. Cod. Theod. pruritus, titillatus, us, m. Plin. H. N. titillatio, nis, f. der Kützel, Kitzel, das Kützeln: Syn. Sſegliwoſt.
dotknúk ſa, knul (kel), kňem, V. P. imp. dotkňi ſa: v. dotíkat ſa.
dotknutí, á, é, part. constr. v. dotíkaní. 2) supradictus, memoratus, adtactus, praeadtactus, a, um: obenbedeutet: fellyebb említett, neveztetett, olvasott.
Dotknutí, á, n. v. Dotíkáňí.
dotlačení, á, é, part. constr. eo (illuc, istuc) ursus, adursus, a, um: hingedrückt, hingedrängt, oda, hozzá nyomott. Syn. dotiſſknutí. 2) typis exscriptus (excusus, procusus) a, um: abgedruckt: ki-nyomtattatott. Syn. witlačení. boh. dotiſſten.
Dotlačeňí, á, n. ursio, adursio, nis, f. das Hindrücken, Hindrängen: hozzá nyomás. Syn. Dotiſſknutí. 2) typis exscriptio (excusio, procusio), nis, f. das Abdrucken, die Abdruckung: ki-nyomtatás.

dotlačiť, il, ím, V. P. *imp.* dotlač: urgere eo, illuc, istuc: hindrücken hindrängen: oda, hozzá nyomni, szorítani. *Syn.* dotisknúti. 2) typis exscribere (excudere): abdrucken z. B. ein Buch: kinyomtatni. p. o. könyvet. *Syn.* witlačiť. *boh.* dotisknúti. *II. rec.* dotlačit sa: se urgere eo: sich hindrängen, hindrücken: oda (hozzá) nyomódni. *Syn.* dotisknúť sa.

Dotlačowání, á, n. *verb. ex seq.*

dotlačowať, owal, ugem, V. P. *imp.* dotlačug: *freq. ex* dotlačit.

Dotkení, á, n. *verb. ex seq.*

dotkeť, kel, kem. V. P. *imp.* dotki: desinere gliscere: aufhören zu glimmen: meg-szünni pislogni.

dotlučení, á, é, *part. constr.* plane contusus, a, um: völlig zerschlagen, zerstoßen: egészszen öszve törött, öszve verett. *boh.* dotlučen.

Dotlučení, á, n. plena contusio, nis, f. völlige Zerschlagung, Zerstoßung: öszve törés, öszve verés. *Syn.* Dotlúkání.

† dotlúci (dotlúcti), dotlúkl, dotluku (ku) v. *seq.*

dotlúcť, dotlukel, dotlučem, V. P. *imp.* dotluč: plane contundere: völlig zerschlagen, entzweischlagen, zerstoßen: öszve törni, öszve verni. *Syn.* dotlúkať. *II. rec.* dotlúcť sa: pulsando (pultando) excitare: erklopfen: fel-verni kotzogással.

Dotlúkání, á, n. *verb. ex seq.* v. Dotlučení.

dotlúkať, al, ám, V. I. *imp.* dotlúkag: v. dotlúcť.

† dotopiti se, il, ím; v. dokúriť sa.

dotrení, á, é, *part. constr. ex* dotreť: plane contritus, a, um: völlig zerrieben: szét törött, öszve törött. *boh.* dotřen.

Dotrení, á, n. *verb. ex eodem.*

dotrepaní, á, é, *part. constr.* contusus, tundendo solutus, a, um: zerklopft, entzweygeklopft: eltörött. 2) contusus, plagis oneratus, a, um: zerklopft, sehr geprügelt: igen-megveretett. 3) fractus, confractus, diffractus, a, um: zerbrochen: öszve törött.

Dotrepání, á, n. *verb. ex seq.*

dotrepať, pal, pem, V. P. *imp.* dotrep: contundere, tundendo solvere: zerklopfen, entzwey klopfen: öszve törni. 2) contundere, plagis onerare, verberibus caedere: zerklopfen, sehr klopfen oder prügeln: igen megverni. 3) frangere, diffringere, confringere: zerbrechen. z. B. den Kopf, Stock z. el-törni.

dotréskaní, á, é, *part. constr.* contusus, fractus, a, um: zerschlagen, zerbrochen: öszve törött.

Dotréskání, á, n. *verb. ex seq.*

dotréskať, al, ám, V. I. *imp.* dotréskag: contundere, solvere pulsando, frangere: zerschlagen, entzwey schlagen, zerschmeißen, zerbrechen: öszve törni, el-törni.

dotreť, el, em, V. P. *imp.* dotri: plane conterere: völlig zerreiben: meg-törni, szét törni. *boh.* dotříti. *II. rec.* dotreť sa, *cum Genitivo*: adsequi, consequi: mit Mühe erlangen, bekommen: el-érni, meg-nyerni. *boh.* dotřít se.

† Dotrískání, n. v. Dotréskání.

† dotrískati, al, ám; v. dotréskať.

† dotříti, dotřel, dotru (řu); v. dotreť. *II. rec.* dotřít se: v. dotreť sa.

* Do-

* Dotríznení, á, n. v. Dohowórení, Domluwení. 2) *boh.* v. Domučení.
* dotríznit, il, ím, V. P. *imp.* dotrizni: v. dohoworit, domluwit. 2) *boh.* v. domučit.
Dotrúbení, á, n. *verb. ex seq.*
dotrúbit, il, ím, V. P. *imp.* dotrub: desinere canere tuba, buccina (cornu): aufhören die Trompete (das Waldhorn) zu blasen: meg-szünni kürtölni, trombitálni. *Prov.* Uš ste mu dotrúbili: iam illum confecistis: ihr habt ihn schon zu Grunde gerichtet: végére jártatok már néki, meg-adtátok néki, ami kellett.
Dotrwání, á, n. perseveratio, permansio, nis, f. das Ausdauern, Aushalten, die Verharrung, Aushaltung: végig megmaradas.
dotrwat, al, ám, V, P. *imp.* dotrwag: perdurare, permanere, perseverare: ausdauern, verbleiben, bis zu Ende bleiben, aushalten, standhaft bleiben: ki-állani, végig meg-maradni.
† dotud, *adv.* v. dotad.
dotwrdení, á, é, *part. constr.* v. potwrdení.
Dotwrdení, á, n. v. Potwrdení.
dotwrdit, il, ím, V. P. *imp.* dotwrd: v. potwrdit.
Dotwrdzowání, á, n. *verb. ex seq.*
dotwrdzowat, owál, ugem, V. I. *imp.* dotwrdzug: *freq. ex* dotwrdit.
doučení, á, é, *part. constr.* plane doctus, a, um: recht gelehrt, der schon ausgelernet hat: jól tanúltt, értelmes.
Doučení, á, n. *verb. ex seq.*
doučit, il, ím, V. P. *imp.* douč: plane docere edocere: recht lehren: jól tanitani. *II. rec.* doučit sa: desinere discere (studere), ediscere: auslernen, aufhören zu lernen: meg-szünni tanúlni. 2) plane (satis) discere: auslernen, recht lernen: ki-tanúlni, eleget tanúlni.
Doučowání, á, n. *verb ex seq.*
doučowat, owal, ugem, V. I. *imp.* doučug: *freq. ex* doučit. *II. rec.* doučowat sa: *freq. ex* doučit sa.
dowábení, á, é, *part. constr.* v. priwábení.
Dowábení, á, n. v. Priwábení.
dowábit, il, ím, V. P. *imp.* dowab: v. priwábit. *II. rec.* dowábit sa: v. priwábit sa.
Dowadení, á, n. *Verb. ex* dowadit sa.
† Dowádení, n. *verb. ex seq.* v. Dowádzání.
† dowádeti, del, dím; v. dowádzat.
dowadit sa, il, ím, V. P. *imp.* dowad sa: desinere rixari (litigare, jurgare): aufhören zu zanken mit Jemand: meg szünni pörölni.
† dowádiwati, al, ám, *freq. ex* dowádeti: v. dowadzowat.
dowádzaní, á, é, *part. constr.* ex dowádzat.
Dowádzání, á, n. petulantia, ae, f. Leichtfertigkeit, Muthwillen: tsintalanság. *boh.* Dowádení. 2) jocatio, nis, f. das Scherzen: tréfálódás.
dowádzat, al, ám, V. I. *imp.* dowádzag: petulcire, petulanter agere, lascivire: muthwillig thun, z. B. schäckern, hüpfen, und springen: tsintalankodni, tsintalanul tselekedni. *Syn.* dokazowat, wíwádzat. *boh.* dowádeti. *Usus.* Mi sme sa mu kolkokrát nasmáli, až sme níkam nemohli, gak on dowádzal. 2) jo-

jocari, jocos tractare: Scherz treiben: tréfálni, tréfát üzni. 3) jurgari, contendere: zanken: pörölni. *Syn.* wadik ſa. *boh.* dowáděti. *Usus.* Netozkládag Ohen; príde, zaſ budе dowádzak: ne accende ignem, ille, cum venerit, contendet: mache kein Feuer an; er zankt ſonſt wieder, wenn er kommt: ne rakjj tüzet; majd ha el-jön, pörölni fog. 4) objurgare: ſchelten: meg-feddeni. *Syn.* hreſit, lát. *boh.* dowáděti. *Usus.* On tam na mňa dowádzal: objurgavit me ibi: er ſchalt mich dort: meg-feddett engemet ottan.

Dowadzowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowadzowak, owal, ugem, V. I. *imp.* dowadzug: *freq. ex* dowádzak. *boh.* dowádiwati.

dowáľaní, á, é, *part. constr. ex* dowáľak. 2) volutatus, a, um: herumgewälzt: forgatott, hengergetett. 3) v. dorúcaní. 4) v. dopiſkaní.

Dowáľaní, á, n. *verb. ex seq.* 2) volutatio. nis, f. Herumwälzung: forgatás, hengerités, hömpölygetés, fetrengés. 3) v. Dorúčáňí. 4) v. Dopiſkáňí.

dowáľak, al, ám, V. P. *imp.* dowáľag: desinere depsere: aufhören zu kneten: meg-szünni dagasztani, gyúrni. *boh.* dowáľeti. 2) volvere, volutare: herumwälzen, wälzen: hempelygetni, hengeriteni. 3) v. dorúcak. 4) v. dopiſkak. *II. rec.* dowáľak ſa: volvi, volutari: ſich herumwälzen, z. B. im Kothe: henteregni, hengergeni.

dowaľení, á, é, *part. constr. ex* dowalik.

Dowaľeňí, á, n. *verb. ex eod.*

† dowáľetí, ľel, ľím; v. dowáľak.

dowalik, il, ím, V. P. *imp.* dowal: eo usque provolvere: bis dahin wälzen: egész oda, hengeriteni.

dowárani, á, é, *part. constr. ex* dowárak.

Dowáráňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowárak, al, am, V. I. *imp,* dowárag: v. dowarik. *boh.* dowařowati.

dowarení, á, é, *part. constr.* decoctus, a, um: abgekocht, gar gekocht: meg fött. *Syn.* wiwarení. *boh.* dowařen.

Dowareňí, á, n. decoctio, nis, f. das Abkochen: meg-főzés.

dowarik, il, ím, V. P. *imp.* dowar: decoquere: abkochen, gar kochen: meg-főzni, el-főzni. *Syn.* wiwarik. *boh.* dowařiti.

dowarowaní, á, é, *part. constr. ex* dowarowak.

Dowarowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowarowak, rowal, rugem, V. I. *imp.* desinere custodire: aufhören zu hüten: meg-szünni őrizni, gondot viselni. *II. rec.* dowarowak ſa: *reg. Gen.* desinere vitare: aufhören zu meiden: meg-szünni eltávoztatni.

† dowařowati, owal, ugí; v. dowárak.

dowázání, á, é, *part constr. ex* dowázak.

Dowázáňí, á, n. *Verb. ex eodem.*

dowážaní, á, é, *part. constr.* advectus, pervectus, a, um: hergeführt, hingeführt: el-hozattatott. *Syn.* dowezení.

Dowážáňí, á, n. advectio, pervectio, nis, f. das Herführen: el-hozatás. *Syn.* Doweżeňí.

dowázak, zal, žem, V. P. *imp.* dowaž: desinere ligare: aufhören zu binden: meg-szünni kötni, kötözni.

do-

dowážať, al, ám, V. I. *imp.* dowážag: advehere, pervehere: herführen, hinführen, wohin führen (fahren): szekeren el-hozni. *Syn.* dowezť. 2) vehere eo, illuc, istuc: hinführen, an denselben Ort hinführen: ide hozni, vinni, a' szekeren. *boh.* dowážeti.

Dowažek, žku, m. additamentum ad libram: Zusaß, Zulage, beym Wägen (Wiegen): reá adás a' fontra.

dowážení, á, é, *part. constr. ex* dowažiť.

Dowážení, á, n. *verb. ex eodem.*

† dowážeti, žel, žím; v. dowážať.

dowážiť, il, ím, V. P. *imp.* dowáž: librationem absolvere: zu Ende wiegen (wägen): el-végezni a' mérést, fontolást. 2) adpendere, addere librationi: zuwägen, zuwiegen: hozzá mérni, fontra reá adni.

Dowazowání, á, n. *verb. ex* dowazowať.

Dowážowání, á, n. *verb. ex* dowažowať.

dowazowať, zowal, zugem, V. I. *imp.* zug: *freq. ex* dowázať:

dowažowať, owal, ugem, V. I. *imp* dowažug: *freq. ex* dowážať, et dowážiť.

Dowedač, a, m: scrutator, explorator, percontator, interrogator, quaesitor, is, m. Forscher, Erforscher, Ausforscher, Ausfrager, Erkundiger: tudakozó, kérdező, értekező, visgáló. *Syn* Spítowač, Widowedač.

dowedaní, á, é, sciscitatus, a, um: geforscht, nachgefragt erkundigt; tudakoztatott, kirdeztetett. *Syn.* widowedaní, spitowaní.

Dowedání, á, n. sciscitatio, *Petron.* percontatio, *Cic.* scitatio *Ammian.* quaestio: das Forschen, Nachforschen, Fragen, die Forschung nach etwas, Befragung Frage, die Erkundigung: tudakozás, kérdezkedés, értekezés. *Syn.* Widowedání, Spitowání.

dowedať sa, al sám, su, V. I. *imp.* dowedag sa: sciscitari, scitari, *Cic.* percontari, *Cic.* quaerere: wissen wollen, fragen, nach etwas fragen, sich erkundigen, forschen, nachforschen, befragen: értekezni, tudakozni, kérdezkedni. *Syn.* pítať sa, widowedať sa, spitowať sa.

dowedení, á, é, *ex* dowedeť sa: percontando inventus, compertus, a, um: erfahren, in Erfahrung gebracht, erforschen, ausgeforschen, ausgefragt: nyilván meg-tudatott, kihalászott, tudakoztatott, megtudódott. *Syn.* widowedení. 2) *ex* doweſť: adductus, deductus, perductus, a, um: hergeführt, hingeführt, vezetett, el-vitetett. *boh.* doweden.

Dowedení, á, n. *verb. ex* dowedeť sa: cognitio, exploratio, percontatio, expiscatio, nis, f. compertum, i, n. peritia, experientia, ae, f. das Erfahren, die Erfahrung, Erforschung, Erfragung, Ausforschung, Ausfragung, Erfahrenheit, Kenntniß: meg-tudás, ki halászás, tudakozás. *Syn.* Skúsení, Widowedení. 2) *verb. ex* doweſť: adductio, perductio, deductio, nis, f. das Hinführen Herführen: el-vezetés.

dowedeť sa, dowedel sa, dowím sa, V. P. *imp.* dowec sa: *cum et sine gen. etiam cum Acc.* percontando invenire, explorare, expiscari aliquid ab aliquo, com–

comperire, cognoscere, rescire, discere, certiorem fieri: erfahren, erforschen, erfragen, ausforschen ausfragen, in Erfahrung bringen, Nachricht bekommen: meg-tudni, végére menni, ki-halászni, tudakozni (-zom). *Syn.* ſkúſiť, wídoweděť ſa, zwěděť ſa *Usus.* Geſi to Prawda? ťdo ale ſa može Prawdi dowěděť? si res sic se habet? difficile est comperire, quid verum sit? wenn es wahr iſt? man kann das wahre nicht ſo leicht erfahren: ha az igaz? nehéz az igazságot meg-tudni. Nemohel ſa žaden dowěděť, kde hoří: nemo poterat comperire, ubi incendium ortum esset? es konnte niemand erfahren, wo es brennt? senki sem tudhatta meg, hol ég, hol támadott a' tüz. Teprw ſme potom ſa to dowěděli: tum demum id cognovimus (comperimus): dann haben wir es erſt erfahren: akkor osztán tudtuk meg.

Dowědowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowědowať ſa, owal, ugem, V. I. *imp.* dowědug ſa: *freq. ex* dowědať ſa.

dowerení, á, é, *part. constr.* creditus, commissus, fidei commissus, concreditus, a, um: getraut, vertraut, anvertraut: valakire bizattatott. 2) sequestratus, a, um: ſequeſtrirt: köz biró kezéhez le-tétetett.

Doweření, á, n. fiducia, fidentia, *Cic.* ae, f. fidei commissio, nis, f. das Zutrauen, Vertrauen, Zuverſicht, Anvertrauung: valakire bizatott dolog. 2) sequestratio, nis, f. *Cod. Theod.* Sequeſtrirung, Sequeſtration, Niederlegung des ſtreitigen Geldes: valamelly jónak köz biró kezéhez letévése.

doweriť, il, ím, V. P. *imp.* dower: credere, committere, fidei committere, *Pandect.* vertrauen, anvertrauen, eines Ehrlichkeit anvertrauen, einem etwas auf ſeine Ehrlichkeit anvertrauen, in Hoffnung, daß es einem andern richtig übergeben werde: valaki emberségére bizni. 2) sequestrare, *Pandect.* ſequeſtriren, beym Sequeſter niederlegen: valamelly jót köz biró kezéhez letenni. *II. recipr.* doweriť ſa: fidere *Cic.* confidere, fiduciam ponere in re, fretum esse: trauen, vertrauen, ſein Vertrauen ſetzen, ſich vertrauen (anvertrauen), ſich verlaſſen: bízni, hinni, hitelt adni. *Syn.* zweriť (dowerowať, zwerowať) ſa. *boh.* důwěřiti ſe.

Doweritel, a, m. fidei commissor, is, m. Anvertrauer: valamit valakire bizó. 2) sequestrator, is, m. *Symach.* Sequeſtrirer, der ſequeſtrirt: valamelly jót köz biró kezéhez le-tévö.

dowerňe, *adv.* fideliter, fidenter, confidenter, fiducialiter. *August.* zuverſichtlich, keck: bizodalmason, bátrán. *Syn.* dúfanliwe, ſmele, zwerňe. *boh.* důwěrňe.

dowerní, á, é, *adj.* fidens, confidens, tis: verſichtlich, voller Zuverſicht, keck: bízó, bizodalmas merész. *Syn.* dúfanliwí, ſmelí. *boh.* důwěrní. 2) sequester, tra, trum; et sequestris, e. *Virg. Cic.* vermittelnd: közben járó. *Syn.* proſtredňiťí. 3) fiduciarius, a, um. *Liv. Caec.* was mit einem Zutrauen. z. B. der Rückgabe, verbunden iſt; was einem nicht als ſein Eigenthum, ſondern mit

der

der Bedingung übergeben wird, daß ers wieder zu seiner Zeit zurückgeben, oder an Jemanden abtreten soll. z. B. eine Stadt: kit valaki maga képében állatott. 4) sequestrarius, a, um. *Pandect.* die Niederlegung des Gelds, oder das bey einem Sequester niedergelegte Geld betreffend: köz biróhoz tartozó.

Dowerňica, i, f. sequestris (fidei commissarii) uxor: Sequesterinn, Schiedmaninn: köz-biróné. *Syn.* Prostředňica.

Dowerňík, a, m. fiduciarius, i, m. *Pandect.* sequester, tris, m. *Cic. Lucan. Val. Max. Gell.* fidei commissarius: der etwas empfängt um es wieder abzutreten; Sequester, Mittelsperson, bey der das, worüber zwey Personen streiten. z. B. Geld etc. indeß verwahrlich niedergelegt wird: köz biró, kire két fél hadgya magát, és kinek köz kéznél le-tészik a' marhát.

Dowernosť, i, f. fiducia, confidentia, ae, f. das Vertrauen, Zutrauen, die Zuversicht: bizodalom, reménység, bátorság. *Syn.* Dúfanliwosť, Nádeg. *boh.* Důwěrnost. 2) sequestrum, i, n. *Plaut.* sequestre, tris, n. *Ascon Pandect.* Niederlegung einer streitigen Sache bey einer dritten Person: valamelly jónak köz biró kezéhez le-tévése.

Dowerowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

Dowerowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dowerug: credere, concredere, confidere: glauben, trauen: bizni, hinni. *Syn.* dowerit. *II. rec.* dowerowať sa: se alicui concredere, confidere in aliquo: sich verlassen auf Jemanden: valakire bizni magát.

dowerugící sa, á, é, *part. praes.* ex dowerowať sa: fretus, confisus, a, um: sich verlassen auf Jemanden: bizván, bizott, bizó.

dowesť, dowedel, dowedem, V. P. *imp.* dowed: eo deducere, perducere: hinführen, an denselben Ort hinführen (gehend): el-vezetni, oda-vezetni. *Usus.* Tak daleko sem tu Wec dowedel: eo rem adduxi: ich habe die Sache so weit gebracht: annyira vittem a' dolgot. 2) moliri: etwas Böses anstellen: valami nagy dologhoz kezdeni. *Syn.* spáchať, wiwesť. 3) probare, demonstrare: beweisen, darthun: meg-bizonyítani, meg-mutatni. *Syn.* preukázať, potwrdiť. 4) scire: treffen zu machen, können: érteni, tudni meg-tenni. *Syn.* wedeť, rozumeť, umeť.

dowezení, á, é, *part. constr.* advectus, pervectus, eo (istuc) vectus, pervectus, a, um: hingeführt, hergeführt: el-hozatott. *Syn.* dowážaní. *boh.* dowezen.

Doweženi, á, n. advectio, nis, f. das Herführen, Hinführen: el-hozatás. *Syn.* Dowážáňí.

dowezť, dowezel, dowezem, V. P. *imp.* dowez: advehere vehere eo, pervehere, herführen, hinführen, an denselben Ort hinführen: ide oda vinni, hozni. *Syn.* dowážať.

dowírani, á, é, *part. constr.* ex dowírať: v. dowrení.

Dowíráňí, á, n. *verb ex seq.*

dowírať, al, ám, V. I. *imp.* dowírag: v. dowreť.

dowláčaní, á, é, *part. constr.* ex dowláčať. *Syn.* dobranowaní.

Dowláčáňí á, n. *verb. ex seq.* *Syn.* Dobranowáňí.

dowláčať, al, ám, V. I. *imp.* dowláčag: occationem absol-

solvere: zu Ende eggen: megboronálni, boronálást el-végezni. *Syn.* dobranowať, dowlačowať. *boh.* dowláčeti.

dowláčený, á, é, *part. constr.* ultro utroque (huc illuc) tractus, raptatus, circumactus, circumductus, a, um: herumgeschleppt, herumgezogen, herumgeführt, herumgezerrt: ide s' tova a' földön hurtzoltatott, vonatott. 2) circum gestatus, a, um: herumgeschleppt, herumgetragen: környöl hordoztatott.

Dowláčeňí, á, n. *verb. ex* dowláčiť: circumactio, circumductio, nis, f. Herumschleppung, Herummziehung, Herumführung, Herumzerung: Hurtzolás. 2) circumlatio. nis, f. Herumtragung, Herumschleppung: környül hordozás.

† dowláčeti, čel, čím: v. dowláčať.

dowláčiť, il, ím, V. P. *imp.* dowlač: ultro citroque trahere, circumtrahere, circumducere: herumschleppen, hin und her zerren, schleifen, herumziehen, herumzerren, herumführen: ide, s' tova hurtzolni, vonni. 2) circum gestare, hinc inde ferre: herum tragen, herum schleppen: környül hordozni. 3) desinere trahere, raptare: aufhören zu schleppen, schleifen, ziehen, mit oder ohne Gewalt: hurtzolni (vonni) meg-szünni. *II. rec.* dowláčiť sa: satis vagari (errare), circumire, migrare: herumziehen, herumgehen oder wandern. eleget járni kelni széllyel. 2) desinere migrare (vagari, oberrare): aufhören herum zu ziehen: meg-szünni bolyogni, ide. s' tova járni.

Dowlačowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowlačowať, owal, ugem, V. I. *imp.* dowlačug: *freq. ex* dowláčiť. 2) v. dowláčať.

dowlečený, a, é, *part. constr.* istuc tractus, raptatus, trahendo vel portando adductus, a, um: hingeschleppt, hingezogen, hingeführt, hingeschlifen, hingebracht, hergeschleppt: ide hurtzoltatott.

Dowlečeňí, á n. *verb ex seq.*

dowléct, dowlekel, dowlečem", V. P. *imp.* dowleč: trahere (raptare) istuc trahendo ducere, adducere, perducere: hinschleppen, hinziehen, hinführen, hinbringen (führend) hinschleifen, dort hinschleifen, herschleppen: ide hurtzolni, hozni. 2) perferre: hinbringen, überbringen (tragend): megvinni.

Dowod, u, m. argumentum, documentum, i, n. proba, ae, f. der Beweis, Beweisgrund, Beweisthum, Erweis: erösités, erösség. *Syn.* Dokaz, Potwrdeňí. *boh.* Důwod. *Usus.* Silný (neprewisitedelný, nerozwázatedelný) Dowod: achilleum argumentum, insuperabile, et insolubile.

Dowodeňí, á, n. probatio, demonstratio, argumentatio, *Cic.* nis, f. Beweisung, Darthuung, der Beweis, das Darthun, Erweisen: bizonyitás, erösitő beszéd.

dowodiť, il, ím, V. P. *imp.* dowoď. probare, *Cic.* ostendere, demonstrare, argumentari, *Cic. Liv.* firmare, confirmare: beweisen, darthun, zeigen, erweisen, glaublich machen, überzeugen, Beweise anführen, durch Gründe darthun: megmutatni, meg-erősiteni. *Syn.* dokázať, potwrdiť, potwrdzowať. *boh.* dowoditi, důwoditi. 2) cessare ducere: aufhö-

hören zu führen: meg-szünni vezetni.

dowodňe, *adv.* probabiliter, argumentose, nervose: erweislich: hihető (meg-mutatható) képpen, fontossan. *boh.* důwodňe.

dowodní, á, é, *adj.* argumentalis, *Ascon.* probabilis, e; probativus, *Quint.* demonstrativus, *Cic.* probatorius, argumentosus, nervosus, a, um: erweislich, zum Beweise dienlich, den Erweis betreffend, oder damit verbunden: erös, meg-mutató, hihető fontos. *boh.* důwodní. *Usus.* Dowodní Spósob: syllogismus: Folgerungsforme: erösitő beszéd, mellyből valami nyilván következik. Dowodná (zawrená) Reč: argumentatio, *Cic.* die Beweisführung: erösitő beszéd.

Dowodňica, e, f. argumentatrix, icis, f. *Tertull.* Beweisführerinn: erösitő okoskodó aszszony.

Dowodňík, a, m. argumentator, is, m. *Tertull.* der Beweisführer: erösitő, okoskodó.

Dowodnosť, i, f. probabilitas, tis, f. conditio probabilis: Erweislichkeit: el-hihetöség javalható dolog. *boh.* Důwodnost.

dowolaní, á, é, *part. constr.* ex dowolať.

Dowoláňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowolať sa, al, ám, V. P. *imp.* dowolag sa: clamore adsequi, ita vocare aliquem, ut audiat: so lange rufen, bis man gehöret wird: valakit fent szóval hini. *Usus.* Nemohel sem sa ťa dowolať: sufficienter te inclamare nequivi: ich konnte ihn nicht mit Erfolg rufen: nem hihattalak elegendő képpen.

dowolení, á, é, (abs. dowoleno), *adj.* licitus, liber, a, um: erlaubt: szabad, szabados, *Usus.* Dowoleno gest: licitum est: es ist erlaubt: szabad. Pre mňa, nedbám: per me, licet: von mir (meinetwegen): én miattam meg-lehet.

dowolení, á, é, *part. constr.* ex dowoliť: permissus, concessus, indultus, a, um: erlaubt: meg-engedtetett.

Dowoleňí, á, n. venia, licentia, ae, f. facultas, potestas, tis, f. concessio, nis, f. Erlaubniß, Freiheit: engedelem, szabadság. *Syn.* Dowolenosť, Dopuſťeňí, Priwoleňí, Powoleňí, Sloboda. *Usus.* Dowoleňí dať: dare veniam, permittere, concedere: Erlaubniß geben: szabadságot adni, megengedni. Dowoleňí mať: habere potestatem: Erlaubniß haben: szabadságának lenni. Gámám Dowoleňí: mihi licet; habeo potestatem: ich habe die Erlaubniß: nékem szabadságom vagyon. Dowoleňí pítať (dostať, obdáhnúť): veniam petere (accipere): Erlaubniß nehmen, oder sich geben lassen, darum ansuchen (dieselbe bekommen): szabadságot kérni (nyerni). Z Dowoleňím, z Dopuſťeňím: sit venia verbo (verbis): mit Erlaubniß, zu sagen: engedelemmel. Z mím Dowoleňím (bez mého Dowoleňá) išel: venia a me (non) accepta, me (non) concedente, ivit: mit (ohne) meiner Erlaubniß gieng er: az én engedelmem nélkül ment. Z Dowoleňím twogím (gegích) rečňem: bona tua (Dominationis Vestrae) venia (pace tua) dicam: mit deiner (Ihrer) Erlaubniß will ich sagen: meg bocsáss szómról, hogy igy szóllok. 2) commeatus, us, m. di-

dimissio, nis, f. Urlaub, Erlaubniß zu verreisen, oder wegzubleiben: szabadság az el-menetelre. *Usus.* Na Dowolení bit: in commeatu esse: auf Urlaub seyn: szabadsággal lenni.

Dowolenost, i, f. v. Dowolení.

dowolit, il, ím, V. P. *imp.* dowol: permittere, concedere, indulgere alicui rem, vel ut etc. potestatem (veniam) alicui dare (impertiri), sinere, pati: erlauben, zugeben, zulassen: meg-engedni, szabadságot adni. *Usus.* Dowolil mi odist: mihi veniam abeundi dedit: er hat mir Erlaubniß gegeben, weg zu gehen: szabadságot adott (meg-engedte). hogy el-mehessek. Dowol neco Prátelstwu našemu: largire (tribue, concede) aliquid amicitiae nostrae: erlaube etwas unserer Freundschaft, thue etwas unser Freundschaft zu Lieb: engedgy valamit a' mi barátságunknak, atyafiságunknak.

Dowolitel, a, m. concessor: is, m. Erlauber: meg-engedő, szabadság adó. *Syn.* Dowolowač.

dowolitelčin a, e, *adj. poss. ex seq.*

Dowolitelka, i, f. quae veniam (facultatem) facit, potestatem tribuens *fem.* die erlaubt, Erlauberinn: meg-engedö, szabadság adó aszszony.

dowolitelow, a, e, *adj. poss. ex* Dowolitel.

Dowolowač. a, m. v. Dowolitel.

dowolowaččin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Dowolowačka, i, f. v. Dowolitelka.

dowolowačow, a, e, *adj poss. ex* Dowolowač.

Dowolowání, a, n. *verb. ex seq.*

dowolowat, owal, ugem, V. I. *imp.* dowolug: *freq. ex* dowolit.

† doworati, al, ám; v. doorat.

† doworráwati, al, ám; v. dooráwat.

dowození, á, é, *part. constr.* convectus, a, um, eingeführt: bé-hordott.

Dowození, á, n. *verb. ex seq.*

dowozit, il, ím, V. P. *imp.* dowoz: vectionem absolvere: aufhören zu führen (fahren): a' hordást el-végezni.

dowracaní, á, é, p. c. v. powracaní.

Dowracání, á, n. v. Powracání.

dowracat, al, ám V. P. *imp.* cag; v. powracat. *II. recipr.* dowracat sa, v. powracat sa.

dowrelí, á, é. *adj.* elixus, elixatus, coctus, decoctus, excoctus, a, um: abgekocht, gesotten, ausgesotten, abgesotten: fött, meg-fözött. *Syn.* dowrení.

Dowrelost, i, f. elixatura, coctura, ae, f. coctio, decoctio, excoctio, nis, f. das Abkochen, Sieden, absieden, Aussieden: főzés, meg-főzés. *Syn.* Dowrení.

dowrení, á, é, *part. constr.* plane clausus, a, um: völlig zugemacht: bé-tett. *Syn.* dowiraní. *boh.* dowřen, et dowřín. 2) v. dowrelí.

Dowrení, á, n. *verb. ex seq.*

dowret, rel, rem, V. P. *imp.* dowri: plane claudere: völlig zu machen: bé-tenni, tsukni, zárni. *Syn.* dowírat. *boh.* dowříti. 2) decoqui, percoqui, ex-

excoqui elixari: gesotten seyn sieden, absieden, aufsieden, aussieden, abgekocht (eingekocht) werden: meg-főni. *Usus.* Eſſće nedowrelo Maſo: Caro necdum excocta est: das Fleisch ist noch nicht gesotten: még megnem fött a' hús.

dowretí, á, é, *part oonstr.* v. dowrelí.

Dowreťí, á, n. v. Dowrelosť.

† dowříťi, ťel, ťu (ťu); v. dowreť.

Dowťip, u, m. v. Wťip. *boh.* Důwťip. 2) v. Domiſel.

Dowťípení, á, n. *verb ex seq.* v. Wťípení.

dowťípiť ſa, il, ím, V. P. *imp.* dowťip ſa, conjicere, facile adsequi, sagire: errathen, leicht bemerken fassen: hamar észre venni, hamar fel-találni, által látni el-mével. *Syn.* lahko pochopiť. *Usus.* Stoho ſa dowťipťe: ex illa re colligite: aus dem nehmet ab, schliesset daraus: abból vegyétek észre.

dowťipňe, *adv.* v. Wťipňe. *boh.* důwťipňe.

dowťipní, á, é, *adj.* v. wťipni *boh.* důwťipní.

Dowťipnoſt, i, f. v. Wťipnosť. *boh.* Důwťipnosť.

Dowťipowáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dowťípowať ſa, owal, ugem, V. P. *imp.* dowťipug ſa: *freq. ex* dowťípiť ſa.

dožádaní, á, é, *part. constr.* exoratus, a, um: erbetener: könyörgéssel meg-nyerett. *boh.* dožádán.

Dožádání, á, n. rogatus, us, m. exoratio, nis, f. das Ersuchen, Erbitten, die Erbittung, Ersuchung: kérés, könyörgéssel meg-nyerés.

dožádať, al, ám: V. P *imp.* dožádag. *cum. Gen.* exorare: erbitten, durch Bitten bewegen: könyörgéssel meg-nyerni.

dožať, dožal, dožňem, V. P. *imp.* dožňi: plane demetere: zu Ende schneiden, mähen: le-aratni, meg-aratni. *Syn.* dožinať, zežať. *boh.* dožíťi.

dožatí, á, é, *part. constr.* plene demessus, a, um: zu Ende geschnitten, gemähet: le-aratott. *Syn.* zežati, dožínaní. *boh.* dožať.

Dožatí, á, n. *verb. ex eodem.*

dožínaní, á, é, *part. constr. ex* dožinať: v. dožatí.

Dožínáňí, a, n. *verb. ex seq.*

dožínať, al, ám, V. I. *imp.* dožínag: v. dožať.

Dozírať, a, m. inspector, ris, m. *Plin. H. N. Ovid. Theod:* Beseher, Besichtiger, Betrachter, Aufseher, Untersucher: meg-néző, szemlélő:

dozíraní, á, é *part. constr.* v. dozřelí. 2) inspectus, inspectatus, a, um: angesehen, besichtigt, in Rücksicht genommen, betrachtet: meg-nézetett.

Dozíráňí, á, n. v. Dozrelosť. 2) inspectio, *Quint. Colum.* inspectatio, nis, f. *Senec.* die Besicht, das Ansehen, Besichtigung, Betrachtung, das Aufsehen: meg-nézés, reá vigyázás.

dozíraní, á, é, *part. const. ex* dozírať: v. dozraní.

Dozíráňí, á, n. *verb. ex eodem.* v. Dozráňí.

dozírať, al, ám, V. I. *imp.* dozírag: v. dozreť. *Usus.* Tento Stromu Owocí ſkoreg, než iních, dozírá: hic prae aliis maturescit fructus: dieser Baum macht seine Früchte schleuniger (balder) reif (zeitig) als die andern: ezen a' fán hamarébb, érik a' gyümölts a' többinél. 3) *cum. Dat.* inspicere, *Cic. Quint.* inspectare, *Plaut.*

Plaut. Cic. aliquem: Aufsicht haben, Jemanden ansehen, beschauen, betrachten mit den Augen (auch mit der Seele), untersuchen, erwägen, kennen lernen, einsehen: meg-nézni, meg-ismérni.

dozírat, al, ám, V. I. *imp.* dozírag: v. dozrat.

dozit, il, igem, V. P. *imp.* dozi: supervivere, überleben, erleben: meg-élni, meg-érni.

Dozití, á, n. supervictio, nis, f. das Erleben, die Erlebung, Ueberlebung: meg-élés, meg-érés.

† dozíti et dozít, dozal, doznu. v. dozat.

doziwení, á, é, *part. constr.* sustentatus, a, um: ernährt: fel-neveltetett.

Doziwení, á, n. *verb. ex seq.*

doziwít, il, ím, V. P. *imp.* doziw: alere (sustentare) usque ad: ernähren bis: valameddig táplálni, nevelni. *Syn.* dochowat.

* doznút, znul, zňem; v. dozat.

* Doznutí, a, n. v. Dozatí.

† dozralí, á, é, *adj.* v. dozrelí.

† Dozrání, n. v. Dozrení.

dozraní, á, é, *part. constr.* devoratus, exesus, a, um: aufgefressen: meg-zabáltt, meg-evett.

Dozrání, á, n. devoratio, exesio, absumtio, nis, f. das Auffressen: meg-evés, meg-zabalás.

† dozráti, ral, rági, (u) v. dozret.

† dozrat, dozral, dozerem, V. P. *praes.* dozírám, *imp.* dozer: devorare, exedere, edendo absumere, consumere: auffressen, durchfressen alle machen: meg-enni, meg-zabálni.

† Dozráwání, n. *verb. ex* dozráwati: v. Dozírání.

† Dozráwání, á, n. *verb. ex* dozráwat. v. Dozírání.

† dozráwatí, al, ám. *freq. ex* dozrát: v. dozírat.

dozráwat, al, ám, *freq. ex* dozrát.

dozrele, *adv.* mature: zeitig, reif: éretten, meg-érve. *boh.* dozrale.

dozrelí, á, é, *adj.* maturus, a, um: reif, zeitig. z. B. Obst, Getreide: érett, értt, meg-érett. *Syn.* zrelí, dozrení, dozrelí, dozíraní. *boh.* dozralí. *Usus.* Dozrelá (welká) Šelma: perversus (malignus) homo; ein großer Schalk, Schurk; gonosz ember.

Dozrelost, i, f. maturitas, tis, f. die Reife: érttség, érés. *Syn.* Dozrení, Dozrelí, Dozírání.

dozrení, á, é, *part. constr.* v. dozrelí. 2) visus, conspectus, a, um, erblickt, gesehen: meg-sajdíttatott, meg-láttatott.

Dozrení, á, n. v. Dozrelost. 2) visio, conspectus: us, m. das Erblicken, die Erblickung; meg-szemlélés, meg-látás.

dozret, el, em, V. P. *imp.* dozí: plane maturescere: reif (zeitig) werden, von Früchten: meg-érni. *Syn.* dozírat. 2) conspicere, videre: erblicken, sehen: meg-sajdítani, meg-szemlélni, meg-látni. *Usus.* Gak nás dozre, dá nám ten: ubi nos conspexerit (observaverit), rem inultam haud sinet: wenn er uns erblickt, so wird er uns, straflos nicht lassen: ha meg-lát bennünket, büntetlenül ugyan nem hagy.

dozretí, á, é, *part. constr.* v. dozrelí.

Dozretí, á, n. v. Dozrelost.

Dozwánání, á, n. *verb. ex seq.*

dozwánat, al, ám, V. I. *imp.* dozwánag: v. dozwonít.

Do-

Dozwoňení, á, n, *verb. ex seq.*
dozwoňit, il, im, V. P. *imp.* dozwoň: desinere campana (campanis) pulsare, insonare: aufhören zu läuten, mit der Glocke (mit den Glocken): elharangozni, meg-szünni harangozni. *II. rec.* dozwoňit sa, k. p. Nemôžem sa tam dozwoňit: pulsando campanulam operam perdo; nemo foras prodit (neminem foras prolicere possum): ich mag läuten, wie ich will, es kömmt niemand heraus: haszontalanúl tsengetek, senki sem jönki.
Dráb, a, m. satrapa, ae, m. *Curt.* satelles civicus, custos civitatis: Trabant, Stadttrabant, Stadtgardist: város hajdú, darabant. *Syn.* mestskí Hagdúk. 2) v. Hagdúk, Pechotňík.
† Drabant, a, m. *idem.*
† drabantú et tůw, owa, owo, *adj. poss.* v. drábow.
drábčin, a, e, *adj. poss.* satrapae (satellitis civici) uxoris: der Trabantinn gehörig: város-hajdu feleségéé. 2) v. hagduččin, pechotňiččin.
* Drabina, i, f. Rebrina.
* Drabiňáček, čku, m. *dem. ex seq.* v. Rebrináček.
* Drabiňák, u, m. v. rebrinowí Woz, Rebriňák.
* Drabinečka, i, f. *dem. ex seq.* v. Rebrinečka.
* Drabinka, i, f. *dem. ex* Drabina: v. Rebrinka.
Drábka, i, f. satrapae (satellitis civici) uxor: Trabantinn: város hajdú felesége, város hajdúné, drabantné. *Syn.* mestská Hagdučka. 2) v. Hagdučka.
drábow, a, e, *adj. poss.* satrapae civici, satellitis: dem Trabanten gehörig: drabanté, város hajdúé. 2) v. Hagdúkow.
Drábowání, á, n. *verb. ex seq.* v. Drábstwí.
drabowat, owal, ugem, V. I. *imp.* drabug: satrapam (satellitem civitatis) agere: ein Trabant (Stadttrabant) seyn: Darabantnak, város hajdújának lenni.
drábskí. *adv* more satraparum: trabantmäßig: város hajdu módra, darabant módra. 2) v. hagducki.
drábskí, á. é, *adj.* satrapas adtinens: die Trabanten betreffend: város hajdúkat illető. 2) v. hagducki.
Drábstwí, á, n. officium (munus) satrapae (satellitis civici): die Trabantenstelle: hajdú szolgálat, darabant hivatal.
Drábstwo, a, n. *collec.* satellites, custodes civitatis, satrapae, arum: die Stadtgarde, die Trabanten: darabantok, város hajdúi.
Drač, a, m. detractor pellium corporis morticini, decoriator: Feldmeister, Abdecker, Nachtkönig: nyúzó.
Drač a, m. raptor, is m. ein Räuber: ragadó, ragadozó. *Syn.* Lúpežník. 2) carnifex, cis, m. tortor, is, m. Schinder, ein Marterer, Plager: hóhér, kénzó. *Syn.* Kat, Mučitel, *boh.* Dříč, Kas. 3) v. Drancír. 4) istí Stromček: berberis, is, f. berberis vulgaris, *Linn.* spina acuta, der Weinschädling, Saurach, Sauerdorn, Berberisstaude: sóska-fa. *Syn.* Dristal.
Dračeček, čka, m. *dem. ex seq.* *Syn.* Šarkanček.
Dráček, čka, m. *dem. ex* Drak dracunculus, i, m. ein kleiner Drache, kis-sárkány. *Syn.* Šarkanek, Šarkaňík.

Dráček, čka, m. *dem.ex* Dráč.
Drachow, a, m. drachovium: Drachow, ein Dorf im Bechiner Kreise, Taborer Antheils: drachó.
Dračica, i, f. dracaena, ae, f. Drachinn: nyöstény sárkány. *boh.* Dračice. 2) furia, ae, f. die Furie: pokolbéli dühös aszszony.
Dračisko, a, n. absurdus draco: abscheulicher Drache: otsmány, rút sárkány.
Dračka, i, f. direptrix, raptrix, cis, f. die Räuberinn: ragadozó aszszony. 2) direptio, nis, f. Gereiß, Rippsrapps: el-ragadozás, kóborlás. 3) taeda, ae, f. Schleiße, Span zum Leuchten: fáklya, szövítnek. *Syn.* Lúč, Šlagsa, Smolina, Smolňica.
čkow, a, e, *adj. poss.* raptoris: dem Rauber gehörig: ragadozóé. 2) carnificis, tortoris: dem Schinder (Marterer, Plager) gehörig: kénzóé, hóhéré. *Syn.* katow. 3) v. raňčírow.
čkowí, á, é, *adj. ex* berberi: von Saurach:
Dragant, a, m. traganta, e, m. Tragant, oder Dragonlt: gumi ex astragalo tragantha Linn. in den Apotheken it man das gumi von Tranth.
ragon, a, m. v. Dragún.
ragonow, a, e, *adj. poss.* dragunow.
ragonstwo, a, n. v. Draunstwo.
gún, a, m. dimacha, ae, miles et equo et pedibus puans: Dragoner: drágon, mind ron, mind gyalog vitézkedö.
únow, a, e, *adj. poss.* dichae; dem Dragoner gehö: drágoné.
júnstwo, a, n. *collect.* dimachatus, us, m. milites equis et pedibus pugnantes: die Dragonerey: drágonság.
Drah, i, f. v. *sequ.*
Draha, i, f. (hebraice darah) via, ae, f. iter, itineris, n: jeder Weg, Straße: út. *Syn.* Cesta. 2) platea, ae, f. die Gaße: útsza. *Syn.* Ulica. 3) cavitas glaciei: Eisboch: Lék.
drahí, á, é (*abs.* draho), *adj. comp.* drážší, *superl.* nagdražší. Carus, pretiosus, sumtuosus, a, um: theuer, in hohem Preise, viel kostend: drága: bötsös, költséges. *Syn.* stkwostní, ceňití. *Usus.* Potrawa začíná bit drahá: ingravescit annona: die Lebensmitteln werden theuer: drágódik a' búza. Wer mi, bolo tak drahé: fuit mihi tanti, crede: glaube mir, es war so theuer: hidd-el olly drága volt. Drahé Koreňí: aroma, atis, n. Speßerey, das Gewürz: füszerszám. 2) carus, acceptus, a, um: theuer, in hohem Werthe, werth, lieb und werth. z. B. Freund: angenehm: kedves, kellemetes, szerelmetes. *Syn.* milí, wzácní. *Usus.* Sínu mog drahí! care fili! mein theuer, liber, und werther Sohn! kedves fiam!
drahní, á, é, *adj.* magnus, a, um: grandis, e; ingens, tis; groß; igen nagy. *Syn.* weličizní, wekikí, welkí, zruta.
Drahnoúgezd, a, m. drahnoaugezda: Drahnoaugezd, ein Dorf im Berauner Kreise: drahnoújezd, falu.
Draho, a, n. v. Drahota.
draho, *adv. comp.* dražseg, *superl.* nagdražseg: care, caro, magno (*pretio.*); theuer: drágán, daragán. *Usus.* Wekmi draho kúpit: zu theuer kaufen: igen drágan venni. Gak draho? a tak draho: quan-

quanti? ꝛ. tanti: wie theuer. hogy ꝛ úgy. Gak drahọ ti kupúgeś, gá tak draho nekúpím: quanti tu emis, tanti non emo: so theuer (als) du kaufest, so theuer kaufe ich nicht: nem veszek olly drágán mint te.

Drahomíra, i, f. nomen feminae: ein Weibsname: aszszonyi név.

Drahoň, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi név.

Drahoňowice, wič. f. pl. dat, com (*boh.* cům) etc: drahonioviciurn; Drahoniowitz, ein Dorf im Bunzlauer Kreise: drahonyovitz, falu.

Drahosk, i, f. v. *seq.*

Drahota, i, f. caristia, ae, f. caritas, tis, f. Theurung: drágaság. *Syn.* Draho, Drahosk.

Drahokesice, sic, f. *plur. dat.* com (*boh.*) cům) etc: drahotieschicium: Drohotieschitz, ein Dorf im Bechiner Kreise, Budweiser Antheils: drahotyiesitz, falu.

Drahokice, kic, f. *pl. dat.* com. (*boh.* cům) etc: drahoticium: Drahotitz, ein Dorf im Bunzlauer Kreise: drahotitz.

Drak, a, m. draco, nis, m. der Drache: sárkány. Šárkan.

drakow, a, e, *adj. poss.* draconis, dem Drache gehörig: sárkányé. *Syn.* šarkanow.

drakowí, á, é, *adj.* e dracone: aus (von) Drachen: sárkányból való. *Syn.* šarkanowí.

Drancír, a, m. immodicus exactor, exsuctor (emunctor) hominum; hirudo, inis, f. *Cic.* sanguisuga, ae, m. Blutsäuger, Bluteget: Blutigel, Egel, Schinder, der andere aussaugt: piótza, nadály, vér szopó, ember fosztó, nyúzó. *Syn.* Dráč, Rat, Widrigeś kterí druhím krw cicá, *boh.* Dríč, Raš.

drancírčin. a, e, *adj. poss.* ex *seq.*

Drancírka, i, f. immodica exactrix, exsuctrix hominum, emunctrix, cis, f. die Schinderin, Aussaugerinn: ember fosztó aszszony. *Syn.* Dráčka.

drancírow, a, e, *adj. poss.* ex Drancír: immodici exactoris, hirudinis: dem Schinder gehörig: ember fosztóé. *Syn.* dráčow.

drancirski., *adv.* more exactoris immodici: nach Art des Schinders, schindermäßig: ember-fosztó módra.

drancírski, á, é, *adj.* exactores immodicos (hirudines) adtinens: die Schinder betreffend: ember fosztókat illető

Drancirstwí, á, n. exactio immodica, exsuctio hominum emunctio, nis, f. die Schinderei Aussäugung: ember fosztás nyúzás. *Syn.* Drancowání, Dráčtwí, Widráncowání.

drancowaní, á, é, exsuctus emunctus, a, um: ausgesaugt, meg-fosztatott, fosztattatott widrancowaní.

Drancowání, á, n. v. Drancirstwí.

drancowak, cowal, cugem, I. *imp.* cug: exsugere, emungere homines: schindern, andere aussaugen: másokat fosztani nyúzni, meg-fosztani, meg-nyúzni. *Syn.* widrancowak.

draní, á, é, *ex* drak: carptus laceratus, a, um, gerissen, le-szaggattatott. 2) vehementer (solide) verberatus: geprügelt: nagyon (jól) meg veretletett.

Dra

Dráňí, á, n. carptio, laceratio, nis, f. das Reißen: leszaggatás. 2) vehemens (solida) verberatio: derbes (tüchtiges, heftiges, starkes) Prügeln: nagy verés.

Draňica, i, f. raptura, ae, f. raptum, i, n. das Gereiß, Rippsrapps: ragadomány, préda. *Syn.* Dračka. *Usus.* Draňica ge wełká, a Koki sú kažké i ze wsech Stran Čloweka preháňagú.

† Draňice, f. *idem.*

dránkaní, á, é, mendicatus, enixe rogatus, a, um: gebettelt, sehr gebeten: kóldultt, kóldultatott, kunyoráltt, kértt. *Syn.* prosení, žebraní.

Dránkáňí, á, n. mendicatio, enixa (importuna) petitio, rogatio, nis, f. das Betteln: kóldulás, kóldulgátas, kunyorálás, unalmas alkalmatlan kérés. *Syn.* Proseňí, Žebráňí.

dránkať, al, ám, V. I. *imp.* kag: mendicare, valde (enixe) rogare, importune petere: betteln, sehr bitten: alkalmatlanúl, kérni. kunyorálni, kóldúlni, kóldúlgatni. *Syn.* prosiť, žebrať.

drápaní, á, é, rasus, scalptus, frictus, a, um. gekratzt: vakartatott, rágott. *Syn.* drapkaní, drbaní, škrábaní. 2) fissus, carptus: geschlissen: fosztott, p. o. tollú. *boh.* drán. 3) laceratus, discerptus, ruptus etc. zerrissen: szaggatott, el-szaggatott tépett. *Syn.* potrhaní, trhaní.

Drápáňí, á, n. rasura, scalptura, ae, f. rasio, frictio, fodicatio, scalptio, nis, f. das Kratzen: vakarás, vájás, kivájás. *Syn.* Drapkáňí, Drbáňí, Škrábáňí, Škrabkáňí. 2) fissio, carptura: das Schleißen, tollú fosztás. 3) laceratio, dilaceratio, dilaniatio, discerptio, etc. szaggatás, el-szaggatás, tépés. *Syn.* Potrháňí, ňí, Trháňí.

drápať, pal, pem, V. I. *imp.* drap, Nechtami: radere, fricare, scabere, scalpere, fodicare: kratzen mit den Nägeln: vakarni, ki-vájni. *Syn.* drapkať, škrábat drhnúť. 2) Perí drápať: findere, carpere plumas: Federschleißen: tollút fosztani. 3) Papír, Plátno (Handru) Šati drápať: lacerare, dilacerare, laniare, lancinare, dilaniare, rumpere, dirumpere, discerpere, scindere, conscindere, discindere: zerreißen: z. B. das Papier, die Leinwand, Kleider etc. szaggatni (-tom), el-szaggatni, tépni, a' papirost, vásznot, ruhát. etc. *Syn.* trhať. *II. rec.* drápať sa: findi, carpi: sich schleißen, reißen: magát meg-karmisólni. *boh.* drát se. 2) Na Wrch (Breh) sa drápať lezť: in montem niti, serpere, ascendere, conscendere, hinauf klettern: mászni, hágni. Na Strom sa drápe, in arborem enititur, er klettert auf den Baum hinauf: mászik (hág) a' fára.

drapawe, *adv.* v. drapkawe.

drapawí, á, é, *adj.* v. drapkawí.

Drapawosť, i, f. v. Drapkawosť.

Drapkáňí, á, n. v. Drápáňí.

drapkať, al, ám, V. I. *imp.* kag, v. drápať.

drapkawe, *adv.* scabre, scabrose, aspere: rauch: darabosan, tsoportosan. *Syn* drapawe, draslawe, drsnaťe.

drapkawí, á, é, *adj.* asper, scaber, scabrosus, a, um: rauch, holperig: darabos, tsoportos. *Syn.*

Syn. drapawí, draslawí, drsnatí.

Drapkawosť, i, f. asperitas, tis, f. scabrities, ei, f. scabritia, ae, f. die Rauhigkeit, die Rauhe, die Holperigkeit: darabosság, tsopportosság, varasság. *Syn.* Drapawosť, Draslawosť, Drsnatosť, Ostrosť.

draslawe, *adv.* v. drapawe.

draslawí, á, é, *adj.* v. drapáwí.

Draslawosť, i, f. v. Draplawosť.

† Drát, u, m. v. Drót.

drať, dral, derem, V. I. *imp.* der: carpere, lacerare: reißen: szaggatni. *Syn* drápať. *Usus.* Šati dere: vestes lacerat, destruit: er reißt die Kleider: ruhát szaggat, ront. 2) vehementer (solide) verberare: derb, tüchtig, heftig, stark prügeln, schlagen: keményen megverni. *Syn.* drbať. *Usus.* Treba ho drať, gako psa: ut canem, solide plagis onerare (verberare) oportet: man muß ihn derb (tüchtig), wie einen Hund prügeln: verni kell-ötet, mint a' kutyát. *II. rec.* drať sa: lacerari: sich reißen: szakadozni. *Usus.* Od teho sa Boti derú: ea re ocreae destruuntur: davon reißen die Stifel stark: attol romlanak a' saruk, szakadnak. *Prov.* Čo sa nosí, drať sa musí: quod gestatur, laceratur: alles reißt, was man trägt: kopik, a' mi viseltetik. Annak kopni kell, ámit az ember visel.

† dráti, dral, deru; v. drápať Nro. 2. *II. rec.* drát se: v. drápať sa. 2) v. dreť sa.

Dratew, twi, f. v. Dratwa.

† Dratňík, a, m. v. Drótňík.

† drátowí, á, é, *adj.* v. drótowí.

Dratwa, i, f. filum sutorium: Schusterdrat: varga fonál, dratva. *Usus.* Smolená Dratwa: filum picatum: Pechdrat: szurkos fonál.

Dratwička, i, f. *dem. ex* Dratwa.

dratwowí, á, é, *adj.* v. e filis sutoriis: schusterdrätern: varga-fonálból való.

Dráw, u, m. Reka: dravus, i, m. daras, *fluvius Illyrici Hungarici*: die Drau, ein Fluß: Dráva, folyóviz.

drawe, *adv.* rapaciter: räuberisch, reißend: ragadozva.

drawí, á, é, *adj.* rapax, cis, omn. reißend, räuberisch, von Raubthieren: ragadozó. *Usus.* Drawí Pes, kterí, čo uhoňí, zežere: harpia, rapax canis: Fraaß, der Räuberhund: ragadozó kutya, aki, mit kap, meg-eszi. Drawí Pták: avis rapax: Raubvogel, Stoßvogel: ragadozó madár.

Drážak, a, m. rete, is, n. die Netz, zum Fischen: háló.

Drážďaní, *Gen.* ďan, f. pl. Mesto w nemeckég Zemi: dresda: Dreßden eine Stadt: drezda, város.

drážďanskí, á, é, *adj.* dresdensis, e: aus Dresden: drezdai.

† Drážďeňí, n. v. Drážňeňí.

† Drážďil, a, m. v. Drážňík.

† Drážďilka, i, f. v. Drážňička.

† drážďiť, il, ím; v. drážňiť.

† Drážďiwáňí, n. v. Drážňiwáňí.

† drážďíwať, al, ám; v. drážňíwať.

† draže, *adv. comp.* dráž, dráže, drážegi, *superl.* negdráž, negdráže, negdrážegi: v. draho.

Dražec, žca, m. v. Drážňík.

dražení, á, é, *part. constr.* alto pretio propositus, a, um: vertheuert: drágán tartott.

Dražení, á, n. auctio pretii, alto pretio facta propositio: Ver-

Vertheuerung: drágán tartás, drágódás.

drážení, á, é, part. constr. v. drážňení.

Drážení, á, n. v. Drážňení.

Dražil, a, m. coguomen bohemicum: ein böhmischer Zuname: tseh vezeték név.

dražiť, il, ím, V. I. imp. draž: alto pretio proponere, augere pretium rei: vertheuern: drágán tartani, drágitani. II. rec. dražiť sa z nečím: caro pretio vendere, distrahere (proponere) rem: theuer verkaufen wollen: drágán adni, árulni.

Dražíwání, á, n. verb. ex seq.

dražíwať, al, ám, freq. ex dražiť.

drážnení, á, é, part. constr. concitatus, excitatus, incensus, impulsus, a, um: angehetzt, angereitzt: fel-indittatott, fel-háborittatott, ingereltetett, késztetett. Syn. nadrážení.

Drážňení, á, n. concitatio, excitatio, incensio, impulsio, stimulatio, irritatio, nis, f. Anhetzung, Anreitzung: fel-haboritás, inditás, ingerlés, késztetés, boszszontás. Syn. Nadrážení. boh. Drážděňí.

drážní, á, é, adj. irritabilis, e; mordax, cis: beißig, gern beißend, reizbar: hamar fel-háborodó, hirtelen haragú, mord, maró, harapó. Usus. Drážní Pes: mordax canis: beißiger Hund: harapo kutya.

drážňičin, a, e, adj. poss. ex seq.

Drážňička, i, f. concitatrix, incitatrix, instigatrix, cis, f. Anhetzerinn, Anreizerinn, die anhetzt, anreizt, antreibt: fel-háboritó, inditó, ingerlö asszony. boh. Drážďilka.

Drážňik: a, m. concitator, irritator, incensor, impulsor, agitator, excitator, is, m. Anhetzer, Anreizer, Antreiber: fel-háboritó, inditó, ingerlö, késztetö. Syn. Dražec. boh. Drážďil, Postewa.

drážňíkow, a, e, adj. poss. ex praeced.

drážňiť, il, ím, V. I. imp. drážňi: concitare, incendere, excitare, irritare, impellere, instigare, stimulare, lacio, is. antiquum: anhetzen, anreizen, reizen, erregen: fel-inditani, fel-haboritani, ingerleni, boszszontani, késztetni. Syn. hušťať, šťodliť, popudzowať, nadrúžiť. boh. drážďiti. Usus. Gedného proti druhému drážňiť, nepokog medzi ňimi robiť: aliquem cum alio Mart. aliquos inter se committere: Jemanden wider andern anhetzen, zween wieder einander hetzen, erregen: valakit mással öszve vesztetni.

dražowití, á, é, adj. cavernosus, a, um: drüsig: likas, hizakos Syn. gamkowití, derkowití. Usus. Dražowití Zmršt: fibra cavernosa: die drüsige Kluft.

Drbač, a, m. fricator, frictor, is, m. Reiber, Kratzer: vakaró, dörgölö. Syn. Škrabač.

drbací, á, é, adj. fricabilis, e, com. frictorius, a, um: zum Reiben, Kratzen dienlich: dörgölö, vakaró. Usus. Drbacé Železo: v. Pilňík.

† drbací, adj. omn. gen. idem.

Drbačka, i, f. fricatrix, frictrix, icis, f. Reiberinn, Kratzerinn: vakaró (dörgölö) asszony. Syn. Škrabačka. 2) v. Drbáňí.

drbaní, á, é, part. constr. frictus, a, um: gerieben, gekraut, gekratzt: vakartt. Syn. drápaní, škrabaní. boh. drbán.

Dr-

Drbáňí, á, n. fricatio, frictio, nis, f. das Reiben, Krauen, Kratzen: vakargatás, vakarás, rihelődés. *Syn.* Drbaňica, Drbaňina, Škrabáňí, Pokíráňí, Drhnutí.
Drbaňica, i, f. *idem.*
Drbáňina, i, f. v. Swrab.
drbat, bal, bem, V. I. *imp.* drb: fricare, scabere, scalpere: reiben, krauen, kratzen: vakarni, rihelödni. *Syn.* drápat, škrábat. *Usus.* Drbat Slowmi: vellicare, *Cic.* zupfen, kneipen, mit Worten durchziehen, anstechen, sticheln: gyalázni, rágalmazni. 2) vehementer (solide) verberare: derb (tüchtig, heftig, stark) prügeln, schlagen: keményen megverni. *Syn.* hrat, bit. 3) objurgare, reprehendere: schelten: dorgálni, meg-fedeni. *Syn.* karhát. 4) vorare: fressen: enni, zabálni. *Syn.* žrát. 5) potare: saufen, trinken: inni, hörpenteni, köppenteni. *Syn.* pit. *Usus.* Ti drbú to Piwo: isti hauriunt (potant) cerevisiam illam; die trinken (saufen) das Bier: azok iszszák azt a' Sert. *II. rec.* drbat sa: se fricare, scabere: krauen, sich reiben, kratzen: rihelödzeni, vakaródzani. *Syn.* drhnút (škrábat) sa.
Drbáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*
drbáwat, al, ám, *freq. ex* drbat. *II. rec.* drbáwat sa, *freq. ex* drbat sa.
drbnút, bnul (bel, bňem, V. P. *imp.* drbňi, *cum Accusativo.* plagam alicui inferre, ingerere, injicere: einen Hieb geben: valakit meg ütni verni. *Syn.* šwacnút. *II. rec.* drbnút sa: vehementer offendere: derb anstoßen: meg-bántódni, haragitatni. *Syn.* drgnút sa. 2) amore capi: sich verlieben: belé szeretni. *Syn.* zamilowat sa. *Usus.* Oňi sa do ňeg drbli: inamorati sunt in illam; amore ejusdem capti sunt: sie haben sich in sie verliebt: bele szerettek.
Drbolec, lca, m. v. Drbač.
drbokení, á, é, *part. constr.* v. drbaní.
Drbokeňí, á, n. v. Drbáňí.
drbokit, il, ím, V. I. *imp.* drbok: v. drbat. *II. rec.* drbokit sa: v. drbat sa.
drchaní, á, é, *part. constr.* dispersus, disjectus, a, um: zerwühlt: szitt hánytt, vetett. *Syn.* rozhodení.
Drcháňí, á, n. dispersio, disjectio, nis, f. das Zerwühlen, Zerwühlung: el-hanyás, elszéllesztés. *Syn.* Rozhodeňí.
drchat, al, ám, V. I *imp.* drchag: dispergere, disjicere: zerwühlen: el-hányi, ide, s' tova hánnyi, széleszteni. *Syn.* rozhodit.
dréčne, *adv.* procere, personate, amoene, venuste: wohlgestaltett hübsch, schön: termetesen, tekíntetesen, terjedtten, szálaján, magasan. *Syn.* osobňe, *boh.* spanile. 2) membrose, corpulente: fleischig, testessen. 3) solide, nervose, *Cic.* kräftig, stark, mit Nachdruck. derekassan, fontosan.
dréčni, á, é. *adj.* procerus, personatus, amoenus, venustus, a, um: wohlgestaltet, gerade, von Leib, hübsch, schön: termetes, tekínteles, derék, nagy szálas, magos. *Syn.* osobní, *boh.* spanilí. *Usus.* Dréční Člowek, persona heroica: wohlgestalteter hübscher Mensch: tekéntetes, termetes, nágy szálas ember. 2) membrosus, corporosus, *Coel Aur.* corpulentus, *Plaut.* wohl

wohl bei Leibe, fleischig, dick vom Leibe: testes, válas. 3) solidus nervosus: kräftig, stark, nachdrücklich: derekas, izmos, fontos.

Drěknost, i, f. proceritas, formositas, venustas, tis, f. wohlgestalteter Leib, schöne Statur: szép magas termet, egyenes magasság. *Syn.* Osobnost, *boh.* Spanilost. 2) corpulentia, ae, f. *Plin. H. N.* die Dicke oder Fleischigkeit des Leibes: testesség. 3) v. *seq.*

Drěk, u, m. membratura, ae, f. *Vitruv.* corpus, oris, n. systema, atis, n. membrum, i, n. *Terent. Virg.* summa, ae, f: der Leib, die Glieder, Bildung der Glieder: derék. 2) nervositas, tis, f. *Plin. H. N.* die Stärke: erőség.

Drémak, a, m. dormitans, dormiscens, dormitator, is, m. Schlummerer, szunyadó, szunnyadozó.

Drémáňí, á, n. dormitatio, nis, f. sopor, is, m. somnolentia, ae, f. das Schläfern, Schlummern: szunnyadás szunnyadozás, aluszékonyság, álmosság; szenderedés. *Syn.* Drémota, Ospankiwost. *boh.* Drímáňí.

drémak, mal, mem, V. I *imp.* drem, et mag: dormiscere, obdormiscere, dormitare, dormiturire: schläfern, schlummern: szunnyadni (adok), szunnyadozni, al-hatni, el-álmosodni, szenderedni (dem). *boh.* drímaki.

drémawe, *adv.* somnolenter, dormitanter, somniculose: schläfrig: szunnyadozva, szunyátán, szunnyadagosan, álmosan, alhatva, szenderedve. *Syn.* ospake, ospankiwe. *boh.* drímaw'e.

Drémawěňí, á, n. soporatio, nis, f. das Einschläfern, szunnyasztás.

drémawí, á, é, *adj.* somnolentus, somniculosus, a, um: schläfrig, schlummernd, schlummerig: álmos, szunnyadagos, szunyáta, szunnyadozó, szenderedő. *Syn.* ospalí. *boh.* dřímawí. *Usus.* Drémawím bit: langvere: schläfrig seyn: szunnyadozni, el-almosodni.

drémawit, il, ím, V. I. *imp.* maw: soporare, sopire: einschläfern, in Schlaf bringen, mit Schlaf machen: der Kraft versehen: szunnyaszitani (tom). *Syn.* Drémoti robit, uklaďat, uložit.

Drémawost, i, f. v. *seq.*

Drémota, i, f. somnolentia, dormitantia, ae, f. sopor, is, m. Schläfrigkeit, Schlummer: szunnyadozás, álmosság. *Syn.* Ospalost, Ospankiwost. *boh.* Dřímota. *Prov.* Prebrat ňekomu Drémoti: compescere (excitare) aliquem: Jemand aufwecken, Jemanden heruntermachen: valaki szarvát le-törni. *Rhytmus.* Reš sem pásel Koňe, Woli, prišli na mňa Drémoti; Drémotički, Drémota, wešli Koňe do Žita.

Drémotáňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Drémáňí.

drémotat, al, ám, et cem, V. I. *imp.* drémotag: v. drémak.

Drémotička, i, f. *dem. ex seq.*

Drémotka, i, f. *dem. ex* Drémota.

Dreň, a, m. medulla, ae, f. Mark, das einwendige Weiche. z. B. in Bäumen, Pflanzen, Gewächsen: veleje valaminek. 2) matrix puris: Eiterstreck: év, genyetség gyökere. *Syn.* Stržeň.

Dréň, u, m. cornus, i, et us, f. *Virg.* cornus mascula Linn.

Cor-

Cornelkirschbaum: som-fa. *Syn.* dřéňowí Strom, *boh.* Dřínek Modřín. 2) Čerwení, neb planí Dréň: cornus sanguinea *Linn.* Hartriegel, wilder Cornelbaum: vad (veres) som-fa. 3) kamenní neb twrdí Dréň: Lonicera Xylosteum *Linn.* die Herckenkirsche, ein Strauch: kemény som-fa,

dřeňí, á, é, cute privatus, decoriatus a, um: geschunden: nyúzott, nyúzallatott. *boh.* dřen. 2) vexatus: geschunden, mißgehandelt, geplagt: gyötrött, kénzett, fagattatott. 3) exhaustus, exsuctus, a, um: das Seinige gebracht: ki-fogyott, el-szegényedett.

Dřeňí, á, n. decoriatio, cute privatio: das Schinden: nyúzás. 2) vexatio, nis, f. das Schinden, Mißhandeln, Plagen: gyötrés, fogyatás. 3) exhaustio. exsuctio, nis, f. das Schinden, Aussaugen: ki-szivás, szopás.

Dréňka, i, f. cornum, i. n. *Virg.* bacca cornus: Cornelkirsche, *Plur. nom.* Dréňki *Gen.* nek *boh.* Dřínkí: corna, orum, n. pl. baccae cornus: Cornelkirschen, Kranelkirschen, Dörneln (Diblitzen, Herlitzen): som, som fa gyömölts.

dřéňowí, á, é, *adj.* corneus, a, um: *Virg.* vom Cornelkirschbaum: som-fából való. *Usus.* Dřéňowí Hág, cornetum, i. n. *Varr.* ein Ort voller Cornelkirschbäume, somos erdő.

Dřéňowícá, i, f. corneus baculus (scipio), cornelkirschbäumener Stock, som-fa bot. *Syn.* dřéňowá Palica. 2) corneum crematum, Brandwein aus Cornelkirschen, som pálenka. *Syn.* dřéňowé Pálené.

Dřéňowka, i, f. *idem.*

Drepčeňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Krepčeňí.

drepčiť, il, ím, V. I. *imp.* drepči: v. krepčiť.

dreť, dřel, drem, V. I. *imp.* der, excoriare, cute privare, cutem detrahere, glubere, deglubere: schinden. z. B. Vieh, die Haut abziehen: meg-nyúzni, bőrét le-húzni. *Syn.* drať, odrať. *boh.* dříti. *Prov.* Psa odrateho dreť: canem excoriatum excoriare *Aristoph.* affligere afflictum; afflicto addere afflictionem. 2) tropice. vexare: schinden, mißhandeln, plagen: kinzani, gyötreni, fogyatni. *Syn.* trápiť, sužowať. 3) exhaurire, Jemanden um das Seinige bringen: magától meg-fosztani. *Il. rec.* dreť sa: se ingere (obtrudere, trudere): sich wohin oder zu etwas drängen: valamibe avatni, keverni magát, erővel tolni. *boh.* drát se. *Usus.* Kde sa ken tam dreš? quo te illuc trudis? wo drängst du dich denn hin? hova tolod magadat oda?

Drewar, a, m. negotiator lignarius: Holzhändler: fa-áros, fa-kereskedő.

† Drewař, e, m. *idem.*

drewárčin, a, e, *adj. poss.* ex Drewarka.

† drewařčin, a, o, *adj. poss.* idem.

Drewáreň, rňe, f. v. Drewárňa.

Drewarka, i, f. negotiatrix lignaria: Holzhändlerinn: fa-árosné, fa-kereskedőné. *boh.* Dřewařka.

Drewárňa. i, f. camera (cella) lignaria: Holzkammer, Holzgewölbe: fa-kamara. *Syn.* Drewáreň, Drewňica. *boh.* Dřewňice. 2) lignarium, depositorium lignorum, locus reponendis lignis: Holzplatz,

plaß, Holzstelle: fa-tartó hely. *boh.* Dřewnice.

drewarow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris lignarii: dem Holzhändler gehörig: fá-árosé, fakereskedöé.

† dřewařů et řůw, owa, owo, *adj. poss. idem.*

† Dřewce, n. v. Drewec. 2) v. Drewina.

* Drewco, a, n. v. seq.

Drewec, wca, m. sarissa, ae, f. Picken, ein langer Wurfspieß: lántsa, kopia. *Syn.* dlúhá Kopia, Píka. *boh.* Dřewce. 2) boží Drewec: v. Drewina.

Drewda, i, f. Zelina: dictamnus, i, f. dictamnum, i, n. *Cic. Virg.* dictamnus albus. Linn. Diptam, ein Kraut, das die Kraft haben soll, Pfeile heraus zu ziehen: fejér ezer jó fü, körös - fa levelü - fü. *Syn.* Diktan. *boh.* Trewdawa bíla.

Drewečko, a, n. *dem. ex* Drewko.

Dreweňení, á, n. *Verb. ex seq. Syn.* Zdreweňení.

dreweňet, ňel, ňím, V. I. *imp.* dreweň: lignescere: hölzern werden: meg-fásodni.

drewení, á, é, *adj.* ligneus, a, um: hölzern, aus Holz: fás, fából való, fábol épült. *boh.* dřewěnní. *Usus.* Drewení Dom: domus lignea: hölzernes Haus: fa-ház. Drewení Klin: cuneus ligneus: hölzerner Keil: fa tzövök. Drewení Most: sublicius pons: hölzerne (auf hölzernen Pfeilen stehende) Brücke: fa-híd. Drewení Obraz: sculptile: Schnißbild, das Bildstock: fából faragott kép. Drewení (olíwowí) Oleg: oleum olivarum; Baumöl; fa-olaj. Drewená, rohatá Kaňew, z mnohíma Držadli: capedo: Hölzinn, Trinkgeschier, mit Handhaben: két fülü tseber, dézsa. Drewená kiganka: malleus ligneus: der Holzschlägel: fa-súlyok, fa-kalapáts. *Prov.* Drewení Gano: truncus, hebes, stupidus: Stockfisch: fajankó.

† dřewěnní, á, é, *adj. idem.*

Drewí, á, n. *collect.* ligna, orum: n. pl. Holz, mehrere Scheite, oder Stücke Holz: sok fa, fák. *boh.* Dříwí. 2) materia, materies, lignaria materia: Holz zum Bauen oder sonst zum Verarbeiten; épületre való fa. Dřewí.

Drewiňa, i, f. abrotonum (abrotanum), i, n. abrotonus (abrotanus), i, f. *Plin. H. N.* artemisia abrotanum. Linn. Stabwurz, Isten-fa fü, Isten fája. *Syn.* božá Drewina, Drewinka, boží Drewec, Drewňík, božé Drewko. *boh.* Brotan, boží Dřewce. 2) lignea res: ein hölzernes Ding: akar mi fából való.

Drewinka, i, f. *dem. ex praeced.*

† Dřewinka, i, f. v. Drewina 1.

Drewko, a, n. *dem. ex* Drewo: lignellum, i, n. Hölzchen: fátska, fátsika. *Usus,* Božé Drewko: v. Drewina.

drewnatí, á, é, *adj.* ligneus, lignosus, a, um: holzig, dem Holzähnlich: z. B. Birnen: fas, purhós. *boh.* dřewnatí.

drewní, á, é, *adj.* lignaris, e; lignum adtinens: das Holz betreffend: fához tartozandó, azt illetö. *boh.* dřewní. *Usus.* Drewní Črew: termes: Holzwurm: fa féreg.

† dřewní, á, é, *adj. idem.*

Drewňica, i, f. v. Drewárňa.

† Dřewnice, f. *idem.*

Drewňík, u, m. v. Drewína.

Drewo, a, n. lignum, i, n. das Holz: fa. *boh.* Dřewo: *Usus.* Drewo rubať: lignum caedere: das Holz hacken: fát vágni.

vágni. Stogí, gako Drewo: magis mutus, quam scapha: er steht da, wie ein Holz: hallgat mint d' fa: Co stogíš, gako Drewo? quid stas stipes? warum bist denn du so still? mit allasz mint a' bálvány? *Prov.* Ne každé Drewo, súcé ge na Poleno. Ne každého Drewa može biti Britwa: non e quovis ligno fit mercurius: nicht ein jeder taugt zu einem Gelehrten. Es wird nicht aus jedem Tölpel ein Doktor: nem mindem botból lészen beretva. Každého Drewa Uhke pálí: omnia in sui emolumentum convertit: er macht sich alles zu Nutzen: minden fából szenet tsinál. 2) arbor: der Baum: élö fa. *Syn.* Strom. *Prov.* Gedno Drewo není Hág, Hora: unus homo, nullus homo; una hirundo ver haud facit. nec una arbor sylvam: ein Mensch, kein Mensch: egy fa nem erdö. 3) truncus, i, m. stipes, itis, m. stirps, is, f. der Stamm eines Baums, ohne Zweige: törsök, töke.

Drewonoš, a, m. mediastinus, lignorum bajulus: Holzträger: fa hordó, ala való, köz szolga.

Drewotubač, a, m. lignicida, ae, m. ligneator, is, m. mategarius. ii, m. caedens ligna, sector lignorum: Holzhacker, Holzhauer: fa-vágó. *Syn.* Rubač, Drewoštep. *boh.* Drwoštep.

Drewoslaw, a, m. nomen viri: ein Mannsname: férfi-név. *boh.* Dřewoslaw.

Drewoštep, a, m. v. Drewotubač.

drewowí, á, é, *adj.* v. drewní, et drewení.

Drğ, u, m. pulsus, ictus, ûs, m. adtactio, tusio, percussio: der Stoß. z. B. mit dem Fuße, Ellbogen: ütés, taszítás, megtaszítás, lábbal, kézzel. *Syn.* Hrg. 2) v. Drgnutí.

drğaní, á, é, *part. constr.* v. drgnutí.

Drğáňí, á, n. v. Drğnutí.

drğať, al, ám, V. I. *imp.* ag, cum *acc.* et *instrum* v. drgnúť. *Usus.* ňekoho Nohami drğať: pedibus adtingere trudere, petere: mit den Füßen stoßen, Stoß geben (beibringen): lábaival illetni, éríuteni, taszigálni. 2) *neutr.* moveri, subsilire: sich bewegen, springen: járni, ugrándozni. *Syn.* Hibať sa, tancowať. *Usus.* Drğagú mu nohi, kdiž Muziku (Hrdbu) slíší: pedes eius moventur ad musicae sonum. *II. rec.* drgať sa drğnúť sa.

Drğáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

drğáwať, al, ám, *freq. ex* drğať. *II. rec.* drğáwať sa, *freq. ex* drğať sa.

drğawe, *adv.* petulce, petulanter: stößig: szilajúl.

drğawí, á, é, *adj.* petulcus lascivus, a, um: petulans, tis: stößig: szilaj, szökellö. *Usus.* Drğawí Wol: bos petulcus: stößiger Ochs: szilaj ökör.

Drğawosť, i, f. petulantia, ae, f. stößige Beschaffenheit: szilajság.

* drgečňe, *adv.* v. drěčňe.

* drgeční, á, é, *adj.* v. drěční.

* Drgečnosť, i, f. v. Drěčnosť.

* Drgémáňí, á, n. v. Drémáňí.

* drgemawe, *adv.* v. drémawe.

* drgemawí, á, é, *adj.* v. drémawí.

* Dregemawosť, i, f. v. Drémawosť.

* Drgemota, i, f. v. Drémota.

* Drgemotáňí, á, n. v. Drémotáňí.

* drgemotak, al, ám: v. drémotak.
* Drgemotička, i, f. v. Drémotička.
* Drgeň, u, m. v: Dréň.
* Drgeňka, i, f. v. Drénka.
* drgeňowí, á, é, *adj.* v. dréňowí.
drǧnúť, ǧnul (ǧel), ǧňem, V. P. *imp.* drǧni: *cum Acc.* adtingere, trudere, pulsare, plagam inferre, ferire: stoßen an etwas, sanft oder unsanft: valamit illetni, taszítani, megtaszítani. *Syn.* drǧať. *Usus.* Drǧniho: adtinge (trude) illum, gieb ihm einen Stoß, taszítsdd-meg ötet. 2) ňečim do ňekoho, do ňečeho, vel o ňekoho, oňečo: impingere, illidere, offendere, incurrere, in aliquem, in aliquid: auf Jemanden, auf etwas stoßen, sich daran stoßen: valamit valamibe ütni botláni, reá-ütközni, belé-ütközni (zom). *Syn.* zawadiť. *Usus.* Hlawú do Steni drgnúť, caput parieti impingere, sich mit dem Kopfe an die Wand stoßen: a' falba ütni a' fejét. *II. rec.* drǧnúť sa o ňečo, o Stol, o Peň: offendere ad aliquid, ad mensam, ad stipitem: sich stoßen an etwas, an dem Tisch, an dem Baumstamm: valamibe, az asztalba, a' tökébe meg-ütni magát. v. uraziť, zawadiť. 2) se invicem adtingere (trudere, pulsare): sich einander stoßen, egy-mást taszigálni, taszítani. *Syn.* drǧať sa: hrǧňúť sa.
drǧnutí, á, é, *part. constr.* adtactus, trusus, a, um: berührt, gestossen: illettetett, érintetett, taszíttatott meg-taszíttatott. 2) impactus, illisus, offensus: an etwas gestossen, valamibe ütött, reá (belé) ütközött, botlott, megbotlott. *Syn.* drganí, hrǧnútí urazení, zawadení.
Drgnutí, á, n. adtactio. trusio, pulsatio: Berührung, Stoßung: illetés, taszítás, meg-taszítás. 2) impactio, illisio, offensio, incursio: Anstoßung, Dranstoßung: botlás, ütközés. *Syn.* Drǧáňí, Hrgnutí, Urazeňí, Zawadeňí.
Drǧotač, a, m. garrulus, i, fabulator, is, m. Plauderer, Schwätzer: tsevegő, tsátsogó. *Syn.* Bleptač, Búchač, Gazičňík, Klebetár. *boh.* Tlampač. 2) v. Drkotač per 2. Nros.
drǧotaččin, á, e, *adj. poss.* ex Drgotačka.
Drǧotačka, i, f. v. Bleptačka. 2) v. Drkotačka per 2. Nros.
drgotačow, a, e, *adj poss.* v. bleptačow. 2) v. drkotacow per 2. Nros.
Drǧotáňí, á, n. garritus, us, m. garrulitas tis, f. fabulatio, confabulatio. nis, f. das Plaudern, Schwätzen: tsevegés, tsátsogás. *Syn.* Bleptáňí, Breptáňí, klebeteňí. *boh.* Tlampáňí. 2) v. Drkotaní per 2. Nros.
drǧotať, tal, cem (tám), V. I. *imp.* drǧoc et tag: garrire, fabulari, confabulari: plaudern schwatzen: tsátsogni, tsevegni. *Syn.* bleptať, breptať, búchať, klebetit, *boh.* tlampati. 2) v. drkotať per 2. Nr.
Drǧotáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*
drǧotáwať, al, ám, *freq. ex* drǧotať.
drǧotawe, *adv.* v. bleptawe. 2) v. drkotawe per 2. Nros.
drǧotawí, á, é, *adj.* v. bleptawí. 2) v. drkotawí, per 2. Nros.
Drǧotawosť, i, f. v. Bleptawosť

wost' 2) v. Drkotawost per 2. Nros.

Drhlen, u, m. volsella linaria pecten linarius: Raufe, Riffe, Riffel, Flachsraufe, Flachsriffel: gereben. *Syn.* Ráfač. *Aliud est.* Česačka 3) Nro.

drhnúť, hnul (hel), hňem, V. I. *imp.* hňi, k. p. Chrbeť: terere fricare, reiben, abreiben krauen kratzen, frottiren: dörgölni vakarni, *Syn.* widrhnúť. *vulg.* frutírowať. 2) terendo purgare, detergere, terere: schäuern, durch Reiben, rein machen, reiben, abreiben: dörgölni, sikálni, sikárlani. *Syn.* treť. *Usus.* Stol drhnúť, widrhnúť: stringere mensam, den Tisch schäuern, reiben: asztalt meg sikálni: Derski, Powal (Powalu) drhnúť: asseres pavimentum purgare, die Bretter, den Fußboden reiben: a' deszkákat, a' pallajt mosni, sikálni, sikárlani. 3) Len. pectinare vellere, capitellis privare linum: raufen, räufeln, riffeln, z. B. Flachs: gerebelni. *Syn.* ráfať. *Aliud est* česať trepať (madliť). 4) percutere, verberare: prügeln, gerben, dögönyözni. verni. *Syn.* biť, drbať, búchať. *Usus.* Drhnú ho, caedunt illum, die prügeln ihn tüchtig, bezzeg verék (dögönyözik) ötet. 5) terere, frequenter versare in manu: oft gebrauchen, kezéden forgatni, gyakran véle élni. *Syn.* potrebowať. w Rukách mať. Kňižku drhnúť, i. e. čítať' pilňe: librum assidue legere, ein Buch fleißig lesen, szorgalmatossan olvasni a' könyvet. Rúdel (Praslicu) drhnúť, i. e. prásť. 6) sugere: saugen: szopni. *Syn.* cicať. Swíňu Prasce drhnú: 7) bibere,potare: trinken saufen: inni, köppenteni. *Syn.* piť. *II. rec.* drhnúť sa: fricare (terere scabere) se, defricari *Auct. ad Herm.* sich reiben, krauen, kratzen: dörgölödzeni vakaródzani, rihelödzeni. *Syn.* drbatsa.

drhnutí, á, é, *part. constr.* frictus, a, um: gerieben, frottirt: dörgöltt, dörgöltetett, vakartt, vakartatott, törsöltt. *vulg.* frutírowaní. 2) terendo purgatus, detersus, tritus: geschäuert, durch Reiben rein gemacht, gerieben: dörgöltt, sikárlott. *boh.* drhnút. 3) pectinatus, gerauft, geräufelt, geriffelt; gerebeltetett, gerebentetett. *Par. Pap. Syn.* ráfaní. 4) percussus, verberatus: geprügelt: verettetett. *Syn.* biti, búchaní, drbaní. 5) tritus, in manu versatus: oft gebraucht, geläufig: gyakran kezében forgatott. 6) suctus, gesaugt, szopott. *Syn.* cicaní. 7) bibitus, getrunken: ivott. *Syn.* pití.

Drhnutí, á, n. frictio, nis, f. *Cels.* frictus, us, m. *Iuvenal.* das Reiben, Frottiren, Krauen, Kratzen: dörgölés. *vulg.* Frutírowáňí. 2) purgatio, detersio: das Schäuern, Reinmachen: dörgölés, sikárlás. 3) pectinatio lini, das Raufen, Räufeln, Riffeln: gerebelés, *Syn.* Ráfáňí. 4) percussio, verberatio: das Prügeln, Schlagen, Gerben: verés, utés. *Syn.* Bití, Búcháňí, Drbáňí. 5) diligens versatio in manu, tritus, us, m. kezében - való forgatás, véle gyakorta - való élés. 6) suctio, das Saugen, szopás. *Syn.* Cicáňí. 7) potus, us, m. bibitio: das Trinken, Saufen: ivás. *Syn.* Pití.

Drhoček, u, m. *dem. ex seq.*

Drholec, lca, m. fustuarium, i, n. lectus roboreus: die Britsche,

sche, der Prügelort, Prügelstuhl, Prügelstelle: tsapató hely, deres. *Syn.* Dereš. *Usus.* Na Drhołec neťoho naťáhnúť: aliquem ad fustuarium extendere: einen auf die Britsche ziehen: valakit deresbe húzni.

Driáčňica, i, f. negotiatrix theriacaria: Theriaksfrämerinn: terjék árosné. 2) garrula, ae, f. Plauderinn, Schwätzerinn: tsátsogo, nyelves aszszony. *Syn.* Klebetnica, Gazikulá.

† Dřiačňice, f. *idem.*

Driáčňík, a, m. negotiator theriacarius, septasiarius: Theriaksfrämer: terjék áros. 2) garrulus, i, m. Plauderer: tsátsogó, haszontalan beszédü. *Syn.* Klebetár, Pleťkár.

Driák, u, m. theriaca, ae, f. Theriak: terjék.

† Dříč, e, m, v. Dráč.

Dríchmáč, a, m. dormitor, is, m. der Schläfer: aluvó. *Syn.* Spáč.

Dríchmačka, i, f. dormitatrix, cis, f. die Schläferinn: aluvó aszszony.

Dríchmáňí, á, n. dormitio, nis, f. das Schlafen: aluvás. *Syn.* Spáňí.

dríchmať, mal, mem, V. I. *imp.* dríchmi, *Contemtive*: dormire: schlafen, nicht wachen: alunni. *Syn.* spať. 2) dormire, somniculosum (segnem, tardum) esse: schlafen, unthätig (träumerig, langsam) seyn: alunni, szúnyadozni, alhatni.

Dríchmáwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

dríchmáwáť, al, ám, *freq. ex* dríchmať.

dríchmawe. *adv.* somnolenter, somniculose: schläferig, schläfrig: szunnyadozva, álmossan. 2) segniter, tarde: schläferig, unthätig, traumerig, langsam: resten, tunyán.

dríchmawí, á, é, *adj.* cupidus somni, somnolentus, somniculosus, a, um: schläferig, schläfrig, schlafbegierig: szunyadozó, álmos. 2) somniculosus, segnis, tardus: schläferig, unthätig, träumerig, langsam: rest, tunya.

Dríchmawosť, i, f. cupiditas dormiendi, somnolentia, dormitantia, ae, f. Schläferigkeit, Schläfrichkeit, Schlafbegierde: szunyadozás, álmosság, aluszékonyság. 2) veternus, i, m. Schlafsucht, Schläferigkeit: mély álomba ejtö betegség. 3) veternus, i, m. segnitia, tarditas: Schläferigkeit, Unthätigkeit, Langsamkeit, das schläfrige Wesen: restség, tunyaság.

dríčňe, *adv.* dréčňe.

dríční, á, é, *adj.* v. dréční.

Dríčňosť, i, f. v. Dréčnosť.

† Dřík, u, m. v. Drék.

† Dřímáňí, n. v. Drémáňí.

† dřímati, al, ám; v. drémať.

† dřímawí, á, é, *adj.* v. drémawí.

† Dřímotáňí, n. v. Drémotáňí.

† dřímotati, al, ám; v. drémotať.

† Dřímočička, i, f, v. Drémočička.

† Dříň, u, m. v. čerweni Smrek 2) v. Dréň.

† Dřínki) f. *pl.* v. Drénka.

† dřínowí, á, é, *adj.* v. smrekowí. 2) v. dréňowí.

Drísčala, i, m. v. Dristač.

Drísčela, i, m. *idem.*

Dristak, u, m. v. Mimochodňík.

Drisk, u, m. v. Dristkina. 2) v. Dristačka.

Dristač, a, m. foriolator, foritor, cacator, is, m. foriolus, i, m. *Laber.* den Durchlauf habend, Scheisser, Scheißerl

kerl Scheißmotz: fosó. *Syn.* Chwíſtač, Dríſčala, Dríſčela, Driſtala, Seripláňka.

Driſtačka, i, f. foriolatrix, foriola: die den Durchlauf hat, Scheißerinn: fosó ászszony. 2) foria, ae, f. *Varr.* alvi profluvium: der Durchlauf, Bauchfluß: fosás, hasmenés. *Syn.* Driſt, Chwíſt, Chwíſtáňí, Chwíſtačka, Dríſtáňí, Behačka, Sračka.

Driſtal, a, m. v. Driſtač. 2) v. Dráč 3.

driſtaný, á, é, *part. constr. ex* Driſtač.

Driſtáňí, á, n. foritio, foriorum ejectio: das Scheißen, der Durchlauf: fosás. *Syn.* Driſtačka.

driſtač, tal, ſčem et tám, V. I. *imp.* dríſči, et driſtag: forire. foria ejicere, cacare *Horat.* conforire: dünnemüſten, dünnen Koth von ſich geben, den Durchlauf haben, ſcheißen: fosni, lágy székének lenni. *Syn.* chwíſtač.

Driſtáwáňí, á, n. *Verb. ex seq.* *Syn.* Chwiſtáwáňí.

driſtáwač, al, ám, *freq. ex* driſtač. *Syn.* chwíſtáwač.

Driſtkina, i, f. foria, orum. n. *plur. nom.* dünner Koth, die dünnen Excremente: hig ganélat. *Syn.* Driſt, Chwíſt.

† dříti, dřel, dru (řu); v. dreč.

† Dříti, n. v. Dreti.

† Dříw, dříwe dříwegi, *adv.* proprie *Comp. ex* brzi v. prw.

† Dříwí, n. v. Drewí

Drkotač, a, m. titubator, vacillator, nutator, is, m. ein Wankender: tántorgó, akadozó. *Syn.* Drgotač. 2) v. Gachtač

drkotaččin, a, e, *adj. poss.* ex Drkotačka.

Drkotáčka, i, f. titubatrix, vacillatrix, ois, f. die wankende Perſon, Sträuchlerinn: tántorgó aszszony. *Syn.* Drgotačka. 2) v. Gachtačka. 3) v. Drkótáňí.

drkotačow, a, e, *adj. poss.* ex Drkotač.

drkotagící, á, é, *part. praes.* titubans, vacillans, tis; titubatus, a, um: *Cic. Virg.* wankend, ſtolpernd: tántorgó, akadozó. *Syn.* potáčagící ſa.

Drkotáňí, á, n. titubatio, vacillatio, nutatio, nis, f. das Wanken, Stolpern: tántorgás, akadozás. *Syn.* Drgotáňí. Drkotačka, Potáčáňí. 2) v. Gachtáňí.

drkotač, tal, cem (tám) V. I. *imp.* drkoc et tag: nutare, titubare *Ovid. Virg.* labi, vacillare: ſtolpern, wanken, torkeln, taumeln, nicht feſt ſtehen: tántorogni, akadozni, *Syn.* drgotáč, potáčač ſa: *Usus.* Drkotač (drábotač) dokúta: angulum quaerere: auf die Seite ſtulpern: szuglyót keresni. *Prov.* Drkoce zimú, gako Osika: prae figore, ut populus, tremit (tremor illum, ut populum tremulam incessit): aus Kälte zittert er, wie die Zitereſpe (Eſpe: der Eſpenbaum): A' hideg miatt reszket mint a' kotsonya. 2) v. gáchtač.

Drkotáwáňí, á, n. nom *verb. ex seq.*

drkotáwač, al, ám, *freq. ex* drkotač.

drkotawe *adv.* titubanter, titubando vacillando: ſtolpernd, wankend: tántorogva, akadozva. *Syn.* drgotawe, potáčliwe. 2) v: gachtawe.

drgotawý, á, é, *adj.* titubans vacillans, nutans, tis: titubatus: á, um: *Cic. Virg.* ſtolpernd, wankend, taumelnd: tán-

tántorgó, akadozó. *Syn.* potáčliwí, potáčagící sa, drgotawí. 2) v. gáchtawí.

Drkotawost', i, f, titubans (vacillans) conditio, natura: eine wankende (taumelnde) Beschafenheit: tántorgó állapott, természet. *Syn.* Drgotáwost, Potáčliwost'. 2) v. Gachtawost'.

† Drkún, u, m. v. Políček, Zausek.

Drmek. mku, m. vitex, icis, f. *Plin. H. N.* Vitex agnus castus, *Linn.* Keuschbaum, Keuschlamm, Mönchpfeffer, Schafmülle, eine Staude: ábrahám fája, s' szüz fa, ketske-rágó fa. *Syn.* abrahamow Strom, Wrba morská. *Aliud. est* Brslen.

drmkowí, á, é, *adj.* ex vitice, ex agno casto: von Keuschlamm: abraham-faból való. Drmkowé Zrno: semen agni casti: Keuschlammsame, ábrahám-fa mag.

† Drn, u, m. v. Tráwník.

Drnda, i, f. *Contemtive.* anus, us. f. *Cic.* vetula: ae, f. *Plaut. Iuven.* annosa vetula: ein altes Weib, ein altes Frauenzimmer verheurathet, oder ledig, Bettel (verächtlich): vén banya. vén aszszony.

† Dŕndačka, i, f. v. Drumbla.

Drnek, ňka, m. cognomen bohemicum: ein böhmischer Zuname: tseh vezeték név.

† drnowatí, á, é, *adj.* v. tráwníkowatí.

† dŕňowí, á, é, *adj.* v. tráwňíkowí.

Drob, u, m. *usit. in Plur.* Drobi.

Drobce bec, m. *plur.* acrocolia, intestina, orum, n. *pl.* tirunculi, orum, m. *pl.* die Geschlinge, Gekröse: aprolék. bélek, aprólékok. *Syn.* Drobi. *Usus.* Husacé Drobce (*boh.* Galdún): intestina (acrocolia) anserina cum extremitatibus: Gänsegekröse, Genseklein: lúd aprolékja. 2) v. Melence, struhané Testo.

Drobček, u, m. *dem. ex* Drobec (bcu).

Drobec, bča, m. intritor, tritor, is, m. Bröcker, Bröckler: morsoló, aprító.

Drobec, bcu, m. particula, ae, f. frustulum, i, n: der Brocken, kleines Stückchen, Stück Bissen: morsalék, aprólék. *boh.* Drobet. 2) intrita, ae, f. intritum, i, n. Getriebsnes: mozsárban töretett eledel; étekban való akár mi szeltt. 3) *boh.* v. Drobina. 4) *usit. in Plur.* Drobce.

Drobeček, čku, m. *dem. ex* Drobec. *Usus.* Husé Drobečki: v. Drobce husacé.

† Drobeček, *adv. dem. ex* drobet. v. trosičku.

Drobek, bku, m. v. Drobec.

drobení, á, é, *part. Constr.* tritus, friatus, intritus, infriatus, a, um: gebrocken, gebröckelt: apritott, morsoltt. *boh.* droben. 2) sectus, sassus, rasus: geschnitten, geschaben: gyaloltatott. *boh.* krúhaní, krúžení. Drobená kapusta.

Drobeňí, á, n. tritus, us: m. intritio, nis, f. das Brocken, Bröckeln, die Bröcklung, Brockung: aprités, morsolát. 2) kapusti Drobeňí: sectio (scissio rasura) caulium, brassicae, oleris: das Krautschneiden, Krautschaben, die Krautschabe: káposzta gyálolás. *boh.* Zelí krúháňí, krúžeňí.

† Drobet, btu, m. v. Drobec.

drobet, *adv. cum et sine gen.* v. trochu, trosku.

Drobi, bow, m. *pl.* intestina, orum, n. *pl.* das Geschlinge: *Syn.* Bále, Črewa.

Drobina, i, f. mica, ae, f. frustulum, i, n. der Brocken, von Brod, und andern Dingen: morsalék, tördelík, hulladék, morsa. *Syn.* Odrobina, Omelina, Otrusina, Poberek, zberek: *boh* Drobet. *Plur. nom.* Drobiní. *gen.* bin. etc. analecta, orum, micae: die Brocken: asztalról le-hulló morsalikok, csölíkek, falatok.

Drobinecka, i, f. *dem. ex seq.*

Drobinka, i, f. *dem.* micula, ae, f. frustulum, frustillum, i, n. das Bröckchen, Bröcklein: morsalékotska. tördeliketske, hulladékotska, morsátska. *Syn.* Odrobinka, Omelinka, Otrusinka. *boh.* Drobeček.

Drobisk, u, m. res minutae, minutiae: kleine Sachen, Kleinigkeiten: aprolékság, aproság. *Usus.* Samí Drobisk: purae putaeque minutiae: lauter Kleinigkeiten, merö aprolékság.

drobit, il, ím, V. I. *imp.* drob: terere, friare. minuere, cominuere: brocken, bröckeln, z. B. Brod etc. bröseln: morsolni, apritani. *Syn.* krúsit, melit, melňit. *Usus.* Do nečeho drobit: interere, infriare: in etwas brocken, bröckeln: aprítani, bèlé aprítani. 2) kapustu drobit: olus secare (radere), caules scindere: Kraut schneiden, schaben: káposztát gyalulni (lok). *boh.* Zelí krúhati, krúžiti. 3) corripere, exagitare, torquere: reißen, quälen: törni, rázni. *Syn.* lámat, mrwit, natrásat potrásat, trast. *Usus.* Zima ma (*boh.* mé) drobí, láme: frigus me corripuit, die Kälte reißt mich, hideg tör engemet. Zima ho drobi: frigore correptus est etc. *II. rec.* drobit sa: friari, sich bröckeln, apródni, morsolódni. *Syn.* krúsit sa.

Drobíwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

drobíwat, al, ám, *freq. ex* drobit.

* **Drobizg**, et Drobizk, u, m. v. Drobisk.

* **Drobizna**, i, f. v. *idem.*

Drobki, bkow, m. *plur. dem. ex* Drobi.

drobňe, *adv.* minute, *Cic.* minutim, *Cato. Colum.* minutatim: klein, in kleine Stücken (Stückchen) stückenweise: aprón, apródonként, aprónként.

drobní, á, é,; (*abs.* drobno), *adj.* minutus, *Cic.* exiguus, a, um: klein, gering: apró, pitziny, kis, kitsiny. *Usus.* Drobné Peňáze: minuta pecunia: klein Geld: apró pénz. Drobné Ribi: minuti pisciculi, *Terent.* gerres: kleine Fische, Schneiderfischeln, Bröselfischeln: apró halak. Drobné Weci: res minutae, *Cic.* Kleinigkeiten, kleine Sachen: kitsiny dolgok

† **drobňičkí**, á, é, *adj.* v. drobňúčkí.

† **drobňičko**, *adv.* v. drobňúčko.

Drobnost, i, f. minutia, ae, f. *Senec.* minuties, ei, f. *Apul.* Kleinheit: aprólék, aprólékság. *Syn.* Drobisk.

drobňúčkí, á, é, *adj. dem. ex* drobní: minutulus, a, um: *Plaut. Pandect.* ganz klein, sehr klein, kleinwinzig: aprótska, paranyitska, pitzinyke. *Syn.* drobunkawí, drobuskawí. *boh.* drobúčkí.

drobňúčko, *adv. dem. ex* drobňe: minutatim: ganz klein, in kleine Stückchen: aprodonként. *Syn.* drobunkawe, drobuskawe. *boh.* drobúčko.

† drobúčkí, á, é, adj. v. drobňúčkí.
† drobúčko, adv. v. drobňúčko.
drobunkawe, adv. v. drobňúčko.
drobunkawí, á, é, adj. v. drobňúčkí.
drobuſkawe, adv. v. drobňúčko.
drobuſkawí, á, é, adj. v. drobňúčkí.
† Drof, a, m. v. Túž (Pták).
Dromedár, a, m. dromedarius (camelus), i, m. *Hieron.* dromas, adis, m. *Liv.* Camelus dromedarius Linn. topho dorsi unico: nur ein Höcker auf dem Rücken. Dromedar, eine Art Kameele: gyors teve, paroszka teve.
Droſ, a, m. Calo, nis, m. *Cicer. Caes. Liv.* Cacula, ae, m. *Plaut.* calator, is, m. *Plaut. Suet.* Bedienter, oder Knecht, Aufwärter, besonders bey der Armee, Soldatenbedienter, einer von der Bagage, Packknecht; ein Soldaten, oder Offizieraufwärter im Felde, Troßbube: tábori szolga. *Syn.* Droſlar, Pacholek wogenſkí.
Droſd, a, m. v. Drozd.
Droſlar, a, m. v. Droſ. 2) v. Stratenec.
Drót, u, m. filum ferreum (metallicum): Drat, z. B. aus Metall: dráta. *boh.* Drát.
Drótár, a, m. v. Drótňík.
Drotárčin, a, e, adj. poss. ex seq.
Drotárka, i, f. Drótňička.
Drotárow, a, e, adj. poss. ex Drótár.
Drótárſtwí, á, n. v. Drótňictwí.
Drótíček, čku, m. dem. ex seq.
Drótík, u, m. dem. ex Drót: minutum filum ferreum (metallicum): ganz dünner Drat: igen vékony dráta.
drótňiččin, a, e, adj. poss. ex seq.
Drótňička, i, f. ductrix filorum ferreorum (metallicorum): Dratzieherinn: dráta tsinálóné. *Syn.* Drótárka.
Drótňictwí, á, n. ars ducendi fila ferrea (metallica): Dratzieherey: dráta tsinaló mesterség. *Syn.* Drótárſtwí.
Drótňík, a, m. ductor filorum ferreorum (metallicorum): Dratzieher: dráta tsináló. *Syn.* Drótár, *boh.* Dratňík.
drótowaní, á, é, part. constr. ex drótowať.
Drótowáňí, á, n. ductio filorum ferreorum (metallicorum) Dratziehung: dráta tsinálás.
drótowať, owal, ugem, V. I. *imp.* drótug: ducere fila ferrea (metallica): das Dratziehen: drátát tsinálni.
drótowí, á, é, adj. e filis metallicis (ferreis): drätern: drátából való. *boh.* drátowí.
Drozd, a, m. Pták: turdus, i, m. *Horat.* turda, turdella, (turdela) ae, f. *Pers.* Húros madár, *Mitt.* die Drossel, eine Art Sangvogel: v. Čwrčala. *Usus.* 1) lepgedací Drozd, turdus viscivorus, Linn. die Mistelbrossel, Lépevő. 2) proſpewní Drozd, turdus musicus Linn. die Singdrossel, énekes rigó. *Aliud est.* Kwičala seu Čwičela et Koſ. *Prov.* Uſ ge pozde, mílí Drozde: tarde evigilas: du wachest zu spät auf: késö vásár már.
Drožde, *genit.* Droždí, f. *pl.* faex (fex), cis, f. *Horat. Cic.* faeces cerevisiae: die Hefen im Biere, die Kerm, ser-élesztö. *Syn.* piwowé Kwaſňice, *boh.* Droždí. 2) faex, sedimentum:

tum: die Hefen, der Bodensatz: allya valaminek. *Usus.* Drozse wipit, acerbitatem rei sentire, faecem rei ebibere: die Hefen austrinken, die unangenehmen Folgen empfinden: a' seprejét, allyát valaminek meg-inni. Na Drozse (na Počepki) prisť: ad extrema venire: auf die Hefen (auf das Aeußerste) kommen: az utollyára jönni. Na Drozsoch (na Počepkoch) stať, sedeť: ad extremum venire: auf den Hefen sitzen: utollyán lenni.

Drozdeček čka, m. *dem. ex seq.*

Drozdek, dka, m. *dem. ex* Drozd. v. Drozdík.

† Drozdi, n. *idem.*

Drozdíček, čka, m. *dem ex seq.*

Drozdík, a, m. *dem. ex* Drozd: turdillus, *Senec.* parvus, turdus: kleine Drossel: kis fekete rigó. *Syn.* Drozdek.

drozdowí, á, é, *adj,* faeculentus, a, um: hefig, seprös, allyas. *Syn.* kwásňicowí.

drsnate, *adv.* aspere: rauch: tsoportosan. *Syn.* draplawe, bodlawe, ostre, škrablawe.

drsnatí, á, é, *adj.* asper, scaber, hispidus, impolitus, a, um: rauch: tsoportos. *Syn.* draplawí, bodlawí, ostrí, škrablawí. *Usus.* Drsnaté Weci: impolitae res et acerbae: rauche Dinge: vastag, ki nem mivellt dolgok.

Drsnatosť, i, f. asperitas, hispiditas, tis, f. scabritia, ae, f. scabrities, ei, f. Rauchigkeit: tsoportosság.

Drška, i, f. ventriculus, i, m. der Magen: gyomor. *Syn.* Žalúdek. *boh.* Drška. *Plur. nom.* Držki, *gen.* Dršek (*boh.* Drškí, Dršek): intestina concisa, pantices *cum plur.* ilia, orum, n. *plur* Kuttelflecke, Kuteln, Kaldauen, oder Weiche des Bauchs: patzal *Syn.* Kutle, Kříhí *Prov.* Psa na Drški (Okruzli) uwázať. Slaňinu na Psa zweriť: agninis lactibus alligare canem, *Plaut.* qui credit homini male fidei, et rem perdit, et frustra obligatum habet eum, qui non est soluendo.

Drškár, a, n. negotiator panticum: Kuttelfleckehändler: patzal árros.

Drškárka, i, f. negotiatrix panticum: Kuttelfleckehändlerinn: patzal árrosné.

Drškowí, á, é, *adj.* e panticibus: von Kuttelflecken (Kutteln, Kaldaunen): patzalbolvaló.

† Drška, i, f. v. Drška.

† Drťeňí, n, v. Drobeňí, Krúšeňí.

† Drťini, ťin, f. *pl.* v. Pilini.

† drťiťi, il, ím, cen; v. drobiť, krúšiť.

† Drťíwáňí, n. *verb. ex seq.* v. Drobíwáňí, Krušíwáňí.

† drťiwaťi, al, ám, *freq. ex* drťiť: v. drobíwať, krušíwáť.

† Drubek, e, f. v. Zíd.

† Drubeňice, f. v. Kurenčárka.

† Druberník, a, m. v. Kurenčár.

Druh, a, m. sodalis, is, m. Gesell, Gespann: legény, társ. *Syn.* Towariš.

Druh, u, m. v. Druk.

† druhdi, *adv.* v. nekedi, nekdi, Časem, inák, indi.

druhí, á, é, *adj.* secundus, alter, a, um: zweite (der, die, das): zweete, zwote, zweyte: második. *Usus.* Wždi druhí. každí druhí: secundus quisque: allemal der zweyte: minden második. Druhí Ráz (po druhe: *a*) iterum, secundo, secundum, deinde: zum zweyten

ten Male, zweytens: másodszor. *b*) alio tempore, alias: ein ander Mal: másszor, máskor. 2) alter, a, um; alius, a, um: andern (der, die, das) verschieden: más. *Syn.* iní. *Prov.* Kdo može swogim bit (kdo sám pre seba može bit), nech druhého neni: alterius non sit, qui suus esse potest: wer für sich selbst seyn kann, soll keinem andern unterwürfig seyn: soha se legyen másé, aki magáé lehet. Co nechceš sebe samému, to nerob druhému: quod sibi quis noluit fieri, non inferat ulli; quod tibi non vis fieri, alteri ne feceris: was du nicht willst, wünsche nicht den andern.

Druk, u, m. fustis, is, m. *Plaut. Horat.* phalanga, palanga, pertica: ein längliches Stück Holz, Knüttel, Prügel, Stock: dorong.

Drumbla, i, f. crepitaculum, sistrum, i, n. crusma, atis, n. *Martial.* Brummeisen, Maultrommel: doromb. *Syn.* ustné Husličky. *boh.* Drnbačka.

Drumblár, a, m. sistrorum confector, ris, m. Brummeisenmacher, Maultrommelmacher: dorombtsináló.

drumblárčin, a, e, *adj. poss.* conjugis sistrorum confectoris: der Maultrommelmacherinn gehörig: dorombtsináló feleségéé.

Drumbláreňí, á, n. *verb. ex seq.* v. Drumblárstwí.

drumblárit, il, ím, V. I. *imp.* drumblar: sistra conficere: ein Brummeisenmacher seyn: doromb tsinaló mesterséget üzni.

Drumblárka, i, f. uxor sistrorum confectoris: die Maultrommelmacherinn: doromb tsináló, felesége.

drumblárow, a, e, *adj. poss.* sistrorum confectoris: dem Maultrommelmacher gehörig: dorombtsinálóé.

drumblárski, *adv.* more sistri confectorum: nach Art der Brummeisenmacher, brummeisenmachermäßig: drombtsinálók módjára.

drumblárski, á, é, *adj.* sistrorum confectores adtinens: die Brummeisenmacher betreffend: dorombtsinálokat illetö, azokhoz tartozandó.

Drumblárstwí, á, n. opificium conficiendorum sistrorum: Brummeisenmacherhandwerk: dorombtsináló mesterség.

Drumblárstwo, a, n. *idem.*

Drumblička, i, f. *dem. ex* Drumbelka: sistrellum, i, n. Maultrommelchen: kis doromb, dorombotska. *Syn.* Drumbelka.

Drumblowač, a, m. v. Drumblowňík.

Drumblowáňí, á, n. sistri pulsatio: das Maultrommel Schlagen: dorombolás.

drumblowat, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug: sistrum pulsare, sistro canere: Brummeisen (Maultrommel) schlagen: dorombolni.

Drumblowňík, a, m. sistri pulsator: Brummeisenschlager: doromboló. *Syn.* Drumblowač.

Družba, i, m. paranymphus, i, m. *Ven. Fort.* nymphagogus, ductor sponsae, minister sponsi: Brautdiener, Brautführer: vöfény, vöfély. *Pár. Páp. boh.* Mládenec.

Družbanec, nca, m. species tortae, Dominica *Laetare* (Quadragesimae IV.) coqui solitae: eine Art Kuchen, die am Sonntage, Lätare genannt, gemacht werden: bizonyos kaláts neme, mellyet böjt negye-

gyedik vasárnapon sütni szoktak.

Družbení, á, n. *verb. ex seq.*

družbit, il, im, V. I. *imp.* druž bi: paranymphum agere: ein Brautführer seyn: vöfénykedni, vöfénynek lenni. *Syn.* Družbem bit.

družební, á, é, *adj.* k. p. Družebná Neděla: Dominica *Laetare*, seu 4. Quadragesimae: der Sonntag, Lätare genannt: Böjt negyedik vasárnap.

Druženi, á, n. *verb. ex* družit sa.

Družica, i, f. paranympha, *Isid.* ministra sponsae: Brautjungfer, Kranzeljungfer, Brautführerinn: Nyoszolyó aszszony. Newesti, Družina.

† Družice, f. *idem.*

Družička, i, f. *dem. ex* Družica.

Družina, i, f. v. Družica.

družit sa, il, im, V. I. *imp.* druž sa: se jungere (conjungere), sociari, jungi, conjungi: sich gesellen: öszve társolkodni, barátkozni. *Syn.* towarisit sa.

† Drwostep, a, m. v. Rubač, Dreworubač.

držácí, á, é, *adj.* servans, continens. *tis*: haltend, erhaltend: tartó, megtartó. 2) retinax, acis, *Symm.* zurückhaltend: tartóztató,

Držáčisko, a, n. *exagger. et Contemt. ex* Držák.

Držadlo, a, n. ansa, ae, f. manubrium, ii, n. Handgriff, der Griff, Handhabe: edényfüle, fagantója. *Syn.* Rukowek, Ucho, Usko. 2) adminiculum, i, n. die Lehne: Támasz, segitség. 3) v. Držák (u).

Držák, a, m. tenax, nimis parcus, sordidus, chremes, euclio, immunificus, cumini sector, fici diuisor: Knauser, Knicker: fösvény, szorosmarkú, som-fánál főző. *Syn.* Držanliwec, Kučwala, Držibabka, Skučko, Skupoň, Stískala, *Usus.* Še welký Držák: est magnus chremes: er ist ein großer Knauser: rút fösvény ember.

Držák, u, m. retinaculum, i, n. *Ovid. Virg.* frenum, chamus, i, m. Halter, alles was zurück, oder fest hält, Zaum, Zügel, Gebiß: szerszám, zabola. *Plur. nom.* Držáki, *gen.* kow etc: retinacula: die Hälter: tartóztató szerszámok. *Syn.* Uzda, Zubadlo. *Usus.* Držáki popustit: frena (fibulam) laxare, remittere. *Ovid.* schiesen lassen: néki ereszteni á' zabolát. *Prov.* Zlé Držáki má: erepitum ventris, urinam retinere non potest: schlechten Hälter hat er: rosz tartója van. 2) retinaculum temonis, vinculum catenarium temonum: Halter des Deichsels, Deichselhalter: kötö lántz.

držaní, á, é, *part. constr.* servatus, tentus, a, um: gehalten: tartatott. *boh.* držen. 2) retentus, cohibitus, a, um: zurückgehalten: meg-tartóztatott. 3) tractatus, acceptus, habitus, exceptus, a, um: behandelt, gehalten: fogattatott, tartatott. 4) cibo (convivio) exceptus, a, um: bewirthet: meg-vendégeltetett.

Držání, á, n. servatio, sustentatio, tentio, nis, f. das Halten: tartás. Držáni kupi: taxatio, indicatio pretii mercis: das Bieten: árrán tartás. 2) retinentia, ae, f. *Lucret.* die Zurückhaltung: meg-tartóztatás. 3) tractatio, acceptio, nis, f. das Betragen, die Behandlung: bánás, fogadás. 4) praebitio cibi (victus): Bewir-

wirthung: megvendégelés, tartás. *Usus.* Tam buďe dobré Držáňí: ibi bonus erit victus: da wird man uns gut bewirthen: ottan jó tartás, lészen. 5) possessio, nis, f. der Besitz, die Besitzung: birás, bitok, örökség. *Usus.* Držáňí Statku: possessio bonorum: Besitzung der Güter: valami jószágnak birása. Držáňí Statku za mnohé Roki práwné: longi temporis possessio. lange Besitzung: hoszsú ideig birás. 6) mores, rum, m. *pl.* die Aufführung, das Betragen, das Verhalten, Sitten: viselt, tartás. 7) vita, ae, f. das Betragen, der Wandel, Lebenswandel: élet. *Usus.* Ten Mláďenec ge pekných Mrawow, a dobrého Držáňá: juvenis praestantium morum et bonae vitae: der Jüngling hat schöne Sitten, und einen guten Lebenswandel: szép maga viseletü, és jámbor életü ifiú.

držankiwe, *adv.* tenaciter, sordide, nimis parce: knauserig, knickerisch: fösvényen. *Syn.* skúpe. 2) v. trwale.

Držankiwec, wca, m. v. Držák.

držankiwí, á, é, *adj.* tenax, nimis parcus, sordidus, a, um. knauserig, knikerisch: fösvény. *Syn.* skúpí. 2) v. trwalí.

Držankiwosť, i, f. tenacitas, nimia parcitas, tis, f. sordities, sordes: Knauserey, Knickerey; fösvénység. *Syn.* Skúposť. 2) v. Trwalosť.

držať, žal, žím, V. I. *imp.* drž. *reg.* *Accusat.* tenere, servare, habere: halten, haben, z. B. in der Hand, auf dem Schooße etc. tartani. *boh.* držeti. *Usus.* neco w Ruce držať: tenere aliquid manu: etwas in der Hand halten: valamit kezében tartani. Psa za Uši držať: tenere canem auribus: den Hund bei den Ohren halten: a' kutyát a' füleinél tartani. *Tropice.* W Pamati držať: memoria tenere: im Gemüthe halten, eingedenk seyn: eszében tartani, tudni. 2) retinere: halten, behalten: meg-tartani. *Usus.* Farbu držať: colorem retinere: die Farbe halten: a' szint meg-tartani. 3) sustinere, v. g. a lapsu: halten, erhalten, aufrecht halten, zurückhalten. z. B. das etwas oder Jemand nicht falle: meg-tartani, tartóztatni. *Usus.* Drž ho, abi nespadel: retine illum, ne cadat: halte ihn, damit er nicht falle: tartsd ötet, hogy el-ne essen. 4) cohibere, coercere, comprimere: halten, zurückhalten, aufhalten: tartóztatni, zabolán tartani. *Usus.* Žádosti na Uzde držať: froenare (coercere) libidinem: die Begierde (Leidenschaft) im Zaume halten, mäßigen, bändigen, zurückhalten: gonosz kivánsagot mértékelni, zabolán tartani. 5) impedire, impedimento esse: halten, hindern, abhalten: tartóztatni, hátráltatni. *Syn.* zdržowať. 6) non dimittere: halten, fesseln, nicht weglassen: tartani, el-nem bocsátani. 7) sustentare, ferre, portare: halten, tragen. z. B. Lasten: tartani, viselni p. o. terhet. 8) uti, habere, servare. v. g. boves, equos, currum: halten, zur Bedienung haben. z. B. Ochsen, Pferde, Kutsche (Wagen): tartani, p. o. ökröket, lovakat, kotsit. 9) curare, curam rei gerere: halten, in Acht nehmen, gut halten: jól tartani, valamit, reá vigyázni. *Usus.* Šati swe dobre drží: vestes suas bene curat: er hält gut seine Kleider:

Ru-

Ruhájára vigyáz, gondot visel reá. 10) alere nutrire: halten, ernähren, unterhalten: tartani, táplalni, nevelni. *Usus.* Mnoho Čeládi, mnoho Statku držať, magnam familiam, multa pecora alere: viel Bediente, viel Vieh halten: sok tselédet, sok marhát tartani. 11) possidere, habere: besitzen, haben: bírni. *Usus.* Dom, Rolu, Statek držať: domum, agrum, bona possidere: Haus, Acker, Gut (Gütter) besitzen: házat, szanto-földet, jószágot bírni. 12) servare, conservare, tueri: halten, beybehalten, behaupten. z. B. Ordnung: tartani, meg-tartani, ki-allani. *Usus.* Próbu (Skušenosť) držať: experimento satisfacere: die Probe halten: a' próbát ki-állani. To držať: ita servare, hanc rationem sequi: es so halten, z. B. mit etwas: azt tartani, a' szerént tenni. 13) observare, implere, exequi, facere: halten, beobachten, vollziehen: tartani, meg-tartani. *Syn.* Zachowáwať. *Usus.* Prikázáňí držať: servare mandata: die Gebothe halten: a' parantsolatokat meg-tartani, tellyesiteni. 14) stare, v. g. verbis: halten, beobachten, behalten, z. B. Wort: meg-tartani, p. o. szavát. *Syn.* splniť, wiplniť. *Usus.* Pripoweď swogu (Slub swog) držať, Pripowedi dostiučiňiť: stare promissis: Versprechen halten: igéretit meg tartani, meg-állani. Drž Slub twog (Prislubeňí twoge): sta promissis tuis, exsolve fidem: halte dein Versprechen: tartsdd meg az igéretedet. Gá to Porowňáňí (tu Zmluwu) držať nechcem, nebuďem: pacto illo non stabo: jenen Vertrag (Vergleich) will ich nicht halten: azon alkut meg-nem állom. 15) tractare, habere, excipere, aliquem bene, dure: halten, behandeln, z. B. Jemanden, gut, hart: valakivel jól vagy roszszúl (keményen) bánni. *Usus.* Statečne nás držal: accepit (habuit) nos humaniter: er hat uns gut gehalten: tisztességessen, betsületessenb ántt velünk, fogadott benünket. 16) accipere, habere, cibum alicui dare: bewirthen, halten: valakit jól, vagy roszúl tartani, vendégelni. *Syn.* hostiť. *Usus.* Dobre nás držal: belle nos habuit: er hat uns gut (stattlich, herrlich) bewirthet: jól tartott, vendégelt bennünket. 17) tractare, uti: halten, behandeln, z. B. Bücher, Kleider: tartani valamit, élni valamivel. *Usus* Swoge Kňižki, Šati, zle drží: male utitur libris, vestitu: er hält seine Bücher, Kleider schlecht: könyvekkel, ruhával rosszszúl él, bánik. 18) aestimare, taxare (*vulg.* servare): halten, schätzen, taxiren: tartani. *Syn.* ceniť. *Usus.* Towar draho držať: merces magno (caro) aestimare: die Waare hoch halten, schätzen: az árut drágan tartani. Záko to držíš (dáš)? quanti? wie theuer? minu tartod? hogy adod? 19) continere, conplecti, capere: halten, begreifen, in sich enthalten: foglalni, lenni. *Syn.* obsahowať. *Usus.* Tento Suď desať Okowi (w sebe) drží, ge desatokowní: hoc dolium decem urnas capit: dieß Faß enthält (begreift) in sich zehn Eimer: ezen hordó, tiz akós. 20) habere: halten, haben, anstellen, verrichten: tartani. *Usus.* Ke-

Lekcie, Radu, Reč, Zmluwu držať: lectionem, consessum, sermonem, colloquium habere: Lection, Rathsversammlung, Rede, Unterredung halten: tanátsot, beszélgetést tartani. Reč k nekomu držať: perorare, alloqui, affari aliquem: Rede an Jemand halten: beszédet valakinek elö adni. 21) agere, celebrare: halten, feyern, z. B. Fest: tartani. *Usus.* Fašanek držať: bachanalia (dyonisia) agere, peragere: den Fasching halten: farsangot tartani, farsangolni. Hodi, Hoštinu, Swadbu (Weselí) držať: encoenia, convivium, nuptias celebrare: den Kirchtag, Mahlzeit, Hochzeit halten: egyház napját, vendégséget, menyegzöt (lakodalmot) tartani. Swátki držať, swatiť: dies festos (festa) celebrare: die Feyertäge halten: ünnepeket meg-ülleni, tartani. 22) exercere, fovere, colere: halten, ausüben, haben, unterhalten: tartani. *Usus.* Prátelstwí, Neprátelstwí držať: amicitiam colere, inimicitias fovere: Freundschaft, Feindschaft halten: barátságot, ellenkezést tartani. 23) *Cum variis accusativis praeterea varie exprimitur:* Cestu držať, k. p. do Trnawi (na Trnawu, k Trnawe): viam tenere, petere, tendere Tyrnaviam: halten, wohin segeln, seinen Lauf wohin richten, z. B. nach Tyrnau: valamelly felé. p. o. Nagyszombatnak útyát venni. Hubu (čisťu Hubu) držať: tacere, silere, silentium tenere: das Maul halten, schweigen, reinen Mund halten: szájat tartani, halgatni. Neco čistotné držať: purum conservare: etwas rein halten: valamit tsinosan (tisztán) tartani. Neco na Radu držať: parcere, parcum esse in aliqua re: zu Rathe halten, sparren, etwas: valamiben mértékletesnek lenni. Neco w dobrém Stawe, a Porádku držať: tueri rem; etwas in gutem Stande und Ordnung halten: valamit jó rendben tartani. Neco w Tagnosti držať: tacere, celare rem; etwas heimlich halten, verschweigen, verhehlen: valamit el-titkolni. Nekoho pri Krsťe držať: levare aliquem ex baptismo, patrinum agere: aus der Tauf Jemanden heben, ein Path seyn: valakit kereszt vizen tartani, kereszt atyának lenni. Peňáze dobre držať (stískať, do Hromadi zbígať): esse tenacem (sordidum) nimis parcere pecuniae: knausern, knickern: fösvénykedni, a' pénzt élével le-verni. Wáhu držať: aequare etc. die Wage halten, gleich seyn: meg üti a' mértéket. 24) *sine Accusativo:* a) retinere, tenere, solide (fortiter) servare: halten, anhalten, fest halten: tartani. *Usus.* To tuho drží: res firmiter tenet: die Sache hält fest: az erössen tart. b) durare: halten, dauern: tartani. *Syn.* trwať. *Usus.* Te Šati dobre držá (nedržá): vestes hae durant (non durant): das Kleid hält gut (hält nicht): ez a ruha jól tart (nem tart). To uš dewať Rokow (Let) drží, trwá: istud iam nonum in annum durat: dieß hält (dauert) schon neun Jahre: ez immár kilentz esztendeig tart. Zima, a síc tuhá, porád drží: frigus et quidem solidum continuo durat: die Kälte, und zwar große dauert (hält) immer fort: a' hideg, és pedig kemény

mény mind untalan tart. Spolu držať: consentire inter se: mit einanter halten: egy mást érteni, egygyütt tartani. 25) *cum praep.* k *et Dativo:* k necemu, k. p. k Porádku, k Škole- držať: adsuefacere rei, ordini, scholae: halten, anhalten zu etwas oder angewöhnen, z. B. zur Ordnung, Schule: valamihez, p. o, rendtartáshoz, iskolához szoktatni valakit. 26) *cum praep.* na *et Accus.* Na nečo držať: *a*) observare, servare: über etwas halten, beobachten, auf etwas halten, z. B, auf Ordnung: valamiben sokat helyheztetni, arról sokat tartani. Na to on mnoho drži. *b*) rationem habere rei, curare rem: über (auf) etwas halten, dafür sorgen, Rücksicht haben: valamit tekéntetbe venni. *Usus.* Nečo ňa seba držať: rationem habere sui: auf sich etwas halten: magára tekénteni. Nič na seba nedrží: non habet rationem sui: er hält nichts auf sich: semmít sem gondol magaval. *c*) aestimare, magni facere: halten auf etwas. z. B. auf Bücher, schätzen: meg-betsülni, betsületben tartani. *Usus.* Malo na seba držať: se parvi facere: auf sich wenig halten: maga felöl keveset állitani, tartani. Mnoho naň ho drží: multum illi tribuit: magni illum facit: er hält viel auf ihn: sokat állit felöle. Strahu na nekoho držať: observare aliquem: halten, lauern, passen auf Jemanden: valakit lesni, reá vigyázni. Na seba držať: se continere, se tenere. an sich halten: magát tartóztatni, magára vigyázni. 27) *cum praep.* o *et Locali.* o ňekom, o nečom: *a*) aestimare, magni facere (pendere): hochhalten, z. B. Jemanden, etwas; viel halten von Jemanden, von etwas: nagyra tartani valakit; valamit. *Usus.* Mnoho (málo) držať o nekom: multum (parum) tribuere alicui, magni (parvi) aestimare aliquem: viel (wenig) halten von Jemanden: valakit nagyra betsülni, tartani. Málo (mnoho) o ňom drží: parvi (magni) illum facit: er hält ihn gering (hoch): keveset, sokat tart felöle. Nič nedržať o nekom: nihili facere, spernere aliquem: nichts halten von Jemanden: valakit semminek tartani. Nič o nem nedrží, za nič ho drži (má): nihili illum pendit: er hält ihn für nichts: semmit sem tart felöle. Člowek, o kterém sa nič nedrží: homo nihili: ein Mensch von dem man nichts hält: semmire való ember. Wec, o kteréj žáden nič nedrží: res nihili: Sache. von der man nichts hält: semmire kellö dolog. Mnoho o sebe drží; hore si wede: multum sibi tribuit, magni se facit; magnifice de se sentit; inflatus est: er hält viel auf sich: sokat hinni, tartani maga felöl. Rodiči malo o ňem držá; nemnoho ho wážá; málo naňho dbagú: minus probatus est parentibus: die Eltern halten wenig von ihm, halten ihn gering: a' szülei nem sokat állitanak felöle. *b*) judicare: halten, urtheilen: tartani, itélni. *Usus.* Čo o mňe držíte? quid judicas de me? qualis (quis) videor tibi? was halten Sie von mir? mit tartasz felölem. 28) *cum praepos.* proti *et Dativo.*

Ge-

Gedno proťi druhému držať: comparare, conferre inter se vergleichen, gegen einander halten: magok között egybe hasonlítani, egygyet a' massal egybevetni, tenni. *Usus.* Obraz geden proťi druhému držať, postawiť: imagines conferre unam cum alia: zwey Bilder gegen einander halten, eins mit dem andern vergleichen: képeket magok között egybe hasonlítani. 29) *cum praep.* z (s); *et Sociali.* Z ňekím držať, nekomu na Stranu (na Kuku) ísť: nekoho Stránku držať: stare ab aliquo, illi adhaerere, ejus partium esse: es mit Jemanden halten: valakivel tartani, szövetségben lenni; egygyütt tzimboralni. S kterú Stránku máme držať? cui parti adhaereamus? quam partem sequamur? cum qua parte nobis tenendum? mit welcher Parthey sollen wir halten? mellyik részhez ragaszkodgyunk, mellyik részt kövessünk. S Císarem drží; na císarskég Strane ge: partes caesaris sequitur; est a (pro) caesare: er hält es mit dem Kaiser; er ist auf der Kaisers Seiten: a' tsászár részére vagyon. Se mnú drží: mearum partium est: er hält es mit mir: ő vélem tart. 30) *cum praep.* za *et Accusativo.* Za to držať: credere, judicare, putare, arbitrari, habere pro etc: dafür halten, glauben: annak tartani; ismérni. *Usus.* Gá ťa držím za mudrého: puto (credo etc) te esse doctum: habeo te pro docto vel doctum; tu videris mihi esse doctus; ich halte dich für gelehrt: én tudos embernek tartalak. Za Blazna, za Nepráteľa ho držím (mám, počitugem): habeo illum pro stulto, pro hoste (inimico): ich halte ihn für Narren, für Feind: bolondnak, ellenségnek tartom ötet. Za Dobré držáť (mát): ignoscere: zu Gute halten, verzeihen: jó névvel venni, meg-botsátani. *II. rec.* držať sa: se sustinere: sich halten, daß man nicht falle, umkomme etc: tartani magát. *boh.* držet se. 2) se sustentare: sich halten, noch gut durchkommen, umkommen, nicht bankerutt werden, nicht sterben: fen-tartani magát, el nem veszni. 3) sustinere, *v. g. impetum hostium luctam* etc. sich halten, Festung nicht übergeben; die Belagerung, die Feinde oder das Fechten aushalten: ki állani, tartani, magát nem hagyni. *Usus.* Dobre sa držať w Reči, w Bitce: bene stare in sermone, in pugna (lucta): sich gut halten im Reden, Fechten: derekassan tartani magát a' beszédben, küszködésben, tusakodásban nem hagyni magát. *Rhytmus.* Martín belohorskí, drž sa po pacholsku: horsi si ti geden, nezli druhích sedem. 4) conservari, durare, stare: sich halten, nicht verderben, z. B. Obst, Wein etc: tartani: tartósnak lenni. 5) se retinere (tenere, cohibere etc), moderari irae, temperare sibi: sich halten (zurückhalten) i, e. seinen Zorn, Begierde etc: meg-mérsékelni haragját magát türtöztetni. 6) gerere se: sich halten (betragen aufführen): viselni (tartani) magát. *Usus.* Dobre (statečne) sa držať: bene se gerere: sich gut betragen: jól viselni magát. Udatne sa držať: praebere se fortem, stre-

strenue se gerere: sich tapfer halten, betragen: erössen (diadalmassan) viselni magát. Dobre, a chwálitebňe sa drží, sprawuge, zachowáwá: bene et laudabiliter se gerit: er hält sich gut und ehrlich: jól, és ditséretessen viseli magát. 7) tenere se, manere, commorari, degere, habitare: sich halten, sich aufhalten, bleiben: tartózkodni, lakni. *Usus.* Doma sa držať: *a*) manere (se tenere) domi: sich zu Hause halten: oda haza tartózkodni. *b*) abstinere publico: nicht ausgehen (öffentlich), sich zu Hause halten: a' házból ki nem menni. W Ríme sa drží: Romae habitat, degit, moratur: er hält sich zu Rom auf: romában tartózkodik, lakik, mulatoz. 8) hore sa držať: superbe, (inflate, arroganter) se gerere: hochmüthig thun, sich hochmüthig betragen, hochtragend (stolz) seyn: fel tartani magát. Hore sa drží, amicos tragoedos imitatur, er bildet sich etwas ein, reá-tartja magát. 9) *cum Genitivo.* Nečeho, nekoho sa držať: *a*) adprehendere, prehendere aliquem, aliquid: sich halten an etwas oder Jemanden; anfassen: valaki valamire tartózkodni, tartani magát. *b*) niti re, inniti incumbere rei: sich halten, sich anstemmen an etwas: valamire dülni, valamihez támaszkodni. *c*) niti, inniti: sich verlassen, auf etwas; sich halten: valamihez, valamiben bizni. *Usus.* Slubu sa držať: niti promisso alicujus: sich auf das Versprechen verlassen: valaki igéretére hagyni, magát. *d*) inhaerere, adhaerere, manere: sich halten an etwas, dabey beharren, bleiben: meg-nyugodni, meg-állani, maradni. *Usus.* Druhého Domňeňá (Zdáňá) sa držať: stare judicio alieno et opinione: sich an die Meinung eines andern halten: meg-nyúgodni (megállani) más itéletin, más itéletire reá állani. Remesla sa držať: manere penes opificium: bey dem Handwerk bleiben: mesterség mellet meg-maradni. *e*) adprehendere, se exsolvere: sich halten an etwas, sich womit bezahlt machen: valamivel ki-fizetetni magát, valaminél maradni. *Usus.* Zálohu sa držať: adprehendere pignus: sich halten ans Pfand: zálognál meg-maradni. *f*) servare, retinere: sich halten an, behalten: meg-tartani. Nekoho sa držať: *a*) adplicare se ad ductum alicujus: sich zu Jemanden halten: valaki akaratja szerént alkalmaztatni magát. *b*) uti aliquo familiariter, conversari: sich halten zu Jemanden, mit ihm umgehen: valakivel társolkodni, valakivel barátságosan élni. 10) *cum preepos.* na *et Accusativo.* *a*) na nečo, na nekoho sa držať: niti in re, in homine, *Cic.* sich auf etwas, auf Jemanden stützen, sich stemmen (halten) an Jemanden oder etwas, sich anstemmen (aufstemmen): valamihez (valamiben) valakiben bizni. *Usus.* Kde sa obráťíš? na čo sa držať budeš? quo confugies? ubi nitere? *Cic.* wo wirst du dich hinwenden? und auf was stützen: hová folyamodol? mihez bízol? On sa na welkích Pánow drží: magnatibus nititur: er hält (stützt) sich auf die Magnaten (auf die grosse Herren: nagy Urakban bízik. Na mňa sa nedrž: me (in me) non

non nitaris: stütze dich nicht auf mich: én reám ne tartsdd magadat. Ba gá sa na twog Mesec držím: quin tuo potius marsupio nitor: ja ich halte (stütze) mich lieber auf deinen Beutel: sött inkább a' te erszényedre tartom magamat. *b*) exspectare, operiri, opperiri, *Cic. Terent.* praestolari: warten: várni, várakozni. *Syn.* čekať, *Usus.* Držím sa na Kapustu, Keku nechcem: brassicum (caules) exspecto, olus non manduco: ich warte (halte mich) auf das Kraut, den Kohl mag ich nicht: káposztára várok, tartom magamat, olasz káposzta (kelly) nem kell.

Držatel, *a*, m. v. Držitel.

držatelow, *a*, *e*, *adj. poss.* v. držitelow.

Držáwáňí, *á*, n. *verb. ex seq.*

držáwať, al, ám, V. I. *imp.* držáwag: *freq. ex* držať.

drze, *adv.* proterve, petulanter: frefelhaft: 2) v. dosťočne.

† Držeňí, n. v. Držáňí.

† držeti, žel, žím; v. držať. *II. recipr.* držeť sa: v. držať sa.

drzí, *á*, *é*, *adj.* protervus, a, um; petulans, tis: frevelhaft: fajtalan, sziláj, szemtelen. 2) v. dosťočný.

Držibabka, i, m. v. Držať (a).

Držitel, *a*, m. possessor, is, m. Besitzer: bíró, örökös. *Syn.* Držatel. *Usus.* Neporádný negakég Weci Držitel: usurpator, ris m. unbilliger Benützer: valamivel törvénytelenül élő.

držitelow *a*, *e*, *adj. poss.* possessoris: dem Besitzer gehörig: biróé.

Držíwáňí, *á*, n. *Verb. ex seq.*

držíwať, al, ám, V. I. *imp.* držíwag: *freq. ex* držať.

Držka, i, f. v. Drska.

Drzosť, i, f. protervia, petulantia, ae, f. protervitas, tis, f. der Frevel: szilajság, fajtalanság, kéneskevélység. 2) v. Dosťočnosť.

Dub, u, m. quercus, us, f. die Eiche, Eichbaum: tölgy-fa. Bílí Dub: v. Cer. Nagtwrdší Dub: robur, oris, n. *Plin. H. N.* Quercus robur Linn. Steineiche, eine sehr harte Art Eichen: 2) Dub welmi tlustég Kóri: suber, eris, n. *Virg.* suberies, ei, f. *Lucil.* Quercus suber Linn. Gorkbaum, Pantoffelbaum: igen vastag, kemény héjú tölgy-fa. *Prov.* Dub na Ráz nezetňe (nezetnú): non uno cadit arbor ab ictu, multis ictibus dejicitur quercus, *Diogen.* res factu quidem ardua, quae tamen assidua industria pervincatur: die Eiche fällt nicht auf einen Streich, es läßt sich nicht auf einmal ausmachen: egyszerre le nem vágod a' vastag fát. J Dub sa pohňe: etiam quercus bacchatur (de iis, qui vix deliniuntur): 2) stupidus, stolidus, i, m. stipes, itis, m. Oelgetze, ein dummer Mensch: ostoba. *Syn.* Hlupák, Sprosták. *Usus.* O ti Dube! o stolide! o du einfälltiger, alberner Mensch: o te ostoba!

Dubaní, *á*, *é*, *part. constr.* v. Dobaní.

Dubáňí, *á*, n. v. Dobáňí.

Dubať, bal, bem, V. I. *imp.* Dubag: v. Dobať.

Dubec, bca, m. v. Dubek.

Dubeček, čku, m. *dem. ex seq. boh.* Dúbeček.

Dubek, dbku, m. *dem. ex* Dub: parva quercus: eine kleine Eiche: kis tölgy-fa. *Syn.* Dubec, *boh.* Dúbek.

Duben, bna, m. aprilis mensis: April: szent györgy hava.

Dubina, i, f. quercetum, i, n. sylva querna: der Eichenwald, tölgyfás erdö, tsere. *Syn.* Dubowina, dubowí Leſ (Hág). *boh.* Daubrawa. 2) lignum quercinum (quernum): das Eichholz: *Ex inscriptione per quendam Dubina statuae Christi Domini, B. M. Virginis, et S. Annae in hunc modum facta*: Poproſ Matko Cérku, a Ti Cérko Sina, bi nebeſké doſtal Králowſtwí Dubina, *Anagramma.* W Nebe Ohňa neňí, čo tam po Dubiňe; nech ſa tam uhodí, kde Ohňa nemiňe.

Dubiſko, a, n. *exagger.* ingens quercus: eine große Eiche: igen nagy tölgy-fa.

dubowí, á, é, *adj.* ex quercu, quercinus, querneus, quernus, a, um: eichen, von Eichen, oder Eichenholz: tölgyfából való.

Dubowina, i, f. v. Dubina 1. Nro.

Dubowka, i, f. agaricus quercinus Linn. Eichenſchwamm: tölgy-fa gomba. *Syn.* dubowá Huba.

† Dúbrawa, i, f. v. Dubina 1. Nro.

Dubrawňíček, čku, m. *dem. ex* Dubrawňík. *Syn.* Rogowňíček, Wčelňíček.

† Dúbrawňíček, čku, m. *dem. ex* Dúbrawňík.

Dúbrawňík, u, m. melissa, ae, f. melissa officinalis Linn. meliphyllum et melisphyllum *Virg.* apiastrum, i, n. *Varr.* citrago et citreago, inis, f. *Pallad.* Melliſſe, Me- Meliſſenkraut, Citronenmeliſſe, Citronenkraut, Bienenkraut, den Bienen angenehm: méh-fü, tzitrom-fü. *Syn.* Madoňka, Maduňka, Rogowňík, Wčelňík, citronowá Zelina, Zlu- wa, Zlwa. *vulg.* Meliſſa, *boh.* etiam Meduňka, Rogowňík.

dubrawňíkowí, á, é, *adj.* e melissa, von (aus) Meliſſe: méh (raj) füböl valo. *Syn.* maduňkowí, madoňkowí, rogowňíkowí, wčelňíkowí. Dubrawňíkowá Woda: aqua melissae, Melliſſenwaſſer, méh fü víz. Dubrawňíkowá Wodka: spiritus melissae, Meliſſengeiſt, méh-füböl égettviz. Dubrawňíkowí Zwár: infusum melissae, Meliſſenthee, méhfüböl füzött viz, raj-fü thé.

† Dúbrawňík, u, m. v. Hrib.

Dúch, a, m. (pl. Duſi. *boh.* Duchowé): spiritus, us, m. der Geiſt: lélek. *Usus.* Domowí Duch: lares, ium, m. Hausgott: házi Istenek. Noční Duch, inač Straſidlo, Obluda nočňá: lemur, ris, m. Nachtgeiſt: éjjeli bolygó lélek, haza jartt holtt ember. Priroďení Duch: genius, ii, m. Artgeiſt: kény természet. Ducha wipuſtiť: emittere spiritum, mori: ſterben, den Geiſt aufgeben: ki adni lelkét, meg halni. Ducha ſwatého Koreňí: v. Anďelika. 2) halitus, anhelitus, us, m. der Athem: lehellés lélekzet, fúvás. *Syn.* Dich, Dicháňí, Para. *Usus.* Krátkí Duch má: aegros ducit anhelitus. *Virg.* er hat einen kurzen Athem: rövid lélekzettel bír.

Duchač, a, m. spirator, flator, is, m. Blaſer, Wehre: fúvó, lehellö. 2) v. Dichač.

duchaní, a, é, *part. constr.* spiratus, flatus, a, um: geblaſen, gewehet: fúvott. *Syn.* fúkaní, dutí. 2) v. díchaní.

Ducháňí, á, n. spiratio, flatio, nis, f. flatus, us, m. das Blaſen, Wehen: fúvás. 2) v. Dicháňí.

duchať, al, ám, V. I. *imp.* duchag: spirare, *Virg.* flare: blasen, wehen: fúni, *Syn.* fúkať. 2) v. dichať.
Ducháwáňí, á, *n.verb. ex seq.*
ducháwať, al, ám, *freq. ex* duchať.
Duchenečka, i, f. *dem. ex seq.*
Duchenka, i, f. *dem. ex seq.* tomatiolum, i, n. culcitella, ae, f. *Plaut.* Duchetchen: dunhátska. dunnyátska. *Syn.* Duchňička.
Duchna, i, f. tomentum, i, n. *Varr. Senec.* culcita (culcitra), ae, f. *Cic.* culcitra plumea: Duchet, Federbett: donha dunha. 2) v. Perina.
Duchňička, i, f. v. Duchenka.
Duchňisco, a, n. tomenti cadurcum (indumentum): Duchetziehe oder Züge: dunha haj.
Duchňisko, a, n. *exagger et contemt. ex* Duchňa: magnum (absurdum) tomentum: eine große (abscheuliche) Duchet: nagy (tsunya) dunha.
* Duchňisko, a, n. v. Duchňisco.
duchnúť, chnul (chel), chňem, V. P. *imp.* duchňi, *de uno actu*: v. duchať.
duchnutí, á, é, *part. constr.* v. duchaní.
Duchnuťí, á, n. v. Ducháňí.
† Důchod, u, m. v. Dochod.
† Důchodek, dku, m. v. Dochodek.
† Důchodná, nég, f. v. Dochodná.
† Důchodňí, ého, m. v. Dochodní.
† důchodňí, *adj. omn. gen.* v. dochodní.
† Důchodnice, f. v. Dochodňica.
Duchowenstwí, á, n. v. Duchownosť.
Duchowenstwo, a, n. clerus, i, m. clerici, ecclesiastici: Geistlichkeit, die Geistlichen: papok, papság. *Syn.* Staw duchowní.
duchowňe, *adv.* spiritaliter (spiritualiter). *Tertull.* geistlich, nach, nach dem Geiste: lelki módon.
Duchowní, ého, m. clericus, ecclesiasticus, i, m. ein Geistlicher, ein Priester: pap, lelki atya. *Syn.* Duchowňík, Kňaz, Nábožňík: *boh.* Duchowňí.
duchowní, á, é, *adj.* spiritalis (spiritualis), e; *Tertull. Prud.* geistig, nicht körperlich: lelki. 2) spiritalis (spiritualis) e; ad felicitatem animi aeternam pertinens: geistlich, nicht weltlich: lelki dolgot illető. 3) ecclesiasticus, a, um: spiritualis, e: die Kirche betreffend: egyházi. *Usus.* Duchowní Člowek: v. Duchowní Duchowná Pesňička: canticum paeau spirituale: geistliches Lied: ájtatos szent ének.
† duchowňí, *adj. omn. gen. idem.*
Duchowňík, a, m. v. Duchowní.
Duchownosť, i, f. spiritualitas, tis, f. spiritualis conditio: die geistliche Beschaffenheit: lelkesség. 2) v. Duchowenstwo.
Dudáňí, á, n. v. Gagdowáňí.
Dudar, a, m. v. Gagdoš.
† Dudař, e, m. *idem.*
Dudáš, a, m. *idem.*
dudášcin, a, e, *adj. poss.* v. gagdošcin.
Dudášek, ška, m. *dem.* Gagdošík.
Dudáška, i, f. v. Gagdoška.
dudášow, a, e, *adj. poss.* v. gagdošow.
dudať, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. gagdowať.
Dudečki, deček, f. pl. *dem.* v. gagdički.
Dudek, dka, m. ptáк: upupa, ae, f. *Plin. H. N.* epops opis, m.

m. *Ovid.* Upupa Epops Linn. der Wiedehopf, büdös banka, babuk, *boh.* Dedek.

* Dudek, dku, m. *Plur. nom.* Dudki, *gen.* kow: v. grós. *Prov.* Má Dudki: est nummatus, habet pecunias, nummos: er hat viel Geld: pénzes ember, vagyon pénze.

Dudi, *gen.* Dud, f. pl. v. Gagdi.

Dudica, i, f. v. Gagdica.

Dudki dek, f. pl. *dem. ex* Dudu. v. Gagdički.

* Dudki, kow, m. pl. v. Dudek (ku).

† Dudki, ků, m. pl. v. Korbáč.

Dudlač, a, m. murmurator, is, m. *August.* ein Murrer, Brummer: morgó, morgolodó. *Syn.* Breptač, Breptawec, Dudláwec, Mamrač, Mrmrač, Reptač, Reptawec, Škamrač.

dudlaččin, a, e, *adj. poss.* murmuratricis; der Murrerinn (Brummerinn) gehörig, morgolódónéé. *Syn.* breptaččin, breptawičin, dudlawičin mamraččin, mrmraččin.

Dudlačka, i, f. murmuratrix, cis, f. eine Murrerinn, Brummerinn: morgolódóné. *Syn.* Breptačka, Breptawica, Dadlawica, Mamráčka Mrmračka, Reptačka, Reptáwica, Škamračka.

dudlačow, a, e, *adj. poss.* murmuratoris: dem Murrer (Brummer) gehörig, morgolódóé. *Syn.* breptačow breptawcow dudawcow mamračow, mrmračom zeptačow, reptáwcow, škamračow, škamrawcow.

Dudlání, á, n. murmuratio, nis, f. *Seneca.* murmur, is, m. strepitus, fremitus, ûs, m. das Brummen, Murren, Schnurren: morgás, morgolódás. *Syn.* Breptání, mamrání, mrmrání, Rep Škamrání. *boh.* Bublání, Bručení, Brúkání Brebtání, 2) v. Dudlawost.

dudlať, lal, lem, V. I. *imp.* dudli: murmurare *Varr.* strepere, fremere: brummen, murren, schnurren: morogni (gok), morgolódni. *Syn.* breptať, mamrať, mrmrať, reptať, škamrať, *boh.* bublati, bručeti, brúkati.

Dudláwání, á, n. *nom. verb. ex seq.* v. Bubláwání.

dudláwať, al, ám, *freq. ex* dudlať, *boh.* bubláwať.

dudlawcow, a, e, *adj. poss.* v. dudlačow.

dudlawe, *adv.* murmurabunde, murmurose, cum murmure (strepitu, fremitu), morose: murrend, brummend, mit Schnurren (Brummen), mürrisch: morogva, morgolódva. *Syn.* breptawe, brúkaw'e, bublaw'e, mamrawe, mrmrawe, reptawe, škamrawe, *boh.* brebtaw'e, breptaw'e.

Dudlawec, wca, m. v. Dudlač.

dudlawí, á, é, *adj.* murmurans cum murmure (strepitu, fremitu), murmurabundus, a, um: murrend, schnurrend, brummend, mürrisch: morgó, morgolódo. *Syn.* breptawí, mamrawí, mrmrawí, reptawí, škamrawí, *boh.* breptawí, brúkawí, bublawí.

Dudlawosť, i, f. murmurabunda (morosa) natura, conditio: ein mürrisches Wesen, die Brummerei: morgóság, morgó (morgólódó) termeszét. *Syn.* Breptawosť, Mamrawosť, Mrmrawosť, Reptawosť, Škamrawosť. *boh.* Brebtawost, Brúkawost, Bublawost.

Dúfání, á, n. spes, ei, f. das Hoffen: remény, reménység. *Usus.* Proti Dúfánú: praeter (contra) spem: wieder Hoffen: reménység ellen. *Prov.* Kto Dú-

Dúfáňí a Čekáňí, mnozí sú oklamaňí. Dúfaňí, a Čekaňí, ne gedného poblázňí: fallitur augurio spes bona saepe suo, *Ovid.* spes saepe fallit homines: Hoffen und Harren, macht manchen zum Narren: a' reménység gyakran meg-tsallya az embert.

dúfankiwe, *adv.* confidenter, *Cic.* dreist: mérészen. 2) v. dowerňe.

dúfankiwí, á, é, *adj.* confidens, tis, *Cic.* dreist: mérész. 2) v. dowerní.

Dúfankiwosť, i, f. confidentia, ae, f. *Cic. Terent.* Dreistigkeit: mérézség. *boh.* Dúfankiwosť. 2) v. Dowernosť.

dúfať, al, ám, V. I. *imp.* dúfag: sperare, spem habere, spe teneri, in spe esse: hoffen, Hoffnung haben, in Hoffnung seyn: reményleni. bízni. *Syn.* úfať. *Usus.* Jsťe dúfať: certo sperare, confidere, spem certam habere: gewiß hoffen: bizonyosan reménylení. Gá dúfám: spes me tenet: ich hoffe, habe Hoffnung: én reménylem. Gak gá dúfám: ut spero: wie ich hoffe: a' mint reménylem. Dúfám, že to učiňíš; ale s kým gá mluwím? spero te id facturum; quamquam qui cum loquor? ich hoffe, du wirst dieses thun, aber Mein! mit wem rede ich denn? reménylem: hogy meg tselekszed ezt; de vallyon kivel szóllok én? Tatík, dúfám (gak gá dúfam) príde: pater, spero (ut spero), veniet: der Vater, hoffe ich (wie ich hoffe), wird kommen: az attyam, a' mint reménylem, el-jön. Uš wíceg nedúfam: non amplius spero' despero: ich hoffe nicht mehr, verzweifle: már többé nem reménylek, kétségbe esek. Nemáš wíc, čo dúfať: nesmiš wíc dúfať: non est quod speres: du darfst nicht hoffen: nints mit reménylened.

Duh, u, m. foetor, paedor, is, m. *Cic.* hircus, i, m. der Gestank, Bocksgestank, z. B: der stinkende Schweiß unter den Armen: göz, büdösség. *Syn.* Puh *boh.* Prk. *Usus.* Dúh zakureney Jzbí, nidor hypocausti, gözi a' héfütött szobának.

Duha, i, f. arcus coelestis (pluvius), iris, idis, f. der Regenbogen: szivárvány, szovárvány *Par. Pap. Prov.* Pige Neprawosť gako Duha Wodu. Píge, gako Duha Wodu: est insignis potator. Deditissimus ad pocula est. Ranarum more bibit. Qui absque cibo vivunt, ranarum more bibentes, *Athenaeus.* er kan brav saufen: nagy korhely. Duha Wodi zebrala; mog milí má nowí klobúk; kdože mú ho opere? scopae dissolutae: ungereimte Sache: Tövel hegygyel öszve álló dolog. 2) Duha na Sude: asserculus, assiculus, doliarius assis, assula doliaris, comma, atis, n: Zarge, Kimme: donga.

† Dûhon, u, m. v. Dohon.

† dúhonní, *adj. omn. gen.* v. dohonní.

duhowí, á, é, *adj.* iridem, concernens: den Regenbogen betreffend: szivarványt illetö. *Usus.* Duhowá Farba: color arquatus: Regensbogenfarbe: szivárvány szín.

Dukát, u, m. aureus (numus), i, m. Dukaten: árany.

Dukátíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Dukátík, u, m. *dem. ex* Dukát.

Dukátisko, a, n. *exagger ex* Dukát: magnus aureus: ein gro-

großer Dukaten: nagy arany.
dukátowí, á, é, *adj.* aurarius, a, um: aureum adtinens: den Dukaten betreffend: arany pénzhez tartozandó. *Usus.* Dukátowé Wážki: statera auraria: Goldwage: arany-mérték,
† Důkaz, u, m. v. Dokaz.
† Důklad, u, m. v. Doklad.
† důkladňe, *adv.* v. dokladňe.
† důkladní, á, é, *adj.* v. dokladní.
† Důkladnost, i, f. v. Dokladnost.
† Důl, *Gen.* Dolu, m. v. Dol.
* Důla, i, f. v. Gdůla.
† Důlek, lku, m. v. Dolek.
† důležite, *adv.* v. doležite.
† důležití, á, é, *adj.* v. doležití.
† Důležitost, i, f. v. Doležitost.
† důlkowatí, á, é, *adj.* v. dolkowatí.
* dulowí, á, é, *adj.* v. gdulowí.
* Dum, *genit.* Domu, m. v. Dom.
* Dumbger, u, m. v. Dumbír.
* Dumbgereňí, á, n. v. Dumbíreňí.
* Dumbgeríček, čku, m. *dem. ex seq.* v. Dumbírik.
* Dumbgerik, u, m. *dem. ex* Dumbger: v. Dumbírik.
* Sumbgerik, il, ím; v. Sumbírik.
* Sumgerowí, á, é, *adj.* v. Sumbírowí.
Dumbír, u, m. zinziber, et zinziberis, is, m. *Celsus.* zimpiberi, vel zingiberi, n. *ind. Plin. H. N.* Amomum zingiber, *Linn.* Ingber, Ingwer: gyömbér. *boh.* Zázwor. *Usus.* Utlčení Dumbír: zingiber tritum, gestossener Ingwer: törött gyömbér. 2) wodni Dumbír: Polygonum hydro piper Linn. 1. Lumnicer. Wasserpfeffer.
Dumbíreček, u, m. *dem. ex seq.*
Dumbírek, rku, m. *dem. ex* Dumbír.
Sumbíreni, á, é, *part constr.* zinzibere conspersus (conditus) a, um: mit dem Ingber bestreut (angemacht): gyömbérezett. *boh.* zázworeni.
Dumbíreňí, á, n. zinzibere conspersio: das Bestreuen (Anmachen) mit dem Ingber: gyömbérezés.
Dumbíríček, čku, m. *dem. ex seq.*
Dumbírik, u, m. *dem. ex* Dumbír. *boh.* Zázworček.
Sumbírik, il, ím, V. I. *imp.* Sumbir: zinzibere conspergere, condire: mit dem Ingber bestreuen, anmachen: meg-gyömbérezni. *boh.* zázworiti.
Sumbírowí, á, é, *adj.* zinzibereus, a, um: e(cum) zinzibere: ingberig, mit dem Ingber angemacht: gyömbéres. *Usus.* Dumbírowé Páleně: zinzibereum crematum, zinziberea sicera: Ingwerbrandwein: gyömbéres pálenka.
† Důminka, i, f. v. Dominka, Zminka.
† Důmisl, u, m. v. Domisel.
† důmislňe, *adv.* v. domiselňe.
† důmislní, á, é, *adj.* v. domiselní.
† Dumislnost, i, f. v. Domiselnost.
† důmňeliwe, *adv.* v. domňeliwe.
† dumňeliwí, á, é, *adj.* v. domňeliwí.
† Dumňeliwost, i, f. v. Domňeliwost.
† důmňelňe, *adv.* domňelňe.
† důmňelní, á, é, *adj.* v. domňelní.
† Dumňelnost, i, f. v. Domňelnost.
† Důmňeňí, n. v. Domňeňí.

† Du-

† Dumploch, u, m. v. Kaluža, Močidlo.
Dunag, a, m. ister, danubius: die Donau, ein Fluß in Ungarn: duna, folyó-viz. *Prov.* Do Dunaga Wodu nosiť. A do háge (do Hori, do Lesu) Drewo wožiť: in sylvam ligna deferre. Croesum ditare. Noctuas Athenas (Rem mittere), inanem agere: Wasser in die Donau tragen, dunába vizet hordani; (Tengerbe hordasz vizet), erdöre fát vinni. v. Hora, More Woda.
Dunagec, gca, m. nomen pagi: ein Dorf: falú név.
Dunagek, gku, m. *dem.* ex Dunag: parvus danubius: die kleine Donau: kis duna.
Dunagský, á, é, *adj.* danubialis, e; danubianus, a, um: von der Donau: dunából való. *Usus.* DunagskáWoda: danubialis aqua: Donauwasser: duna viz.
Dupa, i, f. v. Rit, Zadek.
Dúpa, i, f. v. Gesſina.
Dupání, n. v. Dupkání.
dupati, al, ám, v. dupkat.
Dúpě, ěte, n. *plur.* Dúpata. v. Gesſina.
Dupečka, i, f. *dem.* ex Dupka. v. Rička.
Dupek, pku, m. strepitus (sonitus) pedibus factus, supplosio pedis: die Stampfung, das Stampfen, Stoßen mit dem Fuße: Toppantás. *Usus.* Dupkem: supplodendo pedem: stampfend: toppantva.
Dupka, i, f. dem ex Dupa: v. Ritka.
Dupkač, a, m. cum sonitu (strepitu) incedens: derb auftrettend, Stampfer, Stoßer mit dem Fuße: Tapogó, zuhogó.
Dupkání, á, n. incessus, cum sonitu (strepitu); supplosio pedis: das Tappen, Stampfen, Stoßen mit dem Fuße: topogás, zuhogás toppantás. *boh.* Dupání.
dupkať, al, ám, V. I. *imp* dupkag, Nohú: supplodere (pede), incedere cum sonitu (strepitu): tappen, derb auftreten, stampfen: topogni, zuhogni, zuhanni, lábával toppantani *Pár. Páp. boh.* dupati.
Dupkáwání, á, n. *ver. ex seq.*
dupkáwať, al, ám, *freq. ex* dupkať.
dupknúť, knul (kel), knem, V. P. *imp.* de uno actu: v. dupkať. *boh.* dupnúti.
dúplowaňe, *adv.* dupliciter, duplo: doppelt, duplán, két réten, kettözve. *Syn.* We dwoge: *Usus.* Duplowaňe, (dwognásobňe) brať: duplicare, duplum accipere: doppelt nehmen, dupplázni, kettözni.
dúplowaný, á, é, *adj.* duplex, duplus, duplicatus, a, um: doppelt, zwiefach: kettöztetett, kétszeres. *Usus.* Duplowaná Šelma: bipedum nequissimus: ein großer Schurk: jeles gaz ember.
Dúpnáček, čka, m. columba lignorum, palumbus, i, m. klein. livia, ae, f. Holztaube. vad galamb, örvös galamb: *Syn.* Diwoký Holub menší, Hriwňák.
† dupnúti, dupl, dupnu; v. dupknúť.
Dupot, u, m. supplosio pedis: das Stampfen, Stoßen mit dem Fuße: toppantás.
Dupotání, á, n. v. Dupkání.
dupotat, al, ám et cem V. I. *imp.* tag, v. dupkať.
durený, á, é, *part. constr.* v. hněwaný, gežený.
Durení, á, n. v. Hněwáňí, Gežení.

Durich, u, m. vehementia, ira, iracundia, ae, f. aestus, impetus: Heftigkeit, heftiger Zorn, die Hitze: kemény indulat, hevesség. *Usus.* Durichem na nekoho ist uderit, naskak: vehementer (iracunde) aggredi aliquem: mit Heftigkeit (heftig) Jemanden anfallen (anfahren): valakire haragossan ütni, meg támadni:

durit, il, ím, V. I. *imp.* dur: v. gežit, hňewak. *II. recip.* durit sa: v. hňewak sa, gešit sa.

durkiwe, *adv.* v. hňewkiwe.

durkiwí, á, é. *adj.* v. hňewkiwí.

Durkiwost, i, f. v. Hňewkiwost.

† Durmáňí, n. v. Cicáňí,

† durmaki: al, ám; v. cicak.

durňe, *adv.* impetuose, vehementer, graviter, valde: heftig. hirtelen, igen.

durní, á, é, *adj.* impetuosus, vehemens, iracundus, praeceps: heftig, hitzig: hirtelen, hibehurgya. *Syn.* zdurní.

Duša, i, f. anima, ae, f. animus, i, m. spiritus, us, m. die Seele: lélek. *boh.* Duše. *Usus.* Dušu wipuštit: emittere spiritum, animam efflare, exhalare: sterben, den Geist aufgeben: a' lelket ki botsátani, ki-adni, meg-halni. Dušu wipušt'il, animam efflavit, die Seele ist ihm ausgefahren, ki-adta, a' lelkét ki-ment a' lélek belöle. Pečug o Dušu twu, a tak sám sa obstaráš (za seba starak sa búdeš): animam tuam cura, sic te ipsum curasti: sorge für deine Seele, so hast du für dich gesorgt: vigyázz a' lelkedre úgy vigyázol magadra. Na mogu Dušu: ita vivam. bei meiner Seele, lelkemre. Žádná žiwá Duša: nemo nullus homo: kein Mensch, keine lebendige Seele: égy élô állat sem, senki se. 2) vita, anima, ae, f. das Leben, was man wie sein Leben schätzt: lélek. *Usus.* Duša mogá! vita mea! mein Leben, mein Engel! etc, én lelkem, édesem, szivem angyalom.

* Dušáňí, á, n. v. Dušeňí.

* dušátša, al, ám; V. I. *imp.* dušágša: v. dušit sa.

† Duše, f. v. Duša.

Dušek, ška, m. ductus, haustus, stoppus, tractus, impetus, us, m. der Zug, Trunk: : huzóm, hajtás, korty. *Usus.* Na geden Dúšek, gedním Duškem: uno impetu, uno ductu: auf einem Zug, egy húzomban. Geden Dúšek učiňit, ductum facere, einen Zug thun, fel-hajtani.

Dobrí Dušek wipit, fortiter ducere, v. g. vinum, einen rechten Zug thun, jó felhajtani, p. o. borból. v. Upřk.

dušení, á, é, *part. constr.* praefocatus, a, um: erwürgt, erstickt: meg-fojtatott. 2) restinctus, exstinctus, a, um: erstickt, gedämpft: megoltott, óltatott. 3) in clauso vase coctus, lente et vapore, clauso mollitus, a, um: gedämpft, geschmoren: tinsteltetett.

Dušeňí, á, n. praeclusio spiritus: das Würgen, Hemmen des Athems: fojtogatás. 2) suffocatio, nis, f. das Würgen, Ersticken, die Erstickung: meg-fojtás. 3) restinctio, exstinctio, nis: f. Erstickung, Dämpfung. z. B. des Feuers: eloltas. 4) coctio carnis in clauso vase: das Dämpfen, Smoren: tinstelés.

Dušeňí, á, n. *verb. ex* dušit: odor, paedor, nidor, is, m. der Geruch: göz. 2) *verb. ex* dušit sa: juramentum m (per) ant-

animam: das Schwören bei der (auf die) Seele: lelkére - való esküvés. *Syn.* Zaduſeňí *vulg.* Duſáňí, *boh.* Duſowáňí. Zaduſáňí.

Duſenka, i, f. v. *seq.*

Duſička, i, f. *dem. ex* Duſka: animula, ae, f. animulus, i, m. Seelchen, Seelein: lelketske. *Usus.* Duſička moga! animula mea: mein Herz, mon petit coeur! édes szivem (lelkem). Deň wſeckých (wſech) werních Duſiček: feralia februa, dies fidelium defunctorum: aller Seelen Tag: halottak napja.

duſiť, il, ím, V. I. *imp.* duſ: spiritum praecludere, agere: würgen, den Athem hemmen: fojtani, fojtogatni. 2) suffocare, praefocare: würgen, erwürgen, ersticken: meg-fojtani. *Hinc-tropice.* Duſí Slowenčinu, Uherčinu, Nemčinu, Latinčinu etc: est malus slavus, hungarus, germanus, latinus, etc. corrupte loquitur slavice etc. er redet schlecht schlavisch, ungarisch, deutsch, lateinisch etc. er verdirbt die schlavische, ungarische, deutsche, lateinische Sprache: tõri a' tóth, magyar, németh, deák szót (nyelvet) rosz tót, magyar, német. 3) restinguere, exstinguere: ersticken, dämpfen, z. B. ein Feuer: meg oltani, el-oltani. 4) carnem in clauso vase coquere, lento, et vapore clauso mollire, dämpfen, schmoren, bei langsamen Feuer, z. B. Fleisch: tinstelni p, o. a' hust, almát. *II. recipr.* duſiť ſa: suffocari, strangulari, exstingvi: ersticken (neutr): meg-fúladni, meg-fúlni.

duſiť, il, ím, V. P. *imp.* duſ: *reg. Istrument.* olere, redolere rem: Geruch von sich geben, einen Geruch von (nach) etwas haben. z. B. von (nach) Weine, riechen nach etwas. valamitöl szagosnak lenni. *Syn.*raziť. *Usus.* Duſí Slaninú: olet (redolet) laridum: es riecht nach Speck: szalona szaga vagyon.

duſiť ſa, il, ím, V. I. *imp.* duſ ſa: jurare in (per) animam suam: auf seine Seele schwören: lelkére esküdni. *Syn.* zaduſiť ſa, *vulg.* duſať ſa, zaduſať ſa. *boh.* duſowati ſe.

Duſíwáňí, á, n. *verb. ex* duſíwať.

Duſíwáňí, á, n. *verb. ex* duſíwať.

duſíwať, al, ám, *freq. ex* duſiť. *II. recipr.* duſíwať ſa: *freq. ex* duſiť ſa.

duſíwať, al, ám, *freq. ex* duſiť.

duſíwať ſa, *freq. ex* duſiť ſa.

Duſka, i, f. *dem. ex* Duſa: v. Duſička. 2) Materina Duſka poľná: serpyllum, serpullum, et serpillum, i, n. *Colum. Virg.* thymus serpillum Linn. der Quendel ein Kraut: kakukfü. Rímſká (wlaſká) materiná Duſka, (*boh.* Thím wonní neb woňawí): thymus vulgaris, *Linn.* thymus, i, m. et thymum, i, n. *virg. Plin. H. N. Ovid.* römischer Quendel, Thymian: balsam fü. Zahradňá materina Duſka: hortense serpyllum: Kudelkraut: kerti kakuk-fü.

Duſňeňí, á, n. anhelatio, difficilis respiratio, grave respirium; anhelitus, us, m. difficultas spirandi: das Keichen, Schnauben: nehéz lélekzet (lehellés) vévés, fúlladozás. *Syn.* Díchawičňeňí, Díchawičnoſť, Duſňiwoſť Duſnoſť, Zádúch, Zadúſáňí, ťažké Díchaňí. *boh.* Supáňí.

dusňeř, ňel, ňim, V. I. *imp.* dusňi: anhelare, ducere anhelitum, graviter respirare, grave respirium habere; gravi respirio laborare: keichen, schnauben, stark Athem holen: nehéz lélekzetet venni, nehezen lehelleni, pihegni, fúladozni. *Syn.* dichawičňeť, zadúsaťsa, dusňiwět, ťažko dichať, *boh.* supati.

dusní, á, é, *adj.* ahelus, a, um; anhelans, tis: keichend; rövid (nehéz) lélekzetü. *Syn.* dichawiční, krátkoduchí, zádusní, Zádúch magící, ťažko dichagící, dusňiwí. 2) vaporosus, faetidus, a, um: dampfend, rauchend, voll Dunst (Dampf), voll Gestank, stinkend: gözös, büdös. *Usus.* Dusná Gama: vaporans, faetens fossa; Dampfgrube: gözös (büdös) verem.

dusňiwe *adv.* v. dichawične.

dusňiwí, á, é, *adj.* v. dichawiční.

Dusňiwosť, i, f. v. Dusňení.

Dusnosť, i, f. v. Dusňení. 2) vapor, oris, m. Dunst, Dampf, Broden, Qualen, Rauch: göz.

Dusnota, i, f. v. *idem.*

† Dusowáňí, n. v. Duseňí 2.

† dusowati se, owal, ugi (u); se, v. dusiť sa.

† Důstogenstwí, n. v. Dostogenstwí.

† důstogňe, *adv.* v. dostogňe.

† důstogní, á, é, *adj.* v. dostogní.

† Důstognosť, i, f. v. Dostognosť.

dut, dul, dugem. V. I. *imp.* dug: flare, spirare (de homine), inflare, sufflare: blasen, aufblasen: fel-fúni. *Syn.* fukať. *boh.* dímati. 2) flare (de vento): wehen: fúni (szélröl). *Syn.* fučať. *II. rec.* duť sa: inflari, irasci: aufgeblasen (aufgebracht) werden: dúlni, haragudni. *Syn.* hňewať sa, gežiť sa, nadúwať sa. *Prov.* Kdo sa duge, nech sa žnge. Kdo sa hňewá, nech sa o Zem busí, Hodí: vana est sine viribus ira: am geringer Leute Zorn kehret man sich wenig; mérgében mind ki töri a' fogait, egyik várban durognak, a' másikban nem félnek.

dutí, á, é, *part. constr.* flatus, inflatus, sufflatus, a, um; geblasen, aufgeblasen: fujtt, felfujtt. *Syn.* fúkaní. *boh.* dímaní. 2) cavus, concavus, a, um: hol, was inwendig leer ist; üres.

Dutí, á, n. inflatio, sufflatio, nis, f. das Blasen, Aufblasen; fel-fúvás. *Syn.* Fukáňí. *boh.* Dímáňí. 2) flatus, spiritus, ûs, m. das Wehen: fúvás.

Dutina, i, f. v. Dutosť.

† Důtka, i, f. v. Dotka.

† důtkliwe, *adv.* v. dotkliwe.

† důtkliwí, á, é, *adj.* v. dotkliwí.

† Důtkliwosť, i, f. v. Dotkliwosť.

† Dutnáňí, n. v. Tleňí.

† dútnati, al, ám; v. tleť.

Dutosť, i, f. cavum, i, n. cavitas, tis, f. Hölung; üresség. *Syn.* Dutina.

Duwáňí, á, n. *verb. ex seq.*

duwať, al, ám, *freq. ex* duť.

† důwerení, á, é, *part. constr.* v. dowerení.

† Důwereňí, n. v. Doweréňí.

† důweriti se, il, ím; v. doweriť sa.

† Důweritel, e, m. v. Doweritel.

† důwerňe, *adv.* v. dowerňe.

† důwerní, á, é, *adj.* v. dowerní.

† Důwerňík, a, m. v. Dowerňík.

† Důwernosť, i, f. v. Dowernosť.

† dů-

† Důwerowání, n. *verb. ex seq.* v. Důwerowani.
† důwerowati se, owal, ugi (u) se, v. dowerowat sa.
† důwerugící, se: v. dowerugící sa.
† Důwod, u, m. v. Dowod.
† Důwodení, n. v. Dowodení.
† důwoditi, il, ím; v. dowodit.
† důwodne, *adv.* v. dowodne.
† důwodní, á, é, *adj.* v. dowodní.
† Důwodnost, i, f. v. Dowodnost.
† důwtipne, *adv.* v. dowtipne.
† důwtipní, á, é, *adj.* v. dowtipní.
† Důwtipnost, i, f. v. Dowtipnost.
* duží, á, é, *adj.* v. welkí, hrubí.
* dužo, *adv.* v. mnoho.
* Dužost, i, f. v. Welkost.
dwa, m. dwe, f. et n. duo, duae, duo: zwey oder zween, zwo, zwey: kettö. *Usus.* Dwa Roki: duo anni, biennium, i, n. zwey Jahre: két esztendö. Dwa Dni: duo dies, biduum: zwey Tage: két nap. Dwa Listi: binae literae: zwey Briefe: két levél. Dwa a dwa (po dwoch), bini, binae, bina: zwey und zwey, zu zweyen, parweiß, oder je zwey, jeder (jedem) zwey: ketten-ketten, kettenként. Dal nám Každému dwe a dwe Kňižki: dedit nobis singulis binos libros. er gab uns jedem zwey Bücher: mindenikünknek két könyvet adott. Dwa spolu idúc: duobus pariter euntibus, *Homer. Prov.* Medzi dwoma treti wichráwá (hwízdá, wíská). Keď sa dwa bigú, tretému ősoh ženú: duobus litigantibus tertius gaudet: wenn zween streiten, trägt der dritte die Beute davon: két köszködö között a' harmadik nyertes. Dwa kohúti na gednom Smetlisku sa neznásagú. Geden Dom dwoch Panow netrpí: unus mundus non potest duos soles ferre. Unum bustum haud capit duos erythacos: két éles tör nem fér egy hüvelyben. v. kohút, Smetisko. Medzi dwíma (dwoma) Stoličkami na Zem Čloweк padá: duabus sedere sellis. Duos in sequens lepores neutrum capit: két nyerget ülni egy seggel. Két szék között a' földön marad, a' ki sokfelé kap. v. Stolička.
dwacat, *gen.* dwacáti: viginti: zwanzig: húsz. *boh.* dwadcet. *Usus.* Dwa a dwacat (*boh.* dwa mecítma): viginti duo: zwey und zwanzig: huszon kettö.
Dwacátek, tku, m. vicesima (pars): der zwanzigste Theil: huszadik rész.
† dwacáterí, á, é, *adj.* v. dwacátorí.
dwacátí, á, é, *adj.* vicesimus, vigesimus, a, um: zwanzigste: huszadik. *boh.* dwadcátí. *Usus.* Dwa a dwacátí (*boh.* dwamecítmí): vicesimus secundus: zwey und zwanzigste: huszon kettödik.
Dwacátka, i, f. numerus vicenarius: eine Zahl von Zwanzigen: huszadik szám. *Syn.* Dwacátek. *boh.* Dwadcítka.
dwacatkrát, *adv.* vicies, vigesies: zwanzigmal: húszszor. *boh.* dwacetkrát.
dwacatkrátorí, á, é, *adj.* vicies factus (repetitus), a, um: zwanzigmalig, zwanzigmal gemacht: geschehen, geworden: huszora elölkezdetett.
dwacátní, á, é, *adj.* vicenalis, e:

e: von zwanzigsten: húszból való.

Dwacátňík, u, m. vicenarius (vigesimarius), i, m. der Zwanziger, eine Münzarte von zwanzig Kreuzern: huszas, húsz krajtzáros. *boh.* Dwadcetňík.

dwacátodenňí, á, é, *adj.* viginti dierum: zwanzigtägig: husz napi. *boh.* dwadcítidenňí.

dwacátoletí, á, é, *adj* viginti annorum, vicennalis, e; vicenarius, a, um: zwanzigjährig, auch von Personen: húsz esztendős. *Syn.* dwacátoročí. *boh.* dwadcetiletí, dwadcítiletí.

dwacátomesačné, á, é, *adj.* viginti mensium: zwanzigmonatig: húsz hólnapi.

dwacátorí, á, é, (*abs.* dwacátore), *adj.* vicenarius, a, um: zwanzigfach: husz féle. *boh.* dwadcaterí.

dwacátoročí, á, é, *adj.* v. dwacátoletí.

† dwadcaterí, á, é, *adj.* v. dwacátorí.

† dwadcátí, á, é, *adj.* v. dwacátí.

† dwadcet, dwadceti, *gen.* dwadceti et dwadcíti: v. dwacat.

† dwadcetiletí, á, é, *adj.* v. dwacátoletí.

† dwadcetkrát, *adv.* v. dwacatkrát.

† Dwacetňík, u, m. v. Dwacátňík.

† dwadcítidenňí, *adj. omn. gen.* v. dwácátodenňí.

† dwadcítiletí, á, é, *adj.* v. dwacátoletí.

† Dwadcítka, i, f. v. Dwacátka.

dwakrát, *adv.* bis, binis vicibus: zweymal: két szer, két izromban, két izben. *Syn.* dwa Rázi.

dwakrátorí, á, é, (*abs.* dwakrátore), *adj.* duplex, icis: zweyfach: két féle. *Syn.* dwegnásobní. 2) bis factus (repetitus): zweymalig, geschehen, geworden, wiederholt: kétszer elölkezdetett.

† dwamecítma (dwamezcítma): v. dwa a dwacat.

† dwamecítmí, á, é, *adj.* v. dwa a dwacátí.

† dwanáct, dwanácte, *gen.* dwanácti: v. dwanást.

† dwanácterí, á, é, *adj.* v. dwanástorí.

† dwanáctí, á, é, *adj.* v. dwanástí.

† dwanáctidenňí, *adj. omn. gen.* v. dwánástodenňí.

† dwanáctiletí, á, é, *adj.* v. dwanástoletí.

† Dwanáctka, i, f. v. Dwanástka.

† dwanáctkrát, *adv.* v. dwaňástkrát.

dwanást (dwanáste), *Genitiv.* dwaňásti: duodecim: zwölf: tizenkét, tizenkettö. *boh.* dwanáct. *Usus.* Dwanást Hodin ge: est hora duodecima: es ist zwölf Uhr: tizenkettö az óra. Dwanást bilo: horam duodecimam sonuit: es hat zwölfe geschlagen: tizenketöt ütött az óra.

dwanástekrát, *adv.* v. dwanástkrát.

† dwanásterí, á, é, *adj.* v. dwanástorí.

dwanástí, á, é, *adj.* duodecimus, a, um: zwölfte: tizenkettödik. *boh.* dwanáctí. *Usus.* Dwanástí Den w Mesáci: pridie idus: zwölfter Tag im Monathe: tizen kettödik napja a' hónapnak. Na dwanástu (Hodinu) ide: hora duodecima instat: es geht auf zwölfe: tizen kettöre jár az óra.

Dwanástka, i, f. numerus duode-

denarius: zwölfter, eine Zahl, von zwölfen: tizen kettödik szám. *Syn.* dwanástorí Počet. *boh.* Dwanáctka. 2) dwanástkowní Súd: vas duodecim urnarum, culeus, i, m. *Varr.* ein zwölfeimriges Faß, Fuder: tizenkét akós hordó. *boh.* Polúwozí.

dwanástkrát, *adv.* duodecies: zwölfmal: tizenkétszer. *boh.* dwanáctkrát.

Dwanástňica, i, f. i. e. Prádza dwanást Pasem: netura (filatura) duodecim liciorum seu 12 sexagenas filorum continens: zwölfsträhniges Garn (Gespunst), tizenkét pászmos fonal.

dwanástodenňí, á, é, *adj.* duodecimanus, a, um: duodecim dierum: zwölftägig: tizenkét napi. *boh.* dwanáctidenňí.

dwanástoletí, á, é, *adj.* duodecennis, e: duodecim annorum: zwölfjährig: tizenkét esztendős. *Syn.* dwanástoročí. *boh.* dwanáctiletí.

dwanástomesačňí, á, é, *adj.* duodecim mensium, duodecimestris, annalis, e: zwölfmonathlich, zwölfmondig: tizenkét hólnapi.

* dwanástomesíčňí, á, é, *adj.* *idem.*

dwanástorí, á, é, (*abs.* dwanástoro), *adj.* duodecim generum: zwölferley, von zwölf Gattungen, Arten: tizenkét féle. *boh.* dwanácterí. 2) duodenarius, a, um: zwölffach: tizenkettödik. *Syn.* dwanástkenásobní. 3) duodecim: zwölf: tizenkettö. *Syn.* dwanást.

dwanástoročí, á, é, *adj.* v. dwanástoletí.

dwe., f. et n. v. dwa.

Dwerag, e, f. *plur. nom.* Dwerage, *gen.* Dweragí, v. Dwerega.

Dwerár, a, m. ostiarius, portarius, i, m. ianitor, is, m. Pförtner, Thürhüter, Thürstecher, Thürwärter, Thorhüter, Thorwärter: kapus, ajtón-álló *Syn.* Wrátní, Wrátňík, *vulg.* kapus.

dwerárčin, a, e, *adj. poss.* ostiariae, portariae ianitricis: der Pförtnerinn (Thürwärterinn) gehörig: kápusnéé, ajtón-állónéé, kapus feleségéé. *Syn.* wrátňiččin, *vulg.* kapusčin.

Dwerárka, i, f. ostiaria, portaria, ae, f. ianitrix, icis, f. uxor portarii: die Pförtnerinn, Thürwärterinn, Thorhüterinn, Thorwörterinn, Pförtersweibfrau: kapusné, ajtón állóní, kapus (ajtón-állo) felesége. *Syn.* Wrátná, Wrátňička, *vulg.* kapuska.

Dwerárňa, i, f. conclave (cubiculum) ianitoris, die Stube des Thorwärters, Pförtnerei: kapus-szoba. *boh.* Wrátňice.

dwerárow, a, e, *adj. poss.* ianitoris, ostiarii. portarii: dem Pförtner (Thürwärter) gehörig, kapusé, ajtón állóé. *Syn.* wrátníkow, *vulg.* kapusow.

Dwerce, *Gen.* Dwereč. f. pl. v. Dwerki.

Dwerčeki, *Gen.* Dwerček, f. pl. *dem. ex praec.* v. Dwerki

Dwere, f. *plur. gen.* Dwerí, *dat.* Dwerám, *Accus. et vocativ.* Dwere, *loc.* Dwerách, *instrum.* Dwermi: ianua, ostium, i, n. fores, ium, f. *pl.* die Thüre, ajtó. *boh.* Dweře. *Usus.* Medzi Dwermi bit, wezet: inter sacrum et saxum (in summo discrimine) esse, zwischen Thür, und Angel stecken: veszedelemben foro-

rogni. Z Dwermí do Domu padnúť, a) recta loqui; mit der Thür ins Haus fallen, gerabezu reden: igazat mondani. b) rustice agere, ungestümm handeln, mit der Thür ins Haus fallen: gorombáúl bánni. Dwermi wen wiſť, per ianuam exire: zur Thür hinaus gehen, ajtón ki-menni. Dwermi núter weiſť: per ostium intrare, zur Thür herein kommen, ajtón bé jönni. Gedními Dwermi wen, druhími núter pogdem: antica exclusus, postica recipiar; ha egy felöl kivernek, más felöl bé-mégyek; zu einer Thür hinaus, zur andere geh ich hinein. Nekomu Stolicu pred Dwere wiložiť: a) rubere abire, einem den Stuhl vor die Thüre setzen; fortgehen heißen: valakinek ki-tenni a' szürét, ajtót nyitni. b) minari abitum, drohen fortzugehen; elmenetellel fenyegetni. c) renuntiare alicui coniunctionem, alle Verbindung aufkündigen, lemondani valaki barátságáról. Nekomu Dwere ukázať, ostendere alicui ostium, iubere aliquem abire: die Thüre weisen, fortgehen heißen: mutatni ajtot, ki-igazítani valakit. Wen Dwermi wiſotiť, expellere furcillis, eh-rúdon vetni ki. Jemanden bei der Thür hinaus stoßen. Na Dwere hledeť, festinare abire, sich nach der Thüre umsehen, fortzugehen eilen: ajtóra nézni, akarni elmenni. Dwere hledať, se proripere, die Thüre suchen, sich fort machen: ajtót keresni, elmenni. Dwere otworiť, fores aperire, *Plin.* rei cuiuspiam ingressum, initiumque patefacere: die Thüre aufmachen, den Anfang machen: ajtót nyitni, útat mutatni. Od Dweri ſa odebrať, clam discedere, hinter der Thüre Abschied nehmen, kapú-fától búcsúzni. Pred ſwogíma Dwermí mesť, curare res suas, vor seiner Thür kehren; sich um sich bekümmern: maga ajtaja elött söpörni (söpreni), magára vigyázni, gondot viselni. — Pred Dwermi biť, sťáť: a) prope esse, imminere; vor der Thüre seyn, nahe seyn; ajtóban (ajtó elött) lenni. b) instare, imminere, prope esse, adpropinguare: vor der Thüre seyn, bevorstehen, z. B. Ostern, Tod etc: közelgetni. *Prov.* Otworené sú Dwere, bár hore, bár dolu: Corcyra libera, calces, ubi libet: nyitva az ajtó, akár fel, s' akár alá: die Thür steht offen, es ist frei, hinauf oder herunter zu gehen (zu reißen). Geden druhému Dwere podáwal: unus alium abeuntem excepit; continuo interveniebant; einer gab dem andern die Thüre in Hand, einer folgte dem andern nach: egy más után jöttek, egygyik a' másikának kezébe adta az ajtót. Daleko ſi ode Dweri: aberras a ianua, du fehlest, noch weit: igen tova vagy az ajtótól. Netrefil do Dweri: penitus aberrat a vero, totoque fallitur iudicio. Quis aberret a ianua? *Aristot.* er irrt sich stark; igen nagyon hibáz. Trefil ſi do Dwer: ipsum ostii limen tetigisti. *Arist.* ad rem ipsam peruenisti: v, trefit. Kdo pri Dwerách ſtogí, (kdo ſtogí u Dweri), každiho uderi: qui stat prae foribus, prostat impetibus. Qui penes portam stat hunc quilibet pulsat: wer bei der Thüre steht, ist den Schlägen ausgesetzt: a' ki az ajtóban áll

áll, az gyakran kiáltya. jaj. 2) porta, ae, f. das Thor, kapu. *Syn.* Wráta. *Usus.* Dwermi wen wisť, exire per portam zum Thor hinaus ge͏hen, kapun ki menni. Zadňé Dwere w Dome, posticum, pseüdothynum: das hintere Thor im Hause, hátulsó a' házban.

† Dweťe, f, *plur. gen.* Dwetí. *dat.* Dwerům, *Acc. et Voc.* Dweťe, *loc.* Dweťích, *instr.* Dweťmi, *id.*

Dwereg, e, f, v. *seq.*

Dwerega, f. postis i, m. *Cic.* die Pfoste, Thürpfoste: ajtó-ragasztó, ajtó-fél. *Syn.* Fosna, Dwerag, Dwereg, Werega, *boh.* Weníť, Wetege. *Plur. nom.* Dwerege, *gen.* Dweregí, etc. *Usus.* Dweragu držať, postem tenere *Cic.* die Pfoste halten, dieß that der, der das Gebäude einweihte: ajtó-ragasztót tartani. 2) v. Dwere.

dweregní, á, é, *adj.* ad postes pertinens, die Pfosten betreffend: ajtó ragasztóhoz való. *Syn.* weregní, *boh.* wetegní. *Usus.* Dweregní Sáť, v. Sáť.

Dwerka, reť, n. *plur.* v. *seq. boh.* Dwíťa.

Dwerki, f. *plur. gen.* Dwereť, *Dat.* Dwerkám, *Instr.* Dwerkami: ostiolum, i, n. ein Thürchen, kleine Thüre: ajtótska. *Syn.* Dwerka. *boh.* Dwíťki. 2) portula, ae, f. Pförtchen: kaputska, ajtótska.

dwerní, á, é, *adj.* ostiarius, a, um; janualis, ostialis, e; januam adtinens: die Thüre betreffend: ajtót illető, ahoz tartozandó. *Syn.* wrátní. *Usus.* Dwerní Sluha: servus ostiarius: Thürknecht: ajton álló szolga. Dwerno Služka: ancilla ostiaria: Thürmagd: szolgáló.

Dwíhač, o, m. levator, elevator, sublator, is, m. der in die Höhe hebt, Heber: emelö.

Dwíhačka, i, f. levatrix, elevatrix, cis, f. die in die Höhe hebt, Heberinn: emelöné. 2) v. Dwíháňí.

dwíhaní, á, é, *part. constr.* levatus, sublatus, a, um: gehoben in die Höhe gehoben; emeltetett, fel-emeltetett. 2) exactus, a, um: eingenommen, eincassirt: bé-szedett.

Dwíháňí, á, n. levatio, sublatio, elevatio, nis, f. das Heben, die Hebung in die Höhe: fel-emelés. *Syn.* Dwíhačka. 2) sublatio, nis, f. Hebung, Erhebung, z. B. der Stimme, Person: fel-emelés. 3) exactio, nis, f. das Heben, Eincassirung: bé-szedés.

dwíhať, al, ám, V. I. *imp.* dwíhag: levare, tollere, adtollere, elevare: heben, in die Höhe heben: emelni, fel-emelni. *Usus.* Na Koňa dwíhať: in equum subjicere (tollere): aufs Pferd heben; lóra fel-emelni. fel-ültetni. Do Neba dwíhať: ad coelum tollere: in den Himmel heben, erheben, rühmen: égig magasztalni. 2) eruere, tollere: heben, ausgraben, z. B. Schatz: fel-emelni, fel-szedni, ki-ásni. *Syn.* wikopať. 3) exigere (*vulg.* incassare): einnehmen, eincassiren, heben, z. B. Einkünfte: bé-szedni. *Syn.* wiberať, wibrať. 4) tollere, abigere; wegschafen. z. B. Streit: el-üzni, elkergetni. 5) tollere, extollere: erheben, vergrößern, heben: magasztalni, ditsérni. *Syn.* wichwalowať. 6) S Krstu dwíhať, pri Krsťe držať: testem esse baptismi: patrinum agere: aus der Taufe heben, Taufzeuge (Path) seyn: kereszt vizen tartani, kereszt atyának lenni. 7) Gamu dwíhať, čisťiť: purgare fossam: einen Graben heben: a vermet fel-vinni, kitisztítani. *II. rec.* dwíhať

sa: se erigere (levare, elevare): sich heben: fel-ágaskodni, fel-emelni magát. 2) surgere, se tollere, emergere: sich heben, empor kommen: fel-menni: 3) nasci, oriri: entstehen, sich heben: fel-jönni, támadni. 4) abire: weggehen: sich heben: el-menni, el-indúlni. 5) insurgere: aufstehen: feltámadni.

Dwihawání, á, n. *Verb. ex seq.*

dwihawat, al, ám, *freq. ex* dwihat. *II. rec.* dwihawat sa: *freq. ex* dwihat sa.

dwihnút, hnul (hel) hňem. V. P. *imp.* dwihni, de uno actu. v, dwíhat.

dwihnutí, á, é, *part. constr.* v. dwíhaní.

Dwihnutí, á, n. v. Dwíhání.

† Dwíťka, n. pl. v. Dwerka.

† Dwíťki, f. pl. *Genit.* Dwíťek. *Dat.* Dwíťkám, *Loc.* Dwíťkách, *Instrum.* Dwíťkami: v. Dwerki.

Dwochbitka, i, f. v. *seq.*

Dwochbog, u, m. duellum, i, n. certamen singulare, pugna, singularis: Zweykampf: kettő között való viadal. *boh* wibidnutá Kuwačka.

dwodenní, á, é, *adj.* duorum dierum, biduus, secundanus, a, um: zweytägig: két napi. *Syn.* dwodňí. *boh.* dwúdenní, dwúdní.

dwodní, á, é, *adj. idem.*

dwogakí, á, é, (*abs.* dwogako) *adj.* duplex, icis; geminus, a, um: zweyfach, doppelt, zweyerley: két féle. *Syn.* dwognásobní. *Usus.* Dwogakég Radosti Príčina s teho posla: geminae laetitiae ex eo causa fuit: zweyfache Freude ist davon entstanden: két féle öröm eredett abból.

dwogako, *adv.* dupliciter, gemine: zweyfach: duplán, kettösön, két féle-képpen. *Syn.* dwognásobňe.

dwogatí, á, é, *adj.* v. dwogakí et dwogčí.

Dwogča, ata, m. geminus, gemellus, i, m. Zwilling, Zwillingsbruder: kettős. *boh.* Dwogče. 2) soror gemina, gemella, ae, f. Zwilling, Zwillingschwester: kettős leány. *plur. nom.* Dwogčata: gemini, gemelli, orum, m. pl. Zwillinge: kettős gyermekek.

† Dwogče, ete, n. *idem.*

Dwogčence, nec, f. pl. gemelli gemini: Zwillinge: kettős gyermek, iker *antiqu.*

Dwogení, á, n. duplicatio, geminatio, nis, f. das Doppeln, Verdoppeln: kettőzés, kettöztetés. 2) vossitatio, nis, f. per 2-dam personam pluralem alicuius adpellatio: das Ihrzen, Ihr heißen: kendezés. *Syn.* Wikání.

dwogí, á, é, *adj.* duorum generum: zweierley, von zwey Gattungen: kétféle. *Syn.* dwogakí. 2) duplex: zweierley, zweifach: kétféle. *Syn.* dwognásobní. 3) duo, duae, duo: zwey: kettő. *Syn.* dwa.

† dwogí, *adj. omn. gen. idem.*

dwogit, il, ím, V. I. *imp.* dwog: duplicare, geminare: doppeln, verdoppeln, zweyfach machen: kettősiteni, kettöztetni. 2) vossitare, per 2-dam personam pluralem vocitare: ihrzen, ihr heißen: kendezni. *Syn.* wikat. *Prov.* Predtím si mi dwogil (wikal), a uš mi tikáš: antea tibi fui quantivis, nunc nullius pretii: vorher hast du mich ihr geheißen, und izt duzest mich: vorher hab ich viel bey dir golten und izt durchaus nichts: az elött kintsednek tartottál, most lábod kaptzájának.

dwo-

dwogití, á, é, *adj.* duplex, geminatus, duplicatus, a, um: zweyfach, doppelt: kettős, kettöztetett. *Syn.* dwogí, dwognásobní.

Dwogitosť, i, f. duplicitas, tis, f. geminatio, duplicatio, nis, f. das Doppeln, Verdoppeln: kettöztetés. *Syn.* Dwogení.

Dwogka, i, f. numerus, binarius: der Zweyer, eine Zahl von Zweyen: kettödik szám.

Dwogkání, á, n. v. Dwogení 2.

dwogkať, al, ám, V. I. *imp.* dwogkag: v. dwogiť 2.

Dwognásobení, á, n. v. Dwogení.

dwognásobiť, il, ím, V. I. *imp.* dwognásob: v. dwogiť.

dwognásobne, *adv.* dupliciter, gemine: zweifach: kettössen, kétképpen. *Usus.* Dwognásobne sa to zaplatí: ibit in duplum: es wird doppelt müssen bezahlt werden: két annyival fog ki fizetödni.

dwognásobní, á, é, *adj.* duplex, icis: zweyfach, zwyfältig: kettős, két féle.

† dwognásobní, *adj. omn. gen. idem.*

Dwognásobnosť, i, f. v. Dwogitosť.

† dwogostrí, á, é, *adj.* dwoostrí.

* dwogusní, á, é, *adj.* dwousní.

* Dwogzlatník, a, m. v. Dwozlatník.

dwohlawí, á, é, *adj.* biceps, itis, habens duo capita: zweyköpfig: két fejü. *Syn.* dwohlawní.

dwohlawní, á, é, *adj.* bisonus, a, um; duarum vocum: zweystimmig: két hangü.

dwokoní, á, é, *adj.* v. *seq.*

dwokonní, á, é, *adj,* bijugis, bigalis, e, bijugus, a, um: zweyspännig: két lovú. *Usus.* Dwokonní Woz: biga: zweyspänniger Wagen: két lovú szekér.

dwoletí, á, é, *adj.* biennis, biennalis, e; bimus, a, um: duorum annorum: zweyjährig: két esztendös. *Syn.* dwoletní. dworoční. *boh.* dwúletí, dwúletní.

dwoletní, á, é, *adj. idem.*

Dwoletník, a, m. bimus, i, m. zweyjährig, z. B. Pferd, Ochs: két esztendös. *Syn.* Dworočák. *boh.* Dwúletník.

dwoloketní, á, é, *adj.* bicubitalis, e; bicubitus, a, um: zweyellig: két könyökü, két réfü. *boh.* dwúloketní.

Dwomariašník, u, m. bimarianus, i, m. zweysiebzehner Stück: két máriásos pénz. *Syn.* Dwošestačník.

dwomesační, á, é, *adj.* bimestris, e: duorum mensium: zweymonathlich, zweimondig: két hólnapi. dwúměsíční.

† dwomesíční, á, é, *adj. idem.*

dwonohí, á, é, *adj.* bipes, duos pedes habens: zweyfüßig: két lábú. *boh.* dwúnohí.

dwoostrí, á, é, *adj.* anceps, itis, *Ovid.* zweyschneidig: két élü. *Syn.* dwogostrí.

Dwor, a, et u, m. *Loc. sing.* Dwore, *Loc. plur.* Dweroch. area, area domus, cavadium, i, n. der Hof, an einem Hause, beschloßener Hof: udvar. *boh.* Dwůr. Slepačí Dwor, chors, cohors, tis: Hühnerhof, tyúkok udvarok. *Prov.* Dwoch Dworow Pes. J galowé Krawe Tela bi podstrčil: duarum aularum canis. Forsan et innocuum culpet vir saevus et acer. *Homer.* accepta pecunia nonnunquam et malos defendit, et oppugnat bonos.

2) aula principis, aula regia: der Hof eines Fürsten, ein Königlicher Hof: kiralyi udvar. 3) familia regia, vel principis: der Hof, die Landesherrschaft, die königliche, oder fürstliche Familie: hertzegi, királyi familia. 4) villa, ae, f. (allodium, ii, n). der Hof, Meierhof: major. *Syn.* Mager. 5) praedium, i, n. fundus: Hof, Bauergut, ein Landgut: majorság. *Syn.* Statek wenkagsí.

Dworáčka, i, f. villica, ae, f. Meyerinn, Hofmeyerinn: majorosni. *Syn.* Magerňička.

Dworák, a, m. villicus, i, m. Meyer Hofmeyer: majorgazda, majoros. *Syn.* Magerňík.

† Dwořák, a, m. *idem.*

Dworan, a, m. aulicus, i, m. Hofbedienter, Hofdiener: udvarnok, udvari szolga (tiszt). 2) aulicus, Hofmann, udvari ember. *boh.* Dwořeňím. *Aliud est* Dworňík.

† Dwořan, a, m. *idem.*

dworanſki *adv.* more aulicorum, hofmännisch: udvari emberek módjára.

dworánſký, á, é, *adj.* conveniens mori aulicorum: hofmännisch: udvari embereket illető.

Dworanſtwí, á, n. officium aulicum: Hofamt: udvari tiszt (hivatal).

Dworanſtwo, a, n. *Collect.* aulici: Hofleute, beym Fürſten etc: udvariak, udvari emberek.

Dworček, u, m. *dem: ex* Dworek.

Dworec, rca, m. villa tenuior: Meyerhof, wen er nicht gar groß iſt: majorotska, kis major.

Dworek, rku, m. *dem. ex* Dwor: areola (domus), parva aula: Höfchen, am Hauſe: udvarotska. 2) atrium, vestibulum, i, n. Vorhof: pitvar. *Syn.* Pitwor. 3) villula, ae, f. allodiolum, i, n. ein kleiner Meyerhof: majorotska. *Syn.* Magerek. 4) praediolum, i, n. ein Landgütchen: majorságotska.

Dworeňí, á, n. *verb. ex* dworit, et dworít ſa.

† Dwořenín, a, m. v. Dworan.

Dworimſčák, a, m. v. Dwozlatňík.

Dwoříſko, a, n. area, ae, f. der Hof, an einem Hauſe: udvar.

† Dwořiſſke, n. *idem.*

dworit, il, ím, V. I. *impi* dwor: in aula esse (versari). aulicum agere: beim Hof ſeyn; ein Hofmann ſeyn: udvarnál lenni. *II. rec.* dworit: gestus facere, gestibus uti, gesticulari: ſich gebärden, Gebärden machen (im verächtlichen Verſtande): gyestállni, *boh.* dwořiti ſe.

Dworíwáňí, á, n. v. Dworeňí.

dworíwat, al, ám, *freq. ex* dworit. *II. rec.* dworíwat ſa, *freq. ex* dworít ſa: *boh.* dwořiwat ſe.

dworňe, *adv.* more aulico: hofmäßig: udvari módra. *Syn.* dworſki.

dworní, á, é, *adj.* aulicus, a, um: conveniens aulae: hofmäßig: udvart illető, udvari. *Syn.* dworſký.

Dwořnica, i, f. v. Dworňička.

dworňičcin, a, e, *adj. poss.* ex Dworňička: aulae praefecti uxoris, der Hofmeiſterinn gehörig: hok-mesternéé, udvari mesternéé, ház-gondviselőnéé. *Syn.* dworňičin, *vulg.* Hofmagſterčin.

Dworňičeňí, á, n. v. Dworňictwí.

dwornickin, a, e, adj. poss. ex Dwornica: v. dwornickin.

dwornickit, il, im V. I. imp. nič: aulae praefectum esse, ein Hofmeister seyn: hokmesterkedni, udvari mesternek lenni. 2) mentorem (moderatorem) agere, einen Hofmeister (Vorgesetzten) abgeben: tanító-mesternek lenni. vulg. Hofmagstrowak, Hofmagsterik.

Dwornička, i, f. aulae praefecta (magistra), Hofmeisterinn, als Hofbedienterinn: hokmesterné, hopmesterné, udvari mesterné, ház-gondviselőné. 2) magistra, moderatrix iuventutis: Hofmeisterinn, die Vorgesetzte, Gouvernantinn: tanító mesterné, igazgatóné. Syn. Dwornica, vulg. Hofmagsterka.

dwornicki, adv. aulae praefecti more: hofmeisterisch: hokmester módon. 2) magistraliter, moderatoris more: hofmeistermäßig, wie ein Vorgesetzter: tanító mester módon, vulg. Hofmagsterski.

dwornický, á, é, adj. aulae praefectos adtinens, die Hofmeistern betreffend: aulae praefectos adtinens, hokmesteréket illető. 2) mentores (moderatores) iuventutis concernens, die Hofmeistern (Vorgesetzten) betreffend: oktató (tanító, igazgató) mestereket illető. vulg. Hofmagsterský.

Dwornictwí, á, n. aulae praefectoratus (magisterium), das Hofmeisteramt, als Hofstelle: hokmesterség, hopmesterség, udvari mesterség, udvarnokság. 2) magisterium, munus moderatoris (mentoris), praefectoratus instructoratus: Hofmeisterei, bei Jugend: tanito (oktato igazgato) mesteri hivatal. Syn. Dwornictení, vulg. Hofmagsterstwí Hofmagstrowání.

Dworník, a, m. aulae praefectus (magister), Hofmeister, als Hofbedienter: hokmester, hopmester, udvarnok Pár. Páp. udvari mester, ház-gondviselő, háznak gondviselője. 2) mentor, moderator, magister, instructor (director) iuventutis: Hofmeister, Vorgesetzter, besonders der Jugend: tanító (oktató, igazgató) mester, elöljáró, kiváltképen az ifiuságnál vulg. Hofmagster. Aliud est Dworan.

dworníkow, a, e, adj. poss. aulae praefecti, dem Hofmeister gehörig, hokmesteré hopmesteré, udvarnoké. 2) mentoris, moderatoris: dem Vorgesetzten (Hofmeister) gehörig: tanító mesteré, igazgatóé, elölejáróé. vulg. Hofmagstrow.

Dworočák, a, m. v. Dwoletník.

dworočí, dworočitý, dworočný, á, é, adj. v. dwoletý.

dworohý, á, é, adj. bicornis, e, duo cornua habens: zweyhornig: két szárvú. Syn. dworožný.

dworožný, á, é, adj. habens ungulas bifidas: zweyfüßig: két tsölykü. 2) v. dwuchelný. 3) v. dworohý.

dworsčin, á, é, adj. spanae: der Gespanninn gehörig: ispánynéé. Syn. išpánčin.

Dworská, ég, f. spana, ae, f. die Gespanninn: ispanyné. Syn. Jšpánka.

dworski, adv. more aulico: hofmäßig: udvari modra, udvariasan. Syn. dworně. 2) more spani: gespannmäßig: ispán módra. Syn. išpánski.

Dworský, ého, m. spanus, i, m.

m. ein Gespann, bei einer Landwirtschaft: ispány. *Syn.* Jspán.

dworſkí, á, é, *adj.* conveniens aulae: hofmäßig: udvarias, udvart illető. *Syn.* dworní. 2) aulicus, a, um.: den Hof eines Fürsten betreffend: udvari, udvarias. *Usus.* Dworſkí Marſálek: mareschallus aulae, magister officiorum, praetorio praefectus: Hofmarschal: udvari tiszttartó. Dworſkí Radec: consiliarius aulicus, a consiliis aulicis: Hofrath: udvari tanátsos. Dworſká Paňi: mulier nobilis e ministerio aulico: Hofdame: udvari asszony. 3) villam adtinens: villanus. villaticus, a, um: den Meyerhof betreffend: majori. *Syn.* magerní. 4) spanalis, e, spanum adtinens: den Gespann betreffend: ispányt illető. *Syn.* iſpánſkí.

† dwořſkí, á, é, *adj. idem.*

Dworſtwí, á, n. spanatus, us, m. Gespannamt: ispányság. *Syn.* Jſpánſtwí.

Dworſtwo, a, n. comitatus aulicus (aulae, principis): Hofſtat, die Hofbedienten: udvari szolgák. *Syn.* Dwoŕáňí.

† Dworſtwo, á, n. *idem.*

dworučí, á, é, *adj.* v. *seq.*

dworukí, á, é, *adj.* bimanus, a, um; duas manus habens: zweyhändig, két kezű.

Dwoſeſtačňík, u, m. v. Dwomariaſſňík.

Dwoſeſták, u, m. v. *idem.*

dwoſtí, á, é, *adj.* ducentesimus, a, um: zweyhundertſte: kétszázadik. *boh.* dwúſtí.

dwotiſící, á, é, *adj.* bis millesimus, bis millenarius, a, um: zweytauſendſte: két ezeredik. *Syn.* dwotiſícní. *boh.* dwútiſící.

dwotiſícní, á, é, *adj. idem.*

dwoúdní, á, é, *adj.* bimembris, e: zweygliederig: két részből álló.

dwouhelní, á, é, *adj.* biangularis, e: zweineckig: két szegletű, két szegletűs. *Syn.* dworožní.

dwouſní, á, é, *adj.* biauritus, a, um: zweyöhrig: két fülü. 2) bis ansatus, duas ansas habens: zweyhenkelig: két fogantójú.

Dwouſňík, u, m. bis ansatum instrumentum: zweyhenkeliges Gefäß: két fülü, fogantojú edény.

dwouſtí, á, é, *adj.* bioralis, e: zweymündig: két szájú. *Syn.* dwoguſtní.

Dwoženač, a, m. bigamus, i, m. zwey Weiber habender Mann: két feleségü, kétszer házasultt. *Syn.* dwoženní Muž, Chlap magící dwe ſpolu neb porád Manželki.

dwoženní, á, é, *adj.* duas uxores habens: zwey Weiber habend: kinek két felesége vagyon.

Dwozlatňík, u, m. biflorenarius, solidus thalerus: ein harter Thaler, zwey Gulden Stück: két forintos tallér. *Syn.* Dwotimſták, twrdí Tolár.

† dwúdenňí, *adj. omn. gen.* v. dwodenňí.

† dwúdní, á, é, *adj. idem.*

† dwúletí, á, é, *adj.* v. dwoletí.

† dwúletňí, *adj. omn. gen.* v. dwoletňí.

† Dwúletňík, a, m. v. Dwoletňík.

† dwúloketňí, *adj. omn. gen.* v. dwoloketňí.

† dwúmeſíční, á, é, *adj.* v. dwomeſáční.

† dwúnohí, á, é, *adj.* v. dwonohí.

† Dwůr, *Gen.* Dworu et Dwora, m. *Loc. sing.* Dworů, Dwo-

Dwoře, *Local. plur.* Dwořích.
† dwúšťí, á, é, *adj.* v. dwošťí.
† dwukisící, á, é, *adj.* v. dwokisící.
* Džbán, u, m. v. Žbán.
* Džbáněk, u, m. *dem. ex seq.* v. Žbáněk.
* Džbanek, nku, m. *dem. ex* Džban. v. Žbánek.
* Džbankár, a, m. v. Žbankár.
* džbankárčin, a, e, *adj. poss.* v. žbankárčin.
* Džbankárka, i, f. v. Žbankárka.
* Džbankárňa, i, f. v. Žbankárňa.
* džbankárow, a, e, *adj. poss.* v. žbankárow.
* džbankárskí, á, é, *adj.* v. žbankárskí.
* Džbankárstwí, á, n. v. Žbankárstwí.
* Džbar, u, m. Žbar.
† Džber, u, m. *idem.*
* Džugáňí, á, n. v. Kúkáňí.
* džugat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. kúkat.
* Džuro, a, m. v. Gur. *Usus.* Na Džura: v. Na Gura.

E.

Eborach, u, m. v. *seq.*
Eborak, u, m. Mesto w Britannii: Eboracum, i, n. Civitas Britanniae: York: Eborák, város Britanniában.
Eč, u, m. Athesis, is, m. die Etsch, ein Fluß: ets, folyóviz.
ech! *interj. indignantis.* v. eg, 2. Nro.
Ečlan, a, m. Člowek: Rhetius, Athesinus, i, m. Etschländer: Rétziai ember.
Ečlan, u, m. Kragina: Rhetia, ae, f. das Etschland: Rétzia, Ország. *Syn.* ečlanská Zem.
ečlančin, a, e, *adj. poss.* Rhetiae feminae: der Etschländerinn gehörig: Rétziai aszszonyé.
Ečlanka, i, f. Rhetia (Athesina) femina, Etschländerinn: Rétziai aszszony. *Syn.* Ečlanská Žena.
ečlanow, a, e, *adj. poss.* Rhetii, dem Etschländer gehörig, Rétziai emberé.
ečlanskí *adv.* rhetice, etschländisch, rétziai módon.
ečlanskí, á, é, *adj.* rheticus, rhetius, athesinus, a, um. etschländisch, rétziai. Ečlanské Hori: alpes rhetiae: etschländisches Gebürg, rétziai havasok.
Edra, i, f. Reka w Hassii, Adranus, m. Edera, fluvius Hassiae, Eder in Hessen: Edera, folyó viz.
eg! *interj. admirantis:* eia, hem! ei, ej, be, de. *Syn.* ag. Eg! predcábi sem sa to nebol o tebe pozdal: hem! id tamen de te neutiquam existimassem: ei! das hätte ich doch nicht von dir vermuthet (gedenkt): ej! ezt ugyan még sem gondoltam volna felöled. Eg! gak ge pekní a krasní: eia, ut elegans est! ei, ei! wie schön ist er! wie schön aufgeputzt! ej de

(be) szép! bezzeg szép (ékes). Eg hle! v. eghle. 2) *interj. indignantis*: eia, vah, hem! ri, haj, aha, óha. *Syn.* ech. Eg, pohňem ta! eia! mox te in fugam vel nolentem conjiciam: ei, gleich weiße ich dir den Weg (die Thür)! ej, majd mindgyárt (djárt) mutatok utat. Eg to zaisť'e nezňeseme: enim vero hoc ferendum nobis haud est, ei, man kann dieses für gewiß nicht dulden (leiden): ej, ezt ugyan el-nem türhettyük. 3) Eg! eg! atat! papae! ni, ni! nono! ládd-é! no ládd-é! jé!

Egbel, u, m. Egbelinum, i, n. Egbel, ein Städchen: Egbely, mezö város.

Egersek, u, m. Egerszeghinum, i, n. Egerszegh, Egerszegh.

* egda *interj.* v. *seq.*

egha *interj irridentis.* hem, ich, hm, ei, heh! ím, majd, megadtad néki, majd néked. Egha, dalſ mu! hem, dedisti illi! (ich hm, ei) du haſts ihm gegeben! ím (no) megadtad néki. *Syn.* egſa, haha, *vulg.* egda, gegda.

eghle *interj. monstrantis.* seu *indicantis* cum *Nom. et Accus.* en, ecce! da iſt, da ſind, ſiehe (oder ſehet), ſieh (ſeht) da, ſieh (ſeht) einmal, da ſieh (ſeht) ſie, ihn etc: íhon, ihol, ehen. *Syn.* hle. Eghle mňa (ma)! ecce me! *Ter.* da habt ihr mich! da bin ich! ich bins! imé! itt vagyok. Eghle Poſel z Rímu prichádzagící! ecce tibi nuntius Roma veniens! ſieh da kömmt der römiſche Abgeſandte! ihon a' Római követ. Eghle nenazdale (nepozdalé) Roplúčeňí! ecce subitum divortium! *Cic.* ſieh da die ſchnelle (unverhofte) Entſcheidung! lassadd melly hamar (hirtelen) való elválás!

Egid, a, m. Aegidius, i, m. Egidius, Egyed.

egidow, a, e, *adj. poss.* Aegidii, dem Egidius gehörig, Egyedé.

Egipt, u, m. Aegyptus, i, f. Egipten, Egipterland: Egyiptom, Egyiptus. *Syn.* egiptſká Zem.

Egipťan, a, m. Aegyptius, i, m. aegytiacus homo: ein Egipter, egyiptomi ember.

egipťánčin, a, e, *adj. poss.* aegyptiacae feminae, der Egipterinn gehörig, egyiptomi asszonyé (személlyé) *vulg.* egipťankin.

Egipťanka, i, f. Aegyptia, ae, f. aegyptiaca femina: die Egipterinn, egyiptomi asszony (személly).

ehipťanow, a, e, *adj. poss.* Aegyptii, aegyptiaci hominis: den Egipter gehörig, egyiptomi emberé.

egiptſki *adv.* aegyptiace, egiptiſch, egyiptomi modon. *Syn.* poegiptſki.

egiptſkí, á, é, *adj.* aegyptiacus, aegyptius, a, um: egiptiſch, egyiptziai, egyiptomi, egyiptombéli. Egiptſká Zém. v. Egipt. Egiptſka Paprika: piper aethiopicum, egiptiſcher Pfefer, paprika, vörös bors. Egiptſké More, v. M-re.

Egreſ, u, m. chlpatá neb egreſowá Jahoda: bacca (labrusca) grossulariae *Linn.* grossularia, omphax, cis, m. omphaces: Stachelbern: egres, köszméte, szölö egres *Pár. Páp. vulg.* Polka, Podpolka, *boh.* Angreſt. 2) egreſowi ker neb Stromček: Ribes grossularia *Linn.* Stachelbeerſtrauch, Stachelbeerſtaude: egres-fa, kösz-

köszméte *Pár. Pdp. boh.* Angrešt.

Egrešíček, čku, m. *dem. ex seq.*

Egrešík, u, m. *dem.* bacculа grossulariae, Stachelbeerchen, Klosterbeerchen: egresetske, egreske. 2) parva ribes grossularia, kleine Stachelbeerstaude, egres-fátska.

egrešowý, á, é, *adj.* grossularius, a, um: Stachelbeeren, egresi, egresből-való. Egrešowá Omáčka: omphacium: embamma grossularium: Stachelbeerentunke, egres mártalék, mártogató.

egša *interj.* v. egha.

Eleazar, a, m. Eleazarus, i, m. Eleazar: Eleázar.

eleazarow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

† Elebor, u, m. v. Čemerica.

Eleonora, i, f. Eleonora, ae, f. Eleonora, Eleonóra. *vulg.* Lenora.

eleonorčin, a, e, *adj. poss.* ex Eleonorka. *vulg.* lenorčin.

eleonorin, a, e, *adj. poss.* ex Eleonora. *vulg.* lenorin.

Eleonorka, i, f. *dem. ex* Eleonora. *vulg.* Lenorka.

Eliáš, a, m. Elias, ae, m. Elias, Illés, Illyés.

eliášow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

Elizeg, a, m. Elisaeus, i, m. Elizeus, Elizeus.

elizegow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

Elzaš, a, m. Alsata, ae, Alsatus, i, m. Elsasser, alzátziai ember. *Syn.* elzaský Člowěk.

Elzaš, u, m. Alsatia, regio Germaniae: das Elsaß, Alzátzia, Német tartomány *Syn.* elzaská Zem.

elzaščin, a, e, *adj. poss.* Alsaticae feminae, der Elsasserinn gehörig: Alzátziai aszszonyé.

Elzaška, i, f. Alsata, ae, f. alsatica femina: ein Elsasserinn, alzátziai aszszony. *Syn.* elzaská Zenská.

elzaský *adv.* alsatice, elsassisch, alzátziaúl. *Syn.* poelzasky.

elzaský, á, é, *adj.* alsaticus, a, um: elsassisch, alzátziai. Elzaské a lotrinské Hory: Vogesus (vosegus), i, m. das vogesische, elsässische, lotringische Gebürg: alzátziai, és lotharingyiai hegyek.

elzašow, a, e, *adj. poss.* Alsatae, alsatici hominis: dem Elsasser gehörig, alzátziai emberé.

Emanuel, a, m. Emanuel, is, m. Emanuel, Emánuel.

emanuelow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

Emauz, u, m. Emaus, Emaus, émausz.

Emereucia, i, f. Emereutia, ae, f. Emereuzie, Emereutzia.

† Encián, u, m. v. křížowý Kwet.

* Endíwia, i, f. v. Andíwia.

† Englićan, a, m. v. Anglićan.

† englićančin, a, o, *adj. poss.* v. anglićančin.

† Englićanka, i, f. v. Anglićanka.

† englićanůw, owa, owo, *adj. poss.* v. anglićanow.

† englický *adv.* v. anglický.

† englický, á, é, *adj.* v. anglický.

Enz, u, m. Řeka w Rakusách: Anisus fluvius Austriae: die Enß, in Oesterreich ein Fluß: ensz, Austriai folyó viz. *Syn.* Anz.

Epikur, a, m. Epicurus. i, m. Epikur, Epikurus, athenásbéli bölts, a' testi gyönyörűséget fő-boldogságnak állítván.

epikurow, a, e, *adj. poss.* Epicuri, dem Epicur gehörig, Epikúrusé.

epikurský *adv.* epicureorum (Epicu-

curi) more, epikuriſch, Epikúrus módon.
epikurſki, á, é, *adj.* epicureus, a, um: epikuriſch, epicurusi,
* Epikuruſ, a, m. v. Epikur.
* epikuruſow, a, e, *adj. poss*, v. epikurow.
† Epiſtola, i, f. v. Liſt.
† Erb, u, m. v. Címer.
† erbowňe *adv.* v. címerňe. 2) v. Sedičňe, urečite.
† erbowňí, *adj. omn. gen.* v. címerní. 2) v. Sedičňí, urečití.
Erfurt, u, m. Meſto w Turinku: Bicurgum, Biturgium, Citurgium, Erfurtum, i, n. Erfordia, ae, f. Erfurt, eine Stadt: Bikurg, Erfurt, város.
Erfurtčan, a, m. Bicurgus, Erfordiensis homo: Erfurtner, Erfurti (bikurgi) lakos, polgár ember.
erfurtčančin, a, e, *adj. poss.* bicurgae (erfordiensis) feminae) der Erfürterinn gehörig, erfurti aszszonyé *vulg.* erfurtčankin.
Erfurtčanka, i, f. Bicurga, ae, f. Erfordiensis femina: eine Erfurterinn, erfurti aszszony.
erfurtčanow, a, e, *adj. poss.* Bicurgi, erfordiensis hominis: dem Erfurter gehörig, erfurti lakosé, polgáré, emberé.
erfurtſki *adv.* bicurgice, erfordiensi more: erfurtiſch, erfurtiasan, erfurti módon. *Syn.* po erfurtſki.
erfurtſkí, á, é, *adj.* bicurgicus, a, um: erfordiensis, e: erfurtiſch, erfurti, erfurtiás.
* eſ *adv.* v. až.
eſte *adv.* adhuc, noch, bis itzt, überhaupt von der Zeit: még, eddig, még-eddig. dosawád, dotad, dowčilka, dowčilku, *boh.* eſte, geſte. A eſte: etiam nunc, etiam num: auch noch (bis dato), még-is ismég, most-is. Eſte ne: nondum, hauddum, adhuc non: noch nicht, még nem, még sem. A eſte ne: et nondum, necdum, und noch nicht, még sem, és még nem. Sotwa éſte: vix dum, kaum noch, nehezen még, alig még. Eſte nič: nihildum, adhuo nihil: noch nichts, még semmit sem. Gá ſem (gáč) ho eſte newidel: nondum eum vidi, ich habe ihn noch nicht geſehen, még én nem láttam ötet. Eſte nebudeſ wſtáwat? nondum surges? ſtehſt du denn noch nicht auf? még fel nem kelsz? Eſče ťa bolí hlawa? adhuc ne tibi caput dolet? thut dir noch der Kopf weh? még-is fáj a' fejed? Eſče ſi tu? etiamnum hic es? biſt du noch da? még itt vagy? Eſče i wčil tu ſtoǵíſ (poſtáwáſ)? etiamnum hic stas? und ſtehſt du noch da? még-is itt állasz? Eſče newiſel: nondum (nequedum) exierat, er iſt noch nicht ausgegangen. Még ö ki nem mentvala. Ani éſče wčil (poſawád) Otec newí: neque etiamdum seit pater, mein Vater weiß itzt noch nichts davon, még most sem tudgya ezt az atyám. Eſče o ňem nič neňi ſliſat: nondum de eo auditur, man höret noch nichts von ihm, még-eddig semmit sem hallani felöle. Eſče ſme nič neſliſali: nihildum audieramus, wir haben noch nichts davon gehöret, mink még semmit sem hallottunk felöle. Eſče ſa obidwoch zrownáwagú Slowa. Obidwa eſte gednako mluwá: conveniunt adhuc utriusque verba, es vergleichen ſich noch

ih-

ihre Reden, még eddig egy nyomon beszéllnek *Par. Páp.* Naše Weci eště (dotad, až dowčilka, až potád) gak predtím zostáwagú (w swém Stawe sú): res nostrae adhuc eo, quo fuerant, sunt (perseverant, persistunt) loco: unsere Sachen stehen noch, wie zuvor: a' mi dolgaink még abban az állapotban (korban) maradnak, a' mellyben az előtt valának. Ge tu eště Zima: hic adhuc frigus est, hier ist es noch kalt, még itt hideg vagyon. Ge tam eště kúsek Midla? est ibi adhuc particula saponis? ist dort noch ein Stückchen Seife: van-é még ottan egy darabka szappan? 2) adhuc, noch, nur noch: még. Gestli eště Počátek gest: si adhuc initium est, wenns noch der Anfang ist, ha még kezdét vagyon. Eště gedenkrát, eště Ráz: iterum denuo, rursus, adhuc semel: noch einmal, zum zweiten Male: még egyszer. Eště si gá na tu Turu zagdem. — 3) In comparatione, idem. Gak dlúho eště Peňáze mám: quamdiu adhuc pecunias habuero; donec nummis provisus sum: so lange ich noch Geld habe, még pénzem vagyon (lesz). Ešče gedenkrát tolko: alterum tantum, noch einmal so viel, még egyszer annyit (annyi). Eště gedenkrát tak pekní (krásní): altero tanto pulchrior, noch so schön, két annyi (még egyszer olly) szép. Eště dwakrát tak zdrawí, bis tanto sanior, noch zweimal so gesund, két annyi egészséges. — 4). In interrogationibus, idem. Co eště bude? quid adhuc fiet? was wird noch werden? mi történik még? Gako eště pogde? qui adhuc succedet? wie wird noch ablaufen? még hogyan esik ki (jönki) a' dolog? Gak dlúho tu eště zostaňeme? quamdiu hic loci morabimur (moras trahemus) adhuc? wie lange werden wir da noch bleiben (verweilen)? melly sokáig (meddig) maradunk (mulatozunk) még itten? — 5) etiam, noch, auch: még, és még. Eště sa pítáš? etiam quaeris? fragest du noch? még kérdezed? — 6) praeterea, insuper: noch, überdieß, außerdem: még: azon kévül, azon fellöl, e-felett, annak felette, ezek felett. *Syn.* mimo (krom) toho. Ešče k tomu: insuper, adhuc, ultra: noch dazu, noch darüber: még ahoz, még azon fellöl, még tovább, azon kévül. Ešče wíce powedám (prawím): amplius dico, ich sage noch mehr, még többet mondok. — 7) ultra, porro: ferner, weiter, noch: tovább. *Syn.* dáleg. — 8) modicum, paulisper, paulum paululum: eine Weile noch, még. egy kevessé. *Syn.* trochu, Ešče čekat može: paulisper exspectare potest, er kann noch warten, még egy kevessé várakozhat. — 9) tandem, finaliter: endlich, noch: végtére, utóllyára, még. *Syn.* konečňe, naposledi, posledňe.

Esek, u, m. Mesto uherské. Eszekinum, i, n. Essek, eine Stadt. Eszék, város.

† ešte *adv.* v. ešče.

Etna, i, f. sicilski Wrch, Oheň wiwrhugící: Aetna, ae, Aetne, es, f. Aetna, der bekannte Berg in Sicilien: Etna, szitzíliai hegy. 2) Mesto pritem Wrchu: Aetna, ae, f. *Cic.* Aetna, eine Stadt dabei: Etna, város.

etňanſkí, á, é, *adj.* aetneus *Cic.* a, um; montem Aetna concernens: ätniſch, den Berg Aetna betreffend, da befindlich: etnai, Etna hegyet illetö. 2) aetnensis, e: ätniſch, zur Stadt Aetna gehörig, in, aus bei) Aetna: etnai, etnai városhoz tartozandó. Etňanſké Pole: aetnensis ager *Cic.* ätniſches Feld: etnai határ.

† Eukſín, u, m. v. černé more.

† eukſinſkí, á, é, *adj.* v. černomorſkí.

Europa, i, f. Europa, ae, f. die Europa, ein bekannter Welttheil; Európa, világnak egy része. 2) Europa, ae, Europe, es, f. filia Agenoris: die Europa, Tochter Agenors, Königs in Phönicien, wurde vom Jupiter, der in Geſtalt eines Stiers zu ihr kam, nach Creta entführt *Ovid.* Európa, Agenor fenitziai királynak leánya.

Europan, a, m. Europaeus, i, m. ein Europäer, európai (europai) ember.

europančin, a, e, *adj. poss.* Europaeae feminae, der Europäerinn gehörig, európai aszszonyé.

Europanka, i, f. Europaea, femina, die Europäerinn, europai aszszony.

europanow, a, e, *adj. poss.* Europaei, dem Europäer gehörig; európai emberé.

europſki *adv.* europaee, europäiſch, európai módon. *Syn.* europegſki, poeuropſki.

europſkí, á, é, *adj,* europaeus, a, um: europäiſch, európai, európiai. *Syn.* europegſkí.

Ewa, i, f. Eva, ae, f. Ewa. Éva.

Ewanđelia, i, f. Evangelium, i, n. das Evangelium, Evangéliom. *Syn.* potěſitelné Ohlaſowání (Oznamowání, Zweſtowání) Slowa Božkého. *vulg.* Ewanđelium. In *Plur.* Ewanđelie, *gen.* Ewanđelíc: Evangelia, orum, n. *pl.* die Evangelien, Exangyéliomok.

Ewanđeliččin, a, e, *adj. poss.* Evangelicae feminae, dem evangeliſchen Perſon gehörig: evangyelikusnéé. v. luteránčin.

Ewanđelička, i, f. Evangelica, ae, f. eine evangeliſche Perſon, Evangyelikusné. v. Luteránka.

ewanđelicki *adv.* evangelice, evangelicorum more: evangeliſch evangyelikus módon. *Syn.* poewanđelicki. v. luteránſki.

ewanđelický, á, é, *adj.* evangelicos adtinens; evangelicus, a, um; evangeliſch, die Evangeliſchen betreffend; evangelikusi. v. luteránſkí.

Ewanđelictwí, á, n. confessio Evangelica (Augustana, Habspurgica); evangeliſche Lehre (Religion), evangyelikusi vallás. v. Luteranſtwí.

Ewanđelictwo, a, n. *Collect.* Evangelici, Augustanae confessioni addicti, Protestantes; die Evangeliſchen, Evangyelikusok. v. Luteránſtwo.

Ewanđelík, a, m. Evangelicus, Protestans, tis, m. Augustanae confessioni addictus; ein Evangeliſcher, Proteſtant; Evangyelikus, Protestáns. v. Luterán.

ewanđelíkow, a, e, *adj. poss.* Evangelici hominis, Protestantis; dem Evangeliſchen gehörig, Evangelikusé. v. luteránow.

Ewanđeliſta, i, m. Evangelista, ae, m. Evangeliſt, Evangyelista. *Syn.* Spiſowatel Skutkow a Slow Božkích, i Apoſtolſkích.

ewanđeliſtow, a, e, *adj. poss.* Evangelistae, ad Evangelistam

per-

pertinens: dem Evangelischen gehörig: Evangyelistáé.
ewandělistſki *adv.* evangelistice, evangelistisch: evangyelistául, evangyelista módon. *Syn.* poewandělistſki.
ewandělistſký, á, é, *adj.* evangelisticus, a, um: evangelistisch, die Evangelisten betreffend: evangyelistai, Evangyelistákat, illetö.
Ewandělistſtwí, á, n. Evangelatus, Evangelistatus, us, m. Evangelistenamt, Evangyelistaság, Evangyelistai hivatal.
* Ewandělium, u, n. v. Ewandělia.
Ewangelia, e, f. v. Ewandělia.
ewangeliččin, a, e, *adj. poss.* v. ewandělíččin.
Ewangelička, i, f. v. Ewandělička.
ewangelicki *adv.* v. ewandělicki.
ewangelický, á, é, *adj.* v. ewandělický.
Ewangelik, a, m, v. Ewandělik.
Ewangelista, i, m. v. Ewandělista.
ewangelistow, a, e. *adj. poss.* v. ewandělistow.
ewangelistſki, -ſki, -ſtwí, v. ewandělistſki, -ſký, -ſtwí.
† Ewangelium, u, n. v. Ewandělia.
* ewčin, a, o, *adj. poss.* v. *seq.*
ewiččin, a, e, *adj. poss.* ex Ewička: Evulae, parvae Evulae, der kleinen Eva gehörig, Évikáé, kis Éváé. *Syn.* ewičin, *vulg.* ewčin, ewičkin, ewikin, ewkin, ewulin, ewulkin.
ewičin, a, é, *adj. poss.* ex Ewika: idem. *vulg.* ewikin.
Ewička, i, f. *dem.* Evula, ae, f. parva, Eva: kleine Ewa: Évaka, kis Éva. *Syn.* Ewika, *vulg.* Ewka, Ewula, Ewulka.
Ewika, i, f. *dem.* idem.
* ewikin, a, o, *adj. poss.* v. ewičin.
ewín, a, e, *adj. poss.* Evae, der Eva gehörig, éváé.
* Ewka, i, f. v. Ewicka.
* ewkin, a, o, *adj. poss.* v. ewiččin.
* Ewula: i, f. v. Ewička.
* ewulčin, a: o, *adj. poss.* v. ewiččin.
* ewulin, a, o, *adj. poss.* idem.
* Ewulka, i, f. *dem.* v. Ewička.
* ewulkin, a, o, *adj. poss.* v. ewiččin.

F.

Fábián, a, m. Fabianus, Fabianus, fábián.
Fábiánek, a, m. *dem. ex seq.*
Fábianek, nka, m. *dem.* ex Fábián.
Fabriká, i, f. fabrica, ae, f. die Fabrike, fabrika. *Usus.* We Fabrice, in fabrica, in der Fabrike, fabrikában. *Syn.* Magſterňa, Remeſelňa.
Fabrikant, a, m. fabricator, opifex: cis, m. der Fabrikant, fabrikás. *Syn.* Magſterňík, Remeſelňík.

fabrikantčin, a, e, *adj. poss.* fabricatricis, opificis *fem.* der Fabrikantinn gehörig, fabrikásnéé. *Syn.* magsterňiččin, remeselňiččin.

Fabrikantka, i, f. fabricatrix, opificis fabricatoris) uxor: die Fabrikantinn, fabrikásné, *Syn.* Magsterňička, Remeselňička.

fabrikantow, a, e, *adj. poss.* fabricatoris, dem Fabrikant gehörig, fabrikásé. *Syn.* magsterňíkow, remeselňíkow.

fabríkantſki *adv.* more fabricatoris, fabrikantiſch, fabrikantmäßig, fabrikás módon (módra). *Syn.* magsterňički, remeselňički.

fabrikantſkí, a, é, *adj.* fabricatorius, a, um; fabricatores (fabricantios) adtinens: die Fabrikanten betreffend: fabrikásokat illető. *Syn.* magsterňickí, remeselňickí.

Fábrikántſtwí, a, n. munus fabricantii, opificium: das Fabrikanten handwerk, die Fabrikantenmetie: fabrikás mesterség. *Syn.* Magsterňictwí, Remeselnictwí.

* Fabula, i, f. v. Báſeň.

† Fábule, f. idem.

* Fabulka, i, f. *dem.* v. Báſenka, Báſňička.

* Fabul'kár, a, m. v. Baſnár, Pletkár.

* Fabulkárka, i, f. v. Baſňárka Pletkárka.

* Fabulkárſtwí, á, n. v. Baſňárſtwí, Pletkárſtwí.

† Fáč, u, m. v. Fáſel.

† Facalít, u, m. v. Kučňík 1-mo Nro.

* Façaráda, i, f. v. Paráda.

† Fačel, čľu, m. v. Fáſel, Powigňík. 2) v. Plenka.

† Fáčelek, lku, m. *dem.* v. Fáſlíček.

† Fačelka, i, f. idem.

* Facka, i, f. v. Políček.

* Fackáňí, á, n. v. Políčkowáňí.

* fackať, al, ám V. I. *imp.* kag, v. políčkowať, oſlinkowať.

Fačko, a, m. vinum helvolum, ſchieler Wein, kástélyos (kástély-szinü, fakó) bor. *boh.* Tarant.

fačkowí, á, é, *adj.* helvolus, a, um *Colum.* blaßroth, gelblich, bleichroth: kástély (fakó) szinü veres-szabású. *Syn.* bledo. čerweni. *boh.* tarantowí. *Usus.* Fačkowá Farba, v. Farba. Fačkowé Wíno, v. Fačko.

† Fačla, i, f. v. Fáſel.

† Fačlíček, čku, m. *dem.* v. Fáſlíček.

† Fačlík, u, m. *dem.* v. Fáſlík.

† fačlowaní, á, é, *p. c.* v. faſlowaní.

† Fačlowáňí, n. v. Faſlowáňí.

† fačlowať, owal, ugi (u), v. faſlowať.

facnúť, cnul (cel), cňem V. I. *imp.* cňi, k. p. ňekoho po Twári, v. uderiť, udreť, *Syn.* pičnúť, ſwacnúť.

facnutí, á, é, *p. c.* v. uderení. *Syn.* pičnutí, ſwacnutí.

Facnutí, á, n. v. Uderení, *Syn.* Pičnutí, Swacnutí.

* Fafráňí, á, n. v. Škamráňí.

* fafrať, ral, rem V. I. *imp.* fri: v. ſkamrať.

* fafrawe *adv.* v. ſkamrawe.

* fafrawí, á, é, *adj.* v. ſkamrawí.

* Fafrawosť, i, f. v. Škamrawosť.

* Fafrnek, nka, m. v. Škamrawec.

* Fafrnek, nku, m. v. kuſek.

Fagan, a, m. nothus, spurius, i, m. das Hurenkind, Hurkind, der Hurensohn, Baſtard (von Menschen, ein uneheliches Kind: fattyú. *Syn.* kurwíſin, Pankhart,

hart, Papluh. 2) hibrida (hybrida, ibrida), ae, m. et f. *Plin. H.N. Horat. Suet.* Bastard, von, zweierlei Abkunft, Geburt, oder Ursprung, der von verschiedene Eltern geboren, z. B. wenn der Vater ein Deutscher, und die Mutter eine Ungarinn ist: kétféle nemzetből-való szüléktöl, származott. *Syn.* od Rodičow dwognásobného Národu splodení.

Fačanča, ača, n. *dem.* v. *seq.*

Fačančeť, a, m. *dem. ex seq.*

Fačaneť, nťa, m. *dem.* nothulus, spuriolus, i, m. ein kleines Hurenkind, fattyútska. *Syn.* Pankhartík.

fačanow, a, e, *adj. poss.* spurii, dem Hurenkinde gehörig, fattyúé. *Syn.* pankhartow.

fačanſťi *adv.* more spuriorum, hurenkindmäßig, fattyú módon. *Syn.* pankhartſťi.

fačanſťí, á, é, *adj.* spurios adtinens. nothus, spurius, a, um: die Hurenkinder (Bastarden) betreffend, fattyúi, fattyúkat illetö. *Syn.* pankhartſťí.

Fačkár, a, m. fumigator, fumator, pipator, is, m. ducens fumum nicotianae per fistulam: Tabacksraucher; pípás, dohányos, pipázó, dohányozó. *Usus.* Welťí Fačkár, magnus fumigator, saepissime fumigans; ein starker (großer) Tabacksraucher, felette dohányos. *Prov.* Fačkárowi Pipaſár wzácní, Caenei hasta. *Ovid.* der Tabacksraucher hat seine Pfeife gern; dohányos embernek kedves a' pípája. 2) nimis studiosus (amans, paulo studiosior) nicotianae, Tabacksbruder, dohány-kedvelö. *Syn.* Tabačár.

Fačkareň, rňe, f. v. seq.

Fačkárňa, i, f. fumigatorium, (cubile) fumatorium, i, n. das Tabackrauchszimmer, dohányzó (pípás) szoba. *Syn.* Tabačáreň, Tabačárňa, Kuričňa.

fačkárow, a, e, *adj. poss.* fumigatoris, dem Tabackraucher gehörig, dohányzóé. *Syn.* tabačárow, Kuričow.

Fačkáreňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

fačkáriť, il, ím. V. I. *imp.* čar: nicotianae nimis studiosum esse, ein Tabacksbruder seyn, a' dohanyt igen kedvelni.

Fačkárſtwo, a, n. *collect.* fumigatores, sodalitas fumo nicotianae ducendo: die Tabacksgesellschaft, dohányos társaság. *Syn.* Tabačárſtwo.

Fačečka, i, f. v. Fačička.

Fačeňí, á, n. fumigatio, fumatio, pipatio, nis, f. das Tabackrauchen, dohányozás, pipazás. *Syn.* Kureňí, Pofačeňí, Zafačeňí, Pokúreňí, Zakúreňí.

Fačička, i, f. *dem.* ex Fačečka.

fačiť, il, ím. V. I. *imp.* či: fumigare, fumare, pipare, ducere fumum nicotianae ope fistulae. tabaci fumum e fistula (tubo) ducere: Tabackrauchen, dohányozni, pípázni. *Syn.* Tabákkúriť, pofačiť (zafačiť, pokúriť, zakúriť) ſi.

Fačečka, i, f. *dem.* ex Fačka: pipula, ae, f. das Pfeifchen, pípátska. *Syn.* Fačečka, Fačička.

Fačka, i, f. tabaci (nicotianae) infundibulum, pipa. ae, f. die Pfeife, der Tabackskopf zum Tabackrauchen, pípa. *Aliud est* Pipaſár, fistula fumaria.

Fačkár, a, m. opifex (negotiator) piparius, Pfeifenmacher, Pfeifenhändler, pípa tsináló *vagy* árulo. 2) v. Fačkár.

fač-

fágkárčin, a, e, *adj. poss.* negotiatricis pipariae, der Pfeifenhändlerinn gehörig, pipa-árulónié.
Fagkáreňí, é, n. v. Fagkárstwí.
fagkáriť, il, ím. V. I. *imp.* kar: opificem (negotiatorem) piparium esse, ein Pfeifenmacher (Pfeifenhändler) seyn: pipákkal kereskedni, pipa-tsináló mestarséget üzni.
Fagkárka, i, f. opificis (negotiatoris) piparii uxor, die Pfeifenmacherinn, Pfeifenhändlerinn; pipa-tsinálóné (árulóné).
Fagkárňa, i, f. officina (fabrica, domus) piparia; Pfeifenfabrik, pipa-tsináló mühely (ház) 2) v. Fagcárňa.
fagkárow, a, e, *adj. poss.* opificis (negotiatoris) piparii, dem Pfeifenmacher (Pfeifenhändler) gehörig: pipa-tsinálóé (árulóé). 2) v. fagčárow.
Fagkárstwí, á, n. opificium piparium, Pfeifenmacherkunst, pipa-tsináló-mesterség. 2) negotiatio piparia, der Pfeifenhandel, die Pfeifenhändlerey: pipa-kereskedés.
Fagta, i, f. genus, eris, n. species, ei, f. die Art, Gattung: faj, fajta, nem. *Syn.* Fál, Fála, Ráca, Slachta. *Usus.* Psá Fagta, caninum genus, Hundsart, Hundsgattung: kutya fajta.
Fakelečka, i, f. v. Faklička.
Fakelka, i, f. *idem.*
Fakla, i, f. fax, cis, f. teda, ae, f. funale, is, n. die Fackel, fáklya. *Syn.* Pochodňa, Powetrňica, *boh.* Fakule, Pochodňe. *Usus.* Smolná (smolowá) Fakla, v. Smolňica.
Faklár, a, m. tedifer, faciger, i, m. Fackelträger, fáklya-hordozó. *Syn.* Faklář.
faklárow, a, e, *adj.* facigeri, tediferi: dem Fackelträger gehörig, fáklya-hordozóé. *Syn.* faklášow.
Faklář, a, m. v. Faklár.
faklášow, a, e, *adj. poss.* v. faklárow.
Faklička, i, f. facula, taedula, ae, f. eine kleine Fackel, ein Fackelchen: fáklyátska.
faklowí, á, é, *adj* facem (tedam) adtinens, die Fackel betreffend, fáklyát illető. *Usus.* Faklowí Swétňík, gestatorius lychnus, pro face candelabrum, Fackel-Leuchter, fáklya-szövétnek.
Fako, a, m. fuscus (rufus) equus, rothhaariges Pferd; fakó, vörös (verhenyős) ló. *Syn.* čerweni koň. *Prov.* Tahagú Faka, ale i Fako taha: dedi malum et accepi: das Böse ist mir mit dem Bösen vergolten worden: fakót-is vonják. de fakó-is vonja.
fakowí, á, é, *adj.* fuscus, rufus, a, um: rothhaarig: fakó, vörös, verhenyős. *Syn.* čerwení. 2) Fakowí Woz, plostellum, currus ligneus sine ferramento, ein Wagen ohne Eisen, der nicht beschlagen ist: fakó-szekér.
† Fakule, f. v. Fakla.
Fál, u, m. v. Fagta.
Fála, i, f. *idem.*
Falala, i, f. foramen, transitus globi, intra pyramides, das Loch, Kugelfehlen: lik, lyuk, a' golyóbisnak kuglik-között által-futása.
falcowati, owal, ugi (u), v. sklađať, složiť, k. p. Fárki papírowé.
Fald, u, m. *Plur. nom.* Faldi, *gen.* dow: plica, ruga, ae, f. sinus, us, m. *Liv. Virg.* Falte des Kleides: rantz. *Syn.*

Syn. Zber. *Usus*. Faldi wobit, v. faldowat.

Faldíček, čku, m. *dem*. ex seq. *Syn*. Zberček.

Faldík, u, m. *dem*. ex Fald. *Syn*. Zberek.

faldowaní, á, é, *p. c*. plicatus, complicatus, in plicas coactus, corrugatus, a, um: faltig, in Falten gelegt: rántzos, rántzoltt, rántzba szedett. *Syn*. násobení, rancowaní, wifaldowaní, zberaní. *boh*. karbowaní. *Usus*. Faldowaní Golír, rugatum collare, faltiger Kragen, rántzos nyakra-való gallér.

Faldowáňí, á, n. plicatio, complicatio, corrugatio, nis, f. plicatura, ae, f. das Falten, die Faltung des Kleides: rántzba-szedés. *Syn*. Násobeňí, Rancowáňí, Zberáňí, *boh*. Karbowáňí.

faldowat, dowal, dugem. V. I. *imp*. dug. coactare, plicare, complicare, convolvere, rugare, corrugare: falten, in Falten legen, bringen: rántzolni, rántzba szedni, türni (türöm). *Syn*. násobit, rancowat, wifaldowat, zberat, *boh*. karbowati. *II. rec*. faldowat sa: complicare se, suasque vestes: sich, und seine Kleider falten: türözni.

faldowní, á, é, *adj*. plicatilis e. *Plin. H. N.* was sich falten läßt: rántzolható. *Syn*. rancowní, zberní.

faldowňíččin, a, e, *adj. poss*. ex seq.

Faldowňička, i, f. plicatrix, complicatrix, corrugatrix, cis, f. Falterinn: rántzolóné. *Syn*. Zberňička.

Faldowňík, a, m. plicator, complicator, corrugator, corrugans, coactans, implicans, tis, m. Falter, rántzoló. *Syn*. Zberňík, Zberač.

faldowňíkow, a, e, *adj. poss*. ex praec. *Syn*. zberačow, zberňíkow.

Fálek, lku, m. *dem*. ex Fál. *Usus*. Dobrí Fálek, bona species, gute Art (Gattung), jó fajta.

Faleš, lše, f. falsitas, tis, f. falsum, i, n. Falschheit, Unwahrheit: hamisság, hazugság. *Syn*. Cigánstwí, Lež, Sibalstwí. 2) fallacia, astutia, versutia, vafritia, ae, f. falsitas, calliditas, dolositas, tis, f. fraus, dis, f. dolus, i, m. vafrities, ei, f. astus, ûs, m. deceptio, nis, f. Falschheit, Mangel der Aufrichtigkeit, Betrug, List, Listigkeit, Schlauheit, Verschlagenheit: hamisság, ravaszság, tsalárdság, álnokság. *Syn*. Falešnosť, Klamawosť, Lesť, Lesťiwosť, Obmiselnosť, Podwodnosť, *vulg*. Hamišnosť, *boh*. Chitrosť. *Syn*. Bez Falši, vera fronte, ohne Betrug (List), tettetés nélkül.

falešňe, *adv*. false, falso, perperam: falsch, nicht wahr, mit Unwahrheit, hamissan, nem igazán, igazságtalanúl. *Syn*. luhawe, cigánski. 2) fallaciter, simulate, astute, dolose, fraudulente, fraudulenter, vafre, veteratorie, versute, callide, subdole: falsch, betrügerisch, betrüglich, nicht aufrichtig, listig, schlau, verschmitzt, verschlagen, klüglich: hamissan, tsalárdúl, ravaszúl, ravaszon, álnokúl. *Syn*. klamawe, lesťiwe, obmiselňe, podwodňe, *vulg*. Hamišňe, *boh*. chitře.

falešní, á, é, *adj*. falsus, non verus, non genuinus, fictitius, commentitius, apocryphus, a, um: falsch, nicht wahr,

wahr, nicht wirklich, nicht ächt, verfälscht: hamis, hazug, költött, nem igaz. *Syn.* nepráwdiwí, neozagstní. *Usus.* Wec zgewňe falesná, res aperte falsa, eine öffentliche Falschheit, nyilván - való hamis dolog. Falesné Wlasi, coma fictitia, falsche Haare, vendég haj. 2) fallax, cis; falsus, dolosus, a, um: falsch, betrüglich; hamis, hazug. *Syn.* klamawí. *Usus.* O falesné Wádegi člowecké (ludské)! cheu spes hominum fallaces! v. betrügliche menschliche Hoffnungen! ó emberi hamis reménységek! 3) fallax, dupplex, cis; non sincerus, falsus, astutus, subdolus, vafer, veteratorius, a, um: falsch, betrüglich, nicht aufrichtig, schlau, listig, verschmitzt, hamis, ravasz, tsalárd, álnok, két szinü. *Syn.* klamawí, lestiwí, obmiselní, ofemetní, podwodňí, *vulg.* hamisní, *boh.* chitrí. *Usus.* Falesni Chlapec, astutus puer, falscher (schalkhafter) Bube, hamis (ravasz) gyermek, kutya. Člowek welmi falesní. Ma Tréski za Ušami: triceps mercurius *Philochorus.* vehementer astutus; fallacia astutior. *Plaut.* calliditas astutissima *Augustin.* der listigste Mensch: felette ravasz ember. Wsak si falesní! astutam rapido servas sub pectore vulpem: wie schalkhaft bist du! vajki ravasz vagy azért te.

Falesňica, i, f. falsaria, ae, f. vitiatrix, adulteratrix, cis, f. Verfälscherinn: hamisíto (meg-vesztegetö) aszszonyság. 2) deceptrix, Betrügerinn, meg-tsaló (hamis) aszszony.

Falesňička, i, f. *idem.*

Falesňictwí, á, n. v. Fales, Falsowáňí.

Falesňík, a, m. falsarius, i; adulterator, vitiator, falsator, falsificator, is, m. der Verfälscher: hamisító, álnok mester, nagy mester. *Usus.* Listní Falesňík, falsarius epistolarum, *aut* monumentorum: Briefverfälscher, levél (írás) hamisító. Mincowí Falesňík, adulterator monetae, Münzverfälscher, pénz - hamisító. 2) deceptor, impostor, is, m. Betrüger, meg - tsaló. 3) homo astutus, versutus, callidus, vafer, fraudulentus, versipellis, versatilis: ein schlauer, verschmitzter, verschlagener, listiger Mensch: ravasz (hamis, tsalárd, álnok, nem egyenes, nem igaz szivü, furtsa, fortélyos, fogásokon járó eszü) ember. *Syn.* Klamač, Lestiwec, Šalbár, Šibal, Podwodník. *boh.* Chitrák, Šantoročník. *Usus.* To pre teba, Falesňíku! že twog wíc nebudem.

falesňíkow, a, e, *adj. poss.* falsatoris (deceptoris), dem Verfälscher (Betrüger) gehörig, hamisítóé, meg - tsalóé.

Falesnost, i, f. v. Fales.

falsowaní, á, é, *p. c.* adulteratus, falsatus, falsificatus, a, um: gefälscht, verfälscht: meg - hamisíttatott.

Falsowáňí, á, n. adulteratio, falsatio, falsificatio, vitiatio, nis, f. crimen falsi: Verfälschung, Briefverfälschung: hamisítás. *Syn.* Falesňictwí, Porušeňí.

falsowat, sowal, sugem V. I. *imp.* sug: adulterare, falsare, falsificare, vitiare: fälschen, verfälschen: hamisítani. *Syn.* rušit, porušit.

Fánečka, i, f. *dem.* ex seq.

Fánka, i, f. *Plur. nom.* Fánki, *genit.* Fánek: tracta, ae, f.

f. *Plin. H. N.* tractum, i, n. *Cato.* placenta frixa. *Pár. Pap.* striblita foliata, pastillus, i, m. *Plin. H. N.* pastillum, i, n. *Varr.* Schneeball, ein Gebäck: forgáts-fánk, el-nyújtott tésztából való lepény, pánkó, pánkhó, töörege. *Pár. Páp.* olasz (irós) tészta. *Vulg.* Krampla, *Plur.* krample. Ab hoc distinctum est Krafla et Siſka.

† Fant, u. m. v. Záloh.

† Fanta, i, m. v. Blázen.

† Fantaſta, i, m. v. Saſek, Saſo, Suſ, pochabí, Mechem uderení.

† Fantázia, i, f. v. Namiſlek. 2. Otreſcenoſt, Pochaboſt.

† Fantazírowáňí, n. v. Námiſláňí, Námiſlowáňí, Pleteňí. 2) v. Otreſceňí.

† fantazírowati, owal, ugi (u), v. námiſlat, námiſlowat, pleſt ſa. 2) v. otreſcením bit.

Fara, i, f. parochia, paroecia (plebania), ae, f. beneficium parochiale: die Pfarre, Pfarrei, Pfarrersſtelle, plébánia, plébanusi hivatal. 2) domus (habitatio) parochi, parochia: die Pfarre, Pfarrei, Pfarrwohnung, Pfarrhaus, der Pfarrhof: plébánia-ház, plébanos-ház. *Syn.* Kňazkí (farſkí) Dom. *Prov.* Puſtá Fára, ſam Kňaz zwoňí. Prázní ge horní Zámek, neňí Pána doma: exiit ex potestate. Vacuam inhabitat. Extrema miseria: ein großes Elend: ki-szöktek a' félsö várból. Üres a' felsö vár, nints itthon a' gazda. 3) v. Farárſtwí.

Fára, i, f. idem.

Farár, a, m. parochus, paroecus (plebanus), i, m. Pfarrer, Pfarrherr: plébános, városi *vagy* falusi páp.

Farár, e, m. idem.

Faráreňí, a, n. v. Farárſtwí.

farárik, il, ím. V. I. *imp.* farar: esse (agere) parochum, ein Pfarrer ſeyn, plébánoskodni. *Syn.* farárowat, Farárem bit.

farárow, a, e, *adj. poss.* parochi, dem Pfarrer gehörig, plébánosé, papé. *boh.* farářů et ůw. Farárowe Owce, magú zlaté Zwonce; gá gich páſt nebudem, nech gich paſe, kdo chce.

Farárowáňí, á, n. v. Farárſtwí.

farárowat, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: v. farárik.

farárſki *adv.* more parochi, pfarrermäßig, plébánosi módon.

farárſkí, á, é, *adj.* parochum adtinens, prochialis, e: den Pfarrer betreffend; plébánosi, plébánost illetö.

Farárſtwí, á, m. munus parochi (parochiale), Pfarramt, Pfarrdienſt: plébánosi tiszt (hivatal). *Syn.* Faráreňí, Farárowáňí, Fára.

† farářů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. farárow.

Farba, i, f. color, is, m. die Farbe, szín. *boh.* Barwa. *Usus.* Barnawá Farba, color fuscus (aquilus), Braunfarbe, barna (fekete) szín. — Belaſá néb ſwetlá (*boh.* modrá) Farba, color coeruleus, blaue Farbe, világos kék szín. — Bílá Farba, color albus, weiße Farbe, fejér szín. — Blankitná neb Zelezná Farba, *boh.* Kúmáč, kúmarowá železná Barwa: color venetus (cimatilis), Eiſengraufarbe, vas-szín. — Bléda Farba, color pallidus, bleiche Farbe, halovány szín. — Bledočerwená, v. faťkowá Farba. Breſkiňowá Farba, color ostrinus, Pferſchenblumfarbe, baratzk-virág szín. Brunatná Farba, color purpureus (conchyliatus, sandycinus, Purpurfarbe, veres-

res-bársony szín, purpiánszín. — Čérná Farba, ater (niger) color, schwarze Farbe, fekete szín. — Čerwená Farba, color ruber, rothe Farbe, piros (veres) szín. Zbleda čerwená, v. faččowá Farba. Gášňe čerwená (plamenná) Farba, color flammeus, lichtrothe Farbe, láng-szín. Stemna čerwená Farba, color fulvus (mustelinus), dunkelrothe Farbe, setét-sárga (menyét szín. Citronowá Farba, color citrius (auriacus), Citronfarbe, naránts szín. — Dúhowá Farba, color arquatus (aurantius, iridis), Regenbogenfarbe, szivárvány-sárga szín. — Faččowá (zbleda čerwená, bledočerwená) Farba, color helvolus (helvus, gilvus), blaßrothe Farbe, kástély szín. Fialkowá Farba, color ianthinus (violaceus, amethystinus), Violbraunfarbe, viola szín. — Gablkowá (gabléná) Farba, color scutulatus, apfelgraue Farbe, alma-szín, tálatskás szín. Grušpánowá Farba, color buxeus, Buchsfarbe, puszpáng szín. — Holubacá Farba, color columbinus, Taubenfarbe, galamb-szín; tarkás, fényes, mint a' galamb nyaka. Hrebičkowá (kaštanowa, hňedá) Farba, color badius (spadius, spadix; badix), hellbraune Farbe, gesztenye-szín, pej-szín. — Kutňowá (dúlowá, ďdúlowá) Farba, color melinus, apfelgrüne Farbe, birs-alma szín. Krwawá (gako Krw čerwená) Farba, color sanguineus, bluthrothe Farbe: vér (szederjes szín. Kwetná (silná) Farba, color floridus, lebhafte Farbe, kellemetes (virágos) szín. — Lewowá, v. skemna čerwená Farba. — Madowá (gako Mad žltá) Farba, melleus color, Hönigfarbe, méz-szín. Malárská Farba, pigmentum, Mahlerfarbe, kenö festék. Medená Farba, color aeneus (cupreus, cuprinus), Kupferfarbe, rés (értz) szín. Meňistá Farba, color prismaticus (mutabilis, varios colores repraesentans), melirte Farbe, kettös (vegyés, elegyes) szín. Miniowá Farba, color miniatus, Minianrothfarbe; miniomos szín. Mišacá (mišá) Farba, color murinus, Mäusefarbe, egér-szín. Mléčná (mléčowá, gako Mléko bílá) Farba, color lacteus, Milchfarbe, tejszín. Mramorowá Farba, color marmoreus, Marmelfarbe, Marmorfarbe, márvány-szín, — Nálegná (prizelená) Farba, color prasinus, Lauchfarbe, világos zöld szín. Náčerwená (pričerwená) Farba, rubellus color, röthliche Farbe, veresellö szín. Nebeská (oblakowá) Farba, color coelestis (coeruleus), himmelblaue Farbe, világos kék (ég) szín. Ohňiwá Farba, color rutilus (igneus), feuerrothe Farbe, tüz (ragyogó veres) szín. — Olowená Farba, color plumbeus, Bleifarbe, ón-szín. — Popelowá (popelatá, popelňastá) Farba, color cinereus, Aschenfarbe, hamu-szín. Plamenná, v. gašňe čerwená Farba. Prírodná Farba, color nativus, natürliche Farbe, természet szerént való (természetes) szín. — Rišawá Farba, color rufus, röthliche Farbe, verhenyö (sarga veres mint a' róka) szín. Rúžowá Farba, color roseus, Rosenfarbe, rózsa-szín. — Šafranowá Farba,

ba, color croceus, Safrangelbe Farbe, sáfrány-szín. Škarlátowá Farba, color cocceus (cocineus, puniceus), karmasinrothe Farbe, skarlát-szín. Šedivá Farba, color canus (caesius), graue Farbe, ösz-szín. Siwá (st'emna swetlá boh. modrá) Farba, color glaucus (leucophaeus), grauliche Farbe, szürke szín. Sinalá (umrlicá) Farba, color luridus (lividus), schwarzgelbe Farbe, hóltt (sárgakék) szín. Sitá (plná) Farba, color satur, satte (volle) Farbe, tellyes szín. Sklená Farba, color vitreus (hyalinus), glasgrüne Farbe, tenger (zöld) szín. Smolowá (smolná, gako Smola černá) Farba, color piceus, pechschwarze Farbe, szurok (setét-fekete) szín. Smutná Farba, color lentus (tristis), traurige Farbe, szomorú szín. Snědá Farba, color fuscus, dunkelbraune Farbe, setét-barna szín. Sněžná (gako Sněh bílá) Farba, color niveus, schneeweiße Farbe, hó-szín. Strakawá Farba, color variegatus (varians), bunte Farbe, tarka-szín. Stříberná (gako Stříbro bílá) Farba, color argenteus, Silberfarbe, ezüst-szín. Swetlá (gasná, belasá) Farba, cyaneus color, lichtblaue Farbe, világos kék szín. — Tarantowá, v. faćkowá Farba. Telowá (telesná) Farba, color russus (carneus, candicans e rubro), Leibfarbe, Fleischfarbe, test (hús) szín. Temná (slabá) Farba, color surdus, schwache Farbe, halovány szín. Temná žltá Farba, color luteus (pallidus), dunkelgelbe Farbe, setét-sárga szín. Tenká (řídká) Farba, color dilutus (remissus) dünne (durchleuchtige) Farbe, vékony festék. Tmawá Fárba, color austerus (nubilus, fuscus), dunkle Farbe, setétes szín. Trávowá (trávná, pažitna) Farba, color herbidus, Grasfarbe, liba-szín, pázsit-szín. Uhlowa (gako Uhel černá) Farba, carbonarius color, kohlschwarze Farbe, kormosszín. — Wlčá Farba, ravus color, Wolfsfarbe, schwarzgelbe Farbe, farkas (setit-sárga) szín. Wodná Farba, color aqueus (aquaticus) Wasserfarbe, viz-szín. Wodnoměnistá Farbá, color cumatilis (cymatilis) *Plaut.* color undulans, wasserblaue Farbe, habos-szín, Woskowá (gako Wosk žltá) Farba, color cereus (cerinus), wachsgelbe Farbe, sárga viasz szín. Wraná Farba, color coracinus, Rabenfarbe, holló-szín — Zelená Farba, color viridis, grüne Farbe, zöld-szín. Železná Farba, color ferreus (ferrugineus, Eisenfarbe, vas-szín. Zemská Farba, terreus (pullus) color, Erdfarbe, schwärzliche (braundunkle) Farbe, föld-szín. Zlatá Farba, color aureus Goldfarbe, arany-szín. Žltá Farba, color flavus, gelbe Farbe, sárga-szín. Temně žltá, vel tmawá žltá Farba. Farbu měnit, colorem mutare, die Farbe verändern, színét változtatni. Farbu tratit: *a*) colorem amittere, die Farbe verlieren, színit el-hagyni (el-veszteni) rútlá lenni. *b*) expallescere, erblassen, haloványodni, meg-haloványodni. Farbu brat. colorem ducere (trahere) Farbe annehmen, színt venni (kapni, nyerni). Farbu držat, colorem servare (retinere), die Farbe halten, színét meg-tártani. 2) pigmen

mentum, i, n. Farbe womit man färbt: festék. 3) *tropice.* color, species: Farbe, szín, festék. Nekoho z ohawnú Farbú wimalowat, aliquem turpiter describere, einen mit häßlicher Farbe abmalen, valakit rútúl (tsúnyaúl) leirni. Nečemu peknu Farbu dat, colorare rem, einer Sache eine schöne Farbe geben, etwas bemänteln: valaminek szép szint adni, valamit bépalástolni.

Farbár, a, m. tinctor, colorator incolorator infector, is, m. Färber, festö. *boh* Barwíř, Barewňík. 2) pigmentarius, negotiator colorum: Farbenhändler, Färber, festék-áros. *Syn.* Farebňík, co Farbi predáwá, *boh.* Barew Prodawač. 3) confector colorum, pigmentarius: Farbenmacher, Färber: festék-tsináló. *Syn.* Farebňík, *boh.* Barewstrogíč.

farbárčin, a, e, *adj. poss.* tinctricis, coloratricis: der Färberinn gehörig, féstöné. *boh.* barewňiččin, barwířčin.

Farbáreň, rňe, f. v. Farbárňa, Farbowňa.

Farbáreňí, á, n. v. Farbárstwí.

farbárit, il, ím V. I. *imp.* bar: tinctorem esse, artem tinctoriam exercere: ein Färber seyn, Färberei treiben: festö-mesterséget üzni. *boh.* barwířiti.

Farbárka, i, f. tinctrix, coloratrix, incoloratrix, infectrix, cis, f. tinctoris uxor: die Färberinn, festöné. *boh.* Barwířka.

Farbárňa, i, f. v. Farbowňa.

farbárow, a, e, *adj. poss.* tinctoris, dem Färber gehörig, festöé. *boh.* barwířowič, barwířů, et řůw.

farbárski *adv.* more tinctorum, färbermäßig: festök-módjára. *Syn.* pofarbárski, *boh.* barwířski.

farbárskí, á, é, *adj.* tinctorius, baphicus, a, um; tinctores adtinens: den oder die Färber betreffend: festöi, festöket illetö. *boh.* barwířskí. *Usus.* Farbárskí Towariš, tinctorius sodalis, Färbergesell, festö legény. Farbárska Zelina, v. Marena.

Farbárstwí, á, n. ars tinctoria, baphia, ae, f. baphice, es, f. Färberei, Färberkunst, Färberprofession: festö mesterség. *Syn.* Farbáreňí, farbárské Remeslo. *boh.* Barwířstwí, Barewna.

farbení, á, é, p. c. tinctus, coloratus, incoloratus, infectus, a, um: gefärbt: festett. *Syn.* wifarbení. *boh.* barweňí.

Farbeňí, á, n. tinctio, coloratio, incoloratio, infectio, nis, f. coloratura, tinctura, ae, f. das Färben, die Färbung: festés. *Syn.* Wifarbeňí, *boh.* Barweňí.

Farbička, i, f. *dem. ex* Farba. *boh.* Barwička.

farbistí, á, é, *adj.* v. farbení, *boh.* barwistí.

farbit, il, ím, V. I. *imp.* farbi: colorare, incolorare, inficere, tingere, colorem inducere: färben: festeni. *Syn.* wifarbit, *boh.* barwiti. *Usus.* Wlnu farbit, sufficere (inficere colore) lanam, die Wolle färben, a' gyapjút festeni. Na bílo, černo, čerweno, swetlo (*boh.* modro), zeleno, žlto farbit: colore albo, nigro, rubro, coeruleo, viridi, flavo inficere: weiß, schwarz, roth, blau, grün, gelb färben: fejére, feketére, vörösre, világos kékre, zöldre, sárgára festeni. 2) sanguinem emittere, bluten, schwe-

schweißen: vérezni. *Syn.* krwik, *boh.* barwiki. 3) cruentare, cruore inficere: mit Blute färben, blutig machen: meg-vérezni. *II. rec.* farbik sa, colorem ducere, sich färben, Farbe annehmen: festödni, felvenni a' festéket. *Syn.* Farbu brat.
Farbíwáňí, á, n. *N. V. ex seq.*
farbíwat, al, ám, *freq. ex* farbik. *II. rec.* farbíwat sa, *freq. ex* farbik sa.
Farboweň, wňe, f. v. *seq.*
Farbowňa, i, f. Officina (fabrica, domus) tinctoria (infectiva); baphia, tinctoria, ae, f. baphium, i, n. *Lamprid.* das Farbehaus, die Farbe, Färberei: festöház. *Syn.* Farbáreň, Farbárňa, Farboweň, *boh.* Barewna, Barwírna.
farební, á, é, *adj.* tinctivus, infectivus, fullonius, a, um: farbig: festö. *boh.* barewní. *Usus.* Farební kotel, ahenum tinctivum, der Färbekessel, festö katlan. 2) fuscus, ravidus, baeticus, subniger, hispanus, a, um: braun, barna. *Syn.* barnaw. *Usus.* Farebné Piwo, cerevisia fusca, Braunbier, barna ser.
Farebňík, a, m. v. Farbár. 2-do et 3-tio Nris.
Fárilari, vel Larifári, *indecl.* buttubata, tatapatata, lana caprina, titivillitium, i, n. iocus, ludus, i, m. Hocus pocus, die Posse, Schökerei, *plur.* Possen, Schökereien: kákombákom *Par. Pap.* játék pletyka. *Syn.* Pletka, Fračka. 2) praestigiae, arum f. *pl.* Hocus pocus, das Blendwerk: szemfény vesztés, varaslás. *Syn.* Bosorstwí.
† Farkaš, e, m. v. Farmatrink.
† Farkašowáňí, n. v. Fuzowáňí.
† farkašowati, owal, ugi (u), v. fuzowat.

Farmatrink, u, m. postilena, ae, f. *Plaut.* der Schwanzriemen, Schweifriemen: farmatring. *Syn.* Podchwostník, Podchwostini. *boh.* Farkaš.
farmatrinkowaní, á, é, *p. c.* postilena (nis) caesus, a, um. mit dem (den) Schwanzriemen geschlagen, farmatringgal verettetett, meg-verettetett, meg-vérettetett, meg-farmatringoztatott. *Syn.* wifarmatrinkowaní.
Farmatrinkowáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*
farmatrinkowat, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: postilena (-nis) caedere, percutere, verberare: mit dem (den) Schwanzriemen schlagen, farmatringgal verni, ütni, meg-verni. *Syn.* wifarmatrinkowat.
fární, á, é, *adj.* v. fárský.
† farňí, *adj. omn. gen. idem.*
fárňiččin, a, e, *adj. poss.* parochianae, der Eingepfarrten gehörig, plébániához tartozandó (megyebéli) asszonyé (személlyé) *vulg.* fárňičkin.
Fárňička, i, f. parochiana, parochiae (parochiali ecclesiae) contributa, auditrix, cis, f. die Eingepfarrte, Pfargenossene, das Pfarrkind: plébániához tartozandó (megyebéli) asszony, személy.
fárňický, á, é, *adj.* v. fárský.
* fárňičkin, a, o, *adj. poss.* v. fárňiččin.
Fárňík, a, m. parochianus, paroecianus, parochiae (ecclesiae parochiali) contributus, auditor, is, m. der eingepfarrte, Pfargenossener, das Pfarrkind: plébániához tartozandó (megyebéli) ember, hív. *Usus.* Mog Fárňík, parochianus meus, mein Eingepfarrter, (Pfarrkind), az én hívem, halgatom, lelki juhom.

fárňíkow, a, e, *adj. poss.* parochiani (*genit.*) dem Eingepfarrten gehörig, plébániához tartozandó(megyebéli) emberé.

fárſki *adv.* v. farárſki.

fárſkí, á, é, *adj.* parochialis, e; parochiam adtinens: zur Pfarre gehörig, die Pfarre betreffend, plébániai, plébániához tartozandó. *Syn.* fární, fárňické, k Fáre prináležící (patricí), *boh.* farňí. *Usus.* Fárſkí Koſtel, ecclesia parochialis, die Pfarrkirche, plébániai templom. Fárſká Lúka, parochiale pratum, die Pfarrwiese, plébánia után való rét, pap réttye.

Fart, u, m. machina scansoria, ingressus (descensus) ad fodinas: Einfuhrt, Eingang ins Bergwerk: bé-járás (le-menés) a' bányákba.

farto! *vox inclamantis equos loci mutandi causa*: auf Seiten! félre, fére, fartó: *a' lovakat hely-állásnak változtatására izgató szó. Syn.* hep, na Stranu.

Fartuch, u, m. calassis, is, f. linea toga, castula, ae, f. der Sommerrock, leinener Rock des gemeinen Fruenzimmers: fejér (len) szoknya. *Syn.* Kubáč, leňá (lenowá) Suňá, *boh.* Dannel. *Aliud est* Spodňík, *boh.* Kitle.

Fartuſček, u, et ſečku, m. *de. exseq.*

Fartuſek, ſku, m. *dem. ex* Fartuch.

Fartuſik, u, m. *idem.*

Fartuſiſko, a, n. *contemt. et exagger. ex* Fartuch. *Syn.* Kubáčiſko.

Faſanek, nku, m. dies martis ante diem Cinerum, der Fasching, die Fastnacht: hús hagyó kedd. *boh.* Maſopůſt. 2) bacchanal (pro bacchanale, scil. festum), is, n. *Plaut.* bacchanalia, orum et ium, n. pl. solennia anteieiunalia (ante diem Cinerum), hilaria, lupercalia, bacchiferiae, arum, f. pl. Dionysia, die bacchanalici: der Fasching, Carnaval, Carneval, das Bacchusfest: fársáng, fássáng. *Plur nom.* Faſanki, *gen.* kow etc bacchiferiae, Faschingstäge fársángi napok. We Faſanki in bacchiferiis, im Fasching in Faschingstägen, fársángban fársángi napokon(kban). *Prov* Po Faſanku Pôſt bíwá, post dulce (Süßum) amarum (Saurum), post vinum tu bibe laurum, nach der Fastnacht kommt die Fasten, fársáng után böjt következik. Vígasság után szomorú napok esnek. Nem mindétig pap sajtja. v. Slunce.

Faſangowáňí, á, n. v. Faſankowáňí.

faſangowať, gowal, gugem, v. faſankowať.

faſangowní, á, é, *adj.* v. faſankowní.

Faſankowáňí, á, n. bacchanalium celebratio, bacchiferiatio, bacchatio *Cic.* nis, f. das Halten des Faschings, das Schwärmen der Bacchanten und Bacchantinnen: fársángolás fássángolás.

faſankowať, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: bacchanalia (bacchi ferias) celebrare, bacchiferiari, bacchari. *Plaut.* den Fasching halten, das Bacchusfest feiern; lärmen, toben, schreien, wie eine Bacchantinn: fársángolni, fássángolni.

faſankowí, á, é, *adj.* v. faſankowní. *Usus.* Faſankowé Dňi, v. Faſánek, Faſanki.

faſankowňe *adv.* bacchiferialiter, bacchando: faschingmäßig, fársángossan, fársángi módon, fársángolva.

faſankowní, á, é, *adj.* bacchiferialis, bacchanalis, e; bacchеius, baccheus, bacchicus, bacchius, a, um. *Ovid.* ...

Faſching (die Faſtnacht) betreffend: fárſángi, fáſſángi. *Syn.* faſankowí, *boh.* maſopůſtňí.
Faſankowňica, i, f. bacchiſerians femina, baccha, ae, et bacche, es, f. Faſchinghalterinn, Bacchantinn, Weibsperſon, die das Bacchusfeſt feiert: fárſángoló (fáſſángoló) aszszony, személy.
Faſankowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Faſankowňička.
faſankowňičin, a, e, *adj. poss.* ex Faſankowňica.
Faſankowňík, a, m. bacchiſerians vir, bacchiferiator, bacchator, commessator, is, m. bacchabundus, lupercus, i, m. Faſchinghalter, Faſtnachtsnarr, Bacchant; ein Mann, der ſchwärmt, tobt, ſchreit, wie Bacchantinnen: fárſángoló (fáſſángoló) ember. *boh.* Maſopůſtňík. *Usus.* Medzi Faſankowňíkow prígať ňekoho, Bacchis initiare aliquem, *Liv.* einweihen in die Zuſammenkünfte zu den Bacchanalien: valakit a' fárſángolók közé bévenni (bé-fogadni).
Fáſel, ſlu, m. faſcia, ae, f. die Binde, páló, póla *Pár. Pap.* mindenféle kötö. *Syn.* zwažek. *Usus* koliſkowí Fáſel, v. Powigadlo, Powigák, Powigňík, Powogňík.
Fáſla, i, f. *Plur. nom.* Fáſle, *gen.* Fáſel, idem.
Fáſlíček, čku, m. *dem ex seq.*
Fáſlík, u, m. *dem. ex* Fáſel: faſciola, taenia, ae, f. eine kleine Binde, das Bindchen: pálótska *Par. Pap.* kötölske, pólátska. *Syn.* Powigňíček.
Faſlowaní, á, é, *p. c.* faſciatus *Martial.* faſcia (faſciis) vinctus, a, um: gebunden, pálóltt, pálóltatott, bé-pólálta-tott. *Syn.* powiganí.
Faſlowáňí, á, n. faſciatio, nis, f. das Umbinden (Einwickeln) mit Binden: pálólás bé-pólálás. *Syn.* Powigáňí.
faſlowať, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: faſciare *Capitol.* faſcia (faſciis) vincire, ligare, adligare, adstringere: mit Binden umbinden, einwickeln: pálólni (lom) *Pár. Pap.* bé-pólálni (-lálom). *Syn.* powigať, zawigať.
† Faſowáňí, n. v. Zaprawowáňí, Zaprawеňí. 2) v. Bráňí.
† faſowati, owal, ugi (u), v. zaprawowať, zaprawit. 2) v. brať, odberať.
† Faſuňk, u, m. v. tárni (nakladní) Woz.
† Fat, u, m. v. Fatinka.
Fátel, u, m. peplus, i, m. peplum, i, n. *Virg.* nebulae, arum, f. pl. der Schleier, Flor, ein Zeug: fátyol, vékony patyolat. *Syn.* Flor. *vulg.* Fatgel. *Prov.* Zaſlúžil, abi mu ňekdo Hlawu do Fátela zaſil: peplo dignus: des Schleiers würdig: meg-érdemli, hogy posztóba varják a' fejét. 2) Fátel na Hlawu: calantica, calypeta, calyptra, rica *Plaut. Gell.* ae, f. ricinium, vel reciniuin, i, n. ricinus vel recinus, i, m. *Cic. Varr.* peplum (peplus, involucrum, velamen, velum) capitis: der Schleier, Kopfſchleier, das Verhüllтuch, Hauptſchleierlein, die Käppe; Kleidungsſtück eines Frauenzimmers dem Kopf zu bedecken: fátyol, fedél. *Pár. Pap.* pólyázó, fej-boritó, fõre való ruha. *Syn.* Odewačka, hlawňá Šatka, hlawňí Kuľňík, Podwika, zawigak, *boh.* hlawňí Kúſka.
Fátelček, u, et lečku, m. *dem.* parvum peplum, das Schleierchen, fátyolka, fátyolotska. *Syn.* Flórček.

Sákeliček, čku, m. *dem. ex seq.*
Sákelik, u, m. *dem.* v. Sákelček.
sákelowí, á, é, *adj.* e peplo, pepleus, a, um: aus (von) Schleier, oder den Schleier betreffend: fátyoli, fátyolból való. *vulg.* satgelowí.
† Sakení, n. v. Sakinkowání.
* Satgel, u, m. v. Sákel.
* satgelowí, á, é, *adj.* v. sákelowí.
Sakinka, i, f. adsentatiuncula (ass.), *et* blanditia, ae, f. *Cic.* blandimentum, i, n. *Cic.* blandities, ei, f. *Apul.* adsentatorium (adulatorium, blandum) verbum *vel* remedium: das Liebkosungsmittel, Schmeichelwort, eine ergötzende Sache, Schmeicheley, — Caresse, Liebkosung, Schmarozerey, das Flattiren: hizelkedés *Pár. Páp.* nyájasság, szép szó, nyájas (édes, hizelkedő) beszéd *vagy* eszköz, hazudozás. *Syn.* sakinkowná Reč neb Wec, sladké (dobré) Slowo, Lahoda, Pochlebenstwí, *boh.* Sat, Satka. *Usus.* Sakinki Obci (Ludu obecnému) učiněné: blandimenta plebi data *Liv.* dem Pöbel gegebene schmeichelhafte Worte, a' köz-népnek adott szép szó. Sakinkami premožením bit: capi blanditiis, mit Caressen eingenommen werden, a' hizelkedő szóktúl meg-győzetni *Pár. Páp.* Sakinkami (lahodními, sladkími Slowmi) Penáze od nekoho wilúdit, wiprosit, wižádát, wipresowat: exprimere blanditiis nummos ab aliquo, Jemanden mit Caressen das Geld abpressen, valakitől szép szóval pénzt kérni-ki. *Prov.* Sakinkami sa žiwit, *boh.* na Satku se žiwiti: aliena vivere quadra *Juvenal.* parasitari: vom fremden Tische (als Schmarozer) leben, an der Schmarozerey leben, mi der Schmarozerey sein Lebe durchbringen: hazudozása utá élni, mas erszényébe néz (nézdegelni), más atztaláho kését törölgetni. v. O cud Stol Nože a Widlički cí rat, sub Stol.
Sakinkár, a, m. adsentato (ass.) *Cic.* adulator, blandi tor, palpator *Plaut.* is, m palpo, onis, m. *Pers.* blan didicus, et blandiloquentulu *Plaut.* blardus, i, m. *et* bla diloquens, tis, m. *Laber.* ap *Macrob.* Liebkoser, Liebkosende Schmeichler, Fuchsschwänze Flattirer, der überall beipflichte Schmarozer: hizelkedő, nyá jaskodó, nyájas (szép, hizel kedő) beszédű. *Syn.* Sakin kowník, Lahodec, Lahodní Pochlebník, Pochlebowník Podlizač, Podlizák, Podliz ník, Podlizowač, Podlizow ník. *Usus.* Geho dobrí Pří tel sem, ale ne Sakinkár amicus ei sum, non autem (non vero) adsentator: i bin zwar sein guter Freund doch nicht Schmeichler: én né igaz jó baráttya (tija) v gyok, és nem hizelkedője Witagte Sakinkári! salvete equorum filiae (emolument gratia blandientes)! *Arist.* 2) catillator, is, catillo, n m. parasitus, i, m. *Ter.* *Varr.* parasitaster, tri, m *Ter.* Schmarozer, Afterschma rozer, Schüsselnlecker, Tellerl cker, Mitesser, Gast, Schma rozerchen: hazudozása után élő tálpeszér, tányér-nyaló aki 's vatsora leső. *Syn.* Brucho pášek, Oblizmiska, Oblizmi skár, Podlizmiska, Podliz miškár, Potrimiska, Ritope sek, Utrimiska, Wilizmiska Zi-

žiwnostka. *boh.* Břichopásek, Fatkák.

fatinkárčin, a, e, *adj. poss.* adsentatricis, adulatricis: der Schmeichlerinn (Liebkoserinn, Flattirerinn) gehörig, hizelkedőnéé, nyájas beszédü aszszonyé. *Syn.* fatinkowničin, fatinkowničkin, fatinkulin, lahodničin, lahodničkin, pochlebničin, pochlebničkin, pochlebowničin (ničkin), podlizačkin, podližničin (ničkin), podlizowačkin, podlizowničin (ničkin), 2) catillatricis, parasitae, der Schmarozerinn gehörig, hazudozása után élő aszszonyé, tálpeszérnéé, tányer-nyalonéé, ebéd 's vatsora lesőnéé. *Syn.* bruchopáščin, obližmiščin, obližmiskárčin, podližmiščin (miskárčin), potrimiščin, ritopáščin, utrimiščin, wilizmiščin, žiwnostčin, *boh.* fatkárčin.

fatinkárení, á, n. v. Fatinkárstwí.

• Fatinkákení, n. *idem.*

fatinkárik, il, ím V. I. *imp.* kar: adsentatorem esse (agere), ein Schmeichler seyn, hizelkedőnek lenni, hizelkedni. v. fatinkowak sa. 2) parasitari (tor), *et* catillare (tillo) *Plaut.* parasitum agere (esse): schmarozen, ein Schmarozer seyn, sich ungebeten zum Essen einzufinden pflegen; die Schüsseln oder Teller ablecken: hazudozása után (hizelkedéssel) élni, éldegelni; tálpeszérkedni, ebédet 's vatsorát lesni, más asztalánál kését törölgetni. *Syn.* obližmiskárik, podližmiskárik, *boh.* fatiki, fatkákiti, pri cudzém Stole Noze a Widlički utirak.

fatinkárka, i, f. adsentatrix (ass.) *Plaut.* adulatrix. blanditrix, cis, f. blanda, blandidica, blandiloqua, blandiloquens *fem.* Liebkoserinn, Schmeichlerinn, Fuchsschwänzerinn, Flattirerinn, die flattirt, Schmarozerinn; hizelkedőné, nyájas (hizelkedő) beszédü aszszony. *Syn.* Fatinkownica, Fatinkownička, Fatinkula, Lahodnica, Lahodnička, Pochlebnica Pochlebnička, Pochlebownica, Pochlebownička, Podlizačka, Podližnica, Podližnička, Podlizowačka, Podlizownica, Podlizownička, *boh.* Pochlebnice. 2) parasita, ae, f. *Plin. H. N.* catillatrix, icis, f. Schmarozerinn, Schüsselnleckerinn, Tellerleckerinn: hazudozása után élő aszszony, tálpeszérné, ebéd 's vatsora lesőné, tányér nyalóné, nyalakodóné. *Syn.* Bruchopáska, Fatinkownička, Obližmiska (miskárka), Podližmiska (miskárka), Potrimiska, Ritopáska, Utrimiska, Wilizmiska, *boh.* Fatinkáčka.

fatinkárow, a, e, *adj. poss.* adsentatoris, adulatoris: dem Schmeichler gehörig, hizelkedőé, nyájas beszédü emberé. *Syn.* fatinkowníkow, lahodcow, lahodníkow, pochlebníkow, pochlebowníkow, podlizačow, podližníkow, podlizowačow, podlizowníkow, *boh.* pochlebníků. 2) catillatoris, parasiti: dem Schmarozer gehörig, hazudozása után élőé, tálpeszéré, ebéd 's vatsora lesőé, tányér nyalóé, nyalakodóé. *Syn.* bruchopáskow, obližmiskarow (miskow), podližmiskarow (skow), potrimiskow, ritopáskow, utrimiskow, wilizmiskow, žiwnostkow, *boh.* fatkáků et ůw.

fatinkárski *adv.* adsentatorie (ass.) *Cic.* aduletorie, adsen-

sentatorum more: auf flattirende (schmeichlerische) Art, schmeichlerisch: hizelkedők módyára, hizelkedve. *Syn.* latinkowňicki, polatinkárſki, lahodňicki, pochlébňicki, podlizački, podlizňicki, podlizowački, podlizowňicki. 2) catillatorie, parasitice, more parasitorum; schmarozerisch, tellerleckerisch: tálpeszérkedve, tálpeszér módon, tányér nyalók módgyára. *Syn.* bruchopáſki, oblizmiſkárſki, oblizmiſki, podlizmiſki (ſkárſki), ritopáſki, utrimiſki, willizmiſki, *boh.* latkáčſki.

latinkárſki, á, é, *adj.* adsentatorius, adulatorius, a, um. adulatores adtinens: fuchsschwänzerisch, schmeichlerisch, die Schmeichler (Flattirer, Fuchsschwänzer) betreffend; hizelkedőket (nyájas beszédű embereket) illető, azokhoz való. *Syn.* latinkowňický, lahodňický, pochlebňický, podlizačký, podlizňický, podlizowačký, podlizowňický. 2) catillatorius, parasiticus, a, um; parasitos concernens: die Schmarotzer (Tellerlecker) betreffend, schmarozerisch, tellerleckerisch: tálpeszéreket illető, tálpeszérkedö. *Syn.* bruchopáſký, oblizmiſký (ſkárſký), podlizmiſký (ſkárſký), potrimiſký, ritopáſký, utrimiſký, willizmiſký, *boh.* latkárſki.

Latinkárſtwí, á, n. blandiloquentia *Cic.* ae, f. blandities, ei, f. *Apul.* blanditiae, arum, f. pl. *Cic* adsentatorius (adulatorius) loquendi *vel* agendi modus: die Schmeicheley, Schmeichlerey, Fuchsschwänzerey, Flattirerey, Liebkosung, Caresse: nyájasság, nyájas (édes, hizelkedő) beszédnek vagy tselekedetnek módgya. *Syn.* Latinkowňictwí, Latinkownoſť, Lahodnoſť, Liſkawoſť, Pochlebenſtwí, Pochlebňictwí, Pochlebowňictwí, Pochlebnoſť, Pochlebownoſť, Podlizačtwí, Podlizňictwí, Podliznoſť, Podlizowačtwí, Podlizowňictwí, Latinkáreňí, *boh.* Latkáčeňí, Latkáčſtwí. 2) catillatio, parasitatio, nis, f. die Schmarozerey, das Schmarozen: tálpeszérkedés, hazudozasa után való élés, ebéd 's vatsora keresés, tányér nyalogátas, nyalakodás. *Syn.* Bruchopáſtwí, Oblizmiſkárſtwí, Podlizmiſkárſtwí, Ritopáſtwí, Willizmiſkárſtwí, Latinkáreňí, *boh.* Lateňí, Latkáčeňí, Latkáčſtwí. 3) v. seq.

Latinkowáňí, á, n. adsentatio (ass.) *Cic.* adulatio, blanditio, palpatio *Plaut.* palpum *Hor.* blanditus, ûs, m. blanditia, ae, *freq. in plur.* blanditiae, arum, *Cic.* blandiloquentia *Cic.* blandities *Apul.* blanda verba: das Fuchsschwänzen, Schmeicheln, schmeichlerisches Reden, Schmarozen, Flattiren, wenn man überall beypflichtet; die Liebkosung, Caresse, Schmeicheley, Schmeichlerey, Schmarozerey: nyájaskodás, hizelkedés, szép szóval ... élés, nyájas (édes, szép hizelkedö) beszéd vagy szó (beszédetske, szavatska). *Syn.* Lahodeňí, Zalatinkowáňí, Pochlebowáňí, Podlizowáňí, *boh.* Chlácholeňí, Lateňí, ... tižowáňí, Líſáňí. *Usus* Latinkowáňím ňekoho Lásku, Miloſť, a Prízeň ... pochlebowáňím ... adsentando (per blanditias *Suet.*) gratiam alicuius aucupari, mit Schmeicheley sich eines Gnade bewerben, hizelkedéssel valakinek szívét, kegyelmét ...

vét meg-akarni nyerni. 2) v. Fatinkárstwí.

Fatinkowat sa, kowal sa, ku- gem sa V. I. *imp.* kug sa, ňekomu: adsentari (ass. tor, tatus sum) alicui *Ter.* adulari, blandiri alicui *Cic.* benevolentiam alicuius consectari, dare alicui blandimenta *Liv.* adhibere *et* dicere (addere) blanditias *Ovid.* servire auribus alicuius, permulcere aliquem: liebkosen, schmeicheln, caressiren, liebkosend behandeln, Schmeicheleyen vorsagen, Schmeicheley machen, schmarotzen, flattiren, überall beipflichten (beistimmen, ja sagen, oder Recht geben), fuchsschwänzen: nyájaskodni (dom) *valakivel*, hizelkedni (dom) *valakinek*, szép szóval élni, valakit mézes beszéddel tartani, valakinek kedvét keresni. *Syn.* lahodiť ňekomu, pochlebowať, et pochlebowať sa, podlizowať sa, zafatinkowať sa, druhého Prízeň skrz pilnu Službu hledať. *boh.* chláchoľiti druhimu, lísati se, Uši lektati, Kotižowati. *Usus.* Prosbú sa ňekomu fatinkowať: precibus alicui blandiri, Jemanden recht schön bitten, szép szóval valakit kérelni *Par. Páp.* Osožne (prospešňe, užitečňe) sa fatinkuge: vendit blanditias, er bringt seine Schmeichelein gut (nützlich) an, hasznát veszi a' szép szónak. I Psi sa fatinkugú: canes etiam blandiuntur, die Hunden schmeicheln auch, az ebek-is hizelkednek. Darem sa mu fatinkuge: quem munere palpat *Juvenal.* Budem sa mu fatinkowať, abich negať mohel etc. palpabo, ecquonam modo possim etc. *Cic.* will ihm schmeicheln, ob ich etc. oder will schmeichelnd versuchen: meg-próbálom ötet hizelkedéssel, hogy ha etc. Zle, gestli sa mu fatinkowať budeš: cui male si palpere, *Horat.* Písarowi bich sa fatinkowal: scribenti palparer, *Pollio in Cic. Ep. Prov.* Kdo sa fatinkuge, ten wčil dobre čuge, ten sa wčil schwaluge (miluge), ten wčil prospechuge, ten wšade panuge: qui vult laudari, magnusque Propheta vocari, discat adulari; nam tales sunt modo chari. 2) nimiopere laudare, zu sehr loben, schmeicheln, igen ditsérni. *Syn.* welmi wichwalowať. II. fatinkowať si (sebe): spem habere, sperare, in spe esse, spe lactari: sich schmeicheln, sich mit der Hoffnung schmeicheln; reménylení, reménységgel tápláltatni, elhitetni magával. *Syn.* dúfať, trúfať, Nádeg mať, lahodiť si, pochlebowať si, *boh.* chláchoľiti sobé. *Usus.* Daremňe si fatinkowať: inani (falsa) spe lactari, duci; sich mit der Hoffnung trügen, héjába reménylení, hamis reménységgel táplálni magát. 2) blandiri sibi *Pandect.* erronea opinione duci, falso subponere: sich schmeicheln, i. e. irrige Meinung haben: roszszúl vélekedni, tévelyegni, hamis vélekedéskben (déssel) lenni. *Syn.* zle sa domňíwať.

Fatinkowáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. *Syn.* Pochlebowáwáňí, *boh.* Chláchoľiwání, Lísáwáňí.

Fatinkowáwat sa, al, ám, *freq.* ex fatinkowať sa. *Syn.* pochlebowáwat sa druhému neb sebe (si), *boh.* chlacholíwat druhimu neb sobe lísáwat se.

Fatinkowňe *adv.* adsentatorie (ass.) *Cic.* adulatorie, blande,

ďe *Cic.* blanditer *Plaut.* blanditim *Lucr.* per blanditias *Suet.* per adulationem: fuchsschwänzerisch, liebkosend, caressirend, schmeichelnd, schmeichelhaft, schmeichlerisch, flattirend, auf flattirende, (schmeichlerische, schmeichelhafte, sanfte) Art: nyájason *Pár. Páp.* nyájaskodva, nyájassággal, hizelkedve, hizelkedéssel. *Syn.* lahodňe, lisťawe, pochlebňe, pochlebowňe, podlizaćňe, podlizowaćňe. *Usus.* Fatinkowňe howoriť, mluwiť: blande dicere, loqui: schmeichelhaft reden, sagen: hizelkedö (nyájas) beszéddel élni. Wčil ma chceš fatinkowňe (Fatinkami) na to priwesť: nunc mihi blandidicus es, du willst mich itzt mit deinen Schmeicheleyen dazu bereden, bewegen: most szép szóval reá akarsz venni. *Pár. Páp.* v. fatinkárſkí.

fatinkowní, á, é, *adj.* adsentatorius (ass.), adulatorius, blandus, blandidicus, *et* blandiloquentulus, *et* blandiloquus *Plaut.* blandiculus *et* blandicellus *Festus.* a, um; blandiloquens, tis: flattirend, liebkosend, caressirend, schmeichelnd, schmeichelhaft, schmeichlerisch, fuchsschwänzerisch, schmarozerisch, sanft behandelnd: nyájas édes, szép, hizelkedö) beszédü, nyájaskodó, hizelkedö, szép szóval elö, *Syn.* lahodní, lisťawí, pochlební, pochlebowní, podlizaćni, podlizowaćní. *Usus.* Fatinkowní Prosebník: blandus precibus *et* precum: recht schön bittend, szépen reménkedö *Pár. Páp.* Fatinkowní, a rozkośní (rozſtomilení) Sin: blandus filius et gratiosus: ein schmeichelhafter, und lieblicher Sohn; ein liebliches Kind: magát kedveztetö gyermek. Fatinkowné Slowo: v. Fatinka.

Fatinkowňica, i, f. v. Fatinkárka.

fatinkowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Fatinkowňička: v. fatinkárčin.

fatinkowňičin, a, e, *adj. poss.* ex Fatinkowňica: v. fatinkárcin.

Fatinkowňička, i, f. v. Fatinkárka.

fatinkowňicki *adv.* n. fatinkárſki.

fatinkowňickí, á, é, *adj.* v. fatinkárſkí.

Fatinkowňictwí, á, n. v. Fatinkárſtwí.

Fatinkowňík, a, m. v. Fatinkár.

fatinkowňíkow, a, e, *adj. poss.* v. fatinkárow.

Fatinkownosť, i, f. v. Fatinkárſtwí.

† fatiťi se, il, im, v. fatinkowať sa.

† Fatka, i, f. v. Fatinka.

† Fatkáŕ, e, m. v. Fatinkár.

† Fatkáŕení, n. v. Fatinkáŕení.

† fatkáŕiťi, il, ím, v. fatinkáriť.

† fatkáŕſki, *adv.* v. fatinkárſki.

† fatkáŕſkí, á, é, *adj.* v. fatinkárſkí.

† Fatkáŕſtwí, n. v. Fatinkárſtwí.

† fatkáŕů *et* ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. fatinkárow.

Fatri, *gen.* Fater, *f. pl.* Fatra, *mons Ungariae, Lyptoviensem a Thurotziensi Comitatu dinstinguens:* der Vater, ein Berg in Ungarn: fatra, *Magyar Ország hegye.*

fatrowí, á, é, *adj.* fatreus, a, um: vaterisch, den genannten Vaterberg betreffend: fatrai. *Usus.* Fatrowé Wrchi, v. Fatri.

† Fazar, u, m. v. Dolowka, Sadenica, Sadzár, Gamňík.
† Fazeoli, *gen.* lů et lůw, *m. pl.* v. dluhá (podluhowastá, welká) Fizula.
* Fazula, i, f. v. Fizula.
* Fazulečka, i, f. *dem.* v. Fizulečka:
* Fazulka, i, f. v. Fizulka.
* fazulowí, á, é, *adj.* v. fizulowí.
* Fechter, tra, m. v. Pasowňík, Šarmowňík, Zápasňík.
† Fechtíř, e, m. *idem.*
* Fechtmagster, stra, m. v. Šarmowňík.
* Fechtmagsterstwo, a, n. v. Sarmowňictwí.
* Fechtmagstrow, a, o, *adj. poss.* v. šarmowňíkow.
† Fechtmistr, a, m. v. Šarmowňík.
† Fechtmístrů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. šarmowňíkow.
† Fechtowáňí, n. v. Šarmowáňí.
† fechtowaťi, owal, ugi (u), v. šarmowať.
fedrowaní, á, é, *p. c.* adiutus, a, um: geholfen, befördert, unterstützt: segitett, segíttetett. *Syn.* dopomáhaní, napomáhaní. 2) fultus, suffultus, sustentatus, a, um: unterstützt, geschützt: gyámolítatott, gyámolíttott, támasztatott. *Syn.* podpéraní, podpíraní. 3) curatus, provisus, a, um: besorgt, versorgt: gondja viseltett, gond-viseltetett. *Syn.* opatrení, zaopatrení, zastaraní. 4) altus, nutritus, sustentatus, victu et amictu provisus, a, um: besorgt, versorgt, ernährt: tápláltatott, ki-tartatott. *Syn.* wižiwení, widržaní, zaopatrení, zafedrowaní.
Fedrowáňí, á, n. auxilium, adiumentum, (iuvamen, inis, n.) succursio, subventio, nis, f. succursus, us, m. das Helfen, Befördern, Unterstützen, die Hülfe, Beförderung, Unterstützung, das Hilfsmittel: segítés, segitség, segedelem, gyámol. *Syn.* Dopomáháňí, Napomáháňí, Pomáháňí 2) sustentatio, nis, f. fultura, tutela, ae, f. fulcrum, fulcimentum, stabilimentum, sustentaculum, adminiculum, i, n. die Stütze, Unterstützung, der Beistand, Schutz, das Beistehen: gyámol, gyámolítás, támogatás, oltalmazás. *Syn.* Podpéráňí, Podpíráňí, Podpora. 3) curatio, nis, f. cura, ae, f. Beförderung, Besorgung, Versorgung: gond-viselés. *Syn.* Obstaráňí, Opatreňí, Opatrowáňí, Zastaráňí, 4) sustentatio, provisio, nis, f. nutritus, us, m. Besorgung, Versorgung, Ernährung: taplálás, tartás, ki-tartás. *Syn.* Widržáňí, Wižiweňí, Zaopatreňí, Fedruneř, Zafedrowáňí.
fedrowať, owal, rugem V. I. *imp.* rug, *reg. accusat.* auxiliari, succurrere, subvenire, opem ferre, adesse, prodesse. prospicere. consulere, utilem esse alicui; iuvare, adiuvare aliquem: helfen, Hülfe (hülfliche Hand, Beistand) leisten, behülflich seyn, beistehen, befördern, unterstützen: segiteni valakin (valakit), segítségül lenni valakinek. *Syn.* dopomáhať, pomáhať ňekomu, druhého napomáhať. 2) fulcire, sustentare, tueri: unterstützen, beistehen: gyámolítani, támasztani, támogatni. *Syn.* podpérať, podpírať. 3) curare aliquem, prospicere (providere) alicui de re: Sorge tragen für etc. versorgen, versehen mit etwas: gondját viselni

ni valakinek. *Syn.* obstarať, opatriť, zaopatriť. 4) alere, sustentare, nutrire, providere aliquem; prospicere alicuius victui etc. amictui, vel alicui de victu et amictu: versorgen, besorgen, ernähren: táplálni, tartani, ki-tartani. *Syn.* widržať, wižiwiť, žiwiť, zaopatriť ňekoho, žiwnosť dať ňekomu, zafedrowať. *II. rec.* fedrowať sa: iuvari, adiuvari. geholfen werden, segítetni. 2) se iuvare, adiuvare: sich helfen: segíteni magán. 3) se fulcire, sustentare; fulciri, sustentari: sich unterstützen, unterstützt werden: gyámolítani magát, gyámolíttatni. 4) curare se, providere sibi; curari, provideri: sich versorgen; besorgt (versorgt) werden: magára gondot viselni, maga hasznára járni; gondviselés alatt lenni. 5) se alere, sustentare, nutrire; ali, sustentari, nutriri: sich ernähren, ernährt werden: élödni, táplálgatni magát táplaltatni, tartatni, ki-tartatni.

fedrowňe, *adv.* auxiliariter, auxiliatorie, utiliter, subsidiarie: behülflich, verhülflich, beförderlich: segítve. *Syn.* fedrowňički, napomahaťňe, nápomocňe. 2) fulciendo, unterstützend, beistehend: gyámolítva, támasztva, támogatva. 3) provisorie, officiose: behülflich, gefällig: gondoskodva, készen szolgálatra. 4) nutritie, nutriendo, alendo: besorgend, versorgend, ernährend: táplálva. tápláló módon.

fedrowní, á, é, *adj.* adiuvans, utilis, auxiliaris, e; subsidiarius, a, um: behülflich, helfend, dienend: segítő, szolgáló. *Syn.* fedrowňički dopomahaťní, napomahaťní, užitečňí. *Usus.* Fedrowní List. *a*) compassus, us, m. literae compassuales, literae de executione administranda (intentanda): Hülfsbrief: segítő levél, melly más hatalom alatt lévő helységben törvényes el-intézésnek elég-tételére adattatik. *b*) salvus conductus, us, m. literae salvi conductus, literae credentionales (fidem adferentes): Begleitungsschreiben, Beglaubigungsschreiben, Creditiv: hiteles levél, kísérö levél; királyi parantsolat, mellynek erejével valaki magát szabadságában oltalmazhattya; vagy idegen országból, mellybe által szökött, szabadon minden bántás nélkül viszsza jöhet. 2) fulciens, suffultivus, a, um: unterstützend, beistehend: gyámolító. 3) provisorius, curatorius, officiosus, a, um; servilis, utilis, e: behülflich, beförderlich, gern helfend, gefällig: gondoskodó, örömest segítő, szolgáló. Fedrowní Otec, v. Fedrowňík. 4) nutritius, nutritivus, a, um: besorgend, versorgend, ernährend: tápláló, tartó, nevelő.

Fedrowňica, i, f. adiutrix, auxiliatrix, opitulatrix, cis. f. Helferinn, Hülfsleisterinn, Beförderinn, Unterstützerinn: segítőné. *Syn.* Fedrowňička, Nápomocňica, Pomocňica: 2) fultrix, sustentatrix, cis, f. Unterstützerinn, Beisteherinn: gyámolítóné. *Syn.* Podperačka, Podpíračka, Podporňica. 3) curatrix, tutrix: Besorgerinn, Versorgerinn: gond-viselőné, gyám-anya. *Syn.* Opatrowňica. 4) altrix, nutrix sustentatrix: Versorgerinn, Ernährerinn: táplálóné. *Syn.* Pestunka.

fedrowňiččin, et fedrowňičin, a,

a, e, adj. poss. adiutricis, sustentatricis, curatricis, altricis: der Helferinn, Unterstützerinn, Versorgerinn, Ernährerinn gehörig: segítönié, gyámolítónié, gondeviselönié, táplálónié.

Fedrowňička, i, f. v. Fedrowňica.

fedrowňicki adv. v. fedrowňe.

fedrowňický, á, é, adj. v. fedrowný.

Fedrowňictwí, á, n. v. Fedrowáňí.

Fedrowňík, a, m. adiutor, auxiliator, opitulator, succursor, subventor, is, m. Helfer, Hülfsleister, Unterstützer, Beförderer: segíö, segítséget nyujtó. Syn. Nápomocňík, Pomocňík. 2) fultor, suffultor, sustentator, protector, tutor, fautor: Unterstützer, Beisteher: gyámolító, óltalmazó, meg-tartó, jó akaró. Syn. Podperač, Podpírač. 3. curator, provisor; BesorgerVersorger: gond-viselö, gyám-atya. Syn. opatrowňík, fedrowný Otec. 4) altor, sustentator, nutritor; nutritius, i, m. Versorger, Ernährer: tápláló, nevelö, tartó. Syn. Pestún, Wižiwitel, Žiwitel.

Fedrowňík, u, m, v. fedrowný List.

fedrowňíkow, a, e, adj. poss. adiutoris, sustentatoris, curatoris, altoris; dem Helfer, Unterstützer: Versorger, Ernährer gehörig: segítöé, gyámolítóé, gond-viselöé, táplálóé.

Fedrownost, i, f. v. Fedrowáňí.

Fedrunek, nku, m. idem.

Felčer, a, m. chirurgus Cic. (chyrurgus) Cels. medicus vulnerarius: Wundarzt: borbély, seb-orvos, seb-gyógyító. Syn. Ránár, Ranhogec, Ranhogič, Ranhogitel, Ranléř, Ranlekár, vulg. Barwír, Felčger. Usus. Wogenský Felčer, chirurgus, militaris, Feldscherer, Feldscher: tábori borbély (seb-orvos).

ferčerčin, a, e, adj. poss. chirurgi uxoris, der Wundarztinn gehörig, borbélynié, seb-orvosnié, seb gyógyítónié. Syn. ránárčin, ranhogiččin, ranhogitelčin, ranlehárčin, ranléřčin, vulg. barwírčin, felčgerčin.

Felčeřeňí, á, n. v. Felčerstwí.

felčeřiť, il, ím, V. I. imp. čer. artem chirurgicam exercere, chirurgum esse (agere): ein Wundarzt seyn, einen Wundarzt abgeben: borbélykodni, borbély (seb-orvosi) tudományt gyakorolni. Syn. ranáriť, Rani hogiť (léčiť), ranlehářiť, vulg. barwíriť, felčgeriť.

Felčerka, i, f. chirurgi coniux, medica vulneraria: die Wundarztin, borbélyné, seborvosné, seb-gyógyítóné. Syn. Ranárka, Ranhogička, Ranhogitelka, Ranléčka, Ranlekárka, vulg. Barwírka, Felčgerka. Usus. Wogenská Felčerka, chirurgi militaris uxor, Feldschererinn, Feldscherinn: tábori borbély (seb-orvos) felesége, tábori borbélyné.

Felčerňa, i, f. chirurgi officina, Wundarztstube, seb-orvos (borbély) mühely. vulg. Barwírňa, Felčgerňa.

felčerow, a, e, adj. poss. chirurgi, dem Wundarzte gehörig: borbélyé, seb-orvosé, seb-gyógyítóé. Syn. ranárow, ranhogcow, ranhogičow, ranhogitelow, ranlehárow, ranléřow, vulg. barwírow, felčgerow.

Felčerowáňí, á, n. v. Felčerstwí.

felčerowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. felcerik.
felčerſki, *adv.* chirurgice, wundarztmäßig, wundarztneimäßig, chirurgiſch: borbélyossan, borbély (seb-orvos) módon. *Syn.* ranárſki, ranhogitelſki, ranlekárſki, pofelčerſki, *vulg.* barwirſki, felčgerſki.
felčerſki, á, é, *adj.* chirurgicus, a, um; chirurgos adtinens: chirurgiſch, den Wundarzt oder die Wundärzte betreffend: borbélyi, seb-orvosi, borbélyt (seb-orvost) illető. *Syn.* ranárſki, ranhogitelſki, ranlekárſki *vulg.* bárwirſki, felčerſki. Felčerſké Umeňí, v. Felčerſtwí. Felčerſtſké Nádobi, Náſtroge, Sprawi: instrumenta chirurgica, Wundarztneizeug, Feldſchererzeug: borbély (seb-orvosi) szerszám. Felčerſkí Sekač (Sekáček, Nožíček): scalpellum chirurgicum, Barbierkneif, Schnappel: ér-vágó (seb-tisztító) késetske. *boh.* barwířſkí knip.
Felčerſtwí, á, n. ars chirurgica *Hygin.* chirurgica *Cels.* chirurgia *Cic.* ae, f. die Wundarztneikunſt, Feldſcherkunſt, Wundarztnei, Chirurgie: borbély (seb-gyógyító) tudomány, *Syn.* Felčereňí, Felčerowání, felčerſké Umeňí, Ranárſtwí, Ranhogectwí, Ranhogictwí, Ranhogitelſtwí, Ran Lekárſtwí, Ran Léčení, *vulg.* Barwírſtwí, Felčgerſtwo.
* Felčger, a, m. etc. v. Felčer, etc.
† Fendrich, a, m. v. Záſtawník.
† Fénik, u, m. v. Babka.
† Fenikel, klu, m. v. Koper wlaſkí, grécke Seno.
Féniks, a, m. phoenix, icis, f. *Tacit.* der Pfenix, Pfönix; fabelhafter Vogel, der über fünfhundert Jahre lang leben, ſich hernach verbrennen, oder auch ſo im Neſte ſterben ſoll, worauf aus ſeinem Neſte ein junger Vogel Pfönix hervor wachſen ſoll: féniks madár.
Fere, u, m. iunctura, adsutura, consutura, ae, f. consuitio, adsuitio, nis, f. das Heft: öszve fértzölés. *Syn.* Šew, Šťah, *vulg.* Heft.
fercowaní, á, é, *p. c.* adsutus, consutus, a, um: geheftet, öszve-fértzöltt. *Syn.* wifercowaní, zeſíwaní, ſťáhnutí, ſťahowani, *vulg.* heftowaní.
Fercowáňí, á, n. rara consuitio, adsuitio, consarcinatio, nis, f. das Heften, öszve-fértzölés. *Syn.* Wifercowáňí, Zeſíwáňí, Šťahowáňí, *vulg.* Heftowáňí.
fercowať, cowal, cugem V. I. *imp.* cug: rare consuere, adsuere, consarcinare: heften, annähen: öszve-fértzölni. *Syn.* wifercowať, ſťahowať, zeſíwať, *vulg.* heftowať.
Fercowňica, i, f. consarcinatrix, quae rare consuit (adsuit, consarcinat): Hefterinn, fértzölő aszszony, öszve-fértzölőné. *Syn.* Fercowňička.
fercowňiččin et fercowňičin, a, e, *adj. poss.* consarcinatricis, der Hefterinn gehörig, fértzölőnié.
Fercowňička, i, f. v. Fercowňica.
Fercowňík, a, m. consarcinator, is, m. qui rare consuit, adsuit, consarcinat: Hefter, fértzölő, öszve-fértzölő.
fercowňíkow, a, e, *adj. poss.* consarcinatoris, dem Hefter gehörig, fértzölőé.
Ferdinand, a, m. Ferdinandus, i, m: Ferdinand, ein Mannsname: ferdinánd.

fer-

ferdinandow, a, e, *adj. poss.* ferdinandi, dem Ferdinand gehörig, ferdinándé.
* Ferenc, a, m. v. Frančisek.
* Ferko, a, m. *idem.*
† Fermež, e, f. v. Firnags.
† Fernepok, u, m. v. Drezulka.
* Fero, a, m, v. Frančisek.
† Fersláǧ (Ferslóǧ), u, m. v. Bedno.
† Fertuch, u, m. v. Fertuska.
† Fertusček, u, et sečku, m. *dem. ex* Fertusek, v. *seq.*
Fertustička, i, f. *dem.* antipendiolum, perizoniolum, praecinctoriolum, i, n. castula, ae, f. das Schürzlein, kleines Fürtuch: kötényetske. *Syn.* Pasňička, Zapásňička, Záponečka, Zásterka. *boh.* Fertusček.
Fertusečka, i, f. *dem. idem.*
Fertusek, sku, m. v. seq.
Fertuska, i, f. antipendium, praecinctorium, semicinctum, subligaculum, perizonium, i, n. die Schürze, das Fürtuch: kötény, elö-kötö. *Syn.* Pasňica, Zapásňica, Záponka, Zásterka, Zástera. *boh.* Fertuch, Pasňice. *Usus.* Kúpelná Fertuska (*boh.* Cechlel, Gaca): subligaculum balneatorium, Badschürze, Badfürtuch: feredö elö-kötö, förödö kötény.
† Ferula, e, f. v. Packa. 2) v. Kokorjk lesňí. 3) v. Sart, Wít.
* Ferus, a, m. v. Frančisek.
* Ferusek, ska, m. v. Frančisecek.
* Ferusko, a, m. *idem.*
* feruskow, a, o, *adj.* v. frančisečkow.
† Festunek, nku, m. v. Pewnost 5. Nro.
† Fiaker, kru, m. v. Fintow, kriti koč.
Fiala, i, f. v. Fialka.
Fialečka, i, f. *dem. ex seq.*

Fialka, i, f. viola, ae, f. *Plin. H. N.* die Viole, Veilchen: viola, ivolya (ibolya). *Syn.* Fiala. *Usus.* Bilá Fialka, viola alba, Cheiranthus albus Linn. leucoion (um), i, n. *Colum.* weiße Viole, weißes Veilchen, fejér viola, breznowa Fialka, viola odorata Linn. Brunatá Fialka, purpurea viola, braunes Veilchen, piros viola. Černá Fialka, viola nigra, *Virg.* schwarzes Veilchen, szederies viola. Čerwená Fialka, viola rubra, Cheiranthus incanus Linn. rothes Veilchen, vörös viola. Plňá (psá) Fialka, viola canina, Hundveilchen, kutya-viola. Španielská Fialka, viola hispanica, spanisches Veilchen, spanyol-viola. — Swetlá Fialka, viola coerulea, Cheiranthus albus Linn. blaues Veilchen, kék viola. — Trogičná (Swateg Trogici) Fialka, viola tricolor Linn. dreyfärbiges Veilchen, három szinü viola, Sz. Háromság violája. Wlaská Fialka, leucoium italicum, welsche Viole, olasz viola. Žltá Fialka, viola lutea, Cheiranthus cheiri Linn. gelbes Veilchen, sárga viola.
fialkowí, á, é, *adj.* violaceus, a, um: violett, veilchenblau, violenbraun, veilchenfarbig: viola szinü. *Syn.* fialowí. *Usus.* Fialkowá Sukňa, violacea (coloris violacei) toga, violenbrauner Rock, viola szinü szoknya.
fialowí, á, é, *adj. idem.*
Fičkár, a, m. vir secundariam cerevisiam vendens, Frischbiermann, fitzkó-árúló. *boh.* Řzedinář.
fičkárčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Fickárka, *i*, f. femina secundariam cerevisiam vendens, Frischbierweib, fitzkó - árúló aszszony. *boh.* Rzedinářka.

fickárow, *a*, *e*, *adj. poss. ex* Fickár.

Ficko, *a*, m. cerevisia secundaria, das Frischbier, Nachbier, Kofeet: fitzkó, útoly ser, hátúlsó ser, ser-allya. *Syn.* frisské Piwo na Kwasnicách. *boh.* Patoki, Rzedina, Rzedinka. NB. Brečka ge Mláto z Wodú zwarené; Chmelňica, Kdiž sa Chmel do Brečki dá, a Piwo ge teprw w Sudkoch. 2) v. *seq.*

Ficúr, *a*, m. trossulus *Seneca.* comtulus, comtus, cincinnatus, i, m. Stutzer (verächtlich), Petitmaitre; nyalka, hetyke, büszke, betyár.

Ficúrček, *a*, et rečka, m. *dem. ex seq.*

Ficúrek, rka, m. *dem. ex* Ficúr.

Ficúrení, *á*, n. v. Ficúrstwí.

ficúrit, *il*, *ím* V. I. *imp.* čur: trossulum esse (agere), ein Stutzer seyn, hetykékedni, betyárkodni.

ficúrow, *a*, *e*, *adj. poss.* trossuli, dem Stutzer gehörig, betyáré, nyalkáé.

Ficúrowání, *á*, n. v. Ficúrstwí.

ficúrowat, rowal, rugem, v. ficúrit.

ficúrski *adv.* more trossuli, comtule: stutzerisch, nyalkán, betyárossan.

ficúrskí, *á*, *é*, *adj.* trossulos adtinens, comtulus, a, um: stutzerisch, nach dem Putze strebend, die Stutzer betreffend: nyalka, betyáros.

Ficúrstwí, *á*, n. ornatus (decoris, elegantiae) nimium studium, (trossulatus, ûs, m.) die Stutzerey, das Streben, nach dem Putze: nyalkaság, betyárság. *Syn.* Ficúrení, Ficúrowání.

Fidlikár, *a*, m. imperitus (tyro) fidicen, ein kunstloser Geiger, Anfänger: roszsz (tudatlan) hegedüs. *Syn.* zlí Hudec.

fidlikárow, *a*, *e*, *adj. poss.* ex praec.

Fidlikowání, *á*, n. imperitus (in concinnus) fidibus cantus, das kunstlose (unstimmige), schlechte) Geigen, roszsz (tsikorgó) hegedülés. *Syn.* zlé (neporádné) na Husláchch Hraní.

fidlikowat, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: inconcinne (imperite) fidibus canere, ludere: kunstlos (schlecht, unstimmig) geigen; roszszúl hegedülni, a' hegedût tsikorgatni. *Syn.* zle hust, neporádňe na Huslách hrát.

* **Fifrání**, *á*, n. v. Skamrání.

* **fifrat**, ral, rem V. I. *imp.* ri, v. skamrat.

* **Fifrání**, *á*, n. v. Skamrání.

* **fifrawat**, *al*, *ám*, v. skamrawat.

* **fifrawe** *adv.* v. skamrawe.

* **fifrawí**, *á*, *é*, *adj.* v. skamrawí.

* **Fifrawost**, *i*, f. v. Skamrawost.

* **Fig**, *u*, m. v. Fik.

* **Figalka**, *i*, f. v. Fialka.

* **figalkowí**, *á*, *é*, *adj.* v. fialkowí.

Figel, ğlu, m. ars, artis, f. sycophantia, ae, f. *Plaut.* machinatus, ûs, m. technae, arum, *f. pl* dolus, i, m. fraus, dis, f. Cabale, Cabbala, der Rank, Schlich, Kunstgriff, die Betriegerey, List, listiges Mittel, Trachôlerey: ravaszság. *Syn.* Falef, Lest. *Usus.* Figlem ňekoho prewísť, vincere aliquem dolo, den Rank jemanden ablaufen, ravasz-

vaszsággal (tsalárdsággal) valakit meg-elözni, meg-györni. To sú ken same Figle, a Pletki (*boh.* Frafki): hae sunt purae putaeque technae et nugae (gerrae, res ineptae, fictiones politicae: dieß sind nur lauter Ränke (Kunstgriffe), und Possen (Narrenpossen, Fratzen): ez mind tsak ki-gondolt ravaszság, és merő bolondság. Na Figle trefit (prisk), detegere artes, hinter die Schliche kommen, a' ravaszságot fel-keresni, reá jönni.

Figlár, a, m. sycophanta, ae; m. *Terent.* dolosus, fraudulentus, technicus, i, m. versipellis homo: Chicaneur, Betrieger, Ränkeschmieder, Cabbalist, Ränkevoll, Ränkvoll, Trachsler, der, z. B. durch Ränke einen Vortheil zu erjagen sucht: virgontz, nagy mester, tsalárd, ravasz. *vulg.* Trákßler. *Usus.* Ge to welki Figlár, est magnus cabbalista (technicus), er ist ein großer Cabbalist, er ist ränkevoll: nagy mester ö, nagy hamiskodó. 2) impostor, homo nequam (perditus); Range, ein gottloser Range: tsalárd, álnoksággal mást meg-tsaló.

figlárčin, a, e, *adj. poss. fem.* dolosae, fraudulentae: der Chicaneurinn (dem ränkevollen Frauenzimmer) gehörig, tsalárd aszszonyé, személlyé.

Figláreňí, á, n. molitio dolorum, das Umgehen mit Ränken, ravaszkodás, mesterkedés tsalárdkodás, patvarkodás, hazudozás, tsalárdsággal való élés. 2) v. Figlárstwí.

figlárit, il, ím V. I. *imp.* glar: moliri dolos, mit Ränken umgehen, ravaszkodni, mesterkedni, tsalárdkodni, patvarkodni, hazudozni, tsalárdsággal élni. 2) v. figlowat.

Figlárka, i, f. sycophanta, dolosa, fraudulenta *fem.* Chicaneurinn, Betriegerinn, Ränkeschmiedinn, Cabbalistinn, ränkevolles Frauenzimmer, ravaszkodó aszszony, mesterkedöné.

figlárow, a, e, *adj. poss.* sycophantae, technici: dem Chicaneur gehörig, ravaszkodó emberé, mesterkedöe.

figlárski *adv.* sycophantiose *Plaut.* arte pelasga, machinose, dolose, fraudulente, technice: ränkevoll, ränkvoll, listig, betriegerisch: patvarosoh, tsalárdúl, ravaszon, ravaszkodva, ravaszsággal, mesterkedve. *Syn.* falešňe, leštiwe, pofiglárski.

figlárskí, á, é, *adj.* sycophantiosus *Plaut.* machinosus, fraudulentus, technicus, a, um: ränkevoll, ränkvoll, betriegerisch, listig: ravasz, ravaszkodó, mesterkedö, tsalárd, ész-vesztö. *Syn.* falešní, leštiwí.

Figlárstwí, á, n. dolosa circumventio, machinositas, sycophantia, ae, f. Rank, Betriegerey, Listigkeit: ravasz mesterkedés, álnokság, ravaszság, tsalárdság. *Syn.* Figláreňí, Figlowáňí. *Usus.* Welké (kumštowné) Figlárstwí, Phrynichi luctatio, künstlicher Rank, große Betriegerey, mesterséges álnokság. 2) argutiae, arum, f. *pl.* Spitzfindigkeit, Künsteley: ravász (mesterséges) okoskodások, ki-fogások. 3) v. Figel.

Figlowáňí, á, n. idem. *vulg.* Trakšlowáňí.

figlowat, lowál, lugem V. I. *imp.* lug: dolose (per technas) agere, machinari, sycophan-

phantari *Plaut.* sycophantissare, aliquem dolo circumvenire, nectere alicui dolum, uti arte (dolo etc.) adversus aliquem: einen Rank spielen Jemanden (*dat.*), Ränke oder Betriegerey spielen: ravaszkodni, tsalárdkodni, patvarkodni, hazudozni, mesterkedni. *Syn.* figlárit, *vulg.* trakslowat. 2) argutari, künsteln, zu große Kunst (Kunstgriff) anwenden, ravasz okoskodásokkal (mesterséges ki-fogásokkal) élni.

* Figoček, čku, m. v. Fioček.

* Figoček, čku, m. v. Fiočeček.

* Figok, u, m. v. Fiok.

* figokowí, á, é, *adj.* v. fiokowí.

† figowí, á, é, *adj.* v. fikowí.

† Figúra, i, f. v. Obraz, Podoba, Podobenstwí.

† Figúrka, i, f. v. Obrazček, Podobka.

Fik, u, m. *a*) Strom: ficus, i, et ûs, f. ficaria, ae, f. Ficus Carica Linn. Carica Offic: die Feige, der Feigenbaum: fige-fa, füge-fa. *Syn.* fikowí Strom. *Usus.* Egiptskí (malinowí) Fik, ficus, sycomorus, i, f. Linn. egyptischer Feigenbaum, Adamsfeige, Maulbeerfeige: egyiptomi (szederjes) füge-fa. Malí Fik, chamaeficus, kleiner Feigenbaum, kis-füge-fa. Planí (lesňí) Fik, wilder Feigenbaum, dessen Feigen nicht reif werden: vad fige (füge) fa. *b*) Owoce: ficus, i, m. et ûs: f. die Feige: fige, füge. *Usus.* Nechutní Fik, marisca, die ungeschmackte Feige, keserű fige (füge). Nezrelí Fik, grossus, unzeitige Feige, éretlen füge. Sušení Fik, carica, die trockene Feige, aszszú fige. *Prov.* Fiki žádá, ficum cupit *Aristoph.* Commoditatis alicuius gratia blanditur. 2) zemskí Fik: Lathyrus tuberosus Linn. *Aliud est* Wodnica, *vel* Kolník, zemskí orech zemska mandla. 3) ficus, i, m. condyloma, atis, n. Feigwarze, Feigblatter (vom Reiten): süly, farkas, füge forma lapos kelés, seggen kelt kelés. *Syn.* Wlk, Bradowica na Zadku, fikowá Ňestowica. 4) sanna ficaria, ae, f. Verhöhnung, Verspottung, die mit dem Feigenweisen geschieht: füge-mutogatás (mutatás). *Syn.* Fiku pozadne Ukazowáňí. *Usus.* Nekomu Fik ukázat, aliquem subsannare, jemanden verhöhnen (verspotten) durch das Feigenweisen: fügét újjával valakinek mutatni.

Fikáňí, á, n. fletus suspiriis mixtus, vagitus, ûs, m. vagitatio, nis, f. das seufzende Weinen, das Quäken, Wimmern der Kindern: nyifogás, nyivás, nyivátskolás. *Syn.* Fik, Zafikáňí.

fikat, al, ám V. I. *imp.* kag: suspiriis interpositis flere, vagire, vagitare: Quäken, wimmern, von Kindern: nyifogni, nyivni (nyivok) nyivátskolni (nyivátskolok). *Syn.* záfikat.

Fikáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

fikáwat, al, ám. *freq.* ex fikat.

fiknút, knul (kel), knem V. P. *imp.* kňi, v. uderit.

fiknutí, á, é, *p. c.* v. uderení.

Fiknutí, á, n. v. Uderení.

fikowí, á, é, *adj.* ficeus, ficulneus, a, um, ficum adtinens: die Feige betreffend, fügét illető. *Usus.* Fikowí List, folium ficulneum (fici), das Feigenblatt, füge-fa levél. Fikowí Strom,

Strom, v. Fík. Fíkowá Bradowica (Ňestowica), v. Fík 3. Nro. Fíkowá Zahrada, ficaria, ficetum, Feigengarten, fügés kert (hely). Fíkowá Zelina, i náč mensí Krwawńík: chelydonium minus, Schwalbenwurz, Schellkraut, füge levelü fü.

Filagoria, i, f. nubilarium (nubilar) hortense, villa voluptaria, voluptarium, i, n. Lusthaus, Gartenhaus: filegogoria; szin, melly alá esö ellen ember vonja magát. *Syn.* zahradňí Domček, zahradňá Izbička.

Filec, lca, m. *Plur. nom.* Filce, *gen.* Filcow: v. Bátoh. 2) v. Parnažák. 3) v. Mesec.

Filečeк, čku, m. *dem. ex praec.* v. Bátožček. 2) v. Mesček.

Filek, lka, m. superior in chartifoliis, der Pamfili, der Ober im Kartenspiele: filkó, felsö a' kártya-játékban. *Syn.* Horńík. *Usus.* Budeme sa hrať na Filka zelenébo, pro viridi superiore ludemus, wir werden auf den grünen Pamfili spielen, zöld filkóra fogunk játszani (jádzani). *Prov.* Nech sem gá Filek, keď to prawda ňeňí: dispeream, si vere non narro; ich soll ein Schelm seyn, wenn das nicht wahr ist: huntzvut legyek, ha ez nem igaz.

† Filfas, u, m. v. Kosík, Opálka.

filigránski *adv.* delicate, minute, opere phrygio: fein, zärtlich: finom, ékessen, filigrámi módon.

filigránskí, á, é, *adj.* delicatus, minutus, phrigius, a, um: fein, zärtlich: ékes, szép, filigrámi. *Usus.* Filigránská Robota, labor phrygius, delicatus: feine Arbeit: filigrámi (ékes) munka.

Filip, a, m. Philippus, i, m. Philipp, Fülep. *Usus.* Nech sem Filip, gestli etc. sim stipes, si: ich soll ein Tölpel seyn, wenn: Kukkó legyek, hogy ha. Wiskočil, gako Filip s Konopi: ut asinus ad lyram prosiliit, er schickt sich darzu, wie der Esel zur Cither: igen tud a' hajdú harangot önteni.

Filipček, a, et pečka, m. *dem. ex* Filipek.

filipčekow, a, e, *adj. poss.* v. filipkow.

filipčin, a, e, *adj. poss.* uxoris Philippi, der Philippsgattinn gehörig, fülepnié, fülep feleségié.

Filipek, pka, m. *dem.* parvus Philippus, ein kleiner Philipp, Fülepke, kis Fülep.

Filipka, i, f. Philippi coniux, die Philippinn, Gattinn des Philipps: Fülepné, Fülep felesége.

filipkow, a, e, *adj. poss.* parvi Philippi, dem kleinen Philipp gehörig, kis Füleppé. *Syn.* filipčekow.

filipow, a, e, *adj. poss.* Philippi, dem Philipp gehörig, fülepé.

Filko, a, m. v. Filek.

† Filozof, a, m. v. Mudrák, Mudrec (Mudre) swetskí, Mudromilec, Mudromilenec, Mudromiláček, Mudromilowńík.

† Filozofia, i, f. v. Mudrosť swetská, Mudractwí, Mudrctwí, Mudromilenstwí, Mudromilowńictwí

Filpán, u, m. vectis putealis, in fronte putei lignum: Pfaulbaum, Wellbaum, Hebebaum, Hebel, Heber, Hebestange, Hebeisen: kút kankalik.

† Fimel, mlu, m. v. Ocelka.

† Findža, i, f. v. Šálka.

† Findžečka, i, f. v. Šálečka.

† Findžička, i, f. *idem.*

Finland, u, m. Scandinavia, Finnia, ae, f. Finnland, Grönnland: Finlandia (finlandusi) ország.

Finlanďan, a, m. Scandinavus, Finnus, i, m. Scandinaviae (Finniae) incola: Finnländer, Finne, Grönnländer: finlandusi férfi.

finlánďancin, a, e, *adj. poss.* scandinavae, Finnae: der Finnländerinn, (Grönnländerinn) gehörig: finlandusi aszszonyé, (személyé).

Finlanďanka, i, f. Scandinava, Finna, ae, f. Finnländerinn. Finne, Grönnländerinn: finlandusi aszszony.

finlanďanow, a, e, *adj. poss.* Scandinavi, Finni: dem Finnländer (Grönnländer) gehörig: finlandusi emberé.

finlandſki, *adv.* finnice, more scandinavorum: finnländisch, finnisch: finlandusi módon.

finlandſkí, á, é, *adj.* finnicus, scandinavus, a, um: finnländisch, finnisch: finlandusi.

† Finta, i, f. v. Zmíſlenka.

† Fintowáňí, n. v. Zmiſleňí, Zmíſláňí.

† fintowati, owal, uji (u), v. zmíſlať, zmiſlet.

Fiočeček, čku, m. *dem. ex seq.* v. Prečineček.

Fioček, čku, m. *dem ex seq.* v. Prečinek.

Fiok, u, m. forulus, loculus, i, m. Schubladen: fiok. *Syn.* Prečin, Prehrad, Prehradek.

fiokowí, á, é, *adj.* loculatus, a, um: aus (von) Schubladen, fiókos. *Syn.* prečinkowí. *Usus.* Fioková Truhla, i nač Truhelňík: arca loculata, forulus (loculus) reciprocus, forulus, loculus: Schubladen, Schubkaſten: fiókos láda.

Firhanek, nku, m. cortina, plaga, ae, f. velum, i, n. der Vorhang: firhang. *Syn.* Opona. *Usus.* Firhanki na Okňe zaťáhnúť, obtendere (praetendere) vela fenestrae, vorhängen das Tuch vors Fenſter, bé-húzni ablakon a' firhangot.

† Firhang, u, m. *idem.*

† Firhank, u, m. *idem*

* firiglánſkí, á, é, *adj.* v. filigránſkí.

Firnagſ, u, m. vernix, icis, m. der Firniß: enyves (gyántás) szurok. *Syn.* firnagſowí Oleg, galowcowá Smola, *vulg.* Lagír, *boh.* Fermež, Lák. *Usus.* Suchí Firnagſ, vernix sandaruca, dürrer Firniß, száraz enyves szurok.

firnagſowaní, á, é, p. c. vernice obductus, a, um: gefirnißt, gyántározott, meg-firnajzoltatott. *Syn.* wifirnagſowaní, zafirnagſowaní. *vulg.* lagírowaní.

Firnagſowáňí, á, n. vernice obductio, das Firniſſen, die Firniſſung: gyántározás, firnajzolás, meg-firnajzolás. *Syn.* Wifirnagſowáňí, Zafirnagſowáňí. *vulg.* Lagírowáňí.

firnagſowať, ſowal, ſugem V. I. *imp.* ſug: vernice obducere, firniſſen, gyántározni, firnajzolni, meg-firnajzolni. *Syn.* Wifirnagſowať, zafirnagſowať. *vulg.* lagírowať.

Firnagſowáwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq. vulg.* Lagírowáwáňí.

firnagſowáwať, al, ám, *freq. ex* firnagſowať. *vulg.* lagírowať.

firnagſowí, á, é, *adj.* verniceus, a, um; mit Firniß gemacht, Firniß: gyántás, enyves. *Usus.* Firnagſowí Oleg, v. Firnagſ.

Fiſkal,

Fiſkál, a, m. v. Fiſkáliſ.
fiſkálčin, a, e, *adj. poss.* ex Fiſkálka.
Fiſkáliſ, a, m. Fiscalis, is, Fiscus, i, m. Fiscal, Fiskal: Fiskális.
fiſkáliſčin, a, e, *adj. poss. ex seq.*
Fiſkaliſka, i, f. uxor Fiscalis, Fiscalinn, Fiskalinn, Fiskálisné. *Syn.* Fiſkálka.
fiſkaliſki *adv.* v. fiſkálſki.
fiſkáliſki, á, é, *adj.* v. fiſkálſki.
Fiſkáliſtwí, á, n. v. Fiſkálſtwí.
Fiſkálka, i, f. v. Fiſkáliſka.
fiſkálow, a, é, *adj. poss.* ex Fiſkál.
fiſkálſki *adv.* fiscaliter, more fisci: fiscaliſch, fiskaliſch: fiskálisi módon.
fiſkálſkí, á, é, *adj.* fiscalis, e: fiscaliſch, fiſchkaliſch: fiskálisi.
Fiſkálſtwí, á, n. fiscalatus, us, m. Fiscalamt, Fiscalat, Fiskalat, Fiscalſtelle, Fiskalſtelle: fiskálisság.
Fiſpán, u, m. *a*) bílí: ossa sepiae, weißes Fiſchbein, Knochen der Seekatz: Sepia officinalis Linn. fejér hal tsont. *b*) čérní; maxilla balenae, Balaenae mysticeti Linn. ſchwarzes Fiſchbein, Kiefer der Wallfiſche: fekete hal tsont.
Fitfirik, a, m. v. Frčkár.
Fizula, i, f. faba, ae, f. *Varr. Ovid. Plaut.* Phaseolus vulgaris Linn. die Bohne, Fiſollen: bab, magyar borsó. *vulg.* Fazola, Fazula. *Prov.* Gá muſím tuto Fizulu zeſt', isthaec in me cudetur faba *Terent.* ich werde es ausbaden müſſen; das muß ich wegfreſſen: ezért a' dologért én lakolokmeg. 2) Dluhá (koſátá, podluhowaſtá, ráčá, turecká, welká) Fizula: anaca caben, ae, f. fasellus, phaseolus *Plin. H. N.* fasellus *Virg. Colum.* phasiolus, i, m. phaseolus turcicus, smilax, cis, f. pisum graecum: die türkiſche Bohne, Schminkbohnen, Wälſchbohnen, Faſeolen: kasza bab, horgas-bab, török-bab, török-borsó, rátz-bab, fa szuly, fuszuly, paszuly. *Syn.* turecký (welký) Hrach, *vulg.* Paſula.
Fizulečka, i, f. *dem. ex seq. vulg.* Fazolečka, Fazulečka, Paſulečka.
Fizulka, i, f. *dem.* parva faba, fabula, ae, f. kleine Bohne (Fiſollen), babotska, magyar borsótska. *vulg.* Fazolka, Fazulka, Paſulka.
fizulowí, á, é, *adj.* fabaceus, fabaginus, fabarius, a, um; fabalis, e: bohnen, von Bohnen: babból-való, babhoz-való, babos, magyar borsós. *vulg.* fazolowí, fazulowí, paſulowí. *Usus* Fizulowá Múka: farina fabacea, Bohnenmehl: babliszt. Fizulowá Poléwka, iusculum fabaceum, Bohnenſuppe, Fiſollenſuppe, bableves. Fizulowá Plewa, fabaginum acus, Bohnenſpreu, bab-polyva, bab-töredék. Fizulowá Sláma, fabago, inis, f. fabales stipulae, Bohnenſtroh, bab-szalma, bab-szár.
* Fláček, čku, m. v. Fleček.
* flačkowaní, á, é, p. c. flečkowaní.
* Fláčkowání, á, n. v. Flečkowání.
* fláčkowať, kowal, kugem, v. flečkowať.
† Fladr, e, m. v. Huba, Hliwa. Břekowí Fladr, v. břekowá Huba.
Flagſter, ſtru, m. emplastrum, i, et cataplasma, atis, n. *Cels.* der Umſchlag, das Pflaſter, z. B.

B. auf die Wunde: ires ruha, flastrom. *Usus.* Hogící Flagſter, sanatorium (curatorium) emplastrum, heilendes Pflaſter, gyógyító flastrom. — Obleuwugící (obmakčugící) Flagſter, malagma, atis, n. *Cels.* malagma, ae, f. *Veget.* erweichender Umſchlag, erweichendes Pflaſter (Mittel), lágyító ír; fájdalmat enyhítő flastrom. — Wikahugící (ſprudzugící, kahaři, káhnúcí) Flagſter, *vulg.* Wezikátor: emplastrum tractorium (adtrahens succos corporis, vesicatorium, emplastrum vesicarium (exulceratorium), Zugpflaſter, húzó flastrom. — Zberagící (ſprimocugící) Flagſter, emplastrum suppuratorium, Eiterpflaſter, das zum Eiter ziehet: evesítő flastrom. *Prou.* Přiložil mu Flagſter, hoc ei favet; locutus est ipsi ad salivam (ad gustum, ad genium), das iſt Waſſer auf ſeine Mühle: szája izíre szóllot; meg-találta az erét.

* Flak, u, m. v. Flek.

* flakowaný, á, é, p. c. v. flekowaný.

* Flakowáňí, á, n. v. Flekowáňí.

* flakowak, kowal, kugem, v. flekowak.

* Flakowka, i, f. v. Flekowka.

Flander, dra, m. *Plur. nom.* Handri (*boh.* drowé), *genit.* Flandrow: Flander, dri, morinus, i, m. Flander, Flämminger: flandriai ember, Flandrus.

flanderſki *adv.* flandrice, flandriſch, flämiſch, flämmingeriſch: flandriáúl. *Syn.* poflanderſki.

flanderſký, á, é, *adj.* flandricus, a, um: flandriſch, flämiſch, flämmingeriſch: flandriai.

Flandra, i, f. bestia, ae, f. die Beſtie, Flitſche, Luder: szajha, szandra, tzandra. *Syn.* Cundra, Klampa, Mrſina, Sandra.

Flándria, i, f. Flandria, ae, f. Flandern, eine Landſchaft in Niederland: flandria tartomány. *Syn.* flanderſká Zem.

flandrin, a, e, *adj. poss.* bestiae, der Beſtie gehörig: szajháé, szandráé, tzandráé. *Syn.* cundrin, klampin, ſandrin.

flandrow, a, e, *adj. poss.* flandri, dem Flander gehörig: flandrusé, flandriai emberé.

Flanet, u, m. rarus pannus albus, Flanell, flanír. *Syn.* Paga.

flanetowý, á, é, *adj.* e raro panno albo, von Flanell, flanírból-való. Flanetowá Sukňa, toga e raro panno albo, Flanellrock, flanír szoknya.

Flár. a, m. negotiator pomarius (fructuarius). Obſthändler, Obſtverkaufer: gyümölts árós, kúfár. *Syn.* Gablčkár, Gablčňík, Owocár, Owocňík. *boh.* Gablečňík.

flárčin, a, e, *adj. poss.* pomariae (negotiatricis), der Obſthändlerinn gehörig, gyümölts árosnéé, kúfárnéé, kofáé. *Syn.* gablčkárčin, gablčňiččin, owocárčin, owocňiččin.

Fláreňí, á, n. v. Flárſtwí.

flárik, il, ím, V. I. *imp.* flar: pomarium esse, cum fructibus negotiari: ein Obſthändler ſeyn, mit dem Obſt handeln: kúfárkodni, kofáskodni, gyümöltsel kereskedni.

Flárka, i, negotiatrix pomaria (fructuaria), opopropola, ae, f. Obſthändlerinn, gyümölts árosné, kúfárné, kofa. *Syn.* Gablčkárka, Gablčňica, Gablčňička, Owocárka, Owocňička. *boh.* gablečňice.

flárow, a, e, adj. poss. pomarii, dem Obsthändler gehörig, gyümölts árosé, kúfáré. Syn. gablíkárow, gablíčníkow, owočárow, owočníkow.
flárſki adv. more pomario, riorum, obsthändlerisch, nach der Art der Obsthändler, gyümölts árosok módjára, kúfár módon. Syn. poſtárſki.
flárſki, á, é, adj. pomarius, a, um; pomarios adtinens: die Obsthändler betreffend, obsthändlerisch: gyümölts árosi, kúfári, kúfáros.
Flárſtwí, á, n. negotiatio pomaria (fructuaria), Obsthandel, Obsthandlerei, kúfárkodás, gyümöltsel - való kereskedés. Syn. Fláreňí.
Flaſa, i, f. lagena, ampulla, ae, f. die Flasche, Carassine (Kar.): palaszk, palatzk, palazk. Syn. Karafina, Skleňica, boh. Láhwice. Usus. Olegowá (na Oleg) Flaſa, lecythus, i, f. Oelflasche, olajos (olajnak való) hasas üveg, korsó.
Flaſár, a, m. lagenarius opifex, confector lagenarum, Flaschner, palatzk-tsináló. Syn. Flaſkár, Flaſnár.
flaſárčin, a, e, adj. poss. lagenariae, der Flaschnerinn gehörig: palatzk - tsinálónié.
Flaſáreňí, á, n. v. Flaſárſtwí.
flaſárit, il, ím V. I. imp. ſat: lagenarium esse, opificium lagenarium exercere: ein Flaschner seyn, palatzk - tsinálo mesterséget üzni.
Flaſárka, i, f. lagenaria, coniux lagenarii: die Flaschnerinn, Gattin des Flaschners, palatztsináló felesége, palatzk - tsinálóné.
flaſárow, a, e, adj. poss. lagenarii, dem Flaschner gehörig: palatzk - tsinálóé.
Flaſárowáňí, á, n. v. Flaſárſtwí.
flaſárowat, rowal, rugem, V. l. imp. rug, freq. ex flaſárit.
flaſárſki adv. more lagenariorum, flaschnerisch, nach der Art (Sitte) der Flaschner: palatzktsinálók módjára.
flaſárſkí, á, é, adj. lagenarius, a, um; lagenarios adtinens: flaschnerisch, die Flaschner betreffend: palatzk-tsinálókat illető.
Flaſárſtwí, á, n. opificium lagenarium, das Flaschnerhandwerk, die Flaschnerei, palatzktsináló mesterség. Syn. Flaſáreňí, Flaſárowáňí.
Flaſčička, i, f. dem. ex seq. Syn. Karafinečka, boh. Láhwička,
Flaſka, i, f. dem. lagenula, ae, f. das Fläschchen, Fläschgen. Caraffinchen: palaszkotska, palatzkotska. Syn. Karafinka, Skleňička, Sklenka.
Flaſkár, a, m. v. Flaſár.
Flaſnár, a, m. idem.
flaſowí, á, é, adj. lagenarius, a, um; lagenam adtinens: die Flasche betreffend: palaszki, palatzki, palaszkos, palatzkos, palatzkot illető. Usus. Flaſowí Futrál, vulg. Pincetok, theca lagenaria, Flaschenfutter, palatzk - tartó tok. Flaſowá Gruſka, pirum ampullaceum, Flaschenbirne, palatzk-körtvély. Flaſowá Tekwica, cucurbita lagenaria, Flaschenkürbiß, palatzk-tök.
† Flaſter, ſtru, m. v. Flagſter.
Fléček, čku, m. dem. laciniola, portiuncula, plicula, ae, f. pannulus, centunculus, i, m. segmentulum, frustulum, i, n. das Flecklein, Fleckchen: fóltotska, fótotska. vulg. Fláček, Fláčik, boh. Flíček. 2) parva macula, labecula, ae, f. Cic. ein

ein kleiner Fleck (Flecken), Schandfleck; motskotska, szennyetske.

fléčkowaný, á, é, p. c. maculosus, varius, variegatus, a, um: fleckig, gefleckt, bunt: babos, tarkás. *Syn.* zafléčkowaný. *Usus.* Fléčkowaný kůň, equus maculosus, fleckiges Roß, babos-ló.

Fléčkowáňí, á, n. maculatio, variegatio, variatio, nis, f. das Flecken, Buntmachen: tarkálás, tarkázás. *Syn.* Zafléčkowáňí.

fléčkowať, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: maculare, maculis interstingvere, vermiculari, variegare: flecken, fleckig oder bunt machen: tarkálni (-lok), tarkázni. *Syn.* zafléčkowať.

Flek, u, m. plica, lacinia, ae, f. assumentum, frustum, supplementum, segmentum, i, n. plicamen, inis, n. portio, appendix, pannus, floccus, i, m. cento, nis, m. der Fleck Stück, z. B. Leder, Tuch etc. fölt, föl. *Syn.* Lata, Plata, Záplata, kus k. p. kožj, Sukna, Plátna etc. *vulg.* Flak, *boh.* Flok. *Usus.* Flek po Fleku (za Flekom), laciniatim, frustatim, fleckweise, fotonként. *Prov.* gaký Mech, taký Flek: dignum patella operculum. Qualis sponsa, talis sponsus: wie die Schüssel, so der Deckel. Wie der Sack, so der Fleck: zsák meg-lelte föltját. Minémű a' zsák, ollyan a' föltja. 2) macula, nota, ae, f. labes, is, f. Fleck, der Flecken, Punkt, Mal, Schandfleck, Schmutzfleck, Mackel im Kleide oder sonst: jegy, fólt, motsok, szenny. *Syn.* Poškwrna. *Usus* Přírodní Flek, naevus, ein angeborner Flecken velünk született bélyeg, jegy. Flek na Twáři, v. Peha. Čerwené Fleki od Horkosti na Těle, obzlasstňe na Prsách: papulas *Cic. Virg.* Hitzbläschen: veres fóltok a' teaten, kiváltképpen a' mellyén a' hivségtöl. Ma wšecku Twár s Fleki pospakenu etc. Flek ze Šati wibrať, excipere maculam e vestimento, einen Flecken aus dem Kleide herausnehmen, ki-venni ruhából a' motskot (fóltot).

flekowaný, á, é, p. c. sarcinatus, consarcinatus, resartus, plicatus, plicitus, consutus, refectus, reparatus, a, um: geflickt; földott, földozott, meg-földózott, meg-földoztatott. *Syn.* latany, plataný zaplátaný, obšíwaný, oprawený. *Usus.* Flekowané Nohawice, pannosae (consutae, plicitae) caligae, geflikte Hosen, fóltos herhe (nadrág). 2) maculatus, maculosus, a, um: gefleckt, befleckt, besudelt; motskos; szennyes. 3) v. flečkowaný.

Flekowáňí, á, n. sarcinatio, consarcinatio, sarcitio, plicatio, refectio, reparatio, nis, f. sutura, consutura, ae, f. das Flicken, die Flickung; földás, foldogatás, földozás, föltozás. *Syn.* Latáňí, Platáňí, Zaplatáňí, Obšíwáňí, Oprawéňí, Oprawowáňí, Poprawowáňí. 2) maculatio, commaculatio, nis, f. das Flecken, Beflecktung, Besudelung; motskolás, szennyézés. *Syn.* Poškwrňeňí, Škwrňeňí. 3) v. Fléčkowáňí.

flekowať, kowal, kugem V. I. *imp.* kug; sarcinare, consarcinare, sarcire, consuere, suere, reconcinnare, panni frusta (plicas) assuere, plicare, reficere, reparare; flicken, z. B. Kleider; földani (földom), földogatni (-tom), földozni (zom),

(zom) foltozni (-zom). *Syn.* latat, platat, zaplatat, obſíwat, oprawit, oprawowat, *boh.* pláceti. 2) maculare, commaculare: flecken, beflecken, besudeln: motskolni (lom), szennyezni (zem). *Syn.* ſkwrňit, poſkwrňit. 3) v. flečkowat.

Flekowatel, a, m. v. Flekowňík.

flekowatelčin, a, e, *adj. poss.* v. flekowňiččin.

Flekowatelka, i, f. v. Flekowňička.

flekowatelow, a, e, *adj. poss.* v. flekowňíkow.

Flekowaťeňí, á, n. macularum contractio, commaculatio, nis, f. das Flecken, Flecken bekommen: meg-mostkolódás, szennyesedés.

flekowaťet, ťel, tím V. I. *imp.* wat: maculas contrahere, maculari, commaculari: flecken, Flecken bekommen: motskolódni, szennyesedni, meg-motskolódni, meg-szennyesedni.

flekowatí, á, é, *adj.* maculosus, maculatus, a, um: fleckig, voller Flecke, besudelt: motskos, szennyes. 2) pannosus, laciniosus, lacer, a, um: lumpig, zerlumpt, voller Lumpen, zerrissen: foltos, fótos. *Syn.* otrhaní.

flekowití, á, é, *adj. idem.*

Flekowka, i, f. plicatura, sutura, reparatura, ae, f. Flickerey, földozás, földozat.

Flekowkár, a, m. v. Flekowňík.

flekowňiččin, a, e, *adj. poss.* plicatricis, sarcinatricis. refectricis: der Flickerinn gehörig, földozónié. *Syn.* flekowkárčin, flekowatelčin, obſiwaččin, latárčin, platárčin, oprawowaččin.

Flékowňička, i, f. plicatrix, refectrix, sarcinatrix, cis, f. die Flickerinn, földozóné. *Syn.* Flekowatelka, Flekowkárka, Latárka, Obſiwačka, Oprawowačka, Platárka.

Flekowňík, a, m. plicator, reparator, sarcinator, is, m. der Flicker: földozó. *Syn.* Flekowatel, Flekowkár, Latár, Obſiwač, Oprawowač, Platár, Poprawowač, Zaplatár. *Usus.* Črewičkárſkí (črewicní) Flékowňík, veteramentarius perdo, Schuhflicker, földozó varga. Kragčírſkí (ſatní) Flekowňík, vestium interpolator, Kleiderflicker, földozó szabó.

flekowňíkow, a, e, *adj. poss.* plicatoris, refectoris, sarcinatoris: dem Flicker gehörig, földozóé. *Syn.* flekowatelow, flekowkárow, latárow, obſiwačow, oprawowáčow, platárow, poprawowačow, zaplatárow.

† Fletňa, e, f. v. Píſčal, Piſčala.

† Fletnář, e, m. v. Píſkač.

† Flíček, čku, m. *dem.* v. Fleček.

† Flinétka, i, f. v. Flinkielka.

Flinta, i, f. sclopus, i, m. telum glandarium, sclopetum, i, n. catapulta longior (manuaria), fistula glandaria (ignifera): die Flinte, Büchse (zum Schiessen), Handbüchse, das Feuerrohr: puska. *Syn.* Búchačka, Pukač, Pukačka, *vulg.* Puſka. *Usus.* Flintu nabit, onerare (implere) sclopum, die Flinte laden (beladen), meg-tölteni a' puskát. S Flinti wiſtrelit, exonerare sclopum, ausschiessen, ki-sütni a' puskát. *Prov.* Za Penáze Flinta ſtrélá (ſtrílá). Umrel Darmodag, naſtal Widrigroſ, v. Darmodag.

Flintár, a, m. sclopetarius, artifex scloporum: Büchsenmacher, puska-tsináló. *vulg.* Puškár.
flintárčin, a, e, *adj. poss.* ex Flintárka.
Flintárení, á, n. v. Flintárstwí.
flintárit, il, ím V. I. *imp.* tar, sclopetarium esse, artem sclopetariam exercere: ein Büchsenmacher seyn, das Büchsenmacherhandwerk treiben: puska-tsináló mesterséget üzni. *vulg.* puškárit.
Flintárka, i, f. uxor sclopetarii, die Büchsenmacherinn, puska-tsináló felesége, puska-tsinálóné. *vulg.* Puškárka.
flintárow, a, e, *adj. poss.* sclopetarii, dem Büchsenmacher gehörig, puska-tsinálóé. *vulg.* puškárow.
flintárski *adv.* more sclopetariorum, büchsenmacherisch, nach der Art der Büchsenmacher, puska-tsinálók módjára. *Syn.* po flintárski, *vulg.* puškárski.
flintárskí, á, é, *adj.* sclopetarius, a, um; sclopetarios adtinens: die Büchsenmacher betreffend, puska-tsinálókat illetö. *vulg.* puškárskí. *Usus.* Flintárské Remeslo, v. seq.
Flintárstwí, á, n. artificium (opificium) sclopetarium: die Büchsenmacherey, das Büchsenmacherhandwerk: puska-tsináló mesterség.
Flintečka, i, f. v. seq.
Flintička, i, f. sclopellus: i, m. catapultula, ae, f. kleine Flinte, Büchse; das Büchschen, Flinetchen: puskátska, kis-puska. *vulg.* Puščička.
flintowí, á, é, *adj.* sclopum adtinens, die Flinte (Büchse) betreffend: puskát illetö, puskához tartozandó. *vulg.* puškowí. *Usus.* Flintowí Křemeň, pyrites serviens fistulae igniferae, silex sclopi: der Flintenstein, puska-tüz-kö. Flintowí Prach, v. púškowí Prach. Flíntowí Kamár, virga (ferrea *vel* lingea) impletoria sclopi, Büchsenschaft, puska-vesszö (vasból *vagy* fából való). Flintowi Remeň, sclopi amentum, der Flintenriemen, puska-szíj. Flintowá Gulka, glans plumbea fistulae igniferae, Flintenkugel, puska golyóbis. Flintowá Hlawa (Kúčka); flintowé Drewo: manubrium (caput) fistulae igniferae, Flintenkolbe, puska-fogó (feje, nyele). Flintowá Strelba, flintowé Wistrelení: ictus fistulae igniferae, sclopi: Flintenschuß, puska-lövés.
† Flok, u, m. v. Flek. 1. Nro.
Fluf, u, m. rheumatismus, i, m *Plin. H. N.* rheuma, atis, n. *Hieron* catarrhus, i, m. *Coel. Aur.* der Fluß (das Stocken der Feuchtigkeiten) im Körper, der Catarr, Katharr, Katarr, Schnupfen etc. föböl melyébe le-folyó nedvesség, nátha, köhögés. *Syn.* Nátcha, kašel. 2) pituita, ae, f. *Cic.* phlegma (flegma), atis, n. *Veget.* zähe Feuchtigkeit im Körper, Schleim: turha, takony, nyál. *Syn.* Flusowatost, Flusowitost, Slám.
flusowatí, á, é, *adj.* rheumaticus *Plin. H. N.* catarrhosus, a, um: Fluß oder Katarr habend, flüssig, katarrhalisch, schnupfig: náthás, nyálas, taknyos, köhögös. *Syn.* nátchowití, kašlawí. 2) phlegmaticus *Theod. Pris.* pituitosus, a, um. *Cic.* voller Schleim: turhás, taknyos, nyálas. *Syn.* flusowití, slamowití.
Flusowatost, i, f. v. Fluf.

fluſowití, á, é, *adj.* v. fluſowatí.

Fluſowitoſt, i, f. v. Fluſowatoſt.

† Flutňa, i, f. v. Píſťala.

† Flutňár, e, m. v. Piſkač.

† Focher, chru, m. v. Ohánka.

Fochír, u, m. v. Weterník.

† Fochrowáňí, n. *a*) Nebe, v. Bliſkáňí. *b*) Wetrů, v. Fugák, Wichor.

† fochrowatí, owal, ugi (u), v. oháňat z Ohánků.

* Fogaš, a, m. balatonſká Ríba: v. Zabatica.

† Fogaš, u, m. v. Klin, Rám ſ klinmi. 2) v. Chit (Záchit Zachiteňí) Gedel, Staweňí (Gedel) 3. Nro.

Fogt, a, m. villicus, praefectus operarum, iudex dominalis inter rusticos (operarios): Vogt (Voigt) auf dem Lande, herrſchaftlicher Richter unter den Bauren: uraság birája a' parasztok között. *Syn.* pánſkí Richtár. *Prov.* Pod kubó do Fogta: accede ad pulpitum (ad tribunal), komme zum Richter (vors Gericht), jer a' biróhoz (a' biro eleibe).

fogtſkí, á, é, *adj.* pertinens ad praefectum operarum, vogtiſch, vogteilich, voigteilig, voigtiſch: uraság' biráját illetö.

Fogſtwí, á, n. praefectura operarum, die Vogtey, Voigtey, das Amt des Vogts: birói hivatal az uraság részéröl.

Folkowáňí, n. v. Wolkáňí, Wolkowáňí.

† folkowatí, owal, ugi (u), v. wolkat, wolkowat.

Folwárka, i, f. nubilarium, i, n. *Varro.* Feldſchoppen, worin man das Getreide oder Heu wegen des bevorſtehenden Regens (Wetters, Winters) verbirgt: hegyeken *vagy* mezöken lévö félhaj (pajta). 2) casa ruralis *vel* montana, Feldhütte, Berghütte: mezöken *vagy* hegyeken lévö paraszt haz. *Syn.* Polwárka.

† Fonál, e, m. v. Dratwa.

† Forberek, rku, m. v. Mager.

† Forberk, u, m. *idem.*

Forchhám, u, m. Meſto francúzké: Locoritum, i, n. Trutonia, ae, f. Forchheim in Franken: Forkham, *frantzia város.*

† foremňe *adv.* v. ſikowňe, ſpoſobní.

† foremní, á, é, *adj.* v. ſikowní, ſpoſobní.

† Foremňoſt, i, f. v. Sikownoſt, Spoſobnoſt, Súcoſt.

† Forhont, u, m. v. Predek, Prednoſt.

† Forík, e, m. v. Furír.

† Forma, i, f. v. Obraz, Podoba, Spoſob, Twárnoſt, Ukaz, Ukáška.

† Forman, a, m. v. Furman (venit a Fura).

† formančin, a, o, *adj. poss.* v. furmančin.

† Formaňeňí, n. v. Furmaňeňí.

† formaňiti, il, ím, v. furmaňit.

† Formánka, i, f. v. Furmánka.

† formanow, a, o, *adj. poss.* v. furmanow.

† formanſki *adv.* v. furmanſki.

† formanſkí, á, é, *adj.* v: furmanſkí.

† Formanſtwí, n. v. Furmanſtwí.

† formowaní, á, é, *p. c.* v. ſpoſobení, ſtwáraní, ſtworení. 2) v. twárení, witwárení, wiobrazení.

† Formowáňí, n. v. Spoſobeňí, Stwáráňí, Stworeňí. 2) v. Twáreňí, Witwáreňí, Wiobrazeňí.

† formowatí, owal, ugi (u), v. ſpoſobit, ſtwárat, ſtworit. 2) v. twárit, witwárit, wiobrazit.

† Forſpont, u, m. v. Předprážka, Připrážka.

Forſta, i, f. tabula, ae, f. asser crassus sternendo pavimento: die Tafel, das dicke Bret zum Fußboden: vastag (palolásnak való) deszka. *Plur. nom.* Forſti, *genit.* Forſtí etc.

† Forſtna, i, f. *idem.*

† Forſtner, a, m. v. Forár.

forſtowaní, á, é, *p. c.* tabulatus, contabulatus, coassatus, coaxatus, pavimentatus, a, um: getäfelt, gespündet, ausgespündet: deszkázott, padlott, pádimentomozott, meg-deszkázott, deszkáztatott, padoltatott, pádimentomos. *Syn.* wrſtwený, wiforſtowaní, wiwrſtwený. *boh.* taflowaní.

Forſtowáňí, á, n. tabulatio, contabulatio, coassatio, coaxatio, pavimentatio, nis, f. die Täfelung, Spündung, Ausspündung: meg-deszkázás, padlás, pádimentómozás. *Syn.* Wrſtweňí, Wiforſtowaní, Wiwrſtweňí, *boh.* Taflowáňí.

forſtowáť, towal, tugem V. I. *imp.* tug: tabulare, contabulare, laqueare, tabulis sternere, coassare, coaxare, pavimentare: spünden, ausspünden, täfeln, z. B. den Fußboden: deszkázni (zom) deszkával meg-borítani (tom), padlani (padlom), pádimentomozni (zom) meg-deszkázni. *Syn.* wrſtwiť, wiforſtowať, wiwrſtwiť, *boh.* taflowati.

Fortel, u, m. ars, tis, f. artificium, i, n. die Kunst, der Kunstgriff, das Kunststück, Kunstwerk, Meisterstück: fortély, okos (mesterséges) találmany. *Syn.* Kumſt. *Usus.* Wogenſkí Fortel, strategèma (*non* stratagema), tis, n. *Val. Max. Cic.* Kriegslist, eines Feldherrn: hadi praktika, hadi mesterség, tiszteséges praktikás álnokság. *Syn.* wogenſkí Wímiſlek, wogenſká Leſt. *Prov.* Remeſlo Fortel žeňe (ſ Fortelem ide): ars artem iuvat, Fortel treibet das Handwerk, a' mesterség mesterséggel jó.

fortelňe *adv.* arte pelasga, artificiose: künstlich, fortélyosan, fortélyossággal. *Syn.* Kumſtowňe.

fortelní, á, é, *adj.* artificiosus, a, um: künstlich, fortélyos. *Syn.* Kumſtowní.

Fortelňík, a, m. artifex, cis, m. in arte magister: Künstler, fortélyos ember, mester. *Syn.* Kumſtár, Kumſtowňík.

Fortelnosť, i, f. artificiosa circumventio, nimium artificium: Künsteley, zu viele Anwendung der Kunst: fortélyosság, fortélyoskodás, fortélyos mesterkedés. *Syn.* Kumſtárſtwí, Kumſtownosť.

Fortelowáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. idem.

fortelowať, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: nimium artis adhibere, artificio uti: künsteln, zu viele Kunst anwenden: fortélyoskodni, fortélyozni, fortélyossan mesterkedni. *Syn.* Kumſtárit, Kumſtowať.

Fortíl, u, m. v. Fortel.

fortílňe *adv.* v. fortelňe.

fortílní, á, é, *adj.* v. fortelní.

Fortílňík, a, m. v. Fortelňík.

Fortílowáňí, á, n. v. Fortelowáňí.

fortílowať, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: v. fortelowat.

Fortňa, i, f. portula *Civitalis, qua pedites Urbem ingrediuntur, et egrediuntur:* die Porte, das Pförtchen, Stadtthürlein: város gyalok kapuja. *Syn.* Branka, malá Brana.

Fortňár, a, m. custos (praefectus, inspector) portulae Civitatis, Pförtner, gyalog kapura vigyázó.

† **Fosňa**, i, f. v. Dwereg, Dwerag.

Fracle, *genit.* Fracel, *f. pl.* v. Francúzi.

Fragburek, rku, m. Friburgum, i, n. Freyburg, Frajburg, *város.*

† **Fragburg**, u, m. *idem.*

† **Fragcimer**, u, m. v. Panenník, panenské Dom.

† **fragcimerčin**, a, o, *adj. poss.* v. nohsledin. 2) v. komorňin, komorníčein. 3) v. panenčin.

† **Fragcimerka**, i, f. v. Nohsleda. 2) v. Komorná, Komorníčka. 3) v. Panenka.

† **Fragcimerňa**, i, f. v. Panenník.

† **fragcimerski** *adv.* v. nohsledski. 2) v. komorňicki. 3) v. panenski.

† **fragcimerský**, á, é, *adj.* v. nohsledský. 2) v. komorňický. 3) v. panenský.

† **Frágcimerstwí**, n. v. Nohsledstwí. 2) v. komorňictwí. 3) v. panenstwí.

Frag, u, m. studium ducendi uxorem, Freierei, házasságra való kedv.

Frager, a, m. amasius, i, m. *Plaut.* et *Gell.* amasio, nis, m. *Apul.* amator, is, m. *Plaut. Cic.* Liebhaber, Amant, Buhler, Schatz, Chapeau, Freyer: szerető, kedves. *Syn.* Miláček, Milowník, Ľúbenec, *vulg.* karazírowník. 2) procus, futurus sponsus, carissimus: Freier, der heurathen will; Bräutigam, Schatz: hűs, mátka, szerető. *Syn.* Zálecník, Zalubenec, Slubenec, Obdanec. *boh.* Fregír. 3) v. Fragerkár.

Fragerček, a et rečka, m. *dem.* amasiunculus *Petron.* amatorculus, i, m. *Plaut.* ein Liebhaberchen, Freierchen: szeretőtske.

fragerčekow, a, e, *adj. poss.* amasiunculi, dem Liebhaberchen gehörig, szeretőtskié.

Fragerčení, á, n. amor, is, m. amores, rum, m. *pl.* suaviatio, amatio, adpetitio alicuius (puellae, feminae) amoris, deperitio mulierum: das Buhlen, die Buhlerei, Buhlschaft, Liebe, Liebschaft, Liebkosung, Caresse, Bestrebung nach Liebe: szerelmeskedés, veszettől szeretés. *Syn.* Fragerstwí, Fragerkárstwí, Fragerení, Fragerkárení, Ľúbostení, Zálecání, *vulg.* karazírowání, karazírownictwí. v. Fragerení. 2) v. Fragowání.

fragerčin, a, e, *adj. poss.* amasiae, der Amantinn (Liebhaberinn, Buhlerinn etc. gehörig, szeretőnié, mátkáe. *Syn.* ľúbeničin, *vulg.* karazírowníčin.

fragerčit, il, ím V. I. *imp.* rči: blandiri, uti blanditiis, suaviari, amoribus operam dare, mulieres (puellas) deperire, feminarum amores quaerere: caressiren, liebkosen, Liebkosungen anwenden, ein Buhler seyn, sich um die Liebe der Frauenzimmer bewerben, den Frauenzimmer nachlaufen, sich nach der Liebe bestreben, verliebt thun (seyn), buhlen: szerelmeskedni, fejér személyeket halálban szeretni. *Syn.* fragerit, fragerkárit, ľúbostit, zálecat sa, *vulg.* karazírowat, v. fragerít. 2) v. fragowat.

Fragerčiwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq. *vulg.* Karazírowáwání.

fragerčíwak, al, ám, *freq.* ex fragerčit. *vulg.* karazírowá-wak.
frageretčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Frageretka, i, f. *dem.* amasiola, amasiuncula *Petron.* amatorcula, ae, f. eine kleine Amantinn, Liebhaberinn, Buhlerinn, Verliebte, Geliebte: szeretőtske.
Frageretkár, a, m. v. Fragerkár.
frageretkárow, a, e, *adj. poss.* v. fragerkárow.
* frageretkin, a, o, v. frageretčin.
Frageření, á, n. suaviatio, deperitio virorum, adpetitio alicuius (iuvenis, viri) amoris: das Caressiren, die Caresse: szerelmeskedés, nyájaskodás, a' fejér személlyek részéröl. v. Fragerčení.
fragerit, il, ím V. I. *imp.* frager, blandiri (*viris*, *iuvenibus*), blanditiis uti, suaviari *cum viris*, deperire *viros*, amoribus operam dare, virorum amores quaerere: caressiren, liebkosen, sich um die Liebe der Männer bewerben, verliebt seyn (thun), sich nach der Liebe bestreben: szerelmeskedni, férjfiakat halálban szeretni. v. fragerčit.
Fragerka, i, f. amasia, ae, f. amatrix, cis, f. *Plaut.* die Liebhaberinn, Amantinn, Verliebte, Buhle, Buhlerinn, Schatz: szertöné, valaki kedvesse. *Syn.* Lúbeňica, Milenka, Milowňica, Milowňička. *vulg.* karazírowňička. *Prov.* Wšak ge to ťažká Wec keď sa rozlučuge s Fragerkú Mláďenec: difficulter amittitur, quod magno affectu tenetur *Augustin.* es ist eine harte Nuß, wenn sich ein Amant von seiner Geliebten trennen (scheiden, beurlauben) muß: tsak nehezen esik midőn a' szerető mátkájától válik. 2) sponsa, carissima: die Braut, Schatz, Geliebte: mátka, hölgy. *Syn.* Obďanica, Slúbeňica, Záľecňica, Záľecňička, *boh.* Fregírka, Holka.
Fragerkár, a, m. amator, puellator, amoribus operam dans, deperiens feminas (puellas, mulieres): ein Buhler, der Buhle, Stutzer, der nach der Frauenzimmer Liebe trachtet: szerelmeskedő, fejér személyeket halálban szerető. *Syn.* Frageretkar, Lúbenec, Záľecňík, Zenár, *vulg.* Karazírowňík, *boh.* Fregír.
Fragerkáření, á, n. v. Fragerčení.
fragerkárit, il, ím V. I. *imp.* kar, v. fragerčit.
fragerkárow, a, e, *adj. poss.* amatoris feminarum, einem Buhler gehörig, szerelmeskedöé. *Syn.* frageretkárow, zenárow, lúbencow, *vulg.* karazírowňíkow, *boh.* fregírů.
Fragerkárowáňí, á, n. v. Fragerčení.
fragerkárowak, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. fragerčit.
fragerkárski *adv.* more amatoris feminarum, buhlermäßig, nach der Art der Buhlern, szerelmeskedö módon. *Syn.* frageretkárski, zenárski, *vulg.* karazírowňícki.
fragerkárskí, á, é, *adj.* amatores feminarum adtinens, die Buhler betreffend, szerelmeskedöket illetö. *Syn.* frageretkárskí, zenárskí, *vulg.* karazírowňícki.
Fragerkárstwí, á, n. v. Fragerčení.
fragerow, a, e, *adj. poss.* amasii, proci: dem Amanten (Freier) ge-

gehörig, szeretöe, hüsé. v. fragerkárow.

Fragerowáňí, á, n. v. Fragerčeňí.

fragerowať, rowal, rugem, V. I. *imp.* rug, v. fragerčiť.

fragerſkí *adv.* more amasii, proci, amatorie: freiermäßig, amantmäßig, nach der Art der Freiern, der Amanten: szeretök módjára, szerelmesen, szerelmeskedve. *Syn.* lúboſtiwe, lúboſtňe, milowňe, milowňicki, zálecňe, *vulg.* karazírowňe.

fragerſkí, á, é, *adj.* amatorius, a, um; amasios (amatores) adtinens: freierisch, die Freiern (Amanten) betreffend: szerelmes, szerelmeskedö. *Syn.* lúboſtiwí, lúboſtní, milowní milowňickí, zalúbení, zábecní. *vulg.* karazírowní. *Usus.* Fragerſkí Nápog, poculum amatorium, zur Liebe reitzender Trunk, szerelem gerjesztö ital. Fragerſká Peſňička, cantio amatoria (ludicra, venerea), carmen amatorium; Freiersgesang, Freierslied: szerelem ének. Fragerſké Miſlenki, cogitationes amatoriae (conjugales), Freiersgedanken, szerelmes (házasság iránt-való) gondolatok. Fragerſké Reči, verba amatoria, nugae amatoriae; Freiersreden, szerelmeskedö beszédek.

Fragerſtwí, á, n. v. Fragerčeňí.

† Fragmark, u, m. v. Fragmočeňí.

fragmočení, á, é, *p.c.* v. čarowaní.

Fragmočeňí, á, n. v. Čarowáňí.

fragmočiť, il, ím, V. I. *imp.* moč, v. čarowať.

fragmočňe, *adv.* v. čarowňe.

fragmoční, á, é, *adj.* v. čarowní.

Frangowáňí, á, n. studium ducendi uxorem, adpetitio alicuius amoris, deperitio (amatio) alicuius, amor, -is, m. das Freien, Buhlen, die Freierei: szerelem, szerelmeskedés, szeretés. *Syn.* Zalécáňí, Milowáňí, *boh.* Fregowáňí. *Usus.* Ob Fragowáňá teg Oſobi w Slawu zachádzá (bláznî ſa) Pre Láſku k teg Oſobe (z Láſki teg Oſobi) o Rozum prichádzá: ex illius mulieris amore insanit *Terent.* die zu grosse Liebe gegen dieses Frauenzimmer macht ihn zum Narren: annak az asszony-nak szerelme miátt bolondúl (eszét veszti).

fragowať, gowal, gugem V. I. *imp.* gug, *cum accus.* procare et procari (petere, ambire, amore) aliquam *Cicero Varr.* adpetere (ambire) alicuius amorem, procum agere: freien, sich bewerben um ein z. B. Mädchen, auf Freiers Füssen gehen; sich nach der Liebe bestreben, buhlen: valákit halálban szeretni. *Syn.* zalécať ſa, *boh.* fregowati.

Fragſtačan, a, m. Galgotziensis homo, ein Freistädtler, galgótzi ember.

fragſtačančin, a, e, *adj. poss. ex seq.*

Fragſtačanka, i, f. Galgotziensis femina, eine Freistädtlerinn, galgótzi asszony.

fragſtačanow, a, e, *adj. poss.* ex Fragſtačan.

fragſtacki *adv.* more galgotziensi, freistädtlerisch, nach der Art der Freistädtlern, galgótzimódon.

fragſtacký, á, é, *adj.* galgotziensis, e: freistädtlerisch, das Freistädtel betreffend: galgótzi. *Usus.*

Usus. Fragſtacké Moſt, pons galgotziensis, freiſtädtleriſche Brücke, galgótzi hid. Fragſtacká Ruka, v. lewá Ruka.

Fragſták, u, m. Galgótzium, *Oppidum Comitatus Nitriensis:* Freiſtädtl, Freiſtädtchen: Galgótz, mezö-város. *Prov.* Fragſták iſel, Fragſták priſel: profectus ad Apaturia rediit Maio. Aberavit a via (scopo): er hat den Weg verfehlt: meg-jött Antal Budáról. Elvétette az úttját.

Fragzinek, nku, m. Meſto báworſké: Frisinga (Freysinga), ae, f. Fruxinum, *Civitas Bavariae*, Freiſingen, Stadt: Frizink, Frajzink, *Város.*

† Fragzing, u, m. idem.

Frakno, a, m. uherſkí Zámek: Fraknó arx, Forchenſtein, Fraknó, *vár.*

Framforec, rca, m. appendicula, *Cic.* lacinia, ae, f. ein kleiner Fleck, Zipfel, kleiner Anhang: fityelék, fityölék. *Plur. nom.* Framforce, *genit.* rcow: appendiculae, Zipfeln, fityelékek. *Usus.* Z nekolkoro Framforcow, ſ pokrúcaních knotečkow, ge to wſecko zeſité, Stuzčičkami ſťáhnuté.

† Franc, a, m. v. Franciſek.

francčin, a, e, *adj. poss.* v. franciſčin.

† Francek, cka, m. v. Franciſček.

† Francia, i, f. v. francúzká Zem.

frančin, a, e, *adj. poss.* francae, der Fränkinn gehörig: franknié.

franciſčin, a, e, *adj. poss.* franciscae, der Franziska gehörig, frantziskaé, frantzkáé. *vulg.* franckin.

Franciſek, ſka, m. Franciscus, i, m. Franz, Franziskus: Ferentz. *vulg.* Ferenc, Fero, Ferko, Francek.

Franciſka, i, f. Francisca, ae, f. Franziſca, Frantziska, Ferentzné. *Syn.* Francka.

Franciſkán, a, m. Franciscanus, Ordinis S. Francisci Religiosus, ein Franciſkaner, szürke barát, Sz. Ferentz rendén lévö szerzetes, Sz. Ferentz szerzetebéli.

franciſkánow, a, e, *adj. poss.* franciscani, dem Franziſkaner gehörig, szürke Baráté.

franciſkánſki *adv.* franciscanice, more Franciscanorum: franziskanermäßig, franziskaneriſch: szürke barátossan.

franciſkánſkí, á, é, *adj.* franciscanicus, a, um; Franciscanos adtinens: die Franziskaner betreffend, franziskaner, franziskaneriſch: szürke-baráti, szürke barátokat illetö. *Usus.* Franciſkanſkí koſtel, Ecclesia Franciscanorum, franziskaner Kirche, szürke barátok temploma.

franciſkow, a, e, *adj. poss.* francisci, dem Franz gehörig, ferentzé.

Francka, i, f. v. Franciſka.

* franckin, a, e, *adj. poss.* v. francčin.

* Francko, a, m. v. Franciſek.

* franckow, a, o, *adj. poss.* v. franciſkow.

† Francle, *gen.* cel, f. pl. v. Strapce. 2) v. Framforce.

Francúh, u, m. v. *seq.*

Francúhi, *gen.* how, m. pl. lues venerea, morbus gallicus (syphiliticus), Venuskrankheit, Venusſeuche, die Franzoſen: frantzú *Pár. Páp.* frantzia betegség (nyavalya). *Syn.* francúzká Nemoc, Fracle, Gracle, Grecle. *Usus.* Francúhi mak, laborare lue venerea, Venuskrankheit haben, frantzia betegséggel sínlödni.

Francuhowatí, á, é, adj. v. seq.

francuhowitý, á, é, adj. gallico (venereo) morbo infectus, lue venerea adfectus, a, um: französich, mit Franzosen besudelt: frantzós, frantzús Pár. Páp. Syn. frantzia beteg. Syn. ğrağlawí, ğreclawí.

Francula, i, f. dem. ex Francifka.

Franculečka, et Franculenka, i, f. dem. ex seq.

Franculka, í, f. dem. ex Francula.

Francúz, a, m. Gallus, Francus, Francogallus, i, m. der Franzose, Frantzúz Par. Pap. Frantzia ember. Plur. nom. Francúzi, genit. zow etc. Bár ki ti Francúzi preredá Bagúzi etc.

francúzčin, a, e, adj. poss. gallae, francogallae: der Französinn gehörig, frantzúznéé, frantzia aszszonyé.

Francúzka, i, f. Galla, Francogalla, ae, f. Französinn, Frantzúzé, frantzia aszszony. 2) magistra linguae gallicae, Französinn, Lehrmeisterinn der französischen Sprache: frantzia mesterné.

francúzki adv. gallice Gell. gallicane, francice, francogallice: französisch, gallisch, auf gallische Art: frantziáúl, frantzia módon. Syn. pofrancúzki.

francúzký, á, é, adj. gallicus et gallicanus Cic. gallius Sallust. francicus, francogallicus, a, um: französisch, gallisch, in oder aus Gallien, dahin gehörig: frantziai, galliai. Usus. Francúzký Strom, arbor nana (francogallica), Franzbaum, Zwergelbaum, kis (lyüki, törpe) fátska. Francúzki Zawázek, ligatura francogallica, Franzband, frantziai kötés. Francúzký Zlatí, florenus francogallicus, Franzgulden, frantzia forint. Francúzká Kopia, gaesum, (gesum, gessum), i, n. Cic. et Virg. gallicum venabulum: Partisane, französischer Jägerspieß (Jagdspieß), frantzia vadász dárda. Francúzká Nemoc, v. Francúhi. Francúzká Zem, Gallia, Francia, Francogallia, Gallia Narbonensis (orientalis, braccata, transpadana): Gallien, Frankreich: frantzia Ország. Francúzké Drewo, guaiacum officinale, lignum guaiacum, Franzosenholz, indiai fekete fa. Francúzké Owocí. poma francogallica, das Franzobst, frantzia gyümölts. Francúzké Wíno, vinum francogallicum, Franzwein, besonders der gemeine blanke, frantzia bor. Francúzké Peňáze, pecunia francogallica, Franzgeld, frantzia pénz.

francúzow, a, e, adj. poss. galli, francogalli, dem Franzose gehörig, frantziáé, frantzúzé.

francúzfčin, a, e, adj. poss. v. francúzčin.

Francúzfka, i, f. v. Francúzka.

francúzfki adv. v. francúzki.

francúzfký, á, é, adj. v. francúzký.

Francúftwo, a, n. v. seq.

Francúztwo, a, n. collect. Galli, Francogalli: die Franzosen, französische Nation: frantziák, frantzia nemzet. Syn. francúzký Národ.

Franek, nka, m. Franco, onis, m. in Germania: der Franke, Frank. Plur. nom. Franci, boh. Frankowé, gen. Frankow etc.

† Frank, a, m. idem.

Franka, i, f. Franca, ae, f. die Fränkinn, frankné, Frank aszszony.

Frankfurt, u, m. Mesto: a) pri

pri Magňe: Francofurtum *ad Moenum*, Hellenopolis, is, f. das Frankfurt am Mayn, Frankfurt, *város. b*) pri Oděre: Frankfurtum *ad Oderam* (*ad Viadrum*) *in Marchia:* Frankfurt an der Oder: Frankfurt, *Odera vize mellett lévö város.*

frankfurtſký, á, é, *adj.* francofurtanus, a, um; francofurtensis, e: frankfurtiſch, zur Frankfurt gehörig: frankfurti, frankofurti.

† Frankle, *gen.* kel, f. *pl.* v. Strapce. 2) v. Třéſki.

franſki *adv.* franconice, fränkiſch, frank (frankusi) módon.

franſký, á, é, *adj.* franconicus, a, um: fränkiſch, franki, frankusi. *Usus.* Franſké Wíno, franconicum vinum, Frankenwein, franki bor.

† Fraſka, i, f. v. Pletka, Figel.

Frčáňí, á, n. velox gressus aut volatus, ein ſchneller Gang, oder Flug: sebes lépés (menés), vagy repülés.

frčat, čal, čím V. I. *imp.* frč: celeriter (velociter) ire, aut volare: ſchnell (eilfertig) gehen, oder fliegen: sebesen menni, vagy repülni.

Frčáwáňí, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

frčáwat, al, ám, *freq. ex* frčat.

frci, v. trci frci.

Frčka, i, f. talitrum, i, n. *Suet.* Stüber, Naſenſtüber; Fips, Klippchen, Knippchen, Schnippchen, wenn mann einen Finger mit dem Daumen ſchnellt: pötzök, fitty, kotty-fitty, fittyenés, üjjal pattantás. *boh.* Stilec. *Usus.* Frčku ňekomu dat, talitrum alicui infligere, Fips Jemanden geben, valakit meg-pötzkölni. v. frčkowat. Frčki dáwat (hádzat), concrepare digitis, talitra infligere: Fipſe geben: fittyenteni (-tek), pötzkölödni. 2) v. Frčkowáňí. 3) v. Frčkár, Frčkárka.

frčkaní, á, é, *p. c.* frustatim sparsus, a, um: ſtückweiſe geſtreut, ausgeſtreut, verſtreut: darabonként el-hintetett. *Syn.* poroztráſaní, rozſípaní, wifrčkaní.

Frčkáňí, á, n. sparsio, dispersio per frusta: das Streuen, Verſtreuen, Ausſtreuen (ſtückweiſe): hintezés el-hintés. *Syn.* Poroztráſáňí, Wifrčkáňí.

Frčkár, a, m. digitis concrepans, Schnippcher mit dem Fingern, pötzkölö, fityket hányó, fittyentö. 2) levis, leviusculum, levis animi (armaturae) homo: ein leichtſinniger (leichtfertiger) Menſch, állhatatlan ember. 3) petulans homo, ein leichtfertiger Menſch, vásott (tsintalan) ember. 4) aspernator, contemtor, despector aliorum; insolens (superbus) homo: Verächter, ſtolz, verächtlich gegen andre: hetyke, kevély, meg-vetö. 5) inhumanus (inurbanus, rusticus) homo, Flegel, grober Flegel (Schimpfwort): goromba, embertelen.

Frčkáreňí, á, n. v. Frčkárſtwí.

frčkárit, il, ím, V. I. *imp.* kař: levem esse, leichtſinnig ſeyn, állhatatlannak lenni. 2) petulcire, leichtfertig ſeyn, tsintalankodni. 3) insolentem esse, aspernari (despicere) caeteros, superbire: verächtlich ſeyn gegen andre, másokat megvetni, kevélykedni, fennyen-lenni, el-hinni magát (el-hiszem magamat) 4) in humanum (crassum)-esse, grob (ein Flegel) ſeyn, embertelennek (gorombának) lenni, gorombáskodni

ni, embertelenkedni. 5) v. frckowak.

Frckárka, i, f. digitis concrepans femina, Schnippcherinn mit dem Fingern, pötzkölö (fityket hányó) aszszony. 2) levis (leviuscula) femina, leichtsinniges Weibsbild, állhatatlan aszszony. 3) petulans femina, leichtfertiges Weibsbild, tsintalan (vásott) aszszony. 4) aspernatrix (contemtrix, despectrix) caeterorum, superba (insolens) femina: Verächterinn, stolze Person, verächtliche gegen andre: hetyke (kevély) aszszony. *Syn.* Pichotka.

Frckárowáňí, á, n. v. Frckárstwí.

frckárowak, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, *freq.* *ex* frckárik.

frckárski *adv.* leviter, levi animo, per levitatem: leichtsinnig, aus Leichtsinn: állhatatlanúl, könnyen, múlólag, imígy amúgy, gyengén. 2) petulanter, leichtfertig, tsintalanúl, szilajúl. 3) insolenter, contemtim, superbe: stolz, verächtlich gegen andre: kevélyen, meg-hitten. 4) inhumane, inurbane, crasse, rustice: grob, flegelhaft: embertelenül, gorombáúl.

frckárskí, á, é, *adj.* levis, e: leichtsinnig: állhatatlan eszü. 2) petulans, tis: leichtfertig, tsintalan, vásott. 3) superbus, a, um; insolens, tis: stolz, verächtlich gegen andre: kevély, maga meg-hitt. *Syn.* horemiselní, pohrdační. 4) inhumanus, inurbanus, crassus, rusticus, a, um: grob, flegelhaft: embertelen, goromba. ügyetlen. *Syn.* grobowití, nekudní, nečlowečí, neucki-wí.

Frckárstwí, á, n. animus levis, levitas animi, levitas, tis, f. der Leichtsinn, die Leichtsinnigkeit: állhatatlanság. *Usus.* S Frckárstwá, per levitatem, aus Leichtsinn, állhatatlanságból. 2) petulantia, ae, f. Leichtfertigkeit, tsintalanság, tsintalankodás, vásottság. 3) insolentia, superbia, ae, f. contemtus (despectus, aspernatio) caeterorum, fastidium, i, n. Verachtung, Verächtlichkeit gegen andre: kevélység, megvetés, maga meg-hittség. *Syn.* Horemiselnosk, Pohrdačnosk. 4) inhumanitas, inurbanitas, rusticitas, tis, f. crassities, ei, f. Grobheit, Flegeln: embertelenség, gorombaság, ügyetlenség. *Syn.* Grobowitosk, Nekudnosk, Neuckiwosk, Nečlowečenstwí.

frckak, al, ám V. I. *imp.* kag: frustatim spargere (dispergere), stückweise streuen (verstreuen), ausstreuen: darabonként el-hínteni, hintezni.

Frckowaní, á, é, p. c. talitro percussus, a, um: mit Fipsen geschlagen, meg-pötzkölt, pötzköltetett. *Syn.* wifrckowaní.

Frckowáňí, á, n. talitrorum inflictio: das Fipsengeben, Klippchen, Knippchen: pötzkölés. 2) crepitatio digitorum, Schnippchen mit dem Fingern, fittykelés, fittyentés, újjal-való pattanás.

frckowak, kowal, kugem V. I. *imp.* kug, *cum accuss.* ňekoho: talitra infligere alicui, succutere naso talitrum: Jemanden Fipse geben, valakit pötzkölni, meg-pötzkölni; orrát verni valakinek. *Syn.* Frcki dáwak ňíckomu, wifrckowak. 2) digitis concrepare, einen Finger mit dem Daumen schnellen, die Finger zusammen schlagen, pötzköt (fityket) hány-

hányni, pötzkölődni. *Usus.* Co on mi tu frčkuge? quid hic digitis concrepat? was klippcht (knippcht, snippcht) er da? mit pötzkölödik itten? 3) v. frčkárik.

† Fregík, e, m. v. Frager.

† Fregírka, i, f. v. Fragerka.

† Fregowáňí, n. v. Fragowaňí.

† fregowaki, owal, ugi (u), v. fragowak.

† Frezowáňí, n. v. Ceskkeňí.

† frezowaki se, owal se, ugi (u) se, v. ceskkik sa.

† Frezunek, nku, m. v. Ceskliwosk.

† Frezung, u, m. *idem.*

* Frfláňí, á, n. v. Skamráňí.

* frflak, lal, lem, V. I. *imp.* li, v. skamrak, dudlak.

* frfňawe *adv.* v. soplawe.

* frfňawí, á, é, *adj.* v. soplawí.

* frfňawík, il, ím V. I. *imp.* ňaw, v. soplit.

* Frfňawosk, i, f. v. Soplawosk.

* Frfotáňí, á, n. v. Skamráňí.

* frfotat, al, ám, et cem V. I. *imp.* tag, et foc, v. skamrak, dudlat.

* Frfráňí, á, n. v. Skamráňí.

* frfrak, ral, rem, V. I. *imp.* frfri, v. skamrak.

* Frfráwáňí, á, n. v. Skamráwáňí.

* frfráwak, al, ám, v. skamráwak.

* frfrawé *adv.* v. skamrawe.

* frfrawí, á, é, *adj.* v. skamrawí.

* Frfrawosk, i, f. v. Skamrawosk.

Friedrich, a, m. Friedericus, i, m. Friederich: Friederik.

friedrichow, a, e, *adj. poss.* friderici, dem Friederich gehörig, friderikė.

Fridrišek, ška, m. *dem.* parvus Fridericus, der kleine Friderich, kis Friderik.

fridriškow, a, e, *adj. poss.* ex praec.

friskí, á, é, *adj.* celer, velox, citus, a, um: geschwind, schnell: gyors serény, sebes. *Syn.* chitrí, pospešní. 2) v. hibkí, hibní, obratní, snadní, wrtkí. 3) v. čerstwí.

frisko *adv.* celeriter, cito, festinanter, praepopere, velociter: geschwind, schnell, in der (mit) Geschwindigkeit: gyorsan, sebesen, sietve, hamar. *Syn.* chitro, skoro. 2) v. hibko, obratne, snadne, wrtko. 3) v. čerstwe, čerstwo.

Friskosk, i, f. celeritas, velocitas, tis, pernicies, ei, festinatio, properatio, nis, f. Geschwindigkeit, Eilfertigkeit, Schnelligkeit, Schnelle: gyorsaság, hamarság, serénység, sebesség. *Syn.* Chitrosk, Nehlosk. *Usus.* Od welkeg Friskosk'i, per festinationem, prae festinatione: vor großer Geschwindigkeit, nagy sebesség miátt. Z welikú Friskosk'ú, celerrime magna cum celeritate (festinatione), mit großer Geschwindigkeit, nagy sebessen. 2) v. Hibkosk, Obrátnosk, Snadnosk, Wrtkosk. 3) v. Čerstwosk.

Fristik, u, m. etc. v. Fristuk etc.

Fristuk, u, m. ientaculum, i, n. matutina refectio: das Frühstück, fölöstököm, reggeli evés. *Syn.* ranní Pokrm, ranné Gedeňí, *boh.* Sňídaňé, Sňídaňí.

Fristukowáňí, á, n. ientatio, ientaculi sumtio, nis, f. das Frühstücken, fölöstökömözés, fölöstököm-evés. *boh.* Sňídaňí.

fristukowak, kowal, kugem V.

V. I. *imp.* kug: ientare, ientaculum sumere: frühstücken, fölöstökömözni, fölöstökömet enni (eszem). *Syn.* ranní Pokrm požíwak (užíwak), *boh.* snídati. *Prov.* Kdo pilňe (sprawedliwe) nerobí, temu sa fristukowak nehodí (nedowolí): otiosi non ientabunt: die Nachlässigen werden keinen Frühstück bekommen: meg-nyallyák az ebek a' rest ember' száját.

Fristukowáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

fristukowáwak, al, ám, V. I. *imp.* wag, *freq.* ex fristukowak.

Frizčan, a, m. Frisius, i, m. ein Friesländer, friziai ember. *boh.* Frizlandčan, Frizlandr.

frizčančin, a, e, *adj. poss.* frisiae, der Friesländerinn gehörig, friziai aszszonyé. *boh.* frizlandčančin, frizlaňdrčín.

Frízčánka, i, f. Frisia *femina,* Friesländerinn, friziai aszszony. *boh.* Frizlandčanka, Frizlandrka.

frizčanow, a, e, *adj. poss.* frisii, dem Friesländer gehörig, friziai emberé. *boh.* frizlandčanů, frizlandrů et ůw.

Frizia, i, f. v. Frizko.

Frizír, a, m. concinnator capillorum, Friseur, haj-fodorító, haj-fel-tsináló *Párizpápay.*

frizírčin, a, e, *adj. poss.* concinnatricis capillorum, der Friseurinn gehörig, haj-feltsinálonéé.

Frizírka, i, f. concinnatrix capillorum, Friseurinn, haj-fodorítóné, haj-feltsinálóné.

frizírow, a, e, *adj. poss.* concinnatoris capillorum, dem Friseur gehörig, haj-fodoritóé, haj-feltsinálóé.

frizírowaní, á, é, *p. c.* crispatus, incrispatus, cincinnatus, concinnatus, a, um: gefrisirt, gekräuselt, aufgekräuselt: fodoríttatott, fel-fodoríttatott, fel-tsináltt. *Syn.* wifrizírowaní.

Frizírowáňí, á, n. crispatio, incrispatio *Augustin.* concinnatio (intortio) *capillorum*: Frisirung, Kräuselung, Aufkräuselung: haj-fodorítás, haj-feltsinálás, fel-fodorítás. *Syn.* Wifrizírowáňí.

frizírowak, rowal, rugem V. I. *imp.* rug: concinnare (crispare, intorquere, incrispare) *capillos, pannum*: frisiren, kräuseln, aufkräuseln, z. B. Haare, Tuch: fodorítani, fel-fodorítani, fel-tsinálni a' haját. *Syn.* wifrizírowaní.

frizki *adv.* frisiace, friesländisch, friziáúl, friziai módon. *boh.* frizlandsky.

frizkí, á, é, *adj.* frisiacus, a, um: friesländisch, friziai. *boh.* frizlandský.

Frizko, a, n. Frisia, ae, f. *Regio Belgica:* das Friesland, Frizia, *alsó németh országi tartomány. boh.* Frizland. *Usus.* Wichodné Frizko, Frisia orientalis, Ostfriesland, nap-keleti Frizia. Záchodné (západné) Frizko, Frisia occidentalis, Westfriesland, nap-nyugotti Frizia.

† Frizland, u, m. idem.

† Frizlandčan, a, m. v. Frizčan.

† frizlandčančin, a, e, v. frizčančin.

† Frizlandčanka, i, f. v. Frizčanka.

† frizlandčanů et ůw, owa, owo, v. frizčanow.

† Frizlandr, e, m. v. Frizčan.

† Frizlandrka, i, f. v. Frizčanka.

† fri-

† frizlandrů et ůw, owa, owo, v. frizkanow.
† frizlandſki adv. v. frizki.
† frizlandſkí, á, é, adj. v. frizkí.
† Frizle, genit. Frizel, f. pl. v. čerwené Oſipki.
Frizſko, a, n. v. Frízko.
Frizúra, i, f. positus (ordo) capillorum, Friſur an Haaren, fel tsinált hajnak rendje, állása. 2) crispum, crispitudo, sinus, ûs, m. Friſur, das Krauſe, z. B. an Vorſängen: fordorított (habzással tzifrázott) munka.
Frkáňí, á, n. crepitus (strepitus) narium equi, sternutatio poppysatio, poppysma, atis, n. *Juvenal.* poppysmus, i, m. *Plin. H. N.* das Kniſtern (Sprudeln) der Pferdenaſe, Nieſen des Pferdes: pisegetés, ptrüszögetés, ptrüszögetése a' lónak. 2) v. Fáďzáňí. 3) v. Paďáňí.
frkať, al, ám V. I. *imp.* kag, o Koňoch: nares fortiter inflare, naribus crepare (crepitare, strepere), poppysare, sternuere (*a* sternuo, is) *Plin. N. H.* sternutare *Colum.* kniſtern (ſprudeln) mit der Naſe, nieſen, von Pferden: pisegetni, ptrüszögetni, *a' lóról. Syn.* zafrkať. 2) v. Fáďzať. 3) v. paďať.
Frkáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
frkáwať, al, ám, *freq.* ex frkať.
Frnďžáňí, á, n. susurrus, i, m. *Virg. Cic. Plin. Paneg.* susurrum, i, n. *Ovid.* susurrus, ûs, m. *Apul.* murmillatio, nis, f. murmillum, i, n. murmur, is, n. das Säuſeln, Murmeln, Ziſcheln, Liſpeln, das leiſe Getös, z. B. des Windes etc. dunogás, suttogás, zúgás, süvöltés. *Syn.* Funďzáňí.
frnďžať, žal, žím V. I. *imp.* ďži: murmillare, murmurillare, susurrare: murmeln, liſpeln, ſäuſeln, ziſcheln: dunogni, suttogni, zügni, süvölteni, *p. o. méhek módjára. Syn.* funďžať.
Frnďžáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
frnďžáwať, al, ám. *freq.* ex frnďžať.
frnkaní, á, é, *p. c.* exprobratus, obiectus, a, um: vorgerückt, szemre vetett (hánytt). *Syn.* wifrnkaní, wiſtrkowaní.
Frnkáňí, á, n. exprobratio, obiectatio, obiectio, debacchatio, invectio, nis, f. Vorrückung, szemre-vetés, szemre-való hányás, pirongatás. *Syn.* Fnukáňí, Prefentowáňí, na Oči Wihaďzowáňí, Wifrnkáňí, Wiſtrkowáňí. 2) v. Fikáňí.
frnkať, al, ám V. I. *imp.* kag: exprobrare, obiectare, obiicere, debacchari, invehi: vorrücken, unter die Naſe reiben: szemre vetni (hányi), pirongatni, szidalmazni. *Syn.* fnúkať, prefentowať, na Oči wihaďzowať, wifrnkať, wiſtrkowať. *Usus.* Co uſ ken tokko frnkáš, a mogu Trpezliwoſt zle užíwáš? quousque iam tandem abutere, patientia mea, et exprobrationibus huiusmodi indulgebis? wie lang wirſt du meine Geduld miſsbrauchen, und mir dieſes unter die Naſe reiben? mikor szünnsz már meg egyszer ettől a' szemre-való hányástól? *Prov.* Nedá ſi poď Noſ frnkať, non patitur vexas. Facile concipit ignem: er läßt ſich nichts vorrücken (unter die Naſe reiben): nem hágy magának vala-

lamit orra alá törni. 2) v. fikat.
Frnkáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
frnkáwat, al, ám, *freq.* ex frnkat.
Frňúf, a, m. *Plur. nom.* Frňúsi, *genit.* sow: mystaces *animalis*, *v. g. leporis*: der Knebelbart Schurbart, an Thieren: bajusza (bajutza) *az oktalan állatnak*, *p. o. a' nyúlnak. Syn.* Fúzi, Fúzki.
Frňúseňí, á, n. mystacum eruptio, *in animalibus*: das Bekommen des Knebelbarts, an Thieren: bajuszozás, bajutzozás. 2) mystacum motio (agitatio), das Bewegen (Regen) des Knebelbarts: bajusznák (bajutznak) mozgása, lengedezése.
frňúset, sel, sím V. I. *imp.* ňus: mystaces acquirere, *de animalibus*: den Knebelbart bekommen, von Thieren: bajuszsodni, bajutzosodni.
Frňúsi, sow, m. *pl.* v. Frňús.
frňúsit, il, ím V. I. *imp.* ňus: mystaces movere (agitare, vibrare), den Knebelbart bewegen (regen), von Thieren: bajuszát (bajutzát) mozgatni.
Frňúsíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
frňúsíwat, al, ám, *freq.* ex frňúsit.
* Frustuk, u, m. v. Fristuk.
* Frustukowáňí, á, n. v. Fristukowáňí.
* frustukowat, kowal, kugem, v. fristukowat.
Frutír, u, m. *a*) Zelina: frutus, i, f. Abrus precatorius Linn. Froutier, Frottir: frutír. *b*) geg Bobek: frutum, i, n. bacca frutea, *dura et nigra, rosariis faciendis deserviens*: Froutierbeere, des Froutiers kleine runde Frucht: frutír szém (apró gyümölts),
* Frutírowáňí, n. v. Drhnutí.
* frutírowat, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. drhnúť.
frutírowí, á, é, *adj.* fruteus, a, um; e fruto: aus (von) Froutier, froutieren: frutírból-való. *Usus.* Frutírowé Páteričky, fruteum rosarium, Froutierbeten, ein froutierener Rosenkranz: frutír-olvasó.
Fuk, u, m. v. Mak. 2) v. Fasala.
Fukání, á, n. *a*) Wetru: fremitus, strepitus, ûs, m. das Sausen, zúgás. *Syn.* Fúkáňí, Dutí. *boh.* Fuceňí. *b*) Člowéka: anhelitus, ûs, m. grave respirium, fortis raspiratio: das Schrauben, starkes Athemholen (Athem), Keichen: nehéz lélegzés (lehellés), fúladozás, pihegés.
fukankiwe *adv.* anhelanter, anhele: schnaubend, keichend; mit Schnauben, mit Keichen: pihegve, nehezen lehellve, fuladozva.
fukankiwí, á, é, *adj.* anhelus *Virg. Ovid.* anhelatus, a, um; anhelans, tis, anhelator, is: schnaubend, keichend, mit Keichen und Schnauben verbunden; der schwer Athem holt, keicht; stark athmend: pihegő, pihegéssel való, nehezen lehellő, fúladozó.
fukat, kal, kím V. I. *imp.* fuk: flare, fremere, strepere: sausen, wehen, gehen: fújni. zúgni. *Syn.* duť, fuť, fukať, zafukať. *Usus.* Weter fukí, flat (strepit) ventus, der Wind weht (geht, saust), es saust (bläst) der Wind! fúj (zúg) a' szél. Weter proti mne fukí (ide), ventus est mihi adversus (flat adversus me): der Wind geht mir entgegen: ellenem fúj a' szél. 2) anhelare, fortiter (graviter) respira-

rare, fortem spiritum ducere: stark Athem holen, schnauben, keichen: pihegni, nehezen lehelni, fuladozni.
Fuček, čka, m. v. Blázen.
† Fučenňí, n. v. Fučáňí.
Fučík, a, m. v. Blázen.
Fučíwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
fučíwať, al, ám, *freq.* ex fúčať.
* Fučko, a, m. v. Blázen.
fudrowní, á, é, *adj.* generalis, e: allgemein: közönséges. Fudrowná (*boh.* fudrowňí) Štola, cuniculus (canalis metallicus) generalis, die Trengstollen, közönséges állik (lyuk) föld alatt való ásas, mina.
† fudrowňí, *adj. omn. gen.* idem.
Fuǵ, u, runcina serviens striaturae, caelum et coelum, i, n. Kehlhobel, Nothhobel: vésö, kivájo (ki-vésö) gyalu. *Syn.* Fuǵowňík, Struh, Hoblík, čo sa s ňím fuǵuge neb žlabí. 2) stria, striatura ae, f. canalis, is, m. die Kehle, Vertiefung: ravátolás, barázdátska, gerezdelésetske, barázdálás, valaminek völgyelése. *Syn.* Žlabček, Žlabek.
Fuǵa, i, f. coagmentum, i, n. iunctura, commissura, ae, f. die Fuge, d. i. Ort, wo zwei Dinge zusammengefügt sind: öszve-foglalás. 2) v. Fuǵ 2-do Nro.
Fugák, a, m. turbo, inis, m. nimbus, i, m. procella, ae, f. *Cic. Virg. Lucr.* Sturm, Sturmwind heftiger Wind: szélvész, nagy (erős) szél. *Syn.* Wíchor. 2) v. seq.
Fugawica, i, f. nix volitans, Gestöbers des Schnees, hó-fújás, fernyeteg, fergeteg. *Syn.* Chugawica, Chumelica. 2) v. Fugák.
fugawiční, á, é, *adj.* nimbosus, a, um: stöbernd, fergeteges. *Syn.* chugawiční, chumelíční.
fuǵowaní, á, é, *p. c.* striatus, a, um: gekehlt, ravátoltt, barázdás, gerezdeltt, völgyeltt, kivájtt, kivésett, sugorgós, rántzos. *Syn.* wifuǵowaní, wižlabení, wižlabkowaní, žlabení, žlabkowaní. *Usus.* Fuǵowaná Lagsňa, striatus asserculus, striatum tigillum, Kehlleiste, Hohlleiste, ravátoltt létz.
Fuǵowáňí, á, n. striatio, efformatio striarum, striatura, *v. g. in asserculo:* das Kehlen, die Kehlung: ravátolás, barázdálás, gerezdelés, völgyelés, vájás, vajogatás, vésés, kivésézés. *Syn.* Wifuǵowáňí, Wižlabeňí, Wižlabkowáňí, Žlabeňí, Žlabkowáňí.
fuǵowať, ǵowal, ǵugem V. I. *imp.* ǵug: striare, strias (rimulas) efformare *in ligno*: kehlen, z. B. Leisten: ravátolni (lom), barázdálni (lom), völgyelni (lem), vájni, vajkálni, vájogatni: vésni. *Syn.* wifuǵowať, wižlabit, wižlabkowať, žlabiť, žlabkowať. 2) coniungere, committere: fügen, in einander: öszve foglalni, kötni.
Fuǵowňík, a, m. v. Fuǵ 1-mo Nro.
fuk, *indecl. adhibetur loco verborum: a)* intrare, introire, ingredi, illabi: hinein gehen, hinein springen, hinein schlüpfen: be-menni, bé-lépni, bé-ugrani (ugorni). *Usus.* Kdiž sa nawečeral, hneď fuk (pro wesel, skočil, lahel etc.) do Postele. A po Smrti fuk do

Zemi. *b*) abire, discedere, erumpere, evadere, elabi, evanescere: weggehen, fortgehen, entgehen, hinausgehen, wegfliehen, entschwinden, verschwinden, entschlüpfen: ki-menni, ki-szaladni, el-menni, el-enyészni, el-veszni, el-tünni, el-illantani. *Usus.* Gak náhle to počul, hneď ten fuk (pro wisel, ukekel, zmizel etc.) z Izbi (ze Swetlici). Fuk wen. *c*) caedere, plagam (ictum) inferre, Streich, Past, Puff) geben, puffen: tsapni, ütni, meg-tsapni, meg-ütni. *Usus.* Gako sa poprátelsky dostidlúho zhowárati, gedním Rázem ho len fuk (pro uderil, smikel, swacnul etc.) pres hubu (pres Líce, pres Ucho): ut familiariter invicem satis diu confabulabantur, repente ipsum per os (per faciem, per aurem) caecidit.

Fukač, a, m. flator, is, m. flans, tis, m. Blaser, fúvalló, fúvé. *Syn.* Duchač. 2) anhelator, is, m. *Plin. H. N.* Schnauber, Keicher, der schwer Athem holt, keicht: pihegö, nehezen lehellö, fúladozó. 3) v. Mechi, Mesky.

Fúkaní, á, é, *p. o.* flatus, a, um: geblasen, fútt, fúvott. *Syn.* dúchaní.

Fúkáňí, á, n. flatus, ûs, m. *Virg. Ovid.* spiratio, nis, f. spiritus, ûs, m. das Blasen mit dem Munde, der Hauch, Athem; fúvás, lehellés, lélegzet. *Syn.* Dúcháňí, *boh.* Dímáňí, Dmícháňí. *Usus.* Fúkáňím robísa Sklo, flatu figuratur vitrum *Plin. H. N.* durchs Blasen, wird das Glas gestalten: fúvással tsinállyák az üveget. 2) flatus *venti*, das Blasen des Windes, Windblasen: fúvás (fúás), szél. *Syn.* Duki, Fukáňí.

fúkať, al, ám V. I. *imp.* kag: flare, sufflare, *refrigerandi causa etc.*: blasen mit dem Munde, z. B. die Speise zu kühlen: fújni, fúni (fúvok, fúvom). *Syn.* dúchať, fúkať si, *boh.* dímati, dmíchati. Kasu fúkať, pulmentum flare, den Brei blasen, a' kását fújni. *Prov.* Koho Ráz Kaša popálí, wždicky gu fúká, mus picem gustans. Faciunt pericula cautum. Siculus mare prospectat. Expertus metuit. Infans ustus ignem timet: ein gebranntes Kind fürchtet das Feuer: a' kinek a' kása meg-égeti a' száját, még a' tarlajat-is fujja. A' kit a' téj meg-éget, a' tarhot-is fújja. v. Kaša, popálik. 2) *de vento*: flare, blasen, wehen vom Winde: fújni. *Syn.* duk, fukať. Pekní Wetríček fúká, aura (flatus) lenis (mollis) flat, es weht (bläst, geht) ein sanfter Wind: gyenge (kis) szellö fúj. 3) Múter (donutra) fúkať: inflare, inspirare, intro flare: hinein wehen, bé (belé) fújni, fúni. *Syn.* wefukowať, *boh.* čiseti. *II. rec.* fúkať sa: aestuare, *ira*, fervere, *de iracundis*: brausen, vom Zorn oder zornigen Leuten: haragra gerjedni, harag miá égni, hevülni (lök), hevesnek lenni (heves, mérges vagyok) mérgesedni, hánykódni, hánykolódni. *Syn.* Fnewať sa, gežiť sa. *III. rec.* fúkať, si, v. fúkať 1-mo Nro.

Fúkáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

fúkáwať, al, ám, *freq.* ex fúkať, *boh.* dmícháwati.

fuknúť, knul (kel), kňem V. P. *imp.* kňi, *de uno actu*, v. fú-

fúkať. *Usus.* Fukňi mu do Oči.

fuknutí, á, é, *p. c.* v. fúkaní.

Fuknutí, á, n. v. Fukáňí.

† Fundácia, e, f. v. Založeňí 2-do Nro. Zbudowáňí.

Fundgrub, u, m. caput fodinarum, Fundgrub, elsö (fö) bánya. *Syn.* prwňí Dol nowého Cuku w Banách.

† fundowaní, á, é, *p. c.* v. založení 2-do Nro. 2) v. zmíslaní.

† Fundowáňí, n. v. Založeňí 2-do Nro. 2) v. Zmísláňí.

† fundowati, owal, ugi (u), v. založiť 2-do Nro. 2) v. zmíslať.

Fundžáňí, á, n. v. Frndžáňí.

fundžáť, žal, žím V. I. *imp.* dži: v. frňdžať.

Fungačka, i, f. funda, ae, f. *Liv. Terent.* Schleuder, parittja. *boh.* Lučiste, Prak.

Fungalka, i, f. idem.

Funt, a, et u, m. libra, ae, f. pondo, n. *indeclin.* das Pfund, (Gewicht), font *et* funt *Páris papay. Usus.* Na Funti (ne od Kuki) predáwať, libratim (ad libram) vendere, distrahere: pfundweise-verkaufen, font számra árúlni, el-adni. Na Funti wážiť, v. funtowat. Pol Funta, semilibra, halbes Pfund, fél-font. Tri Funti, tres librae, tria pondo, drei Pfund, három font. *Prov.* Za Funt Kúdele neváži, v. Kúdel.

Funtíček, čka *et* čku, m. *dem.* ex seq.

Funtík, a *et* u, m. *dem.* libella, parva libra; das Pfündchen, fontotska.

Funtowáňí, á, n. libratio, ponderatio, expensio *ad libram*: das Wägen (Abwägen), fontolás, funtolás. *Syn.* Wážeňí na Wážkách.

funtowať, towal, tugem V. I. *imp.* tug: librare, ponderare, expendere ad libram: wägen, abwägen (abwiegen), fontolni, funtolni. *Syn.* wážiť na Wážkách.

funtowí, á, é, *adj.* libralis *Colum.* librilis, e *Caes.* unius librae, libram adpendens; pfündig, ein Pfund enthaltend (wiegend), von einer Pfunde: fontni, fontos, *boh.* liberní. *Usus.* Funtowí Gazíček na Wážkách, phalanx, libramentum, lingula (ligula) librae: das Zungelchen (Züngchlein, kleine Zunge) in der Wage, funtnyil. Funtowí Kameň (funtowá Wáha), pondus librale, Pfundstein, Pfundgewicht, font kö, font mérték. Funtowá Hruška, pyrum librale, Pfundbirne, fontos körtvély, Funtowá koža, corium librale, Pfundleder, fontos bör. Funtowá Misa (Misečka, Šálká, Wáčka), bilanx, *Mart.* *Cap.* die Wagschale, font-serpenyö. Funtowá Podeswa, planta libralis, pfündige Fußsohle, fontos talp.

funtowní, á, é, *adj.* idem.

Funtowňík, a, m. libripens, dis, m. *Plin. N. H.* librator *Plin. Ep.* libritor, is, m. der Abwäger, fonttal mérö. *Syn.* Wážňí, Wážňík na Funti.

Fúra, i, f. vehes *et* vehis, is, f. *Plin. H. N.* vectum, i, n. eine Fuhre, ein Fuder, Wagenvoll: szekér, egy szekér tereh. *Usus.* Fúra Drewa, vehes ligni, Holzfuhre, Fuder-Holz: egy szekér fa. Fúra hnoga, vehes fimi, Fuder-Mist, egy szekér trágya. Fúra Sena, vehes foeni, Fuder-Heu,

Heu, egy szekér széna. Kameň gako Fúra welkí, lapis vehis magnitudine *Plin.H.N.* so großer Stein, daß er eine Fuhre, ausmacht, egy szekérre-való kö. Desak Fur, decem vehes, zehn Fuder, tíz szekerek, tíz szekér tereh. 2) v. Furmánka 2-do, 3-tio et 4-to Nris.

† Fúra, i, f. idem.

Furagtár, a, m. praeequitator, antecessor equester (in equo), subauriga, ae, m. equiso, nis, m. *Valer. Max.* Vorreiter, Bereiter, Stallbedienter, Reitknecht, Unterkutscher: fulajtár, lovász, lóvalbanó. *Syn.* Koňár, Pohoneк.

furagtarčin, a, e. *adj. poss.* uxoris praeequitatoris, der Vorreitterinn gehörig, fulajtárnéé.

Furagtárka, i, f. coniux praeequitatoris (subaurigae, equisonis): Vorreitersweib, die Vorreiterinn, Unterkutscherinn: fulajtárné, lovászné. *Syn.* Koňáťka, Pohonkowá.

furagtárow, a, e, *adj. poss.* praeequitatoris, subaurigae: dem Vorreiter gehörig, fulajtáré, lovászé. *Syn.* koňárow, pohonkow.

furagtárſki *adv.* more praeequitatoris (equisonis), vorreitermäßig, fulajtariassan, fulajtári módon.

furagtárſkí, á, é, *adj.* praeequitatores (equisones) adtinens, die Vorreiter betreffend, fulajtárokat illetö, lovászi.

Furagtárſtwí, á, n. praeequitatus, subaurigatus, ûs, m. equisonis (subaurigae) munus *vel* servitium: die Vorreiterei, Vorreitersstelle, das Vorreitersamt, der Vorreitersdienst: fulajtárság, lovaszság. *Syn.* Koňarſtwí, Pohoňíctwí.

Fúrečka, i, f. *dem.* ex Fúrka.

† Furír, a, m. v. wogenſkí Hospodňík, *vulg.* Kwartírmagſter, *boh.* Forír.

Fúrka, i, f. *dem.* ex Fúra.

Furma, i, f. forma, ae, f. die Form, Model: forma, valaminek formája. *Usus.* Swěčki do Furmi lat, etc. 2) v. Obraz, Podoba, Spóſob, Twárnoſt.

Furman, a, m. auriga, ae, m. vector, is. m. Fuhrmann, Fahrer, der einen Wägen fährt, Kutscher: kotsis, szekeres, szekerrel terhet vivö, hordozó. *Syn.* Kočiſ. 2) vecturarius, rhedarius, veredarius, essedarius, i, auriga, ae, m. Fuhrmann, der für Lohn fährt, Landkutscher: fuvarozó, fuvaros kotsis, szekeres. *Syn.* Wozár, Wozítel, Powozní, *vulg.* Landkočiſ, *boh.* Landkočí, Forman, Wozatag, Wozka. *Usus.* Wogenſkí Furmann, convinarius, Streitwagenfuhrmann, tábori szekeres. *Plur. nom.* Furmaňi, aurigae, die Fuhrleute, szekeresek, kotsisok. 3) Hwězda: *Cic.* et *Virg. Aen.* I, 748. auriga, ae, m. *Cic. ex Arat.* der Fuhrmann.

furmančin, a, e, *adj. poss.* vecturariae, veredariae: der Fuhrmänner gehörig, fuvarosnéé, szekeresnéé, kotsisnéé. *Syn.* Wozárčin, *boh.* formančin.

Furmaňeňí, á, n. v. Furmanſtwí.

furmaňiť, il, ím. *imp.* maň: vehere, vectare, vecturam facere aurigare. *Cic.* aurigari *Varr.* ein Kutscher seyn, fahren, führen, z. B. die Warren: kotsisnak lenni, szekérrel terhet vinni, viddegelni (gelem), hordozni (zom). *Syn.* Kočiſem

čiſem bik, nelo wezk, na Furmańku íſt. 2) vecturis vivevere, vecturam facere, aurigari; vecturarium (veredarium) esse (agere): ein Fuhrmann (Landkutſcher) ſeyn, einen Fuhrmann abgeben: szekereskedni, fuvarozni, szekerezéssel élni. *Syn.* Furmanem, bik, wozik, po Furmánkách choďik.

Furmánka, i, f. auriga, *Cic.* veredaria, vecturaria, ae, f. vectoris (veredarii) uxor: Fuhrmänninn, Landkutſcherinn, Gattinn des Fuhrmanns: fuvarosné, szekeresné, fuvaros felesége. *Syn.* Wozárka, furmanowa Žena. 2) vehes *et* vehis, f. vehiculum, vectabulum, i, n. die Fuhre, das Fuhrwerk; szekér, kotsi. *Syn.* Fúra. 3) vectio, *Cic.* vectatio, aurigatio *Cic.* vectura, ae, f. die Fuhre, Fahrung, Fahrt, das Fahren: fuvarozás, szekereskedés, szekéren járás (hordozás, vitel). *Syn.* Wezení, Wozba, Wozeńí, Furmańeńí, Fúra. 4) pretium vecturae (pro vectura), der Fuhrlohn, die Fuhre, das Fuhrgeld, Geld fürs Fahren: fuvar, szekér-bér. *Usus.* Furmánku plakik, zaplatik: solvere pro vectura, die Fuhre bezahlen, fuvart meg-fizetni; valaki (valami) elvitetéséért fizetni.

furmanow, a, e, *adj. poss.* aurigae, vecturarii, veredarii: dem Fuhrmanne (Landkutſcher) gehörig, fuvarosé, szekeresé. *Syn.* wozárow.

furwánſki *adv.* more aurigarum (vectorum, veredariorum), fuhrmänniſch, nach der Art der Fuhrleute, fuhrmannsmäßig: fuvarosok (szekeresek, kotsisok) módjára. *Syn.* pofurmánſki, wozárſki.

furmánſki, á, é, *adj.* aurigalis, vehicularis, vecturalis, veredalis, e; aurigarius, vectorius, vecturarius, veredarius, a, um: die Fuhrleute betreffend, fuvarosi, szekeresi, fuvarosokat, (szekereseket, kotsisokat) illető. *Syn.* wozárſki, wozní, wozowí. *Usus.* Furmánſká Ceſta, via plaustris serviens, Fuhrweg, szekér-út. Furmánſka kapſa (Tańiſtka), pera aurigaria, die Fuhrmannstaſche, szekeres táska.

Furmanſtwí, á, n. res vehicularis (veredaria), das Fahren, Führen, Fuhrweſen, szekerezés, fuvarozás. *Syn.* Furmańeńí, Wozeńí. 2) aurigatio *Suet.* aurigatus, veredariatus, ûs, m. die Fuhrmannſchaft, die Kutſcherei, Landkutſcherei: fuvarozás, kotsiskodás, szekerezés. *Syn.* Wozárſtwí, *boh.* Wozatagſtwí.

† furnírowaní, á, é, *p. c.* v. wikládaní, wložení 3-tio Nro.

† Furnírowáńí, n. v. Wikládáńí.

† furnírowak, rowal, rugi (u), v. wikládak, wiložik 3-tio Nro.

furt! *a*) abi, discede, apage te! fort! weg mit dir: menny-el, távozzál, takarodj. *b*) abite, discedite: fort! weg mit euch; mennyetek, takarodgyatok. Furt ſ ńím, apage hominem, fort mit ihm, vidd-el ötet elölem. Furt ſ tú Weců (ſ tím), apage rem, weg (fort) mit der Sache, takarodj azzal; ne hozd azt elöl; ne szóllj arról. 2) *in excitatione*: matura (accelera), maturate: fort, eile, eilet, beim Antreiben: siess, siessetek.

furtáčkin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Furtáčka, i, f. versuta (versipellis, astuta) *femina*, eine arglistige (kunstgriffige) Person: furtsa (ravasz) aszszony. *Syn.* Fiğlárka. 2) nequicula, nequam femina: scherzhaftiges Weibsbild, tsintalan (tréfás) aszszony. *Syn.* Žártowňička.

Furtáctwí, á, n. astutia versutia, ae, f. Arglist, Arglistigkeit: furtsaság, ravaszság. *Syn.* Fiğlárstwí. 2) Studium jocandi, res jocosa: Scherzhaftigkeit eines Menschen oder einer Sache: tsintalanság. *Syn.* Žartowňictwí, Žartowáňí.

Furták, a, m. versutus, astutus, i, m. versipellis, is, m. arglistiger Mensch, furtsa (hamar elméjű, ravasz) ember. *Syn.* Fiğlár. 2) nequioulus, iocosus: ein scherzhafter Mensch, tsintalan (tréfás) ember. *Syn.* Žartowňík, Santowňík.

Fuk, u, m. v. Fuč.

† **Fušač**, e, m. v. Bradač 2) v. Fuzač.

† **fušačeķi**, ček, čím, v. bradaček. 2) v. fúzaček.

† **fúšatí**, á, é, *adj.* v. bradatí. 2) v. fúznatí.

† **Fúši**, šů, m. *pl.* v. Brada. 2) v. Fúzi.

† **Fúšķi**, ků, m. *pl. dem.* v. Bradečka. 2) v. Fúzki.

Fušer, a, m. imperitus (malus) opifex, artis (opificii) expers: Pfuscher, schlechter (ungeschickter) Arbeiter: himpellér, a' ki mesterségét ki-nem tanúlta. 2) opificium exercens (opus faciens) sine auctoritate collegii (coetus) magistorum, non adprobatus magister. Pfuscher, der arbeitet ohne Meister zu seyn: nem tzéhbéli mester ember.

fušerčin, a, e, *adj. poss.* imperitae opificis (artificis), der Pfuscherinn (schlechter Arbeiterinn) gehörig, himpellérnéé.

Fušeréňí, á, n. tractatio opificii (artis) sine peritia, malum opus, operis corruptio: das Pfuschen, Pfuschern, Verpfuschen, die Pfuscherei, schlechte Arbeit: himpellérség, fuser munka, fuserozás. *Syn.* Fušerowáňí. 2) v. Fušerstwí

fušerik, il, ím V. I. *imp.* šer: tractare opificium (immiscere se arti) sine peritia corumpere opus, pfuschen, pfuschern; machen, was man nicht recht kann, z. B. in einer Kunst; schlecht machen: himpellérkedni, fuserkodni, fuser módon dolgozni, fuserozni, roszszúl tenni (tsinálni), el-rontani. 2) opificium tractare (opus facere) sine auctoritate collegii magistrorum: pfuschen, pfuschern, arbeiten ohne Meister zu seyn: himpellérkedni, fuserkodni, mester ember nem létére valami mesterséget űzni. *Syn.* fušerowať.

Fušerka, i, f. mala (imperita) artifex, die Pfuscherinn, schlechte Arbeiterinn, himpellérné, fuserné.

fušerow, a, e, *adj. poss.* imperiti opificis (artificis) non adprobati magistri; dem Pfuscher gehörig, himpelléré.

Fušerowáňí, á, n. v. Fušeréňí.

fušerowať, rowal, rugem V. I. *imp.* rug, v. fušerit.

fušerski *adv.* male, imperite: pfuscherhaft, pfuschermäßig, fuserossan. *Syn.* pofušerski.

Fušerskí, á, é, *adj.* malus, imperitus, corruptus, a, um: pfuscherhaft, fuseros. 2) non adprobatos magistros (imperitos opifices) adtinens, pfuscherisch, die Pfuscher betreffend: hinpelléri, himpelléreket illető.

Fuſerſtwí, á, n. exercitium opificii (opera) sine auctoritate collegii magistrorum, Pfuſcherei, das Arbeiten ohne Meiſterrecht: himpellérkedés, fuserkodás, himpellérség, mester ember nem létére valamelly mesterségnek űzése. 2) v. Fuſerňi.

fuk, ful, fugem V. I. *imp.* fug, v. duk, fúkak.

Futerečko, a, n. *dem. ex seq.*

Futerko, a, n. *dem.* parva (delicata, mollis) subductura, ein kleines (feines) Futter, béllésetske.

Fukí, á, n. v. Dukí, Fúkáňí.

† Futírowáňí, n. Nedbáňí, Zapowrhnukí.

† futírowaki, owal, ugi (u), v. nedbak, zapowrhnúk.

Futrál, u, m. theca, capsa, ae, f. involoorum, i, n. das Futter, Futeral: tok, tokja valaminek; *boh.* Púzdro. *Usus.* Lukowí (hádzacní, na Luk) Futrál, corytus, m. Köcher, Bagenfutter, tegez ijtegez. Nožňiční (nožňičkowí, na Nožňički) Futrál, capsula forficaria, Scheerfuteral, olló-tartó tok. Píſkalní (na Píſkale) Fútrál, tibiarum (fistularum) theca. das Pfeifenfutteral, síp-tokja.

Futrálček, u, m. *dem.* thecula, parva theca: das Futteralchen, kis-tok, tokotska.

Futrálik, u, m. *dem.* idem.

Futričko, a, n. *dem.* v. Futerečko.

Futriſko, a, n. *contemt. et exagg.* absurda (crassa) subductura, ein ſchmuziges (grobes) Futter, rút (vastag) béllés.

Futro, a, n. subductura, subsutura, ae, f. subdititium, munimentum interius: id quod vesti subsuitur: das Futter unters Kleid, Unterfutter: béllés. *Syn.* Podſiwka. *Prov.* Šata ge dobrá (pekná), ale Futro Mrcha: sub veste splendida sordidus animus: das Kleid iſt ſchön, aber das Futter (Unterfutter) nichts nuß: a' ruha szép, de a' béllése rosz.

futrowaní, á, é, *p. c.* subductus, subsutus, a, um; gefüttert, béleltt, megbéleltt. *Syn.* podſití, podſíwaní.

Futrowáňí, á, n. subductio, subsuitio, nis, f. subductura, ae, f. das Futtern, Unterfuttern: béllelés, megbéllelés. *Syn.* Podſikí, Podſíwáňí, Podfutrowáňí.

futrowak, owal, ugem V. I. *imp.* ug, subducere, intus munire, vesti subsuere aliquid: füttern ein Kleid: bélelni. *Syn.* podſik, podſíwak, podfutrowak.

Fúz, u, m. v. Fúzi.

Fuzač, a, m. mystacatus, i, m. ein Knebelbärtiger, bajutzos. *Syn.* fúznatí.

Fuzakeňí, á, n. v. Fúznakeňí.

fuzakek, kel, kím V. I: *imp.* zak, v. fúznakek.

fúzatí, á, é, *adj.* v. fúznatí.

Fúzi, zow, m. *pl.* mystax, cis, m. mystaces, cum, pl. barbula labii superioris; der Knebelbart, Schnurbart: bajutz, bajúsz. *vulg.* Bagúz, Bawúz.

Fúziček, čku, m. *pl.* Fúzički, čkow, *dem.* ex Fúzki.

Fúzik, u, m. *plur.* Fúziki, kow, *dem.* v. seq.

Fúzki, kow, m. *pl.* dem. parvi mystaces, ein kleiner Knebelbart, bajuszka, bajuszotska, kis bajutz. *vulg.* Baguzički, Baguzki, Bawúzki.

Fúznakeňí, á, n. mystacum eruptio (adquisitio), das Hervorkommen (Wachſen, Bekommen)

men) des Knebelbarts, bajutzodás. *Syn.* Fuzatení.
Fúznatet, tel, tím V. I. *imp.* nat, mystaces accipere (adquirere), einen Knebelbart bekommen, bajutzosodni. *Syn.* fuzatet, Fúzi dostáwat zafúznatel, Fúzami obrostnút.
fúznatí, á, é, *adj.* mystacatus, a, um: bärtig, gebärtet, einen Knebelbart habend: bajutzos, bajúszos. *Syn.* fúzatí, fuzowatí, *vulg.* baguznatí, bawúznatí.
Fuzowání, á, n. acceleratio fugae, cursus citatus, das Rennen, schnelles Fliehen, Marschiren, hürtige Fliehung: sebes futas, takarodás, sietés. *Syn.* rychlé (welké) Utékání. *boh.* Farkasowání.
fuzowat, zowal, zugem V. I. *imp.* zug: fugam accelerare, cursum adurgere, velociter currere. ruere, citato cursu ferri: rennen, sehr laufen, eilends (schnell, hurtig) fliehen; flüchtig (flink) davon seyn: sebesen (sietve) menni lódulni, takarodni, futni; sebes futásra adni magát. *Syn.* welmi (náhle, rychle, spešne) utekat, bežat, *boh.* farkasowati.
fúzowatí, á, é, *adj.* v. fúznatí.

G.

Gá, *pron.* ego, ich, én. *Communiter ante primam personam verbi, ut Latinorum* ego, *exmitti potest, nisi ob emphasim, vel oppositionem, seu authiteta retineatur.* Gá zaisté dosti sa diwit (predíwit) nemožem: ego vero satis mirari nequeo, ich kann mich gewiß nicht genugsam wundern, én bizonyára elegendöképen nem tsudálkozhatom.
† Gabko, a, n. v. Gablčko.
† gabkowití, á, é, *adj.* v. gablčkowatí.
gabličistí, á, é, *adj.* v. gablčkowití.
Gablčkár, a, m. v. Flár.
gablčkárčin, a, e, *adj. poss.* v. flárčin.
Gablčkárení, á, n. v. Flárstwí.
gablčkárit, il, ím, V. I. *imp.* v. flárit.
Gablčkárka, i, f. v. Flárka.
gablčkárow, a, e, *adj. poss.* v. flárow.
Gablčkárstwi, á, n. v. Flárstwí.
Gáblčko, á, n. *dem.* pomulum, pomellum, parvum pomum (malum): das Aepfelchen, Aepfelein: almátska, kis alma. *Syn.* maličké Gablko, *boh.* Gablečko, Gablíčko, Gabko.
gablčkowití á, é, *adj.* canus cum maculis, malorum figuram (speciem) referentibus: apfelgrau: almás szürke, ösz. *Syn.* gablčistí, gablkowatí, *boh.* gabkowití.
gablční, á, é, *adj.* v. gablkowí.

Ga-

Gablčnica, i, f. v. Flárka. 2) pomarium, hortus pomis arboribus consitus; Obstgarten, Aepfelgarten: almás (gyümöltsös) kert. *Syn.* gablčná (owocná) Zahrada, Šcepnica.

Gablčnjk, a, m. v. Flár.

Gablčnjk, u, m. Zelina: *a*) bílí: marrubium album (cantherinum) *Plin. H. N.* Marrubium vulgare Linn. weißer Andorn, Lungenkraut, eine Pflanze: pesztertze (fejér pesztertze) fü, pemete, fejér pemét-fü. *boh.* Gablečnjk. *b*) čérní: marrubium nigrum, kapotnyak, fekete pesztertze fü. *Syn.* čérní koreň. Aliud est kopitnjk Čemerica čérná. *c*) Klaſ et Jwa píž-mowá 2) pomea torta (placenta): der Apfelkuchen, almás kaláts (pogátsa). *Syn.* gablkowí Koláč (Bálef).

† Gablečko, a, n. v. Gablčko.

† Gablečnice, f. v. Gablčnica.

† Gablečnjk, a, m. v. Gablčnjk (a).

† Gablečnjk, u, m. v. Gablčnjk (u).

† Gablíčko, a, n. v. Gablčko.

Gablko, a, n. pomum, malum i, n. der Apfel, alma. Adomowé Gablko w Chrtáňí: nodus gutturis, uva, ae, f. epiglossis, idis, f. *Plin. H. N.* Deckel der Luftröhre, Zapfen: szaka, torok diója. Bodlawé Gablko: Datura stramonium *Linn.* Stechapfel: töskés alma. Bosmánské Gablko: malum bosniacum, Bosner Apfel, boszmány alma. Čerwené (cigánské) Gablko: malum rubellianum, rother Apfel, der Röthling: vörös alma. Granátowé (zrnaté) Gablko: malum granatum Punica granatum *Linn.* Granatapfel, pomagranát. Končité Gablko: malum turbinatum, Spitzapfel, hegyes alma. Kutňičkowé Gablko: malum strutheum (struthium) *Colum. Plaut.* Quittenapfel, eine kleinere Art Quitten: apró birs-alma. Kutňowé (ďdulowé) Gablko: malum cydoneum (cotoneum), Quitte, Quittenapfel: birs-alma. Madowé Gablko: v. sladké. Maké Gablko: pomum mite, weicher Apfel, púha alma. Milostné (láskawé, zlaté), Gablko: pomum amoris, malum insanum, Solanum Lycopersicum *Linn.* Liebesapfel, szerelem (egésségtelen) alma. Mochowé Gablko: malum muscosum, Mosapfel, mohos alma. Muškátowé Gablko: malum apianum (muscatum, moschatum, superbum): Muskatellapfel: muskotály alma. Ohňiwé (gako Oheň čerwené (*boh.* zardelé) Gablko: malum sericum, claudianum: Feuerrothapfel, apró piros alma. Okrúhlé Gablko: malum turbinatum (orbiculatum, volubile): runder Apfel: kerékded (kerek hengergő) alma. Panenské Gablko: malum orchomasticum, Jungfernapfel: leánytsetsü alma. Pichlawé Gablko, i. e. gežkowa Palica, v. gežkowí. Plané Gablko: malum sylvestre (sylvaticum), Holzapfel, wilder Apfel: vad alma. Pozdňé (zimné) Gablko: pomum serotinum, Winterapfel: téli alma. Ragské Gablko: *a*) na Gmačku: malum paradisiacum, Paradiesapfel: paraditsom alma. *b*) i. e. planá (zámorská) Tekwica: colocynthis, idis, f. Coloquinte, wilde Kürbiß: sár-tök. Ragského Gablka (ragské) Stromček,

ček, ragšká Gabloň: malus paradisiaca, Paradiesapfelbaum, paraditsom alma-fa. Ranné Gablko: malum praecox, früh-zeitiger Apfel, idején érö alma. Rozmarinkowé Gablko: pomum rosmarinum, Rosmarinapfel, rozmaring alma. Sladké (madowé) Gablko: mělimēlum *Varr.* malum melapium (melleum): Süßapfel, Honigapfel, Süßling, süßlicher Apfel: édes (paraditsom) alma. Šcepné (ščepowé) Gablko: malum hortense, Gartenapfel, kerti (óltott) alma. Winowé (winné) Gablko, *vulg.* Wandlička: malum vinosum (vinoso sapore), pomum vinaceum: Weinapfel, *vulg.* Weindling: bor izü alma. Wlčé Gablko, i. e. wlašký dlu-hý Podražek, Zelina: aristolochia, (longa), ae, f. *Cic.* Osterluzei, Hohlwurz, Herzwurz, Fobwurz: farkas alma *Par. Pap.* hím olasz farkas alma, fü és gyökér. *Prov.* Nedelako od Stroma Gablka padagú: non procul a proprio stipite poma cadunt. Saepe solet similis filius esse patris: der Apfel fällt nicht weit von den Stamme: nem messze esik az alma a' fájától. Gaký Strom (gaká Gabloň), také Gablko: par arbori fructus. Qualis pater, talis filius: wie der Baum so der Apfel: minémü a' fa, ollyan a' gyümöltse (az almája).

gablkowatý, á, é, *adj.* v. gablčkowatý.

gablkowý, á, é, *adj.* pomeus, malinus: a, um: von Aepfeln gemacht, oder mit Aepfeln belegt: almai, almás, almábólvaló. *Syn.* gablčný. Gablkowý Koláč: v. Gablčník (u).

Gabloň, e, f. pomus, Pyrus malus, i, f. Linn. der Apfelbaum, alma-fa. *Syn.* gablo-ňowý Strom. Planá Gabloň: malus sylvestris (sylvatica, agrestis): wilder Apfelbaum, Holzapfelbaum: vad alma-fa. *Syn.* Planka.

Gablonečka, i, f. *dem.* ex Gabloňka.

Gabloňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gabloň.

Gabloňka, i, f. *dem.* parva pomus (malus), ein kleiner Apfelbaum, alma-fátska. *boh.* Gablůňka.

gabloňowý, á, é, *adj.* pomeus, malinus, a, um; vom Apfelbaume, alma-fai, alma-fábólvaló. Gablonowé Drewo: lignum pomi, Apfelholz, alma-fa.

† Gablůň, i, f. v. Gabloň.

† Gablůňka, i, f. v. Gabloňka.

Gabratka, tek, n. *plur.* palmae, *arum. f. pl. Plin. H. N.* rami arborum cum evolutis gemmis. Salix caprea Linn. die Palmen, Zweige eines Baumes, oder Stammes: barka, palma-ág. *Syn.* Barki.

Gačáňí, á, n. eiulatus, vagitus, ûs, m. *Virg. Plin. H. N. Ovid. Cels.* das Quäcken, Wimmern, z. B. der kleinen Kinder, jungen Schweinen: nyivás, nyivátskolás, kis gyermek rivás. *Syn.* Gakot, Wreščáňí, Wrešk.

gačat, čal, čím, V. I. *imp.* gač: vagitare, vagire (is, ivi et ii): quäcken, wimmern: nyioni (nyivok), nyivátskolni (lok), rioni (rivok) mint a' kis gyermek. *Syn.* wreščat.

Gačáwáňí, á, n. vagitatio, nis, f. das öftere Quäcken, nyivátskolás. *Syn.* Wreščáwáňí.

gačáwat, al, ám, V. I. *imp.* ag: *freq.* ex gačat: vagitare, öfters quäcken, wimmern: nyi-

nyivátskolni. *Syn.* wrestá-wať.

Gachtač, a, m. haesitans (haesitabundus, haerens, titubans) linguâ, haesitator (in sermone) *Plin. Epist.* Stocker, ein Mensch, der im Reden stockt: a' szólásban akadozó ember *Par. Páp. Syn.* Drğotač, Drğotawec, Drkotač, Drkotawec, Gachtáwec, Kodkodákač, Koktač, Koktawec, Zagachtawec, Zagakawec, Zagakliwec, Zagikač (Zágíkač) Zagikawec (Zagíkawec). *Aliud est* Blblač et Šeplač.

gachtaččin, a, e, *adj. poss.* haesitantis in sermone *feminae*, der Stockerinn gehörig, a' szólásban akadozó személlyé (aszszonyé). *Syn.* drğotaččin, drkotaččin, gachtawičin, kodkodaččin, koktaččin, koktawičin, zagachtawičin, zagakawičin, zagakliwičin, zagikaččin, zagikawičin. *Aliud est* blblaččin et šeplaččin.

Gachtačka, i, f. haesitans linguâ (in sermone) *femina*, Stockerinn, stockendes Weibsbild, stockende Person, die stockt im Reden: a' szólásban akadozó személy (aszszony). *Syn.* Drğotačka, Drkotačka, Gachtawica, Koktačka, Koktawica, Kodkodačka, Zagachtawica, Zagakawica, Zagakliwica, Zagikačka, Zagikawica. *Aliud est* Blblačka, et Šeplačka. 2) v. Gachtáňí.

gachtačow, a, e, *adj. poss.* linguâ haesitantis (titubantis) *hominis*, haesitatoris: dem Stocker (stockenden Menschen) gehörig, a' szólásban akadozó emberé. *Syn.* drgotačow, drkotačow, drğotawcow, drkotawcow, gachtawcow, kodkodáčow, koktačow, koktawcow, zagachtawcow, zagakawcow, zagakliwcow, zagikačow, zagikawcow. *Aliud est* blblačow, et šeplačow.

Gachtáňí, á, n. haesitatio, nis, f. *et* haesitantia linguae *Cic.* titubatio (linguae) *Macrob.* das Stocken (Stolpern, Wanken) des Menschen im Reden: akadozás a' szólásban *Par. Páp. Syn.* Drğotačka, Drğotáňí, Drkotáňí, Gachtačka, Kodkodákáňí, Koktáňí, Zagachtáňí, Zagachtáwáňí, Zagakowáňí, Zagíkáňí, Zagikáwáňí, Zadrhowáňí (Zarážáňí) w Řeči, *boh.* kdákáňí. *Aliud est* Blbáňí, et Šepláňí.

gachtať, tal, cem (tám) V. I. *imp.* gachci et gachtag: haesitare (haerere) linguâ, titubare linguâ *Ovid.* verbo *Cic.* titubanter loqui: stocken, stolpern (wanken) im Reden, stockend reden, betreten seyn im Reden: akadozni a' szolásban, akadozva (tántorogva) szólani (szólok) *Pár. Páp. Syn.* drğotať, drkotať, kodkodákať, koktať, zagachtať, zagachtáwať, zagakať (zagakowať) sa, zagíkať sa, zadchowať (zarážať) Gazikem, n e b w Řeči, *boh.* kdákati, klokotati. *Aliud est* blblať, et šepleť.

Gachtáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

gachtáwať, al, ám, *freq.* ex gachtať.

gachtawcow, a, e, *adj. poss.* v. gachtačow.

gachtawe *adv.* lingua titubante, haesitando, haesitanter, haesitabunde, cum haesitantia (haesitatione): stockend, stolpernd im Reden: akadozva (tantorogva) a' szólásban. *Syn.* drğotawe, drkotawe, kodkodákawe, kokta-

tawe, zagachtawe, zagakawe, zagakliwe, zagakowne, zagikaćne, zagikawe (zagíkawe). *Usus*. Gachtawe howořik, mluwik: v. gachtak.

Gachtawec, wca, m. v. Gachtak.

gachtawí, á, é, *adj*. haerens (haesitans, titubans) linguâ, haesitabundus *Plin. Ep*. titubatus, a, um. stockend, stolpernd (wankend) im Reden: szólásban akadozó (tántorgó). *Par. Páp. Syn*. drgotawí, drkotawí, kodkodákawí, koktawí, zagachtawí, zagakawí, zagakliwí, zagakowní, zagikaćní (zagíkaćní), zagikawí (zagíkawí. *Aliud est* blblawí, et šeplawí.

Gachtawosť, i, f. haesitantia linguae, oris titubantia (titubatio), os haesitans: das Stocken (Stolpern) der Zunge, a' nyelvnek akadozása tántorgása. *Syn*. Drgotawosť, Drkotawosť, kodkodákawosť, koktawosť, Zagachtawosť, Zagakawosť, Zagakliwosť, Zagakownosť, Zagikaćnosť (Zagíkaćnosť), Zagikawosť, (Zagíkawosť). *Aliud est* Blblawosť, et Šeplawosť.

Gacint, u, m: chrysolitus, i, m. *Plin*. Chrysolith, arany színű drága kö. *Aliud est* Hiacint.

Gaćmeň, a, m. hordeum, i, n. hordeum vulgare Linn. die Gerste, árpa. *boh*. Gečmen. Gaćmeň sáť (rozséwať): serere hordeum *Virg* die Gerste säen, árpát vetni. 2) Gaćmeň w Oku: crithe, es, f. *Cels*. aegilops, opis, f. hordeolum, i, n. hordeolus, i, m. ein Gerstenkorn im Auge, Geschwürlein in dem Augenbraune: árpa a' szemen, szemen termett árpa. *Syn*. Gaćmené Zrno, Wředek w Oku, *boh*. gečné Zrno.

Gaćmenček, a, et nečka, m. *dem*. ex seq.

Gaćmenek, nka, m. *dem*. hordeolum, i, n. Gerstellein, árpátska. *Syn*. Gáćmeňík.

* gaćmení, á, é, *adj*. v. gaćmenní.

Gaćmeňíček, čká, m. *dem*. ex seq.

Gaćmeňík, a, m. v. Gaćmenek.

Gaćmeňisko, a, n. ager hordeaceus (hordeo consitus), Gerstenacker, Gerstenfeld: árpával bé-vetett szántó-föld, árpa-föld. *Syn*. gaćmenná Rola.

Gaćmeňina, i, f. stramen (stramentum) hordeaceum, Gerstenstroh, árpa-szalma. *Syn*. Gaćmeňisko, gaćmenna Sláma.

Gaćmeňisko, a, n. *contemt. et exagger*. ex Gaćmeň. 2) v. Gaćmeňina.

gaćmenní, á, é, *adj*. hordeaceus, a, um: Gersten, aus (von) Gersten: árpai, árpás, árpából-való. *boh*. geční. Gaćmenní Chléb: panis hordeaceus, das Gerstenbrod, árpakenyér. Gaćmenná Lušćina: gluma (cluma), Gerstenhülse, árpa szem' tokja. Gaćmenná Múka: farina hordeacea, Gerstenmehl, árpa liszt. Gaćmenná Slama: v. Gaćmeňina. Mesto Wína gaćmennu Wodu užíwať (požíwať): ptisanam in vicem vini bibere, sumere *Cels*. anstatt (an Statt) des Weins ein gesottenes Gerstenwasser trinken, bor helyett főtt árpa vizet inni. Gaćmenné Piwo: bryten, cerevisia hordeacea (e hordeo cocta): Gerstenbier, árpa ser. Gaćmenné Krúpi: hordeolum, ptisana hordeacea: Gerstengraupen, ár-

árpa-kása. Gaćmenné Plewi: acus hordeaceum, Gerstenspreuer, árpa-pelyva (polyva). Gaćmenné Zrno: *a*) granum hordeaceum, Gerstenkorn, korn, árpa-szem (mag). *b*) w Oku: v. Gaćmeň 2-do Nro.
Gaderko, a, n. *dem.* nucleolus, i, m. das Kernchen, Kernlein: magotska, szemetske, magva (széke) akár melly gyümöltsnek, dió béle. *boh.* Gadírko. Očné Gaderko: pupilla oculi, der Augstern, szemfény.
gáderňe *adv.* v. gadrňe.
gáderní, á, é, *adj.* v. gadrní.
* Gadernica, i, f. v. Gaternica (ex Gátra).
* Gaderňička, i, f. *dem.* ex Gaderňica: v. Gaterňička.
gaderňiske *adv.* v. gadrňe.
gaderňisti, á, é, *adj.* v. gadrní.
gaderňite *adv.* v. gadrňe.
gaderňití, á, é, *adj.* v. gadrní.
gadianskí, á, é, *adj.* gaditanus, a, um: gadianisch, gadiai. Gadianské More: fretum Gaditanum (Herculeum), gadianisches Meer, gadiai tenger.
† Gadírko, a, n. v. Gaderko.
Gadričko, a, n. *dem.* ex Gaderko.
gadrňe *adv.* nucleose, granose: kernhaft, magvassan, szemessen. *Syn.* gáderňe, gaderňiske, gáderňite, zrnaťe. 2) nervose, vegete, firme; kernig, kräftig, wichtig: erössen, hathatóssan. *Syn.* silňe.
gadrní, á, é, *adj.* nucleosus, granosus, a, um: kernhaft, magvas, szemes. *Syn.* gáderní, gaderňisti, gaderňití, zrnatí. Gadrné Zboží: granosum frumentum, kernichtes Getreide, szemes gabona. 2) nervosus, firmus, vegetus; kernig, kräftig; erös, ereiben-való, hathatós. Gadrná Reč: nervosus sermo, wichtige (nachdenkliche) Rede, hathatós (nyomos) beszéd.
Gadro, a, m. nucleus, i, m. Kern, der essbare Kern, z. B. der Nuss, Mandel, etc.: a' keмény gyümöltsnek (diónak, mandolának, etc.) béle, magva, széke. 2) *tropice.* W tem Gádro weзi (celá Wec pozo-stáwá, záleží): in eo res vertitur *Liv.* die Hauptsache (das Hauptwesen) besteht darinn, abban forog a' dolog, abban áll a' dolognak veleje. 2) granum *piri, pomi, etc.* der nicht essbare Kern, z. B. des Apfels, der Birne: valaminek magva, *p. o. almának, körtvélynek.* 3) medulla ligni, das Mark des Holzes, das Kernholz: veleje a' fának. v. Mozga. 4) flos nucleus, optimum quodque alicuius rei: der Kern: das Beste, z. B. des Eisens, java (eleje, veleje) valaminek.
Gafira, i, f. *Plur. nom.* gafiri, *gen.* fir: v. Borowka.
Gafirečka, i, f. *dem. ex seq.*
Gafirka, i, f. *dem. ex* gafira.
gafirowí, á, é, *adj.* v. borowkowí.
* gag! *interiectio dolentis*: v. beda. Gag gag! v. beda pre beda.
Gágáňí, á, n. gringritio, nis, f. gingritus, ûs, m. *Arnob.* clangor, is, m. das Gackern, Schnattern der Gänse: gágogás.
Gágát, u, m. drahí kameň: gagathes, ae, m. *Plin. H. N.* gagates, is, m. Succinum nigrum vel Lythantrax piceus Estn. Schönb. Pechkohle, schwarzer Bernstein; der Gagatstein, Gagath, ein Edelstein: gagátes kö. *Aliud est* Achat, et ostlicí Kameň.

gágať, al, ám V. I. *imp.* ag: gingrire (rio) *Fest.* clangere: gackern, schnattern, von Gänsen: gágogni. Huſ gágá: anser gingrit, die Gans schnattert, a' lúd gágog.
Gágáwáňí, á, n. *nom. ver. ex seq.*
gágáwať, al, ám, *freq. ex* gágať.
Gagdár, a, m. v. Gagdoš.
* Gagdence, nec, f. pl. v. gagdičky.
Gagdi, *genit.* Gageď: lyripipium, i, n. uter, tris, m. fistula utricularis: die Sackpfeife, der Tudelsack, Schlauch: duda, tömlö. *Syn.* Dudi, *boh.* Kagdi. *Prov.* Na gedné Gagdi pískať (gagdowať): crambe repetita *Juvenal.* Eadem oberrare chorda. Idem crambe recoquere: wie der aufgewärmte Kohl, sprichwörtlich von öfterer Wiederholung einer Sache. Eine Noten (Arie) beständig spielen: egy nótat vonni. Egy bakot nyúzni. Egy húron pengülni. Na gedné Gagdi gagduge: chorda oberrat eadem, er spielt immer die nämliche Arie, tsak azon egy dolgot vítattya *Pár. Páp.*
Gagdica, i, f. fistula lyripipii, uter, tris, n. die Sackpfeife, duda-síp, tömlö-síp. *Pár. Páp. Syn.* Dudica, Huk.
Gagdičky, ček, f. *plur. dem.* utriculus, m. *Cels.* lyripipiolum, i. n. das Sackpfeifchen, kleiner Schlauch: dudátska, tömlötzke. *Syn.* Mulitánki, Sutky, *vulg.* Gagdence.
Gagdoš, a, m. lyripipiator, is, m. utrarius, utricularius, i, m. *Suet.* Sackpfeifer, dúdás, tömlös, tömlö-sípos *Pár. Páp. Syn.* Dudar, Dudáš, Gagdár, *boh.* Dudař, Kagdář.
gagdoškin, a, e, *adj. poss.* utriculariae, lyripipiatricis: der Sackpfeiferinn gehörig: dudásnéé, tömlösnéé, tömlössíposnéé. *Syn.* dudarkin, dudáškin.
Gagdošek, ška, m. *dem.* parvus utricularius, ein kleiner Sackpfeifer, dudáska, tömlössíposka. *Syn.* Gagdošík.
Gagdošíček, čka, m. *dem. ex seq.*
Gagdošík, a, m. *dem. ex* gagdošek.
Gagdoška, i, f. lyripipiatrix, icis, f. utraria. utricularia, ae, f. die Sackpfeiferinn, dudásné, tömlösné tömlös-síposné. *Syn.* Dudarka, Dudáška, Gagdošowá Žena.
gagdošow, a, e, *adj. poss.* lyripipiatoris, utrarii, utricularii; dem Sackpfeifer gehörig, dudásé, tömlösé, tömlös-síposé. *Syn.* dudarow, dudášow.
gagdowáňí, á, n. lyripipiatio, utrioulatio, nis, f. das Sackpfeifespielen, dudálás. *Syn.* Dudáňí.
gagdowať, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: lyripipio ludere, utriculari: die Sackpfeife spielen, dudálni. *Syn.* dudať.
* Gáger, gra, m. v. Lowec.
gáger, gra, m. Mesto: Agria, *Civitas Comitatus Hevesiensis*: die Erlau, eine Stadt in Ungarn: Eger, város.
gágerčan, a, m. Agriensis homo, ein Erlauer, egri-fi, egri-ember.
gágerčančin, a, e, *adj. poss.* agriensis feminae, der Erlauerinn gehörig, egri aszszonyé.
Gágerčanka, i, f. agriensis femina, die Erlauerinn, egri aszszony.
gágerčanow, a, e, *adj. poss.* agriensis hominis, dem Erlauer

lauer gehörig: egri-fié, egri emberé.

* gáǧerčin, a, e, *adj. poss.* v. lowčičin.

* Gáǧereňí, á, n. v. Lowectwí.

* gaǧerič, il, ím, V. I. *imp.* gáǧer: v. lowčič.

* Gáǧerka, i, f. v. Lowčica.

* gáǧerow, a, o, *adj. poss.* v. lowcow.

gáǧerſki *adv.* more agriensi, erlauerisch, egri-módon. *Syn.* pogáǧerſki. 2) *vulg.* v. lowecki.

gáǧerſkí, a, é, *adj.* agriensis, e: erlauer: egri. 2) *vulg.* v. lowecký.

* Gáǧerſtwí, á, n. v. Lowectwí.

* Gagkáňí, á, n. v. Bedákáňí.

* gagkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. bedákat.

Gáǧor, a, et u, m. preſ kterí díchame: arteria aspera *Cic.* trachīa, et trachēa *Macrob.* ae, f. bronchus, broncus, iugulus i, m. die Luftröhre, lélekzet vévö gége. 2) v. Chrtaň.

Gáǧorček, a, et rečka, m. *dem. ex seq.*

Gáǧorek, rka, et rku, m. *dem.* arteriola, tracheola, ae, f. das Luftröhrchen, gégétske. kis gége. *Syn.* Gáǧorček, Gáǧorík. 2) v. Chrtanek.

Gáǧoríček, čka, m. *dem. ex seq.*

Gáǧorík, a, m. *dem.* v. Gáǧorek.

† gahelní, á, é, *adj.* v. proſní, pſenowí.

† Gahelňík, a, m. v. Pſenowňík.

Gaheň, hňa, m. diaconus, i, m. Diakonus, ein Kirchengehülf, der besonders die Kranken pflegte *Hier.* egyházi szolga, diakonus. *Syn.* duchowní Poſluhowač (Služebňík).

† Gahlt, *Gen.* Gahel, f. *pl.* v. Proſo.

Gahňa, aťa, n. *nom. pl.* aťa: agnellus agnus subrumus, i, m. das Lamm ohne Unterschied des Geschlechts (*vulg.* Lampel, Sauglampel): szopós bárány. *Syn.* Baranča. *boh.* Gehňe.

gahňací, á, é, *adj.* agnellaris, e; agninus, a, um: lämmern, von Lamm: bárányból-való. *Syn.* baranči, *boh.* gehňečí. Gahnacé Maſo: v. Gahňacina.

Gachňacina, i, f. caro agnina, Lammfleisch, bárány-hús. *Syn.* gahňacé (*boh.* gehňečí) Maſo, Barančina (-nka). 2) pellis agnina, das Lammfell, bárány-bör. *Syn.* Barančina, Barančinka, baranča Kožka, *boh.* Gehňečina.

Gahňada, í, f. S t r o m, i. e. bílí Topol: populus alba, die weiße Pappel, der Pappelbaum: jegenye-fa, fejér nyár-fa.

gahňadowí, á, é, *adj.* albo-populeus, a, um: vom weißen Pappelholz, jegenye fából-való. *Syn.* bílotopolowí.

Gahňátečko, a, m. *dem. ex seq.* *Syn.* Barančátečko.

Gahňátko, a, n. *dem.* agnellus, i, m. das Lämmchen, bárányka, bárányotska. *Syn.* Barančátko, Baranček, Baranek. *boh.* Gehňátko.

Gahňeňí, á, n. partus (ovilis), us, m. effusio, enixio, nis, f. das Werfen von Schafen, bárány elletés, juh-ellés. *Syn.* Koťeňí, *boh.* Bahňeňí.

Gahňica, i, f. agna, ae, f. agnus femella: das Lamm weiblichen Geschlechtes, Mutterlamm, nöstény bárány, *boh.* Bahňice, Gehňice. 2) ovis femina, die Schafmutter, nöstény bárány, kos alá-való juh. *Syn.* Garčica, Garka, *boh.* Bahňice.

Gahňička, i, f. dem. ex praec.
gahňit sa, il sa, im sa; V. I. imp. hňi sa: edere (effundere, eniti) fetum, parere, de ovibus: werfen, gebären von Schafen: bárányt elleni. Syn. kotit sa, boh. bahňiti se.
Gahoda, i, f. fragum, i, n. plur. fraga, orum, n. Ovid. Virg. Plin. H. N. bacca, ae, f. Fragaria vesca Linn. die Beere, eperj, földi eperj. Bazá Gahoda: v. Cípek. Černé (swetlé, wlasté) Gahodi: v. Borowki. Čerwené (podzemské) Gahodi: fraga, orum, pl. n. Erdbeeren, eperj. Chlupaté Gahodi: v. Egres. Lentiskowá Gahoda: bacca lentisci, Mastixbeere, mástiks gyümölts. Psé Gahodi: v. Rusňacká Borowička 4-to Nro. Wlčé Gahodi: v. Čertowé Čerešně. Prov. Na wichirné Gahodi netreba s kosem isti: non respondet opinioni calculus, die Rechnung entspricht nicht der Hoffnung, híres eperjre nem kell kosárral menni. Par. Páp.
Gahodička, i, f. dem. ex Gahodka.
Gahodisko, a, n. v. Borowisko. 2) v. Gahodňík (u).
Gahodina, i, f. idem.
Gahodka, i, f. dem. baccula, ae, f. das Beerchen, Beerlein: eperjetske, eperjke. boh. Gahůdka.
Gahodňík, a, m. cultor fragorum, der die Erdbeeren pflückt, Erdbeerenpflücker: földi eperj mives, földi eperj körül mivelö (dolgozó).
Gahodňík, u, m. Zelina: fragaria, ae, f. fragum, i, n. Apul. trifolium fragiferum Linn. der Erdbeerklee, das Erdbeerkraut: eperj-fü, szimóltza Par. Páp. Syn. Gahodisko, Gahodina, gahodowé Listi. 2) Morský Gahodňík, i. e. morská Malina, morskí malinowí Strom: morus, i, f. der Maulbeerenbaum, szederfa. v. Malina.
Gahodowí, á, n. v. Borowisko. 2) v. Gahodňík (u).
† Gahůdka, i, f. v. Gahodka.
gak adv. quomodo, quo pacto, qua ratione, qui (ablat) ut: wie, auf was für Art: hogy, hogyan, miképen, mint. Syn. gako, gakož, gakž, gakím Spósobom, na gakí Spósob, boh. kterak. Gak sa máš? Gako ki ge? Gak sa ki wede (darí, wodí)? ut (quomodo) vales? Ter. wie befindest du dich? Wie geht es dir? mint vagy? Gak to može bit? quipote? qui fieri potest? wie kann das seyn? wie ist das (es) möglich? hogy lehet ez; — 2) ac, atque, aeque ac, pariter, perinde, prout, prouti, quemadmodum, sicut, sicuti, ut, uti: wie, so wie, als wie, gleich wie: mint, a' mint, valamint. Syn. gako, gokožto, gakžto. Gak sa mluwí. Gak Powest (Reč, Chír) ide: ut fertur (ferunt); ut fama fert: wie man sagt; wie der Ruhm (das Gerücht) geht: a' mint mondgyák hirdetik, hírlelik. — 3) profecto, sane, scilicet; wohl gewiß; bizonnyára, bizony. Syn. iste, istitňe. Gak si ti utržiš nečo: vapulabis scilicet (profecto), du wirst wohl Schläge bekommen, te bizony kapsz valamit. 4) quam, wie, melly. Nech ge tak uctiwí, gak chce, a gak sa 'mu lúbi: quam velit, sit urbanus; er mag so höflich seyn, als er will: olly betsületes légyen,

gyen, a' mint akarja. Celu Noc tak, gak dlúhá bola, tam strávil (strowil): totam ibi, quam longa est, noctem exegit: die ganze lange Nacht hat er dort verzehrt, zugebracht: melly hoszszu az éjtszaka, ugy azt egészszen ott el-töltötte. Gak wekmi málo gich ge! quam pauci sunt! wie wenig sind sie! melly kevesen vannak! O Bože! gak on sa raduge, tesí: superi! quomodo laetitia exultat: Gott im Himmel! wie frohlocket er! wie ist er so Freuden voll: Istenem! melly nagyon tapsol (tombol) örömében. Gak oňi sa winásagú pre Radost, kdiž zwítazugu! gak ale sa hanbá (stidá) premoženi! ut illi efferuntur laetitia, cum vicerint; ut pudet victos: wie frohlocken sie, wenn sie gewinnen, und obsiegen; und wie hingegen schämen sie sich, wenn sie den Kürzeren gezogen haben (ziehen): melly igen örvendenek, midőn győzedelmesek! melly igen szégyenlik ellenben magokat, midőn meg-győzettetnek. — 5) *Cum adverbiis*: Gak náhle pridem: quamprimum (mox ut) venero, so bald ich komme, mihelyest el-jövök. Gak naglepseg moct budem: quam optime potuero, auf das beste, als ich werde thun können; mennél leg-jobban ki telhetik tölem. Gak nagprweg (nagskoreg) može bit: primo quoque tempore, quocitius fieri potuerit: auf das baldigste (nächste), so bald es wird seyn können: leg-elsőbben-is. — 6) *Cum adiectivo žiw, žiwa, žiwe*, etc.: dum, quamdiu: so lange: miólta, miöltától fogva. To sem gak žiw neslísal: id nunquam audivi, das habe ich mein Lebtage nicht gehört, miólta élek, azt soha sem hallottam. — 7) Gak tak: aliquomodo, ita, mediocriter, quodammodo, utcunque, commode, taliter qualiter: so so, etlicher Maßen, alsohin, ziemlich, mittelmäßig: imígy amúgy, úgy úgy, tsak úgy, valahogy, valahogyan, meg-lehetőssen, türhetőképen. *Syn.* len tak, može bit, gako tako, ledwe bolo, prostredňe, gakž takž. Gako sa máte? R. Gak tak: ut valetis? R. utcunque: wie geht es euch? so so: mint vagytok? R. imígy amúgy (szegény legény módgyára). — 8) Gak-tak, *comparationem notat*. cum tum, prout-ita, quantum-tantum: wie-so, so-wie, so-als, nach dem-so: a' mint-úgy, a' mennyire-annyira, melly-olly. Gak si winsowal, tak mej (tak ge): uti optasti, est: es ist so, wie du es verlangtest: a' mint kívántad, úgy vagyon: Gak welice ma miluges, tak welmi pečug (starag sa) o Zdrawí twé: quantum me diligis, tantum fac, ut valeas; trage so große Sorge deiner Gesundheit: als du mich liebst; a' mennyire szeretsz engemet, annyire a' te egésségedről szorgalmatoskodgyal. Gak pilni budes, tak budes odplatení: pro diligentia tua praemii item modus erit: wie (nachdem) du wirst fleißig seyn, so wirst du belohnt werden: a' te szorgalmatosságodnak egyenlő fizetése (jutalma) lészen. Gak welkí, tak sprosti: quam magnus, tam rudis (stupidus): wie groß, so einfältig: melly nagy, olly ostoba (otromba). — 9) *Saepe cum adiectivis,*

et

et adverbiis constructum unico vocabulo exprimi potest. Gak mnoho nássobní? quotuplex? wie vielfach? wie vielerlei? hányféle? Gak mnozí? quot? quam multi? wie viele? hányan? Gak mnozí to werá? quotus quisque hoc credit? wie viele glauben das? hányan hiszik azt? Gak welkí? quantus? wie groß? melly nagy? Gak částo (kolkokrát): quoties? wie oft? wie vielmal? hángyszor? Gak dlúho: *a*) i. e. dokad: donec, quamdiu: so lange, míg, míglen *Par. Prp.* a' meddig. Gak dlúho ssťastliwí (Sťastkí mak) budeš: donec eris felix *Ovid.* so lange du Glück haben wirst, a' míg jól lészen dolgod *Par. Páp.* *b*) quamdiu, quanto tempore? wie lang? melly sokáig, melly hoszszú ideig, meddig? *Par. Páp.* Gak dlúho tu budeš (zostaneš)? quamdiu hic eris (manebis, moraberis)? wie lange wirst du dich hier (da) aufhalten? meddig fogsz itten maradni (mulatni)? Gak mnoho? quantum? quam multum? wie viel? mennyi (mennyit)? melly sok? Gak mnoho rozumím (pochopugem, domníwak sa možem): quantum intelligo; quantum ego sentio; quantum assequi (existimare) possum: so viel ich weiß (verstehe); so viel ich ergreifen (muthmaßen, vermeinen) kann: a' mennyit tudok (értek). Gak mnoho možeme; čo nás zálezí (stogí): quantum possumus; quantum situm est in nobis: so viel wir können; nach allem unsern Vermögen: a' mennyit tehetünk; mennyire ki-telhetik tőlünk. Gak welmí: quantopere, quam valde: wie sehr, melly igen, melly nagyon. 10) *boh.* v. wšak.

gak *conj.* cum, dum, ubi, ut: als, wie, da, sobald: midőn, mikor, a' mint, mihelyest, mihent. *Syn.* Kdiž, gak náhle. Gak sem domow prišel, uš tam níkdo nebol: dum domum rediissem, nullus ibi amplius visus fuit: als ich nach Hause kam, so war schon dorten niemand: midőn haza jöttem, már ott többé senki sem volt. Každí ťeba miluge, gak ťa widí: omnes te amant, ut quisque aspexit *Ter.* der dich nur ansieht, muß dich lieb haben: mihent téged valaki lát, mindgyárt meg-szeret (beléd szeret). Gak budeš mať Chwílu, bez Meškáňá sa nawrať: ubi erit otium, revertere extemplo: so bald du wirst Weile haben, komm gleich wieder zurück: mihent időd meg-engedi (lészen), azzonnal jöjj-viszsza. Gak to powedáme (zatím, gak o tom mluwíme), prichádzagú Posli: dum (interea dum) haec loquimur, nuntii adsunt (adveniunt): zu der Zeit eben, wie wir mit einander reden, treffen (laufen) die Bothen (Zeitungen) ein: azomban, míg mi ezeket beszéllyük, el-érkeznek a' hír mondók (posták, követek). NB. *In hoc sensu saepe per Participia, vel Gerundia efferri solet.* Slišic (gak slišal) teto Slowa, wšecek sa zdešil: cum haec audivisset (haec audiens, *vel* audiendo, his auditis) conterritus est totus: bei Anhörung dieser Worte erschrack er, ezeket (ezt) halván egészszen el-rémültt. Zazríwší ho (gak ho zazrel): eo conspecto, bei Erblickung desselben, látván ötet. — 2)

2) simul, ac: so bald, mihent, a' mint. *Syn.* gak náhle. Gak otworil Dwere, hneď ten tam wskočil: ubi aperuit ostium, continuo hic se conjicit intro: kaum war die Thür offen, da lief dieser hinein: mihent fel-nyitotta az ajtót, ez azonnal bé-ugrott. Gak (spolu gak) tam wešel, tak hneď wišel: simul atque (ac primum, ut, ac) ingressus est, statim exiit: so bald er hinein kam, hat er sich davon gemacht: mihent (alig) jött-bé, mindgyárt ismét ki-mentt. Gak sa Wetr utišil, tak hneď začalo trochu pršať: simul, ac ventus quievit, paululum pluere coepit (incoepit): so bald sich der Wind gelegt hatte (legte), so fieng gleich an ein wenig zu regnen: mihent meg-állapodott) a' szél, azonnal egy kevessé esni kezdett. — 3) si, wenn, ha. *Syn.* gestli, keď, kdiž. Gak budeš dobrí, dostaneš: si fueris bonus, acquires: wenn du gut wirst (wenn du wirst gut seyn), so wirst es bekommen: ha jó lészesz, megnyered.

gakbi (*Sing. 1-ma pers.* gak: bisem et gakbich, *2-da* gakbiši et gakbiš, *3-tia* gakbi; *plur. 1-ma pers.* gakbisme, *2-da* gakbište, *3-tia* gakbi), *conj. construitur tantum cum Praeterito Perfecto*, quam, ut: wie! hogy, bé, de, melly (igen, etc.). Gakbich bol ráď widel, abi si ho bol pozwal: quam vellem, invitasses illum: wie wollte ich so gerne, daß du ihn eingeladen hättest: melly igen kívántam volna, hogy ha elhíttad volna ötet. 2) si, wenn, ha. hogy ha. *Syn.* gestlibi, kdižbi (bich, biš, etc.) Gakbich zaspal, obuď (prebuď) ma: si indormirem, me excites: wenn ich einschlüfe, so wecke mich auf: ha el-alunnám, kelts (költs) fel. Gakbiš mi to urobil, bolbich ti powďační: si hoc mihi praestares, gratum me tibi exhiberem: wenn du mir dieses thätest, so wäre ich gegen dich erkenntlich: ha ezt meg-tennéd nékem, hál-ádő volnék. Gakbi ťa chcel biť, utekag: si te percutere (caedere) vellet, fuge: wenn er dich schlagen wollte, so fliehe: ha meg-akarna verni, szaladgy. Gakbi nebolo dobre, urobím druhí Ráz: si non esset bene, altera vice faciam: wenn es nicht gut wäre, so mache ich es andersmal: hogy ha nem jól volná, más-szor meg-tselekszem. Gakbisme na ten Čas neprišli, uš náš potom nečakag: si eo tempore non veniremus, ultra non praestoleris: wenn wir zu dieser Zeit nicht kämmen, so warte nicht mehr auf uns: hogy ha arra az idöre meg-nem jönnénk, azután ne várj. Gakbište skoreg prišli, nežli mi, čekagte na náš (očekáwagte náš): si eo citius, quam nos, adveniretis, praestolemini nos: wenn ihr eher, als wir hinkommen solltet, so wartet auf uns: hogy ha hamarébb oda el jönnétek, mint sem mink, várjatok meg-bennünket (minket).

gakí, á, é, *adj.* qualis, e; cuiusmodi: was für, was für einer, von was für Art: minémű, minű, mitsodás. *boh.* gakowí. Gakí takí: v. gakí takí. Gakí si ti Člowek? Čo si ti za Čloweka? Kdo si ti? quid tu hominis es? wer bist du?

du? Was bist du für ein Mensch? mitsoda ember (ki) vagy te? Gakého chceš mňa mať, takim budem: ut voles esse me, ita ero *Plaut.* ich werde seyn, wie du wirst wollen: készen lészek akaratodra. A' minémünek fogsz kívánni, ollyan lészek. Gaká ge to Reč? qualis est istorum oratio *Cic.* was ist das für eine Rede? mitsoda beszéd ez? Gakím si sa urobil, takím sa preukaž: qualem te praebuisti, talem te impertias *Cic.* ollyan légy, a' mitsodásnak tetted magadat. Gaká to Radosť ge? Co znamená ta Radosť? quid istud gaudii est? was bedeutet diese Freude (dieses Frohlocken)? mitsoda öröm ez? Mit jelent ez a' vígasság? Gaké ge swé Predsawzatí? ukazuge: quid sui consilii sit? ostendit (monstrat): was sein Vorhaben sey (wie er gesinnt sey)? das zeigt er: mitsoda szándékkal légyen? mutattya. *Prov.* Gakí Otec, takí Syn: qualis pater, talis filius: wie der Vater, so der Sohn: nem meszsze esik az alma a' fájától *Par. Páp.* Z gakého Stawu sme posli, podle takého žigme (žiwí budme): qua nati sumus conditione, vivamus: wir sollen nach dem Stande leben, in dem wir geboren sind: azon állapot szerént éllyünk (kell élnünk), a' mellyben születtünk. Nechag ho isť, gak ide; i tak, gakí ge, takí bol, a bude. Gak išel, tak pogde: sicut it, ire sinas; nam sicut it, ivit, et ibit: laß ihn gehen, wie er geht; denn wie er war, so bleibt er: hadd mennyen (járjon, a' mint megy (jár); úgy-is az marad, a' ki volt.

† gakikoli, gakákoli, gakékoli, *adj.* v. seq.

gakíkolwek, gakákolwek, gakékolwek *adj.* qualiscunque, qualecunque: wie immer beschaffen, akár minémü (minü, mitsodás). *boh.* gakikoli. Gakímkolwek Spôsobem: v. gakkolwek.

* gakís, gakás, gakés, *adj.* v. seq.

gakísi, gakási, gakési, *adj.* quidam, quaedam, quoddam, *et* quiddam: ein gewisser, einer: némelly, valaki, valami. *vulg.* gakís, gakísik. Wec gakási prediwná: quiddam portento simile, etwas wunderbares, valami tsuda dolog *Par. Páp.* Newimluwná gakási ge Láska ta, kteru k teb, mám: incredibilis quidam amor est in te meus, ich kann dir nicht beschreiben, wie groß die Liebe sey, die ich gegen dir trage: kinem mondhatom, melly (igen szeretlek; melly nagy szeretettel viseltetem hozzád.

* gakísik, gakásik, gakésik, *adj.* idem.

gakítakí, gakátaká, gakétaké, *adj.* qualisqualis, qualiscunque. *Pandect.* wie nur beschaffen (z. B. es sey), so so wie immer für einer: imillyen amollyan.

gakíž, gakáž, gakéž, *adj.* v. gakí.

gakíže, gakáže, gakéže, *adj.* idem.

† gakkoli, gakkoliw, gakkoliwek, *adv.* v. seq.

gakkolwek *adv.* quomodocunque, quocunque (qualiquali) modo, quoquo pacto, qualitercunque, quacunque ratione, utut: wie nur, auf welche Art nur, wie immer, es sey, wie es wolle: akár hogy, akár miképen, akár mi módon, akar mint *Par. Páp. Syn.* gakímkol-

kolwek Spósobem, gakokolwek, *vulg.* stagako, *boh.* gakkoli. Ale gakkolwek sa to winachádzá, predca to učiňím: sed utut haec sunt, tamen hoc faciam *Ter.* es sey, wie es wolle, so bin ich doch entschlossen dieses zu thun: de ámbár ezek így légyenek, tsak ugyan (mind azonáltal) azt fogom tselekedni. 2) v. akkolwek.

gakli, *conj.* si, wenn, so, wo: ha. *Syn.* gestli.

gako *adv.* quemadmodum, quomodo, prout, prouti, sicut, sicuti, ut, uti, quam: wie, gleich wie, so, wie: mint, a' mint, valamint. *Syn.* gak, gakož, *boh.* kterak. Gako wčil gegich Weci stogá (postawené sú), gest sa čo obáwat: quomodo nuuc istorum res se habent, pertimescendum est: wie ihre Sache itzt stehen (bestellt sind), ist zu fürchten: ha azoknak mostani állapottyát (dolgát) tekéntyük, bizonyára félnünk kell. — Nebo, gako wčil ge s ňím, ani Mestečka swého nemá, kde bi stát mohel: nam, quomodo nunc est, pedem ubi ponat (figat) in suo, non habet: denn seinen jetzigen Stand zu betrachten, besitzt er itzt keinen Schuh breit: mert mostani állapottyát tekéntvén, nints egy láb-nyomi jószága; nints tsak annyi darab földgye, a' hová léphessen (léphessen). — Učiňím tak, gako píšeš, že sa ti lúbí: quomodo scribis tibi placere, faciam: ich werde es thun, wie du mir schreibest, daß es dir gefällt: a' mint írod, hogy tetszik néked, úgy fogok tselekedni. NB. *In hac significatione praecedente aut subsequente, vel intellecto* tak, *comparationem notat.* Dňes tam neňí tak tuho zima, gako wčera: hodie non est tantum frigus, quantum heri fuit: heute ist es nicht so sehr kalt, wie gestern: ma nintsen ollyan hideg, mint tegnap volt. Wčil (*boh.* niňi) neňí tak, gako pred tím bolo: nunc non est ita, quam dudum: es geht itzt nicht mehr so, wie vor Zeiten: most nem úgy vagyon immár, mint régenten. Ti bídný si (Ti si tak bídní), gako gá: es miser aeque, atque ego: du bist eben so armselig, als ich: szinte olly nyomorúltt vagy, mint én. — Wec gako ťažká, tak potrebná: res quemadmodum ardua, ita (sic) necessaria; gleich wie hart, so sehr nothwendig die Sache ist: a' mint nehéz, úgy szükséges dolog ez. — 2) ac si, ceu, instar, in vicem, pro, quasi, tamquam, tamquam si, velut, veluti, ut: als wie, gleich wie: gyanánt, mint, mintegy, mintha, valamint, úgy mint. *Syn.* gakožto, gednako, rowňe, na Spósob, *vulg.* sta. Sá ho ctím, gako Otca: colo eum, ut (tamquam) patrem: ich ehre ihn, als meinen Vater: úgy tisztelem ötet, mint atyámot. Gako Otca mňa ctí: me pro parente colit, er ehrt, und liebt mich, wie seinen Vater: mint édes attyát betsül engemet. Sadi sa (híwá sa-den) gako Strom: in vicem arboris conseritur *Col.* man pflanzt ihn gleich wie einen Baum: mint egy fa ültettetik. Tak welká s Telatka Stwrk, gaka (*vulg.* sta) s Koňa: tam magnus vituli, atque hinuli quadrans, etc. NB. *Post comparativum, Germanorum* als *Slavi per* než *reddunt.* Lepší než

než ti: melior, quam (ac) tu: besser als du: jobb náladnál. — 3) *In interrogationibus.* qui (*ablat.*)? quomodo? quo pacto? qua ratione? ut? wie? auf was für Art? hogy, hogyan, miképen, mi móddal, mi módon? *Syn.* gak, gakož, gakože, gakím Spósobem, na gakí Spósob, z gakú Wíminkú, etc. Gako gako? qualiter? ut? quomodo? wie wie? hogy hogy? Gako sa menuges? Gako ti Méno? Gako ťa wolagú? quo nomine (qui) vocaris? wie heißt du? wie ist dein Name? kinek hínak? mi neved? Gako sa ti wede (sa dege s tebú)? R. Dosti dobre: ut vales? R. satis, satin salva omnia, satin salvae res *Ter.* wie befindest du dich? R. ziemlich wohl: hogy van a' dolog véled? jól-é, vagy roszszúl? R. éppen jól. Gako sa magú Domácí? ut valent domestici (domi vestrae)? wie steht es bei euch? wie befinden sich die Hausgenossenen? hogyan vannak az othon-valók? Gako sa wám daří (wede)? quomodo vobis negotia succedunt? wie gehts? wie geht es euch? mint vagytok? mint van a' dolgotok? Gako ge to? qui dum? wie ist das? miképen van az? Gako ge to (gako sa dege), že gá o tom nič newím? qui fit, ut ego nesciam? *Ter.* wie kömmt es, daß ich nicht davon weiß? hogy van az (hogy történik), hogy én arról semmit sem tudok? Gako mi tu Wec dokonáme (ku Koncu priwedeme)? quomodo rem ad exitum bonum deducemus (perducemus)? wie werden wir die Sache zu Ende bringen? hogyan viszszük véghez ezt a' dolgot?

gakobi (*Sing.* 1-*ma pers.* gakobisem, et gakobich, 2-*da* gakobisi et gakobis, 3-*tia* gakobi; *plur.* 1-*ma pers.* gakobisme, 2-*da* gakobiste, 3-*tia* gakobi), *conj.* ac si, quasi, tanquam, tanquam si: als wenn, als ob: mintha. *Syn.* gakokedbi. Gakobich gá to wikonat (učiňit, ke Koncu priwest) nemohel: quasi id praestare nequeam (non possim): als wenn ich es nicht verrichten (zu Ende bringen) könnte: mintha én azt végbe nem vihetném. Takím sa budem robiť, gakobich tam bol prítomní: quasi adfuerim, simulabo *Plaut.* ich will mich so stellen, als wenn ich dabei gewesen wäre: tettetni fogom magamat, mintha jelen lettem volna. Ne ináč, gakobis rekel (prawil, powedel): non secus, ac si diceres: nicht anders, als wenn du sagtest: nem külömben mintha mondanád. Gakobisma neznal (nepoznal): quasi me non noveris: als wenn du mich nicht konntest, mintha nem esmérnél engemet; talán nem ésmér kend? Tak robí, gakobi ma neznal: ita agit, quasi me non nosset (novisset, nosceret): er stellt sich so, als wenn er mich nicht kennte: úgy tselekszik, mintha nem ésmérne engemet. Gakobi wedel, takím sa robi: simul se scire, quae nescit. Ita se gerit, ac si sciret. Qui circa salem et fabam *Plutarch.* er stellt sich so, als wenn er wüßte: úgy tetteti magát, mintha tudná. Geho tak milugem, gakobi mog wlastni Brat bol: illum sic amo, ut alterum fratrem: ich liebe ihn, als

meinen Bruder: úgy szeretem ötet, mint testvér bátyámot (ötsémet). Tak, gakobi sa bolo stalo: perinde, quasi factum sit: nicht anders, als wenn es geschehen wäre: nem külömben, mintha már megtörténtt (meg-lett) volna. Ti sa smeges, gakobi sa ki nechcelo: rides, tamquam non lubeat: du lachst, als wenn du keine Lust dazu hättest: úgy nevetsz, mintha nem akarnád. Gakobi us: quasi vero, tamquam: als wenn schon, hogy már, mintha már. 2) *In quaestionibus:* qui? quomodo? quo pacto? qua ratione? wie, hogy? hogyan? miként? miképpen? mi módon? Gakobich gá k sebe, prosím, mohel mak Srdce dobré, kdiž sí ma tedáž za nič nepokladáš (neważíš)? qui, quaeso, bono erga te animo esse queam, dum me nullo abs te loco haberi cerno? wie konnte ich gegen dich, um alles in der Welt, ein gutes Herz haben, da ich dir ganz gleichgültig bin? hogyan lehetnék én jó szivvel te hozzád, minthogy megvetsz engemet? Gakobis to učiniki mohel? qui id facere (praestare) posses? wie könntest du das thun? miként tselekedhetnéd ezt meg? Gakobi to bolo? quomodo hoc esset? wie wäre das? hogy volna az? — Gakobi sme sa boli na Cestu dali (wibrali), ked sme ani Babki pri sebe (pri Rukách) nemali? quomodo nos itineri accinxissemus (commisissemus), dum (quando) ne obellum (teruntium) quidem prae manibus habuimus? (habebamus)? wie hätten wir uns auf die Reise begeben können (sollen), da wir nicht einen Heller bei uns gehabt haben? vallyon miképen útaztunk volna, mikor tsak egy fillérrel sem birtunk? — Gakobiste boli sťastliwí, ked sa Boha, Zlých Trestitela, nebogíte? quo pacto felices esse queatis, dum Deum, malorum vindicem, haud metuitis (timetis)? wie könntet ihr glücklich seyn, da ihr Gott, der die Bösen bestrafet, nicht fürchtet? hogyan lehetnétek boldogok (szerentsések), mikor az Istentöl, a' ki a' gonoszoknak büntetöje, nem féltek? — Gakobi ne? quomodo non? wie nicht? hogy ne? Gakobi ťa nebili, ked si tak zlí? quomodo te non caedant, dum ita malum experiuntur? wie schlügen sie dich nicht, da du so schlimm bist? hogy ne verének, mikor olly rosz vagy!

gakokolwek *adv.* v. gakolwek. Nech ge gakokolwek. Nech se dege, a stane, gako chce (gak sa Bohu lúbí): haec fortuna viderit, es sey, wie es wolle: a' szerentse lássa ezeket.

Gakosť, i, f. qualitas, tis, f. *Cic. Quint.* die Beschaffenheit einer Sache, mi-volta, minémüség, tulajdonság. *Syn.* Bitnosť, Podstata, Podstatnosť.

Gakotnosť, i, f. quantitas, tis, f. *Vitruv. Quint. Plin. H.N.* Gröſse, Menge, Anzahl: mennyiség. *Syn.* Kolkosť.

† gakowí, á, é, *adj.* v. gakí.

gakož *adv.* v. Gako per 3. Nros.

gakože *adv.* v. gako (*adv.*) 3-tio Nro.

gakožto *adv.* ceu, tanquam, utpote, velut, veluti: als: úgy mint: v. gak et gako 2. Nro.

gaktak *adv.* v. gak (*adv.*) 7. Nro.

Gakub, a, m. Jacobus, i, m. Jakob, Jakab. *vulg.* Kubo.

Gakubček, a, et bečka, m. *dem.* ex Gakubek.

gakubčekow, a, e, *adj. poss.* v. gakubkow.

gakubčin, a, e, *adj. poss.* Jacobae, der Jakobinn gehörig, jakabnéé. 2) i. e. gakuboweg Ženi: coniugis Jacobi, des Jakobs Gattinn gehörig, Jakab feleségéé.

Gakubek, bka, m. *dem.* Jacobulus, Jacobellus, parvus Jacobus: der kleine (junge) Jakob, Jakabka, Jakabotska.

Gakubička, i, f. v. Gakubinka. 2) *dem.* ex Gakubka.

Gakubinka, i, f. pirum jacobaeum, Jakobsbirne, Jakab körtvély, árpaval érő körtvély. *Syn.* ranná (gakubská) Hruška.

Gakubka, i, f. Jacoba, ae, f. die Jakobinn, Jakabné. 2) i. e. gakubowa Žena: Jacobi uxor, des Jakobs Gattinn, Jakab felesége.

gakubkow, a, e, *adj. poss.* Jacobelli, parvi Jacobi: dem kleinen Jakob gehörig, Jakabkáé. *Syn.* gakubčekow, gakubečkow.

gakubow, a, e, *adj. poss.* Jacobi, dem Jakob gehörig, Jakabé.

gakze *adv.* v. gak (*adv.*)

gakžtakž *adv.* v. gak 7. Nro.

gakžto *adv.* v. gak et gako 2. Nro.

Gál, a, m. Gallus, i, m. *Nomen proprium viri:* Gallus, ein Mannsname: Gál. *boh.* Hawel *Prov.* Mi o Gálowi, ti o Paulowi. Mi o koze, ti o Woze: nos de alliis, tu de cepis. Nihil ad rem, nihil ad versum *Lucian.* Nihil ad fides *Lucian.* Haud contra ostium *Arist.* Nihil ad bacchum. Quid ad Mercurium: Incita equum iuxta nyssam (lineam). Meos corymbos necto. Alia Menecles, alia Porcellus loquitur *Lucill.* du bist in einer andern Mühle, más malomban örülsz.

Gála, i, f. solennitas, tis, f. solenne: die Galla, Feierlichkeit: jeles nap, ünneplés. *Syn.* Sláwnost. 2) pompa, ae, f. ostentatio, nis, f. Parade, Pracht, Prunk: pompa, parádé, pompázás, pompás készület. *Syn.* Paráda, Pompa, Prištrog, Prištrogenost, Strwostnost. Na Gálu mat: ostentationis causa habere, zur Parade haben, pompara (pompázásra (valamit tartani. Z nečím rád Gálu robiť: ostentare rem, womit gern Parade machen, valamivel örömest pompázni. Gálu robiť: esse conspiciendum, Parade machen, i. e. sehenswerth seyn: pompázni, látásra (nézésre) méltónak lenni. Gálu robí: apparet ornatus, er erscheint in Parade, pompás készületben vagyon. 3) vestimentum solenne, vestitus ornatus: Galla, Gallakleid, feierliche Kleidung: ékes (jeles, nevezetes, pompás, tzifra) ruha, gála. *Syn.* gálná (gálowá, parádná, na Parádu, na Gálu) Sata. Dwor ge Gále: aula est solenni vestimento induta, der Hof ist in Galla, az udvar gálában (ékes ruhaba) öltözködött. Komu robíš Gálu? cuius gratia solenne vestimentum defers (geris)? wenn zu Lieb machst denn du die Galla? ki kedviért öltökedtél gálába?

Galan a, m. elegans (venustus) vir, ein artiger (galanter, manierlicher) Mann! szép (tsi-

tsinos) férjfi. *Syn.* peknj Chlap. 2) i. e. Frager: amasius, der Schatz, Amant, chapeaux, mon petit coeur: szeretö, mátka. Má Ǵalana: habet procum, etc.

Galapa, i, f. ialapa, ae, f. mirabilis Jalappa Linn. Jalape, Jalappe: gyalap, jalappa.

galapowí, á, é, *adj.* Koreň: radix, jalapae, Jalapenwurzel, gyalap gyökér. Galapowá Smola (Žiwica): resina jalapae, Jalapenharz, gyalap gyánta.

Ǵalariža, i, f. na krk ženſkí: coralium, corallium, curalium, i, n. Isis nobilis Linn. die Stauden-Coralle, kaláris. *vulg.* Ǵoral, *boh.* Korál. *Plur. nom.* Ǵalaríže, *gen.* ží: coralia, die Corallen, kaláris, *vulg.* Ǵorale, *boh.* Korálé.

Ǵalbač, a, m. scaeva *Pandect.* scaevola *Cic.* ae, m. qui laeva manu pro dextra utitur: der links iſt, i. e. der die linke Hand ſtatt der rechten gebraucht: balog (balog-kezü) ember. *Syn.* Fragſtačan, Ǵalbák, Krchňák, Krſňák, Lewák. 2) caudex, truncus, stipes, bardus (stupidus etc.) homo, subbuteo: der Kloz, Tölpel, Schimpfwort auf Menſchen; ein ungeſchickſicher Menſch: ostoba (döre, kába, buta) ember, fa Jankó. *Syn.* Trup, Trubiroh, Trubirožček, drewený Ǵano, Kiptač, Kipták, Kiptawec.

ǵálbaččin, a, e, *adj. poss.* ex Ǵalbačka. *Syn.* fragſtačančin, krchňaččin, krſňaččin, lewaččin, kiptaččin.

Ǵalbačiſko, a, n. *contemt. et exaggerat.* ex Ǵalbač. *Syn.* Krchňačiſko, Krſňačiſko, Lewačiſko, Kiptačiſko.

Ǵalbačka, i, f. scaeva, scaevola, a, f. quae laeva manu pro dextra utitur: die links iſt, i. e. die die linke Hand ſtatt der rechten gebraucht: balog (balog-kezü) aszszony, bal kézzel élö személy. *Syn.* Fragſtačanka, Krchňačka, Krſňačka, Lewačka.

ǵalbačow, a, e, *adj. poss.* ex Ǵabbač. *Syn.* fragſtačanow, ǵalbákow, krchňákow, krſňákow, kiptačow, kiptákow, kiptawcow.

Ǵalbák, a, m. v. Ǵalbač.

ǵalbákow, a, e, *adj. poss.* ex *praec.*

galbawcow, a, e, *adj. poss.* ex Ǵalbawec.

ǵalbawe *adv.* sinistre *Horat.* inconvenienter, inepte, imperite, inscite, barde, insulse, obtuse, stolide, stupide, rustice: ungeſchicklich, ungeſchickt, verkehrt, dumm, plump, albern, tölpelhaft, tölpiſch, unrecht, übel, ſchlimm, böſe: alkalmatlanúl, kelletlenül, illetlenül, rendetlenül, ostoban, tadatlanúl kábáúl *Par. Páp. Syn.* fragſtacki, krchňawe, krſňawe, kiptawe, hlupe, ſproſke, trupſki, neotruchaňe, neſikowňe, *vulg.* klawe.

Ǵalbawec, wca, m. v. Ǵalbač.

ǵalbawí, á, é, *adj.* scaevus *Virg.* scaevus. scaevolus, a, um, qui, quae, quod laeva manu pro dextra utitur: der, die, das links iſt, i. e. die linke Hand ſtatt der rechten gebraucht: balog, balogkezü *Par. Páp. Syn.* fragſtacki, krchňawí, krſňawí, lewí. *Usus.* Ǵalbawí Člowek: v. Ǵalbač. Ǵalbawá Ženſká: v. Ǵalbačka. 2) sinister *Ovid. Virg. Tacit.* non aptus, non idoneus, inconveniens, imperitus, insci-

scitus, bardus, insulsus, obtusus, stolidus, stupidus, rusticus, a, um: ungeschicklich, ungeschickt, verkehrt, dumm, plump, albern, tölpelhaft, tölpisch, unrecht, übel, böse, schlimm: akalmatlan, kelletlen, illetlen, rendetlen, ostoba, tudatlan, kába, döre. *Syn.* krchňawí, krsňawí, hlupí, sprostí, trupſkí, neokruchaní, nesikowní, kiptawí, *vulg.* klawí.

Galbawoſt, i, f. scaevitas *Gell.* sinisteritas *Plin. Ep.* inconvenientia, ineptia, imperitia, inscitia, ae, f. barditas, insulsitas, stoliditas, stupiditas, rusticitas, tis, f. die Ungeschicklichkeit, Verkehrtheit, Dummheit, Plumpheit, Albernheit, Tölpelei: alkalmatlanság, kelletlenség, illetlenség, rendetlenség, ostobaság, kábaság, tudatlanság. *Syn.* Hlupoſt, Sproſtoſt, Neſikownoſt, Neokruchanoſt, Krchňawoſt, Krsňawoſt, *vulg.* Klawoſt.

galcowí, á, é, *adj.* v. gazowí.

Galcowiná, i, f. v. Gazowina.

Galec, lca, m. *Plur. nom.* Galce, *gen.* cow: Riba, v. Gáz 2-do Nro.

† **Galege**, f. v. Galiga.

Gáleſ, u, m. galla, ae, f. *Plin. H. N.* die Galle, der Gallus, Gallapfel, Gallusapfel, Eichapfel: buga, guba, gubats, galles. *Syn.* Guba, dubowá (gáleſowá) Siſka, neb Gulka. K Černidlu (na Atrament) ſa potrebuge, a u Garbárow k Wirábáňú Koži (Kožek).

gáleſowí, á, é, *adj.* galleus, a, um: den Gallapfel betreffend, aus (von) Galläpfeln: gubát illetö, gubából (gallesböl) való, bugai, gubai, gubatsi, gallesi. Gáleſowá Gulka: v. Gáleſ.

Galeta, i, f. vas casearium, das Käsefaß, túrós döbön.

Galetka, i, f. *dem.* ex praec. vasculum casearium, das Käsefäßchen, túrós döbönke.

Galgán, u, m. galanga, ae, f. cyperos, *et* cyperus, i, m. *et* f. cyperum, i, n. *Plin. H. N. Varr. Colum.* Marantha Galanga *Linn.* Galanga Officin. *Linn.* der Galgant, eine Art Binsen: gálanga gyökér, a' kákának jó szagú neme. *Syn.* galganowí Koreň, woňawé Sáſí. — Planí Galgan: cyperus, i, m. cyperum, i, n. Cyperus longus *Linn.* wilder Galgant, vad galanga.

galganowí, á, é, *adj.* e cypero, aus (von) Galgant, galangából való. Galganowí Koreň: v. Galgan.

* **Galiba**, i, f. v. Prekážka.

* **Galibár**, a, m. v. Prekazitel.

* **galibárčin**, a, e, *adj. poss.* v. prekazkárčin.

* **Galibáreňí**, á, n. v. Prekazeňí.

* **galibárik**, il, ím, V. I. *imp.* bar: v. prekažkárik.

* **Galibárka**, i, f. v. Prekažkárka.

* **galibárow**, a, e, *adj. poss.* v. prekažkárow.

* **galibárſki** *adv.* v. prekazňe.

* **galibárſkí**, á, é, *adj.* v. prekazní.

* **Galibárſtwí**, á, n. v. Prekazeňí.

* **Galibáſ**, a, m. v. Prekazitel.

* **Galibáſka**, i, f. v. Prekažkárka.

Gálíček, čka, m. *dem.* ex Gálik. *boh.* Haulíček.

gálíčkow, a, e, *adj. poss.* v. gálikow.

Gáliga, i, f. i. e. we tri Radi Wesla magická Loď (*vulg.* Hagow, Síf): navis actuaria, triremis, quadriremis, is, f. die Galeere, Ruderschiff, Schiff mit drei Ruderbänken: gállya, három rend evezős hajó. *Par. Páp. boh.* Galege.

Galík, a, m. Gallulus, parvus Gallus (*nom. prop.*) der junge (kleine) Gallus, kis Gál, *boh.* Hawlík.

gálíkow, a, e, *adj. poss.* parvi Galli, dem jungen Gallus gehörig, kis Gálé. *Syn.* gálíčkow.

* Galileg, a, m. v. Galilegčan.

Galilega, i, f. Galilaea, ae, f. *regio Judaeae*: Galiläa, ein jüdisches Land: Galiléa, *zsidó tartomány*.

Galilegčan, a, m. Galilaeus, i, m. ein Galiläer, galileai (galiléabéli) ember. *vulg.* Galileg.

galilegčančin, a, e, *adj. poss.* v. galilegčin.

Galilegčanka, i, f. v. Galilegka.

galilegčanow, a, e, *adj. poss.* Galilaei, dem Galiläer gehörig, galileai (galileabéli) emberé. *vulg.* galilegow.

galilegčin, a, e, *adj. poss.* galilaeae feminae, der Galiläerinn gehörig, galileai (galileabéli) aszszonyé. *Syn.* galilegčančin.

Galilegka, i, f. Galilea (*femina*) ae, f. die Galiläerinn, galileai (galileabéli) aszszony. *Syn.* Galilegčanka.

* galilegow, a, e, *adj. poss.* v. galilegčanow.

galilegſki *adv*, galilaee, galilaeice: galiläisch, galileai módon, galiléaul. *Syn.* pogalilegſki.

galilegſkí, á, é, *adj.* galilaeus, a, um: galiläisch, galileai, galileabéli.

Galmag, a, m. Cadmia. ae, f. *Plin. H. N.* lapis calaminaris Galmey, Galmaj. *Aliud est* kobalt.

Galon, u, m. vile ligamen, vilis ligula (fasciola): ein schlechtes Band, Galone: gallan, alá-való pántlika. *Syn.* Galún, *boh.* Kalún.

Galonček, nečku, m. *dem.* ex seq.

Galonček, u, et nečku, m. *dem.* ex seq.

Galonek, nku, m. *dem.* vilis fasciola (ligula), ein schlechtes Bändchen, gallanka, hitvány (alá-való) pántlikácska. *Syn.* Galoňík, Galúnek, *boh.* Kalúnek.

Galoňíček, čku, m. *dem.* ex seq.

galoňík, u, m. *dem.* v. Galonek.

Galonkár, a, m. vilium ligularum (fasciolarum) confector, negotiator: der die schlechten Bänder macht, oder verkauft: gallan-szövő, gallan-áros, pántlika-szövő. *Syn.* Galúnkár. *boh.* Kalúnkař.

galonkárčin, a, e, *adj. poss.* vilium fasciolarum confectricis, negotiatricis: der gehörig, welche die schlechten Bänder macht, oder verkauft. gallon-szövőnéé, gallan-árosnéé. *Syn.* galúnkárčin.

Galonkárení, á, n. v. Galonkárſtwí.

galonkáriť, il, ím. V. I. *imp.* kar: vilium fasciolarum confectorem, negotiatorem esse: schlechte Bänder machen, oder verkaufen: gallan-szövőnek (gallan-árosnak) lenni. *Syn.* galunkáriť.

Galonkárka, i, f. vilium fasciolarum confectrix, negotiatrix: die, welche schlechte Bänder macht, oder verkauft: gal-

gallan-szövőné, gallan-árosné. *Syn.* Galúnkárka.

galonkárow, a, e, *adj. poss.* vilium fasciolarum confectoris, negotiatoris: dem gehörig, der die schlechten Bänder macht, oder verkauft: gallan-szövőé, gallan-árosé. *Syn.* galůnkárow.

galonkárski *adv.* vilium fasciolarum confectoris (negotiatoris) more, nach der Art derjenigen, welche die schlechten Bänder machen, oder verkaufen: gallan-szövő (gallan-áros) módon. *Syn.* galúnkárski.

galonkárski, á, é, *adj.* vilium fasciolarum confectores (negotiatores) adtinens, diejenigen betreffend, welche die schlechten Bänder machen, verkaufen: gallan-szövőket (gallan-árosokat) illető. *Syn.* galúnkárski.

Galonkárstwí, á, n. vilium fasciolarum confectio, negotiatio: das Machen, oder Verkaufen der schlechten Bänder: gallan-szövés gallan-árúlás. *Syn.* Gálúnkárstwí.

Galoti, *gen.* lot, f. *pl.* braccae, caligae, arum, f. *pl.* die Hosen, Beinkleider: bugyogó, német nadrág. *Syn.* Ctnoštki, nemecké Nohawice, Ohawnice, Poctiwice, Plundri, *boh.* Kalhoti.

Galotiska, tisk, n. *pl. contemt. et exagger. ex praec.* turpes (magnae) braccae, greuliche (große) Beinkleider: rút (nagy) bugyogó. *Syn.* Plundriska.

Galotki, tek, f. *pl. dem.* caligulae, bracculae, arum, f. *pl.* die Höschen, bugyogótska. *Syn.* Ctnoštki, Ohawnički, Poctiwički, Plundrički, *boh.* Kalhotki.

Jálow, a, e, *adj. poss.* Galli, dem Gallus gehörig, gálé *boh.* hawlů, et ůw.

Galowček, u, et wečku, m. *dem.* ex Galowec.

Galowčina, i, f. v. Galowičina.

galowcowí, á, é, *adj.* v. borowičkowí.

Galowec, wca, m. v. borowičkowí Ker (Stromček).

galowí, á, é, *adj.* sterilis, e; effoetus, effetus, infecundus, a, um: gelt, unfruchtbar: gyümöltstelen, meddő, magtalan, tenyészetlen. *Syn.* neplodní, neplemenní. Galowá (netelná, nestelná) Krawa: sterilis vacca, unträchtige Kuh, meddő tehén. Galowé (weterné, wetrowé) Wagce, i. e. Zápredek: ovum hypenemium irritum, zephyrinum) *Plin. H. N.* ein leeres Ei, Windei, daraus nichts mag gebrüht werden: záp tojas. Galowé Wagca: ova hypenemia (irrita), leere Eier: záp tyuk-mony (tojás), mellyből semmit nem költhetki a' tyúk. *Prov.* I galoweg krawe (Bugákowi). Tela bi podstrčil. Tela pod Bugákem (Postówrnu w Slunci, Kolenkö w Sachori) hledá: insignis calumniator. Innocentissimo quoque maculam adspergere novit. Nodum in scirpo (maculam in sole) quaerit: ein unverschämter Verläumder. Er untersteht sich auch ein unmündiges (unschuldiges) Kind zu verläumden: a' napban-is motskot keres. Ki-magyarázhatatlan ember szólló. Tsomót keres a' kákán. 2) fatuus, insipidus, vapidus: schal, ízetlen. Galowé Gedlo: insipidus cibus, schale (unschmackhafte) Speise, izetlen étek.

Galowica, i, f. bucula, iuvenca, vitula, ae, f. die Kalbe, das Mutterkalb, Kuhkalb, ein

ein Kalb weiblichen Geschlechts, Färse; üszö, ünö (nöstény) borjú. *Syn.* Galowka, Telica, mladá Krawica, *boh.* Galowice, Galůwka.

† Galowice, f. idem.

Galowičina, i, f. caro bucula, Färsefleisch, üszö (ünö borjú hús. *Syn.* Galowčina, galowiče Maso.

Galowička, i, f. *dem.* ex Galowica.

Galowina, i, f. iuvenis grex, iuvene pecus: junges Vieh, fiatal marha.

Galowka, i, f. infecunda (sterilis, non enitens) vacca, ovis: unfruchtbare Kuh, unfruchtbares Schaf; meddö tehény, juh. *Syn.* Galowá Krawa. 2) v. Galowica.

* Galſ, e, f. v. Gelſa.

* Galſa, i, f. v. ibidem.

* Galſička, i, f. *dem.* v. Gelſička.

* Galſina i, f. v. Gelſina.

* galſowſ, á, é, *adj.* v. gelſowſ.

Ǧalún, u, m. v. Galon.

Ǧalúnček, nečku, m. *dem.* ex seq.

Ǧalúnek, nku, m. *dem.* v. Ǧalonek.

Ǧalúnkár, a, m. v. Ǧalonkár.

ǧalúnkárčin, a, e, *adj. poss.* v. ǧalonkárčin.

Ǧalúnkáreňí, á, n. v. Ǧalonkárſtwí.

ǧalúnkárit, il, ím, V. I. *imp.* kar: v. ǧalonkárit.

ǧalúnkárow, a, e, *adj. poss.* v. ǧalonkárow.

ǧalúnkárſki *adv.* v. ǧalonkárſki.

ǧalúnkárſkí, á, é, *adj.* v. ǧalonkárſkí.

Ǧalúnkárſtwí, á, n. v. Ǧalonkárſtwí.

† Galůwka, i, f. v. Galowka.

Gama, i, f. fossa, fovea *Cic.* caverna, lacuna, ae, f. scrobs, *is*, f. ein Graben, die Grube: verem, hézak hely, vápa, gödör, *boh.* Gáma. Zbožná (obilná) Gama: sirus, i, m. *Colum.* Fruchtgrube, Getreidegrube, unterirrdisches Behältniß für Getreide: gabona (búza) verem. Wodňá Gama: colliciae (colliquiae), arum, f. pl. *Colum.* Wassergrube, Schwindgrube, Wasserrinne, wodurch das Wasser abfließt: tsatorna, viz el-vévö-árok. Gamu kopat: fossam ducere. *Plin. H. N.* facere, fodere *Liv.* eine Grube graben, vermet ásni. Gami kopat (west), Gance (Wáli, Prekopí) robit, wihadzowat: ducere fossam, vallum *Liv.* Graben ziehen, machen, Schanze aufwerfen: felárkolni, árkot ásni. sántzot tsinálni. *Prov.* Kdo druhému Gamu kopá (kope), sám do ňeg wpadá (wpadňe): incidit in foveam, quam fecit. Insidiae plerumque insidiatori nocent. Qui aliis funus parat, ipse iacet: wer einem andern die Grube gräbt, der fällt selbst hinein: a' ki másnak vermet ás, maga esik belé. Wagčák w Game: cantherium in fossa *Livius.* Res vehementer impedita, periculosa. Aliquem ad id negotii trahere, in quo nequaquam valest: Jemanden etwas auftragen, was er nicht verrichten kann: valami lehetetlen dolgot valakitöl kivánni. Z Gami do Dunage Wodu legeſ: mari e fossa aquam infundis. In sylvam ligna vehis. v. Dunag.

† Gáma, i, f. idem.

Gamar (Gamár), a, m. fossator, fossor, *Virg.* is. m. fossarius, i, m. Grubengräber, Grä-

Gräber, Minirer: verem-áso. *Syn.* Gamňík (*a*). 2) custos fossarum, Grubenhüter, verem örzö.

Gamba, i, f. Hudební Nástrog: gamba, ae, f. *instrumentum musicum*; die Gambe, gamba, *muzsika eszköz*, kis barbara, kisebb bögö hegedü. *Syn.* Barborka, malé Basi. 2) labium, labrum, i, n. die Lefze, ajak. *Syn.* Ğemba, Huba, Pera, Pisk. 3) *vulg.* v. Huba, Usta.

Gambatí, á, é, *adj.* labiosus, a, um; labio, nis, großlefzig, ajakos, nagy ajakú. *Syn.* ğambawí, gembatí, peratí, piskatí.

Gambawí, á, é, *adj.* idem.

Gambečka, i, f. *dem.* parva gamba, kleine Gambe, gambátska, kis gamba. *Syn.* Barborečka, Basičkí. 2) labiolum, labrellum, parvum labium: kleine Lefze: ajakotska, kis ajak. *Syn.* Ğambička, Ğembička. 3) v. Hubečka, Hubička, Ustečka.

Gambička, i, f. *idem* per 3. Nros.

Gamčička, i, f. *dem.* ex Gamečka.

Gamčisko, a, n. v. Gamisko.

Gamečka, i, f. *dem.* ex Gamka.

Gamička, i, f. idem.

Gamisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gama: absurda (ingens) fossa, eine abscheuliche (große) Grube, rút (igen nagy) verem, *Syn.* Gamčisko, Gamsko.

Gamka, i, f. *dem.* fossula, foveola, ae, f, scrobiculus, i, m. das Grübchen, Grüblein: vermetske, gödrötske, vápátska, kis hézagos hely, árkotska. *Syn.* Dolek, Doleček, Dolček.

gamkowití, á, é, adj. scrobiculis (striis, fissuris) refertus, a, um: voll Grübchen, vermetskékkel (árkotskákkal) teli.

gamnatí, á, é, *adj.* cavernosus, lacunosus, fossis plenus, concavus, convexus, cavus, fossis plenus, a, um; inanis, e: hohl Grübenvoll! hézag, hézagos, vápás, vermes, gödrös. *Syn.* gamowití. Gamnaté Mesto: Caverna, ae, f. concavum *Lact.* hohler (Grübenvoller) Ort, hézag hély.

gamní, á, é, *adj.* fossam adtinens, die Grube betreffend, vermet illető, veremhez való. 2) fovealis, e: in der Grube befindlich, verembéli. Gamné Zbožj: foveale frumentum, Grubenfrucht, verembéli gabona.

Gamňík, a, m. v. Gamar.

Gamňík, u, m. v. Dolowka.

gamowití, á, é, *adj.* v. gamnatí.

Ğámsik, a, caprea *Ovid. Virg.* rupicapra Klein Antilope rupicapra Linn. die Gemse, Gemsziege, Rehgeiß, Rehziege, vad (havasi) ketske. *Aliud est.* Srna, *boh.* Kamsik.

ğamsikowí, á, é, *adj.* e rupicapra, von (aus) der Gemse, vad ketskéböl való, vad ketskés. *Syn.* srní, srnní, *boh.* kamsikowí.

Gamsko, a, n. v. Gamisko.

* Ğamzik, a, m. v. Ğamsik.

* ğawzikowí, á, é, *adj.* v. ğamsikowí.

Gan, a, m. Joannes, is, m. Johann, János. 2) Swatí Gan: Sanctus Joannes, *Oppidum Provinciae Posoniensis:* S. Johann, ein Marktfleck: Szent-János, *mező-város.*

Gan, u, m. signum inhibiti pascui, das Zeichen der verbotenen Weide, legelést tilalmazó-jel.

jel. 2) erectum signum admissae vindemiae, das Weinlesenzeichen, szüret jel.

Gančeк, a, et nečka, m. *dem.* ex Ganek.

gančekow, a, e, *adj. poss.* v. gaňíčkow.

gančin, a, e, *adj. poss.* ex Janka: Joannae, Johannae: der Joanna gehörig, Joannáé. *vulg.* gohančin, gohannin.

Ganeček, nečka, m. *dem.* ex Ganček.

Ganek, nka, m. *dem.* v. Gaňíček.

Gaňíček, čka, m. *dem.* parvus Joannes, Joannellus, i, m. der kleine Johannes, Hännschen, *vulg.* Hansel: Jánoska, Janko, Kis-János, Jantsi, Jantsika. *Syn.* Ganeček, Ganek, Gaňík, Ganko, *vulg.* Gánošek, *boh.* Geníček, Ganúšek.

gaňíčkow, a, e, *adj. poss.* parvi Joannis, Joannelli: dem Hännschen gehörig, Jánoskáé, Kis-Jánosé. *Syn.* gaňíkow, gankow.

Gaňík, a, m. *dem.* v. Gaňíček.

gaňíkow, a, e, *adj. poss.* v. gaňíčkow.

Gaňíkowce, wec, f. *pl.* Emöke, *in Nittriensi Comitatu:* Janikowetz, Nagy-Emöke.

Gaňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gan.

Ǧank, u, m. w Baňách, i. e. bánská (baňowá) Žila: vena metallica, canalis metallicus: der Stollen im Bergwerke, der Gang (Canal) der Metalle: bánya-ere. v. Baňa, Dol.

Ganka, i, f. Joanna, ae, f. Joanna, ein Weibsname: Joanna, Jánosné. *vulg.* Gohanka, Gohanna.

Ganko, a, m. *dem.* v. Gaňíček. *Prov.* Co Ganko nepochopí, temu sa Gano nenaučí: qui non est hodie, cras minus aptus erit. Senex non discit, quod puer non didicit: was Hännschen nicht lernt, das lernt Hans nimmermehr: a' mit a' Jantsi nem tanúlt, azt a' János nem tudgya (meg nem tanullya). A' mit ifjúságunkban nem tanulunk, azt öregségünkben sem fogjuk meg.

gankow, a, e, *adj. poss.* v. gaňíčkow.

Gankowice, wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Jankovicium, Jankowitz, ein Dorf im Königgrätzer Kreis, und Antheil: Jankovitz.

Gaňo, a, m. *apud plebeos pro* Gan. *Prov.* Drewení Gano, i. e. sprostí, neokruchaní Clowek: stipes, truncus, hebes, inurbanus homo: Tölpel, Holzstock, einfältiger, und grober Kerl: fa Jankó.

Ganofit, u, m. v. Andelika.

Gaňoklika, i, f. idem.

* Gánoš, a, m. v. Gan.

* Ganošek, ška, m. v. Gaňíček.

Ganot, a, m. Viverra genetta Linn. die Genette, Jánot-pety megj. Fabian. *Aliud est* Lasica.

Ganota, i, f. idem.

ganotowí, á, é, *adj.* e viverra genetta.

gánow, a, e, *adj. poss.* Joannis, dem Johann gehörig, Jánosé *boh.* ganů.

Ganowec, wca, (*boh.* wec), m. Kríček: genista (genesta) ae, f. *Virg.* Spartium junceum Linn. der Ginster, das Pfriemenkraut, Pfriemen, eine Staude: geneszter, gensztér, *tsemete. vulg.* Genster. NB. *Pariz-Pápay* hunc fruticem cum herba, Ihlíč (ononis dicta) confundit; propterea-

que

que eius nomenclationes hungaricas *iglitze*, *szamár tövis* huic frutici perperam adtribuit.

Janowice, wic, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Janovicium, Janowitz, ein Name einiger Ortschaften in Böhmen: Janovitz.

Gantár, a, m. v. Kantár.

Ganúšek, ška, m. v. Ganíček.

Gapla, i, f. w Baňách: tractoria machina, tracta ab equis *in fodinis*: das Gepel, gépely a' bányákban. *boh.* Gaple. Tríb (Treyb) Koňšký.

Gaple, f. idem.

Gaplowý, á, é, *adj.* Gaplowý Koň: equus machinarius, Gepelpferd, gépelyes ló.

Japonia, i, f. Japonia, ae, f. *regio*: Japonien, ein Land: Japónia *tartomány*.

Gar, u, et a, m. et Gar, i, f. ver, is, n. der Frühling, tavasz. *Syn.* Podleťí, garní Čas, *boh.* Garo. Na Gar, z Gara, z Garí, z Garu: verno tempore, im Frühlinge, zur Frühlingszeit: tavaszkor, tavaszszal, tavaszi idöben.

Gař, i, f. v. Garina.

Garáb, a, m. Pták: grus, is, m. Ardea grus Linn. der Kranich, daru madár. *boh.* Geřáb, Lunák, Ržerzáb, Zoraw. Garábí Stoge prestupugú, w Sedeňí Nohi premeňugú; uš na gedneg, uš na druheg Noze seďeť, Običag magú: alternis pedibus insistunt grues, die Kranichen stehen bald auf einem, bald auf dem andern Fuße: már egy, már más lábon állanak (állani szoktak) a' daruk.

Garáb, u, m. genaricum, i, n. Kranichrad zum Aufziehen: daru madár fogó keleptze. *Syn.* Nástrog na Garábi, abi sa chitili. *boh.* Geřáb. 2) trochlea, ae, f. der Krahn, ein Hebezeug zur Aufziehung der Waaren: tekerö (tereh-fel-vonó) tsiga. *Syn.* Zewer, Podstawka na Woz, *boh.* Geřáb. 3) Strom: sorbus, i, f. *Columb.* sorbus aucuparia *Linn.* sorbus sylvestris *Dobroslawina.* Vogelbaum, Vogelbeerebaum, wilder Speierling, Speierlingsbaum, Sperberbaum: barkótza fa *Par. Páp. Syn.* planá (Lesňá) Oskoruša, *boh.* Geřáb, planá (lesňí) Woskeruše. *Aliud est* Brek et Kalina. Tehoto Stromu Owocí wolá sa Garabina.

Garábá, ata, n. *Plur. nom.* ata: vipio, nis, m. *Plin.* ein kleiner (junger) Kranich, daru fiatska. *Syn.* mladí Garáb, Garabáteško, Garabátko, *boh.* Gařábě.

garabaský, á, é, *adj.* v. garabí 2. Nro.

garabatí, á, é, *adj.* v. idem.

Garabáteško, a, n. *dem.* ex seq.

Garabátko, a, n. *dem.* ex Garába.

Garábek, bka, m. Pták: attagen, ěnis, m. Tetrao bonasia *Linn. Hor.* attagěna (bonosa) ae, f. *Martial.* ein Haselhuhn, Kaiservogel: tsászár madár. *Syn.* Garabka, Císarský Pták, *boh.* Geřábek.

Garábek, bku, m. *dem.* ex Garáb, *boh.* Geřábek (u).

garabí, á, é, *adj.* gruinus, a, um: von Kranich, darui, daruból-való. *boh.* geřabí. Garabí Nos, Zelina: geranium gruinum *Linn.* geranion, i, n. *Plin. H. N.* gruinaria, ae, f. Kranichschnabel, eine Pflanze: daru orrú fű. 2) rufus, rufulus: roth, röthlich: verhenyös, sárga-veres, mint a'

á róka. *Syn.* gárabaſſí, garabatí. Garabé Žito: rufum triticum, röthlicher (rother) Weizen, piros búza.

Garabica, i, f. Ptáť: perdix, cis, f. Tetrao perdix *Linn.* das Rebhuhn, Repphuhn: fogoly, *madár. Syn.* Kurotwa, *vulg.* Kuropatwo, *boh.* Koretew, Koroptwa, Kůroptwa. 2) Skalňá (Horňí) Garabica: lagopus, i, f. Waldrebhuhn, erdei (kö sziklai) fogoly, reznek.

Garabičár, a, m. perdiceps, *ipitis*, m. Rebhuhnfanger, fogoly madár-fogó.

garabičárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Garabičárka, i, f. coniux perdicipitis, die Rebhuhnfangerinn, fogoly madár fogóné.

garabičárow, a, e, *adj. poss.* ex Garabičár.

Garabička, i, f. *dem.* ex Garabica.

Garabina, i, f. i. e. Garábowého Stromu (Garábu) Owoci: sorbum, i, n. *Virg.* sorbum, aucuparium *Linn.* sorbum sylvestre *Dobroslawina* Vogelbeere, der Speierling, wilde Speierlingsbeere: barkótza. *Par. Páp. Syn.* planá Oſkoruſa, *boh.* Geřabina, planá Woſkeruſe. *Aliud est* Brekiňa. *Plur. nom.* Garabiní, *gen.* bin: sorba aucuparia *Cels.* Vogelbeeren, wilde Speierlingen (etc.), barkótza. *boh.* Geřabini.

garábowí, á, é, *adj.* ex sorbo aucupatoria (sylvestri, torminali), sorbeus, a, um: von (aus) Vogelbaume (Vogelbeerebaume, wilden Speierlinge, Speierlingsbaume, Sperberbaume): barkótza-fából való. *boh.* geřábowí. *Aliud est* brekowí.

* Garaſia, i, f. v. Karaſia.

* garaſiowí, á, é, *adj.* v. Karaſiowí.

Garaliža, i, f. v. Galariža.

Garát, u, m. ſtudňiční: crepido (crater, lacus) putei, der Brunnenkaſten, Röhrkaſten, Einfaſſung des Brunnens: rovássa, gárdája *Par. Páp. Syn.* ſtudňiční Zrub. *boh.* Kotito u Studňice.

Garbár, a, m. cerdo, nis, m. alutarius, coriarius, i, m. der Gerber, tímár *Par. Páp. boh.* Koželuh.

garbárčin, a, e, *adj. poss.* coriariae, cerdonis uxoris: der Gerberinn gehörig, tímárné *boh.* Koželužčin.

Garbáreňí, á, n. v. Garbárstwí.

Garbárik, a, m. *dem.* ex Garbár.

garbárik, il, ím, V. I. *imp.* bar: cerdonem esse, ein Gerber seyn, tímárkodni, tímárnak lenni, tímár mesterségét üzni.

Garbárka, i, f. cerdonis uxor, coriaria, alutaria, ae, f. die Gerberinn, tímárné. *boh.* Koželužka. 2) i. e. Kožené Gablko: pomum coriarium, Lederapfel, kormos alma.

garbárow, a, e, *adj. poss.* cerdonis, coriarii, alutarii: dem Gerber gehörig, tímáré, *boh.* koželuhowic, koželuhů, -hůw.

garbárſki *adv.* cerdonistice, more cerdonum: gerbermäßig, gerberiſch: tímárossan, tímár-módon. *Syn.* pogarbárſki, *boh.* koželužſki.

garbárſkí, á, é, *adj.* cerdonarius, cerdonisticus, coriarius, alutarius, a, um; cerdones (artem cerdonariam) concernens: die Gerberei, oder die Gerber betreffend: timári, timárokhoz (tímár mesterséghez) való,

ló, tímárokat illető. *boh.* ko- želužſkí. Garbárſkí Strom, Zelina. Rhus coriaria *Linn.* Gerberbaum, Schlingbaum, szklompía fű, mellyel a' tímárok bört készétenek.

Garbárſtwí, á, n. ars cerdonaria (coriaria, alutaria): die Gerberei, das Gerberhandwerk: tímárság, tímár mesterség. *boh.* Koželužſtwí.

Gárčeček, čku, m. *dem.* ex seq. *Syn.* Potočeček.

Gárček, u, et rečku, *dem.* rivulus, i, m. das Bächlein, patakotska, kis patak. *Syn.* Potoček 2) alveolus *Curt.* ein kleines Flußbett, viz árkotska.

Gárčenča, ata, n. *plur. nom.* ata, *dem.* ex seq.

Gárčenec, nca, m. agnus anniculus, einjähriges Lamm, tokoly, esztendös bárány (örü). *Syn.* gednoročé Baranča. *Plur. nom.* Garčence, *gen.* cow: agni anniculi, ein jährige Lämmer, toklyok. v. Garka 3. Nro.

gárčení, á, é, *p. c.* alveatus, alveolatus, v. g. *sulcis Cato.* vallatus, a, um: in Gestalt einer Mulde ausgehöhlt (vertieft), mit breitem Rande vertieft, verschanzt, umgeschanzt, umgegraben: fel-árkoltatott, árkokkal bé-keríttetett.

Gárčení, á, n. alveatio, alveolatio, vallatio, convallatio, circumvallatio, nis, f. Vertiefung mit einem breiten Rande, Verschanzung, Umschanzung, Umgrabung: fel-árkolás, árkokkal való bé-kerítés.

gárčit, il, ím, V. I. *imp.* gárči: alveare, alveolare, vallare, convallare, circumvallare, fossis circumdare, fossas ponere: vertiefen mit einem breiten Rande, verschanzen, umgraben: fel-árkolni, árokkal (árkokkal) bé-keríteni.

Gárčiwání, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

gárčíwat, al, [illegible], *freq.* ex gárčit.

Garda, i, f. custodes corporis, milites tegentes latus Principis, cohors praetoria (*apud Romanos*), praetorium, turma praetoria (*apud Caesares, Reges*), satellitium Regis: Garde bei den Römern, und itzt bei den Kaisern, Königen: gárda, királyi test örző katonák. *Syn.* Cíſarſká, neb králowſká Stráža (Warta).

Gardiſta, i, m. miles praetorius, satelles regius: Gardiſt, gárdista, királyi test örzö katona. *Syn.* cíſarſkí, neb králowſkí Strážec (Wartač).

gardiſtow, a, e, *adj. poss.* militis praetorii, dem Gardiſten gehörig, gárdistáé. *Syn.* strážcow, wartačow.

Garek, rka, m. *nomen viri*, Jarecius, i, m. Jarek, ein Mannsname: Járek, *férjfi név.*

Gárek, rku, m. rivus, rivulus, fluviolus, i, m. der Bach, patak, folyó viz. *Syn.* Potok. 2) alveus *Liv. Virg. Plin. H. N.* fossa aquaria, canalis aquarius: Canal, Gang des Waſſers, Waſſergraben, der Graben des Flußes, das Flußbett: viz árok. *Syn.* wodná Gama, wodní Tok.

Gareš, a, m. bohemicum nomen viri, ein Mannsname, tseh férjfi név.

* Gargar, u, m. v. Chrchračka.

* Gargara, i. f. idem.

* Gargarizowání, á, n. v. Chrchrání.

* gargarizowat, zowal, zugem V. I. *imp.* zug: v. chrchrat.

garí, á, é, *adj.* v. garní. 2) firmus, robustus, validus, vegetus, a, um, recens, tis: kernig, kräftig, frisch: egészséges, ereiben való, erös, fris, vatzkos. *Syn.* čerstwí, pewní, silní. *Prov.* Starí, ale garí: senex, ast recens. Et in senibus turgent venae: alt, doch frisch, kernig, und gesund: öreg, de egészséges. A' vén hegyek is füstölögnek.

Garica, i, f. gallina novella, pullastra, ae, f. *Varr.* junge Henne, jértze, jértze tik (tyúk, tikotska). *Syn.* mladá Slépka: Slepička, Garička.

Garíček, čku, m. *dem.* ex Garik.

Garička, i, f. *dem.* ex Garica.

Garík, u, m. *dem.* ex Gar: parvum (bonum) ver, kleiner Frühling, das Frühlingchen: tavaszotska.

Garina, i, f. *Plur. Nom.* Garini, *gen.* rin: fruges vernales (vernae, aestivae); die Sommerfrucht, das Sommergetreide: tavasz (böjti) vetés (gabona). *Syn.* garné Obilí (Sáti, Obsáti, Zboží) *boh.* Gař, Gaři. Za dwa Snopi Garini bolibi ma zabili; ale sem gím utekel do trnawskeg Dolini.

Garinečka, i, f. *dem.* ex seq.

Garinka, i, f, *dem.* ex Garina.

Garka, i, f. secale aestivum (vernum), siligo vernalis: das Sommerkorn, der Sommerrocken: tavaszi rozs. *Syn.* garná Rež, garňé Žito. 2) farrago, inis, f. frumentum (tricum) mixtum (promiscuum): gemischtes (gemängtes) Korn, Futter: abajdotz (kétszeres) búza (gabona). *Syn.* polowičaté Žito, zmíšané Zrno. 3) agna, ovis annicula (unius anni): einjähriges Mutterlamm, esztendös bárány, jerke-bárány.

garkow, a, e, *adj. poss.* ex Garek: Jarecii, Jarecium adtinens: dem Jarek gehörig, Járeké.

† garků. et ků w, owa, ow, *adj. poss. idem.*

Garmačisko, a, n. i. e. Mesto, kde Garmek stogí, bíwá: locus nundinarum; Marktplatz, vásár-hely.

Garmačné, neho, n. nundinale, is, n. Jahrmarktsgeschenk, vásár-fia, vasár-ajándék. *vulg.* Garmečné, Garmočné. Gaké ste mi doňesli Garmačné? qualia mihi nundinalia tulistis? was haben sie mir für ein Jahrmarktgeschenk gebracht? mitsoda vásár-fiát hoztatok (hozott kend) nékem?

garmační, á, é, *adj.* nundinalis, e; nundinarius, a, um; nundinas adtinens: den Jahrmarkt betreffend, vásárt illetö. *vulg.* garmečni, garmoční, *boh.* garmarečňí.

Garmačňica, i, f. nundinatrix, emtrix, cis, f. die Jahrmarktsfrau, die auf den Jahrmarkt geht, Käuferinn: vásárolóné, vévöné. *Syn.* Kupkiňa, Kupowačka, *vulg.* Garmečňica, Garmočňica, *boh.* Garmarečňice. 2) femina mercatum habens, mercatrix, nundinatrix: Jahrmarktsfrau, die auf den Jahrmarkte ist: vásáros aszszony, el-adóné, kalmárné. *Syn.* Predawačka.

garmačňičin, a, e, *adj. poss.* ex praec. *vulg.* garmečňičin, garmočňičin.

Garmačňík, a, m. *Plur. Nom.* Garmačňíci, *gen.* kow: pro nundinis (ad mercatum) veniens (comparens), emtor, nundinator, is, m. Jahrmarktsmann

mann (*plur.* Jahrmarktsleute), der auf den Jahrmarkt geht: vásárló, vásáron lévő (meg-jelenő). *Syn.* Kupowač, *vulg.* Garmečňík, Garmočňík, *boh.* Garmarečňík. 2) homo mercatum habens, mercator, nundinator: Jahrmarktsmann, der auf den Jahrmarkte ist: kalmár, vásáros ember, el-adó. *Syn.* Kupec, Predáwač.

garmačňíkow, a, e, *adj. poss.* ex praec. *vulg.* garmečňíkow, garmočňíkow.

Garmak, u, m. nundinae, arum, f. *pl.* der Jahrmarkt, vásár. *Syn.* wíročný Trh, *vulg.* Garmek, Garmok, *boh.* Garmark. *Prov.* Beží, gako Šwec do Garmaku (do Trhu): sutor cum ocreis, er läuft, wie ein Schuster auf den Markt: vargának a' vásár.

- garmarečňí *adj. omn. gen.* v. garmačný.

- Garmarečňice, f. Garmačňica.

- Garmarečňík, a, m. v. Garmačňík.

Garmarek, rku, m. v. Garmak.

- Garmark, u, m. v. idem.

Garmečné, ného, n. v. Garmačné.

garmečný, á, é, *adj.* v. garmačný.

Garmečňica, i, f. v. Garmačňica.

garmečňičin, a, e, *adj. poss.* v. garmačňičin.

Garmečňík, a, m. v. Garmačňík.

garmečníkow, a, e, *adj. poss.* v. garmačňíkow.

Gármo, a, n. iugum, i, n. das Joch, das dem Zugviehe aufgelegt wird, járom, iga, *boh.* Gho. Do Gárma zapráhat: iugare, sub iugum mittere; ans Joch spannen, járomba fogni. *Prov.* Gármo wihadzowat. Netrpezliwe slúžit: iactare iugum *Juvenal.* Incommode ferre servitutis necessitatem; mit Ungeduld dienen; das Joch ungeduldig tragen: kedvetlenül szolgálni. Gednakím Gármem: pari iugo *Plin.* Pari studio, atque conatu: mit gleicher Bemühung, egyenlő igyekezettel.

gármowí, á, é, *adj.* iugalis, subiugalis, subiugis, e; subiugius, subiugus, iugatorius, a, um: ans Joch gewöhnt, lastbar, am Joche befindlich, dahin gehörig, aus Joch gespannt, oder daran zu spannen, dem Joch untergeben: jármos, járomi, igai, igás, igához (járomhoz) - való. *Syn.* Gármu poddaný (priwiknuti). Gármowá Derka: endrios, Jochloch, járom lyuka. Gármowá Os (Deščička): vinculum ligneum in coniunctione iugorum bovinorum, Jochsdeichsel, tsikoltú. Gármoweg Deščički Kolčeki: clavus ligneus vinculi iugalis: Jochsnagel, tsikoltó-szeg. v. Iglica. Gármowí Sworeň: radius, subiugia lora: Jochsnagel, járom szeg. Gármowí Štranek: amphron, járomra (ökör szarvára) kötött kötél.

Garnatúra, i, f. synthesis (mapparum mensalium), is, f. Garnitur, asztal-keszkenyőknek (egyet-másnak) málhába kötése *Par. Páp.*

garní (garňí), á, é, *adj.* vernalis, e; vernus, a, um: den Frühling betreffend, tavaszi. Garní Čas: vernum tempus, die Frühlingszeit, tavaszi idő. Garné Obilí (Zbozí) v. Garina.

† garňí, *adj. omn. gen. idem.*

* Garnír, u, m. v. Karnír.

* Gar-

* garnírowaní, á, é, p. o. v. karnírowaní.
* Garnírowáňí, á, n. v. Karnírowáňí.
* garnírowat, rowal, rugem V. I. imp. rug: v. karnírowat.
Garnitúra, i, f. v. Garnatúra.
Garnoſiče, ſic, f. pl. dat. com (boh. cům): Jarnosicium, Jarnoſchitz, ein Maierhof im Bunzlauer Kreiſe, Jarnositz.
† Garo, a, n. v. Gar.
Garolím, a, m. Hieronymus, i, m. Hieronimus, Orémos.
Garoſ, a, m. bohemicum nomen viri, ein Mannsname, férjfi-név.
Garoſlaw, a, m. bohemicum nomen viri, ein Mannsname, férjfi-név.
Garoſlawek, wka, m. dem. ex praec.
† Gaſáňí, á, n. v. Geſáňí.
* gaſat, al, ám V. I. imp. ag: v. geſat.
* Gaſáwáňí, á, n. v. Geſáwáňí.
* gaſáwat, al, ám. v. geſáwat.
Gaſčer, a, m. coluber, bri, m, vipera, ae, f. Coluber vipera Linn. der Natter, kurta kigyó. boh. Geſčer. Mnohohlawí (wodní) Gaſčer: hydra Hor. hydra lernaea Lucret. excĕtra Cic. Coluber Natrix Linn. die Waſſerſchlange im See Lerna, die Herkules erlegt; ſie hatte ſieben (nach andern 8, 9, 100 ꝛc.) Köpfe, und wenn er einen abhieb, ſo wuchſen andre ſieben: sok fejü kigyó, mellynek le-vágott feje helyett mindgyárt más nött, végre Hercules tellyességgel megölte. 2) Zelina: v. Hadowec planí.

gaſčerčí, á, é, adj. colubrinus, vipereus, viperinus, a, um: von Nattern, kurta (vipera) kigyóból való. Syn. gaſčerowí, boh. geſčerčí.
Gaſčerica, i, f. lacerta, ae, f. lacertus, us, m. Lacerta vulgaris Linn. Eidechſe, Heckenſchlange: gyék. Syn. Gaſčerka. Egiptſká Gaſčerica: scinus, egiptiſche Eidechſe, egiptombéli gyék. Gedowatá Gaſčerica: dispas, praester: die Otter, mérges gyék (kigyó). Wlaſká Gaſčerica: stellio, nis, m. die weliſche (italieniſche, ſprenckliche) Eidechſe, der Schack: tsillagos hátú (álnok természetü) gyéketske, mérges tarka gyék, földi mérges pók. Syn. Chrček, boh. Krček, wlaſká Geſčerka. Zelená Gaſčerica, v. Gaſčerica.
gaſčeričí, á, é, adj. lacerteus, a, um: von Eidechſe, gyékből való. Aliud est gaſčerčí.
Gaſčerička, i, f. dem. lacertula, ae, f. Nätterchen, kleine Eidechſe: gyéketske. Syn. Gaſčerka.
Gaſčerka, i, f. dem. idem. (e).
gaſčerowí, a, é, adj. v. gaſčerčí.
* Gaſeň, e, f. v. Geſeň (e).
* Gaſeň, u, m. v. Geſeň (u).
gaſení, á, é, p. c. v. Seſení.
Gaſeňí, á, n. v. Deſeňí.
Gaſeňica, i, f. Jasenicium, i, n. nomen pagorum: Jaſenitz, ein Dorfname: Jaszenitz, falu-név.
* Gaſenka, i, f. v. Geſenka.
Gáſenko, a, n. dem. ex Gáſno. v. Gáſňičko.
* gaſeňowí, á, é, adj. v. geſeňowí.
* gaſenſkí, á, é, adj. v. geſenſkí.
Gaſgeňka, i, f. v. Geſenka.

gaſit, il, ím, V. I. *imp.* gaſ: v. ßeſit. *II. rec.* gaſit ſa: v. ßeſit ſa.

Gaſkiňa, i, f. v. Geſkiňa.

* Gaſkon, a, m. Vasco, nis, m. Gascogner, gaskóniai ember. *Plur. Nom.* Gaſkoňi (*boh.* nowé), *gen.* now, etc.

Gaſkónia, i, f. Vasconia, Gallia aquitanica: die Gascogne, Gaskónia, akvitániai frantzia tartomány.

Gaſmín, u, iasminum *Linn.* iosmenum, ioseminum, i, n. Jasminum officinale *Linn.* Jasminum odoratissimum *Linn.* Joßminn, jaszmín.

gaſňe *adv.* serene, heiter, nicht trübe, nicht finſter: tisztán, nem felhössen. 2) clare, lucide: hell, klar, nicht finſter: világossan, tisztán. *Syn.* gaſno, ſwetlo. 3) splendide, splendicanter, ornate: glänzend, zierlich: fényessen, diszessen, ékessen, tündökölve. *Syn.* bliſkklawe, kráſňe, ozdobňe. 4) nitide, ſauber, rein: tisztán, tsinosan. *Syn.* čiſtotňe.

gaſneňí, á, é, *p. c.* mundatus, purgatus, purificatus, a, m: geſäubert, tisztíttatott, meg-tisztíttatott. *Syn.* čiſkení. 2) splendidus factus, politus, nitidatus, a, um; polirt, glatt, (glänzend) gemacht: fényesíttetett, meg-fényesíttetett. *Syn.* bliſklaweni, *vulg.* glancowaní.

Gaſňeňí, á, n. mundatio, purgatio, nis, f. das Säuern, Aufheitern, = ung: tisztítás, *Syn.* Ciſkeňí. 2) politio, nitidatio, nis, f. das Poliren, Glattmachen, Glänzen, Glänzung: fényesités. *Syn.* Bliſklaweňí, *vulg.* Glancowáňí. 3) splendor, nitor, fulgor, is. m. der Glanz, fényesség, tündöklés, fénylés. *Syn.* Bleſk, Bliſkawoſt. 4) serenatio, das Ausheitern, = ung: tisztulás, derülés. *Syn.* Wigaſňeňí, Wigaſňowáňí.

gaſňí, á, é, (*abs.* gaſno), *adj.* serenus, sudus, a, um: heiter, nicht finſter, nicht trübe: szép, tiszta, ki-derűltt. *Syn.* nemračňí, wigaſňení, pekní.

Gaſní Čaſ (gaſno) ge. Sú gaſné Počaſi: serenum (sudum) coelum est. Serena tempestas perdurat: es iſt heiter, tiszta idő vagyon, Tiszta idők vannak. *Prov.* W Noci gaſní, we Dňo mrační. Medzi ſproſtími múdri, a Medzi múdrimi ſproſtí: nocte lucidus, interdiu inutilis. Sapit, ubi nihil est opus; cum opus est, ibi dormit. Inter indoctos videri esse aliquid in litteris; inter eruditos nihil sapere: unter den einfältigen gelehrter, und unter den gelehrten einfältiger Mann: a' tudatlanok között tanúltt, a' böltsek között pedig tudatlan ember. Ott derék, a' hol nem kell. 2) clarus, lucidus, a, um; hell, klar, nicht finſter: világos. *Syn.* ſwetlí. Gaſná Farba: clarus color, helle Farbe, világos szín. 3) splendidus, ornatus, splendicans, nitens: glänzend, zierlich: fényes, tündöklö, ékes, diszes, tzifra. *Syn.* bliſklawí, kráſní, ozdobní, pekní. 4) nitidus, purus, mundus: ſauber, tsinos, tiszta. *Syn.* čiſtí, čiſtotní.

Gáſničko, a, n. *dem.* ex Gáſenko: gingivula, ae, f. das Zahnfleiſchchen, inyetske. *Syn.* Gáſenko, *boh.* Dáſňička.

gaſňit, il, ím. V. I. *imp,* gaſňi: mundare, purgare, purificare: ſaubern, rein (ſauber) machen: tisztítani; meg-tisztítani. *Syn.* čiſtit. 2) splendidum (fulgidum) reddere, niti-

tidare, polire: poliren, glatt (glänzend) machen. *Syn.* blišťawiť, *vulg.* glancowať. *II. rec.* gasňiť sa: serenari, klar (hell) werden, sich aufheitern: tisztúlni, derülni. *Syn.* wigasňiť (wigasňowať) sa. Gasňí sa: serenatur coelum, das Wetter wird klar (hell) derül (tisztúl) az ég.

gasno, v. gasní et gasňe.

Gásno, a, n. gingiva, ae, f. caro circa maxillas: das Zahnfleisch, íny, *boh.* Dáśňe, Daseň. *Plur. nom.* Gásna, *gen.* Gásen, etc.

Gasnosť, i, f. serenitas, tis, f. die Heiterkeit, meg-tisztulás, ki-derülés, ki-derülés, tiszta idö. *Prov.* Gasnosť Mráčnem zaháňať (zasťiňiť). Člowека (Towarišstwo) zarmúťiť: serenitati nubem inducere *Plutarch.* Et stellis nebulam spargere candidis *Hor.* Inter pocula, ludosque virulentum aliquid admiscere, quod offuscata hilaritate frontem corruget, superciliaque contrahat. Turbare hilaritatem, societatem: die Gesellschaft betrüben, meg-szomoritani a' társaságot. 2) claritas, luciditas, claritudo, inis, f. die Helle, Helle, Helligkeit, Klarheit: világosság. *Syn.* Swetlosť. 3) Gasnosť cisarsko — Králowská: Maiestas Caesareo-Regia, Kaiserliche = Königliche Majestät, Tsászári Királyi Felség.

gasnohlasňe *adv.* clarisone, helllautend, hangossan, hangos szóval.

gasnohlasní, á, é, *adj.* clarisonus, a, um: helllautend, hangos szavú.

* Gaso, a, m. v. Gaspar.

* gasow, a, e, *adj. poss.* v. gasparow.

Gaspar; a, m. Caspar, is, m. (*vulg.* Gasparus, i, m.): Gasper, Gáspár, Gazsó, Gazsi. *vulg.* Gašo, Gažo, Kasper.

gasparčin, a, e, *adj. poss.* Casparae, der Gasperinn gehörig, gáspárnéé.

Gasparek; rka, m. *dem.* ex Gaspar. *Vulg.* Gasko, Gažko, Kasparek.

Gasparka, i, f. Caspara, ae, f. casparis uxor: die Gasperinn, gáspárné.

Gasparko, a, m. v. Gasparek.

gasparow, a, e, *adj. poss* Casparis, dem Gaspar gehörig, Gáspáré, Gazsóé. *vulg.* gažow, gasow, kasparow.

Gaspis, u, m. drahí Kameň: iaspis, idis, f. Jaspis, ein Edelgestein, jáspis, drága-kö.

* Gasťan, a, m. v. Kasťan (c).

* Gasťan, u, m. v. Kasťan (u).

* Gasťaňisko, a, n. v. Kasťaňisko.

* gasťanowí, á, é, *adj.* v. kasťanowí.

* Gaster, a, m. v. Gasťer.

* Gasterica, i, f. v. Gasťerica.

* Gasterka, i, f. v. Gasťerka.

Gastrab, a, m. Pták: accipiter, tris, milvus, miluus *Cic.* milvius, i, m. Falco milvus Linn. der Habicht Hühnerdieb, Hühnergeier, Weihe, Weiner, Stoßvogel, ölyv, kánya, héja. *Syn.* kaňa, krsák, *boh.* Gestřáb, Káňe, Luňák, Sup. Černí (*boh.* peřestí) Gastrab: perenus, schwarzer (gesprengter) Habicht, fekete ölyv. Cisarskí Gastrab: accipiter caesareus, kaiserlicher Habicht, tsászár kánya. Prepeličí (Krepeličí) Gastrab: accipiter qualearius (perdiceus), Wachtelhabicht, fürj ölyv. Pinkawí Gastrab, accipiter fringillarius,

rius, Finkenhabicht, pinty-ragadozó ölyv. Nézaketací (kteri nezaketá) Gaſtrab: aësalo, aesalon, is, m. aesalus, i, m. Smirlin, Smirle: ragadozó madár, öllyv, kánya *Pár. Páp.*

Gaſtrabä, ata, n. *Plur. nom.* ata: v. Gaſtrabek.

Gaſtrabček, a, et bečka, m. *dem. ex seq.*

Gaſtrabek, bka, m. *dem.* accipiterculus, milvulus, i, m. pullus milvinus: ein kleiner Habicht, das Habichtchen, Habichtlein: kánya (héja) fiú, héjátska, kányátska, ölyvetske, *boh.* Geſtřábek.

gaſtrabí, á, é, *adj.* accipitrinus, milvinus, milvius, a, um: habichtig, von Habicht, vom Geier (Weihe), geierisch, dahin gehörig, dem Habicht betreffend: ölyvi, kányai, héjai, kányából (héjából) való. *Syn.* gaſtrabowí, krſakowí, kaňowí, *boh.* geſtřábí. Gaſtrabá Zelina, i. e. Kočika: hieracium alpinum et murorum *Linn.* i. n. hieracia *Plin. H. N.* accipitrina, ae, f. Habichtskraut, ölyv-fü. Gaſtrabé Peří: plumae milvinae *Plin. H. N.* Geierfedern, héja (kánya) toll.

Gaſtrabina, i, f. Zelina: galega officinalis, ae, f. *Linn.* ruta capraria, Geißraute, Peſtilenzkraut, ketske ruta fü. *Syn.* kozá Ruta.

gaſtrabow, a, e, *adj. poss.* accipitris, dem Habicht gehörig, kányáé, ölyvé, héjáé.

gaſtrabowí, á, é, *adj.* v. gaſtrabí.

gat, gal, gmem et gímám (ex gímat), V. I. *imp.* gmi et gímag (ex gímat): capere, comprehendere: fangen: meg-fogni, meg-kapni. *Syn.* chitit, *boh.* gítí. *Usitatiora sunt compositia:* nagat, pogat, pregat, prigat, ugat, zagat.

Gát, u, m. clanthri (clatri): orum, m. pl. agger, per fluvium, agger arcendae aquae, catarachta, septum, claustrum, i, n. moles catarrhacta, is, f. Gatter, das Getter, Waſſerdamm, Waſſerfall: gát, töltés. *Syn.* Gaz, wodňá Prehrada. Mlinſkí Gát: claustrum molare, Mühlgatter, malom gát.

Gate, *gen.* Gati, f. pl. perizomata, femoralia, um, n. pl. die Gattahoſen, Unterhoſen: lábra-való, imeg-mássa *Pár. Páp.* gatya. *Syn.* Spodki. *Prov.* Nebogí ſa Nemec, že mu Gate wezmú: vacuus cantat coram latrone viator. Nudus spoliari non potest: wer nichts hat, der kann nichts verlieren. Einen Nackenden kann man nicht entblößen: nem félti a' német a' gatyaját. Koſela ze Saku, a Gate ze Sítá: miser vestitus, elendes Kleid, rosz ruházat. 2) *boh.* v. Gaoti.

Gatelina, i, f. trifolium, i, n. der Klee, három levelü-fü, here. *boh.* Detel, Getel, *vulg.* Datelina, Konſká Gatelina: *Varr.* trifolium caballinum: Trifolium pratense Linn. der Pferdeklee, ein Futterkraut, wie die Wicke wird zum Futter des Viehs geſäet: ló here *Pár. Páp. Aliud est.* lekarſká Gatelina, *boh.* lakařſká Belina vide komonik. — Kozá Gatelina, i. e. kozí Mlečník: cytitus, i, f. et m. *Linn.* cytisum, i, n. caprinum trifolium Cytisus sessili folius Linn. Geißklee, Ziegenklee, zanót. — Owčá Gatelina: v. owčí Ščáwik. — Polná (ko-

(kokacá) Gakelina: trifolium arvense *Linn.* Ackerklee, Hasenpfote, Hasenpfötlein: mezei három levelű-fü, mezei ló here. — Wodňá tropka gakelina: trifolium fibrinum officinn. Menyanthes trifoliata Linn. Bitterklee, Biberklee, vidra-fü, keserü három levelű-fü. — Zagaká, neb kisela Gakelina (*boh.* zagečí, neb kiselí D'etel).

Gakelińisko, a, n. ager trifolio consitus, Kleeacker, ló-herével bé-vetett föld. *boh.* Getelišťe, D'atelišťe.

Gakelinka, i, f. *dem.* ex Gakelina. *boh.* Getilek.

gakelinowí, á, é, *adj.* trifolialis, e; trifolium concernens: den Klee betreffend, három levelü füvi, herés, ló heréhez-való. *boh.* Sateľowí. Gakelinowí List, folium trifolii, das Kleeblatt, Blatt des Klees: három levelű-fü levele, ló-here-levél.

* Gakelńisco, a, n. v. Gakelińisko.

* gakelowí, á, é, *adj.* v. gakelinowí.

* gakelowí, á, é, *adj.* v. gakelinowí.

Gaterka, ter, n. pl. *dem.* ex gatra.

* Gaterki, ter, f. pl. *dem.* ex gatri.

gaterňí, á, é, *adj.* hepatarius, hepaticus, a, um: die Leber betreffend aus (von) Leber: májból-való, májos *boh.* gaterňí, gatrňí. Gaterná Nemoc, morbus, hepaticus, Leberkrankheit, májból származó nyavalya.

† gaterňí *adj. omn. gen. idem.*

Gaterňica, i, f. farcimen hepaticum, tomaculum, i, n. botulus, i, m. die Leberwurst, májos hurka. *vulg.* Gaderňica *boh.* Gatrňice, Gitrňice.

Gaterňička, i, f. parvum farcimen hepaticum, tomaculum: eine kleine Leberwurst, das Leberwürstchen: májoska, kis-májos. *vulg.* Gaderňička.

Gaterňík, u, m. Zelina: herba hepatica, *Plin. H. N.* Anemone hepatica Linn. Leberkraut, Leberbalsam, Malvasierkraut: máj gyógyító-fü, májfü. *boh.* Gatrňík Trolistí Gaterňík: trifolium nobile (aureum), trinitas, hepatica nobilis: edles (goldenes) Leberkraut: aranyos (nemes) máj-fü. *Aliud est* Plucňík.

gatí, á, é, *p. c.* captus, comprehensus, a, um: gefangen: meg-fogattatott, fogott. *Syn.* chitení. Gatí, á, n. captio, comprehensio, nis, f. das Fangen: meg-fogás, meg-kapás. *Syn.* Chitení.

* Gatí, *gen.* Gat, f. *pl.* v. Gatě.

Gatka, i, f. macellum *Cic.* carnarium, i, n. *Varr. Colum.* taberna laniaria, laniena, ae, f. *Cic.* Fleischkammer, das Fleischgewölb, die Fleischbank: mészár szék. *Syn.* masni Krám. *boh.* Masňice, masné Krámi. Z Gatki: ab laniario *Varr.*

Gatra, *gen.* Gater, n. *pl.* hepar, tis, n. epar, is, iecur, oris, et iecinoris, n. die Leber, máj. *Syn.* Slezina, Oblička. *boh.* Gátra, Gátri. Howadší Gatra: hepar (iecur) bubulum, die Rindsleber, marha máj. Husí Gatra, iecur anserinum, die Gänseleber, lúd máj. Telecí Gatra, iecur vitulinum, die Kalbsleber, borjú máj.

† Gátra, ter, n. *pl.* idem.

† Gátri, ter, f. *pl.* idem.

Ga-

Gatřička, čeř, n. *pl. dem.* hepatium, iecusculum, i, n. das Leberchen Leberlein: májatska. *Syn.* Oblička, Slezinka.
† Gátřička, řiček, n. *pl. idem.*
† Gatřički, čeř, f. *pl. idem.*
† gatrňí, *adj. omn. gen.* v. gaterní.
† Gatrňice, f. v. Gaterňica.
† Gatrňík, u, m. v. Gaterňík.
Gatro, a, n. *usitat. in plurali* Gatra.
Gawor, u, m. acer, eris, n. *Plin. H. N.* acer maius, f. platanus, i, f. *Cic. Hor.* et us, f. *Virg.* Acer pseudo platanus Linn. gemeiner Ahorn, Ahornbaum: jávor-fa *Pár. Pap.* ki-terjedtt, leveles, kedves árnyékú fa, Cukrowi Gawor, Acer Zacharinum Linn. Zucker Ahorn. — Kučerawí, gáwor, platanus crispa, acer laciniatum Linn. krauser Ahorn, fodor jávor-fa. *Aliud est.* Břeř, Brslen, Garab, Kleň: 2) lignum acernum, acer, is, n. *Ovid.* Ahornholz, jávor-fa. *Syn.* gaworowé Drewo.
Gaworček, u, et ečku, m. *dem.* ex Gaworek (u). *Syn.* Gawoříček.
Gaworek, rka, m. cognomen viri, ein Zuname, vezeték név. *boh.* Gawůrek.
Gaworek, rku, m. *dem.* parvum acer, ein kleiner Ahorn, jávor-fátska. *Syn.* Gawořík, *boh.* Gawůrek.
Gawoříček, čku, m. *dem. ex seq.*
Gawořík, u, m. *dem.* ex Gawor: v. Gaworek (rku).
Gaworina, i, f. acerna sylva, platanon, ōnis, m. *Vitruv.* locus pseudo platanis consitus, platanetum, i, n. der Ahornwald, jávor-fa erdő, jávorfás hely, plátános fákkal béültetett hely, plátanos-fa termő hely. *Syn.* gaworowí Hág (Les).
Gawornice, f. *pl. dat.* com (*boh.* cům): Javornicium, Jawornitz, ein Dorf im Königgrätzer, Kreis: Javornitz.
gaworowí, á, é, *adj.* acernus *Virg. Hor.* plataninus *Colum.* a, um; e platano: ahornen, vom Ahornbaume, aus Ahornholz: jávor-fájú, jávor (platanos) fából-való. Gáworowí Háj, v. Gaworina. Gaworowá Huba: bruscum, fungus acernus: Ahornschwamm, bötke jávor (juhar, ihar) fa tsomója, taplója. *Aliud est* břekowí. Gaworowé Koríto, gaworowé Husle, etc.
† Gawůrek, rka, m. v. Gaworek, (a).
† Gawůrek, rků, m. v. Gaworek (u).
Gaz, a, m. Člowek: Jazyx, ўgis, m. Jazygier, Jász. *pl. nom.* Gazi, *Gen.* zow: Jazyges, die Jazygier, ein Sarmatisches Volk an der Donau: Jászok. 2) Ryba: phoxinus levis, cyprinus phoxinus *Linn.* aut potius Cyprinus Jeses *Linn.* Ellritze, ein Fisch: jász hal, jász keszeg. *Syn.* Galec, *boh.* Bambeli.
Gaz, u, m. agger in aqua, moles, is, f. die Wehr im Wasser z. B. auf dem Flusse: vizen való gát, *boh.* Gez, Wír *Plur. nom.* Gazi et Gaze, *gen.* zow etc.
* Gáža, i, f. v. Plat.
* Gazar, a, m. v. Kazar.
* gazarstwo, a, n. v. kazarstwí.
Gazda, i, m. v. Hospodár *Prov.* Neňí dobre bez Gazdi robiť Počti: non potest absque hospite ratio expensarum iniri: es ist nicht gut ohne dem Wirth

die

die Rechnung zu machen, nem jó gazda nélkül számot vetni.
Gazdíček, čka, m. dem. v. Hospodáříček.
ğazdíčkow, a, e, adj. poss. v. hospodáříčkow.
Gazdík, a, m. v. Hospodářík.
ğazdíkow, a, e, adj. poss. v. hospodáříkow.
Gazdina, i, f. v. Hospodárka.
ğazdinin, a, e, adj. poss. v. hospodárčin.
ğazdow, a, e, adj. poss. v. hospodárow.
Gazdowání, á, n. v. Hospodáření.
ğazdowať, dowal, dugem, V. I. imp. dug: v. hospodáriť.
Gazdowec, wca, m. Plur. nom. Gazdowci, gen. cow: v. Hospodár.
ğazdowski adv. v. hospodárski.
ğazdowskí, á, é, adj. v. hospodárskí.
Gazdowstwí, á, n. v. Hospodárstwí.
Gazeček, čku, m. dem. ex seq.
Gazek, zku, m. dem. ex Gaz (w).
* gazerní, á, é, adj. v. gezerní.
* Gazero, a, n. v. Gezero Prepadlisko.
Gazíček, čku, m. dem. ex Gazik: lingula, linguula, ligula, ae, f. das Zünglein, Züngelchen, kleine Zunge im Munde, nyelvetske, kis nyelv. Syn. malí Gazik. 2) Designat res, quoad formam linguae orali similes. Wážní (na Wáze, na Wážkách) Gazíček (boh. Klích u Wáhi): trutina, ae, f. libripendium, i, n. lingula librae: das Zünglein in der Waage, Waagbolß, Waagbalk: mérték istápja. Hodinkowí (Hodinowí) Gazíček: lingula horologii: Zünglein in der Uhr, órában való ispót. Prackowí (na Prackách) Gazíček: lingula fibularum, Züngelchen in der Schnalle, tsaton való ispót, kalán. 3) Adiectivis iunctum herbas notat. Hadí Gazíček, ophioglossum vulgare Linn. Natterzunge, Schlangenzunge, eine Pflanze: kigyó nyelvü-fü. — Psí Gazíček, v. Gazik. Aliud est Jtrocel. — Wolowí Gazíček: buglossum sylvestre, Anchusa officinalis Linn. wolowí Gazik planí v. Hadowec.
Gazičisko, a, n. contemt. et exagger. ex Gazik: absurda (magna) lingua: eine abscheuliche (sehr große) Zunge: ótmány (igen nagy) nyelv.
gazičňe adv. linguose, garrule, loquaciter, dicaciter: geschwäßig, nyelvessen, szóssan, tsatsogva. Syn. štebotňe.
gaziční, á, é, adj. linguax, dicax; cis; linguosus, garrulus, a, um: geschwäßig, nyelves, szós, nagy nyelvü, tsátsogó, tséltsapó. Syn. štebotní.
Gazičňica, i, f. v. Gazikula.
Gazičňík, a, m. rabula, ae, m. Zungendrescher, nyelves ember. Syn. Hubač, Klebetňík, Pletkár, Ščekač, Ščekawec, Štebotňík. boh. Gazikotepec.
Gazičnosť, i, f. loquacitas, dicacitas, garrulitas, tis, f. Geschwäßigkeit, nyelvesség, nyelveskedés, tsátsogás, tséltsaposág. Syn. Ščebetnosť.
Gazik, u, m. lingua, ae, f. die Zunge im Munde, nyelv. Jelenní Gazik: lingua cervina, Hirschenzunge, die Zunge des Hirsches: szarvas nyelv. — Hadí Gazik, lingua serpentis. Sagittaria sagittifolia Linn. Schlangenzunge, die Zunge der Schlange: kigyó nyelv. — Wolowí Gazik, lingua bubula,

bula, Ochsenzunge, Zunge eines Ochsen, ökör nyelv. Gazik wiplazik, exerere linguam, die Zunge ausstrecken, nyelvét kinyújtani *Par. Páp.* Gazik geho ge na Predag. Za Peňáze, gako kdo chce, mluwí: linguam habet mercede adstrictam (venalem): seine Zunge steht feil. Um das Geld redet er, was man gern will: lentsés prókátor. Pénzért beszéll, a' mit az ember akar. Wimena (Wimenka, Wimeňení) Gaziku: emenda linguae *in Jure. Ungarico*: Auslesung der Zunge, nyelv-váltság. Na Gaziku sa mi plete: sedet (versatur) mihi in lingua: es liegt (schwebt) mir auf der Zunge, a' nyelvemen forog. Na Gaziku mi bolo: Z ust mi wiňal: in primoribus labris id mihi erat. Meum gestat animum. Recte id dicere volebam: eben das wollte ich sagen. Ich habe es schon auf der Zunge gehabt, a' nyelvemen vala. *Prov.* Má dobrí Gazik. Ide mu Gazik, gak Koleso mlínské: est magnus blatero (rabula) constanter blaterat: er ist ein Plappermaul (eine Plappermühle). Er kann wohl plaudern, plaudert unaufhörlich: folyvást petyeg. Forog a' nyelve, mint a' malom kerék. Nagy száju (pletykás) ember. — Gazik za Zubami mat: temperare linguae. Linguam continere (caute custodire, coercere): die Zunge zähmen (im Zaume halten). Das Maul halten: zabolan tartani a' nyelvet. Hňew a Gazik na Uzde mag: moderare animo et orationi *Cic.* den Zorn, und die Zunge muß man im Zaume halten: mértékeldd a' haragodat, zabolán tartsadd a' nyelvedet. — Kdo Gazik nedusi, často Pokog rusí: si cupias pacem, lingvam compesce. loquacem: viel Reden macht Ungunst. Wer seine Zunge nicht in dem Zaume hält, der stört damit den Frieden oft: sok beszéd kész harag. A' szoszaporitás kész öszve-zajdulás A' ki a' nyelvét meg nem fogja (zabolán nem tartya) az a' békességet gyakran felbontya) el-rontya. — Gazik može mnoho Dobrého, a tež mnoho Zlého sposobit: lingua nihil melius. Lingua nihil peius: die Zunge kann viel Gutes, und auch viel Böses stiften: a' nyelv sok jót, és sok roszszat tehet szerezhet. Co na Gazik prišde: quod saliva fert, was nur ins Maul (auf die Zunge) kömmt: a' mit a' nyál elö adand. A' mi a' nyelvére jön. — Užíwá Gazika mesto Meča: armaturam in lingua habet, an Statt des Degens braucht er die Zunge, fegyver gyanánt (helyett) nyelvével él. Co w Srdci, to na Gaziku mak: aperte loqui. Gestare mentem in linqua: wie ums Herz, so auf der Zunge haben: szive szerént (egygyügyüen) beszélleni, szollani. — 2) dialectus, i, f. idioma, atis, n. sermo, nis, m. die Sprache, beszéd, szóllás. *Syn.* Reč. Wšeligaké Gaziki mluwí, variis linguis loquitur, er weiß (redet) verschiedene Sprachen: sok féle nyelvekkel szóll, beszél. — 3) *cum adiectivis herbas indigitat.* Baranňí Gazik: v. Čelňík. Geleňňí Gazik: v. Ceterák. Sadí Gazik: sagittaria Sagitti folia. *Linn.* ae, f. Pfeilkraut, fullánk-fü, nyil-fü. *Aliud est* Sadí Gazíček.

zíček. Psí Gazik: cynoglossum officinale *Linn.* i, n. Hundszunge: eb-nyelvü-fü. Wolowí Gazik: et anchusa, ae, f. Anchusa officinalis *Linn.* Ochsenzunge (Pflanze), ökör nyelv (nyelvü)-fü. *boh.* Borák, wolowí Gazik: v. hadowec wolowí Gazíček. Ze Zeliny wolowého Gaziku, ökör nyelvü füből-való. *boh.* borákowí. Wolowého Gazika kwět: anchusae officin. flos, Ochsenzungenblume, ökör nyelvü virág.

† Gazikotepec, pce, m. v. Gazičník.

Gazikula, i, f. rabula *femina* garrula: Zungendrescherinn, Plappermühle: nyelves aszszony. *Syn.* Gazičnica.

Gazisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gaz (u).

gazki *adv.* more Jazygum, nach der Art der Jazygier, Jászok módgyára, jász módon. *Syn.* pogazki.

gazkí, á, é, *adj.* Jazyges adtinens, die Jazyger betreffend, Jászokat illetö. Gazká Zem: Jazygia, Jazygum regio: die Jazygien, jászság.

* Gazko, a, m. v. Gašparek.

* Gazo, a, m. v. Gašpar.

gazowí, á, é, *adj.* e cyprino (levi) phoxino, potius Jasete., von (aus) Ellritze, jász halból (jász keszegböl)-való. *Syn.* galcowí. Gazowé Maso: v. Gazowina.

Gazowina, i, f. caro cyprini phoxini, potius Cyprini Jasetis, Ellritzenfleisch, jász-hal (jász-keszeg) hús. *Syn.* Galcowina, galcowé (Gazowé) Maso.

Gazwec, *gen.* Gazewca, m. meles (maeles), melis (maelis), is, f. Ursus meles Linn. der Dachs, borz, *boh.* Gezwec.

Ǵbel, a, m. Belinium, *pagus bohemicus*: ein Dorf im Kaurzimmer Kreise: Gbely.

† Ǵbel, u, m. v. Kad.

† Ǵbelíček, čku, m. *dem.* v. Kadečka.

† Ǵbelík, u, m. *dem.* v. Kadečka.

Ǵbez, u, m. v. Bez.

Ǵbezina, i, f. v. Bezina.

ǵbezowí, á, é, *adj.* v. bezowí.

† Ǵdánsko, a. n. v. Dánsko.

† Ǵdaule, f. v. Ǵdúla.

† Ǵdiňe, f. v. Ǵdiňa.

Ǵdiňa, i, f. demensum, *in fodinis*: eine Lache, im Bergwerke: ki-mértt rész a' bányában.

† ǵdu, šel, ǵíti: v. ísť.

Ǵdúla, i, f. cotonium, cydonium, struthium (malum), i, n. chrysomela, ae, f. die Quitte, birs-alma. *Syn.* ǵdulowé (kutňowé) Gablko, Kutňa. *vulg.* Dúla, Gutňa, *boh.* Gdúle, Kdúle, Kutňa. 2) cydonia, ae, f. malus cydonia, Pyrus cydonia *Linn.* der Quittenbaum, birs-almafa. *Syn.* ǵdulowí (kutňowí) Strom. *Plur. nom.* Ǵdúle, *gen.* Ǵdul etc.

† Ǵdúle, f. *idem.*

ǵdulowí, á, é, *adj.* coloneus, cydonius, a, um, von (aus) Quitten, birs-almai, birs-almából-való. *Syn.* kutňowí *vulg.* gdulowí, kdulowí. Ǵdulowí Lekwár, electuarium cydonium, Quittenlatwerge, birs-alma lekvár. Ǵdulowí Strom: v. Ǵdúla 2. Nro. Ǵdulowá Farba: color melinus, apfelgrüne Farbe, birs-alma szín. Ǵdulowá Kaša: puls cydonia, Quittenmus, birs alma kása.

Ǵebula, i, f. esca, ae, f. das Aas, die Lockspeise, der Köder: étetö, hal-étetö, maszlag. *Syn.*

Syn. Nástraha (Otrowa) na Ribi, boh. Wnada. Gebulu Hádzať i. e. naſtražiť, naſtrahowať: inescare, die Lockſpeiſe legen, ankörnen, anlocken, locken: étetöt hányni, étetni, meg-étetni, ételre tsalogatván meg-fogni. boh. wnaditi.

Gebulecka, i, f. dem. ex seq.

Gebulka, i, f. dem. ex Gebula.

Gebulowí, á, é, adj. toxicus inescatus, cum esca confectus, venenatus, venenosus, a, um: mit der Lockſpeiſe angemacht: étetö, étetös, mérges, étetövel (méreggel) készíttetett.

Gečeňí, n. v. Hučáňí.

Gečeti, čel, čím: v. Hučať.

Gečmen, a, et e, m. v. Gačmeň.

Gečmínek, nku, m. dem. v. Gačmenek.

Geční, á, é, adj. v. gačmenný.

Gečňiſſko, n. v. Gačmeňiſſko.

Geet, v. get.

Ged, u, m. venenum, toxicum, i, n. virus, n. indecl. der Gift, méreg, étetö méreg. Syn. Otrowa, Otrawa. — Miſſací (na Miſſi) Ged: arsenicum Plin. H. N. Arſenik, Mäuſegift, egér maszlag, rosánika. boh. Utrích, Hutrích, Arſenik. Smrtelní Ged: praesens venenum, ein Tödlicher Gift, der in dem Augenblicke wirkt, und tödtet: hathatós méreg, mellytöl bizonyossan meg-kell halni. Gedem na kazit, napuſſťiť: veneno inficere, intoxicare: vergiften: valamibe mérget tenni. — 2) nakazliwá ſſkodliwá Wec: res nociva, venenum: Gift, alles Schädliche: méreg. Tato kniž-ka ge Detom (pre Deti) Ged: liber hic pueris venenum est, das Buch iſt ein Gift für die Kinder: ez a' könyv gyermekeknek (ifiaknak) méreg. — 3) ira, iracundia, virus: Gift, der Zorn, die Rache, Bosheit: harag, méreg. Syn. Hněw. vulg. Pagedítoſť, Pagednoſť. Ged ſwog wipluť: exerere virus, ſeinen Gift ausſpeien, ki-okádni a' mérgét. Diw že ſa nerozpucí (nerozpukňe) od Gedu: vix non rumpitur prae ira. In fermento iacet: er möchte aus (vor) Zorn zerberſten, tsak meg nem fakad mérgében. Prov. Wíc Gedu, než Madu: plus aloes, quam mellis habet Juvenal. Plus molestiae, quam voluptatis: das ſind überzuckerte Pillen, több a' búja, mint a' java.

Gedač, a, m. v. Gedák.

gedaččin, a, e, adj. poss. comestricis, edentis (comedentis) fem. der Eſſerinn gehörig, evönéé. Syn. žráččin. vulg. papáččin.

gedací, á, é, adj. (comestibilis), esculentus, zum Eſſen dienlich, enni való, meg-ehetö. Syn. gedlí. 2) Gedacá Ližica: escarium (comestorium) cochlear: der Eßlöffel: evö kalán.

Gedačka, i, f. comedens, edens fem. comestrix, cis, f. Eſſerinn, die iſſt, evönė. Syn. Gedlica, Žračka. vulg. Papačka. boh. Gedlice.

gedační, á, é, adj. edax, vorax, cis: gefräßig: nagy ehetö, zabálló. Syn. žrawí, boh. gicní.

gedačow, a, e, adj. poss. v. gedákow.

Gedák, a, m. comedens, edens, tis, edo, comedo, nis, comestor, is, m. Eſſer, der iſſt: evö. Syn. Gedač, Gedlík, Žráč, vulg. Papáč. Malí Gedák,

ho-

homo non multi cibi (parum manducans), ein schlechter Esser, kevés ételü ember. Welký Gedák: multi cibi (multum comedens, edax) homo: ein starker Esser, Fresser: zabálló (nagy ehető, étkes, sok ételü) ember.

Gedák, a, m. oesophagus, i, m. gula, ae, f. die Speiseröhre, die Gurgel: nyelő torok. Syn. Chrtaň. Hltaň, Pažerák, Pažeradlo, boh. Giceň.

gedákow, a, e, adj. poss. comedonis, comestoris, edentis, edonis: dem Esser gehörig, evőé. Syn. gedacow, žráčow vulg. papáčow.

Gedáňí, á, n. nom. Verb. ex gedat, boh. Gidáňí.

Gedáreň, rňe, f. v. seq.

Gedárňa, i, f. coenaculum, refectorium, triclinium (apud veteres) i, n. der Speisesaal, das Speisezimmer, Tafelzimmer: ebédlő palota (szoba) Syn. Gedáreň, Obedowňica, Stolowňica, stolná (obedná) Swetlica. boh. Mazhaus.

gedat, al, ám, freq. ex gesť. boh. gídati. To sa negedá. To neňí k Gedeňí (k Gedlu): illud ad cibos non admittitur P. H. N. dieses ist nicht zum Essen, az nem enni való.

Gedáwáňí, á, n. Nom. Verb. es seq.

gedáwat, al, ám, freq. ex gedat, boh. gídá[illegible]i.

Gedelko, a, n. d. ferculum, i, n. cibulus, cibellus, i, m. das Speischen, ételetske, étketske, ételke. Syn. Krmička, Pokrmček.

geden, gedna, gedno adj. sine vel cum substantivo unus, a, um: ein, einer, eine, eins (im zählen): egy. Geden, i druhi: a) unus et alter; ambo, uterque: einer, und der andre, beide, beede; zwei, alle zwei: egygyik-is, másik-is, mind a' kettő (ten). b) non nemo, unus et item alter, alius: einer und der andre, mancher: egy és más, némelly, némellyik. Syn. nekdo, nekter. 2) alter, alius, a, um: einer, eine, eins; der, die, das; von zwei bestimmten Personen oder Dingen, auch von mehr als zweien: egy, egyik kettőnek egyike Pár. Páp. Geden druhého miluge (nenáwidí): unus (alter) alterum amat (alius alium odit): einer liebt (hasst, hässt) den andern: egyik a' másikát szereti (gyülöli). Geden tagí, druhí iskí (podtwrdzuge): alius negat, alius affirmat: einer läugnet es, der andere behauptet: egyik tagadja, a' másik bizonyíttya. Geden tak, druhí inác: unus ita, alius aliter, unus sic, alter ita: einer so, der andre anders: egyik úgy, másik másként. Geden z nás chibuge (mílí sa), alter nostrum fallitur, einer von uns zweien irrt sich, kettőnk közül valaki tsalatkozik (hibázik). Geden ze dwoch, alteruter, einer der beide, kettőnek valamellyike Pár. Páp. Geden za druhím a) i. e. po Porádku, ex ordine, singuli deinceps, alius post alium: einer nach dem andern, nach der Reihe: kiki maga soraban (rendében, sorban, rendben, rend (szerént. b) i. e. premeňage sa: alternis vicibus, alternatim: abgelöst, abwechselnd, einer nach dem andern: egy után, változva Pár. Páp. Prov. Gedno ze dwoch (zlé) oželet: alterutrum (unum) e duobus malis eligere: eins von beiden einbüßen, valamellyi-

lyikét a' kettő közül oda (né-ki) szánni. — 3) unicus: einer, eine, eins, ein einziger, eine einzige rc.: egy egyetlen-egy. *Syn.* gedinki. Ze wsečkich (medzi wsečkimi) geden: unus omnium (ex omnibus), einer aus allen, egy mindnyájok közül. Ani geden, ne unus quidem, nicht einer, kein einziger: egy sem. Ne geden, non unus, nicht einer, mehr als einer: nem egy, többen, sokan. *Prov.* Geden Chlap (Člowek) žáden Chlap (Člowek): unus vir, nullus vir *Zenod.* nihil egregium praestari potest ab uno homine omni auxilio destituto. Unus homo, nullus homo: ein Mensch, kein Mensch: egy szál fa nem erdő. Egy ember semmi ember. Geden proti dwom newéš Bog: uni cum duobus non est pugnandum *Homer.* Noli pugnare duobus *Catull.* Nec Hercules adversus duos: einer mit zweien soll nicht kämpfen, egy kettővel ne hartzollyon, ne veszekedgyen. Geden proti mnohým. Mnoho Chrtow zagaťá Smrt: unus contra multos *Homer.* viele Hunde sind des Hasens Tod, sok lúd disznót győz. — 4) aliquis, *a, od;* quispiam, quaepiam, quodpiam; quidam, quaedam, quoddam: einer rc. einiger, einige rc. mancher, etlicher, etwelcher, jemand: egy, valaki, egy-valaki, némelly, némellyik, valami, valamelly, valamellyik. *Syn.* gakísi, negakí, nekdo, nekteri. Bol tu geden Člowek, quidam homo hic fuit, es war da (hier) ein Mensch, volt itt egy ember. Gedna Žena mi rekla, mulier aliqua mihi dixit, eine Frau hat mir gesagt, egy asszony mondotta nékem. Gá sem gednu Knižku widel, librum aliquem conspexi, ich habe ein Buch gesehen, egy könyvet láttam. 5) quisquam, quispiam, ullus: einer, eine, eines, irgend einer, eine, eins: valaki, valami. *Syn.* nekdo, neco. Gedno: quidquam, quidpiam: eins, i. e. irgend etwas, valami. 6) idem eadem etc.: einer, eine rc. einerley: egy, egy szerű, azon egy. *Syn.* ten isti. Gedním Činem: uno tenore, in einem Weg (fort) egy szer 's mind, egy általlyában. *Prov.* Z gednú Sestru dwoch Šwagrow dostat, získat: una fidelia duos inalbare parietes, mit einer Schwester zwei Schwäger bekommen, egy füst alatt két dolgot végezni. v. Čin. Z gednú Kuku ge, pige, i bige: iisdem e literis comoedia et tragoedia componitur. Eadem de re novit diversa fingere. Eadem opera diversa potest: mit einer Hand bringt er alles zu Stand, egy kézzel sokat (sok félét) tehet. 7) idem, eadem, idem: einer, eine, eins; mit dem Begriffe zugleich zusammen: egy. *In quo sensu adverbium* simul (zugleich, egyszers s' mind) *stare et emanere potest.* Geden nemusí wsecko mat: idem omnia (simul) habere non debet, einer muß nicht alles haben, nem szükség, hogy egynek mindene légyen. Geden nemože chudobním bit, i bohatím: idem non potest pauper (simul) et dives esse: einer kann nicht (zugleich) arm, und reich seyn: egy nem lehet szegény és egyszer s' mind gazdag. Sú obidwa gedného Zrostu: sunt uterque eius-

dem

dem staturae: beide sind einer (gleicher) Statur, mind a' kettő egy test állású. Oba gedného ſtoro Weku boli. Sſtoro ſtagní Wek mali: ambobus quasi una aetas erat, sie waren beide schier bei einem (gleichem) Alter: mind a' ketten egy korúk (egy idősek) valának. Wſecko gedno: unum idemque (alveare). Unum per idem: das iſt eins, ez mind egy. Egy a' szoba a' kementzével. Pogdeme w gedno, ibimus simul (una), wir werden zuſammen (mit einander) gehen: együtt fogunk menni. Dagte to do gedna (do wgedna): hoc in unum (hoc simul) componite, legt es zuſammen, tegyétek azt egybe.

geden a dwacat: viginti unum, ein, und zwanzig, huszon egy, *boh.* gedenmecítma.

geden a dwacátí, *á*, *é*, *adj.* vicessimus primus, a, um: ein, und zwanzigſte, huszon egyedik. *boh.* gedenmecítmí.

† gedenáct, gedenácte, *gen.* gedenáctí: v. gedenáſt.

† gedenácterí, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtorí.

† gedenáctí, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtí.

† gedenáckiletí, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtoletí.

† Gedenáctka, *i*, f. v. Gédenáſtka.

† gedenáctkrát, gedenáctkráte *adv.* v. gedenáſtkrát.

gedenáſt, gedenáſte, *gen.* gedenáſti: undecim, elf, tizen egy. *boh.* gedenáct, gedenácté.

gedenáſtdenní, *á*, *é*, *adj.* v. gédenaſtodenní.

* gedenáſterí, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtorí.

gedenáſtí, *á*, *é*, *adj.* undecimus, a, um: elfte, tizen egyedik. *boh.* gedenáctí. Gedenáſtí Deň Meſaca: tertio Idus, elfter Tag im Monate, tizenegyedik napja a' hónapnak.

* gedenáſtiletí, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtoletí.

Gedenáſtka, i, f. undecimus numerus *vel* vas undecim urnarum capax: die Elf, ein elf eimriges Faß: tizen egyedik szám, vagy tizen egy akós hordó (edény). *Syn.* Gedenáſtorka, *boh.* Gedenáctka.

gedenáſtkrát, gedenáſtkráte *adv.* undecies, elfmal, tizenegyszer. *boh.* gedenáctkrát, gedenáctkráte.

gedenáſtletí, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtoletí.

gedenáſtmeſáční, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtomeſáční.

gedenáſtodenní, *á*, *é*, *adj.* undecim dierum, elftägig, tizen egy napi (napos, napú).

gedenáſtoletí, *á*, *é*, *adj.* undecennis, e; undecim annorum: elfjährig, tizen egy esztendős. *Syn.* gedenáſtoročí *boh.* gedenáckiletí.

gedenáſtomeſáční, *á*, *é*, *adj.* undecim mensium, elfmonathig, tizenegy holnapi (holnapos, holnapú). *boh.* gedenácti meſíční.

gedenáſtorí, *á*, *é*, (*abs.* gedenáſtoro) *adj.* undecim generum, elfterlei, von elf Arten: tizen egy szerű, tizen egy féle. *boh.* gedenácterí. 2) v. gedenáſt.

gedenáſtoročí, *á*, *é*, *adj.* v. gedenáſtoletí.

gedení, *á*, *é*, *p. c.* ex geſt': comestus, manducatus, a, um: gegeſſen, evett. 2) *p. c.* ex gedit: irritatus iratus redditus, exacerbatus, efferatus exasperatus, a, um: erzürnt, giftig (zornig) gemacht: meg-haragitatott, mérgesítetett, boszontatott, meg-búsított.

Gedení, á, n. *nom. Verb.* ex gesť: comestio, manducatio, nis, f. esus, us, m. das Essen, evés. *vulg.* Papáňí Skrowňí. *Prov.* Skrowní Odpočinek, Gedení mérné, a miseľ weselá, wíc slogí od Lekara. Bez Lekara móže bič zdrawí, kdo gest Mišli weseleg, w Odpočinku, a w Gedeňú merní. Na Lekara nemislí, kdo ge weseleg Mišli, w Odpočinku a w Gedenu merní. Na Lekara nedbá weselí, gestli merňe gedáwá, a skrowňe odpočíwá: si tibi deficiant medici, medici tibi fiant haec tria, mens hilaris, requies moderata, diaeta: ein lustiges Gemüth, Mäßigkeit im Essen und Schlaffen braucht keine Arzneien: a' ki vég, az ételben, italban, aluvásban mértékletes, annak nem kell orvos. 2) *nom. Verb.* ex gediť: irritatio, ad iram provocatio: das Reizen zum Zorne, Reizung zum Zorne, Erzürnung: ingerlés, gerjesztés, boszontás, búsítás, fel-boszontás. *Syn.* Gedowáňí, Pagedení. 3) *nom. Verb.* ex gediť sa: furor, iracundia, excandescentia, ae, f. Zorn, Gerathung in Zorn: mérgelödés, dühösség. *Syn.* Gedowáňí, Pagedení.

Jedenkaždi, gednakaždá, gednokaždé *adj.* omnis, quisque, quilibet, quivis, unusquisque, unus quilibet, unusquisque, singuli, laela: jeder (ein jeder) jede, jedes, jeglicher, jedweder, jedermann: kiki, minden, mindenik. Geden každí wí, widí: quisque scit, videt. Nemo est, quin sciat, videat. Omnes sciunt, vident. Nemo non scit, non videt: jedermann weiß, sieht: kiki tudgya, láttya. Gedenkaždí sa mili, kterí werí: quicunque (quisquis) credit, errat: jedermann irrt, ders glaubt, ki-ki hiszi, hibázik. — Gedného každého Oči na seba obrátil: in se oculos omnium vertit: er hat jedermanns Augen auf sich gezogen, mindenek szemeit magára forditotta. Mindeneket figyelmetessekké tett. Tri Peňáze dá gednemu každému: tres nummos dabit in capita, er wird jeder Person drei Pfennige geben: minden személlynek (mindenikünknek) három pénzt fog adni.

Gedenkrát, gedenkráte *adv.* una vice, semel: einmal ein einziges mal: egyszer. *Syn.* Ráz, Gedníc. Gedenkrát, neb dwakrát: semel, aut bis: ein bis zweimal, egyszer vagy kétszer. Ešte gedenkrát: adhuc semel, noch einmal, még egyszer. Aňi gedenkrát, ne semel quidem, nicht einmal, nicht ein einzigmal, ganz und gar nicht: egyszer sem. Ne (wic než) gedenkrát: non semel, nicht ein mal, mehr als einmal, nicht etwa (bloß) einmal: nem egyszer. Kdiž gedenkrát začňe (počňe), konca kraga nemá: postquam semel incipit, desinere (finem invenire) nescit: wenn er einmal anfängt, dann ist kein Aufhören: ha egyszer, el-kezdi (belé kap) annak vége (hoszsza) nintsen. — Gak gedenkrát tu kňižku mal, porád utekal: ut semel librum in manibus habebat, mox coniecit se in pedes (fugam arripuit): wie er einmal das Buch hatte, so lief er: a' mint egyszer már nála (kezében volt) a' könyv, mindgyárt futásra (szaladásra) vette a' dolgot. — Predcalen gedenkrát

krát pRestak musíme: semel tamen desinere debemus, wir müssen doch einmal aufhören, egyszer még-is tsak meg kell szünnünk. Ponewáč predcaken gedenkrát stak sa musí: cum semel fieri necesse sit, weils doch einmal geschehen muss, mivel hogy egyszer még is tsak meg kell néki lenni. — Uš sa gedenkrát stalo, iam semel factum est, es ist einmal schon geschehen, már egyszer meg történtt. Uš ta Kniška sa gedenkrát stratila, iam semel ille liber periit, das Buch ist nun einmal verloren, már egyszer az a' könyv el-veszett (oda vagyon). *Prov.* Co gedenkrát preč gest, wíc sa nenawrátí: quod semel periit (amissum est), amplius non redibit: was einmal weg ist, bleibt weg: a' mi egyszer elveszett, (oda van) többé nem tér (nem jön) vissza. Hegedültt arról Sz. Dávid. — 2) primum, semel, einmal, das erste Mal, erstlich, zuerst, zum ersten Male: egyszer, elöszer. *Syn.* gednúc, poprwe. Činí, gak gedenkrat začal: facit ut semel incepit: er machts, wie ers einmal anfieng (angefangen habe): tselekszik, a' mind egyszer néki kezdett. 3) aliquando, tandem: einmal, es sey, wenns wolle: egyszer, egykor, akkor mikor, mikor (valamikor) akkor. *Syn.* ne gednúc. Uš gedenkrát odegdeš? abibis tandem aliquando? wirst du doch einmal weg (fort) kommen? valamikor akkor ugyan el-fogsz e' menni? El-mégy (el-mész) e' már egyszer? Wšak gedenkrát prídem: iam aliquando comparebo, ich will schon einmal kommen, erscheinen: már egyszer el-jövök. Bol gedenkrát geden Člowek, erat aliquando quidam homo, es war einmal ein Mann, volt egyszer egy ember. — 4) iam, einmal, bereits: már, immár, egyszer. *Syn.* gednúc, uš. 5) *In precatione et exclamatione*: obsecro, quaeso, heus!, einmal (im Bitten, und rufend): kérlek egyszer. Powec mi gedenkrát: dic quaeso: sage mir einmal, mondd-meg nékem kérlék egyszer. Slúš gedenkrát, audi, quaeso: hör einmal, halgass, kérlek. 6) Na gedenkrát, gedním Činem, gedním Rázem: semel, una, eademque vice (*vulg.* ad semel): auf einmal, mit einem Male: egyszerre.

† gedenkráterí, á, é, *adj.* v. seq.

gedenkrátorí, á, é, *adj.* v. gedonásobní.

† gedenmecítma: v. geden a dwacat.

† gedenmecítmí, á, é, *adj.* v. geden a dwacátí.

Gedhogícá (Zelina), seq. f. anthora, contrayerva, ae, f. aconitum anthora *Linn.* die Giftheilwurzel, eine Pflanze: sisak-fü, szeléd sisak-fü, java-fü, farkas répa, katika répa-fü. *Syn.* *Aliud est* Šalamúnek *boh.* Šalomúnek.

Gedinák, a, m. i. e. Páru nemagící Wol: solitarius (pari carens) bos, ein einzelner Ochs, magános (páratlan, pár nélkül-való) ökör.

Gedine *adv.* modo, duntaxat, solum, tantum, tantummodo, unice: allein, einzig, einzigst, nur bloss: egyedül, tsak. *boh.* toliko. Len gedine (*boh.* gen toliko): sed tantum (tantummodo), sondern nur, de tsak. Gedine pre to, hac una

na de causâ, einzig und (allein) deswegen: azért egyedül, tsak azért. — Tu gedine Milost' od teba žádám: hanc unice gratiam (hoc unice) a' te peto: diese einzige Gnade bitte ich mir aus, egyedül ezért a' kegyelemért kérlek. — Stím gedine Howada nag wic prewisugeme: hoc uno praestamus vel maxime feris, in diesem einzigen Stücke übertreffen wir die Thiere, ebben az egyben külömbözünk leg-inkább a' fene-vadaktól, az oktalan állatoktol.

gediný, á, é, *adj.* solus, unus, unicus, a, um: allein, alleinig, einzig: egyetlen egy, egyesegy, egyedül maga. *Syn.* gedinký, samotný. Boh gediný to wí, Deus solus novit, scit; Gott allein weiß es, egyedül maga az Isten tudgya azt. On gediná Přícina gest Wogni, causa belli in eius persona consistit, er ist die einzige Hauptursache des Krieges, ő egyedül oka a' háborunak, hadakozásnak.

gedinký, á, é, *adj.* idem.

gedit, il, ím, V. I. *imp.* ged: exacerbare, efferare, exasperare, irritare, iratum reddere, iram alicui movere: erzürnen, in Zorn bringen, zum Zorn reizen, giftig (zornig) machen: mérgesiteni, ingerleni, boszontani. búsitani. *Syn.* gedowat, hňewat, rozhňewat. *II. rec.* gedit sa: irritari, commoveri, ira accendi, iratum fieri, ira excandescere, irasci, esse iratum: giftig (zornig) seyn, in Zorn gerathen (kommen), sich erzürnen, erzürnt seyn: mérgelödni, haragudni, meg-haragudni, boszonkodni. *Syn.* gedowat sa, hňewat sa.

Gedla, i, f. abies, etis, f. *Virg. Plin. H. N.* Gedlačerwena. Pinus abies Linn. Rothtanne, Jegyenefényőfa. — Gedlabíla, Pinus picea, Weißtanne, lutz fényő-fa *Par. Pap. boh.* Gedle. *Aliud est* Borowica Smrek.

† Gedle, f. idem.

gedlí, á, é, *adj.* comestibilis, edilis, edulis, e; esculentus, a, um: eßbar, zum Essen tauglich: enni való, meg-ehető. *Syn.* gedací, gestní, pogestní,

Gedlica, i, f. v. Gedačka.

† Gedlice, f. idem.

Gedlíček, čka, m. *dem.* ex Gedlík.

Gedlička, i, f. *dem.* ex Gedla, abietula, ae, f. parva abies: eine kleine Tanne, kleiner Tannenbaum: fenyő-fátska, 2) *dem.* ex Gedlica.

Gedlík, a, m. v. Gedák (a).

Gedlina, i, f. lignum abiegnum, das Tannenholz, fenyőfa, lutz-fa. *Syn.* gedlowé Drewo.

Gedlo, a, n. cibus, i, m. esca, ae, f. cibarium, ferculum, alimentum, i, n. missus, ûs, m. die Speise, Nahrung, das Essen: eledel, étel, étek, tálétek. *Syn.* Pokrm, *vulg.* Papa, *boh.* Gídlo. Gedla zaprawowat, korenit. Gedlám Chuť dodáwat: condire cibos, die Speisen würzen, schmackhaft machen: füszerszámozni az étket, ízét meg-adni. Gedla na Misi dáwat: praepaparare (patenis imponere) cibos, die Speisen anrichten, tálalni. Gedla na Stol klast, dáwat: cibaria praebere *Cic.* mensae apponere cibos: die Speisen aufsetzen, darreichen: fel-adni az étkeket. *Prov.* Mnoho Gedla, málo Zdrawá. Mnoho Gedel, mnoho Ne-

Nemoci, Gedel Množstwí Nemoci moží: multa tibi multos coacervant fercula morbos. Ferre solent paucas, fercula pauca cruces: viel Speisen, viel Krankheiten: a' ki sokat eszik, sokat nyomorodik. Eledel' sokasága, mindenkor kész nyavalya. A' ki kevesebbet eszik, ritkábban betegeskedik. Welmi starí bíwá, kdo Gedlo, gako Lék, a Lék, gako Ged užíwá. Keď chceš dlúho žiw biť, máš Gedlem, gak Lékem, a Lékem málo žiť: si tarde cupis esse senex, utaris oportet, vel modico medice, vel medico modice: willst du lange leben, so muss du mässig essen, und den Arzt seltsam brauchen: az sokáig él, a' ki mértékletes az ételben, és az orvossággal úgy, mint a' méreggel él. 2) refectio *formalis*. mensa, coena, ae, f. prandium, i, n. das Essen, förmliche Mahlzeit, das Mittagmahl, die Nachtmahl: evés, asztal, ebéd, ebédelés, vatsora, vatsorálás. *Syn.* Gedeňí, Stol, Obed, Obedowáňí, Wečera, Wečeráňí. *Prov.* Kdo sa pred Gedlem nemodlí, a tak k Stolu sadňe; kde gak Swiňa sedel, odtaď Osel wstaňe: in mensa residens, et panem non benedicens, sedit ubi quasi sus, consurget, ut alter asellus: wie ein Sau setzt er sich nieder, und steht auf, wie ein Esel wieder: a' ki disznó módra imádság nélkül az asztalhoz le-ül, az ismét, mint más szamar, az aszaltól fel-kél. Pri Gedle (Stole) tu Mrawnosť mag (užíwag), Widličkami (Železem si) Zubi neparchag: qua prandes hora, cultrum male mittis in ora: die Zähne mit Gabel (Messer) stochern (*vulg.* stühren), ist schändlich und schädlich beim Essen: késsel, villával fogaidat ne vajkáldd (ne piszkáldd) az asztalnál. Kdo pri Gedle sedí, druhých nech negedí. Kdo sedí pri Stole, druhých nech nekole: absint offensae, cum fit celebratio mensae: trinkt, und iss, Gott nicht vergiess: ha az asztalnál vagy, felebarátodnak békét hagy. Utrháňí, Dudláňí, a Hňew, keď není pri Gedle, wsecko padá chutňe (wsecko smakuge dobre): absint a mensa, detractio, murmur, et ira, sed cum laetitia sumatur potus, et esca: Zorn, und Murren thu meiden, vielmehr alles iss mit Freuden: nem kell az asztalnál morogni, mérgelődni, vagy valakit meg-szóllni, hanem inkább kell jó kedvvel innia, és enni. Po Gedle (Obede) postog si, aneb tisíc krokow pregdi. Kdo chodí po Poli, Zdrawí si zadrží (Žalúdek, Brucho, Ťelo po neboli): post mensam stabis, passus, vel mille meabis. Servares vires, si rura frequenter obires: willst du bleiben gesund, übe dich alle Stund: ebéd után jó állani, avagy ezer lépést tenni (ezer lépésnire menni). Jó egésséggel volnál, ha gyakran járkárnal (sétálnál, ki-járnál).

gedlowí, á, é, *adj.* abiegnus, a, um: tannen aus Tannenholz: fenyö fából-való. Gedlowá Šiška: conus (strobilus) abiegnus, der Tannenzapfen, fenyö-fán nött mag. Gedlowé Drewo (*boh.* Dřewí): v. Gedlina.

Gedlowina, i, frutetum abiegnum, sylva abiegna: der Tannen-

nenwald, fenyő-fás erdő (hely). *Syn.* gedlowí Háj (Les), gedlowá Hora.

gednak *adv.* partim, ex parte, aliquo (quodam) modo: theils, einigermaßen: rész szerént, egy részről. *Syn.* nekak, z gedneg Stránki. 2) fere, ferme, prope, propemodum, poene: fast, beinahe: majd tsak nem. *Syn.* blízo, skoro. 3) v. gednako 1. et 2. Nris.

gednaký, á, é, *adj.* eiusdem generis (modi) similis, e: einerlei, von eben der Art: egy aránsú, hasonló. *Syn.* podobní, rowní, nerozlúční, nerozdelní: 2) idem, eadem, idem, unus, unus idemque, una eademque, unum idemque: einerlei, eben dasselbe, der (die, das) nemliche: ugyan az (amaz). *Syn.* ten istí. To ge gednaká Wec, est res eadem, das ist einerlei Sache, mind egy. Gednakím bit, non (nihil) differre, interesse: einerlei seyn, semmivel sem különbözni. 4) v. wrstewní.

gednako *adv.* ac, atque, aeque, pariter, similiter, eodem modo, ut: gleich, eben so, ähnlich: egy-aránt, szintén úgy, egyenlö-képen, hasonlóképen. *Syn.* podobňe, rowňe. Wšecko (ge) gednake, čili pogdeš, neb ňe: nihil differt (interest) num eas, vel secus: es ist einerlei, ob du gehst, oder nicht: mind egy akár mennyel, vagy sem. Ňeňí me gednako: mea interest, es ist mir nicht einerlei, nékem nem mind egy. Ge mi gednako, mea nihil interest, es ist mir einerlei, nékem mind egy. 2) alioqui, alioquin: ohne dem, ohne dieß, ohne hin: úgy-is, a' nélkül-is. *Syn.* gednak.

Gednakosť, i, f. aequalitas, identitas, tis, f. Gleichniß, egyenlöség. *Syn.* Rownakosť, Rownosť, Nerozlúčnosť, Nerozdelnosť. 2) similitudo, pariformitas: Aehnlichkeit, Gleichniß: hasonlatosság. *Syn.* Podobnosť.

gednaní, á, é, *p. c.* actus, factus, a, um: gehandelt, gethan: tselekedett, miveltt, miveltetett.

Gednáňí, á, n. actio, nis, f. die Handlung, Verrichtung z. B. einer Sache, das Handeln, Verfahren: mivelés, tselekedet. *Syn.* Ciňeňí. 2) actio, actus, opus, factum: Handlung, was man thut: tselekedet. *Syn.* Cin. 3) ratio (modus) agendi, das Verfahren, Art und Weise etwas zu thun, Art zu handeln: mód. *Syn.* Spósob. Mudré Gednáňí, ratio agendi sapiens, vernünftiges Verfahren, okos tselekedet; mód. Nezmiselné Gednáňí, temeritas, unvernünftiges Verfahren, oktalan mód. Tiché Gednáňí, lenitas, ratio agendi lenis: gelindes Verfahren, lágy mód. Twrdé (grobiánské) Gednáňí: ratio aspera, asperitas: hartes (rauhes) Verfahren: kemény mód. 3) res, negotium, rasio: der Handel, die Sache, Affäre, Verrichtung, das Geschäft: dolog, foglalatosság munka. *Syn.* Ríšeňí, Wec' Gednáňí mať z nekím, rationem habere cum aliquo, mit Jemanden etwas zu handeln haben, valakivel valami dolgának lenni. 4) contractus, tractatus, us, m. pactio (pactatio), transactio, nis, f. pactum, i, n. der Handel, Accord, Vertrag, Unterhandlung: alku, véghez menés, meg alkuvás. *Syn.* Porownáňí, Sprá-

Spráwa, Zmluwa. Gednáňí zawret, dokonať, witídiť: transigere, tractatum inire, pactionem facere, pacisci: einen Vertrag (Handel) machen, schliessen: meg-alkudni.

gednať, al, ám, V. I. *imp.* ag: agere, facere: handeln, thun: tselekedni. tenni, mivelni. *Syn.* Čiňiť, robiť, konať. Uprimňe (z dobrú Wírú gednať: fide bona agere, redlich (aufrichtig) handeln: jó hittel (igaz szándékkal) valamit tenni, tselekedni. Lestiwe (na Sposob Zradca) gednať. Ošidla klásť: ex insidiis agere, schelmischer (verrätherischer) Weise thun, falsch handeln: les hányással élni. 2) agere cum aliquo, tractare (habere) aliquem: handeln, verfahren mit Jemanden, jemanden behandeln z. B. streng, gütig: valakivel bánni p. o. keményen, lagyan. Ostre s ním gedná: habet (tractat) illum dure, er verfährt mit ihm streng: keményen bánik vele. 3) conversari, umgehen, társalkodni. *Syn.* obcowať. 4) pacisci (agere, contrahere, tractare, tractatum facere, transigere) cum aliquo: handeln, Unterhandlung pflegen, tractiren, einen Vertrag machen mit Jemanden) handthieren, hanthieren: valakivel alkudni, alkura lépni, alkut tenni. *Syn.* Zmluwu činit, zmlúwať sa z ňekím. 5) agere, exponere. dicere, scribere de re: handeln, von etwas reden, oder schreiben: valamiröl beszélni, szollani, irni, ki-magyarázni, le-irni. *Syn.* wikladať, wipísowať. Bežňe, a w krátkosti o nekem gednať: breviter, ac summarie rem absolvere: ganz kürzlich von etwas handeln: futva, és rövideden (sommásan) valamiröl szóllani. Mám s ním čo gednať: res (negotium) est mihi cum illo, ich habe mit ihm etwas abzuhandeln, van valami dolgom véle. *II. rec.* gednať sa: pacisci, pactare, tractare, transigere, convenire cnm aliquo de pretio rei: handeln, accordiren beym Kaufe: valakivel alkudni. Welmi ostro (tuho) sa gednať: parcissime (minimo) pacisci: genau (aufs genauste) handeln beim Kaufen: igen keményen alkudni. *III. Pass. imperson* gednať sa: agi, gehen, gehandelt (betrieben) werden: folyni, menni. Dobre sa s ním gedná, i. e. dobre sa mu wede: bene (optime, praeclare) cum illo agitur: es geht ihm alles wohl von statten, igen jól, és szerentséssen folynak a' dolgai. Zle sa se mnú gedná. Bedamňe: male (pessime) mecum agitur: es geht mir gar übel. Ich bin verfolgt. Ich bin ein armer Tropf (Teufel): igen roszszúl állok, rosz állapotban vannak a' dolgaim.

Gednatel, a, m. interpres, tis, mediator, conciliator, procurator, is, m. Unterhändler, Stifter: szószólló közben-járó, békesség szerző. *Syn.* Prostredňík. Gednatel Manželstwá: v. Namluwač, Pitač. 2) actor, transactor: Unterhändler, Verabreder: alkuvó. meg-alkudó. *Syn.* Zgednatel.

Gednatelka, i, f. interpres *fem.* conciliatrix, mediatrix, procuratrix, *cis*, f. Unterhändlerinn, Stifterinn: szószóllóné, közben-járóné, szerzőné. *Syn.* Gednatelkiňa, Gednatelňica, Gednatelňička, Prostregňička, *boh.* Gednatelkine. Gednatelka Manželstwá:

stwá: v. Namluwačka. 2) atrix, tractatrix, transactrix: Unterhändlerinn, Verabrederinn: alkuvóné, meg-alkuvóné. *Syn.* Zgednatelkiňa.
Gednatelkiňa, i, f. *idem.*
† Gednatelkiňe, f. *idem.*
Gednatelňica, i, f. v. Gednatelka.
Gednatelňička, i, f. *idem.*
Gedňička, i, f. unitas, tis, f. die Eins, der Einer: egy szám.
gednodenní, á, é, *adj.* unius diei, ephemeris, diarius, a, um: eintägig, egy nàpi (napos, napú).
gednoduchý, á, é, *adj.* simplex, cis: einfach nicht doppelt: egy szerű, egy féle. *Syn.* gednodušní.
gednodušní, á, é, *adj. idem.*
Gednodušnosť, i, f. simplicitas, tis, f. Einfältigkeit, egyféle szerűség.
Gednolístek, stku, m. Zelina: parnassia, ae, f. palustris. *Linn.* das Einblatt, Parnassusgras: egy levelü-fü.
gednomiselňe *adv.* unanimiter, concorditer, uno consensu (ore, animo) consentienter: einmüthig, einhellig: egy akarattal, egy értelemmel. *Syn.* porozumňe, sworňe *boh.* gednomiselňe.
gednomiselní, á, é, *adj.* unanimis, e; concors, dis, consentiens, tis: einmüthig, einhellig: egy akaratú, egy értelmű. *Syn.* porozumní, sworní, *boh.* gednomislní.
Gednomiselnosť, i, f. unanimitas, tis, f. concordia, ae, f. consensus, us, m. Einmüthigkeit, Einhelligkeit: egy értelem, egy akarat. *Syn.* Porozumnosť, Swornosť, *boh.* Gednomislnosť.
† gednomislňe *adv.* v. gednomiselňe.
† gednomislní, á, é, *adj.* v. gednomiselní.
† Gednomislnosť, i, f. v. Gednomiselnosť.
gednonásobňe *adv.* simpliciter, einfach, egy féleképen. *Syn.* gednásobňe, gednodušňe.
gednonásobní, á, é, *adj.* simplex, cis: einmalig, einfach: egy féle. *Syn.* gednásobní, gednoduchý, gednodušní, gednosobní, gednoraký, gednorí, gedenkrátorí, samonásobní, samosobní.
gednonásobnosť, i, f. simplicitas, tis, f. einfache Beschaffenheit, egy szerűség. *Syn.* gednásobnosť, gednoduchosť, gednodušnosť, gednosobnosť, gednorakosť.
gednonohý, á, é, *adj.* unipes, dis: einfüßig, einen Fuß habend, egy (fél) lábú.
gednooký, á, é, *adj.* cocles, itis, luscus, monoculus, unoculus, uno (altero) oculo captus, a, um: einäugig, ein Aug habend: egy (fél) szemű.
gednoraký, á, é, *adj.* v. gednonásobní. 2) v. gednaký.
gednorí, á, é, (*abs.* gednoro), *adj. idem.*
gednoročí, á, é, *adj.* anniculus, a, um; unius anni: einjährig, egy esztendős. *Syn.* gednoletí, Ročák.
gednorodení, á, é, *adj.* unigenitus, unicus, unice natus, a, um: eingeboren, von einem einzigen Kinde: egyetlen egy szülött. *Syn.* gednosplodení, *vulg.* gednorodzení. *boh.* gednorození.
* gednorodzení, á, é, *adj. idem.*
gednorohý, á, é, *adj.* unicornis, e: einhornig, ein Horn habend, egy szarvú.
gednorowňe *adv.* ac, atque, consentanee, convenienter, aeque, pariter: gleich, eben so, gleich-

gleichförmig, gleichartig, gleicher Weise: egyenlőképen, hasonlóképen, szinte úgy. *Syn.* gedňako, gednostagňe.

gednorowní, á, é, *adj.* consentaneus, a, um; conveniens, tis, par, is, gleich, gleichförmig, gleichartig, gemäß, übereinstimmend: egyenlő, hasonló. *Syn.* gedňakí, gednostagní.

Gednorowność, i, f. paritas, pariformitas, tis, f. convenientia, ae, f. Gleichförmigkeit, Gemäßheit, Uibereinkunft, gleiche Art: egyenlőség, hasonlóság. *Syn.* Gedňakosť, Gednostagnosť.

Gednorožec, žca, m. monoceros, rontis, unicornu, u, n. der Einhorn, vierfüßiges Thier: unikornis, egy szarvú állat. Morskí Gednorožec: monodon, is, n. monoceros *Linn.* Einhorn, Narwall, Seeeinhorn: tengeri egy szarvú állat.

gednorukí, á, é, *adj.* unimanus, a, um: einhändig, der eine Hand hat: egy (fél) kezű.

Gednosť, i, f. unitas, tis, f. Einheit, Einigkeit: egyeség, egység. *Syn.* gednota.

gednostagňe *adv.* aequaliter, eodem modo, pariter, gleichförmig, gleichartig, auf einerlei Art, gleich: egyenlőképen, hasonló móddal, egyaránt. *Syn.* gednorowňe, gedňako, *boh.* gednostegňe. Gednostagňe ťeba milugem, gako geho: pariter te amo, atque illum: ich liebe dich so viel, als ihn: egyenlőképen szeretlek téged ő véle. Téged szinte úgy szeretlek, mint ötet. *Prov.* Ne wseckím gednostagňe sa zwedlo. Ne každí ge sťastní (má Šťasťí): non omnibus eadem est fortuna. Varium et mutabile fortuna. His fortuna parens, illis iniusta noverca est: das Glück ist ungleich, macht den arm, den andern reich; das Glück wechselt: nem mindeniknek egy aránt szolgál a' szerentse. Változó a' szerentse: v. Šťasťí. 2) unanimiter, uno animo (consensu) una voluntate. einmüthig, einhellig, mit einem Willen (Vorhaben): egy értelemmel, egy akarattal. *Syn.* gedno mislňe, stagním Umislem. Gednostagňe wsecké Macochi swich Pastorkow nenáwidá: uno animo omnes novercae privignos oderunt: alle Stiefmütter mit einander haßen einmüthig ihre Stiefkinder, sind übelgewogen ihren Stiefkindern: a' mostoha anyák mindnyáján egyaránt utállyák mostoha fiakat. — 3) aequo (aequali) animo: gleichgültig, gelassen: józan tsendes elmével. — 4) indifferenter, sine studio partium, promiscue, mixtim: unparteyisch, unparteylich, gleichgültig, ohne Unterschied: valogatás (külömbség) nélkül, elegy, elvegy, elegyesleg *Par. Páp.* *boh.* gednostegňe. — 5) perpetuo, semper, nunquam non, continuo, constanter: beständig, immer, verharrlich, unaufhörlich: állandóúl; állandósan, álhatatossan, szüntelenül, szünet nélkül, folyvást, mindenkor, mindéltig, örökké. *Syn.* ustawičňe, wždi, wždicki, bez Prestáňá. Gednostagňe u nás wezí: continuo apud nos haeret, excubat: er ist (steckt, sitzt) immer (beständig) bei uns: szünet nélkül minálunk vagyon, hever. 6) constanter, firmiter, stabiliter: beständig, standhaft: álhatatosan, állandóképen. *Syn.* stále.

ged-

gednostagní, á, é, adj. idem, eadem, idem, consentaneus, a, um; similis, aequalis, e: einerlei, gleich, gleichförmig, gleichartig: egyenlö, egy-aránt-való, egy féle, hasonló. Syn. gednakí, gednorowní, rowní, podobní. boh. gednostegní. Gednostagňe (gedno) ge, gakobi rekel: idem est, ac si diceret: ist eben so viel, als wenn er sagte: mind egy, mintha mondaná. Gednostagňe (to tes) ge, čo sem gá powedal, prawil: unum et idem est id, quod dicebam: es ist eben das, was ich sagte: épen mind egy azzal, a' mit én mondottam (mondok vala). — Gednostagné Mrawi, a Powáhi magú: unis moribus vivunt: sie führen gleichen Wandel (Lebenswandel): egy erköltsüek, egy módon élnek. Z gednostagného Stawu pocházáme. Gednostagním Spósobem sa rodíme: eadem conditione nascimur, wir kommen auf die Welt alle gleich, egy formán születünk (jövünk) e' világra. — 2) unanimis, concors, consentiens: einmüthig, einhellig: egy akaratú, egyező, egyet-értő. Syn. gednomiselní, porozumní. 3) aequo (aequali) animo praeditus, a, um: gleichmüthig, gelassen: jó tsendes elméjü. — indifferens, tis; sine partium studio, neutrius (nullius) partis, neutri (nulli) parti addictus. promiscuus, mixtus, miscellaneus: unparteyisch, unparteylich, ohne Neigung zu einer Partey, gleichgültig: válogatás nélkül való, elegy, elegyes, elvegyes Pár. Pap. — 5) perpetuus, continuus, beständig, immerwährend, unaufhörlich: örökös, mindenkori, szünet nélkül való, állando. Syn. ustawiční. 6) firmus, stabilis, constans: standhaft: álhatatos, állandó, meg-maradandó. Syn. stálí.

Gednostagnost', i, f. aequalitas, tis, f. Gleichheit, egyenlöség, hasonlóság. Syn. Gednakost', Gednorownost', Podobnost', boh. Gednostegnost'. 2) concordia, unanimitas, consensus: Einmüthigkeit, Einhelligkeit: egyet-értés, egyezés. Syn. Gednomiselnost', Porozumeňí. 3) aequitas animi, aequus animus: Gleichmuth, die Gleichmüthigkeit, Gelassenheit: jó tsendes elme. 4) indifferentia, ae, f. Gleichgültigkeit, válogatás nélkül való létel. boh. Gednostegnost. 5) perpetuitas: Beständigkeit, beständige Fortdauer: örökösség, állandóság, szünet nélkül, valóság. Syn. Ustawičnost'. 6) firmitas, stabilitas, constantia: Beständigkeit, Standhaftigkeit: álhatatosság, állandóság. Syn. Stálost'.

† gednostegňe adv. v. gednostagňe.

† gednostegní, á, é, adj. v. gednostagní.

† Gednostegnost, i, f. v. Gednostagnost'.

gednosworňe adv. concorditer, consentienter: einträchtig: egyenlöképen, egyezve, egy akarattal. Syn. gednomiselňe, gednostagňe.

gednosworní, á, é, adj. concors, dis: einträchtig: egyező. Syn. gednomiselní, gednostagní.

Gednoswornost', i, f. concordia, ae, f. consensio, nis, f. consensus, us, m. die Eintracht, Einträchtigkeit: egyet-értés, egyesség, meg-egyezés. Syn.

Ged-

Gednomiſelnoſt', Gednota, Gednoſtagnoſt'.
Gednota, i, f. unio, consensio, unanimitas, is, f. consensus, us, m. concordia, ae, f. die Einigkeit, Eintracht, Uibereinſtimmung, Gemeinſchaft: egyesség, meg-egyezés, meg-egyesülés, egy akarat, egy értelem. *Syn.* Gednomiſelnoſt', Gednoſwornoſt'. Gednota Cirkwi: unio Ecclesiae, Gemeinſchaft der chriſtlichen Kirche, anyaszentegyház meg-egyesülése, egyessége. 2) v. Gednoſt'.
gednowekí, á, é, *adj.* coaetaneus, coaevus, a, um: gleiches Alters: egy idös, egy esztendös valakivel, egy ideju, egy idöbéli. *Syn.* wrſtewní.
† gednú *adv.* v. seq.
gednúc *adv.* semel, una vice: einmal, auf einmal: egyszer, egyszerre. *Syn.* Gedenkrát, geden Ráz, pogednúc, *boh.* gednú. Xeſte gednúc tak mnoho dám, alterum tantum dabo, ich werde noch einmal ſo viel geben, még-egyszer annyit adok. 2) aliquando, unquam, ullo tempore, antea, ante hac, olim, quondam: jemals, einmal, zu einer gewiſſen Zeit, ehedem, ehedeſſen, weiland, ehemals: valaha, valamikor, egyszer, néha, régenten, hajdan, hajdanában. *Syn.* ňekdi, *boh.* gednu. Gednúc Cti naghodnegſi: quondam (dum in vivis fuit, dum vivebat) Reverendissimus: der weiland Hochwürdige, hajdan (midön életben volt) fö tisztelendö.
Gedoſ, a, m. furio, nis, m. homo iracundus (furiosus, saevus, irarum impotens): ein giftiger (zorniger, zornmüthiger) Mann: haragos (mérges) ember. *vulg.* Pagedoſ.
gedowaní, á, é, *p. c.* v. gedení. 2-do Nro.
Gedowáňí, á, n. v. Gedení 2. et 3. Nris.
gedowat, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: v. gedit *II. rec.* gedowat ſa: v. gedit ſa.
gedowate *adv.* venenate, venenate venenose: giftig: mérgessen. 3) v. gedowite.
gedowatí, á, é, *adj.* venenatus, venenosus, toxicus, a, um: giftig, Gift enthaltend: mérges, méreggel tellyes. *Syn.* gedowí, gebulowí. 2) improbus venenatus, malitiosus: giftig, boshaft z. B. Worte, Zunge: gonosz, ártalmas, mérges. *Syn.* zloſt'iwí, zloſtní. 3) v. gedowití.
Gedowatina, i, f. res nocens (venenosa), virus: etwas giftiges, ártalmas és mérges dolog. *Syn.* Ged, Gedowatoſt', Gedowitoſt'.
Gedowatoſt', i, f. *idem.* 2) v. Ged.
gedowite *adv.* iracunde, efferate, rabiose, saeve: giftig, zornig, zornmüthig: haraggal, haragossan, mérgessen, mérgelödve, dühössen. *Syn.* hňewliwe *vulg.* pagedite, pagedňe. 2) v. gedowate.
gedowití, á, é, *adj.* iracundus, furiosus, rabiosus, efferatus, saevus, a, um: giftig, aufgebracht, zornig, zornmüthig: haragos, mérges, mérgelödö, dühös. *Syn.* hňewliwí, *vulg.* pagedití, pagední. 2) v. gedowatí.
Gedowitoſt', i, f. v. Ged 2. Nro. *vulg.* Pageditoſt', Pagednoſt'.
† gedu, gel, geti etc. v. iſt'.
* geg! *interj.* v. gog.
* gegí, á, é, *adj. poss.* ejus, ihr, ihre, ihr: övé, magáé. *boh. etiam* gegí. *A quibusdam*

tum adhibetur, cum de tertia singulari persona feminina sermo instituitur. Gegí Sin, eius filius, ihr Sohn, az ö fia. Gega Céra, eius filia, ihre Tochter, az ö leánya. Gegé Slowo: eius (feminae) verbum, ihr Wort, az ö szava. *Caeterum hoc adiectivum possessivum apud geminos Slavos non est in usu, qui eius loco pronominis* Ona, *genitivo singulari* geg *utuntur.* Geg Sin, geg Céra, geg Slowo, geg Sati, geg Košele. etc. v. Grammaticae meae Partem III. de Syntaxi pag. 182 et 183.

† gegí *adj. poss. omn. genit. idem.*

gegich et gegích *contr.* gich *et* gích, *pronominis* on, ona, one, *genitivus pluralis cuiuscunque generis designans.* Ge to gegích Dom? num tua haec domus est? ist das Ihr Haus? a' te házad ez? kend háza ez? Boli sme gegích Zahrade: in tuo horto fuimus, wir waren in Ihrem Garten, a' te kertedben voltunk. Pogdeme do gegích Hága (Lesa, Hori): ibimus in tuam sylvam, wir wollen in Ihrem Wald gehen, a' te erdödbe fogunk menni.

† gehelní *adj. omn. gen.* v. ihelní.

† Gehelníček, čku, m. *dem.* v. Ihelníček.

† Gehelník, u, m. v. Ihelník.

† Gehla, i, f. v. Ihla.

† Gehlár, e, m. v. Ihlár.

† Gehlice f. v. Ihlica.

† Gehličí, n. *collect.* v. Ihličí.

† Gehlička, i, f. *dem.* v. Ihlička.

† Gehňátko, a, n. *dem.* v. Gahňátko.

† Gehňe, ěte, n. v. Gahňa.

† gehňecí, *adj. omn. gen.* v. gahňací.

† Gehňetina, i, f. v. Gahňačina.

† Gehňice, f. v. Gahňica.

geho *contr.* ho *genit. et accus.* ex On.

Gehoň, a, m. nomen viri, ein Mannsname, férjfi név.

† Gek, u, m. v. Huk 1. et 2. Nris.

† Gekot, u, m. idem.

† Gektání, n. v. Chlopkání.

† gektati, al, ám, v. chlopkat.

† Gektáwání, n. v. Chlopkáwání.

† gektáwati, al, ám, v. chlopkáwat.

Gelder, dra, m. Menăpius, Menăpus, i, m. Geldriensis homo: Gelderer: geldriai ember. *Pl. Nom.* Geldri (*boh.* rowé) *gen.* row: Geldrienses, Menăpii *Caes.* et Menăpi *Martial.* orum, m. die Gelderer, Volk im fränkischen Niederlande: Geldriaiak.

Geldria, i, f. Kragina: Geldria, ae, f. Geldern, geldriai tartomány. 2) Arcikňižatstwo: ducatus Geldriae, Geldern, Herzogthum, geldriai hertzegség.

Geleň, a, m. cervus, i, m. cervus elaphus *Linn.* der Hirsch, szarvas. *Prov.* Geleň Psow wleče (táhne): cervus canes trahit *Theor.* Praepostere quidpiam agi: etwas verkehrter Weise thun, simon biró hajtya a' lovat.

Gelenček, a, et nečka, m. *dem.* cervulus, hinnulus (pullus) cervi: ein kleiner Hirsch, das Hirschlein, Hirschchen: szarvaska, fiatal szarvas. *Syn.* Gelenek, *boh.* Gelinek.

Gelenek, nka, m. *dem.* ex Geleň, v. Gelenček.

geleňí, et gelenní, á, é, *adj.* cer-

cervinus, a, um: von Hirschen, szarvasi, szarvasból-való. Geleňí gazik a) lingua cervi, Hirschzunge, Zunge des Hirsches, szarvas nyelv. b) Zelina: v. Ceterák. Geleňí Koreň, Zelina: v. Koreň. Struhaní geleňí Roh: rasum cervi cornu, geraschpeltes Hirschhorn, reszeltt szarvas szarv. Z geleného Rohu páleného lahka (letawá) Sol: sal volatile cornu cervi, chymisch kalzinirtes Hirschhorn, volatilisch Salz von Hirschhorn: szarvas szarvból égetett könyü só, mesterségessen meg égetett szarvas szarv-por.

† geleňí, *adj. omn. gen. idem.*

Geleňica, i, f. cerva, ae, f. die Hirschinn, nöstény szarvas. *Syn.* Laň, Laňa. 2) nebrides, um. f. pl. pellis cervina, Hirschhaut, szarvas bör. *Syn.* geleňá Koza. *boh.* Geleňice.

† Geleňice, f. *idem.*

Geleňíček, čka, m. *dem.* ex seq.

Geleňík, a, m. *dem.* ex Geleň, v. Gelenček.

Geleňina, i, f. cervina caro, das Hirschfleisch, szarvas hús. *Syn.* gelenňé Maso.

gelenňí, á, é, *adj.* v. geleňí.

geleňow, a, e, *adj. poss.* cervi, des Hirsches, dem Hirschen gehörig: szarvasé.

gelikož *adv.* quod, quatenus: so fern: méglen, a' még, a' meddig, a' mennyire. *Syn.* nakolko, pokad.

† Gelínek, nka, m. *dem.* v. Gelenik.

* Gelíš, a, m. v. Hluza.

Gelitečko, a, n. *dem.* ex seq.

Gelitko, a, n. *dem.* v. Črewko. 2) nacpané (nadáté) Gelitko: v. Hurečka.

Gelito, a, n. v. Črewo. *vulg.* Galito. 2) nacpané (nadáté) Gelito. v. Hurka. Krwné Gelito: v. Krwawník 2. Nro. Tučné Gelito: v. Bachor.

geli to? i. e. gestli to? estne hoc? ist denn das? az-é?

Geller, a, m. Sicamber (sig, syg, sug), bri, m. *Ovid.* Sicambrier, szikambriai ember. *Plur. Nom.* Gelleri (*boh.* rowé): Sicambri, orum *Caes.* Sicambrier, Volk in Deutschland an der Lippe: szikambriai emberek, szikambriaiak.

Gelleria, i, f. Sicambria, ae, f. *Claudian.* Sicambrien, Sicambrier Land: szikambriai tartomány.

gellerčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Gellerka, i. f. Sicambra, ae, f. Sicambrierinn, szikambriai asszony. *Syn.* gellerská Žena.

gellerow, a, e, *adj. poss.* ex Geller.

gellerský, á, é, *adj.* Sicamber, bra, brum, *Ovid.* Am. I, 14, 19: sicambrisch, szikambriai.

Gelša, i, f. alnus, i, f. betula alnus *Linn.* die Erle, der Erlenbaum: eger-fa. *vulg.* Galša, Olša, *boh.* Wolše.

Gelšawa, i, f. Městečko uherské: Jolsua, ae, f. *Oppidum Gömöriense:* Jolsua, ein Städtchen in Ungarn: *Jolsva, mezö város.*

Gelšička, i, f. *dem.* parva alnus, eine kleine Erle, eger-fácska, kis eger-fa. *vulg.* Galšička, Olšička, *boh.* Wolšička.

Gelšina, i, f. alnetum, i, n. der Erlenwald, eger fás hely, eger-fa erdö. *Syn.* gelšowí, Gelšowina. Gelšowí Háj (*Lés*). *vulg.* Galšina, Galšowí, Galšowina, Olšina, Olšowí, Olšowina. *boh.* Wolšowí. 3) v. Gelšowina.

+ Ge-

† Gelſowi, á, n. *idem*.
Gelſowí, á, é, *adj.* alneus, a, um: erlen, eger fából-való. *vulg.* galſowí, olſowí, *boh.* wolſowí. Gelſowí Leſ: v. Gelſina. Gelſowé Drewo: v. seq.
Gelſowina, i, f. lignum alneum, das Erlehols, eger-fa. *Syn.* gelſowé Drewo. *vulg.* Galſina, Olſina, galſowé (olſowé) Drewo. 2) v. Gelſina.
† Geltňe, i, f. v. Kad, Lagtra.
† Geltňička, i, f. *dem.* v. Kadečka, Lagtrička, Zbáŕík.
† Gemba, i, f. v. Gamba, Huba.
† Gembečka, i, f. *dem.* v. Gambečká, Hubička.
† Gembička, i, f. *dem. idem.*
Gemer, u, m. Gömörinum, i, n. Gemmer, Gömör.
Gemerſki *adv.* more gömöriensi, gemmeriſch, gemmermäßig nach der Art der Gemmerer, Gömöriek módgyára, gömöriessen, gömöri módon. *Syn.* pogemerſkí.
Gemerſkí, á, é, *adj.* gömöriensis, e: Gemmer, die Gemmerer betreffend: gömöri, gömörieket illetö. Gemerſká Stolica. Gömöriensis Comitatus, die Gemmer Geſpannſchaft, Gömör-Vármegye.
† gemňe *adv.* v. učenliwe.
† gemní, á, é, *adj.* v. učenliwí.
† Gemnoſt, i, f. v. Učenliwoſt. 2) *in titulis*, Gemnoſt Pán, Gemnoſt Paňí: v. Urození Pán, Urozená Paňí sub urozený 2. Nro.
Gemu (contr. mu), *dat.* ex on.
† gen *adv.* v. len.
Gena, i, f. Jena, ae, f. *Civitas Turingiae:* Jehn, eine Stadt: Jéna, *turingyiai Város.*
Genď, u, m. Gandavum, i, n. *Civitas Flandriae:* Gent, in Flandern: Gend, *flandria város.*
Generál, á, m. Generalis, is, m. dux (magister) exercitus: General, ein Offizier bei der Armee: Gyenerális, hadi vezér. Pechotní Generál: peditatus Magister, General bei der Infanterie, gyalogság Gyenerálissa, Vezére. Koňickí Generál: equitatus Magister, General der Reiterei (bei der Cavallerie): lovasság Gyenerálissa, vezére. Generál Strážní Magſter: Magister vigiliarum (excubiarum) Generalis, Generalmajor, Generaloberſtwachtmeiſter, Generalfeldwachtmeiſter: Gyenerális Istrázsa Mester. Generál polní Marſalek, Mareschallus, Campi Generalis, summus dux: Generalfeldmarſchall, fö hádi vezér, Marsal-Gyeneralis. Generál Hadnad (Lagdinant): Pro Mareschallus, Campi Generalis, Generallieutenant, Gyenerális Hadnagy.
Generálčin, a, e, *adj. poss.* Generalis uxoris, der Generalinn gehörig, Gyenerálisnéé.
Generálka, i, f. Generalis consors, *vulg.* Generalissa: die Generalinn, Gemahlinn des Generals: Gyenerálisné.
Generálow, a, e, *adj. poss.* Generalis, dem General gehörig, Gyenerálisé.
Generalſki *adv.* more Generalis, generalmäßig, generaliſch: Gyenerálisok modgyára, Gyenerális módra (módon). *Syn.* pogenerálſki.
Generálſkí, á, é, *adj.* Generalem adtinens, generalisticus, a, um: den General betreffend, Gyerálist illetö. Generálſká Hodnoſt: v. *seque.*

Ğenerálstwí, á, n. Generalatus, us, m. munus ducis generalis: der Generalat, Generalamt: Gyenerálisság.
* Ğenester, stru, m. v. Ganowec.
Ğenew, u, m. Mesto w Sawogi: Geneva, ae. f. *Civitas Sabaudiae:* Genf, in Savoyen: Genev, *Szabaudiai Város.*
Ğenowčan, a, m. Genevensis homo, der Genfer, genevai ember.
ğenewčančin, a, e, *adj. poss.* Genevensis feminae, der Genferinn gehörig, genevai aszszonyé.
Ğenewčanka, i, f. Genevensis femina, Genferinn, genovai aszszony.
ğenewčanow, a, e, *adj. poss.* genevensis viri, dem Genfer gehörig, genevai emberé.
ğenewskí *adv.* Genevensium more, genfisch, genevai, módon.
ğenewskí, á, é, *adj.* genevensis, e: genfisch, genfer: genevai. Ğenewské, Gezero, lacus Lemanus (Genevensis): Genfersee, genevai tenger.
Ğenezar, u, m. Gezero galilegské (w Galilei): Genezareth, *lacus:* Genezareth, ein See in Galiläa: genezareth, tó, galileai (galileabeli) tó.
Ğenezaret, u, m. *idem.*
* ğenğlawe *adv.* v. Senğlawe.
* ğenğlawí, á, é, *adj.* v. Senğlawí.
* Ğenğlawost, i, f. v. Denğlawost.
† Genícek, čka, m. *dem.* v. Ganíček.
genu, *interj.* v. inu.
Ğénua, i, f. Mesto wlaské: Genua, ae, f. *urbs Ligurum in Italia:* Genua, eine Stadt in Welschland: Gyénua, *olasz város.*
Ğenuenčan, a, m. Genuensis homo: Ligur (Ligus) uris, m. *Cic.* Genuenser, Ligurier, aus Ligurien: gyénuai ember. *Pl. nom.* Ğenuenčaní, *gen.* now. Genuenses, Ligures *Liv.* die Ligurier, Gyénuaiak.
ğenuenčančin, a, e, *adj. poss.* genuensis feminae, der Genuenserinn (Ligurierinn) gehörig, gyénuai aszszonyé.
Ğenuenčanka, i, f. Genuensis femina Ligur (Ligus), uris, f. *Sallust.* Genuenserinn, Ligurierinn: gyénuai aszszony.
ğenuenčanow, a, e, *adj. poss.* genuensis hominis, dem Genuenser gehörig, gyénuai emberé.
ğenuenskí *adv.* genuensium more, genuensisch, ligurisch: gyénuaiak módgyára, gyénuai módon. *Syn.* poğenuenskí.
ğenuenskí, á, é, *adj.* genuensis, e; ligurinus, ligusticus, a, um: *Gratian.* genuensisch, ligurisch, in oder aus, bei Ligurien, dahin gehörig: gyenuai. Ğenuenská Kragina: Liguria, *regio Italiae*, ubi fuit Genuensis Respublica: Ligurien, eine Landschaft Italiens, wo jetzt das Genuensische ist: Liguria: olasz tartomány. Ğenuenské More: Ligusticum (gallicum) mare: genuesisches Meer, gyénuai tenger.
† genž, *nom. sing. et plur. per omnia genera; cuius loco Slavi adhibent relativum* Kterí; *et ratione numeri ac generis flectunt.* Otče náš, kterí si na Nebesí; *pro* genž si.
† Ğeograf, a, m. v. Zemespisowník.
† Ğeografia, i, f. v. Zemespis.
† ğeograficki *adv.* v. zemespisskí.
† ğeografickí, á, é, *adj.* v. zemespisskí.

Ĝeorĝián, a, m. Iber (Hiber), eris, m. ein Georginer, Iberier, einer aus Iberien in Asien: ibériai ember.

ĝeorĝiančin, a, e, *adj. poss.* iberae (iberiacae) feminae, der Georginerinn (Iberierinn) gehörig, ibériai aszszonyé.

Ĝeorĝiánka, i, f. Ibera (iberiaca) femina, eine Georginerinn Iberinn: ibériai aszszony.

ĝeorĝianow, a, e, *adj. poss.* Iberis, dem Georginer (Iberier) gehörig, ibériai emberé.

ĝeorĝiánſki *adv.* more iberum, iberiace, iberice: georginerisch, iberisch: ibériai módon. *Syn.* poĝeorĝiánſki.

ĝeorĝiánſkí, á, é, *adj.* ibericus, iberiacus, iberus (hiberus) a, um: georginer, iberisch: ibériai. Ĝeorĝiánſká Zem: Iberia, ae, f. *Hor.* das Georginerland, Iberien, Georginen, eine Landschaft in Asien bei Colchis: Ibéria, *ország.*

Geptiſka, i, f. v. Mňiſka.

Geťáb, a, m. v. Garáb (a).

Geťáb, u, m. v. Garáb (u) per 3. Nros.

Geťáb'e ťíe, n. v. Garaba.

Geťábek, bka, m. v. Garábek (u).

geťabí *adj. omn. gen.* v. garabí.

Geťabice, f. v. Garabica.

Geťabina, i, f. v. Garabina.

Gercha, i, f. v. Jrcha.

Geřchár, e, m. v. Jrchár.

gerchárčin, a, o, *adj. poss.* v. irchárčin.

Gercháreňí, n. v. Jrcháreňí.

gerchařiťi, il, ím, v. irchařiť.

Gercharka, i, f. v. Jrchárka.

gercháťſki *adv.* v. irchárſki.

gercháťſkí, á, é, *adj.* v. irchárſkí.

Gercháťſtwí, n. v. Jrchárſtwí.

Gerica, i, f. Goritia, ae, f. *Civitas*: Görz, eine Stadt in Krain: Goritzia *város.*

Gericho, a, m. Hiericho, *gen.* untis: Jericho, eine Stadt in Judäa, Jeriko, *zsidó város.*

Gerichow, a, m. idem.

gerichowſkí, á, é, *adj.* hierichuntinus, a, um: zum Jericho gehörig, darinn befindlich, jerikói. Gerichowſká (z Gericha, z Gerichowa) Růža: Anastatica hierichuntina *Linn.* Rose von Jericho, Jerikoi Rózsa.

Gerlica, i, f. Gorlicium, *urbs Lusitaniae*: Görlitz, eine Stadt: Gorlitz, *város. Syn.* Gořelica, Meſto lužické.

* Ĝerſla, i, f. v. Krupki.

* ĝerſlowí, á, é, *adj.* v. krupkowí.

* Ĝerſtla, i, f, v. Ĝerſla.

* ĝerſtlowí, á, é, *adj.* v. ĝerſlowí.

Ĝertrudka, i, f. Zelina: fumaria, ae, f. officinalis *Linn.* der Erdrauch, Feldrauch, Taubenkopf: füst-fü, földi füst, mezei ruta, polňa (planá) Ruta, Rutka, *Aliud est.* Zemežlč.

Ĝerwáz, a, m. Gervasius, i, m. Gervasius, Járfás, Gyárfás.

Geruzalem, u, m. Hyerosolyma (orum) *hodie a Turcis* Lozumoboxach *vocatur*: Jerusalem: Jeruzsalem.

geruzalemſkí, á, é, *adj.* hierosolimitanus, a, um: zum Jerusalem gehörig: jeruzsalemi. Geruzalemſká (pečatená) Zem: terra sigillata (bolus): Siegelerde, jeruzsalem föld, petsétes Agyag. *Syn.* pečatena hlinka.

Ĝeſáňí, á, n. exsultatio, nis, f. das Frohlocken, die Frohlockung: örvendezés, vigadás, öröm, vigasság. *Syn.* pleſáňí,

Ra-

Radoſt', Weſeloſt', *vulg.* Gaſáňí.

geſak, al, ám, V. I. *imp.* ag: exsultare, gaudere, laetari, ovare, triumphare, laetitia efferri: frohlocken: örvendezni, vigadni. *Syn.* pleſak radowak (weſelik, keſik) ſa. *vulg.* gaſak. Nemerňe geſal (pleſal), Nemernú Radoſt'ú ſa oblubowal: laetitia impotenti efferebatur, er ware voll Freuden (über die Maßen freudenvoll: felettébb örül-vala. Mód nélkül vigadott vala. Nedluho budeſ geſak (weſelik ſa), nec longum laetabere, dein Frohlocken (deine Freude) wird bald aufhören (zum Ende kommen, ein Ende nehmen, ſich endigen), nem sokáig fog tartani a' te örömed vigasságod.

Geſáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *vulg.* Gaſáwáňí.

geſáwak, al, ám, *freq.* ex geſak. *vulg.* gaſáwak.

Geſeň, u, m. Strom: fraxinus, i, f. *Virg.* die Esche, Eschbaum Eschenbaum: köröſ-fa. *vulg.* Gaſen. Planí Geſeň, fraxinus campestris *Pár. Páp.* Fraxinus excelsior *Linn.* wilde Esche, Eberesche: vad köröſ-fa, mannowi Geſen, Fraxinus ornus *Linn.* v. manna, *Aliud est* Hrab.

Geſeň, e, f. autumnus, i, m. tempus autumnale: der Herbſt, die Herbſtzeit: ősz, őszi idő. *Syn.* Podzim, Podzimek.

Geſení, et geſenní, á, é, *adj.* Geſení Koreň: v. Drewda.

Geſenice, f. *pl. gen.* nic, *dat.* com (*boh.* ſům): Jessenicium, Jeſſenitz, ein Dorf im Königgrätzer, und Beraumer Kreiſe: Jeszenitz, *Morva-falu.*

Geſenka, i, f. rapa autumnalis, Herbſtrübe, őszi répa. *vulg.* Gaſenka, Gaſzenka.

geſenní et geſenňí, á, í, *adj.* v. geſenſkí.

geſeňowí, á, é, *adj.* fraxinus *Ovid.* fraxineus *Virg.* a, um: eſchen, aus Eſchenbaum, aus Eſchenholz: köröſ-fából való. *vulg.* Gaſeňowí, Geſeňowé Drewo: lignum fraxinum, Eſchenholz, köröſ-fa. 2) ſ planého Geſeňu, fraxineus *Colum.* a, um; de (ex) orno: von Eberesche (wilder Esche), mezei (vad) köröſ-fából-való. Geſeňowí Hág: fraxinetum, Ebereſchenwald, vad köröſ-fa termő hely. Geſeňowé Drewo: fraxineum lignum, Ebereſchenholz, vad köröſ-fa. 3) v. geſenſkí.

geſenſkí, á, é, *adj.* autumnalis, e; herbſtlich, herbſtmäßig, den Herbſt betreffend: őszi. *Syn.* geſenňí, geſeňowí, podzimní. *vulg.* gaſenní, gaſenſkí. Geſenſkí Pich (Bod): punctum autumnale (aequinoctii autumnalis), Herbſtpunkt, őszi pont. Geſenſkí Čas, tempus autumni, Herbſtzeit, őszi idő. Geſenſkí Deň: dies autumnalis, Herbſttag, őszi nap. Geſenſkí Gacint: hyacinthus autumnalis, serotinus *Linn.* Herbſthyacint, őszi jatzint. Geſenſkí Kwet: a) flos autumnalis, Herbſtblume, Blume die in Herbſte blüht: őszi virág. b) colchicum autumnale *Linn.* Herbſtzeitloſe, Herbſtblume: őszi virág. Geſenſkí Leď, glacies autumnalis, Herbſteis: őszi jég. Geſenſkí Weter, ventus autumnalis. Herbſtwind, őszi szél. Geſenſká Hruſka: pirum autumnale, Herbſtbirne, őszi körtvély. Geſenſká Práca (Robota): labor autumnalis, Herbſtarbeit, őszi munka (dolog). Geſenſká Repa: v. Geſenka.

Geſenſká Roſtlina (Planta, Préſada, Zelina): planta autumnalis, Herbſtgewächs, öszi zöldség (palanta fü). Geſenſká Růža: alcea rosea *Linn.* Herbſtroſe, Roſenpappel: öszi rózsa. Geſenſká Zimňica (Hodonka): febris autumnalis, Herbſtfieber, öszi hideglelés. Geſenſké Obweſeleňí (Obweſelowáňí): oblectatio autumnalis, Herbſtluſt, öszi mulatság. Geſenſké Owocí: fructus autumnalis, poma autumnalia, Herbſtfrucht, Herbſtobſt: öszi gyümölts: Geſenſké Powetrí *a*) aura (aer) autumnalis: Herbſtluft, öszi szellö. *b*) tempestas autumnalis, Herbſtwetter, Herbſtwitterung: öszi égi háború. Geſenſké Seno i. e. Otawa: cordum, autumnale foenum: Herbſtheu: öszi széna, sárjú. Geſenſké Wigaſňeňí: interlunium septembris, Herbſtſchein, öszi fel-tetszés. Geſenſké Znameňí: signum coeli autumnale, Herbſtzeichen, öszi jelenség (jel),

Geſeter, tra, m. Riba: acipenser, is, m. sturio, nis, m. Acipenser sturio *Linn.* der Stör, ketsege hal, *boh.* Geſetr. Russis. Oſeter.

† Geſetr, a, m. *idem.* 2) v. Geſkiňa.

Geſkiňa, i, f. antrum, cavum, spelaeum, latibulum, i, n. caverna, spelunca, latebra, crypta, ae, f. specus, us, f. die Hölle, Höle (höhle) in der Erde, die zu weilen groß iſt, die Grotte, Grube, der Schlupwinkel: barlang, hézag hely. *Syn.* ſkalná Díra, Skríſ, Skríſa. *vulg.* Gaſkiňa, *boh.* Dúpa, Dúpě, Geſkiňe, Geſetr, Peleſ, Peleſňe, Peleſina, Slug. Do Geſkiňe wlezť, wſtúpit: antro (in antrum) succedere *Virg. Curt.* in eine Hölle eingehen, setét barlangba menni, bé-menni. W Geſkiňi wiſtretí: proiectus in antro *Virg.* in der Wildhölle ausgeſtreckt, a' barlangban hoszszára ki-terjedett 's úgy feküit.

† Geſkiňe, f. *idem.*

Geſle, *gen.* Geſel et Geſlí, f. *plur.* praesepe, is, n. praesepis, is, f. praesepium, i, n. die Krippe fürs Vieh: jászol, jászló *Par. Páp. vulg.* Gaſle.

Geſlički, ček, f. pl. *dem.* praesepiolum, i, n. das Krippchen, Kripplein: jászolka. *vulg.* Gaſlički.

geſt, 3-tia pers. sing. ex. biť, (bol.)

geſť, gedel, gem (*boh.*) gím), V. I. *imp.* gec (*boh.* ged): comedere, edere, manducare, cibum capere (sumere) vesci: eſſen etwas, z. B. Brod, Aepfel, ſpeiſen, die Speiſe zu ſich nehmen: enni, étellel élni. *Syn.* Gedlo (Pokrm) užíwať, požíwať, k ſebe brať. *vulg.* papať, *boh.* gíſti. Geſť, a piť, Pokrm, a Nápog požíwať: cibum et potum sumere; comedere et bibere: eſſen, und trinken: enni, és inni. Eſče ſem negedel: necdum cibum sumsi, ich habe noch nicht gegeſſen, még semmit sem ettem. Nemám, čo geſť (čo pod Zubi kláſť): non habeo, quod edam: ich habe nichts zu eſſen, nints mit egyem (ennem), semmim sints enni való. Nemáſ nič, čo geſť? nihil est, quod edas? haſt du nichts zu eſſen, nints-é valamid enni való? nintsé mit enned? Gedelbich, gako Peſ, Wlk: autumnalis appetentia, bulimia. Vehementer esurio, uti lupus: ich möchte eſſen, wie

ein

ein Wolf: ehetném mint a' farkas; telhetetlen éhség. *Prov.* Máſ geſt, abiſ žiw bol; ne žiť, abiſ gedel: edere oportet, ut vivas, non vivere, ut edas: man ſoll eſſen, daß man lebe; nicht leben, daß man eſſe; enned (enni) kell, hogy élhess; nem élned, hogy ehess. Kda málo gédá, dlúho trwá: pone gulae metas, ut sit tibi longior aetas. Esse cupis sanus, ait tibi parca manus: wer wenig ißt, der ißt lang; a' ki keveset eszik (kevés étellel él) sokáig él. 2) coenare, prandium, vel coenam sumere: eſſen, ſpeiſen von der ordentlichen Mahlzeit; enni, ebédelni, vatsorálni. *Syn.* obedowať, wečerať.

† geſťe *adv.* eſťe.

† Geſťer, a, m. v. Gaſťer.

† geſťerčí *adj. omn. gen.* v. gaſťerčí, gaſťerjčí.

† Geſterka, i, f. v. Gaſťerka.

geſtli *conj. reg. Indic.* si, quod si: wenn, wofern: ha, hogy ha. *Syn.* geſtliže, keď, kedže. Geſtli ſa pitať ſmím: si percontari mihi licet, wenn ich fragen darf, ha merem kérdezni, ha szabad kérdenem? Geſtli budem moct priſť, tak priďem; ego veniam, si potuero: ich will kommen, wenn ich kommen kann; el-jövök, ha lehetséges lészen. Geſtli ti ge pohodlé: si commodum tibi est, wenn du Weile haſt, ha időd vagyon. 2) Geſtli ale; si vero, sin, sin vero, sin autem; wenn aber, ha pedig: Geſtli chceſ, urob to; geſtli ale nechceſ? nechag tak: si vis, fac ita; sin? rem ita permitte: wenn du willſt, ſo thue es; wenn du aber nicht willſt? ſo laß es bleiben: ha akarod, tedd-meg; ha pedig nem? hadd úgy a' dolgot. Jď núter (wegdi); geſtli ale ne? zawrem (zatworím) Dwere: ingredere, sin aliter? occludam fores: geh hinein, ſonſt ſchließe ich das Thor zu: menybé; hogy ha pedig nem? bézárom az ajtót. — 3) Geſtli ne: *a*) si minus, si non, nisi, ni, alioquin: wenn nicht, ha nem, hogy ha nem. Geſtli ſa Ludi nebogíſ, aſpon ſa Boha bog, obáwag: si minus homines, at Deum time: wenn du auf die Menſchen nicht ſiehſt, ſo fürchte doch Gott den Herrn: ha az emberektől nem félsz is, leg alább az Istentől félly. Geſtli nepochibugem, nisi me animus fallit, wenn ich mich ſelbſt nicht irre, ha nem ha meg-tsalatkozom. *b*) v. geſtli ale. Chceſli zoſtať? zoſtaň; geſtli ne? poď (priď) k nám: si manere vis? licet; sin minus? ad nos accede: willſt du verbleiben? ſo bin ich zufrieden; willſt du nicht? ſo komme zu uns; ha akarsz ott maradni: maradgy; ha pedig nem akarsz? jöj hozzánk. 4) Geſtli snad: si, sin: wenn etwa: ha talán, ne talántán. 5) Geſtli že: *a*) si utique, wenn ja, ha ugyan. *b*) siquidem, wenn anders, wenn nämlich: ha tudni illik. 6) Geſtle len: dum, modo, dummodo; wenn nur, ha tsak. 7) geſtli len ne: dum ne, modo ne, dummodo ne: wenn nur nicht, ha tsak nem. Gá chcem kúpit, geſtli že len welmi drahé není (geſtliže len dobré geſt); emere volo, dum ne carum (modo bonum) sit: ich will's kaufen, wenn's nur nicht zu Theuer (wenn's nur gut) iſt: meg akarom venni (meg veszem) ha tsak nem drága (ha tsak jó). — 8) num, an, ne,

ne, utrum, si: ob, ha. Pozrem, geſtli (čili) ſú dobre zatworené (zawrené) Dwere: videbo, num (an, si) ianua (ianuane) recte clausa sit: ich will ſehen, ob die Thür recht geſperrt ſey: meg-nézem; ha jól vagyon-é bé-téve az ajtó. Pítal ſa, geſtli wſtali? Gá ſem mu powedala, že eſte ſpá (odpočíwagú); interrogavit, num (an) e lecto surrexeris? Ego dixi (reposui) te adhuc dormire (quiescere): er fragte, ob Sie auf wären? Ich ſagte ihm, Sie ſchliefen noch: azt kérdezte, ha fel keltél a' már az ágyból? Én feleltem néki, hogy még aluszál.

geſtlibi (*sing. 1-ma pers.* geſtlibi ſem, et geſtlibich, *2-da* geſtlibiſi, et geſtlibiſ, *3-tia* geſtlibi; *pl. 1-ma pers.* geſtlibi ſme, *2-da* geſtlibi ſte, *3-tia* geſtlibi) *conj. construitur semper cum Praeterito Perfecto;* si, wenn, ha, hogy ha. Geſtlibich nemohel: si minus potuero, wenn ichs nicht könnte; wenn es mir unmöglich wäre: hogy ha tölem ki nem telhetik. Geſtlibi ſa nékdo pítal: si quis interroget, wenn Jemand fragen möchte, hogy ha valaki kérdené (tudakozná).

Geſtliže *conj.* v. geſtli. Geſtliže potrebno bude: si usus veniat, wenn es nöthig ſeyn wird, ha szükséges lészen (fog lenni).

geſtližebi (geſtližebich et geſtližebiſem, geſtližebiſi, et geſtližebiſ, geſtližebi, *Pl.* geſtližebiſme, geſtližebiſte, geſtližebi): v. geſtlibi. *Syn.* kebi, *boh.* kdižbi.

geſtní, á, é, *adj.* v. gedlí.

† geſto, *nom. sing. et plur.* *omn. gen. quem Slavi per* kterí *vel* čo *reddunt.*

† Geſtřáb, a, m. v. Gaſtrab.

† Geſtřábek, bka, m. v. Gaſtrabek.

† geſtřabí, *adj. omn. gen.* v. gaſtrabí.

† Geſtřábina, i, f. v. Gaſtrabina.

† get, et geti, gel, gedu, *fut.* pogedu, *imp.* ged, et poged, gedme, et pogedme, gedte, et pogedte, v. iſt'.

† Getel, e, m. v. Gatelina.

† Getelina, i, f. v. Gatelina.

† Geteliſke, n. v. Gateliniſko.

† getelowí, á, é, *adj.* v. gatelinowí.

† Getilek, lku, m. *dem.* v. Gatelinka.

Gew, u, m. publicum, i, n. *Plin. H. N. Liv.* das Publicum, die Staat, Stadt, die Commun: köz-jó. *Syn.* Obec. 2) publicum, i, n. *Cic. Liv.* Publicum, jeder öffentliche Ort, Straße, Markt etc. köz-hely. *vulg.* Gaw.

gewení, á, é, *p. c.* publicatus, manifestatus, notus redditus, a, um: bekannt (kund) gemacht: ki-hirdettetett, ki-jelentetett, közönségessé tett, közre botsátott. *Syn.* wigewení, wihláſení *vulg.* gawení.

Gewení, á, n. publicatio, manifestatio, nis, f. das Offenbaren, Kundmachen, die Offenbarung, Kundmachung, Entdeckung: közönségessé tévés, közre botsátás, ki-hirdetés, ki-jelentés. *Syn.* Wigewení, Wihláſení. *vulg.* Gawení.

gewí, á, é, (*abs.* gewo), *adj.* publicatus, apertus, apricus, manifestus, notus, a, um; patens, tis: offenbar, offenbarlich, augenſcheinlich, ſichtbar, klar, öffentlich, bekannt: láthatató, szemlélhető, közönséges,

ismeretes, tudva-való, kinyilatkoztatott, köz. *vulg.* gawí. *Usitatius compositum* zgewní. Tagenstwí toto na gewo príde: secretum hoc fiet palam *Plaut.* dieses Geheimniß wird an den Tag (an das Tagslicht) kommen ausbrechen: ez a' titok ki-fog nyilatkoztatni. Weselost' nasu na gewo sme widáli, apertissime laetitiam tulimus, unsere Freude haben wir nicht verborgen können, olly nagy vigasságban voltunk, hogy azt épen el-nem titkolhattuk.

Gewit, il, ím, V. I. *imp.* gew: aperire, patefacere, notum reddere, manifestare, prodere: offenbaren, endecken bekannt (kundbar, offenbar) machen: ki hiresiteni, ki-hirdetni, ki-nyilatkoztatni, ki-jelenteni, közönsigessé tenni, közre botsátani. *Syn.* wigewit, wihlasit. *vulg.* gawit. *Usitatiora sunt composita*: wigewit, zgewit. *II. rec.* gewit sa: patere, patescere, palam reddi, patefieri, manifestari: sich offenbaren (entdecken) kundbar (offenbar) werden: ki-nyilatkoztattatni, ki-hirdettetni, ismeretessé lenni. *Syn.* na gewo (na Swetlo) prichádzat, wicházat. *vulg.* gawit sa. *Usitatiora composita*: wigewit (zgewit) sa.

gewne *adv.* v. zgewne.

gewní, á, é, *adj.* v. zgewní.

gewnost', i, f. v. zgewnost'.

gewo, v. gewí.

† Gez, u, m. v. Gaz.

Gež, a, m. erinaceus, ericius, i, m. Erinaceus europeus *Linn.* der Igel, tövises (sül) disznó. Morskí (wodní) Gež: v. Gežek. *Prov.* Celí Gež, i. e. nespokogní (zwadliwí) Clowek: totus echinus asper *Aristoph.* Morosus, et iniucundis moribus, eum quo nulla ratione possis agere citra litem. Inquietus homo: zänkischer (unruhiger) Mensch, Hadermann, pör-patvaros (zenebonás, nyughatatlan) ember. Od Geže pichlawegší (drsnategší): scabrosior leberide (exuvio serpentum vel piscium exuentium senectam) *Suidas* Echino asperior *Plin.* vehementer asper et insuavis, intractabilis, et insuavibus moribus homo. *Aliud est* Morská Swiňa.

† Gezdec, dce, m. v. Koňák.

† gezdecki *adv.* v. koňicki.

† gezdecký, á, é, *adj.* v. koňský.

† Gezdení, n. v. Wození, Wozba. 2) v. Jdení (Nosení) na Koňí.

Gezdík, a, m, Riba: platessa, ae, f. *Auson.* passer, eris, m. *Ovid. Hor.* rhombus marinus, pecten, inis, m. *Ibr.* Pleuronectes Platessa *Linn.* der Stachelfisch, die Steinbutte, Scholle, die Platteisse, platija, tengeri hal. *Syn.* Morská Rocha, mořké Korito, Matbožeg Riba.

† gezdiki, il, ím, *freq.* ex gezdit v. na Koňi isk' (chodit) wozit sa.

† Gezdiwání, n. v. Chodiwání, na koňí. 2) v. Woziwání.

† gezdiwati, al, ám, *freq.* e gezdit: v. chodiwat na Koňi v. woziwat sa.

Gežek, žka, m. *dem.* erinaceolus, i, m. Igellein, Igelchen, sül disznótska. *Syn.* Gežik. Morskí (wodní) Gežek (Gež) Cerwik, echinus, i. m. Echinus esculentus *Linn.* der See-Igel, tengeri sül disznó hal

hal Borzeeska Fabian. v. Morské pichlawá Swiňa.
gezení, á, é, p. c. incitus, concitatus, a, um: angereizt, gehetzt: ingerlett, ingereltetett, kisztetett. Syn. durení, hňewaní, nabadkaní. 2) v. gedení ex gedit.
Gezeňí, á, n. incitatio, instigatio, nis, Anreizung, das Hetzen: ingerlés kisztetés. Syn. Dureňí, Hňewáňí, Nabadkáňí. 2) v. Gedeňí ex gedit.
† Gezer, a, m. v. Gezero.
gezerní et gezerňí, á, é, adj. lacustris, e; stagnum (lacum) adtinens; den See betreffend, tavat (viz-állást) illető. Syn. kalužní, močarinowí. Gezerná Woda: aqua palustris, Sumpfwasser, tó. 2) lacunosus, paludinosus, stagnosus, a, um: sümpfig, pfützig: marasztos, motsáros, tavas, potsolyás, tótsás. Syn. močarinatí, kalužnatí.
† gezerňí adj. omn. gen. idem.
Gezero, a, n. lacus, ûs, m. orcus, i, m. stagnum, i, n. palus, udis, f. der See, Landsee, das stehende Wasser, der Teich, Lache, Sumpf, Pfütze: maraszt, motsár, motsáros (marasztos) hely, potsolya, tótsa, viz-alló Pár. Páp. vizállás. Syn. Kaluža, Močariňa. Cirichské (pri Cirichu we Śwagěrách) Gezero: lacus tigurinus, Zircher See, tigurai tó. Gendské Gezero: lemannus et lemanus (scil. lacus) i, m. Caes. Lacus Alobrogum: Genfersee, gyeneai tó. Kostanské (pri Kostancu) Gezero: lacus acronicus, podamicus: Bodensee, bei Constanz: konstantzi tó (tenger). Lombardské (w Lombardii) Gezero: bonacus, Gartensee, in der Lombardie, lombardiai tó. Rakúské (w Rakusách) Gezero: lacus felicis, in Austria: Gemundersee: Gemündersee: austriai tó. Sampánské (w Sampanii) Gezero: lacus avernus (et lacrinus) Plin. H. N. avernischer (der avernische) See; See im Campanien: kampániai tó.
gezí, á, é, adj. v. gežkowí.
Gěžiňa, i, caro erinacea, Igelfleisch, sül disznó-hús.
Géžiš, a, m. Jesus, us, m. Jesus, Jézus, Jésus. Syn. Gežu, vulg. Gežuš, boh. Gežíš. Géžiš Krištuš (gen. Géžiša Krista): Jesus Christus, Jesus Christus, Kristus Jésus. Prov. Kdo Géžiša dobre zná, uš pochopil, čo wedet má: si Jesum bene scis, nihil est, si caetera nescis. Si Jesum nescis, nihil est, si caetera discis: wer Jesum Christum recht erkennt, der hat die Zeit wohl angewendt: a' ki a' Jésust jól isméri, már meg fogta (megtanúlta), a' mit kell tudni.
† Gežiš, e, m. v. Géžiš. Gežiš Krištuš, gen. Gežíše Krista: v. Géžiš Krištuš.
Géžišček, a, et šečka, m. dem. ex Géžišek. Syn. Gezulátečko.
géžiščekow, a, e, adj. poss. ex praec. v. géžiškow.
Géžišek, ška, m. Jesulus, i, m. Jesus infans: Jesuskindlein, Jesulein, i. e. Jesus als Kind: kisded Jésus, Jésuska. Syn. Gézula, Gezulátko.
géžiškow, a, e, adj. poss. Jesuli; dem Jesuskindlein gehörig, Jésuskáé, Jézuskáé. Syn. géžiščekow, gezulátečkow, gezulátkow.
géžišow, a, e, adj. poss. Jesu; dem Jesus gehörig: Jésusé Jézusé. Pre gežišowé Rani: per vulnera Jesu Cristi, um Je-

Gesu Wunden, a' Krisztus sebeiért.

gezit, il, ím, V. I. *imp.* gez: incitare, concitare, irritare, instigare: hetzen, anreizen gegen einander: késztetni, ingerleni, fel-huszítani. *Syn.* durit, hňewat, badkat, nabadkat. 2) v. gedit. *II. rec.* gezit sa: irritari, commoveri, irasci, subirasci: sich zürnen, aufgebracht werden: mérgelödni, haragudni. *Syn.* durit (gedit, hňewat) sa.

gezkow, a, e, *adj. poss.* erinacei, dem Igel gehörig, sül disznóé. *Syn.* gezow.

gezkowí, á, é, *adj.* erinaceus, a, um; ex erinaceo, erinaceum adtinens: von Igel, den Igel betreffend, sül disznóból való, azt illető. *Syn.* gezí, gezowí. — Gezkowá Palica: *a)* Z e l i n a, i. e. Momordika, oslowá Ogurka, momordica, aa, f. Momordica Elaterium *Linn.* das Igelskraut, die Igelskolbe, Momordik, Eselsgurke: momordika, momortika *Par. Pár. Aliud est* á r o n o w a Brada. *b)* Palica, ko snú Psow s Kostela nekde wihánagú: erinacium; der Igelsstock: eb-bot, eb-páltza. Gezkowá Kožička, pellis erinacea, Igelshaut, sül disznó bör.

gezow, a, e, *adj. poss.* v. gezkow.

gezowí, á, é, *adj.* gezkowí.

Gézu, m. *indecl.* v. Gézis.

Gezula, ata, n. *dem.* ex praec. v. Gécisek.

Gezuláteko, a, n. *dem.* ex seq.

Gezulátko, a, n. *dem.* ex Gezula: v. Gézisek.

* Gézus, á, m. v. Gézis.

Gezuwita, u, m. Jesuita, Loyolita, ae, m. Societatis Jesu Sacerdos Ignatianus: ein Jesuit; Jezsovita, Jezsuita, Jésus társasságából való Pap. *Syn.* Swatého Jgnáca (Towarisstwa Gézisowého Knez), Gezuita. Wihubení sú tito Kňezi Roku 1773ho.

gezuwitow, a, e, *adj. poss.* Jesuitae, dem Jesuit gehörig, Jezsovitáé. *Syn.* gezuitow.

gezuwitski *adv.* jesuitice, jesuitisch, jezsovita módra. *Syn.* pogezuwitski, gezuitski, pogezuitski.

gezuwítskí, á, é, *adj.* jesuiticus, a, um; jesuitisch, jezsovitai, jezsuitai. *Syn.* gezuitskí. Gezuwitskí Klášter: collegium Jesuitarum, Jesuiter Kloster, Jezsovita Kalastrom.

Gezuwitstwí, á, n. ordo (status) Jesuiticus, societas Jesu: Jesuitenorden, die Gesellschaft Jesu: jezsovita szerzet, Jésus társassága. *Syn.* Gezuitstwí.

† Gezwec, Gezewce, m. v. Gezwec.

† Gho, a, n. v. Gármo.

† Gícen, cnu, m. v. Gedál (1).

† Gicha, i, f. v. Poléwka.

Gichar, a, m. species uvarum rubra: eine rothe Art Weinbeeren: vörös gahír. *Syn.* cerwení Gahír.

† gichowatí, á, é, *adj.* v. polewkowatí.

† gicní, á, é, *adj.* v. gedáiní, žrawí.

† Gídání, n. v. Gedání.

† gídati, al, ám, *freq.* ex gísti: v. gedat.

† Gídáwání, n. v. Gedáwání.

† gídáwat, al, ám, *freq.* ex gídati: v. gedáwat.

† Gídlo, a, n. v. Gedlo.

† Gihnúti, hnul, hnu: v. odmakat, odmaknút, púšťat, rozpúšťat sa.

† Gihnutí, n. v. Odmak, Odmak...

makání, Odmaknuti, Púš-kání.

Gikání, n. v. Hikání, Kiká-ní.

gikati, al, ám: v. Hikat, ti-kat.

Gikawec, wce, m. v. Jka-wec.

Gikra, ker, n. pl. v. Jkri.

Gikri, ker, f. pl. idem.

Gikrnáč, e, m. v. Jkráč.

gikrnatí, á, é, adj. v. ikro-wí.

Gíl, u, m. v. Jl, Hlina.

Gilce, n. v. Jlec.

Gilm, u, m. v. Brest.

gilmowí, á, é, adj. v. bre-stowí.

gilowití, á, é, adj. v. ilo-watí, hlinowatí.

Gilowatina, i, f. v. Jlo-watina.

Gilte, f. v. Mári.

gím, gedl, gísti: v. gem sub gest.

gímaní, á, é, *p. c.* captus, prehensus, a, um: gefangen, erhascht, gefangen, genommen: meg-fogattatott, meg-kapatott. *Syn.* chitaní, chiteni.

Gímání, á, n. captio, prehensio, nis, f. das Fangen, Erhaschen: meg-fogás, meg-kapás. *Syn.* Chitání, Chitení.

gímat, al, ám, V. I. *imp.* ag: capere, prehendere, comprehendere: fangen, erhaschen, gefangen, nehmen: meg-fogni, meg-kapni. *Syn.* chitat, chitit. *Usitatiora composita:* nagímat, obgímat, odgímat, pogímat, ugímat, zagímat.

Gímáwání, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

gímáwat, al, ám, *freq.* ex gímat. *Syn.* chitáwat.

Gimka, i, f. vas aquarium, Wasserfang, viz fogó-edény.

† Gimpel, pla, m. v. Papú-šek.

† gimplowí, á, é, *adj. poss.* v. papúškowí.

† gináč, gináče *adv.* v. ináč.

† ginačegší *adj. omn. gen.* v. inačegší.

† Ginačení, n. v. Jnačení.

† ginačiti, il, ím: v. inačit. *II. rec.* ginačit se: v. inačit sa.

† ginadi *adv.* v. inda.

† ginák *adv.* v. inák.

† ginakší *adj. omn. gen.* v. inakší.

† ginam *adv.* v. inam.

† ginda *adv.* v. inda, indi.

† ginde *adv.* v. inde.

† gindi *adv.* v. indi.

† Gindrich, a, m. v. Jndrich.

† Gindríšek, ška, m. *dem.* v. Jndrišek.

† giní, á, é, *adj.* v. iní.

† Gíní, n. v. Jnowat, Mráz.

† giní, *nom. plur. masc. gen.* ex giní: v. iní sub iní.

† Ginoch, a, m. v. Mládenec, Šuhag.

Ginochstwí, n. v. Mládenstwí, Šuhagstwí.

† Ginowatina, i, f. v. Jno-wat.

† Ginowatka, i, f. *dem.*

† ginší, *adj. omn. gen.* v. inší.

† ginudi *adv.* v. inade, inde, inšú Cestú. 2) v. inam, inde.

Gips, u, m. gypsus, i, m. gypsum, i, n. der Gyps, máz, fejérétő, Gipsz-kő. *Syn.* Sádra, bíla Hlina, bíli Kameň (gako kréda):

gipsowí, á, é, *adj.* gypseus, a, um: von Gyps, mázból-való.

† Gircha, i, f. v. Jrcha.

† Gircháč, e, m. v. Jrcháč.

† girchárčin, a, o, *adj. poss.* v. irchárčin.

† Girchárka, i, f. v. Jrchárka.

† girchárski *adv.* v. irchárski.

† gir-

† girchářſkí, á, é, *adj.* v. irchářſkí.
† Girchářſtwí, n. v. Irchářſtwí.
† girchátů, et tůw, owa, owo, *adj. poss.* v. ircháṫow.
† Giťí, ího, m. v. Gur, Gurko.
† Giťice, f. v. Gurica.
† Giťíček, čka, m. *dem.* v. Guríček.
† Giťička, i, f. *dem.* v. Gurička.
† Giťík, a, m. v. Gurík, Gurko.
† giťíku, et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. gurikow.
† Girka, i, m. v. Gurka.
† Giſka, i, f. Polewka.
† Giſtra, i, f. v. Iſkra.
† Giſkření, n. v. Iſkření.
† Giſkřička, i, f. *dem.* v. Iſkrička.
† giſkřiti, il, ím: v. iſkrit.
† giſkříwati, al, ám: v. iſkríwat.
† giſkrnatí, á, é, *adj.* v. iſkrowí.
† giſt, v. giſtí.
† giſte *adv.* v. iſte.
† Giſtec, ſtec, m. v. Iſtec, Dlužník.
† Giſtění, á, n. v. Iſtění.
† giſtí, á, é, (*abs.* giſt, giſto) *adj.* v. iſtí.
† giſti, gedl, gím: v. geſt.
† giſtiti, il, ím: v. iſtit.
† giſto, v. giſtí.
† Giſtota, i, f. v. Iſtota.
† giſtotně *adv.* v. iſtotně.
† giſtotní, á, é, *adj.* v. iſtotní.
Git, u, m. v. Kit. Kamenní Git: v. Kamenní Kit.
† Giťí, n. v. Jdění.
† giti, ſel, gdu, *imp.* gdi et pod, gdeme et podeme, gdete, et podte: v. iſt'.
† giti (gat) gal, gmu *fut.* gimám *praes.* v. gat.
† Gitkení, n. v. Hnogení, Primotení.
† gitkiti ſe, il ſe, ím ſe: v. hnogit (primotit) ſa.
† Gitkení, ího, n. v. Ranní. 2) v. Uteren, Utérňa.
† gitřní, *adj. omn. gen.* v. ranní.
† Gitrenice, f. v. Gaternica.
† Gitrnička, i, f. *dem.* v. Gaternička.
† Gitro et Gítro, a, n. v. Róno. 2) v. Hon, Záhon.
† Gitrocel, e, m. v. Itrocel.
† Giwí, n. v. Iwí.
† giž *adv.* v. uſ.
† Gizba, i, f. v. Izba.
† Gizbička, i, f. *dem.* v. Izbička.
† Gizda, i, f. v. Jdení, Ceſta. 2) Neſení (Jdení) na Koni.
† gízdní, á, é, *adj.* v. idúcí (noſící ſa) na Koni. 2) Gizdní Lid: v. koňicki Lud.
† Gizera, i, f. v. Izera.
† Gizwa, i, f. v. Izwa.
* Glat, u, m. v. Glet.
Glan, u, m. Reka w Koruntanoch: Glanes, is, m. *fluvius Carinthiae*: glánes, *folyóviz.*
Glanc, u, m. splendor, nitor, fulgor, is, m. der Glanz des Silbers, der Erde, Leinwand: fényesség, tündöklés. *Syn.* Bleſk, Bliſk, Bliſkání, Bliſkawoſt', Gaſnoſt', Hladkoſt'.
glancowaně *adv.* splendide, nitide: glänzend, fényessen, tündökölve. *Syn.* bliſklawe, gaſně hladko.
glancowaní, á, é, *p. c.* fulgidus splendidus) redditus, laevigatus, a, um; splendicans, splendens, tis: glänzig, glänzend, geglänzt: fényes, fényessé tett, meg-fényesíttetett. *Syn.* bliſklawí, bliſklawení, gaſňení, hladení. Glancowané Plátno: tela splendens, (lae-

(laevigata): Glanzleinwand, fényes vászony.

Glancowánj, á, n. laevigatio, nis, f. das Glänzen, fényessé tétel, fényesítés. *Syn.* Blisskawenj, Gasněnj, Hladenj.

glancowat, cowal, cugem, V.I. *imp* cug: splendidum facere, glänzen, glänzend machen: fényessé tenni. *Syn.* blisklawit, gasnit, hladit.

Gléda, i, f. argyritis, idis, f. chrysitis, idis, f. lithargirum (on), lithargyrium, i, n. lithargyros (us), i, *Plin. H.N.* terra serviens laevigationi; color, quo ollae interne liniri solent, ut splendicent: die Glasurerde, Hafnerwarb: glét, máz, fazékas festék, mellyel a' fazékak belöl öntettnek, hogy fényeskedgyenek. *boh.* Lák. 2) acies, ei, f. cuneus, i, m. die Schlachtordnung, keilförmige Stellung der Soldaten: gléda, rend, sor; ék formára állatott hadi sereg. *Syn.* wogenski klin, *boh.* Klid. Glédu učinit. Do Glédi sa postawit: cuneum facere *Caes.* dare *Virg.* eine Schlachtordnung machen, glédába (rendbe) állani. Wogákow (Wogsko) do Glédi postawit: milites (aciem, exercitum) instruere: die Soldaten (die Armee) in Schlachtordnung stellen: a' katonáságot (hadi sereget) el-rendelni, rendbe venni, ék-formán (glédába) állítani. Do Glédi postawenj Wogák: miles instructus, in die Schlachtordnung gestellter Soldat, glédába (rendbe) állíttatott Katona. W Glede stogj: in ordine stat, er steht in der Schlachtordnung, glédában (rendben, sorban) áll. Do Glédi súcj: militiae aptus, zu einem Soldaten tauglich, bé-illenék katonának.

glédenj, á, é, *p. c.* argyritide (chrysitide, lithargyrio) illitus (oblitus, imbutus) a, um: glasurt, glasirt: glétes, mázos, glételtt, glétezett, mázoltt.

Glédenj, á, n. lithargyrio (chrysitide, argyritide) imbutio: Glasur, das Glasuren, Glasiren, die Glasurung, Glasirung: glétezés, mázolás.

glédit, il, ím, V. I. *imp.* gleď: argyritide (chrysitide, lithargyrio) imbuere, illinere, oblinere: Glasurén, Glasur geben, glasiren: meg-glétezni, mázolni.

Gledíwánj, á, n. *nom. Verb. ex seq.*

gledíwat, al, ám, *freq. ex* gledit.

glédnj, á, é, *adj.* lithargyricus, lithargyrio imbutus, a, um: glasurt: glétes. Glédnj Hrnec. v. *seq.*

Glédnjk, u, m. lithargirio imbuta olla, glasirtes Topf, glétes fazék. *Syn.* glédnj Hrnec.

gledowanj, á, é, *p. c.* v. glédenj.

Gledowánj, á, n. v. Glédenj.

gledowat, dowal, dugem, V. I. *imp.* dug: v. glédit.

Gleg, u, m. gluten, inis, n. glutinum, i, n. der Leim, enyv. *boh.* Kleg, Kli, Klih, Klih. Ohniwý Gleg: naphtha, ae, f. das Steinöl: kö-olaj. Zemský (židowský) Gleg: bitumen, inis, n. maltha, ae, f. das Harz, Bergwachs, Judenleim, das Erdpech: sükeres sár Judeában, földi (zsidó) szurok, enyv, enyvnek neme *Pár. Páp.* bánya-viasz, bányákban termö kemény sár. *Syn.* Klagster, Klagstra, židowská Smola, *boh.* klegstr, klegstrum.

gle-

ǵlegený, á, é, p. c. glutinatus, a, um: geleimt, enyvezett, enyveztetett, boh. klegený, klegowaný, klihowaný, klížen, klížený.

Ǵlegeňí, á, n. glutinatio, bituminatio, nis, f. Leimung, Zusammenleimung: enyvezés. Syn. Ǵlegowáňí. boh. klegowáňí, Klegeňí, Klihowáňí, Klížeňí.

Ǵlegina, i, f. v. Ǵlegowatina.

ǵlegit, il, ím, V. I. imp. ǵleg: glutinare, leimen, durch Leim verbinden z.B. Bretter: enyvezni. boh. klegiti, klegowati, klihowati, klížiti.

ǵlegowaný, á, é, p. c. v. ǵlegený.

Ǵlegowáňí, á, n. v. Ǵlegeňí.

Ǵlegowat, i, f. v. Ǵlegowatina.

ǵlegowat, gowal, gugem, V. I. imp. gug: v. ǵlegit.

ǵlegowatí, á, é, adj. glutinosus, viscosus, bituminosus, a, um: leimig, voller Leim, zähe wie Leim: enyves, sükeres. Syn. ǵlegowí, ǵlegowití, boh. klegowí, klegowití, klihowí, klihowatí. Ǵlegowitá Zem: glutinosa (spissa) terra, zähe Erde, sükeres föld. Ǵlegowi... Blato: viscosum lutum, zähes Koth, sükeres sár.

Ǵlegowatina, i, f. substantia bituminosa, glutinosa, viscosa, gluten, viscus, bitumen: etwas leimiges, sükér Pár. Páp. enyves természet, enyvesség. boh. Klihowatina.

ǵlegowí, á, é, adj. v. ǵlegowatí.

ǵlegowití, á, é, adj. idem.

† Ǵlegt (Glezt), u, m. v. Paſ. 2) v. Ǵlít.

Ǵlít, u, m. i. e. Kuſ Rudi: fragmentum minerae, das Bruchstück im Bergwerke, értz-darab. 2) boh. v. Pena ſtříberná.

† Ǵlorét, u, m. v. dřeňowá Smola.

† Gmé, v. Méno.

† Gmenec, nce, m. v. Menec.

† Gm'eňí, n. v. Statek 2. Nro. 2) v. Spóſob 8. Nro.

† Gm'eno, a, n. v. Méno.

† Gmenowáňí, n. v. Menowáňí.

† gmenowati, owal, ugi (ſ): v. menowat. II. rec. gmenowat ſe: v. menowat ſa.

† gmenowite adv. v. menowite.

† gmenowití, á, é, adj. v. menowití.

† gmu, v. gat.

Ǵnaw, u, m. v. Daw nebo Sedliſko.

ǵňáwený, á, é, p. c. pressus, compressus, a, um: gedrückt: nyomatott, nyomattatott, szoritatott. Syn. dláwený, tlačený.

Ǵňáweňí, á, n. pressio, compressio, nis, f. das Drücken, nyomás, szoritás. Syn. Dláweňí, Tlačeňí.

ǵňáwit, il, ím, V. I. imp. ǵňaw: premere, comprimere: quetschen, drücken: szoritani, nyomni. Syn. dláwit, tlačit. Ǵňáwá ho! premunt illum! est in angustiis: er iſt in der Quetsche. Mann drückt ihn: szoros a' kaptzája. Igen szorítyák (szorongattyák) ötet.

gochimtálſkí neb tolſkí, gochimſkí, gachimſkí, á, é, adj. p. Tolár: thalerus (nummus) Joachimicus: Joachimsthaler, Joákim tallér.

Gochſ, u, m. hawárſké Slowo: i. e. Krokwa. Gochſ. w Šachte: tigillum superius in fodinis: oberes Dornholz, felső szaru fa, vagy gerenda a' bányászoknál. Gochſ w Lište:

ke: tigillum inferius, der Steg, alsó szaru-fa.
Gochstempl, plu, m, idem.
Gog! interiectio dolentis: v. beda. Gog ti Urgalásu! Gog gog! v. beda prebeda.
Gogkání, á, n. v. Bedákání.
Gogkat, al, ám, V. I. imp. ag: v. bedákat.
* Golér, u, m. v. Golír.
* Golérček, u, et rečku, m. dem. ex seq. v. Golírček.
Golírek, rku, m. dem. ex Golér. v. Golírek.
Goléríček, čku, m. dem. ex seq. v. Golírček.
Golérík, u, m. dem. ex Golér. v. Golírek.
Golerowí, á, é, adj. v. golírowí.
Golger, a, m. v. Golír.
Golgeríček, čka, m. dem. ex seq. v. Golírček.
Golgerík, u, m. dem. ex Golger. v. Golírek.
Golgerowí, á, é, adj. v. golírowí.
Golír, u, m. collare, is, n. collipendium, i, n. limbus collaris, der Kragen, das Halsband, Halstuch; nyakra való. vulg. Golér, Krkník, Golger, Holstruk, Holstuch boh. Gollár.
Golírček, u, et rečku, m. dem. ex seq. collipendiolum, i, n. das Halsbindchen, Halsbindlein: nyakra-valóska. vulg. Golérček, Goléríček, Krkníček, Golgerček, Golgéríček, Holstruček, Holstuček.
Golírek, rku, m. dem. ex Golír. vulg. Golírek, Golérik, Golgerek, Golgerík, Holstušek, Holstušík.
Golírowí, á, é, adj. collare adtinens, den Kragen betreffend, nyakra-valót illető. vulg. golérowí, krkníkowí, holstušní, holstrukowí; golgerowí.

Gollár, u, m. v. Golír.
* Goller, u, m. idem.
* Gollerček, u, m. dem. v. Golírček.
* Gollerek, rku, m. dem. v. Golírek.
* Golleríček, čku, m. dem. v. Golírček.
* Gollerík, u, m. dem. v. Golírek.
Golwa, i, f. v. Hrwol.
golwatí, á, é, adj. v. hrwolowatí.
golwawí, á, é, adj. idem.
Golwička, i, f. dem. v. Hrwolček.
Golwisko, a, n. v. Hrwolisko.
* Gomb, u, m. v. seq.
Gomba, i, f. pl. nom. Gombi: v. Gombík.
Gombalia, e, f. convallaria maialis, lilium convallium; die Maiblume, gyöngy-virág, kakuk-virág Par. Páp. Syn. Konwalia, Konwallia, Konwalinka, mágowí (perlowí) Kwet, vulg. Gombalia.
Gombár, a, m. nodularius, zonarius, textor globulorum fibulatoriorum: Gürtler, Knopfmacher, Schnürmacher: gombkötő. Syn. Pášár, Šnurkár. boh. Knoflikár, Pašíř.
gombárčin, a, e, adj. poss. nodulariae, textricis globulorum fibulatoriorum: der Knopfmacherinn (Schnürmacherinn) gehörig, gomb-kötönéé. boh. Knoflikárčin.
Gombáreň, rne, f. v. Gombárňa.
Gombárení, á, n. v. Gombárstwí.
gombárit, il, ím, V. I. imp. bar: nodulariam artem exercecere, nodularium esse: ein Knopfmacher (Schnürmacher) seyn, gomb-kötö mesterséget üzni, gombkötönek lenni. Syn. Gombárem bit.

Gombárka, i, f. nodularia, ae, f. textrix nodulorum (globulorum fibulatoriorum): die Knopfmacherinn, Schnürmacherinn: gombkötőné. boh. Knoflikárka.

Gombárňa, i, f. officina (fornix) nodulariorum: Knopfmacherstube (Gewölbe), Schnürcherstube: gombkötő mühely (szoba, bólt).

gombárow, a, e, adj. poss. nodularii, textoris nodulorum (globulorum fibulatoriorum): dem Knopfmacher) Schnürmacher) gehörig: gombkötőé. boh. knoflikárů, ůw.

gombárſki adv. more nodulariorum, knopfmachermäßig, knopfmacherisch, schnürmacherisch, gombkötő módon. Syn. pogombárſki.

gombárſki, á, é, adj. nodularius, nodularisticus, a, um; nodularios vel artem nodulariam adtinens; die Knopfmacher (Schnürmacher) oder das Knopfmacherhandwerk (Schnürmacherhandwerk) betreffend: gombkötői, gombkötőket avagy gombkötő mesterséget illető. boh. Knoflikárſki. Gombárſká Robota: nodularius labor, Schnürmacherarbeit, Knopfmacherarbeit: gombkötő munka. Gombárſká Céra: nodularii filia: Schnürmachersttochter, gombkötő leány.

Gombárſtwí, á, n. ars (professio) nodularia, ars texendorum nodorum: die Knopfmacherei, Schnürmacherei, das Knopfmacherhandwerk, Schnürmacherhandwerk: gombkötő mesterség. boh. Knoflikáŕſtwí.

Gombíček, čku, m. dem. nodulus, globulus fibularius, i, m. das Knöpfchen, Knöpflein an Kleidern ꝛc. gombotska, kis gomb. Syn. Gombička, boh. Knoflíček.

Gombička, i, f. idem.

Gombičkár, a, m. v. Gombár.

Gombičkárka, i, f. v. Gombárka.

Gombík, u, m. nodus fibulatorius, der Knopf zum Zuknöpfen z. B. an Kleidern: gomb. Syn. Gomba, boh. Knoflík.

† Gonák, a, m. v. Mládenec, Suhag.

* Goral, u, m. v. Galarija.

* Goralečka, i, f. dem. v. Páleněčka.

* Goralka, i, f. v. Pálené, Pálenka.

* Goralňica, i, f. v. Pálenička.

* Goralník, a, m. v. Páleník.

Gordán, u, m. Jordanes, is, m. Jordan, ein Fluß: Jordán vize.

* Gorgel, u, m. v. Golír.

* Gorgelíček, čku, m. dem. v. Golírček.

* Gorgelík, u, m. dem. v. Golírek.

* Gorowník, u, m. v. Dubrowník, Rogowník.

Gotchard, a, m. Gotthardus, i, m. Gotthard, Gotthard. Wrchwlaſki: mons S. Gotthardi, alpes adulae (summae) Gotthardsberg: Gotthard hegy.

Gozafat, u, m. Dolina w ktere giňe židowſkeg, kde máme býti pri Konci Sweta súdeni: Josaphat, vallis: Josapfat, Thal, Jozsafát völgye.

Gozef, a, m. Josephus, i, m. Joseph, József, Jósef.

Gozefa, i, f. Josepha, ae, Josepha, Pepi, ein Weibsname, Jozsefa, asszony név. vulg. Pepka.

Gozefek, a, et fekka, m. dem. ex Gozefek.

gozefkekow, a, e, adj. poss. praec. v. gozefkow.

Gozefek, *ka*, m. *dem.* Josephulus, Josephellus, i, m. parvus Josephus: der kleine (junge) Joseph, das Josephchen, Josephlein: Józsefke, Józsi, Józsika. *boh.* Gozjfek.

Jozefin, *a*, *e*, *adj. poss.* Josephae, der Josepha gehörig, jozsefáé. *vulg.* pepčin, pepkin.

Jozefkow, *a*, *e*, *adj. poss.* Josephuli, dem kleinen Joseph gehörig, Józsikáé. *Syn.* gozefčekow, *vulg.* pepkow.

Jozefow, *a*, *e*, *adj. poss.* Josephi, dem Joseph gehörig, Józsefé. Gozefowa Palicá, i. e. podzimní (unorowí) Kwet, Zlatohlawek: narcissus, i, m. Narcisse, Narcissenröslein, die Metzenblume: nartzissos, köles virág.

Gozífek, *ka*, m. v. Gozefek.

Grác, *u*, m. Mesto w Stagermarku: Graecium, Vacorium, Graicum, i. n. *Civitas Styriae*: Grätz, eine Stadt, in Steyermark: Gretz. *varos.*

Graca, *i*, f. v. Motika.

Gracián, *a*, m. Gratianus, i, m. Gratian, ein Mannsname: karátson. *Syn.* Laskomil.

gracláwí, *á*, *adj.* v. francúzowití.

Gracle, *cel*, f. pl. v. Francúzi.

gracnatí, *á*, *é*, *adj.* v. francúzowití.

Gragcar, *a*, m. crucifer, cruciger, i, m. nummus cruciatus, *a cruce nomen gerens*: Kreuzer, eine Münze: Krajtzár. *boh.* Kregcar.

Gragcarček, *a*, et *rečka*, m. *dem.* ex seq.

Gragcarek, *rka*, m. *dem.* ex Gragcar.

Gragcaríček, *čku*, m. *dem.* ex seq.

Gragcarík, *a*, m. *dem.* ex Gragcar.

Granát, *u*, m. lapis granatus, der Granat, Granatstein, granát kö. 2) globus pyrobolus: Granate zum werfen: puska porral meg-töltött löni való golyóbis. Mensé Granáti (Gule menšé zapálliwím Nástrogem pripravené, ohníwí Šíp): pilae granatae, Granaten, granatíros golyóbis, 3) i. e. granátowá Gablon, granátowí Strom: malus (arbor) punica (granata) punica granatum *Linn.* Granatapfelbaum: poma granát-fa. 4) i. e. granátowé Gablko: malum granatum, punicum: Granatapfel, Granate: póma granát alma. 5) španielská Reka: baetis, is, m. quadalquivir: Bät, ein Fluß in Spanien: bét, *folyó viz.*

Granátek, *tku*, m. *dem.* *Pl. nom.* Granátki, *gen.* tek et tkow, co bílé Osobi na Krku nosá: lapilli granati, die Granaten, granát gyöngy.

Granatír, *a*, m. miles granatarius: ein Granatier, Granadier: granatíros Katona.

granatírčin, *a*, *e*, *adj. poss.* ex seq.

Granatírka, *i*, f. uxor granatarii, die Granatierin, Granadierinn: granatírosné.

granatírow, *a*, *e*, *adj. poss.* granatarii militis, dem Granatier gehörig, granatírosé.

granatírskí *adv.* more granatariorum, granatierisch, granatierermäßig, granatírossan, granatíros módon. *Syn.* pogranatírskí.

granatírskí, *á*, *é*, *adj.* granatarius, a, um; milites granatarios adtinens: die Granadier betreffend, granatíros, granatírosokat illetö.

Gra-

Granatírstwí, á, n. status granatarii militis, der Grenadierstand, granatíros állapot.

Granatírstwo, a, n. collect. granatarii milites, die Granadier, granatírosok.

granátkowí, á, é, adj. e lapillis granatis, von (aus) Granaten, granát gyöngyből való.

granátowí, á, é, adj. granatus, a, um; e lapide granato: vom Granate (Granatstein), gránáti, granátból-való. 2) Granátowí kwet: balaustium, Granatenblüte: granát virág. 3) Granátowí Strom, granátowá Sablon: v. Granát 3. Nro. Granátowá korká: granati mali cortex, Granatenschale, granát héja. Granátowé Sablko: v. Granát 4. Nro.

granátskí, á, é, adj. baeticus, a, um: bätisch, bätich, am Fluße Bät befindlich: bétai. Granátská Kragina (Částka spanielskeg Zemi): Baeturia, ae, f. Liv. baetica provincia Plin. H. N. Gegend in Spanien am Fluße Bät, ein Theil des jenseitigen Spaniens, Bétzia, spányol országban-való tartomány.

* Granica, i, f. Pl. nom. Granice, gen. ňic: v. Hranica.

Granstan, a, m. carniolus, i, m. Krainer, karnioli ember. boh. Kranst, Kránstan.

granstančin, a, e, adj. poss. carniolae feminae, der Krainerinn gehörig: karnioli aszszonyé. boh. granstančin, kranstančin.

Granstanka, i, f. carniola, ae, f. eine Krainerinn, karnioli aszszony. boh. kranstanka.

granstanow, a, e, adj. poss. carnioli, dem Krainer gehörig, karnioli emberé. boh. kranstanůw.

granskí adv. more carniolensi krainisch, carnioli módon. Sy. pokarniolskí. boh. kranskí.

granskí, á, é, adj. carniolensi e; carniolus, a, um: krainisch aus Krain: karnioli, boh. kranskí.

Gransko, a, n. carniolia, Carnia, ae, f. Krain, eine Landschaft, Krainerland: karnioli tartomány, boh. Kransko.

Grécia, i, f. Graecia, ae, das Griechenland: görög ország. Syn. grecká kragina (Zem...

* Grečka, i, f, v. Grekiňa.

* grečkin, a, o, adj. poss. v. grékiňin.

grecki adv. graece, griechisch, görögül. Syn. pogrecki bol. rzecki. Grecki umet: graece scire, lingvam graecam tenere: griechisch können, görögül tudni. Prov. To ge pre tebe grécki: hoc tu non intelligis, das verstehest du nicht, ez néked görög szó.

grécki, á, é, adj. graecus, graius, a, um: griechisch, görög. boh. rzecký.

* Grecla, i, f. Pl. nom. Grecle, gen. cel et cli: v. Francia. 2) v. Swrab.

* greclawí, á, é, adj. v. fran... cúhowití. 2) v. swrabowití.

* grecnatí, á, é, adj. idem.

* Gref, u, m. Pl. nom. Grefy, gen. fow: v. Rebrina, Dr... bina.

* Greft, u, m. Pl. nom. Grefti, gen. tow: idem.

Gregor, a, m. Gregorius, m. Gregorius, Gergely ... Rzehoř.

gregorčin, a, e, adj. poss. Gregoriae, der Gregoria gehörig, Gergelynéé. boh. rzehorčin.

Gregorka, i, f. Gregoria, f. die Gregoria, Gergelyné. boh. Rzehorka.

Ǧregorow, a, e, *adj. poss.* Gregorii, dem Gregor gehörig, Gergelyé *boh.* řehorow.

Ǧrek, a, m. Graecus, Graius, i, m. der Grieche, görög. *boh.* Řek.

Ǧrekiňa, i, f. Graeca, Graia, ae, f. eine Griechinn, görögné, görög aszszony. Grecka.

Ǧrekiňin, a, e, *adj. poss.* Graecae, Graiae: der Griechinn gehörig, görögnéé. *vulg.* grečkin.

Ǧren, u, m. Kragina w Africe, w kterég pat menowitich Mest leží: Pentapolis, is, f. Cyrenaica. *Regio Africae*: fünfstädtischer Distrikt in Afrika: Pentapolis, *afrikabéli tartomány*.

Ǧresla, i, f. drachma, grossicula, ae, f. ein Gröschel, grésli. *vulg.* Patak, *boh.* Ǧresle. Keď sme sa tu zešli, dagmesi po Ǧresli etc.

Ǧresle f. idem.

Ǧreslička, f. *dem.* ex Ǧresla. Spíwál sem wám Pesňičku, dagteže mi Ǧreslički etc.

Ǧreso, a, m. Starí Ǧreso, *contemtive* i. e. stará Mrsina: decrepitus senex senecio: alte Schindmäre, der alte Teufel, ein sehr alter Mann: vén dög, meg lett (meg-élemedett) ember.

Ǧresow, a, e, *adj. poss.* decrepiti senis, dem alten Teufel (Manne) gehörig, vén dögé.

Ǧrǧlačka, i, f. Chrchračka.

Ǧrǧlawe *adv.* v. chrchrawe.

Ǧrǧlawí, á, é, *adj.* v. chrchrawí.

Ǧrǧlowaní, á, é, *p. c.* v. chrchraní.

Ǧrglowáňí, á, n. v. Chrchráňí.

Ǧrglowat, lowal, lugem, V. *imp.* lug: v. chrchrat.

Ǧrǧlowáwáňí, á, n. v. Chrchráwáňí.

* ǧrǧlowáwat, al, ám, v. chrchráwat.

* Ǧrǧula, i, f. v. Korhelkiňa. 2) v. Pálené.

* Ǧrgulka, i, f. *dem.* idem.

Ǧrif, a, m. básňiwí (Zádkowí) Pták: nas, tis, m. gryps, his, et gryphus, i, m. *Virg. Plin. H. N.* der Greif, ein fabelhafter vierfüßiger Vogel: grif, *madár*.

Ǧrinawa, i, f. Grinavia, *oppidum Comitatus Posoniensis*: Grinau, Grinava, *mező város*.

* Ǧriš, u, m. v. Krupica.

* Ǧriša, i, f. idem.

* Ǧrisečka, i, f. *dem.* ex seq. idem.

* Ǧriška, i, f. *dem.* v. Krupica.

† ǧriškowí, á, é, *adj.* v. krupičnı.

* ǧrišní, á, é, *adj.* idem.

* ǧrišowí, á, é, *adj.* idem.

Ǧrišpan, u, m. aerugo, inis, f. aerugo viridis, flos aeris (cupri): Kupferrost, Grünspann, das Kupfergrün: grispán *Par. Pap.* réz rozsda. *Syn.* Kwet (Zrdz) Medi, zelení Ládek, Ǧrušpan, *boh.* Krunšpát, Rez (Kw'et) Medi. *Aliud est* swetlí Kameň, swetlí Ládek, et Witrolím.

Ǧrišpáňček, u, et nečku, m. *dem. ex seq. Syn.* Ǧrušpánček.

Ǧrišpánek, nku, m. *dem.* ex Ǧrišpán. *Syn.* Ǧrušpan.

ǧrišpánkowí, á, é, *adj.* v. *seq. Syn.* ǧrušpankowí.

ǧrišpanowí, á, é, *adj.* aerugineus, a, um: von (aus) Grünspann, grispános, grispánból (értz rozsdából) való. *Syn.* ǧrušpanowí.

Ǧrman, a, m. v. Zrb. 2) v. Zrbatí.

Ǧrman, u, m. prunum abortivum (contortum): mißartige Pflau-

Pflaume, öszve töpörödött szilva. *Prov.* I na dobreg Sliwce Grman roste: etiam ex vite nascitur rubus: auch frommen Aeltern können gottlose Kinder zeigen, nem minden jó fán terem mindenkor jó gyümölts.

* Grnač, a, m. v. Krnáč.

Grobian, a, m. rusticellus, subrusticus, sordidus, inurbanus (crassus, rusticus) homo; moribus rusticis praeditus; Grobian, Lämmel, grober Mensch (Fleck, Kerl, Flegel): goromba, kótzipór *Par. Páp.* parasztos (embertelen, durva) ember. Neňí sem gá žáden Suncfut, aňi žáden Grobian; kdo mňe to smel powedat, wsakbich sa mu podíwal.

grobiančin, a, e, *adj. poss.* inurbanae feminae, der Grobianinn gehörig, goromba aszszonyé.

Grobianka, i, f. rusticella, subrustica, sordidula, inurbana (crassa, rustica) femina: eine Grobianinn, grobes Weibsbild; goromba aszszony.

grobianow, a, e, *adj. poss.* rusticelli, subrustici, sordiduli, inurbani hominis: dem Grobian gehörig, kótzipóré, gorombáé, goromba emberé.

grobianski *adv.* crasse, inhumane, inurbaniter, inurbane, invenuste, rustice, sordidule: grob, gröblich, grobianisch, bäuerisch, plump, unmanierlich, unhöflich: gorombáúl, kótzipórossan, mórdúl, parasztossan. *Syn.* pogrobianski, grobowate.

grobianskí, á, é, *adj.* crassus, inhumanus, inurbanus, rusticus, invenustus, a, um; aggrestis. e. f. grob, gröblich, unhöflich, grobianisch, rauh, roh, ungebildet, bäuerisch, plump, unmanierlich: kótzipóros, mord, goromba, parasztos. *Syn.* grobowatí. Grobianskí Člowek: v. Grobian.

Grobianstwí, á, n. crassities, ei, f. asperitas, inhumanitas, inurbanitas, tis, f. die Grobheit, Plumpheit, Unhöflichkeit, Rauhigkeit, Mangel der Feinheit, oder Zartheit: gorombaság, otrombaság, mordság. *Syn.* Grobowatost.

grobowate *adv.* crasse, grob, dick: vastagon. *Syn.* Strube. 2) v. grobianski.

grobowatí, á, é, *adj.* crassus, grossus, a, um; salox, cis; dick, grob, z. B. Leinwand, Sand: Faden: vastag. *Syn.* Strubí. 2) v. grobianskí.

Grobowatost, i, f. crassities, crassitudo, nis, f. Grobheit, Dicke z. B. des Sandes: vastagság. *Syn.* Strubost. 2) v. Grobianstwí.

Grochcení, á, n. v. Chrochtení.

grochtat, tal, cem, V. I. *imp.* grochči: v. chrochtat.

* Grochmal, u, m. v. Škrob.

* Grochmalček, u, m. et leček, m. *dem.* v. Škrobček.

* Grochmalek, lku, m. *dem.* v. Škrobek.

* grochmalení, á, é, *p. c.* v. škrobení.

* Grochmaleňí, á, n. v. Škrobeňí.

* Grochmalíček, čku, m. *dem.* v. Škrobček.

* Grochmalík, u, m. *dem.* v. Škrobek.

† grochmatit, il, ím, V. I. *imp.* mal: v. škrobit.

Gróf, a, m. Comes, itis, m. der Graf, Gróf. *boh.* Hrabě.

Gróska, aka, m. *Plur.* nom. ata: Comitellus, i, m. parvus (iuvenis) Comes: der kleine (junge) Graf: ifiú Gróf

Gró-

Grófotska. *Syn.* Ǵrófik, Gróficek.

ǵrófkin, *a, e, adj. poss.* Comitis *fem.* der Gräfinn gehörig, Grófnéé. *boh.* Hrabenčin.

Ǵrófíček, čku, m. *dem.* ex Grófik.

Ǵrófička, i, f. *dem.* ex Ǵrófka.

Grófik, *a*, m. *dem.* ex Ǵróf: v. Grófka.

Ǵrófka, i, f. Comes, itis, f. *vulg.* Comitissa: die Gräfinn, Grófné. *boh.* Hraběnka.

ǵrofow, *a, e, adj. poss.* Comitis, des Grafen, dem Grafen gehörig: Grófé.

ǵrófski *adv.* Comitum more, Comitaliter: gräflich, nach Grafen Art: grófi módon. *Syn.* pogrófski. 2) convenienter Comiti, gräflich, einem Grafen anständig: Grófhoz illendőképen.

ǵrófski, *á, é, adj.* Comitalis, e; Comites adtinens: gräflich, den Grafen betreffend, dem Grafen gehörig: grófi, Grófhoz tartozandó. *boh.* Hrubecí. Ǵrófskeho Rodu: e Comitum stirpe, vom gräflichen Stande, grófi nemből való. 2) dignus Comite, conveniens Comiti: gräflich, einem Grafen anständig: Grófhoz illendő.

Ǵrófstwí, *á*, n. dignitas Comitis, Comitatus, us, m: der Grafenstand, die Grafschaft: Grófi méltóság, grófság. *boh.* Hrabstwí.

Ǵroš, *a*, m. česki: grossus (triobolaris) triobolus, i, m: ein Groschen, Kaisergroschen: garas. *vulg.* Dudek, *boh.* Kregcar. Po Ǵroši platit: singulis grossis solvere, groschenweise zahlen, garasonként fizetni. *Prov.* Geden nesprawedliwí Ǵroš, sto inich z Wacku wižene: in iuste parta haud proficiunt. Male parta: (idú do Čerta) male dilabuntur: falsches Gut gedeiht nicht, ebül gyüjtött szerdéknek ebül kell el veszni.

Ǵrošíček, čku, m. *dem.* ex seq.

Ǵrošik, u, m. *dem.* ex Ǵroš.

Ǵrošlák, u, m. species botrorum, eine Art Weinbeeren, szőlő neme. *Prov.* Keď obroší Ǵrošlák, napige ſa Žebrák.

ǵrulawe *adv.* chrochtawe.

ǵrulawí, *á, é, adj.* v. chrochtawí.

Ǵrulawošt, i, f. v. Chrochtawošt.

Ǵrúlení, *á*, n, v. Chrochcení.

ǵrúlit, il, ím, V. I. *imp.* ǵrul: v. chrochtat.

Ǵrulíwání, *á*, n. v. Chrochtáwání.

ǵrulíwat, al, ám, v. chrochtáwat.

* Ǵruň, *a*, m. v. Hág zelení.

Ǵrúňení, *á*, n. v. Chrochčení.

* Ǵruňíček, čku, m. *dem.* v. Hagíček.

* Gruňík, *a*, m. *dem.* v. Hágik.

ǵruňit, il, ím, V. I. *imp.* gruň: v. chrochtat.

Ǵrunt, u, m. fundamentum, i, fundamen, inis, n. *Virg. Ovid.* fundus, basis, is, f. Grund, Fundament, das, worauf sich etwas gründet z. B. ein Hauses: fondámentom, allya valaminek. *Syn.* Fundament, Spodek, Základ Stawáňá etc. Z Gruntu wiwrátit: funditus evertere, von Grund aus (völlig, gänzlich, ganz und gar) zerstören, umkehren: gyökerestől tövéből ki-fordítani, ki-forgatni, ki-rontani. 2) i. e. Mesto, Zem na kterég ge wolačo: fundus, i. m. v. g. aedificii: der Grund z. B. eines Gebäudes: hely, föld. 3) fundus

dus (allodialis) Campus, agri, orum, pl. allodiatura, ae, f. Grund, und Boden, Acker, Feld, Grundſtücke, Landgut: földek, rétek, majorság, majori gazdaság, fundus. *Syn.* podzemſkí Statek, Pole, Role. Na ſwogem Ġrunte bíwa: in proprio fundo residet (degit), er wohnt auf ſeinem Grunde (Boden): maga fundussan (jószágán) lakik. Má pekné Ġrunti: pulchros fundos tenet, er hat ſchöne Grundſtücke, szép majorsága vagyon. 4) territorium, terrenum, i, n. ager, gri, m, das Gebiet, der Bezirk z. B, einer Stadt Grund und Boden, Aecker und Feld: határ. *Syn.* Chotár. — 5) fundus *picturae, colorationis:* Grund der Malerei, Färberei; Grund, allfesték a' képíróknál, festésnél. 6) *tropice.* principium, initium, fundamentum, i, n. Grund, Anfang, Urſtoff, erſte Anlage: kezdet. *Syn.* Počátek, Začátek. Dobrí Ġrunt mať: bona fundamenta habere, bene fundatum esse; einen guten Grund worinn haben, jó fondamentomának lenni. Žádného Ġruntu nemať: non esse fundatum, keinen Grund haben, semmi fondamentomnak nem lenni. — 7) argumentum, causa, ratio; Grund, Urſache: ok. *Syn.* Príčina. Bez Ġruntu: sine causa, temere: ohne Grund z. B, behaupten: fondamentom (ok) nélkül. Ġrunti predkladať: causas adferre, Gründe anführen, okokat elö hozni, elö adni. 8) auctor, causa; Grund Urheber: or-gazda, szerzö, költö, fö oka valaminek. *Syn.* Načelník, Predek, Powodník.

Ġruntečεk, čka, m. *dem.* ex seq.

Ġruntek, tku, m. *dem.* ex Ġrunt.

Ġruntíček, čka, m. *dem.* ex seq.

Ġruntík, u, m. *dem.* ex Ġrunt.

ġruntowňe *adv.* fundamentaliter, gründlich, fondamentomossan. *Syn.* základňe. 2) certe, explanate, firme: gründlich, feſt, zuverläßig, gewiß: erössen, bizonyossan, nyilván *Syn.* iſtotňe, pewňe. 3) subtiliter, accurate: gründlich, genau, accurat, z. B. erklären: elméssen, eszessen, okossan. *Syn.* poráďňe, wtipňe.

ġruntowní, á, é, *adj.* fundamentalis, e; gründlich, fondamentomi, fondamentomos. *Syn.* základní, 2) firmus, certus exploratus, a, um: gründlich, gegründet, zuverläſſig, feſt, gewiß: bizonyos, nyilván való, erös. *Syn.* iſtotní, pewní. 3) subtilis, e: gründlich in Anſehung des Denkens, Urtheilens etc, okos, eszes, elmés. *Syn.* porádní, wtipní.

Ġruſpan, u, m. buxus, i, f. *Ovid.* buxum, i, n. *Virg.* Buxus semper virens *Linn.* der Buchsbaum, puszpáng. *Syn.* Ġruſpanček, Ġruſpanek, Puſpan. *vulg.* Krúſpan. *Aliud est* Zimozel, téli zöld. 2) v. Ġriſpan.

Ġruſpanček, u, m. *dem.* ex seq. *Syn.* Puſpanček, *vulg.* Kruſpanček. 2) v. Ġriſpanček.

Ġruſpanek, nku, m. *dem.* ex Ġruſpan. *Syn.* Puſpanček. *vulg.* Kruſpanek. 2) v. Ġriſpanek.

ġruſpankowí, á, é, *adj.* v. ġruſpanowí. *Syn.* puſpankowí, *vulg.* kruſpankowí.

ġruſpanowí, á, é, *adj.* buxeus, a, um, *Colum.* aus Buchsbaum, puszpángból való. *Syn.* puſpa-

ſpanowí *vulg.* kruſpanowí. Gruſpanowé Dřewo: buxum *Ovid.* Buchsbäumener Kamm, puszpáng-fésö. Gruſpanowá Dýmka: buxum *Virg.* buxus *Ovid.* buchsbäumene Pfeiffe, puszpáng pipa. 2) buxosus *Plin. H. N.* buxo similis: dem Buchsbaum ähnlich, puszpángos, puszpánghoz, hasonló. *Syn.* Gruſpanu podobní. 3) žltí gako Gruſpan: buxeus *Plin. H. N.* buxans, tis: buchsbaumfarbig, dem Buchſe gleich: puszpáng színű. 4) buxosus, buxo plenus: voll Buchsbaum, puszpángos. *Syn.* Gruſpanu plní. 5) buxifer, a, um *Colum.* Buchsbaum tragend, puszpáng hozó, termö. Gruſpan roſt'e: buxetum, i, n. *Martial.* der Buchswald, ein mit Buchsbaum bepflanzter Ort: puszpángos hely. 6) v. griſpanowí.

rut, grul, grugem, V. I. *imp.* grug: v. chrochtat.

Grutí, á, n. v. Chrochceňí.

Grznár, a, m. v. Blanár.

grznárcin, a, e, *adj. poss.* v. blanárčin.

Grznáreňí, á, n. v. Blanáreňí.

grznárit, il, ím V. I. *imp.* nar: v. blanárit.

Grznárka, i, f. v. Blanárka.

grznárow, a, o, *adj. poss.* v. blanárow.

grznárſki *adv.* v. blanárſki.

grznárſkí, á, e, *adj.* v. blanárſkí.

Grznárſtwo, a, n. v. Blanárſtwí.

gſem, gſi, geſt et ge, gſme, gſte, gſú. *praet.* bil, *fut.* budu: v. bit (bol).

Guba, i, f. v. Kudla. 2) v. Dubowá Gulka 3. Nro.

gubatí, á, é, *adj.* v. kudlatí.

Gubilír, a, m. negotiator gemmarius, Juwelier, drága kö áros, gyöngy áros, jubilér. *Syn.* Perlár.

† Gubilír, e, m. idem.

† Guchcint, u, m. v. Gacint, Hiacint.

Guchta, i, f. corium russicum, Juchten (Juften) eine Art Leder, muszka bör.

Guga, i, f. v. Hluza.

gugatí, á, é, *adj.* v. hluznatí.

Gugubi, gub, f. *pl.* iſté Owocí: ziziphae, jujubae, arum. Rhamnus ziziphus *Linn.* et Cordia myxa *Linn.* f. *pl.* Bruſtbeeren, jujubák.

* Guháſ, a, m. v. Owčár.

* guháſčin, a, o, *adj. poss.* v. owčárčin.

* Guháſka, i, f. v. Owčárka.

* guháſki *adv.* v. owčárſki.

* guháſkí, á, é, *adj.* v. owčárſkí.

* guháſow, a, o, *adj. poss.* v. owčárow.

* Guhaſowáňí, á, n. v. Owčáreňí.

* guhaſowat, ſowal, ſugem, V. I. *imp.* ſug: v. owčárit.

* Guháſtwo, a, n. v. Owčárſtwí.

† Guhcint, u, m. v. Hiacint.

Gula, i, f. v. Guliana.

Gula, i, f. grex pecorum *Cic.* armentum, i, n. eine Heerde großes Viehes, Heerde Rinder: marha sereg, göböly. *Syn.* Gibel, Stádo wetſého Dobitku, *boh.* Skot. 2) v. seq.

Gúla (Gula), i, f. sphaera, pila, ae, f. globus, i, m. die Kugel, ein runder Körper, teke, golyóbis. *boh.* Kúle, kule. Gúla hwezdárſké: globus astronomicus, Himmelskugel, ég golyóbis. 2) do Flinti, do kuſow: glans dis, f. globus, globulus: eine Kugel zum Schießen: puska-golyóbis, ágyú golyobis. *boh.*

boh. Kule, Kúle. Ohňiwá Gula: telum missile (ignitum, granata): Feuerpfeil, tüzes golyóbis. 3) Olowená Gúla, s kterú Kagkleri skáču: halter, eris, m. *Martial.* Springkugel, oder bleyerne Masse, die man mit beyde Händen hielt, um desto besser zu springen: on golyóbis (teke) mellyet kezében tart a' kötelen járó, hogy igazábban szökhessen, ugorhasson.

ǵúľaní, á, é, *p. c.* volutus, devolutus, provolutus, a, um: gerollt, gewälzt, guríttatott, hengeríttetett. *Syn.* kotúľaní, *boh.* kotáľení, kúľaní.

ǵúľáňí, á, n. volutio, devolutio, provolutio, nis, f. das Rollen, Kollern, Wälzen: gurítás, hengerítés. *Syn.* Kotúľaňí *boh.* Kotáľeňí, Kuleňí, Kúleňí.

Gulár, a, m. armentarius, gregarius, custos gregis (armenti) bubulcus, boarius, vaccarius (pastor): Heerdehirt, Rinderhirt, Ochsenhirt, Büffelhir: göbölyös, gulyás, ökör (tehén) pásztor. *Syn.* Krawár, Wolár, wolskí, neb krawskí Pastír. *boh.* Skoták *vulg.* Guláš.

ǵulárčin, a, é, *adj. poss.* ex seq.

Gulárka, i, f. uxor armentarii, der Heerdehirtinn gehörig, göbölyösnéé, gulyásnéé.

ǵulárow, a, e, *adj. poss.* armentarii, dem Heerdehirte gehörig, gulyásé, ökör, vagy tehén pásztoré. *Syn.* krawárow, wolárow *boh.* skotaků et ůw. *vulg.* ǵulášow.

ǵulárskí, á, é, *adj.* armentarios adtinens, die Viehtreiber betreffend, gulyásos, gulyás, gulyásokat illető. Gulárské (ǵulowé) Maso, i. e. Gulowina: armentaria (bubula) caro, cum cumimino et cepis cocta: Gulaschfleisch, Rindfleisch mit dem Kümmel, und mit der Zwiebel gekocht, gulyás hús. *boh.* Skotowina, skotowé Maso.

* Guláš, a, m. v. Gulár.

† Gulaša, i, f. v. Múčná Kaša.

* ǵulášcin, a, o, *adj. poss.* v. ǵulárčin.

* Gulaška, i, f. v. Gulárka.

* Gulášow, a, e, *adj. poss.* v. ǵulárow.

ǵúľať, al, ám, V. I. *imp.* ag: volvere, devolvere, provolvere: rollen, kollern, wälzen: guritani, hengeríteni, hengergetni. *Syn.* kotúľať. *boh.* kuleti, kuliti, kotáleti. *II. rec.* ǵúľať sa: volvi, devolvi, provolvi: rollen, kollern, gurulni, henteregni. *Syn.* kotúľať se *boh.* kúleti se, kulit se, kotálet se.

ǵulaťe *adv.* sphaerice, rotunde, globose: rund, kugelförmig: gömbölyüen. *Syn.* ǵulowaťe, ǵulowiťe, okruhle.

ǵuľatí, á, é, *adj.* sphaericus, rotundus, globosus, a, um: rund, kugelig, kugelrund, kugelförmig: gömbölyü, golyóbisos. *Syn.* ǵulowatí, ǵulowí, ǵulowití, okruhlí, *boh.* kulatí, kulowití. Gulaté Ďablko: malum orbiculatum (ceroneum): runder Apfel, kerekded alma.

Gulatosť, i, f. rotunditas, f. forma sphaerica: die Rundheit, Rundheit: gömbölyüség. *Syn.* Gulowatosť, Gulowitosť, okruhlosť, *boh.* Kulatosť.

Gúláwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

ǵúláwať, al, ám, *freq.* ex ǵúľať.

gulčin, a, e, *adj. poss.* ex Gulka: v. gulinačin.

Ǵulečka, i, f. *dem.* ex Ǵulka: sphaerula, pilula, ae, f. globulus, orbiculus, i, m. Kügellein, Kügelchen, Scheibling, golyóbisotska, tekétske. *Syn.* Ǵúlka, Ǵulička, *boh.* Kulečka, Kulička.

Guliana, i, f. Julianna, ae, f. Julianna, Julie: Julis, Julianna. *Syn.* Gula, *vulg.* Ulgana, Uliša. *Aliud est* Ilona.

gulianćin, a, e, *adj. poss.* parvae Juliannae, der kleinen Julianna (Julie) gehörig: kis juléséé, juliankáé. *Syn.* gulćin, *vulg.* ulganćin, ulišin.

gulianin, a, e, *adj. poss.* Juliannae, der Julianna, (Julie) gehörig, julannáé, julisé. *Syn.* gulin, *vulg.* ulganin, ulišin.

Gulianka, i, f. parva Julianna, kleine Julianna, Julianka, kis Julis. *Syn.* Gulka, *vulg.* Ulganka, Uliška. *Aliud est* Ilonka.

Gulianna, i, f. v. Guliana.

Gulichćan, a, m. Juliacensis (homo), is, m. populus Germaniae inferioris: Jülcher, Juliai férfi.

Gulichćanka, i, f. Juliacensis femina, Jülcherin, Juliai asszony (személy).

Ǵulička, i, f. *dem.* ex Ǵulka, *boh.* Kulička.

gulin, a, e, *adj. poss.* ex Gula, v. gulianin.

Gulka, i, f. *dem.* ex Gula: v. Gulianka.

Ǵulka, i, f. *dem.* globulus, das Kügelchen, Kügellein: golyóbiska, golyóbisotska. *Syn.* Ǵulička, *boh.* Kulička. 2) globus, globulus, glans: Kugel zum Schießen, golyóbis, golyóbiska. *boh.* Kulka, Káž. Olowená Ǵulka: globus plumbeus, das Blei, die Bleikugel: on golyóbis. 3) Dubowá Ǵulka, i. e. Šiška: Galla, ae, f. Gallapfel, buga, guba, galles, gálesz, *vulg.* Guba, Muškátowá Ǵulka, i. e. Muškátowí Orech: nux moschata officin. Myristica officinalis *Linn.* (muscata): Muskate, Muskatennuß: muskotály, szerentseny-dió. Na Žúwáňí Ǵulki (Pilule): pro masticando globuli, kauende Kugeln, rágodni való glóbisok. 4) testis, is, m. testiculus, i, m. Hode, tök, mony, töke az állatnak, *vagy* embernek. *Syn.* čloweče, zwíracé Wagce, *boh.* Múši.

ǵulowaće *adv.* v. ǵulaće.

ǵulowatí, á, é, *adj.* v. ǵulatí, *boh.* kulowatí.

Ǵulowatosť, i, f. v. Ǵulatosť.

ǵulowí, á, é, *adj.* armentarius, a, um; ad armentum pertinens: die Heerde betreffend, göbölyös, gulyás. Ǵulowé Maso: v. ǵulárské Maso. sub ǵulárskí. 2) v. ǵulowatí.

Ǵulowína, i, f. i. e. ǵulowé Maso.

ǵulowiće *adv.* v. gulaće.

ǵulowití, á, é, *adj.* v. ǵulatí.

Ǵulowitosť, i, f. v. Ǵulatosť.

Ǵuma, i, gummi, n. *indecl.* et gummis, commis, cummis, is, f. Gummi, matska-méz, gyánta, gumi. *Syn.* stromówá Smola, *boh.* Ǵumi, Ǵummi. Amoniacká Ǵuma: v. amoniackí. — Arabská Ǵuma: mimosa senegal, vel potius mimosa nilotica *Linn.* arabisches Gummi, arabiai gyanta (gummi). — Elemská Ǵuma: Gumi Elemi: Amyris elemifera *Linn.* szeretseny olaj-fa gumi. — Galbanowá Ǵuma: Gumi Galbani, Bubon galbanum *Linn.* das Galban Gumi, welcher im Gelben von Ei zergangen ist, tojás székében meg-olvasztott siriai mats-

matska méz. Morſká Ďuma: v. Ciſtec 2. Nro.
† Ďumi (Ďummi), n. indecl. idem.
† ďummowí, á, é, adj. v. ďumowí.
ďumowaní, á, é, p. c. gummatus, a, um: gummirt, gyántázott.
Ďumowáňí, á, n. gummatio, nis, f. Miſchung (Vermiſchung, Benetzung, Verfertigung), Gummirung: gummival tsinálás, készétés, keverés, meg-ásztatás, gyantázás.
ďůmowat, mowal, mugem V. I. imp. mug: gummare, gummi imbuere: gummiren, gyántázni.
ďummowí et ďummowití, á, é, adj. guminatus, gummosus, a, um: mit Gummi gemiſcht, benetzt, verfertigt, gummirt, voll Gummi, voll Harz, harzig: matska-mézes, gyantás, gummis, gummás, gumival kevertt (készétett tsináltt). Syn. ďumowání, ſmolnatí, ſmolowí.
* Ďúnar, a, m. v. Huſar.
* gúnárow, a, e, adj. poss. v. Huſárow.
Ďunča, ata, n. Plur. nom. ata: dem. ex Ďunec.
Ďunčátečko, a, n. dem. ex seq.
Ďunčátko, a, m. dem. ex Ďunča.
ďunčátkow, a, e, adj. poss. ex praec. v. ďuncow.
Ďunček, a, et nečka, m. dem. ex Ďunec.
ďunčekow, a, e, adj. poss. ex seq.
ďuncow, a, e, adj. poss. iuvenci, iunicis, buculi: dem jungen Stiere (Ochſe) gehörig: tinóé. Syn. ďunčátečkow, ďunčátkow, ďunčekow, wolečkow.
Ďunčowina, i, f. caro buculi (iuvenci), Zeitochſenfleiſch, tinó hús. 2) grex iuvencorum, Zeitochſenheerde, tinó sereg.
Ďunec, nca, m. buculus, iuvencus, vitulus, i, m. iunix, cis, f. ein junger Stier, junger Ochs, Zeitochs, Ochſenkalb: tinó. Syn. Ďunča, Ďunčátko, Ďunček, Woleček, Wolek. Aliud est Ďalowica, Ďalowička.
Ďur, a, m. Georgius, i, m. Georg, Georgius: György. vulg. Ďuro, Dzuro, boh. Ďiři. Na Ďura: in festo S. Georgii, auf St. Georgi, S. György napjára.
S. Ďur, u, m. nomen Civitatum, et Opidorum: Sanctus Georgius, St. Georg, Sz. György. We Swatem Ďuři: in Sancto Georgio, Szent Györgyben.
Ďura, i, f. Wrch we francúzkeg Zemi: Jura, ae, f. Caes. Jurassus, i, m. Berg Jura, Lebenberg in Gallien gegen die Schweiz: Jura, frantzia hegy.
* Ďura, i, f. v. Hora. Babí Ďura: mons anilis. alpes vetulinae: mons praealtus Arvensem Comitatum a Gallicia seiungens, et lichenis ferax.
Ďurko, a, m. v. Ďuríček.
* Ďurgulica, i, f. v. Pálení.
* Ďurgulka, i, f. dem. idem.
Ďurica, i, f. linaria, ae, f. Klein. Fringilla linaria Linn. Flachsfink: Tsitsörkej. Grossing. boh. Ďirice. Aliud est Konopka. 2) hirundo riparia, Randſchwalbe, partifetske. Syn. Ďuríček. Laſtowička, která o Ďuri přicházá, boh. Ďiříček. Aliud est Traſořitka.
Ďuríček, čka, m. dem. ex Ďurík: Georgiolus, i, m. parvus Georgius: der kleine (junge)

ge) Georg, Jörgel: Györgyötske, kis György, *vulg.* Gurko, Gurčo, *boh.* Giřiček.

Gurička, i, f. *dem.* ex Gurica.

* Guričko, a, m. *dem.* ex Gurko.

guričkow, a, e, *adj. poss.* Georgioli, parvi Georgii: dem klei nen Georg gehörig, Györgyötskéé, kis Györgyé. *Syn.* gurikow.

Gurik, a, m. *dem.* ex Gur: v. Guriček.

gurikow, a, e, *adj. poss.* v. guričkow.

Gurisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Gur.

guriskow, a, e, *adj. poss. ex praec.* v. gurow.

Ǵurka, i, f. Řeka w Graňsku: Corcoras, *fluvius.* Carnioliae in Savum influens, die Gurg, ein Fluß in Ungarn: korkorasz. *folyó viz.*

Gurko, a, m. *dem.* ex Guro. *Prov.* Čo Gurka nepochopí, temu sa Guro nenaučí: v. Ganko.

gurkow, a, e, *adj. poss.* v. gurikow.

Guro, a, m. apud plebeos pro Gur. 2) v. Kubo. 2. Nro.

gurow, a, e, *adj. poss.* ex Gur, et Guro: Georgii, dem Georg gehörig, Györgyé. *boh.* giřiků. et ůw.

gurski, á, é, *adj.* iurensis, e *Sidon.* beim Berg Jura befindlich: jura hegy melléki. 2) Swatogurski Chotár, Sancto-Georgiense terrenum, Sanct-Georg Chotter, St. Georggrund: Szent-Györgyi határ.

* Ǵutňa, i, f. *Plur. nom.* Gutňe, *gen.* teň: v. Ǵdúla.

* ǵutňowi, á, é, *adj.* v. ǵdúlowi.

* Gutro, a, n. v. Ráno.

* gutro *adv.* v. zitra.

* gutrowi, á, é, *adj.* v. ranňí. 2) v. zitragsi.

† Ǵwalt, u, m. v. Náśilnosť.

† ǵwaltowňe *adv.* v. náśilňe.

† ǵwaltowni, á, é, *adj.* v. náśilní.

* Ǵwarda, i, f. v. Garda.

* Ǵwardian, a, m. v. Kwardian.

* Ǵwardista, i, m. v. Gardista.

* ǵwardistow, a, o, *adj. poss.* v. gardistow.

Ǵzec, a, m. iocosus homo, Schöcker, tréfás ember. 2) v. Bzec.

Ǵzeňí, á, n. iocatio, nis, f. iocus, i, m. lusus, us, m. das Schöckern, Schöckerey, Scherz: tráfálódás, tréfa. 2) v. Bzeňí.

Ǵzička, i, f. iocosa femina, Schöckerinn, tréfás aszszony.

† Ǵzimc, u, m. v. Podwlaček, Podwlak.

* Ǵzimček, u, m. v. Podwlaček.

* Ǵzimf, u, m. v. Podwlak.

* Ǵzimšček, u, m. *dem.* ex seq. v. Podwlaček.

* Ǵzimsek, sku, m. *dem.* v. Podwlacek.

ǵzik sa, il sa, im sa V. I. *imp.* ǵzi sa: iocari, ludere: schöckern, scherzen: tréfálodni, játszani. 2) v. bzik sa.

ǵziwe *adv.* iocose, ludicre: schöckerhaft, scherzhaft, kurzweilig: tréfás. *Syn.* bziwí.

Ǵziwosť, i, f. ludicra (iocosa) proprietas: schöckerhafte Beschaffenheit, tréfás állapot (természet), tréfaság. *Syn.* Bziwosť.

H.

Ha! *interj.* ah! ha! ha! ha, haj, he, ím. 2) i. e. čo? quid? was? mi? mit?

Hab, u, m. v. Habáňí. 2) v. Wlna wodňá.

* **Haba**, i, f. v. Handra. 2) v. Šata.

Haban, a, m. anabaptista, mennonita, ae, m. Wiedertäufer, viszsza-keresztelő. *Syn.* Nowokrsťenec.

† **Haban**, e, m. v. Lobda.

Habančin, a, e, *adj. poss.* anabaptistae *feminae*, der Wiedertäuferinn gehörig, viszsza-keresztelönéé. *Syn.* nowokrsťenčin.

Habaní, á, é, *p. c.* ablatus, raptus collectus, corrasus, a, um: gerafft, zusammengerafft: el-ragadtatott, el-hirgáltt. *Syn.* chwataní, zhabaní.

Habáňí, á, n. raptus, us, m. ablatio, collectio, corrasio, nis, f. das Raffen, Zusammenraffen: el-ragadás, el-hirgálás. *Syn.* Chwatáňí, Pohabáňí, Zhabáňí.

Habanka, i, f. anabaptista *femina*, die Wiedertäuferinn, viszsza-keresztelöné. *Syn.* Nowokrsťenka.

Habanow, a, e, *adj. poss.* anabaptistae viri, dem Wiedertäufer gehörig, viszsza-keresztelöé. *Syn.* nowokrsťencow.

Habanski *adv.* anabaptistice, anabaptistarum more: wiedertauferisch, nach der Art der Wiedertaufer: viszsza-keresztelö módon. *Syn.* nowokrsťenski, pohabanski.

Habanskí, á, é, *adj.* anabaptistas adtinens; anabaptistic[us], a, um: die Wiedertaufer betr[ef]fend, viszsza-keresztelőket [il]lető. *Syn.* nowokrsťenskí.

Habanstwí, á, n. anabaptism[us], atis, n. anabaptismus, i, [m.] anabaptismum, i, n. secta [a]nabaptistarum: die wiedertä[ufe]rische Sekte, új (viszsza-kereszt)elö) vallás, szakadás.

Habanstwo, a, n. *collect.* i. [e.] **Habaňi**, anabaptistae, aru[m], m. pl. die Wiedertäufer, vi[sz]sza-keresztelők.

Habak, bal, bem, V. I. *imp.* hab[al]: auferre, rapere, colligere, corradere: raffen, zusammenraffen: el-ragadni, el-hirg[ál]ni. *Syn.* chwatak, pohabak, zhabak.

* **Habečka**, i, f. v. Handrič[ka]. 2) v. Šatečka.

* **Haber**, bru, m. v. Hrab.

* **Habička**, i, f. v. Habečka.

Habit, u, m. habitus, us, [m.] vestis monastica, sagum c[u]cullatum monachicum: Mönch[s]kutte, szerzetes ruha, habit[us]. *Syn.* mňíšké Rúcho. *Prov.* Habit nerobí Mňíha: vestis no[n] facit monachum, das Kl[eid] macht keinem zum Mönch[e] (Doktor), a' ruha senkit se[m] tészen barátta.

* **Habka**, i, f. *dem.* v. Habečk[a].

† **Habr**, u, m. v. Hrab. *Aliu[d] est* planí Gešeň.

† **Habrí**, n. v. hrabowé Dre[w]wo.

† **habrowí**, á, é, *adj.* v. hrabo[w]wí.

† **Haca**, i, f. v. kúpelná Hertska.

Há-

ček, čku, m. *dem.* uncellus, uncinulus, hamulus, i, m. das Häkchen, Häklein, horgotska, kis-horog. *Syn.* Háčík. 2) fibula vestiaria, das Heftlein, Häftchen: kapotska, kaptsotska, kis kapots. *Syn.* Hakliček, Haklík, Babečka, Babka. *vulg.* Haftlík. *Aliud est* Spinka.

Hachla, i, f. v. Česačka 3. Nro. *Tropice.* Stará Hachla (Baba, Bosorka): vetula anus, senex hecuba: alte Schindmähre, alte Schachtel, ein altes Weib: vén banya.

Hachlár, a, m. v. Česač 2. Nro.

Hachlárčin, a, e, *adj. poss.* v. česačkin 2. Nro.

Hachlárka, i, f. v. Česačka 2. Nro.

Hachlowaný, á, é, *p. c.* v. česaný 3. Nro.

Hachlowáňí, á, n. v. Česáňí. 3. Nro.

Hachlowač, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: v. česač 3. Nro.

Hachlowáwáňí, á, n. v. Česáwáňí.

[H]achlowáwač, al, ám: v. česáwač.

[H]áčiček, čku, m. *dem. ex seq.*

[H]áčik, u, m. *dem.* v. Háček.

Háčki *gen.* Háček, f. *pl.* v. kúpelna Fertuška.

[H]acucha, i, f. v. seq.

[H]acuka, i, f. stola *Cic.* Enn. *Ovid.* tunica (longa), ae, f. vestis talaris (ad talos pertingens): der Rock, ein langes Kleid, das vom Halse bis auf die Knöchel geht; der Talar: hatzoka *Par. Páp.* köntös, bokáig érő hoszszú ruha. *Syn.* Hazucha, Hazuka, dlúhý Kabát, Rúcho (Šata) po Členky, *vulg.* Haruchа.

[H]ad, a, m. serpens, tis, m. anguis, is, m. coluber, bri, m. *Ovid.* colubra, ae, f. *Hor.* ophis: die Schlange, kígyó. — Domácí (domowí, domowňí) Had: coluber *Virg.* coluber domesticus, colubra domestica, coluber Berus *Linn.* Hausschlange, házi kígyó. — Dubowí Had: Drynas Grossing III. p. 376. m. *Virg.* Eichschlange, mak-kígyó. — Dwohlawí (o dwoch Hlawách) Had: Amphisbaena, ae, f. *Plin. H. N.* Schlange mit zwei Köpfen, die vor- und hinterwärts kriecht: két fejü kígyó. — Gedowatí Hád: cenchris, is, m. *Lucan.* prester, coluber prester *Linn.* Bergschlange; verbrannte Schlange: mérges kígyó, vért inditó kígyó, mérges (tarka) gyék. — Hluchí Had (malí, a smrtelňe gedowatí, kterého Ustknutí nezhogitedelné gest): aspis, idis, f. *Cic.* coluber aspis *Linn.* eine Art kleiner giftiger Schlangen, die Otter, Viper: aspis kigyó, siket (mérges marással rothasztó) kígyó. — Krawskí (krawi cicagící) Had: boa, ae, f. *Plin. H. N.* eine Art Wasserschlangen, tehén szopó kígyó. — Rohatí Had: cerastes, ae, et is, m. *Lucan.* aspis cornuta, coluber cerastes *Linn.* et Angvis cerastes *Linn.* eine gehörnte Schlange, szarvas kígyó. — Slepí Had: i. e. Slepiš: caecilia, ae, f. *Colum.* Blindschleiche, kurta vak kígyó. — Strakawí Had: teucrena, scheckige Schlange, tarka kígyó. — Strelčí (*boh.* střílčí) Had: iaculus, i, m. *Lucan.* acontias, ae, m. *Plin. H. H.* Angvis jaculus *Linn.* Schießschlange, kurta kígyó. — Wodňí Had: anguis, natrix, hydrus i, m. *Plin. H. N.* die Natter, Wasserschlange: vizi kí-

kigyó. *Prov.* Wezi Had w Trawe: latet anguis in herba *Virg.* da steckt eine heimliche Gefahr, kigyó fekszik a' bokorban. Hada za Ňádrami (w Pazuse) chowať: angvem (serpentem) in sinu fovere, eine Schlange im Busen nähren, halten, leiden: kigyót tartani kebelében (kebeledben) *Par. Páp.* Ňeceho sa wíc, ňež Psa, a Hada chráňiť, báť: cane peius, et angue vitare (odisse) *Hor.* etwas auf das sorgfältigste fliehen (meiden), szertelen gyülölni. 2) *tropice.* anguis, serpens, callidus (astutus) homo: Schlange, schlauer (betriegerischer) Mensch: hamis ember.

Háďa, aťa, n. iuvenis serpens, eine junge Schlange, fiatal (kis) kigyó, kigyótska. *boh.* Háďe.

Hadač, a, m. autumator, collimator, coniectator, coniector, coniecturator, divinator, augurator, ominator, is, m. Rather, der rathet, Muthmasser: arányozo, ki-(el) találó. *Syn.* Uhadatel, Wihadatel, Zhadatel. 2) ariolus, hariolus, faticinus, fatidicus, divinus, vaticinus, i, m. vates, is, m. Weissager, Wahrsager: jövendölö, jövendö mondó. *Syn.* Weštec, Předpowedač. Črewní (s Črew howadích) Hadač: aruspex, haruspex, extispex, cis, m. Weissager aus Ingeweiden, barom bélnek meg-nézéséböl jövendölö. Ďábelský (z Wnuknuťá ďábelského) Hadač: pythonicus, spiritus pythonicus: der Teuflische Weissager: jövendö mondó lélek. Ptáční (s ptačího Letu, neb Spewu) Hadač: augur, auspex: Weissager aus dem Vogelgesänge, oder Vogelfluge: madár szóból, vagy repüléséböl jövendölö. — Ruční (z Ruk) Hadač: chyromanticus, Weissager aus Händen, tenyér (kéz) néz[é]böl jövendölö. 3) discepta[tor], disputator: Streiter, kötekedö, vetekedö, vetélkedö, [di]sputáló. *Syn.* Dohadowač. rixator, litigator, litig[iosus] (contentiosus) homo: Strei[ter], Zanker: pörlekedö (pör[lekedö], pörpatvarkodó) ember. [*Syn.*] Dohadowač, Odporňík, Z[á]dliwec.

Hadaččin, a, e, *adj. poss.* seq.

Hadačka, i, f. autumatrix, [col]limatrix, coniectatrix, [coniect]otrix, coniecturatrix, [au]guratrix ominatrix, [Rä]therinn, die rathet, [Muth]masserinn: arányozóné, [ki]találóné. 2) ariola, hari[ola], fatidica, fatiloqua, ae, [di]vinatrix, vates, is, f. [Weissa]gerinn, Wahrsagerinn: [jöven]dölöné. *Syn.* Předpowe[dačka], Proročka, Prorokiňa, [Weš]ca, *boh.* Weština. 3) [disce]ptatrix, disputatrix: Strei[te]rinn, kötekedöné, vete[kedö]né, vetélkedöné. *Syn.* Do[ha]dowačka. 4) rixatrix, li[tiga]trix litigiosa (contentiosa) [fe]mina: Streiterinn, Zänke[rinn], pörlekedö aszszony. *Syn.* Dohadowačka, Odporňička, [Zá]dliwá Zenská.

Hadački *adv.* ariolorum [more], weissagerisch, nach Art der [Weis]sager: jövendölö módon. [*Syn.*] pohadački, předpowe[dački], weštecki.

Hadačkí, á, é, *adj.* ario[lorum] (fatidicos) adtinens, weiss[agerisch], wahrsagerisch, die Weiss[ager] treffend: jövendölö, jöv[endö]löket illetö. *Syn.* před[pow]dačkí, weštecki. Hadač[ňí]: v. Hadactwí.

Hadačňa, i, f. aruspicina, ae, f. Weissagersstube, jövendölö szoba (hely).

Hadačňe adv. autumatorie, collimative, coniecturaliter: rathend, muthmassend: arányozva, ki (el) találva. 2) divinatorie, fatidice, ariolando, vaticinando: wahrsagend, weissagend: jövendölve. *Syn.* predpowedačňe, prorokowňe. 3) disputative, disputando, disceptatorie, disceptando: streitig, streitend, disputirend: kötekedve. vetélkedve. *Syn.* dohadowňe. 4) controverse, dubie: zweifelhaft, streitig: kételkedve, kétségessen. *Syn.* pochibňe, sprečňe, spríčňe. 5) contentiose, litigiose, rixose: streitend, streitig, zänkisch, zänkend: pörlekedve, pörölve, pörössen, pör-patvarkodva. *Syn.* dohadowňe, swárliwe, zwadliwe, zwadňe, *boh.* hadrowňe.

Hadační, á, é, *adj.* autumatorius, collimatorius, divinatorius, a, um; coniecturalis, e: rathend, muthmassend: arányozó, ki (el) találó. 2) fatidicus, vaticinus: wahrsagend, weissagend: jövendölö. *Syn.* predpowedaní, prorokowní. 3) disceptatorius, disceptativus, disputativus: streitend, disputirend: disputálo, kötekedö, vetekedö, vetélkedö. *Syn.* dohadowní. 4) liti obnoxius, controversus, dubius; streitig, worüber gestritten wird, zweifelhaft in etwas: pörben forgó, kétséges. *Syn.* pochibní, spreční, spríční. 5) contentiosus, litigiosus, rixosus: streitend, zänkisch, zänkerisch: pör-patvaros, pörlekedö. *Syn.* dohadowní, swárliwí, zwadliwí, zwadní, *boh.* hadrowní.

Hadačow, a, e, *adj. poss.* arioli, divinatoris, vatis: dem Weissager gehörig, jövendölöé.

Hadactwí, á, n. auspicium, augurium, vaticinatio, divinatio, nis, f. mantia, ae, f. mantice, *ces*, f. die Weissagerei, Weissagerkunst: jövendölö tudomány, varasló (josoló) mesterség.

Hádaní, á, é, *p. c.* autumatus, collimatus, coniectatus, coniecturatus, coniectus, divinatus inauguratus, a, um: gerathen, gemuthmaßt: arányozott, ki (el) találtt. *Syn.* uhadnutí, wihadnutí, zhádnutí.

Hádání, á, n. autumatio, collimatio, coniectatio, coniecturatio, divinatio, inauguratio, nis, f. das Rathen, Muthmaßen, die Muthmassung: arányozás, ki (el) találás. *Syn.* Uhádnutí, Wihádnutí, Zhádnutí. 2) ariolatio, auguratio, auspicatio, divinatio, praedictio; vaticinatio; Wahrsagung, Weissagung, das Weissagen, Wahrsagen: jövendölés. Ptáčé Hádání: augurium, avispicium, auguratus, Weissagung aus dem Vogelfluge, madarak szollásából vagy repüléséböl való jövendölés. 2) *Nom. Verb.* ex hádat sa: disceptatio, controversia, lis: der Streit, Disputation: disputálás, kötekedés, vetekedés, vetélkedés. *Syn.* Dohadowání. 4) contentio, rixatio, rixa: das Streiten, Zanken, der Streit, Zank: pörlekedés, pörölés, pör-patvarkodás, öszve-kapás. *Syn.* Dohadowání, Wadení, Wadba, Zwada, Zwadba, *boh.* Hadrowání.

Hádat, al, ám, V. I. *imp. ag.* autumare, collimare, coniectare, coniecturare, conicere,

re,

re, divinare, inaugurare, ominari: rathen, muthmassen: arányozni, ki (el) találni. *Syn.* uhádnút, wihádnút, zhádnut. Hádag, zdaliž to možné gest, číli ne? čo ga mislím: inaugura, fieri ne possit? quod mente concipio *Liv.* rathe, ob es möglich sey? was ich denke: találd-ki, lehetséges dolog-é? a' mit én elmémben forgatok (a' miről gondolkozom). Jné (ostatné) ti hádag. Ostatek twému Powrhu, abis Hádal, necháwám: tu caetera coniicito *Ter.* das übrige sollst du rathen, muthmassen: te a' többit talald-ki. 2) ariolari, augurari, auspicari, canere, divinare, praedicere, vaticinari, wahrsagen, weissagen, vorsagen: jövendölni, elöre meg-mondani. *Syn.* predpowedat, prorokowat, wešťit. *II. rec.* hádat sa o ňegaku Wec z ňekím: disceptare, disputare de re cum aliquo: streiten, mit Worten um etwas disputiren: valami felett valakivel vetélkedni, kötekedni. disputálni. *Syn.* dohadowat sa. 2) certare (contendere, dimicare, pugnare) verbis *Liv.* rixari: streiten, sich zanken: pörlekedni, pörölni, pör-patvarkodni, öszve kapni. *Syn.* dohadowat sa, wadit sa, *boh.* Hadrowati se.

Hádawáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hádawat, al, ám, *freq.* ex hádat. *II. rec.* hádawat sa, *freq.* ex hádat sa.

* Hadbáb, u, m. v. Hadbáw.

* Hadbábeňí, á, n. v. Hadbáweňí.

* hadbábit, il, ím, V. I. *imp.* bab: v. hadbáwit.

* hadbábní, á, é, *adj.* v. hadbáwní.

* Hadbábňica, i, f. v. Hadbawňica.

* Hadbábňík, a, m. v. Hadbáwňík.

Hadbáw, u, m. sericum, i. n. bombyx, icis, f. die Seide, selyem *vulg.* Hadbáb, Hedbáb, *boh.* Hedbáwí.

hadbáwení, á, é, *p. c.* acu pictus, phrygianus *sene.* phrygionius *Plin.* *H. N.* phrygius *Ovid. Virg.* a, um: gestickt, himmel varrott, himesgetett, ki-tüzetett, ki-varrott.

Hadbáweňí, á, n. acupictio, onis, f. phrygionica, ae, f. pictura acus: das Sticken mit Seide, Gold, rc. hím-varrás, selyemmel-varrás. *Syn.* Stepowáňí, Wišiwáňí Hadbáwem (Zlatem, Stříbrem), *vulg.* Hadbábeňí, Štikowáňí, *boh.* Krumplowáňí.

hadbáwit, il, ím V. I. imp. baw: acu pingere, sticken mit Seide, Gold, Silber, rc. hímmel varni, arannyal (ezüsttel, selyemmel) varni. *Syn.* stepowat, Hadbáwem (Zlatem, Stříbrem) wišiwat, *vulg.* hadbábit, hedbábit, štikowat, *boh.* krumplowati.

hadbáwní, á, é, *adj.* bombycinus, sericeus, sericus, holosericus, a, um: seiden, von Seide: selyemi, selymes, selyemből való, *vulg.* hadbábní, hedbábní, *boh.* hedbáwní. Hadbáwní Cerw: v. Hadbáwňík 3, Nro.

Hadbáwňica, i, f. pictrix phrygio acum, acupictrix: Stickerinn, hím-varróné. *Syn.* Štepowačka, *vulg.* Štikerka. 2) negotiatrix bombycina (serricaria), Seidenhändlerinn, selyem árosné, *vulg.* Hadbábňica, Hedbábňica, *boh.* Hedbáwňice. 3) taberna sericaria, Sei-

Seidenhandlung, i. e. Gewölbe dazu: selyem bólt. 4) v. sláďká Hruška.
hadbáwničin, a, e, adj. poss. ex praec. Syn. stepowaččin, vulg. stikerčin.
hadbáwnictwí, á, n. pictura acus, Stickerei, hím-varrás. Syn. Hadbáwení, Štepowání. 2) ars pingendi per acum, ars phrygia: Stickerkunst, hímvarró mesterség. Syn. Štepowactwí, vulg. Štikerstwo. 3) negotiatio sericaria (bombycina), Seidenhandel, selyemmel való kereskedés.
adbáwník, a, m, pictor per acum, acupictor, phrygio, nis, m. Plaut Sticker, hímvarró. Syn. Štepowač, vulg. Štiker. 2) negotiator bombycinus (sericarius), Seidenhändler, selyem áros. vulg. Hadbábník, Hedbábník, boh. Hedbáwník. 3) bombyx, ycis, m. Bombyx mori Linn. die Seidenraupe: selyem lepke. Syn. hadbáwní Čerw.
adbáwníkow, a, e, adj. poss. ex praec. Syn. stepowačow, vulg. stikerow.
Háde, éte, n. v. Háda.
adí, á, é, adj. anguinus, colubrinus, serpentarius, serpentinus, a, um: von (aus) Schlangen, die Schlange betreffend: kígyói, kígyóból-való. Syn. Hadowí. — Hadí Česnak: v. Česnak. — Hadí Gazik: v. Gazik. — Hadi mordowí Koreň: a) Scorzonera, Scorzonera hispanica Linn. hadimord spannielski. Scorzonera officin. Scorzonera humilis Linn. hadi mord menší. Schlangenmord, skorzonéra gyökér. b) wetší, menší: v. Hadowec. — Hadí Ohurek, Hadá Oharka: cucumis anguinus Linn. Schlangengurke, hosszú tekeres ugorka. — Hadí Kameň: Serpentinus ophites, ae, et is, m. Plin. H. N. Schlangenstein, Serpentin: tarka márvány kő. — Hadá Díra: antrum serpentis. Schlangenloch, kígyó lyuk (lik). — Hadá Koža (zložená): exuviae serpentis, der Schlangenbalg, kígyó bör.
† hadi, adj. omn. gen. idem.
Hádka, i, f. aenigma, tis, n. das Räthsel, Räthzel, etwas zu errathen: mese, homályos mondás (beszéd). Syn. Pohádka. Hádku predložiť: aenigma proponere, Räthsel aufgeben: mesézni, mesét mondani, elö hozni. Tropice. To mi ge Hádka: est mihi aenigma, mihi non liquet: das ist mir ein Räthsel, az nékem mese. 2) fabella, ae, f. das Mährchen, Räthsel: mesétske. Syn. Bášeň, Pohádka. 3) disputatio, disceptatio, altercatio, contentio, lis, rixa, controversia: der Streit, Disput, Zank, Gezank: disputálás, kötekedés, vetekedés, pörlekedés. Syn. Hádání, Wadba, Zwada, Zwadba. Prov. Múdrí w Hádce ustúpí: sapientior (prudentior) cedit, der Weise giebt bei jedem Zanke nach, az okossabb enged.
hádkowí, á, é, adj. aenigmaticus, obscurus, perplexus, a, um: räthselhaft, mesés, homályos, értetlen, kétséges. Syn. hádkowití pochibní.
hádkowite adv. aenigmatice, obscure, perplexe: räthselhaft, meséssen, homályossan, értetlenül kétségessen. Syn. pochibňe.
hádkowití, á, é, adj. v. hádkowí.
Hádkowitosť, i, f. aenigma, obscurum, obscuritas, per-

 ple-

plexitas: das Räthselhafte, mese, homályosság, értetlenség. *Syn.* Hádka.

Hadnaš, a, m. Subcenturio, nis, m. Locumtenens, tis, m. Lieutenannt, Hadnagy. *vulg.* Lagdinant.

hadnaščin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *vulg.* lagdinantčin.

Hadnaška, i, f. subcenturionis uxor, Lieutenantinn, hadnagyné. *vulg.* Lagdinantka.

hadnašow, a, e, *adj. poss.* Locumtenentis, Subcenturionis: dem Lieutenante gehörig, hadnagyé. *vulg.* lagdinantow.

hadnašsky *adv.* more Subcenturionis, lieutenantisch, hadnagyossan, hadnagyi módon. *Syn.* pohadnašsky. *vulg.* lagdinantsky.

hadnašský, á, é, *adj.* subcenturionem adtinens, Subcenturionalis, locumtenentialis, e: den Lieutenant betreffend, hadnagyi, hadnagyot illetö. *vulg.* lagdinantský.

Hadnašstwí, á, n. locus (munus, officium) Subcenturionis, Locumtenentiatus, Subcenturiatus, us, m. Lieutenantsstelle, hadnagyság, hadnagyi tiszt. *vulg.* Lagdinantstwo.

Hadowec, wca, m. Zelina *a*) wetší: colubrina Polygonum, bistorta *Linn.* ae, f. die Schlangenwurzel, Natterwurz, kígyó-fü. *Syn.* hadí koreň. *b*) menší, neb planí. *vide* Hádlík, Hádlíček, *Syn.* hadula. 2) lúční Hadowec: v. Cesnak.

hadowí, á, é, *adj.* v. hadí. 2) anguinus, tortuosus, sinuosus, a, um: schlänglich, kígyó-formáú. *Syn.* hadowitý, zakrútený.

hadowitý, á, é, *adj.* v. hadowí 2. Nro.

† Hadrowáňí, n. v. Hádáňí ... Nro.

† hadrowati se, owal se, ... (i) se: v. hádať sa 2. Nro

† hadrowňe *adv.* v. hadaťňe ... Nro.

† hadrowní, á, é, *adj.* v. hadaťní 5. Nro.

Hadzač, a, m. proiector, ... brator, is, m. Werfer, ... hagyító. 2) v. Hadzačňík.

hadzací, á, é, *adj.* proiectilis missilis, e: zum Werfen ... lich, hagyító, hagyítani (... gyigáláshoz) való. *boh.* hazecí. Hadzací Šíp, hadzací Zbroj (*boh.* hazecí Zbraň) (*apud Romanos*), hasta, tragula, ae, f. *Caes. Liv.* ... spieß, Art von Geschoß: ... (horgas) dárda. — Hadzací Kopia: *a*) aesum (gesum, gessum), i, n. *Caes. Vir...* bipennis, is, f. *Virg. Plin. H. N.* Partisane, französ... Jägerspieß, eine Art leichten Geschosses, oder Wurfspießes, (and... zweischneidige Art): hegyes *nyilnak neme.* *b*) i. e. Ošt... pec končití (*boh.* Ošt... catí) kterím sa hodňe ... ge: verutum, i, n. ... Spieß Wurfspieß: vasas dárda kopia. — Hadzacá malá ... kerka: sparus, i, m. sparum, i, n. *Nep. Sallust.* ... Speer, Wurfbeil: lántsa ... gonyos dárda. *Syn.* Šwagerka, Šwagľarka, Šwančarka ... Šwančarka. Hadzacá Sek... ka na Remeni: aclides, ... f. aclis, idis, (aclys. aclydis) f. *Virg.* Wurfbeil mit Riemen ... eine Art kleiner Wurfspieße: ... lövö fegyver, nyil.

Hadzačka, i, f. funda, ae. ... *Liv. Terr.* die Schleuder, ... rittya. *Syn.* Fungačka, ... čalka, Kuša, Luk, Ob... *boh.* Hazečka, Lučiske, Pra...

Dr...

Drewená Hadzačka, s kteregžto welikím Kameňem hádžú: lithobolus, die Steinschleuder, mesterséges (okossan tsináltt) fa-szerszám (találmány), mellyel nagy köveket hánynak.

Hadzačňík, a, m. funditor, oris, m. *Caes.* fundibulator, is, m. *Veget.* qui fustibalis lapides iacit; funditularius, fundibularius, i, m. der Schleuderer, (die Schleuderer gehörten unter die leichten Truppen): parittyás, parittyával vívó. *boh.* Prakowník. Hadzačňíci tu Stranu Hlawi weľmi, raňili, na kteru cílili, a meríli: funditores vulnerabant, quem locum destinassent capitis: die Schleuderer trifften, und verletzten den Kopf eben an der Seite, darauf sie gezielt haben: a' parittyások (parittya vívók) azon a' helyen találták-meg parittyájokkal az ember fejét, a' hová arányoztak, arányzottak.

Hádzaní, á, é, *p. o.* iactus, coniectus, proiectus, missus, vibratus, a, um: geworfen, hagyigáltt, hajgáltt, hagyitott, hányattatott, hánytt, dobott, vetett, vettetett. *boh.* házen.

Hádzáňí, á, n. iactus, missus, us, m. iaclatio, iaculatio, proiectio, missio, vibratio, nis, f. die Werfung, das Werfen, z. B. der Steine: hagyigálás, hagyitás, hajgálás, hányás, dobás, vetés. *Syn.* Hoseňí, *boh.* Házeňí, Metáňí. 2) Hádzáňí za ňekím, po ňekem: iaculatio, petitio, proiectio: das Werfen nach Jemanden, valaki után való hagyitás, dobás. *boh.* Házeňí.

Hádzať, dzal, dzem, V. I. *imp.* Hadz: iacere, iactare, coniicere, iniicere, proiicere, iaculari, mittere, vibrare: werfen, z. B. Steine: dobni, hagyigálni, hányni, dobálni, vetni, el-vetni. *Syn.* Hosiť, *boh.* házeti, metati. Sem a tam hádzať (*boh.* zmítat), i. e. prehadzowať: hinc inde proiicere, hin und her werfen, ide 's tova hányni, vetni. Beťach ho hádže: phrenesi laborat, er ist mit Hirnwuth behaftet, a' nyavalya bántya (töri) ötet. 2) na nečo hádzať: iaculari rem, petere rem iaciendo: an etwas werfen, z. B. mit Steinen: valamire hajgálni. Na ňekoho kameňí (kameňím) hádzat: petere aliquem lapidibus *Virg.* auf einen (nach einem) mit Steinen werfen, valakire kövel hajgálni. 3) za ňekím, po ňekem hádzat: iaculari (petere, impetere) aliquem iaciendo: nach einem werfen, valaki után hajgálni, valakit meg-dobni. *II. rec.* hádzať sa, et sebú: se agitare (versare, vibrare in omnes partes) agitare, vibrari: sich stark bewegen, sich (hin und her) werfen: hángolódni, hánykolódni, hányni (vetni, minden felé forgatni) magát, le-heveredni. *boh.* házeti se et sebú, metati se. Po Zemi po Tráwe sa hádzať: se in terram (humi), in herbam abiicere *Plin.* sich auf den Boden, auf das Gras werfen: földre, pázsitra le-heveredni. 2) exsilire, prosilire, erumpere: aufspringen, in die Höhe springen: ki-szökni, ki-ugrani. 3) spicari, spicas emittere: schoßen, Aehren bekommen: kalászt (fejet) hányni. *boh.* metati se.

Hadzateľ, a, m. v. Hadzač.

Hádzáwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq. *boh.* Metáwáňí.

Hádzáwať, al. ám, *freq.* ex

had-

hádzat *boh.* metáwati. *II. rec.* hádzáwat sa, *freq. ex* hádzat sa *boh.* metáwat sa.

Hadžír, *a,* m. sagax (penetrantis ingenii) homo, ein scharfsinniger Mensch, éles elméjű (valamit hamar által értő, fel-találó) ember. *Syn.* ostrowtipní Člowek. 2) satelles, itis, m. Soldat, hadsér, hatzér *Par. Páp. Syn.* Hagduk, Wogák.

* Háfáňí, *á,* n. v. Šćekáňí.

* háfat, fal, fem, V. I. *imp.* háfag: v. šćekat.

* Hafira, i, f. *Plur. nom.* Hafiri, *gen.* fir: v. Borowka.

* hafirowí, *á, é, adj.* v. borowkowí.

* Hafkáňí, *á,* n. v. Šćekáňí.

* hafkat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. šćekat.

* Hafkáwáňí, *á,* n. v. Šćekáwáňí.

* hafkáwat, al, ám, v. šćekáwat.

† Hafowáňí, n. v. Slušnosť' Swedčeňí, Swedčnosť'.

† hafowati, owal, ugi (u): v. slušat, swedčit.

Hág, *a,* (*boh.* e), m. lucus, i, m. *Cic. Liv.* Der Hain, der einer Gottheit geheiligte Wald: berek, szentelt berek. *Par. Páp. Syn.* swatí (modlářskí) Les, swatá Chrast. 2) sylva, ae, f. nemus, oris, n. der Wald, die Waldung, erdő, liget erdő. *Syn.* Hora, Les, Lesina. Borowí, bukowí, dubowí, gedlowí, smrekowí Hág: v. Bor, Bučina, Dubina, Gedlina, Smrečina. Černí Hág: sylva hircina (martiana), Harzwald, Schwarzwald, fekete erdő. Česki Hág (Les): sylva gabreta vel hyrcinia: Böhmenwald, tseh-erdő. Seční (kterí sa seká, rube) Hág, *boh.* mitní Les, kterjž se mýtí: sylva caedua Hauwald, szabad (vágó) erdő vagó hely. *Syn.* Seč. Swe (modlářskí) Hág: v. Hág Nro. Weselí (rozkošní) Hág nemus, tempe *plur.* neut. *Hor. Ovid. Virg. Liv.* wald, vigasságos erdő. W natí (skalnatí) Hág: salt us. m. *Caes. Nep.* gebirg Wald, waldiges Gebirge: hegy (köszikllás) erdő. Husti (husťení) Hág: v. Húšť. Pa wní Hág: saltus pascuus *Pa dect.* Waldung, worin weidet, Viehtrift: legelő erdő Wrchi a Háge: montes, s tusque *Iustin.* Háge pasti (lesňé Paše) lúbá: salti sylvestribus delectantur. *Va* Nech w prázních Hágoch p saltibus in vacuis pasca *Liv.* — Z Hága, a z ho wihadzugú: de saltu, groque deiicitur *Cic.* W Hágoch (w Lesoch, w Horách) sme zimowali, Zimu strávili hyemem in sylvis toleravimus *Plin.* in den Wäldern haben den Winter zugebracht, az erdőkben teleltünk, tűrtük a téli hideget. *Prov.* Do Hága Drewo wozit, a do Dunag Wodu nosit: v. Dunag.

* hag, *interj.* v. heg.

* Hagčár, *a,* m. v. Honec.

* hagčárčin, *a, o, adj. poss.* hončičin.

* Hagčárka, i, f. v. Hončica.

* hagčárow, *a, o, adj. poss.* honcow.

Hágček, *u,* et gečku, m. dem. ex Hágek.

Hagcuk, *u,* m. effictio in metallo; effusorium, effus i, n. effusio, nis. f. effus us, m. der Abguss, Abbildung in Metall: ki-ábrázolás, ki formálás az értzben. *Syn.* láti, Wiobrazeňí na Kow

Háj.

agdákání, á, n. v. Márněňí.
agdákat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. márnit. *Hinc compositum* prehagdákat. Co Otec zebral (stístal), to Sin prehagdákal (premárňil, prepil): v. Sin.
agdelberek, rku, m. Heidelberga, Budoris, *Civitas in Comitatu Palatini*: Heidelberg: Hajdelberga *város*.
Hagdelberk, rku, m. idem.
agduččin, a, e, *adj. poss.* ex Hagdučka.
Hagduch, a, m. v. Hagduk.
hagduchow, a, e, *adj. poss.* v. hagdukow.
agdučka, i, f. satelles, itis, f. *Nep. Liv.* haidonis coniux (*vulg.* haidonissa): die Heiduckinn, hajduné, *vulg.* Hagdúška. 2) — Pedestris militis uxor, Infanteristinn, Tollpatschinn, gyalog katonáné, hajdúné. 3) v. Drábka.
agdučki *adv.* more satellitum (satraparum, haidonum), heiduckisch, hajdú módon. *Syn.* pohagdučki, *vulg.* hagdúški. 2) more pedestrium militum, infanteristisch, tollpatschisch, gyalog katona módon. 3) v. drábski.
agdučki, á, é, *adj.* satellites (haidones, satrapas) adtinens; haidonicalis, e; hajdonisticus, a, um: heiduckisch, die Heiducken betreffend: hajdúi, hajdúkat illetö. *vulg.* Hagdúški. Hagdučki Tanec: i. e. Hagdukowáňí, Krepčeňí: satellitum saltus, penes terram demisso corpore institni solitus: Heiduckentanz, hajdú tántz. 2) pedites milites adtinens, die Infanteristen betreffend, gyalog katonákot (hajdúkat) illetö. *Syn.* pechotňički. 3) v. drábski.
agductwí, á, n. haidonis (satellitis) conditio, haidonatus, us, m. Heiduckšstelle, hajdúság, hajdú állapott. *Syn.* Hagdukowáňí. *vulg.* Hagdušstwo. 2) v. Drábstwí.
Hagductwo, a, n. *collect.* i. e. Hagduci: haidones, satellites, satellitium, satrapae: die Heiducken, hajdúk, hajdú sereg. *vulg.* Hagdušstwo. 2) pedites milites, peditatus, copiae pedestres: Infanterie, Fußvolk: gyalogság, gyalog katonaság. *Syn.* Pechota, Pechotňici.
Hagdúk, a, m. satelles, itis, *Nep. Liv.* satrapa, ae, m. Heiduck, hajdú. *vulg.* Hagduch, 2) pedester (pedestris, expeditus, pedes) miles, veles, itis, m. Infanterist, Füßler, Tollpatsch: gyalog katona, hajdu. Bakančoš, Pechotňík, peší Wogák, Pechúr, Talpač. 3) v. Dráb.
Hagdúkow, a, e. *adj. poss.* satellitis, satrapae, haidonis: dem Heiducken gehörig, hajdúé. *vulg.* hagduchow. 2) pedestris militis: dem Infanteristen gehörig, gyalog katonáé, hajdúé. *Syn.* bakančošow, pechotníkow, pechúrow, talpačow. 3) v. drábow.
Hagdukowáňí, á, n, v. Hagductwí 1. Nro. 2) v. hagdučkí Tanec.
hagdukowat, kowal, kugem V. I. *imp.* kug: satellitem (haidonem, satrapam) agere, ein Heiduck seyn, hajdúskodni, hajdúnak lenni. *Syn.* Hagdukem bit. 2) peditem militem esse, ein Infanterist seyn, gyalog katonának lenni. 3) satellitum (haidonum) saltum saltare, heiduckisch tanzen, hajdú tántzot tántzolni. *Syn.* krepčit, od Zemi tancowat. 4) v. drabowat.

* hag-

* hagdušcin, a, o, adj. poss. v. hagdučcin.
* Hagduška, i, f. v. Hagducka.
* hagdušti adv. v. hagducki.
* hagduškí, á, é, adj. v. hagducký.
* Hagdustwo, a, n. v. Hagductwí. 2) v. Hagductwo.

Háček, gku, m. dem. sylvula, ae, f. nemusculum, i, n. das Wäldchen, Wäldlein: erdötske, ligetetske. Syn. Hágíček, Hágík.

hágený, á, é, p. c. defensus, a, um: vertheidigt, védelmezett, védelmeztetett, oltalmaztatott. Syn. bráněný, chráněný. 2) custoditus, servatus; gehütet, bewacht, geschützt: örzött, öriztetett, fen-tartatott. Syn. strahowaný, zadržaný. 3) curatus, gepflogen, gewartet; szolgáltatott, apolygatott. Syn. posluhowaný, wisluhowaný. 4) interdictus, inhibitus, prohibitus, prohibititius: verboten, tiltatott tilalmaztatott. Syn. zakázaný.

Hágení, á, n. defensio, tuitio, nis, f. Vertheidigung, védelmezés, oltalmazás. Syn. Bránění Chránění. 2) servatio, tuitio, custodia: das Hüten, Bewachung, Bewahrung: örzés. Syn. Strahowání, Zadržání. 3) curatio, cura; die Pflege, Abwartung, Besorgung, das Pflegen; gondviselés, apolygatás. Syn. Posluhowání, Wisluhowání. 4) inhibitio, interdictio, prohibitio: Verbietung; tiltás, tilalmazás. Syn. Zakázaní, Zakazowání.

Hágíček, čku, m. dem. ex seq.

Hágík, u, m. dem. v. Háček.

hágit, il, ím, V. I. imp. hag: defendere, defensare, tueri, tutari: vertheidigen, wieder Jemanden: védelmezni valakit valaki ellen. Syn. bránit, chránit. Welice hágil: ma vi defendere Hor. mit[illegible] len Kräften vertheidigen, [illegible] den ki-telhetö erövel v[illegible] mezni. 2) custodire, ser[illegible] tueri: hüten, Achtung [illegible] bewahren, z. B. das Hau[illegible] rizni, örzeni. Syn. strahow[illegible] Pozor dat na něco, w[illegible] wat, boh. hlídati. 3) cu[illegible] fovere: pflegen, warten; g[illegible] gyát viselni valaminek [illegible] posluhowat, wisluhowá[illegible] něco Starost' mat. boh. dati. 4) arcere, inhibere, [illegible] hibere, interdicere, [illegible] verbieten, tilalmazni, [illegible] nem engedni. Syn. za[illegible] zakazowat, zbraňowat. [illegible] ku hágit: prohibere p[illegible] die Wiesen verbieten, [illegible] tilalmazni. II. rec. hági[illegible] se defendere, tueri: [illegible] theidigen, védelmezni ([illegible] mazni) magát. Syn. [illegible] sa, chránit sa. Před [illegible] sa hágit: causam dic[illegible] coram iudicio defende[illegible] vor dem Gerichte vertheidige[illegible] ügyét elö mondani, [illegible] elött magát vedelmezni. [illegible] versari: contrariari, [illegible] re, resistere, reniti, [illegible] nare: widerstehen, sich [illegible] setzen, widerwärtig seyn: [illegible] állani, ellene tusakod[illegible] lenkezni. Syn. proti[illegible] 3) cavere, vitare rem, [illegible] re sibi a re; sich hüte[illegible] etwas, Jemanden: v[illegible] (valamitöl) tartani, [illegible] gát, valakit (valamit) [illegible] ni, el-mellözni. Syn. [illegible] howat sa něčeho (ně[illegible] chránit sa proti něčem[illegible] komu). Hágím sa p[illegible] gím Wrchním: co[illegible] superioris mei caveo, [illegible] mich vor meinem Obern, [illegible] löm az elöljárómat.

Hagjwáňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.
hagjwat, al, ám, *freq.* ex há-giť. *boh.* hlídáwati *II. reo.*
hagjwat ſa: *freq.* ex hágiť ſa.
Hagloček, čku, m. *dem.* gurgustiolum *Apul.* tuguriolum *Cic.* casula, ae, f. das Weinhüttchen = hüttlein: kunnyótska, *Syn.* winohradſká Búdka (Kolibka). *vulg.* Hagloſek.
* Hagloch, u, m. v. seq.
Haglok, u, m. tugurium, gurgustium, i, n. *Cic.* casa, attegia, ae, f. *Juvenal.* Weinhütte, kunnyó. *Syn.* winohradſká Búda (Koliba), *vulg.* Hagloch, *boh.* Ruta.
* Hagloſček, u, m. *dem.* v. Hagloček.
* Hagloſek, ſku, m. *dem.* idem.
hágnatí, á, é, *adj.* nemorosus, saltuosus, sylvosus, a, um; sylvester, tris, tre: waldig, erdös, berekes, berkes. *Syn.* hornatí, leſnatí.
Hágní, ého, m. v. Horár. 2) v. Hágník.
hágni et hágňí, á, é, *adj.* sylvester, tris, tre; in sylva reperibilis, nemoralis, e; sylvaticus, a, um; sylvam adtinens: wäldig, im Walde befindlich, den Wald betreffend, dahin gehörig: erdei, bereki, erdöben található, erdöt illető, erdöhez (berekhez) tartozandó. *Syn.* čo w Hági (w Leſi) geſt k Náleznutí, tam patricí, horní, leſní, leſňí. Hágní Pán: v. Horár. Hágná Miſ: v. horná Miſ sub horní. Hágná Obluda: v. Chlupáč 3. Nro.
Hágňica, i, f. i. e. hágná Bohiňa: v. Diana.
hágňiččin a, e, *adj. poss.* ex seq.
Hágňička, i, f. custos *femina,* v. g. domus, pecoris, etc. die Hüterinn, welche etwas hütet, oder bewachet: örzőné. *Syn.* Chráňička, Hagitelka, Opatrowňička, Warowňica, *boh.* Hlídačka. 2) campi custodis uxor: Feldhüterinn, mező tsősz felesége, tsőzné. 3) coniux vinearum custodis, Weinhüterinn, szölö-pásztorné, tsőzné. 4) v. horárka.
hágňicki *adv.* more custodum, hüterisch: nach Art der Hüter: tsöz (örzö) módon. *Syn.* pohágňicki.
hágňickí, á, é, *adj.* custodialis, e; custodes adtinens: hüterisch, die Hüter betreffend: örzöi, tsözi, örzöket (tsözöket) illető.
Hágňictwí, á, n. custodiatus, us, m. conditio custodis: Hütersppflicht, Hütersstelle, Hüterei: örzöi (tsözi) állapot, őrzőség, tsözség.
Hágňík, a, m. custos, dis, m. v. g. domus, pecoris, pratorum: Hüter (Hutmann), z. B. des Hauses, Viehes, Feldes, rc.: örzö. *Syn.* Chranec, Hagitel, Hágní, Opatrowňík, Warowník, *boh.* Hlídač. Wčelní Hágňík, v. Wčelár. 2) campi (ruris, agrorum) custos: Feldhüter, tsöz. 3) custos vinearum (promontorii), Weinhüter, szölö pásztor, tsöz. 4) v. Horár.
hágňíkow, a, e, *adj. poss.* custodis, dem Hüter gehörig, örzöé, tsözé.
* Hagoſ, a, m. v. Lodňík.
* hagoſčin, a, o, *adj. poss.* v. lodňiččin.
* Hagoſka, i, f. v. Lodňička.
* hagoſow, a, o, *adj. poss.* v. lodňíkow.
* hagoſſki *adv.* v. lodňicki.
* hagoſſkí, á, é, *adj.* v. lodňickí.
* Hagoſſtwí, á, n. v. Lodňíctwí.

* Ha-

* Hagoſſtwo, a, n. idem.
* Hagow, u, m. v. Lod.
* Hagowáňí, á, n. v. Loděňí.
* hagowat ſa, gowal ſa, gugem ſa, V. I. *imp.* gug ſa: v. lodit ſa.
* Hagowček, a, m. *dem.* v. Lodička.
* Hagowek wka, m. *dem.* v. Lodka.
* hagowňí, á, é, *adj.* v. lodňí.
* hagowňíččin, a, e, *adj. poss.* v. lodňiččin.
* Hagowňičeňí, á, n. v. Lodňičeňí.
* hagowňičit, il, ím, V. I. *imp.* ňič: v. lodňičit.
* Hagowňička, i, f. v. Lodňička.
* hagowňicki *adv.* v. lodňícki.
* hagowňicki, á, é, *adj.* v. lodňicki.
* Hagowňictwo, a, n. v. Lodňictwí.
* Hagowňík, a, m. v. Lodňík.
* hagowňíkow, a, o, *adj. poss.* v. lodňíkow.
* Hagſek, ſka, m. v. Marnotratňík.
* Hagtman, a, m. v. Kapitán.
* hagmančin, a, o, *adj. poss.* v. kapitánčin.
* Hagtmaňeňí, á, n. v. Kapitáňeňí.
* hagtmaňit, il, ím, V. I. *imp.* kapitáňit.
* Hagtmanka, i, f. v. Kapitánka.
* hagtmanow, a, o, *adj. poss.* v. kapitánow.
* hagtmanſki *adv.* v. kapitánſki.
* hagtmanſkí, á, é, *adj.* v. kapitánſkí.
* Hagtmanſtwo, a, v. Kapitánſtwí.

haha! *interj. ridentis*: ha! haha! ha, he. 2) *interj. approbantis*: imo, quidni: ja, haha, igen-is. *Syn.* ano, iwéimi.

Hak, u, m. v. železná Brána na Bráňeňí.

Hák, u, m. uncus *Liv.* hamus *Cic.* i, m. der Hacken, horog. *boh. etiam* Ślím. 2) contus uncinatus, Schlackenhaken, horgas tsáklya. *boh.* Ślakenhák. Búrací Hák (w Čas Ohňa potrební): uncus incendiarius, hama, ae, f. *Plin. Ep.* harpago, onis, m. *Caes.* Feuerhaken, Sturzhaken, Haken um etwas an ſich oder nieder zu reiſsen: horog, mellyel eszterhát rántnak, tsáklya. *boh.* Ślamhak. Dweragní (dweraní) Hák, na kterem Dwere wiſá, i. e. Skažega, *boh.* Stežege: cardo, inis, m. *Virg. Plin. H. N.* die Angel, Thürangel: ajtó-sark. Lodňí (Hagowní, Hagowí) Hák: v. Kotwica. Wážkowí Hák, čo na Wáze (Wážkách) biwa: uncinus, i. m. *Apul.* Wagehaken, Haken an der Wage, Haken, Widerhaken: font (serpenyő) mérő horog. 3) v. Hamowňík. 1. Nro. 4) *tropice* dubitatio, nis, f. Bedenklichkeit, Haken, tropiſch: kételkedés, kétség. Ge w tom weľkí Hák: res habet dubitationem; hic res haeret: hier hackt es, es hat einen Haken: kételkedés van a' dologban.

Haklíček, čka, m. *dem.* ex seq.

Haklík, u, m. v. Háček 2. Nro.

háklíwe *adv.* zdrahawe.

hákliwí, á, é, *adj.* v. zdrahawí.

Hákliwoſt, i, f. v. Zdrahawoſt.

hakowaní, á, é, *p. c.* uncatus *Coel. Aur.* hamatus *Cic.* a, um: einwärts gebogen, gekrümmt, mit Haken, oder Angeln verſehen, hakig gemacht, hakig,

kig, hakenförmig, angelförmig: horgas, horgasíttatott.

Hakowáňí, á, n. hamatio, uncatio, uncinatio, nis, f. das Hakigmachen, horgasítás.

Hakowati, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: hamare *Cic.* uncare, uncinnare: hakig machen, mit Haken, oder Angeln versehen: horgasítani.

† Hakowati, owal, ugi (u), v. bráňit železnú Bránú.

Hakowí, á, é, *adj.* unco (hamo) instructus, hamatus, uncinatus *Cic.* uncinus *Paulin. Nol.* uncus *Ovid. Virg.* a, um: hakig, häkelig, eingebogen, gekrümmt, krumm, mit Haken versehen, Haken oder Widerhaken habend: horgos, kajmatsos, tsáklyas. *Syn.* hakowití. Hakowá Cehla: v. Škridlica. 2) *tropice*, anceps, dubius, a, um: bedenklich, z. B. Sache: kétséges. v. Hák 4. Nro.

Hakowite *adv.* uncate, uncinate: hakig, häkelig: horgossan, kajmatsossan.

Hakowití, á, é, *adj.* v. hakowí.

Hakowitosť, i, f. uncinata (unca) conditio, häkelige (hakige) Beschaffenheit, horgosság, horgos állapot.

Hakowňík, a, m. hamator, uncinator, is, m. Hakigmacher, der etwas mit Haken, oder Angeln versieht, hakig macht: horgasító.

Hála, i, f. Mesto w Ríši: Hala (Halla), ae, f. v. g. Saxonum, aut Magdeburgica: Hall, Halle, eine Stadt, z. B. im Magdeburgischen; auch hat man mehr Städte dieses Namens: Hála, *város.*

Halaburda, i, f. *usitat. pl.* Halaburdi.

Halaburdár, a, m. v. Tarmaĺňík.

Halaburdarčin, a, e, *adj. poss.* v. tarmaĺňičin.

Halaburdáreňí, á, n. v. Tarmaĺňictwí.

Halaburdárik, il, ím, V. I. *imp.* dar: v. tarmaĺik.

Halaburdárka, i, f. v. Tarmaĺňica.

Halaburdárow, a, e, *adj. poss.* v. tarmaĺňíkow.

Halaburdárski *adv.* v. tarmaĺňicki.

Halaburdárskí, á, é, *adj.* v. tarmaĺňický.

Halaburdárstwí, á, n. v. Tarmaĺňictwí.

Halaburdi *gen.* burd, f. *pl.* scruta, orum, n. *pl. Hor.* Trödel, Trödelkram, Trödelwaare; alte, abgenutzte, halbzerbrochne Dinge, z. B. altes Eisen, altes Gerümpel, Hausgeräth, etc. zsib vásárra-való roszszas, szakadozott, törött, viseltt, kopott marha, eszköz, ó szerszám, ó szer. *Syn.* Tarmak, staré Súchi (Stéchi). *boh.* Haraburdi.

† Halafance, *gen.* cú et cúw, m. pl. v. Dar, Milosť hledagicí.

Halaparda, i, f. bipennis, is, f. *Virg. Plin. H. N.* securis romana: die Hellebarde, Hellebarthe, Hellepart; eine zweischneidige Axt: két élü (két szárnyú, két tollú) dárda, *boh.* Halapartna.

Halapardňík, a, m. satelles bipenni instructus, Trabant mit einer Hellebarde versehen, dárdás darabant. *boh.* Halapartňík.

Halapardňíkow, a, e, *adj. poss.* satellitis bipenni instructi, dem mit einer Hellebarde versehenen Trabante gehörig, dárdás darabanté. *boh.* halapartňíkú, et úw.

† Ha-

† Halapartna, i, f. v. Halaparda.
† Halapartník, a, m. v. Halaparďník.
† halapartníků et kůw, owa, owo *adj. poss.* v. halapardníkow.
Halberstat, u, m. Pheugarum, Herbypolis, *Civitas Germaniae*: Halberstadt: Halberstát, *német város*.
Halberstatčan, a, m. Cheruscus, Herbypolitanus, i, m. Grazländer bei Halberstadt, Cheruzsiai ember (lakos). *Plural. Nom.* Halberstatčani (*boh.* Halberstatstí): Cherusci, orum, m. plur. Grazländer, eine Station Deutschlands in der Gegend von Braunschweig, Lüneburg: Cheruzsiaiak, cheruzsiai emberek (lakosok).
halberstatčančin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Halberstatčanka, i, f. Cherusca, Herbypolitana, ae, f. Grazländerinn bei Halberstadt, cheruzsiai aszszony.
Halberstatčanow, a, e, *adj. poss.* ex Halberstatčan.
† Halcion, a, m. v. Ledňáček.
† Halda, i, f. v. Stos.
† Haldečka, i, f. v. Honcula.
† haldecký, á, é, *adj.* v. wandrowní, nepoctiwý. Haldecká Kurwa: v. Honcula.
Halena, i, f. *a*) Krátká, gaźo Dolomán: tunica gausapina, sagum rude (villosum), gausapa brevis: ein kurzer ungrischer Rock aus einem rohen Tuche, für die Männer: kankó-szokmány, szür-dolmán. *Syn.* Hunka, Kabaňica. *b*) dlúhá: gausape, is, et gausapum, *Par. Páp.* cilicium, *Cic.* i, n. crassus et villosus pannus; amphitapa, baeta, gausapina (*scil.* paenula, vestis) *Martial.* gausapa *Hor. Ovid.* laena, symbollota, stola, ae, f. grobes härenes Tuch, Kotze, eine Decke, aus groben Faden oder Ziegen, ein langer ungrischer Rock für die Männer aus einem rohen und weißen Tuche: vastag (szőrös) posztó, szőr-ruha, szür, hoszszú szür, szür-tsuha, szukmány, tserge *Pár. Páp. Syn.* grobowatí (hrubé, tlusté, kudlaté, wolasté) Sukno, Guba, Guba, Gubica, Sirica, Huňa, *boh.* Gúňe, Žíňe.
Halenár, a, m. gausaparius, gausapiarius, i, m. Kepenschneider Halenaschneider: szür (kemény) szabó *Par. Páp. vulg.* Kabaňičár.
halenárčin, a, e, *adj. poss.* gausapariae, gausaparii coniugis: der Kepeneschneiderinn gehörig, szür szabónéé. *vulg.* kabaňičárčin.
Halenáreňí, á, n. v. Halenárstwí. *vulg.* Kabaňičáreňí.
halenárit, il, ím, V. P. impnar: gausaparium agere, esse: ein Kepeneschneider seyn, szür szabó mesterséget űzni, szür - szabónak lenni. *vulg.* kabaňičárit.
Halenárka, i, f. gausaparia, gausapiaria, ae, f. gausaparii consors: die Kepeneschneiderinn, szür szabóné. *vulg.* Kabaňičárka.
halenárow, a, e, *adj. poss.* gausaparii: dem Kepeneschneider gehörig, szür szabóé. *vulg.* kabaňičárow.
halenárský, á, é, *adj.* gausaparius, a, um; gausaparios adtinens: die Kepeneschneider betreffend, szür - szabói, szür szabókat illető. *vulg.* kabaňičárský. Halenárská Ulica: gausaparia platea, Kepeneschneidergasse, Halenergasse: szür szabó útsza.

Halenárſtwí, á, n. opificium gausaparium, die Halenaſchneiderei, Kepeneſchneiderei: szür szabó mesterség, szür szabóság. *vulg.* Rabaňičárſtwo.
halenatí, á, é, *adj.* gausapatus *Senec.* baeticatus, a, um: mit rohem Mantel (mit Halena) bekleidet, szürös, szakmányos *Par. Pdp.*
Haleněčka, i, f. *dem.* ex seq.
Halenka, i, f. *dem.* parvum gausape, gausapula, ae, f. gausapulum, i, n. ein Röckchen aus einem rohen, und weiſſen Tuche: szürötske, kis szür. *vulg.* Rabaňička.
halenowí, á, é, *adj.* cilicinus, gausapinus, a, um: aus grobem härenem Tuche: szür-posztóból-való. *Syn.* huňowí, *boh.* žíňenní.
Halič, a, m. Gáts, *arx Comitatus Neogradensis:* Halitſch, Gáts, *Neográdi vár.*
haličan, a, m. Gatsiensis homo, ein Halitſcher, gátsi ember.
haličanťin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
Haličanka, i, f. Gatsiensis femina, eine Halitſcherinn, gátsi aszszony.
Haličanow, a, e, *adj. poss.* ex Haličan.
† Halik, e, m. v. Babka 2. Nro.
† Halla solňí: v. Baňa (Studňa) solňá.
† Hallik, e, m. v. Babka 2. Nro.
† Haltir, u, m. v. Ribňík.
† Haluſčečka, i, f. v. seq.
Haluſčička, i, f. *dem.* diphtongulus, pastillus (cibarius), i, m. das Knöbelchen, Klößchen, Klößlein zum Eſſen: tsuszátska, tsuszkótska. *boh.* Knedlíček. Ribacé (z Ribi) Haluſčički: globuli (pastilli) e pisce, Fiſchklöße, hal-tsuszátska.
Haluſka, i, f. diphtongus, pastillus (cibarius), i, m. Knödel, Kloß zum Eſſen, runde (rundliche) Maſſe tsusza, tsuszkó, gombóltz. *boh.* Knedl. Černopečenkowé (gaterňé) Haluſki, pastilli hepatici, Leberklöße, máj tsuszkó, gomboltza. *boh.* gaterňí knedlíki. Krupičné Haluſki: pastilli polentarii, Grützklöße, dara-tsuszko. Maſqwé (z Maſa) Haluſki: pastilli carnei Fleiſchklöße, hús-tsuszkó. Múčné (z Múki) Haluſki: globuli (pastilli) farinacei, Mehlklöße, liszt-tsusza, gomboltz. Sirowé (Sirem poſipané) Haluſki: pastilli casearii, Käſeklöße, túrós tsuszkó. *boh.* ſírné knedlíki.
Haluz, i, f. ramus, i, m. der Aſt, ág. *Syn.* Haluza, Panoha, *vulg.* Paroh, *boh.* Wětew. Zelena Haluz: v. Ratoleſť.
Haluza, i, f. idem.
Haluzečka, i, f. v. seq.
Haluzčička, i, f. *dem.* ex seq.
Haluzečka, i, f. *dem.* ex Haluzka. *Syn.* Panožečka, *vulg.* Parožček.
Haluziſko, a, n. *conteml. et exagger* et Haluz. *Syn.* Panožiſko, *vulg.* Parožiſko.
Haluzka, i, f. *dem.* ramellus, ramulus, ramusculus, i, m. das Aeſtchen, Aeſtlein: ágatska. *Syn.* Panožka, *vulg.* Parožek *boh.* Wětwička.
haluznatí, á, é, *adj.* ramosus, a, um: voller Aeſte: ágas.
haluzowí, á, é, *adj.* rameus, a, um; ramalis, e, ex ramis: Aus Aeſten, ágból való, *boh.* wětwowí. Haluzowé Drewo, i. e. Wrſi: lignum ramale: Aeſten holz, Prügelholz: ág-fa.

† Halže, f. v. Retážka (Spinka, Sponka) zlatá.
Ham, u, m. Mesto w Marku: Hammona, ae, f. Hamm, Stadt in der Grafschaft, Mark: Homonna, város.
Hám, u, m. v. Hamowník. 2) v. Hamowání.
* Hamba, i, f. v. Hanba.
* Hambení, á, n. v. Hanbení.
* Hambit, u, m. v. Ambit.
* hambiť, il, ím: v. hanbiť. II. rec. hambiť sa: v. hanbiť sa.
Hamburek, rku, m. Mesto: Hamburgum, Treva, Civitas in finibus saxoniae: Hamburg, Hamburg, Németh város.
† Hamburg, u, m. idem.
hamburskí, á, é, adj. hamburgensis, e: von Hamburg, hamburgi. Hamburské Pančuchi: tibialia hamburgensia, hamburger Strümpfe, hamburgi harisnya.
* hamisňe adv. v. falešňe.
* hamisní, á, é, adj. v. falesní.
* Hamísnosť, i, f. v. Falesnosť.
Hamowaní, á, é, p. c. sufflaminatus, a, um: gehemmt durch eine Radsperre, meg-kötött meredek helyen. Syn. zahamowaní. 2) impeditus, sufflaminatus, gehemmt, verhindert: akadályoztatott. Syn. prekazení, prekazowaní. 3) metiendo exploratus, adurnatus v. g. dolium vini: visiert, akóztatott, meg-akolt, megakoltatott vulg. wizírowaní.
Hamowáňí, á, n. Koleſ, Wozu: sufflaminatio, nis, f. v. g. rotarum currus: das Hemmen, die Hemmung durch eine Radsperre: kerék kötés meredek helyen. Syn. Zahamowáňí. 2) tropice. impeditio, das Hemmen, die Hemmung: akadályoztatás. Syn. Prekazeňí, Prekazowáňí. 3) Hamowáňí Suda, Wína: dimensio, urnatio, adurnatio vasis, vini, exploratio metiendo facta: das Weinvisiferen, die Weinvisirung: akózás, meg-akózás, meg-akollás. Wizírowáňí.
hamowať, mowal, mugem V. I. imp. mug, Koleſo, Woz: sufflaminare rotam Senec. Durch eine Radsperre (Hemmschuh, oder Hemmkette) hemmen: kereket kötni (kötök), meg-kötni a' szekér kerekét meredek helyen. 2) tropice sufflaminare Senec. impedire, retinere: hemmen (tropisch einen Menschen im Reden, ...) akadályoztatni, akadályozni, akadályt tenni. Syn. prekaziť, prekazowať, prekažku čiňiť. 3) Sud, Wíno: (eius urnarum Numerum) explorare, vas metiendo explorare, (adurnare): ein Faß, Wein visieren (ausmessen): akózni Par. Páp. meg-akolni vulg. wizírowať. II. rec. hamowať sa, tropice: moderari (temperare) sibi, cohibere (continere) se: sich enthalten, sich mäßigen: mértékelni (mérsékelni) magát. Syn. zadržowať sa. III. passive hamowať sa: sufflaminari, gehemmt werden, durch eine Radspeere: meg-kötteni meredek helyen. Syn. zahamowať sa.
Hamowník, a, m. sufflamen, inis, n. Juvenal. die Radsperre, Hemmkette, Hemmschuh, der Speerehaken: kerék kötő a' lejtön, hogy a' hegyen nefordullyon (forogjon). Syn. Hám, Hamulec, boh. Hát, ... wírka. 2) dioptra doliaria, aenometra: Weinvisierer, ... mellyel hordót mérnek. wi-

Wi-

Wizír. 3) impedimentum, i, n. sufflamen: das Hinderniß, akadály. *Syn.* Prekážka. 4) v. Haspra.
† Hampezs, u, m. v. Kurwáreň.
† Hampežsňík, a, m. v. Kurwár.
Hamrár, a, m. dominus fabricae metallicae (officinae aerariae), Hammerherr, hámor úr. 2) Magister fabricae metallicae (officinae aerariae): Hammermeister, hámor mester. Železní Hamrár, Magister fabricae ferrariae, Eisenhammer, vas hámor mester. v. Hutňík.
Hamrárcin, a, e, *adj. poss.* dominae, vel Magistrae fabricae metallicae: der Hammerfrau, oder Hammermeisterinn gehörig: hámor úr *vagy* mester feleségéé.
Hamráreňí, á, n. v. Hamrárstwí.
Hamrárik, il, ím, V. l. *imp.* rar: dominum, *vel* Magistrum fabricae metallicae esse: ein Hammerherr, oder Hammermeister seyn: hámor úrnak, vagy mesternek lenni.
Hamrárka, i, f. domina, *vel* magistra officinae metallicae: Hammerfrau, oder Hammermeisterinn: hámor úr, vagy mester felesége.
Hamrárow, a, e, *adj. poss.* domini vel Magistri officinae metallicae: dem Hammerherr, oder Hammermeister gehörig: hámor úré vagy hámor mesteré.
Hamrárski *adv.* more domini, *vel* Magistri metallici: nach Art des Hammerherrn, oder Hammermeisters: hámor úr, vagy mester módon. *Syn.* pohamrárski.
Hamrárskí, á, é, *ad* dominos, *vel* Magistros officinae metallicae adtinens: die Hammerherren, oder Hammermeistern betreffend: hámor urakat, vagy mestereket illető. v. Hutňictí.
Hamrárstwí, á, n. dominium, *vel* Magisterium metallicum (officinae metallicae): die Hammerherrschaft, oder Hammerkunst: hámor urasság, vagy hámor mesterség.
Hamráwa, i, f. *a*) Owocí cerasum armeniacum Amarelle, Marille, spanische Weichsel: spanyol megy. *Syn.* spanielská Wisňa. *Plur. nom.* Hamrawi, *gen.* raw: cerasa armeniaca, die Amarellen, spanische Weichseln: spanyol megy *boh.* Hamrle. *b*) Strom: cerasus (arbor) armeniaca prunus cerasus *Linn.* varietas: der Amarellenbaum, spanyol megy-fa.
Hamri, *gen.* Hamer, t. pl. officina metallica: das Hammerwerk, hámor. Železné Hamri: fabrica (moletrina) ferraria, Eisenhammerwerk, vas hámor. v. Huta.
† Hamrle, rli, f. pl. v. Hamrawi.
Hamulec, lca, m. v. Hamowňík 1. Nro.
Hana, i, f. contumelia, ignominia, ae, f. convitium, improperium, vituperium, i, n. der Schimpf, betstelenség, gyalázat. *Syn.* Hanba, Omluwa, Pomluwa. 2) exceptio, defectus, naevus (expositus. objectus) i, m. der Fehler, Defekt, Tadel, Vorwurf, hiba, gánts, héjánosság, ellenvetés. *Syn.* Chiba, Wistrčka. Žádneg Hani nemá: absque defectu est, es hat keinen Fehler, nints semmi hibája. 3) *vulg.* Anna, Anča.

* Hanak, a, m. v. Hanec.
* Hanacka, i, f. v. Hanitelka, Hanicka.
* Hanáňí, á, n. v. Haňeňí.
Háňáňí, á, n. v. Hoňeňí.
* Haňat, al, ám, v. Haňit.
Háňat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. Hoňit. *Usitatiora composita*: Doháňat, naháňat, oháňat, poháňat, preháňat, priháňat, rozháňat, uháňat, wíháňat, záháňat.

Hanba, i, f. dedecus, oris, n. turpitudo, inis, f. propudium, opprobrium, probrum, i, n. contumelia, ignominia, ae, f. die Schande, Unehre, Schändlichkeit, schändliche Sache, oder That: szégyen, gyalázat, betstelenség, rutság, tsúf, tsúfság, tsunyaság. *Syn.* Hanebnosť, Nepocťiwosť, Ohawa, Ohawnosť, Potupa, Potupnosť. To ge Hanba: hoc est turpe (turpitudini, dedecori): das ist eine Schande; macht (bringt) Schande: e' szégyen. Hanba sem, Hanba tam: nullum dedecus curo, Schande her, Schande hin: akár szégyen, akár nem. Hanbu činiť (učiniť, robiť, urobiť); do Hanbi priwesť, uwesť: dedecori esse, dedecorare, dedecore (ignominia) afficere, in pudorem dare aliquem: Schande anthun, einen zu Schande machen: gyalázni, meg-gyalázni, szégyeníteni, meg-szégyeníteni, gyalázatba (szégyenbe) ejteni (hozni) valakit, szégyent tenni valakinek, gyalázatot okozni, betsteleníteni. Hanbi dojsť, Hanbu zisťať: ignominiam pati (subire, sibi parare); turpiter se dare, turpiter rem gerere: Schande einlegen, betstelenségbe jönni, szégyent vallani. — Do Hanbi prisť, Hanbu podstúpiť: dedecus inire, dedecorari, dedecore affici: in Sch-
de gerathen, zu Schande w-
den: szégyent vallani, meg
betstelenítetni, meg-szégy-
tetni, szégyenbe jönni.
Hanbu wisť: *a*) i. e. naw-
weč prisť, wisť: perire,
Grunde gehen, zu Schande w-
den: el-veszni, betstele-
re jutni. Za Hanbu si b-
(pokladať počitowať): d-
re sibi rem dedecori, tu-
tudini; putare rem sibi t-
pem esse: sich etwas zur Sch-
de rechnen: gyalázatnak t-
ni: Gá si to za Hanb-
žím (počitugem, poklad-
dedecori hoc mihi duco;
to rem mihi turpem es-
halte es für Schande, e-
betstelenségnek (gyaláz-
tartom. Z Hanbú: tur-
cum dedecore: schändlich,
Schande: rútúl, tsúf-
tsunyaúl. Z nagwetš-
bú, Potupú: per su-
dedecus, mit der größten S-
de, igen rútúl, leg-n-
gyalázattal. *Prov.* Bol-
ba: pungit ignominia, e-
(thut weh) die Schande,
Schimpfen, nehezen e-
gyalázat. — 2) pudor,
Schande, Scham, Sch-
tigkeit: szégyen, ortza-p-
Syn. Prleňí, Zapáleňí,
leňí Líc (Líca). Hanba
tupa, sit pudor *Mart.*
tum est: man schäme sich,
gyen, szemérem *Pár.*
gyalázat. Pfug Hanba!
pudor! pfui Schande (
haj szégyen, gyalázat!
Hanbá: nec pudor est.
es ist keine Schande;
sich nicht schämen: nem
mi) szégyen. O Hanba!
pudor! o Schande! ó
Bolo mu to Hanba, i
to sa hanbil: hoc ei

cessit, er schämte sich dessen, szégyenére váltt néki. Gestli Hanbu máš: si pudor est. *Ovid.* wenn du Schamhaftigkeit (Sittsamkeit) hast, ha szégyenled. Do Hanbi prisť, priwedením (uwedením) biť: induci ad pudendum, pudore suffundi: schamroth werden, meg-szégyeníttetni *Pár. Páp* Do Hanbi nekoho priwesť: *a*) pudorem alicui incutere, zu Schande machen, Schamröthe einjagen: szégyenbe hozni (meg-szégyeníteni) valakit. *b*) i. e. odolat: refutare aliquem, Jemanden zu Schande machen, widerlegen: meg-tzáfolni valakit. *c*) i. e. prewýšiť: vincere, besiegen, zu Schande machen: meg-győzni. *d*) i. e. na wňiwec obrátit, pokaziť, skaziť, zhubiť: pervertere, evertere: zu Schande machen: el-veszteni, gyalázatba ejteni, szégyenbe hozni. Na Hanbu biť: pudori esse *Liv.* zur Schande gereichen, szégyenre lenni (válni). Ludom na Hanbu: cum pudore populi *Liv.* zur Schande der Leuten, mások gyalázattyára. *Prov.* Kdo Hanbu strakil, wšecko strakil: pudore qui caret, nihil amplius habet. Pudorem qui amisit, omnia amisit: Scham verlohren, alles verlohren: a' ki a' szégyent el-veszti (el-vesztette) mindenét el-veszti (el-vesztette). A' kiben nintsen betsület, az már mindent (mindeneket) el-vesztett. — Nezná (nemá) Hanbi, gako Peš: est sine pudore, adtritae (perfrictae) frontis homo; pudore caret; os impudens. Atticus aspectus: er hat keine Schande mehr, botskor bőr az ortzája *Pár. Páp.* nints ortzája, mint a' kutyának. Semmi szégyent nem ismér. — 3) i. e. Hanebné Údo, hanebliwé Ťelo: natura, partes genitales, membra pudenda, genitalia, verenda, orum, n. pl. *Plin. Ep.* die Scham, Schamtheile, Schamglieder: szemérem (szemérmes) test.

Hanbení, *á*, *é*, *p. c.* dedecoratus, dehonestatus, infamatus, vituperatus, dedecore (ignominia) affectus, a, um: geschändet, verunehret: gyaláztatott, szégyeníttetett, betsteleníttetett, kis-sebbíttetett. *Syn.* potupení, potupowaní, zahanbení.

Hanbeňí, *á*, n. dedecoratio, defamatio, infamatio, calumniatio, obtrectatio, vituperatio, nis, f. das Schänden, Tadeln: gyalázás, betstelenítés, kissebbítés, szegyenítés. *Syn.* Hanba Potupeňí, Potupowáňí, Zahanbeňí.

Hanbiť, il, ím, V. I. *imp.* Hanbi, ňekoho: calumniari, dedecorare, defamare, infamare, ignominia (dedecore) afficere, dehonestare: schänden, verunehren: gyalázni, szégyeníteni, betsteleníteni, kissebbíteni. *Syn.* potupiť, potupowať, zahanbiť. 2) Pannu: virginem vitiare (corrumpere) virgini vitium offerre, claustra pudoris violare: schänden (verletzen) eine Jungfer: meg-szeplösíteni, meg-fertőztetni. *Syn.* škwrňiť, poškwrňiť, sprzňiť. *II. rec.* hanbiť sa: erubescere, pudere, verecundari, rubore suffundi: sich schämen, schamroth werden: szégyenleni (lem). el-pirúlni. *Syn.* prliť (stideť, zapáliť) sa. Hanbím sa: pudet me, verecundor, erubesco, ich schäme mich, szégyenleni. Hanbím sa za Otca: pudet me patris, ich schä-

schäme mich meines Vaters, szégyenlem az atyám dolgát *Par. Páp.* Hanbím sa za teba (pred tebú): pudet me tui (coram te), ich schäme mich deiner (von dir): szégyenlem magamat miattad (elötted). Hanbím sa predňesť (powedeť, predpowedeť, wipowedeť): pudet me dicere. Pudor est mihi referre *Ovid.* ich schäme mich zu sagen, vorzubringen, zu erzählen: szégyenlem mondani *Pár. Páp.* elö hozni, meg (ki-) mondani. Hanbi sa: pudeat te, schäme dich, szégyenled magadat. Nehanbíš (nestidíš) sa za to? non te haec pudent? non te huius pudet? schämest du dich dessen nicht)? nem szégyenled-é ezeket (ezt)? *Pár. Páp.* Hanbí sa: pudet illum (hunc), er schämt sich, szégyenli ö.

Hanbitel, a, m. calumniator, dedecorator, infamator. is, m. Schänder, Verunehrer, betstelenítö. gyalázó, kissebbítö, szégyenítö. *Syn.* Potupňík, Potupowač, Zahanbiteľ. 2) vitiator, corruptor. Verletzer, Schänder, szeplösítö, meg-fertöztetö. *Syn.* Przňitel, Sprzňitel.

* Hanča, i, f. v. Anča.
* Hančin, a, e, *adj. poss.* v. ančin.
† Hánce, m. v. Hanec.
* Hancula, i, f. v. Honcula.
* Handel, dlu, m. v. Kopectwí, Obchod.
† Handl, u, m. *idem.*
* Handlár, a, m. v. Kupec.
* Handlárčin, a, o, *adj. poss.* v. kupkiňin.
* Handlárka, i, f. v. Kupkiňa.
* Handler, a, m. v. Kupec.
* Handlerčin, a, o, *adj. poss.* v. kupkiňin.
* Handlerka, i, f. v. Kupkiňa.
† Handlík, e, m. v. Kupec.
* Handlowáňí, á, n. v. Kup-ňí.
* Handlowať, lowal, lug V. I. *imp.* lug: v. kupčiť.
* Handlowňe *adv.* v. Kupeck
* Handlowní, á, é, *adj.* v. k pecký.
† Handlowňice, f. v. Kupki
* Handlowňička, i, f. *idem.*
* Handlowňički *adv.* v. kup
* Handlowňický, á, é, *adj.* kupecký.
* Handlowňictwo, a, n. v. K pectwí.
* Handlowňík, a, m. v. K pec.
* Handlowňíkow, a, o, *ad poss.* v. kupcow.

Handra, i, f. pannus, floccu i, m. paniculum, i, n. la nia, ae. f. der Lumpen, W lump, Hader, Lappen: rong ringy-rongy, rongyos ru *Syn.* Lumpa, Sata Onu *vulg.* Haba, *boh.* Kloc. *Pl Nom.* Handri, *gen.* der: a) panni: Lumpen, Lumpe abgetragene Stücke Zeug, Tuch: rongy. *b*) laciniae, pa ni; detritae vestes: abgetra gene Kleider: agg (kopott, selt) ruha. *c*) nugae, arum Lumpen, nichtswürdige Din Lumperei, Lumpenzeug: halg tagság. Umiwacá Handra, e. Wechet z Handri: panni lus lotorius, lacinia lotor (ad lavandum): Waschhader Waschlappen: mosó (mosoga mosogatni-való) ruha. Ut racá (utiracá) Handra, Lawičňík: pannulus abste sorius, lacinia abstersoria (abstergendum): Wischhader Wischlappen: tzódora, töröl való ruha, törölkezö.

Handrár, a, m. floccarius, pa nicularius, collector (negotia tor) laciniarum (pannulorum ope-

operam dans colligendis panaulis: Lumpenhändler, Lumpenmann, Lumpensammler, Haderlump: rongy-szedő, rongyász. *vulg.* Handrlák, Handrlár.

ndrárčin, a, e, *adj. poss.* floccariae, pannicularia, collectricis (negotiatricis) pannicularia: der Lumpensammlerinn (händlerinn) gehörig, rongyászéé.

ndráreňí, á, n. v. Handrárstwí.

ndrárik, il, ím, V. I. *imp.* drar: floccarium (pannicularium), collectorem (negotiatorem) panniculorum esse: in Lumpensammler (Lumpenhändler) seyn, rongyásznak (rongy-szedőnek) lenni.

ndrárka, i, f. collectrix (negotiatrix) pannicularia, floccaria: Lumpensammlerinn, Lumpenhändlerinn: rongyászné, rongy-szedőné, rongyász felesége.

ndrárow, a, e, *adj. poss.* collectoris (negotiatoris) panicularii, floccarii: dem Lumpensammler (Handler) gehörig, rongyászé, rongy szedőé.

ndrárský, á, é, *adj.* floccarius, pannicularius, a, um; collectores (negotiatores) panniculorum adtinens: die Lumpensammler (-Händler) betreffend, rongyászi, rongyászokat (rongy szedőket) illető.

ndrárstwí, á, n. quaestus floccarius, negotiatio pannicularia: Lumpenhandel, rongyászság, rongyal-való kereskedés. *Syn.* Handráreňí.

ndrička, i, f. panniculus, floccus, i, m. das Lümpchen, rongyotska. *Syn.* Onučka, *boh.* Klocek, Klůcek.

ndrkowáňí, á, n. *contemtive.* i. e. ňemecká Reč: loquela (lingva) germanica) die deutsche Sprache, németh szó.

handrkowat, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug, *contemtive;* germanice loqui, deutsch reden (plaudern, sprechen), aus Verachtung: németül beszélni, tsúfolas képen.

* Handrláčka, i, f. v. Handrárka.

* Handrlák, et Handrlár, a, m. v. Handrár.

Handstán (rudní), u, m. Hawarské Slowo: metalli massa, rudus, eris, n. segmentum aeris, balucca, ae, f. balux, cis, f. die Stufe, Erzstufe, im Bergwerke: por-arany, arany szemetske, föveny arany.

Handt, u, m. fibra incumbens, hangende Kluft, im Bergwerke: függő ér. *Syn.* handtowí Zmrsk.

handtowí, á, é, *adj.* handtowí Zmrsk: v. Handt.

haneblíwe *adv.* pudenter, pudice, pudibunde, pudende, verecunde: schamhaft, schamhaftig: szemérmetessen, szémérmessen, szégyenlve *Par. Páp. Syn.* stidliwe. 2) impudenter, impudice, inverecunde, obscoene, spurce: unverschämt, mit Unverschämheit: ortzátlanúl, szemtelenül, motskossan, mosdatlanúl, tisztátalanúl, szemérmetlenűl. *Syn.* nečisto nečistotňe, nehaneblíwe, nestidliwe, oplzle. 3) turpiter, deformiter: schändlich, ungestaltet, abscheulich, garstig: undokúl: rútúl, tsúnyáúl. *Syn.* škaredé, spatňe. 4) foede, flagitiose, contumeliose, ignominiose, opprobriose, turpiter; schändlich, schimpflich: gyalázatossan, betstelenül, rútúl, utálatossan. *Syn.* ohawňe, ošklíwe, hnusňe. O ňekem hane-

neblíwe mluwiť; nekoho haňiť: contumeliam alicui facere, einen schmähen, schänden: valakit gyalázni, ótsálni.

haneblíwí, á, é, *adj.* pudens, tis, pudendus, pudicus, pudibundus, verecundus, a, um: schamhaft, schamhaftig: szemérmes, szemérmetes, szemérmeskedő, szégyenlő. *Par. Páp. Syn.* stiďlíwí. Haneblíwé Ťelo: v. Hanba 3. Nro. Haneblíwím biť: verecundari, schamhaftig seyn, szemérmeskedni. *Prov.* Haneblíwého Žebráka prážná bíwá Kapsa (Taška): namque homini pudor haud quaquam conducit egeno, ein schamhaftiger Bettler muß immer bleiben leer: szemérmes kóldusnak üres a' táskája. Szemérmes Deáknak hiú a' táskája. 2) impudens, tis, procax, cis, impudicus, inverecundus, spurcus, obscoenus, a, um; unverschämt, ortzátlan, tisztátalan, mosdatlan, motskos, szemtelen, szemérmetlen, szátyár *Par. Páp. Syn.* nečistí, nečistotní, nehaneblíwí, nestiďlíwí, oplzlí. Ge tak haneblíwí, a mluwí: ea est impudentia, ut dicat: er hat die Unverschämheit, und sagt: olly ortzátlan, hogy mondgya. Haneblíwé (oplzé) Reči, Slowa: obscoena (impudica) verba, dicta: unzüchtige (unkeusche, unverschämte) Reden, Worte: motskos (tsúnya, ortzátlan, tisztátalan) beszéd, szavak. *boh.* Kudrlinki. 3) deformis, turpis, e: schändlich, ungestaltet, häßlich, abscheulich, garstig: rút, tsúnya, undok. *Syn.* škaredí, špatní. 4) foedus, flagitiosus, ignominiosus, contumeliosus, opprobriosus, a, um: schändlich, mit Schande verbunden,

z. B. Mensch, Handlung, ... útálatos, rút, gyalázatos, ... telen. *Syn.* hnusní, ohaw... oškliwí.

Haneblíwosť, i, f. pudici... verecundia, ae, f. pudor, ... m. Schamhaftigkeit, szem... metesség, szemérmesség, ... mérem. *Syn.* Hanba, Stiď... wosť. *Prov.* Kde ge Han... wosť, tam sa nachádzá ... ka Ctnosť: verecundia ... stos omnium virtutum, ... Scham ist, da ist Tugend: ... szemérem őrzője a' ... tességnek, jó erköltsnek... impudicitia, impudentia, ... verecundia, ae, f. obsc... tas, tis, f. obscoenum, ... Unverschämtheit, artzátl... szemteleńség, szemérm... ség. *Syn.* Bezecnosť, H... nosť, Nečistosť, Nečistot... Nehaneblíwosť, Nestiď... Oplzlosť. 3) turpitudo, ... mitas: Schändlichkeit, ... staltheit: rútság, undok... tsúnyaság. *Syn.* Škared... Špatnosť. 4) foeditas, ... pitudo, Schändlichkeit, ... pflichkeit: betstelenség, g... zat, otsmányság, rútság, ... latosság. *Syn.* Hnusoba, ... nosť, Ohawnosť, Oškli...

hanebňe *adv.* foede, flagi... ignominiose, propudiose, ... brose, turpiter: schä... schimpflich: betstelenűl, g... zatossan, rútúl, undokúl. bezectňe, haneblíwe, po...

hanební, á, é, *adj.* f... flagitiosus, ignominiosus, ... pudiosus, probrosus, a, ... turpis, e: schändlich, schi... mit Schande, oder Schi... bunden: betstelen, gyal... rút, undok, undokságos. bezectní, haneblíwí, pot... Hanebná (do Hanbi pri... gíca) Láska: amor erubesc...

Her...

Hor. schändliche Liebe, gyalázatos szerelem (szeretet).
nebnosť, i, f. foeditas, turpitudo, propudium, i, n. Schändlichkeit, Schimpflichkeit: betstelenség. gyalázat, rútság, undokság. Syn. Bezectnosť, Haneblivosť, Potupnosť.
nec, nca, m. reprehensor, expositor, exprobrator, vituperator, is, m. momus, i, m. Tadler, der tadelt: ótsárló, ótsáló, mindenben gántsot (hibát) kereső, kinek semmi nem tetszik. 2) calumniator, convitiator, criminator, is, m. Schmäher, Schänder: gyalázó, szégyenítő, betstelenítő, kissebbítö, meg-szólló, szidalmazó. Syn. Hamitel, Hanliwec, Obwiňitel, Ohovárač, Omluwač, Pomluvač, Potupňík, Potupowač, Kuhač, Zlobňík, Zlolagec, boh. Hánce. Hanec, a Potupňík Homera Wersowňíka (Homerow): homeromastix, zoilus: Schmächer des Homerus, Homerust szidalmazó, zoilus. Prov. Z Hancem sa newadď, má Gazik gako Hať. Keď ťa budú haňiť, a wselíjak tupiť, ne máš nič powedeť, len oné geďiné, že sú Swiňe, misleť: si te contemnunt homines, et frivola dicunt, nil contra risus debes, quam dicere, mi sus: mit spöttischen Leuten sollst ja nicht zanken; denn, wie der Sau, ist ihr Gestank: ha valaki gyaláz, ne pörölly vele, egyedül gondolyad, hogy a' ki ember szólló, felette büdös disznó.
nečka, i, f. dem. ex Hanka: parvus articulus digitorum, der kleine Knöchel, das Knöchelchen an Händen: az újjak izetskéje, az újjak izeinek bötkötskéje, tsomótskája.

haňení, á, é, p. c. vituperatus, reprehensus, culpatus, accusatus, a, um: getadelt, ótsáltattott, vádoltatott. Syn. tupení. 2) convitiis affectus, geschmähet, gyalázattal illettetett, gyaláztatott. Syn. potupowaní.
Haňení, á, n. vituperatio, reprehensio, culpatio, accusatio, nis, f. das Tadeln, die Tadelung, der Tadel: ótsálás, vádolás. Syn. Hana, Tupeňí, Obwinowáňí. 2) maledictio, contumelia, ae, f. das Schmähen, die Schmähung: gyalázat, szidalmazás. Syn. Potupowáňí. Čo gesť to inebo, než Haňeňí? quid est, si hoc contumelia non est? Ter. was ist es sonst, als eine Schmähung? mi lehet ez egyébb gyalázatnál?
haňeňáhodní, á, é, adj. v. haňitedelní.
hanenliwe adv. studio (cum cupiditate) omnia vituperandi, tadelsüchtig, mit (aus) Tadelsucht: gyalázva, ótsálva. Syn. potupowňe.
hanenliwí, á, é, adj. proclivis ad reprehendendum (vituperandum), cupidus omnia vituperandi (reprehendendi): tadelsüchtig, gyalázó, ótsáló. Syn. potupowní.
Hanenliwosť, i, f. libido omnia vituperandi (reprehendendi), Tadelsucht, gyalázás, ótsálás. Syn. Potupowností.
† haňeti, ňel, ňím: v. haňiť.
† háňeti, ňel, ňím: v. hoňiť.
Haňič, a, m. v. Hanec.
haňiččin, a, e, adj. poss. v. haňitelčin. 2) vulg. v. aňňiččin.
Haňička, i, f. v. Hanitelka. 2) vulg. v. Aňňička.
* haňin, a, o, adj. poss. v. aňňin.

Haňina, i, f. v. Hana, Hanba, Hanebnost. Gá tu Wec za Haňinu mám: in turpissimis rebus hoc habeo, ich halte es für schändlich, und abscheulich: én ezt igen rút dolognak tartom.

* Haňisko, a, n. contemt. et exagger. ex Hana (2. Nro.) v. Aňisko.

Haňit, il, ím, V. I. imp. haň: vituperare, improbare, reprobrare, reprehendere, accusare, culpare: tadeln: nem javallani, ótsálni, ótsárolni, gyalázni. Syn. tupit, boh. haňeti. Welmi ho haňí: acerrime illum vituperat, er tadelt ihn zu sehr, mód nélkül gyalázza ötet. Co malo mu bit (slúžit) k Chwále, to sa haňí: in crimen vertitur, quod gloriae esse debet Liv. es wird an ihm getadelt, was ihm zur höchsten Ehre dienen sollte: a' néki vétkül tulajdoníttatik, a' minek ditsőségére kellene válni. 2) caluminiari, conviciari, maledicere: schmähen, schimpfen: gyalázni, rágalmazni, meg-szóllani, szidalmazni, kissebbíteni, rútítani. szégyeníteni, undokítani. Syn. ohawit, ohowárat, omlúwat, pomlúwat, potupowat. Prov. Jného haňit zádneg Cti neprinásá (nemože Čloweku k Chwále, a k Cti bit) inferre convicium, non est gloriosum: Schimpfen bringt keine Ehre: gyalázni valakit éppen nem ditséretes dolog.

Haňitedelňe adv. vituperabiliter, reprehensibiliter, reprehendende: tadelhaft, tadelswerth, tadelwürdig: meg-ótsálható (-meg-gyalázható, meg-fedhetö) képen, gyalázatra méltó képen. Syn. haňená hodňe.

Haňitedelní, á, é, adj. reprehendendus, vituperandus, reprehensione (vituperatione) dignus, vitiosus, a, um; reprehensibilis, vituperabilis, e: tadelhaft, tadelswerth, tadelwürdig: ótsálásra (gyalázásra, feddésre) méltó, gyalázható, meg-fedhetö, ótsálható. Syn. haňená hodní. Na ten Spůsob i Konsalstwí ge haňitedelné: isto modo vel consulatus vituperabilis est, auf diese Art ist auch der Burgermeister tadelhaft (sträflich), illy módon még a' polgár-mesterség-is gyalázatra méltó. Illy módon a' polgár mesterséget-is gyalázhattyuk.

Haňitel, a, m. v. Hanec.

Haňitelčin, a, e, adj. poss. a seq. Syn. Haňiččin.

Hanitelka, i, f. vituperatrix, icis, f. Tadlerinn, die tadelt: ótsálóné, ótsárlóné, gyalázóné. Syn. Haňička.

Haňitelow, a, e, adj. poss. v. hancow.

* Hanka, i, f. dem. v. Anička.

Hánka, i, f. condylus, i, m. Mart. Cap. articulus (digiti) i, m. Cic. Caes. artus, us, m. Cic. der Knöchel das Gelenke, z. B. an Händen, das Gelenk des Fingers, Fingergelenk, der Knot der Finger: az újjak ize, az újjak izeinek bötköje (tsomója). Syn. Kotník, Kukáč, na Prstoch, Článek (klúb, zhib) prstní. 2) Malé Kostečki (kostki) w Hánkách, w Článkoch prstowních: sesamina, plur. ossicula (orum) in condylis: kleine beinchen an Gelenken der Finger: kis tsontotskák az újjak izeiben.

ben. *boh.* malé Kůstki w Prstu. Uďer ho po Hánkách: condylos eius caede (feri), schlage ihn auf die Fingergelenke, újjai izeinek tsomójait (bötköit) verjedd, üssedd.

nliwe *adv.* contumeliose, ignominiose: schmälich, schimpflich, gyalázva, gyalázatossan, kissebbítve, rágalmazva. *Syn.* hanebliwe, hanebňe, *boh.* hánliw'e. Hanliwe o ňekem mluwit: contumeliose de quopiam loqui, contumelia afficere aliquem, Jemanden lästern, mit ehrrührenden Worten angreifen: valakit gyalázni.

hánliw'e *adv. idem.*

nliwec, wca, m. v. Hanec. 2) auctor (scriptor) libelli famosi, Pasquillant, paskvillus iró (ki-adó, költő, szerző). *Syn.* hanliwí Spisowňík.

anliwí, á, é, *adj.* contumeliosus, conviciosus, ignominiosus, a, um: schmälig, schimpflich: gyalázó, gyalázatos, megszólló, betstelen, betstelenítő, kissebbítő rágalmazó. *Syn.* hanebliwí, hanební, *boh.* hánliwí. Hanliwí Spis, i. e. hanliwá (zraďná) Cedula, *vulg.* Paskwil: libellus famosus, pasquillus: Schmähschrift, Pasquill: paskvillus, rágalmazó irás. Hanliwé Slowo: convicium, maledictum: Schmähwort, Schmachrede: szidalom, szitok. Hanliwé Slowa: maledicta, convicia: Schmähworte, szitkok. 2) cupidus maledicendi (conviciandi, contumeliis afficiendi): schmähsüchtig: gyalázó, rágalmazó. *Syn.* potupowní.

anliwosť, i, f. libido maledicendi (conviciandi, contumeliis afficiendi): Schmähsucht, gyalázás, rágalmazás. *Syn.* Potupowňosť.

Hannon, a, m. Advaticus, Nervius, Hannonius, i, m. Hennegrauer, hannoniai ember, Hannonius *plur. nom.* Hannoňi, *gen.* Hannonow: Advatici, Nervii *Caes.* in Gallia Belgica: die Hennegrauern, ein Volk: Nerviusok:

hannončin, a, e, *adj. poss.* ex Hannonka.

Hannonia, ae, f. Hannonia, ae, f. Hennegrau, Hannónia.

Hannonka, i, f. Advatica (nervia, Hannonia) *femina*: Hennegrauerinn, Hannóniai asszony.

hannonow, a, e, *adj. poss.* ex Hannon.

* Hansburšt, a, m. v. Blázen 2. Nro.
* Hanula, i, f. v. Ančička.
* hanulčin, a, o, *adj. poss.* v. ančiččin.
* hanulin, a, e, *adj. poss.* v. ančin.
* Hanulka, i, f. *dem.* v. Ančička.
* Hanušček, u, et ečku, m. *dem.* ex seq.
* Hanušek, šku, m. v. Aníz.
* hanuškowí, á, é, *adj.* v. anízowí.

† Haraburdi, f. *pl.* v. Halaburdi.

Harc, u, m. v. Bog 1. Nro. Bol ten w Harci: erat in angustiis; pavebat; cruciabatur, angebatur: dem wars angst (bange) der war in Aengsten: szoros volt a' kaptzája. *Prov.* Harce robá z dobrého (fcelého) Strapce: i. e. we Wogňe, gako we Wogňe: bellum homini infestum (infensum, nulli amicum); bellum malum; in bello nihil est tutum; in pugna accipiuntur vulnera, obtinentur stigmata: im Kriege geht alles kriegerisch zu, a' had bajjal jár; vad (bajos) a' had.

had. A' hartzban mindenkor kell tartani a' veszedelemtöl.

Harča, i, f. Ryba: v. Hrča 2. Nro.

† Harčík, e, m. v. Halapardník.

Harcowání, á, n. v. Bogowání.

harcowat, cowal, cugem, V. I. *imp.* cug: v. bogowat.

harčowí, á, é, *adj.* v. hrčowí.

Harčowina, i, f. v. Hrčowina.

harcowňe *adv.* v. bogowňe.

harcowní, á, é, *adj.* v. bogowní.

Harcowňica, i, f. v. Bogowňica.

harcowňičin, a, e, *adj. poss.* v. bogowňičin.

Harcowňička, i, f. v. Bogowňička.

Harcowňictwí, á, n. v. Bogowňictwí.

Harcowník, a, m. v. Bogowník.

harcowníkow, a, e, *adj. poss.* v. bogowníkow.

Harcownosť, i, f. v. Bogownosť.

Hárek, rku, m. Papíru: philyra (philura), et plagula. *Plin. H. N.* ae, f. *vulg.* phylera: Bogen Papier, árkos papírós. *boh.* Arch. Geden Hárek: una philyra, ein Bogen, egy árkos. Dwa, tri, štiri Hárki: duae, tres, quatuor plagulae: zwei, drei, vier Bögen: két, három, négy árkos. Pať, šesť', se-Sem etc. Hárkow: quinque, sex, septem etc. philyrae: fünf, sechs, sieben &c. Bögen: öt, hat, hét etc. árkos.

Harfa, i, f. barbiton, i, n. *Auson.* barbitos, i, m. ae, f. *Hor.* chelis, yis, et yos, f. *Ovid.* Cithara *Auct. ad Herm. Plin. H. N.* harpa *Ven. Fort.* nabla, ae, f. nablium (naulium) *Ovid.* psalterium, i, n. testudo *Virg. Ovid.* inis, f. Cither (Zitter) Harfe, Laute; (Merkurius hat sie erfunden, und dem Apollo geschenkt. Sie wird oft den Dichtern, besonders Odendichtern beigelegt, als ob sie ihre Gedichten darauf spielten, oder darnach einrichteten): hárfa, tzitera, bél-húrú muzsika. *vulg.* Citara, *boh.* Lútna. Obecná Harfa: v. Kolowrat 2. Nro. lyra, Leier, lant. Sie Harfú hrať: v. harfowať. *Prov.* Rozumí k tomu, gako Osel k Harfe, a Slépka k Piwu: asinus ad lyram: wie der Esel zur Laute, igen tud a' hajdú harangot önteni. Tud homi mint a' hajdú a' harang öntéhez. *Par. Páp.*

Harfár, a, m. citharista, ae, m. *Cic.* chelyus, citharoedus *Cic.* i, m. harpicen *Stat.* inis, m. Citherspieler, Lautenist, Lautenspieler, Lautenschläger: hárfás, hárfázó, tziterás. *Syn.* Harfeník, Harfowník, *vulg.* Citarár, *boh* Lúteník, Lúteňár. 2) opifex citharарum (testudinum), cithararius, i, m. Cithermacher, Lautenmacher: harfás, hárfa tsináló.

harfárcin, a, e, *adj. poss.* citharistriae, der Citherspielerinn gehörig, hárfásnéé, hárfázónéé. 2) opificis citharарii, der Lautenmacherinn gehörig, hárfa tsinálónéé, hárfásnéé.

Harfárka, i, f. citharoeda, citharistria *Ter.* ae, f. citharocantrix, icis, f. Citherspielerinn, Lautenistinn, Lautenspielerinn, Lautenschlägerinn: hárfásné, hárfázó (tziterázó) aszszonyság. *Syn.* Harfenička, Harfownička, *vulg.* Citarárka. 2) opifex cithararia, coniux opificis cithararii: die Cithermacherinn, Lautenmacherinn: hárfásné, harfa-tsinálóné.

arfárow, a, e, adj. poss. citharoedi, dem Citherspieler gehörig, hárfásé, hárfázóé. 2) opificis cithararii, dem Cithermacher (Lautenmacher) gehörig, hárfa-tsinálóé, hárfásé.
arfeňiččin, á, é, adj. poss. v. harfárčin.
arfeňička, i, f. v. Harfárka.
arfeňík, a, m. v. Harfár.
arfeňíkow, a, e, adj. poss. v. harfárow.
arfowáňí, á, n. cantus citharae (testudinis etc.), citharizatio, citharae pulsatio: das Citherspielen, Harfenschlagen, Lautenschlagen: hárfázás, tzitera-ének.
arfowať, fowal, fugem V. I. imp. fug: citharizare Nep. citharisare, cithara (testudine) canere Plin. H. N. citharam pulsare: die (auf der) Cither spielen (schlagen), hárfát verni. Syn. na Harfu hrať.
arfowí, á, é, adj. citharens, a, um; citharam adtinens: die Cither (scharfe, Laute) betreffend, hárfai, hárfát illetö. Syn. harfowní. Harfowí Hlas: citharae sonus, Harfenschall, hárfa hang.
arfowní, á, é, adj. idem.
arfowniččin, a, e, adj. poss. v. harfárčin.
arfownička, i, f. v. Harfárka.
arfowňík, a, m. v. Harfár.
arfowňíkow, a, e, adj. poss. v. harfárow.
arinček, a, m. dem. ex seq.
arinek, nka, m. alec, allec, halex, ecis, n. halex, ecis, m. et f. Cato: clupea harengus Linn. der Häring, hering. boh. Herinek, Herink. Drobní Harinek: atherina, kleiner Häring, apró hering Močení Harinek: halex maceratus, gewässerter Häring, áztatott hering. — Morský drobní Harinek, i. e. Sardel: saperda, a, f. Pers. Clupea encrasicolus Linn. Sardelle, ein geringer Meerhäring: szardeli szardela, tengeri apró hering. Nasoleňí slaní) Harinek, i. e. Rosťík: halec muriatum, Böckel, Böckling in Salzlacke (Salzbrühe, Salzwasser) eingemachter (eingesalzner Häring: sós vízben áztatott (bé sózott) hering. Uďení Harinek, i. e. Piklink, Pitlink, halec fumo siccatum, halex passa (infumata): gepökelter Häring, Pickling, Bückling: füstös hering. Prov. Uďení Harinek, a načéwaní Rak, robá Slepému bistrí Zrak: alec et cancer dant, sit tibi visus ut acer: gepöckelter Höring, und gefüllte Krebsee machen scharfe Augen: a' füstölt hering, és töltött rák, vaksinak (vakosnak) éles látást ad.
* Harink, u, m. v. Harinek.
Harinkár, a, m. negotiator halecum (harengorum), trisopola, thettopola, ae, m. Häringskrämer, - händler, - verkäufer: hering-árúló, heringáros.
harinkárčin, a, e, adj. poss. negotiatricis halecum, trissopolae (thettopolae) coniugis: der Häringskrämerinn gehörig, hering-árúlónéé, hering-árosnéé.
Herinkáreňi, á, n. v. Harinkárstwí.
harinkárik, il, ím, V. I. imp. kar: negotiatorem halecum esse, ein Häringskrämer seyn, heringgel kereskedni, hering árosnak lenni. Syn. Harinki predáwať, z Harinkami kupčiť.
Harinkárka, i, f. negotiatrix halecum, trissopolae (thettopolae) coniux: die Häringskrämerinn, - händlerinn, - verkäu-

käuferinn: hering árólóné, hering-árosné.

Harinkárow, a, e, *adj. poss.* negotiatoris halecum, trissopolae, thettopolae: dem Häringskrämer gehörig, hering árúlóé, hering-árosé.

Harinkárstwí, á, n. negotiatio (mercimonium, quaestus) halecum, harengorum: Häringskram, Häringshandel, Häringsverkauf: hering-árúlás, heringel-való kereskedés.

Harinkowáňí, á, n. captura halecum (harengorum), Häringsfang, hering fogás.

Herinkowat, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: haleces capere, Häring fangen, heringet fogni. *Syn.* Harinki chitat, lapat.

Harinkowí, á, é, *adj.* haleceus, a, um: von Häring, den Häring betreffend: heringi, heringes, heringet illető, heringből való. Harinkowí Sudek: orca halecum (harengorum), Häringstonne, hering hordótska. Herinkowá Polewka (Kosol): v. Harinkowňica.

Harinkowňica, i, f. muria halecum, Häringsbrühe, Lacke (Lake): sós hering lév (viz).

* Harkáňí, á, n. v. Huskáňí.

* Harkat, al, ám: v. Huskat.

* Harlakín, Harlekín, a, m. v. Blázen 2. Nro.

* Harmanek, nku, m. v. Hermánek.

* Harmankowí, á, é, *adj.* v. Hermánkowí.

Harpia, i, f. harpya, ae, f. Harpye, Harpyie, in der Fabellehre der Griechen, mit weiblichen Gesichtern, Geyerflügeln, Bärnohren, ragadozó fene madár, mellynek emberi ártzulattya vagyon.

Hasení, á, é, *p. c.* exstinctus, a, um: gelöscht, el-oltott, óltatott, tsendes. *Syn.* za hasowaní. Hasení Uhel: carbo exstinctus, Löschkohle, holt szén. Hasené Wápno: calx exstincta, gelöschter Kalk, Löschkalk: óltott mész. 2) sedatus, exstinctus, lenitus, mitigatus, pacatus: gestillt, gelöscht: megenyhíttetett, le-szállíttatott, tsendesíttetett. *Syn.* lewení, ulewení.

Háseňí, á, n. exstinctio, nis, f. Auslöschung, das Auslöschen, z. B. des Feuers: óltás, el-óltás. Zahasowáňí. 2) sedatio, exstinctio, mitigatio, mulcedo, pacatio, lenimen, inis, n. das Stillen, Löschen: enyhítés, le-szállítás, tsendesítés. *Syn.* Leweňí, Uleweňí.

Hasitňa, i, f. lacus, us, m. fossa exstinctoria: Löschgrube, óltó verem. *Syn.* hasní Sud, hasná Gama.

Hasit, il, ím, V. I. *imp.* hat, Oheň, Wápno: exstinguere, *ignem*, *calcem*: löschen, das Feuer, den Kalk: óltani, *a' tüzet*, *meszet*. Hasí (i. e. Wodu do seba lege), gakobi horelo: haurit aquam, tanquam ignem exstincturus: er gießt das Wasser in sich, als wenn es brennt: vizzel óltya a' torkát mintha égne; ég a' torka gégéje. *Prov.* Co ta nepálí, ne has: quod tua non refert, ne curato (percontari desine): was dich nicht brennt (nicht angeht), sollst du nicht löschen: mi tégedet nem éget, ne óltsadd. Ne szólly nyelvem, nem fáj fejem. 2) sedare, exstinguere, lenire, mitigare, pacare: löschen, stillen, Durst, Hunger, Staub, etc. enyhíteni (-tem), tsendesiteni. *Syn.* lewit, ulewit. Dohadowáňí (Hádku, Zwadu) hasit: sedare controversiam, den Streit stillen,

ſtillen, a' veszekedést tsendesíteni. *Pár. Páp.* Srdce (Miſel) haſit: sedare animum, das Gemüth (Herz) ſtillen: elméjét meg-tsendesíteni. Žížen haſit: sitim sedare, den Durſt löſchen, szomjús ágát enyhíteni. *II. rec.* haſit ſa: leniri, mitigari, respirare: ſich ſetzen, ſtill (gelöſcht) werden: enyhedni. *Pár. Páp.*

Haſni, á, é, *adj.* exstinctorius, exstinctivus, a, um: zum Löſchen dienlich, oltó. Haſni Sud: v. Haſitňa. 2) mitigatorius, pacatorius: ſtillend: enyhitö, tsendesitö.

Haſnút, ſnul (ſel), ſňem, V. I. *imp.* ſňi: exstingui, auslöſchen (*neutr.*), ausgelöſcht werden, z. B. Feuer, Licht, Kalk: el-óltódni, el-óltatni.

Haſnutí, á, n. exstinctio (*passive*), nis, f. das Auslöſchen, die Auslöſchung: el-óltódás, el-óltatás.

† Haſpl, u, m. v. Škripec. 2) v. Motowidlo.

† Haſple, f. *idem.*

† Haſplíř, e, m. v. Škripčár.

† Haſplowati, owal, ugi (u): v. ſkripcowať. 2) v. motať.

Haſpra, i, f. retinaculum (portae) *Ovid.* i, n. der Speerhaken, kilints, zár. *Syn.* Hamuſec

Haſprenka, i, f. v. seq.

Haſpričulka, i, f. *dem.* ex Haſpra.

Haſprowaní, á, é, *p. c.* retinaculo provisus (instructus, munitus), a, um: mit dem Sperrhaken verſehen, kilintses, záros. Haſprowané Dwere: ianua retinaculo munita, mit dem Sperrhaken verſehene Thür, záros ajtó.

Haſprowáňí, á, n. munitio ope retinaculi, das Verſehen mit dem Sperrhaken: ajtonak kilintsre (zárra)-való tsinálása.

Haſprowať, rowal, rugem, V. I. *imp.* rug: retinaculo munire (instruere, providere): mit dem Sperrhaken verſehen, az ajtot kilintsre (zárra) tsinálni.

Haſprowí, á, é, *adj.* ad retinaculum pertinens, den Sperrhaken betreffend, dazu gehörig: kilintset (zárt) illetö, kilintshez való. Haſprowá Babka, i. e. Haſprowé Očko: retinaculi uncus, die Sperrhakenhäfte, zár (kilints) horga.

Haſtal, a, m. Castulus, i, m. Caſtulus, ein Mannsname, Kasztulus, *férjfi név.*

† Haſtman, a, m. v. Wodnár.

Hať, i, f. moles, is, f. *Cic. Liv. Ovid.* agger in aqua (*v. g.* penes molas), virgultis constans: die Wehr im Waſſer, Faſchine: gát, fasina, p. o. a' malmoknál. *Syn.* Gát, Gaz, Hatina.

Hatení, á, é, *p. c.* mole septus, a, um: mit einer Wehr verſehen, gáttal bé-rekesztetett, bé-zárattatott.

Hateňí, á, n. molis constructio, das Umfangen (Verſehen) mit der Wehr, gát tsinálás, gáttal való bé-rekesztés (zárás).

Hatina, i, f. v. Hať.

Hatiť, il, ím V. I. *imp.* hať: molem construere, sepire mole: mit der Wehr umfangen (verſehen), gáttal bé-zárni, bé-rekeszteni.

† Hauz, u, m. v. Dom.

† Hauzírowáňí, n. v. Túláňí, Hegnem Choďeňí.

† Hauzírowati, rowal, rugi (u): v. túlať ſa, Hegnem chodiť.

Haw, u, m. armatura, ae, f. das Kriegskleid, fegyveri öltözet, készület. *Syn.* zbrogná Odew, Oďeňí zbrogné.

Hawár, a, m. Metallicus *Plin. H. N.* metallarius, *Cod. Iustin.* i, m. fossor metalli: Hauer im Bergbaue, Berghauer, Metallgräber, Bergmann, Arbeiter in Begwerken: bányász, értz (rész, bánya) ásó, kapáló, kapás. *boh.* Hawíř, Horňík, Rowkop, Rowka, Rwerk. 2) do Baň odsúdení: metallicus *Pandect.* ad metalla damnatus: ein zu den Bergwerken Verurtheilter, bánya ásásra itéltetett.

Hawárčin, a, e, *adj. poss.* Metallicae, der Berghauerinn gehörig, bányászneé.

Hawáreňí, á, n. v. Hawárstwí.

Hawárit, il, ím, V. I. *imp.* war: metallicum esse, ein Berghauer seyn, bányásznak lenni. *Syn.* Hawárem bit.

Hawárka, i, f. metallica, metallaria, ae, f. die Berghauerinn, Metallgräberinn, Arbeiterinn in Bergwerken: bányászné, bányász felesége.

Hawárow, a, e, *adj. poss.* metallici, dem Berghauer gehörig, bányászé.

Hawárski *adv.* more metallicorum, berghauerisch, metallgräberisch, bányász módon. *Syn.* pohawárski.

Hawárskí, á, é, *adj.* metallicus, metallarius, a, um; metallicos adtinens: die Berghauer betreffend, zum Hauen im Bergwerke gehörig: bányászi, bányászokat illető. *boh.* hawířský. Hawárské Železa (Nástroge), ferramenta metallica, Berghauerzeug, bányászok vas eszközei.

Hawárstwí, á, n. metallurgia, ae, f. Berghauerarbeit, Metallgräberei: bányászság, bányász munka.

† Hawel, wla, m. v. Háw.

† Hawík, e, m. v. Hawár.

† Hawířskí, á, é, *adj.* v. Hawárskí.

* Hawkáňí, á, n. v. Sťekáňí.

* Hawkat, al, ám: v. sťekat.

† Hawlíček, čka, m. *dem.* v. Háľíček.

† Hawlík, a, m. *dem.* v. Háľik.

Hawran, a, m. corvus, i, m. *Liv.* cornix nigra *Klein.* Corvus corone *Linn.* fekete varjuj. Mitterp. die Rabenkrähe, *Aliud est* Krkan, Krkawec.

† hazecí *adj. omn. gen.* hádzecí.

† Hazečka, i, f. v. Hadzačka.

† Házeňí, n. v. Hádzáňí.

† házeťi, zel, zím: v. hádzať. *II. rec.* házet se, v. hádzať sa.

† Hazíwaňí, n. v. Hádzáwáňí.

† hazíwati, al, ám: v. hádzawat.

Hazuka, i, f. v. Hacuka.

† hbite *adv.* v. hibki.

† hbití, á, é, *adj.* v. hibkí.

† Hbitost, i, f. v. Hibkosť.

* heb, v. hep.

Heben, a, m. ebĕnus (hebenus) *Virg.* ebanus, i, f. Ebenus cretica *Linn.* item Ebenus capensis, der Ebenbaum, indiai fekete-fa. *Syn.* indiánskí čerň, Strom, čerňé Drewo negící.

hebenowí, á, é, *adj.* ebenus, hebenus, ebanus, a, um: von Ebenbaum, indiai fekete fából-való. Hebenowí (indiánské černé) Drewo: ebenum (hebenum) *Virg.* ebanum, i, n. das Ebenholz, indiai fekete-fa.

† hebkí, á, é, *adj.* v. hibkí.

Hec, u, m. agitatio (venatio) per canes: Hetze, kutyákkal való kergetés. 2) lucta animalium, der Hetz, ein Spiel: hetz. vadakkal való küszködő játék.

Hebbáb, u, m. v. Habbáw.
Hebbáben̄í, á, n. v. Habbáwen̄í.
Hebbábik, il, ím; v. Habbáwik.
Hebbábní, á, é, *adj.* v. Habbáwní.
Hebbábn̄ica, i, f. v. Habbáw.
Hebbábn̄ík, a, m. v. Habbáwn̄ík.
Hebbáw, u, m. v. Habbáw.
Hebbáwí, n. *idem.*
Hebbáwen̄í, n. v. Habbáwen̄í.
Hebbáwiki, il, ím: v. Habbáwik.
Hebbáwní, á, é, *adj.* v. Habbáwní.
Hebbáwn̄ice, f. v. Habbáwn̄ica.
Hebbáwn̄ík, a, m. v. Habbáwn̄ík.
Heft, u, m. v. Fere, Hew, Stah, Stahowán̄í, Zesiti, Zesíwán̄í.
Heftowati, owal, ugi (u): v. fercowat, prisíwat, stahowat, zesíwat.
Heg! *interj.* heus! audin! ho, io! heh! höre! hört! holla! haj! hallodé! jöszte. *vulg.* hag. Heg (čugeš) Chlapče! heus puer! *Ter.* höre Knabe, hallodé gyermek! Heg ti, čo robíš? heus tu, quid agis? *Cic.* höre du, was thust den du? hallodé te, mit tsinálsz? Heg (čugeťe, fliťťe)! otworte Dwere: heus vos! aperite ostium: hört! macht die Thür auf: hallyátoké! nyissátokmeg az ajtót. Heg! Heg! heus! heus! holla! holla! hallod-é! hallod-é! 2) *In exclamationibus diversis*: eheu! eheus! eho! ehodum! eia! hem! him! io! holla! aha! oho! wohlan! bei verschiedenen Ausrufungen: haj! nosza. *Syn.* hegsa. Heg weselo Hosti, wšak Pečenek, a Wína na Stole gest dosti: eia gaudete amici! edite et bibite, mentes vestras, animosque exhilarate: wohlan liebste Freunde! ißt, und trinkt, macht euch lustig: noszsza kedves barátim (atyámfiai)! vigan legyetek, elegendő az asztalon ételtek, italtok. 3) st! tace! tacete! holla! still! lassan, tsendessen, szt! *Syn.* cit, st.
Heganí, á, é, *p. c.* agitatus, quassatus, quassus, a, um: geschüttelt, rázódott, rázattatott. *Syn.* trasení. 2) v. Hegnutí.
Hegán̄í, á, n. agitatio, quassatio. nis, f. das Schütteln, Schüttelung, Schüttlung: rázás, rázódás. *Syn.* Trasen̄í. 2) v. Hegnutí.
Hegať, al, ám, V. I. *imp.* ag: quatere, quassare, agitare: schütteln, rázni. *Syn.* trásť. 2) v. Hegnúť 2. Nro. Nádeg ma hegá: spes me fallit, die Hoffnung schlägt mir fehl, reménységemben meg - tsalattatom. *II. rec.* Hegať sa: agitari, quati, quassari, succuti, concuti, iactari: erschüttern (*neutr.*), hin und her bewogen (erschüttert) werden: zökögni, rázódni, rázattatni. *Syn.* trásť sa.
Hegno, a, n. aves gregatim volantes, ein Haufen (Flug) Vögel, seregenként repdeső Madarak. 2) repotia, *orum*, *n. pl. Hor.* der Nachschmaus der Hochzeit, menyegző után másod napi lakodalom, hajnal. *Syn.* Hodi, Hodki po Swadbe, Prínos n̄ewestiki. Hegnem (po hodkách) chodiť: per repotia (repotialia convivia) ambulare, nachschmausen, hajnalt járni.

hegnúť, gnul (gel), gnem, V. P. *imp.* gni: repellere, retro agere feriendo, *boves*, etc. zurückschlagen, zurücktreiben: viszsza-verni (ütni), el-verni. *vulg.* megnút. Hegnem ťa: repellam te, ich schlage dich zurück, viszsza verlek. 2) *Impersonaliter cum acc. pers.* spe frustrari (deludi), irritum fieri, ad irritum cadere, fallere: fehlen, fehl schlagen (gehen), nicht gelingen: reménységében meg-tsalattatni: meg-tsalatkozni, el-nem érni, el-múlni. *Syn.* minúť, preťsť, *vulg.* megnút. Hegne (mine, pregde) ťa to; nič neobsáhneš: spes tua te fallet, ad (in) irritum cadet. Irritus spei eris: es wird dir fehl schlagen, héjában lött reménységed; reménységedben meg-tsalattatól. To ma nehegne: non me fallet, das soll mir nicht fehlen, meg-nem tsalattatom. 3) v. uderiť, uraziť. *II. rec.* hegmiť sa: v. uderiť sa, uraziť sa.

hegnutí, á, é, *p. c.* retroactus, repulsus, depulsus, a, um: zurückgeschlagen, viszsza verettetett. 2) v. uderení.

Hegnuťí, á, n. retroactio, repulsio, nis, f. das Zurückschlagen, viszsza (el) verés. 2) spes irrita (inanis), fehlschlagende Hoffnung, haszontalan (héjába-való, héjában lött) reménység. 3) v. Uderení, Urazení.

Hegsa! *interj. gaudentis:* hui! evoë! *Hor.* hei! heisa! juch! ein Wort, das die Bachantinnen schrien: haj! Védj Úr Isten! *Par. Páp. Syn.* Hegsasa, Hopsa, hopsasa. 2) *In admiratione*, hui! *Cic. Ter.* hui! ei! ih! bei Verwunderung, und Erstauung ej! no! ime! *Syn.* eg, no, egno.

hegsasa, *idem.*

† Hegsek, ska, m. n. Marnotratník. 2) v. Frčkár.

† Hegsowání, n. v. Márnení. 2) v. Frčkárení.

† hegsowati, owal, ugi (u) *praes.* v. márniť. 2) v. frčkariť.

hegta *adv.* v. hota.

† Hegtman, a, m. v. Kapitán.

† hegtmančin, a, o, *adj. poss.* v. kapitánčin.

† Hegtmanení, n. v. Kapitánení.

† hegtmaniťi, il, ím, *praes.* v. kapitániť.

† Hegtmanka, i, f. v. Kapitánka.

† hegtmanský, á, é, *adj.* v. kapitánský.

† Hegtmanstwí, n. v. Kapitánstwí.

† Hegtmanů et ůw, owa, owo, *adj. poss.* v. kapitánow.

* Hek, u, m. v. Heg.

* Hekání, á, n. v. Hegání.

* hekať, al, ám: v. hegá.

* heknúť, knul (kol), kn...: v. hegnúť.

* Heknutí, á, n. v. Hegnutí.

Helena, i, f. v. Ilona.

helenčin, a, e, *adj. poss.* v. ilončin.

helenin, a, e, *adj. poss.* v. iloňin.

Helenka, i, f. *dem.* v. Ilonka.

† Helm, u, m. v. Lebka. 1 Nro.

† Helmo, a, n. v. Šibenica.

† Hemelín, u, m. v. Lebka. 2. Nro.

* hen, henek *adv.* v. tam.

hep *adv.* retro, *de equis lumam trahentibus*: zurück, viszsza. *Syn.* naspát, *vulg.* cu ruk.

† Herbáť, e, m. v. Zelinkár.

Herbaté, ého, n. *a*) i. e. Zelinki na Zwaření: thea, ae, f. *Linn.* herbae pro infuso: der Thee, Pflanzen zum Thee: thé, forralni való füvek. *b*) *i. e.* zelinkowí Zwar, zelinkowá Woda: thea, infusum theae: Theeaufguß, Thee zum Trinken: inni valö thé, felforrallt füvek vize. Salwiowí Zwar: infusum salviae, Salbeithee, salvia thé.

Herink, u, m. v. Harinek.

Herka, i, f. v. Mrsina. 2) v. Robila.

rman, a, m. Hermannus, i, m. Herrmann, ein Mannsname: Herman, *férjfi név*.

rmánek, nku, m. Zelina *a*) obecní: chamomilla, ae, f. matricaria chamomilla *Linn.* anthemium *Apul.* chamaemèlon (-lum) *Plin. H. N.* chamomilla vulgaris officin. chamomillum, i, n. chamaemēlum vulgare: die gemeine Kamille, mezei székfü, fejér szék-fü, *vulg.* Harmánek, *boh.* Rmen, Heřmánek. *b*) římský, neb wlaský: anthēmis nobilis *Linn.* Chamomilla romana officin. chamaemēlum nobile, heliochrysum, i, n. *Plin. H. N.* römische Kamille, nemes Szék-fü Lumnic. *Aliud est* Rozehodník.

rmaňkowí, á, é, *adj.* k. p. Kwet: flos chamomillae, Kamillenblume, szek-fü virág.

rmelin, a, m. wetšá Lasica: hermelus, i, m. mustela erminea *Linn.* mus ponticus *Plin. H. N.* Hermelin, as grosse Wiesel, hölgy.

rmelínowí, á, é, *adj.* hermellinus, a, um: aus Hermelin, hölgyi, hölgyböl-való, Hermelinowá Podbrušina: hermellina, Hermelinnamme, höly-mál. Hermelínowí Mentek: vestis e pellibus mustelarum erminearum, Hermelinpelz, hölgy-mente.

Heródeš, a, m. Herodes, is, m. Herodes, Heródes. *Prov.* Piláta z Heródešem Zmeření: synchretismus *Plutarch.* Qui modo videbantur hostes acerrimi, repente in summam concordiam rediguntur. K heródešowi od Piláta: a Pontio Pilato ad Herodem.

Herold, a, m. fecialis, is, m. caduocator, is, m. Herold, Gesandter im Kriege, oder wegen Kriegs- und Friedenssachen: békesség szerzö követ. *Syn.* wogenskí Wišlanec (Posel). 2) praeco, nis, m. Herold, öffentlicher Ausrufer: kiáltó, hirdető, hír-mondó.

herolďow, a, e, *adj. poss.* fecialis, caduceatoris: dem Herolde gehörig, békesség szerzö követé. 2) praeconis, dem öffentlichen Ausruffer gehörig, kiáltóé, hír-mondóé.

heroldskí, á, é, *adj.* caduceatorem (praeconem) adtinens, den Herold betreffend, békesség szerzö követet (hir-mondót) illetö. Heroldská Palica, *boh.* heroldůw Regement: caduceum, caduceus: Heroldsstab, békesség szerzö követ páltzája.

Hes, a, m. Hassus, Cattus, i, m. ein Hesse, Haszszus, haszsziai. ember. *Pl.* Hesi, *boh.* Hesowé: v. Hestwo.

heš! *interj. gallinam abigentis*: hesch: hess, hoss. *Syn.* šo!

hešcin, a, e, *adj. poss.* ex heška.

Hesia, i, f. Hassia, ae, f. Hessen, ein Land: Haszszia, haszsziai tartomány. *Syn.* heská Kragna, Zem.

Heška, i, f. Hassa, ae, f. eine Hesse, hessisches Frauenzimmer: hasz-

haszsziai aszszony, haszszus-né.

hesski *adv.* hassice, hessisch, hasz-sziai módon. *Syn.* pohesski. 2) *boh.* v. krasně, swárně.

hesský, á, é, *adj.* hassicus, a, um: hessisch, haszsziai. 2) *boh.* v. krasní, swární.

Heslo, a, n. signum militare, symbolum, i, n. symbola, tessera, ae, f. symbolus, i, m. *si scripto fiat*, Losung, ein Zeichen im Kriege, Feldzeichen: hadi ismértetö-jel. *Syn.* Známeňí, wogenské. 2) condictum *Gell.* constitutum, pactum, conventum, i, n. condictio, nis, f. *Fest.* Verabredung, szövetség, öszve igérkezés, öszve szólalkozás. *Syn.* Zreknutí Dali si Heslo na isti Čas, Den, Mesto: condixerunt sibi tempus, diem locum *Liv.* sie haben mit sich verabredet (gemeinschaftlich festgesetzt) die Zeit, den Tag, Ort: bizonyos idöre, napra, helyre öszve igérkeztek. Podle Hesko: posito, ex composito, ex condicto, pacto: der Verabredung gemäß, verabredeter Maßen: köz akaratból.

† Hesto, a, n. v. Rowáš.

Hestwo, a, n. *collect.* i. e. Hesi: Hassi, orum, m. pl. die Hessen, Haszsziaiak, Haszszusok.

* hew, hewka *adv.* v. sem, tuto.

Hewer, u, m. ktérím Wíno ze Suda tahagú: sypho vinarius, doliaris fistula, excipulus, excipulum, i, n. Weinheber, eine Röhre, ein Heber zum Weine, oder Biere: hévér, tsév, tsöv, lopó tök, szivárvány, mellybe bort vesznek; eresztö kán (kantsó), bor vévö edény, mellybe a' hordóból eresztik. *Syn.* Krokwica, Krokwička, Čekwica, Čekwička *boh.* Krokwice. 2) ktérím Wo ze podwichugu: vectis, is m. *Caes.* sucula (pro levando curru) *Vitruv.* ergata, ae, f. *Virg.* der Hebel, Hebbaum, Haspel, Wagenheber, Handheber, Rollbaum, Rennbaum, Wellbaum, die Hebstange, Winde, das Hebeisen, h[illegible] bezeng: munkás, emelö rú[illegible] *Syn.* Podstawka, Podkladek, Dwihuk, Dwihadlo, Wi[illegible] dwíhadlo, tuťné Tahadlo *boh.* Rumpál, Sochor, rú[illegible] Tahadlo, Weke. *Aliud* [illegible] Skripec.

Hewes, u, m. Hevessinum, n. Hevesch, Heves, váro[illegible]

hewesski *adv.* hevessiensi mo[illegible] nach der Art der Heveschier, h[illegible] vesi modon. *Syn.* pohewe[illegible]

Hewesský, á, é, *adj.* Hewesk[illegible] Stolica: Comitatus Hevesiensis, die Heveschier Gespanschaft, Heves Vármegye.

† hewka *adv.* v. sem, tuto.

hi, hio! *interj.* *propellentis equos*: age, agite: allo, dio: gyi. *Syn.* wichi.

Hiacint, u, m. prespolní Hyacint, Hyacinthus orientalis *Linn.* v. brezňowi Kw[illegible]

hibag, v. hibak.

híbaný, á, é, *p. c.* motus, a, um: bewogen gerührt: mozgatott, meg-mozdíttatott. *Syn.* pohnutí.

Híbáňí, á, n. motio, commotio, nis, f. motus, us, Bewegung, Rührung, Erschütterung: mozgás, mozgatás, mordítás. *Syn.* Pohnutí.

hibak, al, ám, V. I. *imp.* [illegible] movere loco, vadere, proficisci, abire, discedere: gehen, weggehen, fortgehen, marschieren, fort marschiren: menni, el-dúlni. *Syn.* ist' preč, pohnúť sa, odcházak, odist'. Hib[illegible] apa-

apage, abi, discede, vade! geh (weg), marschir, pack dich: e-regy, menny, hord-el maga-dat, lódúly, kotorj *Pár. Páp.* takarodgy.

hibať, bal, bem (ám), V. I. *imp.* híbag: movere, commovere, mobilitare, adtrectare, adtingere: bewegen, rühren, anrühren, schütteln: mozgatni, meg-mozdítani. *Syn.* pohnúť. Uš to wolaťdo híbal: istud iam quispiam adtrectavit, dieses hat schon Jemand angerührt, már ezt valaki mozgatta. 2) submovere, verrücken, hinweg thun, hinweg bringen, schieben: elöre taszítani, el-mózdítani, el-hengeríteni, el-hengergetni. *Syn.* odwaliť. *II. rec.* híbať sa, et sebú: movere se, moveri: sich bewegen, rühren: mozdúlni, mozogni. *Syn.* hnúť (pohnúť) sa. *Prov.* Co ge žiwé len sa híbe: movetur, quod animatur. Quod vitam habet, motu non caret: was leben hat, das rührt (bewegt) sich: a' mi eleven, tsak mozog. A' mi eleven mozgás nélkül nintsen.

híbáwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

híbáwať, al, ám, *freq.* ex Híbať. *II. rec.* híbáwať sa: *freq.* ex híbať sa.

híbawe *adv.* mobiliter, cum motu: beweglich, mit Bewegung, mozogva, mozgadozva, ingadozva. *Syn.* hibanliwe, hibatedelňe, hibkawe, hibliwe, pohnutedelňe.

híbawí, á, é, *adj.* mobilis, e: beweglich, was sich (leicht) bewegen läßt: mozgó, ingó, mozgadozó, ingadozó, mozgatható, mozdítható. *Syn.* hibanliwí, hibatedelní, hibkawí, hibliwí, pohnutedelní. Híbawé Weci: res mobiles, bewegliche Güter, ingó jószág.

Híbawosť, i, f. mobilitas, tis, f. Beweglichkeit eines Körpers, mozgóság, ingó (mozdítható) állapot. *Syn.* Hibanliwosť, Hibatedelnosť, Hibkawosť, Hibliwosť, Pohnutedelnosť.

hibki *adv.* flexibiliter, flexiliter: beugsam, bieglich, gebieglich: hajlandón, hajthatón, hígan. *Syn.* ohíbki, ohibňe. 2) agiliter, celeriter, velociter, dextre, actutum: rührsam, geschwind, schnell, hurtig, thätig, schicklich: könnyen, gyorsan, serényen, sietve, alkalmatossan, könnyen fordúlva, mindgyárt, hamar. *Syn.* hibko, krepko, ríchle, spesňe, sikowňe, snadňe, lahko, *boh.* hbite.

hibkí, á, é, *adj.* flexibilis, flexilis, vitilis, e: beugsam, biegsam, bieglich, gebieglich, leicht zu beigen: hajlandó, hajthatò, híg, hajló, mint a' vessző. *Syn.* ohibkí, ohibní, *boh.* hebkí. Hibkého (makého) Srdca Clowek: flexanimis (mollis animi) homo, herzbeweglich, hajlandó (lágy, gyenge) szivü ember. 2) agilis, versatilis, e; celer, velox, cis; dexter, elasticus, a, um: geschwind, behend, schnell, thätig, schicklich, hurtig, bieglich, ringfertig: könnyen, fordúló, serény, gyors, könnyü. *Syn.* krepkí, richlí, spesní, snadní, lahkí, sikowní, *boh.* hbití, křepkí. Suhagku hibkí! nebogsa Bitki, dosť sa ka nabigú, gako Psa wždicki.

hibko *adv.* v. hibki.

Hibkosť, i, f. flexibilitas, tis, f. Beugsamkeit, Biegsamkeit, Bieglichkeit: hajlandóság, hajthatóság. *Syn.* Ohibkosť, Ohibnosť.

nost. 2) agilitas, celeritas, velocitas, dexteritas, velocia, ae, f. Geschwindigkeit, Hurtigkeit, Gelenksamkeit: Thätigkeit, Schicklichkeit: könnyen forgódás, gyorsaság, serénység, hamarság, alkalmatosság. *Syn.* Krepkost, Richlost, Spesnost, Snadnost, Lahkost, Sikownost, *boh.* Hbitost, Křepkost.

Hibnút, bnul (bel), bňem, V. P. *imp.* bňi, *de uno actu*: v. Híbať, et Híbať. Hibnúť (táhnúť) z Wogskem: movere castra, exercitum: aufbrechen, marschiren, den Aufbruch machen: meg-indúlni a' táborral (a' hadi sereggel), masírozni.

Hibnutí, á, é, *p. c.* v. Híbaní.

Hibnutí, á, n. v. Híbání.

* Hičkání, á, n. v. Hinčowání.

* Hičkať, al, ám: v. Hinčowať. *II. rec.* Hičkať sa: v. Hinčowať sa.

Hid, u, m. *collect.* insecta, orum, n. pl. pediculi, orum, pulices, cum, m. das Ungeziefer, Insect, die Läuse, Flöhe: férgek, tetük, bolhák. *Syn.* Wsi, Blchi: v. Hmiz. 2) altilia, um, n. pl. pecus peunigerum, alites, volucres: das Geflügel, Federvieh, Flügelwerk: baromfi, p. o. tsibe, tyúk, lúd, kátsa, póka, *boh.* Drubek.

Hidar, á, m. altilium curator, Flügelmaier, baromfi-gondviselő, vigyázó. *Syn.* Opatrowač (Opatrowník) Hidu, Kurenčár, Magerník.

Hidarčin, a, e, *adj. poss.* ex seq. *Syn.* Kurenčárčin.

Hidarka, i, f. altilium curatrix, Flügelmaierinn, baromfi-gondviselő aszszony, reá vigyázó. *Syn.* Opatrowňica Hidu, Kurenčárka, Magerňička.

Hidarow, a, e, *adj. poss.* [illegible] Hidar. *Syn.* Kurenčárow, [illegible] gerňíkow.

Hikání, á, n. rudor, is, [illegible] ruditus, us, m. das Brüll[en] des Esels, szamár ordítás. S[yn.] Jkání, Ričání Osla, [boh.] Gikání. 2) v. Diwení.

Hikať, al, ám, V. I. *imp.* [illegible] rudere, brüllen, schreien, [wie die] Eseln: szamárúl ordítani. S[yn.] ikať, ričať, *boh.* gikati. v. Diwiť sa.

Hikáwání, á, n. *Nom. Ve[rb.]* ex seq. *Syn.* Jkáwání.

Hikáwať, al, ám. *freq* ex [hi]kať. *Syn.* ikáwať.

Hiknúť, knul (kel), kňem V. [P.] *imp.* kňi, *de uno actu*: [v.] Hikať.

Hiknutí, á, n. v. Hikání.

Hil, a, m. Pták: Loxia p[y]rrhula, ae, f. *Linn.* Gim[pel,] Dompfaff, veres begy, [s]ü[ve]tyü. *Prov.* Má na Nos[e] [Hi]la: friget, es ist ihm kalt, [fá]zik.

Hildesshagm, u, m. Ascali[n]gi[um,] i, n. *Civitas Germ[aniae,]* Hildesheim, eine Stadt: [Hil]deshajm, *németh város.*

Hinčowaní, á, é, *p. c.* osc[illa]tus, oscillo iactatus, agit[atus] (libratus, motus, vibrat[us]) a, um: geschaukelt, hintá[zott,] lógatott. *Syn.* Hogdaní, [h]čkaní, *vulg.* cómbaní, [c]bílaní, *boh.* Húpaní. [2)] Kníšaní. 3) v. Kolísaní.

Hinčowání, á, n. oscillatio [...] *trov.* nis, f. oscillo [...] tio (agitatio, libratio, [...] tio, vibratio): das Sch[au]keln, hintázás *Par. Páp.* [hin]tázkodás, lógatás. *Syn.* [Hog]dání, Hučkání, *vulg.* C[óm]bání, Combílání, *boh.* [Hou]pačka, Húpání. 2) Kníš[ání.] 3) v. Kolísání.

[H]ićowať, ťowal, ťugem, V. I. [i]mp. ťug: oscillo iactare (agi[t]are, librare, movere, vibra[r]e): schaukeln, schaukelnd bewe[g]en: hintázni (zom), lógatni [(]tom) *Par. Páp. Syn.* hog[d]ať, hučkať, *vulg.* combať, [c]ombílať, *boh.* húpati. 2) v. [k]ňísať. 3) v. kolísať. *II. rec.* [h]inćowať sa: oscillare *Fest.* [o]scillo se iactare (agitare, librare, movere, vibrare): [s]ich schaukeln, hintázkodni. *Syn.* [h]ogdať sa, hučkať sa, *vulg.* [c]ombať sa, combílať sa, *boh.* [h]úpat se. 2) v. kňísať sa. 3) [v]. kolísať sa.

[H]ićowáwáňí, á, n. *nom. verb.* [e]x seq. *Syn.* Hogdáwáňí, Hu[č]káwáňí, *vulg.* Combáwáňí, Combíláwáňí, *boh.* Húpáwá[n]í.

[H]ićowáwať, al, ám: *freq.* ex [h]incowať. *Syn.* hogdáwat, [h]učkáwať, hinćowáwať sa: *freq.* ex hinćowať sa. *Syn.* [h]ogdáwať sa, hučkáwať sa, *[v]ulg.* combáwať sa, combíláwať sa, *boh.* húpáwat se.

[H]ićowka, i, f. oscillum, i, n. *Tert.*: die Schaukel, das Schau[k]eln, schaukelnde Bewegung: [h]intázás. *Syn.* Hogdaćka, Hog[d]awka, Kňísaćka, *boh.* Hú[p]aćka. 2) i. e hinćowné pero, [h]inćowní ďáť: penna (un[c]us) oscillaris, libratilis, ser[v]iens oscillationi (librationi): [S]chwungfeder, Schwingfeder: [h]intázó toll (horog).

[H]ićowňe *adv.* oscillatorie, oscil[l]ando: schaukelnd, hintázva, [l]ógatva, hintázkodva. *Syn.* [h]ogdawe, hučkawe, *vulg.* [c]ombawe, combílawe, *boh.* [h]úpawe.

[H]ićowní, á, é, *adj.* oscilla[t]orius, oscillabundus, a, um: [s]chaukelnd, hintázó, lógató, [h]intázkodó. *Syn.* hogdawí, hučkawí, *vulg.* combawí, combílawí, *boh.* húpawí.

† Hinck, nka, m. v. Jgnác.

† Hinst, a, m. v. sedlowí (wrchowí) koň.

* Hintes, u, m. *Pl.* Hintese, sow: v. Gatka.

Hintow, u, m. carpentum *Liv.* pilentum *Virg. Hor.* i, n. Carosse, Kutsche, Wagen zum Fahren für Frauenzimmer, hintó, kolya *Par. Páp.* fedeles kotsi. *Syn.* krití Koč.

Hintowáňí, á, n. vectio carpentalis, das Fahren auf der Carosse, hinton (fedeles-kotsin) menés, járás.

Hintowať sa, towal sa, tugem sa V. I. *imp.* tug sa: carpento vehi, auf der Carosse fahren, hintón (fedeles kotsin) járni, menni. *Syn.* na kritém koči sa wezt, woziť.

Hinúť, nul, ňem, V. I. *imp.* hiň: perire, deperire, interire, perdi, minui, deficere: vergehen, zu Grunde gehen, verloren gehen, abnehmen: fogyni, veszni, veszendöbe menni. el-veszni. *Syn.* kapať, trátiť sa. Milugíc hinúť: deperire, inbrünstig lieben, von Liebe vergehen: szerelem miátt fogyni. Ta naša Mirkwička len tak márňe hiňe, nebo gu podrili súsedowé Swíňe. We ge Weter po Doliňe, moga Mladosť len tak hiňe, gako List na Bukowiňe etc. 4) tabescere, deficere: auszehren, abzehren, nach und nach zu Grunde gehen, z. B. durch Schmelzen, Auszehrung: fogyni, emésztödni, fogyatkozni. Ten Člowek Razem wšecek hiňe: hic homo subito deficit totus, der Mensch zehrt völlig aus, ez az ember egyszerre kezd fogyni.

Hinuti, á, n. *nom. Verb. ex praec.*
* Hip, v. Hop.
* Hireni, á, n. v. Hodowáni.
* Hirit, il, im: v. Hodowat.
* Hiſop, u, m. v. Jzop.
* Hiſpánia, i, f. v. ſpanielſká Zem.
* Hiſpánſki, á, é, *adj.* v. ſpanielſki.
Hiſſop, u, m. v. Jzop.
Hiſtória, i, f. historia, ae, f. die Hiſtorie, Geſchichte, was geſchehen iſt, geſchehene Dinge: historia. *Syn.* Cinowſpiſ, Letopiſ, Ziwotſpiſ. 2) narratio, historia: Geſchichte, Erzählung der Geſchichten: história. *Syn.* Rozpráwka, Wipráwka. Dluhá ge to Hiſtória, nemá Ronca, ani kraga: prolixa res haec, et taediosa: das iſt eine lange, und verdrieſliche Hiſtorie: igen hoszszu, és unalmas beszéd ez, se füle se farka nintsen.
Hiſtoricki *adv.* historice, hiſtoriſch, historiássan. *Syn.* činowſpiſebne, letopiſebne, letopiſne.
Hiſtoricki, á, é, *adj.* historicus, a, um: hiſtoriſch, historiai, históriás. *Syn.* činowſpiſebni, letopiſebni, letopiſni.
Hiſtorictwi, á, n. scientia historica, cognitio rerum gestarum (historiae): die Geſchichtkunde, Geſchichtskunde, Kenntniß der Geſchichte: história (történet) tudomány. 2) provincia historici, scriptio historiae, die Geſchichtsſchreiberei, história-irás, történetek fel-jegyzése. *Syn.* Cinowſpiſebnoſt, Cinowſpiſowáni, Letopiſarſtwi, Letopiſebnoſt, Spiſowáni Letopiſow (Cinow pametních).
† Hiſtorie, f. v. Hiſtoria.

Hiſtorik, a, m. historicus, m. Geſchichtsſchreiber, história író. *Syn.* Cinowpiſal, Cinowpiſnik, Letopiſal, Letopiſ[illegible] 2) peritus historiae (rerum gestarum), Geſchichtskundig[illegible] Geſchichtkundiger: historik[illegible] história-tudó.
† Hizdeni, n. v. Babráni, [illegible]redeni, Spakeni.
† Hizditi, il, im: v. babr[illegible] ſtaredit, ſpakit.
† Hizdneni, n. v. Hizdeni.
† Hizdniti, il, im: v. Hiz[illegible]
Hlad, u, m. fames, is, f. e[illegible]ries, ei, f. desiderium ed[illegible]di: der Hunger, die Eßbegi[illegible] éhség, éhezés. *Syn.* Hladowit[illegible] Hladi mret: i. e. Hled [illegible] esurire, fame laborare (f[illegible]mi) famem pati, fameli[illegible] esse: Hunger haben (leiden) hungern, von Hunger ge[illegible] werden, vor Hunger ſchma[illegible] éhezni, koplalni. Hlad [illegible] famem explere (sedare), [illegible] Hunger ſtillen, éhséget [illegible]tetni. Hladem morit: v. [illegible] dit 6. Nro. *Prov.* Hlad naglepſi kuchar: fames optimum condimentum, Hunger iſt der beſte Koch, éhség leg jobb szakáts. Hlad Sibenice nebogi: asinus [illegible]riens fustem contemnit ([illegible] gligit), es muß gegeſſen [illegible] wären ſchon alle Bäume Gal[illegible] el-szenvedi a' szamár a' [illegible] tot (botozást), tsak ennie [illegible] gyanak. A' ki éhezik a' [illegible] réstől sem írtózik. — Hlad Slowmi ukiſit nedá, [illegible] ge hladni, neni rozpráw[illegible] fames non exsatiatur ver[illegible] Famelicus non est interpell[illegible]dus: mit den Worten läßt der hungrige nicht abſpeiſen. iſt nicht gut lange reden, w[illegible] einen hungert: az éhség [illegible] nem elégittetik-meg. Az éh[illegible]nek

ek még a' szó-is nehezen sik. — Skrz Hlad, a Mesťáňi, hned sme rozhňewaňí: nora, et fames bilem concimt in nares: Hunger, und Harren, macht uns aufbrausen ungeduldig): az éhség, és a' ésedelem kinek-kinek tűrtetetlen. Ha az éhes várakoik, könnyen meg-boszszonodik. Az éhség, és a' várakozás, tűrhetetlen boszszúág. — W hladе Člowеku wšecko chutne padňe. Pri Hlaе wšecko chuťí (smakuge) doře. Člowek hladní neňi preтní: ieiunus stomachus rao vulgaria spernit: der Hunger schlägt keine Speise aus, a' i éhes, annak minden étel edves. Nagyon éhező az élben nem válogató. — 2) fanes, Hungersnoth, Hunger: hség. Po Obležáňí Mesta velkí Hlad nasledowal: urbis bsidionem fames excepit, uf die Belagerung der Stadt lgte die Hungernoth: a' város ivása után éhség jött (következett) a' városra. — 3) fames, Hunger, das Hungerleiden, rößte Dürftigkeit: éhség, szükég, utólsó szükség. *Syn.* Núda. 4) media, fames, abstientia: Hunger, Enthaltung es Essens: éhség, koplalás. *Syn.* Posťeňí, Zdržáňí seba d Pokrmu. 5) cupiditas, aiditas, sitis, Hunger, Begiert, z. B. nach Gelehrsamkeit: ívánság, valamin kapás, szomhozás. *Syn.* Dichtiwosť, Žáosťiwosť, Túžeňí.

ladac, a, m. v. hledač.

ladačka, i, f. v. Hledačka.

ladaní, á, é, *p. c.* v. hledaí.

ladáňí, á, n. v. Hledáňí.

ladať, al, ám: v. hledať.

ladce *adv.* v. hladko.

hladení, á, é, *p. c.* laevigatus, politus, a, um; geglättet, glatt gemacht: ki-simíttatott, pallírozott, pallíroztatott. 2) v. manglowaní. 3) v. piglowaní.

Hladeňí, á, n. laevigatio, politio, glabrificatio, nis, f. politura, laevigatura, ae, f. das Glätten, die Glättung: ki-simítás, pallírozás. *boh.* Hlazeňí. 2) v. Manglowáňí. 3) v. Piglowáňí. 4) palpatio, permulsio: das Streicheln, megtapogatás, meg-simogatás, simitas. Hladeňí Rukami plachích Koňí: popysma, das Streicheln der schiechen Pferden, simítása a' vad (szilaj) lovaknak. 5) mitigatio, placatio: die Besänftigung: engesztelés, tsendesítés, szelédítés. *Syn.* Rogeňí, kroteňí, *boh.* Chláchoľeňí, Hlazeňí.

* hladeť, del, dím: v. hleděť.

Hladík, u, m. i. e. hladicí Pilník: planula, ae, f. lima laevigatoria: die Glattfeile, simító ráspoly, reszelő. 2) i. e. hladicí hoblík: runcina serviens laevigationi, Schlichthobel, simító gyalú.

Hladina, i, f. planities, ei, f. die Fläche Ebene, sik mezőség. *Syn.* Rowňina, číré Pole. 2) Hladina (Rownosť) Mora, i. e. rowné More: aequoris planities, die Ebene des Meers, tenger' egyenessége.

hladiť, il, ím, V. I. *imp.* hlaď: laevigare, polire: glätten, glatt machen, ki-simítani, pallírozni. *Syn.* hladkím robiť. 2) v. manglowať. 3) v. piglowať. 4) po Chrbťe, po Twári ňekoho: mulcere, demulcere, permulcere, palpare: streicheln, meg-tapogatni, megsimogatni valakit. *Syn.* pohládzať, pohladzowať. 5) mi-

mitigare, placare, blandiri: besänftigen Jemanden, ihm schmeicheln: engesztelni, tsendesíteni, szelédíteni. *Syn.* kogiť, krotiť, tíšiť, *boh.* chláčholiti. 6) fame affligere (premere, cruciare): mit Hunger plagen (quälen): éhséggel sanyargatni. *Syn.* Hladem moriť, nič gesť' nedať.

Hladíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hladíwať, al, ám: *freq.* ex hladiť.

hladký, á, é, (*abs.* hladko), *adj. comp.* hladší, *superl.* naghladší: laevis (levis), e; glaber, a, um: glatt, nicht rauh, sima, sik, sikos. Hladký Strom, glabra arbor, glatter Baum, sima-fa. Hladká Cesta: glabra via, glatter Weg, sik-út. Hladké Čelo: frons exporrecta (explicata), glatte Stirne, sima homlok.

hladko *adv.* laeviter, glabre, laevigate, plane: glatt, nicht rauh: simán, meg-simítva, sikoson. *boh.* hladce.

hladňe *adv.* famelice, hungerig, éhessen, éhezve. 2) v. lačňe.

Hladňeňí, á, n. *nom. Verb.* ex seq.

hladňeť, el, em, V. I. *imp.* dňi: incipere esurire, anfangen zu hungern, éhezni kezdeni, megéhezni. *Syn.* začínať hladním biť.

hladní, á, é, *adj.* esuriens, tis, famelicus, a, um: hungerig, Hunger habend: éhes. *Prov.* hladní neňí bugní. Hladní Koň newihadzuge zadkem. Hladem Tělo morené, nebíwá rozpusťené: luxuriat raro, non bene pasta caro: hungerige Pferde gelüstet nicht zu gumpen: éhes ember nem búja. Éhes ló nem rugoldozó (rugaldozik). Hladnému nechce sa spíwať. Keď ge Clowek hladní, Spewu neňí wzácní: nulla cantillat avis, quando esurit. Discum, quam Philosophum, audire, mavult: wer hungrig ist, kann nicht lustig seyn: mi adna ő most azon egy tál bi posztás húst. *Par.* *Páp.* Hladnému Psowi i Kosť ge dobrá. Smadní (žižňiwí) Wi i s kaluže piť bude: lepori esurienti etiam placentae sa ein durstiger ist froh, wenn mit was immer seinen Durst löschen kann: szomjuhozó ökrnek zavaros viz-is jó. Hladnému sití newerí: dives pauperi non credit, fidem non habet: der Ersättigte glaubt nicht dem Hungerigen, a' gazdag nem hisz a' szegénynek. 2) famelicus, hungerig, verhungert: éhező, koplaló, éhel hal *Syn.* wilačňení. 3) v. lač. 4) cupidus esuriens, sitiens: hungerig, begierig: éhező, valamit kívánó, valamin kapó, valami után ásítozó. *Syn.* lakomí, zádosťiwí.

Hladolet, a, m. saturnus, i, m. stella saturni: der Saturnus, Planet Saturni: saturnus, *égi tsillagzat.*

Hladomer, a, m. v. Hladoš.

Hladomerňík, a, m. *idem.*

Hladoš, a, m. famelicus, i, m. Hungerleider, koplaló, éhes nagyon ehető. *Syn.* Hladomer, Hladomerňík, hladowití člowek. To sú hladoši: isti sunt famelici, das sind hungerige Leute, ezek éhező emberek.

hladowite *adv.* v. hladňe.

hladowití, á, é, *adj.* v. hladní.

Hladowitosť, i, f. v. Hlad.

* hladzení, á, é, *p. c.* v. hladeňí.

* hladzeňí, á, n. v. hladeňí.

* hladziť, il, ím: v. hladiť.

Hlahol, u, m. v. Huk, Zwuk, Hněňí.
Hláholeňí, n. antiqu. v. Hučáňí, Zněňí, Zwučáňí.
Hláholiti, il, im praes. antiqu. v. hučat, zněť, zwučať.
Hlas, u, m. vox, cis, f. die Stimme z. B. der Menschen, Thiere, Natur: szó. Dobrí (hruboký, ňížkí) Hlas: vox bona gravis), gute (große, tiefe) Stimme: jó (vastag) szó. Neprigemní (zle zňegící) Hlas: vox absona, unangenehme Stimme, kellemetlen (illetlenül zengö) szó. Nerozumní (newislowní) Hlas: vox confusa, unverständliche Stimme, értetlen (nem értelmes) szó. Rozumní (wislowní) Hlas: vox articularis, verständliche Stimme, értelmes szó. Hlas nedrobowať w Spewe: vibrissare (vibrisso), chromatice canere: koloriren, im Gesange: tzikornyázni szavát (tzikornyázom szavamat) az éneklésben (énekben). Z nenadkého Mesta Hlas posel (slišan bol, zazňel): vox extitit, es ist eine Stimme erschallen, szózat lett (hallatott). Na Hlas howoriť, mluwiť: late, atque ample loqui: laut reden, fenn szóval beszélleni. Hlasem wolať, i. e. kričať: vociferari, schreien, kiáltani, sikóltani. Hlasow Zrownáňí, Rowné Zněňí: symphonia, harmonia vocum, concentus: Zusammenstimmung der Stimme, a' szóknak (szavaknak) meg-egyezése, öszve illetése. Prov. Psí Hlas do Neba neide: latratus canum non penetrat coelum. In coelum iaculari. Bruta fulmina. Preces iniustas non audit (non exaudit) Deus: Hundsgebell kömmt nicht in Himmel, nem hallik (hallatik) az eb-ugatás menyországban, az égben. — Hlasem božím, a Hlasem Swedomá swého pohrdať, gest Bohem pohrdať: vocem Dei, et conscientiae qui spernit, Deum contemnit: die Stimme Gottes, und des Gewissens verachten, ist Gott verachten: a' ki az Isten', és lelki isméret' szavát hátra veti, magát az Istent veti-meg. 2) sonus, i, m. vox: Stimme von leblosen Dingen, z. B. des Donners, oder Trompete, etc. hangszó. Teto Husle dobrí Hlas magú: fides istae bonum sonum habent, diese Geigen haben, eine gute Stimme, ennek a' hegedünek jó hangja vagyon. 3) Hlas w Rade: votum, suffragium, i, n. sententia, ae, f. Stimme, Meinung, Votum: voks, voksolás. Hlas dať: ferre suffragium, sententiam dicere: seine Stimme mündlich geben, voksolni, voksot adni. Hlasi zberať: vota colligere, die Stimme sammeln, voksokat öszve-szedni. Gedenkaždí mu swog Hlas dal. Gednomiselním wšeckích Hlasem wiwolen bol: omnium suffragia tulit, jedermann hat ihn seine Stimme gegeben. Er hat alle Stimmen gehabt: mindnyáján reá voksoltak. 4) i. e. Práwo k Hlasu, Moc k Woleňú: ius suffragii, vox: Stimme, das Stimmenrecht: voksolasra való jus. Prov. Má Hlas w Rapituli: habet vocem in capitulo, er hat das Recht zu reden, vagyon jussa (hatalma) voksolni, szóllani. 5) vestigium, signum: ein Zeichen, jel. Syn. Známeňí.
† Hlásáňí, n. v. Hláseňí.
† Hlásati, al, ám: v. Hlásiť.
† Hlásatel, a, m. v. Hlasitel.

Hláseni, á, é, *p. c.* vulgatus, divulgatus, promulgatus, proclamatus, a, um: ausgerufen, gemein gemacht: ki hirdettetett, kikiáltatott. *Syn.* ohlasowani, wihláseni, wihlasowáni, znamowani, *boh.* hlásani.

Hláseňí, á, n. vulgatio, divulgatio, proclamatio, promulgatio, nis, f. das Ausrufen, die öffentliche Bekanntmachung: ki-hirdetés, ki-kiáltás. *Syn.* Ohlasowáňí, Wíhláseňí, Wihlasowáňí, Oznamowáňí, *boh.* Hlášáňí. Hláseňí Chwáli, i. e. Wichwalowáňí: praeconium, i, n. Lobausrufung, ditséret, ditsérés.

Hlásit, il, ím, V. I. *imp.* hlas: vulgare, divulgare, promulgare, proclamare, praedicare: etwas gemein machen, ausrufen, durch Ausrufen bekannt machen: ki-hirdetni, ki-kiáltani, közönségessé tenni, tudtára adni. *Syn.* ohlasowat, wihlásit, wihlasowat, oznámit, oznamowat, *boh.* hlásati. Prám desátu Hodinu hlási: recte decimam horam proclamat, clamando indicat: eben itzt ruft er die zehnte Stund aus, éppen most tizet kiált. *II. rec.* hlásit sa: insinuare se, nomen suum edere (profiteri): sich melden, sich angeben, sich verlauten: jelenteni magát. *Syn.* ohlásit sa, ostowit sa.

Hlasite *adv.* clara voce, clare, sonore: laut hell: hangossan, fen szóval. *Syn.* na hlas, hlasňe, zwučňe. Hlasite sa smát, kričat: risum (cachinnum), clamorem tollere: laut lachen, schreien, reden: nagyon nevetni, kiáltani.

Hlasitel, a, m. vulgator, divulgator, proclamator, promulgator, praedicator, is, m. der etwas öffentlich bekannt macht, Ausschreier, Ausrufer: hirdető, ki-kiáltó. *Syn.* Hlásnik, Ohlásowatel, Wihlasowatel, Oznamowatel, *boh.* Hlasatel.

Hlasití, á, é, *adj.* sonorus (sonorosus), clamosus, clamorosus, clarus, a, um; vocalis, e; resonans, tis: laut, hell schallend, stimmig: hangos, hangos szavú, szavattyús *Pa. Pár. Syn.* hlasní, zwuční. Hlasitá Písmena (Litera) v. Hláska 2. Nro. Hlasité Hrdlo: guttur sonorum (resonans), erschallende (lautstimmige, hellstimmige) Gurgel: hangos torok. Hlasité Husle: fides sonorae (resonantes), hellstimmige Geigen, hangos hegedű.

Hláska, i, f. excubiae, vigiliae, arum, f. pl. die Nachtwacht, Scharwacht: őr-állás, strázsa, vigyázás, őrzés. *Syn.* Ponocka, Postraha, Ponočka, Warta, *boh.* Ponůcka. 2) littera vocalis, Selbstlaut, selbstlautender Buchstabe: magán hángzó betű. *Syn.* hlasitá (samohlasná) Písmena (Litera), Samohláska.

Hlasňe *adv.* sonanter, resonanter, sonore, sonorose, schallend, hangossan, zengve, zengedezve. *Syn.* hlučňe, hrčňe, wučňe, zwučňe. 2) v. hlasite.

Hlásní, ného, m. v. Hlásnik.

Hlasní, á, é, *adj.* sonans, resonans, tis; sonorus, sonorosus, a, um: schallend, erschallend: hangos, zengő, zengedező. *Syn.* hluční, hrční, wuční, zwuční. 2) v. hlasití.

Hlásničkin, a, e, *adj. poss.* a seq.

Hlásnička, i, f. nocturni vigilis uxor, die Wächterinn, Nachtwächterinn: éjjeli őr-álló (vigyázó) felesége, bakterné.

Hlás-

[H]ľáčtwí, á, n. conditio nocturni vigilis, die Wächterstelle, Nachtwächterei: bakterság, éjjeli őr-álló (vigyázó) állapot.

[H]láśňík, a, m. vigil nocturnus, der Wächter, Nachtwächter: bakter, éjjeli őr-álló (vigyázó). *Syn.* Hláśní, nočný Ochranec, Postrahač, Postrahowač, Postražňík, Postrežkár, Strážec, Wartač, Wartáš. *Prov.* Dobrí Hláśňík. Dobrí bi bol za Hláśňíka: stentore vocalior. Cyclobori vox: eine gute Stimme hat er, er wäre tauglich für einen Marktschreier, Nachtwächter: jó szavattyús *Par. Páp.* 2) v. Hlasitel.

[H]láśňíkow, a, e, *adj. poss.* vigilis nocturni, dem Wächter gehörig, bakteré, éjjeli vigyázóé, őr-állóé.

[H]lasnosť, i, f. resonantia, ae, f. der Schall, die Erschallung: hang, zengzés, zengedezés.

[H]lawa, i, f. caput, itis, n. der Kopf, das Haupt der Menschen, und Thiere: fő, fej. — Wolowá Hlawa: caput bovis. — Predek (predňá Stránka) Hlawi: sinciput, pars antica capitis: das Vordertheil (der vordere Theil) des Hauptes, főnek első része. — Zadek (zadňá Stránka Hlawí: occiput, occipitium, pars posterior capitis: das Hintertheil des Hauptes, főnek hátulsö része, nyak szirt. — Wrch Hlawi i. e. Temeno: vertex capitis, der Wirbel des Hauptes, der Scheitel: fő teteje. *Tropice.* Treťa Hlawa! tertium caput *Plutarch.* Onerum baiulus, qui non humeris modo, verum et capite onera gestat: Träger, der die Bürden auf dem Kopfe trägt: teher hordozó. Hlawa ma bolí: caput mihi dolet, der Kopf thut mir wehe, fejem fáj. Hlawu kíwať: conquiniscere, capite nutare: nicken mit dem Kopfe, taóválni (tekerni) a' fejét. Hlawu skloňiť: caput declinare, inclinare: das Haupt neigen, lehajtani a' fejét. Hlawu spustiť, zawesiť (owesiť): caput demittere, den Kopf hängen, le-ereszteni (le-botsátani. le-ütni) a' fejét. Hlawu sťať: caput amputare, capite minuere (privare): köpfen, entköpfen, enthaupten, den Kopf abschlagen, vor die Füße legen: fejét venni. Hlawu si sprawiť, očesať, okrásiť: comere caput, sich den Kopf zu recht machen, fejét fel-ékesíteni, meg-fésülni, tsinosítani, tsinosgatni. Na ňečo Hlawu swu položiť: figere aliquid animo, seinen Kopf aufsetzen, sich etwas fest setzen: valamit magában fel-tenni. Ňekomu Hlawu zmiť, i. e. ňekoho wihresiť: obiurgare aliquem, einen den Kopf waschen, i. e. schelten: valaki fejét meg-mosni, valakit le-hordani. Ňewí, kde mu Hlawa stogí. Hlawa mu Kolem ide, chodí: vix sibi constat; vix apud se est, multas curas habet: er weiß nicht, wo ihm der Kopf steht; er hat viele Sorgen: nem tudgya, hól áll a' feje, sok-féle gondgya vagyon. Gakobi mu Hlawu odťali: stupens, adtonitus: wie vor den Kopf geschlagen, mintha a' fejét vették volna. Ňečo si do Hlawi wzať: in animum inducere aliquid, sich etwas in Kopf setzen, valamit az orrára fel-venni. Na Hlawu spadnúť: in caput prolabi, auf den Kopf fallen, bukni, ketske bukot hányni. Mnoho mu na Hlawe leží: a)

a) multa ei curanda incumbunt, de multis sollicitari debet; multas curas habet: es liegt ihm viel auf dem Kopfe, sok féle gondgya vagyon. b) insectis (pediculis) abundat, er hat viele Läuse, sok-tetöje (tetve) vagyon; igen tetves. O Hlawu menší ode mňa: capite minor me, einen (um einen) Kopf kleiner, als ich: fejjel kissebb nálamnál. O Hlawu urazit, i. e. obrazit ňekoho: offendere alicuius animum, vor den Kopf stoßen, i. e. beleidigen: valakit megbántani, fejbe ütni. Na každu Hlawu Peňáz uhodit: nummum in capita indicere, Jedem einen Pfennig aufwerfen, egy egy pénzt vetni minden före. W Hlawu (za Hlawu) sa škrábat: a) scabere (fricare) caput, sich im Kopfe kratzen, fejét vakarni. b) i. e. starat sa: sollicitum esse, im Kummer seyn, búsúlni, aggódni, gondolkodni. Ruki za Hlawu zalamowat, i. e. welmi lutowat, žálit: manus supra caput complicare; summe dolere: die Hände über den Kopf zusammenschlagen, kezeit fejére kútsolni, nagyon bánni. — Ňekoho za Hlawu chitit: a) apprehendere alicuius caput, einen beim Kopfe nehmen, eines Kopf anfassen: valakit fejénél fogni. b) i. e. obgimat: amplecti alicuius caput; eines Kopf umfaßen: valaki fejét meg ölelni. c) i. e. ňekoho chitit: prehendere, comprehendere aliquem: arretieren, beim Leibe fassen: valakit meg-fogni. — Od Hlawi až po Pati: ab ovo usque ad mala. A capite (a vertice) usque ad calcem *Homer.* (Talos a vertice pulcher adimos). A pedibus usque ad caput *Aristoph.* A vertice usque ad extremum unguem *Hieron.* A summo capillo ad imum usque calcaneum: vom Kopfe (Haupte) bis auf die Füße. Vom Anfange bis zum Ende: tetétöl fogva talpig. Dolu krkem, a Hlawú (na krk, a na Hlawu) bežal: praeceps fugiebat: über Hals, und Kopf lief er: nyakra, före futott — Na krk, a na Hlawu: a) v. Dolu krkem, a Hlawu. b) i. e. welmi chitro, náhle: quam celerrime, sehr geschwind, über Hals, und Kopf: sietve, nagy hamarán, nyakra före. W Hlawu zacházat: delirare, wahnwitzig werden, [illegible]ben bódúlni. *Prov.* Capa Hlawa, w Zadku (w Riti) Rozum: simplicitatis terebellum, ein einfältiger (alberner) Mensch, tökkel ütötték a' fejét. Nezabolí ho Hlawa: geniale dies habet, er hat gute Tage, jó napjai vannak. Neňí mu súcí, abi mu Hlawu za[illegible]: hic foenum esse deberet, er ist nicht unter die Heiligen tauglich, nem arra való, hogy posztóba varják a' fejét. Od Pati k Hlawe sa nawracat. Od Zadku počínat: ad caput recurrere. Ordine inverso agere: vom Ende anfangen, etwas unordentlich thun, behandeln: rendetlenül valamit tselekedni. Má kažku Hlawu. Má Klin w Hlawe: crapula gravatum caput habet. Temulentus est ac somnolentus: er ist besoffen, korsóval meg ütötték a' fejét. Na Hlawe (na Rukách) nosit. W Očoch mat, i. e. welmi lúbit: capite gestare *Plutarch.* Tenere (insigniter) amare, fouereque: Oculis ferre, in sinu, in capite *Cic.* zärtlich (sehr) lieben, igen

igen (felette) szeretni, kedvelni, karján hordozni. Ta Rec (to) aňi Slawi, aňi Ruk, aňi Noh nemá. Aňi slánė, aňi masnė: nec caput, nec pes sermonis apparet *Plaut*. Scopae dissolutae. Sine capite fabula. Nec caput nec pedes *Cic*. Ineptum, insulsum: es hat weder Kopf, noch Füße: sem izi, sem büzi, sem eleje, sem utóllya, sem füle, sem farka, sem fekete, sem tarka. O Weci nad nami nelámme si Slawi. Co ge nad nami, ňewibigeme Slawami: quae supra nos, nihil ad nos *Socrat*. Res coelestes, et arcana naturae non curiose vestiganda: die himmlischen Geheimnißen müssen nicht gegrübelt werden, a' mi fejünk felett (az égben) vagyon, azt ne feszegessük nagyon. Wihrak s Peca na Slawu (na Lawicu). Skoňa na Osla (ze Saslika do Srotka, neb Sechtára, z wiseg Skolicki na ňizsu) presednút: ab equuis ad asinos. Ex equo ad asinum. In caput praecipitari: vom Pferde auf den Esel (zum Esel, auf die Füße) steigen, a' tsöbörből vederbe hágni *Par. Páp*. Lórúl szamárra. Nyakra főre hányatni. Wihral s Peca na Slawu: carbonariam fugiens incidit in calcariam. Amisit urbem, et pugionem recepit *Liv*. Evitata charybdi in scillam incidit; vom Pferde ist er auf den Esel gestiegen, egygyik bajt kerülvén, más hasonlóba esett. Nyertt benne, mint a' Bertók a' tsikban. — 2) persona: Haupt, Person, Mensch: személy, fej, fő. *Syn*. Clowek. Diwná Slawa: mirus homo, curiosum caput: wunderlicher Kopf, tsudálatos fej. Pán desat tisic Slaw: dominus decem mille hominum, Herr von zehn tausend Köpfen, tiz ezer fejnek ura. Korunowana Slawa: caput coronatum (corona ornatum), rex, persona regia: ein gekröntes Haupt, koronás (koronát viselö) fej. *Prov*. Co Slawa, to Rozum. Kolko Slaw, tolko Klobúkow. Kolko Ludi, tolko Misli: quot capita, tot sensus. Quot homines, tot sententiae. Suus cuique mos est *Ter*. Mille hominum species, et rerum discolor usus: velle suum cuique est, nec voto vivitur uno *Persius*. wie viele Köpfe, so viele Sinne. Viele Köpfe, viele Sinne. Viel Köpfe, viel Sinne: valahány ember, annyi az értelem. Mennyi a' láb, annyi a' botskor. — J pod otrhaním Repenkem často múdrá Slawa bíwá: sub vili quoque palliolo bonum saepe ingenium (magnus Aristoteles) latet: unter den armen Leuten findet man auch gescheide Köpfe, a' rongyos köpenyeg alatt-is találtatik ész. Mnoho Slaw pod geden klobúk strčik (prichlopik): multos homines coniungere, viel Köpfe unter einen Hut bringen, sok embert meg-egyeztetni sok fejet egy kalap alá vonni. — 3) animal, frustum, Thier, Stück Vieh, darab. *Syn*. Kus. Desat Slaw Wolow: decem capita boum, zehn Häupter Rindvieh, tiz darab ökör. Kršel dwe sto Slaw: grex ducentis capitibus constans, Heerde von zwei hundert Köpfen, két száz darabból álló sereg (nyáj). — 4) *De omnibus rebus capiti similibus*: caput Kopf, alles, was einem Kopfe ähnlich ist, z. B.

B. des Nagels, Mohns: fej. Kolesná (kolowá, na Kolesi) Hlawa: orbile, orbis, modius, modiolus: Nabe am Rade, Radnabe: kerék agy. *Aliud est* Bahra, et Špica. Plúžná Hlawa, i. e. Plaz: dentale, das Pflughaupt, eke talp, eke fö. — 5) vita: das Leben, élet. *Syn.* Žiwot. Hlawú (Hlawow) zaplatiť: luere capite, mit dem Kopfe bezahlen, fejével fizetni, fejét veszteni. Gá mogu Hlawu stawím, keď ne: moriar (ne vivam), si non: ich will meinen Kopf verwalten, wenn nicht: fejemet teszemfel, ha nem. — 6) mens, ingenium: Verstand, natürlicher Verstand, Fähigkeit zu lernen, erfinden, etc. fej, ész. *Syn.* Rozum, Wtip. Má dobru Hlawu: est boni ingenii (apertae mentis), er ist ein guter Kopf, hat einen guten Kopf: jó feje vagyon. Má twrdú Hlawu: est tardi ingenii, er hat einen harten Kopf, ostoba fövel bir, kemény fejü. — 7) mens, animus, cogitatio: Kopf, Gedanken, ész, gondolat. *Syn.* Misel, Mislenka. Kde Hlawa? kde Rozum? ubi mens (animus)? ubi ratio? wo ist der Kopf? wo der Verstand (die Vernunft)? hol a' gondolat? hol az ész? — 8) animus, memoria: Kopf, Gedächtniß: fej, emlékezet. *Syn.* Pamať. Z Hlawi (naspamať): de memoria, *vulg.* memoriter: aus dem Kopfe, auswendig: könyvnélkül. To us mi dáwno z Hlawi wifúkalo, wifuklo, wislo: huius rei dudum sum oblitus, das ist mir schon lange aus dem Kopfe ausgeflogen, ez már régen ki-mentt a' fejemböl. Či gá móžem wsecko si w Hlawe držať? numquid omnia memoria continere (complecti) possum? kann ich den alles in dem Kopfe behalten? hát mindeneket fejemben tartsak? Talán kalendáriom az én fejem? *Prov.* Kdo nemá w Hlawe, musí mať Paťe: qui non retinet capite, oblivionem supplere debet pede. Oblivio (memoriae defectus) fatigio (labore) punitur: der nicht im Kopfe hat, muß in Füßen haben: a' kinek fejében nintsen, lábában lészen. A' ki valamit el-felejt, lábával fizet. — 9) indoles, genium: Kopf, Gesinnung, Naturell, fej, természet. *Syn.* Nátura, Priroďenosť, Srdce. Diwnu Hlawu mať. Diwneg Hlawi biť: mirabilem (curiosi genii) esse, einen wunderlichen Kopf haben, tsudálatos természettel birni. Podle ňekoho Hlawi sa ríďiť: genio cuiuspiam se accommodare (conformare), sich nach Jemandes Kopfe richten, valakinek természetihez alkalmaztatni magát. 10) arbitrium desiderium, voluntas: der Wille: akarat, kívánság. *Syn.* Wóla, Žádosť. Podle naseg Hlawi, a Žádosťi: ad nostrum arbitrium, libidinemque: unsern Willen nach, a' mi kévánságunk, és akaratunk szerént. 11) caput *Ter.* res primaria, praecipua negotii pars, auctor rei, princeps (praecipua persona) alicuius societatis: das Haupt, vornehmste Person einer Gesellschaft, eines Collegii, etc. oder das Vornehmste unter mehrern, Hauptsache: fej, vezér, or-gazda, elsö személy valami társaságban, *vulg.* elsö (leg-föbb) dolog. *Syn.* Predek. Hlawa Zboru (Ukrutníctwa), Náčelník: seditionum fons, caput tyrannidis, pri-

rimipilus: Rädelsführer, Anführer, Urheber: or-gazda. Od lawi pocat, zacat: ab ipso ire (capite) ordiri. A capi-: arcessere (incipere) Cic. a fonte ducere. Quod praeipuum in causa est, aggrei: von der Hauptsache anfangen, a' dolognak kút-fejétöl l-kezdeni. Muž ge swég že-ü Hlawa: vir est caput mulieris, ein Mann ist das Haupt iner Frau, a' férjfi feje az ö eleségének. Ti si tomu Hlawa: tu huius rei es caput, u bist der Urheber davon, te agy annak szerzöje, kohoója, kút-feje. *Prov.* Od Hlawi Ryba smrdí: a capite foeet piscis. Qualis rex, talis rex: wie der Herr, so sein Gesindel: minémü az úr, ollyan ' jobbágy. Minémü az elöláró, ollyan az alatta-való.

-wac, a, m. capito, nis, m. magni capitis) homo: Großkopf, mit einem großen Kopfe ersehen, Mensch von einem großen Kopfe: nagy fü ember. 2) ontumax protervus, durae ervicis) homo: Großkopf, großköpfisch, köpfisch: fejes (nyakas-kemény nyakú, agyafúrt) emer. *Syn.* Hlawati (twrdošigní) Člowek. 3) Ryba: capito fluviatilis Cyprinus cephalus *Linn.* Dickkopf Großkopf, ein Fisch: nagy fejü-hal. *boh.* Hlawatice. *Aliud est* Hruž. -wate *adv.* contumaciter, widerspenstig, akaratossan, átalkodva, engedetlenül. *Syn.* twrdošigňe, *boh.* zpurňe.

-wati, á, é, *adj.* capite instructus, capitosus, capitatus, a, um: mit einem Kopfe versehen, fejes. i. e. Hlawu maticí. 2) contumax, pertinax, pervicax, cis. obstinatus, obduratus, capitosus, cervicosus, a, um: widerspenstig, Großkopf, großköpfig, hartnäckig, halsstärrig: durva, makats, nyakas, fejes, kemény nyakú, meg-átalkodott, engedetlen, akaratos, akarotoskodó. *Syn.* kruti, twrdošigní, *boh.* zpurní.

Hlawatica, i, f. v. Hlawatka.
† Hlawatice, f. v. Hlawatka per 3. Nros. 4) v. Hlawač 3. Nro.

Hlawatka, i, f. Ryba: salmo, önis, m. *Auson.* Salmo Salar. *Linn.* trutta maior, der gemeine Lachs, galótza, lazatz, semling, salmó hal. *Pár. Páp. boh.* Losos. 2) salmo lacustris *Linn.* trutta piscinaria, Lachsforelle, tanyai (tovi) Lazatz. 3) brassica capitata, Hauptkohl, Kopfkohl, nagy fejü olasz káposzta. *Syn.* Hlawatí Kel, Hlawatica, hlawatá wlaská Kapusta, Wlašina, *boh.* Hlawatice. 4) planta oleris, junges Kraut, Krautpflanze, Setzling: palánta. *Syn.* Přésada, *vulg.* Planta. 5) ascia, ae, f. Zimmeraxt, Zimmerbeil: áts fejsze, szinlö-bárd. *Syn.* Balta, Tesla, Teslica, tesárská Sekera, Pántok.

hlawatkowí, á, é, *adj.* Hlawatkowé Chitáňí, Lapáňí: captura, salmonum, Lachsfang, galótza fogás.

Hlawatosť, i, f. (capitositas, cervicositas, tis, f. contumacia, pertinacia, pervicacia, ae, f. die Wiederspenstigkeit, Harnäckigkeit, Halsstärrigkeit: akaratosság, durvaság, engedetlenség, makatság, nyakasság, meg-atalkodás. *Syn.* Twrdošignosť, *boh.* Zpurnosť, Zpúra.

Hlaweň, wňe, f. torris, is m. ambustus torris *Virg.* titio, nis, m. *Varr. Cels.* sudes, ium,

ium, f. *pl.* ein Brand der aus dem Feuer gezogen wird, oder worden ist, brennendes Scheitholz: tüzes üszög. *Syn.* Hlawňa, Opalek, Ožech, opálené Poleno, Popeček. Uhasená (spálená) Hlaweň: funereus torris *Ovid.* der ausgelöschte Brand, ki-óltott üszög. 2) Hlaweň na Flinte: fistula (tubus) teli: das Rohr, der Lauf eines Feuergewehres, Feuerrohr: puska tsév. *Syn.* Rúra.

Hlawička, i, f. *dem.* Hlawka: capitellum, i, n. parvum caput: das Köpfchen, Häuptchen, an Menschen, und andern Dingen, z. B. das Haupt an Gewächsen, etc. fejetske. *Syn.* Hlawka. Kapustná Hlawička: caput brassicae (caulium), Krauthappel, káposzta fej. 2) *Tropice.* Ge to Hlawička: sui iuris homo, ein hartnäckiger (köpfiger, eigensinniger) Mensch, maga innyén járó ember.

Hlawičkowí, á, é, *adj.* capitatus, capitello instructus, a, um: mit Häuptchen versehen, fejes. *Syn.* Hlawkowí. Hlawečkowí Salát: capitata lactuca, Bundsalat, fejes saláta. Hlawičkowá Kapusta: brassica capitata, Bundkraut, fejes káposzta.

Hlawka (Hláwka, i, f. *dem.* ex Hlawa: v. Hlawička.

Hlawňa, i, f. v. Hlaweň.

Hlawňe *adv.* capitaliter, inprimis, praecipue, praeprimis, principaliter: vornehmlich, besonders, hauptsächlich: fő-képen, kiváltképen. *Syn.* nadewšecko, obzláštňe, ponagprw, predňe.

Hlawňí, á, é, *adj.* caput adtinens, capitalis, e: den Kopf betreffend: főhöz való (tartozandó), fejet illető. Hlawňí Nemoc: morbus capitis, Hauptkrankheit, Kopfkrankheit: fej (fő) fájás. Hlawňá Šatka (*boh.*) Kuška), hlawňí Kuáník: v. Šátel 2. Nro. Hlawňí (utrpná, na Hrdlo sa wšťahugící) Pra: capitalis (criminalis) causa, Criminalsache, die des Todes schuldig ist, Criminalhandel, Criminalproceß: főben-járó dolog (pör). – 2) praecipuus, primarius, a, um; principalis, e: vornehmlich, hauptsächlich: fő, kiváltképen-való, első. *Syn.* predňí. Hlawňí Článek (Artikel, Punkt): praecipuus articulus, Hauptpunct, fő tzikkely. Hlawňí Išpán: v. Išpán 2. Nro. Hlawňá Išpánka: v. Išpánká 2. Nro. Hlawňí Pán: principalis, Principal, fő (nagy) úr. Hlawňí Koň: capitalis equus, Capitalroß, fő (elő, kapitális, derék) ló. Hlawňí Žák: primus studiosus, vornehmster Student, Schüler: első (fő) deák, tánuló. Hlawňá Paňí, i. e. Opatka: superior (abbatissa) sanctimonialium, die Oberinn im Frauenkloster, Würdige Frau, Aebtissinn, Aebtissinn: fejedelem asszony. Hlawňá (admirálowá) Loď: praetoria navis, Hauptschiff, tengeri fő kapitány hajója. Hlawňá Klufta: vena principalis, *in fodinis:* der Hauptgang im Bergwerke, fő bányaér. Hlawňá Summa, i. e. Kapitál: sors, capitale, summa pecuniae (capitalis): das Capital, mag-pénz, somma, kapitális. Hlawňá Wec: caput (summa) rei, res omnium maxima: Hauptsache, das Wichtigste bei der Sache, eine wichtige Sache: fő (leg-főbb, kiváltképen-való) dolog. –

Hlawňá Wec w (we) Pri: viscera causae, institutum processus: das Hauptwesen im Rechtshandel: pör veleje. Hlawňé Mesto: metropolis, caput regni (terrae): Hauptstadt z. B. eines Königreichs, eines Landes: fö-város. 3) v. hlawatí.

hlawňí, *adj. omn. gen.* idem.

Hlawňica, i, f. pulvinar, cervical, is, n. pulvinus, pulvillus, torus, i, m. der Hauptküssen, Kopfküssen, Polster, Federküssen zum Kopfe: fö-ally, vánkos. *Syn.* Poduška, Wánkuš, *boh.* Polstár, Peřinka.

Hlawňice, f. v. Horáčka.

Hlawňička, i, f. *dem.* ex Hlawňica.

Hlawnoišpančin, a, e, *adj. poss.* supremae Comitis, der Obergespänninn gehörig, Fö-Ispánnéé. *Syn.* hlawneg Išpánki.

Hlawnoišpánow, a, e, *adj. poss.* supremi Comitis, dem Obergespanne gehörig; Fö-Ispáné, Fö-Ispányé. *Syn.* hlawného Išpána.

Hlawnoišpánski *adv.* more supremi Comitis, obergespännisch, Fö-Ispán módon (módra). *Syn.* pohlawnoišpánski.

Hlawnoišpánskí, á, é, *adj.* supremum Comitem adtinens, den Obergespann betreffend, Fö-Ipánt illetö.

Hlawokončití (hlawošpicatí), á, é, *adj.* cilo, nis, capite cacuminato: spitzköpfig, hegyes (hosszú) fejü, ki-düllyedtt homlokú. *Syn.* končitohlawí.

Hlazeňí, n. v. Hladeňí.

Hlbočina, i, f. v. Hlubočina.

Hlbokí, á, é, *adj.* v. hlubokí.

Hlboko *adv.* v. Hluboko.

Hlbokomiselňe, — ní, — nosť: v. hlubokomiselňe, — ní, — nosť.

Hlbokosť, i, f. v. Hlubokosť.

Hlčáňí, á, n. ex hlčat: v. hučáňí.

hlčať, čal, čím: v. hučať.

Hlčeňí, á, n. ex hlčiť sa: v. Hlučeňí.

hlčiť sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* hlč sa: v. hlučiť sa.

hlčňe, — ní, — nosť: v. hlučňe, — ňí, — nosť.

Hlk, u, m. v. Hluk.

hle! *adv.* en, ecce, vide: siehe, seht, schau: ihol, ihol-é, imé. *Syn.* eghle, hlehle, hlele, *vulg.* la. Hle tu sem! ecce me! ecce hic sum! siehe, da bin ich! imé, itt vagyok! Hle mňa, kterí wám to učiňím: ecce me, qui id faciam vobis: da siehe ich zu eurem Dienste, und dieses euch zur Liebe willig zu thun: ihol vagyok szolgálatotokra, azt-is örömest véghez viszem.

Hled, u, m. visus, us, m. oculi, oculorum acies: das Gesicht, Fähigkeit zu sehen, Augen: látás, szem. *Syn.* Zrak. 2) conspectus oculi, der Amblick, Auge, das Gesicht: tekéntet. *Syn.* Hledeňí. 3) aspectus, vultus, us, m. Gesicht, Angesicht, Antlitz, Miene: tekéntet, nézés. *Syn.* Pohled. Kiselí, zuriwí, radostní, weselí Hled: acerbus, tristis, serenus hilaris vultus: saueres finsteres, freundliches, fröhliches, Gesicht: komor, szomorú, vég tekéntet. Škaredí Hled má, i. e. škarede hledí: turpem vultum habet, er hat ein abscheuliches (greuliches) Gesicht, ez az ember tsúnya tekéntetü; ennek az embernek rút nézése vagyon.

Hledač, a, m. quaerens, quaesitor, inquisitor, is, m. Sucher, suchende Person: keresö, fel-keresö, nyomozó. *Syn.* Wichledáwač.

Hledačka, i, f. quaerens *femina*, quaesitrix, inquisitrix, cis,

cis, die Sucherinn, keresőné, fel-keresőné. *Syn.* Wihledáwačka.

hledaní, á, é, *p. c.* quaesitus, a, um: gesucht, keresteteтt, nyomoztatot. *Syn.* wihledáwaní.

Sledáňí, á, n. quaesitio, perquisitio, conquisitio, exquisitio, nis, f. quaesitus, us, m. das Suchen, die Untersuchung: keresés, fel-keresés, nyomozás. *Syn.* Wihledáwáňí. 2) acquisitio, comparatio, quaestus, us, m. Erwerb, das Erwerben, die Erwerbung: kereset, keresmény. *Syn.* Dobiwáňí, Dobiťí, Nabíwáňí, Nadobiťí, Nadobíwáňí. Nawňíwec moge Sledáňí wiślo: in irritum mea acquisitio cessit (abivit), meine Erwerbung ist zu Grunde gegangen, az én keresetem semmivé váltt, kutya lelkére mentt.

hledať, al, ám, V. I. *imp.* ag: querere, perquirere, exquirere, investigare: suchen, nachsuchen, untersuchen: keresni, fel-keresni, nyomozni, tudakozni. *Syn.* wihledáwať. Co tu hledáš? quid hic quaeris? was hast du da zu suchen? mit keresel itten? Mi dolgod van néked itt? Gestli zbadá (zmerkuge), že ho gá hledám: si me senserit, eum quaeritare *Ter.* wenn er merken (wahrnehmen) wird, daß ich ihn suche: ha észre veszi, hogy ötet keresem. Tam hledať, kde ňič neňí: cavam Arabiam serere, da etwas suchen, wo nichts zu bekommen ist: kopár helyen kereskedni. Geden druhého hledá: alius alium quaeritat. Se invicem quaerulant: einer sucht den andern, egygyik a' másikát keresi. *Prov.* Každi, čo hledá, nagde. Každi si sám Šťastí kuge: fortunae faber est quilibet ipse suae ein jeder macht sich selbst sein Kreuz, kiki a' maga szerencséjének kovátsa; kiki maga szerzi magának, a' miben [illegible] gyon. Koňa hledá, a na ňi (na ňem) sedí. Sledá wí[illegible] ragšeho Dňa. Pre Oči [illegible] dí: quaerit aquas in aquis er sucht das, was er hat. [illegible] sucht den gestrigen Tag: [illegible] keres, és rajta ül. A' tegnapi napot keresi. 2) ambire affectare, arrogare, vendicare, velle, conari: streben, [illegible] streben, büchten, trachten: [illegible] vánni, ohajtani, ásitozni [illegible] lami után. *Syn.* žádať, [illegible] ťeť, pachťiť, tužiť. Sledgich w Nenáwisť uwesť (w Nenáwisťi priwesť): odium in illos struit, er sucht (trachtet) sie verhaßt zu machen: meg akarja őket gyülöltetni, gyülölségbe akarja őket ejteni, hozni.

Sledáwáňí, á, n. *nom. Verb.* seq.

hledáwať, al, ám, *freq.* ex hledať.

Sledeňí, á, n. aspectus, intuitus, obtutus, us, m. spectatio, adspectatio, nis, f. das Ansehen, das Sehen auf etwas: nézés, szemlélés, tekintés. *Syn.* Patreňí. *vulg.* Sladeňí.

hledeť, deľ, dím, V. I. *imp.* hled, na ňeco: aspicere, spectare, intueri *aliquid*: sehen wohin (nach etwas) sehen, schauen, etwas anschauen: nézni, szemlélni, tekénteni valamit. *Syn.* patriť *vulg.* hladeť. Hore hledeť: suspicere. hinauf sehen, fel-nézni. Dolu hledeť: despicere, hinunter sehen, alá nézni. Pres (skrz) Psti hledeť: connivere, dissimulare: durch die Finger sehen, verschweigen

schweigen: el-halgatni valamit, valamire mintegy hunyorítani. Zuriwe (ſkaređe) hleđeť: torvum tueri, torvis et minacibus oculis adspicere. Nauphracton tueri *Aristoph.* ſaures Geſicht machen, komor szemmel nézni. Geden na druhého hleđí: unus alium considerat; uterque utrique est in conspectu *Caes.* einer ſchaut den andern an, egyik a' másikára néz. — 2) considerare, respicere, spectare rem, rationem (adtentionem) rei habere: auf etwas (wohin, worauf) ſehen, i. e. Rückſicht nehmen, in Abſicht nehmen, achten: tekénteni, tekéntetbe venni, nézni, keresni. Na twog Staw hleđím: rationem (respectum, adtentionem) status tui habeo, ich ſehe auf deinen Stand, állapotodat tekéntem. Keđ bi na mogu Poctiwoſť nehleđel, hňeđ bich mu Ceſtu ukázal: nisi honestatem meam spectarem, mox ei viam monstrarem: wenn ich nicht meine Ehrbarkeit ſchätzte, gleich wollte ich ihm den Weg weißen: ha betsületemet nem tekénteném, mindgyárt útat mutatnék néki. On na to geđiňe hlađí, abi ňeco zíſkal: unice lucrum suum spectat, er ſieht nur nach ſeinem Nutzen, egyedül tsak maga hasznát nézi, keresi. Nehleđeť na wec: negligere rem, nicht ſehen nach etwas, valamivel nem gondolni. Na to nehleđí: negligit rem, dem ſieht er nicht nach, ő ezzel nem gondol, ő erre nem vigyáz. Na nič nehleđí: negligit omnia, er ſieht nach nichts, semmivel sem gondol. — 3) videre, cavere: ſehen, zuſehen, etwas verhüten, ſich in Acht nehmen: látni, vigyázni. *Syn.* pozom. I. zotowať. Hleđ, abi, ne: vide, ne: ſiehe zu, daß nicht: vigyázz, hogy ne. Hleđ, abiſ Hanbi pri tem neđoſel, nezíſkal: cave, ne ea re, ignominiae notam incurras; nimm dich in Acht, daß du nicht eine Schande dabei einlegeſt: vigyázz, hogy a' mellett szégyent ne vally. Len ti ſám na ſeba hleđ: cura modo te ipsum, ſehe du nur auf dich ſelbſt; nimm du dich nur ſelbſt in Acht: tsak te magadra néz, vigyáz. Hleđ, abi neſkođilo: videndum est, ne obsit. *Cic.* Neců hleđá, abi ne: videant, ne *Cic.* ſehen ſie zu, daß nicht: vigyázzanak, hogy ne. 4) *cum genit.* nečeho: videre, curare rem, curam rei gerere, studere alicui rei: ſehen, zu ſehen, ſorgen, pflegen, warten, beſorgen, ſich um etwas bekümmern: valamire vigyázni, véle gondolni, gondgyát viselni, valamiről gondolkodni. *Syn.* dať Pozor, warowať *boh.* hlídati. Hleđeť Hoſpodárſtwá ſwého: curare rem familiarem, ſeine Wirthſchaft pflegen, gazdaságra vigyázni, annak gondgyát viselni. Buđem hleđeť, abi wſecko dobre iſlo: ut recte omnia fiant, videro *Terr.* ich werde ſehen, daß alles gut geht: gondom lészen reá, hogy mindenek jól folyanak. Seba, druhého hleđeť: videre sibi *Ter.* alicui *Cic.* für ſich, für Jemanden ſorgen: magáról, másról gondolkodni. — 5) spectare, respicere: wohin ſehen, eine gewiſſe Richtung haben: kinézni, szolgálni. Okna na Ulicu hleđá: fenestrae plateam (in plateam) spectant, die Fenſter ſehen auf die Gaſſe, az ablakok az útszára szolgál-

gálnak. Proti Wichodu: orientem, in (ad) orientem: gegen Morgen: nap-kelet felé. — 6) ňečeho et na nečo: attendere, intendere, invigilare alicui, servare custodire quempiam (quidpiam): Achtung geben, bewachen z. B. das Haus, auf etwas Acht haben, oder geben, beobachten: vigyázni, örizni. *Syn.* Hágiť, pozorowať, strahowať *boh.* hlídati settiti. — 7) conari, adlaborare, studere, niti, adniti, elaborare, velle: trachten, wollen: akarni, igyekezni, iparkodni. *Syn.* chceť. Hledím ťa Čloweťem sprawiť: hominem ex te facere volo, ich will dich zu einem Menschen machen, embert akarok belöled tenni. *II. rec.* hledeť sa, *cum et sine genit.* cavere, cavere sibi, cavere ne: sich hüten, sich in Acht nehmen: magára vigyázni, gondot viselni, magát örizni, örizkedni, tartani valamitöl. Hled sa, abi si Facku nedostal: vide, ne colaphum acquiras: hüte dich, damit du nicht einen Backenstreich bekömmst: vigyázz magadra, hogy pofon ne tsapjalak, legyentsellyek.

Hledič, a, m. prospiciens, adspiciens, spectator, is, m. Schauer, der schaut: néző, tekéntő szemlélő.

Hledička, i, f. spectatrix, quae adspicit: Schauerinn, die schaut: nézöné, tekéntöné, szemlélöné.

Hledík, u, m. falešní, Zelina: antirrhinum, pseudostruthium, i, n. Antirrhinum spurium *Linn.* Stärkkraut, keményitö-fü. 2) v. Hléďka.

Hledíwáňí, á, n. *nom. verb. ex seq.*

hledíwať, al, ám, *freq. ex* hle-deť.

Hléďka, i, f. specula, ae, f. ...Warte, Wachte, Hut: ör-álló hely, várta, erkély. *Syn.* strážná Wežička, Postrážka Hledík, Warta, *boh.* Hlídka

hleďe *adv.* circumspecte, ...te: behutsam, bedachtsam: ...gyázva, eszessen, okossan. *Syn.* pozorňe, opaterňe, múdre rozumňe.

hlední, á, é, *adj.* circumspectus, cautus, a, um: behutsam bedachtsam: vigyázó, eszes, ...kos. *Syn.* pozorní, opaterní múdrí, rozumní.

Hlednosť, i, f. circumspectio nis, f. cautela, ae, f. Behutsamkeit, Bedachtsamkeit, ...tung: eszessen járás, ... vigyázás. *Syn.* Pozornosť, Opaternosť, Múdrosť, Rozumnosť.

hlehle, *interj.* v. hle.

hlele, *interj. idem.*

† Hlemížď, žďe, m. v. Slimák zemský.

† hlemíždowí, á, é, *adj.* v. ... mákowí.

† Hlídač, e, m. v. Hágňik.

† Hlídačka, i, f. v. Hágňička.

† Hlídáňí, n. v. Hledeňí.

† hlídati, al, ám: v. hledeť et 6. Nris.

† Hlídáwáňí, n. v. Hledáwáňí

† hlídáwati, al, ám: v. hledíwat.

† Hlídka, i, f. v. Hléďka.

† hlídňe *adv.* v. hledňe.

† hlidní, á, é, *adj.* v. hlední.

† Hlidnosť, i, f. v. Hlednosť.

Hlina, i, f. argilla, ae, f. ...mus, i, m. die Töpfererde, ... Leimen, Lehm, Ton: agyag, tsapó föld, iszap. *Syn.* ... Zem hrnčárská, Glin, ... Hlina. Hlinú lepiť, ... líčiť: oblinere limo, mit ... Lei...

Leimen schmieren, tsapó földel (agyaggal) bé-tapasztani. 2) terra, ae, f. die Erde, föld. Syn. Zem boh. Hlína. — Armenská Hlína: bolus armenus, terra armenia: armenische Erde, armeniai föld. — Pečatká Hlína: terra sigillaris (sigillata), Siegelerde, petsét föld. Pečatná lemenská (lemnická, lemniskowá, z Lemnu), popelowastá Hlína: terra sigillata lemnia cinerea: lemnische aschenfarbige (aschfarbige) Siegelerde: lemnusi hamu színü petsét föld. Pečatná lemnická čerwena Hlína: terra sigillata lemnia rubra, lemnische rothe Siegelerde, lemnisu vörös petsét föld. Pečatná maltská bílá Hlína: terra sigillata melitensis alba, Maltheser weisse Siegelerde, malthai fejér petsét föld. Pečatná slézká siwá Hlína: terra sigillata silesiaca grysea, schlesische graue Siegelerde, sileziai szürke petsét föld. Pečatná turecká čerwená Hlína: terra sigillata turcica, türkische rothe Siegelerde, török országi veres petsét föld.

Hlína, i, f. idem.

Hlinák, a, m. luticalcator, is, m. Leimtreter, sár (agyag) gyúró. Syn. Hlinišlapač. 2) v. Hlinomaz.

Hlinatí, á, é, adj. argillosus, argillatus, limosus, lutosus, a, um: lehmig, leimig: agyagos, iszapos. Syn. ilowati, slinowatí.

Hlinečník, u, m. instrumentum (vasculum) oblinitorium: Lehmgeschirr, Lehmgefäß: tapasztó edény. Syn. Mazač, Mazak, hliňení Hrnec. 2) v. Hliňeník.

Hliňení, á, é, adj. terreus, terrenus, argillaceus, a, um: irden, tönnern, aus Erde: földböl (agyagból) való. Syn. hlinowí boh. hliňenné. Aliud est hlinowatí. 2) testaceus, figlinus, fictilis, e: aus gebrannter Erde, aus Töpfererde: tserepes. boh. hliňenni. Hliňeni Pekáč: v. Britwanka. Hliňená Nádoba dwoušná (zdwoma Uši): v. Dwoušník, Ládka. Hliňené Weci: v. Črepi.

Hliňeník, a, m. v. Kozák, Mléčník.

hliňenní, á, é, adj. v. Hliňení.

Hliňík, u, m. fodina lutaria, Leimgrube, Lehmgrube: agyag bánya. Syn. Hliňišťo.

Hliňišťo, a, n. idem.

† Hliňište, n. idem.

Hlinka, i, f. argilla colorata, Farberde, festö agyag. boh. Hlínka. 2) čerwená Hlinka: rubrica, ae, f. sandix, icis (sandyx, ycis), f. Plin. H. N. Prop. Virg. der Röthel, Röthelstein: vörös fénylö, festék neme. Syn. čerwená Ruda (Rudka, Hrudka).

† Hlínka, i, f. idem 1. Nro.

Hlinomaz, a, m. oblimator, is, m. Leimschmierer, tapasztó. Syn. Hlinák.

hlinowatí, á, é, adj. argillosus, a, um: leimig, leimicht, lehmig, tonartig: agyagos. Syn. slinowati.

hlinowí, á, é, adj. v. hliňení. Hlinowá Huba: v. Hliwa 2. Nro.

* Hlist, a, m. v. Hlista.

* Hlíst, é, m. v. seq.

Hlista, i, f. ascaris. Ascaris lumbricoides Linn. Spulwurm (Spuhlwurm) in den Eingeweiden, Bauchwurm, Wurm im Leibe: geleszta. Syn. Škrkawica, Škrkawka. vulg. Chlista. boh. Chlíst. Ostala sa mu Hlista etc. 2) lumbricus ter-

terrestris Linn. (*pluviosus*), Regenwurm, nyév, esö-geleszta. *Syn.* Keťdowí Čerw. *boh.* Hlíšt.
Hlistecka, i, f. *dem.* ex seq.
Hlistka, i, f. *dem.* ex Hlista.
Hlistní, á, é, *adj.* lumbricosus, a, um: spulwürmig, gelesztas.
Hlistník, u, m. Zelina: Gentiana centaurium Linn. seu centaurium minus officin. *A pul.* Tausendguldenkraut, Fieberkraut, föld epéje, földi epe, földi epe fü. *Syn.* Mensí Hlinstník, mensí zemežlí: centaurium minus, kleines Tausendguldenkraut, kissebb geleszta fü. *Aliud est* Zemežluč wetsí. Wetsí Hlistník: centaurium maius, großes Tausendguldenkraut, nagyobb geleszta fü.
Hlistowí, á, é, *adj.* v. Hlistní. 2) v. Škrkawiční.
Hliwa, i, f. tuber, is, n. der Hocker, Höcker, Buckel: tsomo, pöffedék. *Syn.* Suk, Uzel. 2) niger (luteus) fungus, Lycoperdon tuber *Linn.* Trüffel, Erdschwamm, fekete gomba. *Syn.* černa (chládesna, hlinowá) Huba. 3) i. e. stromowá (na Strome) Huba: fungus arboreus, gilva gomba, fa gomba.
† Hliza, i, f. v. Hluza: tuber, is, n. bubo, nis, m. das Geschwür, daganat, fekély, kelés. 2) v. Sowa.
† Hlizní, *adj. omn. gen.* v. Hluzní.
Hlk, u, m. v. Hluk.
† Hlodání, n. v. Hrížení, Ohrizowání. 2) v. Dlabání.
† Hlodati, al, ám: v. Hrizt, ohrízowat. 2) v. dlabat.
Hloh, u, m. Strom: crataegus, i, f. oxyacantha, ae, f. spina acuta, *a*) Hloh ostrotrnowati, crataegus oxyacantha *Linn.* foliis subtrifidis obtusisserratis. Semina tot quot styli *Linn.* Hagedorn, [illegible] Weisdorn: Galagonya fa, [illegible] már tövis, fejér tövis. *Syn.* Hlohowí Strom, bílí Tr[illegible] *boh.* Bodlák, bílí Trn [illegible] bílí Bodlác. Hloh gedno[illegible] miční; Crataegus monogy[illegible] *Linn.* foliis subtrifidis acu[illegible] floribus monogynis. Bac[illegible] continet ossiculum unum [illegible] rotundum. *Aliud est* Brek[illegible] Krušina, Mukiňa, S[illegible] 2) v. Hlozí.
Hlohiňa, i, f. bacca crata[illegible] oxiacanthae vel monogy[illegible] die Mehlbeere, Mehlfä[illegible] Frucht des Weißdorns: fejér t[illegible] visnek gyümöltse. *Syn.* [illegible] wé Owocí *boh.* Hlohiňe.
† Hlohiňe f. idem.
Hlohowí, á, é, *adj.* crataeg[illegible] oxyacantheus, e crataego [illegible] cantha, vel monogyna: [illegible] (aus) Weißdorn, szamár [illegible] visböl való. Hlohowí S[illegible] v. Hloh. Hlohowé Owoc[illegible] Hlohiňa.
Hlozí, á, n. dumetum oxy[illegible] theum (crataegeum) crata[illegible] der Mehlbeerstrauch, Weiß[illegible] strauch, die Weißdornstaude, [illegible] felsstaude: fejér tövis, sza[illegible] tövis, bokros hely. *Syn.* H[illegible] *boh.* Hlozí.
Hlt, u, m. bolus, i, m. [illegible] dosis: der Schluck, Brock[illegible] der Bissen: falat, darab. *Sy[illegible]* Kragec, *boh.* Slupto, S[illegible] Požrení.
Hltač, a, m. edo, gluto, g[illegible] voro, nis, m. vorator, [illegible] vorator, is, m. vorax [illegible] mo: ein Schlucker, Fre[illegible] faló, zabáló, nagyon e[illegible] nyelö. *Syn.* Bruchopas, [illegible] wec, Žráč. *boh.* Hlt[illegible] Zrút *Conf.* Lakotník. [illegible] Hltaň.
Hltaň, a, m. ruma, ae, [illegible]

Varr.

Varr. Fest. Serv. rumis, is, f. *Varr.* rumen, inis, n. *Plaut.* pomum adami: die Kehle, Gurgel, Schlund, Kropf, oder Knopf der Gurgel, Adamsapfel: torok kéke. *Syn.* Ohrizek, adamowé Gablko w Krku, Uzel (Hrdek) w Hrtani. *vulg.* Hltoň *boh.* Hrdek 2) v. Hltač.

Hltaní, á, é, *p. c.* liguritus, voratus, devoratus, a, um: geschluckt, verschlungen, gefressen: faltt, mohon, evett, zabáltt, nyeltt. *Conf.* lakotení.

Hltáňí, á, n. liguritio, voratio, devoratio, nis, f. das Schlucken, Schlingen, Fressen: falás, nyelés, mohon evés, zabálás. *Conf.* Lakoteňí, Lakotnosť.

Hltač, al, ám et Hlcem, V. I. *imp.* hltag, et hlc: glutire, vorare, avide comedere, devorare: schlucken, schlingen, hinterschlingen, fressen, ungekaut, wie Hühner: falni, nyelni, mohon enni, zabálni. *Syn.* lakotňe, a speshe gesť, zrat. Hltá (hlce) gako wlk, a wždicki má Bachor prázni: vorat, ut lupus, quin unquam satietur: er frißt, wie ein Wolf, und kann sich doch nicht ersättigen: eszik, mint a' farkas, és soha nem lakik jól. *Conf.* lakotiť.

Hltawa, i, f. Řeka w Čechách, okolo Prahi teče, Moldava, *fluvius Bohemiae:* Moldau, Wltau: Moldava, *tseh országi folyó viz. Syn.* Moldawa, Wltawa.

Hltawáňí, á, n. *Verb. Nom.* ex seq.

Hltáwač, al, ám, *freq.* ex Hltač.

Hltawe *adv.* edaciter, voraciter: gefräßig, falva, nyelve, nagy ehetön, zabálva. *Syn.* lakotňe, žrawe. 2) avide, begierig, mohon, telhetetlenül, nagy kívánsággal, kívánságosan, kívánságoson, kívánva. *Syn.* dichtiwe, lakome, prahosťiwe, tuhožádosťiwe, tuhožádostňe.

Hltawec, wca, m. v. Hltač.

Hltawí, á, é, *adj.* edax, vorax, acis: gefräßig, nagyon ehetö, mohon evö, nyelö, zabáló. *Syn.* žrawí. *Conf.* lakotní. 2) avidus, cupidus: begierig, telhetetlenül (igen) kíyánó, kívánságos. *Syn.* dichtiwí, lakowí, prahosťiwí, tuhožádosťiwí, tuhožádostní,

Hltawica, i, f. Pták: ardea *Virg.* ardeola *Plin. H. N.* ae, f. avis Diomedae. Ardea alba *Linn.* der Reiger, Reiher, ein Vogel: gödény, gém, fejér gém. *Syn.* Wolawica, Wolawka *boh.* Cepé (éte, n.), Peťesta. 2) Čérná, popelastá Hltawica (Wolawka): ardea major, cinerea *Linn.* Eisencher, vas gém, györgy-vér.

Hltawka, i, f. idem.

Hltnúť, tnul (tel) tňem V. P. *imp.* tňi, *de uno actu:* v. Hltač.

Hltnutí, á, n. v. Hltáňí.

* Hltoň, a', m. v. Hltač. 2) v. Hltaň.

Hlúb, u, m. caulis brassicae, Krautstängel, Krautstrunk: torsa torzsa.

† Hlúb, é, f. v. Hlubokosť, Hlubina.

† Hlúb, *compar.* ex hluboce: v. hluboko, hubseg.

† Hlubač, a, m. scrutator, perscrutator, investigator, perquisitor, is, m. Grübler, Grübelkopf: visgáló, feszegetö, értekezö, keresgélö, tudakozó, hajszál hasogató.

Hlúbaní, á, é, *p. c.* nimiopere investigatus, a, um: gegrübelt, méllyen (igen) visgáltatott, értekeztetett, tudakoztatott, keresgéltetett.

Hlú-

Hlúbání, á, n. nimia scrutatio, perscrutatio, investigatio, pervestigatio, nis, f. das Grübeln, zu großes Nachdenken, Grübelei: mély visgálás, értekezés, feszegetés, keresgélés, tudakozás. *Syn.* Hlúbeňí.

Hlúbať, bal, bem (bám), V. I. *imp.* hlubag: nimiopere scrutari, perscrutari, indagare, investigare, pervestigare: grübeln, zu sehr nachdenken (forschen), mélyen (nagyon, igen) visgálni, értekezni (zem), keresgélni (lem), tudakozni, kérdezösködni. *Syn.* Hlúbiť.

Hlúbek, bku, m. Zelina: herba caulis, brassica botrytis (gen. idis) *Linn.* brassica cypria: Carfiol, Carviol, der Blumenkohl: katifiol, virág (virágos) káposzta. *Syn.* kwetowá (kwetná, ružowá) Kapusta, karfiol, kartifiol. *vulg.* kauli.

Hlubina, i, f. profundum, altum, i, n. profunditas, tis, f. tiefer Ort, die Tiefe: mélység. *Syn.* Hlubočina, Hlubokost, Hlbočina, Hlubkost. *boh.* Kotlina, Hlúbka. 2) vortex, icis, gurges, itis, vorago, inis, f. scylla, ae, f. barathrum, i, n. der Würbel, Abgrund, Wasserschlund, Strudel im Wasser: örvény, mélység, tanya. *Syn.* Pleso, Prepasť *boh.* Kotlina, Propasť.

† Hlúbka, i, f. v. Hlubina 1. Nro. Hlubokosť.

Hlubkowí, á, é, *adj.* e brassica botrytide, aus (von, mit) Carfiol: kartifiolos, kartifiolból, *vagy* kartifiollal-való; virág-káposztás. *Syn.* karfiolowí, kartifiolowí. Hlúbkowí Kwet, i. e. hlúbkowá (kárfiolowá) Rúža: flos brassicae botrytidis, rosa brassicae cypriae: Carfiol, die Carfiolrose: káposzta virág, kartifiol (rozsa).

† hluboce *adv. comp.* hlúb, hlubegi, *superl.* neghlúb, neghlubégi: v. hluboko.

Hlubočina, i, f. v. Hlubina.

hlubokí, á, é (*abs.* hluboko) *adj. comp.* hlubší, *superl.* naghlubší: profundus, altus, a, um: tief, z. B. Fluß, Graben, Wasser: mély. *Syn.* Hlbokí. Hlubokí Seň, hlubokí Snuťí: gravis somnus, altus sopor: tiefer Schlaf, mély álom (aluvás). Hluboká Pivnica: altum (profundum) cellarium, hypogaeum, hypogaeon: ein tiefer Keller (in der Erde gegraben), mély pintze. Hluboká Studňa: puteus (fons) altus. ein tiefer Brunn, mély kút. Hluboké Koreňe: altissimae radices, tiefe Wurzeln, mély gyökerek. Po hlubokém Mori sa plawit, Prostred Mora (wisoko Mora) sa pusťit: in alto vela dare *Virg.* auf dem hohen Meere segeln, schiffen, közép tengeren (tenger hizepén) hajókázni.

hluboko *adv. comp.* hlubšeg, *superl.* naghlubšeg: profunde, alte: tief, mélyen, mélységessen. *Syn.* hlboko, hluboce.

hlubokomiselňe *adv.* cogitabunde, meditabunde, profunde cogitando: tiefsinnig, mélyen gondolkodva, elmélkedve. 2) melancholice, morose: tiefsinnig, melancholisch: komor kedvüen. *Syn.* Hlbokomíselňe.

hlubokomiselní, á, é, *adj.* cogitans, meditabundus, a, um: tiefsinnig, tief denkend, mély eszü, mély értelmű, mélyen gondolkodo, elmélkedö. 2) melancholicus, morosus, tristis, e: tiefsinnig, melancholisch

melancholisch: komor kedvű. *Syn.* hlbokomiselní *boh.* hlubokomislní.
lubokomiselnost, i, f. meditatio profunda, alta: Tiefsinnigkeit, tiefes Nachdenken: mély-gondolkodás, elmélkedés. 2) melancholia, tristitia, ae, f. Tiefsinn, Melancholie, Tiefsinnigkeit: nehéz kedvüség, komor kedv, szomorúság. *Syn.* Hlbokomiselnost *boh.* Hlubokomislnost.
luboköst, i, profunditas, tis, f. altitudo, inis, f. die Tiefe, wenn etwas tief ist, z. B. des Brunnens: mélység. *Syn.* Hlbokost, *boh.* Hlúb, Hlubokost. Hlubokost morská: pelagus, die Tiefe des Meeres, tengeri mélység. 2) v. Hlubočina.
učání, á, n. v. Hučání.
učat, čal, čím, V. I. *imp.* hluč: v. hučat.
učení, á, n. ex hlučit sa: affluxus (concursus) hominum, zahlreiches Herzukommen: számos, (tsoportos) öszvejövés, jövetel, egyben-seregülés. *Syn.* Hlčení, Hnání, Hrčení, Hrnutí, Zhlčení, Zhlučení, Zhrcení, Zhrnutí, Zhromažďení. *boh.* Ržiťení.
Hlučení, n. ex hlučetí: v. Hučání.
četi, čel, čím: v. hlučat.
uchaň, a, m. Pták: tetrao (tetraon), onis, m. *Suet.* etrax, agis, m. urogallus, i, n. tetrao urogallus *Linn.* allus sylvester: ein Auerhahn, n Walde, Truthahn, Calecutischer Hahn: süket fájd, erdei akas. *Syn.* Tetrew, *boh.* Tetřew hluchí. Hluchaň menší *boh.* Tetřew menší, Tetříwek) tetrix, cis, f. *Linn.* Birkhahn, Birkhuhn: gatyás ájd. *Syn.* Hluchánek. 2) i. e. hluchí (prihluchí) Člowek: surdaster, i, m. homo surdus: Taub, übel hörend: siket, siketes, süket, süketes ember.
Hluchánek, nka, m. *dem.* v. Hluchaň menší. *boh.* Tetříwek.
hluchi, á, é (*abs.* hlucho), *adj.* surdus, surdaster, a, um: taub, thörisch, übel hörend: siket, süket, siketes, süketes. Hluchá neb mrtwá Žihlawa (*boh.* kopřiwa): urtica mortua, Lamium *Linn.* galiopsis: die taube (todte, stichende) Nessel, holtt tsalán, paréj. Na hlucho tancowat: sine musica saltare, ohne Musik tanzen, muzsika nélkül tántzolni. Hluchím sa robit: fingere, se surdum esse, non audire: sich für einen tauben stellen, thun, als ob man nicht hörte: süketnek tettetni magát. *Prov.* Co hluchí nedočuge, to si domislí (wimislí), conscius ipse sibi, de se putat omnia dici: der übel hörende denkt, man rede allenthalben von ihm: siketnek minden néma-is szóll. Hluchému spíwat. Na Stenu Hrach hádzat. Tebe z Ust, gemu mimo Uši sušt: surdo canere (canis) fabulam. Surdo narratur fabula. Hylam inclamare (inclamas), sich umsonst bemühen. Den Tauben eine Fabel erzählen: siketnek mondani (mondasz) mesét. Z hluchím sa rozprávat, a z ňemim počet robit. Hluchému dwa Rázi nespíwagú, newiprávagú: surdior turdo, Turonaeo portu: einen Tauben erzählt man die Fabel nicht zweimal: süketnek, nem mondanak két mesét *Par. Páp.*
hluchnút, chnul (chel), chňem, V. I. *imp.* chňi: surdescere, ob-

obsurdescere, surdum reddi: taub (übelhörend) werden: siketülni, süketülni.

Hluchnutí, á, n. surdescentia, obsurdescentia, ae, f. das Taub werden, siketülés, süketülés.

hlucho *adv.* surde, subsurde, surdastre: taub: siketül, süketül.

Hluchost, i, f. surditas, tis, f. Taubheit, siketség, süketség.

Hluchota, i, f. *idem.*

hlučit sa, il sa, ím sa V. I. *imp.* hluč sa: affluere, copioso numero venire, concurere: zahlreich herzukommen, z. B. Soldaten, számossan (tsoportossan) jönni, öszve gyülni (jönni), egyben seregülni. *Syn.* hlčit (hnat, hrčit, hrnút, zhrčit, zhlučit, zhrnút, zhromážďit) sa. *boh.* tžikiti se. Hlučá sa: frequenti numero conveniunt, sie kommen zahlreich herzu, számossan jönnek öszve.

Hlučiwáňí, á, n. *Nom. verb. ex seq.*

Hlučiwat, al, ám *freq. ex* hlučat.

Hlučňe *adv.* v. Hlasňe. 2) copiose, frequenti numero, numerose, populose: volkreich, zahlreich: számossan, népessen, tsoportossan. *Syn.* hlčňe hromadňe, mnoho početňe, početňe. *boh.* húfňe.

hluční, á, é, (*abs.* hlučno), *adj.* v. hlasní. 2) frequens, tis, copiosus, numerosus, populosus, a, um: volkreich, zahlreich: számos népes, tsoportos. *Syn.* hlční, hromadní, početní, mnohopočetní.

Hlučnost, i, f. v. Hlasnost'.

Hluk, u, m. v. Hučáňí. 2) turba confluxus, conventus frequentia) populi: eine Menge Volk beisammen, a' népnek számos (tsoportos) öszve gyülése, jövetele, egybe seregülése. *Syn.* Hlk, zhromážďeňí

Hlúpák et Hlupák, a, m. idiota, ae, m. homo stupidu (bliteus, obesae naris), cau dex, mopsus, stipes, iti stipax, cis, stolo, nis, n truncus, i, m. ein Dummkop Eselkopf, dummer Mensch: b ta (döre, ostoba, otromb tompa orrú, vastag elmé ember. *Syn* Chmulo, Ma laf, Sprosták, Trubiroh Tulpák, Hlúpi (z Hlupetin Člowek. *boh.* Hlupec, Hňu

hlúpe *adv.* amenter, demente delire, absurde, impru ter, incondite, imperite, i docte, insipienter, simpli ter, stolide, stupide, cra (pingvi) minerva *Cohi* albern, dumm, einfältig, besonnen, unvernünftig, Verstand, unwissend: balg gúl, dörén, döre mód együgyüen, esztelenül, o báúl, tudatlanúl. *Syn.* p wadňe, nemudre, nemu sprost'e, posprostu, tulpaw *boh.* hlúp'e.

† Hlupeç, pce, m. v. Hlupák.

hlúpet, pel, pím, V. I. *imp* Hlup: hebescere *Cic.* stu dum (stolidum, hebete fieri: dumm werden, dör (ostobává) lenni. *Syn.* spr stet.

Hlúpetín, a, m. Hlupetinium Hlupietinn, ein Dorf im S zimmer Kreise: Hlupetyin.

hlupí, á, é, (*abs.* hlúpo), a amens, demens, impruden insipiens, tis, simplex, hebes, tis, rudis, e; imp ritus, inconditus, indoctu stolidus, stupidus, a, um: albern, dumm, einfältig, n recht beim Verstande, unw send,

ſend, unbeſonnen, z. B. Menſch, Handlung etc: balgatag, butá, döre, együgyü, esztelen, oktalan, ostoba, otromba, tompa, tudatlan, tökkel ütött fejü. *Syn.* howadní, nemudrí, neumelí, neſpoſóbní, ſproſtí, tulpawí. Hlúpí do mudrého ſa dáwá, sus cum minerva certamen suscipit *Theocrit.* Indoctus stolidusque et depugnare paratus non veretur summum in omni doctrina virum in certamen literarium provocare: der Unverſtändige greift den Gelehrten an, az ostoba a' tudósba kap. Hlúpí po Potočkách chodá, Studničkí we Wecách newidá: tardi est ingenii. Rivulos consectari, fontes rerum non videre: die Unwiſſende ſehen das Weſeltliche der Sache nicht ein, und herumflattern in ihren Traumen: az ostobák a' dolognak velejét által nem láttyák gondolattyokkal ide s' tova kapdosnak.

Hlúpiť, il, ím V. I. *imp.* hlup: stupidum (stolidum) facere, hebetare: dumm machen, megtompítani, ostobává tenni. *Syn.* ohlúpiť zhlúpiť. *II. rec.* hlúpiť ſa: v. hlupeť.

Hlúpo v. hlúpe et hlúpí.

Hlúpoſť, i, f. amentia, dementia, imperitia, imprudentia, insipientia, stultitia, ae, f. simplicitas, stoliditas, stupiditas, tis, f. stupor, is, m. deliramentum, i, n. res stulta (stolida, absurda, insipiens etc.): die Dummheit, Verſtandloſigkeit, Sinnloſigkeit, Unſinn, Unwiſſenheit, Unbeſonnenheit, Albernheit Einfalt, Einfältigkeit, eine Dumme Handlung: balgatagság, együgyüség, esztelenség, oktalanság, ostobaság, tompaság, tudatlanság. *Syn.* Nemudroſť, Neumeloſť, Neſpóſobnoſť, Neſikownoſť, Neokrúchanoſť, Sproſtoſť, Tulpawoſť.

Hlúſek, ſka, m. surdaster, surdastrulus, i, m. der etwas taub iſt, siketes (süketes) ember. *Syn.* Hluchíněk, prihluchlí Člowečík, čo dobre nedočuge.

Hluſení, á, n. *Nom. Verb.* ex hluſiť.

Hluſica, i, f. i. e. koňſká welická Sliwka: prunum equinum (asininum), Roßpflaume, ló szilva. *Plur.* Hlúſice, ſic etc.

† Hluſice, f. *idem.*

Hluſiť, il, ím, V. I. *imp.* hluſ: surdum facere, taub machen, meg-siketéteni, siketté tenni. 2) mactare, occidere: todſchlagen, agyon-ütni. *Syn.* zabígať, tlúcť.

Hlúz, e, f. v. Hluza.

Hluza, i, f. na Drewe: nodus, tuber in ligno: der Knorren am Holze: tsomója a' fának. *Syn.* Hlúz, Súč, Suk, Uzel, Uzğ. Ta Deſka mnoho hluz (Uzlow) má: hic asser multos nodos habet, in dieſem Brette ſind viele Knorren, igen tsomós deszka ez, ebben a' deszkában sok tsomó vagyon. 2) w Člowеku neb w Howadе: tuber purulentum, ulcus, eris, n. bubo, nis, m. aposthema, atis, n. die Drüſe, das Geſchwür, Apoſtem: genetséges daganat fekély, kelés, mirigy kelevény, fakadék, pöffedék, púp, túr, var. *Syn.* Guğa, Hrča, ſprimotená Opuchlina, Wred. *vulg.* Geliſ, *boh.* Hlíza. Staré Owce na Plucách Hluzi magú. 3) pylae, arum, f. pl. der enge Paß, keskeny (szoros) hely, kutya szorító. *Syn.* uzká Ceſta, uzké Préchod (Prelez.)

lez) w Horách, w Mestách, w Dedinách.

Hluznatí (hluzní, hluzowatí, hluzowití), á, é, *adj.* nodosus, tuberosus, a, um: knorricht, Knorren enthaltend: tsomós. *Syn.* sukowití, uzgowatí, uzlowatí. Hluznaté Drewo: nodosum lignum, knorrichtes Holz, tsomós-fa. 2) ulcerosus, tuberosus, bubosus, a, um: drusig, geschwürrig: fekélyes, keléses, fakadékos, pöffedékes; púpos, túros, varas. *Syn.* hugatí, wredNatí, wredowití, *boh.* hlízní. — Hluzní koreň, *boh.* hlizňí koken, i. e. krtičňík, krtičník: scrophularia nodosa *Linn.* Braunwurz. die Sauwurz, fekete tsallyán, torokgyék-fü. Hluzná Zelina: scabiosa arvensis, ae, f. *Linn.* Scabiose, Grindkraut, Apostemkraut: rühes.-fü. Rüh-fü v. kawiaí.

Hm! *interj. irascentis et aliorum affectuum*: hem! hm! hum! immajd! úgy néked! háj! Hm! welká Falef! hem astutia! hum! große Listigkeit! haj nagy ravaszság! Hm! čo chceš? hem! quid est? hm! was willst? jöszte, mit akarsz? *Par. Páp.*

Hmataní, á, é, *p. c.* v. mataňí.

† Hmatáňí, n. v. Matáňí.

† hmatakí, al, ám: v. matak.

Hmiz, u, m. insectum, i, n. Ungeziefer, Insect, Insekt: féreg, nyév. *Syn.* Hid, Zížal, Zížala.

Hmla, í, f. nebula, ae, f. der Nebel, köd *boh.* melha.

hmlawí, á, é, (*abs.* hmlawo) *adj.* nebulosus, a, um: nebelig, ködös. *Syn.* hmlí, *boh.* mlhawí. Ge hmlawo: aër est nebulosus, coelum est nebulosum: es ist nebelig, köd az idő.

Hmlawost, i, nebulosa proprietas (conditio), nebelige Beschaffenheit, ködösség.

hmlí, á, é, *adj.* v. hmlawí

hmotňe *adv.* v. matňe. 2) obťažňe.

hmotní, á, é, *adj.* v. matní 2) v. obťažní.

† Hmotnost, i, f. v. Matnost 2) v. Obťažnost.

† Hmozdeňí, n. v. Učeňí.

† hmozditi, il, ím: v. tlúci

hnaní, á, é, *p. c.* actus, agitatus, pulsus, propulsus, um: getrieben, gejagt: hajtott, hajtatott, üzött. *boh.* hnaný

Hnáňí, á, n. actio, agitatio, pulsio, propulsio, nis, f. Treiben, hajtás, üzés. Syn. Hoňeňí. Hnáňí neb. Wedeňí Wody po Trúbách: aquagium, aquaeductus, aquaeductio: der Wassergang, Wasserleitung: viz bé-vétele lahová *Par. Páp.* 2) v. Hoňeňí.

* Hnak, e, f. v. Wnak.

hnak, hnal, ženem V. I. imp. žeň, požeň: agere, pellere, propellere: treiben, jagen, in Bewegung setzen z. B. die Schafe, die Feinde etc. hajtani, üzni, kergetni, hátúl tsapni *boh.* hnáti. Pred sebu hnak: agere ante se, vortreiben, előre hajtani (üzni). Stádo na Pasu (na Pole) hnak: agere pecus *Varr.* das Vieh auf die Weide treiben, a' marhát a' mezőre hajtani. Wodu na tam hnak: aquam ducere, das Wasser leiten, a' vizet valahová bé vinni. Tato Zelina na Wodu-žeňe: haec planta citat (promovet) urinam *Cels.* diese Pflanze treibt den Urin (Harn), ez a' fü meg-indítya a' vizelletet. *Prov.* Tak ho

)o hnalí, tače wezli. Počul segakí Weter, ale newí od- kaď. Počul zwoňit, ale ne ezwáňať: alia Menecles, alia Porcellus loquitur. Ita te re- ferente actum (dictum): ja, o ist es, wenn man dir glau- ben will: igen is ra ra, mond- rá. Szóld-el szóld. Túl lötték, 's ide áll az ajával Par. Páp. v. počuť. III. rec. imperso- naliter cum gen. hnať sa: v. hlučiť sa. Zene sa gích ale sto: adfluunt prope centeni, es kommen beiläufig hundert her, jönnek közel százan.

Hnát, u, m. i. e. Dél Tela od Kolena do Clénku (Kútku): crus, cruris, n. tibia, ae, f. Schenkel (der untere), unterer Schenkel: láb szára, szár-tsont. Syn. Píšťala. Welké Hnáti: magna crura, große Schenkeln, nagy szár-tsontok. Aliud est Lítko, Stehno.

Hnakí, á, n. v. Hnáňí.

hnáti, hnal, ženu: v. hnať.

Hnátowí, á, é, adj. tibiam ad-tinens, den Schenkel betreffend, láb szárat illető. Hnátowá Kosť: crus, tibia: das Schien-bein, das Rohr: láb-szár, láb-tetem.

hned adv. v. seq.

Hned adv. actutum, brevi, con-festim, continuo, e vestigio, illico, mox, statim, subito, sine mora (cunctatione), in-cuntanter: gleich, sogleich, so-bald, bald, im kurzen, stracks: azonnal, azontúl, ezennel, egyben, egy végben, egyvég-tében, leg ottan, mindgyart, mindjárast, ingen majd (maj-don), tüstént, iziben, okve-tetlenül, mentés (mentség) nélkül. Syn. hňedki, hnedle, w Okamžení (Okamihnutí) čonagspiš, čonagškor, bez Meškáňá (Omeškáwáňá), bez Odkladu, bez Predlužo-wáňá, čo Chwila. vulg. za-raz, boh. hned, pogednú, tušíz. Hned hned: iam iam, statim: gleich gleich, immajdon Par. Páp. Hned pogdem (idem, hned: mox eo, sta-tim ibo: ich will gleich gehen, egyben megyek, mindgyárt fogok menni. Hned prídem, tu budem: illico (continuo, mox) adero Ter. quam mox veniam: ich will gleich (den Augenblick) kommen, da seyn. Ich werde auf das bäldeste kom-men: mindgyárt el-jövök, itt leszek, itt fogok lenni. Bu-deme hned gest: statim man-ducabimus, coenabimus: wir wollen gleich essen, mindgyárt eszünk fogunk enni. Hned gakz: quamprimum, so bald, azonnal. Hned, gak Hluk (Hrmot) Zbroge zazňí (sli-šať, počuť gest): simul, at-que arma increpant Liv. so-bald man das Getös der Waffen höret, mihent a' fegyverek tsattogása hallatik. Hned od Malička (Detinstwá): iam inde a teneris (a pueritia, ab infantia) gleich von der Kindheit an: mindgyárt gyermekségé-től (kitsinségétől) fogva.

hňedí, á, é, adj. spadix, cis, badius, rubidus, spadiceus, a, um: rothbraun, castanien-braun: pej, setét pej, gesz-tenye szinü. Syn. kaštanowí.

hnedki adv. v. hned.

† hnedle adv. v. seq.

hnedle adv. v. hned. Swíčka mi hnedle dohorí: illico ex-stinguetur (exuretur) cande-la mea: die Kerze wird mir gleich ausbrennen, azonnal el-ég a' gyertyám.

hňesť, hňetel, hňetem, V. I. imp. hneť: premere, drücken, nyomni, szorítani. Syn. omí-nať,

nat, obgedat, tlačit. boh. hnisti. Čižma ma hňete: cothurnus mihi calcem premit, die Tschisme drückt mich: nyom, szorít a' tsizsmám. To ma hňete, a tlačí: hoc mihi curae, cordique est. Id me anxium, sollicitumque reddit, tenet: das macht mich bange (ängstlich): ez búsittya fejemet. Člowece mizerní s chudobnég Materi načo si na Swete, keď ta wsecko hňete. 2) depsere, subigere *farinam*, *massam*: kneten, gyürni, dagasztani. *Syn.* mésit, misit, zarábat.

Hňetek, tku, m. scrupulus *Solin.* scrupus *Petron.* i, m. spitziges Steinchen, das im Schuhe drückt: tsizsmába (tzipellöbe, saruba) esö láb-sertö követske. *Syn.* Náhňetek, Ominek. 2) id, quod affligit, angit, premit, sollicitum reddit, inquietat etc. scrupulus, anxietas, dubietas, sollicitudo, impedimentum: etwas Drückendes, Scrupel, Bedenklichkeit, Unruhe, beunruhigender Zweifel, Furcht, Sorgfalt, Schwierigkeit: az, a' mi szorongat, *vagy* sérteket, szorongatás, baj, gond, akadály. Náhňetek (Hňetek) Swedomá: conscientiae scrupulus, Gewissenszweifel, Aengstigkeit des Gewissens: Lelki-isméretnek szorongatása (furdálása). Welmi malí (maličkí) Hňetek wezi: scrupulus tenuissimus residet *Cic.* Hňetek ňekomu wbodit (učinit): scrupulum alicui iniicere *Cic.* Jemanden Scrupel verursachen, beibringen: gondot adni valakinek az elméjére. Hodil sem mu Hňetek: inieci scrupulum illi, ich verursachte ihm eine Scrupel, gondot adtam az elméjére *Par. Pdp.* Hňetek wínat: scru lum eximere *Plin. Ep.* Sc pel benehmen, elméje neh ségét el-háritani *Par.* P On bol w teg Weci Hňe (Prekazitel): is fuit in ea scrupulus, er verhinderte i Sache, ö vólt abban a' d logban akadály. Domácí H tek tagit, zakríwat: scru lum domesticarum occupa num occultare, die häusl Unruhe verbergen, házi b el-titkolni. Bez Náhňet (Hňetku): sine scrupulo *lum.* ohne Bedenken, mi tétovazás nélkül.

hňetení, á, é, *p. c.* press a, um: gedrückt, nyomattat szoríttatott. *Syn.* obged omínaní, tlačení. 2) deps subactus: geknetet, gyúrt gasztott, dagasztatott. Sy mésení, mísení, zarában

Hňetení, á, n. pressio, ni pressus, us, m. das Drü nyomás, szorítás. *Syn.* Ob dání, Omínání, Tlače depsitio, depstio, subact das Kneten, gyúrás, dag tás. *Syn.* Mésení, Mí Zarábání.

Hňetínka, i, f. species pasti lorum: eine Art Kuchen, p gátsa *neme.*

hňetnút, tnul (tel) tnu *imp.* tňi: *de uno actu* hňest.

Hňew, u, m. ira, iracun dia, cholera, furia, ae, fremitus, us, m. furor, is, indignatio, nis, rabies, ei, der Zorn, Unwillen, Grimm, das Gift: harag, méreg, b szonkodás, agyarkodás, hösség, mérgelödes. *Syn.* H wání, Hňewliwost. Do Hň wu príwest i. e. rozhňew ňekoho: iram (stomach bilem) alicui movere, irrit re,

'e, iratum reddere: in Zorn ringen, zum Zorne reizen: boszszontani, haragra hozni valakit. Do Hňewu prisť: irritari, ra accendi, excandescere, iraum fieri: in Zorn gerathen, haragra fel gerjedni; megboszszonkodni. Od Hňewu: rae ira, aus (vor) Zorn, haragból, mérgiben. Z Hňewu rawil: iratus (per iram) dicebat, im Zorn sagte er, mérgiben mondá. Hňew złožiť, anechať, upusťiť: deponere emittere) iram: den Zorn ahren lassen, haragját (boszszúját) le tenni. Hňew zaáďzá, upusťá, míňa (sedá) a: ira decedit, deflagrat, defervescit, quiescit: der Zorn legt sich, verraucht, vergeht: a' harag enyészlik, hanyatlik, múlik, tsendesedik. *Prov.* Hňew a Gaziť na Uzde drž: : Gaziť. Hňew bez Wládi, nic neráďi: v. hňewať sa. Hňew Prátelstwí rusí (Člowěka na mnoho nese, ť wšeličemu priwáďzá): iniuria tollit amores: der Zorn hebt die Freundschaft auf, a' boszszúság nagyra viszi az embert. Braterskí (prátelskí) Hňew naghorsí: fratrum irae acerrissimae, Bruderhaß ist der ärgste, testvérek haragja leg mérgessebb. Slunce na wášHňew nech nezapadňe: sol non occumbat super iracundiam vestram ad Ephes IV. 26. lasset die Sonne über euren Zorn nicht untergehen, a' nap el-ne enyészszék a' ti haragotokon. Od Hňewu ženskéjho neňí na Swete horšého: non est ira super iram mulieris Eccle. 25. v. 23. Ärger ist kein Zorn, als des Weibes Zorn: nints harag az aszszonyi állat haragja felett. V Hňewe sa nepomstwi (nikdi neber Pomstwi): cesses vindicta, donec pertranseat ira: räche dich nicht, der Zorn sey dann gestillt (vorüber): haragodban boszszút ne álly. Milugícich Hňewi: amantium irae *Ter.* Iracundia neutiquam duratura: verliebter (kurzer) Zorn: szeretők haragja. Rövid ideig tartó harag. Hňewu sa nebogím, o Lásku nestogím, kedi chcem, z Mínečkem preto si powolím.

Hňewáňí, á, n. ira, ae, f. das Zürnen, boszszonkodás. *Syn.* Hňew.

Hňewať, al, ám, V. I. *imp.* ag: iratum reddere, offendere, irritare ad iracundiam provocare aliquem, commovere bilem alicui, iram alicuius concitare: jemanden Gall machen, erzürnen, zornig machen, zum zorne reizen (bewegen, bringen): meg-haragitani, meg-boszontani, bántani, haragra gerjeszteni (hozni, inditani) valakit. *Syn.* nahňewať, rozhňewať. Míňa gať Slowmi, tak Skutkem nahnewáš: me dictis aeque, ac factis offendis *Liv.* du bringst mich in Zorn, so wohl mit deinen Worten, als mit deinen Handlungen: engemet mind szavaiddal, mind tselekededdel, bántasz. Nehňewag ma, prosím ťa: non me irrites, oro: erzürne mich nicht, ich bite dich: kérlek, ne boszszonts. ne haragits. *II. rec.* Hňewať sa: irasci, indignari, offendi, succensere, fremere; infremere, furere, indignari. stomachari: zürnen, sich erzürnen, sich giften: haragudni, mérgelödni, agyarkodni, bossszonkodni. *Syn.* duriť (gedowať, nadúwať, nafukowať, rozgediť, rozhňe-

hňewať, rozpalowať) sa. Wíš, gak lahko sa gá hňewám: nosti stomachi mei fastidium, du weißt es wohl, wie leicht ich in zorn gerathe (mich erzürne), und bald ganz unwillig, und verdrossen werde: tudod, melly könnyen fel-háborodom (meg-szoktam haragudni). Darmo sa hňewáš: de nihilo irasceris *Liv.* du zürnest dich ohne einer Ursache, ok nékül haragszól. *Prov.* Kdo sa hňewá, hňewá sa, ňa Pazderi Klobása. Kdo sa hňewá, nech sa o Zem busi (hodí). Hňew bez Wládi, ňič neráďí (neraňí, neskodí). Naprázno strelať (strílať). Weš Kasle: fulmen de pelvi. Bruta fulmina. Si desint vires, vanna est sine viribus ira. Vanae sine viribus irae. Qui furit (indignatur), terrae allisus haereat: Zorn ohne Macht, wird nur ausgelacht. An geringe Leute Zorn kehret man sich wenig: egygyik várban durognak, a' másikban vigadnak (nem félnek.) A' ki masra haragszik, az mérgében mind ki töri fogait. A' ki haragszik harapjon szart.

Hňewáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

hňewáwať, al, ám, *freq.* ex hňewat *II. rec.* hňewáwať sa: *freq.* ex hňewať sa.

Hňewek, wku, m. *dem.* ex Hňew.

† hňewiwe *adv.* v. hňewliwe.

† hňewiwí, á, é, *adj.* v. hňewliwí.

† Hňewiwost, i, f. v. Hňewliwost.

* Hňewko, a, m. v. Hňewňík.

Hňewkow, a, m. Hnevcovium, Hnewkow, ein Dorf im Prachiner Kreise: Hnyevkov, tseh falu.

* hňewliččin, a, o, *adj.* pa v. hňewňiččin.

* Hňewlička, i, f. v. Hňe ňička.

* Hňewlík, a, m. v. Hnewň

hňewliwe *adv.* irate, erzürnt, haragossan, ha ban, haragudva, dühösked mérgelődve. *Syn.* nahňewa rozhňewaňe *boh.* hňewi 2) iracunde, indignabun fremebunde, furiose, rabi rabiose: zornig, grimmig, müthig, hitzig geneigt zum haragossan, agyarkodva, b szonkodva, dühössen, dü módon. *Syn.* durliwe, liwe, newrle, wrčanli zbesňe. *vulg.* hňewliwo. hňewiw'e.

hňewliwí, á, é, *adj.* ira a, um: fremens, furens zornig, erzürnt, böß: hara meg-haragudott, meg-b szontatott. *boh.* hňewiwí. iracundus, fremebundu riosus, indignabundus, dus, rabiosus: zornig, mig, zornmüthig, hitzig, zorne geneigt böß: hara mérges. agyarkodó, bossza kodó, dühös, mérgelődő. Sy durliwí, newrlí prchli wrčanliwí, k Hňewu nákl ní, zbesňí. *Prov.* Člowe hňewliwí sebe škodliwí: tus nemini magis nocet, qu sibi: Zorn macht Krankheit, harag leg inkább magának haragosnak árt.

* hňewliwo *adv.* v. hňewliw

Hňewliwost, i, f. iracundia, f. rabiditas, rabiositas, f. der Zorn, die Grimmigk Zornigkeit, Zornmüthigkeit: ha ragosság, dühösség, mérge ség, agyarkodás, bossza kodás, mérgelődés. *Syn.* Dur liwosť, Newrlosť, Prchliwosť Zbesnosť. *boh.* Hňewiwost hňe

ewňiččin, a, e, *adj. poss.* nfensae *feminae*. der Feindinn gehörig, haragosnéé. *Syn.* nenáwistňičin, nenáwistňiččin, nepráteľčin *vulg*. hňewliččin.
ewňička, i, f. inimica (infensa *femina*: eine Feindinn, haragosné. *Syn.* Nenáwistňica, Nenáwistňička, Neprátelka, Protiwňica, Protiwňičká. *vulg*. Hňewlica, Hňewička.
ewňík, a, m. inimicus (infensus) *homo*, ein Feind, mit dem man sich verfeindt hat: haragos. *Syn.* Nenáwistňík, Nepráteľ, Protiwňík. *vulg*. hňewlík. Nemáš wolagakého hňewňíka? non est tibi quisquam infensus (inimicus)? hast du keinen Feind? nints e' valami haragosod?
ewňíkow, a, e, *adj. poss.* inimici, infensi: dem Feinde gehörig, haragosé, *Syn.* nenáwistňíkow neprátelow, protiwňíkow. *vulg*. hňewlíkow.
ezdečko, a, n. *dem*. nidulus, nidellus, i, m. das Nestchen, Nestlein: fészketske, kis fészek. *boh.* Hňízdečko.
ězděňí, á, n. nidulatio, nidificatio, nis, f. das Nisten, fészek rakás. 2) iniquies, inquietudo; f. Unruhe, das Hin, und Her bewegen: fészkelödés, hánkolodás, nyughatatlankodás békételenség, nyughatátlanság. *Syn.* Kláčeňí, Nespokognosť, Suchoreňí, Sichoreňí, Siporeňí.
ězdiť, il, ím, V. I. *imp.* hňézdi: nidulari, nidulare, nidificare, nidum struere (facere, ponere): nisten, ein Nest machen, bauen: fészket rakni (tsinálni. *Syn.* Hňezdo robiť. *boh.* hňízditi se. *II. rec.* hňézdiť sa: inquietum esse, motitari, agitari: unruhig seyn, sich hin, und her werfen (bewegen). Unruhe haben: fészkelödni, hánkolódni, nyughatatlankodni, vesztég (békével) nem maradni. *Syn.* kláčiť sa, nespokognním biť, suchoriť (sichoriť, siporiť) sa. Co sa tak hňézdíš? quid ita inquietus es? wie bist den du so unruhig? mit fészkelödöl úgy.
Hňezdo, a, n. nidus, i, m. das Nest, fészek. *boh.* Hňízdo. Hňézdo robiť: v. Hňézdiť. *Prov.* Každí Pták lúbi swoge Hňézdo. Wšade dobre, doma naglepšeg: chara patria, der Haase ist gern, wo er geheckt ist. Ueberall ist gut, zu Hause aber am besten: mindenütt jó, de leg jobb othon. Minden madar maga fészkébe siet, a' maga fészkét szereti. Mrcha (zlí) ge to Pták, kterí do sweho Hňézda pluhawí, Nečistotu robí: chius cacans: es ist ein schlechter Vogel, der in seines Nest scheisst: hitván madár, a' melly fészkét megrútíttya *Par. Pdp.* v. Pták. Naisť Ptáča w Hňézde: invenire quaesita. Rem acu tangere: finden, was man sucht: jól találni a' dolgot. Mi sme Hňézda zhodili, druzí pobrali Mlade: hos ego versiculos feci, tulit alter honores. Sic vos non vobis fertis aratra boves, (mellificatis apes, nidificatis aves, vellera fertis oves): wir haben die Arbeit gethan, und andere haben den Nutzen davon: dolgoztunk, és más szedi az epret. A' mi fáradságunknak mások veszik hasznát. Wen z Hňézda wistreť krídla: pennas nido majores extendere *Hor.* Rem, fortunamque, quam mediocrem aut tenuem a majoribus

bus acceperis, auctiorem reddere: sein geerbtes Vermögen und Glück vergrössern: a' maga sorsát, és ösi jószágát megöregbíteni.

Sñida, i, f. lens, dis, f. die Nisse in den Haaren, Eier der Läuse: serke.

Sñidak, a, m. lendiginosus, lendibus plenus: voller Nisse, serkés. *Syn.* Sñidawec, hñidawí, hñidowatí, Wsiwák, Wsiwawec, Wsiwawí.

Sñidák, u, m. Zelina adiantum, i, n. *Plin. H. N.* Adianthum Capillus veneris Linn. Capillus veneris officin. Frauenhaar, Venushaar, ein Kraut; árva leány haja. *Syn.* Krasowlásek, ženskí Wlascerni. *Aliud est* netík.

Sñidawec, wca, m. v. Sñidák. (a).

hñidawí, á, é, *adj.* lendibus plenus, lendiginosus, a, um: voller Nisse, serkés. *Syn.* hñidowatí.

Sñidka, i, f. *dem.* ex Sñida.

hñidowatí, á, é, *adj.* lendosus, a, um; lendes adtinens: die Nisse betreffend, serkét illetö. Sñidowí (hustí) Sreben: pecten densus, quo lendes expectuntur: ein enger Kamm, womit man die Nisse abkömmt: sürü fésö, mellyel a' serke ki fésöltetik, serke fésö.

Sñilać, u, m. truncus ligni putridus, fauler Stamm eines Baumes, rothadtt fa töke. *Syn.* Kadlub.

Sñilák, a, m. v. Sñilko.

hñile *adv.* putride, faul, rothadtúl. *Syn.* zhñile. 2) segniter, pigre, ignare; faul, träg: resten, restül, lomhán, túnyáúl. *Syn.* leñiwe, dareбñe, daremñe.

hñilí, á, é, *adj.* puter, putris, putre: *Varr. Caels. Hor.* putridus, pütidus, corrupt[...] a, um: faul, morsch: rothad[...] meg-rothadott. *Syn.* zhñil[...] 2) piger, ignavus, a, um segnis, deses, socors, [...] faul, träg, nachlässig, unfle[...] rest, lomha, túnya, henyé[...] *Syn.* leñiwí, darební, [...] remní.

Sñilica, i, f. pyrum fracid[...] teige Birne, lágy (puha, [...] poshadott, senyvedett, [...] hadott) körtvély. *Syn.* S[...] lička. *boh.* Sñilice.

* Sñilićáñí, á, n. v. Sñ[...] ceñí.

† hñilićak, ćal, ćím: v. [...] ćek.

† Sñilice, f. v. Sñilica.

Sñilićeñí, á, n. fraciditas, [...] f. fracescentia, ae, f. [...] werden, puhúlás, posh[...] roshadás: meg-rothadás, [...] vedés avasodás.

Sñilićek, ćel, ćím, V. I. [...] lić: fracescere *Colum.* [...] werden, puhúlni, posh[...] roshadni, senyvedni, [...] rothadni (dok) avas[...]

Sñilićka, i, f. *dem.* ex Sñil[...]

Sñilina, i, f. caries, ei, putredo, inis, f. putrum, [...] n. die Fäule, Fäulniß, [...] heit, etwas Verfaultes: [...] hadttság, avasság. *Syn.* S[...] loba. 2) v. Sñilost.

Sñilko, a, m. piger, des[...] otiosus, cessator: ein Fau[...] zer fauler (nachlässiger) M[...] lomhátska, lomha (rest, [...] nya) ember. *Syn.* Sñil[...] Darebák, Daremñík; L[...] Pecíwar Popelwar, P[...] wać, Zahalać.

Sñiloba, i, f. v. Sñilina.

Sñilohubí, á, é, *adj.* ore [...] tidus (putridus, puti[...] a, um: ein stinkendes Maul [...] bend, büdös (rothadtt) [...] jú. *Syn.* hñiloustí.

Sñi-

ilost, i, f. putredo, inis, putror, putor, is, m. die Fäule, Fäulniß: rothadás, rohadttság, avasság, poshadság, roshadság, senyvedés, senyvedség. *Syn.* Hnilina. 2) desidia, ignavia, pigritia, segnitia, ae, f. cessatio, nis, f. segnities, ei, f. die Faulheit, Faulenzerey: restség, túnyaság, lomhaság. *Syn.* Leňiwost.

ilowstí, á, é, *adj.* v. hňilowubí.

i, u, m. pus, ris, n. sanies, i, f. tabes, is, f. apostheia, atis, n. purulentia, ae, suppuratio, nis, f. suppuramentum, i, n. das blutige Eiter, év, genetség, genyeség, éretlen vér, gyúlés, keés. *Syn.* Hnog Wredu (Rani), Obera, Obráňí, Prímot, Prímota, Sprímota, Sprímoteňí, Súkrwica, Uraz.

isowatí, á, é, *adj.* purulentus, saniosus, a, um: eiterig, eiterigt, voller Eiter: yes, genyetséges. *Syn.* sprímoteňí, Hnogeňí *boh.* talowatí, zgitrňení.

ňísti, hňetl, hňetu: v. hňest.

t, hňil, hňigem, V. I. *imp.* ňi: putrescere, putrere, utescere, putrefieri: faulen, ermodern: rothadni, avasodi, dohosodni, poshadni, oshadni. v. uhňit, zhňit.

ňiti, hňil, hňigi (u): *lem.*

tí, i, n. putrescentia, ae, putror, putor, is, m. puedo, inis, f. das Faulen, die Fäule, Fäulniß: rothadás, avasdás, poshadás, roshadás. *Syn.* Hniloba, Hnilost: v. hňiti, zhňití.

ňízdečko, a, n. v. Hňezdečko.

† Hňízdečko, n. v. Hňézdeňí.

† hňízdiťi se, il se, im se: v. hňézdit.

† Hňízdo, a, n. v. Hňézdo.

Hnog, a, m. fimus, i, m. laetamen, inis, stercus, oris, n. der Dung, das Dünger, Mist: ganéj, trágya. *boh.* Hnůg. Konsfí, krawsfí, owčí, swinsfí, wolsfí, howadí Hnog: fimus equinus, vaccinus, ovilis, suillus, bovinus (bubulus, pecorinus: der Pferdedemist, Kühmist, Schafmist, Saumist, Ochsenmist, Viehmist: ló, tehén, juh, disznó, ökör, marha trágya. 2) excrementum, merdum: Mist, das Koth überhaupt: ganej, szar. *Syn.* Howno, Lagno, Truf. 3) Hnog Wredu: v. Hňis. 4) Hnog (Nečistota) w Očách: v. Karpiná.

Hnoge, f. pl. tempus evehendi fimi, die Mistführenzeit, trágya hordás ideje. *Syn.* Hnogňice. W Hnoge sem uwáf bol: occasione evectionis fimi apud vos fui, wärend der Mistführenzeit ware ich bei euch: trágya hordáskor voltam nálatok.

Hnogení, a, é, *p. c.* fimatus, laetificatus, stercoratus, a, um: gedüngt, ganéjozott, ganéjoztatott, trágyázott, trágyáztatott.

Hnogeňí, á, n. fimatio, laetificatio, stercoratio, nis, f. das Düngen, Düngung mit Miste, ganéjozás, trágyázás. 2) cacatio, merdatio, necessitatis peractio: die Nothverrichtung, das Scheissen: ganéjozás. *Syn.* Pluhaweňí, Wilaheňí Žiwota, Sráňí. 3) suppuratio, purulentatio, collectio puris: Eiterung, megevesedés, gyülés. *Syn.* Prímoteňí, Sprímoteňí, Zhnogeňí.

* Hnogeňiſko, a, n. v. Hnogiſko.
† Hnogeňiſte, n. idem.
Hnogič, a, m. fimator, stercorator, laetificator, is, m. Dünger, Bemiſter: ganéjozó, trágyázó. *Syn.* Hnogitel.
Hnogiſko, a, n. fimetum, sterquilinium, i, n. lacus stercorarius: die Miſtgrube, Miſtlache, Kothlache, Miſtpfütze, Kothlache, der Miſthaufen, Miſtplatz: ganej hely (verem, domb), ganéj tartó (álló) hely. *Syn.* Hnogňica, Hnogňiſko, Hnogňiſko, hnogná Gama, Kaliſko. *vulg.* Hnogeniſko. *boh.* Hnogeňiſte, Hnogiſte, Kaliſte.
† Hnogiſte, n. idem.
hnogit, il, im, V. I. *imp.* hnoğ: fimare, laetificare, stercorare: düngen mit Miſte, ganéjozni, trágyázni. *Syn.* pohnogit, powozit. Rolu hnogit: agrum fimare, das Feld bemiſten, meg-trágyázni (ganéjozni) a' szántó földet, ganéjt hordani a' szántó földre. 2) cacare, merdare, alvum exonerare, necessitatem peragere: ſcheiſen, die Noth verrichten, ganéjozni, szarni, szükségét el-végezni. *Syn.* ſrat, plühawit, wilahčit ſa, ſwu Pottebu wikonat, odbawit. *II. rec.* hnogit ſa: purulentum fieri, pus colligere, suppurari: eitern, ſchwüren, ſchwären: meg-gyülni, meg-evesedni. *Syn.* primotit (ſprimotit, zberat) ſa.
Hnogitel, a, m. v. Hnogič.
Hnogíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
hnogíwat, al, ám, *freq.* ex hnogit. *II. rec.* hnogíwat ſa, *freq.* ex hnogit ſa.
Hnogko, a, m. v. Hňilko.

hnogní, á, é, *adj.* stercoreus, stercoraceus, a, um: aus Miſt, trágyás, ganéjos, ganéj (trágyából) való. Hnogná Woda: v. hnogňica. 2) stercorarius, fimarius: zum Miſt gehörig, ganéjhoz (trágyához) való. Hnogní Woz: v. Hnogňik. Hnogná Gama: v. Hnogiſko. Hnogná Lopata: pala stercoraria, die Miſtſchaufel, ganéj hányó lapát. Hnogní Noſidlo: feretrum stercorarium, Miſtbare, Miſttrage: ganéj-hordó kas, eszköz. Hnogné Widli: furca stercoraria (fimaria): die Miſtgabel, ganéj vella (villa).
Hnogňica, i, f. liquor stercorarius, Miſtgauche, das Miſtwaſſer: ganéj (trágya) lé. *Syn.* hnogná (z Hnogiſka) Woda, Kaliſko. *boh.* Hnogňice, Kaliſte. 2) v. Hnogiſko.
Hnogňičák, a, m. v. Hnogňik.
† Hnogňice, f. v. Hnogňica.
Hnogňice, ňic, f. pl. v. Hnogiſko.
Hnogňik, u, m. currus stercorarius, plaustrum fimarium: der Miſtwagen, ganéj (trágya) szekér. *Syn.* Hnogňičák, hnogní Woz, *boh.* etiam Kot[illegible]
Hnogňiſko, á, n. v. Hnogiſko.
Hnogňiſko, a, n. idem.
† Hnůg, Hnoge, m. v. Hnůj.
† Hňup, a, m. v. Hlupák.
hnuſení, á, é, *p.* c. nauseabilis (nauseosus, fastidiosus) redditus; fastidiose propositus, a, um: geekelt, ekelig geſtellt: meg-utáltatott, utálatossá tett, utálva (undorítva) elő adatott; tétetett.
Hnuſeňí, á, n. fastidium, taedium (rei) i, n. aversatio, nis, f. satietas, tis, f. Ekel, vor etwas, Ueberdruß: unalom, el (meg) unás, utálás, meg-utálás. *Syn.* Hnuſ[illegible] noſt,

nost, Zhnusenost, Zoskliwo-ňí Hnúsoba. 2) nausea, ae, aucrexia, ae, f. der Ekel, die Uebelkeit, das Ekeln, Erbrechen, Neigung zum Erbrechen: émelygés, émölyges *Par. Pár. Syn.* Nechuk, Odpornost *boh.* Kor-múceňí. Z Hnúseňím: v. Hnu-sňe 2. Nro.
nusenost, i, f. v. Hnuseňí.
nusit, il, ím, V. I. *imp.* hnus: nauseam (fastidium) creare, fastidiosum reddere velle: ekelhaft machen, utálatossá tenni, utálatossan elö adni, elö tenni, meg - utáltatni valakivel. *II. rec.* Hnusit sa, *cum dat. pers.* mi, ti mu etc. taedere, taedium creare, esse fastidiosum, fastidire, taedio affici, abominari, aversari, satiari re, horrere, refugere: ekeln, Ekel haben vor etwas, ekel (ekelhaft) seyn, oder thun: utálni, meg-utálni, utálatosnak lenni, meg (reá) unni, valamitől irtózni. To sa mi hnusí: taedet me rei: taedium rei me coepit, affectus sum toedio rei: ich habe Ekel davon bekommen, mir ekelt vor diesem: utálom ezt a' dolgot. Wsecko sa mi hnusí: omnia fastidio, ich habe Ekel vor allem, mindent utálok. 2) nauseare, nauseam (aucrexiam) accipere: Ekel vor allem haben bekommen) Uebelkeit empfinden: émelygeni, émölygeni (gök) *Par. Pár.* valamitöl irtózni, valamit utálni, meg-utálni, meg-únni *boh.* Kormútiti se *impers. cum praep.* w et *locali.*
usiwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
usiwat, al, ám, *freq.* ex hnusit. *II. rec.* hnusiwat sa: *freq.* ex hnusit sa.
usňe *adv.* fastidiose, taediose, nauseabiliter, cum taedio: ekel, ekelhaft, ekelig: utálatossan, unalmassan, unakodva, émelygössen, émelyegve. 2) nauseose, fastidiose, ekel, ekelhaft, ekelig, mit Ekel: utálva, meg-utálva, unakodva, émelygösseu, émölygössen, émelyegve. *Syn.* z Hnuseňím. 3) morose, fastidiose: ekel, ekelhaft, verdrüßlich; komorúan. *Syn.* zuriwe. 4) pigre, oscitanter, desidiose: faul, nachlässig: lomhán, restül, túnyáúl. *Syn.* leňiwe.
hnusní, á, é, *adj.* fastidiosus taediosus, a. um; taedium (fastidium) creans: ekel, ekelhaft, ekelig, Ekel erweckend: utálatos, unalmas. 2) nauseosus, fastidiosus: ekel, ekelhaft, ekelig, sich ekelnd, Ekel empfindend: utáló, émelygö, émölygö *Par. Páp.* 3) morosus, fastidiosus, taediosus: ekel, ekelhaft, ekel, verdrüßlich: komor. *Syn.* zuriwí. 4) piger, deses, socors, dis: faul, nachlässig: lomha, rest, túnya, henyélö. *Syn.* Leňiwí.
Hnusnost, i, f. v. Hnuseňí. 2) pigritia, desidia, socordia, ae, f. segnities, ei, f. die Faulheit, lomhaság, restség, túnyaság. *Syn.* Leňiwost.
Hnusoba, i, f. v. Hnuseňí.
Hnusobka, i, f. *dem.* nauseola, ae, f. das Ekelchen, émelygéske, émölygéske *Par. Páp.*
hnut, hnul, hňem, V. P. *praes.* hibem (bám), *imp.* hňi: movere, bewegen, rühren: megindítani, mozdítani. *Syn.* hibat, hibnút, pohibat, pohnut. *II. rec.* hnút sa et sebú: moveri, movere se: sich bewegen, sich rühren: mozdulni, meg-mozdúlni, mozogni, meg-fordúlni, *Syn.* pohnút sa. Aňi sa nehňe: nec se movet, nicht ein-

einmal rührt er sich, meg-sem mozdúl.
hnutedelňe adv. mobiliter, beweglich, ingadozva, mozgadozva Par. Pap. mozdulhatóképen. Syn. pohnutedelňe, boh. hnutedlňe.
hnutedelní, á, é, adj. mobilis, e: beweglich, ingo, mozgó Par. Páp. mozdítható. Syn. pohnutedelní, boh. hnutedlní.
Hnutedelnosť, i, f. mobilitas, tis, f. Beweglichkeit, mozgóság Par. Páp. Syn. Pohnutedelnosť boh. Hnutedlnosť.
† hnutedlňe, — ní, — nosť: v. hnutedelňe, — ní, — nosť.
hnutí, á, é, p. c. motus, commotus, a, um: bewogen, gerührt: meg-indított, indíttatott, mozdított, mozdíttatott, mozgatott, mozgattatott. Syn. pohnutí.
Hnutí, á, n. active. motio, commotio. nis, f. das Bewegen, Rühren: indítás, mozdítás, mozgatás, meg-pertzentés. Syn. Pohnutí, Hýbání. 2) neutr. motus, us, m. Bewegung, meg-fordúlás, forgás, indulás, ingadozás, mozgás, pertzentés. Hnutí Nebe stálé (isté) motus coelorum certi (statuti, rati): gewisse himmlische, Himmelsbewegungen, bizonyos (állandó) ég forgási.
Ho, contr. ex Jeho: őt.
ho, interj. consiste! consistite! halt, steh (steht) still! ho! álly (állyatok) meg! Syn. o, oho. 2) tace! tacete! st! halt! still! schweig! schweigt! passen! szt! tzit! Syn. cit st. 3) age! agite! halt! wohlan! noszsza rajta! Syn. no nože.
* Hob, interj. v. Hop.
Hobel, bla, m. v. Hoblík.
Hoblení, á, é, p. c. v. hoblowaní.
Hobleňí, á, n. v. Hoblowáňí
Hoblíček, čka, m. dem. dolabellum, i, n. parvum dolabrum, i, n. ein kleiner Hobel, das Höbelchen: gyalutska Par. Páp.
Hoblík, a, m. dolabra, runcina, planula, ae, f. dolabrum, i, n. der Hobel: gyalu Par. Páp. Welkí Hoblík boh. Stoľ. Stospán: maius dolabrum, ein Stoßhobel, großer Hobel, nagy gyalu. Aliud est [illegible] runcina.
Hoblowaní, á, é, p. c. dolatus, dolabro politus (gla[illegible] ficatus), a, um: gehobelt, gyalult, gyalultatott. [illegible] hoblení. Hoblowané Dr[illegible] dolatus asser, gehobeltes B[illegible] gyalult deszka.
Hoblowáňí, á, n. dolatio, [illegible] f. das Hobeln, gyalulás. [illegible] Hobleňí.
Hoblowat, lowal, lugem, [illegible] imp. lug: dolare, hobeln, gyalulni (lok) Pár. Páp. [illegible] hoblit.
Hoblowáwáňí, á, n. [illegible] Verb. ex seq.
Hoblowáwat, al, ám, freq. [illegible] Hoblowat.
* Hobsa, interj. v. Hopsa.
Hod, u, m. festum, i, n. [illegible] Fest, jeles (sátoros) [illegible] ünnep. Hod boží a) i. e. [illegible] Narozeňí, Wánoce: [illegible] tas Domini, dies festus [illegible] ti nati, natalitia festa; [illegible] (tempus) Christi nati ([illegible] tale): Christfest, Christ[illegible] burt, die Weichnachten, [illegible] nachtsfest, — feiertag, — [illegible] Kristus születése napja, [illegible] rátson, Nagy karátson. b) [illegible] Welká Noc: pascha, tis, [illegible] tum paschale, paschalia [illegible] ta: Osterfest, húsvét. c) [illegible] Hod Swatého Ducha, [illegible] Boduſné, Swátki, [illegible]

Tr

Curice; festum Pentecostes, die Pfingsten, das Pfingstfest, Pfingstfeiertag: Pünkösd, Pünkösdt.
Hodbáb, u, m. v. Habbáw.
hodbábni, á, é, adj. v. habbáwní.
den, hodna, hodno, adj. zbs. v. hodní.
di, gen. Hod, f. pl. Loc. Hodách: v. seq.
di, dow boh. ů) m. plur. Loc. hoch (boh. dech): kostelné a) encaenia, orum, n. Pl. Augustin. dedicatio, vel patrocinium templi: der Kirchtag, Einweihungsfest, die Kirchweihe, Kirchmesse, Kirmse: templom fel-szentelése napja, egyház-napja; templom búttsúja. Syn. Poswácání neb Založení Chrámu b) epulae encaeniales, paganalia annua: Kirchtagsmahl, bútsúi ebéd. Prov. J w Pekle Ráz bíwagú Hodi: semel in omni vita cuique arridet fortuna, man muß auch dann und wann eine Unterhaltung haben: pokolban-is esik egyszer égy innep. 2) domácé: v. Hostina. 3) po Swadbe: v. Hegno 3 nro.
Hina, í, f. hora, ae, f. die Stunde, Uhr: óra Plur. nom. Hodini, gen. din: horae, die Stunden, órák. Modlacá k Modlení ustanowená) Hodina: hora precatoria (precibus destinata): Bettstunde, imádság (imádkozás) órája. Posledná Hodina: agon, agonia, lucta, hora ultima: die letzte Stunde, Todesnoth: utólsó óra, utólsó hartz (küszködés, vertzentés.) Po Hodiňe, za Hodinu potom: hora post, eine Stunde hernach, egy órával az után. O dewáteg Hodiňe: hora nona, um neun Uhr, kilentz órakor, kolko ge Hodin? quota est hora? wie viel Uhr ists? hány az óra? Osem Hodin ge: octava hora est (audita est), es ist acht Uhr; es hat achte geschlagen, nyoltz az óra, nyoltzat ütött. Skoro bude dewat bit: hora nona audietur; nonam mox sonabit: es wird bald neun seyn (schlagen): mindgyárt kilentz lesz (kilentzet ütni fog.) Prov. Člowek na Hodini: vir ad horas se accomodans. Omnium horarum homo: der Mann nach der Uhr, mindennek igazat tévő (mindenfelé kész, az időkhöz magát alkalmaztató) ember. W ſčastliwu Hodinu narodeni. Gigesow Prst'en: gygis annulus Lucian. Fortunatus, qui veluti virgula divina quidquid optat, id suo arbitrio consequitur: ein glücklicher (in ein einer glücklichen Stunde geborner) Mensch, Glückssohn; szerentse fia, szerentsés (órában született) ember.
Hodinár, a, m. horologiarius (opifex) heropeus, automatarius, ii, m. der Uhrmacher, órás, óra-tsináló.
† Hodinář, e, m. idem.
Hodinárkin, a, e, adj. poss. horologiariae, der Uhrmacherinn gehörig, óra-tsinálónéé, órásnéé.
† Hodinařkin, a, o, adj. poss. idem.
Hodinárení, á, n. v. Hodinárstwí.
Hodinárit, il, im, V. I. impnar: horopeum agere (esse), artem horopeam exercere: ein Uhrmacher seyn, óra-tsináló mesterséget üzni, óráskodni. Syn. Hodinárem bit.
Hodinárka, i, f. uxor opificis horologiarii, horopea, horolo-

logiaria, ae, f. die Uhrmacherinn, óráané, óra-tsinálóné.

† Hodinárka, i, f. idem.

Hodinárow, a, e, adj. poss. horopei: dem Uhrmacher gehörig, órásé, óra-tsinálóé, boh. Hodinářů et řůw.

Hodinárski adv. more horopeorum, Uhrmacherisch, Uhrmachermässig: óra-tsináló (órás) módon. *Syn.* pohodinársky. *boh.* hodinářsky.

Hodinárskí, á, é, adj. horologiarius, horopeus, a, um; horologiarios (horopeos) adtinens: die Uhrmacherkunst oder die Uhrmacher betreffend: órásokat vagy óra tsináló mesterséget illető *boh.* hodinářský.

Hodinárstwí, á, n. ars horopea (horologiaria), die Uhrmacherkunst, óra tsináló mesterség, óráskodás. *Syn.* Hodinárení.

† Hodinářstwí, n. idem.

† Hodinařů, et řůw, owa, owo *adj. poss.* v. Hodinárow.

Hodinečka, i, f. *dem.* ex Hodinka.

Hodinečki, neček, f. *plur. dem.* ex Hodinki.

Hodini, *gen.* din, f. pl. horologium, horarium, i, n. machina horaria: die Uhr, das Uhrwerk, ein Werkzeug, welches die Stunden anzeigt: óra. Slunečné Hodini, horologium sciathericon (solare, solarium); solaria sciotherica, sciatherica, ae, f. Sonnenuhr, nap árnyék) óra. Hodini natáhnúť: horologium intendere (adtrahere), adducere catenam (funiculum) horologii: die Uhr aufziehen, fel-huzni (tekerni) az órát. Hodini bigú: horologium sonat (sonando indicat horas) horae sonant: es schlagt die Uhr: üt az óra. Hodini dobre idú: horologium recte movetur (incedit), habet motum justum: die Uhr geht richtig, jól jár az óra. *Prov.* Gaké Hodini, také Mesto: Hodin poznať, pozná sa, poznáwa sa Mesto: ex horologio civitatem judica, an der Uhr erkennt man die Stadt, az óráról ismerni-meg a' várost. Az óra járásából-is meg itélheted (meg-ismérheted) a' várost. Dám gá tebe Hodini, newidiš tam Hodiní: lo[cus] horologium habet, pagus non est: diese Ortschaft ist kein Dorf, weill sie mit einer Uhr versehen ist, ez a' helység nem falu, mert órája vagyon. v. Hodina.

Hodinka, i, f. *dem.* ex Hodina: horula, ae, f. das Stündchen, órátska. *Pl. nom.* Hodinki, *gen.* nek: horulae, die Stündchen, orátskát.

Hodinki, nek, f. *plur.* dem. [ex] Hodini. Wačkowé Hodinki: horologium portatile (sacculare): die Sackuhr, Taschenuhr: zseb-óra. Sipacé Hodinki: clepsmidium, horologium arenarium, clepsydra, ae, f. die Sanduhr, üveg-óra, mellyben föveny foly. Wodné Hodinki: clepsydra, hidrohorologium: Wasseruhr, viz-óra, mellyben viz foly.

Hodiť, il, ím, V. P. *imp.* hoď, *cum acc. instrum.* iacere: coniicere, proiicere, mittere, vibrare: werfen z. B. Stein: dobni, hagyítani, vetni, hajtani. Daleko hodiť: iacere longissime, procul proiicere: weit hinwerfen, meszszire dobni, hagyitani. Preč od sebe hodiť, abiicere, von sich weg stoßen, weg werfen: magától elvetni. Kamen za nekím hodiť: pe-

petere aliquem lapide, nach jemanden mit Steine werfen, kövel hagigálni valakit. Nekoho do wezeňá hodit, uwrhnút: coniicere in carcerem, dare in vincula aliquem: ins Gefängniß werfen, tömlötzbe (árestomba) vetni valakit. Na (a) Zem ňekoho. hodit: sternere humi, terrae allidere aliquem: Jemanden zum Boden werfen: zu der Erde schlagen: valakit le-vetni, lejteni, földhöz tsapni (verni.) Stín od seba hodit: umbram dare (iacere, iactare): einen Schatten von sich werfen (geben), árnyékot vetni. Oči na nečo hodit a) i. e. na neco pozret: adiicere oculos ad rem, die Augen auf etwas werfen, valamire szemeit vetni. b) i. e. ňečo zažádat: appetere aliquid, oculum adiicere rei (ad rem) zu etwas Lust bekommen, die Augen auf etwas werfen: valamit meg-kivánni. Winu na nekoho hodit: culpam coniicere (conferre) in aliquem: die Schuld auf jemanden werfen, schieben: valakire tolni a' vétket, valakit bünösnek mondani, álitani. *Tropice.* Neco pod Nohi hodit, i. e. Prekážku robit (učiňit): obicem ponere, etwas in Weg legen, akadályoztatni, láb alá vetni, meggátolni valamit. *II. rec.* Hodit sa, et sebu: sterni, sternere (abiicere, coniicere) se: sich werfen (niederwerfen), le-borúlni, le-dülni, le-vetni magát. *boh.* mrsknút sebe. Nekomu sa na krk hodit: invadere alicuius collum, sich um den Hals werfen, valakinek nyakába borúlni. W Ramena nekoho sa hodit: coniicere se in (petere) amplexum alicuius: sich in die Arme werfen, valaki karjaira borulni, valakit meg-ölelni. 2) aptum (accommodum) esse, convenire, se accommodare: taugen (passen zu ꝛc. sich schicken, schlichten, einrichten): alkalmatosnak lenni, bé-illeni, elkelni, alkalmaztatni magát. *Syn.* zíst sa. Do Času, do Prilezitosti sa hodit: cedere tempori, sich in die Zeit schicken, engedni az idönek, az idöhöz alkalmaztatni magát. Gak sa Čas, a Prílezitost k tomu hodi, i. e. gak sa dá robit: prout res, ac tempus dabit: wie sich die Sache, die Zeit schicken wird; nach Bewandtniß (Beschaffenheit) der Sachen: a' mint a' dolog, idö fogja magával hozni. Hodí sa to: aptum (conveniens, bonum) hoc erit, valebit: das wird sich schicken, es wird tauglich (gut) seyn: el-kel (jó lesz) az. Teto Weci spolu sa 'hodá: ista cohaerent, diese Sachen schicken sich zusammen, gehen auf einander: ezek öszve illenek. — 3) decere, dignum esse; sich schicken, sich geziemen: illeni, illendönek lenni. To sa hodí na teba: decet (dignum est) te, es schickt sich für dich, ez néked illik. Nehodí sa to: dedecet, non decet, non convenit, non dignum est: das schickt sich nicht, ez nem illik, nem illendö.

Hodki, dek, f. pl. *dem.* ex Hodi.

Hodkowice, wic, f. pl. *dat.* com (*boh.* cům): Libenavia, Hodcovicium: Libenau, Hodkowitz, ein Städtchen im Bunzlauer Kreise: Hodkovitz, város. 2) Hodcovicium, *pagus:* Hodkowitz, ein Dorf im Kau-

zimmer Kreise: Hodkovitz, falu.

† Hodláňí, n. v. Chceňí.

† hodlati, al, ám: v. chcet 1. Nro.

* Hodlowáňí, á, n. v, Obcowáňí.

* hodlowat, lowal, lugem, V. I. *imp.* lug, z ňekím: v. obcowat 2. Nro. Preco sa nami nehodlugeš, než ti inde pronocugešť? etc.

Hodňe *adv.* digne, condigne, dignanter, merito, iure merito, meritorie: würdig, billig: méltán, érdemessen. *Syn.* zasłúžňe, zasłužile. 2) satis, recht, hinlänglich: elég, elegen, elégségessen. *Syn.* došť dostatečňe, náťadňe, náležiťe. 3) bene, recht, gut: jól. *Syn.* dobre náležiťe, statečňe. 4) valde, nimis: recht, sehr, stark: igen, derekassan. *Syn.* welmi. Dňes ge tam hodňe Zima: hodie magnum frigus est, heute ist es recht kalt, ma igen (derék) hideg vagyon. Muselo w Horách hodňe pršat, ge kalná (mutná) Woda: oportet in montibus valde pluisse, aqua turbida est: es muß in Gebürge stark geregnet haben, das Wasser ist trübe: a' hegyeken igen nagy esőnek kelletett lennie, zavaros a' víz.

hodni, á, é, (*abs.* hoden, hodna, hodno) *adj.* dignus, condignus, meritus, meritorius, a, um: würdig, werth: méltó, érdemes. *Syn.* zaslužní, zaslužilí. Hoden Chwáli: laude dignus, lobenswürdig, lobwürdig: ditséretre méltó. Oplakáwáňá hodní: illachrymabilis, lachrymis dignus. luctuosus: beweinenswerth, - würdig: meg-siratható, siralomra méltó, siralmas. 2) bonus, probus: rechtschaffen brav: derék, jámbor, jó. *Syn.* dobrí, náleżití, statečni. 3) idoneus, aptus: habilis, e, capax, cis; tauglich, geschickt: alkalmatos, ré illendő. *Syn.* dostatečni, sto wní, spósobní, súci. 4) magnus, groß, nagy. Bude ten zítra hodní Mráz: noctu valde gelascet, in der Nacht wird es recht frieren, az éjjel igen nagyon fog fagyni.

† Hodnosť, i, f. v. seq.

Hodnosť, i, f. aestimatio, onis f. aestimium, pretium, i, n der Werth, ára (betse) valaminek, satzolas. *Syn.* Ceną 2) dignitas, auctoritas: die Würde, Würdigkeit, das hohe Ansehen: tekéntet, méltóság. *Syn.* Dostognosť, Zretel. Potřebnám gest tweg Hodnosti, Rady, a Milosti: auctoritate tua nobis opus est et consilio, et gratia: wir bedürfen deines Ansehens, Raths, und deiner Gnade: a' te tekéntetedre, tanátsodra, és kegyelmedre szükségünk vagyon. Neslušíť sa na hodnosť twu. Nesluší (nepřisłúchá) to tweg Dostognosti: alienum hoc est dignitati tuae, dieses steht deinem hohen Ansehen nicht wohl an, nem illik ez a' te méltóságodhoz. — 3) dignitas, character, honor, officium, i, n. die Würde, Ehrenstelle, das Ehrenamt, Stand, Charakter: hivatal, tiszt, tisztség. *Syn.* Úrad, Staw. Na Hodnosť wisť: exaltari, promoveri, dignitatem adipisci: erhöhet werden, die Würde erhalten, méltóságra emeltetni. *Prov.* Na hodnosť wišel, o Mravy prišel. Mrawi Hodnosť meňi. Inši Staw, inšé Mrawi. Horeš Moreš: saepe suos mores homo mutat propter honores. Immutant mores homi-

minum, cum dantur, honores. Honores mutant mores: andere Stand, andere Sitten, Große Ehren thun manchen verkehren: a' tisztség, méltóság változtattya a' természetet, a' szokást. A' ki tisztségre emeltetik, természetében (szokásában) meg-változik. A' ki magossabb (nagyobb) póltzra hág, alázatosságában alább hágy. A' fel-magasztalás nagyobb maga tartás. A' ki meg-jobbittya sorsát, el-bizza (fel-fújja) magát.
Hodnowerňe adv fide digne, credibiliter, probabiliter, verosimiliter, cum fide: glaubwürdig: hitelessen, hihetőképen hihetőssen, hitelre méltókipen. Syn. wirihodňe, wiripodobňe.
Hodnow'erňe adv. idem.
Hodnowerní, á, é, adj. fide dignus, a, um; credibilis, probabilis, verisimilis, verosimilis, e: glaubwürdig, wahrscheinlich: hiteles, hihető, elhihető, hitelre méltó. Syn. Prawde podobní, wírihodní, wíripódobni. Tolko hodnowerních Okolicnosti sa schádza (nachádzá): tot concurrunt verisimilia Ter. ich sehe so viel Wahrscheinlichkeit hiebei. Es scheint die Wahrheit so gleich: annyi el-hihető dolog találkozik benne.
Hodnow'erní, á, é, adj. idem.
Honow'ernost, i, f. v. seq.
Hodnowernost, i, f. fides, ei, f. auctoritas, credibilitas, fide dignitas, tis, f. verisimilitudo, dinis, verisimilitas, verosimilitas, tis, f. Glaubwürdigkeit, Wahrscheinlichkeit: hitel, hitelesség, hihetőség. Syn. Wírihodnost', Wíripodobnost. Hodnowernost mat: fidem habere, Glaubwürdigkeit haben, hitelének lenni.
† Hodokwasen, a, n. v. Hodowník.
Hodonka, i, f. febris, is, f. das Fieber, hideglelés. Syn. Zimňica. Horúcá Hodonka: v. Horúčka. Suhag koňe pase, Hodonka ho netrásla, kedbi Milá pásla.
Hodowač, a, m. v. Hodowník.
Hodowačka, i, f. v. Hodowňica. 2) v. Hodowáňí.
Hodowáňí, á, n. epulatio, commessatio, convivatio, nis, f. convivium, epulum, i, n. das Schmausen, Banquetiren, Praßen, Mahlzeithalten, die Gasterei, Banquetirung, Mahlzeit, Tafel: vendégeskedés, lakodalmazás, vendégség. Syn. Hodowáčka, Host'ina, Hostíňkareňí. boh. kwas, kwaseňí. Od Hodowáňá do Post'ele medzi Rukami ňesen bol: inter manus e convivio in lectum delatus est, von der Tafel, und Mahlzeit hat man ihn in das Bett getragen, a' vendégségből az ágyba vitetett. Z Hodowáňím utrakit Statek: conviviis abligurire bona, die Güter durch die Gastmahlen verzehren, verschlemmern: a' vendégeskedés által a' jószágot el-harátsolni.
Hodowat, dowal, dugem, V. I. imp. dug: epulari, comessari, convivari, convivia celebrare: schmausen, praßen, Mahlzeit halten, gastmahlen, mahlzeiten, zechen, schlemmen: vendégeskedni, lakodalmaskodni, vendégeskedést tartani. Syn. host'it sa, host'inkárit; po Host'inách chodit. boh. kwasiti, hiriti. Rdo pige, hoduge, Mužice plati, wezmúho do Neba Andeli Swati (prám.)

Hodowňe *adv.* epulariter, epulatorie: schmausend, vendégeskedve.

Hodowní, á, é, *adj.* epulatorius, a, um: convivalis, epularis, e: zum Gastmahl gehörig, die Gastmahl betreffend: vendégségi, vendégeskedéshez való, vendégséget illető.

Hodowňica, i, f. epulatrix, convivatrix, cis. f. Prasserinn, Schmauserinn: vendégeskedő (tobzódó, zabálódó) aszszony. *Syn.* Hosťinkárka. *boh.* Hodowňice, Kwasitelkiňe, kwasňice, kwasowňice. 2) v. Hosť 3. nro.

Hodowňiččin, a, e, *adj. poss.* ex Hodowňička v. seq.

Hodowňičin, a, e, *adj. poss. ex* Hodowňica: epulatricis, der Prasserinn gehörig, vendégeskedőnéé, tobzódónéé. *boh.* kwasitelkiňin, kwasowňičin. 2) v. Hosťow 2 nro.

Hodowňička, i, f. v. Hodowňica.

Hodowňík, a, m. epulator, commessator, is, m. epulo, nis, m. Prasser, Schmauser: vendégeskedő, tobzódó. *boh.* Hodokwasan, kwasitel, kwasňík, kwasowňík. 2) v. Hosť 2 nro.

Hodowňíkow, a, e, *adj. poss.* epulatoris, epulonis: dem Prasser (Schmauser) gehörig: vendégeskedőé (tobzódóé.) *boh.* Hodokwasanu, kwasitelu, kwasňíku, kwasowňíku et uw 2) v. Hosťow.

Hofer, a, m. *a*) bez Domu: inquilinus, i, m. inhabitator, is, incola, ae, m. Häusler, ohne eigenes Haus; Inwohner Einwohner: Zsellér. *Syn.* Hospodňík, komorňík, *boh.* Podruh. *b*) bez Roli, v. Domkár.

Hoferčin, a, e, *adj. poss.* inquilinae, der Häuslerinn gehörig, zsellérnéé, zsellér aszonyé. *Syn.* Hoferkiňin, hospodňiččin, komorňiččin, podruhiňin.

Hoferení, á, n. v. Hoferstwí.

Hoferit, il, ím V. I. imp. hofer: v. Hoferowat.

Hoferka, i, f. *a*) bez Domu inqilina, ae, f, des Häuslers Weib, das Häuslersweib, Häuslerinn, Inwohnerinn, Einwohnerinn: zsellér aszszony, zsellérné. *Syn.* Hoferkiňa, Hospodňička, Hospodňička, komorňička, komorňica. *boh.* Podruhiňe. 2) bez Roli: v. Domkárka.

Hoferkiňa, i, f. idem.

Hoferow, a, e, *adj. poss.* inquilini, dem Häusler gehörig, zselléré. *Syn.* Hospodňíkow, komorňíkow *boh.* podruhow uw.

Hoferowáňí, á, n. v. Hoferstwí.

Hoferowat, owal, ugem, V. I. *imp.* ug: inquilinum (agere) inquilinari, in conducto (inquilinatu) habitare: zur Miethe wohnen, ein Häusler seyn: zsellérkedni, zsellérről (zsellérségben) lakni. *Syn.* Hospodú (dow) bíwat, komorú (row) bíwat, komorňíkowat, Hoferit, w (na) Hoferstwí (Hoferowáňí) bíwat. *boh.* na Podružj bit.

Hoferstwí, á, n. inquilinatus, us, m. conductum, i, n. die Miethe, gemiethete Wohnung, oder das Wohnen zur Miethe: zsellérség, zsellérkedés. *Syn.* Hoferení, Hoferowáňí, komorňíkowáňí, komorňictwí. *boh.* Podružstwí. W (na) Hoferstwí bit (bíwat): v. Hoferowat. 2) v. Domkárstwí.

* Hofmagster, stra m. v. Dworňík.

* Hofmagsterčin, a, o, *adj. poss.* v. Dworňiččin.

Hófmagsterka, i, f. v. Dworňička.
Hofmagsterski adv. v. dworňički.
Hofmagsterskí, á, é, adj. v. dworňičkí.
Hofmagsterstwí, á, n. v. Dworňictwí.
Hofmagstrowat, rowal, rugem: v. dworňíčit.
og! *interj.* eheu! hem! hui! aha! oho! holla! bei verschiedenen Ausrufungen; haj. 2) v. ho.
Hogáč, a, m. v. hogič.
hogací, á, é, *adj.* v. hogicí.
ógdačka, i, f. v. Hinčowka.
ogdaní, á, é, *p. c.* v. hinčowaní.
ogdáňí, á, n v. Hinčowáňí.
ogdat, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. hinčowat. *II. rec.* hogdat sa: v. hínčowat sa.
ogdáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
ogdawat, al, ám: *freq.* ex hogdat. *II. rec.* hogdáwat sa: *freq.* ex hogdat sa.
ogdawka, i, f. v. Hinčowka.
ogec, gcá, m. v. Hogič.
hogecí, *adj. omn. gen.* v. hogicí.
ogemstwí, á, n. dilatio, prolongatio protractio, nis, f. spatium temporis, tempus, mora: die Frist, der Zeitraum, Aufschub: haladék: halasztás, el-halasztás, húzás. *Syn.* Odklad, Prekah.
ogení, á, é, *p. c.* sanatus, curatus, a, um: geheilt, gesund gemacht: gyógyíttatott, orvosoltatott. *Syn.* léčení.
ogeňí, á, n. sanatio, curatio, nis, f. Heilung, Gesundmachung: gyógyétás, orvoslás, gyógyúlás. *Syn.* Lečeňí.
ogič, a, m. sanans, curans, tis, m. sanator, curator, doctor, is, m. medicus, i, m. Arzt, Doktor, Heiler: gyógyító orvos. *Syn.* Hogec, Hogitel, Lekar, Uzdrawitel, Uzdrawowatel. *vulg.* Doktor.
Hogič Očí: ophtalmicus, medicus ocularius *vulg.* oculista, ae, m. Augenarzt, szem orvos, szem gyógyító. Hogič Ran, i. e. Felčer, Ranár: chyrurgus, medicus vulnerarius: Wundarzt, seb-gyógyíto, seb-orvos.
Hogící, á, é, *adj.* salutaris, saluber, salubris, medicinalis, e. zur Heilung dienlich, heilend, gesund machend: gyógyító. *vulg.* hogací, *boh.* hogecí. Hogicá Zelina: herba salutaris (salubris, medendo apta, medicinalis): Arzneikraut: Heilkraut: gyogyitó fű.
Hogička, i, f. v. Hogitelka.
Hogit, il, ím, V. I. *imp.* hog: sanare, currare, mederi: heilen, heil machen, curiren: gyógyítani, orvosolni, orvosítani, orvoslani. *Syn.* léčit, uzdrawit. *Prov.* Druhých hogíš, o seba nestogíš. Ti sam wkip sa, za Nos chit sa: aliorum medicus, ipse vulneribus, scates *Plutarch.* Medice tibi medicus esto. Erratum castigas, incessisque alienum, intercutibus vitiis ipse madens. Nosce (cura, inspice) te ipsum. Cape te per nasum: zupfe dich bei deiner Nase, nyúlly magad kebelébe. ölld-ki a' bolháidat. Ismérd meg magad magadat. *II. rec.* hogit sa: curare (sanare) se: sich heilen, orvosolni (gyógyitani) magát. *Syn.* léčit sa. 2) sanari, consanari, curari, consanescere: heilen, heil werden: gyógyúlni. Rana sa hogí: vulnus consanescit, die Wunde heilt, gyógyul a' seb.
Hogitedelňe *adv.* sanabiliter, medicabiliter, curabiliter: heilbar,

bar, orvosolható (gyógyítható) képen.

Hojitedelní, a, é, adj. sanabilis, curabilis medicabilis, e: heilbar, meg-orvosolható, meg-gyógyítható, meg-gyógyúlható.

Hogitedelnost, i, f. curabilitas, medicabilitas, sanabilitas, tis, f. heilbarkeit, gyógyíthatóság, gyógyúlhatóság.

Hogitel, a, m. v. Hogič.

Hogitelčin, a, e, adj. poss. ex seq.

Hogitelka, i, f. curatrix, sanatrix medicatrix, cis, f. Heilerinn, Heilmacherinn: orvosló (gyógyító) aszszony, orvoslóné, gyógyétóné. Syn. Hogička.

Hogitelkiňa, i, f. idem.

Hogitelne adv. salutariter, salubriter: heilsam, zur Gesundheit dienlich: orvosolva, gyógyítva.

Hogitelní, a, é, adj. salutaris, e: saluber, bris, bre: heilsam, zur Heilung, oder Gesundheit dienlich: orvosló, gyógyító.

Hogitelnost', i, f. salubritas, tis, f. salubris natura (conditio): Heilsamkeit: heilbare Beschaffenheit: orvosló (gyógyító állapot, természet.

Hogíwáňí, á, n. nom. verb. ex seq.

Hogíwat, al, ám: freq. ex Hogit. II. rec. Hogíwat sa, freq. ex Hogit sa.

Hogne adv. large, copiose, abunde, abundanter affatim, affluenter, ubertim, profuse, munifice: reichlich, häufig, haufenweise: böven, bövségessen, böségessen, bövséggel, gazdagon, gazdagúl. Syn. Dostatečne, dost', na zbit, wrchowate, wrchowite, zbitečne. Hogne mat: v. Hognost'. 2) foecunde, fertiliter: fruchtbar, termetten, tenyészössen: Syn. úrodňe.

Hogní, á, é, (abs. Hogno) largus, copiosus, profusus, a, um; abundans, affluentis, uber, is: reinlich, häufig, reich, überflüssig: bö, bövséges, böséges, gazdag. Syn. Dostateční, wrchowatí, wrchowití, zbiteční. Hognegší Odplatí, Odmení: ampliora praemia: häufigere Vergeltung, nagyobb jutalmak. Prov. Na Ráz hogno, na druhí Ráz Lagno (Skoupo): non omnia hodie, aspice futura: nicht alles auf einmal, egyszerre sok, másszorra semmi. Holnap-is meg... rad. 2) uber, is, fecundus, frugifer, fructuosus, a, um, fertilis, e: fruchtbar, fruchttragend: termékeny, termő, gyümöltsözö. Syn. Urodní, úrodní. Hogní Rok: fertilis annus, fruchtbares Jahr, termékeny esztendö.

Hognost', i, f. ubertas, tis, f. abundantia; affluentia, copia, exuberantia, ae, f. Reichlichkeit, Menge, höség, bövség, bövelkedés. Syn. Dostatek, Wrchowatost', Zbitečnost, Zbitek. Hognost mat: abundare, affluere, exuberare; cornu copiae, affatim omnia suppetunt: reichlich haben, zufließen, überfließen, überfließig haben: bövelkedni. 2) fecunditas, fertilitas, ubertas: Fruchtbarkeit, termetség, termékenység, bövség. Syn. Úroda, Urodnost'.

† Hokinát, e, m. v. Kramár.

† Hokináření, n. v. Kramáření.

† Hokináriti, il, ím: v. Kramáriti.

† Hokinářstwí, n. v. Kramářstwí.

† Hokine, f. v. Kramárka.

Hola, i, f. mons nudus, pascuo deserviens kahler (bloßer, nackter) Berg: kopasz hegy, fellyüröl marha legelésre szolgáló.

gáló. 2) Hora, v. Wrch, 3) nomen diversorum locorum: kráľowá Hola a) i. e. Nowá Baňa: Regiomontum, i, n. *Civitas montana*: Königsberg, Új-Banya. 5) mons Regius, *in Comitatu Gömöriensi*: Königsberg im Gemerer Gespannschaft: király hegy.

holand, a, m. Batavus, Hollandus, i, m. Holländer, hollandiai ember, Hollandus. *Syn.* Holančan. *Plur. Nom.* Holandi, *gen.* dow etc. 2) Belga, ae, m. Holländer, Niederländer: Belgyiomi ember, Belgus.

holanďan, a, m, idem.

holanďančin, a, e, *adj. poss.* v. holanďin.

holanďanka, i, f. v. Holanďka.

holanďanow, a, e, *adj. poss.* v. Holandow.

Holander, dra: m. v. Holand.

holandia, i, f. Hollandia, Batavia, ae, f. terra Batavorum, Holland, Graffschaft: Hollándiai, Belgyiom része. *Syn.* holandská Zem. 2) Belgium, foederatum, Holland, statt der vereinigten Niederlande: frigyes Belgyiom.

holandin, a, e, *adj. poss.* Batavae, Hollandae, der Holländerinn gehörig, hollandiai aszszonyé, hollandusnéé. *Syn.* holanďančin. 2) belgicae *fem.* der Niederländerinn gehörig, Belgyiomi aszszonyé, belgusnéé.

holanďka, i, f. Batava, Hollanda, ae, f. eine Holländerinn, hallandiai aszszonyé, hollandusné. *Syn.* Holanďanka. 2) Belga, belgica *fem.* Niederländerinn Holländerinn: Belgyiomi aszszony, Belgusné.

holandow, a, e, *adj. poss.* Hollandi, dem Holländer gehörig, hollandiai emberé, hollandusé. *Syn.* holanďanow. 2) Belgae, dem Niederländer gehörig, Belgyiomi emberé, belgusé.

holandſki *adv.* batavice, hollandice: holländisch, hollandiául. *Syn.* poholandſki. 2) belgice, niederländisch: belgyiomossan.

holandſký, á, é, *adj.* hollandicus, batavicus, a, um: holländisch, holländer: hollandiai. Holandská Zem: v. Holandia. 2) belgicus, niederländisch, holländisch: belgyiomi.

Holár, a, m. v. Holič.

holárčin, a, e, *adj. poss.* v. holiččin.

Holáreň, rňi, f. v. Holičňa.

Holáreňí, á, n. v. Holictwí.

holárič, il, ím, V. I. *imp.* lár: v. holičič.

Holárka, i, f. v. Holička.

Holárňa, i, f. v. Holičňa.

holárow, a, e, *adj. poss.* v. holičow.

Holárſki *adv.* v. holicki.

holárſký, á, é, *adj.* v. holický.

Holárſtwí, á, n. v. Holictwí.

Holba, í, f. media, cotula, hemina, ae, f. eine Halbe, itsze.

Holbička, i, f. *dem.* parva media, eine kleine halbe, kis itsze, itszétske.

† Holče, eťe. n. v. Dewča.

† Holčice, f. v. *idem.*

† Holčička, i, f. v. Dewčátko. 2) v. kigček, Palička.

† holčin, a, o, *adj. poss.* ex Holka: v. dewčatin.

holcow, a, e, *adj. poss* ex seq. v. holicow.

Holec, lca, m. v. Holič.

holecki *adv.* v. holički.

holecký, á, é, *adv.* v. holičký.

holectwí, á, é, *adj.* v. holičký.

Holectwí, á, n. v. Holičtwí.

holení, á, é, *p. c.* tonsus, adtonsus detonsus, rasus, a, um: geschert, barbiert: beretváltt. *Pár. Pdp.* beretváltatott, borotváltatott, meg-beretvál-

ta-

tatott, meg-borotváltatott, meg-borotválkozott.

Holeňí, á, n. tonsio, adtonsio, nis, f. rasura, tonsura, ae, f. das Scheren, Barbieren: beretválás, borotválás *Par. Pap.* borotváldogálás, borotválkozás.

Holešowice, wec, f. pl. *dat.* com (*boh.* cum): Holeschovicium, Holeschowitz, ein Dorf im Rakonitzer Kreise: holesovitz.

†, Holewrant, u, m. v. Nešpor, Olewrant.

* Holewranteňí, á, n. v. Nešporowáňí, Olewranteňí.

* holewrantit, il, ím, V. I. *imp.* rant: v. nešporowat, olewrantit.

Holí, á, é, *adj.* nudus, denudatus, a, um: nackt, bloß: mezételen *Pár. Páp. Syn.* nahatí, nahí. Holí Pták: v. Holoplusk. *Prov.* Holí gako Myš (Prst): nudior leberide, nackt, wie eine Maus: mezételen mint az egér *Pár. Páp.* Tak sa máme, gako holi w Trňí: adversa utimur fortuna. Ut nudus inter spinarum acumina versamur: Noth und Trübsal ist unser Schicksal. Wir leiden Noth an allen: úgy birjuk magunkat, mint a' jegen álló. Holí holému nešpomože. Obidwa sú w Núdzi: nudus nudum protegit. Caecus caeco ducatum praestat: ein nackter kann den andern nicht bedecken, mezítelen a' mezítelent fedezgeti. Vakot a' vak vezeti. 2) calvus glaber, depilis, e: kahl, glatt, glatz, ohne Haare: kopasz, tar, szöretlen. *Syn.* plechawí. Holá Hlawa, i. e. Holoplusk: calvum caput, kahler Kopf, Glatzkopf: kopasz fő (fej.) *Prov.* Holému lahko gest oholit Hlawu (snadno sa oholí Hlawa): rara barba facile tondetur, ein kahler Kopf kann leicht geschert werden, a' kopasz ember haját könnyű megnyírni.

Holič' a, m. tonsor, barbitonsor, rasor, is, m. Barbier, Barbierer, Bartscherer: borbély, beretváló. *Syn.* Bradáč, Holár, Holec *vulg.* Barwíř *boh.* Bradíř. 2) Holitsium, oppidum Provinciae. Nitriensis: Holitsch, ein Marktflecken Holits, *mező város.*

Holičkin, a, e, *adj. poss.* uxoris tonsoris, der Barbiererinn gehörig, borbélynéé, borbély feleségéé. *Syn.* bradárkin, holárkin. *vulg.* barwírkin. *boh.* bradířkin.

Holičeňí, á, n. v. Holictwí.

Holičí *adj. omn. gen.* v. seq.

holičí, á, é, *adj.* tonsorius, a, um: das Scheren betreffend, dazu gehörig: beretválásra-való *Pár. Páp.* Holičí, Stolica: v. Holičňa.

Holičit, il, ím, V. I. *imp.* holič: barbitonsorem esse, ein Barbirer seyn, borbélykodni. *Syn.* bradárit.

Holička, i, f. tonsoris conjux, die Barbiererinn, Barbiersfrau: borbélyné, borbély felesége. *Syn.* Bradárka, Holárka *vulg.* Barwírka *boh.* Bradířka. 2) i. e. nezrelí Fík: grossus, i, m. die unreife Feige, éretlen füge.

Holički *adv.* tonsorie, more tonsoris, barbiererisch, barbierermäßig. borbélyossan, borbély módon. *Syn.* bradárski, holárski, holecki. *vulg.* barwírski. *boh.* bradířski.

Holičkí, á, é, *adj.* tonstrinus, tonsorius, a, um; tonsorem adtinens: barbiererisch, die Barbierer (Barbier, Scherer) betreffend: borbélyi, borbélyokat illetö. *Syn.* bradárskí, holár-

irſkí: Hoſtecký, vulg. barwír-
ſkí boh. bradířſký. Holičká Swet-
ka: v. Holičňa. Holičké U-
čení: v. Holictwí.
ičňa, i, f. tonstrina, ae, f.
Barbierſtube, Barbiergewölb,
Schergaden: borbély műhely.
Syn. Bradáreň, Bradárňa,
Holárňa, Holárſkí (Holičí,
Holičí) Sklep. vulg. Barwír-
ňa boh. Bradířňa.
ičow, a, e, adj. poss. ton-
soris, dem Barbierer (Barbier,
Scherer) gehörig: borbélyé. Syn.
Bradárow, Holárow, Holcow,
vulg. barwirow. boh. barwí-
řů, bradiřů, et řůw.
ictwí, á, n. tonstrina, ton-
tura, ae, f. ars tonsoria (ton-
dendi): Barbierkunſt, bor-
bélyság, borbélykodás, bor-
bély mesterség (tudomány.)
Syn. Bradárſtwí, Holárſtwí,
Holárſkí (Holičí, Holičké) U-
čení. vulg. Barwírſtwí.
ipa, i, f. crustulum cavum:
Hohlhippe, kemény ostya. Syn.
Dubí (twrdí) Oplatek.
iť, il, ím, V. I. imp. Hol:
tondere, adtondere, radere:
ſcheren, barbieren z. B. den Bart:
beretválni, borotválni (-lom)
Pár. Páp. II. rec. Holit ſa:
se tondere, ſich barbieren, ma-
gát beretválni.
ēwáňí, á, n. Nom. Verb.
ex seq.
wať, al, ám, V. I. imp.
Hol: tonsare (-so), tonsita-
re: öfters, ſcheren, beretvál-
gatni, (-lom Pár. Páp.
I. rec. Holiwať ſa: freq. ex
Holiť ſa.
ka, i, f. v. Dewča. 2) v.
Palíček, Palička.
obrádek, dka, m. imber-
bis, is, m. Kahlbart, der ohne
Bart (unbärtig) iſt: szakál-
talan. Syn. Holopluſk.
omek, mka, m. apparitor,
ris, m. servus officii Burgra-
viatus: Gerichtsdiener, Amts-
diener beim Burggrafenamt: vá-
ros szolgája, poroszoló. 2) con-
temtive. sus, porcus de ho-
mine: Sauigel, Schweinigel,
ein ſäuiſcher Menſch: disznó em-
ber. Na Holomka ſa hrát:
lusum porci ludere, auf den
Sauigel ſpielen, szolgára játsza-
ni (jádzani.)
Holopluſk, u, m. v. Holobrá-
dek. Prov. Holopluſk Bradá-
ča (čow) učí. kura (Wagce)
Slepku učí; chce bič od Slep-
ki mudregſé: sus minervam.
Ante barbam docet senes: im-
berbis natu maiorem docet.
Odi puerulos praecoci sapien-
tia Hor. das Ei will klüger ſeyn,
als die Henne: a' tyúkmony
okossabb akar lenni az annyá-
nál 2) avis implumis, Vogel
ohne Federn, tollatlan madár.
Syn. Holí (bez Peří) Ptak.
† Holſať, a, m. v. Holzat.
† Hołſtra, i, f. v. Pumárňa.
Holſtruček, čku, m. dem. v.
Golířček.
† Holſtruk, u, m. v. Golík.
† Holſtuch, u, m. v. idem.
† Holſtuſček, u, m. dem. v.
Golířček.
† Holſtuſek, ſku, m. dem. idem.
† Holſtuſik, u, m. dem. idem.
† Holſtuſní, á, é, adj. v. goli-
rowí.
Holub, a, m. columba, ae, f.
die Taube, ohne Beziehung auf
das Geſchlecht: galamb. Diwo-
kí (polní, leſní) Holub: v.
Hriwňák. Prov. Widíſ, gakſ
medzi Holubi trefil: rem acu
tetigisti; in praedones inci-
disti: du haſt es getroffen! jól
(helyen) találád. Ugyan lat-
rok körmeire akadtál. v. tre-
fiť. Žádnému pečení Holub do
Uſt newleťí. Koláče nebiwa-
gú bez Práce: non volat in
buc

buccas assa columba tuas. Non tibi per ventos assa columba cadit: arbeite gern, und sey nicht faul, gebratene Taub fliegt nicht ins Maul. Ohne Mühe (Arbeit) bekömmt man nichts: senkinek sem (nem) repül sültt veréb (galamb) a' szájába. v. koláč, et leňiť sa. Druchih (inších) Ludi' za Holubow má: ille sapit solus, reliqui velut umbra feruntur: er hält sich allein für gescheiden, und alle übrige für die Narren: magát tartya egyedül okosnak, és másokat bolondoknak. 2) i. e. holubí Samec: columbus, palumbus, i, m. der Täuber, galamb, örvös, hém-galamb.

Holúba, aťa, n: *plur. nom.* aťa: pipio, nis, m. pullus columbinus, columbella, ae, f. junge Taube, das Täubchen: galambotska. *Syn.* mladí Holub. *boh.* Holúbě.

holubací, á, é, *adj.* columbinus, a, um: von Tauben, galambi, galambból való. *Syn.* holubí. Holubacé Wagce: ovum columbinum: Tauben ei, galamb-tojás.

Holubár, a, m. columbarius, i, m. negotiator columbarius, Taubenhändler, der sich mit Täuben abgibt: galamb-áros, galambos. *Syn.* Holubňík. (a).

† Holubář, e, m. idem.

holubárčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Holubárka, i, f. columbaria, ae, f. negotiatrix columbaria: Taubenhändlerinn, die sich mit Täube abgibt: galambosné, galamb-árosné. *Syn.* Holubňička.

† Holubářka, i, f. idem.

Holubárstwí, á, n. negotiatio columbaria, quaestus columbarius: Taubenhandel, wenn man sich mit den Tauben abgibt: galamb-kereskedés.

† Holúbářstwí, n. idem.

Holúbátečko, a, n. *dem.* ex seq.

Holúbátko, a, n. *dem.* ex Holúba.

† Holúbě, éte, n. v. Holúba.

Holúbek, bka, m. *dem.* ex Holub. *a*) Samček: columbulus, palumbulus, i, m. Täublein, Täubchen: galambocska. *Syn.* Holúba, mladí Holub. *b*) Samička: v. Holubička.

Holubek: bku, m. i. e. holubí Huba: fungus columbinus, Taubenschwamm, eine Art Schwämme: galamb-gomba.

† Holubí, *adj. omn. gen.* v. seq.

holubí, á, é, *adj.* columbinus, a, um: die Tauben betreffend: galambi, galambot illető. Holubé Hňězdo: *a*) nidus columbarius, Taubennest, galamb-fészek. *b*) v. Holubňík (a.) 2) v. holubací.

Holubica, i, f. columba, ae, f. die Taube, Täubinn: nöstény galamb. *boh.* Holubice. Sive Holubica, Srdca Polowica.

† Holubice, f. idem.

Holubička, i, f. *dem.* columbella, palumbella, ae, f. Täublein, nöstény galambotska. Plakala Sestrička, plakala Bratríčka, jako Sokolíček wá Holubička.

Holubinec, nca, m. stercus (excrementum) columbinum: der Taubenkoth, das Taubenmist: galamb-szar (ganajlat.) 2) v. Holubňík (a.)

Holubňica, i, f. v. Holubárka.

holubňiččin, a, e, *adj.* poss. ex seq.

Holubňička, i, f. v. Holubárka.

Holubňík, a, m. v. Holubár.

[ubňjk, u, m. columbarium, i, ı. das Taubenhaus, galamb-ház.
[zacia, i, f. i. e. Holzacká [holzatská) Zem: Holsatia, ae, . Holstein, eine Landschaft: Holzátzia *tartómany*.
[zacki *adv.* holsatice, holsteinisch, holzatziáúl, holzatziai módon. *Syn.* holzatski, poholzacki, poholzátski.
lzacký, á, é, *adj.* holsaticus, a, um: holsteinisch, holzatziai. *Syn.* holzatský.
[zat, a, m, Cimber, bri, m. Holsatus, i, m. Holsteiner: holzatziai ember.
[zatčin, a, e, *adj. poss.* ex seq.
[zatka, i, f. Holsata, ae, f. Holsteinerinn, holzatziai aszszony.
[zatow, a, e, *adj. poss.* ex Holzat.
[zatski *adv.* v. holzacki.
[zatský, á, é, *adj.* v. holzacký.
[zatstwo, a, n. *collect.* Holsatae, cimbri: die Holsteiner, Holzatziaiak, holzatziai emberek.
mola, i, f. Homola Masla: massa oblonga (globus) butyri: ein Wecken Buter, gömbölyüre öszve tsináltt vaj. Homola (klobúk) Cukru: meta conus zachari, ein Hut Zucker: süveg tzukor (nád méz.)
mole, f. idem.
molečka, i, f. *dem.* ex seq.
molka, i, f. conus casei vaccini, caseus vaccinus, caseolus: ein Gwargkäse, gömbölyüre öszve tsináltt túró. *Syn.* Sirečeк, Sirček *boh.* etiam Naldříček. Aliud est Twarožek, Twarožek.
[illegible], u, m. Zweri: impulsio, actio, nis, f. das Treiben, hajtás üzés. *Syn.* Honění. 2) Zemi: iugerum, , et is, n. *Cic. Varr. Colum.* spatium pedes 240 in longitudine, et 120 in latitudine, habens: der Morgen Landes, Juchart, Juchert, ein Hufe von 28800 Fuß, oder 240 Fuß in die Länge, und 120 in die Breite: egy hóld szántóföld. *Syn.* Rola, ktera sa zgedným Sprazením Wolow za den zorat može. *boh.* Gitro, Gitro, Ugezd (Augezd.) — 3) Behački: stadium decursorium, i, n. Catadromus: Rennbahn, Laufbahn: pállya futó hely, pállya *Pár. Páp. Syn.* Honi. 4) na Ribi: contus (piscatorius), i. m. *Virg. Tacit.* fuscina piscatoria: eine Fischerstange, womit die Fische in die Netzen eingetrieben werden: turbokló, szigony, halászó rúd, mellyel a' halakat halóba szokták hajtani a' halászok. *Syn.* Duridlo, ribárské Weslo. 5) celeritas, velocitas, tis, f. die Schnelle, Geschwindigkeit: hamarság, gyorsaság, serénység. Chitrosť, Náhlosť, Pospešnosť. Honem (*vulg.* Honom) *a*) celeriter, velociter, perniciter, cito: geschwinde, schnell: hamar, gyorsan, serényen, sietve, futtomban. Jd Honem: vade cito, geh geschwinde, hamar menny (jár.) Poď Honem: veni cito, komm geschwinde, gyere (jöj-el) hamar, gyöszte hamar. *b*) statim, confestim, illico, gleich, so gleich: azonnal, izromban, mindgyárt. Nemohel sem to Honem najsť: non poteram id illico invenire, ich konnte es nicht gleich finden, meg nem találhattam azt mindgyárt.
* Honáčáni, á, n. v. Honění 2 Nro.
* honáčat sa, al sa, ám sa, V. I. *imp.* ag sa o Psoch, Wlkoch etc, v. honit sa.
honácký, á, é, *adj.* v. honcí.
Honák, a, m. v. Honec 1 et 2 Nris.
Honba, i, f. pulsio, impulsio, actio,

actio, agitatio, insectatio, nis, f. das Treiben, kergetés, hajtás, üzés. *Syn.* Hon, Honění. 2) venatio, agitatio, venatus, us, m. venatura, ae, f. der Hetze, die Jagd: vadászat, vadászás, hajházás. *Syn.* Honění, Lowení, Polowání, Polowka. *boh.* Štwanice, Štwání.

Honček, u, et nečku, m. *dem.* ex Honek.

† hončí *adj. omn. gen.* v. seq.

hončí, á, é, *adj.* actorius, agitatorius, impulsorius, insectatorius, a, um: impulsores adtinens: die Treiber betreffend, zum Treiben gehörig: üző, hajtó hajházó, kergető, üzőket (hajtókat, kergetőket) illető. *Syn.* honecký, honičný *boh.* honácký.

Honča (střelča, *boh.* hončí, střelčí) Lodďka: celox, phaselus: Rennschifflein, könnyű sebes tsónak, hajótska. Honča Loď: liburnica triremis: Jagdschif, vadász hajó.

Hončík, a, m. v. Honec. 2) v. Lowec.

Hončica, i, f. actrix, agitatrix, impellens *fem.* Treiberinn, hajtóné, hajtsárné, kergetőné, üzőné. *Syn.* Honička, Honitelka *vulg.* Hagčárka. 2) v. Lowčica.

hončičin, a, e, *adj. poss.* ex hončička.

hončičin, a, e, *adj. poss.* ex hončica. 2) v. lowčičin.

Hončička, i, f. v. Hončica.

hončičky *adv.* v. lowecky.

hončičký, á, é, *adj.* v. lowecký.

Hončičtwí, á, n. v. Lowectwí.

Honcula, i, f. prostibulum, scortum, i, n. meretrix, cis, f. Schandhure, Schandbalg, Metze, gemeine Hure: héres (közönséges) kurva. *Syn.* Čupka, Hancula, obecná (*boh.* halďecká) kurwa, Wandrowná.

Honec, nca, m. actor, agitator, impulsor, is, m. ingui-us, i, m. Treiber z. B. i Viehes (Viehtreiber) oder in J weisen: hajtó, hajtsár, k gető, üző. *Syn.* Honič, H nitel, *vulg.* Hagčár. *boh.* nák. Mulíčí (mulowí, ský) Honec: mulio, Maul treiber, öszvérrel bánó, vér-hajtó. *boh.* Honák Ku. Oselský (oslowí) Hon asinarius, Eselstreiber, szam ral bánó. Swinský Honec: carius, porcinarius, su Sautreiber. disznó hajtó, tsár, disznóval bánó. 2) sator, subator, is, erro, m. begattungsbegieriger Hund Wolf. bagzó (bagzódó, ló) kutya, tarkas. *boh.* 3) v. Lowec.

honecky *adv.* v. lowecky.

honecký, á, é, *adj.* v. low 2) v. hončí.

honečný, á, é, *adj.* v. hon

Honectwí, á, n. v. Lowe

Honek, nku, m. *dem.* la piscatoria, contulus torius: das Fischerstang szigonyotska, turbolt *Syn.* Honček.

Honelník, a, m. actor subopilio: Schaftreiber, lersknecht: juh hajtó, *Syn.* Bogtár.

Honem Instrumentalis ex H

honění, á, é, *p. c.* actus, tatus, impulsus, a, um: trieben, in Bewegung hajtatott, kergetett, *Syn* Hnaní.

Honění, á, n. Lichwí, J v. Honba. 2) Psow, W catulitio, nis. f. *Plin.* subatio, adpetitio grassatio, discursio, pruritus, us, m. *de* ca *lupis.* Begattungsbegierde, Brunft, Begierde zur Begatt bagzás, bagzódás, koslatás *Pál Pap.*

Páp. bagozás, ügyzekedés, üdzekedés. *Syn.* Čubčeňí, Lepeňí, Pseňí. *vulg.* Honáčkáňí.
...ni, now, m. pl. v. Hon 3 Nro.
...ňič, a, m. v. Honec.
...ňičí, á, é, *adj.* v. Hončí.
...ňit, il, im, V. I. *imp.* hoň: agere, agitare, pellere, impellere: treiben, in Bewegung setzen: hajtani kergetni, üzni. *Syn.* Hnat. 2) agere, agitare, insectari, persequi, propere insequi: jagen, machen, das etwas flieht, oder läuft, nachlaufen: hajtani, kergetni, üzni, utánna futni, nyomozni, nyomon menni, sarkába hágni. *Syn.* sťíhat, dosťíhat, dosťihowat, naháňat, preháňat, slačit, za ňekím ist (utekat.) 3) venari, agere (agitare persequi) feras: das Wild jagen, hetzen: vadászni. *Syn.* lowit. *boh.* stwati. *II. rec.* hoňit sa o Psow, Wlkow etc. catulire *Varr. Laber.* subare, adpetere venerem, prurire, grassari, discurrere de *canibus, Lupis*, etc. sich nach der Begattung sehnen, sich begatten, ranzen von den Hündinnen, Schafen, Hunden, und Wölfen: bagozni (bagzok) bagzódni, koslatni (tok) *Pár. Páp.* bagzani üdzekedni a' kutyakról, farkasokról juhokról. *Syn.* čubit (čubčit, lepit, psit) sa, lepnút *vulg.* honáčkat sa.
...ňitel, a, m. v. Honec.
...ňiwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*
...ňiwat, al, ám, *freq.* ex Honit. *II. rec.* hoňiwat sa: *freq.* ex hoňit sa.
Honom *instrum. vulg.* pro Honem: v. Hon.
Honoseňí, n. v. Pochwalowáňí.
honositi se, il se, im se: v. pochwalowat sa.
† honosňe *adv.* v. pochwálowňe.
† honosní, á, é, *adj.* v. pochwálowní.
† Honosnost, i, f. v. Pochwálownost.
† Honosowáňí, n. v. Pochwalowáwáňí.
† honosowati se, owal se, ugi (u) se: v. pochwalowáwat sa.
Hont, u, m. Honth, *oppidum*: Hont, ein Städchen in Ungarn: Honth, *mező városka.*
hontanskí, á, é, *adj.* Hontanska Stolica, Mala, i Welká: Comitatus Nagy et Kis-Honthensis: die Groß- und Kleinhonter Gespanschaft: Kis és Nagy Hont-Vármegye.
hop, *interj. exult.* age! eia! heia! *Ter. Virg. Plin. Ep.* hui! evöe! hei! heida! heise! ich! je! alles! ehja, ohja, háj! haja, hop. *Syn.* hip, hopsa, hopsasa, hup. Hop Chlapci! eia (agite) pueri! heisa Knaben! ehja gyermekek! *Prov.* Dokaď nepreskočíš (ešče s nepreskočil) Járek, nepowedag, hop! Nepredáwag kožu z Medweďa (z Wlka) prw, nežli si ho zabil: ante victoriam triumphum (encomium) ne canas: man muß nicht über eine Sache disponiren, die man noch nicht hat: nekiálts még hoppot, mert még által nem ugrottad az árkot. Akkor kell mondani, hop! mikor által ugorjuk az árkot. Akkor mondd hop! ha által ugrod az árkot. Ešťeši nepreskočil, a uš powedáš, hop! Ešťeši Medweďa (Wlka) nezabil, a uš kožu predáwáš. Prw kožu predáwáš, nežliš Medweďa zabil. Uš kožu predáwáš, a Wlk ešťe za Humni: ante victoriam triumphum canis. Priusquam mactaris, excorias

-corias *Eustathius.* Praepostere facis. Actum agis. Ante lentem auges ollam: du verkaufst die Bärhaut, ehe noch der Bär gestochen ist: meg sem fogtad, s immár mellyeszted *Pár. Páp.* Még nem fogtad meg a' madarat, és már-is mellyeszted.

Hopsa! Hopsasa! *interj.* idem.

Hor, u, m. moeror, dolor, is, m. moestitia, tristitia, ae, f. Schmerz, das Leid, Betrübniß, Gramm: bú, bánat, fájdalom, keserüség. *Syn.* Horekowáňí, Lutáňí, Lutosť, Žál, Žalosť. Hor dostať (cítiť) od ňečeho: accipere (capere) dolorem a re: Schmerz bekommen, empfinden: valamin (rajta) búsúlni, bú-bánatban lenni. Hor čiňiť, prinásať, robiť: dolorem adferre (causare, facere), esse dolori; Schmerz verursachen: búsitani, keserüséget okozni, bú-bánatot hozni. Od Horu hinúť: moerore (dolore) confici, perire: vor Leid vergehen, bánattyában veszni, fogyni. Od Horu mluwiť neweďel, nemohel: prae moerore loqui non poterat, vor Leid konnte er nicht reden, a' nagy keserüség miatt nem szólhatott.

Hora, i, f. mons, tis, m. alpes, is, f. der Berg das Gebirge, die Alpe: hegy, havas. *Syn.* Wrch. *boh.* Hura. Králowá Hora: mons Regius, *in Scepusio*: Königsberg in Zipsen, király-hegy, *szepességben.* Winičná Hora: v. Winica, Winohrad. *Pl. Nom.* Hori, *gen.* Hor: montes, ium, m. alpes, ium, f. pl: das Gebirge Alpengebirge, die Alpen, hegyek, havas. havasok. Bílé Hori: albi montes. albae alpes: Weißgebirge, fejér hegyek. Holé (bez Stromow, Lesow) Wrchi, Hori: calvae alpes, tonsi montes: kahle [...]ge, ohne Bäumen, und [...]dern: kopasz (fáktól, és [...]döktöl üres) hegyek, ha[...]sok. Sňežné Hori: alpes [...]vosae, Schneegebirge, ha[...] hegyek, hávasok. Stále, dluhé (medzi sebú spoja[...] Hori, kde geden Wrch po d[...]hém ide: iuga montium [...] continuae sylvae, et mon[...] hangende (stäts aneinander h[...]gende) Gebirge, und W[...] állandó, hoszszú, sok e[...] más mellett-való hegy[...] és erdök. Staré Hori, [...] stečko: v. Hori. Okolo H[...] circa (intra) montes, [...] dem Gebirge, hegyek kö[...] K Horám Chlapci! K H[...] kdo swím (si) trúfá N[...] *Prov.* Nešťasťí po Ludoch [...] po Horách chodí: fatu[...] montes, sed homines [...] das Unglück trifft die M[...] nicht die Gebirgen: a' [...]tsétlenség éri az ember[...] nem pedig a' hegyeket. Z H[...] (medzi Horami wichowa[...] Člowek, ex quercubus ac [...] xis prognatus, ein Wild[...] ein wilder Mann: fától szak[...] ember. 2) i. e. wrchowití H[...] sylva montosa, der bergige [...] die Waldung: hegyes er[...] *Prov.* Drewo do Hori wo[...] v. Dunag (do Duna[...] Wodu nosiť.) Gá do H[...]ri nepogdem, Drewo n[...] nebudem, Drewobi na[...] lo, čibi sa to lúbilo? 3) i[...] tabulatum superius: der [...] den oben auf dem Hause: [...] lás. *boh.* Húra, Půda.

Horáček, čka, m. oresitrop[...] i, m. der Berghund, hal[...] (hegy, havas) kutya. [...]

horní (lesní) Pes. 2) *dem.* ex Horák: v. Horňáček.
rnačka, i, f. v. Hornáčka.
rnák, a, m. v. Horňák.
rár, a, m. sylvanus, saltuarius, i, m. magister (praefectus) sylvae, saltus, rei saltuariae, montium: der Förster, Forstmeister, Forstbereiter, Waldmeister, Waldbereiter Hägereiter, Hägebereiter: erdö mester. *Syn.* Hágní, Hágňík, Lesňík, Polesní, Polesňík, hágní (lesní) Pán, *boh.* Forstner. 2) custos sylvarum, Forstknecht, Forstbedienter, Forsthüter, Waldhüter: erdö tsöz, berek (liget) örzö, erdö pásztor. *Syn.* Hágní, hágňík w Hore.
rárčin, a, e, *adj. poss.* sylvanae, der Försterinn gehörig, erdö mesternéé. *Syn.* hágňičin, lesňiččin, polesňiččin. *vulg.* horárkin, polesňičkin.
oráreňí, á, n. v. Horárstwí.
orárik, il, ím, V. I. *imp.* horar: sylvanum vel sylvarum custodem agere: ein Förster oder Forstknecht seyn: erdö mesternek vagy pásztornak lenni. *Syn.* hágňičit, hágňikowat polesňičit polesňíkowat.
orárka, i, f. sylvana, saltuaria, ae, f. sylvani uxor: die Försterin, Forstmeisterinn, Forstbereiterinn, Hägereiterinn, Waldmeisterinn, Waldbereiterinn: erdö mesterné, erdö mester felesége. *Syn.* Hágná, Hágňička, Lesňička, Polesná, Polesňička. 2) sylvarum custódis uxor, Forsthüterinn, Hägehüterinn, Waldhüterinn: erdö pásztorné, tsöznė.
horárkin, a, o, *adj. poss.* v. horárčin.
orárow, a, e, *adj. poss.* sylvani, saltuarii: dem Waldmeister gehörig, erdö mesteré. *Syn.* hágňíkow, lesňíkow, polesňíkow. Horárowa Paňi: v. Horárka. 2) sylvarum custodis, dem Forstknechte gehörig, erdö örzöé, pásztoré, tsözé. *Syn.* Hágňíkow.
Horárskí *adv.* more sylvanorum, Forstmeisterisch, erdö mesterek módgyára. *Syn.* hágňicki, lesňicki, polesňicki.
horárskí, á, é, *adj.* sylvanos adtinens, die Waldmeister betreffend, erdö mestereket illetö. *Syn.* hágňický, lesňický, polesňický. —
Horárstwí, á, n. sylvanatus, us, m. munus (officium) sylvani: Forstmeisterei, Forstbereiteri, Hägebereiterei, Waldbereiterei, Waldmeisterei: erdö mesternek tiszti, erdö mesterség. *Syn.* Hágňíceňí, Hágňíkowáňí, Hágňictwí, Lesňíceňí, Lesňíkowáňí, Lesňictwí, Polesňíceňí, Polesňíkowáňí, Polesňictwí. 2) servitium sylvarum custodis, sylvarum custodiatus: Forsthüterei, Forstknechtschaft: erdö pasztorság. *Syn.* Hágňictwí.
† horce *adv.* v. horko 2 Nro. horúco, teplo.
† horce *adv.* v. Horko 1 Nro.
horčení, á, é, *p. c.* amarus factus (redditus) a, um: verbittert, bitter gemacht: megkeseríttetett.
Horčeňí, á, n. acerbatio, amaricatio, nis, f. das Verbittern, die Verbitterung: keserítés.
Horčica, i, f. sinaapi *indecl.* n. sinabis, is, f. *Plin. H. N. Plaut.* der Senf *vulg.* Senif: mustár. *boh.* Horčice. Bílá Horčica, alba sinapis: weißer Senf, Rauhen: fejér mustár. černa horčica, sinapis nigra Linn. sinapis officin, schwarzer Senf. fekete mustár. Planá Horčica: erysimum officina-

nale *Linn.* Schüttsenf, vad (erdei) mustár.

† Horčice, f. idem.

Horčičný, á, é, *adj.* sinapeus, a, um: von (aus) Senf, senfer: mustári, mustár-magi, mustárból vagy mustár magból való. Horčičný Flagster (Horčičná kaša, horčičné Testo): sinapismus, i, n. *Coel. Aur.* Senfpflaster, Senfumschlag, Senfteig, Senfbrei zum Umschlagen: mustárból tsináltt ember börét fel hójagosító orvosság, mustár flastrom. Horčičný Mlyn: mola manuaria molendae sinapi, Senfmühle, mustár kézi malom. Horčičná Poléwka: ius e sinapi, Senfbrühe, mustár leves. Horčičná Kaša: puls de sinapi, Senfbrei, mustár kása. Horčičné Semeno (Zrno, Zrnko): granum sinapis, Senfkorn, Senfkörner, mustár-mag.

Horčiť, il, ím, V. I. *imp.* horči: acerbare, amaricare, amarum reddere: verbittern, bitter machen: keseríteni, keserüvé tenni. *Syn.* horkím činiť.

† Hore, u, v. Hor.

Hore *adv.* sursum, aufwärts, herauf, hinauf: fel, oda fel, ide fel. *boh.* nahoru, wzhůru. Prečo ale ho wedeš hore? cur eum sursum ducis? warum führst du ihn denn herauf (hinauf)? miért vezeted ide fel ötet? Hore wíš: magis sursum (in sublime), höher hinauf, fellyebb magassabbra. Hore Wrškem bežať: contra montem currere, denn Berg hinauf laufen, hegynek futni. Hore znački: v. horeznački. Hore Nohami: inverse, pedibus sursum versis, praepostere *Cic.* umgekehrt, umkehrter Weise: viszszáúl, fel-forditva, rendetlenül. 2) supra, superne, superius: oben, fent, oda-fent. *boh.* nahoře. 3) in sublime, in die Höhe, fel, fel-felé. *boh.* zhůru.

Horec, rca, m. a) mensí[illegible] gentiana, ae, f. *Plin. H. N.* der Entian, Gentiana cruci[illegible] *Linn.* Enzian, Enziankraut, wurzel: Szent László fü[illegible] vagy gyökere, keserű gy[illegible] kér: entzia, dantzia fü. [illegible] Horký koreň. *Aliud est* [illegible] man. b) wetší neb o[illegible] horec, Gentiana lutea. c) [illegible] niti horec Gentiana Pneu[illegible]nathe *Linn.* d) šarlatow[illegible] rec Gentiana purpurea *Li*[illegible] größer Entian, nagyobb [illegible] fü. 2) acorus calamus, [illegible] *Linn.* acorum (acoron), [illegible] *Plin. H. N.* calamus aro[illegible]ticus, Calmus, Kalmus ([illegible]meiner) gelb, und blauer Sch[illegible] sárga liliom, sárga vizi [illegible] om, kalmusz *Pár. Páp.* [illegible] *vulg.* kalmus.

† Horec, rca, m. idem.

Horedržanliwe *adv.* ambitio[illegible] arroganter, fastuose, insole[illegible] superbe: hochtrabend, [illegible] kevélyen, kérkedve, [illegible] hányóképen, kényessen, [illegible] gédessen *Pár. Páp.* büszkén, hegykén, fel-fuvalkod[illegible] nagyra tartva. *Syn.* hore[illegible]selne, horenosne, nádher[illegible] wisokomiselne.

Horedržanliwý, á, é, *adj.* sup[illegible]bus, fastuosus, inflatus, am[illegible]bitiosus; a, um; arrogan[illegible]tis: hochtrabend, stolz: kevé[illegible] fel-fuvalkodott, kérkedéke[illegible] fen-héjázó, nagyratartó, k[illegible]nyes, negédes, büszke, heg[illegible]ke. *Syn.* horemiselný, horeno[illegible] nádherný, pišný, wisokomi[illegible]

Horedržanliwosť, i, f. ambitio, [illegible]flatio, nis, f. arrogantia, [illegible]perbia, ae, f. fastus, us. [illegible] das Hochtraben, der Stolz: ke[illegible]vély-

élyság, fel-fuvalkodás, kérkedékenység, nagyra tartóság, kényesség, negédesség, büszkeség, hegykeség. *Syn.* Horenifelnost', Horenosenost', Nádhera, Nádhernost' Pícha, Pisnost', Wisokomiselnost'.
Horegsi, ſeho m. v. wrchni.
horegsi, *comp.* neghoregsi, *superl. omn. gen.* v. horni.
rekáni, á, n. v. Horekowáni.
rekák, al, ám, V. I. *imp.* ag: v. horekowak.
reknúk, knul (kel), kňem, V. I. *imp.* kňi *de uno actu* v. horekowak.
reknuki, á, n. v. seq.
rekowáni, á, n. gemitus, planctus, us, m. lamentatio, nis, f. plangor, is, m. naenia, ae, f. das Wehklagen, kesergés, siralom, sirás, siratás, jajgatás, siralmas panasz. *Syn.* Hor, Horleni, Upeni, Žáleni, žalostiwí krik. *vulg.* Lamenteni, Lamentowáni.
Horekowáni, n. *idem.*
rekowak, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: lamentari, lugere, moerere, plangere; wehklagen, siratni, sirni, jaj-szóval sirni, jajgatni, keseregni. *Syn.* horlik. *vulg.* lamentik, lamentowak.
horekowati, owal, ugi (u) idem.
remiſelňe *adv.* elate, fastuose, inflate, insolenter, superbe, animo elato, alto supercilio; hochmüthig, kevélyen, fennyen, fenn-látva, nagyra-vágyva, vágyolva. *Syn.* horedržanliwe, piſňe, ſpiſna, wiſokomiſelňe *boh.* zpupňe.
oremiſelní, á, é, *adj.* insolens, tis, elatus, fastuosus, superbus, superbia inflatus, a, um: hochmüthig, fenn-látó, fel-fuvalkodott, kevély, nagyra vágyó. *Syn.* horedržanliwí, wiſokomiſelní. *boh.* zpupní. Horemiſelní (horedržanliwí) Clowek: vir alta mente praeditus, ein hochmüthiger Mensch, nagyra tartó ember.
Horemiſelnost', i, f. elatio (inflatio, tumor) mentis, insolentia, superbia, ae, f. der Hochmuth, kevélység, fel-fuvalkodás, nagyra-vágyás, vágyolás vagy akarat *Pár. Pdp.* *Syn.* Horedržanliwost', Wiſokomiſelnost', Pícha, Piſnost, Piſnota. *boh.* Zpupnost.
Horemiſleni, á, n. idem.
horemiſlek, ſlel, ſlím, V. I. *imp.* ſli: superbum (inflatum) esse, altos spiritus gerere: hochmüthig seyn, kevélynek, fel-fuvalkodottnak lenni, nagyra vágyni, vágyolni. *Syn.* wiſokomiſlek.
Horeni, á, n. ardor, is, m. ustio, nis, f. Brennen, die Brennung z. B. eines Menschen durch Feuer eines Hauses, des Holzes: égés, égetés. 2) v. Horliwost'.
horeni, *adj. omn. gen.* v. horňi.
Horenoſenost', i, f. v. Horedržanliwost'.
horenoſňe *adv.* v. horedržanliwe.
Horenoſnost', i, f. v. Horedržanliwost'.
horek, rel, rím, V. I. *imp.* hor: ardere, aestuare, calere, fervere: brennen (*neutr*), heiß (glühend) seyn: hévülni. Wnútri (znútra) horet, zapálením bik: interne aestuare, calere: hitzig seyn inwendig, hévülni, hevesnek (melegnek) lenni. 2) ardere, uri, flamis absummi (consummi): brennen (*neutr*), von Flammen verzehrt werden, égni, tüzzel (langgal) eméztetni. Drewo

wo hori: lignum ardet, das Holz brennt, ég a' fa. *Prov.* Dokad Železo horí, kug: dum pluit molendum est. Dum calet ferrum, cudendum: man muss die Gelegenheit benutzen (sich zu Nutzen machen): addig hánmtsd a' hársfát, még hámlik. *Par. Pdp.* v. Kúža, Železo. 3) flagrare, flammam dare: brennen, Flammen von sich geben z. B. Feuer, Holz: égni, lángolni, lobbanni, lángot vetni. Ohen horí: ignis flagrat (ardet, flammam dat): das Feuer brennt, ég langot vet, lángol) a' tüz. Nekde horí: alicubi incendium est ortum, es ist irgendwo eine Feuersbrunst entstanden, valahol ég, tüz támadott. Prestáwá horek: deflagrat, defervescit *Liv.* das Feuer wird vermindert, ausgelöscht: az égés meg-tsendesedik, le-tsillapodik. Uš nehorí: incendium desiit, es brennt nicht mehr, nem ég már. Dlúho horelo: incendium diu duravit, es hat lange gebrant, sokáig égett. Mog Dom horel, w Ohni bol (stál): mea domus ardebat (in igne erat), mein Haus brannte, stunde im Brand: az én házam égett vala, tüzben volt. Uš Strecha horela. Ohen uš Strechu dosáhel: flamma iam serpserat ad tectum *Liv.* die Brunst hatte schon das Dach erreicht, und angegriffen: a' láng már az ház tetejét érte: *Prov.* Pilno mu, gakobi horelo: nimis festinat, er eilt, wie ein Schuster: úgy megy, mint a' varga vásárra. Fut, mintha török volna a' hátán. v. Beží, gako do Garmaku Swec. Uš mu horí. Horá mu Pati. Klapká mu z Nosa. Newlezel bi mu struhanķ Mlaķ do Zadku: ardet ucalegon. Timet malum. Versatur in periculo: er ist voller Aengsten. Es ist ihm bange: körmére égett. Ég a' körme. Orra vére folyik *Par. Pdp.* Nem férne seggébe egy zab szem. — 4) fulgere, micare, rutilare, scintillare, scintillas dare, splendere: brennen, glänzen, funkeln, glühen, z. B. brennende Augen: égni, tüzesedni, szikrát vetni. *Syn.* iskrik sa. 5) ignem concipere: brennen, Feuer fangen: égni. Drewo nechce horit: lignum non concipit ignem, das Holz will nicht brennen, fa nem akar égni. 6) ignem concipere (ardere) posse, ardere: brennen, brennbar seyn: égni, éghetni. Kamen nehorí, Drewo ale horí: lapis non concipit ignem, bene vero lignum: Steine brennen nicht, Holz brennt aber wohl: a' kö nem ég, ég pedig a' fa. Mokré Drewo ne horí: humidum lignum non ardet, nasses Holz brennt nicht, nedves fa nem éghet. — 7) *Tropice.* ardere, flagrare, uri, incensum esse: brennen, entbrannt seyn, entbrannt werden z. B. vor Begierden etc: égni, lángodozni, fel-indúlni. Od Láski k nekomu horek, i. e. do nekoho sa zamilowak: ardere amore alicuius, brennen für Jemanden, i. e. in Jhn verliebt seyn: a' szerelem miatt égni. Valakibe igen belé szeretni. O žádosťi teg Weci horí, kteru nidi newidel: exardet desiderio rei invisae, er entbrannt vor Begierde einer zuvor nie gesehener Sache: arra indúlt kivánsága, a' mit soha nem latott. Gedenkaždi proti nemu Nenáwisť'ú horí: flagrat odio pu-

publico. Est in odio omnium: er ist bei allen verhaßt, mindeneknél utálatos.
Hořeti, el, im: *idem.*
Horeznački *adv.* supine, supina facie: rücklings, rückwärts, auf dem Rücken: hanyat, hanyattá *Pár. Páp.* Hore Bruchem, hore Twárú, na Chrbte. Horeznački leží: stertit (iacet, cubat) supinus *Hor.* rücklings liegt er, hanyat fekszik (aluszik). Horeznački ležící: supinus, rückwärts liegend, hanyattá fekvö *Par. Páp.* Horeznački padlí (spadlí, zhodení): resupinus. rücklings gefallen, hanyattá dültt. Horeznački hodit: resupinare (- no, - nas), rückwärts umstürzen, zu Boden werfen: hanyattá düjténi (-töm). Horeznački obrátení, obrátit: supinatus, supinare (-no): rücklings umgekehrt, umkehren: hanyattá fordíttatott, fordítani (-tom). v. doluznački, et ležat.
Hori, *gen.* Hor, f. *plur.* ex Hora. 2) Staré Hori: veteres montes, Altberg, ó-Hegy.
Horící, á, é, *part. praes.* ex Hořet.
Horiwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
Horiwat, al, ám, *freq.* ex Hořet. *boh.* Hořiwati.
Horka, i, f. *dem.* ex Hora: monticulus, colliculus, i. m. ein kleiner Berg, das Bergchen, Berglein: hegyetske, dombotska, halmotska. *Syn.* Wršček, Wršek. 2) i. e. Hágeček, Hágiček, Hágik: sylvula montosa, ein kleiner bergiger Wald, hegyes erdötske. 3) i. e. Powaleček: superius tabulatum parvum, ein kleiner Boden oben auf dem Hause, kis padláska. *boh.* Hůrka.
Horkí, á, é, (*abs.* Horko) *adj. comp.* Horčegší, *superl.* nag-horčegší: amarus, acerbus, a, um: bitter, herb, streng, hantig: keserü, tsipös. *Syn.* ostrí, trpkí, ščiplawí *boh.* hořkí. *Prov.* Neni hoden sladkého, kdo neskusil horkého: dulcia non meruit, qui non gustavit amara: der ist keinen guten Tagen werth, der keine böse erlebt hat: nem érdemes az édesre, a' kinek keserüben nem voltt része. — 2) infelix, acerbus, miser, pauper: bitter, schmerzlich, leidig, unglücklich, arm, armselig, schädlich: keserü, szerentsétlen, szegény, ügye-fogyott. *Syn.* nesčastní, núdzní, utrápení. Horké geho Penáze! kdebi gich wzal: amara (infelix) eius pecunia! ubi illam accepisset? sein leidiges Geld! wo könnt ers hernehmen? keserü az ö pénze! hol venné (azt) szegény? 3) fervidus, calens, fervens, tis: hitzig, heiß: heves, forro. *Syn.* horúcí, wreli, *boh.* horkí. 4) calidus, warm, meleg. *Syn.* teplí, *boh.* horkí. Ge gim snad horko? fortasse cales? ihnen ist vielleicht zu warm? talán melege vagyon kegyelmednek? Horko mi ge: caleo, es ist mir warm, melegem vagyon.
† Horkí, á, é, (*abs.* Horko), *adj.* v. Horkí 3. et 4. Nris.
† Hořkí, á, é, (*abs.* Hořko), *adj. comp.* Horčegší, *superl.* neghorčegší: v. Horkí 1. Nro.
Horkis, u, m. species hordei maior et pulchrior: eine Art von Gersten, größere, und schönere: nagyobb magú, szebb termetü árpának neme.
Horknút, knul (kel) knem, V. I. *imp.* kni: amarescere, bitter (hantig) werden, meg-ke-se-

seredni, keserűvé lenni *boh.* hořknuti.

Hořknutí, á, n. amarulentia, amarescentia, ae, f. das Bitter werden, Hantig werden: meg-keseredés.

† Hořknúti, kl, knu *praes.* v. hořknúť.

Horko *adj. abs.* n. v. horkí.

Horko *adv.* amare, acerbe: bitter, streng, herb, hantig: keserűen, tsípőssen. *Syn.* ostre, trpko, ščiplawe. *boh.* horce. 2) ardenter, ferventer, fervide: hitzig, heiß: forrón, forróan, heven. *Syn.* horúco, wrele. *boh.* horce. 3) calide, warm, melegen. *Syn.* teple.

† hořko *adj. abs.* n. v. hořkí.

† horkokréwně *adv.* v. horkokrwně.

† horkokrewní, á, é, *adj.* v. horkokrwní.

† Horkokrewnosť, i, f. v. Horkokrwnosť.

Horkokrwně *adv.* cholerice, bilose: gallensüchtig, gallsüchtig: sárepésen, haragossan. *Syn.* penokrwně. 2) v. zláteničně.

Horkokrwní, á, é, *adj.* cholericus, a, um: gallensüchtig, gallsüchtig: sár-epés, sok epe sárral bövelkedö, haragos. *Syn.* penokrwní, hněwliwí *boh.* horkokrewní. 2) v. zláteniční.

Horkokrwnosť, i, f. cholera, ae, f. bilis, is, f. Gallsucht, Gallensucht: epe-sár. *Syn.* Penokrwnosť, Hněwliwosť *boh.* Horkokrewnosť. 2) v. Zlátenica, bílá, černá.

† Horkosť, i, f. v. Horkosť 2. Nro.

Horkosť, i, f. amarities, ei, amaritudo, dinis, f. acerbitas, tis, f. Bitterkeit, Hantigkeit, Herbe: keserűség. *Syn.* Horčiwosť, Ostrosť, Ščiplawosť, Trpkosť. *boh.* Hořkosť. 2) aestus, us, m. ardor, calor, fervor, is, m. die Hitze, meleg, melegség, hévség, meleghévség, forróság. *Syn.* Horko, Horúčosť, Pálčiwosť. *boh.* Horkosť. Se celí od Horkosti zapálení: caloribus aestuat *Col.* er ist stark erhitzt, ganz angezündet von der Hitze: igen nagy forróságban vagyon, igen heves.

† Hořkosť, i, f. v. Horkosť 1 Nro.

Horlení, á, n. v. Horliwosť.

Horliť, il, ím, V. I. *imp.* horli Za něčím: studiosum (cupidum) esse rei: sich sehr bemühen, begierig seyn: igen kivánni valamit, valami után sietozni, nagy indúlatosságimi (fel háborodottnak) lenni. 2) z někím: aemulari aliquem, cum aliquo zelare *August.* eifern, nacheifern, wetteifern: valakivel újat húzni, vetélkedni. 3) za někím: zelare, *August.* zelotypum esse: eifern, nacheifern, eifersüchtig seyn, in Ansehung einer Person, folglich sie sehr lieben: buzgón szeretni, szeretöét (feleségét) félteni. 4) indignari, irasci: zürnen, zornig (unwillig) seyn, sich entrüsten, sich ereifern: buzgonkodni haragudni, meg (fel) indulni. *Syn.* hněwať sa, rozpáliť sa. 5) horekowať.

Horliwe *adv.* studiose, zelose: eiferig, eifrig, begierig, inbrünstig, sorgfältig, sich sehr bemühend, mit Bemühung: szorgalmatossan, nagy szorgalmatossággal, nagyon iparkodva, buzgon. *Syn.* pilně, prahostiwe, túžebně, wrúcně, žádostiwe. 2) ardenter, fervide, nimis, vehementer: eiferig, eifrig, heftig, hitzig, inbrünstig: forrón, heven, égve, égő szeretettel. *Syn.* tuho, prewelice,

ce, welmi. 3) aemulatorie, cum aemulatione, invide, livide: eiferſüchtig, jaloux, neidiſch: vetélkedve, irígyül. *Syn.* zàwiſtňe. 4) cum nimia suspicione, zelotype: eiferſüchtig, zu argwöhniſch: buzgó szerelmüen, feleség féltve. 5) indignabunde, iracunde, irate: zornig, zornmüthig, unwillig, eiferig, eifrig, aufgebracht, brauſend: boszszonkodva, haragossan, mérgessen, keményen. *Syn.* hňewliwe, rozpáleňe, prchliwe.

horliwé *adv.* idem.

Horliwec, wca, m. aemulator, propugnator, zelator, is, m. aemulus, i. m. studiosus alicuius rei homo: Eiferer für etwas: vetélkedő társ, oltalmazó, pártfogó, valaki mellett hadakozó. *Syn.* Chranec, Ochranec. 2) zelotes, ae, m. Zelotypus, i, m. corrivalis, is, m. Eiferer, Eiferſüchtiger, der ſich z. B. in der Liebe niemanden vorziehen läßt: buzgó szerető, feleség féltő.

Horliwí, á, é, *adj.* studiosus, sedulus, cupidus, zelosus, a, um: eiferig, eifrig, ſorgfältig, ſich ſehr bemühend, begierig: szorgalmatos, buzgó, nagyon iparkodó. *Syn.* pilní, prahoſtiwí, túžební, wrúcní, žádoſtiwí. 2) ardens, fervens, vehemens, tis, fervidus, a, um: eiferig, eifrig, hitzig, heftig, inbrünſtig, égő, forró, heves. *Syn.* túhi. 3) aemulus, invidus, invidiosus, lividus: eiferſüchtig, jaloux, neidiſch: vetélkedő, irigykedő, irigy, valakit irigyül követő, *Syn.* záwiſtliwí, záwiſtní. Horliwím biť z ňekím: v. horliť z ňekím, et za ňekím. 4) nimis suspiciosus, Zelotypus: eiferſüchtig, zu argwöhniſch: buzgón szerető, szeretőét (feleségét) féltő. 5) indignabundus, iracundus, iratus: aufgebracht, brauſend, ereifert, eiferig, eifrig, unwillig, zornig: boszszonkodó, haragos, mérges. *Syn.* gedowití, hňewliwí, rozpálení, prchliwí.

Horliwica, i, f. zelotypa, zelivira, ae, f. *Tertull.* eine Eiferſüchtige: urát (szeretőét) féltő aszszony.

Horliwosť, i, f. studium, i, n. impetus animi, aestus, zelus, ardor, fervor, cupiditas: der Eifer, heftige Bemühung, Begierde, Heftigkeit, der Inbrunſt: szorgalmatosság, szorgalmatoskodás, valamin való iparkodás, buzgóság, forróság, felettébb-való kivánság, hévség, lelki indulat, vágyódás. *Syn.* Horleňí, Pilnosť, Prahoſtiwosť, Tužebnosť, Žádoſtiwosť. *Prov.* Horliwosť činí Skutek dokladní: zelus perficit opus, Eifer macht das Werk vollkommen, a' buzgóság tészi tekélletessé a' tselekedetet. 2) aemulatio, zelus *Vitruv. Prudent.* Eifer wegen etwas, Eiferſucht, Eiferſüchtigkeit, Jalouſie, Neid, Nacheiferung, da man ſich nicht übertreffen laſſen will: vetélkedés, irigységből való követése valakinek, versengés. *Syn.* Zawiſtliwosť Záwiſtnosť. 3) suspicio nimia, zelotypia, ae, f. Eiferſucht, zu großer Verdacht: buzgó szerelem, szerető (feleség) féltés. 4) indignatio vehemens iracundia, ira, ae, f. aestus, furor: der Eifer, heftiger Unwillen, das Brauſen, Zürnen, die Hitze, Ereiferung: boszszonkodás, boszszúság, méreg, mérgelődés, mód nélkül való harag. *Syn.* Hňew,

Hňewliwost, Prchliwost. 5) v. Horekowáňi.

Horňá, neg, f. v. Horárka.

Horňáččin, a, e, *adj. poss.* ex seq.

Horňáčka, i, f. montana, monticola *fem.* Gebirgsbewohnerinn, havason (hegyen) lakó asszony. *Syn.* Horačka. *Aliud est* Zahoráčka.

Horňácki *adv.* more montanorum (monticolarum), nach Art der Gebirgsbewohner, hegyenlakó modon, havason lakók módgyára. *Syn.* pohorňácki.

Horňácki, á, é, *adj.* montanisticus, montanus, a, um; montigenas (monticolas, montanos) adtinens: die Gebirgsbewohner betreffend, havason lakókat (hegyen születetteket) illető.

Horňák, a, m. alpinus, inalpinus, montanus, i, m. montanista, monticola, montigena, ae, m. Gebirgsbewohner, havason lakó, hegyen lakó, hegyen született-ember. *Syn.* Horák, Wrchňák, horňí Člowek. *Pl. Nom.* Horňáci, *gen.* kow: inalpini, montanistae etc. die Gebirgsbewohner, havason lakók. *Pár. Páp.*

Horňákow, a, e, *adj. poss.* montani, monticolae: dem Gebirgsbewohner gehörig, havason lakóé, hegyen született emberé.

Hornatí, á, é, *adj.* montanus, montosus, montuosus, a, um: bergicht, gebirgig: voll Gebirge: havasi, hegyi, havasos, halmos, hegyes. *Syn* wrchnatí, wrchowí.

Horní, ného, m. *a*) nad Horami, Hági: v. Horár. 2) nad Wiňicami, nad Winohradmi: praefectus viniferorum, magister montium: Bergmeister über die Weinberge: szőlő-hegy megyer. [illegible] Pereg, Peregmagster. 3) nad Baňami: urburarius, magister metallicus: Bergmeister über Erzberge: bányamester. *boh.* Urbarík.

Horňí, ného, m. idem. 2) v. Wrchňí.

horni, á, é, *adj.* alpinus, montanus, a, um; in montibus reperibilis, e: gebirgisch, gebirgig, auf den Bergen (auf dem Gebirge) befindlich: havasi, hegyeken (hegyekben lévő. *Syn.* horňí. Horní [illegible] wec: corvus montanus, Gebirgsrabe, der Scheller: havasi (hegyeken lakó) varjú. — Horní Pes: v. Horáček. Horní (s Horách) Sňeh: alpinae nives, der Bergschnee, Gebirgschnee: havasi hó, hó a' hegyeken. — Horní Stehlík: spinus montanus, Fringilla monti fringilla Linn. Bergfink, hegyi tengelitz. Horňá (lesňá) Myš: mus alpinus, Arctomys marmota *Linn.* das Murmelthier, havasi egér. Horné Zelé: herba alpina, Alpenkraut, [illegible] das auf den Alpen wächst: havas fü. Horné Owce: alpinae pecudes (oves), Bergschafe, havason tartott juhok. 2) alpinus, inalpinus, a, um: in Gebirge (in den Alpen) wohnend: havason lakó. Horní Člowek: v. Horňák.

† horňí *adj. omn. gen.* idem 2) v. seq.

Horňí, á, é, *adj. comp.* horňegší, *superl.* naghorňegší: supernus, superus, supremus, a, um; superior (inter duos), ris, *Com.* obere, felsőbb. *Item etiam* hořeňí, hořegší. Horňí konec Dedini: superior pagi finis, das obere Ende des Dorfes, a' falunak felsőbb vége.

Horné Ponebí: contiguum

superior, tabulatum superius: der obere Stock, emelet, felsöbb padlás. Nagbornegsſí, i. e. nagwiſſí: supremus, oberste, leg-föbb, leg-felsöbb. 2) v. horní.

orníčka, i, f. magistra montana, Bergmeisterinn, hegy mesterné. Syn. Perečka, Peregčka, Peregmagsterka.

ornicki adv. more magistri montani, bergmeisterisch, hegymester-módgyára.

orničkí, á, é, adj. magistros montanos adtinens, die Bergmeister betreffend, hegy-mestereket illető. Syn. perečkí, peregčkí, peregmagsterſkí.

ornictwí, á, n. officium magistri (praefectura) montium, Bergmeisterschaft, Bergmeisterei: hegy mesterség. vulg. Peregmagsterſtwo, Peregſtwo.

orník, a, m. v. Horní. 2) w kartách: v. Filek. 3) boh. v. Hawár.

orníkow, a, e, adj. poss. magistri montani, dem Bergmeister gehörig, hegy-mesteré. vulg. peregow, peregmagstrow.

orowání, á, n. pruritus caballae, adpetitio coitus, das Rossen, Hengsten, Begattungstrieb der Stuten, Brunst, Brunst: sárlás. ménló után nyerités.

orowat ſa, rowal ſa, rugem ſa, V. I. imp. rug ſa: equire (equio, is) Plin. H. N. adpetere coitum, venerem adpetere (de caballa, equa): roſſen, von Stuten, wenn sie zum Hengste wollen, hengsten, brunsten, in der Brunst seyn: mén lovat kivánni, mén ló után járni (nyeríteni) sárlani.

orſení, á, é, p. c. irritatus, commotus, a, um: geärgert, erzürnt, zornig gemacht: boszszontatott, búsittatott, haragra gerjesztetett. Syn. hněwaní, nahněwaní. 2) offensus (vulg. scandalisatus): geärgert, botránkoztatott. Syn. pohorſení.

Horſení, á, n. irritatio, irae alicuius commotio: das Aergern, Zornigmachen, Erzürnen: boszszontás, búsitás, haragra gyerjesztés. Syn. Hněwání, Nahněwání. 2) ira, indignatio, stomachus, i, m. das Aergerniß, der Zorn, Unwille: boszszonkodás, harag. Syn. Hněw. 3) malum exemplum, scandalum, offendiculum, offensio, vulg. scandalisatio: das Aergerniß, der Anstoß, böses Beispiel, das Aergernißgeben: botránkoztatás. Syn. Pohorſení, Pohorſowání.

Horſí, á, é, comp. ex zlí: peior, deterior, vilior, is: böser, ärger, schlimmer, schlechter: roszszabb, alább való. Syn. podlegſí. Prov. Horſí od kata (od Čerta): carnifice immanior, über den Scharfrichter grausam; ärger, als der Teufel: hóhérnál-is kegyetlenebb.

Horſit, il, ím, V. I. imp. horſí: irritare, iram alicuius movere, stomachum alicui movere: ärgern, erzürnen, zornig machen, aufbringen, Zorn (Unwille) machen, verursachen: boszszontani, haragra gerjeszteni (inditani), meg-haragítani valakit. Syn. hněwat, na hněwat, rozhněwat. Nekoho na Smrt (do Smrti, na Nemoc, do Nemoci) horſit: iracundia movenda alicui mortem (morbum) accelerare: einen zu Tode, oder krank ärgernen: valakinek haraggal halált, betegséget okozni. 2) offendere aliquem, esse offensioni (scandalo, offendiculo) alicui: ärgern, Anstoß (Aergerniß)

niß) geben; valakit botránkoztatni. *Syn.* pohorſiť, Pohorſení činiť (dáwať), pohorſowať. *II. rec.* horſiť ſa: indignari, irasci, stomachari: ſich ärgern, ſich ereifern, ſich erzürnen, aufgebracht werden, brauſen: haragudni, meg-mérgelödni. *Syn.* hněwať (nahněwať, rozhněwať) ſa. 2) offendi re, scandalum accipere (pati) *vulg.* scandalisari: Aergerniß nehmen, ſich ärgern: megbotránkozni. *Syn.* pohorſiť ſa.

Horſíwáňí, á, n. *Nom. Verb. ex seq.*

horſíwať, al, ám, *freq. ex* horſiť ſa.

horſiwe *adv.* irate, stomachose, cum indignatione: ärgerlich, zornig, unwillig: boszszonkodva, haragossan. *Syn.* hněwliwe. 2) moleste: ingrate, odiose, graviter: ärgerlich, beleidigend, verdrießlich: boszszontva. *Syn.* neprigemňe, nepriležiťe, obťažňe, ťažko. 3) cum offensione aliorum, scandalose: ärgerlich, anſtößig: botránkozva, botránkoztatva. *Syn.* pohorſiwe. 4) male, improbe: ärgerlich, ſchlecht, böſe: roszszúl: istentelenül. *Syn.* bezbožňe, zle.

horſiwí, á, é, *adj.* molestus, ingratus, odiosus, a, um: gravis, e: ärgerlich, Verdruß machend: boszszontó. *Syn.* neprigemní, nepriležití, mrzutí, obťažní, ťažkí. To mi ge horſiwé: est mihi molestum, aegre (moleste) fero: es iſt mir ärgerlich, ez boszszont engemet: 2) iracundus, ad iram proclivis: ärgerlich, leicht ſich erzürnend: haragos, könnyen haragra fakadó. *Syn.* hněwliwí. 3) iratus, stomachosus: ärgerlich, zornig: haragos, boszszonkodó. *Syn.* nahněwaní. 4) offendens alios, scandalosus: ärgerlich, anſtößig; botránkozó, botránkoztató. *Syn.* pohorſiwí. 5) malus, improbus: ärgerlich, gottlos, böſe: rossz, istentelen. *Syn.* bezbožní, mrcha, zlí.

† horúcí, *adj. omn. gen.* idem

horúcí, á, é, (*abs.* horúc) *adj.* ardens, flagrans, aestuans, tis, calidus, fervidus, a, um: brennend, heiß: égő, forró, meleg. *Syn.* wrelí, teplí. *boh.* horící, et horúcí.

Horúcá Nemoc: v. Horúčka.

Horúčka, i, f. calida febris, hitziges Fieber, forró betegség, forróság. *Syn.* Horúcá Nemoc (Hodonka) Slawňica, Slawňice.

† Horúčnosť, i, f. v. Horúčosť

horúco *adv.* ardenter, ferventer, fervide, calide: heiß, hitzig, brennend: forrón, melegen, heven. *Syn.* wrele, teple.

Horúčosť (Slunka), i, f. aestus, us, m. ardor, calor, fervor, is, m die Hitze (der Sonne), forróság, hévség, melegség. Wedro, Horúčnosť.

Horwát, a, m. Croata, ae, m. Illyrus, i, m. ein Croat, Horvát.

horwátčin, a, e, *adj. poss.* Croatae *fem.* Illyrae: der Croatinn gehörig, Horvát asszonyé, Horvátnéé.

Horwátka, i, f. Croata *fem.* Illyra: die Croatinn, Horvát asszony, Horvátné.

horwátow, a, e, *adj. poss.* Croatae, dem Croate gehörig, horváté.

horwatſki *adv.* croatice, illyrice: croatiſch, horvátúl. *Syn.* pohorwatſki.

horwatſkí, á, é, *adj.* croaticus, illyricus, a, um; croatas adtinens: croatiſch, horváti, horvát országi. Horwatſká

Zem:

Zem: Croatia, Illyria, Illyricum: die Croatien, Horvát ország.
osa! hosasa! *interj.* v. hopsa.
Hosciňec, ňca, m. v. Host'inec.
ospoda, i, f. hospitium, diversorium, diverticulum, i, n. die Herberge, Einkehrung, Aufenthalt, das Quartier: szállás. *Syn.* Bidleňí, Bidlo, Bíwáňí. Na gedneg Hospode bíwáme. Spolu máme Hospodu: cum eo mihi est hospitium, ich habe mit ihm eine gewöhnliche Herberge, Einkehr, wir logiren mit einander in einem Quartier: véle lakom, egy szállásunk vagyon. Hospodu (*vulg.* Hospodow) bíwat: diversari, herbergen, als Gast wo logiren: szálláson lenni. 2) Hoferstwí. 3) *boh.* v. Host'inec.
ospodár, a, m. hospes, itis, m. Oeconomus, i, m. der Wirth im Hause, ein Wirthschafter: gazda (szántó-vető) ember. *vulg.* Gazda *boh.* Hospodář. Dobrí Hospodár: bonus aeconomus, diligens in re familiari, adtentus ad rem aeconomicam: guter Wirth, jó (szorgalmatos) gazda. 2) dominus domus (aedium), Wirth, Herr vom Hause Hausherr, Hauswirth: háznak úra, házi gazda. 3) pater familias (familiae), herus: Wirth, Hausvater: tselédes gazda. 4) administrator rei familiaris, aeconomus: Wirthschaftsverwalter, gazdálkodó, gazdaságra vigyázó. *boh.* Hospodářskí.
Hospodář, e, m. idem per 3 Nros. 4) v. Host'inskí. 5) Newestek. 6) v. Serha.
ospodárčin, a, e, *adj. poss.* ex Hospodárka *boh.* Hospodiňin.
ospodáreňí, i, n. administratio rei familiaris, oeconomia, ae, f. das Wirthschaften, gazdálkodás. *Syn.* Hospodárstwí. *vulg.* Gazdowáňí.
† Hospodařeňí, n. idem.
Hospodaríček, čka, m. *dem.* ex Hospodárik. *vulg.* Gazdíček.
† Hospodaříček, čka, m. *dem.* ex Hospodařík.
hospodaríčkow, a, e, *adj. poss.* ex Hospodaříček. *vulg.* gazdíčkow, *boh.* hospodaříčků, et ůw.
Hospodárik, a, m. lar, is, m. numen domesticum: Hausgott (bei den Alten), nach dem Begriffe des abergläubischen Volkes, ein kleiner Geist, den man gut pflegen muß, um Wohlthaten von ihm zu empfangen: házi isten. *Pl. Nom.* Hospodárici, *gen.* ríkow: v. domowí Bozi. 2) *dem.* ex Hospodár. *vulg.* Gazdík.
† Hospodářík, a, m. v. idem.
hospodárit, il, ím, V. I. *imp.* dar: administrare (curare) rem familiarem, aeconomiam ducere *vulg.* aeconomisare: wirthschaften, gazdálkodni, gazdaságot folytatni. *vulg.* gazdowat. Gako budeš hospodárit, tak ti budem gesťi warit: na Poludňa Sosowicu, a na Wečer Kiselicu.
† hospodařiti, il, ím *praes.* idem.
Hospodárka, i, f. hospes, itis, f. hospita, aeconoma, ae, f. die Wirthinn, Wirthschafterinn: gazda aszszony. *vulg.* Gazdina, *boh.* Hospodiňe. 2) domina domus, Wirthinn, Hauswirthinn, Hausfrau, Frau vom Hause: ház aszszonya. 3) mater familias (familiae), hera: Wirthinn, Hausfrau, Hausmutter: tselédes aszszony. *Syn.* čeladná Matka. *Prov.* Gaká Hospodárka, takowá kucharka: qualis hera, talis pedissequa: wie die Frau, so die Magd: a'

a' másodás a' gazdaszszonya, ollyan a' szolgálója. 4) administra rei familiaris, aeconoma: Haushälterinn, gazdaszszony. *boh.* Hospodiňe.

hospodárňe *adv.* aeconomice, frugaliter, parce, parsimonialiter: wirthlich, wirthschaftlich.: gazdálkodva, takarékosan. *Syn.* hospodárski, *vulg.* ǵazdowski, poǵazdowski. *boh* hospodářski.

hospodární, *á, é, adj.* frugalis, aeconomicus, parcus, a, um: wirthlich, wirthschaftlich: gazdálkodó, takarékos. *Syn.* hospodárskí *vulg.* ǵazdowskí. *boh.* hospodářskí.

Hospodárnosť, i, f. frugalitas, tis, f. parsimonia, ae, f. die Wirthlichkeit, Wirthschaftlichkeit: gazdálkodás, takarékosság.

hospodárow, *a, e, adj. poss.* patris familias, aeconomi, hospitis, heri: dem Wirthe gehörig, gazdáé, gazda-emberé, tselédes gazdáé. *vulg.* ǵazdow.

† Hospodářskí, ého, m. v. Hospodár 4 Nro.

hospodárski *adv.* v. hospodárňe.

hospodárskí, *á, é, adj.* v. hospodární. 2) aeconomicus, a, um: die Wirthschaft betreffend, gazdasághoz-való. Hospodárské kňihi: libri aeconomici, Wirthschaftbücher, gazdaságrol (majorságrol, majorkodásról) való könyvek.

† hospodářski *adv.* v. hospodárňe.

† hospodárskí, *á, é, adj.* v. hospodárskí.

Hospodárstwí, *á*, n. res familiaris (domestica), aeconomia: die Wirthschat, das Hauswesen: gazdaság. *vulg.* Ǵazdowstwo. Hospodárstwí a Opatrowáňí Domu zanebať: rem familiarem negligere, das Hauswesen (die Wirthschaft) vernachlässigen, auser Acht setzen, al.. verthun: a' gazdaságra nem ü.. gyázni. 2) administratio r.. familiaris (domesticae) *vulg.* aeconomisatio: die Wirthschaft Haushaltung: gazdalkodás, majorkodás. 3) frugalitas, diligentia, parsimonia, ae, f. Wirthschaft, Wirthlichkeit, Wirthschaftlichkeit: gazdálkodás, takarékosság. *Syn.* Hospodárnosť.

† Hospodářstwí, n. idem.

† Hospodin, *a*, m. i. e. Pán Boh: Dominus Deus, Jehova: Gott der Herr, Úr Isten 2) Hospodár per 3 Nros.

† Hospodiňe, f. v. Hospodá.. per 4 Nros.

Hospodník, *a*, m. wogenski designator diversoriorum, curator hospitiorum *vulg.* Furirius: ein Fürier, Quartiermeister: fullér, kvartély hiszétö mester, kvartélymester. *Syn.* Furír, Kwartírmajster. *boh.* Qwartírmistr.

† Hospodskí, ého, m. v. Ho.. stinskí.

Hosť, *a*, m. hospes, itis, m. diversor, is, m. peregrinus, i, m. advena, ae, m. der Gast, ein Fremder: vendég, meg-szálló. Záhogní Hosť: adventor, Ankommender, hozzánk jövö vendég, jövevény. mužská Osoba: hospes, conviva, ae, m. epulator, is, m. Gast bei Tische, Schmauser, zur Mahlzeit gehörig: vendég. *Syn.* Hodowník. *Prov.* Hosť a Riba na tretí Deň smrdá: post tres saepe dies piscis vilescit et hospes: nach drei Tagen Fisch und Gast ist oft eine Ueberlast: a' hal, és vendég harmadik napra büdös kran nem tetszik. Nezwaný

Ho..

Hosť'ow pod Stol ſádzagú: retro sedet ianuam, non invitatus ad aulam. Assideat valvae non invitatus honeste. Non invitatus hospes minime est gratus: ungeladene Gäſte ſetzt man hinter die Thüre. Ungeladener Gaſt gehöret hinter die Thüre; hivatlan vendégnek ajtó megett helye. 3) ženſká Oſoba: conviva, hospes *fem.* epulatrix, icis, f. die Gaſtfrau, Schmauſerinn, ein Frauenzimmer zur Mahlzeit gehörig: vendégné, vendég asszony. *Syn.* Hodowňica *boh.* Hodowňice.

-ſtačan, a, m. v. Hoſtakár.

-ſtačančin, a, e, *adj. poss.* v. hoſtakárčin.

-ſtačanka, i, f. v. Hoſtakárka.

-ſtačanow, a, e, *adj. poss.* v. hoſtakárow.

-ſtacký, á, é, *adj.* suburbanus, a, um: vorſtädtiſch, hostáti, városon kivül-való, város videki.

-ſtačňiččin, a, e, *adj. poss.* v. hoſtakárčin.

-ſtačňička, i, f. v. hoſtakárka.

-ſtačňicky, *adv.* v. hoſtakárſky.

-ſtačňický, á, é, *adj.* v. hoſtakárſký.

-ſtačňictwí, á, n. v. Hoſtakárſtwí.

-ſtačňík, a, m. v. Hoſtakár.

-ſtačňíkow, a, e, *adj. poss.* v. hoſtakárow.

-ſtačňíkowáňí, á, n. v. Hoſtakáreňí.

-ſtačňíkowal, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: v. hoſtakárik.

-ſták, u, m. suburbium *Cic.* suburbanum, i. n. suburbana, orum, n. pl. die Vorſtadt, hóstád, hóstát, külsö város. *Syn.* Předmeſtí. 2) locus (fundus) inquilinaris: Häusler-grund, -boden: zsellér hely.

-ſtakár, a, m. suburbanus, i, m. Vorſtädter, külsö városban lakó, hostátos (hostáti, hostáton lakozó) ember, polgár. *Syn.* Hoſtačan, Hoſtačňík, Předmeſťan Předmeſtňík. 2) v. Domkár, Hofer.

hoſtakárčin, a, e, *adj. poss.* suburbanae *fem.* der Vorſtädterinn gehörig, külsö városban lakó aszszonyé. *Syn.* hoſtačančin, hoſtačňiččin, předmeſťančin, předmeſtňiččin. 2) v. domkárčin, hoferčin.

Hoſtakáreňí, á, n. v. Hoſtakárſtwo.

hoſtakárik, il, im, V. I. *imp.* kar: suburbanum esse, in suburbio habitare: ein Vorſtädter ſeyn, in der Vorſtadt logiren, wohnen: külsö városban lakni. 2) v. domkárik, hoferik.

Hoſtakárka, i, f. suburbana *fem.* die Vorſtädterinn, külsö városban lakó (hostáti, hostátos) aszszony. *Syn.* Hoſtačanka, Hoſtačňička. 2) v. Domkárka, Hoferka.

hoſtakárow, a, e, *adj. poss.* suburbani, dem Vorſtädter gehörig, hostáton (külsö-városban, városon kivül) lakóé. *Syn.* hoſtačanow, hoſtačňíkow, předmeſťanow, předmeſtňíkow. 2) v. domkárow, hoferow.

hoſtakárſky *adv.* more suburbano, vorſtädtiſch, vorſtadtmäßig: hostátossan, hostáti módon, városon kivül lakók módgyára. *Syn.* hoſtačňicky, předmeſťanſky. 2) v. domkárſky, hoferſky.

hoſtakárſký, á, é, *adj.* suburbanos adtinens, die Vorſtädter betreffend, hostáti (városon kivül lakó) embereket illetö. 2) v. domkárſký, hoferſký.

Hoſtakárſtwí, á, n. surburbanitas, tis, f. *Cic.* Vorſtädtersſtelle, hostáti állapot. 2) v. Domkárſtwí, Hoferſtwí.

Hostakárstwo, a, n. *collect.* homines suburbani, die Vorstädter, Leute in der Vorstadt: városon kivül (hostáton) lakó emberek, hostátiak.

hostcowí, á, é, *adj.* arthriticus *Cic.* a, um: gichtisch, mit der Gicht behaftet: köszvényes. *boh.* dnawí. Hostcowá Zelina: v. Bukwica.

Hostec, stcu, n. arthritis, idis, f. *Vitruv. Cic.* arthrisis, is, f. *Pruden.* arthritis vaga, morbus articularis: Gliederkrankheit, das Reisen in Gliedern, die Gicht: köszvény, bujdosó köszvény a' tagokban *Par. Páp.*

hostení, á, é, *p. c.* convivio exceptus, a, um: bewirthet, vendégeltetett.

Hostení, á, n. hospitum exceptio, praebitio cibi et potus (victus): Bewirthung, Bedienung: vendégek jó tartása. *Vulg.* Traktowání. 2) v. Hostína.

Hosteňica, i, f. hospitale, is, n. contubernium, cubiculum hospitale, hospitum, pro hospitibus: die Gaststube, das Gastzimmer, vendég szoba. *Syn.* hostínská (pre Hostow) obecná Swetlica (Izba) Hostiňica. *boh.* Hosteňice, Hostinice, hostinskí Pokog.

† Hosteňice, f. idem.

† Hostia, i, f. v. Oplatek.

Hostina, i, f. convivium *Cic.* epulum, i, n. epulae, arum, f. pl. epulatio, convivatio, nis, f. der Schmaus, das Mahl, Gastmahl, Tractament, die Mahlzeit, Gasterei: vendégség, lakodalom, lakozás. *Syn.* Hodi, Hodowání, Hostinka. *vulg.* Trakta, *boh.* Kwas, kwaseňí. *Prov.* Keď si na Hostiňe, Hubu nechag w Mlíňe. Keď sedíš pri Gedle (Stole), Hubu nech nem[...] dum convivaris, caveas, [...] multa loquaris: wenn die [...] pfeife voll ist, so kärret sie: [...] dön ülsz az asztalnál, [...] ne kotyogjál.

Hostínec, nca, m. diversori[...] i, n. caupona, taberna meri[...] ria, ae, f. das Wirthshaus, [...] dég-fogadó (ház) korts[...] ház, tsapház. *Syn.* Hostin[...] Dom, Šenk, obecná Ho[...] da, Krčma *boh.* Ho[...] Hostínec pri Silňici (pri [...] ste), diverticulum. [...] wirthshaus, út mellett [...] szállás, fogadó.

Hostiňica, i, f. v. Hosteňi[...]

† Hostiňice, f. idem.

Hostinka, i, f. *dem.* ex H[...] stina.

Hostinkár, a, m. v. Hodow[...] 2. Nro.

hostinkárčin, a, e, *adj.* p[...] v. hodowňičin.

Hostinkáreňí, á, n. v. Hod[...] wáňí.

hostinkárik, il, ím V. I. [...] kar: v. hodowak.

Hostínská, keg, f. copa, [...] ponaria, ae, f. diversitrix, [...] f. die Wirthinn, vendég-fo[...] dósné; vendég-fogadó-a[...] szony, kortsmárosné, tsap[...] né, tsaplárosné. *Syn.* [...] márka, Šenkárka. *vulg.* T[...] tírka.

Hostinskí, kého, m. hospes, [...] m. diversitor, receptator, [...] m. caupo, nis, m. der [...] Gastwirth, Schenkwirth: [...] dég-fogadós, kortsom[...] tsapláros, tsaplár. *Syn.* [...] már, Šenkár. *vulg.* T[...] *boh.* Hospodář, Hospod[...]

hostinskí, *adv.* cauponum (di[...] versitorum) more, [...] thisch, vendég-fogadó [...] *Syn.* pohostinskí.

[Ho]ſtinſký, á, é, adj. hospites [a]dtinens, die Gäste betreffend: vendégeknek való, vendégi. Syn. Hoſtowſký. Hoſtinſká Jzba, Swetlica: v. Hoſtenica. Hoſtinſká Počta (prwně Přjpigáňj, Přjpjti): exenium, exenia, orum, pl. n. der Willkommen, das Gastgeschenk: vendég ajándék, vendég üdvözlés (köszöntés). 2) convivalis Liv. epularis, e: die Gasterei betreffend, dahin gehörig: vendégségi, vendégséghez (vendégléshez) - való. Syn. Hoſtowſký. 3) cauponem (diversitorem, hospitem) adtinens: den Gastwirth betreffend, vendég-fogadósi, vendég-fogadóst illető.

Hoſtinſtwj, n. v. Hoſteňi.

[Ho]ſtinſtwj, á, n. munus cauponis (hospitis, diversitoris), cauponatus, diversoriatus, us, m. die Wirthsstelle Gastwirthsstelle: vendég-fogadósság. Syn. Krčmářſtwj, Šenkářſtwj. vulg. Trakteřſtwj.

[Ho]ſtiſlaw, a, m. nomen propr. viri, ein Mannsname, férjfinév.

[Ho]ſtiſlawow, a, e, adj. poss. ex praec.

Hoſtiſlawů, et ůw, owa, owo, idem.

[Ho]ſtit, il, jm, V. I. imp. Hoſt: [da]re alicui cibum et potum, excipere quempiam convivio (epulis): bewirthen, bedienen: valakit meg-vendégelni, jól tartani, nékie enni inni valót adni. vulg. traktowat. II. rec. [h]oſtit ſa: convivari Cic. comessari, epulari: eine Gasterei halten, in Gesellschaft mehrerer speisen, schmausen, mit einander schmausen: lakozni, vendégeskedni, dobzodni. Syn. Hodowat, Hodi (Hoſtinu) držat, hoſtinkárit. vulg. traktowat ſa.

Hoſtitel, a, m. convivator, is, m. Liv. der ein Gastmahl anstellt, meg-vendégelö, vendégség adó (tartó).

Hoſtjwáňj, á, n. Nom. Verb. ex seq.

Hoſtjwat, al, am: freq. ex Hoſtit. II. rec. hoſtjwat ſa: freq. ex hoſtit ſa.

Hoſtiwjt, a, m. Hostivitus, postremus paganus Princeps Bohemorum: Hostiwit, der letzte heidnische Herzog in Böhmen: Hosztivitus, Tsehek utólsó pogány Hertzegje.

Hoſtow, a, e, adj. poss. hospitis, convivae, epulatoris; dem Gaste (Schmauser) gehörig: vendégé. Syn. Hodowňjkow. 2) convivae fem. epulatricis: der Gastfrau (Schmauserinn) gehörig: vendégnéé. Syn. Hodowňičin.

Hoſtowſký, á, é, adj. v. Hoſtinſký 1. et 2. Nris.

Hot! interj. dextrorsum! rechtshin! töled. Syn. Hota. vulg. Hegta, Hoto.

Hota! idem.

* Hoto! idem.

† Hotow, a, o, adj. abs. v. Hotowý.

Hotowo, adv. parate, prompte, expedite: fertig, bereit: készen. Syn. pohotowe, napohotowe. Zbroġ, a Koňe hotowe mat, držat: expedire arma et equos: das Gewehr und Pferde in Bereitschaft halten: a' fegyvereket, és a' lovakot el-késziteni, készen tartani.

† Hotowé, adv. idem.

Hotowený, á, é, p. c. paratus, praeparatus, apparatus, a, um: bereitet, bereit gemacht: késztetett, készűltt. Syn. chiſtaný, pri-

prichistaní, pristrogowaní, strogení.

Hotoweňí, á, n. paratio, praeparatio, apparatio, expeditio, nis, f. Bereitung, Verfertigung: készítés, készülés, készület. *Syn.* Chistáňí, Pristrogeňí, Pristrogowáňí, Strogeňí.

Hotowí, á, é (*abs.* hotowo) *adj.* paratus, promtus, a, um: bereit, fertig, willig zu etwas: kész: *Syn.* chitrí, poruční. K Službám hotowí: ad obsequia paratus, promtus: zum Aufwarten (Dienen) bereit, dienstfertig, dienstwillig: szolgálatra kész. 2) absolutus, paratus, elaboratus, expeditus: bereit, fertig, verfertigt: kész. *Syn.* prichistaní, zhotowení. Hotowé su uš Čižmi mogé? suntne iam parati cothurni mei? meine Tschischmen sind schon fertig? készé már a' tsizsmám? 3) praesens, efficax, certus, praesentaneus: wirksam, zuverlässig, augenscheinlich, offenbar: bizonyos, hathatós. *Syn.* istí, účinliwí, skuteční. Hotowí Jed: praesens venenum, ein schaltes Gift, hathatós méreg. Hotowá Pomoc: praesens auxilium. zuverlässige Hilfe, hathatós segétség. Lest hotowá: insidiae praesentes *Cic.* augenscheinliche (offenbare) List: bizonyos les-hányás. 4) praesens, numeratus: bar, baar, in klingender Münze: kész, kész pénzben való konyó. Hotowé Peňáze: pecunia praesens (numerata), numeratum: baares Geld, kész pénz. Hotowími Peňázi (w Hotowosťi) platiť: wipláčať, zaplatiť: solvere pecunia praesente (numerata numerato), praesentem pecuniam solvere: bar (mit baaren Gelde) bezahlen: kész pénzel fizetni.

Hotowiť, il, ím, V. I. *imp.* tow: parare, apparare, praeparare: bereiten, verfertigen: készíteni, el (meg) készíteni. *Syn.* chistáť, strogiť. *II. rec.* hotowiť se: parare se, parari, expediri: sich bereiten (bereit machen): készülni. *Syn.* chistať sa, strogiť sa. K Cestě sa hotowiť, i. e. na Cestu sa chístať. *vulg.* pakowať: colligere vasa, convasare: aufpacken, sich reisefertig machen: egygyet mást egybe (fel) szedni, öszve rakni, útra készülni. *vulg.* pakolni.

Hotowosť, i, f. promtitudinis, f. promta facultas, promtus (paratus, expeditus) animus: Fertigkeit, Geneigtheit zu etwas: készség, valamihez való kedv. 2) na (w) Hotowosťi mať: numeratum (pecuniam numeratam, praesentem) habere; bar haben, kész (készpénzben) vasolt pénzének lenni. W (na) Hotowosťi zanechať: in numerato relinquere, bar hinterlassen, kész pénzben hagyni. W Hotowosťi wíplatiť: v. Hotowími platiť, sub hotowí 4 nro.

Hotta! v. Hota.

Howádečko, a, n. *dem.* ex Howádko.

† Howadí, *adj. omn. gen.* v. seq.

Howadí, á, é, *adj.* bubulus, a, um: rindern, vom Rind: baromi, marhai, marhához való barmos, marhás. *vulg.* howadzí *boh.* howadé et howězí. Howadí Nos, i. e. Howadá Huba: rostrum, proboscis, promuscis: Rüssel, barom orra (szája.) Howadá Pečeně: assum bubulum, der Rinderbraten, marha petsenye (sült). Howadé Maso: v. Howadina.

Ho-

Howadina, i, f. caro bubula (bubulina), das Rindfleisch, marha (tehén) hus. *Syn.* Howadé Maso. *vulg.* Howadzina, *boh.* Howězina.

Howádko, a, n. *dem.* ex Howado: pecusculum, i. n. bestiola, ae, f. das Thierchen, barmotska, állatotska.

Howadňe, *adv.* v. Howadski.

Howadňí *adj. omn gen.* v. seq.

Howadňí, á, é, *adj.* pecora (bruta) adtinens, pecuarius, a, um: die Rinder (das Vieh) betreffend: barmokat (marhákat) illetö. Howadňá Mucha: v. Howadňica. 2) v. Howadski.

Howadňica, i, f. tabanus, i, m. die Vieh-Breme, ein Insekt: bögöly, barom kergetö (maró) bogár. *Syn.* Howadňá Mucha, *boh.* Kaupkonski, v. seq.

Howadňice, f. idem.

Howadnosť, i, f. v. Howadstwí.

Howado, a, n. animal, is, n. das Thier jedes lebendige Geschöpf: élö állat. *Syn.* Ziwočich. 2) bestia, bellua, ae, f. brutum, i, n. Thier, ein unvernünftiges (wildes) Thier: fene vad állat. 3) pecus, oris, n. et udis, f. brutum pecus: das Vieh, ein einzelnes Stück: barom, marha. *Syn.* Lichwa, Staték. Krmné Howado: animal altile, Mastvieh, hízó (hizlalt) marha. Sprážné (pracné, pracowité, ťažné, zásprážné) Howado: pecus iugale, iumentum: das Lastvieh, Lastthier, Tragthier: jármos (igás, vonó) marha. *contemtive de homine:* pecus, brutum, bellua, bestia: Thier, Vieh, ein Schimpfwort gegen Menschen: barom, marha, fene-vad, emberekröl tsúfolódás képen. Ti Howado! Ge celé Howado: etc.

Howadski, *adv.* belluine, pecorine, bestialiter, brutaliter, brute, more pecudum (bestiarum): viehisch, viehischer weise: barom módon, barómúl, barmul. *Syn.* Howadňe, pohowadski.

Howadskí, á, é, *adj.* belluinus, brutus, pecuinus, a, um; brutalis, bestialis, e: viehisch, baromi. *Syn.* Howadní (-ňí.)

Howadstwí, á, n. brutalitas, bestialitas, tis, f. modus brutalis: viehische Art, baromi mód, baromság.

* Howadstwo, a, n. idem.

* Howadzí, á, é, *adj.* v. Howadí.

* Howadzina, i, f. v. Howadina.

Howeňí, á, n. indulgentia, conniventia, ae, f. die Nachsicht, Nachsehung, das Nachsehen, Nachsichthaben: el-halgatás, el-nézés, meg-engedés. *Syn.* How, Pohoweňí, Powolnosť, Powolowáňí, Wolkáňí, Prehlédáňí, Zmlčáňí. 2) cura: das Abwarten, Pflegen, die Abwartung: gondviselés, vigyázás, kedvezés.

Howénečko, a, n. *dem.* ex seq.

Howénko, a, n. *dem.* ex Howno: parvum stercus (excrementum): ein Dreckchen, Kothchen: kis szar, szarotska. *Syn.* Howňičko, Lagnečko, *boh.* Howínko.

Howeť, wel, wím, V. I. *imp.* How, *cum. dat.* indulgere, connivere, dissimulare: nachsehen, Nachsicht haben gegen Jemand: el-halgatni, el-nézni, meg-engedni. *Syn.* powolowať, wolkať, prehlédať, zamlčať. 2) curare: abwarten, pflegen, einem oder einer Sache gut thun: gondot viselni, vigyázni, kedvezni. *Syn.* hledeť. Zdrawí swému howeť: indulgere valetudini, seiner Gesundheit

helt pflegen: egészségéré vigyázni, annak kedvezni.

† howéti, wél, wím, *cum. dat.* idem.

† howéží *adj. omn. gen.* v. howadí.

† Howéžina, i, f. v. Howadina.

† Howínko, a, n. v. Howenko.

Howíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

howíwat, al, ám: *freq.* ex howet.

* Hownál, a, m. v. Howňiwál.

Howňisko, a, n. *contemt. et exagger.* ex Howno. *Syn.* Lagňisko.

Howňiwál, a, m. scarabaeus stercorarius *Linn.* der Mistkäfer, szar hajtó bogár. Ganeitserebüly Marton. *vulg.* Hownál.

howňiwe, *adv.* stercorarie, stercoraice: dreckig, kothig: szarossan. 2) immunde, sordide: dreckig, unrein, schmutzig: tisztátalanúl, motskossan. *Syn.* nečiste, nespiderňe.

howňiwí, á, é, *adj.* stercorarius, stercoraceus, merdaceus, merdo (stercore) infectus, a, um: dreckig, kothig, mit Kothe beschmuzt: szaros, szarral (ganéjjal) meg-motskoltatott. 2) immundus, sordidus: dreckig, unrein, schmutzig: tisztátalan, motskos, piszkos. *Syn.* nečistí, nespíderní.

Howno, a, m. merdum, excrementum, i, n. stercus, oris, n. das Dreck, der Mist, Excremente: szar, ganéj. — Čertowé Howno (Lagno), Zelina: Ferula assafoetida *Linn.* Assafoetida officin. der stinckende Asand. (Teufelsdreck) Dögszer. Ördög szar. Člowečé Howno: merdum humanum, oletum: das Menschenkoth, ember szar. Howadé Howno, i. e. Hnog, Lagno, Trus: stercus bubulum, [illegible] Viehmist, marha szar, ganéj, trágya. Kozé (owčé) Howno, i. e. kozí (owčí) Bobk[illegible] *plur.* kozé (owčé) Bobkí: [illegible] prinus (ovinus) fimus, [illegible] bonen, Schafbonen, Ziegen[illegible] Schaffoth: ketske (juh) szar, ganéj, bogyó, trágya. v. Bo[illegible] bek. Krawské Howno, i. e. krawacinec, krawinec: [illegible] cus vaccinum, der [illegible] tehén szar. Medwedé Howno: v. medwedí Cuker. [illegible] sacé Howno, i. e. Mišacin[illegible], Mišačiňa: muscerda, [illegible] dreck, egér (potzik) [illegible] Swinské Howno: [illegible] da, Saudreck, disznó szar (g[illegible] néj.) *Prov.* Howno [illegible] chibí: nihil magnis domi[illegible] deest, es fehlt nichts (der Teu[illegible] fel) den großen Herren: [illegible] (kutya) baja a' nagy ur[illegible] nak. — Gec Howno, pi [illegible] du, newídeš na Chud[illegible] vili victu, aquae potu [illegible] ditescere potes. Qui nihil con[illegible] sumit, miseriam non metuit: der nichts verzehrt, kann nicht arm werden: a' ki szart eszik, vizet iszik, könnyen meg gaz[illegible] dagszik. A' ki semmit sem köl[illegible], nem fél, hogy meg-szegé[illegible] nyedgyen.

Howor, a, nomen proprium viri, ein Mannsname, férfi név.

howorení, á, é, *p. c.* dictus, narratus, a, um: geredt, gesagt, gesprochen: beszélt, beszéltetett, mondattatott. *Syn.* Mluwení, rozprávení, wypráwaní.

Howoreňí, á, n. loquutio, sermocinatio, narratio, nis, f. das Reden, Sprechen: beszéllés, beszélgetés, szóllás. *Syn.* Mluweňí, Rozprávání, Wypráv[illegible]

:áwaňí. *vulg.* Hutoroňí,)rawení.
ıorit, il, ím, V. I. *imp.* or: loqui, fari, sermocina- : reden, sprechen, discuriren, enn viele laut untereinander :den: beszélleni, beszélgetni, :óllani. *Syn.* mluwit, rozprá- :at, wipráwat, *vulg.* huto- t, wrawet. *Prov.* Mnoho íf, mnoho wiď, málo ho- ıor: audi, vide, tace: hör, :h viel, und bleibe still: sokat ally,. láss, keveset szólly. owor, Ebatalegyek! Howor, hadta, howor; r-a, -ra, ıond-rá.
owořiti, il, ím: idem.
ɔoríwáňí, á, n. *Nom. Verb.* c seq.
ɔoríwat, al, ám, *freq.* ex owořit.
ɔorňe *adv.* affabiliter, discursive: gesprächig, gern mit inander freundschaftlich redend: ıeszédessen, nyájassan, be- zélgetve, nyájas beszéddel. :yn. rozpráwňe, zhoworňe.) loquaciter, garrule, voca- iter, clamose: gesprächig, plau- erhaft: tsatsogva, trétsülve, etyegve, nyelvessen, szavat- yússan. *Syn.* gazičňe, klebetňe.
ɔorní, á, é, *adj.* affabilis, ; discursivus, a, um: ge- prächig, gern mit andern freund- haftlich redend: beszédes, nya- ıs beszédü, nyájasan beszél- etö, a' ki szeret beszélgetni. :yn. rozpráwní, zhoworní.) loquax, dicax, cis; voca- is, e; garrulus, clamosus, : um: gesprächig, plauderhaft: satsogó, petyegő, trétsülö, ıyelves, szavattyús. *Syn.* ıaziční, klebetní.
ɔornost, i, f. affabilitas, is, f. discursiva natura, discur- ɪivus modus: die Gespächigkeit, ɪesprächige Eigenschaft (Beschaf- fenheit): beszédbéli nyájasság, beszédesség, nyájas beszéd (beszélgetés.) *Syn.* Rozpráw- nost, Zhowornost. 2) loqua- citas, dicacitas, garrulitas, clamositas, vocalitas: Gespä- chigkeit, Plauderhaftigkeit: nyel- vesség. szavattyússág, petye- gö (tsátsogó) természet, *Syn.* Gazičnost, klebetnost.

Hra, i, f. lusus, us, m. ludus, i, m. das Spiel, játék. *Syn.* Hračka. Nekomu zlu Hru ro- bit, zle zahrat: aliquem in fraudem inducere, Jemanden ein böses Spiel machen, anstel- len: szomorú (jaj) nótát pen- díteni valakinek. Babská (na slepu Babu) Hra: v. slepá Baba 6) Nro. Karetňá (kartowá, na karti) Hra: lusus chartarum (scidarum) lusoriarum: Kartenspiel, kár- tya játék. Kolkowá (na kol- ki) Hra: lusus pyramidum, Kegelspiel, Kegelscheiben: kugli- zás kugli játék. Kockowá (kostkowá, na kocki, w kost- ki *boh.* w kůtki) Hra; i. e. kdo wíceg wíhoďí (uwrhňe): alea, lusus aleae, lusus tesse- rarius (talarius), ludus ossi- culorum, plistopolinda: das Würfeln, Würfelspiel, Decken- werk, der die meiste Augen trift: kotzka játék, kotzkázás, ki többet vet. Lobdowá (na Lobdu, *boh.* na Míč) Hra: lusus pilae, sphaeromachia: Ballspiel, Ballenspiel: lapta já- ték. Orechowá (w Orechi, do Dolku) Hra: omilla, tropa; Nußspiel, Grübeln mit Nüssen: dió játék. Šachowá (na Šach) Hra: ludus latruncu- lorum, Schachspiel, sach-já- ték, hegyes szék játék. Wrh- chabňá (dámowá, ostablowá, na Dámu, na Dwanást' ka- menkow, na Wrhcab, *boh.* wrh-

wrhcabní: w Wrhcabi) Hra: ludus calculorum (scriporum): Brettspiel, das Spielen im Brette mit Damensteinen, oder Würfeln: ostábla (vörfölye)-játék. 2) fabula, ae, f. ludus, drama, atis, n. Schauspiel, komédia-játék. Wesela (kratochwílná, s kratochwílním a wéselim Skončením) Hra: comoedia, Lustspiel, Komödie, Spiel mit einem fröhlichen Ausgange: vigasságos komédia-játék. Smutná (se smutním Skončením) Hra: das Trauerspiel, Spiel mit einem traurigen Ausgange: szomorú-játék, mellynek szomorúság a' vége. 3) iocus, i, m. Spiel, Scherz, Spaß, Schäkerei: játék, tréfa. *Syn.* Zart, Špás.

Hrab, *u*, m. carpinus, i, f. et carpinus betulus *Linn.* die Hagebuche, Weißbüche, der Hornbaum: gyertyán-fa *Par. Pdp.* *Syn.* bílí Buk, hrabowí Strom, *boh.* Habr. 2) v. hrabowé Drewo. Aliud est Cer et polní Gesen.

Hrabač, *a*, m. rastrator, is, m. colligens (cumulans) foenum, collector foeni: Recher, Heu auffänger: széna takarító (gyüjtő) gereblyélő *Par. Pdp. boh.* Uhrabač.

hrabaččin, *a*, *e*, *adj. poss.* collectricis foeni, rastratricis: der Recherinn (Heuauffengerinn) gehörig: gyüjtőnéé, gereblyélőnéé, széna takarítónéé (gyüjtőnéé.)

hrabací, *á*, *é*, *adj.* rastratorius, a. um: zum Rechen gehörig, gereblyélő, gereblyéléshez-való. Hrabacé (senné) Widli: rastratoria (foenaria). furca, Rechengabel, gereblyélő vella, széna-villa.

Hrabačka, *i*, f. rostratrix, colletrix foeni: Recherinn, Heuauffängerinn; gereblyélőné, gyüjtőné, gereblyélő asszony, széna-takarítóné (gyüjtőné.) 2) tempus colligendi foeni, Heurechenzeit, széna-gyüjtés (takaritás) ideje. 3) v. Hrabání.

hrabačow, *a*, *e*, *adj. poss.* rastratoris, collectoris foeni: dem Recher gehörig, gyüjtőé, gereblyélőé.

hrabaní, *á*, *é*, *p. c.* collectus, rastratus, a, um: gerebl[illegible], gyüjtött, gyüjtetett, gereblyétetett. 2) *vulg.* v. hrebaní.

Hrabání, *á*, n. rastratio, collectio foeni: das Rechen, Heuauffangen, die Rechung: gyüjtés, gereblyélés *Par.* [illegible] széna-takarítás (gyüjtés.) [illegible] Hrabačka. 2) *vulg.* v. Hreb[illegible]

hrabať, *bal*, *bem*, V. I. imp. hrab, Seno: rastrare, compilare, rastro (rastello) colligere foenum: rechen, Heu auffangen: gereblyélni (kis) gereblyével gyüjteni, takaritani szénat *Par. Pdp.* [illegible] zhrabať, zhrabowať, zhr[illegible] *Prov.* Písek wázať, Wodu hrabať: actum agere. Aquam scindere. Aerem verberare. Aethiopem lavare. Scopulis canere: nichts ausrichten, unnütze Sache machen: héjába fáradni. Každí pod seba hrabe. Každé Hrable pod sebe hrabú: omnes, quae sua sunt, quaerunt. Amor incipit ab ego. Omnes sibi melius esse malunt, quam alteri: ein jeder liebt sich selbst am meisten, magát leg jobban szereti. Minden kéz (minden ember keze) magához görbe. kiki a' maga fazéka mellé szít. 2) *vulg.* v. hrebať.

Hrabáwání, n. *Nom. Verb.* seq.

báwak, al, ám: *freq.* ex
rabak.
Hrabe, éte, n. et m. *Plur.
Nom.* Hrabata, *gen.* bat. v.
Hróf.
Hrábě, i, f. *plur.* v. Hrable.
rabécí, *adj. omn. gen.* v. Hróf-
ſí.
belki, lek, f. pl. *dem.* v.
rablicki.
rab'encin, a, o, *adj. poss.*
. Hrófkin.
Hrab'enka, i, f. v. Hrófka.
bí, á, n *collect.* carpini,
etuli, carpineae arbores:
e Weißbüchen, Hagebüchen,
ornbaume: gyertyán-fák.
Syn. Hrabí, bow, *boh.* Habrí.
bina, i, f.v. Hrabowí
ág, et Hrabowé Drewo.
bki, kow, m. pl. v. Uhrabki.
ble, bel, f. pl. rastrum, i,
. pecten, inis, m. der Rechen,
Harken; gereblye *Pár. Páp.
oh.* Hráb'e.
blice, lic, f. pl. na kosſ:
erga, ae, f. *Colum. Plaut.*
Getreidegabel, wodurch das ab-
emähte Getreid in Haufen ge-
macht wird: fa-vidla, merek-
ye, kasza-gereblye.
blicki, cek, f. pl. *dem.* ex
Hrable: rastellum, rastrellum,
, n. der kleine Rechen, Karſt:
ereblyétske *Pár. Páp. Syn.*
Hrabelki. 2) *dem.* ex Hrabli-
e: mergula, ae, f. das Ge-
reidegabelchen, mereklyétske,
asza gereblyétske.
bliſco, a, n. stylus (manu-
rium) rastri, die Rechenſtan-
e, gereblye-nyél (nyele.)
bliſko, a, n. idem.
bowí, á, é, *adj.* carpineus,
e carpino betulo: weißbüchen,
agebüchen, hornbüchen; aus (von)
Weißbüchen: gyertyán-fából való
oh. habrowí. *Aliud est* cerowí.
Hrabowí Hág: carpinetum be-
ulinum, Weißbüchenwald, gyer-
tyán-fa termő hely, gyer-
tyán-fa erdö. Hrabowé Dre-
wo, carpineum betulinum lig-
num, das Weißbüchenholz, Ha-
gebüchenholz, Hornbüchenholz,
hornbäumenes holz: gyertyán-
fa. *Syn.* Hrabina, Hrabowina.
Hrabowina, i, f. v. Hrabo-
wí Hág, et Hrabowé Dre-
wo.
† Hrabſtwí: n. v. Hrófſtwí.
Hráč, a, m. lusor, is, ludio,
nis, m. Spieler, z. B. mit
Karten, oder sonſt zum Zeitver-
treibe: játszó, játékos. 2) hist-
rio, nis, actor, is, m. Spie-
ler, Acteur, Komödiant, Hans-
wurſt: komédia játszó, komé-
diás ember. *Syn.* komediant.
3) canens, musicum instru-
mentum pulsans, tis, musi-
cus, i, m. Spieler, oder
auf Instrumenten spielt: mu-
zsikáló, muzsikás, hegedüs,
hegedülő *vagy.* lantoló. *Syn.*
Hudec, *vulg.* Muzikant.
† Hráč, e, m. idem.
Hráčkin, a, e, *adj. poss.* lu-
dentis *feminae* der Spielerinn
gehörig, játszónéé, muzsikás-
néé.
Hrach, u, m. pisum, i, n. die
Erbse, borsó, kerti-borsó. *Pl.
Nom.* Hrachi, *gen.* chow: pi-
sa, orum, n. pl. die Erbsen,
borsó, borsók. — Cukrowí
Hrach: sachareum pisum, Zu-
ckererbse, tzukor borsó. — Cwer-
ǧlowí Hrach: pisum pigmae-
um (pumillum), Zwergerbse,
seggen-üllő borsó. — Olú-
pani Hrach: pisa leptoloba,
Erbse ohne Häuteln, héjatlan
borsó. — Śtrkawiční Hrach:
v. Slowence: Turecki (wla-
ſki) Hrach: v. Dlubá Fizula.
— Wlči Hrach: ervum, ervil-
lum, i, n. ervilla, ae, f. Er-
va ervilia *Linn.* Roßwicke, vad
borsó, lednek. *Syn.* Lednik.
Hrach.

Hrach. — Zelení Hrach: pisum viride, grüne Erbse, zöld borsó. Prov. Gako na Stenu Hrach: surdo canis fabulam. Non profecturis littora bobus aras. Uter tingeris, sed mergere nemo valebit. es hilft keine Sache bei ihm. Er läßts zu einem Ohr ein zum andern aus: falra hányod a' borsót. Siketnek mondasz mesét. A' borsót akár mint hányod a' falra, reá nem ragad. Akár mint hányd a' borsot a' falra, de nem ragad rajta Pár. Páp. v. hluch'. Čert na ňem Hrach mlátil: est valde variolatus, er ist voller Narben im Gesichte nemmlich von den Blattern: igen rippatsos, ripantsos. Čistotní gako Hrach pri Ceste: v. čístotní 3 Nro. — Hrach s kožčičkú naďúwá, bez kožki (kožčíčki) Chuť dáwá: pisum est inflativum cum pellibus, atque nocivum; pellibus ablatis sunt bona pisa satis: die Erbsen mit Häuteln blähen auf, ohne Häuteln sind sie gesund genug: héjas borsó fel fuvó, s' fosó, de héjatlan elég jó (de ha héjatlan a' hasnak jó.)

† Hrách, u, m. idem.

Hrachowí, á, é, adj. piseus, pisaceus, a, um; e pisis; von Erbsen, borsós, borsóból-való. Hrachowá Polewka: iusculum pisaceum, Erbsensuppe, borsó leves.

Hrachowina, i, f. stramen pisorum, das Erbsenstroh, borsó szalma.

Hrachowisko, a, n. pisetum, i, n. ager pisis consitus: das Erbsenfeld, der Erbsenacker: borsó termő föld.

† Hrachowiske, n. idem.

Hračka, i, f. lusus, us, m. ludus, i, m. Spiel, oder Spaß, Scherz, was keine Mühe macht: játék, játszás, tréfa, tréfálodas. Syn. Hra, vulg. Ihračka. 2) res lusoria, das Spielzeug, játékhoz való eszköz. Pl. Nom. Hrački, gen. ček etc. res lusoriae, gerrae, arum, f. pl. crepundia, orum, n. pl. Spielzeug Spielwerk: gyermek játék. v. Hrkawka. 3) parva res, nuga, lusus: Spielwerk, Kleinigkeit: játék, kitsinység, tsekélység, tsekély dolog. Syn. Pletka, Šepletina.

Hráčka, i, f. ludens (canens) fem. Spielerinn, játszó (játékos) aszszony, játszóné, játékosné.

Hráčow, a, e, adj. lusoris (canentis), dem Spieler gehörig, játszóé, játékosé.

Hráčtwí, á, n. lusus, professio lusoria, die Spielerei, das Spielen: játszás, játékoság. Syn. Hráňí, Hráwáňí.

Hrad, u, m. castrum, castellum, i, n. arx, cis, f. die Festung, Burg, ein befestigter Ort, Schloß: vár, kastély. Syn. kastil, Pewnosť, Zámek. 2) sepes, is. f. der Zaum, sövény. Syn. Hradba, Hradza, Plot. Plur. Nom. Hradi, gen. dow etc. 3) grando, inis. f. die Schloßen, Schauer: jég essö. Syn. kamen.

Hrada, i, f. pod Powalí: transtrum, i, n. trabsversa (transversa): der Querbalken, Zwerchbalken: mester-gerenda, kereszt-gerenda. Syn. préční Trám, vulg. Tragár, boh. Resť, Trampota. Podkrowňá (pod krowem) Hrada: columen, inis, n. Vitruv. der Tragbalken, oberster balken Pfeiler, die Stütze: felső gerenda, gyámol. támasz. Syn. podkrowňí Trám. boh. Resť pod krowem. 2) v. Hradba.

† Hradba, i, f. v. seq.

Hradba, i, f. cinctura, ae, f. sepi-

sepimentum, i, n. septa, orum n. pl. Verzäunung, Vermachung, der vermachte (verzäumte) Ort: kerítés, párkány, parkonyozás. *Syn.* Hrada, Parkan, Zahrada, *boh.* Hradka.
[H]rádek, dku, m. *dem.* ex Hrad. 2) *nomen complurium locorum*: ein Name mehrerer Ortschaften, in Böhmen: Ungarn: több helységek neve.
[H]rádel, dla, m. na kolesi mlínském: axis *rotae molaris* etc. [...]ls, m. scapus, i, m. Wellbaum Achse: gerendely, rúd. *boh.* Hřídel. 2) na Wáze konskeg: iugum equile, i, n. scapus iugi equilis: Wagbalken, Wagebalken: ferhétz-rud, ferhétz rúdgya. *boh.* Hřídel. 3) na Pluze (Pluhu): scapus aratri, der Gründel beim Pfluge, ekerúd. *Syn.* plužné Oge, *boh.* Hřídel. Aliud est Plaz.
[Hr]adení, á, é, *p. c.* septus, cinctus, a, um: verzäumt, mit Zaum vermacht: bé-kerittetett, sövényezett. *Syn.* zahradení. *boh.* hrazení. 2) munitus, vallatus: befestigt, bewahren, verwahren: meg-erösittetett, megsántzoltatott. *Syn.* pewňení, šancowaní.
[Hr]adeňí, á, n. cinctio, septio, circumcinctio, nis, f. Verzäunung, bé-kerités, sövényezés. *Syn.* Zahradeňí. 2) munitio, vallatio: Befestigung, Bewahrung, Verwahrung: megerösités, bé-sántzolás. *Syn.* Pewňeňí, Šancowáňí.
[Hr]adi, dow, m. pl. ex Hrad. 2) Staré hradi: O Varinum, *oppidum Provinicae Mosoniensis*: ungarisch Altenburg, Ó-Vár.
[Hr]adit, il, ím, V. I. *imp.* hraď: cingere, circumcingere, sepire, sepimentum struere: verzäunen, mit Zaum vermachen: bé-keríteni, bé-sövényezni. *Syn.* zahradit. 2) munire, fortificare: befestigen, bewahren, verwahren: bé-sántzolni, megerösiteni. *Syn.* pewňit, šancowat.
Hradíwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.
hradíwat, al, ám: *freq.* ex hradit.
Hrádka, i, f. pulvinus, pulvinulus, i, m. areola hortensis: ausgejätetes Gartenbett, ágy (ágyalás) a' kertben, veteményes (kerti) ágy. *Syn.* Záhonček. *Pl. Nom.* Hrádki, *gen.* dek etc.
hradskí, á, é, *adj.* Hradská (králowská, naspana, wikladaná) Cesta, i. e. Silnica: via publica (militaris, regia, strata, trita): Landstraße gebahnter (ausgelegter) Weg: ország út, töltött (ki-rakott, meghordatott) út. v. Cesta.
Hrádz, e, f. v. seq.
Hrádza, i, f. okolo Wodi, pri Mlíňe, pri Ribňíku. agger is, m. moles, is, f. die Wehr, der Damm: töltés, gát. *Syn.* Hat, Hat, Hrádz, Hrádzka, *boh.* Hráz, Hrázka. 2) pri Zámku: vallum, munimentum, fossatum, i. n. agger, is, m. der Wall, die Schanze: palánk, sántz, árok. *Syn.* Šanc, Šanec, Prékopa
* Hradzeňí, á, n. v. Hradeňí.
* hradzit, il, ím: v. hradit.
Hrádzka, i, f. *dem.* ex Hrádz, et Hradza: *boh.* Hrázka.
* hragňe *adv.* hrawe.
* hragní, á, é, *adj.* v. hrawí.
hranatí, á, é, *adj.* angulosus, a, um; angularis, e, eckig, sok szegü, szegeletü. *Syn.* uhelnatí.
Hranatost, i, f. angulositas, tis, f. angulosa conditio: die eckige Beschaffenheit, szegletüség.
* hra-

* hraňení, á, é, *p. c.* ex hraňit: v. medzení.

Hraňeňí, á, n. ex hraňet: putor, putror, is; m. interitus rei per situm, putredo, inis, f. putrescentia, ae, f. die Vermoderung, Verfaulung, das Verwesen, Vermodern, Verfaulen: rothadás, roshadás. *Syn.* Hňiťí. 2) *vulg.* ex hraňit: v. Medzeňí.

hraňet, ňel, ňím, V. I. *imp.* hraň: putrescere, putrefieri, putrere, situ corrumpi: verfaulen, vermodern, verwesen: rothadni, roshadni (-dok.) *Syn.* hňit.

Hráňí, á, n. lusus, us, m. ludus, i, m. lusio, nis, f. das Spielen z. B. mit Karten, oder sonst zum Zeitvertreibe: játék, játszás, *Syn.* Hra. 2) iocus, ludus, lusus: das Schäkern, Scherzen, Spaßen, die Schäkerei: játék, tréfá, tréfás játék, tréfálódás. *Syn.* Žartowáňí. 3) na Husle etc. lusus (cantus) *instrumentis musicis*: das Spielen auf Instrumenten, muzsikálás. *Syn.* Hudeňí etc. 4) na komedii: actus scenicus (comicus) das Spielen eines Schauspielers, komédia játszás.

Hraňica, i, f. finis, is. m. terminus, i, m. limes, itis, m. linea, ae, f. confinium, collimitium, i, n. die Gränze, határ, megye, határ széle, vége, *vulg.* gránitz. *Syn.* Končina, Medza, Pomedza, *vulg.* Graňica, *boh.* hraňice. *Plur. Nom.* Hraňice, *gen.* nic: fines, limites; die Gränzen, határ-szélei, végei. Na Hraňici kraginskeg bíwá: in limitibus regni degit, er wohnt auf den Landsgränzen, ország szélén lakik. 2) Hraňica Drew, na kterég sa za starodáwna Ťela Mrtwich pálili: pyra, rogus, strues lignorum: der Holzhaufen, Scheiterhaufen, worauf man ehemals die Todten verbrannt hat: fa-rakás tüzes rakott égő fa rakás, mellyen a' régiek a' holtt testeket égetni szokták. *boh.* Hranice Dříwí.

† Hraňice, f. idem.

hraňičení, á, é, *p. c.* v. medzení.

Hraňičeňí, á, n. v. Medzeňí.

hraňičit, il, ím, V. I. *imp.* hraňič: v. medzit.

Hraňička, i, f. *dem.* rogulus, pyrulus, parva strues lignorum: ein kleiner Scheiterhaufen, kis rakás fa, rakáska.

hraňičný, á, é, *adj.* metalis, terminalis, e; confiniarius, limitaneus, a, um: die Gränzen betreffend, határi megyei. Hraňičný Blud: error de finibus, Gränzirrung, határ tévelygés. Hraňičný kameň: saxum serviens finibus signandis, lapis metalis: Gränzstein, határ-kő. Hraňičný kol: palus metalis (serviens finibus signandis), Gränzenpfahl, határ-karó. Hraňičný kopec: collis metalis (serviens finibus signandis), Gränzhügel, határ-rakás. — Hraňičné Rozdel a) finium directio, limitum defixio: Gränzscheidung, Bestimmung der Gränzen: határ ki szabas. b) confinium, limes, Gränzscheidung, Ort, wo sich zwei oder mehrere Gränzen scheiden: határ-szél. Hraňičný Slup: columna metalis (serviens finibus signandis): Gränzsäule, határ oszlop. Hraňičný Súsed: confinis, finitimus: Gränznachbar, határos (szomszédsági) ember. Hraňičný Wogák: miles confinarius (limitaneus, in confiniis): Gränzsoldat, határ ka-

atona. Kraňičný Zámek: arx
ı finibus, castellum in con-
nio: Gränzfestung, határ-vár
kastély.) Kraňičná Cesta:
ia limitaris. Gränzweg, ha-
ár út. Kraňičná Gama; fos-
ı metalis (serviens finibus
guandis), Gränzgraben, ha-
ár-verem. Kraňičná Pra: lis
e finibus, processus metalis:
Gränzstreit, Gränzstreitigkeit: ha-
ár-pör. Kraničná Woda: aqua
mitaris, Gränzwasser, határ-
íz. — Kraničné Mesto: a) lo-
us in confinio, Gränzart, ha-
ár-hely. b) urbs in finibus
ita, Gränzstadt, határ-város.
raničné Porownáňí: pactum
e finibus, tractatus (tran-
actio) metalis: Gränzvergleich,
atár-alku. — Kraničné Prá-
o: ius metale; ius finium
egendorum: das Gränzenrecht,
atári törvény. Kraničné Zná-
meňí: signum metale (fini-
um, limitare): Gränzzeichen,
határ-jel.
raňiť, il, ím, V. I. imp.
raň: v. medziť.
nt (Kránt), a, et u, m.
re Lichwu: alveus, i, m.
Liv. canalis, is, m. incile,
, n. *Cato. Colum.* trua, ae,
. *Varr.* der Trog, ein tiefes,
länglicher Gefäß: válú. *Syn.*
Válow, Walowec, Wálo-
vek. Žlab, *vulg.* Granár,
Kraner, Grant, *boh.* korito
ro Kowada. — Krmní (o-
rační, ná krmu, na Obrok)
Krant: alveus pabulatorius,
praesepe, is, n. praesepium,
, n. praesepes, et praesepis,
, f. praesepia, ae, f. *Cato.*
Varro. die Krippe fürs Vieh,
Futtertrog: abrakoló (zabló)
válú, jászol. — Koňský Krant:
rua equilis. Pferdetrog, ló-vá-
ú. Napagací (wodňí, pre
Wodu) Krant: aqualiculus, i,
m. alveus aquaticus, canalis
(incile trua) pro aqua, aquari-
um, labrum, i, n. die Rinne
zum Wasser, die Gelte, Gosse,
Mulde, das Wasserfaß, Trän-
kentrog: itató-válú. — Swin-
ský (pomigní, pre Pomige,
pre Swiňe) Krant: trua suil-
la, Schweintrog, disznó-válú,
moslék edény. — Zemský
(w Zemi na Wodu) Krant:
cisterna, ae, f. lacus, us, f.
canalis aquaticus: der Wasser-
hälter, Wasserkasten, die Cister-
ne: tsatorna, esö-viz vévö kút.
Krantíček, čka, et čku, m. *dem.*
ex seq.
Krantík, a, et u, m. *dem.* a)
na krmu: alveolus, i, m.
Liv das Futtertrögelchen, -glein:
zabló válútska, kis válú. *boh.*
korítko. b) na Wodu: trul-
leus, i, m. *Plin. H. N.* truel-
la, et trylla *Pandect.* trulla
Cic. Hor. ae, f. truellum, et
truillum, i, n. *Varr.* parva
trua: das Gößchen, ein kleines
Wassergefäß: itató válútska,
moslék edényke. *Syn.* Wálow-
ček, Žlabček, Žlabek.
Krasek, sku, m. *dem.* ex Krach.
† Krásek, sku, m. *dem.* ex
Kráh.
Hrať, hral et hrál, hrám, *vulg.*
hragem, V. I. *imp.* hrag:
cum acc. ňečo, negaku Horu:
ludere *aliquem lusum*, spie-
len, ein Spiel: játszani vala-
mi játékot. *Syn.* hrať sa *vulg.*
ihrať, *boh.* hrát. Spolu hrať:
i. e. wespolek Porozumeňí mať,
spolu sa rozumeť: colludere,
mit Spielen, véle egygyet ér-
teni, tsimborálni, egygyütt
játszani. 2) *cum acc. pers.*
vel rei: agere, ludere, re-
praesentare: spielen, spielend vor-
stellen z. B. einen ehrlichen Mann:
játszani, ki-ábrázolni, elö-ad-
ni. *Syn.* predstawiť, wiobra-

zowať, wipodobňiť. Komediu hrať: agere, comoediam producere: eine Komödie spielen, komediát játszani (tenni.) Dneš nebudú (komédiu) hrať: hodie theatrum vacat, non agitur comoedia: heute wird nicht gespielt, ma nem lesz komédia. Osobu (Stránku) ňegaku hrať: agere personam (partes) alicuius, eine Rolle spielen, valaki személlyében elö állani, valaki személlyét elö adni. Dobre swu Osobu (Stránku) hral: partes suas bene obivit, er hat seine Rollen gut gespielt, ki-tett magáért. Pána hrať, i. e. panowáť: dominum agere (repraesentare): denn Herrn spielen, uralkodni, urat jatszani (mutatni ábrázolni.) 3) *cum praep.* na *vel* o, et *acc. rei intentae seu scopi*: intendere, aucupari, assequi velle *rem:* etwas bekommen wollen, auf etwas spielen, nach etwas trachten: valamit hajhászni, keresni, kivanni, vadászni, valamin lenni (kapni, kapdosni.) *Syn.* hledať, žádať, po ňecem dichťeť (túžiť.) Na to (o to) on hrá: id quaerit, dieß sucht er, azon vagyon (mesterkedik.) 4) *cum praep.* na, et *acc. instrumenti resonantis seu musici*: canere, ludere, pulsare: spielen, sich hören lassen: muzsikálni. *boh.* Hrát. Na Buben hrať, i. e. bubnowať: tympanum pulsare, auf den Paucken spielen, dobolni. Na Húsle hrat, i. e. húsť: fidibus (tetrachordo) canere, geigen, Violin spielen: hegedülni. Na Orgán hrať, i. e. orgánowať, *boh.* na Warhani hrát: organum pulsare, organo canere (ludere): die Orgel schlagen spielen, orgonálni, orgonát verni. Pesňičku na Harfe (na Klawíri etc.) hrať: carmen canere, versu ludere *Virg.* ein Lied spielen auf dem Claviere etc. éneket (nótát) a' klavíron verni. Na Píšťal (ťalú) hrať: tibia canere, auf der Flöte spielen, sipolni, furuglyázni. Samotné (samotní, sám) hrať: solitarium (unicum) ludere, Solo spielen, magánossan muzsikálni. W Pezinečku na Kin-ku dal si hrať etc. *Prov.* Jednu Notu hrať. Stará je to Pesňička: eadem oberrat chorda. Antiqua naenia. Antiquam occinere cantilenam: dieß ist schon ein altes Lied. Die angenehme Wiederholung einer Sache: azon regét dúdolni *Pr. Páp.* v. Nóta. Jako mi hrať budeš, tak tancowať budem: si tu proreta isti navi es, ego gubernator ero: wie du mir spielen wirst, so werde ich tanzen: a' miut sipolsz, úgy tántzolok *Pár. Páp.* Jako ti hragú, tak tancowať musíš: circumstantiis temet accommodare debes. Temporis minister esto. Tempora temporibus tempera: brauche das Gute, und dulde das Böse, das du nicht hindern kannst: a' mint hegedülnek (a' minémű nótát fújnak) úgy kell tántzolnod: každí swogú hré: navita de ventis, de bobus narrat arator; enumerat miles vulnera, pastor oves: ein jeder redt von seinem Handwerk, kiki a' magáét dalollya. — *II. rec.* hrať sa: iocari, ludere, nugari: spielen, scherzen, schäkern, etwas zum Zeitvertreib thun: játszani, tréfálódni, tréfát üzni, magát mulatni. *Syn.* zabawowať sa, žartowať (ko- žarti robiť (prewádzať, wi- wádzať) *vulg.* ihrať sa, ko-

ɔwát sa, *boh.* hrát. Z ňe-
ím sa hrať (blazňiť) i. e.
ıekoho za Blázna mať: lu-
.ere, ludificare, ludibrio ha-
ıere *aliquem*: spielen (seinen
Spiel haben) mit Jemanden, ihn
um Narren haben: valakivel
ıolondozni, valakit bolondnak
artani. *Prov.* Hrag sa na
:hwíle abi ki Robota isla mi-
e (rozstomile): iocandum,
ıt seria agas *Aristoph.* Inter-
ıone tuis interdum gaudia
uris: spiele zuweilen, daß dir
ie Arbeit gut gehe von Han-
en: héba hóba jatszál, hogy
ɔbban dolgozhassál. 2) lu-
ıere, volitare: spielen, gleich-
ım spielen, hin, und her flat-
:rn z. B. Haare: játszadoz-
ıi, repdesni: repülni. *Syn.*
ıoletowať. Riba sa we Wo-
ie hra: ludit piscis in aqua
Ter. der Fisch spielt im Was-
er, játzsadozik a' hal a' viz-
ɔen. 3) radiare, fulgere: spie-
en, strahlen: ragyogni. *Syn.*
lkwíkiť sa, bliskať sa. 4)
um praep. na *vel* w, et *acc.*
ei: ludere, spielen, játszani
oh. hrát. Na karti sa hrať:
ıdere foliis, kártyázni, kár-
ɔára játszani. Na koċki (w
ostki) sa hrať: ludere tesse-
is, aleis: mit Würfeln spielen,
otzkázni, kotzkara játszani.
yn. kockowať sa, *boh.* w kost-
i hrát. Na Lobdu sa hrat:
ıla ludere, sphaeromachiam
xercere: den Ball spielen, schla-
en: laptázni, laptára játszani.
yn. lobdowať sa, *boh.* na
Míċ hrát. Často sa hrať, i. e.
rawať sa: lusitare, frequen-
er ludere: oft spielen, játsz-
ogálni, gyakran játszani. Ce-
ı Noc hrať sa: aequare lu-
um nocti *Virg.* die ganze
acht hindurch spielen, az egész
ıjelt játékban tölteni. Egész
éjjel játszani. Na ňeċo sa hrať:
ludere *pro re*, *in rem*: um
etwas spielen, valamire játsza-
ni. Wisoko, ňízko sa hrať:
magno (parvo) ludere: hoch,
niedrig spielen, sokra, kevésre
(magossan, alatsonyan) ját-
szani. Gak wisoko sa hráte?
quanti luditis? wie hoch spielt
ihr? melly magossan játsztok?
Prov. Kdo sa hrať newí, nech
na Hru hleďí: ludum qui nescit,
ludum spectando quiescat: wer
nicht spielen kann, der soll zu-
schauen: a' ki nem ért a' játék-
hoz, nézzen reá. •

† hrát, al, et ál, hragi (u),
et hrám: v. hrať 4. Nro. 2) v.
hrať sa 1. Nro. 3) v. hrať sa
4. Nro. *II. rec.* hrat se: v.
behať (hoňiť, hórowať, hú-
kať (sa.

hráť, hrál, hregem V. I. *imp.*
hreg: calefacere, fovere. fo-
mentare: wärmen, melegiteni.
Syn. ohríwať, zahríwať, ze-
hríwať, *boh.* hříti. Kachle
hregú: fornax dat calorem, est
calida: der Ofen ist warm, me-
leg a' kályha. *II. rec.* hráť
sa: calescere, calefieri, se ca-
lefacere: sich wärmen, mele-
gedni, melegülni, magát me-
legiteni. *Syn.* ohríwať sa, ze-
hríwať sa *boh.* hřít se.

* Hratí, á, n. v. Hráňí.

hratí, á, é, *p. c.* calefactus,
fomentatus, a, um: gewärmt,
melegíttetett, melegűltt. *Syn.*
ohríwaní, zehríwaní.

Hrátí, á, n. calefactio, fomen-
tatio nis, f. das Wärmen, die
Wärmung: melegülés, mele-
gités. *Syn.* Ohríwáňí, Zehrí-
wáňí.

Hrawáňí, á, n. *Nom. Verb.*
ex seq.

hráwať, al, ám: *freq.* ex hrát.

hrawe *adv.* ludibunde, iocose,
iocalariter, nugaciter: spielend,
scher-

scherzend, schökernd: játékossan, tréfássan, *Syn.* zartowně *vulg.* ihrawe.

Hrawí, á, é, *adj.* ludibundus, iosocus, a, um: iocularis, e; nugax, cis: spielend, scherzend, schökernd: játékos, tréfás. *Syn.* Zartowní, *vulg.* i Hrawí.

Hrawka, i, f. nomen proprium feminae, eine Weibsname, asszony név.

† Hráz, e, f. v. Hrádz.

* Hrazd, u, m. v. Hradza.

* Hrázda, i, f. *idem.*

* Hrázdení, á, é, *p. c.* v. Hradení.

* Hrázdeňi, á, n. v. Hraděňí.

* Hrázdik, il, ím, V. I. *imp.* Hrazdi: v. Hradik.

† Hrázka, i, f. v. Hrádzka.

Hrb, u, m. na Chrbte: gibbus, i, m. gibber, is, m. der Höcker, ein Puckel: görbeség, púp *a' háton. vulg.* Hrbol, Hrbolec.

Hrba, i, f. cumulus, acervus, i, m. der Haufen, rakás, gyüjtés, garmada, kalangya. *Syn.* Hromada, Kopa.

Hrbác, a, m. gibbosus, gibberosus, i, m. der einen Puckel hat, pucklichter (puckleter) Mensch: púpos (görbe) hátú ember. *Syn.* Hrbatí (Hrbowatí) Člowek.

Hrbate, *adv.* gibbose, gibberose: pucklig, görbén, púpossan. *Syn.* Hrbowate. *vulg.* Hrbato. Hrbate chodit: gibbose (gibberose, curve) incedere: pucklig gehen, görbén járni.

Hrbateni, a, n. gibbescentia, ae, f. gibbi acquisitio, das Puckligwerden, púposodás, hát-kinövés.

Hrbatet, tel, tím, V. I. *imp.* hrbat: gibbescere, gibbosum fieri. pucklig werden, púposodni. görbe (púpos) hátat nyerni.

Hrbatí, á, é, *adj.* gibber, gibbosus, gibberosus, a, um: pucklig, voller Puckel, Erhöhungen habend: púpos görbe (ki-nött) hátú. *Syn.* Hrbowatí.

Hrbatost, i, f. gibbositas, gibberositas, tis. f pucklige Beschaffenheit, görbeség, púposság a' haton. *Syn.* Hrbatčí.

Hrbek, bku, m. *dem* ex Hrb. ? *boh.* v. Chrbtek. 3) *boh.* v. Hltaň.

† Hřbelce, n. v. Česák.

† Hřbelcowání, á, é, *p.* c. v. česaní (Česákem.)

† Hřbelec, lce, m. v. Česák (Ist-řú.)

† Hřbelowí, á, é, *adj.* v. Hřbelcowaní.

† Hřbet, u, m. v. Chrbet.

† Hřbetní, *adj. omn. gen.* v. chrbetní.

† Hrbetowí, á, é, *adj.* v. Hřbetowí.

† Hřbilko, a, n. *dem.* ex Hřbelec: v. Česáček.

† Hřbitek, tku, m. v. Chrbtek, Chrbtík.

† Hrbitow, a, m. v. Cinter, Pohrebňica.

* Hrbol, u, m v. Hrb.

* Hrbolec, lcu, m. *idem.*

Hrbowate *adv.* v. Hrbate.

Hrbowatí, á, e, *adj.* v. Hrbatí.

Hrča, i, f. na Člowekí, na Howade: glandula, ae, f. tumor, is, m. tuber, ulcus: Drüse, Glandel, Geschwulst (Geschwulst): mirigy, kelés a' marha húsában. *Syn.* Hrga, Hluza, Wred, *boh.* Hluza, Žlaza. 2) Riba: silurus glanis *Linn. Plin. H. N. Par. Pdp. in usu comm.* barbo, onis, m. barbo, barbus: ein Wels, Scheide, Schaden, ein Fisch: harcsa *Syn.* Harča, Harčowina *boh.* Sum. *Aliud est* Mrena.

* Hrčáňi, á, n. v. Chrčáňi.

* Hrčať, čal, čím, V. I. *imp.* hrč: v. chrčať.

hrča-

...kowý, á, é, adj. tuberosus, ulcerosus, a, um: geschwürig, rüsig: varas, fekélyes, púpos, pöffedékes. Syn. ğuğatí, luzawí.

...ení, á, n. v. Hlučení.

...k sa, il sa, im sa V. I. impf. ...rč sa: v. hlučik sa.

...owý, á, é, adj. silurnus, a, um, aus (von) Welsfisch, harsai, hartsából-való. Syn. harcowí. Hrčowé Maso, v. Hrčowina. Hrčowé Fúzi: cirri siluri (barbonum), Welsnebbart, hartsa-bajúsz.

...owina, i, f. caro silurna (siluri), Welsfleisch, Scheidefleisch: hartsa hús. Syn. Harcowina, hrčowé Maso.

..., u, m. v. Hrdost, Pícha.

...e, adv. superbe, stolz, kevélyen. Syn. horemisełne, hrdnate, nádherne, píšne.

...delní, á, é, adj. collum (caput) adtinens, den Hals betreffend, nyaki, nyakra-való, nyakat illető. Syn. hrdlowí. 2) criminalis, supplicialis e; criminosus, suppliciosus, a, um: den Hals betreffend, peinlich: főben-járó, halálra méltó, halálos. Syn. smrtelní, utrpní. Hrdelná Pra: processus criminalis, peinlicher Rechtshandel, főben-járo pör.

...rdelní adj. omn. gen. idem.

...ení, á, n. elatio mentis, altus spiritus, superbia: das Stolzseyn, kevélykedés. Syn. ...íšení.

...rdina, i, m. v. Witaz, Wiazník.

...inski adv. v. witazne, wiazkí.

...rdinski, á, é, adj. v. wiązní, witazkí.

...inštwí, n. v. Witazštwí.

...t sa, il sa, im sa, V. I. ...p. hrd sa: superbire, sich aufblasen, stolz seyn: kevélykedni. Syn. horemíslet, píšit sa. ...m. I.

Hrdlení, á, é, p. c. tortus, cruciatus, a, um: gequält, geplagt, gepeinigt: kínoztatott, kínzatott. Syn. mučení, sužowaní, trápení.

Hrdlení, á, n. cruciatus, us, m. tortura, ae, f. das Quälen, Plagen, die Peinigung: kínozás, kínzás. Syn. Mučení, Sužowání, Trápení.

Hrdličí, á, é, adj. turtureus, a, um: aus (von) der Turteltaube: gerlitzei, gerlitzéböl-valo. Syn. Hrdličkowí.

Hrdlička, i, f. turtur, is, m. Virg. Varr. die Turteltaube, gerlitze.

Hrdličkowí, á, é, adj. v. hrdličí.

Hrdlik, il, im, V. I. imp. hrdli: cruciare, torquere, excarnificare: quälen, peinigen: kínozni. Syn. mučit, sužowat, trápit.

Hrdlo, a, n. collum, iugulum, i, n. cervix, icis, f. der Hals, nyak, nyak-tsiga. Syn. Krk, Šiga. 2) guttur. is, n. gula, ae, f. faux, cis, f. die Gurgel, Trossel, Kehle; der Schlund: gége, nyeldeklö, torok. Syn. Chrtaň. Diw, že si (že sa mu) Hrdlo nerozdrapí, neroztrhne: ad ravim usque, aus vollem Halse, torka szakadva. S celého Hrdla kričat: pleno ore clamare, aus vollem Halse schreien, egész torokból ki-áltani. Hrdlo podrezat: iugulare, erstechen, ermorden, tödten: torkát meg-metszeni. Na Hrdlo (k Smrti) odsúdit: condemnare capitis, damnare capite: Jemanden zum Tode verurtheilen, valakit halálra szententziázni, itélni. Na Hrdlo trestat: morte punire, an Leben strafen, halállal büntetni. Hrdlo dat, umret: occumbere, perire: umkommen, meghalni.

halni. Hrdlem platit, zaplatit: capite luere (plecti), mit dem Kopfe bezahlen: fejét veszteni. Prísud Hrdla: sententia capitis, iudicium mortis: peinliches Urtheil, föben járó itélet, halálra való el-itélés, szententziázás. Hrdla Stratení: supplicium, poena capitalis: die Leibsstrafe, fö vesztés. Hrdlo stawit: caput (vitam) apponere: den Kopf verwetten, das Leben setzen (wetten: fejét fel tenni. Gá moge hrdlo stawím, gestli to Prawda, ze: moriar (ne vivam, caput perdam, capite plectar), si haec vera sunt: ich will meinen Kopf verwetten (verlieren), wenn das wahr ist: fejemet veszejtsem-el, ha ez igaz. O hrdlo mu ide: caput (capite) periclitatur. Caput (de capite) ipsius agitur: es geht ihm um den Kopf, fejében jár a' dolog. 3) Hredlo na Harfe: iugum (collum) testudinis, der Lautenhals, laut-nyaka, hárfa-feje. Hrdlo na Gagdách: collum lyrae lurae (liripipii): Schlauchhals, duda nyaka, tömlö szája.

Hrdlowání, á, n. lucta, ae, f. luctatio, nis, f das Balgen, Ringen: küszködés. Syn. Pasowání, Sarmowání.

hrdlowat sa, lowal sa, lugem sa V. I. imp. lug sa: luctari, ringen, sich balgen: küszködni. Syn. pasowat sa, sarmowat sa.

† hrdlowati se, owal se, ugi (u) se: idem.

hrdlowí, á, é, adj. v. hrdelní.

hrdnate adv. v. hrde.

hrdnatí, á, é, adj. v. hrdí.

Hrdnatost, i, f. v. Hrdost.

hrdnút, dnul, dňem (boh. dnu) V. I. imp. hrdňi: inflari, superbia efferri: stolz werden, meg-kevélyedni, kevélyé lenni. Syn. pisňet.

Hrdnutí, á, n. inflatio, [illegible] Stolz werden, meg-kevélyedés. Syn. Pisňení.

Hrdoba, i, f. v. seq.

Hrdost, i, f. superbia, ae, f. der Stolz, kevélység. Syn. Hr[illegible] Hrdnatost, Hrdoba, Pých[illegible] Pisnota, Horemiselnost, Nádhera, Nádhernost.

hrdúsení, á, é, p. c. praefocatus, suffocatus, a, um: gewürgt, fojtogatott, fojtatott, fullasztatott.

Hrdúsení, á, n. praefocatio, suffocatio, nis, f. das Würgen, fojtogatás, fojtás, fullasztás.

hrdúsit, il, ím, V. I. imp. hrdus: spiritum praecludere, angere, praefocare, suffocare; würgen den Athem hemmen: fojtogatni, fojtani, fullasztani, a' lélekzetet el-rekeszteni. boh. rdúsiti. Hrdúsí ma Bremeno: onus mihi spiritum praecludit, die Bürde hemmt mir den Athem, a' teher lélekzetemet el-rekeszti. 2) gulam oblidere, strangulare, die Kehle zu drücken, meg-fojtani. Syn. škrtit, zahrd[illegible] 3) obtorquere collum, den Hals würgend umdrehen, nyakat ki-tekerni. Syn. [illegible] wikrútit.

† Hreb, u, m. v. Klin.

hrebaní, á, é, p. c. effrictus, egestus, erutus, a, um: gescharrt, kotortt, kotortatott, kotoráztatott. Syn. kutra[illegible]

Hrebání, á, n. effrictio, [illegible]stio, erutio, nis, f. das Scharren, die Scharrung: kotorás, kotorázás. Syn Kutrání.

hrebat, bal, bem, V. I. imp. hreb: effricare, egerere, [illegible]re, eruere, proruere [illegible]mum: schaaren, kotorni, kotorázni. Syn. kutrat.

Hre

ebáwčňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

:ebáwať, al, ám: freq. ex hrebať.

:ebčík, a, m. v. Zrebček, Zrebčík.

Hřebec, bce, m. v. Zrebec.

Hřebeček, čka, m. dem. v. Zrebček. 2) v. Wagkáček.

:ebeň, a, m. pecten, inis, m. der Kamm, Haarkamm: fésü, fösü Pár. Páp. boh. Hřeben. Husťí (hňidowí) Hrebeň: densus pecten, ein enger Kamm, sürü fésü. Řédkí (welkí) Hrebeň: rarus (denticulis latus) pecten, ein weiter Kamm, ritka fésü (fö) sü. 2) Koňskí Hrebeň na chudém Chrebte: strigosum dorsum equi, der Rücken eines magern Pferdes, a' sovány lónak hátan ki-álló púp (domb). 3) Hrebeň na Bránách: cataracta, ae, f. cataractes in portis: Schutzgatter: emeltsös kapu. 4) Ptačí Hrebeň: crista volucris, carnea corona in capite altilium v. g. galli, gallinae etc. Kamm, Vogelkamm: taraj, taré, taréj. Kohúťí Hrebeň: a) crista galli, gallinae etc.: Hahnenkamm, Hahnensporn, Kamm (Sporn) des Hahns: kakas taréj (taraj). b) Zelina: gallitricum, i, n. Celosia cristata Linn. der Hahnenkamm, kakas taréj-fü. Par. Páp. veres (vörös) östör. Aliud est Akſamentowí Kwet. c) Teg Zelini Semeno: semen panici sanguinalis, der Samen, der Bluthirse, kakas taréj fünek magja. Aliud est Priſkirník seu Kanunkul.

Hřeben, u, m. idem.

:ebenár, a, m. opifex pectinarius, pectinifex, icis, m. Kammmacher (Kampelmacher), fésü tsináló, fésüs.

Hřebenáč, e, m. idem.

hrebenárčin, a, e, adj. poss. coniugis pectinarii opificis, der Kammmacherinn gehörig, fösü tsinálónéé, fésüsnéé.

† hřebenáččin, a, o, adj. poss. idem.

Hrebenáreň, rňe, f. v. Hrbenárňa.

Hrebenárka, i, f. coniux opificis pectinarii, Kammmacherinn, fésü tsinálóné, fésüsné.

† Hřebenáčka, i, f. idem.

Hrebenárňa, i, f. officina pectinaria, Kammmacherstube, Werkstadt: fésü tsináló mühely. Syn. Hrebenáreň.

hrebenárow, a, e, adj. poss. opificis pectinarii, dem Kammmacher gehörig, fésüsé, fösütsinálóé, boh. hrebenáčů.

hřebenárſki, adv. pectinarie, more opificis pectinarii: Kammmachermäßig, fésü tsináló módon. Syn. pohrebenárſki.

hrebenárſki, á, é, adj. pectinarius, a, um; pectinarios opifices adtinens: das Gewerbe des Kammmachers, oder den Kammmacher betreffend: fösü tsinálókat illetö.

† hřebenárſki, á, é, adj. idem.

Hrebenárſtwí, á, n. opificium pectinarium, das Handwerk des Kammmachers, fösü tsináló mesterség.

† Hřebenářſtwí, n. idem.

† hřebenáčů, et čůw, owa, owo, adj. poss. v. hrebenárow.

hrebenatí, á, é, adj. cristatus, a, um: mit einem Kamm auf dem Kopfe, wie der Hahn versehen: taréjos, bogláros, bobitás. Syn. chocholnatí.

Hrebenček, nečku, m. dem. ex seq.

Hrebenek, nku, m. dem. pectinellus, pectinulus, i, m. das Kämmchen, Kämmlein: fösütske. boh. Hřebinek.

Hrebeňík, u, m. pectinarium, repositorium (adservatorium, theca) pectinum: Kammfutter, Kammfutteral: fösü tartó. *Syn.* Hrebeňica, *boh.* Kammfutter.

† Hřebice, f. v. Hrebica.

Hrebíček, čka, et čku, m. Zelina: Dianthus caryophyllus *Linn.* i, f. das Nägellein, die Nelke, in Gärten als Pflanze, Nelkenstock: szeg-fü, szek-fü. *Syn.* Klinček, *boh.* Hřebíček, Karafiát, Karafilát. — Indiánskí Hrebíček, Krámskí Hrebíček. Caryophillus aromaticus *Linn.* indische Nelke, szeretsen szek-fü. — Polní (planí) Hrebíček: dianthus armeria *Linn.* wilde Nelke, Feldnelke: vad szek-fü. Ranní Hrebíček: praecox dianthus, frühzeitige Nelke, korán nyölö szeg-fü. — Wetší Hrebíček, Hrebíčkowá Matka: große Nelke, nagy szeg-fü. 2) Kwet: caryophyllum, *Plin. H. N.* i, n. flos dyanthi, Nelke (als Blume), Nelkenflor: szeg-fü virág. — Wetší Hrebíček: anthopillum, i, n. große zeitige Nelke, Nelkenmutter: nagy szeg-fü virág. — Woňawí Hrebíček: caryophillum aromaticum, Gewürznelke, szeg-fü virág.

† Hřebíček, čku, m. idem. 2) v. Klinček.

† Hřebíčka, i, f. *dem.* ex Hřebice: v. Hrebička.

Hrebíčkowí, á, é, *adj.* diantheus, caryophyllaceus, a, um; caryophyllaris, e: die Nelke betreffend, aus (von) Nelken: szeg-füi, szekfüt illető. *Syn.* klinčekowí, *boh.* hřebíčkowi, karafiatowí, karafilátowí. Hrebíčkowá Zelina: v. Kardus. 2) badius, spadiceus, a, um; spadix, icis: kastanienbraun, szeg-fü (gesztenye) színü. *Syn.* šňedí.

† hřebíčkowi, á, é, *adj.* idem.

† Hřebík, u, m. *dem.* ex Hřeb: v. Klinec.

† Hřebikowání, n. v. Klinčekowání.

† hřebikowati, owal, uge (s): v. klinčekowat.

† hřebikowatí, á, é, *adj.* v. klinčekowatí.

† Hřebinek, nku, m. *dem.* v. Hrebenek.

† hřebiti se, il se, ím se: v. žrebit sa.

Hreblo, a, n. rutabulum, rutrum, i, n. die Ofenkrücke, szén-vonó. *Syn.* Ohreblo, *vulg.* Ohrablo.

† Hřeblo, a, n. idem.

† hřební, á, é, *adj.* v. žrební.

† hřebowní, á, é, *adj.* v. klincowí.

Hrebsť, hrebel, hrebem, v. I. *imp.* hreb: v. hrebat.

Hrěch, u, m. v. Hrích.

† hřegí, ex hříti.

hrešení, á, é, p. c. ex hrešiť.

hrešení, á, n. delicti admissio, das Sündigen, vétkezés, bünözés. *Syn.* Hrích. 2) correptio, obiurgatio, reprehensio, vituperatio, nis, f. das Schelten, Schänden, die Scheltung, Schmähung: dorgálás, feddés, szidás, pirongatás. *Syn.* Češťí, Karháňí, Kláňí, Láňí *vulg.* Štráfáňí. 3) exsecratio, imprecatio, maledictio, blasphematio, blasphemia, ae, f. das Fluchen, Schelten, Verfluchen, Vermaledeien: átkozás, szidalmeny-kövel (Isten-nyilával) való üttetés, ördöggel vitetés, átkozódás, szitkozódás, káromkodás, szitok, átok. *Syn.* Čertowáňí, Dablowáňí, Kleňí, Klatí, Klátba, Láňí, Preklináňí, Strelowáňí, Zlorečení, *boh.* Kleňí.

hre-

ſiť, il, ím, V. I. imp. hreſ, ine casu: peccare, delingüe-e, male agere (facere), ne-ás (delictum) admittere (com-nittere): ſündigen, eine Sün-e begehen: vétkezni, vétket l-követni, bünt tenni, bün-ödni. Syn. prehreſiť, zhre-iť. 2) cum acc. pers. ňeko-o: corripere, reprehendere, ituperare, obiurgare, incre-are aliquem: ſchelten, ſchän-en Jemanden: szidni, piron-atni, dorgálni valakit vala-niröl feddeni. Syn. karhať, láť, láť ceſať, vulg. ſtrá-ť, boh. plíſňiti 3. cum et ine dat. pers. imprecari, ma-edicere alicui, exsecrari, di-is devovere aliquem; diris erbis uti, blasphemare: flu-en, ſchelten Jemanden: vala-it átkozni, szidni, ördöggel itelni, szitokkal illetni; va-akinek roszszat kivánni; át-ozódni, szitkozódni, károm-odni. Syn. čertowať, šáblo-ať, kláť, lát, prekľínať, relowať, zlorečiť, boh. kliti. ľekomu do Matere hreſiť: licuius Matri imprecari, Je-andes Mutter fluchen, valaki-ek az annyát szidni. II. rec. reſiť ſa: maledicere (imprecari) sibi, diris se devovere: ch fluchen, átkozni magát, oszszat kivánni magának. yn. prekľínať ſa, boh. klít .

hreſiti, il, ím: idem Nro. 1.

ſiwáňí, á, n. Nom. Verb. x seq.

ſiwať, al, ám, freq. ex hre-iť II. rec. hreſiwať ſa freq. x hreſiť ſa.

ſiwe, adv. obiurgatorie, cor-eptorie; ſcheltend, ſchändend, usmachend: dorgálva, feddve, pirongatva, szidva. Syn. hre-ſice, karhawe.

hreſiwí, á, é, adj. obiurgatorius, correptorius, reprehensorius, a, um: ausma-chend, ſcheltend, ſchändend: dorgáló, feddö, pirongató, szidó. Syn. hreſící, karhací, kar-hawí.

hréſňe, adv. v. hríſňe.

hréſní, á, é, adj. v. hríſní. O Clowece hréſní, wſak ſi ſméſní! o lepidum caput! o du lächerlicher Menſch; ó te rendes ember!

Hréſnoſť, i, f. v. Hríſnoſť.

* Hrgadka, i, f. v. Hrádka.

hrğaní, á, é, p. c. v. drğaní, heğaní.

Hrğáňí, á, n. v. Dreğáňí, He-ğáňí.

hrğať, al, ám, V. I. imp. ag: v. drğať, heğať.

* hrgebſt, hrgebol, hrgebem: v. hrebſť.

* Hrgech, u, m. v. Hrích.

hrgnúť, ğnul (ğel) ğňem, V. P. imp. ğňi: v. drgnúť, heğnúť.

hrgnutí, á, é, p. c. v. drgnu-tí, hegnutí.

Hrğnutí, á, n. v. Drgnutí, Heğnutí.

Hrib, u, m. boletus, i, m. Svet. Löcherſchwamm. Urgomba. Syn. dirkowata huba. 2) v. Huba. 3. Nro. — Starí Hrib: v. ſtarí Greſo.

† Hŕib, u, m. idem.

* Hriba, i, f. v. Hríb.

* Hríba, aťa, n. v. Zríba.

† Hŕibátko, a, n. dem. v. Zré-bátko.

Hŕibe, éte, n. v. Zríba.

Hŕibécí, n. v. Nátcha. 2) v. Wozğer.

hribowí, á, é, adj. boleticus, a, um: aus (von) Bilz: úr-gomba, úr-gombából való. 2) v. hubowí. 2. Nro.

Hrích, u, m. peccatum, delictum, i, n. die Sünde, das Laſter, Verbrechen: bün, vétek, go-

gonoszság, gonosz tétel. *Syn.* Winna, Prečhreśeňi, Prestupek, Prestupeňi, Prewiňeňi, zlí Učinek (Skutek). *Syn.* Hréch, *boh.* Hŕích. Dedični priroďeni (*boh.* prirozeni) Hrích: peccatum originale, die Erbsünde, eredendő bün. Malí (wšedňí, każdodenní, odpustitedelní) Hrích: veniale peccatum, kleine (läßliche) Sünde, botsánandó (apró, minden napi) vétek. Ťażkí (smrtelní) Hrích: peccatum mortale (mortiferum, lethale, capitale): Todsünde, halálos vétek, nagy bün. Welkí (rohatí). Hrích: nefas (n. *indecl.*) flagitium, scelus, crimen notorium: eine große Sünde, szarvas bün (vétek). Od Hríchow rozwázat, i. e. rozhreśit: solvere (absolvere) a peccatis, lossprechen (reinigen) von Sünden; a' vétkektől fel-oldani, feloldozni. *Prov.* Hrích żádneg Cti nespósobí: peccatum non est honoris (laudis) obiectum: die Sünde ist keine Ehre, a' vétek semmi ditséret.—Dwognásobní Hrích musí dwakrát pokutowan bit: ad facinus dupplex, non sufficit ultio simplex: auf zweifache Mißhandlung gehört zweifache Strafe: kétféle vétket, kétféle büntetés illet. — Hrích potichu choďí, welku Żalosť robí: peccati fructus diri post crimina luctus: die Sünde schleicht lieblich ein, zuletzt machts grosse Pein: a' vétek eleintén öröm 's gyönyörüség, végtére gyötrelem keserüség. A' lassan bé-tsúszó vétek nagy bú-banatot (keserüséget) okoz, hoz. — Do Hríchu neupadá, kdo na Boha pamatá: non in peccatum corruit, qui Deum semper meminit: nicht leicht begeht eine böse That, der allezeit Gott vor Augen (im Sinne) hat: nem olly könnyen vétkezik a' ki mindenkor az Istenét meg-emlékezik.

† Hŕích, a, et u, m. idem.

Hrichosňatel, a, m. peccatorum redemtor (liberator) Befreier der Sünden, bün váltó.

Hrička, i, f. v. Hračka.

† Hŕička, i, m. idem.

† Hŕídel, e, m. v. Hŕádel.

† Hŕímáňí, n. v. hrmeňí.

† hŕímati, mal, má: v. hrmet.

† Hŕímowice, f. v. Hrmowice.

hríśne, *adv.* prave, improbe, nefarie, criminose, peccaminose, scelerate, sceleste: sündig, sündlich, sündhaft, lasterhaft: vétkessen, bünössen. *Syn.* hréśňe.

hríśní, á, é, *adj.* pravus, improbus, nefarius, criminosus, peccaminosus, scelestus, sceleratus, a, um: sündig, sündlich, sündhaft, lasterhaft: bünös, vétkes. *Syn.* hréśní, prestupní.

hŕíśní, á, é, *adj.* idem.

Hríśňica, i, f. peccatrix, cis, f. rea, ae, f. die Sünderinn, bünös (vétkes) aszszony, bünösné. *Syn.* Hríśňička.

† Hŕíśňice, f. idem.

Hríśňička, i, f. idem.

Hríśňík, a, m. peccator, is, peccans, tis, improbus, i, m. der Sünder, bünös, vétkes, gonosztévő. *Syn.* Zločinec, *boh.* Hŕíśňík.

hríśňíkow, a, e, *adj.* peccatoris, dem Sünder gehörig, bünösé, vétkesé, gonosztévőé. *Syn.* zločincow.

Hríśnosť, i, f. pravitas, improbitas, tis, f. reatus, us, m. die Sündlichkeit, Sündhaftigkeit, bünösség, vétkesség, gonoszság.

† Hŕíś-

Žříšnost, i, f. idem.
Hříti, hřil, hřige (u) v. hrat. *II. rec.* hřít se: v. hrát sa.
Žříti, n. v. Žráti.
Hřiwa, i, f. *a*) na krku konském, lewowém: iuba, ae, f. die Mähne des Pferdes, und Löwen: serény, ló nyakon való hoszszú ször. *b*) na Čele konském: capronae, arum, f. pl. Roßkamm, ló üstök, ló, homlokán függö fürt.
Žříwa, i, f. idem.
Hřiwen, wňe, f. v. seq.
Hřiwna, i, f. šestnásť Lotow Wáha: semilibra, marca, mina, ae, f. talentum, i, n. *Liv. Plin. H. N. Virg.* die Mark, sechzehn Loth, ein halbes Pfund: fél-font, talentom, *boh.* Žříwňa, Talent. Attenská (attická) Žriwna: talentum atticum, athenienser Talent, wog sechzig Minas *Liv.* aténási talentom tizen hat lat. Zlatá Žriwna: marca auri, die Goldmark, fél font arany, arany talentom.
Žříwna, i, f. *idem.*
Hřiwnáč, a, m. v. Žriwnák.
Žříwnáč, e, m. v. *seq*
Hřiwnák, a, m. Columba palumbes, bis, f. *Linn.* columba torquata Klein. Ringeltaube, die große wilde, oder Holztaube: vad (örvös) galamb. *Syn.* wetší Diwoký (lesňí, polní) Holub.
Hřiwnatí, á, é, *adj.* iubatus, iubosus, a, um: was Mähnen am Halse hat, serényes. *Syn.* Dluhosrstnatí, Dluhowlasatí.
Žříž, e, m. v. Žruž.
Žrizcí, f. v. Ridzík.
Hrizení, á, é, *p. c.* rosus, a, um: genagt, rágott, rágattatott. 2) morsus, gebißen, harapott, meg-harapott, megmartt, marott, marattatott.
Syn. kúsaní, pokúsaní, zahrizení, zahriznutí.
Žrízeňí, á, n. rosio, nis, f. rosus, us, m. das Nagen, rágás. 2) morsus, us, m. norsio, nis, f. der Biß, das Beißen: harapás, belé-harapás, marás, mardosás. *Syn.* Kúsáňí, Pokúsáňí, Zahrizeňí, Zahriznutí. 3) *Tropice.* morsus, remorsus, cruciatus, us, m. das Nagen, mardosás, marás, furdálás, szórongatás. Žrizeňí Swedomá i. e. Žňetek (Náhňeteк) swedomití: remorsus conscientiae, das Nagen die Unruhe) des Gewissens, so man wahrnimmt nach einer begangenen Todsünde: lelki isméretnek furdálása, mardosása. 4) Žrizeňí w Bruchu (w Bruse) i. e. Žráňí: tormina, das Grimmen im Leibe, das Bauchgrimmen: has rágás, tekerés. Žrízeňí (Žráňí) mať: tormina sentire, torminibus affici (laborare): das Grimmen haben, has rágásban szenvedni. 5) contentio, rixatio, nis, f. rixae, arum, f. pl. die Zänkerei, das Zanken: kötekedés, pörlekedés, veszekedés, pörpatvarkodás, öszve zördülés. *Syn.* Dohadowáňí, Wada, Wadba, Wadeňí, Zwada, Zwadba.
† Žrížeňice, f. v. Žrúženica.
† Hřížiti, il, ím: v. hrúžiť.
Hrizť, hrizel, hrizem, V. I. *imp.* hriz: rodere, nagen, rágni, *boh.* hrízti, hlodati. Pes hrize kosť: canis os rodit, der Hund nagt am Knochen, a' kutya tsontot rág. 2) mordere, beißen, anbeißen, zusammenbeißen: harapni, marni, mardosni. *Syn.* kúsať, pokúsať, zahrizť, zahríznúť. 3) *Tropice* mordere, angere, cruciare: nagen, Kränken, peinigen:

nigen: furdalni, gyötörni, kínozni, mardosni. *Syn.* tlačit, trápit. Swedomi ho hrize: conscientia eum angit, das Gewissen nagt ihn, a' lelki isméret furdallya ötet (kínozza). 4) torquere, torminibus affligere: grimmen zu B. im Bauche: hasban rágni. Hrize ma w Bruchu (*boh.* hrize mé w Bříse): alvus torquetur, tormina sentio: es grimmt mich im Bauche, has rágásban vagyok. *II. rec.* hrizt sa: mordere se invicem, iurgari, altercari, rixari, contendere, filium contentionis ducere: sich zanken, sich beißen, hadern: közköpülködni, kötekedni, marakodni, pörölni, pörlekedni, egy-mást marni, veszekedni. *Syn.* dohadowat (wadit, zrat) sa. Rád bi sa hrizel, ale nemá s kím: ex animo rixaretur, si in quempiam virus suum exprere posset: er möchte gern zanken, es gebricht ihm aber an solchen, den er mit seiner Rachsucht angreifen könnte: igen örömest pörölne, de nintsen a' kire mérgét kiöntse, ki-okádgya. Zas si sa z Otcem hrizel? iterum cum patre altercabare? hast du wieder mit deinem Vater gezankt? ismét az atyáddal pöröltél (pörlekedtél)?

† hrízti, hrizl, hrizu: v. hrizt. *II. rec.* hrizt se: v. hrizt sa.

Hrk, u, m. v. Hrkot.

Hrkáč, a, m. v. Hrkawka. 2) v. Zwonček.

Hrkačka, i, f. v. Hrkawka.

Hrkání, á, n. crepitatio, nis, f. crepitus, strepitus, us, m. das Klappern, Rauschen, der Geräusch: tsergés, tsengetés. *Syn.* Chlopání, Strkání, Zahrkání, Zahrklowání. *boh.* Chřestění.

hrkat, al, ám, V. I, *imp.* [illegible] crepitare, crepare, strepere, strepitare: klappern, rauschen, tsergetni, tsengetni, zördíteni. *Syn.* chlopat, strkat, zahrkat, zahrklowat, *boh.* chřestěti.

Hrkáwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *boh.* Chřestíwání.

hrkáwat, al, ám, *freq.* ex hrkat, *boh.* chřestíwati.

Hrkawečka, i, f. *dem.* ex seq.

Hrkawka, i, f. crepitaculum, tintinabulum, crotalum, sistrum, i, n. crusma, tis, n. campanula, nola, ae, f. nuces lusoriae, crepundia, orum, n. pl. Klapper, die Schelle, das Kläpperlein, Glöckchen, Dockwerk, Kinderspiel, Spielzeug (Spielzeug) der Kinder: tsengetyü, tsergetö, tsergettyü, tsergö, gyermek-játék. *Syn.* Hrkáč, Hrkačka, Strkáč, Strkačka, Strkáwka. *boh.* Chřestačka, Paradlo.

Hrkláč, u, m. Zeliné Zboží: numularia, ae, f. *Linn.* Pfennigkraut, pénz-levelü fü: v. Penažník menší, wetší.

hrklowat, lowal, lugem V. I. *imp.* lug: v. hrkat.

hrknút, knul (kel) knem, V. I. *imp.* kni, *de uno actu*: v. hrkat, *Syn.* zahrknút.

Hrknutí, á, n. v. Hrkání. *Syn.* Zahrknutí.

Hrkot, u, m. strepitus, us, m. der Geräusch, zörgés. *Syn.* Strk, Hrkání, *boh.* Chřest.

Hrkotání, á, n. v. Hrkání. *Syn.* Zahrkotání.

hrkotat, tal, cem et tám V. I. *imp.* tag, et koc: v. hrkat. *Syn.* zahrkotat.

Hrkútání, á, n. gemitus columbae, turturis: das Girren, érelkedés, gerlitze (galamb) kesergés, sopánkodás, ga-

álamb (gerlitze) szó, sírás.
Syn. Zahrkutáňí. 2) gemitus, us, m. Cic. nimium rei desiderium: das Seufzen, Seufzer, das Sehnen, die Sehnsucht nach etwas: valaminek felettébb való ohajtása. Syn. Túžení.

Hrkútať, tal, tem et tám V. I. imp. tag: gemere de columba et turture Virg. girren, einen klagenden Ton von sich geben, von Tauben, und Turteltauben: énekelni Pár. Páp. galamb, vagy gerlitze módra keseregni, sopánkodni, sírni. Syn. zahrkútať. 2) za nečím, neb ňečím hrkútať: gemere aliquid, vel aliquem Cic. desiderare rem, teneri desiderio rei: seufzen, beseufzen, sich sehnen (sehnsüchtig seyn, Sehnsucht haben) nach etwas: valamit, vagy valakit felettébb ohajtani, valami után. Syn. túžiť. Mnoho za tím (za tú Vecú) hrkúta: magno eius rei desiderio tenetur, nach jener Sache hat er große Sehnsucht, azon dolog után igen sítozik.

Hrmeňí, á, n. tonitrus, us, m. Liv. Virg. Juvenal. Pacuv. Gell. (Ablat. Sing. tonitru, Genit. plur. tonitruum, dat. tonitribus, accus. tonitrus), tonitruum, i, n. Cic. Plin. H. N. (plur. Nom. tonitrua); tonitruus, i, m. Hieron. fulminatio, tonitruatio, nis, f. tempestas tonitralis, fragor coeli (fulminis): der Donner, das Donnern, Donnerschlagen, Donnerwetter, Krachen des Blitzes; égi háború, meny-dörgés, meny-kő ütés, fergeteg, szélvész, sutyor Pár. Páp. Syn. Hrom, Hromobití, Hromowáňí, Zahrmeňí. boh. Hřímáňí, Hřmeňí.

Hrmeť, hrmelo, hrmí, V. I. imp. neb hrmí: tonare, fulminare; donnern, Donner schlagen; meny-dörögni, meny-dörögni. Syn. Hromowať, Hromem biť, boh. hřímati, hřmit. 2) Tropice. Zle na ťeba hrmí: malo loco res tuae sunt. Magna tibi calamitas (tempestas) impendet: es steht schlecht mit dir (mit deinen Sachen): a' te dolgod nem jó állapotban vagyon.

† hřmíť, mělo, mí: idem.

Hrmíwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.

hrmíwať, walo, wa: freq. ex hrmeť.

† hřmíwati, walo, wá: freq. ex hřmíť: idem.

Hrmot, u, m. fragor, is, m. fremitus, strepitus, sonitus, us, m. ein Geräusch, Getös und Getöse, der Knall: zúgás, zúhogás, tserdülés, tsördülés, harsogás, dörgés, zörgés. Syn. Buchot, Lomot, Tresk, Treskot, Hrmowica, Hučáňí, Huk, Zwuk. Bol welki Hrmot: ingens (terrificus) coeli fragor (strepitus) fuit: es war ein großes Geräusch, ein erschreckliches Donnerwetter: rettenetes nagy égi zörgés volt. Hrmot (Lomot) robiť: v. hurtowať.

† Hřmót, u, m. idem.

hrmotňe, adv. sonore, sonanter, tonanter, fragorose, fremebunde, cum fremitu: rauschend, dörögve, zörögve, hangossan, harsogva, zúhogva. Syn. hlučňe, hromotňe, hurtowňe, zwučňe, boh. hřmotňe.

hrmotní, á, é, adj. sonorus, sonorosus, fremebundus, a, um; rauschend, dörgő, zörgő, harsogó, zúgó, zuhogó, hangos. Syn. hluční, hromotní, hurtowní, zwuční.

† hřmot,

† hrmotní, á, é, adj. idem.
Hrmowica, í, f. v. Hrmot.
Hrnčár, a, m. figulus, ollarius, i, m. ein Töpfer, Hafner: fazékas, boh. Hrnčíř. Prov. Hrnčár, Hrnčárowi, Pes Psowi, Žebrák Žebrákowi záwiďí: figulus figulum, canis canem, faber fabrum, mendicum mendicus odit: ein jeder neidet seines gleichen. Einerlei Handwerk hasset einander: a' fazékas ellensége a' fazékasnak, eb az ebnek, koldús a' koldúsnak, kováts a' kovátsnak. Kováts a' kovátsra irigykedik.
hrnčárčin, a, e, adj. poss. figulae, figuli uxoris: der Töpferinn (Hafnerinn) gehörig: fazékasnéé, boh. Hrnčířčin.
Hrnčáreň, rňi, f. figlinum, i, n. officina figlina: Töpfersstube, Töpferswerkstatt, = werkstätte, oder Laden: fazékas mühely. Syn. Hrnčárňa, hrnčárská Izba.
Hrnčáreňí, á, n. v. Hrnčárstwí.
hrnčárit, il, ím, V. I. imp. hrnčár: opificium figlinum exercere, figulum esse: ein Hafner (Töpfer) seyn, fazékas mesterséget üzni, fazékasnak lenni. Syn. Hrnčárem bit.
Hrnčárka, i, f. uxor figuli, ollaria, figula, ae, f. die Töpferinn, Hafnerinn: fazékasné boh. Hrnčířka.
Hrnčárňa, i, f. v. Hrnčáreň.
hrnčárow, a, e, adj. poss. figuli, ollarii: dem Hafner (Töpfer) gehörig, fazékasé, boh. hrnčířů.
Hrnčárowňí, á, n. v. Hrnčárstwí.
hrnčárowat, rowal, rugem, freq. ex hrnčárit.
hrnčárski, adv. figline, figuline, more figuli: töpferisch, hafnerisch: fazékas módon. Syn. pohrnčárski, boh. hrnčířski.

hrnčárskí, á, é, adj. figlinus, figulinus, a, um; figularis, fictilis; e; figulos adtinens: töpferisch, hafnerisch, den Töpfer (Hafner) betreffend: fazékas, fazékasokat illető, boh. hrnčířskí. Hrnčárská Pec: fornax figlina, Töpferofen, fazékas kementze. Hrnčárská Robota: opera figlina, Töpferwerk, Töpferzeug: fazékas munka. Hrnčárská Robotňa: v. Hlin. Hrnčárské Koleso (Kolo): rota figlina, Töpferrad, Töpferscheibe: fazékas kerék.
Hrnčárstwí, á, n. figulatus, us, m. ars figlina (figularia) opificium figlinum: Töpferhandwerk, Töpfermetier: fazék gyártó mesterség, fazékasság. Syn. Hrnčáreňí, Hrnčárowáňí, hrnčárské Remeslo. boh. Hrnčířstwí. 4) mercatus ollarius (figularis): Topfmarkt, = Verkauf: fazék-árulás, fazékkal való kereskedés.
Hrnčárstwo, a, n. coetus (collegium) figulorum, die Töpferinnung, Töpfnerzunft, Hafnerzunft: fazékas tzéh. Syn. Cech hrnčárskí.
Hrnček, u, et nečku, m. dem. ex Hrnek.
† Hrnčír, e, m. v. Hrnčár.
† Hrnčírka, i, f. v. Hrnčárka.
† hrnčířskí, á, é, adj. v. hrnčárskí.
† Hrnčírstwí, n. v. Hrnčárstwí.
hrnčířů, et ůw, owa, owo, adj. poss. v. hrnčárow.
Hrncowáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
hrncowat sa, cowal sa, cugem sa, V. I. imp. cug sa: ollam frequenter memorare, den Topf oft nennen, a' fazekat gyakran emlegetni, fazékról gyakran szóllani. 2) v. dohadowat sa, wal sa.

hrnčowati se, owal se, ugi u) se: idem.
...rec, nca (boh. nce), m. olla, ae, f. der Topf, der Hafen: fazék, gebre, tsupor. Kašní (na Kašu) Hrnec: pultarius, Breihafen: pép főző fazék, pép (kása) edény. Medení Hrnec v. Kotel. Nočni (komorni) Hrnec, i. e. Močňík: matula, matella, ae, f. der Kammerbecken, Kammertopf, Nachttopf, Nachtbecken, Brunzkachel, das Nachtgeschirr: huddó edény. vulg. Serbel, Serblík. Nožaťí (na Nohách) Hrnec: i. e. Landlik: olla pedata, gefüßter Topf, lábas, fazék. Tronohý hrnec, i. e. Trinožňík: tripus, der Dreifuß, három lábú fazék, lábas. Warní (k Warení) Hrnec: coquinaria, Kochtopf. Hrnec chrápe: olla sonat vitium, der Topf rasselt, zezeg a' fazék. *Prov.* Kotel Hrnec (slepí temného) haní, Parhá. Slepí sa temnému pošmíwá, wismíwá: dicebat cacabus ollae: *quam nigra es!* Clodius accusat moechos, Catilina Cethegum: der Kessel wirft dem Topfe den Ruß vor: ak neveti (tsúfollya) a' kansalt. — Kotel Hrncu záwidi: mendicus mendico invidet: es ist einem Bettler leid, daß der andere vor der Thür steht: egyik koldús a' másikát gyűlöli. — Cím Hrnec nawre, ím až sa rozbige, páchňe: quo semel est imbuta recens, servabit odorem testa diu. Inveterata sapit, quod nova testa capit. Adolescens iuxta viam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea: jung gewohnt, alt gethan: a' melly új fazékban (korsóban) fagygyú vagyon, az még el-törik, mindég fagygyús szagú. A' mihez valaki ifjúságában szokik, öregségében sem vál-el attól. — Hrnec sa poznáwa s klopáňá, Blážeň s klekotáná: ex verbis fatuus, pulsu cognoscitur olla: man erkennet den Narren aus seinem Reden: a' bolondot szováról, a' fazékat kongásáról ismérnimeg. v. Blážeň. — Máli Hrnec skoro wiwre: imbecillium animorum est cito irasci. Parva olla cito bullit. Homo exiguus iracundus. Parvi homines facillime irascuntur: kleine Häflein gehen bald über, kitsiny fazék hamar fel-forr. — Každí sa do swého Hrnca díwá: v. Hrable (každé Hrable pod seba hrabú): omnes sibi melius esse malunt, quam alteri: es verachtet sich niemand, minden a' maga fazéka mellé szít. — K temu Hrncu dosť gest teg Pokriwki (Okličky). Polička trefuge sa k Hrncu, a Sír k Chlebu. Gakí Hrnec, taká Pokriwka: v. Flek (gakí Mech, takí Flek). — Okolo swého Hrnca obrnať: Cicero pro domo sua, für sein Haus reden, maga fazékához szítlani. Abi ňekdo snad nepowedel, že okolo swého Hrnca obrnám: ne forte dicar Cicero pro domo sua: damit etwa Jemand nicht sage, daß für mein Haus rede: ne talántán magam fazékához mondattassam szítlani. — Dokad ti w Hrnci wre, kdo ten ťa len nazre (wždi ťa kdo ten nagde). Kdiž nemáš (Nemášli) w Hrnci nič, kdo dbá o ťeba wíc? Dokad slúží Šťasťí, Prátelow gest dosťi. Nešťasťí po Chwíli, každí si sám kwílí: fervet olla, fervet amicitia. Tempore felici multi numerantur amici, dum

dum fortuna perit, nullus amicus erit. Donec eris felix, multos numerabis; tempora si fuerint nubila, solus eris *Ovid.* Felicitas multos habet amicos. Felicium multi cognati. Ollae amicitia. Vulgares amicos patina, non benevolentia conciliat: in Elend, in Gefahr, und in der Noth, gehen der Freunde tausend auf ein Loth. Wo es wohl hergeht, da hat man viele Freunde. Wenn es wohl geht, hat man Freunde genug; wenn es übel geht, gibt es desto weniger: szérentséd fényénél sokan látogatnak, ha kezd alkonyodni, mindnyáján el-hagynak. *Vel* Szerentséd fényénél sok lészen barátod, ha kezd alkonyodni minden fordít hatot. *Vel* Szerentséd fényénél sok barát látogat, ha kezd hanyatlani, kiki hátat mutat. Addig tart a' barátság, még zsíros a' konyha.

Hrneček, čku, m. *dem.* ex seq.

Hrnek, nku, m. *dem.* ollula, ae, f. das Töpfchen, Töpflein, kleiner Topf: fazékatska, fazétska, gebrétske, göbre. *Syn.* Hrníček.

* Hrngec, nca, m. v. Hrnec.

† Hrníček, čku, m. v. Hrneček.

* Hrnulek, lka, m. v. Hrnek.

Hrnúť, nul, ňem, V. I. *imp.* hrň: congerere, raffen, egybehuzni (vonni, gyüjteni). *Syn.* zhrnať. *II. rec.* hrnúť sa: volvi, celeriter ferri: rollen, sich hurtig bewegen: sebessen jönni, néki rohanni. 2) v. hlučiť sa.

Hrnutí, á, é, *p. c.* congestus, a, um: gerafft, egybe-húzott (vonattatott, gyüjtetett), egybe-hordott, rakott.

Hrnutí, á, n. congestio, nis, f. das Raffen, egybe húzás (vonás, gyüjtés). 2) *Nom. Verb.* ex hrnút sa: volutio, celer gressus (passus), acceleratus adventus: das Rollen, sebes jövés (el-jövetel) néki rohanás: 3) v. Hlučení.

Hrob, u, m. *loc. pl.* boch (bi bích): sarcophagus *Juvenal.* tumulus, i, m. conditivum *Senec.* monumentum, sepulchrum (sepulcrum), i, n. das Grab, Todtengrab: sir, sírhely, gyászos bolt, koporsó. Syn. Hrobka, Mesto, kde sa mrtwé Tela kladú, pochowáwagú. Boží Hrob: sepulchrum Christi, das Grab Christi, Krisztus koporsója. Od božího Hrobu Clowek, Sluha, pachołek: negligens (ignavus), somniculosus, somnolentus g. homo, servus: ein läßig z. B. Mensch, Knecht: szunyadozó (álmos, rest, lusta) ember, szolga. Od boží Hrobu Wogák: Deus ollaris, miles sepulchralis: Frauen..., bestochener Soldat: Boldogasszony katonája. W Hrobe bol mať bude: contentus sarcophago erit, dem wird ... genug seyn, meg-éri három ... földdel *Par. Páp.* 2) i. e. hrobňí (na Hrobe) Kopec: tumulus, sepulchri collicul... der Grabhügel, sír halom. *Prov.* Gednu Nohu w Hrobe m... Z gednú Nohú nad Hrobem stogí. Umrlčinú ... Smrt mu pri Dweräch stogí. Charontis symbolum habet. Est vicinus (proximus) morti: mit einem Fuße ist er schon im Grabe, egy lábbal már koporsóban vagyon.

Hrobár, a, m. vespillo, nis, m. *Svet.* libitinarius, i, m. *Senec.* humator, is, m. der Todtengräber, der die Todten begräbt, Leichenbesorger, Bestätiger:

diger: sír ásó, temető. *Syn.* Hrobňík. Pochowáwač.
Hrobáč, e, m. *idem.*
obáčkin, a, e, *adj. poss.* libitinariae, vespillonis coniugis: der Todtengräberinn gehörig, sír-ásónéé.
hrobáčkin, a, o, *adj. poss.* *idem.*
:obáreň, rňe, f. hospitium vespillonis, Todtengräbershaus, sír-ásó háza. *Syn.* Hrobárňa.
:obáreňí, á, n. v. Hrobárstwí.
obárič, il, ím, V. I. *imp.* bar: vespillonem esse, libitinarium agere: ein Todtengräber seyn, sír-ásónak lenni.
robárka, i, f. coniux vespillonis, libitinaria, ae, f. Todtengräberinn, des Todtengräbersweib: sír-ásóné, sír-ásó felesége. *Syn.* Hrobňička.
Hrobačka, i, f. *idem.*
robárňa, i, f. v. Hrobáreň.
robárow, a, e, *adj. poss.* vespillonis, dem Todtengräber gehörig, sír-ásóé. *boh.* hrobářů.
robárski *adv.* more vespillonis, libitinarie: todtengräberisch, nach Art der Todtengräber: sír-ásó módon. *Syn.* pohrobárski, hrobňicki.
robárskí, á, é, *adj.* vespillones; vespillonarius, libitinarius, a, um; vespillonaris, e: den Todtengräber betreffend: sír-ásói, sír-ásót illető. *Syn.* hrobňický.
hrobářský, á, é, *adj.* idem.
robárstwí, á, n. vespillonatus, us, m. conditio vespillonis: die Todtengräberei, Todtengräbersstelle: sír-ásó állapot. *Syn.* Hrobáreňí.
hrobářů, et růw, owa, owo, *adj. poss.* v. hrobárow.
robka, i, f. crypta, ae, f. sepulchrum, monimentum, i, n. die Gruft, das Grab, besonderns gemauertes, oder zu Fassung mehrerer Leichen eingerichtetes Behältniß: kripta, föld alatt való bólt, mellybe a' holttak temettetnek. *Syn.* Sklíp, Sklípa, podzemní Sklep, *vulg.* Kripta. Ani Hrob Krista Pána darmo nestrážil sa: v. Darmodag. (Umrel Darmodag). 2) v. Cinter.
hrobné et hrobňí, á, é, *adj.* sepulchralis, sepulcralis, monumentalis, e: das Grab betreffend, koporsói, koporsót illető. *Syn.* hrobowí. Hrobní Kameň: v. Hrobňík. Hrobní Kopec: v. Hrob 2. Nro. Hrobní Nápis: i. e. Náhrobek: epitaphium, inscriptio sepulchralis, titulus monumentalis: Grabschrift, koporsóvers. *Prov.* Pekne na hrobném Nápisi: pulchrum in sepulchri elogio *Procop.* De iis, qui in extremis vitae magnis impendiis dignitates quaerunt, ut in sepulchro titulus adscriberetur: schön, in der Grabschrift, szép a' koporsó versben.
† hrobňí *adj. omn. gen.* *idem.*
Hrobňica, i, f. v. Hrobárka. *boh.* Hrobňice. 2) v. Cinter.
Hrobňička, i, f. v. Hrobárka.
hrobňicki, *adv.* v. hrobárski.
hrobňický, á, é, *adj.* v. hrobárskí.
Hrobňictwí, á, n. v. Hrobárstwí.
Hrobňík, a, m. v. Hrobár.
Hrobňík, u, m. cippus (sepulchralis, sepulcraris), i, m. monumentalis, saxum sepulchrale (sepulcrale) monumentum, i, n. der Grabstein, koporsó kö. *Syn.* hrobní (hrobowí) Kameň.
hrobowí, á, é, *adj.* v. hrobní.
Hrom, u, m. fulmen, inis, n. der Donner, der Bliß, der herab-

abfährt, und einschlägt: meny-kö, meny-ütö-kö, Isten nyila. *Syn.* hromobití, Hromowáňí, Hromowica. Hrom bige: fulminat, es donnert, es schlägt ein: meny-kö üt, dörög. Hrom uderil (uhodil): fulmen intonuit, es geschah ein Donnerschlag, a' meny-kö ütött. Tam (na to Mesto (Hrom uderil (udrel): fulmen tetigit (icit) locum illum. Illuc fulmen incussit: es schlug in den Ort ein, bé (oda) ütött a' meny-kö. Hrom ho zabil, zarazil: fulmine ictus (prostratus) est, er wurde von Donner (von dem Blitze) erschlagen. Der Blitzstrahl hat ihn erschlagen: a' meny-kö ütötte ötet agyon. Od Hromu zabití. Hromem porazení: fulmine (de coelo) percussus (ictus, tactus): vom Donner erschlagen, a' menykö ütötte. *Prov.* Od Hromu zdálení Streli sa nebogí. Daleko od Hňewu, daleko od Hromu. Daleko od Ohňa, daleko od Popáleňá: procul a Jove, procul a fulmine: weit davon, ist gut für den Schuß: meszsze a' haragtól, meszszebb a' meny-kötöl: v. Oheň.

Hromada, i, f. acervus, cumulus, i, m. congeries, ei, f. der Haufen, die Menge Dinge über einander: rakás, gyüjtés, garmada *Par. Páp. Syn.* Hrba, Kopa, Množtwí, *boh.* Chobot. — Hromada Drew i. e. Stwos: strues lignorum, ein Haufen Scheiter Holz, rakás fa. Hromada Hnoga, i. e. Hnog, Hnogísko: sterquilinium, der Misthaufen, rakás trágya. Hromada Kameňá: acervus (congeries) lapidum, Steinhaufen, rakás kö. Hromada Peňazi: copia (multitudo) nummorum, ein Hau-fen Geldes, rakás pénz. Hro-mada Sená, Slami: v. Sto[illegible] Po Hromadách: v. hroma[illegible]ňe. 2) globus, i, m. coetus, [illegible] m. turba, ae, f. agmen, i[illegible] n. die Menge lebendiger Gesch[illegible]pfe beisammen, sokaság, se[illegible] tsoport. *Syn.* Množtwí, S[illegible] Hromada Ptákow (Ptáctw[illegible] volatus avium, Strich (Flu[illegible] der Vögel, madár sereg. Hro-mada Wčel: v. Rog. 3) Hro-mada Ludí: multitudo, [illegible] f. copia, caterva, turma, [illegible] f. cohors, tis, f. Menge, [illegible]te, Schaar, z. B. Leute: [illegible]reg, sokaság. *Syn.* S[illegible] Množtwí, *boh.* Tropa, [illegible]ta, Sekta. Hromade [illegible]tich Wogákow, i. e. Desiat[illegible] decuria, ae, f. Rotte bei [illegible] Armee, Korporalschaft: [illegible]alya. 4) congressio, nis, [illegible] conventiculum, i, n. coetus, [illegible] conventus, us, m. die Ver-sammlung, Zusammenkunft: [illegible]ve gyülés, gyülekezet. Syn. Zhromázdeňí.

Hromadečka, i, f. *dem.* ex Hro-mádka.

Hromádka, i, f. *dem.* acervu-lus, parvus cumulus (acervus, [illegible] Häufchen, Häuflein z. B. Erde: rakáska, rakásotska, kis rak[illegible] *Syn.* Hromadečka. 2) Numeru[illegible] exiguus, copiola, ae, f. Men[illegible] Häufchen, Häuflein: seregec[illegible]ke.

Hromadňe, *adv.* acervatim, ca-tervatim, coacervatim, fre-quenter, cumulatim: rotten-weise, zunftweise, Haufenweise von Sachen und lebendigen Ge-schöpfen: rakásonként, sere-genként, tsoportossan. Syn. Húfňe, po Kotách.

hromadní et hromadňí, á, [illegible] *adj.* catervarius. copiosus, [illegible]um: zusammengehäuft, [illegible]

weiſe verſammelt: öszve gyü-
ökezett (gyűltt) egyben-se-
egűltt (sereglett) sokaságos,
számos, tsoportos boh. hůfňí.
mážděný, á, é, p. c. coacer-
vatus, a, um: zuſammenge-
häuft, rakásba gyüjtött. Syn.
hromážděný.
mážděňí, á, n. coacervatio,
nis, f. Zuſammenhäufung, ra-
kásba gyüjtés. Syn. Zhromáž-
děňí.
mážďiť, il, ím, V. I. imp.
ďí: coacervare, congerere:
zſammenhäufen, rakásba gyüj-
teni. Syn. zhromážďiť.
mážďowáňí, á, n. v. Hro-
mážděňí.
mážďowať, ďowal, ďugem,
V. I. imp. ďug: freq. ex
romážďiť.
mňica, i, f. candela in Fe-
sto Purificationis B. M. V. be-
nedicta, Maria Lichtmeß-Ker-
zen, Gyertya-szentelő Boldog
Aszszony napján szenteltt
gyertya. Syn. Hromňičná Swí-
čka.
Hromňice, f. idem.
mňice, mňic, f. pl. Festum
Purificationis B. M. V. die
Lichtmeſſe, Gyertya-szentelő
Boldog Aszszony napja. Bol-
dog Aszszony tisztulása. Na
Hromňice, i. e. Hromňicnu
Pannu Mariu: Festo Purifi-
catae B. M. V. auf Maria Licht-
meſſe, Gyertya-szentelő Bol-
dog Aszszony napján.
mňička, i, f. dem. ex Hrom-
ňica.
mňičný, á, é, adj. v. Hro-
mowý. Hromňičná Swíčka: v.
Hromňica. Na Hromňičnu
Pannu Mariu: v. na Hrom-
ňice.
mobiťí, á, n. v. Hrmeňí.
mowáňí, á, n. Nom. Verb.
ex seq. 2) v. Hrmeňí.

Hromowať, mowal, mugem,
V. I. imp. mug: fulminare,
per fulmen increpare (blas-
phemare): fluchen, ſchelten
durch den Donner: meny-kövel
üttetni. 2) v. Hrmeť.
Hromowý, á, é, adj. fulmineus,
tonitruus, a, um; tonitralis,
fulminalis, e: zum Donner ge-
hörig, meny-köi, meny-ütő
köi, meny-köhöz való. Syn.
Hromňičný, hromowný. Hro-
mowý Kameň: belemnites, la-
pis ceraunius: Donnerſtein,
Donneraxt, Donnerkeil: meny-
kö, meny-ütő-kő. — Hro-
mowé Koreňí, i. e. Šparga,
Špárgla: asparagus, i, m.
Plin. H. N. der Spargel, die
Spargelwurzel: spárga (kala-
ris) - gyökér, nyúl árnyék
fü, spárga. vulg. spárgli. Pla-
né hromowé Koreňí, i, e.
polňá (planá, lesňá) Špar-
ga: corruda, ae, f. Varr.
wilder Spargel, vad spárga.
Hromowite, adv. immaniter,
horrende, terribiliter, terri-
fice: erſchröcklich, rettenetes-
sen, szörnyen, iszonyún,
iszonyuan. Syn. hrozňe, ukrut-
ňe, boh. uhromite. 2) v. hro-
motňe.
Hromowitý, á, é, adj. horren-
dus, terrificus, a, um; im-
manis, terribilis, e: erſchröck-
lich, rettenetes, iszonyú, ször-
nyü. Syn. hrozný, ukrutný,
boh. uhromitý. 2) v. hrmot-
ný.
Hromowitosť, i, f. immanitas,
tis, f. horror, terror, is, m.
Erſchröcklichkeit, rettenetesség,
szörnyüség, iszonyúság. Syn.
Hroznosť, Ukrutnosť, boh.
Uhromitosť.
Hromowný, á, é, adj. v. Hro-
mowý.
Hron, u, m. Řeka w Uhroch:
granus, i, m. fluvius Hun-
ga-

garíae: die Gran, ein Fluß in Ungarn; Garam, folyó viz.
Hroňčan, a, m. Granensis accola, m, ein Graner, Garammelléki ember.
hroňčančin, a, e, adj. poss. ex seq.
Hroňčanka, i, f. Granensis accola, f. die Granerinn, Garammelléki asszony.
Hrot, u, m. i. e. železní Konec Kopía: cuspis ferrea lanceae, das Eisen an einem Speer, lántsának (dárdának) hegye. 2) hasta, ae, f. ein Rennspieß, kópia, dárda. *Syn.* Kopia.
* Hrota, i, f. v. *seq.*
Hrotek, tka, et u, m. mulctra *Colum.* orca, antlia, capula, ae, f. mulctrum *Horat.* mulctrarium *Virg.* i, n. mulctrale, is, n. das Melkfaß, die Melkgelte, Melken: sajtár. *Syn.* Déža, Dížka, Dogelníca, Sechtár, *boh.* Dížka. *Prov.* Ze Kaštíka prešedňút do Hrotka: ex equo ad asinum, vom Pferde auf den Esel kommen, a' tsöbörből vederbe hágni, v. Slawa (S Pece na Slawu).
* Hrotka, i, f. *idem.*
† Hroz, a, m. v. Bělica.
Hroza, i, f. horror, is, m. das Schaudern, Entsetzen, der Schrecken, Schauder: iszonyatosság, szörnyűség, iszonyodás, reszketés, rettenetesség. *Syn.* Bázeňí, Strach, Zdeseňí. *boh.* Hrůza.
Hrozba, i, f. v. Hrozeňí.
Hrozen, znu, m. racemus, i, m. *Plin. H. N.* Kamm der Traube, szölö tsutka, terkely, szölö-nyele. *Syn.* hroznowí Hreben bez Zrnek, Hroznowá Parutka. *Pl. Nom.* Hrozní, *gen.* znow. Z Hroznow wisá gak Hrozna: dependent racemis ut uvae *Plin. H. N.* 2) racemus *Virg. Ovid.* botrus, i, m. uva, ae, f. [die] Traube, Weintraube: szölő-gerezd, szölö-fö, szölö-fürt. *Syn.* hroznowí Hreben ze Zrnkami. Planí Hrozen: labrusca, ae, labrusca *Colum.* labrusca *Virg.* die Heerling, die wilde Weintraube: vad szölő gerezd v. Plané Hrozno.
Hrozenček, nečku, m. *dem.* ex seq.
Hrozennek, nku, *dem.* ex Hrozen: racemulus, i, m. uvula, ae, f. Träubchen, Träublein, Weinträubchen, Weinträublein: szölő gerezdetzke. *Syn.* Hroznik.
Hrození, á, n. minae, arum, f. pl. minatio *Cic.* Comminatio, nis, f. die Drohung, Bedrohung, das Drohen: fenyegetés, fenyegetődés. *Syn.* Hrozba, Pohrozka, Pohrozeňí, Zahrozeňí, Zahrážáňí *boh.* Pohrůžki.
† Hrozeňí, n. idem.
Hrozenko, a, n. *dem.* ex Hrozno: parvus acinus vinaceus, Weinbeerchen, Weinbeerlein, kleine Weinbeere: kis szölő-szem. 2) uvula, uva parva: das Weinträubchen, Weinträublein, kleine Weintraube: szölötske. *boh.* Rozinka. 3) astaphis, *idis*, f. *Plin. H. N.* uva passa (cubeba), ae, f. Cubebe, [illegible] (aszalt) szölő. *Syn.* Cibéba, Cibébla. *Pl. Nom.* Hrozenka, *gen.* nek, etc.
hroziecí sa, á, é, *part. praes.* ex hrozit sa: minabundus, minitabundus, minatorius, comminatorius, a, um; minax, cis; drohend, fenyegető, fenyegetődő.
hrozit sa, il sa, ím sa, V. I. *imp.* hroz sa *cum dat. pers. et instrum. rei:* minari: minitari, comminari alicui rem. re; drohen, bedrohen Jemand mit

ait etwas: fenyegetni, fe-
ıyegetődni. *Syn.* wihrážať
zahrozit, zahražať) sa, *boh.*
rozití. Z ukrutnú Smrťú sa
ím hrozil: mortem acerbam
roposuit, mit einem greuli-
hen Tode hat er ihnen gedrohet,
eméuy (keserves) halállal fe-
ıyegette öket. Darmo sa mu
rozíš: frustra Herculi, du
rohest ihm umsonst, héjában
enyegetődöl néki. 2) *cum et
ine gen rei*: horrere, hor-
escere, abhorrere, refugere,
eformidare, abominari: schau-
ern, sich entsetzen: el-rémülni,
l-bámúlni, valamitől írtózni,
alamit meg-utálni, valamin
szonyodni. *Syn.* straśiť (stra-
iť, zdesiť) sa, *boh.* hrosit
e. Hrozím sa ženi. Nechcem
a ženiť: a ducenda uxore
ıbhorreo, ich habe gar keine Lust
u heurathen, nem vethetem
nagamat a' házasságra. Misel
a hrozí o tom len misleť, ne
o wipoweďeť (wipráwať),
e: animus refugit, eaque
eformidat dicere, quae: das
Gemüth entsetzt sich nur daran
u gedenken, und mag weder re-
en, noch hören, daß: írtozik
lmém, és retteg ki-monda-
i azokat, a' mik.

-zitelňe *adv.* minaciter *Cic.*
omminatorie: bedrohlich: dro-
end, mit Drohungen: fenye-
etve, fenyegetődve, *Syn.* po-
rozčiwe.

-zitelní, á, é, *adj.* minax,
is, *Cic.* bedrohlich, drohend,
oll Drohungen: fenyegető,
enyegetődő. *Syn.* hrozicí sa,
ohrozčiwí. *boh.* pohrůzčiwí.

-zitelnosť, i, f. minacitas,
is, f. minaciae, arum, f. pl.
Bedrohlichkeit, fenyegetés, fe-
ıyegetődés. *Syn.* Pohrozči-
wosť, *boh.* Pohrůzčiwosť.

-rozití, il, ím: v. hroziť sa
m. 1.

1. Nro. *II. rec.* hroziť sa, *cum
vel sine gen.* v. hrosiť sa 2. Nro.

Hrozíwáňí, á, n. *Nom. Verb.*
ex seq.

hrozíwať sa, al sa, ám sa, *freq.*
ex hroziť sa.

hrozíwati, al, ám: v. hrozí-
wať sa.

hrozňe *adv.* terribiliter, terri-
bilem in modum: schröcklich,
auf schröckliche Art: rettenetes-
sen. *Syn.* prehrozňe, straśli-
we. 2) horrende, horride,
horribiliter, horridum (hor-
rendum, horribilem) in mo-
dum.: entsetzlich, schaudervoll:
írtóztató képen (módon), írtóz-
va, iszonyodva, iszonyúan,
iszonyatossan. *Syn.* strápeňe,
zdeseňe. 3) atrociter, schreck-
lich, abscheulich: kegyetlenűl,
rútúl, tsúnyáúl. *Syn.* ohaw-
ňe, ukrutňe. 4) vehementer,
acerrime: schrecklich, heftig: fe-
lettébb, keményen, nagyon.
Syn. tuho. Hrozňe sem ho
slahal, bil, dobil, zbil: acer-
rime illum caedebam, ich ha-
be ihn schrecklich geprügelt, ke-
ményen meg vertem ötet. 5)
nimis, nimiopere, valde:
sehr, igen. *Syn.* welice, wel-
mi, prewelice, prewelmi.
Gá sa tomu hrozňe diwím:
id valde miror, ich wundere
mich sehr darüber, igen tsu-
dálkozom azon. Hrozňe ma
Hlawa bolí: caput valde mi-
hi dolet, ingentibus doloribus
capitis laboro: der Kopf thut
mir sehr weh, igen (mód nél-
kül) fáj a' fejem. 6) torve,
truculente: gräulich, gärstig:
komoruan, komorúl. *Syn.*
zuriwe.

hrozní, á, é, (*abs.* hrozno),
adj. terribilis, e: schrecklich,
Schrecken machend: rettenetes.
strášliwí, prehrozní. Hrozní
(nagwetší, hlawní) Nepráe-
teľ:

tel: acerbissimus inimicus (hostis), ein geschworner (abgesagter) Feind: Schimpffeind, Spinnfeind: kegyetlen, legnagyobb, halálos ellenség. 2. horribilis, horrendus, horridus, horrificus: entsetzlich, schauder voll: irtózlató, iszonyú, iszonyatos, rettenetes, kemény, kegyetlen. *Syn.* ukrutní. To ge hrozná Wec: id mirum (horrendum) est: das ist entsetzlich, wunderbar: rettenetes dolog az. Hak ge to hrozná Wec, kdiž Clowek neslisi. malum (horrendum) est auditu carere, es ist eine schlimme Sache, wenn man taub ist: iszonyu dolog a' süketség. 3) atrox, cis: schrecklich, abscheulich: kegyetlen, rút, tsúnya. *Syn.* ohawní, ukrutní. 4) vehemens, tis: schrecklich, heftig: felettébb való, kemény, erös, nagy. Hrozná Sila: vehemens vis, schreckliche Stärke, nagy erö. 5) praegrandis, e; ingens, tis; insanus: sehr groß z. B. Summe Geldes: igen nagy. 6. torvus, truculentus: gräulich, garstig: komor tekéntetü, rettenetes ábrázatú, komor. *Syn.* zuriwí.

Hrozňíček, čku, m. *dem.* ex seq.

Hrozňík, u, m. *dem.* ex Hrozen: v. Hrozeneк.

Hrozno, a, n. acinus, acinus vinaceus, bacca vinacea: die Weinbeere, Weinbeerauge: szölö szem. 2) uva ae: f. *Cic. Virg. Ovid. Hor.* botryon, onis, m. *Martial.* botrus, i, m. die Weintraube, Traube des Weins: szölö-gerezd. *Syn.* Hrozen. Plané Hrozno. labrusca, labruscum: die Heerling, die wilde Weinbeere: vad szölö: v. plané Hrozen. Pred Časem zrelé Hrozno: Kaňina.

hrozno, *adv.* v. hrozňe.

hroznohlasňe *adv.* horrisono, schrecklich tönnend, oder rauschend, rettenetes zúgással. *Syn.* hrozno wučňe, prehrozňe, prestrašňe.

hroznohlasní, á, é, (*abs.* hroznohlasno) *adj.* horrisonus, a, um: *Cic. Virg.* schrecklich tönnend, oder rauschend: rettenetes zúgással való. *Syn.* hroznowučni, prehrozní, prestrašní.

Hroznohlasnosť, i, f. horrificus sonus (fremitus) *Cic.* schreckliches, gräuliches Getöse, Geräusch. rettenetes hang (zúgás. *Syn.* Hroznowučnosť, Prehroznosť, Prestrašliwosť, Prestrašnosť.

Hroznosť, i, f. ratio terribilis, terror, is, m. Schrecklichkeit, rettenetesség, iszonyúság, iszonyatosság, szörnyüség.

hroznowí, á, é, *adj.* racematus, a, um: *Plin. H. N.* einen Kamm, oder Trauben habend: szölö fejes, gerezdes. 2) racemifer, a, um: *Ovid.* einen Kamm oder Beeren Trauben tragend: szölö fej (gerezd) termö, szölö fejes gerezdes. Hroznowá Zelina, v. Strzrnečko. 3) racemosus, a, um: *Plin. H. N.* voller Kämme, Trauben, Beeren, oder beerig gestaltet: gerezdes, szölö fejes, gerezddel (szölö fejjel) tellyes.

hrozňučki, *adv.* horridule, schaudernd, rauh: rettenetesen. v. hrozňučko.

hrozňučkí, á, é, *adj.* dem. ex hrozní: horridulus *Cic.* a, um: schaudernd, rauh: iszonyatoska, iszonyútska, rettenetеske.

hrozňučko, *adv.* v. hrozňučki.

Hrsť, i, f. manipulus, pugillus, i, m. quantum manu comprehendi potest

api potest: eine Handvoll, ein Büschel: fö Par. Páp. egy marokba férő. egy marok. Syn. 'rěhrescí Powesno boh. Chomáč. Hrst Wlni: haptus lanae, floccus: Handvoll Büschel Wolle: egy marok gyapjú. rst (Powesno) konopi: pugillus canabum, eine Handvoll (ein Büschel) Hanf: egy marok kender. Hrst Lenu, manipulus lini facti, eine Handvoll Flachs, egy fö len. 2) v. …lán.

…ečka, i, f. dem. ex seq.

…ka, i, f. dem. ex Hrst. boh. …homáček.

…be, adv. valde, nimium, nimiopere, vehementer, immense: sehr über die Massen: …en. Syn. hrubo. U wás není tak hrube teplo: apud vos non est tam valde calidum, ist bei euch nicht so heftig warm, nálatok nintsen ollyan meleg. Nehňewág sa tak hrube: saevi tantopere Ter. sey nicht heftig. Zürne nicht so sehr: kegyetlenkedgy annyira. — …elí Tíden nestrogí hrube nič: …ta hebdomada nihil momen…si molitur, er thut die ganze Woche nichts Bedächtliches, …ész héten semmi ollyast nem …szen. 2) crasse, dick, grob: …stagon. 3) obese, crasse: …k, feist, fett: kövéren. Syn. …ušt'e, tučne. 4) Tropice. …asse, rustice, invenuste, …humane, aspere: plump, …uerisch, unhöflig, grob, gröb…h, unmanierlich: parasztos…n, gorombául, embertele…ül. Syn. ǵrobiansky, ǵrobo…ite.

…tub'e, adv. idem.

…ý, á, é, adj. comp. hrub…i, superl. naghrubší: magnus, a, um; grandis, immanis, e; ingens; tis: groß, nagy, szörnyű, iszonyú. Syn. welký, weliký. Hrubá Jhla k Šití Mechu: acus maior, Starknadel, nagy tő, zsák tő. 2) crassus, dick, grob: vastag. Syn. ohrubní. Hrubé (chatrné) Súkno: crassus (villosus, levidensis) pannus: grobes (schlechtes, geringes) Tuch: vastag (goromba) posztó. Hrubší čeladní Chléb: panis acerosus, grobes Hausbrod, Spreuerbrod: alább-való tseléd kenyér. Hrubší Písek: saburra, grober Sand, követses föveny. 3) obesus, pinguis, e: dick, feist, fett: kövér. Syn. tlustí, tučný. 4) Tropice crassus, rusticus, subrusticus, inhumanus, inurbanus, invenustus, asper: grob, gröblich, plump, unhöflig, unmanierlich, rauch, nicht fein, ungehobelt, bäuerisch z. B. Mensch, Gefühl, Lebensart, Scherz etc. goromba, embertelen, parasztos: vastag, botor, kótzipór Par. Páp. Syn. ǵrobiánsky, ǵrobowatí, nečlowecký, neludní, neludský, ǵrobowití.

hrubnúť, bnul (bel) bňem V. I. imp. bni: grandescere, maiorem fieri: groß werden, öregbedni! nagygyá lenni, nőni. Syn. rostnúť. 2) crassescere, incrassari, pinquescere, pinpinguefieri: dick (feist) werden, vastagodni, vastagúlni, kövéredni, hizni. Syn. tlustnúť, tučneť.

Hrubnutí, á, n. grandescentia, ae, f. das Großwerden, öregbedés, nagygyá-létel. Syn. Rost'ení, Rostnutí. 2) incrassatio, crassescentia, ae, f. das Dickwerden, Fettwerden: vastagodás, vastagulás, kövéredés, hizás. Syn. Tlustnutí, Tučnění.

* hrubo, adv. v. hrube.

Hru…

Hruboſt, i, f. magnitudo, dinis, f. granditas: tis, f. die Größe, nagyság. *Syn.* Welikoſt, Welkoſt. *Prov.* Neẃſecko wždicky záleží na Hruboſti. Brawa Čaſem nehrubí Peſ welikého zdrží: a cane non magno saepe tenetur aper: es iſt nicht allezeit an der Größe gelegen, ſonſt überlief die Kuh den Haſen: sokszor a' kitsiny eb le-marja a' kant, kitsiny meg-győzi a' nagyot. 2) crassities, crassitudo: die Dicke, Grobheit z. B. des Sandes: vastagság. *Syn.* ohrubnoſt. 3) obesitas, pinguedo, pinguitudo: die Dicke, Fette: kövérség. *Syn.* Tluſtoſt, Tluſtota, Tučnoſt, Tučnota. 4) *Tropice* rusticitas, inhumanitas, inurbanitas, asperitas, inelegantia *vulg.* grobianismus: die Grobheit, Plumpheit, Unhöflichkeit, Rauhigkeit: gorombaság, embertelenség, botorság, parasztság. *Syn.* Grobianſtwí, Grobowatoſt, Grobowitoſt.

Hruda, i, f. Zemi, gleba, ae, f. grumus, i, *Vitruv.* eine Erdſcholle, ein Erdkloß, Schrollen, Klump, Klumpen, Klunck, Holper: göröngy, föld, hant, rög, darab-föld. *Syn.* kus Zemi, Obal, Zmrazek, *boh.* Chuchel, Trůpel. Hrud Rozbíjání, Roztlúkání: pulveratio, grumorum contusio: Zerſtoßung der Schrollen, der Erdklöße: göröngy zúzás, öszve törés. Hrudi rozbígat, roztlúkat: pulverare, grumos dissolvere (contundere: zerſtoßen die Klunken, Erdſchollen: a' göröngyöt öszve zúzni törni. Hruda Sira: frustum casei, ein Stück Käſe, egy darab sajt. 2) ſ Prſ, na Preſách howadich: pectus, oris, n. Bruſtkern, mely, k

Hrudí,

Hrudečka, i, f. *dem.* ex Hr ka, *boh.* Chuchlíček.

Hruděň, dňa, m. mensis intercalaris (intercalarius). Ei monat, közben tétetett hó (hónap) *Syn.* Třináſtého ſáca Naſtáwání:

† Hrudí, n. v. Hruda 2. Nr

Hrudka, i, f. *dem.* glebula, f. grumulus, i, m. das Kl chen, eine kleine Erdſcholle: totska, rögötske. *boh.* Chuchlík. Čerwená Hrudka: v. H ka 2. Nro.

hrudnatí, á, é, *adj.* glebosus, grumosus, a, um; glebalis, ler Klumpen (Schrollen) pig, ſchrollig: hantos, gyös, darabos. *Syn.* hru watí, hrudowití.

hrudowatí, á, é, *adj.* idem.

hrudowití, á, é, *adj.* idem.

Hruſtička, i, f. *dem.* a) hruſ wí Stromček: parva pyr ein kleiner Birnbaum, körtvély fátska, *boh.* Hruſtičk Owocí: pyrulum, i, parvum pyrum: eine Birne, kis körtvély, körtvé ke, *Syn.* malá Hruſka. Zelina: pyrola rotundif *Linn.* Holzmangold, körtv fa fü. *boh.* Hruſtička.

Hruſtín, a, m. *nomen* pa *rum* Pyrovilla, ae, f. der bach, das Birndorf: körtv *Syn.* Hruſow. *vulg.* Hruſ

Hruſka, i, f. *a*) Strom kowí: pyrus, i, f. Pyrus communis Linn. der Birnbaum körtvély fa. *vulg.* körtve *b*) Owocí hruſkowé: rum, i, n. die Birne, vély *vulg.* körtve. — Če Hruſka i. e. Paſowka: binatum pyrum, Zapfen ne, lapos körtvély. — wená (obdlužná,

Hruſ

kruſka: crustaminum, rothe längliche Birne, vörös párizsi körtvély. — Cíſarſká Hruſka: pyrum caesareum, Kaiſerbirne: császár körtvély. — kameñi-á Hruſka: pyrum mespilaceum, Steinbirne, kövelses körtvély. — Madowá Hruſ-a (gako Mad ſladká): mustaceum, mustaceum: Honigbirne, méz izü körtvély. — Káhiſlá (nawlnutá) Hruſka: acidulum, ſauerliche Birne, savanyós körtvély. — Obdluž-á Hruſka: dollabellianum pyrum, längliche Birne, vierſleſer Birne: hoszszaska virontsos körtvély. — Pa-kowá Hruſka, gako Paſt elká: volemum, handvölli-e Birne, markos (egy maroknyi nagy) körtvély. — Pla-á Hruſka): pyrum sylvestre (sylvaticum): wilde Birne, Holzbirne: vad körtvély. — Ranná Hruſka i. e. Gakubinka: pyrum praecox, frühzeitige Birne, Jakobsbirne: koránérő körtvély. — Sladka Hruſ-ka i. e. Habbáwñica, Muſka-elka: pyrum falernum, larinum: Steckbirne, édes körtvély, muskatály körtvély. Hčepná Hruſka: pyrum hortense, Gartenbirne, gute Birne: oltott (kerti) körtvély.
ſkowí, á, é, *adj.* pyreus, pyraceus, a, um; e pyro: Birnbäumen, vor dem Birnbaume: körtvélyi, körtvély-fából való. Hruſkowé Drewo: lignum pyri, birnbäumenes Holz, körtvély-fa. 2) pyraceus, pyreus, e pyris, ex fructi pyri: birnen, von Birnen gemacht, oder mit Birnen beleget: körtvélyes, körtvélyből való. Hruſkowí kolač: pyrea torta, Birnkuchen, körtvélyes kaláts. Hruſkowí Lekwar: eluctuarium pyri, Birnlatwerge, körtvély liktáriom.
† Hruſtice, f. v. Hruſtín.
† Hruſtička, i, f. v. Hruſtička.
* Hruſtín, a, m. v. Hruſtín: Birndorf, Birnbach, ein Dorf.
Hruz, u, m. Riba gobio (cobio), nis, et gobius (cobius), i, m. *Ovid. Plin. H. N.* cyprinus gobio *Linn.* Kreſſe, Grůndel, Gründling, ein Fiſch: gob-hal, kolty *Par. Pdp. Syn.* Hruzík, kameñitá Ríba, *boh.* Hřiz Mřeñ. *Aliud est* Hlawač, et Sekawec, seu Slíž.
† Hrůza, i, f. v. Hroza.
Hrúzawec, wca, m. Pták: mergus, i, m. *Virg.* mergus merganser Linn. der Säge Taucher, die Tauchente, eine Art Waſſervögel, die ſich ins (unter das) Waſſer taucht, die unter dem Waſſer auch ſchwimmt: buár, búár, buvár *Par. Pdp. Syn.* krehak, Potápká, Potapowačka, *boh.* krehak, Rohák. *Aliud. est* Líſká: et Čirka.
Hrúzawka, i, f. idem.
Hrúzení, á, é, *p. c.* in aquam demissus, demersus, mersus, immersus, intinctus, a, um: getaucht, eingetaucht: a' vizbe buktattatott, belé (el) merittetett, merültt süllyesztetett, el-borítatott. *Syn.* potápaní, potopowaní. 2) in terram demissus, mersus, demersus: geſenkt, el-borítatott, el-ültetett, el-ültettetett, le-bujtattatott, döntetett. v. dolowaní.
Hrúzení, á, n. in aquam demissio, demersio, immersio, mersio, nis, f. das Tauchen, Eintauchen, Verſenken: vizbe buktatás, belé (el) merítés, süllyesztés, süllyedés, merülés. *Syn.* Zachrúzeñí, Potápáñí, Potopowáñí. 2) in terram demissio, demersio, mersio:

sio: das Senken, el-borités, el-ültetés, le-bujtatás, döntés. v. Dolowáňí.

Hrúžeňica, i, f. v. Dolowka.

Hružíček, čka, m. dem. ex seq.

Hružík, a, m. dem. ex Hruz: cobitis barbatula *Linn.* der Gründling, die Schmerle: gob-halatska. *boh.* Hřižik, Mřeneč. — Morskí Hružík: gobius niger *Linn.* Meergründel, fekete tengeri gob-hal. v. Hruz.

Hrúžiť, il, ím, V. I. *imp.* Hruž, do Wodi: in aquam demittere, mergere: tauchen, eintauchen, senken versenken: a' vizbe buktatni, belé (el) meríteni, süllyeszteni, el-borítani. *Syn.* zahrúžiť potápať, potopowať. Hlawu do Wodi hrúžiť: demergere in aqua caput, den Kopf ins Wasser tauchen, fejét vizbe le dugni *Par. Páp.* Do Mora hrúžiť: mergere ponto, im Meere versenken, tengerbe ölni. *Par. Páp.* 2) do Zemi: in terram demittere, mergere: senken, el-boritani (tom), elultetni (tem), le-bujtatni, dönteni. v. dolowať. Úrok (Interess) kapitál hrúží, i. e. prewisuge: usurae sortem mergunt, das Interesse macht mehres aus, als das Capital: többre mégyen az usora (interes) a' fö pénznél (a' mag pénznél) *Par. Páp. II. rec.* Hrúšiť sa: mergi, demergi: sich senken, versenken: merülni, el-boritani. *Syn.* zahružowať sa. Do Wodi sa hrúžiť: mergere se in flumen, sich ins Wasser tauchen, a' vizbe merülni, mártani magát. Do Sna sa hružime, i. e. trúsi sa nám do Oči, spať ideme: lumina somno mergimus: wir versenken in Schlafe, wir begeben uns zum Schlafen: álomba merülünk *Par. Pap.*

Hrwol, a, et u, m. struma [illegible] scrofula (scrophula) [illegible] der Kropf, verhärtete [illegible] schwulst, Geschwulst am [illegible] gelyva, golyva, gusa, [illegible] *Par. Páp. Syn.* Golwa, [illegible] la, *boh.* Wole, Wüle [illegible] *Prov.* Nápog studení [illegible] robí. Od studeneg Hrwol robí (rosť'e. Woda [illegible] Hrwolu ge Príčina: aqua [illegible] gida strumae causa, [illegible] aqua strumas excitat [illegible] *Páp.* ein kaltes Wasser [illegible] den Kropf hervor; von [illegible] ten Wasser wächst der [illegible] hideg viz ital gelyvázást [illegible] rez. 2) guttur: Kropf [illegible] Körner fressenden Geflügel, [illegible] Kehle, Schlund: torok, [illegible] *Syn.* Chrtaň Hidu, [illegible] žragičého.

Hrwolatí, á, é, *adj.* v. hrw[illegible] lowatí.

Hrwolček, a, et lečka, m. [illegible] ex seq.

Hrwolek, lka, m. *dem.* strum[illegible] la *Marc. Emp.* strumula, [illegible] f. Kröpfchen, Kröpflein, [illegible] Kropf: gelyvátska, golyvá[illegible] *Syn.* Golwička, Wolk[illegible] Wolátko, Woletro.

Hrwolisko, a, n. *contemt.* et [illegible] *agger.* ex Hrwol: ab[illegible] (magna) struma: ein [illegible] licher (großer) Kropf: igen [illegible] nagy gelyva. *Syn.* Golwi[illegible]

Hrwolowatí, á, é, *adj.* [illegible] maticus *Firmic.* gutturo[illegible] strumosus *Colum.* a, [illegible] kröpfig, einen Kropf [illegible] tálgyús, gelyvás. golyvás. [illegible] golwatí, golwawí, hrwol[illegible] tí, wolatí, wolawí. — Hrw[illegible] watí Holub: columba guttur[illegible] sa *Linn.* der Kröpfer, [illegible] Kropftaube: gelyvás galamb

Hrwolowí, á, é, *adj.* str[illegible] mam

nam adtinens, den Kropf betreffend, gelyvát illetö, gelyához való. Hrwolowá Zelia: v. seq.
wolowica, i, f. Zelina kroki Hrwolom dobra: struma (herba), ae, f. Plin. T. N. Scrophularia aquatica Linn. Kropfkraut, ein Kraut, ut wider die Kröpfe: gelyvaű
ání, á, n. hinnitus, us, m. Cic. das Wiehern, ló nyerítés. Syn. Rehtáňí.
at, zal, zím, V. I. imp. rz: hinnire Lucret. Quintil. iehern, nyeríteni. Syn. rehtat.
ba, i, f. os, oris, n. bucca, e, f. das Maul, der Mund, ie Goschen: száj, nyelv. Syn. lsta vulg. Gamba, Gemba, Dapula, boh. Húba, Tlama. Dobra Huba: lingua lasciva, oses Maul, nyelves száj. — Dobru Hubu mat: a) esse loquacem (aiacem), ein rechtes Maul haben, geschwätzig seyn: nagy szájjal birni, nyelvesnek (nagy szájúnak) lenni. b) posse valde conviciari, recht schimpfen können, ein rechtes Maul haben: szidhatni, rágalmazhatni, meg-szollani, más hirében, nevében gázolni. c) vehementer conviciari, ihr schimpfen, ein rechtes Maul haben: nagyon gyalázni (rágalmazni) valakit. Welká Huba: linqua gloriosa (iactabunla), ein prahlerisches Maul, kérkedö (ditsekedö) száj. Welku Hubu mat: gloriari, ein großes Maul haben, prahlen: kérkedni, ditsekedni. Huba mu sliňí. Huba mu Slinami nabehá (nabehla.) Hubu ná Slinami plnu na ňečo za nečím): saliva (appetitus) ei movetur, adpetens est ei, adpetit rem: das Maul wässert ihm nach etwas; der Mund läuft ihm voll Wasser: folyik néki a szája, nyála. Igen kívánnya a' dolgot. Hubu nekomu Slinami na plňit: salivam movere alicui, das Maul wässerig machen, megkívántatni valamit valakivel. — Plnu Hubu mat a) nimis implere os (buccas), das Maul (zu) voll, nehmen mit Speise etc. tele tömni a' száját. b) rustice loqui, unhöflich reden, das Maul (zu) voll nehmen, gorombául (parasztossan) szólni, beszélni, Wšade Hubu gezine mat: prae aliis loqui, überall das Maul allein (oder Vorweg) haben, mindenbe belé szóllani. Hubu na dobrém Mest'e mat: multa loqui posse, das Maul auf dem rechten Flecke haben; viel reden können: sokat szólhatni, jó helyen vagyon a' nyelve. — Nekomu Hubu pre nečo (straňiwa ňečeho) doprát: a) i. e. howoriť, powedeť: dicere, non celare: einem das Maul wegen etwas gönnen, es ihm sagen: nem titkolni, meg-mondani. b) i. e. oslowiť: appellare aliquem de re, Jemanden ansprechen wegen etwas; einem das Maul gönnen: valakit valami eránt meg-szólitani. c) i. e. prosiť: rogare, petere: Jemanden bitten wegen etwas; ihm das Maul gönnen: valakitöl valamit kérni. d) i. e. odprosowat: petere (rogare) veniam, Erlaubniß bitten; einem das Maul wegen gönnen: botsánatot kérni. — Hubu držat. Cistu Hubu držat: tacere, silere: das Maul halten, reinen Mund halten, schweigen: halgatni nem szóllani, száját zabolán tartani. Drž (zacpag si) Hubu (Hunceutu)! os opprime! Digito com-

compesce labellum! halte das Maul (die Goschen): fogd-bé a' szádot. Egyet se szóly. Hubu naťahowať (rozšklebiť, rozšklebowať, rozťahowať) na ňekoho: labiis ductare aliquem, das Maul ziehen wegen Jemandes z. B. ihn zu verspotten: száját félre vonni, valakit ki gúnyolni. Hubu otworiť: aperire os, hiare; das Maul aussperren, száját tátani (szájam tátom) *Par. Páp.* a' szájat fel-tátani, fel-nyitni, ki-nyitni. Hubu swú welmi otworiť (otewreť), nimis libere loqui, das Maul zu weit aufthun, zu frei reden; igen szabadon szóllani. — Hubu si popáliť: libere loqui cum damno suo: sich das Maul verbrennen, anbrennen, zu seinem Schaden frei reden; a' száját meg-égetni. Hubu swú pretlúcť, i. e. prežiwiť sa, wižiwiť sa; se sustentare, se alere; sein Maul hinbringen, sich nothdürftig ernähren: nehezen élni, magát nagy nehezen táplálni. — Hubu robiť (*boh.* Selaťi: v. hubowať. Hubu ňekomu robiť, i. e. zlatí Motúz pres Usta preťahnúť, preťahowať, prewléťať; lactare (ducere, ductare) aliquem spe: Jemanden das Maul aufsperren, vergebliche Hofnung machen: valakit bíztatni, reménységgel táplálni, hitegetni. — Hubu si rozdrapiť, roztrhnúť *a*) i. e. mnoho mluwiť: multa loqui, sich das Maul zerreißen, vieles reden; sokat beszélni, szollani *b*) i. e. horliwe (tuho) mluwiť: vehementer loqui, heftig reden, sich das Maul zerreißen: nagyon (mód nélkül) szóllani, beszélleni *c*) i. e. hrešiť, karhať ňekoho: reprehendere, invehi in aliquem; jemanden tadeln, sich das Maul zerreißen: valakit dorgálni, feddeni, pirongatni, [illegible] hordani. *d*) i. e. howoriť, Hubu otworiť: loqui, reden, sich das Maul zerreißen: beszélleni, szollani, száját fel-tátani. Hubu ňekomu zacpať: os alicui obstruere, obturare (sublinere): einem das Maul stopfen, valaki száját bé-dugni. Zacpag si Hubu; v. supera Drž Hubu etc. Hubu zawesiť [illegible] ringi, das Maul hängen, [illegible] gyarkodni, haragudni, [illegible] szonkodni. Nemá, čo do Hubi (pod Zubi) klásť, [illegible] ložiť: non habet, quod [illegible] dat: er hat nichts zu kauen [illegible] essen: nints, mit ennie, [illegible] nia. Do Hubi wzať: ore [illegible] pessere, ori immittere: [illegible] den Mund nehmen, z. B. Speise: szájába venni. Slowo [illegible] Hubi brať, wzať: proferre, ore emittere verba: Worte in den Mund nehmen, szóllani, ki (meg) mondani. Ľudom do Hub prisť: venire in ora hominum, den Leuten in die Mäuler kommen, emberek szájára jönni. Ľudom do Hub sa zapratať: dare sermones hominibus; fieri fabulam hominum: sich in der Leute Mäuler bringen, emberek tsúfjává lenni, azok nyelvén hordoztatni. Na Hubu (podle Hubi) ňekomu howoriť: adsentari alicui, nach dem Maule reden, valaki szája izire szóllani. Prst na Hubu wložiť, položiť: malum ad os apponere, tacere: die Hand auf den Mund legen, schweigen: halgatni, nem szollani. Ňekomu o Hubu [illegible] čo utreť: inculcare, [illegible] etwas ins Maul schmieren, i. e. einkauen, deutlich machen: valamit valakinek a' száját rág-

rágni. Neko od Hubi ňekomu wzak, odkáhnúk, odtrhnúk: praeripere alicui rem, etwas von dem Maule (vor dem Munde) wegnehmen: valaki szájátol valamit el-húzni, orra elöl el-vinni, el-ragadni. Neko si od Hubi odtrhnúk: defraudare se (genium *vel* os suum) re: seinem Maule (sich etwas am Munde) abdarben: valamit maga szájától el-húzni, el-vonni. Nik si od Hubi neodtrhnúk: indulgere genio suo, non defraudare se, in nulla re sibi deesse: seinem Maule nichts abdarben, kedvezni természetének, kényére élni. Nik si nedak od Hubi wzak, odtrhnúk: libere loqui, kein Blatt vors Maul (vor den Mund nehmen, szabadon beszélni. Nekomu okolo Hubi chodik: blandiri, adulari: jemanden ums Maul gehen, schmeicheln: valakinek hizelkedni. – Pres Hubu ísk *a*) i. e. twrdo howorik ňekomu: aspere loqui cum etc. übers Maul fahren, hart reden mit etc. valakivel keményen szollani, beszélleni. *b*) twrdo odpowedak: aspere respondere, hart antworten, übers Maul fahren: keményen (gorombán) felelni, fél-vágni. *c*) hresik karhak: obiurgare, schelten, übers Maul fahren: dorgálni, feddeni, szidalmazni, szidni. W Hube mak: habere in ore, im Munde haben z. B. Speise, Worte: szajában tartani. Wždi w Hube mak: semper in ore habere, assidue eatenus loqui: immer im Munde haben, immer davon reden: mindenkor szajában forgatni. Prám sem to téš w Hube (w Ustách, na Gaziku) mal. Prám sa mi to na Gaziku pletlo; commodum in ore habebam; commodum dicere volebam: ich hatte es eben im Munde, nékem is az éppen a' számban volt; én-is azt akartam mondani (szollani). We wšeckích Hubách gest: est in omnium ore, er ist in allen Mäulern, mindnyáján róla (felőle) beszélnek. Z Hubi do Neba prisk (lekek): statim in coelum venire, von Munde auf gen Himmel fahren, szájtól mennyekbe fel-vitetni. Slowo z Hubi wiňak: eripere alicui verbum ex ore, das Wort aus dem Munde nehmen, a' szót valakinek a' szájából ki venni, el-ragadni. Z Hubú dobre ſi wedek pomock, pomáhak: promtum esse lingua, sich mit dem Munde gut behelfen können, tudni nyelvével élni. *Prov.* Ženu nik iné, než geg Huba, a Gazik bige: uxorem non aliud, quam propria (sua) lingua caedit: wegen Maul wird geschlagen die Frau, az aszszonyt nem más, hanem tsak a' maga nyelve, és szája veri. Dió törve, aszszony verve jó. — Popálil si ſ Hubu: calidum prandium comedisti. Voravisti hamum: du hast dich verbrannt, meg-etted, a' mivel meg kell halnod *Par. Páp.* W Hubu swu ſa bige: propria vineta caedit *Hor.* Infra se ramum secat: von sich anfangen, sich schlagen: maga magát pofozza; maga alatt vágja a' fát. ÷ 2) osculum, basium, i, n. der Kuß, tsók. *Syn.* Hubička, Boſk. — 3) Morſká (wodna) Huba, spongia, ae, f. penicillus, i, m. spongia: der Schwamm zum Abtrocknen, Baden, Badschwamm: spongyia, tengeri kö sziklán termö érzékeny tapló, melly még helyé-

lyéről le nem szakasztyák, érzékenynek láttatik. *Syn.* Spondia, morſké Práchno, morſkí Trúd, *boh.* Húba. — 4) Zemſká Huba: fungus, i, m. *Linn.* der Schwamm auf der Erde, Erdschwamm: gomba, földi gomba. *Syn.* Hrib, *boh.* Hkib, Hladr. Brekowá Huba: v. brekowí. Bukowá: Huba: v. Bukowka. Dubowá Huba: v. Dubowka. Gelenná Huba: fungus cervinus, lycoperdon cervinum *Linn.* Hirschschwamm, Hirschtrüffel, Hirschbrunst, die Reitken: szarvas gomba. *boh.* Bolihrizci. Smrekowá (čerweno ſinrekowá) Huba (*boh.* dřinowá Húbá), agaricum i, n. *Plin. H. N.* Boletus Laricis Linn. Agarious albus officin. der Lärchenschwamm, veres fenyő-fa gomba, tseh tapló Horká Huba: v. Hrib. Pánſká Huba: agaricus cantharellus *Linn.* Bilz, kleiner gelber Pfifferling: úr gomba. *Aliud est* Ridzík, Ridza. *boh.* Rizce, *Aliud est* gelenňa Huba, vel Spiček, aut Smrček, aut Kozák. — Tiſowá Huba: agaricus piperatus *Linn.* capreolinus: Pfefferschwamm, Pfifferling: tisza fa gomba, tseh tapló, *boh.* Hubán. — Wrbowá Huba, Wrbowka: fungus saliceus (salignus), Felberbaumschwamm, füsz-fa gomba. — Hubi zberať: fungos legere, colligere: die Schwämme glauben: gombát szedni. Na Hubi ísť: fungis colligendis semet accingere, fungos cellectum ire: auf die Schwämme gehen: gombát menni szedni. *Prov.* Blázňiwích Hub ſa nagedel: stultus (fatuus) est, er ist ein Narr, Thor: bolonddá lett, meg-bolondúlt, bolond gombát evett.

† Húba, i, f. idem.

Hubač, a, m. blatero, nis, blaterator, is, m. garrulus, i, m. homo bombylius *Diog.* verbosus, multique strepitus, caeterum inutilis: der Maulmacher, Plauderer, Schwätzer, Großmaul: nyelves, zaboláltlan nagy szájú ember. *Syn.* Gažičňík, klebetňík, Tlachba, *boh.* Hubač, Tlachač, Tlampač. 2) Hubač pri Práwe (pri Súde): rabula, ae, f. Zungendrescher beim Gerichte: teregö (sok szavú) prókator. *boh.* Jazikotepec.

Hubaččin: a, e, *adj. poss.* a seq.

Hubačka, i, f. blateratrix, cis, garrula, ae, f. Maulmacherinn, Plaudererinn, Schwätzerinn: nyelves (rosz, *vagy* nagy szájú) aszszony. *Syn.* Gežikula, Gažičňíčka, klebetňíca. *boh.* Hubačka, Tlachačka, Tlampačka.

Hubačňe *adv.* v. Hubaťe.

Hubační, á, é, *adj.* v. Hubatí 1. Nro.

Hubačnosť, i, f. v. Hubatosť.

Hubačow, a, e, *adj. poss.* a Hubač.

Hubáleк, lku, m. cognomen bohemicum, ein böhmischer Zuname, tseh vezeték-név.

Hubálow, u, m. Hubalovium, Hubalow, ein Dorf, im Bunzlauer Kreise: Gombás, *tseh falu.*

† Hubán, u, m. v. Práchno, Trúd. 2) v. tiſowá Huba.

Hubár, a, m. fungarius, i, m. collector, *vel* negotiator fungorum: Schwammsammler, händler: gomba szedő, gombaáros.

† Hubař, e, m. v. Hubač.

Hubarčin, a, e, *adj. poss.* ex Hubarka.

† Hubárka, i, f. fungaria, ae, f. collectrix *vel* negotiatrix fungorum: Schwammsammlerinn, -händlerinn: gomba szedöné, gomba árosné.

Hubárow, a, e, *adj. poss.* ex Hubár.

Hubate *adv.* bucculente, buccose, buccate, stommatice: großmaulig, pofássan. *Syn.* hubačne, hubowate, *vulg.* ğambate, ğambawe, ğembate, gembawe, papulnate. 2) garrule, blaterando, dicaciter, loquaciter, verbose: schwatzhaft, plauderhaft, geschwätzig: nyelvessen. *Syn.* gazičňe, hubačňe, hubowate, *vulg.* papulnate, *boh.* tlachačňe, tlamate.

Hubatí, á, é, *adj.* bucculentus, buccatus, stommaticus, a, um: großmaulig, der ein großes Maul hat: pofás, nagy pofájú (szájú.) *Syn.* hubační, hubowatí *vulg.* ğambatí, ğambawí, ğembatí, ğembawí, papulnatí. 2) linguae lascivae, linguosus, verbosus, garrulus, a, um: dicax, loquax, cis: schwatzhaft, plauderhaft, geschwätzig, der ein loses Maul hat: nagy szájú, nyelves. *Syn.* gazični, hubační, hubowatí, *vulg.* papulnatí, *boh.* tlachační, tlachatí, tlamatí. Hubatí (Papula) Gano: homo linguosus, mauloser Mensch, nyelves ember. 3) spongiosus, schwammig, porös: spongyiás. Hubaté Črewice, i. e. lowčé Boti: ocreae venatoriae, Halbstiefel, wie die Jäger tragen: vadász saru.

† Hubatka, i, f. v. Lahwica. *Aliud est* Čutora.

Hubatosť, i, f. lasciva lingua, dicacitas, garrulitas, loquacitas, verbositas, tis, f. Großmäuligkeit Plauderhaftigkeit, Geschwätzigkeit, ein loses Maul: nyelvesség. *Syn.* Gazičnosť, Hubačnosť, Hubowatosť *vulg.* Ğambatosť, Ğambawosť, Ğembatosť, Ğembawosť, Papulnatosť. *boh.* Tlachačnosť, Tlamatosť.

Hubečka, i, f. *dem.* ex Hubka: v. Hubička.

† hubení, á, é, *adj.* v. chudí, chudorlawí.

hubení, á, é, *p. c.* perditus, destructus, corruptus, vastatus, a, um: verdorben, verwüstet, verheeret: ki-pusztíttatott, meg-rontatott. *vulg.* humplowaní, psutí. v. kazení per 3. Nros.

Hubeňí, á, n. destructio, corruptio, perditio, populatio, vastatio, nis, f. das Verderben, Verwüsten, Verheeren, -ung: meg rontás, ki-pusztítás. *vulg.* Humplowáňí, Psuťí: v. kazeňí.

Hubenka, i, f. v. Hubička.

† Hubenosť, i, f. v. Chudosť, Chudorlawosť.

Hubenow, a, m. Hubenovium. Hubenow, ein Dorf im Prachiner Kreise: Hubenov, tseh-falu.

Hubichleb, a, m. paniperda, ae, m. Brodverderber, kenyér-rontó. *Syn.* kazichleb.

Hubička, i, f. osculum, i, n. parvum os, buccula, ae, f. das Maulchen, Mündchen, Göschlein, kleines Maul: szájatska, kis száj. *Syn.* Hubečka, Hubenka, Ustečka. *vulg.* Ğambečka, Ğambička, Ğembečka, Ğembička, Papulka. 2) osculum, basium, suavium: der Kuß, tsok. *Syn.* Bosk, Boskáňí, Huba, Hubečka, Polúbeňí, Ustečka. Dag mi Hubičku: da mihi osculum, küße mich, tsókoly-meg engem.

gem. 3) spongiola, ae, f. das Schwämmchen zum Abtrocknen, Baden: spongyiátska. Hubička do kalamára (do Černidla): penicillum atramentarii, Dintenschwämmchen, kalamaris (ténta) kérő. 4) fungulus, i, m. parvus fungus: das Schwämmchen, Schwämmlein; gombátska, kis gomba.

Hubičkowáňí, á, n. basiatio, osculatio, deosculatio suaviatio, nis, f. das Küssen, die Küssung: tsokolgatás. *Syn.* Boskáwáňí.

Hubičkowať, kowal, kugem, V. I. *imp.* kug: basiare, osculari, exosculari; deosculari, suaviari: küssen, tsókolni. *Syn.* boskáwať, boskať, polúbiť. *II. rec.* hubičkowať sa: osculari se invicem (inter se), oscula iungere: sich untereinander küssen, egymást tsókolgatni, tsókolni, meg-tsókolni. *Syn.* boskáwať sa.

Hubičkowáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hubičkowáwať, al, ám, *freq*: ex hubičkowať. *II. rec.* hubičkowáwať sa, *freq.* ex hubičkowať sa.

Hubilen, u, m. zlá Zelina: myagros, i, *Plin. H. N.* myagrum, myagrum sativum Linn. Flachsdotter, kraut: fü-mag, len rontó mag (puszpáng.) *Syn.* kazilen. *Aliud est* Ciridlo.

Hubilenowí, á, é, *adj.* myagrinus, a, um: leindotterisch, len fojtó, puszpángi (magi) vagy-gos. *Syn.* kazilenowí.

Hubisko, a, n. *contempt. et exagg.* ex Huba.

Hubiť, il, ím, V. I. *imp.* hub: destruere, perdere, corrumpere, depravare, populari, vastare: verderben, verwüsten, verheeren; rontani, pusztítani. *Syn.* kaziť, *vulg.* humplowať, psuť. Wogna a Morkraginu Hubí: bello et peste haec regio flagrat: Krieg, und Pest verwüsten dieses Land: ez a' tartomány hartztól és dög haláltól igen nyomorgattatik. v. kaziť, *II. rec.* hubiť sa: perdi corrumpi, destrui, ruinari, vitiari: sich verderben, verdorben werden: romlani. *Syn.* kaziť sa *vulg.* humplowať sa, psúť sa. Stena sa hubí, wysedá, Skulini dostáwá: paries vitium facit, labat: die Mauer fällt über einen Haufen, ist baufällig: a' fal nem sokára egymásra hull, mindenütt repedez. v. kaziť sa.

Hubitel, a, m. perditor, corruptor, depravator, destructor, populator, depopulator, ruinator, vastator, vitiator, is, m. Verderber, Verwüster, Verheerer, Verhenger: rontó, pusztitó. *Syn.* kazitel, *vulg.* Humplowač, Psuwač.

Hubka, i, *dem.* ex Huba. v. Hubička.

Hubitelčin, *a, e, adj. poss.* ex seq.

Hubitelka, i, f. perditrix, destructrix, corruptrix, vitiatrix, populatrix, vastatrix, icis, f. Verderberin Verwüsterinn: rontóné, pusztítoné. *Syn.* kazitelka.

Hubítelow, *a, e, adj. poss.* ex Hubitel.

Hubní, *á, é, adj.* fungosus, a, um: voller Schwammen, gombás. *Syn.* hubowatí. 2) v. hubowí 2. Nro.

† Hubnúti, hubl, hubnu: v. chudnúť, chudorlawěť.

† Hubnutí, n. v. Chudnutí.

Hubowáňí, á, n. blateratio, nis, f. garritus, us, m. das Plaudern, Plappern, Schwätzen: fetsegés, lotsogás, nyelveskedés, papolás, petyegés, tsé-

tsátsogás, tsevegés. *Syn.* Bu-chání, klebetení, Pletení, Trepání, Zahubowání, *vulg.* Papulowání, Tárání, *boh.* Tlachání, Tlampání. 2) lascivia linguae, maledictio, oblocutio, obtrectatio: das Schimpfen, viszsza szóllás, nem engedelmeskedés, rágalmazás, meg-szóllás. *Syn.* Pro-kiwení, Ohowárání, Pomlú-wání.

Hubowat, bowal, bugem, V. I. *imp.* bug: blaterare, garrire: schwätzen, plappern, plaudern: fetsegni, lotsogni, nyelveskedni, papolni, petyegni, tsevegni, tsátsogni. *Syn.* bú-chat, trepat, zahubowat *vulg.* tárat papulowat *boh.* tlachati, tlampati. Co uf tolko hubugeš? quid tantum blateras? was plauderst du so viel? mit papolsz annyit? 2) esse lingua lasciva, maledicere, obloqui, obtrectare: ein loses Maul haben, schimpfen: viszsza szóllani, nem engedelmeskedni, rágalmazni, szidalmazni, meg-szollani. *Syn.* prokiwik sa, ohowárat, pomlúwat.

Hubowatí, á, é, *adj.* v. hubatí. 2) v. hubní. 3) v. hubowí.

Hubowáwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hubowáwat, al, ám, *freq.* ex hubowat.

Hubowí, á, é, *adj.* ex (cum) fungis, fungaceus, a, um: von (aus) Schwammen, gombából való, gombai. *Syn.* hribowí, hubní. Hubowá Polewka: cum fungis paratum (coctum) iusculum, Schwammensuppen, gomba lév (leves). 2) spongyae similis, spongyosus, a, um: schwämmicht: spongyiás, likatsos. *Syn.* hubowati. Hubowí Kameň: spongites, Schwammstein, likatsos (spongyiás) kö.

Hučání, á, n. fremitus, sonitus, strepitus, us, m. das Brausen, Getös, Getöse: zúgás, zuhogás, harsogás, tsendülés, tsördülés, pengés, tsengés zengés. *Syn.* Hlčání, Hlk, Hlučání, Hluk, Hukání, Hrmot, Huk, Wučání, Wuk, Zahučání, Zahukání, Zňení, Zwučání, Zwuk *boh.* Hečení, Hekot, Hlahol, Hláholení, Hlučení, Hučení. Hučání morské: fremitus maris, strepitus aequoris: das Brausen des Meeres, tengeri zúgás (zengés) *Par. Páp.* Hučání Wod: fremitus aquarum, das Brausen (Getöse) des Wassers: vizi zúgás. 2) Hučání w Ušoch: tinnitus aurium *Plin. H. N.* das Klingen (Geklingel) der Ohren: tsendülés, tsöndülés, tsengés a' fülben.

Hučat, čal, čím V. I. *imp.* huč: fremere, sonare, personare, strepere: brausen, erschallen, ertönen, ein Geräusch machen: zúgni, zuhogni, harsogni, pengeni (-gek), tsendülni, tsöndülni, tsengeni (-gek), tsördülni, zengeni. *Syn.* hlčat, hlučat, wučat, za hučat, zňet, hukat, zwučat. *boh* gečeti, hlučati, hučeti. 2) W Ušoch hučat: tinnire, klingen, tsengeni. W Ušoch mi hučí: tinniunt mihi aures. Resonat in auribus meis: es tönet in meinen Ohren; meine Ohre klingen: tsengnek a' füleim; zeng a' fülemben.

† Hučení, n. v. Hučání.

† Hučeti, čel, čím: v. hučat.

Hučíwání, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hučíwat, al, ám, *freq.* ex hučat.

Hučka, i, f. v. Hinčowka.
hučkaní, á, é, p. c. v. hinčowaní.
Hučkáňí, á, n. v. Hinčowáňí.
hučkat, al, ám, V. I. imp. ag: v. hinčowat. II. rec. hučkat sa: v. hinčowat sa.
Hučkáwáňí, á, n. Nom. Verb. ex seq.
hučkáwat, al, ám, freq. ex hučkat. II. rec. hučkáwat sa: freq. ex hučkat sa.
hučkawe adv. v. hinčowňe.
hučkaní, á, é, adj. v. hinčowní.
† Hudba, i, f. v. seq.
Hudba, i, f. musica, ae, f. musice, es, f. die Musik, muzsika, muzsika-szó, muzsikálás. Syn. Hudeňí, Wihráwáňí, Wihúdáňí, Wihudáwáňí, Za hudeňí, vulg. Muzika. Ňekterí sú do Hudbi welmi zamilowaní, zalúbení: quosdam plus nimio musica capit, etliche sind zu sehr in die Musik verliebt, némellyek igen felette szeretik a muzsikát. Prov. Hudba tažku Misel robí: contrahit animum Musica: die Musik machet schwermüthig, a' muzsika az ember szivét meg szomoríttya.
hudcow, a, e, adj. poss. musici, fidicinis: dem Musikanten (Geiger), gehörig: hegedűsé, muzsikásé. vulg. muzikantow.
hudcowčin, a, e, adj. poss. fidicinae, musicae: der Musikantinn gehörig, muzsikásnéé, muzsikás feleségéé. Syn. hudčin, vulg. muzikantčin.
Hudcowka, i, f. fidicina, musica, ae, f. fidicinis (musici) uxor: die Musikantinn, muzsikásné, hegedűsné, muzsikás felesége. Syn. Hudcowá, Hudkiňa, vulg. Muzikantka.
hudcowsky adv. more musicorum, musicaliter: musikalisch, muzsikás módon, muzsikásan: Syn. hudecki vulg. muzikantsky.
hudcowský, á, é, adj. musicalis, e; musicos (musicam) attinens: musikalisch, die Musikanten betreffend: muzsikási, muzsikát (muzsikásokat) illető Syn. hudecký vulg. muzikantský.
Hudcowstwí, á, n. musice, es, f. ars musica: die Tonkunst, Musikkunst: muzsikásság, muzsika tudomány. Syn. Hudectwí. vulg. Muzikantstwí.
hudební, á, é, adj. musicus, a, um; musicalis, e: die Musik betreffend, musikalisch: muzsikai, muzsikához való. Hudební Nástrog: instrumentum musicum, ein musikalisches Instrument, muzsika eszköz. Hudební Nástrog trohranní: v. Tambora.
† Hudec, dce, m. v. seq.
Hudec, dca, m. musicus, i, m. fidicen, inis, m. Tonkünstler, Musikant, Geiger, Seitenspieler: hegedűs, muzsikás, muzsikus. vulg. Muzikant. Taneční Hudec: choraules, Tanzmacher, Spielmann: muzsikás. Prov. Uč sa, pogdeš za Hudca: Dii laboribus omnia vendunt, man muß lernen, wenn man will in der Welt durchkommen.
hudecki adv. v hudcowsky.
hudecký, á, é, adj. v. hudcowský.
Hudectwí, á, n. v. Hudcowstwí
Hudkiňa, i, f. v. Hudcowka.
hudkiňin, a, e, adj. poss. v. hudcowčin.
húdlení, á, é, p. c. adtritus, a, um: gewetzt, kopott, elkoptatott, dörgöltt, dörgöltetett
Húdleňí, á, n adtritio, nis, f. das Wetzen, die Wetzung: koptatás

atás, el-koptatás dörgölés, lörgölődés.
'lit, il, ím, V. I. *imp.* húd-
i: adterere v. g. *gladium olo, lapidibus*: wetzen z. B. nit dem Degen auf dem Boden, uf den Steinen: koptatni, el-koptatni, dörgölni (-löm), lörgölődni (-döm.) *II. rec.* údlit sa; adteri, gewetzt werden, el-kopni, dörgöltetni.
Húk, u, m. v. Hromada, Htádo, Zástup. Húkem: v. ukňe.
húkňe *adv.* v. hromadňe, stádne.
húkní, á, é, *adj.* v. hromadní, stádní.
! *interj.* hui! huj! huj. *Syn.* og. Bolo tam Roboti, až ug: vires superabat impositus (propositus) labor: es war ier über die Maßen zu thun, rö felett-való sok munka vaa ottan. Šťasťá až hug, ale ožehnáňá nedostáwá: forуna copiosa, sed benedictio arva: das Glück ist zu groß, ber der Segen zu klein: igen agy a' szerentse, de az állás igen kitsiny. Bolo wšeckoho až hug bug: omnia in bundantia erant, alles war im leberflusse, mindenből elég olt.
ju! *interj. mirantis*: hem! heu! hui! aha! oho! holla. ei verschiedenen Ausrufungen: uj.
k, a, m. v. Hlupák.
k, u, m. Hlasu: echo, resonantia (imago) vocis: der Wiederschall, Wiederhall, der wiederschallende Ton: hang, angzás, erdő *vagy* föld szé-in szózatnak viszsza-zengé-e, tsengése. *Syn.* Ohlas, Hwuk *boh.* Geket. 2) v. Huáňí. 3) na Gagdách: orifiium (tubus longus) lyripipii (lurae): die Schlauchröhre, duda hoszszú tséve, duda síp. 4) swinský Huk: v. Hukáňí.

Hukáňí, á, n. v. Hučáňí. 2) ululatus, us, m. *Caes.* ululamen inis, n. *Prud.* das Heulen, Geheul: húhogatás. *Syn.* Zahúkáňí. 3) subatio, adpetitio veneris, pruritus: das Ranzen, zúgás (*a' disznokról*) *boh.* Búkáňí. 2) v. Hučáňí.
húkat, al, ám V. I. *imp.* kag: v. hučat. 2) ululare, cucubare: heilen, húhogatni (tok.) *Syn.* zahúkat. *II. rec.* húkat sa: subare *Plin. H. N.* surire (a surio) *Apul.* venerem appetere, prurire (*de porca*): rauschen, ranzen, brausen, in der Brunft (Brunst) seyn, sich nach der Begattung sehnen, von Schweinen weiblichen Geschlechts: zúgni *a' disznokról. boh.* bukáti se. Swiňa sa húka: porca subat, surit.
Hukáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq. *boh.* Búkáwáňí.
húkáwat, al, ám, *freq.* ex húkat. *II. rec.* húkáwat sa: *freq.* ex húkat sa. *boh.* búkáwati se.
huknút, knul (kel), kňem, V. I, *imp.* hukňi: *de uno actu*: v. hukat. Hukla (zahúkala) Sowa.
Huknutí, á, n. v. Hukáňí 1. et 2. Nris.
† Hůl, *gen.* Holi, f. v. Palica.
Hulawa, i, f. nubes pluviosa fugitive (repente) praeteriens: trübe (regnerische) Wolke, die aber schnell (jäh, plötzlich, in der Schnelle) vergeht: esős felhő, melly mint egy szökdötsélve el-múlik. v. Cchúlawica.

† Hů-

† Hůlčička, i, f. *dem.* v. Palička.

† Húlka, i, f. *dem.* ex Hůl: v. Palička.

Hulwát, u, m. *Prov.* Hneď sa pozná Hulwát, a ze Slámi Sedlák: apparet subito de stivae tegmine stramen. Prodit clavus ex sacco: mann erkennet gleich einen Groben, und aus dem Strohe einen Bauern: az eke szarva tartásából ki tetszik a' szántó-müves. Ki tetszik a' szeg a' zsákból. A' maga viselés ki példázza az urát.

† Humence, n. v. *seq.*

Humenec, nca, m. area aucupatoria, das Vogelherd, madarászó hely, madár fogó szérü. *Syn.* Čihadlo.

Humeňica, i, f. *usitat. in plur.* Humeňice, ňic, f. fundi intravillani. ums Haus liegende Felder, ház körül-való földek. *Prov.* Wšće sú aňi za Humeňicami neňi: ne inter apia quidem sunt, *Aristoph.* Ne ingressum quidem, aut initium rei attigerunt: sie haben nicht einmal angefangen, még meg-sem kezdették. v. začat.

Humeňiččin, a, e, *adj. poss. ex* seq.

Humeňička, i, f. horrearii uxor, horearia, ae, f. Scheuervogtinn, pajta-mesterné.

Humeňík, a, m. horrearius, horrei praefectus: Scheuervogt, Schermann: pajta-mester, tsürbiró, tsűrhöz látó *Par. Páp.*

Humeňíkow, a, e, *adj. poss. ex praec.*

Humenko, a, n. *dem.* ex Humno: horreolum, i, n. ein kleiner Scheuer, pajtátska, tsüretske. 2) areola horrei, eine kleine Tenne, szérütske, szérötske *Par. Páp.*

Humňičko, a, n. *dem.* ex Humenko.

Humno, a, n. horreum, i, n, *Cic. Liv. Caes.* die Scheuer, der Scheuer, Vorrathsbehältniß des Getreides, Magazin: pajta, tsür. *Syn.* Stodola, Sopa. *vulg.* Pagta. 2) area trituratoria: die Tenne, [illegible] szérü, szörö, szérös kert *Par. Páp.* tséplö (nyomtató) [illegible] *Syn.* Mlat, Tlak.

* Humplár, Humplowač, a, m. v. Hubitel.

* Humplowaní, á, é, *p. c.* v. Hubení.

* Humplowáňí, á, n. v. Hubeňí.

* Humplowat, lowal, lug[illegible] V. 1. *imp.* lug: v. Hubit.

Hun, a, m. Pl. Huňi, *boh.* [illegible]wé: Hunnus, i, m. der Hunne, Hunnus.

Huňa, i, f. v. Halena [illegible]

Huňár, a, m. v. Hunkár.

† Huňe, f. v. Halena.

Huňowí, á, é, *adj.* v. Halenowí.

Hunka et Huňka, i, f. v. Halena kratká.

Hunkár et Huňkár, a, m. [illegible] sapatus homo: einen langen und groben härnen Rock [illegible] bender Mensch: kankós (kankót viselö) ember. *Syn.* Huňár.

Huncfut, a, m. nebulo, [illegible] nis, m. homo nequam, [illegible] fott, ein Schimpfwort: [illegible] (rosz) ember, hunczfut. [illegible] Selma. *Prov.* Huncfuti [illegible] zesli: consessus in ludo [illegible]rio *Cic.* Ňikdi sa wetši Huncfuti nezesli: nunquam [illegible] in ludo talario (in quo [illegible]quissimus primas tenet) [illegible]sessus fuit *Cic.* Na to Boh Selmow trescé, [illegible] Huncfuti karhali. Preto [illegible] ka bigú, abi sa staří [illegible] per[illegible]

percutitur catulus (musca), ut sentiat (sapiat) leo. Sic puniuntur (sic punit Deus) insontes, ut sapiant sontes; durch die Kleinen werden die Großen ermahnt. Es werden die Mücken gestohen um die Löwen aufmerksam zu machen: mondatik a' Jantsinak, hogy a' ... ános értsen belöle. A' legyeket szukállyák, hogy az oroszlánok meg-órollyák. 2) capilli auriculares (versus aures penduli), Backenbart, fülnél függő haj. *Syn.* Hunc-futek.

Huncfutek, tka, m. *dem* parvus nebulo, lurcunculus: ein kleiner Hundsfott, huntzfutotska. 2) capilli penes aures in faciem penduli, das Backenbärtchen, huntzfutli. *Pl. Nom.* Huncfutki, *gen.* tkow.

Huncfutowaný, á, é, *p. c.* nebulo compellatus, Hundsfott geheißen, huntzfutoltatott. *Syn.* Wihuncfutowaný.

Huncfutowáňí, á, n. compellatio per nebulonem, das Hundsfottheißen, huntzfutolás. *Syn.* Wihuncfutowáňí.

Huncfutowať, towal, tugem, l. I. *imp.* tug: nebulonem compellare, einen Hundsfott heißen, huntzfutozni, hutzfutolni. *Syn.* wihuncfutowať. *II. rec.* huncfutowať sa; nebulones compellare se invicem, sich einander Hundsfott heißen, egy-mást huntzfutolni. *Syn.* wihuncfutowať sa.

Huncfutſki *adv.* more nebulonum, nebulonice, nebulonistice, nequiter, sceleste: hundsföttisch, huntzfuttúl, huntzfuttmódon. *Syn.* pohuncfutſki, ſelmowſki.

Huncfutſki, á, é, *adj.* nebulonicus, nebulonisticus, scelestus, a, um; nequam: hundsföttisch, den Hundsfott betreffend: m. I. huntzfuti, huntzfutot illető. *Syn.* ſelmowſki. To ge gedna huncfutſká Wec: res ista est perquam scelesta, das iſt eine hundsföttische Sache, ez nagy huntzfutság, gazság.

Huncfutſtwí, á, n. nequitia, ae, f. nebulonismus, i, m. Hundsfötterei, huntzfutság. *Syn.* Selmowſtwí.

Hundt, u, m. hawárſké Slowo i. e. bánſké kolečko, bánſké Taličkí, *boh.* horní kotúč: cisium, i, n. carrulus trusatilis, der Laufkarren, Karn, Karr, Schubkarren: egy kerekű bánya talyiga, talitska, torbontza.

* hup! *interj.* v. hop.

† Húpačka, i, f. v. Hinčowka.

† Húpáňí, n. v. Hinčowáňí.

† húpati, al, ám: v. hinčowať. *II. rec.* húpať ſe: v. hinčowať ſa.

† Húpáwáňí, á, n. v. Hinčowáwáňí:

húpáwati, al, ám: v. hinčowáwať. *II. rec.* húpáwat ſe: v. hinčowáwať ſe.

† húpaw'e *adv.* v. Hinčowňe.

† húpawí, á, é, *adj.* v. hinčowní.

Hupek, pku, m. saltus, subsultus, us. m. exsultatio, nis, f. der Sprung, das Hüpfen, Springen: ugrálás, ugrándozás. *Syn.* Hupkáňí, Tancowáňí, Tanec, Skok, Skákáňí, Podſkok, Podſkakowáňí, Wiſkakowáňí. Hupkem (hupki) dolu ſkočil: saltuatim desiliit, hüpfend iſt er herunter ſprungen, ugrándozva ugrott le.

† Húpeňí, n. v. hinčowáňí.

Hupkáňí, á, n. v. Hupek.

hupkať, al, ám, V. I. *imp.* kag: salire, exsultare, exsilire, subsilire, saltitare: hüpfen, ſpringen, tanzen: ugrálni,

ni, ugrándozni, fitzkándozni. *Syn.* podskakowat, wiskakowat.

Hupkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Hupkáwat, al, ám: *freq.* ex hupkat.

Hupki *adv.* saltuatim *Gell.* subsultim, saliendo, exsultando, subsiliendo: hüpfend, springend: ugorva, ugrálva, ugrándozva, fitzkándozva. *Syn.* hupkem.

† Hůra, i, f. v. Hora.

Hurečka, i, f. *dem.* ex Hurka: botellus, i, m. das Würstchen, Würstlein: hurkátska, kis-hurka. *Syn.* nacpané (nadáté) Gelitko, kašné (s kašu nadáté) Gelitka: milliacei botelli, die Breinwürstchen, Breinwürstlein: köles kásás hurka.

Hurka, i, f. i. e. nacpané (nadáté) Gelito: botulus, i, m. viscus fartum (farctum, repletum): die Wurst zum Essen, hurka. Gaterná Hurka: v. krwawňík 2. Nro. Pšenné (kašné) Hurka: v. Gelitko 2. Nro.

† Hůrka, i, f. v. Horka.

Hurt, u, m. strepitus, us, m. der Geräusch, das Rauschen, Getös, Lärmen, Rasseln, Knallen, Klirren etc. zörgés, zörgetés, lárma, zajgás, zuhogás. *Syn.* Búcháňí 2. Nro. Buchot, Chlopot, Durich, Hurtowáňí, Hrmot, Lomot, Treskot, Sturc, *boh.* Chřest. Z Hurtem odešel: cum strepitu discessit, mit einem Getöse hat er sich weggemacht, lármával ment-el.

Hurtowač, a, m. strepitator, is, m. der ein Geräusch (Getös) macht, zörgö, zörgetö, lármázó, zajgó, zuhogo. *Syn.* Búchač, Chlopač, Hrkač, Klopač, Hurtowňík. *boh.* Chramosta.

Hurtowáňí, á, n. strepitus, us, m. das Rauschen, der G[e]rausch: zörgés, zörgetés. Sy[n]. Hrkáňí, Hrmot, Hurt, hurtowáňí, Lomot, Stu[r]... ňí, *boh.* Chramostěňí, Ch[ř]... těňí.

hurtowať, towal, tugem V. *imp.* tug: strepere, rau[schen]... sich hören lassen, ertönen, ... lärmen, ein Geräusch (Get[ös]) machen: zörögni (zörg...) zörgetni (-tek.) *Syn.* bú[chať] 2. Nro. chlopať, hrkať, kl[o]pať, strkať. Hrm[o]t (Lo[m]...) robiť, zahurtowať *boh.* ... mosťiti se, chřesťeti.

Hurtowáwáňí, á, n. ... *Verb.* ex seq. *boh.* Chr[a]... sťiwáňí, Chřestwáňí.

hurtowáwať, al, ám: *fr[eq.]* hurtowať. *boh.* chramos[ťi]... ti, chřestiwati.

hurtowňe *adv.* cum strep[itu] strepitose: mit Geräusch[...]send: zörögve, zörgetve. ... búchawe, chlopawe.

hurtowní, á, é, *adj.* strep[i]tum faciens *vel* cum strep[itu] coniunctus, strepitos[us], ... um: ein Geräusch machend, ... damit verbunden: zörgö. ... getö. *Syn.* búchawí, ... wí.

Hus, i, f. anser. is, m. ... anser Linn. die Gans, ... Husa. Diwoká Hus: anser ... rus (sylvestris). Feld[...] Gans: vad lúd. *Prov.* ... sa Hus dostať, dokaď ... ca strowis: messe tenus ... pria vive, man muss sich ... cken nach seiner Decke, addig nyújtózz, még a' ... död ér. Múdrí gako ... Nebi. Rozumí tomu, ... Hus k Nebu, a Slépka k ... wu: asinus ad lyram, ... Esel zu der Leier, igen ... hajdú harangot önteni. *Páp.* Tud hozzá, mint ...

i á' harang öntéshez. Keď
uſ pɤdňe, wtedi powec, wi-
ıg Tetko! interrogatus res-
onde. Non interrogatus tace:
enn man dich fragen wird, da-
imal ſollſt antworten: akkor
ólly, mikor a' lúd fingik,
ckor-is azt mond: hallom u-
im. Keď ſa medzi Huſi ka-
.eň hodi, ta krici, ktera cí-
: anser tactus clamat, der
ıeldet, ſich gemeiniglich, den die
ede angeht: bánnya béka a'
eret. Bodag ta Huſ kopla
zadňú Nohú): imprecatio
ugatoria. Huſám Seno, a
ſom Otrubí dáwáſ: cani das
aleas, asino ossa: etwas um-
ehrter Weiſe machen, ausſpen-
en: lúdra szénát, ebre kor-
át vesztegetsz *Par. Pdp.*
ſ, huſ, huſ! *interj. canem incitantis*: age: allons, nosz-
za, rajta, neki. 2) momen-
o, illico, statim: huſche, i.
. den Augenblick: azonnal, leg
ıtlan, egy szempillantásban.
Syn. Hneď, w Okamženi.
huſa, i, f. v. Huſ.
a, ata, n. *Pl. Nom.* ſata,
Gen. ſat: anserculus, i. m.
pullus anserinus: das Gäns-
chen, Gänſeküchlein: liba, lúd
i. *Syn.* Húſatko, Huſka.
huſak, a, m. v. Huſar.
aci, á, é, *adj.* v. huſí. Hu-
ſacá Maſt: pinguedo anseri-
na, die Gänſefette, lúd zsír.
ſacina, i, f. anserina, ae, f.
caro anserina: das Gänſefleiſch,
lúd hús. *Syn.* huſé (huſacé)
Maſo. 2) i. e. Huſacá Pecen-
ka: assum anserinum; der Gän-
ſebratten, lúd-sültt (pecsenye).
Huſacka, i, f. v. Huſarka 2.
Nro.
Huſák, a, m. v. Gunár, Hu-
ſer.
ſar, a, m. Husarus, i, m.
eques hungaricus: der Huſar,
Huszár, magyar lovas katona.
boh. Huſar (*a*) 2) anserari-
us, i, m. anserum custos,
pastor: Gänſehütter, lúd-örző,
lúd-pásztor. *boh.* Huſak. 3)
negotiator anserinus (anse-
rum), Gänſehändler, der die
Gänſe verkauft: lúd-áros. *boh.*
Huſak.
† Huſak, e, m v. Huſár 3. Nro.
huſárcin, a, e, *adj. poss.* Hu-
sari uxoris, der Huſarinn (des
Huſaren Weibe) gehörig: Hu-
szárnéé, Huszár feleségéé. *boh.*
huſarcin. 2) anserariae, pas-
tricis anserum: der Gänſehü-
terinn gehörig, lúd pásztornéé,
lúd örzönéé. *boh.* huſackin. 3)
negotiatricis anserinae, der
Gänſehändlerinn (Verkauferinn)
gehörig: lúd-árosnéé. *boh.* hu-
ſackin.
† Huſarcin, a, o, *adj. poss.* v.
huſarcin 1. Nro.
† huſackin, a, o, *adj. poss.*
v. huſarcin 3. Nro.
Huſarka, i, f. Husari uxor, die
Huſarinn, des Huſaren Weib:
Huszárné, Huszár felesége. 2)
anseraria, pastrix anserum:
Gänſemädchen, Gänſehüterinn:
lúd-őrzőné, lúd-pásztorné.
boh. Huſacka. 3) negotiatrix
anseraria, distractrix anse-
rum: Gänſehändlerinn, die die
Gänſe verkauft: lúd-árosné.
boh. Huſacka.
† Huſarka, i, f. v. Huſarka.
1. Nro.
† Huſacka, i, f. v. Huſarka
3. Nro.
huſarow, a, e, *adj. poss.* Hu-
sari, dem Huſar gehörig, hu-
száré, magyar lovas katonáé,
boh. huſarů. 2) anserarii, an-
serum custodis (pastoris),
dem Gänſehüter gehörig, lúd ör-
zöé, lúd pásztoré *boh.* huſa-
ců. 3) negotiatoris anserini,
distractoris anserum: dem
Gän-

Gänsehändler (Gänseverkaufer) gehörig : lúd-árosé *boh.* husarů.

husarskí *adv.* more Husari (equitis Hungarici), husarisch, husarmässig : Hurzárossan, huszár-módon. *Syn.* pohusarski.

husárskí, á, é, *adj.* Husarum adtinens, husarisch, den Husaren betreffend : huszári, Huszárt illető, a' hoz való

Husarstwí, á, n. conditio Husari, Husarstelle, huszár állapot, huszári élet.

† Husarů et růw, owa, owo *adj. poss* v husarow 1. Nro.

husařů, et řůw, owa, owo *adj. poss.* v. husarow 3. Nro.

Húsatečko, a, n. *dem.* ex seq.

Húsátko, a, n. *dem.* ex Húsa.

Húsť, a, m. saltus, us, m. densa sylva, frutetum, fruticetum, i, n. der Forst, Hain, ein mit Sträuchern bewachsener Ort, ein Gebüsch : sürő erdő, bokros (tserés, tsemetés) hely, tsere. *Syn.* hustí (zahusťeni) Hág neb Les, Prutím zarostnuté Mesto, Husčí, krowina. *vulg.* Húsť, Húsťí.

Húsčí, á, n. idem

† Húse. ete, n. v. Húsa.

* Húselňica, i, f. v. seq.

Húseňica, i, f. eruca, ae, f. campe, es, f. die Raupe : hernyó *Syn.* Húsenka, zelení Čerwík. *vulg.* Húselňica. *boh.* Kůp zelení.

Húseňička, i, f. *dem.* parva eruca, kleine Raupe, das Räupchen : hernyótska, kis hernyó.

húseňični, á, é, *adj.* erucosus, a, um : voller Raupe, hernyós.

Húsenka, i, f. v. Húseňica.

Húser, a, m. anser mas, der Gänserich, Ganauser, das männliche Geschlecht der Gänse : gunár, hém-lúd. *Syn.* Gunár *vulg.* Gúnor *boh.* Husák.

husí, á, é, *adj.* anserinus, a, um : die Gänse betreffend, zu den Gänsen, oder von einer Gan[s] lúdi, lúdbúl-való, lúdh[oz] való : lúdas. *Syn.* husací. H[usí] Ságor : anserinus bronch[us] (iugulus), Gänseschlucht, l[úd] gége. Husá koža : cutis an[se]rina, Gänsehaut, lúd bőr. Hu[sí] sá (husacá) Mask : pingu[e]do anserina, Gänsefette, Gä[n]seschmalz : lúd-zsír. — Hu[sá] Nožka, Zelina a) chen[o]pus, odis *Plin. H. N.* ch[e]nopodium: Gänsefuß, eine Pf[lan]zen-Gattung, lúd-láb fü b) alchimilla, ae, f. pes leonis: Al[chemilla] chemilla vulgaris Linn. Sin[]nau, Löwenfuß, Löwentappe[] ser Frauen Mantel : oroszl[án] talpú fü. *Syn.* Lewowa [] HusáSčetka, Zelina: sonch[us] (os), i, m. *Plin. H. N.* so[n]chus oleraceus Linn. Gänsedi[]stel Saudistel: lúd (diszno) [] Husé Drobi, husacé Drob[] acrocolia, orum, n. intestin[a] anserina cum extremitatib[us]: Gänsegekröse, Gänseklein: [] aprólék (-kja.) Husé Mä[] v. Husacina. — Husé (hu[sa]cé) Midlo i. e. Strib[] Zelina a) anserina, pote[n]tilla anserina *Linn.* der Gä[n]serich, lúd pipe fü, lúd-p[] *Syn.* Rozkročník, Alnad [] Strěberník. *boh.* husí Midla[] Husé Perí : plumae anserin[ae] Gänsefedern, lúd-toll. H[usé] Sadlo : adeps anserinus Gä[n]seschmeer, Gänsefette : lúd-[]

Husička, i, f. *dem.* ex H[] anserculus, i, m. das Gä[ns]lein, Gänschen : lúdatska, [] bátska. *Syn.* Húsa.

Huska, i, f. *dem.* ex Hus : [] Húsa.

Húska, i, f. torta oblonga, p[a]nis oblongus triticeus : Gä[] zel, fónyott kaláts, [] kaláts. *Syn.* Caletka, Mus[]

Hus

ſkač, a, m. incitator conci-
ator, immissor, impulsor,
s, m. Heßer, Anheßer: hu-
zító, fel-indító, fel-hábo-
ító, lázító, ingerlö. *Syn.* Bad-
'ač, Nabadkač, Nawadzač
oh. Poſtíwač, Poſtíwáček.
ˈkaní, á, é, *p. c.* incitatus,
oncitatus, immissus, a, um:
ngeheßt, geheßt: huszított,
uszíttatott, fel-indított, fel-
áboríttatott, fel-lázíttatott,
el-ingerlett. *Syn.* badkaní,
abadkaní, nawedení.
ˈkáňí, á, n. incitatio, concita-
io, immissio, impulsio: das
Heßen, Anheßen: huszítás,
el-indítás, fel-háborítás, fel-
ízítás. *Syn.* Badkáňí, Na-
adkáňí, Nawedeňí. *vulg.*
arkáňí *boh.* Poſtíwáňí. 2)
ropice instigatio, concitatio,
ncitatio: das Heßen, Anhe-
en, -ung: ingerlés, készte-
és, fel-lázítás.
ſkač, al, ám, V. I. *imp.*
ag, na ňekoho Pſa: immit-
ere, incitare, instigare, in-
endere, concitare in aliquem
anes: heßen, anheßen wider
Jemand z. B. den Hund, jeman-
en auf einen losjagen oder lau-
en laſſen z. B. Hunde auf das
Bilde etc. huszítani, fel-in-
ítani, fel-háborítani. *Syn.*
adkač, nabadkač, nahuſ-
ač, pohuſkáwač. *vulg.* har-
ač. *boh.* ſtwati, poſtwa-
i, poſtíwati. 2) *tropice.* in-
itare, concitare, instigare v.
. aliquem in aliquem, ho-
nines adversus se invicem:
eßen, anreißen z. B. Leute ge-
en einander: ingerleni, kész-
etni, fel-lázítani.
ſkáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex
eq.
ſkáwač, al, ám, *freq.* ex
uſkač.
ſlár, a, m. tetrachordorum
fabricator, fidium opifex, fidi-
fex, cis, *m.* Geigenmacher, he-
gedü tsináló. 2) tetrachordi-
cen, fidicen, inis, m. Geiger,
hegedüs. *Syn.* Hudec.
† Huſláč, e, m. *idem.*
Huſle, *gen.* Huſel et Huſlí, f.
pl. fides, ium, f. pl. tetra-
chordum, i, n. die Geige, das
Violine: hegedü.
† Húſle, i, f. pl. *idem.*
Huſličky, čeť, f. pl. *dem.* fidi-
culae, arum, f. pl. fidicula, ae,
f. parvum tetrachordum, te-
trachordulum, parvae fides,
eine kleine Geige, die Fiedel:
hegdütske, karvas. *Syn* kar-
waſe, karwaſki, Oktáwki.
Na Huſličkí hrač: parvas fi-
des pulsare, tetrachordulo lu-
dere: auf kleiner Geige ſpielen,
geigen: karvasra hegedülni. 2)
Üſtné Huſličky: v. Drumbla.
3) Čemničné (*boh.* žaláření)
Huſličky: v. Škrípec.
† Húſličky, čeť, f. pl. *idem.*
Huſpeňina, i, f. ius gelatum,
coagulum, gelatina, ae, f.
die Sulze, Sülze, geronnene
Brühe: kotsonya, hideg é-
tek. *vulg.* Studeno, *boh.* Gi-
cha ſtidlá, Roſol.
Húſť, Hudel, Hudem, *imp.* Hud
na Huſle: fidibus ludere, te-
trachordo canere: geigen, Vio-
line ſpielen: hegedülni, muzsi-
kálni. *Syn.* hrač, zahrač,
zahuſť. *Prov.* Bodag ti Pſi
hudli, trúbilí, witrubowali:
abi in malam crucem! daß dich
der Geier (Schinder) hole. akasz-
szanak fel! Akasztó-fán szá-
radgy-meg.
† Húſti, hudl, hudu, *idem.*
* Húſť, a, m. v. Húſť.
* Huſták, a, m. v. Hoſták.
Huſte *adv.* dense, spisse, con-
dense: dick, dicht: süröen. *Syn.*
huſto, nahuſto.

Hustení, *á*, n. densatio, densificatio, condensatio, spissatio, conspissatio, nis, f. das Dichten, Dichtmachen: meg süröités.

Hustí, *á*, *é*, (*abs.* husto) *adj. comp.* hustší. *sup.* naghustší: densus, spissus, condensus, a, um: dick, dicht: sürü. *Syn.* nerídký. Hustí Les. v. Húšť. Hustá krw: cruor. dickes (zusammen geronnenes) Blut: sürü vér. War nahusto Sočowicu: densos coque lentes, koche die Linsen dicht, a' lentsét sürüen főzdd-meg.

† **Húšťi**, *á*, n. v. Húšť.

Hustina, *i*, f. v. Hustosť.

Hustiť, *il*, *ím*, V. I. *imp.* husť: densare, condensare, spissare, conspissare. densificare, crassare: dick (dicht) machen, dichten: sürüiteni.

Hustíwáňí, *á*, n. *Nom. Verb.* ex seq.

Husťíwať, *al*, *ám*: *freq.* ex hustiť.

Hustnúť, *tnul* (*tel*), *tňem*, V. I. *imp.* stňi: spissescere, densificari, densari, condensari: densere, crassescere: dicht (dick) werden: sürödni.

Hustnutí, *a*, n. conspissatio. nis, f. das Dichtwerden, sürödés.

Husto, v. Húšťe et Hustí.

Hustosť, *i*, f. densitas, spissitas, tis, f. densitudo, spissitudo, inis, f. die Dicke, Dichte, z. B. des Blutes, Waldes: sürüség.

Huť, *i*, f. v. seq.

Huta, *i*, f. tabernaculum, tugurium, i, n. scena, ae, f. die Hütte, das Gezelt: karám, kaliba: hajlék, sátor. *Syn.* Huť, Búda drewená, Chalupa, Koliba, Stan, Staneк, Sátor. 2) Topná (*vulg.* šmelcowná) Huta: ustrina ae, f. officina metallica: die Hütte, Schmelzhütte: olvasztó mühely, vas koh *Par. Páp. Syn.* Hu.. *vulg.* Šmelcárňa, Šmelc.., Šmelcowňa. Sklenná Huta: officina vitraria. Glashütte: üveg hámor. üveg tsináló mühely. Železná Huta: officina (moletrina) feraria: die Eisenhütte, vas hámor. Na Hutách robí: in officinis metallicis laborat, er arbeitet in den Hütten, a' hamorokban dolgozik.

Hutár, *a*, m. v. Hutňík.

Hutárčin, *a*, *e*, *adj poss.* v. Hutňiččin.

Hutárka, *i*, f. v. Hutňička.

Hutárow, *a*, *e*, *adj. poss.* v. Hutňíkow.

Huti, *gen.* Hut, f. pl. v. Hu..

Hutmagster, *stra*, m. v. Hutňík.

Hutmagsterka, *i*, f. v. Hutňička.

Hutní, *á*, *é*, *adj.* officinalis, .. ad officinas metallicas spectans: die Hütte betreffend, hámor..: hámorokhoz-való.

Hutňiččin, *a*, *e*, *adj. poss.* ex seq. *Syn.* Hutárčin, Hutmagsterčin.

Hutňička, *i*, f. magistra officinae metallicae, Hutmeisterinn: hámor mesterné. *Syn.* Hamerňička, Hutárka, Hutmagsterka.

Hutňík, *a*, m. magister (praeses) officinae metallicae: Hüttenmeister: hámor tiszt, hámor mester. *Syn.* Hamerník, Hutár, Hutmagster.

* **Hútorení**, *á*, *é*, *p. c.* v. Howorení.

* **Hútorení**, *á*, n. v. Howorení.

* **Hútoriť**, *il*, *ím*, V. I. *imp.* hútor: v. Howoriť.

Húžew, *žwe*, f. v. Húžwa.

Húžewní, *á*, *é*, *adj.* flexilis, flexibilis, e: flexuosus, a, um: biegsam, meg-hajlható, tekergős. 2) tenax, acis: zähe, ragadós, enyves. *Syn.* stu..

trdní. 3) tenax, avarus, stip-
icus, a, 'um: sparsam karg:
ösvény, szoros markú, ta-
tarkos. *Syn.* skúpí.
žowití, á, é, *adj. idem.*
žwa, i, f. vimen, inis, n.
ie Winde, ein schwankes Reis:
úzs. *Syn.* Húžew. Weslowá
úzwa *boh.* krúžek: scalmus,
, m. Ruckring, evező, gúzs
agasztója. Na Hužwi súcé Prú-
í: virgulta viminibus apta,
u Winden taugliches Reis,
úzsnak-való veszsző.
žwení, á, é, *p. c.* flexus,
ortus, contortus, a, úm: ge-
ogen, tekertt, tekertetett. *Syn.*
rúkení.
žweňí, á, n. flexio, torsio,
ontorsio, nis. f. das Biegen,
ekerés. *Syn.* krúkeňí.
žwička, i, f. *dem.* ex Húžew-
ka. 2) v. Držibabka.
žwik, il, ím, V. I. *imp.* Húžwi:
lectere, torquere, contorque-
re: biegen, tekerni. *Syn.* krútik.
žwíwáňí, á, n. *Nom. Verb.*
ex seq.
žwíwak, al, ám: *freq.* ex
Húžwik.
ězda, i, f. v. seq.
ézda, i, f. stella, ae, f. as-
trum, i. n. sidus, eris. n.
der Stern am Himmel, tsillag,
tsillagzat. *boh.* Hwézda. Bi-
kowá (na Biku) Hwézda: v.
kurátka. Bradatá Hwézda:
pogonias, ae, m. *Senec.* co-
meta barbatus: ein Bart ha-
bender Komet: szakállos tsillag.
Medwedá Hwézda wetšá,
menšá: arctos (arotus) i, f.
Cic. ursa maior, minor: der
Bär, ein doppeltes mitternächti-
ges Gestirn, der große, und klei-
ne: göntzöl szekere, kis és
nagy. Ocasatá (chwostnatá,
s Chwostem, z Ocasem) Hwéz-
da: cometa, cometes cauda-
tus: Komet, Schwanzstern: far-
kát lógató tsillag. Padagička.
(*boh.* padúcá) na Zem Hwéz-
da: i. e. Ostáňí Hwézdi:
traiectio stellae, stella cadens:
Sternschuß, hulló tsillag. Psá
Hwézda: sirius, i, m. *Virg.*
canicula, stella caniculae:
Hundsstern, eb-tsillagzat az
égen. v. psé Letňické Kan-
ňá Hwézda; Denňica. We-
černá Hwézda i. e. Zwírad-
ňica: vesper, vesperus, hes-
perus, i, m. venus, eris, f.
stella veneris: Abendstern, est
hajnal tsillag, vénus tsillag.
boh. Zwíředňice. Wlasatá
Hwézda: cometes, cincinna-
ta (crinita) stella: Komet,
Haarstern: üstökös tsillag.
Prov. Aňí Šťasťí nemat ani
Hwézdi, esse infelicem, we-
der Glück noch Stern haben:
szerentsétlennek lenni. Hwéz-
di na Nebe klasť: sidera coe-
lo addere *Ovid.* Adiungere,
quibus ipsis summa est copia.
2) Očná Hwézda i. e. Zreni-
ca: pupilla (pupula) oculi:
das Augapfel, der Augstern: szem-
fény. *Syn.* Zretedelňica. *boh.*
Zřítedlňice.
† Hwezda, i, f. idem.
Hwezdár, a, m v. seq.
Hwézdár, a, m. astrologus *Cic.*
astronomus, i, m. Sternkün-
diger, Sternseher, Sterngucker,
Sterndeuter, Planetenseher, Ka-
lendermacher: tsilag visgáló,
ég nézésből jövendölő, ég for-
gásában tudós, kalendáriom-
iró. *Syn.* Planetník, Hwéz-
dárskí Hadač. *boh.* Plaňetňík,
Pranostikář.
† Hw'ezdák, e, m. idem.
Hwezdaren, et Hwézdáreň, ňe,
f. v. Hwézdárňa.
Hwezdáreňí, et Hwézdáreňí, á,
n. v. Hwézdárstwí.
Hwezdárka, i, f. v. seq.
Hwézdárka, i, f. uxor astrono-
mi,

mi, astrologa, astronoma, ae, f. die Sterndeuterin, tsillag visgáló felesége.
† Zw'ezdarna, i, f. v. Zwézdárňa.
Zwezdárňa, i, f. v. seq.
Zwézdárňa, i, f. specula astronomica, die Sternwarte, tsillag néző torony (várta.) *Syn.* Zwezdáreň, Zwézdáren, Zwezdárňa, Weža hwézdárſka (matematická) *boh.* Zw'ezdárna.
Hwezdárow, a, e, *adj. poss.* v. seq.
Hwézdárow, a, e, *adj. poss.* astrologi, astronomi: dem Sternkundiger gehörig, tsillag visgálóé. *Syn.* hwezdárow. *boh.* hw'ezdarů.
Hwezdarſki *adv.* v. hwézdárſki.
Hwezdárſki, á, é, *adj.* v. hwézdárſkí.
Hwézdárſki *adv.* astronomice, astrologice, aſtronomiſch, ſterndeuteriſch: tsillag visgáló módon. *Syn.* hwezdárſki, pohwézdárſki *boh.* hw'ezdařſki.
Hwézdárſki, á, é, *adj.* astronomicus Manil. astrologicus, a, um: aſtronomiſch, ſterndeuteriſch, die Sternkunde betreffend: tsillag-visgálókat illetö, tsillag forgási tudományhoz való. *Syn.* hwezdárſki, *boh.* hw'ezdářſkí.
† hw'ezdářſki *adv.* v. hwézdárſkí.
† hw'ezdářſkí, a, é, *adj.* v. hwézdářſkí.
Zwezdárſtwí, á, n. v. *seq.*
Zwézdárſtwí, á, n. astrologia *Cic.* astronomia, ae, f. *Senec.* die Sternkunde, Geſtirnkunſt, Sterndeutkunſt, Sternwiſſenſchaft Sternſeherkunſt, Aſtronomie, Sterndeuterei, Sterndeutung als eine Kunſt: ég forgásának tudomannya, égi nézesböl jövendölö tudomány. *Syn.* Zwezdáreňí, Zwézdáreňí, Zwezdárſtwí.
† Zwézdářſtwí, n. idem.
Zwézdatnoſt, i, f. v. Zwezdnatoſt.
Zwezdička, i, f. v. *seq.*
Zwézdička, i, f. *dem.* stellula, ae, f. das Sternchen, Sternlein: tsilllagotska. *Syn.* Zwezdička. 2) Zwézdička w knize, w Píſme: asteriscus, i. m. *Hieron.* stellula, ae, f. *m.* Sternchen, ein kritiſches Zeichen z. B. daß etwas fehle im Buch am Rande, oder in der Schrift: tsillagotska (kis tsilag) az írásban, a' könyvben.
† Zw'ezdička, i, f. *dem.* idem.
Zwezdka, i, f. v. Zwezdička.
Zwézdka, i f. *dem.* ex Zwézda: v. Zwézdička.
Hwezdnatí, á, é, *adj.* v. seq.
Hwézdnatí, á, é, *adj.* stellatus, stellis interstinctus, a, um: voller Stern, tsillagos. *Syn.* hwezdowití, hwézdnatí.
† Zw'ezdnatí, á, é, *adj.* idem.
Zwezdnatoſt', i, f. v. seq.
Zwézdnatoſt, i, f. constellatio, nis, f. astrum, coeleste signum, sidus, eris, n. das Sternbild, das Geſtirn: tsillagzat. *Syn.* Zwezdnatoſt' Zwézdatnoſt, Znameňí nebeſké.
† Zw'ezdnatoſt, i, f. idem.
Zwezdohled, u, m. v. Náſtroj
Hwezdowití, á, é, *adj.* v. hwézdnatí.
Zwizd, u, m. nux vermiculosa, cariosa, vitiosa: eine wurmige (volle Würmer) Nuß: férges (rosz) dió. *Syn.* čerwiwí Orech.
* Zwízda, i, f. v. Zwézda.
Zwízdač, a, m. sibilator, fistulator, is, m. sibilans: Pfeifer, der pfeift mit dem Munde: fütyülö.
Zwízdáňí, á, n. sibilatio, fistulatio, nis, f. sibilus, i, m. sibilum, i, n. *Cic. Liv.* das Pfeifen

pfeifen mit dem Munde, fütyö-lés. *Syn.* Zahwízdání. 2) v. seq.

...ízdání, á, n. Wetru: sibilum, sibilus *Virg.* das Pfeifen, oder Säuseln des Windes: süvöltés. *Syn.* Hwízdání (hwížení *vulg.*)

...wízdář, e, m. v. Hwězdár.

...ízdat, al, ám, V. I. *imp.* ...g: sibilare *Virg. Ovid.* fistulare: pfeifen mit dem Munde, fütyölni, futyülni. *Syn.* Zahwízdat. 2) v. seq.

...ížďat, dal, dím V. I. *imp.* ...di: sibilare, fistulare: pfeifen, säuseln: süvölteni, fütyölni. *Syn.* hwízdat. Weter hwížďí: aura sibilat *Lucan.* der Wind pfeift, säuselt: süvölt a' szél.

† Hwížďení, n. v. Hwízdání.

† hwížďeti, el, ím, v. hwížďat.

hwízdnúť, dnul (del) dňem V. P. *imp.* dňi: sibilare, fistulare semel: pfeifen einmal, fütyölni, (-tyülni) egyszer, füttyenteni. *Syn.* zahwízdnuti.

Hwízdnutí, á, n. *Nom. Verb. ex praec.* v. Hwízdání.

Hwížďžání. á, n. v. Hwížďání.

hwížďžat, žál, žím, v. hwížďat.

† Hwozd, u, m. v. Slad.

† Hwozda, i, m. v. Sládek, Piwowarčík.

† Hwozdář, e, m. idem.

† Hwozdářka, i, f. v. Piwowarčička, Sládkowá.

J.

...*conj*: et, ac, atque, que: und: és, is. *boh. y. Usus.* Já, i ti: ego et tu, ich und du, én, és te (te-is.) 2) *In interrogatione*: et, etiam, quoque, pariter: auch: is. *Syn.* ...i. *boh. y. Usus.* J tí si tu? tu quoque (aeque, etiam, pariter) hic es? etiam (et) tu ad es? bist du denn auch da? te-is itt vagy? 3) *In repetitione*: et-et, auch-auch, is-is. J on, i ti: et tu, et ille: tu, atque ille: er auch, und du auch: ő-is, te-is. 4) vel wohl auch, ugyan-is. To i ten nagsprostegší rozumet može, haec vel hebes intelligat, dieses kann (mag) wohl auch der einfältigste verstehen, ezt ugyan az ostaba-is meg-értheti. 5) *saepe admirationem notat:* oft zeiget es eine Verwunderung an: gyakran tsudálkozást jelent. *Usus.* J! to ge pekňe? hem (ehem, eia, vah)! est hoc pulchrum? i (ih)! das ist schön? ist das schön? im (haj) szép az? J, čo ale robíš? vah! quid agis? ah, was thust, denn du? oh (jaj)! mit tsinálsz? J! i! atat! hem! hem! ie! ie! i! i! im! im! haj haj! 6) *Nonnunquam aversionem significat.* Čo robíš

(po-

(porábás) ꝧ. J, dag mi Pokog: quid agis? ꝧ. apage, permitte me in pace: was machst denn du? ꝧ. J! lass mich in Frieden: mit tsinálsz? ꝧ. ih! hágy békét. Pogdeſſe mnú? ꝧ. J, len ti choď: ibisne mecum? ꝧ. apage proficiscere, si lubet: gehest (kömmst) du mit mir? ꝧ. J! geh nur: eljösz-é velem? ꝧ. ah! tsak meny, ha tetszik. 7) *Animandi, vel complacentiam indicandi causa adhibetur.* J! choď len: age eas: i! so geh doch: i! menny no. J! nech ſi wezme: age summat: i! er mags nehmen: i! tsak vigyeel magának. NB. *In hac significatione apud Latinos per* quin, *cum Indic. Imper. et Conjunct. efferri pulchre potest. v. g.* J! len iď? quin is (quin i)? i! so geh doch: i! tsak menny? J! len poďme: quin imus (eamus)? i! laſst uns gehen: i! tsak mennyünk. 8) *Saepe redundat.* Wolagú ma? ꝧ. J ne: vocantne me? ꝧ. non: ruffen ſie mich? ꝧ. nein: hínak-é engemet? ꝧ. nem. Lekla ſi ſa? ꝧ. J ne: terrefacta ne es? ꝧ. minime: biſt du erſchrocken? ꝧ. gar nicht, nein: meg-éjedtél-é? ꝧ. éppen nem. Wari ſa Woda? ꝧ. J eſſe newarí: coquiturne aqua? ꝧ. nondum coquitur: wird das Waſſer geſotten? ꝧ. noch nicht, nein: for-é már a' véz? ꝧ. nem for még. Čo prawíš (powedáš)? J nič: quid dicis? ꝧ. nihil: was ſagſt du denn? ꝧ. nichts: mit mondasz? ꝧ. semmit.

† já, *pron.* v. gá.

† jabkowití, á, é, *adj.* v. gabkowití.

† Jablko, a, n. v. Gablko.

† Jacint, u, m. v. Gacint.

† jak, *adv.* v. gak.

† Jakoſt, i, f. v. Gakoſt.

† Jahoda, i, f. v. Gahoda.

† Jakub, a, m. v. Gakub.

† Jakubinka, i, f. v. Gakubinka.

† Jalowec, wca, m. v. Galowec.

† Jalowice, f. v. Galowica.

† Jalowička, i, f. v. Galowička.

† Jáma, v. Gama.

† Jamník, a, m. v. Gamník.

† Jan, a, m. *voc. sing.* Jane, v. Gan.

† Janeček, v. Ganeček.

† Janek, v. Ganek.

† Janka, v. Ganka.

† Jankowice, v Gankowice.

† Janoſit, v. Ganoſit.

† Janoklika, v. Ganoklika.

† Janowec, v. Ganowec.

† Janowice, v. Ganowice.

† Janúſek, v. Ganúſek.

† janů, et nůw, v. ganow.

† Jarek, v. Garek.

† Jareš, v. Gareš.

† jarků et kůw, v. garkow.

† jármarečni, v. garmarečni.

† Jarmarečník, v. Garmarečník.

† Jarmark, v. Garmark.

† Jarnoſice, v. Garnoſice.

† Jaro, v. Garo.

† Jaroš, v. Garoš.

† Jaroſlaw, v. Garoſlaw.

† Jaroſláwek, v. Garoſláwek.

† Jaſmín, v. Gaſmín.

† jaſní, á, é, v. gaſní.

† Jaſpiš, v. Gaſpiš.

† Jawor, v. Gawor.

† Jawornice, v. Gawornice.

Jbríček, čku, m. *dem.* ex ſeq.

Jbrík, u, m. v. Kanwička.

Jdení, á, n. itio, nis, f. itus, m. das Gehen: menés, járás. *Syn.* Chod, Chodení *vulg.* Jſtí, Jtí. *boh.* Gití. 2) vectio, das fahren, vitelés,

ı, menés. Jdení na na Ko- (Wozi), Lodi: vectio curülis, navalis, das Fahren auf n Wagen, Schiffe: kotsin, ıjon-való menés; kotsizás, ıjókázás. Jdeni na Koňí, ıitatio, das Reiten, lovaglás. h. Gezdeňí.

eňíček, v. Gaňíček.

esen, v. Gesen.

eseňice, v. Geseňice.

slander, dra, m. v. Liwčan.

[anderčin, a, o, adj. poss. liwčančin.

slanderka, i, f. v. Liwčanka.

[anderski, adv. v. liwski

[anderskí, á, e, adj. v. liwskí.

landrů et ůw, owa, owo, dj. v. liwčanow.

ıác, a, m. Ignatius, i, m. gnatius, Jgnaß: vulg. Nael: Ignátz. boh. Hinek.

ıáček, čka, m. dem. Ignatiolus, arvus Ignatius: ein kleiner ignaß, das Jgnaßchen: Ignátza, kis Ignátz vulg. Jgnáčko.

Jgnáčko, čka, m. idem.

áčkow, a, e, adj. poss. Inatioli, dem kleinen Jgnatius ehörig, Ignátzkáé.

áčow, a, e, adj. poss. Inatii, dem Jgnatius gehörig, gnátzé.

elka, i, f. dem. parva acus, ıs, f. acicula, ae, f. das Nädellein, Nädelchen, eine kleine Nadel: tötske, kis tő. Syn. Jhlička. boh. Gehlička. 2) acicula, ae, f. Spennael, gombos tő. v. Spendlíek, Spendlík.

elňa, i, f. v. Jhelník.

lní, (ihelňí) a, é, adj. acuaius, a, um: ad acum pertiens; zur Nadel gehörig, von Nadel: tői, tőhez tartozandó. oh. gehelňí. Usus. Jhelňí Konček, acumen acûs, Nadelpiße, tő hégye. Jhelňá Hlawka, caput acûs, Nadelknopf, Nadelkopf: tő-feje. Jhelné Üčho (Üško, foramen acûs, Nadelöhr, tő fok (lyika.)

Jhelňíček, čku, m. dem. pyxidula acuaria, Nadelbüchschen, Nadelbüchslein: tő tartótska. boh. Gehelňíček.

Jhelňík, u, m. pyxis acuaria (servandis, acubus), Nadelbüchse, tő tartó. Syn. Jhelňa. boh. Gehelňík. 2) acicularius pulvinullus, acuarius pulvillus: Nadelküssen, Nädelpölster, varró-láda, varróparnátska. Syn. ihelňí Wankušček.

Jhla, i, f. acus, ûs, f. die Nadel: tő. Syn. Jhlica. boh. Gehla, Gehlice. Usus. Wlasowá Jhla (vulg. Hornadla), acus, capillaris, die Haarnadel, hajtő. Z Jhlú sa žiwit, alere se per acum, sich von der Nadel nähren, tővel éldegélni. 2) s kterú Wlasi kruťá: calamistrum, i, n. calamister et calamistrus, i, m. Cic. Brenneisen, Kräuseleisen, Pfriem, ein Werkzeug die Haare zu kräuseln: haj fodorító vas. Syn. Kučerawňík. 3) s kterú Chodňík na Hlawe robá, a Wlasi rozdelugú: discerniculum, i, n. Lucil. die Haarnadel, Pfriem, ein Werkzeug die Haare zu scheiden: haj-választó tő. Syn. Pukec.

Jhlár, a, m. acuarius (opifex, negotiator). i. m. Nadler, Nadelmacher, Nadelhändler der Nadeln macht, damit handelt: tőtsinaló, tő áros.

ihlárčin, a, e, adj. poss. acuariae, der Nadlerinn gehörig, tő tsinálónéé, tő árosnéé.

Jhláreňí, á, n. v. Jhlárstwí.

ihlárik, il, ím, V. I. imp. ihlar: acuarium esse, ein Nadler seyn, tőket tsinálni, tőkkel kereskedni.

Jhlárka, i, f. acuaria (opifex, negotiatrix), ae, f. Nadlerinn, Nadelmacherinn, Nadelhändlerinn: tö-tsinálóné, tö-arosné.
ihlárow a, e, *adj. poss.* acuarii, dem Nadler gehörig, tö-tsinálóé, tö-árosé.
ihlárſki, *adv.* more acuariorum, nadlerisch, nadlermäßig, tö-tsináló (*vagy* áros) módon. *Syn.* poihlárſki.
ihlárſký, á, é, *adj.* acuarios adtinens, die Nadler betreffend, tö-tsinálókat, *vagy* árosokat illetö.
Jhlárſtwí, á, n. opificium acuarium: Nadlerhandwerk, Nadlerei: tö-tsinaló mesterség.
Jhlič, a, m Zelina: resta bovis, ononis, arvensis *Linn. Plin H. N.* radiolus, i, m. *Apul.* Hauchechel, Ochsenbrech, iglitze, et iglitze-fü, *Par. Páp.* iglitze-tövis, zanot *Par. Páp.* szamár tövis. *Syn.* Jhlica Jhličí, *boh.* Gehlice. Aliud est Ganowec, komonica et Swída.
Jhlica, i, f. v. Jhla *boh.* Gehlica. 2) Zelina, v. Jhlič. 3) Garmowá Jhlica, radius (radiolus) iugalis, Jochstab, Jochstäbchen: járom-szeg. 4 Lichwacá Nemoc, v. Motolica.
Jhličí, á, n. Zelina, v. Jhlič.
Jhličí, á, n. *Collect.* acus, uum, f. *plur.* die Nadeln, Tangeln: tök, sok tö. *Syn.* Jhli. *boh.* Gehličí.
ihličí, á, e, *adj.* acicularis, subulatus, a, um: spitzige Blätter habend: iglitzés. *Syn.* oſtrolistní, končitolistní. *Usus.* Jhličá Zelina, v. Jhlič.
Jhlička, i, f. *dem.* ex Jhelka, *boh.* Gehlička.
ihliční, á, é, *adj.* v. motoliční.
Jkání, á, n. v. Hikání.
ikat, al, ám, V. I. *imp.* ikaj, v. hikat.
Jkáwání, á, n. *Nom. Verb.* a *seq.*
ikáwat, al, ám, *freq.* ex iká, v. hikáwat.
Jkawec, wca, m. Pták: fringilla hiberna montana Klein. Fringilla monti fringilla. Linn. der Nikowitz. der Quäcker, Bergfink: megy törö havasi pinty. *boh.* Gikawec.
Jkerka, i, f. *dem.* ex *seq.*
Jkra, i, f. ovum piscis, der Rogen, Ei der Fische: ikra *Plur.* Jkri, *Gen.* Jker: ova (semina) piscium, cancrorum etc. der Rogen, Eier der Fische, Krebsen etc: hal (rák etc.) ikra. *boh.* Gikra el Gikri.
Jkráč, a, m. piscis femina, der Rogner, ikráshal. *Syn.* Jkrnač, Jkrowec, ikrowá Riba *boh.* Gikrnáč, gikrnatá Riba.
Jkrička, i, f. *dem.* ex Jkra: *Plur.* Jkričky, *gen.* ček ova ovula piscium, cancrorum etc. kleiner Rogen, das Rogenchen: hal (rák etc.) ikrátska.
ikritodní, á, é, *adj.* oviparus, a, um: rogen voll, mit dem Rogen versehen: ikrás. 2) v. ikrowí.
Jkrnač, a, m. v. Jkráč.
ikrnatí, á, é, *adj.* v. ikrowí. *Usus.* Jkrnatá Riba, v. Jkráč.
ikrowí, á, é, *adj.* ovis piscium (cancrorum etc) refertus, a, um: rogenvoll, mit Rogen versehen: ikrás. *Syn.* ikrnatí, ikritodní. *boh.* gikrnatí. *Usus.* Jkrowá Kapuſta, caules ovis piscium referti, Rogenkraut, ikrás káposzta. Jkrowá Riba v. Jkráč.
Jl, u, m. argilla, ae, f. der Letten, agyag. *Syn.* Hlina. *boh.* Gíl.
Jlec, Jlca, m. capulus, i, m. capulum, i, m. das Heft am De-

Degen: kard nyéle, markolattya. *boh.* Gilce. v. Rúčka, Rukowet.
lena, i, f. v. Helena, Ilona.
lenčin, a, e, *adj. poss.* v. ilončin.
lenin, a, e, *adj. poss.* v. iloňin.
lenka, i, f. *dem.* v. Ilonka.
Ilona, i, f. Helena, ae, f. Helena, Ilona, Ilus. *Syn.* Ilena, Iluša, Helena. Aliud est Guliana.
ilončin, a, e, *adj. poss.* ex Ilonka: Helenulae, der kleinen Helena gehörig, kis Ilonáé. Ilonkaé. *Syn.* ilenčin, ilušcin, helenčin.
iloňin, a, e, *adj. poss.* Helenae, der Helena gehörig, Ilonáé, Ilusé. *Syn.* ileňin, ilušin, heleňin.
Ilonka, i, f. *dem.* parva Helena, Helenula: kleine Helena, kis Ilona, Ilonka. *Syn.* Ilenka, Iluška, Helenka *Aliud est* Gulka.
Ilowatí, á, é, *adj.* argillaceus, a. um: lettig, agyagos, agyagból-való. *Syn.* hlinowatí. *boh.* gilowatí.
Ilowatina, i, f. argillacea terra, lettige Erde, agyagos föld. *boh.* Gilowatina.
Iluša, i, f. v. Ilona.
ilušcin, a, e, *adj. poss.* v. ilončin.
ilušin, a, e, *adj. poss.* v. iloňin.
Iluška, i, f. *dem.* v. Ilonka.
Impressí, f. v. Kňihtlačárňa, Tlačáreň. *boh.* Tiskárna.
Impressia, i, f. idem. 2) v. Tlačeňí, Witlačeňí.
Impressor, a, m. v. Kňihtlačár. *boh.* Tiskař.
impressorčin, a, o, *adj. poss.* v. kňihtlačárow.
Impressorka, i, f. v. Kňihtlačárka.
† impressorů, et. åw, owa, owo, *adj. poss.* v. kňihtlačárow.
* Imriček, čka, m. v. Imrišek.
Imrich, a, m. Emericus, i, m. Emerik, Emerikus, Imre. *Syn.* Imro.
imrichow, a, e, *adj. poss.* Emerici, dem Emerikus gehörig, Imréé. *Syn.* imrow.
* imričkow, a, e, *adj. poss.* v. imriškow.
Imrišek, ška, m. *dem.* ex Imrich: parvus Emericus, der kleine Emerikus, Imrétske, kis Imre. *Syn.* Imriško. *vulg.* Imriček, Imričko.
Imriško, a, m. idem.
imriškow, a, e, *adj. poss.* parvi Emerici, dem kleinen Emerikus gehörig: Imrétskéé, kis Imréé. *vulg.* imričkow.
Imro, a, m. v. Imrich.
imrow, a, e, *adj. poss.* v. imrichow.
In, u, m. Řeka w Rakusách: Oenus (Aenus), *fluvius Austriae*: der Inn, ein Fluß in Oesterreich: Enus, *folyó viz.*
ináč *adv.* aliter, secus, alio modo, dissimiliter, diverse, diversim: anders, nicht so, verschieden, auf andere Art: másképen, másként, külömbben, nem úgy, egyébként, egyébaránt. *vulg.* ináče, inák, inakšeg. *boh.* gináč, gináče, gináč, *Usus.* Ináč sa Bohu líbilo, Deo aliter visum, dem Gott gefiel es anders, másképen tetszett az Istennek. Ta Wec sa ináč (iném Spósobem, na ini Spósob) winachádzá, nežli si ti powedal (prawil, rozpráwal, wipráwal): res aliter se habet, ac narrasti: es ist mit der Sache weit anders, als du es sagtest: másképen van a' dolog, mint sem te beszélted. Mnohem ináč, longe aliter, ganz anders, sokkal másképen.

Ne

Ne ináč, non aliter, non secus. nichts anders, eben so: nem külömbben éppen úgy. Neňí ináč, non est aliter, es ist nicht anders, nints külömbben. Nekterím sa zdá bik inač, nonnullis videtur secus, andere reden weit anders von dieser Sache, némellyek pedig sokkal másképen szóllanak erröl a' dologról. Žáden inač nemluwí, nemo dicit secus, es redet niemand anders, senki se mondya másként. Ináč mluwí, rozpráwá; ináč súdí (zmíslá): aliter loquitur, aliter indicat (cogitat): er redet anders, und urtheilet (denket, meinet) anders: más képen szoll (beszél), másképen itél (gondol.) Ne ináč píšem, nežli súdím: non aliter scribo, ac sentio: ich schreibe nicht anders, als ich es meine: úgy írom azt, valamint magamban tartom (itélem.) Ináč žádneg Nádege k Pokogu neňí, aliter nulla spes pacis est, anders haben wir keine Hoffnung zum Frieden, egyébaránt nem kell békeséget reménleni. Ne ináč sem wčil k tebe, gak pred tím: tibi nihilo sum aliter, ac fui: itzt bin ich nicht anders gegen dich, als zuvor (vorher): ollyan vagyok most-is hozzád mint az elött. Ne ináč, nežli gako bis prítomní bol: non secus, ac si adesses: nicht anders, als wenn du zugegen wärest: nem külömbben, mintha jelen vólnal. Mňe sa ináč newede, než (nežli gako) tebe: idem mihi usu venit, quod tibi: es geht mir nicht anders, als dir: ugyan a' történik vélem-is, a' mi te veled: egy formán vágyon dolgunk. Neňí mi ináč, než gako bich neco čul (slišel): videor mihi aliquid audire, mir ist nicht anders (i. e. es scheint mir), als ob ich etwas hörte: nékem nem külömbben tetszik, mintha valamit hallanék. 2) alioqui, alias, secus, sin minus: sonst, widrigenfalls, wo nicht, wenn das aber nicht ist: külömbben, másként. Usus. Rob skoro, čo sem kázal, sic ináč zle s tebu bude (dostaneš Bitku): facito, quae imperarem, alioqui vapulabis; morem gerito imperatis, alioqui male tecum: mach geschwind, was ich dir befohlen (aufgetragen) habe, sonst wirst du übel ankommen (Schläge bekommen); sonst steht es übel mit dir: vedd végbez mennél hamarább, a' mit parantsoltam (a' parantsoltot), más külömbben pórul jársz. (3 alioqui (sequ. cons.), alioquin (sequ. voc. ceterum, ceteroquin, cetera, cetero, in aliis rebus: übrigens, sonst, in ander Stücken, aus andern Ursachen: egyébaránt, ezen (azon) kivül, tovább. Syn. inde. 4) Post. gestli: quidem, modo: nemlich (nach wenn oder wo i. e. wenn): tsak ugyan, tudni illik. Syn. sic, totiž. Usus. Gestliže ináč to wí, si quidem (si modo) scit, wenn (wo) er anders es weiß: ha tsak ugyan tudgya. Mohel bich, gestli bich ináč chcel: possem, si quidem (si modo) vellem: ich könnte, wenn ich sonst wollte: meg-tehetném, ha tudni-illik (ha tsak ugyan) akarnám.

* ináče, adv. idem.

inačegší, á, é, adj. v. inší.

inačení, á, é, p. c. mutatus, immutatus, a, um: geändert, anders gemacht: másoltatott, meg-másoltatott, meg (el) változtatott, másképen tsinált. Syn. meňení.

ačení, á, n. mutatio, immutatio, nis, f. Aenderung, Veränderung, das Aendern: másolás, meg-másolás, megváltozás, változtatás. Syn. Meňení, Preměňení, Změňení. boh Ginačení.
čí, á, é, adj. v. inší.
čit, il, ím, V. I. imp. inač: mutare, immutare: ändern, anders machen: másolni, megmásolni, el-változtatni, másképen tsinálni. Syn. meňit, proměňit. boh. ginačiti. II. rec. inačit sa: mutari, immutari, in diversa abire: sich ändern, változni, meg-változni (fogom.) Syn. meňit sa.
d'e adv. išť: alia via ire, einen andern Weg gehen, más úton menni. Syn. inšú Cestú. vulg. indel, inšow. boh. ginadi. 2) v. inde 1. Nro.
nadel, adv. idem.
nák, adv. v. ináč.
nako, adv. v. indi.
nakedi, adv. v. idem.
nakšeg, adv. v. ináč.
nakší, a, é, adj. v. inší.
m adv. v. inde 2. Nro.
á, adv. v. indi.
'e, adv. alibi, alio looo: sonst wo, anderswo: masutt, más helyen. Syn. inad'e na inšem Mesť'e, boh. ginde, ginudi. Usus. Indé ge, ne tám: alibi est, non ibi: er ist anderswo (an einen andern Orte), nicht dort: másutt vagyon, nem otton. Kd'e ind'e? quo alio in loco? wo sonst? hol másutt. Dakd'e ind'e, alicubi alibi, alio quopiam in loco: sonst wo, valahol másutt. Nikd'e ind'e, nusquam alibi, sonst nirgends, másutt sehol sem. 2) alio, alior sum, ad alium locum: anders wohin: másféle, máshová, más helyre, másúvá. Syn. inám, na inše Mesto. vulg. ind'el, boh. ginam. Usus. Inde Mišel obráťit, ináč mislet: aliud cogitare, alio conferre animum Ter. anderswohin denken; seine Gedanken anderswohin wenden: másról gondolkodni. Ind'e pogd'em, aliorsum ibo Plaut. ich will anderswohin gehen, máshová megyek (fogok menni.) Ind'e odeslan sem, alio missus sum Ter. ich bin anderswohin gesendet worden, máshová (másfelé) küldettem. To inde cílí; to neco iného znamená: hoc longe alio spectat, das schlägt in einen ganz andern Fach; das ist ganz auf etwas anders gerichtet: ez más hová tartozandó. Kd'e ind'e? quonam alio? wohin sonst? hová más hová?
* ind'el, adv. idem.
indi, adv. alias, alio tempore, alia occasione: sonst, zu anderer (zu einer andern) Zeit: máskor, más időben. Syn. inda. inším Časem. vulg. inakdi, inokdi. boh. ginda, gindi. 2) alias, antea, olim s. ehemals, sonst: valaha, hajdanában, hajdant, ez-előtt, régen, még-valaha, még-egyszer-valaha. Syn. inda, před Časi, nekdi zastaro dávno, nekterími Časi. vulg. inakdi, inakedi. boh. gindi. Usus. Indi bíwali lepšé Časi, alias feliciora (meliora) tempora fuere, sonst (ehemals) waren bessere Zeiten, valaha jóbb idők valának (voltak.)
India, e, f. India, ae, f. regio Asiae orientalis: das Indien, India, ország.
Indián, a, m. Indus, i, m. ein Indier, Indianer: Indiai ember, Indus. 2) v. Morák.
indiánčin, a, e, adj. poss. Indae, indiaoe feminae: der Indianerinn gehörig, Indiai aszszony-

szony-é, Indusnéé.

Indiánka, i, f. Inda, ae, f. eine Indianerinn, Indierinn: Indiai aszszony, Indusné.

indiánow, a, e, adj. poss. Indi (genit.) dem Indianer gehörig, Indiai emberé, Indusé.

indiánsky, adv. indice, more indico: indianisch indisch: indiául, indiai módon (módra.) Syn. poindiánsky.

indiánský, á, é, adj. indiacus, indicus, a, um: indisch, indianisch: indiai. Usus. Indiánský Klincek (boh. Střebík, Karafiát): cariophyllus indicus, flos tunotanus: indianische Nelke, indiai szeg-fű virág. Indiánská Pšenica (indiánské, turecké Žito), v. Kukurica. Indiánská Slépka, v. Morka.

Indich, u, m. indicum, i, n. color indicus (isaticus): der Indig, Indigo: indigo nevű kék festék. Syn. indichowá Farba. 2) Zelina, v. Marena 1. Nro.

indichowi, á, é, adj. indicus, isaticus, a, um: von Indig: indigóból való. Usus. Indichowé Farbi Šati, isatici (indici) coloris vestes, Indigokleider, indigo kék sziniű ruha.

Indřich, a, m. Henricus, i, m. Heinrich, Henrik. boh. Jindřich. Usus. dobri Indřich, Chenopodium, bonus Henericus. Linn. guter Heinrich: jó Henrik.

indřichow, a, e, adj. poss. Henrici, dem Heinrich gehörig, Heneriké.

Indřišek, a, et šečka, m. dem. ex seq.

Indříšek, ška, m. dem. Henricellus, parvus Henricus: der kleine Heinrich, Henriketske, kis Henrik. boh. Jindříšek.

indříškow, a, e, adj. poss. Henricelli, dem kleinen Heinrich gehörig, Henriketskéé.

Ingolštat, u, m. Ingolstadium, Civitas: die Ingolstadt, Ingoldstád, város.

† Inguost, u, m. v. Černidlo (Atrament.)

iní, á, é, adj. alius, a, ud: anderer, andere, anderes, verschieden: más. Syn. inší. boh. giní, ginší. Usus. Kdo iní, než já? quis alius, quam ego? wer sonst, als ich? ki más nálamnál? Žáden iní, alius nemo Terent. non alius quisquam Plaut. sonst niemand, kein anderer, senki más; nem lehet más. Iní sem, nezlich indá býwal: alius sum, atque olim fui Ter. ich bin ganz anderer, als ich ehemahls war: egészen más vagyok, nem olyan, a' millyen az elött vóltam. nu Wec chceš mat, a o iné prosíš: aliud vis, aliud postulas: du willst dieses Ding haben, und begehrst ein anderes: ezt akarod, és mást kérsz. Čo iného? quid aliud? was sonst? mit mást? Nič inéh, nihil aliud, sonst nichts: mást semmit. To ge iná, Wec (to gináč), hoc est aliud, haec res alia, alia res est Ter. das ist etwas ganz anders, e' más dolog: a' más. Prov. Gak se k iním sí, tak oni k tebe budú: ut tu te aliis exhibueris, tales alios experieris: wie du gegen andere bist, so werden auch andere gegen dich seyn: a' minőnek mutatod magadat másokhoz, ollyanok lésznek másek hozzád.

* inokdi, adv. v. indi.

* inokedi, adv. idem.

Inowať, i, f. pruina, ae, f. der Reif, gefrorner Thau: zúzmaráz, dér. Syn. Mráz Ošlik, Podmrazek, Zmrzlina, zmrzlá Rosa. boh. Giní, Ginowatina, Ginowatka. Usus. Inowať padá, pruina cadit, der

der Reif fällt, dér (zuzmaráz) esik.
ſí, á, é, adj. alius, diversus, a, um: anders :külömbb. Syn. inačí, inačegſí, iní. vulg. inakſí. boh. ginačegſí. Usus. Wčil ge do cela (wſecek) inſí, nunc est longe alius (diversus), der iſt ganz anders iẑt, most ő sokkal külömbb. Inſí ge to Člowek od ťeba, než :i: alter homo est ille, ac sis .u; est a te longe diversus: er iſt ganz anders, als du: külömbb ember ő náladnál; más ember ö, hogy sem te vagy. !) v. iní. Usus. Zinſeg príiní, alia de causa, aus einer ndern Urſache, más okból.
ſpruk, u, m. Oenipons, Oeipontum, civitas Tyrolis: Insbruck, Inſpruck, eine Stadt: Inipont, Inspruk: város.
Inſtrukcí, f. v. Naučení, Naua, Winaučowání.
Inſtrukcia, e, f. idem. 2) v. Prepiſ.
Inſtruktor, a, m. v. Učitel, Vinaučowatel.
tereſ, u, m. census, us: m. sura, ae, f. fenus, oris, . (vulg. interusurium, i, n.) Zins vom Capitale, Geldzins, Intereſſe: interes. Syn. Lichva, Úrok. Plur. Intereſſí, gen. Intereſow etc. usurae, fenoa: die Zinſen, Intereſſen: intеesek. Peňáze na Intereſ dať, are alicui pecuniam fenori, Geld auf Zinſen geben, valakiek pénzt interesre adni. Na Intereſ brať, wzať: sumere ecuniam fenore, Geld gegen ins nehmen, aufnehmen, pénzt nteresre fel-venni. v. Úrok.
! vox conniventis: age! hem! it! inu! hin! hum! ei! hadd gyen! Syn. genu. vulg. gau. Usus. Inu, keď ge ta ak, čo uſ máme robit? hem! n. I. cum ita sit, quid iam nobis agendum? i nu, wenns ſo iſt, was iſt zu thun (was ſollen wir denn thun)? ha úgy vagyon a' dolog, mit tsinállyunk immár? Inu! nech wezme: age summat: i nu, er mags nehmen: had vigye-el.
† Inwentář, e, m. v. Popiſ, Poznamenáňí.
* Inžinír, a, m. v. Zemimerač.
* inžinírow, a, e, adj. v. zemimeračow.
* inžinírſki adv. v. zemimeracki.
* inžinírſkí, á, é, adj. v. zemimeracký.
* Inžinírſtwo, a, n. v. Zemimeractwí.
† Inzlet, u, m. v. Log.
† Jordán, v. Gordán.
† Jozef, v. Gozef.
† Jozífek, v. Jozefek.
Jpel, pli, f. Řeka uherſká: Ipolis, fluvius Hungariae: die Eupel, ein Fluß in Ungarn: Ipoly, folyó viz. Pri Jpli, ad Ipolim, bei der Eupel, Ipoly mellett.
* Jpol, u, m. idem.
† Jpola, i, f. idem.
Jrcha, i, f. aluta, ae, f. pellis, aluminata: ſämiſches (zubereitetes weiches) Leder, irha, zemes irha. Syn. Rožka. boh. Gircha.
Jrchár, a, m. alutarius, i, cerdo, nis, m. Weißgärber, irhás, irha készitő tsináló. Syn. Rožkár. boh. Girchář.
irchárčin, a, e, adj. poss. alutariae, alutarii coniugis: der Weißgärberinn gehörig, irhasnéé, irha készitönéé, tsinalónéé. Syn kožkárčin. boh. girchárčin.
Jrcháreň, rňe, f. v. Jrchárňa. Syn. Rožkáreň.

Jrcháreňí, á, n. v. Jrchárstwí. *Syn.* Kožkáreňí.

irchárik, il, ím, V. I. *imp.* irchar: alutarium esse, alutarium opificium exercere: ein Weißgärber seyn, das Weißgärberhandwerk treiben: irháskodni, irhás (irha készítő, tsináló) mesterséget üzni. *Syn.* kožkárik.

Jrchárka, i, f. alutaria, ae, f. coniux alutarii (cerdonis), die Weißgärberinn, irhásné, irha készítőné, irha' tsinálóné. *Syn.* Kožkárka. *boh.* Girchářka.

Jrcháreňa, i, f. officina alutarii, Weißgärberstube, irhás mühelly, irha készítő (tsináló) mühely. *Syn.* Jrcháreň, Kožkáreň, Kožkárňa.

irchárow, a, e, *adj. poss.* cerdonis, alutarii: dem Weißgärber gehörig, irhasé, irhakészítőé, tsinalóé. *Syn.* kožkárow. *boh.* girchářů, et tůw.

Jrchárowáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

irchárowat, rowal, rugem *freq.* ex irchárik.

irchársky, *adv.* more alutariorum, weißgärberisch, irhasossan, irhás módon, irha készítők (tsinálók) modjára. *Syn.* kožkársky, poirchársky, pokožkársky. *boh.* girchářsky.

irchárský, á, é, *adj.* alutarios, *vel* alutarium opificium adtinens: die Weißgärber oder das Weißgärbers-handwerk betreffend: irhás, irhási, irhásokat *vagy* irha készétő mesterséget illető. *Syn.* kožkárský. *boh.* girchářský.

Jrchárstwí, á, n. opificium alutarium, das Handwerk des Weißgärbers, Weißgärbershandwerk: irháskodás, irhás (irha készétő) mesterség. *Syn.* Kožkárstwí. *boh.* Girchářstwí.

irchowaní, á, é, *p. c.* aluta sub- ductus, *vel* expositus, a, um: mit sämischem Leder gefütter- oder besetzt: irhás, irház- Jrchowané Nohawice, alu- subductae (*vel* exposit- caligae, mit sämischen Le- gefütterte, oder besetzte Ho- irhás (irházott) nadrág.

Jrchowáňí, á, n. aluta subduc- tio, *vel* expositio, nis, f. Füttern oder Besetzen mit sämischen Leder, irházás.

irchowat, chowal, chugem, I. *imp.* chug: aluta subduc- re, *vel* exponere: füttern, besetzen mit dem sämischen Le- z. B: die Hosen: irházni, irházni.

irchowý, á, é, *adj.* aluta- (alutarius), a, um; ex a- ta: vom (aus) sämischen Le- weißledern: irhás, irhából-va- ló. Jrchowé Nohawice, cal- gae alutaciae, weißlederne H- sen, irhás (irhából-való) nad- rág.

iskaní, á, é, *p. c.* pediculis li- beratus, a, um: gelaust, Läusen befreiet: tetőtől ki- tisztattott, tetvéztetett.

Jskáňí, á, n. quaesitio in- torum in capite; liberatio pediculis: das Lausen, Befrei- en von Läusen: főben való resés, tető keresés, tetvész-

iskat, al, ám, V. I. *imp.* iskaj insecta in capite quaerere pediculis liberare: lausen, Läusen befreien: tetőt a' fő- keresni, tetvézni. *Syn.* Wy- w Slawe hledat. *boh.* wyse- ti. 2) pulicibus liberare, f- hen: bolházni. *Syn.* Bl- hledat. *boh.* wiskati.

Jskáwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*

iska-

ťwak, al, ám *freq.* ex iskak.
[I]skerka, i, f. *dem.* ex *seq.* v. Iskrička.
[I]skra, i, f. scintilla, ae, f. der Funken, Funke des Feuers, der Liebe, Tugend etc. szikra. *boh.* Giskra. *Usus.* Iskra uhasená (*boh.* Pířeňí): favilla, cinis (favilla) candicans; Lodergsche, Boderaschen, Boderasche: tüzes hamu. *Prov.* Z Iskri žanedbaneg, často sa Oheň strhá (stáwá): et neglecta solent incendia summere vires: aus einem kleinen Funken wird oft ein unauslöschliches Feuer: az elvetett szikra-is nagy tüzet támaszt. I z maleg Iskri častokrát welkí Oheň powstal, parva saepe scintilla magnum excitavit incéndium, ein kleiner Funken pflegt oft ein großes Feuer zu erwecken, kiss szikrátska-is gyakorta nagy tüzet támasztott.
[i]skreňí, á, n. scintillatio, radiatio, nis, f. das Funkeln, szikrázás, villámlás. *boh.* Giskřeňí.
[i]skrička, i, f. *dem.* scintillula, ae, f. das Funklein, Fünkchen: szikrátska. *boh.* Giskrička. 2) Kwet: Bellis perrennis Linn. Maasliebe, százszorszép. *boh.* Matečník, Sedmikráša.
[i]skriť, il, ím, V. I. *imp.* iskri: scintillare, micare, radiare; funkeln, Funken geben; szikrázni. *boh.* giskřiti. *Usus.* Iskrili mu Oči, scintillabant illi oculi, die Augen haben ihm gefunkelt, szikráztak a' szemei. *II. rec.* iskriť sa, idem. *Usus.* Až sa tak iskrá Kameňe pod timi Podkowami, scintillas prorsus edunt lapides a soleis illis, von den Hufeisen funkeln gar die Steinen, a' patkoktól szinte szikráznak a' kövek.
[i]skríwáňí, á, n. *Nom. Verb.* ex *seq.*
iskríwať, al, ám, *freq.* ex iskriť, *boh.* giskříwáti. *II. rec.* iskríwať sa, *freq.* ex iskriť sa.
iskriwe, *adv.* scintillando, scintillose, favillose: glimmend, szikrázva, szikrássan. *Syn.* iskrnaťe.
iskriwí, á, é, *adj.* scintillans, tis, scintillosus, favillaceus, favillosus, a, um: glimmend, szikrás, szikrázo. *Syn.* iskrnatí, iskrowí. *boh.* giskrnatí. *Usus.* Iskriwí Popel, inač Iskra uhasená, favilla, die noch warme, oder glimmende Asche, tüzes hamu.
iskrnaťe, *adv.* v. iskriwe.
iskrnati, á, é, *adj.* v. iskriwí.
iskrowí, á, é, *adj.* v. iskriwí.
Išpán, a, m. páńskí: spanus, i, quaestor, quaesitor, is, m. der Gespann bei einer Herrschaft: ispán, Uraság ispannya. *Syn.* Dworskí. 2) Slawní Išpán, Supremus Comes, der Obergespann, Fö Ispán. 3) Wice-Išpán, v. Wicišpáň.
išpánčin, a, e, *adj. poss.* spani uxoris, *vulg.* spanissae: der Gespanninn gehörig, ispánnéé, ispán feleségéé. 2) v. Slawnoišpánčin. 3) v. wicišpánčin.
Išpánka, i, f. spani uxor, *vulg.* spannissa, ae, f. die Gespanninn, spánné, ispán felesége. *Syn.* Dworská. 2) Slawná Išpánka, Suprema Comes, die Obergespanninn, Fö-Ispánné. 3) Wice-Išpánka, v. Wicišpánka.
išpánow, a, e, *adj. poss.* spani, dem Gespanne gehörig, ispáné, ispányé. 2) v. Slawnoišpánow. 3) v. wicišpánow.
išpánski *adv.* more spanorum (quaestorum), gespannmäßig, nach Art der Gespänne: ispán módon (módra.) poišpánski, dworski, podworski. 2) v. Slawnoišpánski. 3) v. wicišpánski.

ispánskí, á, é, *adj.* spanalis, e; ad spanum (quaestorem) pertinens: gespännisch, den Gespann betreffend: ispányi, ispánt illetö. *Syn.* dworskí. 2) v. hlawnoispánskí. 3) v. wicispánskí.

Ispánstwí, á, n. spanatus, quaestoratus, us, m. quaestura, ae, f. die Gespannschaft, das Gespannamt: ispánság. *Syn.* Dworstwí. 2) Slawné Ispánstwí, supremi Comitis dignitas, die Obergespannschaft, Obergespannswürde: Fö-Ispánság. 3) Wice-Ispánstwí, v. Wicispánstwí.

Ispík, u, m. condimentum (embamma) lardarium, e lardi turundulis cum semela, petroselino, et coepa confectum: Specktunke, ausgehecktem Specke, mit der Semmel, Petersilie, und Zwiefel vorbereitet: ispék.

ispíkowí, á, é, *adj.* condimento lardario constans, aus Specktunke bestehend, ispékes. *Usus.* Ispíkowá. (z Ispíkem) Baraňiňka, cum condimento lardario agnina, mit der Specktunke eingemachtes lämmenes Fleisch, ispékes bárány-hús.

ist, isel (*vulg.* ísol), idem. *fut.* pogdem, *imp.* id *et* pod, idme *et* podme, idte *et* podte: (Id *adhibetur, dum motus a loquente fieri debet, secus* pod *locum habet.*) ire, pergere, proficisci, tendere ad (in) locum, petere: gehen, wohin gehen: menni. *boh.* gíti. *Usus.* Kdo to tam id'e? quis ibi pergit? wer geht dort? ki megy ottan? Id po Predku (napred, Predkem), i prae *Terent.* geh voraus (voran), meny elöre, Nechat ist: *a*) i. e. pustit: sinere ire, mittere aliquem: jemanden gehen lassen, geschehen lassen oder ... chen, daß Jemand geht: ... tsátani, ereszteni, hagyni men... ni. Obec k Wolenú nechat ist, mittere plebem in suffragi... das Volk zum Votiren gehen la... sen, a' községet voksolás... botsátani. Koňa na Wodu n... chat ist, mittere equum ad fl... vium, das Pferd in den Flu... gehen lassen, vizre (vizbe) botsátani a' lovat. Zbáně ... Wodi nechat ist, amphora... in aquam mittere, den ... ins Wasser gehen lassen, ... sót botsátani a' vizbe. ... List nechat ist, mittere ... quo literas, Brief an einen ... gehen lassen, levelet vala... botsátani. Nepratela z ... chat ist, hostem mittere ... (e) manibus, den Feind ... den Händen gehen lassen, az e... lenséget kezéböl el-ereszteni ... az el-menetelt meg engedni ... az ellenségnek. Nechag m... mitte me, laß mich gehen, hagy... békét: hadd mennyek. ... ho ist, sine hominem, laß ... gehen (fahren, fortgehen), ... békét néki, hadd menny... Slowo od seba nechat i... (wipustit), mittere vocem ... einen Laut von sich gehen lass... szóllani, szót magától ... tani. *b*) Nechat ist, i. e. ... seba prepustit, oddaliť ... mittere, dimittere, ... facere: von sich gehen lass... entlassen, abdanken las... z. B. einen Gefangenen: ... botsátani, el-ereszteni. ... sko nechat ist, missum ... re cohortes, missas facere ... giones: die Armee gehen las... el-botsátani a' sereget. ... chat ist, i. e. rozpustit, ... pustit, wipustit: mittere, ... mittere congregatos: aus ... ander gehen lassen, ...

en: el-botsátani, haza botsátani, el ereszteni. Žákow (Školu) nechať jſť, rozpuſtiť: scholam dimittere, die Schüler nach Haus gehen laſſen, a' tanúlókat haza botsátani. d) Nechať jſť, i. e. nechať tak bit: mittere, permittere in statu quo? missum facere: seyn laſſen, zufrieden laſſen: helyén hagyni, nem bántani. Nech iď'e, gako chce etc. e) Nechať jſť, i. e. nepomſtwiť sa: non vindicare, non ulcisci, mittere, omittere, missum facere: seyn laſſen, unterlaſſen, übergehen, nicht ahnden: nem követni, boszszút nem állani rajta, úgy hagyni. Nechag mu to tak jſť etc. Spať jſť, ire cubitum, proficisci ad somnum: ſchlafen (zu Bette) gehen, alunni menni. Čaſto jſť; choď'iť, choďíwať: itare, oft gehen, járni, mendegélni, gyakran menni. Ďáleg jſť, procedere, ulterius ire: weiter gehen, tovább (meszszebb) menni. Ďaleko jſť, nimis longe progredi, zu weit gehen, igen messze (meszsze) menni. Dolu jſť: a) descendere. herab (in die Tiefe) gehen, alá-felé menni, le-menni, alább szálni (szállani.) b) i. e. dolu Wodú jſť, pessum (deorsum) ire, zu Grunde gehen, zu Boden fallen: veszni, el-süllyedni, elveszni, oda lenni. c) perire, interire: verloren (zu Grunde) gehen, veszni, oda veszni. Hore jſť: ascendere, adscendere, surgere, sursum ferri: in die Höhe gehen, fel (fel-felé) menni. Na počepkoch jſť, ad extremum venire. in extremo (-mis) esse, fortuna extrema stare; ad extrema descendere: auf die Neige gehen, fogytán (az utólsó spitzen) lenni, vége-felé járni, végső veszedelemben forgani, utólsó szükségre jutni, magát meg-erőltetni. Mimo jſť, obiť: praetergredi, vorbei gehen, mellette el-menni el (mégyek), által-menni (mégyek,) Mimo choď'iť (choď'íwať), praeterbitare (-to tavi) *Plaut.* pflegen vorbei zu gehen, mellette elmendegelni (lek.) Naſpát (ſpátki, Spáttem) jſť, nawracať (nawrátiť) ſa: redire, recedere: zurück gehen, viszsza-térni (menni.) Naproti (wſtríc) ňekomu jſť, obuiam ire alicui, venire alicui aduersum *Plaut.* Jemanden entgegen gehen, valaki eleibe menni, ki-menni. Núter (donútra) jſť, ire in, inire, intrare, ingredi, hinein gehen, bé menni. Klinec núter (donútra) neiď'e, clavus non intrat, der Nagel geht nicht hinein: a' szeg nem megy-bé. Wen jſť, exire, foras prodire: hinaus gehen, ki-menni. Dotad jſť, abire, discedere: davon gehen, elmenni. Richle (ſpeſſňe) jſť, celeri passu (accelerato gressu) ire, ſchnell (geſchwinde) gehen, sebesen menni. Ticho (pomáli) jſť, ire suspenso gradu *Terent.* auf den Zehen, (ganz leiſe, ſtill und langſam) gehen, lába-hegyén menni, Práca (Robota) tuho iде, feruet opus, es geht ſcharf; es geht drüber her bei der Arbeit: szörnyüen megy a' dolog, a' munka. Do ňegakého Meſte jſť, se in aliquem locum conferre, an einen Ort ſich begeben, valamelly helyre menni. Do Jzbi iď'e, intrat cubile, er geht in das Zimmer hinein, szobába mégyen. Do Wogni jſť, ire in bellum, zu Felde gehen, hadba (táborba) menni. Do ſeba jſť (wſtúpiť): a) resipisce-

score, in se (ad frugem) redire, corrigere (emendare) se: in sich gehen, magába szállani, meg-térni. b) i. e. Síli a Srdca nabit: colligere se, animum, vires: in sich gehen; die Kräften, das Herz und Muth erholen; sich erholen; Muth bekommen: bátorságot venni, elöbbeni ereihez jutni. Do Srdca ist, movere animum, aus Herz (zu Herzen) gehen, szívére menni, indítani, fel-indítani. To mi do Srdca išlo, hoc movit animum (pectus) meum, es ging mir durchs Herz, azon megindúltam; azzal indíttattam-fel; azon indúltt-meg a' szivem. Ta Wec mu do Srdca žiwého) ide, ea re tangitur; ea res pungit animum eius: das geht ihm durchs Herz (zu Herzen), ezen dolog által-járja a' szivét, meg-indíttya ötet. Ide mu do Plaču, do Smechu: movetur ad fletum (lachrymas), risum: es ist ihm zum Lachen; er möchte weinnen, lachen: sirásra. nevetésre fakad, indíttatik. Do Hrobu ist; po Hrobe chodit; gednu Nohu w Hrobe (w Zemi mat; Smrti sa blížit, približowat: morti proximum esse, auf der Grube gehen, sehr alt seyn: halálhoz közelgetni, hátúlsó lábán járni; öregszik a' legény. K nekomu ist, ire (accedere) ad aliquem, zu Jemanden gehen, sich zu Jemand nähern: valakihez menni, közelgetni. K tebe sem išel, ad te ibam Ter. ich ginge zu dir, te hozzád menek vala. — Kolko Lotow na Funt ide? quot semiunciae aequant (pergunt ad) libram? wie viel gehen Lothe auf ein Pfund? hány latt megy egy fontra? hány lattot nyom egy font? Pre neco ist: a) ire petitum (ad petendam) rem, nach etwas gehen, um es zu holen: valamiért (érte) menni. b) ire ad videndam rem, nach etwas gehen, um es zu sehen: valamiért (valaminek látására) menni. Pre nekoho ist, ire arcessitum aliquem, nach einem gehen, um ihn zu holen: valakiért menni, hogy el-jöjön. Jd' pren ho, nech príde. Nekomu pred Oči ist, ire in conspectum alicuius: Jemanden unter die Augen gehen, valaki (szeme) elejébe menni. Ze Srdca ist (pochádzat), ex animo oriri (venire, von herzen gehen, szívből jönni (menni.) To ze Srdca neide: hoc ex animo non venit (non procedit), das geht nicht vom Herzen, ez nem megy (nem jön) szívből. 2) venire, ire: kommen, gehen: jönni, menni. Syn. prichádzat, prichodit. Usus. Odkad' ideš (prichádzáš)? unde is (venis)? Plaut. wo kömmst du her? honnan (honnat) jöszsz? Odkad' si, a kam (kde) ideš? dic, quis et unde venis, tibi ubi Patria, atque Parentes? woher bist du, und wo gehst hin? honnan jöszsz, 's hová mégy? Pod', podme dolu: veniamus deorsum: komm: wir wollen hinunter gehen: jere, menjünk le-megyünk. Podme ke mne, do mého Domu: eamus ad me, ad meam domum Ter. Plaut. laßt uns in mein Haus gehen, jerünk (mennyünk) az én házamhoz. Pod'te mnú, ite (venite) mecum Liv. kommt (geht mit mir, jertek (jöjjetek) vélem. 3) abire, decedere, ire: gehen, fortgehen: elmenni. Syn. Odist, preč ist. Usus. Ideš (podeš) a) e contemtu, vel ira: abi!

abi! geh! bei spöttischen, oder zornigen Reden: el-mész? mégy-e? *b*) *minando:* quin abis! geh! willst du gehen? (bei Drohungen.) eredy (eredj)! menny-el! lódúly! takaroddj! takaroddyál! hordd-el magadat! majd mész! el-mész? Jď, kam chceš (k twému Nešťasťú) nech ťa Kat spálí: abi (quin tu abis) in malam rem (crucem), malumque cruciatum: trolle dich fort! geh daß der Henker hole! daß dich alles Unglück ankomme! eredj, veszszel! akaszszanak-fel! minden szerentsétlenség szállyon reád! Jď, aňi Slowa nerekňi (nepremluw, neprehowor, neprerec): abi tacitus tuam viam *Plaut.* geh, und sey still: mennj-el, senkinek ne szóljj. Jď mi z Oči Jď, gá Dwere zawrem (zatworím): i, ego ianuam claudam: geh, ich will die Thür zu machen; eredj, én bé-teszem az ajtót. Jď z Bohem, stateční Člowek si: abi, virum te iudico. geh im Gottes Namen, itzt halte ich was auf dich; ich halte dich für einen rechtschaffenen Menschen (wackern Kerl): Isten hírivel el-mehetsz most, én tégedet (emberséges) embernek tartlak: most nagyra betsüllek. *Prov.* Jďte preč, hrozní Hlas! ale poďte, líbezní: tento počugú Swaťí, a tentam Bezbožňí: aspera vox, ite! Sed vox est blanda, *venite!* dicetur reprobis *ite, venite* probis. 4) iter facere, ire, proficisci: reisen, gehen: utazni, menni. *Usus.* Peši ist, pedes (pedibus) ire, zu Fuße gehen, gyalog menni. Do francúzkeg Zemi (do Rímu) ist, in Gallias (Romam) ire, proficisci: nach Frankreich (nach Rom) gehen, frantzia Országba (Rómába, Róma városába) menni. Na daleku Cestu ist, longum iter suscipere, longam viam inire: sich auf eine lange Reise begeben, meszsze útra indúlni, meszsze földre menni. 5) vehi fahren, geführt werden: vitetni, menni. *boh.* get, geti. *Usus.* Na koči (na Loď'i) ist, curru (nave) ire, vehi: zu Wagen (zu Schiffe) gehen, auf einem Wagen (Schiffe) fahren: kotsin (hajón) menni, vitetni; kotsizni, hajókázni (evezni.) *Syn.* Wezť sa. Na (wrchowém) koňi ist, ňesť sa: equitare, ire (vehi) equo: reiten, zu Pferde gehen: ló-háton (lovon) menni, lovagolni. 6) moveri, incedere: gehen, sich bewegen: járni, menni, mozogni. *Syn.* chod'iť. *Usus.* Hod'iňi idú, horologium incedit (movetur), die Uhr geht, megy (jár) az óra. Jdúli dobre te Hod'ini? rectene incedit horologium istud? geht diese Uhr recht? jól jár-é ez az óra? Te Hodini nedobre idú, horologium istud minus recte (male) incedit, die Uhr geht nicht recht, roszszúl (nem jól) jár ez az ora. Na kolku (na kteru) Hod'inu iďe? kolko Hod'in buďe? quota hora instat (erit)? in quota hora versamur? auf wie viel gehts? hányra jár az óra? hány óra lesz már. Na pátu na šestu na sédmu etc.) iďe, quinta (sexta, septima etc.) hora instàt, versamur inter horam quartam et quintam (ante horam quintam), es geht auf fünfe (sechse, siebene etc), ötre (hatra) jár immár az órá; öt (hat, hét etc) óra lészen. 7) meare, fluere, manare: gehen, fließen: folyni, menni. *Syn.* tecť. *Usus.* Woda iďe, teče: amnis meat,

der

der Fluß geht, follyik a' víz. Krw od (s) ňeho id'e, sanguine manat (fluit), sanguis ab ipso abit (pergit): es geht das Blut von ihm, vér megy folyik) töle. 8) currere, laufen, rennen: futni. *Syn.* bežať, *boh.* get, geťi, *Usus.* Hned' išel (bežal) za ňím, mox eum propere insequebatur, er lief ihn gleich nach, ő mindyárt utánna futott. Kam ale zas id'eš (bežíš)? quorsum iterum curris? wo laufst du denn wieder hin? hova futsz megint (ismét)? 9) flare, wehen, gehen: fúni, fújni. *Syn.* duť, wáť. *Usus.* Weľkí Weter id'e, validus ventus flat, es geht ein starker (großer) Wind, nagy szél fúj. 10) fermentescere, gähren, gehen: kelni, meg-kelni. *Syn.* kišnúť. *Usus.* Često hore id'e, massa fermentescit, der Teig geht, kél a' tészta. Dňes mi Često zle ide, hodie mihi male fermentescit massa, heute geht mir der Teig übel, ma roszszúl kél a' tésztám. 11) finiri, terminari: gehen, sich endigen: menni, végezödni. *Usus.* Tak daleko Slowa idú, hic finiuntur verba, so weit gehen die Worte, itt végezödnek a' szók. Tak daleko ide kňižka, hic finitur liber, so weit geht das Buch, itt végezödik a' könyv. Ta Kňižka len do osmeg Kapitole ide, liber hic finitur capite octavo (absolvitur capitibus octo), das Buch geht nur bis zum achten Capitel, ez a' könyv tsak nyóltzadik részig megy, nyóltzadik részen végezödik. 12) sonare, personare; gehen, klingen, ertönen: menni, zengedni, zengedezni. Tento klawikord dobre id'e, hoc clavichordium bene sonat (bonum sonum habet), das Klavier geht gut, ennek a' Klavikordiumnak jó hangja vagyon. Ta Pesňička wisoko (hore) ide, cantilena (carmen) sonat acutum (accum.), tendit in acutum, nimis alte pergit: das Lied geht hoch: az ének magossan megy. Ta to Pesňička na tu Nótu ide, haec cantilena sequitur numeros illos, das Lied geht nach der Melodie, ez az ének arra nótára megy. Na Nótu tej Pesňički ide, sequitur numeros carminis (cantilenae) illius, geht noch jenem Liede, azon éneknek nótájára mégyen. 13) se habere, beschaffen sein: menni, lenni. *Syn.* mať sa. *Usus.* Jako ta Wec ide (sa má)? quomodo res se habet: wie geht die Sache? wie geht mit der Sache? mint megy (hogy vagyon) az a' dolog? Dobre ide, res bene se habet, es geht gut, jól megy (vagyon.) Ta wšecko Kúznem (rúzno, horedolu) ide, hic turbae sunt (turbatur); hic turbata sunt omnia: es geht hier drunter, und drüber: itt mindenek zürzavarban vannak; itt mind keresztül kútsúl megy. Tak Swet (we Swete) ide, sic res est (se habet); sic fit (ita agitur) in mundo: so geht in der Welt, illyen (úgy megy) most a' világ; ez a' modja a' világnak járása. — Jako ti ide? a) i. e. jak sa máš? quomodo vales? wie geht's? wie befindest du dich? mint vagy? hogy szolgál egésszséged? b) čo robíš: čo sa s tebú robí? quid tecum agitur? wie geht's? was passirt? was machst du? wie stehts? mint vagyon (hogy megy) a' dolgod? Dobre, obzláštňe, zle mi ide: agitur mecum bene, praeclare, male:

e: es geht mir wohl, vortrefflich, übel: jól, igen jól, roszszúl vágyon (esik) dolgom. 4) procedere, succedere: gehen, von Statten gehen: menni, folyni történni. (jól és szerentsésen esik dolgom. *Usus.* Dobre (zle, nedobre) ď'e, bene (male, parum) succedit, es geht gut (nicht recht), jól (roszszúl, ebül, nem jól) esik (megy) a' dolog. Wšecko mu dobre (od Ruki) iď'e, negotium succedit ei sub manus omnia illi succedunt; est in omnibus felix; ultro Deus suppeditat ei bona s t o b. er ist überall und in allem glücklich; es geht ihm alles gut, jól mégyen elő minden dolgában. Wšecko nám po Wolí iď'e, omnia nobis ex sententia succedunt, procedunt, cedunt, fluunt: alles geht uns nach Wunsche; es geht uns alles gut: kedvünk szerént folynak minden dolgaink. Nič mu od Ruki (dobre) neiď'e, nihil ipsi succedit, es geht (gerathet) ihm alles übel, semmiben sem boldogúl. mindenekben szerentsétlen; mindene roszszúl esik-ki néki. Nech iď'e, gako chce: quomodocunque successerit; quodcunque acciderit: es gehe wie es wolle: akárhogyan mennyen, akármi történnyen. To neiď'e: *a*) res non procedit, non succedit: es geht nicht (von Statten), ez nem megy, nints foganattya. *b*) i. e. to nemože bit: non potest fieri (confici), res fieri non potest: es ist unmöglich, ist nicht möglich, es geht nicht: ez lehetetlen, ez nem megy. *c*) i. e. neňí dowoleno: non licet, es ist nicht erlaubt, es geht nicht: ez nem szabad, nem megy. *d*) i. e. nesweďčí sa: non decet, es schickt sich nicht, ez nem illik. Kazeň neiď'e, oratio non potest recitari, die Rede geht nicht, kann nicht hergesagt werden: prédikátzio nem megy; a' prédikátziót nem lehet elmondani. Kazeň mi (ti, mu etc.) neiď'e, orationem nondum didici (-cisti, -cit), ich (du, er etc.) habe die Rede noch nicht gelernt; még meg nem tanúltam a' prédikátziómat, beszédemet. — 15) vigere, in vigore (cursu, usu) esse, vigorem (cursum) habere: im Schwunge gehen, menni, kelletinek lenni. To wčil neiď'e, hoc nunc non viget, non currit, in usu non est: das geht nicht mehr im Schwunge; ennek nints most kellettye (kelleti); ez már többé nem megy. — 16) agere, verfahren, handeln, gehen: tselekedni, bánni. *Syn.* zachádzať, činiť, robiť. *Usus.* Rozwážňe iď'e, cosiderate agit, er geht (handelt) bedächtig, eszesen (maga meg gondolva) tselekeszik, bánik a' dologgal. — 17) explicare, erklären, gehen: magyarázni. *Syn.* wikladať. *Usus.* Pekňe w tem Umeňí iďe, pulchre hanc scientiam exponit (explicat), er geht schön in dieser Wissenschaft, er erklärt sie hübsch; szépen megy ebben a' tudományban szépen magyarázza azt. — 18) habere, gehen, haben: járni, lenni. *Syn.* mať. *Usus.* Koľiti Plat mu iďe, koľ. Plat má: annuum salaricum (pensum, stipendium), annuam solutionem habet: er hat seine jährliche Besoldung (sein jährliches Sold, Besolden; esztendőbéli fizetése vagyon (jár.) Nič mu neiď'e Platu; nemá žáďného Platu: nullam pensionem (solutionem) habet, er hat kein Sold, sem-

semmi fizetése nintsen! nints semmi fizetése. — 19) *Cum praep.* do. *a*) Do ňečeho ísť: aggredi, arripere aliquid: an etwas gehen, etwas angreifen, sich dran machen: valamihez fogni (nyúlni) valamit elő venni. *Syn.* dať sa do ňečeho, ňečo počať, začať. Do Roboti ísť, aggredi laborem, sich an die Arbeit machen, an die Arbeit gehen: munkához fogni. *Prov.* Jď'e gako do Repi: ut asinus stramentum, er geht drein, wie der Esel an das Stroh: hújj bele, Balás! belé kap, mint az ökör a' szalmába. *b*) capere, recipere: gehen, hinein gehen: bele-férni, belé-menni. *Syn.* weisť. *Usus.* Neid'e do teg Flaši ta Woda, lagena non capit aquam, es geht das Wasser nicht in die Flasche, ez a' víz nem fér abba a' palatzkba. *c*) ducere, ferre; gehen, führen, tragen: vezetni, vinni, menni. *Syn.* wesť. *Usus.* Tato Cesta do Prešporku (do Trnawi etc.) id'e, wed'e: haec via ducit (fert) Posonium, (Tyrnaviam etc.) der Weg geht nach Presburg, (Tyrnau etc.) ez az út Pozsonyba (Nagy szombatba etc.) megy, vezet. V. Nro 1. Do ňegakého Mesta ísť etc. — 20) *Cum. praep.* na. *a*) speciare, prospicere, respicere: gehen, wohin gehen, wohin gelegen seyn: valamelly-felé szolgálni. Okno na Ulicu id'e, fenestra plateam (in plateam) spectat, das Fenster (die Thür) geht auf die Gasse: az ablak az útszára szolgál. *b*) pertinere, extendi, porrigi ad; tangere, adtingere *seq. accus.* gehen, reichen, sich erstrecken: valameddig érni, ki-terjesztődni, menni. Ten Dom až na Rinek (na Plac) id'e, wichádzá: domus illa ad forum usque extenditur, das Haus geht bis auf den Markt, az a'ház egész piatzig ér. *c*) pertinere ad, angehen, gehen, zielen, betreffen: illetni, tzélozni. *Syn.* cílit, patrit. *Usus.* To sa mňa id'e, id ad me pertinet, me concernit: de me agitur, tangor: das geht mich an; das geht über mich; es trift mich an: ez engemet illet, reám tzéloz; nékem szól ez a' letzke. *d*) Na ňečo ísť: intendere, adsequi velle quidpiam, studere, spectare rem, rationem habere rei: nach etwas gehen bei etwas z. B. nach Gelde bei der Heurath, drauf sehen: vakmin lenni (kapdosni), iparkodni, valahová tzélozni. Na Peňáze ísť; po Bohatstwe túžiť: pecuniae studere, nach Geld gehen, sich um das Geld bewerben; pénzt gyűjteni, pénzre igyekezni (szert tenni). Na to on geďiňe íďe; to gest geho Umisel geďinký: in id studet *Quintil.* er sieht nur drauf; auf dieses geht er nur; das ist seine einzige Absicht dabei: azon egyedül vagyon (igyekezik, iparkodik, munkálkodik). Na to íďe, abi Wec k Wogňe prišla: studet rem ad arma deducere (deduci) *Caes.* er geht darauf, daß die Sache in einen Krieg ausschlage (ausarte): azon vagyon, hogy fegyverkezést (háborút) indítson belőle. *e*) Na ňekoho ísť: adgredi petere, impetere, aliquem: auf Jemanden los gehen, ihn attakiren: valakit meg támadni, reá rohanni, rea ütni, valakibe kapni. Ňekomu na Peňaze ísť, Peňáze wzať: alicuius numos compilare, einem übers Geld gehen, i. e. stehlen: valakinek pénzét el-lopni. Na Smrť s

na Žiwot ísť: ultima (capitalia) audere, auf Tod und Leben gehen, nagy, halálba-járó dolgokat tenni-fel. Otcowi swému na Žiwot ísť; chceť ho usmrtiť: vitam patris violare velle, auf den Vater los gehen; nach seinem Leibe und Leben trachten: az attya halálára járni. Na Nepráteľa (na Francúza etc.) ísť, conferre manus cum hoste (cum Gallo etc.), auf den Feind (Francosen etc.) losgehen, ihn attakiren: ellenségre menni, reá ütni; ellenséggel meg-ütközni, viaskodni. Na Ľud'i id'e, homines petit, er geht auf die Leute los, neki megy az embereknek, reá-rohan az emberekre. f) Nakolkí (na kterí) Rok mu id'e? quotum annum agit? quot annos habet? quot annorum est? in wievieltem Jahre ist (steht) er? hányadig esztendöben vagyon? hány esztendös? hányadik esztendejére megy néki? Id'e mu na d'esáti-Rok, decimum annum agit, annos decem natus est: er steht in seinem zehnten Jahre; er ist zehn Jahre alt: tizedik esztendeire fordúlt; tíz esztendöben jár. Z Rokmi ísť, aequare annum seculi sui, mit der Jahrzahl gehen, esztendökkel (idö-jártával) menni. g) Nekomu ná Ruku ísť, na Pomoci biť: alicui adiumento esse; subsidio alicui venire: Jemanden an die Hand gehen, ihm verhülflich seyn: valakit segéteni, valakinek segétségére menni, lenni. h) Na Užitek ísť, osožiť: conducere, prodesse, proficere: anschlagen, használni. Id'e mu na Užitek, conducit ipsi, proficit ea re; es schlägt ihm wohl an, használ (hasznára válik) néki. Nič mu na Užitek neid'e, nihil illi prodest (conducit), es schlägt ihm nichts an, semmi sem használ néki; semmi sem válik hasznára. 21) Cum praep. o. Oneko ísť, agi, gehen, auf dem Spiele stehen: menni, forogni, járni. Tu o Hlawu id'e, hic de capite (caput) agitur, hier gehts um den Kopf, ez föbe járó dolog. To o Žiwot (o Smrť a Žiwot) ide, vita (de vita) agitur, es geht hier ans Leben (auf Tod und Leben), itt életröl) forog a' dolog. O nič neid'e, luditur frustra (nullo proposito pretio), es geht um nichts, ez semmibe sem telik; semmire jágyzunk. O Hlawu mu id'e, de capite eius agitur, es geht ihm Leben darauf, élete (a' feje) veszedelemben forog. — 22) *Cum praep.* po. *a*) Po ňečem ísť: ire per, pervadere, transire: durch gehen, menni, által menni (járni.) Chír (Powesť, Reč) id'e, dicitur, fertur, rumor pervolat, dicunt, fama fert (est): es geht das Gerücht, die Rede geht: hírlelik el-mégyen a' hír, az a' híre, mondgyák, mondatik, hír vagyon. Tak Powesť id'e, ut fama fert, wie das Gerücht geht, a' mint hírlelik, amint a' hír foly. *Par. Páp.* Powesť id'e po Mesť'e, fama pervasit (pervadit) urbem, ein Gerücht geht durch die Stadt, hír vagyon a' városban; eltöltötte a' hir a' várost. *b*) Po ňečem ísť: rationem habere rei, spectare (sequi) rem: nach etwas gehen bei etwas, drauf sehen: valamire tekénteni, nézni, menni. Po Porádku id'e, ordo seruatur, ordinis ratio habetur, ordine pergit: es geht nach Reihe, sor szerént (soronkint) megy, sornak (rendnek)

nek) tekéntete vagyon. Po Láſce (po Miloſt') id'e, gratiae ratio habetur, favore omnia aguntur: es geht nach Gunſt, jóakarat szerént megy a' dolog. — 23) *Cum praep.* preſ (*vulg.* ceſ.) Preſ ňeco iſť, transire superare: über etwas gehen, z. B. über das Waſſer: valamin által menni, valamit felöl haladni. Woda preſ Moſt id'e, aqua pontem transit, das Waſſer geht über die Brücke, a' víz által megy a' hídon. Preſ ňekoho iſť, transire (transgredi) aliquem, über einen gehen (ſchreiten), valakin által (keresztöl) menni, hágni. Nechať preſ ſeba iſť, i. e. ňeco ſtrpet, zňeſť: tolerare, perferre, pati: über ſich gehen laſſen, valamit türni, szenvedni. — 24) *Cum praep.* z *transformat.* ſ): ire, exire, egredi, decedere: woraus gehen: ki-menni, ki-térni, kilépni, el-menni. Z Oči iſť, ex oculis (e conspectu) abire, aus den Augen gehen, valakinek szeme elöl el-menni. Z ňegakého Meſta wen iſť, exire loco, aus einem Orte gehen, valamely helyből ki-menni. S Ceſti iſť, wiſť: decedere de via, aus dem Wege gehen, ki-térni az útból. Ze Srdca iſť, etc. v. sub Nro. 1. — 25) *Cum praep.* za. *a*) *seq. accus. pers.* Za ňekoho iſť, alicui nubere, Jemanden heurathen, valakihez férjhez menni. Nechcela zaň ho iſť, noluit illi nubere, ſie hat ihm nicht heurathen wollen, nem akart hozza-férjhez menni. Neiſlabich zaň ho, keby, newím, gaké Statki mal: non nuberem illi, si quantacunque bona possideret: ich möchte ihm nicht heurathen, wen er auch ſo viele Güter beſitzte: nem mennék hozzá férjhez, ha akár mennyi jószaggal bírna. *b*) *seq. instrum. pers.* Za ňekím iſť, sequi aliquem, nach einem gehen, valaki után menni. Za ňím ſem iſel, sequebar illum, ich gieng ihm nach, utánna mentem. *c*) *seq. acc. rei.* Za Wodu iſť (za čerwené More), trans aquam ire, über das Waſſer gehen, a' vizen túl menni.

iſť *adv.* certe, certo, procerto, sane, profecto, indubie, haud dubie, secure, nae hercle: gewiß, zuverläſſig, wahrlich, fürwahr, z. B. ſagen, verſichern, hören: bizony, bizonnyal, bizonyára, bizonyossan, igazán, igen-is. *Syn.* ano, dočiſta, iſtotňe, i welmí, zaiſte, w pochibňe, oprawd'iwe, oprawd'iwe, bez Pochibi, w Prawd'e. *boh.* giſťe. *Usus.* Iſte teď; tak žaiſte: ita prorsus (profecto), ita enimvero (vero): ja freilich (gewiß): igen-is, kitség-kévül. Iſte ge on, certo is est, er iſt es eben; ja er ſelbſt: bizonyára ő az: ugyan ö maga. Mog Ziwot iſte gest w Nebezpečenſtwí, mea quidem certe in dubio est vita, mein Leben ſteht gewiß in Gefahr, az én életem ugyan bizony veszedelemben forog (vagyon); alíg reménylhetek valami jót felöle. Iſt'e bi ſi bol lepſeg učiňil (urobil), naetu melius fecisses, o wie hätteſt du beſſer gethan! a! mely jobban tselekedtél volná. Iſt'e ti nič nedá; to gá uſ predkem dobre wím: nihil profecto ab illo accipies; hoc mihi praevie perbene constat: nichts wird er dir geben; ich weiß es gewiß voraus: bizonnyal semmit sem nyersz tőle (semmitsem ád néked); én azt már elő-

elöre igen jól tudom. — 2) scilicet, nempe, nimirum: ja, freilich gewiß, auch, in Ironien: igen-is, tudni illik. *boh.* giſte. 3) firme firmiter: fest, gewiß, z. B. stehen: erössen, erösen, álhatatosan, állandóúl. *Syn.* pewňe, bezpečňe, istotňe, stále.
ſtec, tca, m. v. Dlužňík. *boh.* Giſtec.
ťení, á, é, *p. c.* adfirmatus, confirmatus, a, um: behauptet, bejahet, versichert, bekräftiget: erösíttetett, bizonyíttatott. *Syn.* doiſť'ení, uiſť'ení, zaiſťení, potwrď'ení, potwrdzowaní.
ſť'eňí, á, n. adfirmatio, confirmatio, nis, f. annutus, us, m. Behauptung, Bejahung, Versicherung, Bekräftigung: erösítés, bizonyítás. *Syn.* Doiſť'eňí, Uiſť'eňí, Zaiſť'eňí, Potwrdeňí, Potwrdzowáňí. *boh.* Giſťeňí.
tí, á, é, (*abs.* iſt, iſto) *adj.* certus, exploratus, liquidus, manifestus, perspicuus, indubius, indubitatus, haud dubius, a, um: gewiß, wahr, richtig, zuverlässig, keinen Zweifel unterworfen z. B. Nachricht: bizonyos, világos, kétség kevül-való, igaz, tagadhatatlan, hiteles, nem kétséges. *Syn.* iſtotní oprawiď'iwí. *boh.* giſtí. *Usus.* Iſtá Wec (zaiſť'e) geſt; to ge iſtá Wec: certa res est; certum est; ea de re certum est *Ter.* die Sache ist gewiß, unfehlbar; es ist gewiß: bizonyos dolog. 2) certus, haud dubius, firmiter persvasus, nihil dubitans (haesitans): gewiß, worinn nicht zweifelnd, gewisse Nachricht habend: valamiben, bizonyos, nem kételkedö. W tom iſtí ſem, in eo certus sum, darin bin ich gewiß, abban bizonyos vagyok. 3) certus fidus: gewiß, zuverlässig, auf den man sich verlaßen kann: bizonyos, hív. werní. Iſtí Prátel, fidus amicus, zuverläßiger Freund, hív barat. 4) certus, firmus, decretus, definitus: gewiß, entschlossen, fest im Vorhaben, festgesetzt, beschlossen, bestimmt: bizonyos, feltett, el-tekéllett. *Syn.* uríďení, uſtanowení. *Usus.* U mňa iſtá Wec geſt, stat, certum est mihi, decrevi, stat sententia (mihi): es ist bei mir gewiß (beschlossen), nálam bizonyos dolog; el-tekéllett szándékom (akaratom). 5) certus, firmus, stabilis, non vacillans: gewiß, fest, nicht wanken: erös, álhatatos, állandó. *Syn.* pewní, ſtálí. *Usus.* Iſtí Krok, certus gressus, ein gewisser Streit, erös lépés. *Prov.* Wol ſtarſí, má Krok iſť'egſí (iſť'egſeg kročí): bos lassus fortius figit pedem. 6) aliquis, a, od; quispiam, quaepiam, quodpiam; quidam, quaedam, quoddam: ein gewisser gewiß, jemand, von Personen und Dingen, die man nicht nennt oder nennen will: némelly, valaki, bizonyos. *Syn.* ňekdo, ňekterí, wolakdo. *Usus.* Bol tu iſtí Člowek, homo certus (quispiam) hic erat, es war da ein gewißer Mensch, bizonyos, (egy) ember itt vala. Sú iſtí Ludá, sú iſté Osobi: quidam sunt, es giebt gewiße Personen, vannak bizonyos emberek. Iſté Príčini mám, habeo quaspiam causas, sunt mihi quaedam causae: ich habe gewiße Ursachen, bizonyos okaim vannak.
* J'ſtí, á, n. v. Ideňí.
Iſt'ina, i, f. v. Iſtota.
iſt'iť, il, im, V. I. *imp.* iſt'i: adfimare, adseverare, assere-

re,

re, adnuere: behaupten, bejahen, befestigen, bekräftigen: bizonyítani, erössíteni. *Syn.* twrd'iť, potwrdzowať, pewňiť. *boh.* gisťiti. *Usus.* Možem isťiť, ubezpečiť: ausim adfirmare, confirmare possum: ich kann es versichern (betheuern), meg-bizonyíthatom. Nemám Običag, bez Uwážeňá o nekom ňečo isťiť, non soleo temere de altero adfimare, ich pflege nicht von andern freventlich zu urtheilen, nem szoktam másról minden ók nélkül valamit szóllani. Isťí, že nič proti ťebe nepowedal: adfirmat, a se nihil unqvam dete secus dictum: er versichert es, daß er niemals etwas wider dich geredet habe: azt bizonnyal mondya hogy soha ellened nem szóllott.

isto, v. istí.

Istota, i, f. certitudo, dinis, f. veritas, perspicuitas, tis, f. Gewisheit, Wahrheit, Zuverläßigkeit: bizonyság, igazság, világosság, nyilvánvalóság. *Syn.* Prawda, Neomilnosť. *boh.* Gistota. *Prov.* Lepšeg ge z Istotú hrať, tenendum certum, dimittendum incertum. Melior res quam spes: besser ist Vogel in der Hand, als alle andere am Feld: jóbb ma egy veréb, hogy nem mint holnap egy túzok. 2) cautio, satisdatio; nis, f. securitas, tis, f. fides, ei, f. die Versicherung, durch Bürger, Geld, Wechsel, Handschrift: bizonyossá tétel, kezesség. *Syn.* Bezpečnosť, Isteňí, Poisťeňí, Uisťeňí, Ubezpečeňí. *boh.* Gistota. *Usus.* Istota prawňá, cautio, gerichtliche Versicherung, törvényes bizonnyossá-tétel. Istotu od druhého si wzáť, cautionem accipere ab alio, Versicherung von einem nehmen, valakitől kéz irást venni.

istotňe, *adv.* v. isťe. *Usus.* Istotňe wím (Istotu mám), čo robí, certum scio (pro certo habeo, habeo de illo certum), quid agat *Ter.* ich weiß ganz gewiß, was er thut: igen jól 's bizonyóssan tudom, hogy mit tsinál (mivel)ő. Istotňe moge Slowo zádržím (zachowám), certo (revera) promissis stabo, ich werde ganz mein Versprechen halten, bizonyossan meg-tartom a' fogadásomat (igéretemet.) Istotňe i ten Čiň mu odpusťím, scilicet (equidem) hoc factum illi ignoscam *Ter*, ja für gewiß will ich ihm diesen Fehler verzeihen, igenis, azt a' vétket-is meg-botsátom néki. Istotňe sem gá nepowážiwší, že sem sa do ťeba dať opowážil: nae ego incautus, qui tecum congredi ausus sum: ich bin ja unbehutsam (unvorsichtig) gewesen, als der es mit dir hat wagen, und streiten dörfen: bizonnyára igen esztelen, 's mint egy vakmerő vagyok, úgy mint, a' ki te veled szembe merek szallani.

istotňí, á, é, *adj.* v. isti.

* iť, isel, id'em, v. isť.

* Ití, á, n. v. Id'eňí.

Itročel, a, m. Zelina: plantago, nis, f. *Plin.* *H. N.* Plantago lanceolata Linn. Wegerich, Wegebreit, Wegebreitkraut: ports-fü, úti fü, útilapu fü, hegyes úti fü. *Syn.* Wolowé Ucho. *boh.* Gitrocel. Truskawec.

† Jubilíť, v. Gubilíť.

Juchta, v. Guchta.

Jujubi, v. Gugubi.

Iwa, i, f. Zelina. chamaepitys, yos, f. *Plin.* *H. N.* teucrium chamaepitys Linn. teu-

teucria, ae, f. *Plin. H. N.* Feldcypresse, je länger je lieber kalintza, köszvény-fü, mezei tzipros. *Syn.* Iwka. *boh.* Iwa. *Usus.* Iwa píżmowá. (Polium polné), iva moschata, Teucrium Campanulatum Linn. vel Teucrium botrys Linn. Roßpolei.

vekmí, *adv.* omnino, maxime, ita est: freilich, ja freilich: igen-is. *Syn.* ano, ist'e.

Iwer, wru, m. scida (ramentum) ligni, assula, ae, f. Holzscheit, Scheitholzspan; hasábfa forgáts. *Syn.* Tréſka.

Iwí, á, n. vimen, inis, n. ein schwankes Reis, z. B. zum Flechten: vitla, szirony, kötö-veszszö, pánt, veszszö. *Syn.* Prúťí. *boh.* Giwí.

Iwka, i, f. *dem.* ex Iwa.

Izba, i, f. cubile, conclave, is, n. cubiculum, i, n. das Zimmer, das Gemach, die Stube: szoba. *Syn.* Swetlica. *vulg.* Chíža. *boh.* Gizba, Sw'etńice. *Usus.* Izba stréberních Nádob, v. menní Sklep.

Izbečka, i, f. *dem.* cubicellum, i, n. cella, cellula, ae, f. das Zimmerlein, Stübchen, zum Wohnen, die Zell: szobátska. *Syn.* Izbička, Izbètka, Swetlička, *vulg.* Chízečka, Chížička, Chížka. *boh.* Gizbička-ka, Sw'etńička.

Izbétka, i, f. idem.

Izbička, i, f. idem.

Izbisko, a, n. *exaggerat. et contemt.* ex Izba. *Syn.* Swetličisko. *vulg.* Chížisko.

Izera, i, f. Réka w Báworſkeg Zemi: Isara (Isera) ae, f. *fluvius Bavariae:* Iser, ein Fluß in Bayern: izera, *Bábor ország vize. boh.* Gizera.

Izlanďan, a, m. Islandus i, m. Isländer, izlandiai ember, Izlandus.

izlanďančin, a, e, *adj. poss.* Islandae, der Isländerinn gehörig, izlandiai aszszonyé.

Izlanďanka, i, f. Islanda, islandica femina: Isländerinn: izlandiai aszszony.

izlanďanow, a, e, *adj. poss.* Islandi, dem Isländer gehörig, Izlandusé, islandiai emberé.

Izlandia, i, f. Islandia, ae, f. Island, Izlandia *tartomány.*

izlandſkí, *adv.* islandice, isländisch, izlandiáúl, izlandiai módon (módra.)

izlandſkí, á, é, *adj.* islandicus, a, um: isländisch, izlandiai.

Izop, u, m. Zelina: hyssopus, i, f. *Colum.* hyssopum, i, n. *Plin. H. N.* Hyssopus officinalis Linn. der Isop, isóp. *Syn.* Izopina, *vulg.* Wizop. *boh.* Yzop. *Aliud est* zahradňá Sotragka.

Izopina, i, f. *idem.*

izopowí, á, é, *adj.* hyssopicus, a, um: vom Isop, isópi, isópos, isópból való. *Usus.* Izopowé Wíno, hyssopites, es, ae, m. vinum hyssopites *Colum.* der Isopwein, isópos bor.

Izwa, i, f. vibex (vibix), icis, f. *Varr. Plin. H. N.* sugillatio, suggillatio, nis, f. die Strieme, Schwiele, z. B. von Schlägen, von der Ruthe, das Streichmal, der blaue Fleck von Schlagen oder Stoßen: kék vereség (verés) helye, kék fólt a' testen. *Syn.* Belaſina, Prúh, Pruha, Pružina, Šrám, Swetlina, Wráž, od Bitki, od Šlahání. *boh.* Gizwa, Modřina. *Usus.* Izwi dostat, vibices accipere, ducere: Strieme bekommen, kék foltokat kapni.

Iz-

Izwička, i, f. vibex parva, das Striemchen, kleine Strieme: kék vereség helyetske.

izwowitý, á, é, *adj.* vibicibus plenus (oppletus), a, um striemig: kékes, kékfoltos. *Syn.* prúhowitý, ſtrámowitý.

